

IO. GEORGII WALCHII

BIBLIOTHECA THEOLOGICA SELECTA

LITTERARIIS ADNOTATIONIBVS INSTRVCTA

TOMVS SECVNDVS

IENAE
SVMTV VIDVAE CROECKERIANAE
MDCCLVIII.

LECTORI BENEVOLO

Secundus nunc tomus bibliothecæ
theologicæ in lucem exit ac, quo
conficere cœpi, opus continuatu
exhibet. In primo tomo post e
ditiſſimorum virorum monimenta de methodis
dii theologici, percenſui eorumdem ſcripta t

logiæ dogmaticæ, ſymbolicæ, catecheticæ ac
lemicæ antiquioris mediæque ætatis pariter ac
centioris, ſpeciatim controuerſiarum cum ath
naturaliſtis, paganis hominibus, iudæis, moh
medanis, ſocinianis, aliis antitrinitariis atque
differentiſtis. Omnia hæc poſtquam enarra
progreſſus ſum atque in tomo, qui iam in
blicum conſpectum prodit, notitiam libror
ſuppeditaui reliquarum contentionum de rel
ſanctioribus, cum fanaticis videlicet, pontifi
reformatis, arminianis; ſiue remonſtrantibus,

etiam ostendi, quae istorum, plurium saltem, sint argumenta: quae fuerint eorum fata: quam illi comparauerint sibi existimationem. In adiectis adnotationibus lectores itidem, quemadmodum antea, ad commentarios litterarios, vbi memorata scripta recensentur, eo consilio ablegaui, vt si et possint; et velint, ex illis vberiorem adcuratioremque cognitionem librorum, praesertim de istorum argumentis, hauriant.

Ita conscripsi bibliothecam theologicam, ad eos terminos definitam, quos, quum ad laborem hunc accederem, ipse mihi posui hancque in caussam adparatum tantummodo collegi librorum diuinioris doctrinae, quae propria ac strictiore significatione nomen hoc prae se fert ac dogmata fidei vitaeque complectitur. Ita opus, a me promissum, per caelestem gratiam confeci. Sed

quamuis confilium ceperim, vt fcripta theologiæ exegeticæ ac homileticæ hiftoriæque ecclefiafticæ omitterem, idque in mente mea adhuc firmum fuerit, ne bibliotheca hæc iufto amplior maiorque fieret; quia tamen multi me rogarunt, vt monimenta quoque codicis diuini, recte intelligendi, orationum facrarum rerumque, in ciuitate christiana geftarum, percenferem, voluntati eorum fatisfaciam ac tertium tomum bibliothecæ huius adiungam, fi benigniffimum numen velit, vt longiore vita ac valetudine fruar. Vale, BENE-

CONSPECTVS BIBLIOTHECAE THEOLOGICAE TOMI SECVNDI

CAPITIS QVINTI

DE

SCRIPTIS THEOLOGIAE POLEMICAE

SECTIO XII.

DE

SCRIPTIS CONTROVERSIARVM CVM FANATICIS,

generatim ac ſpeciatim cum anabaptiſtis, quackeris, ioriſtis, familiſtis, labadiſtis, Bourignonia, Poireto, ſchwenckfeldianis, weigelianis, bœhmiſtis, roſæcrucianis, gichtelianis, inſpiratis atque aliis p. 3.

SECTIO XIII.

DE

SCRIPTIS CONTROVERSIARVM CVM PONTIFICIIS

vbi recenſentur ſcripta polemica cum ipſorum pontificiorum; tum eorum, qui pugnarunt partim generatim contra pontificios; partim ſpeciatim contra eccleſiæ romanæ ſingularia dogmata, certos libros, doctores, inprimis ieſuitas, methodos conuertendi hæreticos, ritus atque inſtituta p. 113.

SECTIO XIV.

DE

SCRIPTIS CONTROVERSIARVM CVM REFORMATIS

reformatorum atque aduerſariorum generalibus et ſpecialibus de chriſto, ſacra cœna, abſoluto decreto atque aliis capitibus; item de ſcriptis irenicis p. 375.

SECTIO XV.

DE

SCRIPTIS CONTROVERSIARVM CVM ARMINIANIS

ipſorum arminianorum atque illorum, qui illos confutarunt generatim ac ſpeciatim p. 530.

SECTIO

SECTIO XVI.
DE
SCRIPTIS CONTROVERSIARVM
CVM GRAECIS
qua enarrantur ſcripta de ſtatu eccleſiæ græcæ: dogmatica ac polemica ipſorum græcorum: ea, quæ iſtis ſunt oppoſita; item de conſenſione græcæ eccleſiæ cum latina p. 559.

SECTIO XVII.
DE
SCRIPTIS CONTROVERSIARVM
LVTHERANORVM DOMESTICARVM
cum crypto - caluiniſtis, ſynergiſtis, Flacio, Oſiandro, Stancaro, Maiore, Agricola, de interim, rebus adiaphoris, formula concordiæ, cum Hubero, Hofmanno, Lubino, inter gieſſenſes ac tubingenſes, cum Rathmanno, Cramero, Calixto, Muſæo, Stengero, Spenero, de termino gratiæ, cum Peterſenio, variis fanaticis, inprimis Dippelio, Zinzendorfio atque aliis p. 587.

SECTIO XVIII.
DE
SCRIPTIS CONTROVERSIARVM
PONTIFICIORVM DOMESTICARVM
ianſeniſticarum, quesnellianarum, ieſuitarum et domini

IBLIOTHECAE THEOLOGICAE

TOMVS SECVNDVS.

CAPITIS QVINTI

DE

SCRIPTIS THEOLOGIAE POLEMICAE

SECTIO XII.

DE

SCRIPTIS CONTROVERSIARVM CVM FANATICIS.

ΣΥΝΟΨΙΣ.

rimum recensentur scripta, quibus generatim de natura fanaticismi atque enthusiasmi exponitur: historia fanaticorum illustratur atque errores eorum refelluntur §. I. II.

inde ea, quibus partim fanatici ipsi dogmata sua proposuerunt; partim ab aliis confutati sunt, speciatim, quae spectant ad anabaptistas ac mennonitas §. III. IV. V.

quackeros §. VI. VII. VIII.

aristas §. IX. X.

familistas §. XI.

labadistas §. XII. XIII.

Item ad Antoniettam Bourignoniam §. XIV. XV.

Atque ad Petrum Poiretum §. XVI. XVII. XVIII.

Praeterea ad schwenckfeldianos §. XIX. XX. XXI.

Ad weigelianos §. XXII. XXIII. XXIV.

Iacob. Boehmium eiusque adseclas §. XXV. XXVI. XXVII.

Ad rosaecrucianos §. XXVIII. XXIX.

Gichtelianos §. XXX.

Inspiratos §. XXXI.

Ad quosdam alios fanaticos, fama inferiores §. XXXII.

ERGO ad homines fanaticos; siue eos, qui opiniones falsas, ineptas, minime inter se nexas adprobant ac ...ndunt, ita vt, se a norma rectae rationis aeque ac ...turae sacrae discedere, luculenter ostendant. Adpel-

lantur

lantur etiam illi *enthusiastæ*, quando simul, quæ in anim
bus eorum fiant, ea supra naturæ vires posita esse, s
persuadent seque de diuinis patefactionibus iacta
Quocirca omnis quidem enthusiasta est fanaticus; n
autem quisque fanaticus enthusiasta. Errores, pro qu
bus pugnant, non leuioris momenti sunt, iisque mer
locus, socinianis atque indifferentistis proximus, a
signatur.

§. II.

SCRIPTA, quæ ad istos spectant, varii generis su
In aliis exponitur de fanaticismo, maxime enthusiasm
atque ostenditur, qualis illius ratio sit ac natura. A
ea nobis exhibent, quæ ad historiam sectæ huius per
nent atque ad illustrandam istam adiumenta adferu
Denique in aliis contra fanaticos generatim disputa
atque errores eorum refelluntur. Tres igitur ordi
horum scriptorum constitui possunt.

Ad *primum* ordinem ea referri debent, in quibus natura
naticismi, inprimis enthusiasmi explicatur, cuiusmodi su

MERICI CASAVBONI *commentarius de enthusiasmo*,
primum anglice prodiit, Londin. MDCLV. 8. deinde in
tinam linguam conuersus est ab *Adamo Fabricio* atque in

Argent. MDCCII. IO. KAHLERI de *hæresi enthusiastarum abominabili*, Rintel. MDCCIII. IO. WOLFG. IAEGERI de *enthusiasmo moderno*, Tubing. MDCCVI. IO. GVIL. BAIERI de *phantasia, matre enthusiasmi*, Altorf. MDCCXXI. ION. CONR. SCHRAMMII de *enthusiastis*, Helmst. MDCCXXI. MARTIN. CHLADENII de *enthusiasta*, *præ atheo incurabili*, Vitemb. MDCCXXII.* item *lettre sur l'entousiasme*, Hag. Com. MDCCIX. 8. primum sermone anglicano Londin. MDCCVII 8. edita:** deinde in gallicum translata; cuius autem auctor voci *enthusiasmi* latiorem significationem tribuit.***

Ad *secundam* classem ii pertinent, qui historiæ fanaticorum, recentiorum præcipue describendæ atque illustrandæ operam dederunt, vti sunt:

GOTTFR. ARNOLDVS, qui in *der kirchen vnd ketzerhistorie*, maxime in *tertia* ac *quarta* illius *parte*, multa de recentioribus fanaticis singulari studio collegit ac copiosiorem eorum notitiam suppeditauit; constat tamen, illum homines eiusmodi plerumque vel excusare; vel defendere:

EHREG. DAN. COLBERGIVS in *dem platonisch - hermetischen christenthum*, Lipf. MDCXC. et MDCCX. 8. qui liber duabus partibus constat. Prior historiam præcipuarum sectarum fanaticarum, paracelsistarum, weigelianorum, rosæcrucianorum, quackerorum, bœhmistarum, anabaptistarum, bourignonistarum, labadistarum et quietistarum; posterior autem confutationem dogmatum fanaticorum, secundum ordinem articulorum fidei, exhibet. Multum diligentiæ liber hic ostendit ac lectione dignus est; in eo tamen auctor a recta via aberrasse, merito visus est, quod omnes fanaticorum errores ex Platone eiusque philosophia deriuare eosdemque ordine systematico, quem fanatico-

* præter has commentationes, prodiit: BAIERI, senioris, programma de *enthusiasmi prima origine et incrementorum caussis ac remediis*, MDCXCIV. Legenda quoque sunt, quæ HEVMANNVS in *pœcile; siue epistol. miscellan. tom.* 1. *libr.* 2. *num.* 13. p. 283. de enthusiasmo disserit. Scriptores de enthusiasmo poetico prætereo.

** CLERICI *bibliothequ. chois. tom.* XIX. p. 427.

*** *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1737. p. 60.

ticorum theologia non admittit, recensere ac confutare luerit: *

Anabaptisticum et enthusiasticum pantheon vnd geistlic rustbaus wieder die alten quacker vnd neuen freygeis MDCCII. fol. cuius operis IO. FRIDER. CORVINVS auc esse, perhibetur. Constat id duabus partibus ac scripta variis composita diuersique generis, exhibet, quorum nulla historiæ fanaticismi lucem auferunt: THEOBAL videlicet *wiedertaufferischer geist: bericht von Methon v Stiefeln: nachricht von Amerbachs chiliasmo* aliaque; quibus et quædam de quackeris sunt. Neque ordo men; neque delectus satis est adcuratus: **

IO. HENR. FEVSTKINGIVS in *gynaceo baretico-fa tico; oder historie vnd beschreibung der falschen prophet nen, quackerinnen, schwarmerinnen vnd andern sectirisch vnd begeisterten weibspersonen, durch welche die kirche got verunrubiget worden*, Franc. et Lips. MDCCIV. 8.

AVCTOR libri inscripti: *bistoire du fanatisme dans religion protestante*, Paris. MDCCVI. 4.

BRVEYSIVS in *bistoire du fanatisme de notre tem* Vltrai. ad Rhen. MDCCXXXVII. 12. quem librum si ex titulo velimus æstimare, eum cur ad locum hunc refe mus, caussa est; non aliam autem, nisi vatum, quemadm dum adpellantur, cemmeniensium historiam co

IO. HIMMELIVS in *collegio antienthusiastico*, I MDCXXVII. 4. quo libro disputationes continentur, ad compositæ, vt non solum natura; sed etiam prauitas e thusiasmi adpareat: *

SAM. TVRRETINVS in *preseruatif contre le fanatism* Geneu. MDCCXXIII. 8. cuius et exstat: *dissertatio theologi de iis, qui vltimis seculis diuinas reuelationes iactarunt*, ib dem MDCCXXII. 4. **

GVSTAV. GEORG. ZELTNERVS, cuius *breuiarium co trouersiarum, cum enthusiastis et fanaticis adhuc agitatarum* Lips. MDCCXXIV. 8. inprimis huc spectat, maxime con mendandum ob iustum ordinem, breuitatem atque adcura tiorem disputandi rationem. *** Locum quoque hunc obt nere possunt: CHR. SONNTAGII *animaduersiones in fanatici smum*, Altorf. MDCCXVII. commentationes CALIXTI de *discre tione spiritus, qui ex deo est, a spiritu fanatico*, Helmstac MDCXCIII. WIDEBVRGII de *præcipuis fanaticorum caracteri bus*, Helmst. MDCXCIV. ac de *methodo disputandi contra fa naticos*, ibidem MDCXCV. NIEHENCKII de *diabolismo i fanaticismo*, Rostoch. MDCCX. FERBERI de *fanaticis, i rectam rationem iniuriis*, Vitemb. MDCCX. HENR. A ELSWICH de *palinodia fanaticorum*. Quemadmodum autem scripta hæc generatim fanaticis opposita sunt; it alia speciatim ad singularia istorum dogmata spectant; dis sertationes quippe WIDEBVRGII de *homine interno et ex terno contra fanaticos*: de *fanaticorum tribus hominis par tibus*: WERNSDORFII de *hylotheismo*; *siue fanatica crea turæ deificatione*: eiusdem de *fanatica restitutione rerum omnium*: LOESCHERI *teratologia fanaticorum de christo* CHLADENII de *introuersione in se ipsum fanatica*: WIDE BVRGII de *ministerio ecclesiastico*, itidem contra fanaticos SONNTAGII de *discrimine pœnitentiæ veræ et fanaticæ* SCHROEERI de *fide fanaticorum iustificante*: AEPINI de *moralitate graduum academicorum contra fanaticos*: FECH TII de *necessitate baptismi*, contra eosdem aduersarios.

* FABRICII *histor. bibliothec. part.* IV. p. 284.
** *bibliothequ. germaniqu. tom.* VI. p. 199.
*** *auserlesene theologische biblioth. volum.* I. p. 810.

§. III.

Recentiorum fanaticorum sectæ sunt variæ. Prim locus inter eos tribui solet *anabaptistis*, qui et *mennoni* quidem adpellantur; nomen autem hoc singularis ta tum inter illos familiæ, a Mennone Simonis ortæ, pr prium est. In controuersiis cum istis si quis rite versa atque errores eorum adcurate feliciterque confutare v lit, necesse est, vt is habeat cognitum, qualia sint an baptistarum dogmata, hancque in rem confessiones e rum, colloquia cum istis instituta, ac scripta, quæ in lu cem emiserunt, diligenter legat.

Confessiones ac colloquia anabaptistarum supra int scripta symbolica retuli. Nunc ingenii monimenta, ab ii dem edita, memorare, mihi animus est. Quodsi THO MVNZERVM huc referre velimus, scriptorum eius, qu ad nos peruenerunt, omnino mentio fieri debet, inprim quia illa libris rarioribus adnumerantur. Sunt ista: *or nung des deutschen amts zu Alsted*, MDXXIII. *protestation v entbietung*, quo auctor in baptismum infantum maxime i uehitur ac de scriptura sacra petulanter atque impie iu cat: *testificatio primi capitis euangelii Lucæ*, vbi enthusi mus etiam hominum paganorum commendatur:* *deutsc euangelische messe*,** qui tres posteriores libelli MDXX

DC. MDCXLVI. 4. MDCLXXXI. fol. Apud adfectatores eius singulari ista sunt honore atque existimatione:

DIETER. PHILIPPI *enchiridion christianæ doctrinæ et religionis summatim comprehensæ*, MDLXXVIII. sine loci mentione: MDC. 8. Harlem. MDCXXVII. quæ editio prioribus completior est. Accesserunt enim apologia et refutatio duarum SEBASTIANI FRANCKII *epistolarum.* Volumen est variorum tractatuum eoque continentur: *confessio fidei: breuis confessio de incarnatione christi: breuis admonitio de vera iesu christi cognitione: apologia pro nobis, qui a mundo omnia cum iniuria vt anabaptistæ traducimur;* item de *verbi diuini ministrorum vocatione; vel missione: admonitio ex domini verbo, in quo docetur, quonam modo ecclesia christiana illos debet tractare, qui sese communioni sanctorum adiunxerunt et postea in manifesta mortifera opera carnis incidunt.* Præter hæc opuscula, in libro hoc sunt: *admonitio et breuis doctrina de vera dei notitia: explicatio tabernaculi Mosis: doctrina de regeneratione et noua creatura: spiritualis restitutio* ac *doctrina de ecclesia dei:*

NICOL. NICOLAI *præcipuorum dogmatum fidei et doctrinæ confessio*, Amstelod. MDCXXIV. 8. ad HERMANNI AVKELII libellum, cuius inscriptio est: *anabaptistarum abylon*, refutandum composita: *simplex explicatio, quid sit ecclesia dei*, MDCX. 8. eo consilio scripta, vt ad mennonitarum, quum isti inter se diffiderent, coniunctionem restituendam adiumentum adferret: *impedimentum pacis inter ecclesias Vlamingorum et Frisiorum*, Amstelod. MDCXXIX. 12. Extant etiam duæ illius epistolæ: altera, *prodromus*, dicta, Amstelodam. MDCXXIX. altera de adultorum baptismo, Harlem. MDCXXXIV.

IO. RIESII libellus de *recto linguæ vsu:* de *auaritia:* de *fidelibus et infidelibus amicis:* de *christiana patientia;* item *demonstratio de vera christi deitate:*

REGNERI WYBRANTII *catechesis in symbolum apostolorum*, Amstelod. MDCXL. 12. et MDCLXXII.

PETR. IOANN. TWISCKII tractatus de *religionis libertate*, MDCIX. 4. qui multa edicta, testimonia et documenta cæsarum, regum, principum, ordinum continet, de modo, quo in conuertendis hæreticis sit agendum, non gladio ac vi, sed verbo

diuino: *apologia* pro ſententia eius de filii incarnation contra Io. Rieſium, MDCXIV. de *chriſti nominibus: hiſtor. piorum chriſti martyrum*, Horn. MDCXVII. 4. *annales de tyrannorum interitu*, Horn. MDCXIX. MDCXX. 4. in *lauda et vituperium: vſum et abuſum diuitiarum et paupertati* MDCXXVII. de *rixis; vel litibus*, MDCXXVIII. *nomenclatu biblicus*, Horn. MDCXXXII. fol. de *peſte*, MDCXXXVII. d *Adami lapſu*, MDCXXXVIII. *reuelatio papatus*, MDCXLV quo libro multa ſcripturæ ſacræ effata de pontifice roman atque adſeclis illius, veluti antichriſto, meretrice baby lonica, falſis vatibus explicantur: *concordantia*, MDCXLVII fol. quæ in magno fuit pretio. Prodierunt etiam eiu dem *diſputationes ſacræ* de vera chriſti diuinitate, contr Montanum ſocinianum, Dantiſc. MDCL. 12. libellus d *cometis*, Hornæ MDCLXV. de *coniugio* MDCLXXXI.

TILEMANNI A BRACHT *theatrum martyrum menn nitarum*, belgico ſermone, Drodrecht. MDCLX. et Amſt lodam. MDCLXXXV. fol. cum figuris editum. Inter men nonitas opus hoc, quod duabus partibus conſtat, ſingu larem dignitatem ſibi conciliauit. Quæ ad notitiam h rum martyrum pertinent, ea auctor diligenter memorau eorumque exhibuit confeſſiones, diſputationes, colloqu atque alia documenta. Martyres ipſi a nato chriſto a annum fere MDCLX. percenſentur:

mium in *elencho controuerſiarum* dogmata mennonitaru neque recte; neque adcurate recenſuiſſe; ipſas autem d ctrinas has exhiberet mitiores. Sequuta eſt MDCC. al *epiſtola*, ad Hermannum Schyn ſcripta, vbi itidem cont Spanhemium diſputat variosque mennonitarum errore ſpeciatim de infantum baptiſmo, iureiurando, bello, m giſtratu, defendit. Acceſſit MDCCIV. *apologia pro menn nitarum doctrina*, contra Io. Nicol. a Grouw, qua p dogmatibus illorum pugnat, de trinitate, præſcientia iuſtitia dei: de duabus chriſti naturis: de ſatisfactior eius atque immortalitate animæ. Dedit et aliam *apol giam* aduerſus Henric. Scheuenhuyſen, quum hic p Spanhemio contra ipſum diſputaſſet:

GALENI ABRAHAMI *apologia pro proteſtantibus*, be gice. Amſtelod. MDCXCIX. 8. et gallice ibidem MDCCI 8.* vbi per *proteſtantes* ſignificantur mennonitæ, qu in eorumdem ordinem etiam Herm. Schyn adſcripſit; ſi omni tamen iure.** Diſputat quidem pro mennonit contra Spanhemium; tantum autem abfuit, vt omnibu qui ad ſectam hanc ſe adiunxerunt, ſe probaret; vt mu ti, quum exiſtimarent, eum a vera mennonitarum ſente tia eorumdemque confeſſionibus in pleriſque fidei articul diſceſſiſſe, ipſi reſiſterent ſeque dogmata illius improbar ſcripto *** teſtarentur; quia tamen et Galenus ſectat res habuit, ortum eſt diſcidium iſteque in ſuſpicione ſocinianiſmi incidit, non ſine merito. Præter *apologian* iuris publici fecit: *introductionem in ſcientiam chriſtia cultus diuini*, belgice, Amſtelodam. MDCXCVII ac poſt mo tem eius prodierunt ſcripta quædam illius coniunctim, i quibus eſt breuis deſcriptio præcipuarum virtutum ac v tiorum, Amſtel. MDCCVII. 4.

IO. PHILIPP. SCHABAELIE *paradiſus animi*, MDCLV ſiue epitome hiſtoriarum veteris teſtamenti, quæ forma coll

* *acta eruditorum* MDCCIV. p. 329.

** conf. CYPRIANI *præfat.* SPALATINI *annal. reformationis* præm ſam, ac quæ a me in *der einleit. in die relig. ſtreit. auſſer vnſerer k che part.* IV. p. 748. ſeq. hac de re diſputata ſunt.

*** legendum id eſt, ex belgica lingua in germanicam translatu in *der hiſtorie von den mennoniten*, a *lebringio* edita, p. 275.

colloquii præ se fert: *summarium; siue compendium biblicum*: item *concordia inter Waterlandorum, Frisiorum et Germanorum confessiones*, MDCLXXIV. inprimis *historia vitæ iesu christi*, commentariis quatuor euangelistarum collecta, vna cum interpretatione liberiore, cuius tertia editio MDCCXVI. lucem vidit:

PETR. PETRI volumen dissertationum moralium, quæ exhibent: *viam ad vrbem pacis*: *indicem explorationis cælestes nuptias*: *speculum auaritiæ*: *speculum misericordiæ*, *dignitatem et vtilitatem christianæ caritatis*:

SAM. APOSTOLII scriptum catecheticum sub titulo *veritatis exercitatio*:

DOVWENI FREDERICI breuis *catechesis*, cum adnotationibus ex scriptis mennonitarum MDCXCVIII. *mennonitica indagatio in aphorismos fundamentales Galeni Abrahami* MDCC. vbi ostendit, Galenum in multis a sententia ac doctrina verorum mennonitarum eorumque confessionum discessisse, nominatim de trinitate, corruptione hominis post lapsum, satisfactione: *orthodoxa mennonitarum doctrina*, MDCCIII. 8. quam Ioanni Nicol. a Grouw opposuit atque eo scripsit consilio, vt monstraret, eum itidem vera mennonitarum dogmata de trinitate, diuinitate filii et spiritus sancti: de creatione ex nihilo: de imagine dei, de corruptione naturali: de christo, iustificatione atque

quam iste in suspicionem socinianismi venerat ac pro se libellum: *disquisitio de natura muneris ecclesiastici*, iuris fecerat publici. Restitit enim ei paullo ante nominatus CORNEL. VAN HVYZEN atque edidit librum belgicum cum inscriptione: *lydius lapis doctrinae mennonitarum*, MDCCXIII. et *apologiam* ad responsiones Hermann. Reinskii eiusque discipuli, Douuenii Muis, MDCCXV.*

§. IV.

Ex quo anabaptistae prauas sententias suas disseminare coeperunt iisque fecerunt turbas, non defuerunt, qui operam in eo ponerent, vt errores istorum confutarent ac veram salutaremque defenderent doctrinam. Labore hoc perfuncti sunt non solum nostrae; sed etiam reformatae ac romanae ecclesiae doctores ac contra hostes hos arma sua tulerunt, id quod ingeniorum monimenta, ab iisdem relicta, abunde testantur.

Inter *lutheranos* contra anabaptistas scripserunt:

MARTIN. LVTHERVS in libro: *von den himlischen propheten*, in duas partes diuiso ac Vitemberg. sine mentione anni 4. edito; anno tamen MDXXV. iterum iterumque litteris descripto, sine indicio loci. Per *caelestes prophetas* Lutherus intelligit anabaptistas, qui non solum baptismum infantum reiiciebant; sed etiam iactabant se de diuino adflatu ac patefactione; simul autem disputat contra Carolostadium, quia iste anabaptistis fauebat: **

PHILIPPVS MELANCHTHON, qui edidit: *refutationem erroris Serueti et anabaptistarum*; *** praeter hanc autem alia scripta, anabaptistis opposita, reliquit, qualia sunt: 1) *etliche propositiones wieder die lehre der wiedertauffer*, ad librum anabaptistarum monasteriensium de *restitutione regni israelis* refellendum, scriptae, quae quum prodiissent latine

* scriptorum, a mennonitis compositorum, notitia sumenda etiam est ex IEHRINGII *prolegomenis et annotationibus* ad librum: *historie von den begebenheiten, streitigkeiten und trennungen der mennoniten*, inprimis ex SCHYN *historiae mennonitarum pleniore deductione* p. 116. seq.

** de libro hoc plura tradidi *introduct. in controuers. Luther.* praemissa eiusdem *operum tom.* XX. p 17. a me editorum.

*** est etiam in eius *corpore doctrinae christianae* p. 831. edition. Argentor. MDLXXX. 8.

ne semel atque iterum cum accessionibus, Vitemb. MDXXXV. facta est duplex interpretatio germanica: altera breuior cum memorata inscriptione: altera longior, cum praefatione et titulo: *etliche artickel wieder das gotteslæsterliche buch, so zu Munster in druck ausgegangen:* 2) *verlegung etlicher vnchristlicher artickel, welche die wiedertæuffer vorgeben,* quod scriptum, quia lucem id vidit Vitembergæ 4. sine temporis mentione, ab aliis ad MDXXXV. ab aliis ad MDXXXVI. annum refertur: 3) *vnterricht wieder die lehre der wiedertæuffer*, Vitemb. sine notatione anni: 4) *bedencken, das weltliche obrigkeit schuldig sey, den wiedertæuffern mit leiblicher straffe zu wehren:* *

VRBAN. RHEGIVS, cuius exstat: *wiederlegung der munsterischen neuen valentinianer vnd donatisten bekantnis, an die christen zu Osnabruck in Westphalen*, Vitemb. MDXXXV. 4. cum præfatione *Lutheri*, qua liber hic multum laudatur; ** præter istum autem, anabaptistarum monasteriensium scriptum de *restitutione regni israelis* publica disputatione impugnauit: ***

IVSTVS MENIVS in libro: *vom geist der wiedertæuffer*, cum præfatione *Lutheri*, Vitemb. MDXLIV. 4. cuius prior pars defensionem ecclesiæ nostræ contra anabaptistas; posterior autem refutationem prauæ istorum doctri-

starum, cum refutationibus, Lipf. MDLXXXII. 4. cuius memoriam renouauit SAM. SCHELWIGIVS in *wigandianis, hoc est, anabaptismo D. Ioann. Wigandi, septem disputationibus in athenaeo gedanensi excusso*, Gedan. MDCCII. 4.*

HERMANN. HAMMELMANNVS, qui dedit *tres disputationes contra anabaptistas*, Vrfell. MDCII.

AEGID. HVNNIVS, qui diuulgauit *disputationem contra anabaptistarum errores*, Vitemberg. MDXCVIII. 4.**

PETR. HINCKELMANNVS in *anabaptistarum erroribus refutatis*, Roftoch. MDCIII. 4.

LVCAS OSIANDER, cuius prodiit: *enchiridion controuersiarum religionis inter augustanae confessionis theologos et anabaptistas*, Tubing. MDCV. et MDCXIV. 8.

BARTHOLOMAEVS RVLICHIVS in *anabaptismo, id est, rettung vnserer kindertauffe vnd wiederlegung der wiedertauffer*, Lipf. MDCV. 8.

IO. MVLLERVS, qui in lucem emisit: *anabaptismum, das ist, wiedertauffer irthum, wie dieselbige in der mennisten glaubensbekantnis, zu Horn gedruckt, an tag gegeben vnd zu verführung einfaltiger christen ausgestreuet werden*, Hamburg. MDCXLV. 8. MDCLXIX. 8. librum, qui ordine, breuitate atque adcuratiore tractatione prae aliis fe commendat:

IODOC. EDZARDI in *dem geistlichen badtuch der neuen wiedertaufferischen taucher*, Hamburg. MDCLI. 12.

MELCHIOR NICOLAI, cuius ad nos peruenit: *grundliche wiederlegung eines wiedertaufferischen buchleins*, Stuttg. MDCLIX. 8.

IO. BOTSACCVS in *anabaptismo reprobato, das ist, wiederlegung der wiedertaufferischen lehre*, Lubec. MDCLXI. 8. libro, qui lectione atque vfu dignus eft:

ELIAS VEIELIVS, qui fcripfit: *confiderationem anabaptismi*, Vlm. MDCLXX. 4.

DAN. SEVERIN. SCVLTETVS in *der warnung fur den mennonisten gottesdienst*, Hamburg. MDCCVI. 8. quem libellum

---

* *vnschuldige nachrichten* 1702. p. 375.

** *famlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1741. p. 135. Eft in eius *oper. latinor. tom.* IV. p. 573.

bellum et postea defendit contra Iacobum Dennerum mennonitarum doctorem altonauiensem:

CHR. MASECOVIVS in *anti-Mennone*, exhibito XXIV disputationibus, Regiom. MDCCXVII. 8.

Nec mentio eorum omittenda est, qui speciatim anabaptistarum errorem de pædobaptismo impugnarunt, singularia scripta huius argumenti ediderunt. Lucem vidit IODOC. EDZARDI *nothwehr fur die kindertauffe* Hamburg. MDCXXXVI. 8. inprimis autem commendandus est IO. WINCKLERI libellus: *grundlicher beweis der kindertauffe*, Hamburg. MDCXCI. 12. in gratiam quorumdam scriptus, qui, relictis mennonitarum sacris, nostram amplexi fuerant religionem. Cui quum ex mennonitarum cohorte quidam se opposuisset, defensionem istius suscepit et iuris publici fecit: *vertheidigung seines grundlichen beweis der kindertauffe*, Hamburg. MDCXCVI. 8. Referri quoque huc potest disputatio, quæ aduersus anabaptistas monastarienses, prima eorum ætate instituta, et latine reddita, hac inscriptione prodiit: *de pædobaptismo disputata westphalica contra anabaptistas, hoc est, disputatio habita Monasterii Westphalorum coram senatu, anno* MDXXXIII 7. et 8. *august. ab Hermanno Buschio aliisque viris doctis contra Bernhardum Rothmannum et eius complices, quæ nunc primum editur: ita quoque nuper est ex westphalica*

baptiſtarum compoſitus: de *baptiſmo*, *anabaptiſmo et paruulorum baptiſmo*; item: *reſponſio ad Balthaſ. Huebmer libellum de baptiſmo*: tractatus de *tumultuum et ſeditionum auctoribus*: *

HENR. BVLLINGERVS, cuius prodierunt: *aduerſus omnia catabaptiſtarum praua dogmata libri quatuor*, Tigur. MDXXXV. 8. antea ibidem MDXXX. 8. germanice; poſtea autem a *Leone Iuda* latine vna cum additamentis ſub memorata inſcriptione editi: *libri ſex aduerſus anabaptiſtas*, qui quum germanice, Tigur. MDLX. 4. lucem vidiſſent, eosdem *Ioſ. Simlerus* in latinam linguam transtulit atque addidit *anabaptiſtarum apologiam*, qua cauſſam exponunt, cur ad ſacra emendata haud accedant, Tigur. MDLXX. 8. **

IOANN. A LASCO in *defenſione vera ſemperque in eccleſia recepta doctrina de chriſti domini incarnatione aduerſus Mennonem Simonis*, MDXLV. 8. ***

EMDANI miniſtri eccleſiæ in *der wahrhaſtigen beantwortung vnd wiederlegung der wiedertaufferiſchen articul*, Herborn. MDXCI. 8.

IO. IAC. VLRICVS in *der chriſtlichen ermahnung aus gottes wort an alle dieienigen, welche ſich von der reformirten euangeliſchen kirche abſondern, vnd gemeiniglich wiedertauffer genennt werden*, Steinf. MDCXV. 8.

IO. ASVERVS AMPSINGIVS, auctor *trium diſputationum contra anabaptiſtas*, Lugd. Batau. MDCXIX. 8.

IO. CLOPPENBVRGIVS, præ aliis laudandus ob *gangræ-nam theologiæ anabaptiſticæ*, in diſputationes XLVIII. publice inſtitutas, diuiſam atque editam, Franeck. MDCXLV. 12. denuo autem litteris deſcriptam ibidem MDCLV. 4. Addita eſt FRID. SPANHEMII *diatriba hiſtorica de origine, progreſſu et ſectis anabaptiſtarum*, de qua poſtea plura dicam :*

FRID. SPANHEMIVS ſenior, cuius memorantur: *diſpu-*

* omnia ſcripta hæc coniunctim exhibentur ZWINGLII *oper. tom.* II. p. 5. ſeq.

** conf. NICERONII *memoires tom.* XXVIII. p. 190. 193.

*** vide HOTTINGERVM *bibliothec. quadripart.* p 381.

* comprehenſa etiam eſt in eiusdem *oper. theologic. tom.* II. p. 103.

disputationes anabaptistica XXX. Lugd. Batau. MDCXLVIII.
FRIDERIC. SEILERVS, qui emisit: *wiederlegung* ...
vornehmsten wiedertaufferischen irthumer, Basil. MDCLXXVII.
anabaptistam laruatum, duabus partibus, Basil. MDCLXXX.

Præter nunc enarratos scriptores, alii ad id oper suam contulerunt, vt anabaptistarum commenta prof... rent. In censu illorum sunt: RVARDVS ACRONI MARTINVS BVCERVS, * PETRVS BONTEMPS, cuius... quentes libelli, fanaticis his oppositi atque editi bel... ac gallice, commemorantur: *anabaptistarum doctrinam erroneam: defensio pædobaptismi*; item: *confirmatio pri... tractatus*, a Petro Verkindert refutati: *vindicia contra... futationem* Iodoci Henrici et Gerhardi van Vryburg... *euersio spongiæ et smegmatis hollandici*, vbi singula anab... starum capita theologica examinantur: ** GVIDO DE BR... auctor libri inscripti: *la racine, source et fondement des ana... ptistes de notre tems, auec refutation de leurs arguments*, ac... rate ac diligenter compositi sæpiusque ob præstantiam su... litterarum formis impressi, MDLXV. Harlem. MDLXX... Argentor. MDXCV. Amstel. MDCVIII. belgice: HERMA... FAVKELIVS in *babylone anabaptistarum*, vbi inprimis mo... stratur, quam variæ diuersæque sint anabaptistarum op... niones; contra eum tamen *confessio de præcipuis fidei chr...*

Inprimis doctiſſimi viri inter reformatos in eo ſtudia ſua poſuerunt, vt veritatem antiquitatemque baptiſmi infantum monſtrarent atque aduerſus eos, qui iſtam negare, conati ſunt, maxime anabaptiſtas, tuerentur. Emiſerat HERMANNVS MONTANVS librum belgicum de *vanitate pædobaptiſmi*, germanice verſum a *Iacob. Mehrningo* ac ſub inſcriptione: *baptiſmi hiſtoria; das iſt, heilige tauff hiſtoria, in welcher die wahrheit der erſten-ein- vnd eigentlichen taufordnung ieſu chriſti aus heiliger ſchrift deutlich wiederholt*, Tremon. MDCXLVI. et MDCXLVII. editum, atque in iſto multa omnis ætatis teſtimonia percenſuerat, quæ diuinæ auctoritati baptiſmi infantum aduerſari putabat;* reſtitit autem iſti IACOBVS DV BOIS in libello, belgice ſcripto, de *pædobaptiſmo*, Lugd. Batau. MDCXLIIX. ac baptiſmi infantum cum communem apud chriſtianos vſum; tum diuinam auctoritatem probauit. Quum et in Anglia verum dogma de infantibus, ſalutari aqua abluendis, impugnaretur non ſolum ab anabaptiſtis; verum etiam aliarum, quæ prauis opinionibus corruptæ ſunt, ſectarum hominibus, contra hos quoque aduerſarios pædobaptiſmus grauiter ac diligenter defenſus eſt. Contra auctorem diſſertationis, quæ cum titulo: *a treatiſe of the vanity of childiſh-baptiſme*, Londin. MDCXLII. 4. duabus partibus comprehenſa, lucem vidit, GVIL. COOKE in *anſwer to a treatiſe entituled: the vanity of childiſh-baptiſme*, Londin. MDCXLIV. diſputauit; præterea autem pro infantibus, ad ſacrum fontem admittendis, edidit: *the font vncouerd for infant-baptiſme*, Londin. MDCLI. 4. Eadem res in controuerſiam inter IO. TOMBESIVM eiusque aduerſarios venit. Emiſit ille: *two treatiſes and an appendix to them, concerning infant-baptiſme*, Lond. MDCXLIV. 4. et diſſertationibus his diuinam pædobaptiſmi dignitatem infringere, ſibi ſumſit, ac quum non deeſſent, qui aduerſus iſtum pugnarent, prauam ſententiam ſuam defendere voluit in *an apology for two treatiſes and an appendix to them, concerning infant-baptiſme*, Londin. MDCXLVI. 4. in

* confer de libro hoc MOLLERI *iſagog. ad hiſtoriam Cherſoneſ. cimbric. part. II. p. 114.* ſeq.

in *exercitation about infant-baptisme, in 12. argument* Lond. MDCXLVI. 4. in *præcursor; or a forerunner to a large view of a dispute concerning infantbaptisme*, Lond. MDCLII. item in *refutatione positionis, pædobaptismum esse licitum, Henric. Sauage propositæ*, Lond. MDCLIII. 4. atque aliis scriptis quæ coniunctim prodierunt in opere inscripto: *anti-pædobaptisme* atque in tres partes diuiso, quarum prima Londini MDCLII. secunda MDCLIV. et tertia MDCLVII 4. lucem adspexit.* Inter Tombesii hostes locum tenent MARESCHALLVS, cuius exstat: *defence of infant-baptism* Londin. MDCXLVI. 4. HENRIC. HAMMONDVS in *baptizing of infants reuiewed and defended*, Londin. MDCLV. IOANN. GEREE in *vindication of infant-baptism*, Londini MDCXLVI. 4. HENR. SAVAGE in *thesis suæ, pædobaptismum esse licitum, defensione*, Oxon. MDCLV. 4. præter hos autem: Baxterus, Cobbetus, Blakius, Featleus, Brinsleus, Sydenhamus, Fullerus, Homesius, Cragius, Cottonus atque alii, id quod satis indicat, pædobaptismum multos habuisse defensores. Post Tombesium ad eos, qui diuinum ritum, infantes sacro fonte abluendi, improbant HENRICVS DANVERS se adiunxit hocque omnibus notum fecit libello: *a treatise of baptism*, eiusque, quas diuulgauit, vindiciis. Refutauit illum RICH. BAXTERVS in *confutation of the strange forgeries of Henry Danuers* OBEDVS WILLISIVS, qui ipsi opposuit: *infant baptism*

[...]am, quaque auctor historiam pædobaptismi egregie illustrauit atque antiquitatem perpetuumque huius mysterii vsum apud christianos confirmauit. Recte igitur eam dignam esse, existimauit *Io. Ludouic. Schlosserus*, quam ex anglica lingua in latinam conuerteret atque adnotationibus æque ac vindiciis ornaret. In lucem exire cœpit interpretatio hæc Bremæ MDCCXLVIII. 4. Non omnibus tamen WALLVS satisfecit. Reprehensus iste est a IOANN. GALI in *reflexions on mr. Walls history of infant baptism, improved*, MDCCIX. a GVIL. WHISTONO in *primitiue infant-baptism, reuiu'd*, Londin. MDCCXII. 8. * Sed WALLVS caussam suam egit in *defence of the history of infant-baptism*, Londin. MDCCXX. 8. ** ac dicto GALEO opposuit se quoque RICH. OWENVS in libello, cuius inscriptio est: *the lawfulness of infant-baptism, defended against the cauils of Iohn Tasker; also the doctrine and practice of the primitiue church in the three first centuries concerning infant-baptism, asserted and vindicated against Dr. Gales exceptions*, Londin. MDCCXXXII. 8. ex quo titulo adparet, Ioannem Taskerum contra OWENI libellum: *the lawfulness of infant-baptism*, Londin. MDCCXXIII. editum, disputasse. CONRAD. BREMERVS, quum ex Walli scripto intellexisset, vsum baptismi infantum antiquiorem esse, quam antea existimauerat, librum illum veluti in epitomen redegit hancque quinque dissertationibus, belgico sermone Amstelod. MDCCXL. 8. in lucem emissis, sub titulo: *bedenkingen ouer den christelyken watertoop*, exhibuit.

Addenda sunt et hæc Anglorum scripta, pro pædobaptismo contra illius aduersarios composita: ROBERTI BAILII *antidote against anabaptisme*, Londin. MDCXLVII. 4. WALKERI *modest plea for infant-baptism*: TH. DORRINGTONI *vindication of the christian church in the baptizing of infants*, Londin. MDCCI. 8. GARNERI *primitiue baptism in three parts*, Londin. MDCCI. MARINI D'ASSIGNY *anti-*

 dote

* *act. erudit.* MDCCXIIII. p. 508.

** plura de WALLI libro atque aliis Anglorum scriptis controuersiæ de pædobaptismo habentur in SCHLOSSERI *præfatione*, quam memoratæ interpretationi latinæ præmisit.

dote against the pernicious errors of the anabaptists, cete
Quæ ANTONIVS VAN DALE in *historia baptismorum tu iudaicorum; tum christianorum*, subnexa eiusdem *disserta-tioni super Aristea de* LXX. *interpretibus*, Amstelodam MDCCV. 4. editæ, contra pædobaptismum in medium pro-tulit, ea PHILIPP. GOTTFRIED. HARDERVS in *obserua-tionibus theologicis de pædobaptismo* refutauit, quas præsi-dio IO. FRANC. BVDDEI munitus, Ienæ MDCCVII. publi-ce defendit. *

Sequuntur *pontificii*, qui itidem contra anabaptistas di-micarunt, iique secundum litterarum ordinem: FRANC AGRICOLA in *dem euangelischen proceß wieder allerley gra-same irthumer der wiedertauffer*, Colon. MDCLXXXII. 8. e in *dem zweyten euangelischen proceß von der kindertauff wieder die wiedertauffer*, ibidem MDXCI. 8. GEORG. CAS-SANDER in *colloquiis*, quæ cum duobus anabaptistis inst-tuit: ** IO. COCHLAEVS, cuius prodierunt: XXI. *articuli ana-baptistarum monasteriensium confutati*, *adiuncta ostensione ori-ginis*, *ex qua defluxerunt*, Colon. MDXLIII. 8. IO. DAVENTRIA in *catapulta fidei; siue christianæ veritatis tel* contra anabaptistas, Colon. MDXXXIII. MDLXXXVIII. LE-POLD. DICKIVS in *iudicio aduersus impios anabaptistaru errores*, *longe omnium pestilentissimos*: AMBROSIVS STORC

§. V.

Vti historia cuiusuis sectæ, contra quam pugnatur, multum adiumenti præbet; ita et in controuersiis cum anabaptistarum cohorte lucem nobis præfert. Eam ob caussam et eos commendandos esse, puto, qui de origine, progressu, sectis, dogmatibus fatisque dictæ familiæ expoiuerunt; attamen inter se diuersi, quum alia seniorum monimenta, ab iisdem relicta, ad monasteriensium anabaptistarum: alia ad mennonitarum historiam præcipue spectant. Inter scriptores hos locum suum habent:

ANTON. CORVINVS, cuius merito mentio fieri debet, quia *epistolam de miserabili monasteriensium anabaptistarum obsidione, excidio, memorabilibus rebus, tempore obsidionis in vrbe gestis*, satis copiosam atque ad Georgium Spalatinum exaratam ad posteros transmisit, Vitemb. MDXXXVI. *

IACOB. GASTIVS in libro de *anabaptismi exordio, erroribus et historiis abominandis*, Basil. MDXLV.

HENRIC. DORPIVS, cuius exstat: *historia, quomodo euangelium Monasterii in Guestphalia cœperit et per anabaptistas monasterienses fuerit dissolutum*, Vitemb. MDXXXVI.

HENRICVS BVLLINGERVS, qui edidit librum inscriptum: *vom vrsprung, fortgang, secten, wesen, furnehmen vnd gemeiner lehre der articuln der wiedertæuffer*, Tigur. MDLX. 8. **

GEORG. CASSANDER libro, quo de *baptismo infantium testimonia veterum ecclesiasticorum scriptorum* exhibet; simul autem de *origine anabaptisticæ sectæ* exponit, ac mitiorem de ista, speciatim mennonitis, sententiam amplectitur, Colon. MDLXIII. 8. ***

AVCTOR scripti: *successio anabaptistica, das ist, vrsprung, fortgang vnd zertrennung der tauffgesinnten secten*, Colon. MDCIII.

* translata ista est in SCHARDII *scriptor. rerum germanic. tom. II.* p. 314. et in librum: *historie von den begebenheiten vnter den mennonisten*, a *lebringio* editum, p. 302.

** vide OTTII *annal. anabaptist.* p. 134.

*** est etiam in eiusdem *operib.* p. 669.

ARNOLDVS MESHOVIVS libris septem *historiæ a- baptisticæ*, Colon. MDCXVII. 4.

CONR. HERESBACHIVS in *historia anabaptistarum monasteriensium*, a *Theodoro Strackio* cum adnotationibus, MDCXXX edita atque Amstel. MDCL. iterum litteris descripta:

ZACHAR. THEOBALDVS in *dem bericht, was iammer e elend die alten wiedertauffer gestiftet*, Norimb. MDCXXIII.

FRIDERIC. SPANHEMIVS, qui quum *disputatione . tianabaptistica prima*, Lugdun. Batau. MDCXLIII. breuem historiam de anabaptistis tradidisset, illam CLOPPENBVRGIVS adiecit *gangrænæ theologiæ anabaptisticæ*, supra memoratæ, sub titulo: *diatriba historica origine, progressu et sectis anabaptistarum*, hæcque et an- ce, Londin. MDCXLVI. 4. prodiit:

IO. HENR. OTTIVS, qui dedit nobis librum inscriptum: *annales anabaptistici, hoc est, historia vniuersalis anabaptistarum origine, progressu, factionibus et schismatibus, paradoxis, tumultibus, colloquiis, pacificationibus, locis, sedibus, scriptis hinc illinc emissis, edictis et iudiciis, quidquid præterea ad rem facere videtur*, Basil. MDCLXXII atque aliis argumenti huius scriptis omnino præferendum, cum ob documentorum; tum ob eorum, quæ rantur, copiam. Attamen et ea habet liber hic, quæ an aduersione digna esse videntur. Annorum ordo, q

LARRIO explicantur. Non fine cauffa fubiungo: PETRI IACOBI AVSTRO-SYLVII et ABR. A DOORESLAAR *corpus controuerfiarum anabaptifticarum*, lingua belgica, Amftelod. MDCXXXVII. opus perutile atque ita comparatum, vt ad difputationes cum anabaptiftis atque ad hiftoriam illorum, accuratius cognofcendam, multum adiumenti adferat. Exhibet enim varias anabaptiftarum opiniones ex propriis eorum fcriptis ac quæ præmiffa eft, præfatione compendium hiftoriæ anabaptifticæ continetur. *

Quod fpeciatim ad mennonitas adtinet, quidam ipforum de rebus geftis familiæ fuæ commentati funt. Primus nominandus eft: MENNO SIMONIS, qui in fcripto: *der ausgang; oder bekehrung Menno Simonis*, ipfe refert, qua cauffa quaue ratione impulfus, fe a romanæ ecclefiæ facris disiunxerit, eum videlicet in finem, vt fufpicionem communionis cum monafterienfibus anabaptiftis a fe remoueret.** Cum fcripto hoc coniungenda funt alia, in quibus mennonitæ vberiorem notitiam de fe fuisque fociis fuppeditarunt, nimirum:

VBBONIS PHILIPPS *bekantnis, darinnen er bekennet, daß er vnrechtmæfig vnd vnberuft fein predigamt gebraucht: warnet auch einen ieden, fich vor folchem zu huten*, Amftel. MDCIX. præter quam editionem, alia eaque prior Amftel. MDLXXXIV. memoratur. *** Lectione digna eft confeffio hæc, quia auctor, quum fe ad mennonitarum cœtum adiunxiffet; poftea autem iis valedixiffet, origines fectæ huius in Belgio tradit atque facta illius refert, ob quæ recentiores mennonitæ de fcripto hoc minus benigne fentiunt; alii autem, a partium ftudio alieni, magni id æftimant: *

HERMANNI MODETI *grundlicher bericht vom vrfprung der wiedertaufferifchen fecte*, belgice Mediob. MDCIII.

 quem

* conf. HOORNBEEKIVM *fumm. controu.* p. 373. et SAGITTARIVM *introd. in hiftoriam ecclefiaftic.* p. 834.

** narrationem hanc exhibent ARNOLDVS in *der kirchen vnd ketzerhiftorie, part* IV. *fect.* 2. *num.* 30. p. 526. SCHYNIVS in *pleniore deduct. hiftoriæ mennonitarum* p. 118. Prodiit ifta etiam feparatim, vna cum aliis opufculis, belgice et germanice.

*** vide OTTII *annal. anabaptiftic.* p. 94.

* confer HOORNBEEKIVM *fumm. controuerf. libr.* V. p. 350. et BVRGMANNVM differtatione de *Vbbone Philippi, et vbbonitis*, Roftoch. MDCCXXXIII.

quem mennonitæ fidei ſuſpectum reddere, adnituntur; quæ litteris mandauit, ea commentis adnumerant, quia Mennone eiusque adſeclis diſſentit ac paullo ante nominatum Vbbonem Philipps ſequitur:*

Kurtze anweiſung der miſshandlungen der Flamiſchen vnd Frieſen, ſo ſie vom iahr 1566. *bis* 1624. *gegen einander verubet*, qui liber, belgico ſermone ſcriptus, Horn. MDCXXX prodiit ac multum ſe commendauit, quoniam auctor, licet Mennoni addictus fuerit, animum, partium ſtudii expertem monſtrat ac res de mennonitarum, ſociorum ſuorum, ortu progreſſu, religione, diſſenſionibus refert memorabiles & fide dignas:

CAROL. VAN GENT *anfang vnd fortgang der vneinigkeiten, ſpaltungen vnd trennungen derienigen, ſo taufgeſinnte genennet werden*, qui liber primum lingua belgica in lucem exiit MDCLVIII. poſtea autem germanice verſus: adnotationibus atque additamentis locupletatus a *Ioach. Chriſtian Iebringio* ſub inſcriptione: *grundliche hiſtorie von den begebenheiten, ſtreitigkeiten vnd trennungen, ſo vnter den tauffgeſinten; oder mennoniſten von ihrem vrſprung an bis aufs iahr* 1615. *vorgegangen*, ac cum præfatione *Io. Franciſci Buddei*, Ien. MDCCXX. 8. Laudandus iſte eſt. Scriptor enim fidem præ ſe habet, quum in mennonitarum cœtu fuit, ac quæ narrat, ea ipſe oculis adſpexit rerumque g

HERMANNI SCHYNII tria scripta. Primum est: *urtze historie der protestantischen christen, die mennonisten genennet werden*, belgice, Amstel. MDCCXI. 8.* secundum: *historia christianorum, qui in Belgio fœderato inter protestantes mennonitæ adpellantur*, Amstelod. MDCCXXIII. 8. quæ non est sola interpretatio libelli, primo loco a me nominati; sed veluti nouum opus, quoniam non solum ordo mutatus est; sed etiam multæ accessiones factæ sunt. Attamen auctor non tam historiam; quam doctrinam mennonitarum, præcipue saltem, nobis tradidit.** Accessit tertium idque: *historiæ mennonitarum plenior deductio*, Amstelod. MDCCXXIX. 8. qua de mennonitarum origine, nominibus, differentiis, dogmatibus propriis, confessionibus, doctoribus horumque vitis ac scriptis agitur ac multa traduntur, quæ historiæ, maxime litterariæ Mennonis adseclarum, egregiam adferunt lucem.*** Ipsa Schynii scripta abunde comprobant, eum inter mennonitas præcipuum esse, qui describendis rebus suis operam dederunt; vti autem alii familiæ huius; ita et ipse studia sua ad id potissimum retulit, vt euinceret, ea mennonitis haud tribuenda esse, quæ ab anabaptistis monasteriensibus sint peracta. Historiæ mennonitarum, quam Schynius conscripsit, GERARD. MAATSCHOENIVS addidit partem, eamque tertiam, quæ lingua belgica Amstel. MDCCXLV. 8. prodiit.

Præter iam adductos libros, eamdem historiam martyrologia, ab ipsis mennonitis edita, illustrant, *harlemense* et *hornanum*. Illud; siue *harlemense*, primam lucem adspexit, belgico sermone, Harlem. MDCXV. et iterum MDCXXXI. fol. sub titulo: *martyrer spiegel der wehrlosen christen, vom 1524. iahr her*. Oppositum huic fuit martyrologium *hornanum*, hac ornatum inscriptione: *historie der frommen zeugen iesu christi, so die euangelische wahrheit vnter vielem marter bezeuget vnd mit ihrem blut bestätiget haben, vom iahr*

---

* *act. eruditor. supplement. tom.* V. p. 85.

** *act. erudit.* MDCCXXIV. p. 216. *fortgesetzte samlung von alten vnd neuen theolog. sachen*, 1723. p. 963. *auserlesene theologische biblioth. volum.* I. p. 57.

*** *fortgesezte samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1730. p. 645. *acta eruditor.* MDCCXXX. p. 162.

iahr 1524. *her*, *bis auf diese zeit*, cum eorum confessio
bus, disputationibus atque aliis scriptis, belgica lingu
Horn. MDCXXVI. ea maxime de caussa, ex praefatione o
ris intelligenda, vt quamuis in plerisque rebus cum h
lemensi consentiret; auctores tamen ostenderent, har
menses quorumdam martyrum confessiones, coram iu
cibus factas, deprauasse iisque sententiam de origine h
manae christi naturae, ab omnibus christianis hominibus a
probatam; a mennonitis autem repudiatam, tribuisse.
qua adcusatione vt mennonitas defenderet IOANN. ALEI
ZOONVS, in lucem emisit: *gegenbericht auf die vorrede a*
martyrerbuchs, *welches* 1626. *zu Horn gedruckt worden*, b
gico sermone, Harlem. MDCXXX. 12. et THIELEMAN
IANSEN VAN BRACHT martyrologium harlemense, mul
auctius, iterum edidit, hoc titulo: *der blutige schauplatz d*
taufgesinnten vnd wehrlosen christen, *die vm das zeugnis ih*
ihres seligmachers gelitten vnd getœdet worden, *von chri*
zeiten an, *bis zu dieser lezten zeit*, Dordr. MDCLX. fol. du
bus tomis. Priori illorum auctor et eos memorat, qui
christo nato ob doctrinam, postea a mennonitis propag
tam, martyrum dignitatem adepti sint, simulque prob
adnititur, baptismum infantum primis christianorum sec
lis haud vsitatum fuisse. Operis huius noua editio Am
stelodam. MDCLXXXV. fol. prodiit.* Neque negligenda e

... nostrorum sacrorum scriptores in historia mennonitarum illustranda operam posuerunt: CASPAR ... differtatione de *secta mennonitarum quoad ortum, ... et mataeologiam*, Vitemb. MDCLXXXVIII. FRIDERICUS THEOPHILUS ... disputatione de *historia ... utriusque ... adsectarum*, Lips. MDCXCVI. ... in *der aufrichtigen nachricht von dem gegenwärtigen zustand der mennoniten*, Ien. MDCCXLIII. 8. ... historiae huius amatoribus non mediocrem praebet ...

§. VI.

... ANABAPTISTIS ex fanaticorum ordine quackeri ... qui primas turbas in Anglia fecerunt; deinde in ... foederato atque aliis prouinciis errores suos disseminarunt; praecipuam autem rerum suarum sedem col... in Pensyluania. Pauci quidem eorum littera... se consecrant; multa tamen, ab iisdem conscripta in lucem prodierunt, plerumque breuiora, ... confusa atque interdum titulis, qui minus apti ... structa. Sunt illa et dogmatica et polemica, et ... maximam eorum partem adtinet, sermone an... et belgico exarata; nonnulla tamen etiam ger... reddita. Ex illis vera quackerorum de christianae capitibus sententia intelligenda est, quam si ... noscere ac confutare vult, is notitiam istorum ... parare debet. Praecipua eorum sunt:

... LLIAM. CATONI, qui inter quackeros, litterarum ..., locum sibi fecit, *allarm, geblasen zu allen nationen*, ... MDCLX. 4. *beschirmung der vnschuldigen wieder die ... euler; oder eine kurtze antwort auf fünf schändliche ...* ... *kucher*

... ptoribus historiae mennonitarum singulari studio exponit ... GMANNVS differtatione de *historiae mennoniticae fontibus et ...iis*, Rostoch. MDCCXXXII. Qui de anabaptistis ac mennonitarum prouinciarum commentati sunt, eos in *der einleitung in die religionsstreitigkeiten ausser vnserer kirche*, part. IV. ... recensui, vbi et p. 469. quosdam de anabaptistis monasteriensibus memoriae ... adde de iisdem FABRICIVM *consp*... r. p. 94.

bucher ausgegeben wieder das volck, quacker genannt, Amstelod. MDCLXIV. 4. Quinque libri, contra quos de[illegible] hæc scripta est, sequentes sunt: PAVLLI *augensalbe*: [illegible]CKENTHALII *der quacker hertzensgrund*: anonym[illegible] *der quacker quackeley* et *der quacker natur vnd eigen[illegible]* ac FIGKENS *alter anabaptist vnd neuer quacker*, quos [illegible]ea sigillatim recensere, animus est. Adiecit Caton [illegible]mentationem, qua probare studet, Hermetem Tris[illegible]stum, Socratem, Platonem atque alios gentis superstiti[illegible] sapientes de christo, eoque filio, verbo atque imagin[illegible] testatos esse, contra Christ. Paulli; præterea autem edi[illegible] *schall der wahrheit auf Christian Paulli hellklingenden wied[illegible]schall, nebst einer ansprache von der erkantnis christi* [illegible] *den beyden*, Amstelod. MDCLXV. 4. item *die alte wahr[illegible] erhæbet wieder den hamburger quackergreuel:*

EDVARD. BOVRROVGHI *erklarung an die gantze w[illegible] von vnserm glauben*, Amstelod. MDCLXIX. *standarte auf[illegible] richtet vnd ein panier vorgehalten allen nationen*, ibid[illegible] MDCLXVIII. 4.

THOM. BAYLII *relation von der wiederkunft vnd [illegible] eines menschen aus einem langen vnd schweren gefang[illegible]* Amstelod. MDCLXXVIII. 12.

GEORG. FOXI *christliche freyheit geruhmet, vnd v[illegible]*

r stadt Hamburg. De eiusdem *catechismo pro paruulis*, ondin. MDCLX. 12. ac reliquis scriptis taceo atque id tanm addo, quum in istis esse, quæ ingenium, litteris exaltum, prodant, nonnullos suspicatos esse, ea ab aliis, si on composita; tamen aucta atque emendata fuisse ac Foam per fraudem omnia sibi adtribuisse:

BENIAM. FVRLII *ehre der welt entdeckt vnd weil sie nütz ist, verworfen; die ehre aber, die von gott allein komt, efestiget vnd ins werck gerichtet*, Roterodam. MDCLXII. quo cripto contra consuetudinem, pileum detrahendi, atque itus, decori caussa seruandos, pugnat; item *brief an einen reund von der tauffe, abendmal vnd kirchgeben*, MDCLXVI.

ISAAC. BENNINGTONI, iunioris, litterarum atque loquentiæ non expertis, *weg des lebens vnd des todes*, loterodam. MDCLXXV.

THOM. GREENII *zeugnis an alle nationen, geschlechn vnd velckern*, Amstelod. MDCLXIX.

STEVEN CRISPI *klang des allarms, in den grentzen des geistlichen Egypten geblasen*, Amstelod. MDCLXXIV. 4. *riumph der wahrheit vber die falschheit in einer antwort auf ie beschuldigung Alex. Rossens im buch von der welt gottesienst*, Amstelod. MDCLXXI. 8. præterea: *klarer weg geæfet vor die einfaltigen von hertzen*, Roterod. MDCLXXV. *runde vnd vrsachen von dem elende der Niederlande entdeckt nd mit den mitteln von deren verbesserung angewiesen*, Amelodam. MDCLXXII. *weg zum kœnigreich der himmel anewiesen, in siebzehn predigten*, Amstel. MDCXCV. 8.

THOM. LAWSONI *antwort auf ein buch genannt: der ustat der quacker, ausgegeben von Zentgraf*, Amstelodam. DCLXVIII. 8.

WILLIAM PENNI, iunioris, *epistola consulibus; nec on senatui ciuitatis embdensis Londino scripta et missa*, Rorodam. MDCLXXV. 4. *vorforderung der christen vors gecht, samt einer freundlichen heimsuchung in der liebe gottes, n alle dieienigen vnter allerley secten vnd religionen, welche ne begierde vnd verlangen haben nach der wahren erkants gottes*, Amstelod. MDCLXXVIII. 12. atque alia scripta, ibus caussam quackerorum egit. Referri etiam huc poest:

eſt: *the chriſtian-quacker, the firſt part by William* *the ſecond part by George Whitehead*, MDCLXXIV.

WILLIAM SHEWENII *eines wahren chriſten* *vnd erfahrenheit*, Amſtelodam. MDCLXXIII.

FRANC. HOWGHILLI *eræfnung des bauchs der* *genrœthe, an alle deutſche fürſten vnd vælcker, die den* *ieſu chriſti in ihren herrſchaften œffentlich bekennen*, A lodam. MDCLXI.

WILLIAM SMITHI *milch vor die kinder vnd ſpe* *die ſtarcken*, Amſtelod. MDCLXXIII.

MARTIN. MASONI *liebliche nœthigung vnd tr* *warnung an alle vælcker, die da glauben, daß ſie rechen* *müſſen geben vor den gerichten gottes von allen ihren* *vnd wercken*, MDCLXI.

PETR. HEINRICI *vertheidigung des wahrhaftigen* *welches ins hertz des menſchen ſcheinet*, Amſtel. MDCLX

IAMES PARNELI *vnterſuchung des glaubens, wo* *der grund des heuchleriſchen glaubens, welcher vergebe* *der glaube der heiligen, ſo auf den ewig beſtændigen ſel* *grundet iſt, vnterſuchet wird*, Amſtel. MDCLXIX.

WILLIAM AMESII *ſache chriſti vnd ſeines volcks g*

derent, ad ſacrorum anglicanorum communioı iunxit ac ſcriptis quackeros impugnauit: *

ROBERTI BARCLAII, principis inter quack omnium eruditiſſimi, ſcripta: I.) *theſes theologic* belgice editæ Amſtelod. MDCLXXV. II.) *theologia ſtianæ apologia*, primum anglice ſcripta: poſtea la ta, Amſtelod. MDCLXXVI. 4. quæ compendium quackerianæ complectitur, ab eius ordine ac pe commendatum. Prodiit iſta etiam lingua angl gica, gallica et germanica, quæ vltimo loco nomi pretatio inſcriptionem præ ſe fert: *eine apologie theidigungsſchrift der recht chriſtlichen gotte* MDCLXXXIV. 4. et iterum MDCCXL. 8. atque Peterſenio adſcribitur. ** Refutata eſt *apologi* riis ſcriptoribus, poſtea memorandis: *** III.) *vnd glaubensbekantnis, welche von der allgemei lung der patriarchen, propheten vnd apoſteln gut* Amſtelod. MDCLXXIX. 12. de quo libello ſup quum catechetica ſcripta recenſui: IV.) *anim Nicolai Arnoldi exercitationem de quackeriſmo e tationem*, Roterod. MDCLXXV. 8. qua *theſes theolo* adductas, defendere adnititur: V.) *antwort vnd auf Benedict Figken berolſch gegebene gegenrede*, MDCLXXX. *rettung der wahrheit wieder Adrian lungen vnd antwort auf deſſen buch gegen Georg* ſtelodam. MDCLXXXI.

Sunt alii libri, a quackeris, nominatim ISAA RIO, IO. HIGGINO, IO. ROLOFFIO, LAVRENTIC GEORG. WHITEHEAD, IOANN. COPELANDO, KINO, CHRIST. ATKINSONO, HENR. FEL ac

---

* ſcripta, quæ ad controuerſiam Keithi ac quackerorum censet PFAFFIVS *introduct. in hiſtor. theolog. lit* p. 380.

** *vnſchuldige nachricht*. 1718. p. 236. qua interpretati tur, BARCLAIVM *apologiam* latine primum ſcripſiſ

*** conf. de libro hoc FABRICII *hiſtor. biblioth part.* II LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 222. REIMM *bibliothec. theolog.* p. 681.

C

lucem emisit; quos tamen consulto prætereo, quia ad-
tior pleniorque eorum enumeratio nimis esset long
nec permagna vtilitas ab ista exspectari deberet. Id a
denotasse sufficiat, BENIAMINI HOLMII libellum, e
glicano sermone in germanicum conuersum, sub tit
*ernstlicher ruf in christlicher liebe an alles volck, sich zu
geist christi in ihnen zu bekehren*, MDCCXLIV. 8. lucem ac
xisse,* ac quum Voltairius multis criminationibus qua
ros adfecisset, ad istas depellendas IOSIAM MARTI
edidisse: *a letter from one of the people call'd quacke
Francis Voltaire*, Lond. MDCCXL. 8. quæ epistola etiam ge
prodiit MDCCXLV. 8. ** Exierunt præterea quackero
scripta, quæ nomina auctorum minus præ se habent, c
generis sunt: *vnterweisung vor alle, die den weg zum ke
reich wissen wollen*, MDCLIX. *strahlen der ewigen klar*
MDCLXIII. *stein, den die bauleute verworffen haben*, ac p
alia. Vidit quoque lucem *declaration der quacker*, Am
MDCLX. *** quæ omnino legenda est. * Dissensiones
inter quackeros atque alios de aliis sectæ suæ sinistre i
care, opusculum inscriptum: *quackers a diuided p*
Londin. MDCCVIII. 4. editum comprobat. Auctor
WILLIAM ROGERVS, quum princeps fuerit in cœtu
rumdam quackerorum, hos veros esse quackeros; se

ie interno, reliquorum principium, absurda, falsa, ea atque ita comparata esse, vt fundamento atque ii salutis nostræ, diuinitus constituto, plane aduersr, monstrarunt doctissimi viri luculenter in singulari- scriptis, quæ fanaticis his opposuerunt, qualia sunt:

IO. MVLLERI *quacker greuel, das ist, abscheuliche, aufbrische, verdamliche irrthumer der neuen schwermer, welche nennet werden quacker*, ceter. Hamb. MDCLXI. 8. quem rum auctor nomine ministerii hamburgensis edidit. Adrate ac diligenter is scriptus est. Quum Catonus et Fous quackerorum caussam aduersus eum agere, sibi sument, quemadmodum antea denotaui, refutauit istos auctor belli, ab *Vlric. Deckero* in lucem prolati: *quacker quackey, welche sie in ihrer lezten charteque vnter dem titel: die alte wahrheit, an den tag gegeben, kurzlich entworffen und wiederlegt*, Hamburg. MDCLXIII. 8. *

IO. LASSENII *historische vnd schriftmæsige entdeckung der quackerischen secte, vnd kurze; iedoch deutliche wiederlegung aller ihrer irthumer*, Ien. MDCLXI. 8. ** cui opposuit se WILL. AMESIVS in libro: *die sache christi vnd seines volcks*, antea memorato:

IO. BERKENDALII, fabri cultrorum altonauiensis ac reformatorum religioni addicti, opuscula, quorum primum est: *der quacker geist entdecket, durch wahrhaftige exempel:* secundum; *neuiahrs gedichte wieder die quacker*, ac tertium: *anhang des neuiahr gedichtes*, MDCLX. Oppugnarunt eum AMESIVS excitato libro: *die sache christi*, quo simul cum Lassenio congressus est; IO. KOLOFFIVS in *der wiederlegung* et IO. HIGGINO in *der antwort*. quibus tribus aduersariis autem BERCKENDALIVS satisfecit in scripto: *der quacker herzens grund, das ist, ihr glaubensbekæntnis in zwey theilen, was sie lehren vnd treiben: was sie verwerffen vnd verdammen, aus ihren eigenen schriften getreulich vorgestellt*,

 Alton.

* vide MOLLERI *isagog. ad histor. Chersones. cimbr. part.* II. p. 119. et *Cimbr. litterat. tom.* III. p. 505. Ipsum MVLLERI scriptum vna cum *quacker quackeley* translatum est in *anabaptistic. et enthusiastic. pantheon.*

** est in excitato *pantb. anabaptist. et enthusiast.*

Alton. MDCLXIII. 8. Disputauit contra illud WILL. C*i*
in *der beschirmung der vnschuldigen wieder die lasterm*a

CHRISTIAN. PAVLLI *augensalbe vor die, welche s*i
wir sind reich vnd haben gar satt vnd durfen nichts,
wissende, daß sie elend vnd iammerlich, arm, blind vna
seyn, sonst die quacker genandt, Gedan. MDCLXIII. 8. c
quem pro quackeris prodierunt: CATONI *beschirmun*
vnschuldigen wieder die lastermauler, et commentati
weis so wohl aus den alten kirchen vætern; als der beidn
philosophen eignen schriften, daß gedachte philosophi von c
gewust vnd gezeuget haben, quæ primum Catoni paull
te dicto libro subiuncta fuit; deinde separatim lucei
dit, Gedan. MDCXCIII. 4. Exhibentur in illa docun
eruditionis, quam auctor sibi comparauit. A quib
uersariis vt defenderet se PAVLLI, iuris publici fecit:
klingenden wiederschall, MDCLXIV. CATON autem opp
gewissensschall der wahrheit auf Christian Paulli bellkling
wiederschall, Amstel. MDCLXV. 4. *

NICOL. ARNOLDI *exercitatio de quackerismo e*
refutatio, scripta contra BARCLAII *theses theologicas*, c
se defenderet, *animaduersionem* in dictam *exercitation*
lucem emisit, Roterod. MDCLXXV. 8.

IO. FABRICII *wiederlegung des buchs, genandt:*

Amstelod. MDCLXXXII. 8. et *treuherzige nachricht wegen der in dem vergangenen iahre heraus gegebenen einfaeltigen und eilfertigen anmerckungen*, ibidem MDCLXXXIII. 8. respondit tamen LOEBERVS in *der schriftmaeßigen vorstellung des quacker irrlichts*, Ien. MDCLXXXV. 8.

ANTON. REISERI *anti-Barclaius; seu examen apologiae, quam non ita pridem Robert. Barclaius pro theologia vere christiana edidit*, Hamburg. MDCLXXXIII. 8.* qui liber aliis vtilitate praestat et ad controuersias cum quackeris, rite intelligendas ac tractandas, commendandus est:

MAVRITII CRAMERI *christliche warnung vor dem vngeschmackten quacker quarcke*, Hamb. MDCLXXXVIII. 8.

IO. CHRIST. HOLZHAVSENII *deutscher anti-Barclaius, das ist, ausfuhrliche vnterfuchung der gantzen quackerey vnd apologie Rob. Barclaii*, Francof. MDCXCI. 8. qui itidem in certamine cum quackeris bene se gessit:

IO. FRIDER. BOTTERWECKII *der sich selbst entlaruende quacker*, Francof. MDCXCI. 4.

IO. GVIL. BAIERI *collatio doctrinae quackerorum et protestantium, vna cum harmonia errorum quackerorum et heterodoxorum aliorum*, Ien. MDCXCIV. 4.** et *synopsis et examen theologiae enthusiastarum recentiorum; seu quackerorum, praecipue Roberti Barclaii*, Ien. MDCCI. 4 quae sex constat dissertationibus; sexta autem ad finem haud perducta est. Ad primam dissertationem KEITHVS *responsionem* edidit, Amstel. MDCLXXXIII. Inter quackerorum oppugnatores Baierus iure praecipuum locum tuetur:

IO. GEORG. NEVMANNI *synopsis errorum fanaticorum, quos tremuli moderni fouent*, Vitemb. MDCXCIII. 4.

SAM. SCHELVIGII *quackerismus confutatus*, duabus partibus, quarum prior Gedan. MDCXCVI. posterior ibidem MDCXCIX. 4.*** prodiit:

* *acta eruditor.* MDCLXXXIII. p. 544. FABRICII *histor. bibliothec. part.* VI. p. 185. Molitus quidem est Barclaius defensionem contra Reiserum; eam autem perficere haud potuit.

** *act. eruditor.* MDCXCIV. p. 119.

*** *ibidem* MDCXCVII. p. 17. MDCC. p. 106.

GOTTL. FRIDER. GVDII *liebreiche vorstellung des wa-ren vnd falschen, welches in Holmens ruf angetroffen* [illegible] Laub. MDCCXLIV. qui etiam luci exposuit: *wiederh[illegible] zeugnis gegen die irrthumer der quacker*, MDCCXLVIII [illegible] postquam IO. BESSIVS scripserat pro Holmio vindicias li-gua anglicana, germaniceque conuersas ac sub titulo edit[illegible] *eine vertheidigung des B. Holms ernstlichen rufs.** Me[illegible] ratis iam scriptoribus adiungendus est: PETR. GARTZI[illegible] in *dem puritanischen glaubens vnd regimentsspiegel*, L[illegible] MDCL. 12. vna cum dissertationibus: DANNHAVERI [illegible] *colluuie quackerorum, secundum ortum, progressum et dog[illegible] monstrosa delineata*, Argentorat. MDCLXV. ** quam in[illegible] quackeros oppugnare voluit LAWSONVS in *der antwort* [illegible] *ein buch, genant: der vnflat der quacker:* DEVTSCHMAN[illegible] de *quackerismo profligato*, Vitemb. MDCLXXXI. SCHROER[illegible] de *spiritu, quackeros regenerante*, Vitemb. MDCCX[illegible] WEISMANNI de *typo nouissimo societatis trementium*, [illegible] *Beni. Holme et Iosia Martin delineato*, Tubing. MDCCXL[illegible] Spectant et huc scripta, quorum auctores nomina sua [illegible] adposuerunt, vti sunt: *der quacker schwarm geist vnd* [illegible] MDCLXI. 8. *der quacker natur vnd eigenschaft*, Hamb[illegible] MDCLXIII. 8. atque alia.

Inter Anglos confutarunt quackeros:

WILLIAM PRYNNE in *the quackers vnmasked*, Lond[illegible]

ron libri: *christianity no enthusiasm or the funeral inspirations and reuelations pretended to by the qua- k and found destructiue to holy scripture and true re-* ter. Londin. MDCLXXVIII. 8.

ror, qui edidit: *a true representation of the absurd bicious principles of the sect called muggletonians*, MDCXCIV. 4. contra sectam quaekerorum, quae a Muggletonio nomen *muggletonianorum* accepit.

DL. LESLIAEVS, praecipue memorandus ob librum, scriptio est: *the snake in the grass: or satan transformed into an angel of light, discouering the deep and unsuspected subtilty vnder the pretented simplicity of many of the principal leaders of those people call'd quackers*, cuius secunda multis accessionibus locupletata ac nouo ordine , Londin. MDCXCVII. 8. sine indicio auctoris lu- t. Ita liber hic scriptus est, vt magnam existima- apud Anglos atque alios merito sibi conciliauerit.* kerorum familia illi se opposuerunt: GEORGIVS IADVS in *antidoto* et IOSEPH. WYETHVS, commen- titulo *primi christianismi* insignita atque *antidoto* ; sed LESLIAEVS aduersariis his feliciter restitit *e of a book intituled the snake in the grass*, Londin. ,** ac praeterea iuris publici fecit: *primitiue here- ! in the faith and practice of the people call'd quakers; n disrob'd from his disguise of the light or the quakers to couer their monstrous heresies laid fully open in a Th. Ellwood's answer*, ceter.

IRGIVS KEITHVS, qui antea quidem qua- postea autem ecclesiae anglicanae socius fuit, vt relatum est, atque arma sua contra quaekeros libro, BARCLAII *apologiae* maxime opposito: *the f the quackers examined*, Londin. MDCCII. 8.***

M. BENNETVS, cuius exstat: *a confutation of qua-* Cantabrig. MDCCV. 8. Oppugnat inprimis Bar-

or. MDCXCVII. p. 391.
IDCC. p. 456.
lig. nachricht. 1704. p. 111. act. eruditor. MDCCIII. p. 390.
e nachricht. 1706. p. 595.

PATRIC. SMITH, cuius in lucem prodiit: *a prese-* *tiue against quakerism*, Londin. MDCCXXXII. 8. *

Præter hos, alii inter Anglos in idem certamen ve- runt: WILL. KAYS in *answer to 18. queries of Whit-* *quacker*, Londin. MDCLIV. 8. THOM. WELD in *the perf-* *pharisee vnder monkish holineß, against the blasphemier and* *lusions of the quakers*, Londin. MDCLIV. 4. IO. BEWICK *answer to a quakers 17. heads of queries*, Londin. MDCLX. item DANSONVS, BYNIVS, BILLINGSLAEVS, BAXTER BVRNETVS, HVMFREDVS atque alii, qui omnes luc- ter monstrarunt, quam detestanda, absurda atque imp- sint quackerorum dogmata, instituta ac facta. Att THOM. WOOLSTONVS illorum defensionem suscepit, nouum peruersæ mentis documentum dedit. Quum e- in Anglia scriptum: *delphic oracle* prodiisset atque in auctor quackeros hominibus adnumerasset, qui plura- mina colunt, caussam illorum egit WOOLSTONVS in stola, ad Bennetum data, eamque sub ficto *Aristobuli* nom emisit in lucem, hac inscriptione: *a letter to dr. Be-* *vpon this question: whether the people called quakers do* *the nearest of any other sect in religion, resemble the pri-* *tiue christians in principles and practice*, Londin. MDCCXI

Ex pontificiorum ordine THEODOR. RHAY edidit *fusam confessionem quackerorum; siue tremulantium*, Co

... *a testimony to the true saviour or iesus christ of Nazareth as having already purchas'd redemtion for us in the body of his flesh and revealing it within us by his spirit*, Lond. ...XX. quumque Georg. Whithead tresque alii quackeri ... eum scriberent, respondit in *christianity vindicated*, ...din. MDCLXXI.

§. VIII.

PRODIERVNT etiam scripta historica de quackeris, ...ibus ortus, progressus, facta, dogmata, fata illo... ...rrantur. Quae quum argumenta, aduersus se... ...hanc non fine visu adhibenda, nobis suppeditant ... ex iisdem breuiter ac facile monstrandum est, ...eros homines esse tam peruersos, vt ea professi ...ac peregerint, quae sanae rationi ac scripturae sacrae ...e aduersantur, merito is libros eiusmodi consulit, ...nimus est, in controuersiis cum quackerorum co... ...te rite versari; hanc autem in rem notitiam horum ...torum sibi comparat. Sunt ista:

Historia fanaticorum; oder eine vollkommene wissenschaft ...n den alten anabaptistischen vnd neuen quackern, quod scriptum, Londin. MDCLX. anglice prodiit et a *Benedict. Figken* in germanicam linguam conuersum, Gedan. MDCLXIV. 8. lucem vidit: *

IO. LASSENII *historische vnd schriftmassige entdeckung der quackerischen secte, samt kurzer; iedoch deutlicher wiederlegung aller ihrer irrthumer*, qui liber quamuis antea inter scripta polemica a me sit memoratus; tamen et hunc locum obtinere potest, quia simul historici argumenti est:

Histoire abregée de la naissance et du progres du quackerisme, auec celle de ses dogmes, Colon. MDCXCII. 12. quod scriptum paruae existimationis est: **

* translatum id est in *anabaptisticum et enthusiasticum pantheon.* FIGK protulit quoque in lucem: *doctrinam fanaticorum, von der quacker eigentlichen lehr vnd opinion*, Gedan. MDCLXXIX. 8. *den auch vnbekehrten quacker*, contra Barclaium.

** acta erudit. MDCXCII. p. 171.

GERARDI CROESII *historia quackeriana; siue de vulgo dictis quackeris, ab ortu illorum vsque ad recens natum schisma libri tres*, Amstelodami primum MDCXCV. 8. deinde MDCCIV. 8. edita atque ita comparata, vt iam reliquos generis huius libros principatum teneat. KOHLHANSIVS, quackerus, sub *Philalethae* nomine edidit: *dilucidationes quasdam valde necessarias in Gerardi Croesii historiam quackerianam*, Amstel. MDCXCVI. 8., respondit autem CROESIVS in *adpendice* nouae editionis, cuius mentionem feci. * Quum in eodem libro historiam, vti vocantur, pietistarum litteris consignasset, resque non accurate ac recte narrasset, illam PHIL. IACOB. SPENERVS animaduersione censoria dignam esse, iudicauit in *der wahrhaftigen erzehlung dessen, was wegen des sogenannten pietismi in Teutschland vor einiger zeit vorgegangen, aus gelegenheit herrn Croesii seiner historiae quackerianae einuerleibter historia pietistarum vnd zu dero verbesserung aufgesezt:*

FRIDER. ERNESTI MEISII *entwurf der quaecker kirchenordnung vnd gebraeuche*, Lipsiae MDCCXV. 8. quod opusculum res, lectione dignas, complectitur atque adiumenta adfert ad historiam quackerorum, vberius tradendam atque illustrandam: **

WILLIAM. SEWELII *geschichte von dem vrsprung, zu-*

GEORG. GVIL. ALBERTI *aufrichtige nachricht von der religion, gottesdienst, sitten vnd gebrauchen der quacker, nebst einer kurtzen erzehlung der geschichte dieses volcks*, Hannouer. MDCCL. 8. * Addatur: PETR. ZORNII dissertatio de *philtris enthusiasticis anglico-batauis*, Rostoch. MDCCVII. vna cum ERN. SALOM. CYPRIANI *ferneren proben von Arnolds partheiligkeit, vornemlich die geschichte derer quacker* ceter. *betreffenden*, Franc. et Lips. MDCCII. 4. anonymi *brief von einem aus dem volck quacker, das ist, zitterer genant, an Franc. de Voltaire, auf veranlassung seiner anmerkungen vber solches volck, in seinen briefen von der englischen nation*, Franc. et Lips. MDCCXLVI. cuius iam mentionem feci. Liber, qui titulum habet: *histoire du quakerisme*, Colon. MDCXCII. 12. non historicus est; sed polemicus eoque contra quackerorum factionem acriter disputatur. **

§. IX.

SINGVLAREM fanaticorum sectam constituit etiam DAVID IORIS; siue GEORGI, a nomine illius *ioristarum* appellatam. Tam peruersus fuit ingenio ac mente tamque impudens, vt se iactaret, se esse verum atque a deo promissum messiam; hac autem insipienti impiaque persuasione implicitus, alios errores, cum ista nexos, eosque detestabiles disseminauit. Multa habentur scripta, quæ nomen eius præferunt, ac quamuis quædam illorum a IORIS composita esse, adfirmari debeat; de reliquis tamen id nondum exploratum est. Sunt illa obscura, confusa, ordinis expertia, ac fanaticum ingenium luculenter produnt. Exierunt ea in lucem belgico sermone, sine mentione loci.

Sufficiat, sequentia horum scriptorum memorasse: 1) *wunderbuch, worinnen das von der welt an verschlossene geoffenbaret ist, aufs neue corrigiret vnd vermehret bey dem auctore selber*, MDLI. fol. quod opus quatuor partibus constat ac reliquorum librorum princeps est: *** 2) *erklarung*

* KRAFTII *theol. biblioth. volum.* V. p. 307.

** *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1735. p. 296.

*** *nachrichten von einer hallischen bibliothec* vol. V. p. 261.

rung der schœpfung: 3) *vnterweisung von gottes geist*, [illegible] *vnd eine rede mit dem verlohrnen menschen*, scriptum [illegible] colloquii formam adcommodatum: 4) *vnterweisendes* [illegible] *christliches gespræch*, de ecclesia dei, vbi illa quærenda a[...] que inuenienda sit? 5) *christliche sendschreiben*, varii a[r]gumenti: 6) *ernstliche klage*, *lehre vnd vnterweisung an a[l]le regenten vnd obrigkeiten vber die neidische vnd blutdu[r]stige des belials vnd antichristi ihrer diener vnd mitgenos[s]en*, vbi de vi, neutiquam religionis ac conscientiæ caus[a] exercenda, agitur: 7) *antwort vnd vnterricht auf die fra[]ge: ob der menschen weisheit; oder menschliche gelehrsamkei[t] nicht nützlich; oder nothwendig sey?* 8) *anweisung vnd ent[]deckung von der verborgenen weisheit gottes*, *samt dem ge[]heimen grund des neuen vnd alten menschen:* 9) *anweisun[g] vnd beweis von der wiedergeburt des menschen: auch von de[n] betrieglichen, falschen vnd arglistigen art des lucifers:* 10) *warnung an alle regenten vnd obrigkeiten, dass man nie[]mand wegen seines glaubens solle beleidigen; noch verfolgen[,] vielweniger tœdten:* 11) *gœttliche antwort vnd vnterwei[]sung auf die frage: ob man auch mehr lehre vnd bessern be[]richt, als in der beschriebenen heiligen schrift gemeldet vn[d] angezeichnet, von nœthen habe?* 12) *warnung vor den tag de[s] herrn:* 13) *was das gesetz sey: warum vnd wozu es nœthig vn[d] gegeben: auch welcher vnterscheid sey zwischen den werck[...]*

capitels an die Ræmer, coniunctim MDCXIV. 8. prodierunt. *

§. X.

NEFANDA Ioris dogmata materiam controuersiæ præbuerunt. Alii aduersus ista merito pugnarunt ac sectæ ... ne malum illius latius serperet, exstirpandæ operam dederunt. Alii, qui adseclæ ac fautores Ioris ..., sumserunt sibi, et ducem suum; et doctrinam ... defendere; aut aliis persuadere, innocentem istum ... ac sine caussa criminum atque errorum adcusari. Exstant etiam commentarii de eiusdem vita, scriptis ... doctrina ac fatis, ab vtraque parte eaque de re diuerso consilio scripti.

Quum ioristæ in Holsatiam, Eiderstadiam et Dithmarsiam venissent, varia scripta contra eos composita sunt. IOANN. MOLDENITII *kurtzer vnd summarischer inhalt der lehre vnd des glaubens des ertzketzers vnd verführers David Ioris, aus seinen eigenen schriften in* 32. *artickel zusammen gezogen:* ** eiusdem: *bedencken, was von der suspecten Dauidioristischen ihrer zweifelhaft gesezten confession zu halten, vnd ob die bekenner derselben zur beicht vnd abendmal zu lassen?* *** FRIDERICI IESSENII *larua Dauidi Georgio detracta: aufgedeckte larue Dauidis Georgii; oder beweis, daß Dauid Georg kein reiner, euangelischer vnd christlicher lehrer gewesen, wie ihn seine adhærenten verbitten wollen; sondern ein ertzketzer, gotteslæsterer vnd verführer, aus seinen eigenen schriften herfurgesuchet*, Kilon. MDCLXX. 4. opus, quod quatuor partes complectitur et ... doctis viris commendatur. *

Script...

---

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1745. p. 65.

** exstat in ARNOLDI *kirchen vnd ketzer historie tom.* IV. *sect.* 2 *num.* 32. p. 534. cum anonymi *vertheidigung Dauid Ioris aus seinen eigenen schriften vnd den daraus von Moldenit citirte oertern, num.* 34. p. 542.

*** est *ibidem num* 33. p. 538. vna cum ipsa confessione.

* vid. MOLLERI *Cimbr. litterat. tom.* I. p. 275. eiusdemque *isagog. ad histor. Chersones. cimbric. pars.* II. p. 118.

Scripta de vita ac rebus Dauid Ioris, partim al lius aduersariis; partim sectatoribus ac fautoribus con sita, sequentia commemoranda sunt:

Dauidis Georgii, holandi haeresiarchae, vita et doct quamdiu Basileae fuit, tum quid post eius mortem cum ca uere, libris ac reliqua eius familia actum sit, quae hist ab academia basileensi edita, MDLIX. et in germani belgicamque linguas conuersa est. Interpretatio ge nica MDXCVI. prodiit: *

Historia vitae, doctrinae ac rerum gestarum Dauidis G gii, haeresiarchae, conscripta ab ipsius genero, Nicolao Blesd diuulgata a IACOBO REVIO, Dauentr., MDCXLII. 8. illa tantum pars operis, quod de historia Dauidis Geor soceri sui, composuerat Bleskius, ad meliorem sentent redactus, postquam antea ad istius partes se trahi p fuerat:

VBBON. EMMII *grundlicher vnterricht von der l vnd geist des ertzketzers Dau. Ioris*, Middelb. MDXCVII contra quod scriptum Iorisium defenderunt: anonym *dem gegenbericht auf ein laster vnd scheltbuechlein*, getit *ret: Dauid Georgens aus Holland, des ertzketzers, w hafftige historien seines lebens vnd verfuhrischen lehre* ANDREAS HVYGELMANZOON; siue qui sub nomine latere dicitur BERN. KIRCHEN, Iorisii gener, in

IACOB. STOLTERFOTHII *historia von David Georgen, [illegible] heillosen mann vnd gotteslæsterlichen ertzketzer, aus [illegible]mano, Iobo Fincelio, Henr. Adam Petri, Io. Wigando vnd [illegible] Osiandro zusammengezogen,* Lubec. MDCXXXV. 4. mode[illegible] atque vtiliter scripta:*

Kurtzer auszug von des berufenen ketzers Dauid Georgii; [illegible] loris lehr vnd leben, MDCXCIX. 8. quæ epitome aucto[illegible], lorisio addictum, prodit:

CAROL. GOTTLOB. ZEIDLERI dissertatio de *historia [illegible]uidis Georgii eiusque adseclarum,* Lips. MDCC.

§. XI.

SEQVVNTVR *familistæ*, ita dicti, quoniam se *fami[illegible] caritatis* adpellarunt. Orti illi sunt a Henrico Ni[illegible]ai, monasteriensi, atque in Anglia inprimis sedem [illegible] suarum fixerunt. Dogmata, quæ iis tribuuntur, [illegible]riosa sunt in deum ac scripturas sacras: plane im[illegible] ac detestanda; num autem familistæ ista vere pro[illegible]fuerint; nec ne, id ex libris, ab iis in lucem editis, [illegible]telligere ac cum iisdem aduersariorum scripta coniun[illegible]gere debemus.

Auctor huius sectæ, Nicolai, varios libros scripsit anglice et belgice, quorum nonnulli etiam in gallicam linguam conuersi habentur. In numero eorum sunt: *reuelatio dei; oder gott vnd seine grosse weissagung, welche gott am letzten tage seinen auserwehlten gezeiget hat*, Lon[illegible] MDCXLIX. *die weissagung des geistes der liebe*, MDCXLIX. *eine einleitung zu dem heiligen verstande des spiegels der gerechtigkeit, worinnen viele bedenkliche erinnerungen vnd ermahnungen zum guten leben ausgesprochen sind*, MDCXLIX. *eine froliche bothschaft des reichs gottes vnd christi*; item: *eine abbildung des wahrhaftigen vnd geistlichen tabernaculs, nach dem inwendigen tempel; oder dem hause gottes im geist*, MDCLV. *erste ermahnung an seine kinder vnd die familie der liebe, nebst dem tractat von den seligkeiten vnd sieben todtsunden*

* translata est in THOMASII *historie der weisheit vnd thorheit part.* I. p. 64. omissæ autem sunt auctoris adnotationes harumque summ[illegible] tantum indicata est.

funden, MDCLVI. *terra pacis; oder ein zeugnis von dem ge*
lichen lande des friedens, welches ist das geistliche land d
verheissung: comœdia, ein buch in reimen verfasset vnd g
sprach weise vorstellend den fall des menschen von gott
christo. Præter hæc, exstant eiusdem: *bericht von*
menschen herrlichkeit im anfang, von seinem abfall,
vnd verdammnis vnd von seiner wiederaufricht
in seine vorige herrlichkeit: aufweckung des hertz
zu der nachfolge christi in dem leiden seines creutzes: f
lia et seruitii amoris seniores, atque vna cum *epistolis*
Nec omittenda est horum fanaticorum *confessio*, MDL
edita atque adiuncta libro: *kurtze wiederholung des*
bens der gutwilligen in Engeland, genant die familie de
be, mit angehængter confession ihrer wahren christlichen
gion wieder die falsche anklage ihrer wiedersprecher, MD
denuo publicæ luci exposito. Memoratur etiam eor
apologie fur den dienst der liebe vnd das volck, so sich
bekennet, insgemein genannt die familie der liebe, ceter.

Inter eos, qui familistas refutarunt, locum inpri
habent Angli, nominatim: IO. KNEWSTVBIVS in
wiederlegung der verdamlichen ketzerey der liebes fami
MDLXXVIII. BENIAM BOVRNIVS in *der beschreibung v*
wiederlegung des familismi, MDCXLVI. ROBERTVS

u schrift; oder eine nähere erklærung der reinen *ud des gesunden glaubens Io. de Labadie, Petri Yuon,* *'s Lignon, pastoren, Henrici Schlüteri, Peter Schlüteri,* *rs nebenst unterschiedlich vielen andern glaubigen* ceter. :d. MDCLXXI. 8. qui liber etiam editus est belgice lodami eodem anno, ac latine, sub titulo: *veritas dex; seu solemnis fidei declaratio Io. de Labadie, Petri* cetet. *iam ante edita; nunc vero aucta, adserta, con-* *atque ab obiectionibus D. Hundii, D. Ad. Paulli et* *rum concionatorum, in Hollandia exsulum, plenè suf-* *rque vindicata*, Herford MDCLXXII. 8. * Ex isto is notitia eorum petenda est, quæ labadistæ docent. 'eum, sunt alia scripta, ab iisdem, non coniun- sed separatim composita. Ipse enim IN. DE LABADIE sequentia ad publicum vsum it: 1) *introduction a la pieté dans les mysteres, pa-* *ceremonies de la messe*, Ambian. MDCXL. vbi non significauit, se ecclesiæ romanæ vere addictum) *odes sacrées sur le tres-adorable et auguste mystere* *sacrement de l'autel*, Ambian. MDCXLII. 3) *decla-* *sentimens de Iean Labadie*, Montalban. MDCLI. *de Labadie a ses amis de la communion romaine en-*

quod autem pro certo haud adfirmare possum, quia d
mihi facultas, scriptum hoc cum istis conferendi: 5) *la p*
tique des deux oraisons, mentale et vocale, Montalb
MDCLVI. 6) *iugement charitable sur l'etat present des iu*
Amstelod. MDCLXVI. 12. quod etiam belgice exstat, ibid
MDCLXVII. 8. 7) *triomphe de l'eucharistie, ou la vr*
doctrine du saint sacrament, Amstelod. MDCLXVII. 4.
les diuins herauts de la penitence au monde, Amstel
MDCLXVII. 12. 9) *le veritable exorcisme; ou l'vnique*
fectif moyen, de chasser le diable du monde chretien, A
stelodam. MDCLXVII. 12. vbi de ratione, diabolum eiici
di, a christo *Marc.* IX. monstrata, agitur: 10) *l'idée d*
bon pasteur, Amstelod. MDCLXVII. 12. 11) *la reformat*
de l'eglise par le pastorat, quod opusculum duabus litte
pastoralibus, vti dicuntur, absoluitur, Middelbu
MDCLXVII. 12. 12) *le heraut du grand roy iesus*, Ams
MDCLXVII. 12. 13) *l'arriuée apostolique aux eglises*, ser
nibus constans, Middelburg. MDCLXVII. 8. 14) *l'i*
d'vne bonne eglise, Amstelod. MDCLXVII. 12. 15) *man*
de pieté, Middelburg. MDCLXVIII. 12. et belgice: 16)
discernement d'vne veritable eglise, suiuant l'ecriture sai
Amstelod. MDCLXVIII. 8. 17) *la puissance ecclesiastique*
née a l'ecriture et parelle, Amstelodam. MDCLXVIII.
traité ecclesiastique selon les sentimens de Iean Labadie,

lieu, 12. 27) *traité du soi, ou le renoncement a soi meme* *... la petite eglise*, Herford. MDCLXXII. 8. 28) *fragment de* *quelques poesies et sentimens d'esprit de mr. Labadie*, Amstel. MDCLXXVIII. 12. 29) *tractatus de sabbato*, MDCLXI. 12. 30) *con-* *... quackerismi*, 12. quæ duæ commentationes antea *me*morato labadistarum libro: *veritas sui vindex*, addi*tæ* *sunt*: 31) *iustum iudicium de iusta bonorum a ma-* *..., quod ad communionem ecclesiasticam adtinet, secessione,* *...e Daniele Iona Beda*; siue Ioann. de Labadie, Neapol. MDCLXXIII. 8. 32) *censura libri de interprete scripturarum,* *contra* Wolzogenium, MDCLXVIII. 12. ob quam adcusatus *atq*ue in synodo nardensi condemnatus est. * Inter se*ctatores* Ioann. de Labadie itidem fuerunt, qui monimen*ta* posteritati traderent. Eminet in illis:

PETRVS YVON, cuius hæc scripta ad nos peruene*ru*nt: 1) *kurtzer begrif gottloser vnd irriger reden vnd* *... in der m. Bourignon schriften*, Alton. MDCLXX. 8. 2) *lehre von der gœttlichen prædestination; oder zuuorver-* *ordnung vnd den ewigen rathschlussen gottes*, Alton. MDCLXXIII. 8. cui explicatio noni capitis *epistolæ Paulli*, *ad* *Romanos* exaratæ, adiuncta est: 3) *essentia religionis chri-* *stianæ patefacta; seu doctrina fœderum dei omnium; inprimis* *autem noui et euangelici, ab antiquo israelitico essentialiter* *distincti et cum gratia, regeneratione et sanctitate semper* *coniuncti*, Alton. MDCLXXIII. 8. 4) *epistola de prædestina-* *tione et gratia dei*, Amstelod. MDCLXXXI. 12. 5) *l'impieté* *conuaincue en deux traitez*, Amstelodam. MDCLXXXI. 8. 6) *fidele narré des etats et des dernieres paroles de diuerses* *personnes*, Amstelod. MDCLXXXI. 12. 7) *explication de la* *parabole de l'yuraye*, Amstelodam. MDCLXXXIII. 12. 8) *l'homme penitent*, Amstelod. MDCLXXXIII. 12. 9) *le ma-*

 riage

* Scripta LABADII diligenter recenset NICERONIVS *memoir. tom.* XVIII. p. 407. et *tom.* XX. p. 167. cum quo coniungendus est ARNOLDVS in *der kirchen vnd ketzer historie part.* II. *libr.* 17. cap. 21. §. 8. p. 1189. Ipse Labadius in *protestatione* librorum suorum p. 9. et 62. mentionem facit, quorum etiam quosdam memorant: COLBERGIVS in *dem platonisch hermetischen chri-* *stenthum, part.* I. p. 420. MAYERVS disputatione *de mataeologia* *labadiana* p. 5.

riage chrétien, Amſtelod. MDCLXXXVI. 12. de ſancti nimirum matrimonii atque officiis cum eo coniunc 10) *preſeruatif contre la ſéduction*, Amſtel. MDCLXXXVI. 11) *das heilige vor die heiligen; oder von dem wür gen empfangen vnd rechten austheilen des abendma* MDCLXXXVII. 8. 12) *idée general de l'apocalypſe*, Roter MDCCVI. 8. Eiusdem ſcriptoris exſtant: *emmanuel, la connoiſſance du ſeigneur ieſus: l'homme pecheur: voye ciel: idée de vraye religion: la porte du chriſtianiſme: conduite du religieux;* item: *lehre von der heiligen tau vnd derſelben reiner bedienung: verurtheilung der wel chen pracht durch die erſten lehrer der kirche chriſti: han buchlein der gottſeligkeit: wiedergeboren: oder kein chri epiſtola de ſabbato chriſtianorum perpetuo*, atque alia. A ſecla Labadii etiam

PETRVS DV LIGNON fuit hicque præter *catechiſmu* gallice, Amſtelod. MDCLXXXI. 12. et belgice MDCLXXXII. editum, iuris publici fecit: *den niedrigen von hertz oder der chriſten niedrigkeit*, Amſtel. MDCLXXXVI. 12. gallice: *le pauure d'eſprit:* Addo:

HENRICI SLVTERI librum de *regeneratione*, ſerm ne belgico compoſitum ac MDCLXX. in lucem emiſſum, ac

ANNAE MARIAE SCHVRMANNIAE *εὐκληρίαν*, *melioris partis electionem*, cuius prior pars, Al

§. XIII.

QVVM labadistæ errores disseminarent ac familian[illegible] reddere ampliorem, adniterentur, pugnandun[illegible] erat pro vera doctrina ac salutari hominum co[illegible] Eam ob caussam restiterunt istis doctissim[illegible] atque operam in profligandis eorum prauis opinio[illegible] collocarunt, cum reformati; tum lutherani. *Illo*[illegible] hæc scripta lucem adspexerunt:

LVDOVICI WOLZOGENII *orthodoxa fides contra Laba*[illegible], Vltrai. MDCLXVIII. 8. vna cum *apologia pro synodo* [illegible], in qua sententiam aduersus Labadium latam esse, [illegible] denotaui, cuique Wolzogenius se opposuit:

SAMVEL. MARESII *propemticon ad Ioann. Labadium, exiesuitam fanaticum*, Groning. MDCLXX. 4.

ANDR. ESSENII *betrachtung der parabel, Matth.* XIII. 24. seq. belgice; germanica autem versio, Cassell. MDCLXXI. 8. prodiit, quod scriptum præcipue labadistarum separatismo oppositum est:

IACOB. BORSTII tractatus *von dem tantzen vnd küssen der labadisten nach geniesung des abendmals*, Amstelodam. MDCLXXI. 4.

IO. HVNDII *gutachten von der declarations schrift Ioann. Labadie*, MDCLXXII.

ADRIAN. PAVLLI *schriftmæsiges bedencken von der declaration des Ioann. Labadie*, atque *epistola*, nomine synodi duisburgensis ac hammonensis ad Labadium scripta, eum in finem, vt iste ad pristinam cum reformatis communionem reduceretur, ac cum huius responsione, MDCLXXII. 8. edita. * Memorantur præterea eiusdem: *examen errorum Ioann. de Labadie*, Hammon. MDCLXXIV. 4.** ac liber inscriptus: *anti-Labadie, das ist, Ioann. de Laba-*

Schurmanniæ atque aliorum, cum gallicorum; tum belgicorum, teste PFAFFIO *introduct. in historiam theolog. litterar. part.* II. p. 393.

* epistola hæc etiam est in IAEGERI disputatione de *labadismo* p. 12.

** vide MOLLERI *isagog. ad histor. Chersones. cimbric. part.* II. p. 125. *die vnschuldige nachrichten* 1712. p. 77.

Labadie proteſtation vnd glaubensbekæntnis, *nebſt Io. Hun vnd Adrian. Paulli examine*, Hammon. MDCLXXIV. 4.

IOANN. BERCKENDALII *bericht*, *daſſ die labadi ſich fælſchlich des reformirten namens vnd bekæntnis rühm* MDCLXXVI. 8.

IOANN. KOELMANNI ſcriptum, ſermone belgi compoſitum, *von der labadiſten trennung in vielerley ſect nebſt einer wiederlegung derſelbigen*, Amſtel. MDCLXXIII. (1

GVILIELM. BRAKELII liber belgicus: *warnung v die labadiſtiſchen ſecten wieder Peter Yuon*, Leoua MDCLXXXIII. 8.

ANTON. DE LA MARQVE liber, itidem belgice ſc ptus, *von den rechten vrſachen*, *welche ihn bewogen hab die geſellſchaft des Io. Labadie zu verlaſſen.* *

Quæ *lutherani* contra labadiſtarum ſectam in luce emiſerunt, ſcripta ſunt:

CHRISTIAN. NIFANII *bedencken vber die relig der zu Heruord angekommenen verſamlung*, Bielef MDCLXXI. 12. et *matæologia labadiana*, *das iſt*, *wiederh tes vnd vermehrtes bedencken*, *was nach anweiſung d ſchrift vnd antiquitæt*, *wie auch der gemeinen euangeliſc lutheriſchen*, *reformirten vnd ræmiſch-catholiſchen lehre v der religion*, *lehr vnd leben de Labadie*, *Yuons*, *du Lign*

[illegible] Schurmanniam refutarunt: IO. BROV-[illegible], *epistola*, ad eam scripta, de *sabbato et die domini-*[illegible]rod. MDCLXXIIII. 8. IO. GABR. DRECHSLERVS [illegible] *ἐκκλησία ἐκκλησίᾳ*, siue *dissertatione de melioris partis* [illegible] *rescissa*, *Ann. Mariae a Schurmann opposita*, Lipsi. [illegible]XXV. 8. quam et defendit, in *epistola*, ibidem eodem [illegible]no 8. edita: * DESIDERIVS PACIVS; siue qui [illegible] hoc fictum sibi dedisse dicitur, ** GVILIELMVS [illegible]ERVS, epistola belgica, inscripta: *sedig versoeck an* [illegible] *Anna Maria Schurmanns*. ***

Ab aduersariis his se defendere, labadistae haud ne-[illegible]erunt. Antea scriptum eorum adduxi: *veritas sui* [illegible]*dex*, in quo aduersus Hundium, Paulli et sex scotos [illegible]istros verbi diuini, in Hollandia exsules, pro doctri-[illegible] disputant. PETRVS YVONVS, qui post Labadium [illegible]cipatum inter eos tenet, contra Bourignoniam, Koel-[illegible]um et Brackelium scripsit. Mentio quoque fit *con-*[illegible] *manifesta* calumniarum, contra dogmata ac mo-[illegible] Labadie sparsarum, Amstelod. MDCLXIX. 4. ac *no-* [illegible]*uictionis manifesta*, MDCLXX. 4. *

Commentarii historici de vita, scriptis, sectatoribus ac [illegible]bus Io. de Labadie itidem prodierunt, qui licet non [illegible]nes eamdem diligentiam ac fidem praeferant; sed mon-[illegible]ent, quosdam eorum auctores doctrinae suae caussa ad-[illegible]tibus indulsisse; controuersiis tamen cum familia hac fa-[illegible]tica lucem adferunt, maxime vbi quis, vera ac falsa di-[illegible]ernendi, facultate valeat. Sunt isti: 1) *defense de la piete* [illegible] *de la foi de la sainte eglise catholique, apostolique et ro-*[illegible] *contre les mensonges, blasphemes et impietes de Iean* [illegible]*badie apostat*, Paris. MDCLI. 4. qui liber quamuis defen-[illegible]onem ecclesiae romanae complectatur; res tamen etiam [illegible]historicas exhibet atque HERMANTIO, veluti auctori, tri-buitur;

* SCHVRMANNIA respondet Drechslero *ἐκκλησίας part.* II. p. 166.
** confer PLACCII *theatr. pseudonymor.* p. 479. et p. 582.
*** [illegible] scripta, Schurmanniae opposita, MOLLERVS *isagog. ad histor. Chersones. cimbric. part.* II. p. 126. THOMASII singulare programma, Lips. MDCLXXVIII. editum, refert.
* vide SCHMIDII *sagittar. introduct. in histor. ecclesiast. tom.* II. p. 689.

buitur: 2) *auis charitable a M. M. de Geneue, touchant* [...] *vie du fr. Iean Labadie*, ceter. Lugduu. MDCLXIV. 12. 3) [...] *ſtoire curieuſe de la vie, de la conduite et des vrays ſentim*[...] *du ſieur Iean de Labadie*, Hag. comit. MDCLXX. 12. 4) *let*[...] *d'vn docteur en theologie a vne perſonne de condition et* [...] *piete ſur le ſuiet de l'apoſtaſie du ſieur Iean de Labadie*, cui[...] auctor eſſe ARNALDVS perhibetur: 5) *relation touchant* [...] *P. Iean Labadie au ſuiet de ſa ſortie de la ſocieté de ieſu*[...] 6) *abregé ſincere de la vie et de la conduite et des vrais ſe*[...] *timens de feu mr. de Labadie*, opuſculum laudibus ac d[...] fenſioni Labadii conſecratum. *

§. XIV.

CONVERTO me ad controuerſias cum *Antonietta Bo*[...] *rignonia*, quæ, relictis pontificiorum ſacris, ad nullu[...] alium chriſtianorum cœtum ſe contulit; ſed nouam co[...] ſtituit familiam atque apud iſtam in diuino fere hono[...] fuit. Dogmata ſua, partim cum reliquis fanaticis co[...] munia; partim propria, eaque abſurda pariter ac imp[...] multis ſcriptis nota fecit ac diſſeminauit. Qualia i[...] ſint, ex ingenii monimentis, quæ ad poſteros transmi[...] cognoſcendum eſt hæcque præcipue legi debent.

In componendis ſcriptis ſuis Bourignonia vario ling[...] rum genere vſa eſt, gallica, belgica, latina, germanica quu[...]

osdam eorum, separatim editos, commemorasse, qui *lumiere née en tenebres*, Antuerp. MDCLXIX. 8. *le tombe fausse theologie*, Amst. MDCLXXI. et MDCLXXX. 8. *advint van Anthoin Bourignon tegen de secte der quackers*, MDCLXXII. 8. et gallice eodem loco MDCLXXXII. 8. *de vertu*, Amstel. MDCLXXVI. 8. *la lumiere du monde*, MDCLXXIX. 8. *aueuglement des hommes de mainte* nstelod. MDCLXXIX. 8. *renouuellement de l'esprit euan-* Amstelod. MDCLXXIX. 8. *nouueau ciel et la nouuelle* Amstel. MDCLXXIX. 8. *antechrist decouuert*, Amstel. XXI. 8. *derniere misericorde de dieu*, ibidem MDCLXXXI. *des scauans theologiens*, ibidem MDCLXXXI. 8. *sainte* Amstelod. MDCLXXXII. 8. *temoignage de verité*, d. MDCLXXXIII. 8. *auis et instructions salutaires*, d. MDCLXXXIV. 8. *persecutions du iuste*, ibidem XXIV. 8. *l'etoile du matin*, ibidem MDCLXXXIV. 8. *des ouuriers de Babel*, Amstel. MDCLXXXIV. 8. Quae eorum scriptorum mentionem omitto.

§. XV.

multos nacta est Bourignonia sectatores; plu- adversarios ac censores, eos etiam, qui in nu- fanaticorum. Quum enim et ab his in variis dissentiret ac sententias eorum improbaret, ussam suam negligerent, contra ipsam Bouri- pugnarunt. Praeter fanaticos autem, et alii congressi sunt.

um Bourignonia Amstelodami commoraretur, ad- s habuit PETRVM SERARIVM, chiliasmi defenso- i libellum belgicum: *antwort auf zwælf lesterungen*, MDCLXIX. 8. opposuit; praeter hunc autem, qua-

 ckeros,

eps Bourignoniae adsecla, POIRETVS aegre id tulit atque edi- *monitum*,] *necessarium*, *ad acta eruditorum lipsiensia spectans et* *latorem articuli illorum tertii de Bourignonia eiusque operibus* *quadragies falsi conuincens*, Amstelod. MDCLXXXVI. opposuit n ipsi SECKENDORFIVS, sine tamen nominis sui mentione, *sionem relationis aduersus anonymi chartas famosas*, *sub titulo* iti necessarii, *publicatas*, Lips. MDCLXXXVI. conf. SCHRE- *histor. vitae Seckendorfii* p. 150. Vberiorem notitiam libro- , quos Bourignonia in lucem emisit, *semestre catalogi amstelo-* *nsis iansonio-waesbergiani decimum et septimum* suppeditat.

ckeros, Amstelodami degentes, atque inter eos BENIAM
FVRLY, qui opusculum: *Anton. Bourignon entd*
MDCLXXI. belgice edidit, a BOVRIGNONIA refutatum
dem aduertissement tegen the secte der quackers, cuius a
mentionem feci. Inter labadistas PETRVM YVONEM
uersus mulierem hanc scripsisse: *kurtzen begriff der got*
sen vnd irrigen reden vnd sætzen in Anton. Bourignon l
der welt vnd grabe der falschen theologie; item in *den f*
nehmsten irthumern Anton. Bourignon, samt der wahren le
von der prædestination, itidem iam denotaui.

Inter reformatos profligauit eam IO. BERKENDALI
faber ille cultrorum altonauiensis, homo illiteratus, atq
edidit: *wahre abbildung Anton. Bourignon, getrocken mit*
rem eigenen pinsel vnd aus ihren eigenen schriften vnd wor
vorgestellt, Alton. MDCLXXII. 8. item: *nochmalige abbildu*
Anton. Bourignon, aus dem extract ihres neugebohrnen sohn
Io. Conr. Hasen, aus einer schmachschrift seiner mutter, Alto
MDCLXXII. 8. contra quos duos libellos quum prodire
gezeugnis der wahrheit, gegeben durch eine grosse anzahl gla
wurdiger leute in vier vnd zwantzig briefen vnd sechzig
stimonien vber das leben, sitten, tugenden iungf. Ant. Bourign
zur zernichtung der lugen vnd falschen beschuldigungen,
vnter dem namen Berkendals wieder sie seyn ausgesprenget w
den, MDCLXXIII. 4. BERKENDALIVS scripsit: *dritte abb*

[...]e traditur, in *epistola de libello Burchardiano aduersus Antoniam Bourignon, in qua eius idea et artificia breuiter exponuntur*, MDCLXXVII. 8. II.) ipsa BOVRIGNONIA libro: *la pierre de touche, traité apologetique, opposé au libelle d'un calomniateur lutherien, qui, pour la faire persecuter et exterminer, luy imputoit malignement les heresies du socinianisme*, cet. [...] solum gallice MDCLXXV. verum etiam latine, germanice ac belgice edito: III.) N. H. B. in *der wiederlegung der [...] und siebenzig puncten und vermeinten irthumer, die Burchardus zusammen geraft und ausgegeben, wieder Ant. Bourignon*, quae refutatio versioni germanicae dicti libri Bourignoniae: *la pierre de touche*, addita est. Defendit se BVRCHARDVS in *der wiederholten nothwendigen erzehlung dessen, was mit der bekanten schwärmerin Anton. Bourignon in den landen Sleswig Holstein vorgegangen, nebst klarer erweisung, daß dieselbe in ihren schriften wieder alle theile des christlichen glaubens*, ceter. *lehre, und wiederlegung ihrer irthumer, ihren probiersteine entgegen gesetzet*, Slesuig. MDCLXXVII. 8. * [...] Burchardum, WOLFGANG OVWIVS arma sua aduersus Bourignoniam tulit eique opposuit: *apocalypsin haereseos; oder offenbarung der ketzerey, lugen und irthumer, welche Ant. Bourignon in unterschiedlichen buchern und sonderlich im gezeugnisse der wahrheit, zu tage gelegt*, Hamb. MDCLXXV. 8. **

Inter sectatores Bourignoniae; quorum tamen non multos fuisse, antea dixi, locum sibi fecerunt: CHR. BARTH. DE CORDT, cuius defensionem BOVRIGNONIA ipsa suscepit atque diuulgauit: *l'innocence reconnuë et la verité decouverte, ou traité apologetique pour la conduite et les affaires de mr. de Cordt*: IO. CONR. HASIVS, qui Bourignoniae librum: *zeugnis der wahrheit*, edidit: BERTRANDVS DE LA COSTE: inprimis PETRVS POIRETVS, de quo paullo post differere, animus est. Vitam suam Bourignonia ipsa descripsit libris duobus, quorum prior *vitam*, quam vocat,

* conf. MOLLERI *Cimbr. litterat. tom.* I. p. 80.

** vid. MOLLERVM *dict. libr. tom* I. p. 473. Traditur etiam IO. COCKBVRN, scripsisse: *bourignonianism detected or the delusions and errors of Antonia Bourignon.*

vocat, *interiorem:* poſterior *exteriorem* exhibet. Pri
illa cum anonymi, qui PETRVS POIRETVS eſt, conti
tione gallice, Amſtel. MDCLXXXIII. 8. et belgice MDCLXX
deinde autem eius operibus, antea commemoratis, libri
ita additi ſunt, vt duobus eorum prioribus tomis comp
hendantur. Exſtat etiam POIRETI epiſtola de Bourig
niæ vita, doctrina et ſcriptis gallice MDCLXXXV. exta
quam cum acceſſionibus PETRVS BAELIVS exhibet.*

§. XVI.

INTER Bourignoniæ adſeclas princeps fuit *Pet*
Poiretus iſtamque, magiſtram ſuam, veluti mul
rem diuinam ſummis laudibus ornauit. In perue
opinionibus, quæ fanaticorum propriæ ſunt, diſſemin
dis ac defendendis multam operam poſuit ac varian
controuerſiarum materiam ſuppeditauit. In monimen
ingenii, quæ nobis reliquit, multa habentur, vera atq
vtilia; coniuncta autem cum iſtis ſunt falſa ac cum
naticismo aperte congruentia. Sunt tamen ea non ei
dem generis atque argumenti.

Quæ huc referenda eſſe, puto, hæc ſunt:

I.) *cogitationes rationales de deo, anima et malo*, Amſtel
MDCLXXVII. 4. ac multo auctiores MDCLXXXV. et MDCCX
cui vltimæ editioni præfixa eſt: *diſſertatio noua*, vbi de

[illegible] mystica, vnice vera: de tribus animae facultatibus, im[illegible]sa facultate, lumen diuinum recipiendi: immenso de[illegible]erio atque immensa adquiescentia: de fide ac ratione hu[illegible], peruerse explicata: *

[illegible]) *l'economie diuine, ou systeme vniuersel et demontré des [illegible] et des desseins de dieu enuers les hommes*, ceter. [illegible]stelod. MDCLXXXVII. septem voluminibus, 12. latine [illegible] titulo: *economia diuina libri sex*, duobus tomis, Lips. MDCCV. 4. et anglice Londin. MDCCXIII. opus praecipue commemorandum, quia systema theologiae, ad mentem au[illegible]oris ac Bourignoniae adcommodatum, exhibet. Patent [illegible]eo Poireti errores de duplici corpore christi: de anima [illegible]mana, essentiae diuinae particula: de lucente Adami [illegible]rpore in paradiso: de lapsu illius gradatim facto at[illegible]e alii: **

[illegible]) *de eruditione triplici, solida, superficiaria et falsa libri [illegible]*, Amstelod. MDCXCII. 8. et Hal. MDCXCIV. 8. cum CHR. THOMASII *dissertatione de scriptis auctoris*, qua se a Poire[illegible] ac theologia mystica haud alienum esse, significauit. Se[illegible]uuta est editio noua, eaque cura auctoris locupletior, Am[illegible]elodam. MDCCVII. 4. itidem denuo litteris descripta Hal. MDCCVIII. cum *Thomasii* praefatione, qua se nunc de my[illegible]sticis ac speciatim Poireto aliter sentire, ac varias eius sen[illegible]tentias sibi displicere, testatur. Praeter *defensionem contra Gottl. Gerbard. Titium*, *** in editione hac accesserunt: de *eruditione solida specialiora*, veluti alterum operis volumen, quo continentur: I.) libellus de *educatione liberorum chri[illegible]stiana*, a POIRETO gallice scriptus: saepe numero littera[illegible]rum formis impressus: anglice, belgice, latine ac germani[illegible]ce versus, quem apud hamburgenses multas turbas fecisse, constat, cum *responsionibus ad oppositiones variorum*, mini-
sterii

* *act. eruditor.* MDCLXXXV. p. 547. BAELII *nouuell. de la republiqu. des lettres* MDCLXXXV. p. 450. *nachricht von den buchern in der [illegible]ellischen bibliothec part.* III. p. 294.

** CLERICVS *bibliotheq. vniuers. tom.* V. p. 418. BAELIVS *nouuell. de la republiqu. des lettres* MDCLXXXVII. p. 666. auctor *des vnpartheyischen bibliothecar.* p. 995.

*** qui in *arte cogitandi cap.* XIX statuerat, POIRETI libros de *eruditione triplici* ita comparatos esse, vt ad enthusiasmum viam parent.

ſterii videlicet hamburgenſis, ſpeciatim Io. Friderici Ma-ri, Io. Vakii et Aug. Pfeifferi: II.) *irenicum vniuerſale*, *quibusuis mentibus quarumcunque chriſtianismi partium pa-ficandis adcommodatum*, ex lingua gallica in latinam ab a-co auctoris translatum, poſtea ſigillatim atque vberius a-commemorandum: III.) *theologiæ myſticæ auctorumque pr-cipuorum, qui de ea ſcripſerunt, idea generalior*, itidem gallico ſermone in latinum conuerſa atque aucta, qu- iterum locupletata, ſub titulo: *bibliotheca myſticorum ſ-lecta*, Amſtelod. MDCCVIII. 8. ſeparatim prodiit: IV.) *pri-cipiorum theologiæ ſolidæ ac interioris defenſio*, comprehen- epiſtola ad auctorem *bibliothecæ vniuerſalis;* ſiue Clericum et reſponſione ad ea, quæ itidem Clericus ſub *Parrhaſii* no-mine Poireto oppoſuerat. Et de hoc opere pronuntian-dum eſſe, exiſtimo, haberi in iſto bona mixta malis: ve- falſis, ſpeciatim de ſolida eruditione, vnice per lumen di-uinum adquirenda: de intellectu humano, qui non agere ſed pati tantum debeat:

IV.) *fides et ratio collatæ ac ſuo vtraque loco redditæ aduerſ- principia Ioann. Lockii*, cum triplici ſubiuncta commentatio-ne, videlicet de *fide implicita; ſiue nuda;* de *ſacrarum ſcri-pturarum certitudine ac ſenſu* ac de *perfectione ac felicitat- in hac vita*, Amſtelod. MDCCVII. 8. belgice Leouard. MDCC- et anglice Londin. MDCCXIII. Liber hic non ab ipſo qui

dditum, in POIRETI *specialiora de eruditione solida*, de quibus antea verba feci, translatum est. Luculenter liber hic nimium Poireti studium in indifferentismum monstrat peruersamque opinionem, in quouis christiano cœtu posse quemdam partes veri seruatoris sectatoris implere, vbi in pectore eius fixus sit amor, ac sempiternam felicitatem consequi:

I.) *vera et cognita omnium prima; siue de natura idearum, ex origine sua repetita et adserta*, Amstelod. MDCCXV. 8. contra ... FVNGELERI dissertationem de *rerum possibilium ideis in deo*, Herborn. MDCCXII. Poireto oppositam, quum hic negasset, esse in deo rerum, quæ fieri possunt, notiones æternas ac necessarias. Aduersarium hunc in dicto libello refutauit ac simul sententiam suam de trinitate vberius explicauit:

II.) *posthuma*, Amstelod. MDCCXXI. 4. quibus continentur: *socinianismus repressus*; siue epistola ad eruditum vnitarium de christi diuinitate atque æterna generatione, cum testimoniis primorum martyrum: *defensio methodi, inueniendi verum*, contra Thomasium, ac *vindiciæ veritatis et innocentiæ*, aduersus Iægerum. Præmissa est *præfatio*, qua caussa Poireti contra Langium agitur, vna cum commentario de vita et scriptis auctoris. Sunt alia Poireti scripta; moralia tamen ac mystica hancque ob rem loco hoc prætereunda. *

§. XVII.

MVLTOS quidem aduersarios nactus est Poiretus, ... quibus et strenue dimicauit, modo de philosophicis; ... de theologicis argumentis; pauci tamen exstiterunt, qui errores illius, præcipue de capitibus fidei, iusto ... disspositos, hocque nomine ipsum eius systema ...ologiæ singulari opera confutarent. Reliqui tantum ... occasione illum impugnarunt; aut in certis eius ...matibus refellendis versati sunt.

Inter

* de scriptis his legantur, præter *commentarium de vita et scriptis Poireti*, eiusdem *posthumis* præmissum, *bibliothec. bremens. class.* 3. p. 75. NICERONII *memoires tom.* IV. p. 144. et *tom.* X. p. 140. FABRICIVS *histor. bibliothec. part.* V. p. 522.

er eos, qui aduersus Poireti systema
industria pugnarunt, princeps est I
RVS. Edidit *examen theologiæ nou*
ni domini Poireti eiusque magistræ
os fidei christianæ articulos, Tubi
cur uobus additamentis, quorum alter
stolam ad Poiretum; siue responsionem
nem, ouæ editioni de *eruditione solida* p
vero udicium de duobus aduersariis,
eoru que certamine de ratione et fid
Hall erum in lucem emisit,
que adnotationibus illustra
tatio ANGII de *ortu animæ hum*
sentia *manationem; sed per creation*
ac IAI I de *purificatione poiretia*
adie Contra librum hunc defer
hic e abierat, prodiit, ita insc
et innocentiæ perpetuis duodecim am
nibus Io. Wolfg. Iægeri; præcipue vere
*vocat, theologiæ nouæ oppositæ.*** A
CHIMVM LANGIVM, qui quat
nes *anti-poiretianas* iuris public
praua dogmata Poireti, in eiusde
de origine animæ humanæ: de
de primo euangelio, in parad
christi sacerdotali: de iustificat
atque alia adcurate refutauit.
separatim prodiissent, istæ, vn
adpendix, LANGII *exegesi epis*
MDCCXXXIV. fol. subiunctæ f
contra aduersarium hunc s
huma in lucem emisit, in *præf*
cui cur respondere noluerit,
epistola apologetica, posthumoru
quæ *dissertationibus antipoire*

---

* *iournal des sauants* MDCCIX. *n*
la republiqu. des lettres MDC
** exstant in POIRETI *posthumi*

: iis, qui data occasione; aut de singularibus argu-
s contra Poiretum disputarunt, nominandi sunt: VE-
I IVRIEVS in *traité historique, contenant le jugement protestant sur la theologie mistique*, cui POIRETVS op-
s *apologiam theologiae mysticae*, quae libro: *la theologie vulgairement dite la theologie germanique*, MDCC. 12.
ae ARNOLDI *historiae ac descriptioni theologiae mysticae*,
i est: IO. GVIL. BAIERVS dissertatione de *monarchia-tritrinitariis antiquis et recentioribus*, Hal. MDCXCV.
quam scriptus est: *P. Poiret defensus aduersus Baieri sententiam, qua Poiretum in dissertatione de monar- inter sabellianos disponere conatus est*, Ien. MDCXCV. 4.
IORG. NEVMANNVS dissertatione de *poiretismo fana- doctrinae de ἀπονάθδεσει animae ante et post mortem*, Vitemb. MDCCVII.* ABR. PVNGELERVS disputa- de *rerum possibilium ideis in deo*, Herborn. MDCCXII.
antea mentio facta est; item IO. CLERICVS,**
IAEL FOERTSCHIVS.*** Quae contra Poireti li- de *educatione liberorum* a ministerio hamburgensi,
iderico Mayero, August. Pfeiffero, Io. Vackio scripta vt ea iam sigillatim percenseam, non necesse esse puto.*

§. XVIII.

GNI quoque fecit Poiretus *theologiam*, vti adpel- *comparatiuam* ac *pacificam*, a *Iacobo Gaerdenio* ma- commendatam: principiis, quae indifferentistarum ticorum propria sunt, innixam atque ad id com- a, vt, quum comparatio instituatur doctrinarum m, maxime controuersarum, haud difficulter pa- is non esse magni momenti ac homines diuersa- ligionum inter se coniungi posse, licet illi de dog- s dissentiant, sine quorum scientia neque fides in chri-

* *literaria hamburgensia* MDCCVII. p. 180.
** *biblioth. vniuers. tom.* V. et in *parrhasian. tom.* I. p. 383. POIRE- TVM aduersus istum se defendisse, supra dixi.
*** *miscellan. selector. theologic. part.* II. p. 101.
* *traiistis in der einleitung in die relig. streitigk. der lutherisch. kirche, part.* I. p. 623. et *part.* V. p. 24.

christum; neque sempiterna salus locum habet, [illegible] caussa, quia fundamentum veræ religionis cultusque [illegible] uini amor sit erga deum.

Talem theologiam comparatiuam, qualem descripsi, pri[illegible] commendauit GAERDENIVS in *veris theologiæ pacificæ fu[illegible] mentis; siue theologia comparatiua*, Lond. MDCXCIX. quæ p[illegible] POIRETI *ideæ breuiori theologiæ pacificæ itemque mystic[illegible] huius auctorum*, Amstel. MDCCII. 8. eiusdemque *bibliothec[illegible] sticorum selectæ*, Amstel. MDCCVIII. 8. præmissa est. In m[illegible] honore illa fuit apud POIRETVM; * alii autem eam re[illegible] hensione dignam esse, merito existimarunt atque oste[illegible] runt, qualis sit veræ ac purioris theologiæ comparatiuæ [illegible] tio. Quo labore perfuncti sunt: MARTINVS CHLADEN[illegible] dissertatione inscripta; *examen theologiæ pacificæ; seu [illegible] paratiuæ, a Iacobo Gærdenio propositæ*, Vitemb. MDCC[illegible] MICHAEL FOERTSCHIVS, qui non solum Gærden[illegible] refutauit; ** sed et ipse scripsit *manuductionem ad th[illegible] giam comparatiuam*, Ien. MDCCXIII. 4. eique GAERDE[illegible] *theologiam comparatiuam* adiunxit. Addantur: GVST[illegible] CHR. HOFMANNI dissertatio de *primis principiis theol[illegible] comparatiuæ*, Kilon. MDCCXXXII. et LAVRENT. REINHA[illegible] *principia theologiæ comparatiuæ adplicatæ*, Lips. MDCCLI. 4[illegible]

§. XIX.

[Sc]hwenckfeldio adtribui, scripta eius, ad nos delata, [...] comprobant.

[...] SCHWENCKFELDIVS multorum librorum auctor est, qui [...] separatim lucem vidissent, quidam illorum, certis [...]ibus comprehensi, postea coniunctim prodierunt [...] germanica. Exstat enim: I.) *der erste theil der christ-[...] orthodoxischen bucher und schriften Caspar Schwenck-[...] welche vom drey und zwantzigsten iahr an bis auf das [...] und sechzigste zum preise gottes von ihm selbst beschrie-[...] und ans licht gegeben sind*, MDLXIV. fol. sine loci indicio. [...] volumine hoc continentur, ea sunt scripta dogmatica, [...]ero quatuor ac viginti, primoque loco conspicitur: [...] *und rechenschaft von den hauptpuncten des christli-[...] glaubens*, ex qua confessione summa doctrinae schwenck-[...]ianae intelligenda est. Alius tomus primum hunc se-[...] esse, non videtur: II.) *epistolar, Caspar Schwenckfelds [...]liche lehrhafte missiue; oder sendbriefe*, quod epistola-[...] opus duobus tomis fol. constat. Primus prodiit [...]LXVI. complectens litteras ab anno MDXXV. vsque ad [...] MDLV. scriptas. Secundus absoluitur duobus vo-[l]uminibus fol. et in quatuor partes diuisus est, quarum [d]uae priores, MDLXX. editae, epistolas contra pontificios ac lutheranos: duae posteriores contra caluinianos et anabapti-[st]as continent, ab anno MDXXV. vsque ad MDLXI. exaratas. Minime tamen existimandum est, in memoratis tomis [o]mnia Schwenckfeldii scripta inueniri, quum plura alia [...], in istos haud translata. Ad haec pertinent: *ermanung, [z]u fordern das wort gottes an den bischof zu Breslau*, MDXXIV. 4. *ermanung des misbrauchs etlicher vornemster ar-[ti]ckel des euangelii*, eodem anno 4. epistola latina de *cursu [ve]rbi dei, origine fidei et ratione iustificationis*, quae quamuis [ge]rmanice reddita in eius *epistolari* sit; istius tamen sigilla-[t]im mentionem facio, quia eam OECOLAMPADIVS cum [prae]fatione Basil. MDXXVII. 8. edidit: *tractatgen vom christ-[li]chen sabbath vnd vnterscheid des alten vnd neuen testaments;* item: *bekantnis vom heiligen sacrament des leibes vnd bluts christi, auf frag vnd antwort gestellt*, quae confessio, antea pu-blice luci exposita, auctior MDXXXIV. 4. prodiit: *von der [w]iedergeburt vnd herkommen eines christen menschen*,

MDXXXVIII. 4. *ſummarium etlicher argument, daß chr* *nach der menſchheit keine creatur; ſondern ganz vnſer* *vnd gott ſey*, MDXXXIX. 4. *von der anbetung chriſti*, ſine no et loco, 4. de *duplici ſtatu, officio et cognitione chr* MDLVI. et MDXCIV. 8. *troſtbuchlein fur einen krancken* *betrübten; oder ſonſt angefochtenen menſchen*, MDXLVI *vom ſtand der wahren vnd euangeliſchen prædican* MDXLVI. 8. *von den wercken chriſti*, opuſculum MDXL ſcriptum et MDXCVII. 8. iterum editum: *von der ſpeiſe* *ewigen lebens*, MDXLVII. 4. *von der heiligen ſchrift, ih* *inhalt, amt, rechten nutz, brauch vnd misbrauch*, 4. ſine an *auslegung vber das gantze ſechſte capitel Ioannis von* *ſpeiſe des ewigen lebens*, liber MDL. compoſitus et MDX denuo litteris deſcriptus, 8. epiſtola de *diſſenſione et d* *dicatione opinionum lutheranæ eccleſiæ in articulo de cœna* *mini deque aliis multis doctrinæ chriſtianæ capitibus*, 8. *vrſprung des fleiſches chriſti*, 4. *quæſtiones de eccleſia chri* *na*, MDLXI. 8. *zwælf vrſachen, daß ieſus chriſtus nach ſe* *menſchheit keine creatur ſey*, MDLXI. 4. *vom artickel vn* *chriſtlichen glaubens, daß chriſtus iſt aufgeſtiegen gen h* *mel*, 4. et nonnulla alia. Memoratur etiam editio oper Schwenckfeldii, quatuor voluminibus, MDXCII. 4. *

§. XX.

ac defenderent, non solum ore; sed etiam scriptis. quum ad nos peruenerint, mentio illorum non pe- negligenda est in notitia librorum atque opusculo- ad schwenckfeldianos spectantium.

Princeps horum sectatorum, ex scriptis notus ac clarus, VALENT. CRAVTWALDVS, qui ad posteritatem trans- : *bericht von der weise des catechismi der ersten schuler glauben vnd dem anfang christlicher lehre:** librum in- scriptum: *der neue mensch*, MDXLIII. et iterum MDXCIV. 8. ine etiam editum, eodem anno, 8. *bewehrung, daß christus der wahre naturliche sohn gottes, vnd kein geschœpf; creatur sey*, 4. *collationem et consensum verborum cœnæ minicæ de corpore et sanguine christi cum sexto capite Ioan- euangelistæ*. 4. item: de *veteris deprauati; noui item ac parati hominis conditione*, 4. Non solius tamen Craut- aldi; sed etiam aliorum ex Schwenckfeldii familia libri adspexerunt, quales sunt, qui IO. SIEGISM. WER- ERO adscribuntur: *catechismus* nimirum cum præfatio- *Schwenckfeldii*, MDXLVI. et iterum MDC. *dialogus de ex- initione et exaltatione christi:*** BERNARD. HERXHEI- MERI *bekenntnis christlichen glaubens, christo iesu, dem herrn der herrlichkeit, zum preis vnd ehren bekennet*, 8. DAN. FRI- DERICI *geheimnis der prufung*,*** anonymi *historie vnd danckfagung eines, den gott aus grossen nœthen innerlich vnd eusserlich geholfen hat*, MDLVII.* *apologia, das ist, verantwor- tung fur Caspar Schwenckfelden vnd grundliche erklærung, daß er die menschheit christi in keinesweges verlæugnet*, 4. *sendbrief an gute freunde auf Speckers buch, das er wieder die herrlichkeit christi in druck hat lassen ausgehen*, itidem pro Schwenckfeldio, MDLVI. 4. *auszug, was Caspar Schwenck- feldt vom predigtamt, dienste vnd dienern des euangelii christi halte*, MDLVIII. 4. Recentiore ætate ADAMVS KOEPKE er- rores Schwenckfeldii propagare eosdemque cum Dippelii impiis opinionibus augere, sibi sumsit, hancque in rem li-

 bellos

* est in SCHWENCKFELDII *epistolar. tom.* II. *part.* I. p. 375.

** vide OTTII *annal. anabaptistic.* p. 108.

*** conf. ARNOLDI *kirchen-vnd ketzer histor. part.* IV. *num.* 24. p. 492.

* *vnschuldige nachricht.* 1714. p. 402.

bellos quosdam emisit, qui licet non singuli nomen praeferant, dubitandum tamen non est, illum eo esse auctorem. Sunt isti: *schriftmæsige erklærung der ... haften erscheinung Samuelis*, Prenzlou. MDCCXLIV. et ite MDCCXLV. 8. *historische nachricht von dem vor zweyhu... iahren beruhmten Schwenckfeld*, ibidem MDCCXLV. 8. *weiser zum ewigen leben*, eodem loco atque anno 8. *di... nigende kraft des gottesbluts iesu christi*, ibidem MDCCXL...

§. XXI.

Mvlta scripta prodierunt pontificiorum, reforma... rum, maxime lutheranorum, in quibus Schwenckf... errores confutati sunt; differunt tamen illa inter siue ad res ipsas pertractatas; siue ad modum disp... di, in illis adhibitum, mentem aduertere velimus, ... que nomine non eadem dignitate atque vtilitate se c... mendant. Inter lutheranos Schwenckfeldio eiusque seclis restiterunt:

martinvs lvthervs, qui licet Schwenckfeldii ... mata non confutarit; luculenter tamen testatus est, ... eo abhorrere, cum in *epistola*, ad istum MDXXVI. d... tum in *scheda*, a Luthero responsionis loco tabellario ... Schwenckfeldii litteras ac libellum Luthero exhib... tradita ac postea a *Flacio* diuulgata; *** praeter ea au...

condemnauit in libro: *daß der mensch in der bekeh-
... gott in diesem leben gerecht werde vor gott wegen
... des mittlers, durch glauben, nicht von wegen
... lichen gerechtigkeit*, 4. *. Contra sancita haec
... CKFELDIVS sibi atque existimationi suae consu-
... it: in *der verantwortung vnd gegenbericht Casp.
... felds auf das ausschreiben Melanchthons vnd etli-
... anderer theologen*, 4. et in *der andern verantwortung
... Melanchthons beschuldigung vnd handlung, wieder ihn
... berg im 1555. jahr*: **

IO. BRENTIVS, quem ideo adduco, quia theologi
... quii caussa Wormatiae congregati, scriptum: *antwort
Schwenckfelds suchung*, ediderunt, a Brentio atque aliis
... ritis eorum nominibus, adprobatum; SCHWENCK-
... DIVS autem in lucem emisit: *iudicium vber Brentzen
... vom nachtmal christi aus seinem catechismo, vnd ein
... vber seine schrift in Osianders sache von der iusti-
...*; item *ableinung des tractatleins: antwort auf
... ckfelds suchung, dem sich auch Brentz hat unter-
...*, MDLVIII. 4.:

MATTH. FLACIVS, qui librum scripsit: *von der hei-
... schrift vnd ihrer wurckung*, vna Magdeburgensium
... nomine editum MDLIII. atque *epistolam* iuris publici fecit
... i, ad Schwenckfeldium ita exaratam, vt quae
... exprobranda essent, varia suppeditaret, MDLVI.
... NCKFELDIVS respondit in tractatu *vom worte got-
... daß kein ander wort gottes sey, eigentlich zu reden,
... der sohn gottes iesus christus*, 4. ac praeter hunc pro-
...: *iudicium eines predigers in der Schlesien vber Flacii
..., so er wieder Schwenckfelden in truck hat lassen
...*, MDLIII. 8. FLACIVS opposuit ipsi: *vom fur-
... stück, punct; oder artickel der schwenckfeldischen
... erey*, ac quum SCHWENCKFELDIVS opusculum
... *vnterscheid des wortes gottes vnd der heiligen schrift
... Flacii ander schmachbüchlein*, 4. contra eum edidisset,

* ibidem *part.* II. p. 1048. *seqq.*
** ibidem *part.* III. p. 1063.

FLACIVS in certamine progressus est atque aduers[illegible] repellere adnisus in *der verlegung der kurtzen* [illegible] MDLIV. SCHWENCKFELDIVS tamen caussam suam [illegible] non desiit; sed *confutation vnd ableinung des* [illegible] *schmachbuchleins Flacii*, 4. ac *beschlus vnd valete auf* [illegible] *lezte zwey schmachbuchlein*, MDLV. 4. ad publicum [illegible] transtulit, cuius generis plura scripta, ab vtraque [illegible] composita, subsequuta sunt, quorum singulorum [illegible] tionem superuacaneam esse, arbitror: *

SEBASTIAN. COCCIVS in *dem verzeich*[illegible] *Schwenckfelds buchlein von der gœttlichen herrlichke*[illegible] *menschheit christi in der glorie*, MDXLIII. 4.

LVCAS OSIANDER in *der wiederlegung der* [illegible] *nis Casp. Schwenckfelds*, MDXCI. 4.

IO. WIGANDVS, cuius exstat liber de *schwenckfel*[illegible] *mo*, Lips. MDLXXXVI. 4.

IACOB. HEILBRVNNERVS, qui edidit: *schw*[illegible] *dio-caluinismum*, MDXCVII. 8.

LVCAS OSIANDER, iunior, in *enchiridio con*[illegible] *fiarum cum schwenckfeldianis*, Tubing. MDCVII.

IO. WINCKELMANNVS, qui reliquit *disputa*[illegible] *contra errores Schwenckfeldii de christo*, Gies. MDCVIII.

DAN. SCHNEIDERVS in *der prüfung des* [illegible] *Schwenckfelds*, Gies. MDCCVIII. 4. **

nica, sub titulo: *dreyzehn nambafte irthumer. Casp. Schwenckfelds*, 8. præter hanc autem prodiit: *auszug aus Ioach. von Watt buchern, in lateinischer sprach ausgangen, anzeigend, ob christus der herr auch in seiner glorie nach dem fleisch creatur sey; oder nicht*, 8. SCHWENCKFELDIVS defensionis caussa non solum in lucem protulit magnam *confessionem*, contra Vadianum ac tigurinos; sed etiam: *verantwortung deren puncten vnd irthum, damit ihn Iochim von Watt vnrecht beschuldiget*, MDXLII. et MDXCI. 8. Addendus est: IO. FABER, auctor *adsertionis veritatis et præsentiæ corporis et sanguinis iesu christi in sacramento altaris contra Casp. Schwenckfelder*,* cui SCHWENCKFELDIVS *apologiam*, Argent. MDXXX. 4. opposuit. Prodierunt etiam iudicia de Schwenckfeldio eiusque erroribus variorum theologorum, qui conuenerunt Smalcaldiæ, Numburgi, Norimbergæ ac ministrorum ecclesiæ brunsuicensium, hanoueranorum, mansfeldensium.**

§. XXII.

VENIO ad *weigelianos*, familiam satis notam, quæ nomen atque originem suam ad Valentinum Weigelium refert, hominem erroribus grauioribus ac fanaticorum propriis implicitum. Statuit ille, media gratiæ diuina virtute carere, verbum videlicet ac sacramenta: lumen esse, omnium hominum animis innatum, quod sit principium salutaris cognitionis; præterea autem de ratione, cælestem felicitatem consequendi, ac pluribus aliis capitibus praue sensit, quam in rem scripta illius abunde testantur, nunc a me commemoranda.

Scripta VALENTINI WEIGELII post obitum illius lucem adspexerunt, cura, vti traditur, *Weickarti*, cantoris in vico Tzschopau, vbi Weigelius munere pastoris functus est. Omnia illa debita fide edita: immo germana esse, dubitandi, fere caussa est, licet Weigelii nomen præferant.*** In titulis non semper verus editionis

 locus

* est in eius *opusculis*, quæ Lips. MDXXXVII. fol. edita sunt.

** legenda sunt in SCHLVSSELBVRGII *catalog. hæreticor. libr.* X. p. 50. seq.

*** conf. DIECMANNI *deutsche schriften* p. 201.

locus indicatur. Illorum hæc nominasse sufficiat: *kirch; oder haus - postill*, Neostad. MDCXI. et in MDCXVIII. 4. ex quo libro, a *Volcmaro Waltero* praecipue Weigelii praua dogmata intelligere licet: *der guldene griff, das ist, anleitung, alle dinge ohne* [illegible] *zu erkennen*, Hal. MDCXIII. 4. ac Francof. MDCXCV. vbi auctor in eo inprimis versatur, vt monstret, h[illegible] nem per sui ipsius contemplationem, sine libris atque subsidiis, ad veram ac solidam eruditionem peruenire p[illegible] 3) *principal vnd hauptractat von der gelassenheit*, cui[illegible] ua editio Francof. MDCXCIII. 8. habetur: 4) *dialog[illegible] christianismo, das ist, gespraech dreyer furnemsten person[illegible] der welt*, auditoris, concionatoris ac mortis; [illegible] MDCXIV. 4. 5) *vom ort der welt*, Hal. MDC XIV. [illegible] MDCCV. 8. 6) *bericht vom wege vnd weise alle dinge* [illegible] *kennen*, MDCXVIII. 7) *studium vniuersale, das ist*, [illegible] *dasienige, so von anfang der welt bis an das ende* [illegible] *geschrieben, gelesen; oder gelernet, vnd noch geschrie[illegible] oder gestudieret werden mægte*, Neostad. MDLXVIII. [illegible] Francof. MDCC. 8. 8) *anderer vnd dritter theil* [illegible] *σεαυτὸν*, MDCXVIII. 4. 9) *de bono et malo in homin[illegible] gott allein gut sey; die creatur aber gutes vnd bæses* [illegible] *trage*, MDCXIX. 10) *zwey buchlein: das erste von dem* [illegible] *ben christi: das andere, erweisung, dass in diesen zeiten*

DCIX. 17) *anweisung vnd anleitung der anfahenden chri-*[illegible], Neostad. MDCCII. 8. 18) *libellus disputatorius*, Am-[illegible]lod. MDCXCVIII. 8. 19) *das buchlein vom gebet*, Hal. [illegible]DCXII. Neostad. MDCXVII. * Libris his duo alii adnu-[illegible]rantur: *theologia Weigelii, das ist, œffentliche glaubens-*[illegible]*tnis*, MDCXVIII. et MDCXCIX. 8. atque *anweisung zur* [illegible] *gottes*, MDCXVIII. qui venerunt autem in suspicio-[illegible] deprauationis. Isti præmissa est præfatio, quam [illegible] Weigelius MDXCIV. scripsisse quidem dicitur; cum [illegible] MDLXXXVIII. mortalitatem suam finiisse, constat. In [illegible] ARNDII libri de *vero christianismo*: eiusdem *postilla* [illegible] liber precationum, *paradiesgærtlein*, inscriptus, com-[illegible]endantur, sine fide, quia illi post Weigelii mortem in lu-[illegible]em exierunt. **

§. XXIII.

QVAMVIS ipsius Weigelii scripta, iam commemo-[illegible], ad cognoscendum sufficiant, qualis ille fuerit fana-[illegible]cus: quæ sint eius erronea dogmata; non sine tamen [illegible]ilitate sectatorum libri cum istis coniunguntur, quia [illegible] exhibent, quæ Weigelii sententias illustrant ac con-[illegible]mant. Varia horum adsectarum scripta in conspectum [illegible]ublicum venerunt, quorum præcipua ac præ aliis nota [illegible]c sunt:

IESAI. STIEFELII, qui in absurdis atque impiis fa-naticismi commentis longius; quam ipse Weigelius, pro-cessit, ac singularem fere sectam condidit, *christ- vnd gott-seelige tractætlein, den auserwehlten kindern gottes zu trost*, MDCXXIII.

* ex libello hoc ARNDIVS duodecim illa capita sumsit, quæ in eius *wahren christenthum libr.* II. *cap.* 34. legenda sunt; minus autem eo tempore cognitum habuit, Weigelium istius aucto-rem esse.

** WEIGELII scripta recensentur etiam in ARNOLDI *kirchen vnd ketzerhistor. part.* II. *libr.* XVII. *cap.* 17. p. 1091. ac secundum ordinem annorum, quibus ista prodierunt, in *den vnschuldigen nachrichten* 1715. p. 35. adde HILLIGERI disputat. de *vita, fatis et scriptis Val. Weigelii*, Vitemb. MDCCXXI. De eiusdem *theologia*, ex Taulero, Kempisio, Mercurio Trismegisto, in primis Lautensackio ac Paracelso sumta, videatur REIMMANNI *catalog. bibliothec. theolog.* p. 742.

MDCXXIII. 12. opusculum, detestandorum errorum p num, quod confutatum est: I) a IO. WEBERO in *breui c sura stifelianismi*, Erfort. MDCXXIV. 12. ita etiam inscrip *erzehlung vnd wiederlegung der vielfaltigen irthumer E Stifels*, qui apologiam eodem anno opposuit, postqu WEBERVS in disputatione errorem eius de christo, essentiam nostra sanctificatione, impugnauerat, *in der ant auf Webers disputation wieder die wesentliche heilig* MDCXXIV. 12. II) a IOANN. PISCATORE in *der nung*, contra quem Stifelius caussam suam egit in *der antwortung der christlichen tractætlein*, MDCXXIV. 12. ABR. VON FRANCKENBERG in *dem buchlein an Sti* MDCLXXVI. IV) IAC. BOEHMIO in *dem bedencken Stiefels buchlein vom dreyerley zustand des menschen vnd sen neuen geburt*, atque in *der apologie, betreffend die kommenheit des menschen;* præter hos autem, ab An Merckio, Nicol. Hunnio atque aliis. Defendit eum E MVTH. IVLIANA, comes hohnsteinensis, in litteris dictum Weberum exaratis, ac cum inscriptione: *chr che verantwortungsschreiben*, editis:

EZECHIEL METHI *erzehlung der vrsachen, war er von der christlichen gemeine augspurgischer confession getreten; aber nunmehr wieder mit ihr ausgesæhnet*

verfolgungen dieser welt træsten kan, MDCXXIV. 4.
es glaubens, Neostad. MDCXXV. *noua creatura*, *von*
geburt vnd des menschen wiedergeburt, Neostad.
V. 4. Sub communi et Tetingii et Lohmanni no-
lucem prodiit: *bericht*, *aus was vrsachen Loh-*
d Teting, *auch andere von den priestern zu Husum,*
g vnd andern orten im lande ausgeketzert, *gelæstert*,
et, *ihrer guter beraubet vnd endlich aus dem lande*
n worden, MDCXXIV. 4. Vtriusque aduersarii
: I) FRID. DAMIVS, qui edidit: *relation des col-*
d was sonsten mit Knutzen vnd Lohmann gehandelt,
efutation ihrer greulichen schwermerey, Rostoch.
V. et Flensburg MDCCV. 8. libellum, præcipue con-
ht, *aus was vrsachen*, ceter. cuius paullo ante me-
criptum et in TETINGII *prodromo apologetico* refu-
II) NICOLAVS HVNNIVS, qui in *dem bericht*
neuen propheten religion, *lehre vnd glaube*, Lubec.
XIV. 4. etiam Tetingii ac Lohmanni errores pro-
, cui TETINGIVS opposuit: *verantwortung auf*
ligtamts zu Lubeck, *Hamburg vnd Luneburg buch*
neuen propheten, MDCXXXV. III) IO. MVLLE-
der vertheidigung des berichts von der neuen pro-
religion, ceter. aduersus libellum Tetingii me-

ADOLPH. HELDII *algemeiner friede mit iesu in d grossen geheimnis von seinem gemeinen vnd sonderbaren abe mal*, Amstelod. MDCXLII. 12. *prædicatio æterni euang* MDCLX. *prufung der sache eines euangelischen predigers, Prætorii*, Roter. MDCXLVI. 4. *apostolische zeitlehr der einen, heiligen, algemeinen vnd apostolischen kir* MDCXLVI. *

CHRISTOPHOR. ANDR. RASELII; siue ROSELII *herzige posaune, angeblasen vber eine sehr denckwurdige schehene prophezeyung von iezt vnd zukunftigen gefarli zustande Teutschlandes*; item *gegen das neue iahr ange sene buspos aune vnd erweckung zur neuen geburt*, ceter. *dener schlussel Dauids zum hause gottes* ac *træhnen vnd zerlein eines busfertigen christen.* Pugnauit contra eum CONRAD. SCHRAGMVLLERVS atque edidit: *Weige rediuiuum, detectum et euictum, das ist, wahrhaftige weis, dass Christoph. Rosælius der giftigen catechismus auctor vnd also ein rechter weigelianer sey*, MDCLXI. 4. *im gewissen vbel geplagten Rosælium.***

§. XXIV.

In Weigelii erroribus profligandis multi oper suam posuerunt, inprimis ecclesiæ nostræ doctores; p ter hos autem, nonnulli ex reformatorum cœtu, quor

[illegible] postilla Valentini Weigelii, in welche der satan in die[illegible] letzten seculo alle sein hellisch gift ausgeschüttet hat, Hamb. [illegible]CXX. 4. quem librum multi commendarunt: *

NICOL. HVNNII, qui diligenter atque adcurate con[illegible] Weigelium disputauit, dissertationes de *verbi dei certi[illegible] et efficacia*, weigelianis atque aliis opposita, Vitemb. [illegible]CXXII. ac de *principiis theologiae fanaticae, quam Paracel[illegible] genuit atque Weigelius interpolauit*, Vitemb. MDCXIX. et [illegible]CCIV. inprimis *christliche betrachtung der neuen paracel[illegible] und weigelianischen theologie*, Vitemb. MDCXXII. 8. [illegible] *von der neuen propheten religion, lehre und glauben*, [illegible]bec. MDCXXXIV. 4. ac denuo cura *Feustkingii* sub titulo: *[illegible]ologia fanatica*, Vitemb. MDCCVIII. 8. scriptum, quod [illegible] laudem sibi conciliauit. Opposuisse se isti Te[illegible]; Mullerum autem ipsi respondisse, antea deno[illegible]: **

THEOD. THVMMII *impietas weigeliana, hoc est, necessa[illegible] admonitio de centum et viginti erroribus nouorum prophe[illegible] caelestium, quos a Valentino Weigelio nostra haec aetas di[illegible] coepit weigelianos*, Tubing. MDCXXII. 4. opus, quod lu[illegible]culentam atque vberiorem confutationem prauae weigelia[illegible]norum doctrinae complectitur atque inter reliqua generis [illegible]uius scripta non infimum locum tenet: ***

IO. GERHARDI *disputationes theologicae, in quibus gloria [illegible] per corruptelas weigelianas labefactari, ostenditur*, quarum [illegible]cto sunt, laude lectioneque omnino dignae: *

IVST. FEVRBORNII *fasciculus dissertationum de distin[illegible]ctis religionis christianae capitibus adstructis et cumprimis a fermento hodiernorum weigelianorum purgatis ac vindicatis*, quibus itidem Weigelii errores cum iudicio profligantur: **

NICOL. ZAPFII *treuherzige wachterstimme wegen der einschleichenden weigelianischen mordbrenner*, Vlm. MDCXXXIX.

* vide MOLLERI *Cimbriam litterat. tom.* II. p. 772.
** ibidem p. 386. seq. adde STARCKII *lubeckische kirchenhistor.* p. 804. 821. seq.
*** FABRICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 344.
* exstant in eius *disputat. theolog.* p. 815. seq.
** sunt in eiusd. *operib. theolog.* p. 869. seq.

MDCXXXIX. 8. contra scriptum weigelianum: *treuherz erinnerungen an die euangelische priesterschaft in deutschla* MDCXXIII. et MDCXXXVII. editum. * Adiungi possunt:

FRID. BALDVINI disputatio de *communione nostri c christo,* Vitemb. MDCXVIII. IO. ARNDII *iudicium de li gelii dialogo de christianismo,* post mortem illius in luc prolatum, quo Weigelium calumniatorem esse homine que virtutis christianæ expertem, declarauit. **

Ex *reformatorum* doctorum ordine duo inprimis nor nandi sunt, qui arma sua contra Weigelium tulerunt. ter est IO. HOORNBEEKIVS *commentar. de paradoxis heterodoxis weigelianis, vti et de Schwenckfeldo aliisque fa lis indolis,* Vltrai. MDCXLVI. 8. alter autem IO. CROCI qui copiosum opus confecit, ita inscriptum: *antiwei lius, id est, theologiæ, quam Valentinus Weigelius, ex Para potissimum et veterum hæreticorum lacunis haustam, va sparsit libellis, ex sacris litteris et antiquitate promta con tatio,* Cassel. MDCLI. 4.

§. XXV.

QVOD ad controuersias cum *Iacobo Bœhmio* eiusq adseclis adtinet, istas si adcurate diiudicare ac pertrac re velimus, necesse est, vt ex libris, quos ipsi fanatici in lucem emiserunt, propriæ eorum doctrinæ scienti

…iet. Prodierunt illa coniunctim, diuersa ratione,
…que tempore: I) Amstelodami MDCLXXV. 4. et MD(
…ecto tomis 8. quae editio locupletior, adcuratior et
…antior est et inscriptionem prae se habet: *alle th*
…wercke: * II) Altonauiae cum titulo: *theosophia*
…das ist, alle gœttliche schriften Iacob Bœhms, MD(
…cura *Io. Otton. Glusingii*, quae collectio quum
…uctior est ac satis elegans, ea amstelodamensi p
…quodam modo praeferri debet: III) MDCCXXX. 8. v
…accessiones factae sunt atque ipsa editio ita ador
… ceteris aliis amplior ac perfectior sit habenda.

Singulorum Bœhmii librorum editiones, v
…llustrationes iam distincte atque adcurate pe
…animus mihi non est. Sufficiat, quorumdam
…mentionem fecisse. Primum scriptum, quod
…composuit, est *die morgenrœthe im aufgang;*
…llud autem edidit librum *von den drey principien*
…eben wesens: vom dreyfachen leben des menschen; i
…der menschwerdung christi: de *signatura rerum: m*
…magnum et plura alia. Nonnulla opuscula, vno v
…iuncta, lucem adspexerunt cum titulo: *weg zu ch*
… *Abr. von Franckenberg*, MDCXXIV. quae deind
…teris descripta sunt, inprimis studio antea dic
… sub inscriptione: *theosophisches handbuch, ge*
…weg zu christo, MDCCXXX. 8. Quatuor ac dece
…orum BOEHMIVS auctor est, editione hac con
…ntur. Nonnulli istorum iique de poenitentia:
…tione: de vera mentis quiete laudem habent,

* qualis sit differentia inter memoratas duas amstelodam
tiones, in *den vnschuldigen nachrichten* 1711. p. 299. n
Quae inscripta: BOEHMII *theolog. schriften*, Amstel. MD
prodiit, illa quaedam tantum Bœhmii scripta con
collecta atque edita ab *Ammersbachio*, non, quod titu
Amstelodami; sed Halberstadii, vt AEGIDII GV
operis: *offenbarung gœttlicher maiestæt*, cura *Ammersbac*
stad. MDCLXXV. 4. denuo litteris descripti, tertia
constitueret: conf. REIMMANNI *catalog. biblio*
p. 679. seq.

ciliores sint ac magis, quam reliqui, in principali ctrinæ euangelicæ capitibus cum diuiniore scriptu gruant. *

§. XXVI.

Non paucos sectatores Bœhmius habuit, e vita frueretur; et postquam mortalitatem suam Quidam eorum scripta emiserunt istisque magi sententias illustrare; aut defendere ac propagare sunt, ad quæ percensenda, pro ordinis atque i ratione, nunc pergo, vt notitia librorum, ad uersias bœhmianas spectantium, adcuratior fiat atq rior. Sunt ista:

I. ABR. VON FRANCKENBERG *via veterum tum; oder weg der alten weisen*, duobus libris, priori de timore dei; posteriori autem de sapienti exponitur, Amstelod. MDCLXXIV. 12. MDCLXXV. *nach; oder vermanung zum gottseligen wandel in de folge iesu*, Amstelod. MDCLXXV. 8. *nosce te ipsum*, *mensch sich selber erkennen lernen soll*, Francof. MDC *warnung*, *den betrug der menschlichen vernunft in ge sachen zu meiden*, latine Regiom. MDCXLVI. Roterod. MDCLXXIV. 4. germanice, Neuhus. MDC *Raphael; oder ertzengel*, MDCLXXVI. 4. *gemma*

ia, latine 12. *vom wahren vnd falschen christenthum*, 8. lloquium thorunienfe, 12. de *non gerendo gladio mate-ali*, 12. *epistolar buch*, 4. *grund der weisheit* et non-nulla alia. Nonnumquam adpellauit se *Amadeum a Fried-ben* ac sub nomine hoc prodierunt: *verunruhigter hol-ländischer lœwe*, quatuor partibus, Norimb MDCLXXV. 12. *decken vnd ausschreiben vom gœttlichen gerichte*, Amstel. DCLXXVIII. 12. Lipf. MDCXC. 12. Culmbac. MDCCVI. 12. is perspicue ac pure scribit Franckenbergius; quam ehmius: melius de variis christianæ doctrinæ partibus rit: animum prodit, modestiæ ac pacis studiosum; in nes autem fere religionum sectas propensum: *

IO. ANGEL. WERDENHAGENII *offene hertzens-rte zu dem wahren reich christi*, liber sub *Angeli Maria-* nomine non semel litterarum formis 12. descriptus, li fidem internam commendat, per quam iudæi, turcæ, gani homines ac christiani cælestis felicitatis participes eri possint: *zwey tractætlein, vom vngeistlichen weltstand* *le domherrn vnd ein verdeutschter beweis, wie es mit or-lentlicher wahl eines bischofs; oder prælaten vor alten iahren* *n der apostel zeit hero gehalten*, sub nomine *Chiloberti* *ne*, MDCXXII. 8. Idem BOEHMII responsiones ad qua-aginta quæstiones de anima, ipsi a Balthas. Walthero, imo illius amico, propositas, in latinum sermonem con-rtit et sub inscriptione: *psychologia vera*, Amstelod. CXXXII. 12. in lucem emisit: **

IO. THEODOR. A TSCHECH *vertheidigung Bœh-ni*, quam defensionem suscepit contra DAVID. GIL-BERTI *admonitionem aduersus scripta bœhmiana*, Vltrai. DCXLIII. refutatus autem iste est ab eodem in *apologia admonitionis* MDCXLIV. atque adsecla quidam præsulis ro-mani, qui ficto nomine *Gerardi Antagnossi* vsus est, TSCHECHI *defensionem bœhmianam*, recudendam curauit, cum latina confutatione, sub titulo: *ne sutor vltra crepi-dam.*

* conf. ARNOLDVS in *der kirchen vnd ketzer histor. part.* III. *cap.* 9. §. 16. *tom.* II. p. 94. CALO *differtat. de Iacob. Bœhmio cap.* 4. §. 3.

** vide ARNOLDVM *dicto loco* p. 89.

Eiusdem auctoris varia opuſcula iuris publici facta vtpote *pfingſt erſtlinge*, Francof. MDCLXXXIV. 12. *von ſieben ſeulen chriſtlicher lehre: von der geſundmachung auſſern vnd innern menſchen;* inprimis *bericht von der gen innerlichen religion*, quibus addi poteſt: *einleitun den edlen lilien zweig des grundes vnd erkæntnis der ſc ten Iac. Bœhms*, Amſtelod. MDCLXXXIV. 8. libellu titulus habet, ad Henricum Prunnium ſcriptus; qu men ipſe auctor illius a nonnullis perhibetur. Meme tur quoque: *aufmunternde gründe zu leſung der ſchr Iac. Bœhms*, Francof. MDCCXXXI. 8. num autem ſcrip hoc cum paullo ante adducto idem; an ab eo diuerſum ignoro:

IIII. CHRISTIANI HOBVRGII, qui vti Weigelii Bœhmii quoque ſectatoribus adnumerari poteſt, ſcri I) *deutſch euangeliſches iudenthum*, Francof. MDCXLIV. et Pamphil. MDCCV. 8. quo auctor lutheranis vitæ im bitatem exprobrat ac multa dicit, non contemnenda; tur autem nonnumquam durioribus loquendi form II) *heutiger langwieriger verwirter deutſcher krieg*, Luneb MDCXLIV. 12. ac cum *Arnoldi* præfatione, Francof. Lipſ. MDCCX. 12. libellus, qui formam dialogi præfert que ita ſcriptus eſt, vt alia in eo laudanda: alia repreh denda ſint. De vtroque iam memorato opuſculo et

dem gotteslæsterlichen ærgerlichen schandbuch, *welches* r *dem namen Eliæ Prætorii von den misbræuchen des* *igtamts herausgekommen*, Hamb. MDCXLV. 8. nimium au- adfectibus suis interdum indulsit; nec semper, quæ maxi- in controuersiis sectanda est, moderationem adhibuit. Ab ersario hoc vt HOBVRGIVS se defenderet, edidit: *giam prætorianam*, *das ist*, *des spiegels der misbræuche* *heutigen predigtamt grundliche verthædigung*, Amste- mi; cuius loci autem mentio omissa est, MDCLIII. 8. et m MDCLXXVIII. 8. Respondit MVLLERVS in *der* *ng des geistes Eliæ Prætorii*, *das ist*, *wiederlegung der* *ianischen*, *schwenckfeldischen*, *wiedertauferischen*, *en-* *stischen*, *neuprophetischen*, *schwermerischen vnd gefæhr-* *irthumer*, *welche in dem giftigen famos libell*, apolo- retoriana *genant*, *vnter den ehrenrubrigen worten et-* *verdeckt liegen*, Hamb. MDCLVI. 8. cui scripto ab Hobur- nd quidquam oppositum est. Arbitrum in lite hac se ere voluit ADOLPH. HELDIVS, itidem fanaticus, in *rüfung der sachen eines euangelischen predigers*, *vnter* *namen Eliæ Prætorii*, *mit den euangelisch-lutherischen* *gern*, Roterod. MDCXLVI. 4. sed neutri parti satisfecit. m HENRIC. AMMERSBACHIVS in *præfatione* ad MANNI *offenbarung gættlicher maiestæt*, MDCLXXV. m Hoburgii contra lubecenses, hamburgenses ac lu- rgenses egisset, horum nomine SAMVEL POMARIVS gauit: *lehr vnd schutzschrift wieder den Gutmanni of-* *rungs-patron*, duabus partibus, quarum prior Ratze- MDCLXXVII. 8. posterior Hamburg. MDCLXXIX. 8. iit; ei tamen restiterunt cum ipse AMMERSBACHIVS *er bereitschaft zur verantwortung*, MDCLXXVIII. tum D. BRECKLINGIVS in *anti-Calouio*, MDCLXXXVIII.* *purgatio ministerii lutherani; oder lutherischer pfaffen* *r*, itidem sub *Eliæ Prætorii* nomine, sine indicio loci, CXLVIII. 12. contra Michaelem Hauemannum: *deutsch-euangelisches ærgerliches christenthum*, *in ei-* *wunderbaren gesprach eines euangelischen mit einem* *lischen*, *wiedertaufer*, *photinianer*, *iuden vnd tur-* *cken*,

* MOLLERI *Cimbr. litterat. tom.* II. p. 652.

cken, die sich an vnsern christenthum ærgern, vorgest
sub nomine *Bern. Baumanni*, MDCXLV. 8. VI.) *vortrab*
beimischen prufung, cuius scripti, CHRIST. HEIMII, r
mati, *band des innerlichen vnd æuserlichen gottesdiensts*,
tra bœhmianos, oppositi, titulus nomen *Andr. Seuber*
præ se fert: VII.) *himlische vbungen*, sub nomine *Chri*
Montalti, Francof. MDCLXXXV. 8. Hæc sunt Hob
scripta, quibus ficta nomina adposuit. In reliquis ve
suum nomen professus est, qualia hæc prodierunt: VIII.)
reizender herzwecker, libellus precationum, Brun
MDCXL. 12. ac deinde sæpius editus: IX.) *praxis daui*
quæ pias meditationes, ex Dauidis psalmis sumtas, com
hendit, duabus partibus, quarum prior, Francof. MDCXLI
posterior ibidem MDCXLVII. et MDCLXXIV. 12. etiam S
husf. MDCLXVIII. 8. lucem adspexit: X.) *praxis arnd*
das ist, hertzensseufzer vber die vier bucher des wahren
stenthums Io. Arndens, Francof. MDCXLIV. MDCL
MDCLXXXVI. MDCXCVI. 12. MDCCII. 8. liber, de quo
nulli iudicarunt, in eo venenum errorum hæretico
sparsum ac verba Arndii deprauata esse; alii autem m
rem sententiam amplectuntur atque existimant, susp
loca benigniorem admittere interpretationem: XI.) *le*
dige hertzens theologie; oder betrachtung, wie iesus im her
des menschen wohne, Amstelod. MDCLXI. MDCLXXVI. Fran

m helmſtadienſium, edita a *Io. Conrado Schneidero*, lad. MDCLXXVII. 4. impugnata ab HENR. AMMERS-o in *der erœrterung der helmſtadiſchen cenſur vber rs poſtill*, eodem anno, ac defenſa a PETRO PAVLLO ISIO in *der beſtrafung der erœrterung Ammersbachii* et *heimſendung ſeiner erſten vnd andern antwort wieder* pro Hoburgio tamen in lite hac prodierunt: PHI-HOBVRGII *Hoburgius rediuiuus; oder verantwortung 'aters wieder Schneidern et* IO. HENR. ANTIPAN-*ehrenrettung Hoburgi gegen Schneidern:* XIV.) *der te chriſtus; oder beweis, daß die meiſten vnter den ſecten der chriſten chriſtum nicht kennen*, Amſtelod. XII. MDCLXXIX. MDCC. MDCCX. 8. Francof. MDCXCII. V. MDCC. 8. XV.) addenda ſunt et hæc illius ſcripta: *'ſtlicher iugendſpiegel: ſermon vber die frage: wobey t ſich prufen kœnne, ob chriſtus in ihm geiſtlich gebo-mblemata ſacra: ſoliloquia myſtica: regenſpurgiſcher drey geiſtreiche tractætlein*, in quibus eſt *Arndius re-*, ſeparatim ſub titulo: *ſicherer weg zum reiche got-*)mag. MDCLXXXIV. 12. editus:*

ERICI BRECKLINGII I.) *ſpeculum; ſeu lapis ly-orum, darinnen alle prediger vnd lehrer dieſer lezten beſchauen*, ceter. Amſtelod. MDCLX. 12. libellus, itia ordinis eccleſiaſtici, maxime Steph. Klotzium vna cum *ſpeculo paſtorum repurgato*, Amſtelodam. 8. II.) *veritatis triumphus pro veris contra pſeu-r, euangelicos et lutheranos et eorum anteſignanum otzium*, MDCLX. 12. et auctior ſine loci annique in-. contra quem nihil pro Klotzio ſcriptum eſt; men et alii ſacri ordinis viri criminationibus ad-ſſent, ex eorum numero DAN. LVTHERVS defen-libro, cuius titulus eſt: *Daniel rediuiuus et e ſpe-*

 lunca

* vitæ ac ſcriptorum Hoburgii filius eius PHILIPPVS de-t hæcque non ſolum iſtius *dreyen geiſtreichen tractætlein*, emoratis, adnexa; ſed etiam ſeparatim ſine loci mentio-CXCIV. et, titulus habet, quartum MDCXCVIII 8. edita eſt. idus quoque eſt MOLLERVS *Cimb. litterat. tom.* II p 3 II ſq. curatior vberiorque eorumdem ſcriptorum notitia ſuppedi-atque addendus: *vnpartheyiſcher bibliothec*. p. 748.

lunca leonum resurgens: Daniel Lutherus komt endlich au[...] *giftigen triumph-bæle; oder læwen grube vieler calumnien Br*[...] *lingii heruor*, Slesuig. MDCLXI. 8. III.) *tribunal conscien*[...] *siue prodromus iudicii diuini, das ist, vorforderung aller* [...] *schen fur den richterstul ihres eigenen gewissens*, sine men[...] ne loci et anni 12. vbi iterum cum Klotzio ac Dan. Luth[...] congressus est: IV.) *ewiges euangelium von der gewisheit* [...] *seligkeit aller bussertigen kinder gottes*, Amstel. MDCLX[...] postea Hamburgi denuo litteris descriptum: V.) *biblia*[...] *verbum diaboli ad suos ministros, apostolos et successores in m*[...] *do: die vnheilige schrift vnd sendbrief lucifers an seine g*[...] *lose, vngœttliche vnd antichristische lehrer*, MDCLXI. 12. belgice Zwollæ MDCLXIII. 12. quod scriptum acerbissim[...] satiram in ordinis ecclesiastici, præcipue lutherani, viti[...] corruptelas complectitur; attamen non atheorum, vti n[...] nulli existimarunt; sed fanaticorum libris adnumerand[...] est: VI.) *mysterium iniquitatis: die welt, des teufels reich,* [...] *sie christi thærigtem creutzreiche entgegen gesetzt wird*, [...] mentione loci MDCLXII. 12. VII.) *modus catechizan*[...] *einfæltige art vnd weise, wie man den kleinen catechismum* [...] *theri den kindern vnd iungen leuten recht vorkæuen vnd* [...] *bendig ins hertz schreiben vnd pflantzen soll*, Amst. MDCLXII. liber, qui multis se probauit atque ab iisdem comme[...] tus est: VIII.) *vox de cælo: nosce te ipsum et cognosce c*[...] *stum das ist erkentnis vnser selbst in Adam zu vnserer*

e gerettet werden, sine indicio loci MDCLXIII. 12.
oppositus est sanctiori senatui lutheranorum
ensi: XI.) *pharisaismus detectus*, *conuictus*, *in-
christianismus vindicatus; der phariseer urtheil
wrist*, *darinnen alle phariseer unter den nachfol-
i; insonderheit aber die vnlutherische phariseer
isten in den vnlutherischen consistoriis zu Amster-
amburg aus ihren eigenen fruchten entdecket wer-*
od. MDCLXIV. 12. XII.) *liber librorum*, *confessio
m: die heilige schrift, als ein æffentliches glaubens-
ler vbrigen creutzdiener vnd nachfolger des lam-*
cuius titulus nec annum; nec locum indicat:
oga satana, *satanas schule*, *darinn der heutigen
ademien ihre antichristische verkehrheit, pharisaische
nd epicurische greuel iedermann vor augen gestellet*
CLXVI. 4. qua repellere conatur animaduersio-
as, a collegiis academiarum marburgensis, iu-
nsis ac ienensis in AMMERSBACHII *meditationes
nouissimorum temporum:* SEIDENBECHERI *chi-
uctum ac* BRECKLINGII *christum iudicem*, ad-
Ielmstadii MDCLXVI. editas, ac stilo acri vehe-
rtitur: XIV.) *anti-Calouius; siue Calouius cum
prostratus et Iacob. Bœhmius cum aliis veritatis
nsus*, *darinn gelehret wird*, *was von Calouii*, *Po-
ncisci vnd anderer falschgelehrten buchern*, *apolo-
christen wieder Iac. Bœhmen*, *Iungium*, *Churias*,
b, *mich vnd andere zeugen der wahrheit zu halten*
MDCLXXXVIII. 8. Præter hæc scripta, BRECK-
plura alia iuris publici fecit, in quorum nu-
: *ankundigung des gerichts vnd rachtages gottes
tige gottlose obrigkeit vnd priester*, Amstelodam.
1. *christus cum suis prophetis et apostolis rediuiuus*
2. *anatomia mundi*, *darinnen das ehebrecherische
r lezten welt erœfnet*, Amstelod. MDCLXI. 12.
iumphans sub cruce, *das heimliche geheimnis von*
, Amstelod. MDCLXI. 12. *rufende stimme aus mit-*
eodem anno 8. *mysterium babylonis et sionis*, *end-
er babel*, *vnd stimme von himmel*, MDCLXIII. 12.
erum: euangelium der armen, sine loci mentio-

ne, MDCLXII. 12. ac belgice, Amftel. eodem anno: *eri rung an die hohe obrigkeit vber einige gewiſſens fragen von gewiſſens freyheit*, Freyft. MDCLXIII. 12. *regina pecu mundi politica et antichriſti theologia, beweis, woher die g losen beamten, ſchreiber vnd prieſter ſo reich vnd mad werden*, Freyſtad. MDCLXIII. 12. et MDCXC. 8. *das wun geheimnis von der chriſten recht, freyheit, gewalt*, cet. Amſ MDCLXIII. 12. ac nonnulla alia, quæ plerumque maxi breuia ſunt atque vnica tantum conſtant plagula; hoc tem nomine ſingulis percenſendis ſuperſedeo, ne in longior ſim: *

VI. QVIRINI KVHLMANNI *neubegeiſterter Bœhm, greiffend* 150. *weiſſagungen mit der funften monarchie; dem ieſus reich des hollændiſchen propheten Io. Rothens einſtimmend*, Lugdun. Batau. MDCLXXIV. 8. ** *prodrom quinquennii mirabilis*, Lugdun Batau. MDCLXXIV. *Kircheri de arte magna ſciendi*, Lugdun. Batau. MDCLXXIV. 8. Londi MDCLXXXI. 8. *reſponſoria de ſapientia infuſa adamæa ſa monæaque*, ibidem MDCLXXXI. 8. *quinarius ſuorum lapid aduerſus Goliathum omnium tribuum*, cet. ibidem MDCLXX *conſtantinopolitana de conuerſione Turcarum*, Londi MDCLXXXII. 8. *myſterium viginti vnarum ſeptimanarum ki terianarum*, Oxon. MDCLXXXII. 8. *Cyrus refrigeratorius h roſolymitanus de magnalibus naturæ, vltimo æuo reſerua*

ebts berold, Ien. MDLXXIII. 8. *lebrreiche sonnenblu-* ibidem MDCLXXI. 8. *pariser schreiben an Rothen*, *frau* *ebwintern*, *Helmont*, *Bourignon*, Amitel. MLCLXXXVI. 8. *mer schreiben an die wiclefisten*, *waldensern*, *hussiten*, *glianer*, *lutheraner*, *caluinisten*, ibidem atque eodem): *zwey erleuterte berlinische kuhliubel von der vereini- des luther- vnd caluinerthums*, Amstelod. MDCLXXXVI. *erung vor den augen iebouens an Brecklingen* et *wieder- Brecklings worte*, eodem loco atque anno: *kuhlpsalter*; *die funfzehn gesange*, Amstelodam. MDCLXXXIV. et LXXXV 12. *krieg vnd sieg des ewigen worts gottes: aus- aus babel vnd eingang zu gott*, atque alia. Quæ scri- satis monstrant, Kuhlmannum contemplationi rerum limium ac subtilium ita se tradidisse, vt in erroneas at- absurdas sententias incideret ac paradoxa defenderet: *

IOACHIMI BETKII *excidium Germaniæ; oder bericht, daran vrsach, daß Deutschland zum zehnfachen sodom rden*, Amstelodam. MDCLXVI. 12. *anti-christenthum*, DCLXIX. 8, *gœttliche leidens gemeinschaft wahrer glieder risti mit ihrem haupte*, Amstelod. MDCLX. 8. *canon; siue micum; aut fortitudo pacis; oder vermahnung an das gan- christenuolck von dem gegenwærtigen turckenkrieg*, 8. *my- rium crucis; oder eræfnunge der geheimnissen vnd kraft creutzes christi*, MDCLXXVI. 8. *mentio christianismi et mi- sterii Germaniæ*, 8. *speculum fidei: christianismus ethnicus; der heydnisch christenthum*: **

III. RICHTERI, filii Gregorii illius Richteri, qui Bœhmio, quum hic viueret, vehementer restitit, *epitome*, ex Bœhmii scriptis facta: sine mentione auctoris, loci et anni edita ac propter paucitatem exemplorum, litteris descriptorum, in- ter rariores libros relata: ***

IX.

* de KVHLMANNO ac scriptis eius euoluantur: *die vnschuldige nach- richten*, 1711. p. 755. ARNOLDI *kirchen vnd ketzer histor. part.* III. *cap.* 19. *tom.* II. p. 197. WERNSDORFII dissertatio de *fanaticis Silesiorum et speciatim Quirino Kuhlmanno*: HARENBERGII com- mentatio de *Quirino Kuhlmanno, fanaticorum speculo et exemplari*, quæ est in *museo bremensi tom.* II. p. 651.

** vide ARNOLDVM *dict. loc.* p. 127.

*** videatur: *bericht von Bœhmens leben vnd schriften*, in editione eiusdem *operum* altonauiensi MDCCXV. p. 96.

IX. EDVARDI RICHARDSOONII *weg zum sabbath ruhe; oder der seelen fortgang in dem weg zur wiede[illegible] burt*, qui liber sæpe prodiit, anglice, belgice, germanice.

X. IO. LEADEAE scripta, quæ anglice ac belgice: et germanice prodierunt. Pertinent ad ista: *die himlische [illegible] ke*, Amstelod. MDCXCIV. 8. *offenbarungen der offenbarun[g]* ibidem MDCXCV. 8. *der henochianische wandel mit g[illegible]* Amstelod. MDCXCVI. *die gesetze des paradieses*, eodem l[oco] atque anno: *die wunder der schœpfung gottes, geoffenb[art] in acht unterschiedlichen welten*, Amstelod. MDCXCVI. *[illegible] botschaft an die philadelphische societæt:*** *der baum des gl[au]bens; oder lebensbaum: die arche des glaubens: sechs my[sti]sche tractætlein*, quæ scripta omnia Amstelod. MDCXCVI. lucem adspexerunt: *der gartenbrunn*, tribus partib[us] Amstelod. MDCXCVII. 8. quibus res, Leadeæ, ex ipsius p[er]suasione, diuinitus patefactæ, continentur: *offenbarung [ei]ner botschaft des ewigen euangelii*, Amstel. MDCXCVII. *[illegible] gang zum berg des schauens*, ibidem MDCXCIX. 8. *kriege D[a]uids vnd das friedsame reich Salomons*, Amstelod. MDCC. item *auferstehung des leibes: der himlische botschafter des [all]gemeinen friedens*. Opera Leadeæ ex lingua anglicana [in] germanicam transtulit *Vischerus* atque Amstelodami ab an[no] MDCXCV. 8. edidit. Lucem quoque viderunt eiusdem *l[e]tzte lebensstunden*, Amstelod. MDCCV. 8.*** Illam Bœhm[ii]

Bahmens aurorum, quam sub nomine *Io. Matt* [illegible] rancof. MDCXCI. 8. diuulgauit: *

[illegible] NICOL. TSCHEERII *einleitung zum erkantnis* [illegible] *groſſen geheimniſſes der gottſeligkeit, beſtehend in einem* [illegible] *aller ſchriften Iac. Bæhms*, Amſtelod. MDCCXVIII. [illegible] claue inuſitatorum atque obſcuriorum vocabulor[illegible] quibus Bœhmius vſus eſt, atque adpendice de *ſignat*[illegible] *rum* atque aliis argumentis. Scriptis his, quæ Bœh[illegible] ſeclæ in lucem emiſerunt, adiungenda ſunt: *idea t*[illegible] *gia chriſtiana iuxta principia Iacobi Bæhmii*, edita a *Poi*[illegible], Amſtelodam. MDCLXXXVII. 8. vbi auctor, [illegible] ESCHMANNVS eſſe, perhibetur, principalia d[illegible] ata Bœhmii in certis aphoriſmis exhibet: *idea che*[illegible] *bmiana adepta*, Amſtelodam. MDCXC. *metallurgia b*[illegible] *ana*, MDCXCV. FRANC. CLINGII *wegweiſer zu der e*[illegible] *n wahrheit in erforſchung der verborgenen heimlichkei*[illegible] *der natur*, Berolin. MDCCI. qui de ſcriptis Bœhmii copi[illegible] git ac rationem, ea facilius intelligendi, monſtrare ſ[illegible] det: THEOPHILI *ſchule der weiſen*, MDCCXI. 8. vt ti[illegible] us habet; videtur autem liber hic, quo ſumma theo[illegible] iæ bœhmianæ continetur, iam antea prodiiſſe: **

§. XXVII.

QVAMVIS multi Bœhmium adſectati fueri[illegible] conati, dogmata; aut rectius commenta illius d[illegible] dere; non defuerunt tamen, qui ei bellum indic[illegible] t, maxime poſtquam a vita diſceſſerat ac maior ſc[illegible] rum eius notitia facta fuerat, ac ſtudia ſua in [illegible] ocarent, vt profligatis iſtius erroribus, puriori d[illegible] næ conſeruandæ conſulerent. In horum aduerſari[illegible] numero ſunt:

GREGORIVS RICHTERVS in *iudicio de fanaticis* [illegible] *oris enthuſiaſtici libris*, *quorum tituli ſunt:* morgenrœt[illegible] [illegible] aufgang: der weg zu chriſto: von wahrer buſſe, [illegible]

aue

* vid. REIMMANNI *catalog. biblioth. theolog.* p. 713. Plura de re[illegible] quis eius ſcriptis habentur in FISCHLINI *ſupplem. ad mem*[illegible] *theolog. virtembergenſ.* p. 235.

** *vnſchuld. nachricht.* 1712. p. 87.

auertendas sinistras de ministerio gœrlicensi suspiciones, primus Bœhmium, adhuc viuum, adgressus est, ac quis iste *apologiam* conscripsisset; illa tamen non prius; post eius mortem in lucem exiit:

DAVID. GILBERTVS in *admonitione aduersus scr. bœhmiana*, Vltrai. MDCXLIII. de qua ipsi certamen cum Io. Theodoro de Tschech, antea a me commemoratum:

IO. FABRICIVS, cuius habetur: *Wiederlegung Bœhms*, Stad. MDCLXXVI.

TOB. WAGNERVS, qui *propempticum theologicum scriptis Iac. Bœhmii*, Tubing. MDCLXXIX. 4. edidit:*

IO. MVLLERVS, cuius exstat: *fanatischer atheist*, scriptis Bœhmii descriptus, MDCLXXIX. 8. Prodiit adu sus istum: *gegenerklærung vber die theosophischen schrif Iac. Bœhms*, MDCLXXXV.**

ABR. CALOVIVS, qui scripsit: *anti-Bœhmium, in docetur, quid habendum sit de secta Iacob. Bœhmii, sut gœrlicensis, et an quis inuariatæ augustanæ confessioni ad ctus sine dispendio salutis ad eamdem se conferre; vel in dem perseuerare possit*, Vitemb. MDCLXXXIV. et Li MDCXC. 4. vbi Bœhmii errores non tam confutan quam recensentur, ipsis illius verbis. Additus est

BRECKLINGIVS Calouio opposuit: *anti-Calo-* quem antea recensui:

IASMVS FRANCISCI in *dem gegenstral der morgen- christlicher vnd schriftmæsiger wahrheit, wieder das bissende irlicht der absonderung von der kirchen vnd den guten, in grundlicher erœrterung der furnehmsten fragen vnd scheinsætze heutiger bœhmisten, wie auch ugter vntersuchung, was von des Iacob Bœhms schriften ten sey, heruorleuchtend,* Norimberg. MDCLXXXV. 12. scriptum quum MATTHAEI; siue ZIMMERMAN- acriter perstrinxisset,** caussam suam FRANCISCI n *der wiederlegung der verleumdungen, womit der ute Io. Matthai in seiner vermeinten orthodoxia hab- den Francisci vnd seine schriften diffamiret,* ibidem CI. 8. et in *den zerbrochenen spott- vnd lesterpfeilen,* nberg. MDCXCII. 8.

I. CHRISTOPH. HOLZHAVSENIVS, qui scripsit: *kungen vber Bœhmens auroram,**** ac postquam IO. HAEI *orthodoxiam theosophia teutonico-bœhmiana* osuerat, *capistratum bœhmicolarum rabulam,* Francof. CII. 8. ob quam tamen controuersiam conscientiæ ibus adflictus fuit hacque de caussa ad Spenerum lit- exarauit:*

IR. HINCKELMANNVS, qui edidit: *vierzig wich- ragen, betreffende die lehre, so in Iacob Bœhmens schrif- thalten,* Hamburg. MDCXCIII. 4. Pro Bœhmio ad- s Hinckelmannum prodiit: *verlangte christliche be- rtung der vierzig wichtigen fragen,* eodem anno, auctor nomen suum solis litteris I. I. M. E. D. indi- ; contra IO. WINCKLERI autem epistolam; siue *breiben an Hinckelmann betreffend einige anmerkungen eine vierzig saze,* Hamburg. MDCXCIII. 4. in lucem exiit:

COLBERGIVM in *dem platonisch-hermetischen christenthum,* t. II. *cap.* 13. p. 577.

adpendice orthodox. theosoph. teutonico-bœhmian. p. 315. seq.

litæ sunt adnotationes hæ eiusdem *anti-Barclaio.*

PENERVM in *dedicatione* libri: *sieg der wahrheit vnd der vnschuld: der freyheit der glaubigen,* p. 94. in *der rettung der gerechten sache stiger hofnung* p. 260. in *den ersten theol. bedenken part.* III. p. 944.

exiit: *abfertigung des sendschreibens*. In eadem caussa CKELMANNVS iuris publici fecit: *detectionem fundamenti bœhmiani, vnterſuchung vnd wiederlegung der grund die in Bœhmens ſchriften vorhanden*, Hamburg. MDCXC librum, qui præ aliis controuerſiæ huius ſcriptis mu ſe commendauit, quippe in quo oſtenditur lucule præcipuum Bœhmii errorem, tamquam fontem reli rum prauarum opinionum, fuiſſe falſam perſuaſionem omnibus rebus, ex ſubſtantia dei deriuandis. Iam ſæ me adductus IO. IACOB. ZIMMERMANNVS *detectio detectionis* ei oppoſuit: *

ANONYMVS in *dem entlaruten Iac. Bœhm; oder gung, wie deſſen ſchriften anzuſehen*, cum differtation *adeptis*, MDCXCIII. 4.

IO. FRICKIVS in *der grundlichen vnterſuchung Bœhmens vornemſter irthumer*, Vlm. MDCXCVII. 8. Adi gendæ ſunt diſſertationes: IO. BENED. CARPZOVII *trinitate platonica, e ſcriptis Platonis et platonicorum et cum trinitate ſcripturæ ſacræ collata, ad eruendos aliorum; tum recentium bœhmiſtarum de deo horrendos res*, Lipſ. MDCXCIII. ** IACOB. HENNINGI ſiue qui reſpondentis munus obiit, ABR. BATTI de *naticiſmo peſtilentiſſimo Iacob Bœhmii e doctrina eius pœnitentia*, Gryphisw. MDCXCII. ADAM. WILD

i alium auctorem esse, tradunt, adnumeran-
æ de illis relata legimus, licet ea esse commen-
fide digna, probabile sit; exstiterunt tamen
m defensores; tum aduersarii, ac multa vtrius-
n scripta, quibus de secta hac, vt videtur, ficta
nt, lucem adspexerunt publicam, nunc a me
da.

gulos libros, qui ad rosæcrucianos pertinent, vt
percenseam, non necesse esse puto, quia illi nec
tilitatis; nec magni momenti sunt, atque omnis
um hominum memoria exstincta est. In eo igi-
iescam, vt quosdam illorum eosque præcipuos
m. Eorum librorum, qui pro rosæcrucianis compo-
e editi sunt, alii auctorum nomina præferunt; alii
l ficta; vel nulla nomina exhibent. Ad istos refe-
nt sequentes. Scriptum, quod prodiit, primum
emeine vnd general reformation der gantzen weiten
neben der fama fraternitatis des læblichen ordens
creutzes an alle gelehrte vnd haupter Europa geschrie-
. Casell. MDCXIV. quam primam editionem plures
nnullis scriptis locupletatæ, sequutæ sunt: ger-
Francof. MDCXV. MDCXVII. 8. Marpurg. Gedan.
asell. MDCLX. 4. Diuulgato hoc libello, caussam
cianorum tuendam susceperunt: I) DAVID ME-
in *iudicio theologico; oder christlichen bedencken von*
a vnd confessione der bruderschaft des læblichen or-
s rosencreutzes, MDCXVI. 8. II) MICHAEL
, qui scripsit defensionem latine, sub titulo: *silen-*
t clamores, das ist, apologie vnd verantwortung wie-
cher clamanten verlæsterungen wieder die fraternitat
ncreutzes, germanice editam MDCXVII. 8. præterea
themidem auream, hoc est, de legibus fraternitatis
ciana tractatum, qui et in linguam germanicam
lus est, Francof. MDCXVIII. 8. III) ROBERTVS
DA FLVCTIBVS, qui, se fratribus rosæcrucianis
e deditum esse, ostendit in *apologia compendiaria,*
itatem de rosea cruce, suspicionis et infamiæ macu-
rsam, veritatis quasi fluctibus abluente et abstergente,

Leid. MDCXVI. 8. in *tractatu apologetico, integritatem so-cietatis de rosea cruce defendente*, Lugd. Batau. MDCXV... atque in *summo bono, quod est verum veræ magiæ, cab... alchimiæ fratrum roseæ crucis verorum subiectum*, MDCX... hisque scriptis præbet se hominem, superstitiosarum... tium studiosum, ac maiore ingenii; quam iudicii fac... præditum: IV) IO. HEIDON, qui multa in rosæcr... norum gratiam scripsit, sermone anglicano, atque in... *vnbetriegliche grundsætze der rosencreutz-bruder, das... gangene, gegenwærtige vnd zukunftige zu erkennen*: V)... LIVS SPERBERVS in *dem echo der von gott hocherleu... ten fraternitæt des læblichen ordens roseæ crucis*, G... MDCXVI. 8.*

In eorum numero, qui in libris, ad societatem r... crucianorum defendendam compositis, vel nomina ficti... posuerunt; vel ea omiserunt, locum habent: I)... LIANVS DE CAMPIS in *dem sendbrief an alle, ... von der neuen bruderschaft des ordens vom rosencreutz... nant etwas gelesen; oder von andern vernommen*, MDC... exponit autem ita de secta hac, vt isti non fauere; se... pugnare videatur hocque nomine a nonnullis inter... uersarios illius, qui simulate egerunt, referatur. ... ctorem esse dictum IVLIVM SPERBERVM, quidam...

ae aetatis; siue speculum gratiae, das ist, die gantze kunst wissenschaft der von gott hocherleuchteten fraternitaet Christiani Rosencreutz, MDCXVII. 8. VI) RATICH. BROTOFFER *elucidario chymico, was die fama fraternitatis von rosencreutz fur chymische secreta de lapide philosoph. versteckt ha-* Goslar. MDCXVI. 8. VII) VALENT. TSCHIRNESs, sub quo nomine exstat: *schnelle botschaft an die fraternitaet vom rosencreutz*, Gorlic. MDCXVI. 8. VIII) THEOPHIL. PHILARETVS, cuius scriptum titulum habet: *rbo clidensis rediuiuus, das ist, philosophische consideration von der bruderschaft*, Lipsf. MDCXVI. 8. qui tamen in adseclis rosaecrucianorum; an aduersariis sit adscribendus, dubium est: IX) VITVS *del' capo de la bona speranza*, qui edidit: *crucem absque cruce, das ist, wohlgemeinte defension der inter mundi calumnias blubenden gesellschaft*, MDCXVII. 8.

Praeter haec rosaecrucianorum scripta, alia exierunt in lucem, sine auctorum indicio, cuius generis sunt: *antwort; der sendbrief an die bruderschaft vom rosencreutz, von M. B.* MDCXV. *antwort vnd bittschreiben eines layen an die bruderschaft des rosen creutzes*, Francof. eodem anno 8. cuius auctor tantum litteras nominis sui L. V. in fine addidit: *restauration des atbenischen verfallenen gebaeudes Palladis*, sine mentione loci MDCXV. 8. *fama remissa; oder antwort auf die famam*, sine loco, MDCXVI. 8. vbi caussa rosaecrucianorum agitur contra adcusationem, eos Caluini esse adseclas; reperiri tamen in libello hoc lectione digna, quidam adfirmant, aliique putant, auctorem quodammodo aduersariis rosaecrucianorum adnumerandum esse: *iudicia clarissimorum aliquot virorum de statu et religione fraternitatis, quibus accessere epistolae duae*, Francof. MDCXVI. *Helias tertius, das ist, vrtheil von dem orden des rosencreutzes, gestellet durch einen artzeney doct.* Lipsf. MDCXVI. et Francof. MDCXIX. *chymische hochzeit, Christian Rosencreutz*, Argentor. MDCXVI. 8. scriptum de lapide philosophico, cuius explicationem continet *practica Leonis viridis*, eiusdem anni: F. C. R. *vermanung aus Prag an die fraternitaet, daß sie wollen fortfahren in ihren sachen*, MDCXVII. 8. *frater crucis rosatae, das ist, fernerer bericht, was es vor eine beschaf-*

ſenheit habe mit den roſencreutz-brudern, *ſamt zwey gen durch* M. A. O. T. W. MDCXVII. 8. *ſendſchreiben an roſencreutzer in centro Germaniæ*, MDCXVII. *præludium caſtitate, ſcriptum ad venerandos fratres roſeæ crucis*, Ge MDCXVII. 8. *gründlicher bericht von dem vorhaben der derſchaft des roſencreutzes, geſtelt durch einen vornehmen genoſſen*, Francof. MDCXVII. 8. F. R. C. *fama e ſcanzia dux*, MDCXVIII. 8. *clypeum veritatis; oder vertheidig der roſencreutz bruderſchaft*, MDCXVIII. 8. de cuius au re tamen nonnulli exiſtimant, eum ſe ſocietatis huius fenſorem ſimulaſſe: de *naturæ ſecretis quibusdam*, *an fraternitæt vom roſencreutz*, MDCXVIII. 8. *antwort auf ſchriften*, *ſo wieder die roſencreutzer ausgegangen*, Nor berg. MDCXVIII. *Elias artiſta*, *das iſt*, *vrtheil von der n bruderſchaft des roſencranzs*, Francof. MDCXIX. Adi poſſunt: *Theophraſtus non Theophraſtus: fraternitatis ro crucis confeſſio recepta*, *das iſt*, *diſcurs betreffend furnem der fratrum roſatæ crucis confeſſion; oder glauben*, MDCX ac *colloquium rhodoſtauroticum*, MDCXXI. 8. Addo, *e lam;* ſiue *ſendſchreiben an die hoch erleuchtete bruderſ des hochlœbl. ordens des roſencreutzes*, Francof. MDCXV complecti opuſcula quædam rariora, quæ ad fraterni roſæcrucianæ rationem ſpectant atque in his maxime

IO. SIVERTVS in *der entdeckung der mummelschanz; r nebelkappen der von Cassel ausgeflogenen stumpelconfession r rosencreutzer*, MDCXVII. 8. contra quem libellum pro-it: *erorterung des Io. Siuerti mummenkappen wieder die sencreutzbruder*, eodem anno:

MENAPIVS, qui multa scripta contra hos fratres emi-t *centonem virgilianum de fratribus roseæ crucis*, MDCXVIII. 8. *ilonem ouidianum*, MDCXVIII. 8. *decadem epigrammatum ad kal. ianuar*. MDCXV. *fratribus strenæ loco transmissam; m decadem* MDCXVI. *decadem*, MDCXVII. *dodecadem* CXVIII. *decadem, Vito del capo de la bona speranza missam: lecadem, Florentino de Valentia loco salutis missam*, cui um FLORENTINVS DE VALENTIA se opponeret in *florescente*, antea memorata, respondit ei MENAPIVS *anticrisi ad responsum Florentini de Valentia*, Colon. CXVIII. 8.

IRENAEVS AGNOSTVS, qui societatem hanc ita ad-ctus est, vt simularet, se istam laudare ac defendere; re tamen alios ab eadem abalienare adniteretur. Varia ipsa edidit sub nomine: *notarii* cuiusdam societatis, hu-, vt alios in persuasionem adduceret, ista ab ipsis fra-us esse composita, qualia sunt: *prodromus fraternitatis: innabulum sophorum: fortalitium scientiæ*, Norimberg. CXVII. *thesaurus fidei: portus tranquillitatis: speculum tantiæ*, Norimberg. MDCXVIII. *frater non frater: episto-libri mundi: endliche offenbarung des læblichen ordens der ucreutzer*, MDCXIX. 8. atque alia. Additur *clypeus veri-is*, cuius antea mentionem feci.

ANDREAS LIBAVIVS, qui fratres rosæcrucianos iti-n acriter perstrinxit in *dem bedencken von der fama vnd fession der bruderschaft des rosencreutzers*: in *analysi confes-is*: in *philosophica harmonia magica fraternitatis de ro-cruce*: *

rn eius Francof. MDCVI. fol. prodierunt. Præter Florentinum le Valentia, de quo supra dixi, refutauit cum ROBERT. FLVDD n *tractatu apologetico*, iridem iam memorato. Addit ARNOL-IVS in *der kirchen vnd keiserbistor. part. II. libr. 17. cap. 18. §. 32.* . 1128. *Ioannem Dee.*

auertendas sinistras de ministerio gœrlicensi suspiciones, primus Bœhmium, adhuc viuum, adgressus est, ac qu uis iste *apologiam* conscripsisset; illa tamen non prius; q post eius mortem in lucem exiit:

DAVID. GILBERTVS in *admonitione aduersus scr bœhmiana*, Vltrai. MDCXLIII. de qua ipsi certamen cum Io. Theodoro de Tschech, antea a me commer ratum:

IO. FABRICIVS, cuius habetur: *wiederlegung Bœhms*, Stad. MDCLXXVI.

TOB. WAGNERVS, qui *propempticum theologicum scriptis Iac. Bœhmii*, Tubing. MDCLXXIX. 4. edidit: *

IO. MVLLERVS, cuius exstat: *fanatischer atheis* scriptis Bœhmii descriptus, MDCLXXIX. 8. Prodiit adu sus istum: *gegenerklærung vber die theosophischen schrif Iac. Bœhms*, MDCLXXXV. **

ABR. CALOVIVS, qui scripsit: *anti-Bœhmium, in docetur, quid habendum sit de secta Iacob. Bœhmii, sut gœrlicensis, et an quis inuariatæ augustanæ confessioni ad ctus sine dispendio salutis ad eamdem se conferre; vel in dem perseuerare possit*, Vitemb. MDCLXXXIV. et L MDCXC. 4. vbi Bœhmii errores non tam confutant quam recensentur, ipsis illius verbis. Additus est sy

ianæ repetunt atque existimant, illum dicto libro finem æ huius facere ac quid ex ea discendum sit, ostendere isse. Repugnant tamen alii doctissimi viri ac memora- theologum ab adcusatione hac defendunt. Nec de- ie omittenda est mentio libri GABR. NAVDAEI: *in- tion a la France sur la verité de l' histoire des freres de la roix*, Paris. MDCXXIII. 8. ac cum *continuation de l' bi- e du progres de l' heresie, par Claude Malingre*, Paris. XXIV. 4. vbi fratres rosæcruciani fraudatoribus adnu- antur.*

§. XXX.

AETER memoratos, locum sibi inter fanaticos fece- *ichteliani.* Dux atque auctor fuit Gichtelius, ho- ruersi ingenii animique, qui quum Bœhmii libros et scripturis diuinis; maxime autem propriam siam, veluti normam, sequeretur, mirum non est, xstitisse magistrum absurdarum atque impiarum tiarum, inprimis de matrimonio paradisiaco: de otio melchisedechiano: de labore, plane negli-

G 4 *lehren*

* GEORGIVS GICHTELIVS reliquit *theosophicas lar*; quarum duas partes *Gottfr. Arnoldus* MDCCI. 8. das curauit. Deinde auctæ istæ sunt ac tres partes ferunt, Bethul. MDCCX. 8. denique autem eædem ierunt cum sexta parte atque additamentis ad priores, *Io. Guil. Vberfeldii*, sub titulo: *theosophia practica*, lun. Batau. MDCCXXII. 8. ** Pugnarunt contra illum e in refutandis eius erroribus operam suam colloca- : IOACH. LANGIVS in *der prufung des geistes in den nanten theosophischen sendschreiben*; *** IO. GVSTAV. MARCKIVS in *der nachricht von Gichtels lebenslauf und*

scriptis, quæ cum pro rosæcrucianis; tum contra eosdem in lu- m exierunt, videantur: KAZAVERVS *dissertat. de rosæcrucianis*, 38. ARNOLDVS in *der kirchen und ketzerbistor. part. II. libr. 17.* p. 18. §. 23. seq. p. 1124. adde *catalogum biblioth. kestheriam.* rt. I. p. 513. seq.

** f. REIMMANNI *catalogum biblioth. theolog.* p. 709.

*** futationem hanc part. IV. *der richtigen mittelstrasse* adiecit.

lehren, da iener aus seinen eignen briefen zusammen ge- *ist; diese aber nach der heiligen schrift geprufet wo-* MDCCXXXII. 8.* IO. BALTH. REINHARDVS in *der schrift-* *sigen prufung des geistes der neuen engelsbruderschaft, beste-* *in einer vntersuchung ihrer lehren vnd irthumer aus ihrer le-* *Bœhmens vnd Gichtels schriften,* ceter. Nordhus. MDCCX- quod scriptum nouo hoc titulo: *schriftmæssige vntersu-* *derienigen irlehren, welche in Bœhmens vnd Gichtels schri-* *besonders in ihren missiuen vnd handbriefen enthalten,* *dadurch manche einfæltige vnd leichtglaubige seele von* *rechten weg zur seeligkeit abgeleitet vnd verführet* ceter. Lips. MDCCXXXIV. 8. ornatum fuit.

Sectatores Gichtelii nomen *der neuen engelsbruder-* ceperunt, eam ob caussam, quia similitudinem sancti- niæ atque abstinentiæ a labore ac matrimonio cum lis adfectarunt, quo pertinet: IO. HENR. KINDE- TERI *neue engelsbruderschaft, als veritable quæcke-* Nordhus. MDCCXIX. 8.** Princeps illorum est iam *Io. Guil. Vberfeldius*, qui inprimis post Gichtelii mo- sectæ huic conseruandæ ac latius propagandæ operam dit; præter hunc autem, *Francisc. de Rous* Gichte- adsectatus est. Scripsit *interiora regni dei*, edit. L- din. MDCLV. 12. Buting. MDCCXXIV. 12. germ- Duisburg. MDCLXVIII. MDCLXXXII. 12.

t les derniers troubles de Ceuennes, Parif. MDCCIX. 12.
IIVS BRVSSONVS in *relation des merueilles, que it en France*, MDCXCIV. germanice quoque edita, ulo: *kurtzer bericht von den wundern in Franckreich.* *
rma, quibus cebennenfes ad cauffam fuam tuendam :, iufta fuerint; nec ne? in id inquifiuit IO. CHRI- OR. BECMANNVS differtatione de *iuftitia armorum nfium*, Francof. ad Viadr. MDCCIV.

Gallia infpirati in Angliam venerunt ac varia fcri- lucem protulerunt, vt defenderent fe ac rebus fuis rent; quibus tamen alia fuerunt oppofita. Inter æcipue IO. ALLVT, RICHARD. BVLKELEY, IO. EL. MARION, MAX. MISSON pro cebennenfi- gnarunt ac nominum fuorum memoriam relique- Generis huius fcripta, ab vtraque parte edita, funt: *y from the defert, or teftimonials of the miraculous lately come to paff in the Ceuennes*; Londin. II. 8: ** 2) *prophetical warnings of Elias Marion*, I. MDCCVII. 8. quod fcriptum etiam gallice fub ti- *uertiffemens prophetiques* prodiit: 3) *the prophetical gs of Iohn Lacy*, Londin. MDCCVII. 8. tribus parti-

MAXIM. MISSONIO: 7) *enthusiastik impostors no diui inspir'd prophets*, Londin. MDCCVII. 8. cuius auctor esse d tur RICH. KINGSTON: 8) *relation de ce, qui s'est p sur l'affaire du sieur Iean Louis Lions*, Londin. MDCCVII 9) *clauis prophetica, or a key to the prophecies of mr. Ma and the other camisards*, Londin. MDCCVII. 8. 10 *relation of the dealings of god to his vnworthy seruant l Lacy since the time of his belieuing and professing himself spir'd* Lond. MDCCVIII. 8. ac belgice Roterodami eod anno: 11) *mr. Lacys letter to the reuerend dr. Iosiah Wo ward concerning his remarks on the modern prophets*, Lo MDCCVIII. 8. 12) *an account of the french prophets their pretended inspirations in three lettres sent to Iohn l cy*, Londin. MDCCVIII. 8. auctore IO. HVMFREDO: *an answer to seueral treatises lately publish'd on the subiec the prophets by sir Richard Bulkeley*, Lond. MDCCVIII. cum *reflections on sir R. Bulkly's answer to seueral:* 14) *p dictions concerning the raising the dead body of mr. Tho Emes*, cuius scripti etiam belgica interpretatio exstat: EDMVND CALAMY'S *caueat against new prophets*, Lond MDCCVIII. 8. 16) RICH. BVLKELEY'S *remarks on caueat:* 17) *an appeal from the prophets to their prophe* Londin. MDCCVIII. 8. 18) *an impartial account of the p phets in a letter to a friend*, Lond. MDCCVIII. 8. 19) *a pro*

rs theologiens protestans sur les agitations, Londin. MDCCX. 8. 28) *the scene of delusions, of prophetical impostures by Charles Owen*, Londin. MDCCXII. 12. 29) *delineatio iustitiae diuinae super terra his vltimis diebus exercendae et restitutionis ab hominis lapsu per peccatum*, ac gallice: *... de la iustice de dieu* ceter. Sunt alia argumenti huius scripta, quae praetereo; * merito autem adhuc mentionem facio MAXIMILIANI MISSONII. In lucem ille emisit: *le theatre sacré de Seuennes*, Londin. MDCCVII. hic liber conuersus est cum in linguam anglicanam sub titulo: *a cry from de desert*, quam interpretationem iam memoraui; tum in germanicam, cum inscriptione: *heiliger schauplatz der landschaft Ceuennes*, Francof. MDCCXII. 8. ** Addo etiam: *cinq lettres francoises ecrites par Mr. Misson*, Lond. MDCCVII. 8. ac ZACH. GRAPII *comment. theol. de neoprophetis cemmeniis, Angliam et Scotiam ... turbantibus*, Rostoch. MDCCXI. 4.

Ex Anglia inspirati profecti sunt in Germaniam atque ... Berolinum, Lipsiam, Viennam discesserunt, de quo ... liber eorum: *cri d'alarme en auertissement aux nations*, Amstelod. MDCCXII. 8. auctoribus IO. ALLVT et EL. MARION, ac germanice: *alarmgeschrey zur warnung den völkern*, MDCCXII. 8. prodiit. Quum postea Halae commorarentur atque aliorum animos vaticiniis suis atque agitationibus occuparent, grauiores turbae ex eo ... sunt ac ... scripta, partim historica, partim dogmatica ac polemica, publicam viderunt lucem, eo consilio composita, ut fieret manifestum, inspiratos non esse veros prophetas, ac malum, ab illis disseminatum, in tempore tolleretur. Ac quamuis inspirati vna cum fautoribus suis, pro caussa ... contra aduersarios pugnare conarentur; satis tamen infeliciter sunt profligati; quemadmodum ex sequenti scriptorum vtriusque partis syllabo patebit:

THEODOR.

* videantur: LANGIVS in *dem vnterricht von vnmittelbaren offenbarungen* p. 97. PFAFFIVS *introd. in histor. theolog. litterar. part.* II. p. 385. seq. vbi quaedam scripta; a me praetermissa, recensentur.

** *vnschuldige nachricht. 1712. p. 661.*

THEODOR. KNAUTII, sacrorum reformatorum apud halenses, *vorstellung und sendschreiben betreff. neuen propheten*, MDCCXIV 8. quod scriptum quum de nouorum prophetarum consecratum esset, proscript. atque auctor munere deiectus fuit:

CHRISTOPH. HUBNERI *historische nachricht von Berlin bald entst. lenen; bald gedampften quaeckerey genanten inspirirten*, Berol. MDCCXV. 4.

IO. MICHAEL. HEINECCII *prufung der sog. neuen propheten und ihres ausserordentlichen zustandes*, MDCCXV. 4. quo libro adcurate scripto lectione digno, simul argumenta Missonii, Lacy, Bulkeley, aliorum pro inspiratis confutantur:

IOACH. LANGII *unterricht von unmittelbaren rungen, und zwar erstlich insgemein und dann von den sonderbaren leibesbewegungen, auch verm. phetischen ein und aussprachen*, Hal. MDCCXV. 4. qu. ptum itidem auctoris eruditionem ac diligentiam rando argumento hoc commendat. Impugn. GROSSE, hamburgensis, vt perhibetur, in *dem erweis gens herausgegebene schrift von unmittelbaren off. kein wahrer; sondern ein unzulanglicher, parthey. hechstgefahrlicher unterricht sey*, sine mention MDCCXV. 4. respondit autem LANGIUS praefatione REINBECKII *unterricht* praemisit, ac quamuis iste neret: *zweyten erweis, daß Langens abfertigung des erweisses abermal unzulanglich, partheyisch und haech. lich sey*, sine loco et anno 4. Langius tamen refu. scripti huius non necessariam esse, putauit:

EBERH. LUDOV. GRUBERI *historische umst. prufung des geistes der sogenanten inspirirten und ob das werck von gott; oder vom satan sey?* MDCCXV. caussa inspiratorum agitur:

ANONYMI *unpartheyisches urtheil von den heut genanten inspirirten und von denen, die so wohl; als geschrieben haben, aufgesezt von einem liebhaber der w.* MDCCXVI. 4. qui itidem nouis prophetis fauet:

IOH. GUSTAV. REINBECKII *unterricht von prufung des geistes in diesen lezten und gefarlichen*

n *Langii* præfatione, antea a me memorata, Hal. MDCCXV. 4. quod ſcriptum ſermone ſacro, ab auctore renato, abſoluitur.

IO. PORSTII duo ſcripta, quorum alterum eſt concio huius tituli: *das verhalten der glaubigen bey den vermeinten auſſerordentlichen bewegungen vnd ausſprachen, ſo ſich an einigen orten heruorthun;* alterum vero: *ein ſendſchreiben;* ſiue epiſtola, ad inſpiratos horumque adſeclas exarata:

IO. LYSII *wahrhaftige erzehlung deſſen, was zu Berlin mit einigen ſo genanten inſpirirten vorgegangen*, Berolin. MDCCXV. 4. vna cum concione de differentia inter diuinam inſpirationem atque enthuſiaſmum:

ANONYMI *erfahrungsuolle zeugniſſe, welche einige in Chriſto verbundene freunde von der inſpirations ſache abgefaſſet*, ſine loco MDCCXV. 4. quæ teſtimonia ad cauſſam inſpiratorum defendendam collecta atque in lucem prolata ſunt:

ANONYMI ſcriptum: *drey hauptbewegungen in den drey hauptreligionen des heil. rœmiſchen reichs*, MDCCXV. 4. itidem pro inſpiratis editum:

Bus-weck vnd warnungsſtimme, welche der geiſt der wahren inſpiration in dem Dietziſchen, Zweybruckiſchen, Elſaß vnd in der Schweitz inſonderheit erſchallen laſſen durch Io. Adam Gruber, MDCCXVIII. 4.

ALETOPHILI *ſendſchreiben von neuen propheten*, Colon. MDCCXV. 4. vbi multa ac ſingularia traduntur, quæ hiſtoriam nouorum prophetarum illuſtrant:

IO. SIGISM. KIRCHMEIERI *diſquiſitio de vnico fidei principio, verbo dei, aliisque extra dei verbum reuelationibus immediatis atque in ſpecie etiam nonnullorum hodie, quos vocant, inſpiratorum enthuſiaſmis*, Marpurg. MDCCXVII. 4. cuius rei argumentum copioſe ac diligenter pertractatum eſt:

BERNH. DVYSINGII *entdeckung der vornemſten irrigen lehrpuncten, welche von den frantzœſiſchen ſo genanten inſpirirten zum druck befœrdert worden*, Marpurg. MDCCXVI. 4. quæ commentatio itidem laudanda eſt, quia in ea dogmata inſpiratorum ſummatim, iuſto ordine atque adcurate, ipſis iſtorum verbis, proponuntur ac refutantur:

IO. HENR. HOTTINGERI *disquisitio de reuelation[ibus] extraordinariis in genere et de quibusdam hodiernis v[ulgo] dictis inspiratis in specie*, MDCCXVII. qua statuit, posse a[d]huc patefieri dogmata; ad fundamentum tamen fidei haud [sp]ectantia, atque alia, quæ ad explicationem ac confirm[atio]nem sacræ scripturæ et ad vitam christianam pertine[nt], nec obscure declarat, se inspiratis fauere; hanc autem caussam de munere deturbatus est.*

IO. IAC. HOTTINGERI *versuchungsstunde vber die e[van]gelische kirche durch die neue selbst laufende propheten*, Ti[guri] MDCCXVII. 8.

SAM. TVRRETINI *preseruatif contre le fanaticisme, [ou] refutation des pretendus inspirez des derniers siecles*, Gen[eve] MDCCXXIII. 8. Addantur: IO. FRANCISC. BVDD[EI] *commentatio de criteriis veræ falsæque inspirationis*, [I]. MDCCXV.** GOTTL. WERNSDORFII disputatio de in[spi]ratis recentioribus, Vitemb. MDCCXV. SEVERINI TH[O]MANTII *bedencken vber die neuen prophezeyungen.****

Certamen hoc occasionem præbuit singularis cont[ro]uersiæ, inter ipsos doctores nostros. Quum enim Ioac[hi]mus Langius, Io. Lysius ac Io. Porstius in memoratis lib[ris] adfirmassent, fieri potuisse, vt deus ipse, quamuis non d[e]...

postquam LYSIVS in certamine progrederetur atque di[...]garet: *zweyte schutzschrift wieder Chladenii falsche be[...]dtigungen, der erinnerung entgegen gesetzet*, Francof. MDCCXVI. 4. STIEGLITZIVS dedit: *antwort auf Lysii [...]holte schrift*, Vitemb. MDCCXVI. 4. ac contra LYSII *[...]vorstellung*, MDCCXVI. 4. *kurtze gegenuorstellung an Ly[...]*, Francof. MDCCXVI. quo scripto edito, finita fuit lis [...]que non magni momenti. * Scripta, ad eos inspiratos [...]ectantia, qui adloquium diuinum; siue verbum inter[...]um, præ se tulerunt, infra fortasse enumerabo.

§. XXXII.

SVNT alii fanatici, fama quidem reliquis inferiores, [...]te qui non tantas, quantas alii, fecerunt turbas; nec tam [...]tos sectatores habuerunt; scripta tamen, ab iisdem in [...]em emissa, memoriam illorum ad posteros propagarunt. [...] ob rem, vbi adcuratior fanaticorum hominum notitia [...]peditanda est, hæc omnino postulat, vt isti non penitus [...]mantur; nec de monimentis, quæ ab iis accepimus, [...]ne taceatur. In horum numero sunt:

PAVLL. LAVTENSACKIVS, cuius scripta Valentinus Weigelius magni fecit ac postquam ea adnotationibus illustrauerat, coniunctim emisit, sub titulo: *offenbarung iesu christi*, Francof. MDCXIX. 4. Obscura illa sunt ac quæ de scriptura sacra, de trinitate, de spiritibus atque aliis rebus traduntur, ea fanaticum ingenium luculenter produnt: **

SEBAST. FRANCKIVS, qui ad posteritatem transmisit: *paradoxa; oder wunderreden vnd rætzel aus heiliger schrift*, non semel; sed iterum iterumque edita: *auslegung des vier vnd sechzigsten psalms, die falschen propheten, lehrer, lugner, truger, gottesfeinde vnd ehrabschneider betreffend*, MDXXXIX. *das verpictschirte vnd mit sieben siegeln verschlossene buch*, Pfortzhem. MDXXXIX. MDLIX. fol. *die guldene arche, darinnen*

quædam adductorum scriptorum memorantur in *den vnschuldigen nachrichten*, 1714. p. 826. seq. 1715. p. 160. seq. 536. 1716. p. 894. seq. 1724. p. 398. in *der hallisch. neuen biblioth. tom.* V. p. 146. 187.

** conf. ZELTNERI *schediasm. de Paulli Lautensack fatis et placitis*, MDCCXVI.

nen der kern vnd die besten hauptspruche der heiligen sch alten lehrer vnd vaeter der kirchen verfasset sind, Aug. Vin MDXXXV. fol. item: *baum des wissens gutes vnd boeses: dem reich christi: hortulus animae: suscitabulum pietatis* nonnulla alia, quae licet eruditionem vimque ingenii ost dant; plena tamen sunt fanaticarum opinionum, prae tim de scriptura sacra, cuius diuinam auctoritatem ac tutem negauit, in persuasionem adductus, solum verbum ternum; siue christum, viam salutis sempiternae co quendae monstrare:

PAVLLVS FELGENHAVERVS, qui multa scripta; raque tamen exiguae molis, edidit iisque luculenter te tus est, se hominem fuisse maxime fanaticum ac grau morum errorum defensorem, vti sunt: *speculum tempo zeitspiegel*, MDCXX. 4. * *chronologia*, MDCXX. 4. vbi c tendit, chronologos in definiendo mundi conditi anno rasse ac spatium CCLXV. annorum omisisse: ** *verantworta* contra GEORGII ROSTII *heldenbuch vom rosengarten*, in q ille FELGENHAVERI *speculum temporis*, praecipue s tentiam de futuro regno christi reprehenderat: *disexam siue examen examinis rostiani*, oppositum *examini*, quo Rostius contra FELGENHAVERI *apologiam* edider MDCXXIII. *** *rede; oder schrift vom heiligen abend*

VI. 12. * *ecclesia catholica; oder information von der kirche*, eodem anno eademque forma, de qua ecclesia *n*, illam in omnibus religionis sectis inueniendam *vlatorium theologicum*, MDCLVI. 12. quo contra ve- risti humanam naturam disputat: ** *refutatio para- um socinianorum*, Amstelod. MDCLVI. 12. *passions-* IDCLVIII. 12. *confessio vnd glaubensbekantnis in dreyen* , MDCLVIII. 12. de deo videlicet: de christo ac de re- ione; *** item: *der vorhof am tempel des herrn: das hei- tempel des herrn: das allerheiligste am tempel des herrn: us christianorum; oder einfaltiges christenthum in sieben vrgestellt: prodromus euangelii aeterni: morgenraethe der : apologia christiana im puncte der person christi: tauf- on der taufe vnd ihrem geheimnis*, atque alia. *

CAPITIS QVINTI DE ...PTIS THEOLOGIAE POLEMICAE SECTIO XIII. DE ...IPTIS CONTROVERSIARVM CVM PONTIFICIIS.

ΣΥΝΟΨΙΣ.

...merati sunt illi, qui hi- ...patus generatim ac spe- ...strarunt §. I. *...positum est de Husso, ec- ...ane oppugnatore* §. II. *primum scripta ponti- polemica pro ecclesia ro- mana contra eius aduersarios, par- tim Lutheri tempore edita* §. III. *Partim postea, eorum quoque, qui lutheranorum coetum reliquerunt ac quum sacra romana amplexi fuissent, horum caussam agere, co- nati sunt* §. IV. V.

Vna

...l. nachricht. 1711. p. 170.

... 1712. p. 437.

... 1708. p. 793.

... FELGENHAVERI libellorum exhibet ARNOLDVS in *der ...en vnd ketzer histor. part.* III. *cap.* 5. §. 13. *tom.* II. p. 56. vbi *...iffheilii*, itidem fanatici, scripta recenset.

Vna cum illis, quibus ſpecialia dogmata atque inſtituta eccleſiæ pontificiæ defenſa ſunt §. *VI.*
Deinde ea, quæ lutherani, reformati et arminiani pontificiis generatim oppoſuerunt §. *VII. VIII. IX.*
Quibus confutarunt ſingularia eccleſiæ romanæ dogmata § *X.*
Ac certos pontificiorum libros, inprimis decreta concilii tridentini §. *XI.*
Item oppugnarunt ſingulares, curiæ romanæ addictos, doctores, [...] tim ieſuitas §. *XII. - XV[...]*
Ac pontificiorum methodos, [...] conuertendi ac conſilia pa[...] ſiaſticæ §. *XVII XVIII. X[...]*
Contra eosdem diſputarunt [...] θρώπον §. *XX*
Ac monſtrarunt conuenienti[...] crorum romanorum cum profanarum gentium ſimul[...] tia eccleſiæ pontificiæ per[...] runt §. *XXI.*

Magnus eſt numerus ſcriptorum, quæ ad certa[...] cum romani præſulis adſectatoribus perti[...] magnaque eorumdem varietas. Vt igitur iſta diſ[...] percenſeam, certas eorum claſſes conſtituo ac pri[...] locum illis adſigno, quibus narratum eſt, qualis e[...] rit, origo ac progreſſio religionis ac ſectæ ponti[...] Hiſtoria enim hæc in ipſis controuerſiis multam lu[...] præfert atque argumenta præbet, quibus contra a[...] ſarios romanos feliciter vti poſſumus.

Scriptores hiſtoriæ papatus vel *generales* ſunt [...] *ſpeciales.* Inter *illos* principatum tenent: I) PHILI[...] MORNAEVS, cuius *myſterium iniquitatis; ſeu hiſtoria* [...]

zu Rom, primum iuris publici factum sub inscri-
*Basilii Hypereta historische vnd politische beschrei-
r geistlichen monarchie des stuls zu Rom*, Hamburg.
CIX. 12. postea vt singulare caput in eiusdem *in-
onem in historiam* translatum ac denique cum CHRI-
THOMASII adnotationibus Hal. MDCCXIV. 8.
, quo non plenior quidem papatus historia
ur; attamen stratagemata consiliaque callida ac ma-
quibus pontifices romani ad imperium suum con-
um, amplificandum ac stabiliendum vsi sint, ad-
narrantur ac qualis monarchiæ ecclesiasticæ sit
quale eiusdem fundamentum, perspicue ostendi-
* IV) THEODOS. GIBELLINVS; siue, quod ve-
ctoris nomen est, MATTH. GOEBELIVS in *cæsa-
ria romana*, *worinnen die politischen geheimnisse des
m stuls vorgestellt werden*, cuius prima editio exiit,
DCLXXXIV. 8. secunda ibidem MDCXCI. 8. ac tertia
ctoris adnotationibus, antea haud editis, ac *Gottfried.
s. Hoffmanni* præfatione de fundamento querelarum,
n ac nostra ætate de sede romana factæ sunt, scriptori-
eo pertinentibus, Budiss. MDCCXX. 4. Quodam
uctor hic Pufendorfii exemplum sequitur; rem
plenius ac copiosius edisserit: V) ERNEST. SA-
CYPRIANVS libro inscripto: *vberzeugende beleh-*

MDCCXIX. Lipſ. MDCCXX. MDCCXXVI. 8.* Francof. accesſionibus quibusdam MDCCXXXVI. 8. belgice ſtudi *Mulderi* Hag. comit. MDCCXXXI. 8.** qui quum docu tis teſtimoniisque, ſingulari fide dignis, inſtructus e multum ſe commendauit. *** Ad horum librorum nem pertinere quoque videtur: *papatus romanus: lib origine, progreſſu atque exſtinctione eius*, Londin. MDCX pleraque autem illius argumenta non hiſtorica; ſed mica ſunt. *

Scriptores *ſpeciales* varii generis ſunt. Eos iam memoraſſe ſufficiat, qui monſtrarunt, dogmata atque ſtituta eccleſiæ romanæ non antiqua; ſed noua eſſe. his princeps eſt PETR. MOLINAEVS in *nouitate pap* qui liber gallice Sedan. MDCXXVII. et Geneu. MDCXXX germanice autem cura *Martin. Stutzingii*, Veſal. MDCXX prodiit. Scriptus is eſt iuſſu Iacobi I. regis Britanni que oppoſitus PERRONII *replique à la reponſe du roy Iaq* LAVRENT. FORERVS, vt romanam eccleſiam ab ad ſario hoc defenderet, copioſiorem refutationem con ſuit ac ſub titulo: *antiquitas papatus*, *das alte herkom pabſtum*, duabus partibus, Dilling. MDCXXXIV. 4. in lu protulit; quæ autem diſputat, ea nullius momenti ſ nec ad antiquitatem papiſmi probandam valent.** Eius

...gur. MDCXLVII. * auctoris, qui primas tantum nomi... suorum litteras S. G. H. in titulo adposuit: *nichtiges ...rthum der rœmischen kirche; oder historische untersuchung, ... die meisten irthumer der rœmischen kirche nach und nach ...gekommen*, ceter. Lipſ. MDCCXXXV. 8. SALOM. DEY...LINGII diſſertationes de *nouitate errorum pontificiorum circa ...ram eucharistiam*, ** ac de *nouitate reginimis monar... in ecclesia romana*. ***

Cum memoratis ſcriptoribus ii præſertim coniungendi ..., qui de pontificum romanorum vitiis ſceleribusque: ...ciam crudelitate ac tyrannide: fraudibus, fallaciis at... insidiis expoſuerunt ac quæ ad rem probandam valent, historiarum commentariis exempla narrarunt. Gene...bunus ſunt: FRANCISC. ALBANI *pæbstische anatomia, ... nach ordnung der ausserlichen glieder des pabsts, das ...sche wesen, wie es heutiges tages damit eine beschaffen...heit, beschrieben wird*, Vitemb. MDCXXXVI. 4. IO. TI... *pontificum aliquot romanorum, christi vicariorum, exem... ethnicorum principum gestis comparata*, MDLXXXI. 8. ...berg. MDCX. 8. * LAVRENT. IBANCKII liber *de tyrannide papæ in reges et principes christianos*, MDCXLIX. 12. ...TTH. DRESSERI liber de *pontificum insidiis per Germaniam*: ** SIGISM. EVENII *demonstratio apologetica tyrannidis pontificiæ ſecularis*, Hal. MDCXX. *bienenkorb*, opuſculum, Gentiano Herueto oppoſitum: belgico ſermone ...XIX. in lucem emiſſum: germanice poſtea editum ...lling. MDLXXIX. 8. Amſtelod. vt titulus ficte habet; ...tem, Ienæ MDCCXXXIII. 8. cum inſcriptione: *ge...ter bienenkorb der heiligen rœmischen kirche*. Auctor ... PHILIPP. MARNICIVS eſſe traditur. Libellus ipſe ... lectione dignus. Pontificiorum fallacias dolosque ...ter ille perſtringit: multum adiumenti habet ad histo... papiſmi illuſtrandam et ſcriptoris ingenium æque ac

 iudi-

...lung von alten und neuen theol. sachen, 1721. p. 906.
...it iiſ eiusdem *obſeruationib. miſcellan*. p. 256.
...ndem p. 420.
... F. SCHMIDTIVM *introduct. ſagittarian*. tom. II. p. 644.
...ntio eius fit in WOLFII *lection. memorabil*. tom. II. p. 923.

iudicium, vna cum eruditione ostendit.* Præter exstant alii huiusmodi libri, iique: *nepotismus rom id est, historia de ratione status pontificum romanorum* italice MDCLXVII. 12. editus est; latine autem, Stur MDCLXIX. 4. lucem vidit: ** MICHAEL. SIRICII *papale, ex ipsa papatus praxi et antiquis monimentis dem tum*, Giess. MDCLXX. 4. 10, MELCHIOR. STEINB *anatome papismi, fœditatem et nouitatem eius denud refutans*, Herborn. MDCLXVIII. 4.

Inprimis spectant huc: I) ANTONII GAVINI *part-tout de l'eglise romaine*, qui liber, satis notus, ab auctore anglice editus fuisset, eam existimation comparauit, vt in gallicum, belgicum ac germanicum monem conuerteretur. Interpretatio gallica iterum diit, Londin. MDCCXXVI. 8. germanica, sub inscrip *der dietrich, dessen sich die rœmische kirche an sta schlussel Petri bedienet; oder die betrugereien der vnd mœnche in Spanien*, tribus partibus, Colon. Agr vt titulus habet, MDCCXXVII. MDCCXXVIII. 8.*** duæ partes, quarta et quinta, de fraudibus monachor Italia MDCCXXIX. 8. accesserunt, auctore GA D'EMILLIANE, vt in inscriptione dicitur. Prodieru anglice sub titulo: *the frauds of romish monks and*

.. et recentioribus temporibus tam in principes; quam .. exercita, quo operė varia scripta, antea separatim .., coniunctim exhibentur. Exponunt ista de vexatio.. ac calamitatibus, quarum pontifices romani exstite.. auctores. Primus tomus, Londini MDCCXII. fol. lu.. vidit; * post illum autem eiusdem scriptoris prodiit: .. *de martyrologio generali protestantium conscriben.. Cui additur sylloge epistolarum, hoc opus spectantium*, .. MDCCXIV. fol. ** IV) rem eamdem illustrant: .. NARDINI OCHINI *apologorum* libri quinque, qui.. pontificiorum superstitio, fastus, auaritia, fraudes at.. alia vitia ridicule ac facete perstringuntur. *** Prodie.. isti italice sub titulo: *apologi, nelli quali si scuoprono abusi, errori*, ceter. *della sinagoga del papa e de suoi pre.. monaci et frati*, Geneu. MDLIV. 8. * iterum italice .. *Sebastian Castellionis* interpretatione latina, sine anno 8. .. manice cura *Christoph. Wirsungii*, sub inscriptione: *apo.. darinnen werden die misbraeuche, thorheiten, aber.. irthumer, gœtzendienst vnd gottlosigkeiten der pa.. synagoga, sonderlich der pfaffen, munich vnd der .. erœfnet*, MDLVI. 4. ac MDLIX. *Das andere buch .. apologen an den durchl. hochgebornen fursten vnd herrn .. Hainrichen, pfaltzgrafen beym Rhein*, MDLVII. 4. ** belgice Dordrac. MDCVII. ***

Similis argumenti sunt scripta de tribunali inquisitionis .. sificiæ, eaque: PHILIPP. A LIMBORCH *historia inquisi.. nis*, Amstelod. MDCXCII. fol. *relation de l'inquisition de ..*, Paris. MDCLXXXVIII. Lugdun. MDCCI. Colon. .. DCCIX. 12. *histoire de l'inquisition et de son origine*, Colon.

H 4 MDCXCIII.

.. *ac. erudit.* MDCCXII. p. 530. *vnschuld. nachricht.* 1712. p. 1093.

.. *act. erudit.* MDCCXV. p. 389.

* recensentur *bibliothec. antiqu.* MDCCVI. p. 19.

.. meminit huius editionis BAIERVS in *memor. historico-critic. libror. rarior.* p. 261. quæ prima esse videtur.

* *nachricht. von den stollischen buchern. part.* IV. p. 420.

** conf. *obseruat. hal tom.* V. p. 65. VOGTII *catalog. librorum rarior.* p. 496. MYLII *memorabilia bibliothec. academ. ienens.* p. 432. *nachrichten von einer hallischen biblioth. volum.* V. p. 365.

MDCXCIII. *memoires historiques pour seruir a l'histoire inquisitions*, Colon. MDCCXVI. 12. BAKERI *vollst. historie der inquisition*, quæ ex anglico in germanicum sermonem conuersa, Hafn. MDCCXLI. 8. lucem adspexit. Memorantur etiam IOACH. VRSINI *hispanicæ inquisitionis et carnificinæ secretiora*, Amberg. MDCXI. 8. Qui vitas pontificum romanorum ita descripserunt, vt de vitiis eorum haud tacerent, illi itidem præbent adiumenta ad adcuratiorem ecclesiæ religionisque romanæ cognitionem; sed pertinent isti ad alium locum. Nunc mentionem fecisse, sufficiat VALENT. ERNEST. LOESCHERI *historie des ræmischen huren regiments*, Lips. MDCCV. 4.

§. II.

ANTEQVAM Lutherus sacra nostra emendauit, *Io. Hus* forti animo errores, impietatem superstitionem ecclesiæ romanæ oppugnauit ac veram doctrinam ac defendit. Quod quum animos pontifici romano addictorum vehementer commoueret hique caussam suam agere conarentur, seculo quinto ac decimo exorta hussitica certamina, non solum cum ipso Husso; verum etiam eiusdem sectatoribus, ac scripta vtriusque partis lucem exierunt.

Antea quidem de controuersiis hussiticis disserui;

ıiuam egit in *responsione ad scripta Stephani Paletz* ac *re-* *e ad scripta Stanislai de Znoyma.* Ad istos adiunxerunt AVRITIVS DE PRAGA, qui scripto HVSSI *contra* *papæ Ioannis* XXIII. opposuit opusculum *contra impe-* *Wenceslaum Tiem quoad prædicationem cruciatæ Ioan-* II. STEPHANVS *olomucensis*, IO. HOFMANNVS, OS- VS REINLEIN atque alii plures, non sine caussa præ- di. Sunt enim homines obscuri ac quæ reliquerunt, ıenta ita comparata, vt merito in tenebris versen- 'eci et illorum supra mentionem.

§. III.

r susceptam inprimis factamque ecclesiæ emen- a, ortæ sunt cum pontificiis controuersiæ et vs- ıoc tempus continuatæ. Sequuntur igitur scripta ı, quæ ad lites has pertinent ac maxime ad dog- ectant, eo ordine a me percensenda, vt primum ıemorem, quæ a pontificiis pro ecclesia romana duersarios eius sint edita; deinde autem ad il- m, quibus lutherani præsertim ac reformati pon- n placita atque instituta oppugnarunt. Vtrius- ıs scripta vel generalia sunt, vel specialia, vbi m argumenta animum aduertamus. Inter præ- nani adsectatores ii, qui primi Luthero restıte-

SILVESTR. PRIERIATIS in *præsumtuosas Ma... Lutheri conclusiones de potestate papæ dialogus*, contra ... THERI *theses de indulgentiis* scriptus: *replica ad Marti... Lutherum*: de *iuridica et irrefragabili veritate romanæ ... clesiæ romanique pontificis liber tertius, index quidem lo... simus; sed breuissimum epitoma:* *

IACOBI DE HOOGSTRATT *cum Augustino colla... contra enormes atque peruersos Martini Lutheri erro...* Colon. MDXXII. 4. *epitome de fide et operibus aduersus ... mæricam illam atque monstrosam Martini Lutheri liberta... falso ab eo christianum adpellatam*, Colon. MDXXV. 4.**

HIERONYMI EMSERI *wieder das vnchristliche ... Mart. Luthers an den deutschen adel ausgangen vorleg...* Lipf. MDXXI. 4. *wieder den falsch genanten ecclesiasten ... wahrhaftigen ertzketzer Mart. Luther, verwarnung*, ibiden... *aus was grund vnd vrsach Luthers dollmetschung vber ... neue testament dem gemeinen mann billig verboten worden*, Lipf. MDXXIII. 4. *missæ christianorum contra luthera... missandi formulam apertio*, Dresd. MDXXIV. 4. *antwort ... das lästerliche buch wieder bischof Benno zu Meissen*, L... MDXXIV. *auf Luthers greuel wieder die heilige stillmess*, ... *wort*, MDXXV. 4. et plura alia: ***

IO. ECKII libri de *primatu Petri*: de *pœnitentia*: ...

AMBROS. CATHARINI *apologia pro veritate catholicae ac ta fidei ac doctrinae aduersus impia et valde pestifera Lutheri dogmata*, Flor. MDXX. *excusatio disputationis Lutherum ad vniuersas ecclesias*, ibidem MDXXI. 4. *s contra Mart. Lutherum super verbis : tu es Petrus*, cum praefatione *Emseri*, MDXXIV.***

I. COCHLAEI *contra augustanam confessionem dicta Lutheri et Philipp. Melanchthonis collecta*, Aug. MDXXX. iscriptus: *septiceps Lutherus, vbique sibi suisque scriptis rius*, Lips. MDXXIX. 4. Paris. MDLXIV. 8. de *fomite* i, MDCXXIV. 4. *consideratio super articulis Lutheri, velit concilio generali proponi*, Ingolstad. MDXLVI. *re- tes ad dr. Lutheri articulos*, MDXXVI. *responsiones ad articulos Lutheri contra ecclesiasticos*, MDXXV. *responsio Lutherum contra latrocinantes et raptorias cohortes rusti-*, atque alia.

ERASM. ROTERODAMI de *libero arbitrio diatribe; siue* , post primam editionem MDXXIV. 8. iterum descripta: *yperaspistes diatribae aduersus seruum arbitrium Mart. Luthe- ri* ; pars prior MDXXVI. posterior MDXXVII. 8.* prodiit

HENRICI VIII. regis Anglorum, *adsertio septem sacra- mentorum*, contra Lutheri librum de *captiuitate babylonica*, Londin. MDXXI. deinde iterum edita, Antuerp.

autem studio *Hieronymi Emseri* sub titulo: *schutz vnd habung der sieben sacramenten*, MDXXII. 4. cum quo libro coniungenda sunt scripta, ad istius defensionem tra Lutherum composita, cum IOANNIS, episcopi roff *adsertionis lutheranae confutatio*, MDXXIII. 4. *defensio adsertionis contra babylonicam captiuitatem*, Colon. MDXX *sacri sacerdotii defensio*, contra Lutherum, eodem loc que anno;* tum THOM. MORI *responsio; siue vind Henrici* VIII. Londin. MDXXIII. sub nomine *Guil. Rossei*

IODOCI CLICHTOVEI *anti-lutheranus*, MDXX *propugnatio ecclesiae de ritu antiquo, missam celebrandi caelibatu sacerdotum et iiuniorum obseruantia* Colon. MDXX *improbatio quorumdam articulorum Lutheri*, Par. MDXXX

IO. FABRI *antilogiarum Lutheri Babylonia*, C MDXXX. 8. et Aug. Vindel. eodem anno 4. *aduersus lutam necessitatem rerum contingentium, a Luthero temere sertam*; item: *censura in visitationem saxonicam, a Luthe Melanchthone institutam*; *caussae, propter quas Io. Faber luit ac bona conscientia non potuit Lutheri doctrinam bare.*** Adiungenda sunt scripta CHRISTOPH. MARCE HIERONYM. HANGESTI, CHR. LONGOLII, ALPH VIRVESII atque aliorum.*

§. IV.

PRIMOS Lutheri hostes plures alii romanae ecc

SLAI HOSII *propugnatio veræ, christianæ catholi-rinæ*, aduerſus Io. Brentium pro Petro Soto con-ſeparatim edita, Colon. MDLVIII. fol. *

GRETSERI ſcripta, ad pontificis romani aucto-religionem tuendam compoſita, quorum magnus t. Præter ſupra memoratam *defenſionem*, quam nino ſcripſit, referri huc poſſunt eius: *paræneſis incorruptæ auguſtanæ confeſſionis academias*, Ingolſt. . *relegatio lutheranorum et caluinianorum ex im-io*, ibidem atque eodem anno: de *variis cælis m et zwinglianorum*, ibidem: de *iure ac more pro-xpurgandi et abolendi libros hæreticos et noxios*, MDCXII. 4. *contra famoſum libellum, cuius inſcriptio i priuata ſocietatis ieſu, libri tres apologetici*, In-DCXVIII. 4. *exercitationes theologicæ aduerſus hæ-*dem MDCV. *camerina lutheranorum et caluiniano-ccatis et legibus*, Aug. MDCXXI. 4. *gemina pro ſedis poteſtate et imperii romani maieſtate defenſio*, In-DCXIII. 4. Alia illius ſcripta ſingularibus aduer-itra quos pugnauit, oppoſita ſunt, maxime AEGI-NIO, cuius quum prodiiſſet diſputatio de *collo-*

siue spongiæ coppensteinianæ contra papæo-caluinismum [illegible] *refutationem:* *

IACOB. DAVIS DV PERRON, cui nonnulli [illegible] locum inter ecclesiæ romanæ defensores tribuunt, [illegible] *du saint sacrement de l'eucharistie*, tribus libris, [illegible] MDCXXII. quos contra MORNAEI opus de *eucha*[illegible] postea percensendum, conscripsit; monstrauit aut[illegible] plus ingenio atque eloquentia; quam iudicio a[illegible] da rerum theologicarum scientia valere. ** Inter [illegible] matos restiterunt ei: LE FAVCHEVR in *traité de* [illegible] *du seigneur:* MESTREZAT *de la communion de iesu*[illegible] *ou sacrement de l'eucharistie:* ALBERTINVS de *eucha*[illegible] *sacramento*.*** Emisit quoque PERRONIVS: *repliqu*[illegible] *réponse du roi de la grand-Bretagne*, Paris. MDCXX. [illegible] que commentationis componendæ ex eo sumsit occas[illegible] quod Perronius litteris, ad Isaacum Casaubonum [illegible] significauerat, Iacobum I. Britanniæ regem haud *ca*[illegible] *cum* adpellari posse; dictus rex autem per Casaub[illegible] responderat, se omnia credere, de quibus, tamquam [illegible] piternæ salutis caussa necessario credendis, omnes [illegible] consentiant, hocque nomine nullam caussam esse, [illegible] ipsi *catholici* nomen denegetur. * Regis defensione[illegible] scepit MOLINAEVS in opere de *nouitate papismi*, ante [illegible] dato. Exiit præterea liber *de la communion a iesu* [illegible] *et refutation des erreurs de notre tems sur ce suiet*, *ou* [illegible] *repondu au cardinal du Perron en sa replique au roi* [illegible] *grand-Bretagne*, cet. Geneu. MDCXXI.

ADAMI TANNERI scripta varii generis. Qu[illegible] eorum ad colloquium ratisbonense pertinent. Emi[illegible] TANNERVS in lucem: *relationem de initio*, *progressu* [illegible] memorati *colloquii*, Monach. MDCII. quum autem HVNNIVS similiter *relationem historicam*, cuius antea [illegible]

* de memoratis scriptis BAILLETVS *des satyres personelles tom.* I. [illegible] de reliquis Coppensteinii QVETIF et ECHARD *script*[illegible] *prædicator. tom.* II. p. 448. videantur.

** plura habet CRVSIVS in *singularib. plessiacis* p. 116. seq.

*** conf. PFAFFII *disputation. anti-Rogerian.* p. 6.

* occasionem scripti huius vberius enarrat DVPINIVS *biblioth.* [illegible] *auteurs ecclesiast. tom.* XVII. p. 27.

III. 4. Praeter hoc, KELLERVS iuris publici fecit: lung lac. Heilbrunners, Monach. MDCXVI. 4. tyrannis oder tyrannen mord, aduersus calumnias caluiniani in societatem iesu, Monach. MDCXI. 4. porro sub Silmani nomine: fasciculum olidum quinquaginta flo-, id est, absurditatem praedicantium in colloquio ratis- aeque alia. Auctor et habetur famosi libri: fursthaltische geheime cantzeley, aduersus coniunctionem antium heilbrunnensem, MDCXXI. 4. *

PETRI COTONI institutio catholica, in qua fidei, pon- quippe, veritas comprobatur, contra haereses et super- huius aeui, Mogunt. MDCXVIII. 4. Opposita ipsi- CALVINI institutioni christianae religionis. Libro agitur de trinitate, christo, maria, angelis et sanctis us: de imaginibus christi et sanctorum, reliquiis, inationibus ad loca sacra ac canonisatione sancto- secundo de ecclesia militante, conciliis, Petro, ponti- mano, cardinalibus, scriptura sacra ac templis: de mandatis diuinis eorumque obseruatione, festis , peccatorum inaequalitate, libero arbitrio, concu- tia, iustificatione, bonis operibus, consiliis euangeli- ter. quarto de purgatorio, indulgentiis, clauibus ec- , limbis, inferis, adparitione animarum, praedestina- caussa peccati et sempiterna felicitate. Opus hoc m gallice prodiit, duobus tomis, Paris. MDCX. dein- ine redditum a L. C. id est, Ludouico Cresolio: **

. ANDR. COPPENSTEINII libri, quibus praecipue Io. Himmelio disceptauit. Diuulgauerat hic caluinomum; siue harmoniam caluino-papisticam. Quem vt aret COPPENSTEINIVS ac monstraret, lutheranos caluinianis consentire, concordiam luthereno-caluini- ille edidit; HIMMELIVS autem iterum in lucem pro- concordiam concordem papaeo-caluinisticam ac post- COPPENSTEINIVS emiserat: spongiam concordiae pa- luinisticae, HIMMELIVS scripsit: anti-Coppensteinium; siue

habet BAELIVS in diction. hist. crit. voc Kellerus.

FABRICII histor. bibliothec. pars. III. p. 364. PLACCII tr. anonymor. p. 18. 125.

priuarentur, magnas turbas fecerunt, ac libellis ca[illegible]rum atque ineptiarum pleniffimis, *neceffariam* [illegible] *pupillæ euangelicæ* impugnauit, quos alio loco com[illegible]rauit.

IODOCI KEDDII *ftatera veritatis*, *das ift*, [illegible] *der wahrheit*, contra lutheranos, caluiniftas et anab[illegible] Colon. MDCXLVI. 12. *neu euangelifch kelterhaus* [illegible] *tzens preffe*, *wodurch den lutherifchen vnd caluini[illegible]* *bekæntnis der wahrheit ausgepreffet wird*, Colon. MDC[illegible] *examen religionis lutheranæ*, Vienn. MDCLII. 8. *paff[illegible]* *lutherifchen prædicanten*, *das ift*, *beweis*, *daff fie* [illegible] *gœttlichen beruf haben*, Vienn. MDCLII. 8. *cauffæ*, [illegible] *theranifmus abiiciendus et catholica religio amplectend[illegible]* golftad. MDCLIII. 4. *examen*, *quo reformationis*, *a* [illegible] *in ecclefia inftitutæ*, *fundamenta difcutiuntur*, MDCLIII. 4. *bellum vbiquitatis*, Straubing. MDCLIV. [illegible] *ria veræ ecclefiæ*, *ehr der wahren kirchen*, A[illegible] MDCLIV. 4. *vnredlichkeit Melanchthonis vnd feiner* [illegible] Straubing. MDCLIV. 4. *agraphia lutheranifmi*, Ing[illegible] MDCLIV. 4. *confequentz - buchlein*, Vienn. MDCLV. [illegible] *mahnungs fchrift auf den glaubens - fpiegel an alle* [illegible] *fche ftudiofos*, Straubing. MDCLVI. 4. *deductio religi[illegible]* *tholicæ ex iure ciuili*, *refcriptis et conftitutionibus* [illegible] Vienn. MDCLVI. 4. *alt latein vnd neu prædicanten* [illegible] *in drey fundamental fragen vber die lutherifche religion* *faffet*, Colon. MDCLVII. 12. quæ et alia Keddii fcript[illegible] iudicium; nec eruditionem; nec in difputando mo[illegible]tionem oftendunt:

MELCHIORIS CORNAEI *miracula ecclefiæ cath[illegible]* Mogunt. MDCLI. 4. *iudicium iniquitatis dorfcheanæ* [illegible] ibidem MDCLII. 4. *manes Lutheri et Caluini iudicati*, Her[illegible] MDCLI. 4. *Ariftoteles rediuiuus romano - catholicus*, [illegible] *primatu papæ*, tribus partibus, Antuerp. MDCLIII. 4. *Crocius*, Herbipol. MDCLVIII. 4. *murus papyraceu[illegible]* *gatorii contra lutheriftas erfurtenfes*, ibidem MDC[illegible] *rationis luthero caluinicum*, ibidem MDCLIX.

VITI ERBERMANNI fcripta, quæ I) contr[illegible] Mufeum edidit: *anti - Mufæus*, *hoc eft*, *parallela* [illegible]

m feci, publicæ luci expofuiffet, TANNERVS non fo-
fuam *relationem* latina ac germanica lingua iterum li-
defcribendam curauit; fed etiam *examen narrationis*
ianæ, Monach. MDCII. 4. euulgauit ac poftquam HVN-
anti-Tannerum compofuerat, *apologeticum pro com-*
iria relatione de colloquio ratisbonenfi aduerfus anti-Tan-
n, Monach. MDCIII. 4. Præter hæc, alia ingenii mo-
nta polemica ab eo accepimus, in quorum numero
ketzerifches lutherthum, MDCVIII. 4. *Lutherus; feu*
mia confeffionis auguftanæ, Ingolftad. MDCXIII. 4. *anti-*
us, decem præfcriptionibus profcriptus, ibidem MDCXXX. 8.
iber vna cum *dillingenfi compofitione pacis* occafionem
uit NICOL. HVNNIO, concinnandi: *innocentiam lu-*
norum in puncto iniuriarum ex adferto romani pontifi-
nti-chriftianifmo, Vitemb. MDCXXXI. 8. *
AVR. FORERI *fymbolum catholicum, lutheranum et cal-*
num, cum apoftolico collatum, Dilling. MDCXXII. 4.
tatum a MELCHIORE NICOLAI in *fymbolo lutherano-*
ab impofturis, calumniis, mendaciis, criminibus falfi
rcat. Foreri defenfum, Tubing. MDCXXIV. 4. cui tamen
ERVS oppofuit: *manuale lutheranorum; feu vindicias*
boli lutherani, Dilling. MDCXXXVIII. 8. ac *manupretium*
gnati manualis foreriani, ibidem MDCXLI. 4. Scripfit
ORERVS: *feptem caracteres Lutheri delineatos et defen-*
ibidem MDCXXVI. 8. *das alte herkommene pabftthum*,
is contra Molinæum compofitum et a me iam antea
[illegible]: librum de quæftione: *vbi fuerit proteftantium*
[illegible] ante Lutherum? Amberg. MDCLV. 8. *fchutzfchrift*
heiligen meßopfers, Lucern. MDCLIII. 8. *daß die ficht-*
kirche ein fichtbares haupt haben muffe, Amberg.
[illegible]. 4. *glaubens fchlüffel zur wahren religion*, Ingolftad.
[illegible]. 4. Inprimis auctor hic petulantiffimus fuit prin-
inter eos, qui fcriptis, eum in finem editis, vt pro-
ntes iure pacis religiofæ ac libertate facrorum fuorum
prina-

* BAILLETVM *des fatires perfonelles tom.* I. p. 144. FABRICIVM
hiftor. biblioth. part. V. p. 126. SCHMIDIVM *fugitiv. [illegible]*
tom. 11. *p.* 1569. *vna cum* BAYLII *dictionar. voce* [illegible].

priuarentur, magnas turbas fecerunt, ac libellis calu-
rum atque ineptiarum plenissimis, *necessariam defens-*
pupillæ euangelicæ impugnauit, quos alio loco comm-
rauit.

IODOCI KEDDII *statera veritatis*, *das ist*, *gold-*
der wahrheit, contra lutheranos, caluinistas et anabapt-
Colon. MDCXLVI. 12. *neu euangelisch kelterhaus vnd*
tzens presse, *wodurch den lutherischen vnd caluinische*
bekæntnis der wahrheit ausgepresset wird, Colon. MDCL
examen religionis lutheranæ, Vienn. MDCLII. 8. *passport*
lutherischen prædicanten, *das ist*, *beweis*, *dass sie k*
gœttlichen beruf haben, Vienn. MDCLII. 8. *caussæ*, *cur*
theranismus abiiciendus et catholica religio amplectenda,
golstad. MDCLIII. 4. *examen*, *quo reformationis*, *a Lu*
in ecclesia institutæ, *fundamenta discutiuntur*,
MDCLIII. 4. *bellum vbiquitatis*, Straubing. MDCLIV. 4.
ria veræ ecclesiæ, *ehr der wahren kirchen*, Amb
MDCLIV. 4. *vnredlichkeit Melanchthonis vnd seiner geb*
Straubing. MDCLIV. 4. *agraphia lutheranismi*, Ingol
MDCLIV. 4. *consequentz-buchlein*, Vienn. MDCLV. 4
mahnungs schrift auf den glaubens-spiegel an alle luth
sche studiosos, Straubing. MDCLVI. 4. *deductio religionis*
tholicæ ex iure ciuili, *rescriptis et constitutionibus imp*

..*falsa*, tribus partibus, Herbipol. MDCLIX. 4. Franc. ..LXIV. 4. quibus MVSAEI duas *disputationes de ecclesia* ..., sibi sumsit; grauiter autem ei restitit MVSAEVS ..egio opere de *ecclesia*, Ienæ MDCLXXI. 4 Publicæ qui.. ..ci exposuit ERBERMANNVS *expostulationem cum* ..*is protestantium, præcipue ienensibus, quod cum ca-* .. *in una fidei confessione permanere desinant*, Herbipol. ..LXII. 4. ac *trophæa romana*, Mogunt. MDCLXXI. iis.. *dialogos*, quemadmodum antea in *anti-Musæo* fece.. contra Lutherum ac Musæum adiecit; hic autem no.. in certamine cum aduersario suo progredi, probe nu.. ..um atque ineptiarum gnarus, quas solas iste proferret. ..men IO. GVIL. BAIERVS partes Musæi tuendas su.. ..it ac duabus dissertationibus duos Erbermanni *dialogos*: ..rum inter Lutherum et Arium: alterum inter Musæum ..philosophum sinensem, impugnauit.* Quum ERBER-..NVS etiam malitiose de *bibliis ernestinis* iudicasset seque ..calumniatorem, ostendisset,** et hunc impetum MVSAEVS ..fregit in *bibliis Lutheri ernestinis a Viti Erberman-..nia maledicentia vindicatis*, Ien. MDCLXIII. 4. II) ..tra Georgium Calixtum prodiit eius *anatomia calixti-..*, *pro romana ecclesiæ tribunali in fidei caussis infallibili*, ..gunt. MDCXLIV. 4. *irenicum catholicum*, *helmstadiensi op-..tum*, Mogunt. MDCXLV. 4. et *irenici anti calixtini pars* ..*era*, Mogunt. MDCXLVI. 4. III) contra Hermannum ..ringium in lucem protulit: *interrogationes apologeti-..s ad Conringium*, *compositas contra huius fundamentorum* ..*di pontificiæ concussionem*. Respondit CONRINGIVS .. *examine libelli*, *a Vito Erbermanno concussioni oppositi*, ..CLIV. 4. huicque ERBERMANNVS opposuit: *examen exa-..nis conringiani*, Ingolst. MDCLV. IV) impugnauit Gerh. ..tium ac contra eius *ostensionem summariam*, postea lau-..dem, *animaduersionem* scripsit; illi autem TITIVS in ..*fatigatione animaduersionis Erbermanni*, cum CONRINGII ..*epistola*, Erbermanno itidem opposita, Helmstad. MDCLX. 4.

 edi-

* est in *decade* II. *dissertation.* eius *theologicarum*.

** in *adpendic. anti Musæi: contra MVSAEVM præfat.* libri *de con-uers. hominis peccator. ad deum p. 31. seq.*

edita, satisfecit. Exstat etiam ERBERMANNI *Bella* *vindicatus*, supra a me memoratus:

ADRIANI et PETR. DE WALENBVRCH libri *tate ecclesiæ et schismate*, contra Io. Bergium et lo cium, Colon. MDXLVII. MDCL. 8. *examen princi* *fidei*, Colon. MDCLXIV. 4. de *articulis fidei necessarii* dem MDCLXVI. 4. *discussio caussarum separationis pro* *tium ab vnitate ecclesiæ catholicæ*, eodem loco atque a de *perpetua probatione fidei per testes*, Colon. MDCL *methodus augustiana*, de qua postea exponam, atq scripta: *

IACOBI BENIGNI BOSSVETI, celeberrimi ro ecclesiæ defensoris, *exposition de la doctrine de l'egli* *tholique* et *histoire des variations des eglises protestant* duo libri, inter reliqua auctoris scripta maxime cel materiam multorum certaminum præbuerunt, vti vberius ostendam, quando a me de methodorum s bus exponendum est. Præter ista, alia ingenii mon ta posteritati tradidit, ex quibus huc referri de I) *conference auec Mr. Claude*, Paris. MDCLXXXI. 12 acta colloquii inter Bossuetum ac Claudium, reform theologum, de ecclesia institutum, narrantur, ea ra vt Bossuetus simul ecclesiæ suæ patrocinium suscipiat.

sanxit clerus gallicanus, XIX. *mart.* MDCLXXXII.
ns, in duos tomos diuisum ac post auctoris mortem
urg. MDCCXXX. 4. editum, quodam modo ad lo-
ic referri potest. VII) tribuunt nonnulli sos-
ibellum inscriptum: *monita salutaria beatae virgi-
ad cultores suos indiscretos*; sunt tamen, qui PETR.
M: aut ADAMVM WIDENFELDIVM; aut alium
orem, perhibent. *** Prodiit iste primum lati-
aui MDCLXXIII. ac Leod. MDCLXXIV. deinde
Fuerunt inter pontificios doctores, quibus is
pliceret; qui contra improbarent illum, itidem
st. Oppugnauit eum IO. CRASSETVS in *veri-
tion enuers la sainte vierge*, Paris. MDCLXXIX. **

ONII ARNALDI libri, quorum magnus nume-
In aliis contra reformatos disputauit suamque
ecclesiam. Locum in illis habet: I.) *la perpetuité
de l'eglise catholique touchant l'eucharistie*, Paris.
. opus celeberrimum: primum Ioanni Claudio:
aliis oppositum:*** II.) *le renuersement de la mo-*
I 3 *rale*

---

ar. MDCXCIX. p. 138. et 145.

CLAVDIVS ANDRY in libro inscripto: *l'heureux ... stant et la verité de la religion catholique*, ... *contre mr. Pictet*, Lugdun. MDCCXIII. 12. ...
VASSEVR in *defense de la religion catholique* ... *ennemis par ses veritables principes*, Paris. MDCC... que alii. Ex germanis præcipue adiicere ...
CHRISTOPH. FERDINANDVM A RAESWITZ ... *noethige wiederaufrichtung der ersten christlichen* ... *stellet durch wolgemeinte altchristliche gedancken* ... *vor vielen iahren schriftlich herumgetragen* ... *durch den auctorem der so genanten* ... *oeffentlichen druck anno* 1700. *herausgegebene* ... *einigung der catholischen und protestirenden religion* ... mine *Zephyrini de Pace*, Brunsuic MDCCIX. 4.* ... est libri, qui inscriptionem præfert: *aufrichtige* ... *wahren und gantzen catholischen kirchen, wie* ... *augen sehen kan*, ceter. Colon. MDCCXIV. 4. Refe... IO. FRANC. BVDDEVS in dissertatione de ... *Martini Lutheri de ecclesia romana expenso et* ... MDCCXVII.** Ræsewitzius sacra nostra relig... illos adiunxit, qui præsulem romanum adsect... caussa est, cur eum scriptoribus pontificiis adn... Attamen in memoratis libris ea sunt tradita, ... ecclesia, sacra cœna, inuocatione sanctorum, ... sanctorum atque aliis argumentis, quæ pontif... adseclis se minus probare possunt; nobis autem ... ta adferunt, quando aduersus istos disputandu...

---

* liber hic recensetur in *den unschuldigen nachrichten*, ... quarum narrationum auctores ac præter hos, LOE... *dem abgewiesenen Dema*, et alii quum nonnulla ... defensionis caussa, in lucem exiit: ZEPHYRINI ... *schreiben an Christ. Anonymum wieder D. V. E Loescher* ... *als christlichen gedancken*, MDCCXVIII. 4. responsum ... scriptum hoc in *den unschuld. nachricht.* 1718. p. 1047 ... iam *bericht von der veranlassung zu den alt christlich*... Brunsuic. MDCCXIII. 4.

** translata est in eius *miscellan. sacr. part.* II. p. 89.

... *impiam aduersus praeceptum de amando deo*, Colon. ...XC. 12. quae tria scripta gallice lucem viderunt. Li... *de la frequente communion*, itidem ad id compara... vt iesuitarum corruptam hac de re sententiam do...que corrigeret, de quo in enumeratione scriptorum ...lium plura dissseram. Idem ARNALDVS cum aliis ian... de nonnullis sacrae doctrinae capitibus rectius iu... quam reliqui pontificii, maxime iesuitae. Scriptu...iniores in linguas hodie vsitatas conuertendas atque ...bus, illas legendi, facultatem dandam esse, contra Mal... ac Simonem egregie probauit in *defense des ver... de l'ecriture sainte*, Colon. MDCLXXXVIII. 12. ac in *dif... proposées a mr. Steyart, touchant la lecture de l'ecri... sainte en langue vulgaire*, Colon. MDCXCII. 12.* Non ...Petrum; verum etiam Paullum principem esse eccle... christianorum societatis adfirmat in libro: *la gran... de l'eglise romaine établie sur l'autorité de s. Pierre et ...* Paris. MDCXLV. 8.**

...emoratis scriptoribus pontificiis polemicis alii ad... possunt. Inter Gallos locum in istis sibi fecerunt: ...TRVS NICOLIVS; cuius tamen scripta quum praeci... ad libros argumentorum generalium, contra aduersa... adhibendorum, pertinent, ea postea commemorabo: ... CORDEMOY, cuius prodierunt: *diuers traités de con...erse*, Paris. MDCCI. 12. quibus de coniunctione luthera...rum et caluinianorum: de colloquio Lutheri cum diabo...:*** de inuocatione sanctorum deque eucharistia agitur:

I 4 CLAV-

... erudit. MDCXCII. p. 62. 129.

** conf. ITTIGII *differtat. de origine controuersiae circa aequalem Petri et Paulli primatum, per Arnaldum excitatae*, in *heptad. dissertation.* ad...iuncta *differtat. de haeresiarchis aeui apostolici*, p. 401.

*** commentatio haec separatim quoque prodiit sub titulo: *le recit de la conference du diable auec Luther, fait par Luther meme dans son liure de la messe priuée*, cum adnotationibus tertium Paris. MDCLXXXIV. 8. Refutata est in *dissertatione historica et apologetica pro doctrina Lutheri de missa*, scripta a SECKENDORFIO; a *Sagittario* autem edita Ien. MDCLXXXVI. 4. Exhibetur in ista ipsum DE CORDEMOY scriptum, latine redditum atque in adiectis notis profligatum.

CLAVDIVS ANDRY in libro inſcripto : *l'hereſie des* [...]
ſtans et la verité de la religion catholique, miſes en [...]
contre mr. Pictet, Lugdun. MDCCXIII. 12. MICHAEL
VASSEVR in *defenſe de la religion catholique contre* [...]
ennemis par ſes veritables principes, Pariſ. MDCCXXI. [...]
que alii. Ex germanis præcipue adiicere liceat: GE[...]
CHRISTOPH. FERDINANDVM A RAESEWITZ. Edidit
nœthige wiederaufrichtung der erſten chriſtlichen kirche [...]
ſtellet durch wolgemeinte altchriſtliche gedancken vber das
vor vielen iahren ſchriftlich herumgetragene; nachmals
durch den auctorem der ſo genanten aufgefangenen bri[...]
œffentlichen druck anno 1700. *herausgegebene proiect zur*
einigung der catholiſchen vnd proteſtirenden religion, [...]
mine *Zephyrini de Pace*, Brunſuic MDCCIX. 4. * Idem [...]
eſt libri, qui inſcriptionem præfert: *aufrichtiger ab*[...]
wahren vnd gantzen catholiſchen kirchen, wie man [...]
augen ſehen kan, cetet. Colon. MDCCXIV. 4. Refutauit
IO. FRANC. BVDDEVS in diſſertatione de *iudicio*
Martini Lutheri de eccleſia romana expenſo et vindicato,
MDCCXVII. ** Ræſewitzius ſacra noſtra reliquit [...]
illos adiunxit, qui præſulem romanum adſectantur.
cauſſa eſt, cur eum ſcriptoribus pontificiis adnumer[...]
Attamen in memoratis libris ea ſunt tradita, ſpeci[...]
eccleſia, ſacra cœna, inuocatione ſanctorum, imag[...]

...nii ... inter scripta, quae syn... sapiunt, referre licet.*
...loco hoc alienum erit, si praeter ... ...iorum utriusque mentionem faciam. Alter est ... SCHEFFMACHERVS, cuius *lettres d'un docteur ... protestante, sur les six obstacles, qui se ren... de religion lutherienne*, Argent. MDCCXXX. 4. ... ; sed eum autem confutandum ... caussam susceperunt: ... in *fontibus solutionum aduersus sex impedi... aeterna obiecta*, Tubing. MDCCXXX. 4. ... PFAFFIVS. Primum is edidit: *réponse ... théologien catholique de Strasbourg sur l'inuo... saints*, Basil. MDCCXXXIII. 4. deinde integrum opus ... inscriptum: *réponse aux douze lettres du ... contre les protestans*, Francof. MDCCXXXIII. 4. ... SCHEFFMACHERVS opusculum priori PFAF... opposuerat, addidit: *réponse a la défense du R. P. ..., jesuite de Strasbourg, sur l'inuocation des saints*, ... MDCCXXXIII. 4. Scripta haec et WEISMANNI et ...FII, contra Scheffmacherum composita, in linguam ...nicam studio *Io. Friderici Schollii* conuersa sunt acces... prodierunt, Tubing. MDCCL. 8. Alter est FRANC. ...AVIVS, qui edidit: *sendschreiben über die strittige ...fragen, worinnen die vornehmsten bewegursachen ..., kraft deren der furst Friederich, pfaltzgraf bey ... entschlossen, mit der römischen kirche sich wieder zu ...; Manheim. MDCCXLVIII. 8.** Exierunt episto... etiam gallico sermone; confutatae autem sunt in ...antwortung der zwelf briefe des P. Seedorfs*, Tubing. ...CL. 8. vna cum praefatione, quam Seedorfius secundae ... editioni *epistolarum* suarum contra Pfaffium praemi..., quemadmodum non sine probabilitate coniectura ...AFFIO auctore:*** in *den theologischen sendschreiben* ...

*) ... vita ac scriptis eius videantur: FABRICIVS *histor. bibl.* ... IV. p. 219. sqq. *die deutschen act. erudit.* part. 83. p. 771. et *die samlung von alten und neuen theol. sachen*, 1722. p. 465.
**) BAVMII *theolog. bibliotb.* volum. V. p. 159.
***) ibidem volum. VII. p. 269.

lum, præter alios, BALTHAS. MEISNERVS in *consi[illegible]*
de fide lutherana capeſſenda et romano-papiſtica de[illegible]
Vitemb. MDCXV. 8. refutauit: GEORG. SCHERERI[illegible]
ob der pabſt zu rom der antichriſt ſey, Ingolſt. MDLX[illegible]
abconterfeyung einer neuen lutheriſchen monſtrantz, [illegible]
MDLXXXVIII. 4. atque alia: * GEORG. STENGELII [illegible]
præcipue contra Iacob. Reihingum, qualia ſunt: de [illegible]
nomine pontificiis, re lutheranis, Ingolſtad. MDCXXII[illegible]
da reuocatio Reihingi, ad aram veritatis reuocata, eod[illegible]
atque anno: de *duobus apoſtatis*, aduerſus eumdem T[illegible]
mium et alios, ibidem MDCXXVII. *ſcarabaus*, contra R[illegible]
gum, de iuſtificatione, Ingolſtad. MDCXXV. *iudex co[illegible]*
ſiarum et hæreticorum huius temporis, Ingolſtad. MDCX[illegible]
Nec penitus omittenda ſunt PAGAN. GAVDENTI[illegible]
opuſcula: de *errore ſectariorum huius temporis labyr[illegible]*
conatus in geneſin diuinam nouus: de *philoſophicis opi[illegible]*
veterum eccleſiæ patrum, Piſ. MDCLXIV. In primo pr[illegible]
ſibi ſumſit, ſectarios, per quos lutheranos, caluinian[illegible]
cinianos, arminianos intelligit, in errorem, vti voca[illegible]
rintheum incidere, dum auctoritatem eccleſiæ contem[illegible]
Referri etiam ad locum hunc poteſt: IO. SLANDAL[illegible]
polemicum, Rom. MDCCXXXIII. fol. ***

Addo eos, qui, lutherana religione derelicta, do[illegible]
ac diſciplinæ pontificis romani ita ſe addixerunt, [illegible]
ctionem hanc a veris ſacris defendere, conarentur. [illegible]
bus quum noſtrates reſiſterent ac cauſſam eccleſi[illegible]
agerent, varia ſcripta vtriusque partis lucem adſpe[illegible]
a me nunc itidem enarranda. In numero illorum [illegible]

IO. PISTORII *wegweiſer vor alle verſührte chriſt[illegible]*
iſt, wahrhafter bericht von 14. *durch die vnrecht glaub[illegible]*
ſtreit gezogenen articuln, daraus iedermann der rœmiſch[illegible]
che wahrheit erkennen kan, MDXCIX. cui ſe obiecit [illegible]
eccleſiæ noſtræ cauſſa pugnauit: BALTHAS. MENTZ[illegible]
in *anti-Piſtorio; ſeu diſputationibus de præcipuis quib[illegible]*
controuerſis chriſtianæ doctrinæ capitibus, Marpurg. [illegible]
et iterum MDCXIV. 4. in *apologia primæ diſputati[illegible]*

---

* *opera* eius Monach. MDCXIV. fol. lucem adſpexerunt.
** *ſamlung von alten vnd neuen theolog. ſachen*, 1724. p. 585.
*** *ibidem* 1735. p. 214.

ue, ibidem MDC. 8.* et in *dem euangelischen weg.* Marpurg. MDCIII. 8.** Praeter eum, CONRAD. IVS edidit: *tessaradecadem anti - pistorianam; seu mem ad librum Ioann. Pistorii de quatuordecim arti. religione controuersis*, Hanou. MDCVII. 8. Adiun: CHRISTOPH. AGRICOLAE *** *anti - Pistorius; siue prior contra primam thesin dodecamorii symboli, quod is defendendum suscepit*, Francof. MDXC. 8. item *antinum propugnaculum; siue exceptio posterior ad primam pistorianarum* ac *acroama catholicum pro tabulis diris contra hareticos scripturifugas;* praeter haec *aunus exenteratus, hoc est, tractatus valde magisteriar quaestione quadam theologicali et multum subtili, ad n Pistorium, theologum sicut abyssi maris profundum,* frem Wilhelmum de Stutgardia, *ordin. minor.* Tu. MDXCIII. 4. iterum Lipf. MDCLXXVII. Auctor est HOLDERVS, qui satiras, scripto hoc comprehensas o methodoque scholastica compositas, Pistorio op.:*.

. HOEFERI *historia de sua ad religionem papisticam de*., ad Saxoniae electorem scripta, cuius CHRISTOPH. VS *censuram* edidit, Lipf. MDCXXXI. 4.

LFRICI VLRICI HVNNII *duodecim argumenta, quibus us catholicam profitetur fidem*, Colon. MDCXXXII. 8. ac aice: *zwælf starcke vnd vnbezwingliche motiuen vnd vr-*, cet. Colon. MDCXXXIV. 12.** item: liber de *bono-ecclesiasticorum a protestantibus facta inuasione*, Colon. XXIII. 4. Opposuerunt se ei: IO. HIMMELIVS in *tionibus elenchticis*, contra memoratum libellum *duodecim*

---

nque scriptum est in eiusdem *operum tomo.* II. p. 1569. et 7. conf. BAILLETVM *des satires personelles, tom.* I. p. 218. *ung von alten und neuen theol. sachen*, 1723. p. 197.

nomine hoc latet *Dauid. Schrammius:* confer PLACII *theatr. pseudon.* p. 18. ac BAILLETVM *des satires personelles tom.* I. 14 ac *des auteurs deguisez*, p. 520.

PLACCII *theatr. pseudonym.* p 576. TENZELII *monatliche rredungen* 1692. p. 1000. REIMMANNI *catalog. bibl. theolog.* 97. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom* I. p. 677.

ng von alten vnd neuen theologischen sachen, 1723. p. 709.

decim argumentorum, Ien. MDCXXXIV. 4. et PETR BERKORNIVS in *orthodoxa apostolicæ; seu luther vindicatione; pontificiæ vero religionis refutatione*, M MDCXXXIII. 8.*

CHRISTOPH. BESOLDI *motiuen, warum er lutherischen religion abgewichen*, Ingolstad. MD quæ argumenta mouentia refutauit TOBIAS WAG in *der euangelischen censur vnd wiederlegung der Besoldi*, Tubing. MDCXII. MDCXLVIII. 8. hancque contra HERMANN. WANGNERECKII *catholische gege das ist, rettung der besoldischen motiuen*, In MDCXLIV. 8. defendit in *der euangelischen theologis* Tubing. MDCXLVII. 8.

IO. KIRCHERI *ætiologia, in qua migratio lutherana synagoga in ecclesiam catholicam veras et fu tiones succincte exponit*, MDCXL. ad quam refe composuerunt: ABR. CALOVIVS *examen ætiologiæ cheri*, Rostoch. MDCXLIII. 4. IO. GEORG. DORS *Kircherum deuium; siue hodegeticum catholicum*, A MDCXLI. 12.** IO. CONR. SCHRAGMVLLERVS cherum, Francof. MDCLIV. 4.

HIERONYMI MVLMANNI *verfalschter* Colon. MDCLIII. 4. quem librum IO. BENEDICTV ZOVIVS senior in *dem lutherischen vnuerfalschte schlussel*, Lipf. MDCLIV. 4. confutauit: *beweis, da therischen vnd caluinischen lehrer keinen rechten ver bibel finden kœnnen*, contra Carpzouium, Colon. MD *glaubens spiegel der catholischen lehre in funfzehn a* aduersus Hoëum, Colon. MDCLVI. 8. *lenis correct schei*, atque alia:

ANDR. FROMMII *reuocation vnd warum er abg* Prag. 4. *wiederkehrung zur catholischen kirche*, MDC

---

* *samlung von alten vnd neuen theolog. sachen*, 1739. p.

** vide FECHTII *præfat.* ad *Dorschei commens. in quas* Defensionem K[illegible] luce, it WANGNERECKIVS in *scheo*, Dilling. MDCLIII. 4. de quo videatur BA *satires personnelles tom. II. p. 58.*

4.* Profligarunt eum: CHRIST. NIFANIVS
:twortung der hauptgrunde, dadurch Fromm zur
itholischen kirche zu treten, bewogen worden,
DCLXX. 8. IACOB. TENZELIVS in der grund-
ng der lutherischen kirche von dem ungegrunde-
it, beschuldigungen und lasterungen Frommens,
ICLXXI. 8. FRID. GESENIVS in der entdeckung
nigkeit, sophisterey und truglichkeit, welche From-
geben lassen, Stendal. MDCLXIX. 4. CHRIST.
TVS in der untersuchung der motiuen Andr.
Francof. MDCLXXII. 4. THOM. REINESIVS
vagschale der wahrheit und falschheit, Lips.
I. EL. SIGISM. REINHARDVS in dem bericht
ium Macarium wegen der unwahrheiten Andr.
MDCLXIX. 4. et in der antwort auf der post
s, Lips. MDCLXIX. 4. ac nonnulli alii:**
IOLDI NIHVSII ars noua, dicto sacrae scriptu-
crandi e pontificiis plurimos in partes lutherano-
rta nonnihil et suggesta theologis helmstadiensibus,
sertim et Horneio, Hildes. MDCXXXII. 4. de quo
a pluribus commentabor: prosphonematicus ad
runsuigios et luneburgicos de Conrado Horneio,
CXLVI. 8. morosophus; seu Vedelius in suo rationali
ationali; item: hypodigma, quo diluuntur nonnulla,
olicos disputata in Martini tractatu de analysi logica,
CXLVIII. 8. adnotationes de communione orientalium
nica, contra Calixtum, Mogunt. MDCXLIV. 8.***
proposita conscientiis reformatorum et augustanorum,
ii cum catholicis egerunt, ac quædam alia scripta:*
CHEFFLERI caussa fundata, cur abiecto
io, catholica religio sibi capessenda fuerit, Strau-
CLII. 4. germanice Ingolstad. MDCLIII. 4. præ-
autem, alia eiusdem scripta in lucem prodie-
runt

* nachrichten 1711. p. 429. 1728. p. 385. LILIENTHA-
ol. bibl. tom. I. p. 718.
ge nachrichten 1713. p. 383. 730.
int ALLATII libro de perpetua consensione eccles. occidental.
alis.
LII dictionar. voc. Nihusius.

runt contra lutheranos, vti sunt: *turckenschrift ... vrsachen der turckischen vberziehung vnd zertretung ... gottes: christenschrift von den herrlichen kennz... volks gottes*; item: *abgott der vernunft der luther... caluinisten*, ac plura, quibus se ab aduersariis ... dere voluit. Singula ista recensere, nimis longu... Refutatus est inprimis a CHRISTIANO CHEMNI... *dem bericht vnd antwort auf Schefflers turckenschri...* MDCLXIV. 4. in *dem bericht auf Schefflers christ...* eodem loco atque anno 4. in *dem bericht vnd ant... Schefflers kehrwisch*, ibidem MDCLXIV. 4. in *examin... mentorum Schefleri apostatæ*, Vitemb. MDCLXV. 4. ... IO. ADAMO SCHERTZERO, cuius exstant: *wiederleg... schefflerischen turckenschrift*, Lips. MDCLXIV. 4. *wieder... der schefflerischen christenschrift*, ibidem MDCLXIV. 4. *daß Scheffler abschied hinter der thur genommen*, MDCLXIV. 4. *beweis, daß man von Schefflers kehrwis... getroffen*, ibidem atque eodem anno 4. aliaque o... Prodiit etiam AEGIDII STRAVCHII *nathige antwo... der dr. Schefflern*. Reliqua, quæ huc spectant, ... tacitus prætereo.*

IO. PHILIPP. PFEIFFERI *beantwortung etlich... würfe einiger, die von Kœnigsberg an ihn geschrieben... nachdem er die lutherische kirche verlassen vnd sich ... seinen mit der reinen, heiligen, algemeinen, apostolisch... mischen kirche vereiniget hat*, MDCXCV.

CHRISTIAN. HELLWICHII *liber, in quo demon... quod presbyteri destituantur facultate, ordinandi pres...* Vratislau MDCXCVII. 12. *manuductio regiomonta... theologiæ professorum ad catholicam ecclesiam, ex vari... rum scriptis adornata*, Glac. MDCXCVIII. 12. *rationa... dum selectiores, ad deserendam lutheranam religionem ... lentes*, Glac. MDCXCIX. 12.** Aduersarium nactus ...

---

* de scriptis vtriusque partis videantur: LIPENII *bibl...* *tom.* I. p. 450. 457. *tom.* II. p. 126. *catalog. bibl...* p. 316. LILIENTHALII *theolog. biblioth. tom.* ... *samlung von alten vnd neuen theolog. sachen* 172... MANNI *catalog. biblioth. theolog.* p. 596.

** *vnschuldige nachricht.* 1718. p. 73.

in der grundlichen schutzschrift vor die ...therischen prediger, sonderlich gegen D. Hel. MDCXCVIII. 4. et in dem anhang an die ... wieder die schlesischen academisten, Lips. ... aeter hunc autem CHR. CONR. GOLANDIVM ...stionabilis, ex Chr. Helwichii rationibus sele...ato, Hal. ...2. item Sandenium, ... Petro-

...

H. MARTIN. MEELFVHRERI declaration zur ...dischen religion, MDCCXII. contra quam quum ... THEODORI BIBLIANDRI nothwendige an... FRIDERICI STRVNTZII untersuchung des ...en declarationsschreibens, cum Wernsdorfii pro... ...e refutationes, caussam suam tuendam ... ...hre und freude der heiligen kirche et in der ...warnung an D. Wernsdorfen und M. Strüntzen,

...

M. NESTERI sermo inscriptus: wiederkehr auf ... der catholischen kirche, MDCCXV. IO. PHILIPP. ...ub nomine Io. de Trunco virente, opposuit: ... vnd vnbefugten abfall M. Nesters, durch gründ... ...bung seiner predigt, aus der heiligen schrift, ... suffragiis domesticis klärlich gezeiget, ... ceter. postquam pro Nestero PAVLLVS V... ...VS ...ige abfertigung M. Storrens, der sich unzeitig ..., Nesters gehaltene bekehrungs predigt anzu... ...elb. MDCCXV. respondit STORRIVS in der ... bescheidenen vorstellung, MDCCXVI. aduersa... ...ne cedere videretur, diuulgauit: bescheid auf ...g Storrens, eodem anno. Adiecit quoque ... WEISIVS scripto, quod sub titulo: schrift... ...ung zum wachsthum in der gnade vnd erkent... MDCCXVII. iuris publici fecit, luculentam re... ...esteriani sermonis:

CHRI-

MDCCII. p. 526.

ALII theol. bibliotb. tom. I. p. 721.

...achricht. 1713. p. 100. 851, et 1714. p. 499. 797.

CHRISTIAN. IGN. ISSERSTAEDTII *hœchſtnœthige ... ckung aus dem todtenſchlaf vieler gefæhrlichen ...* ſiue concio recitata, quum ſe a noſtra religione d... ſet atque ad pontificios transiiſſet, Erfurt. MDC... Caſtigatus ille eſt: in *dem ſendſchreiben, betreffend ... Iſſerſtadt vbertritt zum pabſtthum*, MDCCXXIV. in *der ... legung der von einem wegen ſeines bœſen lebens und ... abgeſezten vnd darauf zu den papiſten vbergelaufenen ... lucken, Chriſtiano Ignatio Iſſerſtadt, zu Erfurt gehal... ſter predigt*, MDCCXXV. item a SINCERO EVANG... ſiue qui ſub nomine hoc latet, HENRIC. WOLF... FRATZSCHERO in *dem ſieg der euangeliſchen wahr... abgenœthigter rettung der ſchriftmæſigen prufung ... miſch-catholiſchen glaubensbekantnis und grundlicher ... legung der von Iſſerſtædten gehaltenen reuocations-...* cum *Buddei* præfatione, Ienæ MDCCXXV. 8. a PR... IACOB. IOERGEN in *apage Iſſerſtadt; oder antwort ... alten rœmiſchen ſauerteig*, Ien. MDCCXXVI. 8.

Inter principes fuiſſe, qui lutheranæ religioni ... cerent ac romanam amplecterentur, ſatis conſtat ... iridem defectione ſua præbuerunt occaſionem ſcrip... polemicorum, quæ partim contra noſtram eccleſiam ... tim pro ea compoſita ſunt. Spectant huc: I) IA...

a contra Brochmandum, Colon. MDCLIII. 4.* cui
s sequentes libri a CASP. ERASMO BROCHMANDO
ii sunt: *refutatio caussarum, quibus inductus Chri-
s Guilielmus, marchio brandenburgicus, a lutheranis
nificios defecit*, Hafn. MDCXXXIV. 4. *euangelisches licht
recht wieder marggraf Christian Wilhelms pabstischen
heits spiegel* ibid. MDCXXXVIII. λύχνος λόγυ περφητικῦ,
us veritatis pontificia speculo. Edidit postea marggra-
apologiam speculi brandenburgici, cum ipso *speculo*, con-
rochmandum, latine et germanice, Colon. et Monach.
XXXIX. 4. quemadmodum antea denotaui; BROCH-
DVS autem respondit in *apologia speculi brandenburgi-
futatione*, Hafn. MDCXLVI. 4. Praeter hunc, MEL-
RA NICOLAI aduersus eumdem marggrauium pugna-
: scripsit: *grundliche beantwortung zweyer schriften,
e unter dem namen Christiani Wilhelmi, marggrauen zu
denburg, in den druck gegeben*, Tubing. MDCXLIII. 4.
ERHARDI comitis *veritas ecclesia vniuersalis antiqua,
ne per varia lustra studio et ardore quaesita: singulari dei
ia inuenta: tandem praeuia matura deliberatione publice
psita ab Erhardo* ceter. quem refellit GERHARD. TI-
s exercitatione inscripta: *Erhardus sacri romani im-
comes a puriore ecclesia deuius*, Helmstad. MDCLII. 4.
equam comes hic pontificiorum coetui se adiungeret,
nine illius capita quaedam religionis dubia ordini theo-
orum vitembergensium tradita sunt, vt de illis senten-
n suam ferret, haecque post ipsam comitis defectionem
n cum dictorum doctorum responsione publicae luci ex-
ita sunt, sub titulo: *religions scrupel*, MDCLII. IV)
esti, Hassiae landgrauii, scripta, qui quamuis non lu-
ranam; sed reformatam religionem deseruerit ac ro-
nam doctrinam sit amplexus; illius tamen loco hoc men-
fieri potest, quia et nostri theologi in certamen, ex
tatione hac religionis ortum, descenderunt. Prodie-
nt: *motiua conuersionis ad fidem catholicam serenissimi Er-
i*, ab *Adriano* et *Petro de Walenburch* latius deducta,
on. MDCLII. 4. Quae *motiua* confutata sunt: a GERH.

*REIMMANNI theol. biblioth. tom. I. p. 667.

...stio in *animaduersionibus theologicis*, iisque ... illorum, Helmstad. MDCLIII. 4. ... *in refutatione motiuorum*, MDCLIII. ... Referunt nonnulli HERMANNI CONRINGII *fundamenta* ... *pontificia concussionem*, certe eodem fere ... Landgrauii *motiua* turbas fecerunt, in du... Helmstad. MDCLV. 4. Attamen ipse ... ... haud diserte profitetur, se eam ... Quam WALTHERUS ... contra *concussionem* ... *Hermannum Conringium laudatum* ... CONRINGIVS contra eos scripsit *animaduersionem priorem de* ... *extraordinaria* ... *formatorum, quibus etiam sua concussio fund... pontificia ab iniqua contra euangelicos* ... Helmst. MDCLXIII. 4. Ad Ernestum landgrauium, inuitauerat ille quosdam theologos ... Francofurti ad Moenum cum Valeriano ... quod doctores illi etsi declinauerint, variae ... enata sunt scripta, postquam dicti principis ... theologos exaratae, in lucem exierant, sub titulo *eines vom herrn landgraf Ernsten abgegangenen ... die theologos, Calixtum, Crocium und Haberkorn* ... Venerunt enim in aliorum conspectum; ... DORSCHEI *bedencken vber herrn landgrafen ... schreiben zur religions-conferentz*, Argentorati ... CROCII *responsio* ad Ernesti, Hassiae landgrauii ... ad theologos, Francofurt. ad colloquium de ... uocatos, MDCLII. ac quae inter landgrauium ... hac de re acta ac scripta sunt, ea coniunctim ... runt, sub titulo: *acta inter seren. Hassiae landgr. Ernestum et Georgium Calixtum*, MDCLVII. et ... cessionibus, MDCLXXXI 4. * Praeterea Ernestus ... uius nonnulla scripta iuris publici fecit iisque ... ad pontificios speciem conciliare studuit. ... *der so wahrhafte; als ganz aufrichtig vnd ... catholische*, MDCLXVI. 4. cuius libri ipse sereni... ceps *epitomen* scripsit; a maiori tamen opere ...

* recensentur illa in FABRICII *histor. bibl. part.* IV. p.

diuersam, ac sub titulo editam: *extract des veri, sin- cere discreti catholici; oder eines gewissen, in wenig ge- ... exemplarien bestehenden buchs: der wahrhafte, auf- richtige und discrete catholische genant*, MDCLXXII. 4.* De ... romana ita differit, vt in suspicionem natura- ... venerit. Repugnauit illi ANDREAS KVHNIVS in ... *catholico autocatacrito*, Annaberg MDCLXXVII. 4. ... editam libri huius refutationem, in *adpropinqua- ... des discreti catholici zu dem catholico lutherano* ... LXXIX. 4.** V) quum FRIDERICVS AVGVSTVS, Poloniarum, a lutheranorum sanctiori cœtu defei- ... atque ad eos se adiunxisset, qui pontificem roma- ... venerantur, sine auctoris nomine lucem adspexe- ...: *vrsachen, warum der churfurst von Sachsen catholisch ...*, MDCXCVII. Oppugnauit schedam hanc PAVL. ...ONIVS *disquisitione de qualitate fundamentorum*, ex ... *pontificii ipsis principibus persuadere nituntur professio- ... fidei tridentinae: postulata simul eiuratione lutheranae*, ... *vocant, secta*, Hal. MDCXCVIII. Prodiit etiam: *wah- ... catholisches glaubens bekantnis, so ein groser furst, zu ... der heiligen wahrheit vnd seinen lieben getreuen vnter- ... zier nach vnd vnterricht setzen lassen*, qui libellus a ... is tributus est, tamquam auctori, Bresselio cuidam, ex ... tate iesu; item *pabstisches lutherthum* ac *grundursach, ... ibro durch* nominatus nimirum Fridericus Augustus, *die lutherische religion verlassen mussen*, scriptum, a iesuita ...ensi SCHAEFFERO, vt perhibent, compositum: ANTON. VLRICI, ducis brunsuicensis, desertio euan- ... religionis itidem polemica scripta peperit Ad ill- ... defendendam RAESEWITZIVS, cuius antea mentio- ... feci, in lucem protulit: *vorstellung der consideration ... bewegungs-vrsachen, durch welche der durchlauchtigste ... furst*

... SCHMIDTIVM in *sagittarian. introd. in histor. ecclesiastic. tom.* I. p. 1603. ac NEVMANNVM dissertatione de *methodo au- ... stiniana* p. 356. *primitiarum dissertation. academic* ... PLACCII *theatr. anonymor.* p. 420. FABRICII *histor. bibl.* ... IV. p. 225. et adde *die vnschuld. nachricht.* 170. p. 658. ... ON SEELEN in *delic. epistolic.* p. 286. *museum bremense tom.* ... p. 501. LILIENTHALII *theol. bibl. tom.* I. p. 669.

furst Anton Vlrich in die heilige catholische kirche sich *geben, veranlasset worden*, MDCCX. et MDCCXII. tempore prodierunt: *funfzig motiua, warum aus allen* *gionen die ræmisch-catholische zu erwahlen*, MDCCXI. 8. bus opposuit IO. CHRISTOPH. SCHWEDLERVS *send* *ben an einen sæchsischen theologum, in welchen die funfzig* *tiuen aus gottes wort geprüfet werden*, Lipf. MDCCXI. 8. rata erat epistola hæc ad IOANN. GVNTHERVM, cuius quaginta, prioribus contraria, *motiua*, cur pontificia fugienda sit, accesserunt. Scriptum hoc pragensis ANDR. FREYBERGER impugnare, sibi sumsit in *von irrgeistern*; responsum autem ipsi datum est in *theidigung des sendschreibens an einen sæchsischen theo* ac GVNTHERVS adiecit: *vindication der funfzig* contra dictum Freybergerum.** Qui licet aduers resisteret in libello inscripto: *alte vnd neue irrg* profligatus tamen est a FRIDERICO WERNERO in *renrettung des seligen D. Io. Gunthers*, Lipf. MDCC Ad eamdem præterea controuersiam pertinet: *zulang* *beweis, daß die funfzig motiuen, mit welchen ein* *papiste iedermann zum ræmisch-catholischen glauben* *wollen, nicht gultig seyn, mit funfzehn motiuen,* *rechtschaffener lutheraner seine religion nicht verlassen* *die ræmisch-catholische religion nimmermehr mit guten* *sen annehmen kan*, Vitemberg. MDCCXIII. 8. VII) GVILIELMVM, ducem citicensem itidem a sacris nostris fecisse, notum est. Sub nomine illius Mogunt. in exiit: *confessio fidei*, germanice; nondum autem expl est, ipsum principem illius esse auctorem. PHILIPP. ARDVS IVNGLINGIVS edidit: *vnterſuchung des gla* *bekantnis fr. hochfurstl. durchl. zu Sachsen Zeitz, herrn* *Wilhelms*, ceter. MDCCXVIII. Quo modo princeps tenebris superstitionis romanæ reductus fuerit ad pri

* *vnschuld. nachricht.* 1710. p. 671. Auctor scripti huius BESSEL, quod testatur PEZIVS in *epistolis apologet.* *sancti Benedicti*, p. 166. conf. *die samlung von alten* *sachen*, 1751. p. 667.

** *vnschuld. nachricht.* 1714. p. 663.

§. VI.

ter pontificios sunt controuersiarum scripto-
s, ii nempe, qui singularia argumenta ea ra-
ctarunt, vt praua ecclesiæ romanæ dogmata
uta defenderent ac contra aduersarios dispu-
ılta generis huius scripta exstant, ab iisdem
pleraque tamen ita comparata sunt, vt et dog-
polemicam formam præ se ferant; hanc au-
sam illa inter libros theologiæ dogmaticæ pa-
lemicæ referre, liceat.

ı supra de libris theologiæ dogmaticæ exponerem,
e pontificiorum singularis argumenti scripta per-
sta igitur nunc prætereo et ea tantum commemo-
m ibi vel nulla mentio est facta; vel non adcura-
a suppeditata. Sunt illa:

I. de *traditionibus*

LI PELLISONII *reflexions sur les differences de auec les preuues de la tradition ecclesiastique*, Paris. VII. MDCXC. MDCXCII. 12. Quatuor libri huius t, quarum prima de via examinis ac de euchari- tur: secunda ad ea respondetur, quæ viæ aucto- ınglia ac Belgio opposita fuerant: tertia aduersus

heretiques, principalement contre les calui...
MDCLXXXV. 12.* LEONOR. ANTON. LAN...
libilité de l'eglise dans tous les articles. Paris...
MDCCVIII. quæ posterior editio auctior est. ...
tuor partibus, quarum prima contra Masius...
fensionem religionis lutheranæ disputatur. ...
argumentis generalibus: **

III. de *sacra cœna*

BRVEYSII *examen des raisons, qui ont* ...
separation des protestans, auec la refutation des ...
ont eté faites, ou l'on repond principalement a ...
rieu a allegué contre l'eucharistie, cui libro ...
Lenfantius, Larroquanus, Iurieus: eiusdem ...
l'eucharistie, Argent. MDCLXXXVI. 12. *les* ...
gion prouues et defendues contre les anciennes ...
verité de l'eucharistie, pour confirmer les ...
dans la foy de l'eglise catholique, Paris. MDC...
CHRISTIAN. LVPI commentatio de *sanctissimi* ...
expositione: RICHARD. SIMONIS liber: *la* ...
l'eglise orientale sur la transsubstation, auec ...
nouuelles obiections de mr. Smith, Paris. MDCLXXX...
ad missam adtinet, supra memoratis scriptoribus ...
IACOB. BENIGN. BOSSVETVM, qui edidit: ...
quelques difficultés sur les prieres de la ...
MDCLXXXIX. vbi eos refutare voluit, qui post...
rorem de sacra cœna, eaque sacrificio proprie ...
propitiatorio, ex canone missæ oppugnarunt. ...
libro *de la frequente communion*, cuius etiam ...
dogmatica scripta mentio facta est, itidem ...
da sunt. Refutauit in eo iesuitæ PETRI DE ...
libellum de quæstione: *sitne melius, frequenter* ...
ro sacræ communionis in eucharistia participem ...
que iste frequentem sacræ cœnæ vsum, singulis ...
immo hebdomadibus suscipiendum, commendas...
hunc Arnaldus reiecit atque adfirmauit, homin...
ram pœnitentiam adducendos; nec prius ad ...

* *act. eruditor.* MDCLXXXV. p. 561. ...

** *vnschuld. nachricht.* 1702. p. 514. et 1708. p. 382.

tendos esse, quam isti ad percipiendos illarum
tis essent apti.* Displicuit hoc maxime iesuitis.
m igitur ordine scripserunt contra eum: DIO-
PETAVIVS in tractatu de *poenitentia publica et prae-
ad communionem*, Paris. MDCXLV. 4. IACOB. SIR-
S in *historia poenitentiae publicae*: FRANCISCVS
IVS ac plures alii. Constitutum ARNALDO fuisse,
hoc San-Cyrani et Iansenii theologiam moralem
ristia et poenitentia vberius exponere, eruditi viri
. Vt defenderet istum, edidit: *tradition de*
r le suiet de la penitence et de la communion, Paris.
I. 4.**

IV. de *purgatorio*

ERT. BELLARMINI libri de *purgatorio*: A. BOSYE
purgatoire, Lugdun. MDCLXI. 8. IO. MVLMANNI
i de *purgatorio*, aduersus Calixtum editum, con-
autem a HERMANN. CONRINGIO in *animaduer-*
de purgatorio in Io. Mulmannum, Helmst MDCLI. 4.
enda est: IVSTI GESENII dissertatio de *igne pur-*
ium vindiciis Frid. Vlric. Calixti, contra Mulman-
elmst. MDCL. 4.

V. de *reliquiis*

OBI GRETSERI *syntagma de sacris romani imperii*
m reliquiis et reliquiarum monimentis, Ingolstad.
II. 4. ALEXANDR. PLOVNIERII *apocrisis in epi-*
usebii romani ad Theophilum Gallum de cultu sancto-
otorum, in qua contra Eusebium defenduntur reliquiae,
mbis romanis erutae, Rom. MDCC. 8. Sub nomine
romani latere *Mabillonium* antea denotaui ac ipsam
s recensui. Exstat etiam DE CORDEMOY *traité*
tes reliques, Paris. MDCCXIX. 12.*** Quorum supra
facta est, de iis nunc taceo.

* *von alten vnd neuen theol. sachen*, 1727. p. 27.
** 1746. p. 182.
*** *rudit. supplement. tom. VII. p. 529. memoires de Trevoux*
CXIX. p. 1357.

VI. de *cruce eiusque cultu.*

IACOB. GRETSERI *opera de cruce*, antea separat
lucem emissa; postea autem coniunctim, Ingolstad.
tomis 4. et iterum MDCXVI. fol. quarum editionum p
vt melior atque adcuratior, posteriori præfertur. *
ctor insignem industriam; nec mediocrem eruditio
monstrat, ac quamuis superstitiosum cultum, quem
romanæ addicti cruci eiusque figuræ atque imaginibu
hibent, defendat ac pro isto contra Danæum et Ma
chium disputet; habet tamen multa, non sine vtilitat
genda. ** Adiungo scriptorem eiusdem argumenti,
edidit: *les bonneurs de la sainte croix iustifiés par l'ecri
et par les peres*, Burdegal. MDCXVI. 12. IACOB. BEN
BOSSVETVM, cuius habetur: *lettre sur l'adoration d
croix*, Par. MDCXCII. 4. MAGNOALD. ZIGELBAVM
historia didactica de sanctæ crucis cultu in ordine benedict
Vindobon. MDCCXLVI. 4.

§. VII.

QVEMADMODVM adhuc syllabum scriptorum d
quæ præsulis romani adseclæ pro sua religione in lu
emiserunt iisque lutheranos, reformatos atque alios
uersarios oppugnarunt; ita merito et libri percens
sunt, pontificiis oppositi atque ita inter se diuersi,

ticulorum Martini Lutheri, per bullam Leonis X. mnatorum, vbi vnum et quadraginta articulos, a condemnatos, singulatim explicat atque ita tue- aduersarii fateantur, Lutherum ingenium ac monstrasse: *tractatus de abominatione canonis* manice MDXXIII. scriptus: *warnung an seine ... hen* MDXXX. quam commonitionem diuulga- iam intellexerat, quale decretum comitiorum um, anno MDXXX. celebratorum, factum fue- is: *wieder das pabstthum, von teuffel gestiftet*, ve- i quidem stilo compositus; ob egregium tamen n ardorem, pontificis romani falsa atque impia mpugnandi, laudandus. Reliqua Lutheri pon- osita ac maxime singularia scripta postea enume- bo occasionem:*

H. FLACII commentatio de *synodo* VI. *carthagi- historia de primatu papæ*, Magdeb. MDXLIX. liber de *primatu Petri et papæ*, germanice: *ng zweyer schriften Io. Fabri vons pabst primat ... ct Petrus niemals zu rom gewesen*, Magdeburg. de *electione episcoporum*;** item *de sectis, dis- contradictionibus et confusionibus doctrinæ, reli- riptorum et doctorum pontificiorum* cum additis

grauaminibus C. *nationis germanicae* aduersus ro-
manam, Basil. MDLXV. 4. * *rationes, cur anti-*
nodi deuitandae sint, praepositae recusationi tridentinae
anno MDXLVI. *a statibus editae*, quae et alia nonnu-
ris huius scripta omnino exquisita sunt atque con-
digna: **

IO. WIGANDI *synopsis anti-christi romani*, *sy*
christi reuelati, Ien. MDLX. Vrsell MDLXVII. 4.
gung des catechismi der iesuiten, summa doctrinae
nae, *genant*, Magdeburg. MDLVI. 8. qui liber ad
dinem scriptorum catecheticorum pertinet:

TILEMANNI HESHVSII liber de DC. *error*
tificiae ecclesiae, Francof. MDLXXII. MDLXXIX.
MDCXII. germanice interprete *Oleario*, M
MDLXXXVIII. 8. ***

MARTIN. CHEMNITII, post Lutherum princi
eos, qui contra ecclesiam romanam praeclare ac
pugnarunt, *examen concilii tridentini* ac *theologi*
rum praecipua capita, egregia ingenii monimenta,
vberius percensenda, quia singularis sunt argume

MATTH. HOE AB HOENEGG *euangelisches h*
lein wieder das pabstthum, liber perutilis: saepe
scriptus ac satis notus, Lips. MDCIII. MDCXIX. ac cu
satione *Io. Benedict. Carpzouii*, MDCXCI. MDCC
MDCCXXXII. 8. Locupletatus ac continuatus est ab
qui nomen suum omisit, in *der fortsetzung des euang*
handbuchleins vermittelst aufrichtiger prufung des f
lichts in finsternissen eines priesters der gesellschaft iesu.
MDCCXXX. 8. Contra librum hunc IACOB. REIH
catholisches handbuch, Neoburg. MDCXVII. 4. diu
quod enchiridion tamen ipse postea, quum sacra no
plexus fuisset, confutauit in *der retractation vnd*
gung seines falsch genanten catholischen handbuchs,
MD

* recensetur in STRVVII *biblioth. antiqu.* MDCCV. p.
histor. bibl. osbec. part. III. p. 374.
** conf. RITTERI *leben Flacii* p. 553. seq. vbi plura
habentur.
*** vide LEVCKFELDII *historiam heshusianam* p. 53.

:formatos coniunctim confutauit, atque alii eius- præsertim speciales, postea a me adducendi:

WOLFG. PLATZII *lucus succisus errorum pontifi-* rancof. MDCVI. 8. quod compendium non con- m est: **

. HVNNII sequentia scripta, quæ egregia sunt, ob solidam adcuratioremque disputandi rationem intur: 1.) *apostasia romanæ ecclesiæ ab antiqua apo- que christiana puritate salutaris doctrinæ fidei, cultus s, ex propria ipsius confessione vnice; luculenter tamen* a Lubec. MDCXXXII. 12: ac cum HVNNII *ecclesia on christiana* et *Christian. Chemnitii* præfatione MDCLXV. 8. germanica autem eius interpretatio : *abfall der römischen kirche von der alten apo- nd wahrhaftigen christlichen reinigkeit der heilsa- nslehre, gottesdienst und religion,* cura *Valent. Al-* eburg. MDCLXXVI. 8. et MDCCVIII. prodiit in lu- cum *Chemnitii* dicta præfatione: metensis cuius- *is*, *contra Hunnii apostasiam* scriptis, ac BALTH. *dissertatione apologetica*, pro vtraque et HVNNII et *Chemnitii præfatione* composita, Argentorat.

tung aller ruhms vnd scheinheiligkeit, damit die kirche fæschlich pranget, vnd einfaltige zu betriegen vnterstehet, Lubec. MDCXXXII. MDCXXXVII. M MDCLXXXIV. 8. IV.) *ministerii lutherani diuini ac legitimi demonstratio*, Bellarmino, Stapletono, de Gretsero, Lancelotto potissimum opposita, Vit. MDCXIV. 8. ac, quum HENRIC. LANCELOTTVS Hunnius præcipue refutauerat, *capistrum Hunnii* fet. Antuerp MDCXVI. 8. contra hostem hunc defensa in *capistro, Hunnio parato, Lancelotto iniecto*, *euidenti probatione, demonstratione ministerii luther. adeoque legitimi Henr. Lancelottum ita conuictum* vt *eius fundamenta tota suo apologetico ne quidem t fus fuerit; multo minus subruere potuerit*, Vit. MDCXVII. 8. et iterum cum *demonstratione* cura Goth *neri*, Regiom. MDCCVIII. 12. V.) *necessaria depulsio g rum adcusationum iesuiticarum, ac si ecclesiæ augustanæ fionis, papam dicendo antichristum, romanum imp fsaream maiestatem ceterosque status catholicos iniur rent: solemnem religionis pacificationem violarent*, sine auctoris nomine, studio *Guil. Leyseri* Vit. MDCXXVIII. MDCXXIX. MDCXXX. 12. prodiit, et *Andrea* in germanicam linguam translatus lucem MDCXXIX. MDCXXX. MDCXXXII. 12. sub titulo:

logia IO. GOTTFR. OLEARII. Dresd. MDCCXVII. 8. *ul. Ern. Leschari* præfatione :.*

TR. HINCKELMANNI *papismi errores præcipui ve-lici et venenati, in disputationes* XXIV. *distributi et te refutati in academia rostochiensi*, MDCVIII. 4.

COBI HEILBRVNNERI *vncatholisches pabstthum*, g. MDCIX. MDCXIV. fol. opus, quod præclara adiu-ad intelligendum ac monstrandum, falsam esse reli-a romanam, exhibet. Quum IACOB. KELLERVS mpugnare adniteretur ac *das catholische pabstthum*, h. MDCXVI. fol. in lucem proferret, defensum id *der ferneren grundlichen offenbarung des vncatholi-abstthums, wieder Iacob Kellers munchischen iebufiters vengeflickten bettlers mantel, den er catholisches pabst-intituliret*, auctoribus HEILBRVNNERO et GEORGIO ANNO, Francof. ad Mœn. MDCXVII. et XXI. duo-mis, fol.

NR. ECKHARDI *pandectæ contrauersiarum religionis*, , quæ inter augustanæ confessionis theologos ac pon-sunt, Lips. MDCXXI. MDCXXVII. MDCL. 8.

. DE HYPERIIS *reformir-spiegel des weltlichen pabsts ahren antichrists zu Rom*, sine mentione loci, . 4.**

EOD. THVMMII scripta eaque: *papa antichristus, hoc la demonstratio, pontificem romanum post tempora Gregorii sse antichristum, illum magnum, a propheta Daniele et apo-ullo descriptum, fabulis pontificiorum opposita*, Tubing. . 4. *papa antichristus, hoc est, continuata demonstratio, em romanum esse antichristum, a spiritu sancto libris*

pro-

---

ur de Hunnii scriptis: STARCKIVS in *der lubeckischen kir-historie*, p. 899. et MOLLERVS *Cimbr. litterat. tom.* II. 2. seq.

to *Hyperiis* nomine *Henricum Oræum* latere, eruditi viri suspi-ir: cont. PLACCII *theatr. pseudonymor.* p. 71. Liber ipse isetur in *der samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1739. 9. Prodiit etiam *idea reformandi anti-christi*, MDCXXIII. omine *Eryci Rhonæi*, quem eumdem esse cum *Oræo*, con-a sit non sine probabilitate.

prophetarum et apostolorum descriptum fabulis pontifi-
inprimis vero Bellarmini opposita, ibidem MDCXXIV.
pa antichristus magnus, hoc est, solida et perspicua
stratio, pontificem romanum esse antichristum, errori-
larmini; maxime vero cauillis Lechneri opposita, eod-
atque anno 4. *apocalypticus character antichristi*, T
MDCXXIV. 4. *apologia contra iniustas criminationes* Fo
Lechneri de crimine læsæ maiestatis cæsareæ, T
MDCXXVI. 4. *iusta et necessaria defensio secunda de pa-*
christo contra Lechnerum, Tubing. MDCXXVII. 4. *pa-*
est, præcipua capita superstitionis acatholicæ romanæ T
MDCXXIV. 4. *disquisitio, an papa romanus sit vniuers-*
scopus, pastor, ephorus et monarcha totius ecclesiæ mil-
Tubing. MDCXXVI. 4. *tractatus de hæreticis non occi-*
sed coercendis, contra pontificios et caluinianos, T
MDCXXI. 4. *apodixis theologica, pontificios esse εἰκον-*
σκελετολατρας, contra Bellarminum, Tubing. MDC
Lutherus thaumaturgus de admiranda eius reformatio-
tra Forerum, Tubing. MDCXXVII. 4. *discursus de refo-*
tione Martini Lutheri, in quo contra pontificios ost-
eam non ausu priuato, temerario et inordinato; sed
et iure diuino susceptam fuisse, Tubing. MDCXIX. 4.
ob ein euangelischer christ auf begehren und næthigen
cher obrigkeit mit gutem gewissen zur pæbstlichen religi-

ex ipsomet Bellarmino ostensa ac publice proposita,
n partium, quarum prima in lucem exiit, Ienae
XL. 4. secunda ibidem MDCXXXII. 4. ac tertia
I. eodem loco. Continentur eo disputationes,
oris filius *Ioannes Ernestus* denuo ad disputandum
ropofuit, Ien. MDCLXXXIV. 4. Scripsit contra
Erbermannus ac Bellarminum defendere voluit:
*eratio duorum discursuum, quibus iesuitae simplicio-
uadere conantur, vt a Luthero secessionem faciant,*
4. quae disputatio, germanice a *Wolfg. Iacobo*
reddita, sub titulo: *euangelische brustwehr*,
. 12. lucem adspexit: V) *consideratio quarumdam
s theologicarum, in compositione pacis dillingensi
m*, Ien. MDCXXXI. 4. vbi contra *compositionem* il-
disputatur, quam FORERVS ac LAYMANNVS
onsultorum dillingensium nomine eo consilio in
propofuerant, vt pacem religiosam labefacta-
I) *confessio catholica*, postea a me enarranda, quan-
exponam, qui monstrarunt, pontificios contra
estari ac pugnare. Omnia iam memorata Ger-
pra merito multum existimationis ac laudis ha-

BALTHAS. MEISNERI *consultatio catholico-lutherana capessenda et romana papistica deserenda*, MDCXV. opposita LEON. LESSII *consultationi, quae religio sit capessenda, cum adpendice, vtrum quiuis in sua religione saluari possit?* cuius pariter antea mentio ... brorum, a MEISNERO contra Reihingium ...

GERHARDI TITII *ostensio summaria ... tificii dogmata sua sibi peculiaria non possint ... rum ecclesiasticorum, e quinque prioribus post ... torem seculis superstitum, consensu probare* ... MDCLVIII. et cum accessionibus, MDCLXIII. 4. ... quum VITVS ERBERMANNVS *animaduersiones* ... respondit TITIVS in *castigatione animaduersionum in ostensionem summariam*, Helmstad. MDCLX... que in lucem emisit: *tractatum de phrasibus ... nibus veterum ecclesiae doctorum, quibus pro ... tibus suis romano-pontificiae ecclesiae doctores ...* Helmst. MDCLXXVI. 4. qui vterque liber ... tatis: *

BALTH. CELLARII *examen potiorum ... gustanae confessioni addictis, cum pontificiis ... trouersiarum iuxta ductum concilii tridentini* ... MDCLVII. 4. quod septem et decem disputati... citur, antea separatim editas; postea autem ... scriptione ornatas:

IO. HVLSEMANNI egregia scripta, qui... morum genere abunde instructus, contra po... adseclas grauiter feliciterque pugnauit, eaque ... *aduersimes in Roberti Bellarmini tomum ... uersiarum*, Vitemberg. MDCLXI. 12. *enodatio ... eti a de praescriptione: an opinio quaedam ment... bus theologicis finito temporis tractu, possit prae...* MDCXLVI... 4. cui proprius locus inter scripta ... pontificiis, infra commemorandis, adsignand... *apologia ministerii euangelici pro ministro ordin...*

* FABRICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 293. 323. seqq.

ſ.MDCLVIII.4.* qua cauſſam eccleſiæ noſtræ contra praeclare agit. Referri etiam huc poſſet eiusdem *nfeſſionis auguſtanæ*, oppoſitum BALTH. HAGERI *uguſtanæ confeſſionis et œcumenicorum conciliorum cum* qua oſtendere, conatus fuerat, doctrinam auguſta-ſſionis verbo diuino plane repugnare; decreta icilii tridentini cum iſto adcurate conuenire · mit-id, quoniam in capite de ſcriptis theologiæ ſym-n adductum eſt. Nec HVLSEMANNI inſignis ris ſcholaſticæ eruditionis plenus liber de *anxi-* ad locum hunc pertinet, quod in eo non ſo-ificii; ſed etiam reformati, præcipue arminiani ır:

CALOVII *matæologia papiſtica, concilio potiſſimum et præcipuis ſcriptoribus pontificiis propoſita*, Gedan. .4. ac Vitemb. MDCLVI. MDCLXXVIII. 4.

ONR. DANNHAVERI *hodomoria ſpiritus papai*, mis, Argent. MDCLIII. 8. opus, quod auctoris iu-que eruditionem luculenter prodit: *antichriſto-reuelatio antichriſtianismi generaliſſimi, ſubalterni, i et* κατ᾽ ἐξοχὴν *magni, vnico ſyllogismo compre-*ent. MDCXL. 4.

. HOEPFNERI *Saxonia euangelica, Saxoniæ pſeu-æ Petri Cutſemii oppoſita*, Lipſ. MDCXXV. MDCLXXII. 4. ſteriore editione etiam MATTH. HOEI AB HOE-t PETRI CVTSEMII *epiſtolæ* de quæſtione: *an ſit, ab eccleſia ac doctrina lutherana ad caſtra ponti-ferre?* legendæ ſunt; ipſum autem opus ideo a itur, quoniam id controuerſiis lutheranorum ac rum multam lucem adfert. Ad easdem etiam *nes* eius *de iuſtificatione hominis peccatoris coram* nt, iam ſupra ob præſtantiam ſuam laudatæ:

STIAN. DREIERI *controuerſiæ cum pontificiis præ-ſolum ex ſcriptura; ſed et antiquitate pertractata*, ıt. MDCLXXXVIII. 4. quæ non contemnendæ ſunt, or ſcientia antiquitatum eccleſiaſticarum ſatis in-

 ſtructus

INII *faſcicul. I. exercitation. philologico-hiſtor.* p. 94.

ſtructus fuit ac multam operam in libris patrum quum tamen ſyncretismo faueret ac pontificiis plus, quam decet, largiretur, non ſine cautione dæ ſunt:

HIERON. KROMAYERI *diſputationes de eccleſi... næ apoſtaſia in myſterio peracta; vel ſucceſſiua et ... errorum papalium in eccleſiam introductione* Lipſ. MD...

IO. ADAM. SCHERZERI *anti-Bellarminus*, ... mentionem feci: *bibliotheca pontificia; ſeu papismus ex ipſorum pontificiorum ſcriptis detectus*, Lipſ. MDC... antea ſub inſcriptione: *bibliothecæ pontificiæ tomus*, MDCLXXVII. 4. edita, quo libro pontificiorum ſcr... tinentur, ita comparata, vt in iſtis vitia ac vulnera romanæ aperiantur, tali inſtituto, quali et alii ex p... romani adſeclis teſtes veritatis in lucem produ... me infra ſigillatim percenſendi.* Addendæ ſunt ... ſputationes, contra pontificios compoſitæ: de *concep... culata; an immaculata? virginis Mariæ deiparæ*: ... *torio exuſto*; item *dialyſi doctrinæ ſcholaſticæ papi... fide implicita, tam veteris; quam noui teſtamenti*; ... men ad ſcripta potius ſpecialia, poſtea memoranda, debent:**

CHRISTIAN. KORTHOLTI *papa ſchismaticus; ... weis, daß nicht Mart. Luther vnd die proteſtirend... dern der rœmiſche pabſt vnd deſſen anhang an der ... ſeculo entſtandenen kirchen trennung ſchuld haben*, ... MDCLXIII. 4. Kilon. MDCLXIX. 4. *tractatus de ... pturæ* aliaque ſingularis argumenti ſcripta, poſtea ... moranda: *tractatus de proceſſu diſputandi papiſtico*, ... de circulo, quem pontificii in diſputationibus cum ... tibus committunt, cum diſſertatione eius de *hoſtiis euch...* Kilon. MDCLXXXVI. 4. præter quam editionem ... MDCLXXXV. 4. adducitur;*** ab illa tamen, vt videtur

---

* conf. KOECHERI *bibliothecam theolog. ſymbolicæ* p. 4... *geſezte ſamlung von alten vnd neuen theologiſchen ſac...* vbi ſcripta, volumine hoc comprehenſa, recenſentur

** ſunt in illius *faſciculo diſſert. theolog.* Lipſ. MDCLXXI...

*** *act. eruditor.* MDCLXXXVII. p. 204.

Nec à loco hoc plane alienum esse, puto, si et
i faciam illius *disquisitionum anti-baronianarum*,
LXXVII. 4. ac cum accessionibus Lips. et Hamb.
4. quia istæ præclaras atque eruditas commen-
ntoribus ecclesiæ romanæ appositas, complexu
easque de purgatorio: de confirmationis sacra-
: ordinis sacramento: de extrema vnctione: de
us non scriptis: de reliquiarum cultu: in cano-
icænum. Exstant præterea singulares KORT-
issertationes, quibus pontificii profligati sunt.
inscriptiones: *funus ecclesiæ romanæ in Clemen-
defuncta*, Kilon. MDCLXX. *papa vtopicus*, ibidem
m anno: *de schismate, superiori seculo protestantes
tificios enato*, ibidem MDCXC. 4. *apotheosis papæ*,
CXCI. 4. *disquisitio de pontifice romano*, ibidem
.*

T. ALBERTI *wiederlegung eines pæbstischen buchs:
t antiaugustana confessio*, quæ iussu episcopi neo-
comitis Leopoldi de Kollonitsch edita fuerat,
LXXXIV. 4.** *augustana confessio thetice et apologe-
is contra iesuitæ Io. Dez*** *aliorumque tam anti-
uam recentium aduersariorum fallacias et crimina-
ncta methodo pertractata*, Martisb. MDCXC. 12.*
*fessionis fidei tridentinæ; nec non expositionis do-
olicæ Iac. Benign. Bossueti*, Lips. MDCXCII. 12.**
tribus libris, ad theologiam symbolicam spe-
supra disserui; nunc autem adiicio eiusdem:
*ber zwælf papistische religions-fragen, welche vor
en zu Wien vnd Leutsch in æffentlichen druck her-
n vnd der vnsern antwort hierauf begehret worden*,
XCIII. 8. Reliqua illius scripta, maxime singu-
ilium locum reseruo:

um scriptorum Kortholti, adiectum *disquisition. anti-baro-*
 152.
or. MDCLXXXIV. p. 534.
ius librum de *reunione ecclesiarum protestantium cum romana*.
r. MDCXC. p. 26.
CXCII. p. 464.

IVST. CHRISTOPH. SCHOMERI *collegium a*
eium de modo disputandi contra pontificios, præcipuas fi
uersias discutiens, quod post auctoris mortem *Henr.*
gelckenius Lubec. MDCCXXXIII. 4. edidit ac præmisit
tionem de peruersis artibus ac methodis pontificiorum
certitudine salutis in religione pontificia iuxta propria p

SAM. SCHELVIGII *schriftmæsige prufung des p*
Gedan. MDCLXXXVII. Lipf. MDCXCII. 8. quo libr
tim tantum controuersiæ cum pontificiis pertrac

IO. FRIDER. MAYERI scripta, quæ largio
in hac theologiæ polemicæ parte exhibent, q
pontificiorum libros reddidit sibi familiares atq
contra aduersarios hos κατ' ἄνθρωπον, vti dicitu
ter disputauit. Quædam eorum coniunctim p
inscripta: *kriege des herrn fur die wahre euangeli*
wieder das vnheilige pabstthum gefuhret, V
MDCLXXXV. 8. Ien. MDCLXXXIX. 8. maxime con
Marcum Schœnmannum ac Georg Haidelberg
rata, et antea separatim edita. Sunt in illis: *Lu*
calypticus, Lipf. MDCLXXVII. 12. *vindiciæ Luth*
lyptici, ibidem MDCLXXVIII. 12. *gewissens marter*
pabstthum abgefallenen lutheraner, Ien. MDCL
MDCLXXXVIII. 12. *papistischer catechismus*, ac qu
Quem memoraui libellus: *papistischer catechis*

pontificium ſpectant. De eo ſciendum eſt, cate-
ita, de decem præceptis diuinis: de ſymbolo
: de oratione dominica, ac reliqua peruerſe
plicari atque ad probandam interpretationem
umdam eccleſiæ romanæ doctorum effata adfer-
o tamen conſilio, vt hæc omnibus curiæ romanæ
ribui debeant; ſed vt pateat, qua ratione ponti-
tendum ſit, quando ex nonnullorum, qui noſtram
a profeſſi ſunt, dictis totius eccleſiæ noſtræ do-
eſtimare velint. Idem MAYERVS alia ingenii
reliquit iisque feliciter contra epiſcopi roma-
res pugnauit, vti ſunt: *der an paläſtiſche ertter*
d daſelbſt wohnende lutheraner, Lipſ. MDCLXXXIII.
DCCXIV. 12. qui liber laudatur; nec præter me-
rtheidigung des reiſenden lutheraners, Hamburg.
12. *eccleſia papæa lutherana reformationis patrona*
ſiue diſſertationes de pontificiis, Leonis x. *proceſ-*
ſus Lutherum improbantibus, et quantum pontificiis
beati Lutheri, ipſis non diffitentibus, profuerit?
a oratione de *morte Caroli* v. *imperatoris euange-*
MDCXCVIII. 4. ſcriptum elegans atque vtile; item:
tificiorum ἄλογος, Hamburg. MDCXCV. 8. ac ger-
ra *Serpilii*, libellus præſtantiſſimus, quo luculen-

ta ſpecimina abſurdiſſimarum ratiocinationum atque pretationum ſcripturæ, a pontificiis edita, exhiben Quodam modo eiusdem: *eclogæ de fide Baronii et mini, ipſis pontificiis ambigua*, Amſtelodam. MDCXC huc referri poſſunt. Diſputationes, quas de ſingul argumentis ad pontificios impugnandos in lucem alio loco percenſebo:

PHILIPP IACOB. SPENERI *aufmunterung zu ſtændigkeit in der reinen lehre des euangelii vnd chri vnterricht von ſeliger wiederkehr zu der euangeliſchen heit*, Francof. MDCLXXXIV. 12. MDCXCVII. 12. ac cu dita præfatione *Io. Georg. Pritii* ibidem MDCCXVII. *rechter eifer wieder das antichriſtiſche pabſtthum*, itidem *Pritii* præfatione, Francof. MDCCXIV. 8. qui liber nes complectitur, plerumque Dresdæ, ad mem emendationis ſacrorum noſtrorum renouandam, tos.** Præter ſcripta hæc, emiſit alia iisque contr tificios grauiter atque adcurate diſputauit. Princip iſtis locum iure tuetur opus: *die euangeliſche gla gerechtigkeit* inſcriptum ac Ioann. Breuingio oppoſ id quod vti ad præcipuum dogma, inter nos ac pr romani adſeclas controuerſum, pertinet; ita alios menti huius libros præſtantia ſua antecedit. Pluri

: modus infallibilis conuincendi lutheranos, Lipf.
ac germanice fub titulo: *ftandhafter luthera-*
dicti *Kraufii* cura, Francof. MDCCIX. 8. *
ten, warum man fich nicht zur roemifchen kirche
Lipf. MDCCXII. 8. *vindication der funfzig mo-*
a Andr. Freybergerum, Lipf. MDCCXIV. 8. **
iemoratis *vindiciis* oppofuiffet: *alte vnd neue*
efenforem Guntheri fe oftendit FRIDER.
in *der ehrenrettung des feligen D. Io. Gun-*
MDCCXV. 8. et in *der vertheidigung der ehren-*
feligen D. Io. Gunthers, Lipf. MDCCXVII. 8. ***

PENII *fchaubuhne der euangelifchen wahrheit*,
X. fol. qui poftquam ex tenebris ecclefiæ ro-
ncem euangelii eductus fuerat, memoratum
fuo eaque doctrinæ capita inter nos ac pontifi-
erfa diiudicauit; inprimis autem contra Ada-
lberum * difputauit. ** Libellus, quem
YTAGORAS ipfi oppofuit: *entkleidete fchaubuhne*,
CIX. 4. præfert calumniandi libidinem atque
ceptandi modum: ***

NT. ERNEST. LOESCHERI *geheime gerichte*
das pabftthum, Magdeb. MDCCVI. 4. cum prima
e continuatione: *abgewiefener demas zur vber-*

geister, Lipſ. MDCCXIII. 8. pro quo ſcripto IO. CH[illegible] KOCHIVS edidit: *abgewieſenen indifferentiſten*, [illegible] MDCCXVII. 8. * *ræmiſch catholiſche diſcurſe vom euang[illegible] lutheriſchen iubeliahr*, MDCCXVII. 8. *allerklærſte und [illegible] mathematiſche vberzeugung des pabſtthums, auf eine [illegible] vnd nachdruckliche art vorgeſtellet*:**

CHRIST. MATTH. PFAFFII *demonſtrations ſolid[illegible] la verité de la religion proteſtante contre la religion pret[illegible] catholique*, Tubing. MDCCXIII. 8.*** cuius libri, lucule[illegible] que eruditi, nona editio prodiit inſcripta: *la verité de la [illegible] gion proteſtante oppoſée aux nouueaux preiugés des docteu[illegible] tholiques*, Tubing. MDCCXIX. 8. ac germanice ſub ti[illegible] *vnumſtœsliche klare wahrheit der euangeliſchen vnd de[illegible] durch gezeigte vnterſcheid zwiſchen derſelben vnd der [illegible] miſch-catholiſchen kirche*, Amſtelod. ſiue potius Rat[illegible] MDCCXIV. 8. Dantiſc. MDCCXXXIV. 8.* item: *nœthige [illegible] terricht von denen zwiſchen der ræmiſchen vnd den prot[illegible] tiſchen kirchen obſchwebenden religions ſtreitigkeiten*, Tu[illegible] MDCCXXI. 8. iterum Franc. et Lipſ. eodem anno; in [illegible] tamen editione teſtimonia patrum, ab auctore ad [illegible] addita, omiſſa ſunt, ac Tubing. MDCCXXII. 8. cum a[illegible] ſionibus, quod elegans atque ad illitteratorum quoque [illegible] genia adcommodatum compendium commendandum

h. IACOB. RAMBACHII *historische einleitung in die streitigkeiten zwischen der euangelischen und roemisch-catholischen*, Hal. MDCCXXXVIII. 4. quod opus post auctoris obitum publicam adspexit lucem. Constat id duabus partibus, quarum altera historiam de origine, progressu, ecclesiae romanae, vna cum notitia librorum, ad litem pontificiis pertinentium; altera confutationem eorum dogmatum, quae curiae romanae addicti tuentur, exhibetur. Vtraque adparatum rerum exhibet, quae in theologiae polemicae parte vsum praebent; nullum dubium est, quin liber adcuratior ac correctior fuisset, si ipse auctor ad istum edendum industriam suam adhibere. Multa omissa: multa, nomina praesertim auctorum propria, vitiose litteris descripta sunt.*

Sic multa scripta, a nostris doctoribus contra pontificios composita, recensui, ea praesertim, quae reliquis dignitate atque vtilitate praestant. Restant plura alia, quae libri in tali existimatione sint, qualem iam adducta sibi acquisiuerunt; instituti tamen mei ratio postulat, vt illa quae, strictim saltem, commemorem. Sunt ea: 1) ANDR. CAROLOSTADII: *verba dei quanto candore praedicari debeant*, contra Eckium, Vitemb. MDXX. 4. libellus *de canonicis scripturis*, ibidem atque eodem anno 4. *axiomata super caelibatu, monachatu et viduitate*, Vitemberg. MDXXI. 4. *von pæbstlicher heiligkeit*, ibidem MDXX. 4. et eiusmodi opuscula: 2) ERASM. SARCERII *bericht aus dem wort und der altesten vater schriften, daß der papisten furnemster grund nichtig und kraftlos sey*, Isleb. MDLVI. fol.** 3) IO. PAPPI *contradictiones doctorum romanae ecclesiae*, Argentor. MDXCVII. 4. quae sumtae sunt ex BELLARMINI *disputationibus de controuersiis christianae fidei*:*** 4) ANDR. OSIANDRI *papa non papa, hoc est, papae et papicolarum de praecipuis christianae fidei partibus lutherana confessio*, Tubing. MDXCIX. 5) IOACH. HEERBRANDI *antwort und abfertigung der fragstucken von dreyen strei-*

* LILIENTHALII *theol. biblioth* tom. 1. p. 657.

** *Sammlung von alten und neuen theol. sachen*, 1726. p. 203.

*** *Idem* 1725. p. 899.

ſtreitigen artickuln, de ſacramento altaris: de purg
atque inuocatione ſanctorum, Tubing. MDLXXXVI
bericht, ob die papiſten; oder lutheraner ketzer - katzen
ibidem MDLXXXIX. 8. atque alia, infra recenſenda:
ELIAE EHINGERI *altes vnd neues pabſtthum*, vo
vneinigkeit der papiſten, Darmſtad. MDCIX. 4. *ausfu*
der frage: wo die chriſtliche kirche geweſen, ehe docto
ther gebohren, Vlm. MDCXLIX. quibus adiungere licet
tung des lebens, ehr vnd lehr, auch ſeligen ableib
Mart. Lutheri, Ratisbon. MDCXXXIX. ** 7) BALT
MENZERI *catholiſch neu iahr; oder aufløſung des dreyf*
ſtricks, durch welchen dieienigen, ſo ſich von der allgem
heiligen, rechtcatholiſchen vnd recht apoſtoliſchen lehr
euangelii abſondern, gebunden vnd verſtrickt gehalten
den, Gieſ. MDCXIX. 12. Vitemberg. MDCLVI. 8. ***
anti-Piſtorio eius antea differui: 8) HENRICI ECK
DI *papa phariſaizans, papiſtarum et phariſæorum conſp*
nem hiſtorice, logice et theologice prodens, Francof. et
MDCV. 4. et 8.* iam memoratæ *pandectæ controuerſiarum re*
nis, in quibus cardo diſputationis inter auguſtanæ conſeſ
theologos et pontificios vertitur, Lipſ. MDCXXI. MDC
MDCL. 8. ** 9) IO. GISENII *papiſmus*; ſiue confu
errorum pontificiorum, Gieſſ. MDCXXIII. 4. 10) L
RENT. LAELII *rœmiſche vnd euangeliſche bekæntnis*

ıtque alii, a pontificiis vexati, ex eo caperent con-
n atque ad perpetuum profeſſionis euangelicæ
incitarentur: 13) IO. GEORG. SIGWARTI
*·blein, in welchem die furnemſten haupt-puncten
r lehre durch frag und antwort aus gottes wort
erklaret und was denſelbigen zuwieder, kurtzlich
nd wiederlegt wird*, Tubing. MDCIV. 4. cum ad-
is MDCV. 12. Franc. ad Viadr. MDCXCVI. 12.
ri inſcriptio quamuis catechiſmum indicet; eius
entionem facio, quia iſte ita concinnatus eſt, vt
ſa pontificiorum dogmata exhibeat: * 14) CHRIST.
LERI liber de *antiqua catholica fide, vtrum repe-
ud pontificios; an lutheranos*, Francof. MDCXXVII.
}. 15) HERMANN. CONRINGII ſcripta, quæ
*fenſio eccleſiæ proteſtantium aduerſus duo pontificiorum
a, petita a ſucceſſione epiſcoporum ac presbyterorum
is vsque deriuata*, Helmſt. MDCLIV. 4. *concuſſio
torum fidei pontificiæ*, ibidem MDCLIV. 4. cuius di-
is ſumma eſt, neque pontificem; neque epiſco-
anæ eccleſiæ, qui conciliis, vti vocantur, œcume-
ſint, in rebus fidei ac vitæ, veluti ſanctiſſimi nu-

sioni opposuerat, Helmst. MDCLIV. 4. *responsione*
pro sua concussione fundamentorum fidei pontificiae
riani Magni epistolam nuperrimam, ibidem MDC
item: *animaduersiones in Christophori Haunoldi libel*
cussioni fundamentorum fidei pontificiae oppositum, H
MDCLIV. 4. vbi itidem HAVNOLDI liber
pro infallibilitate ecclesiae romanae notae responsoriae
ac denique: *examen libelli, a Vito Ebermanno**
fundamentorum fidei pontificiae oppositi, Helmst. MD
qui ERBERMANNI libellus: *interrogationes apolog*
Hermannum Conringium, etiam accessit. Praeter haec
RINGIVS alia ingenii monimenta reliquit, contra
romani adseclas composita. Exstant illius: *anima*
in fratrum Walenburgiorum Conringii laudati et con
tem priorem de vocatione extraordinaria primorum
formatorum, Helmst. MDCLXIII. 4. *animaduersio in lib*
uena sancti Antonii de Padua, quam quum DIONYSII
LENSIS impugnare adnisus fuisset, in *animaduersion*
aduersionem Hermanni Conringii, qua iste nouenam
tonii patauini simul et cultum sanctorum ridere et
sicte posse, crediderat, Hanou. MDCLXXVI. 4. CON
respondit in *discussione eorum, quae animaduersioni in*
antonianam opposuit Dionysius Werlensis, Helmst. MDC
ille autem caussam suam egit in *Conringio ob*
suam discussionem iuste; sed misericorditer castigato,
MDCLXXVIII. 4.** In lucem quoque CONRINGII
Georgii Cassandri et Georg. Wicelii de sacris nostri
controuersiis libros duos; nec solum quaedam alia de
tate emendationis sacrorum romanorum adiunxit;
etiam librum hunc longiore praefatione ornauit, H
MDCLIX. 4. 16) IO. IACOB. HEILINI *muri Baby*
structi, das ist, grundliche wiederlegung der vornemst
grunden, damit heutiges tages die iesuiten vnd pab
er die euangelische religion vmzustossen; dargegen ih
sche irthumer zu behaupten, sich vnterstehen, Tubing MD
17) IO. BOTSACCI scriptum de *ecclesia romana*

* conf. FABRICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 205. seq.
** vid. A BONONIA *biblioth. scriptorum capuccinorum*

tembr. MDCXXIX 8. *contradictiones pontificiæ, qui-s romana probatur, non esse vna unitate fidei,* ibidem L. 8. *patrologia; siue de libertate, veterum doctorum dicendi, qua ostenditur, omnes fere patres errorum et ab ipsis pontificiis argui atque postulari,* Stetin. L. 8. *grundfeste des euangelischen glaubens,* Gedan. L. 12 qui liber autem speciatim contra Keddium est: 18) SEBAST. SCHMIDII *syncrisis; seu collatura sacræ et pontificis romani, qua quæstio: meliusne ecclesiæ per scripturam sacram; an per pontificem consultum sit? discutitur,* Argentor. MDCLXV. et *Petrus non papa,* ibidem MDCLXXVI.MDCLXXXV.12. IRAD. TIBVRT. RANGONIS *mataeologia papistica, io tridentino,* Stetin. MDCXLVIII. 8. *vncatholisches ; oder gnugsamer beweis, daß die roemische religion wahre sey,* ibidem MDCLXIX. 12. 20) AVG. VARENII *smus orthodoxus in præcipuis christianæ religionis ar-* Rostoch MDCLXXIV. 4. 21) CASP. LOESCHERI *t de latrociniis pontificiorum in concilia, canones, pa- ios scriptores publicos commissis,* Martisb. MDCLXXIV. 4. . PFEIFFERI *lutherthum vor Luthern; oder das alte che durch Luthern erneuerte christenthum vnd das rische durch Lutherum aufgedeckte pabstthum,* Dresd. 7II. cui libello *panoplia antipapistica;* siue notitia um ab auctore laudatorum, addita est: 23) GEORG. II *sendschreiben an einen wanckenden lutheraner, wel- n mit Babel, das licht mit der finsternis zu verwechseln t,* Hanou. MDCXCVII. 12. cuius epistolæ ob præstan- is merito mentionem facio: 24) DAN. SEVERINI . TI *panoplia sacra ex armario prophetico et apostolico rina ecclesiarum protestantium contra romanæ ecclesiæ rt abusus,* Lipf. MDCXCI. 8. 25) IO. GVIL. HOBBHA- pta, quæ sub variis fictis nominibus, *Montgalli, Sieg- Verulamii, Mariophili, Aletophili, Innocentii de Rouge,* s pontificios in lucem emisit iisque, se eruditione nonstrauit, nempe: *theologische correspondenz,* ma- ntra Ioannem Fabricium, August. Vindel. MDCCIX. 4. *efige rettung des lutherischen abendmals vnd grund- fung der roemischen priesterweyh,* contra Mændlium, iesui-

iesuitam, Siegburg. MDCCX. 8. *schriftmäsiges rai-* *vber P. Mandels hächstvermessene redensart vom h-* *abendmal*, MDCCXI. 8. *apologetischer kehrwisch* aduer- dem, MDCCXI. 8. *curieuse wallfarth zu dem wunder-* *marienbild zu Dunchelsbühl*, MDCCXII. 8. *epistola* *anti-fabriciana a iesuiticis cauillationibus modeste* Nicopol. MDCCXIII. 8. item: *wer das lieset, d- r* *ersten auf die christliche warnung vor der pabstisch-* *dem festen wort gottes: zum andern auf des herrn* *stachii Eisenbuts gegenwarnung vom lutherischen aben-* *drittens auf die durch licht vnd recht obsiegende* Siegeb. MDCCVI. 8. *eilfertiger gegenextract aus* *galli gelindem discours wegen seiner vom herrn Liber-* *censurirten theologischen correspondenz*, MDCCX. *ret-* *angetasteten iungfer ehre der lutherischen religion*, MD- cuius tamen, vltimo loco nominati, libelli alium e- rem, nonnulli putant: 26) I. G. HICKMANNI *gett-* *terkeit der christlich - lutherischen religion*, O- MDCCXIII. 8. qui pontificii cuiusdam fidei prof- omnibus fere docrinæ nostræ capitibus oppositam, tat:* 27) MICH. LILIENTHALII *beweis, daß die p-* *kirche nicht die wahre kirche sey*, Regiomont. M- 28) BALTHAS. MENZERI *papismi labes*, γνησίως *l-* *haud absque iniuria adspersa*, Londin. MDCCXIX. 8. bro lutherani a calumnia, in Anglia disseminata, c- tificiis fauere, defenduntur: ** 29) BERNARD. VO- DEN *warnung fur dem verfuhrerischen pabstthum*, R- MDCCXVII. 30) IO. CARTHAVSII *grundliche an-* *wie ein euangelischer christ bey seiner religion bestän-* *ben: gottselig leben: getrost vnd selig sterben kann*, MDCCXX. 12. cum *Io. Franc. Buddei* præfatione: S- EVANGELICI; siue, qui sub nomine hoc latet, WOLFGANG. FRATZSCHERI *schriftmæsige prüfung* *misch - catholischen glaubens - bekæntnisses*, Ien. MDCCX- itidem cum *Buddei* præfatione, eiusdemque *sieg de-* *gelischen wahrheit*, ibidem MDCCXXV. 12. vbi-

* *vnschuld. nachricht.* 1713. p. 1086.

** *ibidem* 1719. p. 658.

...*tis* defenſio exhibetur; * item: IO. DAN. HERRN-SCHMIDII *reflexions vber den abtritt von der euangeliſch-...iſchen religion zu der rœmiſchcatholiſchen, ſamt einer ...gefaſten aufdeckung der pabſtiſchen ſtaats theologie,* qui ...primum MDCCVI. ac tertium cum præfatione *Io.* ...*Hildebrandi* Ien. MDCCXXV. 8. prodiit.** Tria ...coniunctim memorata opuſcula iis maxime commen-...ſunt, quibus non licet, ampliora volumina euoluere; ...eorum rationes non permittunt, vt in his contro-...multum temporis ponant: 31) ADAM. LEBR. MVL-... *theologia Petri anti-pontificia,* cum præfatione mea, ...MDCCXXXI. 8. 32) HECTOR. GOTTFR. MASII *ver-...igung der euangeliſch-lutheriſchen religion wieder die ...ch catholiſche lehrer, nebſt einer warnung fur der pabſt-... lehre,* qui libellus, perutilis ac lectione dignus, pri-...MDCLXXXV. et MDCXCIX. gallice prodiit: deinde ger-...ice ſæpius ac cum *Chriſtian. Mundenii* præfatione, Francof. ...CCXXI. MDCCXXXIV. MDCCXXXVII. 8. quem quum op-...ſſet LEON. LANGEVINVS in ſcripto: *l'infallibilité ...egliſe dans tous les articles de ſa doctrine touchant la foi ...mœurs,* Pariſ. MDCCI. 12.*** oppoſuit ei MASIVS *diſ-...tionem:** 33) OTTONIS DE GRABEN *in Stein,* qui ...ioni pontificiæ valedixit ac veriora ſacra amplexus eſt, ...*atiſmus anatomiæ hodiernæ romanæ eccleſiæ,* Colon. ...CCXXXI. 4. vbi tamen maior ingenii; quam iudicii vis ...ſtratur:** 34) GEORG. LVDOV. OEDERI *vnleugbare ... des pabſtthums,* Suobac. MDCCXXXVI. 8.*** 35) CHR. ...H. WEISMANNI *grundlehren der euangeliſchen reli-... ſo ferne ſie zugleich dienen zu heilſamer verwahrung ge-* *gen*

...*ung von alten vnd neuen theol. ſachen,* 1724. p. 756. et 1726. p. 146.

...1725. p. 1139. et 1726. p. 1089.

...*urnal des ſcauans* MDCCII. *febr.* p. 130.

...eſt in eius *diſſertation. academicar. tom.* I. p. 449. conf. *die aus-...leſene theol bibliotb. part.* 71. p. 1093. LILIENTHALII *theolog. ...bibliotb tom* I. p. 692.

...*mlung von alten vnd neuen theol. ſachen,* 1731 p. 674.

...*ibidem* 1738. p. 165.

gen das pabſtthum, als pabſtthum, Tubing. MDCCXXX 36) LAVR. REINHARDI *breuiarium controuerſiari pontificiis agitatarum*, Lipſ. MDCCXXXVI.** 37) IO FRISCHII *polemiſcher catechiſmus; oder grundlich ſcheid der euangeliſch- vnd roemiſchcatholiſchen religi* *Io. Frid. Bahrdtii* præfatione, Lipſ. MDCCLVI. 8. ***

§. VIII.

Cvm lutheranis in commune certamen contra ſiam romanam *reformati* venerunt atque in praui dogmatibus pariter ac inſtitutis propulſandis ſuam ita collocarunt, vt iſtos de hac theologiæ po parte bene meritos eſſe, ac contra pontificios bella gesſiſſe, fatendum ſit. Sunt eorum, quem dum lutheranorum, duo genera, quum alii aduer manæ religionis defenſores maxime generatim; al ciatim contra ſingulares hoſtes; aut doctrinas am tulerunt. In illis eminent:

FRANCISCVS GOMARVS, qui COSTERI *enc controuerſiarum* confutauit atque *anti Coſterum* ſcri pra a me memoratum:

DANIEL CHAMIERVS, cuius exſtat: *panſtrati licæ; ſiue controuerſiarum de religione aduerſus*

it industriam. Opus sane est præstantissimum ac
iqua, quæ reformati dederunt, princeps. Quinta
uæ addita est, de ecclesia agitur; optandum autem
t ipse Chamierus et dogma hoc, inter pontificios
stantes maxime controuersum, enarrare atque opus
re potuisset, vel ea de caussa, quia amplissimam ha-
materiam, ingenii sui eximias vires monstrandi. In
n id redegit FRIDER. SPANHEMIVS, inscriptum:
us contractus, Geneu. MDCXLV. fol.*

DR. RIVETVS, qui ad posteros transmisit: *catholi-
hodoxum; siue summam controuersiarum omnium inter
cos et pontificios*, oppositum GVIL. BAILII *cate-
ontrouersiarum*, Lugd. Batau. MDCXXX. duobus tomis
u. MDCXLIV. fol. ** ac gallice Salmur. MDCXVI. ***
quod merito multam laudem atque existimationem
*iesuitam vapulantem; siue castigationem notarum Sil-
Petrasancta romani, Loyolæ sectarii, in epistolam Petri
i ad Balzacum*, Lugd. Batau. MDCXXXV. 8.* *apologiam
ctissima virgine Maria*, contra veteres et nouos an-
narianitas, collyridianos et christianocategoros, duo-
ris, Lugdun. Batau. MDCXXXIX. 4.** cuius scripti ideo
nem facio, quia auctor secundo eius libro commen-
le vero et falso Mariæ cultu: de veris ac falsis eius-
riuilegiis: de miraculis generatim æque ac quibus-
lorum speciatim, atque ostendit, beatæ virgini iis,
si falso tribuantur, iniuriam fieri. Addenda sunt
m alia RIVETI monimenta: *remarques sur la ré-
le P. N. Cœffeteau au liure de M. Phil. de Mornay, in-
le mystere d'iniquité, c'est a dire, l'histoire de la pa-*
Salmur. MDCXX. *animaduersiones ad Cassandri consul-*

 tatio.

ntur: BAELIVS *dictionar histor. et critic.* voc. *Chamier*: FABRI-
IVS *histor. biblioth. part.* II. p. 205. LILIENTHALIVS in *der
el. biblioth. tom.* I. p. 648. Minus benigne de opere hoc sentit
V PIN in *bibliotheq. des auteurs separez*, cet. *tom.* II, *part.* I.
273. sine tamen ad probandum idonea caussa.
uoque in eiusdem *oper. theologic. tom.* III. p. I.
bliothec. bodleian. part. II. p. 109.
tom. III. p. 489.
em p. 597.

tationem de religione, Lugdun. Batau. MDCXLII. 8. atq
quæ proprio eorum loco commemorabo:

PETRVS MOLINAEVS, cuius hæc exſtant ſ
apologia ſacræ cœnæ contra transſubſtantionem, gallice
MDCVIII. 8. anglice Londin. MDCXIII. 4. germanice F
MDCXLIV. 8. *vindicatio libri Iacobi*, *regis Britanniæ*,
Bellarminum et Cœffetellum, quæ Londin. latine et
MDCXII. 8. prodiit: de *monarchia temporali papæ*, pr
bus regum contra papam, Londin. MDCXIV. 8.
MDCLXIV. 8. *defenſio confeſſionis fidei eccleſiarum reform
in Gallia*, gallice Carent. MDCXVII. 8. Geneu. MDCXIX
partibus: etiam anglice: *hyperaſpiſtes; ſeu defenſor ve*
contra Silueſtrum Petraſanctam, Geneu. MDCXXXVI
regé des controuerſes, ou ſommaire des erreurs de l'egliſe r
MDCXXXVI. 8. item *anatome miſſæ:* libri de *traditi*
de *peregrinationibus et altaribus et ſacrificiis chriſtia*
infra, veluti ſingularis argumenti ſcripta, a me enu
quæ autem MOLINAEVS de *nouitate papismi* ſcrip
ſupra memoraui:

10. DALLAEVS, cuius prodierunt libri præſta
atque eam ob cauſſam ad controuerſias cum pontifici
xime commendandi, quia auctor ex antiquitate eccle
ac ſcriptis patrum aduerſarios hos grauiter oppu

, ad librum hunc confutandum ac patrum cauſ- gendam inprimis ſe con:ulit: MATTHAEVS ...YENERVS in *apologia pro ſancta eccleſia pa-* ... *aduerſus Io. Dallaeum de vſu patrum*, Londin. ...XXII. 4. nimio autem erga patres amore adductus, ...affectibus ita indulget, vt non ſolida argumenta; ...uicia aduerſario opponat ac grauiſſimos errores, in- ...s de iuſtificatione, ſpargat.* Inter noſtrates PETRVS ...IIVS ** contra Dallæum diſputauit ac patrum defen- ...n ſuſcepit. Alii tamen, nominatim: IO. CLERI- *** THOMAS ITTIGIVS * Dallæi opus merito ...ant, licet non diffitendum ſit, illum non ſemper ...n modum, patrum vitia notandi, adhibuiſſe: ** *la creance des peres ſur le fait des images*, Geneu. ...LI. 8. qui liber, ab ipſo auctore latine redditus, et- ...gdun. Batau. MDCXLII. 8. prodiit: 3) de *poenis et ſa-* ...*tionibus humanis libri ſeptem*, Amſtelod. MDCXLIX. 4. ...*pſeudepigraphis apoſtolicis*, Harderuic MDCLIII. 8. vbi ...nſtratur, *conſtitutiones apoſtolicas* in adulterinis ſcriptis ...andas eſſe: 5) liber de *ieiuniis et quadrageſima*, ...tr. MDCLIV. 8. 6) *diſputatio de confirmatione et ex-* ...*vnctione*, Geneu. MDCLXIX. 4. 7) de *ſacramentali ;* ...*riculari latinorum confeſſione diſputatio*, Geneu. ...XI. 8) *aduerſus latinorum traditionem de religioſi cul-* ...*iecto diſputatio*, Geneu. MDCLIV. 9) de *ſcriptis*, *quae* ...*nyſii Areopagitae et ſancti Ignatii antiocheni nominibus*

 circum-

...MAYERI *diſſertat. ſelectas* p. 146. ſqq. et FRICKII *diſſertat-* ...*iuſtificat.* p. 45.

...*iudiciis patrum*, *tom.* 1. *opuſculor. ſacror.* p. 659.

...LE. *biblioth. vniuerſ.* p. 223. et *epiſtol critic. volum.* III. *artis* ...*ica*, *epiſtol.* 4.

...*m. pro Dallæi tractat. de vſu patrum*, contra Scriuenerum, ...e addita eſt eiusdem *enneadi exercitation. theol. varii argu-* ...*nti.* p. 740.

...s de opere hoc habentur: apud FABRICIVM *hiſtor. biblioth.* ...I. III. p 430. CRENIVM *exercitat. de libris ſcriptor. optimis* ...4. inprimis ENGELSCHALLIVM *allocutione epiſtol. ad eru-* ...*s de noua operum Io. Dallæi editione*, Budiſſ. MDCCXXI. 4.

circumferuntur, Geneu. MDCLXVI. 4. 10) de *culti[...] giosis latinorum libri nouem*, Geneu. MDCLXXI. 4.*

SAMVEL MARESIVS, cuius prodierunt: *specim[...] consulti orthodoxi; siue enucleatio quaestionis iuridic[...] an iurisperiti catholico romani ex Iustiniani codice satis[...] beant argumenta, remanendi in communione eccles[...] nec ne?* Siluaeduc. MDCXXXVIII. 12. *monachomachia; [...] cia pro veritate religionis reformatae, aduersus Matth[...] franciscani leodiensis, ac nonnullorum monachorum [...] gutias et calumnias*, MDCXXXIV. 8. *reponse facile et [...] à l'argument pretendu inuincible touchant la lecture [...] lettres en langue vulgaire*, eodem anno 8. *dissertat[...] christo*, Amstelod. MDCXL 8. qua Grotium conf[...] sententiam reformatorum de antichristo romano [...] *concordia discors et antichristus reuelatus*, Amstel. M[...] etiam contra Grotium.*** Praeterea iuris publ[...] *theologiae elenchticae nouam synopsin; siue indicem [...] siarum fidei ex sacris scripturis, a Iacobo Tirino c[...] et censura perpetua auctum, emendatum et refutatum*, [...] tomis, Groning. MDCXLVIII. 4. vbi Maresius in co[...] diiudicandis indicem illarum sequitur, quem [...] *tomo tertio commentarii in scripturam sacram* [...] item *monimen orthodoxiae et perseuerantiae euangel[...] tentationes et scandalum defectionis illius ad* [...] Groning. MDCLII 4. *exemtionem scrupulorum*, q[...] *narii pontificii inicere conantur conscientiis protest[...] eos seducendos*, Groning. MDCLV. 4.*

---

* conf. NICERONII *memoires tom.* III. p. 72. seq. BAEL[...] *histor. et crit.* voce *Daillé: abregé de la vie de monsieur* [...]

** eius *commentationem ad loca quaedam noui testamenti*, [...] *christo agunt; aut agere putantur*, Amstelodam. M[...] *tom.* IV. *operum* eiusdem *theologicor.* p. 455. [...] MDCCXXXII. qua noui foederis effata de antichristo [...] tifice romano intelligenda esse, aliis persuadere, adm[...] dium concordiae, inter christianos restituendae, [...]

*** libro hoc GROTII *appendicem ad commentationem* [...] iridem in eius *oper. theologic. tom.* IV. p. 475. [...]

* refutat Maresius libellum, a pontificio quodam fin[...] atque inscriptum: *scrupuli conscientiae et dubia*]

ISB. VOETIVS, qui in lucem emisit: *desperatam caus-* *patus*, Amstelod. MDCXXXV. 4. oppositam CORNEL. ENII *notarum spongiae, quibus alexipharmacum, ciuibus ducensibus nuper propinatum, adspersit Gisb. Voetius*, MDCXXXI. 8. contra quam quum LIB. FROMON-dedisset: *crisin desperatae caussae Voetii aduersus spon-Cornelii Iansenii*, Louan. MDCXXXVI. MART. SCHOO-is Voetii caussam egit in *desperatissima caussa papatus*, lod. MDCXXXVIII 4.*

IDER. SPANHEMIVS, cuius varia ingenii monimen-nos delata sunt, aduersus ecclesiae romanae defensores mposita, vt si contra eos pugnandum est, multum is adferant ac merito in singulari sint existimatione, : *dissertationes tres, potissimum aduersa auctoritati romani*, in quibus exponitur: de *sensu canonis* VI. *con-cani* I. *deque iuribus veterum metropoleon et romani ebatus*: de *ecclesia graeca et orientalis a romana et in hunc diem perpetua dissensione*, vbi contra Abraha-Ecchellensem, Petrum Arcudium, Leonem Allatium alios disputatur, ac de *ficta collatione imperii in Ca-magnum per Leonem* III. *romanum pontificem*, maxime ius Baronium. Praeter dissertationes has, SPANHE-in lucem protulit: *disquisitionem historicam de papa inter Leonem* IV. *et Benedictum* III. Lugdun Batau. CI. 8. quam IAC. LENFANT ex latino in gallicum rtit atque inscripsit: *histoire de la papesse Ieanne*, Am-MDCXCIV. 12. et iterum auctior Hag comit. XX. 12 duobus tomis; item *historiam imaginum re-m, praecipue aduersus Ludouicum Maimburgium et Nata-exandrum*, Lugdun. Batau. MDCLXXXVI. 12.** Quae quamuis historica tantum esse videantur; ea tamen nparata sunt, vt polemicis libris iure adnumerentur, ntrouersiis, quae nobis cum pontificiis intercedunt, in-

M 4 ser-

---

antibus theologis a quondam protestantium religioni addicto, qui in hodiernas multiplices religionis controuersias in conscientia sua ur, ad indagationem veritatis placide soluenda proponuntur.

* LEYDECKERI *histor. iansenismi part.* I. *libr.* I. *cap.* 14. p. 57.

** memorata scripta exstant in eius *operum*, Lugd. Batau. CCIII. editorum, *tom.* II. p. 437. seq.

ſeruiant. Cum iſtis coniungenda ſunt eius
ta maxime polemica: *ſpecimen* videlicet *ſ*
bellum nuperum epiſcopi condomienſis, qui eſt
poſitio doctrinæ eccleſiæ catholicæ, cum
ſcriptione in rebus fidei aduerſus nouos methodiſtas,
MDCLXXXI. 8. *xenia romano-catholicorum*,
mata et xeniis proteſtantium pari adfectu relata,
mius nomen *Timothei Philalethi* ſibi dedit,
ami ſur les motifs, qui ont porté vn reformé à
la communion de Rome, ou l'on repond aux
*uelle methode:**

IO. HENRIC. HEIDEGGERVS, qui,
ctus, cum pontificiis congreſſus eſt atque
rum dogmatibus laudabilem operam poſuit.
ra præclara: *anatomen* ac *tumulum concilii tri*
ea percenſenda, in lucem emiſit: *myſterium*
in diui Ioannis theologi apocalypſeos propheti
magna diatribas, Lugd. Batauor. MDCLXXXVII.
voluminibus. In *diſſertationibus* eius *ſelectis*,
tuor volumina Tigur. ab anno MDCLXXV. 4.
de variis argumentis contra pontificios diſp
de *theologia morali ieſuitarum*: de *infallibilitate*
aliis:

PETRVS IVRIEVS, qui curiæ romanæ
primis, veluti heroes, in Gallia celebres,
Quam in rem teſtantur ſcripta eius. Arma
contra Boſſuetum in *preſeruatif contre le*
la religion, ou idee iuſte et veritable de la religion
romaine, oppoſée aux portraits flattes de mr.
comit. MDCLXXXII. 12. Amſtelodam. MDC
II) contra Dau. Auguſtin. Brueyſium, qui
Boſſueti aduerſarios ſe adiunxit; poſtea
ſia reformata ad romanam defecit ac mutatio
ligionis defendere voluit in *examen des raiſons*
donné lieu a la ſeparation des proteſtans; præter

* et hæc ingenii monimenta ſunt in eius *operibus* tom.
1079. 1115. 1147.

* vide BAELIVM in *nouuelles de la republique des lettres*,
p. 100.

ei restitit in *suite du preservatif contre le change-* *t religion*, ceter. Hag. comit. MDCLXXXIII. 12.*
a Antonium Arnaldum, qui quum IVRIEI li- *politique du clerge de France*, Hag. comit. II. 12 opposuisset: *apologie pour les catholiques contre* *r et les calumnies d'vn liure intitulé: la politique de France*, IVRIEVS, vt se defenderet, in lucem *sprit de mr. Arnaud*, Dauentr. MDCLXXXIV. duo- 8. Arnaldus autem respondere noluisse fertur, iste Iuriei calumniarum ac mendaciorum sit ple- IV) contra Petrum Nicolium, cuius librum: *les reformes conuaincus de schisme*, Paris. MDCLXXXIV. 8. impugnauit atque edidit: *le vray systeme de l'eglise table analyse de la foi*, Dordrac. MDCLXXXVI. 8. rs respondit in libro *de l'vnité de l'eglise* ac Iurieo m dedit, denuo arma sumendi ac pro caussa sua in tractatu *de l'vnité de l'eglise*, Roterod. VIII. 8. *** Inprimis ad locum hunc pertinet opus inscriptum: *preiuges legitimes contre le pa-* mstelod. MDCLXXXV. 4.*

A PLACETTE, cuius lucem adspexerunt: *disser-* *insanabili ecclesiæ romanæ scepticismo*, Amstelod. VI. 4. in epitomen redacta, Lond. MDCLXXXVIII 4. studio *Nicol. Chalaire*, sub titulo: *traité du pyrr-* *'e l'eglise romaine*, Amstelod. MDCCXXI. edita, vbi rum enarratur, quod ad falsitatem ecclesiæ roma- nstrandam multum valet, socios nimirum illius c salute æterna consequenda haud certos esse pos- : *de l'autorité des sens contre la transsubstantion*, lam. MDCC. 12.** eiusdemque *obseruationes histo-*

 rico-

litor. MDCLXXXIV. p. 446. seqq. BAELIVS *dict. loc.*
AELII *dictionar. histor. et critic.* voce *Arnaud.*
uditor. MDCLXXXVIII. p. 602.
litor. MDCLXXXV. p. 522. vbi et MDCXC. p. 565. 608. tur RICHARDI *critique des preiugez de mr. Iurieu contre romaine*, Paris. MDCXC. 4.
AD in *nouuelles de la republiqu. des lettres* MDCC. *nou.*
i.

rico-ecclesiastica, Amstelod. MDCXCV. 8. quæ in contr
siis cum pontificiis lucem adferunt. Monstratur
in illis veteris ecclesiæ sententia de pontificis ro
potestate in definiendis rebus fidei. Antea pars ist
MDCXCI. 8. separatim prodierat: *

IACOBVS BASNAGIVS; qui itidem præclaras in
sui vires ad pontificios oppugnandos adhibuit hancq
rem iuris publici fecit: *traité des préiugez faux e
gitimes*, *ou réponse aux lettres et instructions p
rales de quatre prélats*, ceter. Delph. MDCCI. 8. t
tomis: *defense du traité des preiugez faux et legi*
ibidem MDCCIII. 8. *reflexions desinteressées sur la consti
du papa Clement* XI. *qui condamne le nouueau testament d
Quesnel*, Amstelodam. MDCCXIV. 8. *l'vnité*, *la visibilité,
torité de l'eglise et la verité renuersée par la constitution
genitus*, ibidem MDCCXV. 8. Præter hæc, alia sc
eiusdem exstant, eaque: *examen des methodes propos
messieurs de l'assemblée du clerge de France en l'annee*
Colon. MDCLXXXIV. 12. *histoire de l'eglise*; item: *Chry
mi epistola ad Cæsarium monachum*, cum tribus dissert
nibus epistolicis, quodam modo huc referenda:

IACOB. LENFANTIVS in *considerations generales
le liure de mr. Brueys*, *intitulé:* examen des raisons
ont donné lieu a la separation des protestans, Rot

magnam sibi existimationem conciliauit: *apologia sententia Hieronymi de presbyteris et episcopis*, Amstelod. XLVI. 4. *tractatus de iure plebis in regimine ecclesiastico* MDCXLVIII. 8. *commonitorium de fulmine, nuper ex vibrato, ad reges, ordines, principes, populos chri-*, sub nomine *Amandi Flauiani*, Eleutheropol. L. 4. *pseudo-Isidorus et Turrianus vapulantes*, Geneu. XXVIII. 4. vbi Blondellus adcurate monstrat, epistolas ales pontificum ab Isidoro confictas esse ac simul re-, quae FRANCISC. TVRRIANVS in *libris quinque ad- magdeburgenses pro canonibus apostolorum et epistolis talibus pontificum apostolicorum* commentatus est. Quae delli scripta, quamuis et ad alium locum referri que-, in controuersiis tamen cum pontificiis vsum prae-: * II) IO. MACCOVII πρῶτον ψεῦδος *pontificio-*:** III) FRANCISC. TVRRETTINI tractatus de *ne-ria secessione ab ecclesia romana*, Geneu. MDCLXXXVII. XCVII. 4 IV) IO. ALPHONS. TVRRETTINI *pyrrho-mus pontificius; siue theses historico-theologicae de va-riatibus ecclesiae romanae*, Lugdun. Batau. MDCXCI. 4.) MICH. LE VASSOR *traité de la maniere d'examiner differens de religion*, Amstelod. MDCXCVII. 8. vbi au-r contra pontificios disputat ac rationes edisserit, qui- adductus sacris romanis valedixerit: *** VI) BE-NEDICT. PICTETI liber, cuius inscriptio est: *la ligion des protestans iustifiée d'heresie et sa verité demontrée* *mr. Claude Andry*, Geneu. MDCCXIV. 12. duobus to-;* et: *la défense de la religion des protestans, ou reponse à replique de mr. Andry*, ibidem MDCCXVI. 12. itidem in duas

---

conf. NICERONII *memoires tom.* VIII. p. 48. seq. ac BAELII *dictionar. histor. et critic.* voce *Blondel.*

* est in *Maccouio rediuiuo*, a *Nicol. Arnoldo*, Franeck. MDCXLVII. edito, vbi etiam habentur eius: πρῶτον ψεῦδος *socinianorum*: πρῶτον ψεῦδος *lutheranorum*: πρῶτον ψεῦδος *arminianorum*:

** NEOCORI *bibliothec. libror. nouor.* MDCXCVII. p. 76.

nouuelles de la republiqu. des lettres MDCCXVII. p. 343. Edi-derat ANDRY *heresie des protestans et la verité de l'eglise ca-tholique mise en euidence*, Lugdun. MDCCXIII. 12. duobus to-mis.

duas partes diuisa:* VII) IO. AYMONII *metam... la religion romaine* Hag. comit. MDCC. 12. cuius scri... germanica interpretatio: *verwandlung der ræmischen* exstat, Hanouer. MDCCII. 8. VIII) *l'eglise romaine* ... *conuaincue d'antichristianisme*, Amstel. MDCCI. 12. qui... ctoris nomen VIDAL præ se fert:** IX.) IO. ... *l'eglise romaine conuaincue de deprauation, d'idolatrie* ... *d'antichristianisme*, Hag. comit MDCCVI. 8. *** X) ... *de la religion reformee*, Roterod. MDCCXVIII. 8. ... ris nomine; eum autem esse IACOB. ABBADIE, ... quippe qui in demonstranda veritate religionis ... ita versatur, vt maxime contra curiæ romanæ ... pugnet ac probare adnitatur, detestanda dogmata ... stituta religionis pontificiæ in sacro codice prædic... XI) F. B. DE LA BARRE: *la doctrine des protestans* ... *par le missel romain et par des reflexions sur chaque* ... Geneu. MDCCXX. 8. qui ex missali romano ... pontificios de legenda scriptura diuina: de sacris ... vernacula peragendis: de inuocatione sanctorum: ... cœna olim non tam praue sensisse; quam nunc isti ... XII) *l'infallibilité de l'eglise representatiue detruite* ... *monstration, que les pontifes romains ne sont pas* ... *de la primauté pretendue du saint Pierre*, Colon. MD... Ad scripta hæc adiungi potest: *der endlich in der* ... *gefundene pæbstische stul, dadurch die ræmisch catholische* ... *che, nachdem sie so lange auf Petro beweglich gestanden* ... *mehro auf Ioannem vnbeweglich gesetzet wird.* Pro... bellus hic MDCLXXVII. 12. sine indicio auctoris; ... men religionem reformatorum professum fuisse, ...

---

* prodierat ANDRY *replique à monsieur Picoet*, Lugdun. MDCC... ac postquam PICTETVS memoratam *defensionem* ... eiusdem *lettre à mr. Pictet*, *ibidem* 12. De scriptis his ... partis videantur *memoires de Treuoux* MDCCXVII. p. 131... 1412. 1419. 1425.

** *vnschuldige nachrichte*. 1702. p. 25.

*** vide *catalog. biblioth. loescherian. part.* I. p. 324.

* *actor. erudit. supplement. tom.* VII. p. 228. *vnschuldige* ... 1718. p. 433. *iournal literair. tom.* X. p. 135.

: colligendum eſt. Sub pontificii hominis
ıatum Petri impugnat ac fingit, ſanctam Vr-
ıd paruiſſe ac patefeciſſe, non Petrum; ſed
imum fuiſſe pontificem romanum, idemque
ımentis corroboraſſe. Noua editio cura *Fer-*
iue qui ſub ficto hoc nomine latet, *Gottfried.*
nſtelodam. ſiue potius, Ienæ MDCCXLI. 8. lu-
eaque locupletior. Præter eruditam præfa-
ſerunt: *der nach dem fegfeuer reiſende paſſagier*,
aliquoties antea edita, atque adpendix de *baby-*
ice. *

§. IX.

ormatos Angli etiam ſuarum eſſe partium,
vt romani præſulis adſectatoribus bellum
ue ad errores eorum profligandos ſe con-
citer illos pugnaſſe, ſcripta teſtantur, quæ
ansmiſerunt, nunc itidem commemoran-
odum ordinis atque inſtituti ratio poſtulat.
men *arminiani* quidam venerunt. Anglo-
huc referenda, ſunt ſequentia:

ACKWORTHI *prolegomenon libri duo de viſi-
marchia*, contra NICOL. SANDERVM eiusque
Londin. MDLXXIII. 4.

ERKINSI liber de *romana fidei ementito catho-*
lea iterum memorandus, quando ſpeciatim
uius argumenti recenſendi ſunt; præter hunc
icum refutatum reliquit; **

I ABBOTI *antilogia aduerſus apologiam Andreæ
annis pro H. Garneto, ieſuita proditore*, Londin.
exercitationes de ſuprema poteſtate regia, contra
ı et Suarezium, ıbidem MDCXIX. 4. cuius argu-
ſcripta in Anglia prodierunt; commodius au-
ordinem referenda; item: *antichriſti demonſtra-
bulas pontificias et ineptam Roberti Bellarmini*
de

lten vnd neuen theolog. ſachen 1720. p. 37.
operibus theolog. quæ Geneu. MDCXL. fol. lucem ad-

de antichristo disputationem, quam postea inter re[illegible] antichristo libros sigillatim percensebo: *defensi[illegible] reformati Guil. Perkinsi*, contra Guilielm. Bishopu[illegible] prima pars Londin. MDCVI. 4. secunda ibidem M[illegible] ac tertia MDCIX. 4. coniunctim autem opus [illegible] MDCXI. 4. prodiit, atque *apologia* huius *defensioni[illegible]* sus censuram quamdam, Londin. MDCXI. 4. qui [illegible] liber anglicano sermone conscriptus fuit: *

IO. IVELLI, siue IEWELLI *apologia eccles[illegible] nae*, Londin. MDLXII. 8. Amberg. MDCV. 12. [illegible] ce Londin. MDLXII. *defensio* illius aduersu[illegible] DINGII *confutationem*, sex partibus, Londin. M[illegible] LXVII. fol. latine reddita a *Thom. Braddock*, [illegible] *sponsione* ad huius *detectionem errorum*. Inprimi[illegible] randum est IVELLI huius *volumen aduersus* [illegible] *Hardingum*, anglice Londin. MDLXVI. fol. ac latine [illegible] prete *Guil. Whitackero*, Geneu. MDLXXXV. fol. vbi [illegible] ac viginti quaestiones ex diuinis scripturis ac con[illegible] patrumque monimentis, praesertim de sacra coen[illegible] etantur ac falsa esse pontificiorum dogmata, osten[illegible]

IO. RAYNOLDI *censura librorum apocryphorum*: [illegible] *idololatria romanae ecclesiae* atque alia multae eruditio[illegible] adcurationis scripta, postea ob singularia argum[illegible] exposita, enarranda: ***

IOSEPH. HALLI *antiqua religio*, Lond. MDC[illegible] ac germanice sub titulo: *die alte religion der eua[illegible] kirche, vnd die neue vnd von menschen erfundene reli[illegible]*

---

* NICERONII *memoires*, *tom.* XVI. p. 40. BAELII *diction[illegible] storico critic.* voce: *Abbot*: WOOD *Athen. oxoniens.* [illegible] p. 4,0.

** argumenta harum quaestionum recenset KEMPIVS *bibliot[illegible] rum theolog.* p. 370. *Apologiae ecclesiae anglicanae* editio [illegible] cantabrigiensis MDCLXXXIII. 12. memoratur. IVELL[illegible] anglice prodierunt, Londin. MDCIX. Principalem [illegible] inter illos, qui animose ac feliciter contra pont[illegible] runt: adde WOOD *Athen. oxoniens. tom.* I. p. [illegible] CIVM *histor. biblioth. part.* II. p. 209. REIMMA[illegible] *biblioth. theolog.* p. 145.

*** WOOD *Athen. oxon. volum.* I. p. 339.

catholischen kirche, cura *Theophili Grosgebaueri* *
.ad Mœn. MDCLXII. 12. quo opusculo ex scriptura
tiquitate ac ratione ostenditur, euangelicam reli-
esse antiquam atque apostolicam; romanam contra
itque ab hominibus excogitatam; item *Roma irre-
ilis*, libellus egregius, lingua anglicana, Londin.
8. editus; latine autem studio *Io. Frider. Mayeri*,
wald. MDCCVI. 8. qui cum *syllabum auctorum de ro-
iciliabili;* tum MARCI ANTON. DE DOMINIS
reditus ex Anglia subiecit. Exstat etiam gallica
erpretatio:

)R. WILLETI *synopsis papismi*, Oppenheim. MDCXIV. 8.
*mes de gratia generi humano in primo parente col-
lapsu Adami et peccato originali: de praedestinatione
tia et libero arbitrio*, contra Bellarminum, Lugd.
DCIX. 8.

HARD. BAXTERI *clauis catholicorum referans iesui-
rastigias: vanitatem papismi*, cet. *vere catholicus et
ecclesia:* de *falsa religione*, scripta anglicano sermo-
osita:

OVICI MOLINAEI *iugulum caussae pontificiae; seu
rica, compendiaria et vna propemodum periodo com-
ratio, per quam totus doctrinarum romanensium com-
le quibus lis est inter protestantes et pontificios, et vna
usque imperium funditus euertuntur*, Londin.
.I. 8.

R. HAMMONDI scripta, quibus librum suum de
', Londin. MDCLIV. 12. aduersus pontificios de-
*

RG. ASHWELLI *dissertatio de ecclesia romana: de
ntrouersiarum*, Oxon. MDCLXXXVIII. ***

ARD. STILLINGFLEETI *vera expositio fundamen-
lei protestantium*, qua contra curiae romanae addictos
ır atque ostenditur, ecclesiae romanae, vti dicitur,
infal-

rationem hanc germanicam adiecit libro suo inscripto:
rstimme aus dem verwusteten zion, p. 753.

a in eiusdem *operum*, anglice Lond'n. MDCLXXXIV. fol.
om, *tom. II. adde* WOOD *Athen. oxon. volum.* II. p. 247.
Athen. oxon. volum. II. p. 911.

fauuer dans la communion romaine, Londin. MI
item: *differtatio de idololatria ecclefia romana*,
cenfenda:

GVILIELM. IAMESONI *Roma racouiana et*
mana, quo libro, lectione digno, auctor oftend
cios ac focinianos de plurimis iisque maximi m
ligionis capitibus confentire, Edinburg. MDCCII.

GVIL. SHERLOKI *preferuatif contre le papis*
ber ex anglicano fermone in gallicum conue
comit. MDCCXXI. 8. lucem vidit. Conftat ille d
tibus, quarum priore continentur præcepta d
contra pontificios, maxime generalia eorum arg
fputandi; pofteriore autem varia iftorum dog
vitæque diiudicantur: ***

MICHAEL. GEDDESII *varii tractatus contr*
vna cum vita Aluari de Luna, anglice Londin. M
quorum *primo* auctor oftendit, quibus artib
pontifices ad dignitatem fuam peruenerint: *sec*
parationem pontificis maximi apud paganos h
chriftianos inftituit: *tertio* hiftoriam domus lau
cenfet: *quarto* auaritiam ecclefiæ romanæ ante
nit: *quinto* miffam folemnem pontificiam, in vfi
rum litteris confignatam, defcribit ac *fexto* dic
Aluari de Luna exhibet: *

ONYMI *doctrinæ pontificios inter ac protestantes contro- sigillatim distincteque proposita*, lingua anglicana, Lond. XXIV. qui non solum romanæ ecclesiæ errores erudite ... confutauit; sed etiam historiam papismi dedit at- ... illius origine, progressu ac decremento, per sacro- ...endationem facto, disseruit. *

...ra alia Anglorum scripta, pontificiis opposita, ha- ...r; quia autem pleraque illorum eius sunt conditio- ...t specialia argumenta exhibeant, singularem proprium- ...is locum adsignare, constitui. Iam adhuc mentio- ...facio libri inscripti: de *turco papismo, hoc est, de tur- ... et papistarum aduersus christi ecclesiam et fidem coniu- ... eorumque in religione et moribus consensione et simili- ...*, vna cum libris quatuor de *turco-papistarum maledictis ...iis*, Londin. MDCIV. 8. Scriptus iste est contra *cal- ...urcismum, id est, caluinisticæ perfidiæ cum mahumetana ...em et dilucidam vtriusque sectæ confutationem*, opus ...or librorum editumque Antuerp. MDXCVII. 8. aucto- ... titulus præfert, GVIL REGINALDO; non solo tamen; ...tiam GVIL. GIFFORDO, qui illud, a REGINALDO ...um; morte autem impeditum, ad finem perduxit. ... *caluino-turcismo* oppositus est *turco-papismus*. Quo- ... auctore, si quæras, id haud exploratum est. In fine ...tionis adparent litteræ T. M. S. Quale nomen istæ ...cent, me ignorare, fateor. Nonnulli eas interpre- ...r per: *theologum Matthiam Sutliuium*; alii autem librum ... *Thom Mortono* adscribunt.** Quocumque modo res ...eat, vtrumque scriptorem et *caluino-turcismi*; et *tur- ...ismi* eam comparandi rationem iniisse, arbitror, vt ... adfectibus nimium indulgendo, latiores; quam ...t, similitudinis limites posuisse ac iustum neglexisse ...m videantur Si quis MARCVM ANTONIVM DE ...INIS huc referre velit, id quodam modo fieri posse, ...no, præsertim ob notissimum opus de *republica eccle- siastica*.

MDCCXXV. p. 159.

I ACCII *theatr. anonymor.* p. 198. WOOD *Athen. oxon. vol.* I. 68.

siastica. Quam varius tamen: quam inconstan-
ne iste fuerit, satis superque constat. M...
quae ad lites cum pontificiis pertinent, hab...
FORBESII *instructionibus historico-theologis*, ...
MDCXLV. Geneu. MDCXCIX. fol. *

Ex arminianorum ordine ad pontificiorum ...
adiungendi sunt: I) SIMON EPISCOPIVS i...
ad duas Petri Wadingi iesuitae epistolas: unam de ...
alteram de cultu imaginum, quae cum eiusdem ...
ficio, iam sigillatim memorando, Amstel. MDC...
linguam belgicam a *Nicolao Borremansio* transla...
amplissima praefatione, ibidem MDCXLIX. pro...
rintho; siue circulo pontificio, et in *responsione ad*
decem pontificii alicuius doctoris, quae sermone ...
scripta Roterod. MDCXLII. 8. lucem adspexit: ** ...
CVRCELLAEVS in *tractatu de ecclesia iesu chri...*
est: *diatriba in locum Paulli*, 1. *Timoth.* ...
III) CONR. VORSTIVS in *enchiridio controu...*
euangelicos et pontificios; seu indice errorum eccl...
tomis IV. *controuersiarum Bellarmini excerpto*, ...
Steinfurt. MDCIV. 8. iterum cum accessione ...
MDCVIII. 8. Londin. eodem anno 12. quod et ...
CATII *scholastica et methodica locorum commu...*
giae institutione, MDCX. 12. prodiisse, dicitur: ...
ecclesiis orthodoxis, opposita thesibus iesuitarum, ...
per excusis, hoc titulo: credo caluinisequarum, ...
disputandum proposita, Steinfurt et Hanou. MDC...
et germanice exiisse fertur Steinfurt. MDCX...
Bern Dorhofium; siue quod verum eius nomen ...
Bosendorfium: in *antapodixibus de tribus pri...*
culis; siue contrariis demonstrationibus tribus, ...
iesuiticae apodixes, *a Bern. Dorhofio aduersus apol...*

* noua editio, ad ipsius auctoris castigationes emenda..., eiusdem additionibus haud mediocriter aucta, vt in... dum est, exstat in FORBESII *operibus*, Amstel. ... horumque tomum secundum constituit: adde FA... *biblioth part.* II. p 206.

** sunt scripta haec in eius *operib. theolog.* Amstelod. ... adde CATTENBVRGHII *biblioth. scriptor. remonstra...*

*** in eiusdem *operib.* p. 551.

doxis emissa, refutantur, Hanou MDCIX. 8. porro *ionibus* XXII. *de caussis admodum iustis et necessa- us ab euangelicis deserti et porro a piis omnibus de- stus romani*, Steinfurt. MDCX. et MDCXI. 4 * Vor- en ad illos arminianos; siue remonstrantes per- prodiderunt, se a sociniana doctrina non alie- constat. In ipsorum socinianorum cœtu fuit VS SIMONIS ac pontificios impugnauit duobus rum alter est: de *statu et religione propria papa-* sus Cornelium Iansenium, Lugdun. Batauor. II. 8. alter: de *principiis falsis et idololatricis reli- ificia*, Lugd. Batau. MDCXXXI. 8. Vterque rarus

§. X.

VM igitur dedi scriptorum lutheranorum pa- rmatorum, qui pontificiis bellum indixerunt orum falsa dogmata atque instituta maxime pugnarunt. Nunc ad romanæ ecclesiæ ad- *rciales* pergo quumque varia illorum gene- tos istorum ordines constituo. *Primum* lo- uo, qui singularia romanæ religionis capita rtractarunt ac monstrarunt, ea tam falsa es- npia, vt non solum scripturis diuinis; verum um sanæ rationi aduersentur, siue sint luthe- reformatæ professionis. Plura eiusmodi po- ta ab vtrisque in lucem emissa sunt, quorum m percensebo, quemadmodum ordo dogma- er hæc, rituum pontificiorum postulat. Sic

I. de *scriptura sacra*

: FVLCONIS *responsio ad Hosii epistolam de ex- verbo*, Londin. MDLXXVIII. 8. AEGID. HVNNII *rouersia generalis Bellarmini de verbo dei scripto re- futata*,

s scriptis VORSTII refert MOLLERVS *Cimbr. litterat* tom. 18.

TNERVS *histor. crypto-socinismi altorfin.* p. 37. BAELIVS voce *Simon*; VOGTIVS *catalog. libror. rarior.* p. 626.

siastica. Quam varius tamen: quam inconstans ne iste fuerit, satis superque constat. Mult quæ ad lites cum pontificiis pertinent, haben FORBESII *instructionibus historico-theologic.* A MDCXLV. Geneu. MDCXCIX. fol. *

Ex arminianorum ordine ad pontificiorum adiungendi sunt: I) SIMON EPISCOPIVS in *ad duas Petri Wadingi iesuitæ epistolas: vnam de* *alteram de cultu imaginum*, quæ cum eiusdem c *ficio*, iam sigillatim memorando, Amstel. MDCXL linguam belgicam a *Nicolao Borremansio* translata amplissima præfatione, ibidem MDCXLIX. prodi *rintho; siue circulo pontificio*, et in *responsione a* *decem pontificii alicuius doctoris*, quæ sermone b scripta Roterod. MDCXLII. 8. lucem adspexit: ** CVRCELLAEVS in *tractatu de ecclesia iesu chris* est: *diatriba in locum Paulli*, I. *Timoth.* III, III) CONR. VORSTIVS in *enchiridio controuers* *euangelicos et pontificios; seu indice errorum eccles* *tomis* IV. *controuersiarum Bellarmini excerpto*, *vna c* Steinfurt. MDCIV. 8. iterum cum accessionibu MDCVIII. 8. Londin. eodem anno 12. quod et c CATII *scholastica et methodica locorum commu* *gia institutione*, MDCX. 12. prodiisse dicitur: in

cis emissa, refutantur, Hanou MDCIX. 8. porro *ibus* XXII. *de caussis admodum iustis et necessa-ib euangelicis deserti et porro a piis omnibus de-r romani*, Steinfurt. MDCX. et MDCXI. 4 * Vor-ad illos arminianos; siue remonstrantes per-odiderunt, se a sociniana doctrina non alie-nstat. In ipsorum socinianorum cœtu fuit SIMONIS ac pontificios impugnauit duobus n alter est: de *statu et religione propria papa-*; Cornelium Iansenium, Lugdun. Batauor. 8. alter: de *principiis falsis et idololatricis reli-iae*, Lugd. Batau. MDCXXXI. 8. Vterque rarus

§. X.

t igitur dedi scriptorum lutheranorum pa-atorum, qui pontificiis bellum indixerunt am falsa dogmata atque instituta maxime gnarunt. Nunc ad romanæ ecclesiæ ad-*ales* pergo quumque varia illorum gene-; istorum ordines constituo. *Primum* lo-, qui singularia romanæ religionis capita ractarunt ac monstrarunt, ea tam falsa es-ia, vt non solum scripturis diuinis; verum n sanæ rationi aduersentur, siue sint luthe-formatæ professionis. Plura eiusmodi po-ab vtrisque in lucem emissa sunt, quorum percensebo, quemadmodum ordo dogma-hæc, rituum pontificiorum postulat. Sic

I. de *scriptura sacra*

FVLCONIS *responsio ad Hosii epistolam de ex-rbo*, Londin. MDLXXVIII. 8. AEGID. HVNNII *uersia generalis Bellarmini de verbo dei scripto re-futata*,

scriptis VORSTII refert MOLLERVS *Cimbr. litterat tom.*

NERVS *histor. crypto-socinismi altorfin.* p. 37. BAELIVS ce *Simon*: VOETIVS *catalog. libror. rarior.* p. 626.

futata, Vitemberg. MDCII. 8.* PHILIPP. HEI-
NERI *synopsis errorum pontificiorum de scriptura et*
Lauging. MDXCIV. 4. GVIL. WHITAKERI *dispu*
sacra scriptura, contra Bellarminum et Stapletonum
tabrig. MDLXXXVIII. Herborn. MDC. 8. liber non m
diligentiæ atque eruditionis: eiusdem de *auctor*
ἀυτοπιςία sacræ scripturæ duplicatio, itidem aduer
pletonum, Cantabrig. MDXCIV.** LEON. HVTTER
tationes de *verbo dei scripto et traditionibus non scriptis*,
MDCVI. MDCX 4. *controuersiæ duæ theologicæ de*
scripto et non scripto et de persona christi, contra Be
num, ibidem MDCX. 8. *controuersiæ binæ generales*:
scriptura, contra iesuitas, *et de persona christi*, aduer
uini adseclas, ibidem MDCXI. 4. libri non fine fr
gendi: THOM. WEGELINI *trophæum augustanum*
scriptura, fidei principio contra omnes nostri temporis
pontificios, Argent. MDCVII. 4. THEODOR. THVM
ctatus de verbo dei scripto et non scripto, contra p
Tubing. MDCXXIII. 4. itidem laudandus: LAV
LAELII *modesta adsertio de verbo dei, in scriptis p*
et apostolicis comprehenso, aduersus Bellarminum, O
MDCVIII. 8. IO. VRBANI *notæ in Bellarmini dis*
de verbo dei scripto et non scripto, MDCIX.*** B
MEISNERI *dica pontificiis scripta ob crimen cal*

io de *verbo dei*, *publicam auctoritatem sine consensu ec-*
abente, Viremb. MDCCLV. 4.
uemadmodum iam memorata scripta ad codicem sa-
ic eo comprehensum verbum dei generatim spectant;
habentur, quibus de singularibus doctrinæ de scri-
acra argumentis disputatur. Pontificios libris apo-
s auctoritatem, cum canonicis communem, tribuere,
t. Ad errorem hunc profligandum præclaram
n adhibuit IO. RAINOLDVS in *censura librorum apo-*
veteris testamenti, aduersus pontificios, inprimis
ninum, duobus tomis, Oppenheim. MDCXI. 4. opere
, quo auctor argumentum hoc tam erudite, adcurate
ose persequutus est, vt inter generis huius scripto-
mi iure principatum tueatur.* Quum iidem ad-
i praue docent, lectionem scripturæ sacræ non
is concedendam esse, ac linguarum vernacularum
n illius translationibus ac publico sacrorum cultu
nent, refutati isti sunt in IACOB. ANDREAE *erinne-*
der deutschen bibel dolmetschung samt wiederlegung
chen, warum die papisten den layen die bibel ver- e-
LXVIII. in CHRIST. KORTHOLTI *commentario de*
bibliorum in linguis vulgo cognitis deque sacris pu-
ionate populari peragendis, Kilon MDCLXX. 4. Plœn.
II. 4. in IACOB. VSSERII *historia dogmatica contro-*
nter orthodoxos et pontificios de scripturis et sacris
lis, quam *Henr. Whartonus* adnotationibus locuple-
post auctoris mortem iuris publici fecit Londin.
.4.** IO. ANDR. QVENSTEDII disputation *de lectione*
e sacræ, laicis concedenda: CHRIST LOIBERI dissertatione
bus concedenda scripturæ sacræ lectione, Ien. MDCCXV***
cribendi, constitutio *vnigenitus*, a pontifice romano
Quesnellum emissa, occasionem præbuit:* MART.
ni dissertatione de *lectione sacræ scripturæ, omnibus ho-*
mini-

OTII *catalog. libror. rariorum*, p. 567. WOOD *Athen. oxon.*
I. I. p. 341.
ditor. MDCXCI. p. 290.
I BVDDEI, qui illius præses fuit, *miscell. sacror. part.* III.
I.
auctores argumenti huius recenset FEVSTELIVS *miscellan.*
te erudit. p. 580. seq.

minibus libera, Vitemberg. MDCCXXV. Laudatus
HOLTVS edidit *tractatum de canone scripturae*, Bell
Gretsero et Erbermanno oppositum, Rostoch. MDC
In quanto pretio atque honore versio sacri codi
adpellatur, *vulgata* apud pontificios sit, notum est
autem errorum esse plenissimam, eruditissimi viri
monstrarunt. Inter eos argumentum hoc sigillatim
sequutus est SIXTINVS AMAMA in *antibarbaro*
Franeck. MDCLVI. 4. qui ex instituto versioni vulg
positus est. Referri etiam huc potest: THOMAE IA
bellum papale; siue concordia discors Sixti quinti et
tis octaui circa hieronymianam editionem, Londin.
et iterum ibidem MDCLXXVIII. 8.* libellus rarior
gumento suo memorabilis, dum in eo auctor vtramq
sionis vulgatae editionem pontificum romanorum,
ac Clementis VIII. inter se contulit ac vltra duo milli
pantiarum notauit. Consensionem esse de scriptura
inter iudaeos ac pontificios, MART. GEIERVS ostend
sertationibus de *conformitate iudaeo-papistica in loco de*
scriptura, Lips. MDCLXI. 4. Addi potest: IO. RV
KIESLINGII *epistola ad Quirinum de poena ignis*,
rum sacrarum versiones a romanensibus constituta,
scripturae sacrae contemtus teste, Lips. MDCXLIX. 4.
GVIL. AMESII *disceptatione de circulo pontificio*,

MDCLXIV. HIERON. KROMAYERI de *traditioni*-*pl.* MDCLXV. MENON. HANNEKENII *examen ma*-*tholici Becani de sacra scriptura et traditionibus pon*-Marpurg. MDCXXXVII. PHILIPP. LVDOV. HANNE-*iesuita conuersus, dolens ineptias traditionum spu*-, Rostoch. MDCLXII. 8. THEOD. HACKSPANII *tio* de *libertate christiana, aduersus iugum traditionum* *tuenda*, contra iudæos ac pontificios, Lubec. III. CASP. LOESCHERI commentatio inscripta: *manus, suo se iudicio prodens, hoc est, traditiones* *semet ipsas euertentes*, Vitemberg. MDCLXXVI. 4. r. KORTHOLTI disquisitio de *traditionibus non* qua harum commenta erudite profligantur:* r. MATTH. PFAFFII dissertatio de *traditionum non* *m speciebus, valore, certitudine, auctoritate, mo*-*t pondere*, Tubing. MDCCXX. quæ multa ad argu-*i* hoc illustrandum suppeditat:

III de *ecclesia*

, romanæ videlicet, pontificii tantam tribuunt au-*em*, vt effata istius veluti normam fidei ac vitæ *ident*: immo præscribant; ita autem scripturæ ac *nibus* adiungant. Ad errorem hunc refellendum *ia* scripta a nostratibus composita sunt atque in lu-*ta*: TILEMANN. HESHVSII de *vera ecclesia eius*-*toritate libri duo*, Ien. MDLXXII. 8 AEGID. HVN-*iculus de ecclesia vera et huius capite, christo: itemque* *a romana et huius capite, pontifice romano*, Franco-*DXCI*. MDCIV. 8.** BALTHAS. MEISNERI *prælectio*-*num de ecclesia*, contra Bellarminum, Gregorium *ntia*, Stapletonum, Vitemb. MDCXXX. 8. IO BOT-*demonstratio, quod ecclesia romano-papistica non sit* Vitemberg. MDCXXIX. 8. LAVRENTII ANDREAE *daß die pæbstische kirche niemals die wahre gewesen*, *XCXXX*. 4. BALTHAS. FVRMANNI *sanctitatis ec*-*mano-catholicæ euersio*, Vitemberg. MDCXXXIII. 8. *ORG*. DORSCHEI dissertatio de *auctoritate ecclesiæ*; *siue*

* n eiusdem, *disquisitionibus anti-baronianis* p. 182.

** us est in eiusd. *oper. latinor. tom.* 1. p. 1244.

siue explicatio verborum Augustini: euangelio non *nisi me auctoritas ecclesiæ moueret*, Argentor. M
Inprimis nominandus est IO. MVSAEVS, princeps qui doctrinæ huic, adcuratius tradendæ, oper consecrarunt. Edidit binas dissertationes: alter *tura et definitione ecclesiæ*, Ien. MDCLV. alteram *ctione ecclesiæ in vniuersalem et particularem*, ibidem ob quas quum ipsi VITVS ERBERMANNVS be diceret atque emitteret *anti-musæum*; in hoc au dialogos: alterum inter Musæum et philosoph sem: alterum inter philosophum eumdem et romanum proferret, prætereaque in cœpto certa grederetur atque in *expostulatione cum protestanti gis, ienensibus præcipue*. itidem duos dialogos int rum et Arium, quorum priorem FORERVS: po ERBERMANNVS scripserat, exhiberet, MVSAEV ratas duas dissertationes de *ecclesia* vberiores re que ab Erbermanno defendit in *tractatu*, prorsus *de ecclesia, quo duæ eius antehac habitæ disputati de natura et definitione ecclesiæ: altera de eiusdem in vniuersalem et particularem, vberius deduc aduersariorum, cumprimis Viti Erbermanni, obiec exceptionibus vindicantur*, Ien. MDCLXXI. 4. In licet Musæus ineptias Erbermanni penitus pr

posuit.* Iam enarraris scriptis de ecclesia addo li-
IO. BAPTIST. RENZII inscriptum: *die ehre der kirche*, August, Vindelic. MDCCXII. 4. quo iidem pontificios disputauit.** Merito etiam accedunt, omanum christianorum cœtum ab apostolica veraque a defecisse, monstrarunt atque ita grauissimum sup-
runt argumentum, nomen veræ ecclesiæ illi haud adum esse. Generis huius scripta sunt: IO. CLVVERI atio, *romam pontificiam esse ierosolymnam apostaticam*, ch. MDCXXVII. NICOLAI HVNNII præclarus liber *stasia romana ecclesia*, supra memoratus et laudatus: ONYM KROMAYERI *disputationum decas de ecclesia a apostasia. in mysterio peracta; vel successiua et clande- errorum papatium in ecclesiam introductione*, Lipsi. XI. 4. GOTTFR. WEGNERI commentatio de *aposta- nana ecclesia papistica*, Regiomont. MDCXCVI. 4. IO. THERI *demonstratio ex epistola ad romanos, quod ecclesia rana sit apostolica; romana vero apostatica*, cuius itidem mentionem feci.

Quum KAESEWITZIVS in *dem abriß der wahren vnd ten catholischen kirchen* statuerit, romanam ecclesiam in tueri posse veræ ecclesiæ, licet illa erroribus atque bus sit deprauata, hocque Lutheri effatis corroborare, us sit, restitit ei IO. FRANC BVDDEVS dissertatione, *iudicium Lutheri de ecclesia romana expensum et vindica-* exhibetur, Ien. MDCCXVII.*** Pontificii, veluti proprio cœtui suo sanctiori titulum ac dignitatem *ecclesia olica* tribuunt; fieri autem hoc summa cum iniuria, stratum est a GVIL. LYSERO dissertatione de *nomine olico, lutheranis attribuendo; pontificiis auferendo*, mberg. MDCXXIX. ac GVIL. PERKINSO in scripto de *na fidei ementito catholicismo.* * Addatur IO. HVL- ANNI dissertatio, quæ demonstrat, *ecclesiam papisticam habere successionem episcoporum perpetuam*, Vitemberg. CLXXXIX.

N 5 Pergo

disputation eius *theologic. dec.* II.
schuld nachricht. 1712. p. 281.
abetur in eius *miscellan. sacror. part.* II. p. 89.
in illius *operib. theolog.*

MANDVS *libris V. de pontifice romano*, Hafn. MDCI
GEORG. CALIXTVS in *tribus orationibus de po-
mano*, Helmstad. MDCLVIII. 4. IMM. WEBERV
pto, cuius titulus est: *papa, quid facis?* Giess. M
Auctor narrat, quæ pontifices romani astute ac mal
chinati sint, quum quis ad imperatoris dignitatem
dus esset, quales libri plures alii de fallaciis, in
rannide præsulum romanorum exierunt, supra me

Alii singularia de pontifice romano argumenta
ac speciatim vel de primatu; vel de potestate; vel de
bilitate papæ; vel de eo, veluti antichristo, exp
Spectant igitur huc scriptores:

α) de *primatu papæ*,

ad quem infringendum ac monstrandum,
nisi commentum esse, operam suam contulerunt:
CRANMERVS libris duobus *contra primatum papæ*:
FLACIVS in *historia de primatu papæ*, et in *der*
gung zweyer schriften lo. Fabri vons pabsts primat
sanct Petrus niemals zu Rom gewesen, quos libr
recensui: IACOB. HEERBRANDVS disputat. de
papæ, Tubing. MDLXXV. ac de *auctoritate cathedræ*
ibidem MDLXXXII. BALTH. GVALTHERVS, cuius
erunt: *problemata de papæ primatu*, Ien. MDCXII. 4
KESLERVS, qui in lucem emisit: *bellum religios*
et papæ, das ist, religionskrieg zwischen dem herr
vnd dem ræmischen pabst, Coburg. MDCXXXIII. 8
GROSSIVS in *anti-primatu papæ*, Hamburg. MDXL.
TIVS FABRICIVS disputationibus de *fictitio pontific*
ni in ecclesia christi principatu, Helmstad. MDCXL.
BLONDELLVS in opere *de la primauté en l'eglise*,
MDCXLI. fol. antea laudato: CLAVDIVS SALMAS
principalem locum inter romani primatus aduersari
sibi vindicat. Edidit is dissertationem de *episcopis*
byteris, contra Petauium, sub nomine *Wallonis M*
Lugdun. Batauor. MDCXLI. 8. vbi fundamenta
episcoporum romanorum sacrum regimen nititur
cantur ac tam docte; quam adcurate Petauius
Post illam iuris publici fecit: *librorum de prim*

: *l'eglise romaine sur ce suiet par l'ecriture sainte et peres*, Philadelph. MDCLXXXVI. 12. Qui ad falla- captiosissimi pontificiorum interrogationem: vbinam i christi ante Lutherum fuerit? adcurate responde- eos supra in capite de libris theologiae dogmaticae isui.

IV. de *pontifice romano.*

:ter scripturam sacram, traditiones ac sententias ec- , praesulis romani effata et decreta normam fidei ac is praescribunt, qui ipsi obedientes sunt ac subiecti, e est caussa, cur controuersiae, de illo ortae, locum adsignem. Scriptores, qui inter lutheranos aeque ormatos contra pontificem romanum pugnarunt, va- at generis. Alii generatim ita commentati sunt, vt atque erronea dogmata, quae de pontifice in ecclesia a traduntur, coniunctim profligarent. Ad hos per- :: SIBRANDVS LVBBERTVS in *libris decem de papa* o, Franeck. MDXCIV. 8. DANIEL CHAMIERVS, qui *ationem de oecumenico pontifice*, libris sex distinctam, u. MDCL. 8. reliquit atque vt commentum vniuersi ficis adcurate refelleret, diligenter monstrauit pri- : a christo nullum ecclesiasticum idque monarchi- regimen constitutum: deinde: Petro neutiquam re- n eiusmodi a christo traditum esse: tertium: nec Petrum romanum episcopum ius illius accepisse; rimis chistianae ecclesiae seculis isto vsum esse; item: TH. SVTLIVIVS in libris quinque de *pontifice ro- eiusque iniusta dominatione in ecclesia*, contra Bellar- m, Londin. MDXCIX. 8. * GVIL. WHITAKERVS, s exstant: *praelectiones de romano pontifice*, contra Bel- inum, Hanou. MDCVIII. 8. ac de *papa romano, vna cum a romana*, Oppenh. MDCXII. 8. Inter nostrates idem mentum persequuti sunt: NICOL. HVNNIVS in *de- lratione theologica, quod papa romanus sit vniuersalis eccle- ductor*, Vitemb. MDCXVIII. 4. CASP. ERASM. BROCH- MANDVS

ionis huius in *catalog. biblioth. bodleian. part.* II. p. 187. men- o fit; in KEMPII autem *biblioth. Anglorum theol.* p 175. ad- scitur editio Londin. MDCV. 8.

ncta collatione imperii in Carolum magnum pe
De reliquis eruditis viris iam taceo, qui de
sexto concilii nicæni itidem commentati sunt
contra pontificis romani auctoritatem pugnaru

β.) de *Petro non papa*

in profligando pontificis romani primatu
agendum erat, vt princeps illius fundamentum
la de apostolo Petro, primo vniuersæ ciuitati
gubernatore, a christo constituto, euerteretur
runt id eruditissimi viri, nec solum monstrari
quamuis ille et Romæ fuerit;** neutiquam u
crorum exstitisse præsulem; sed etiam, doctrin
riter ac vitam a pontificum romanorum dogma
ribus longe distare hosque ideo minus esse
cessores. Comprobant hoc: AEGID HVNNII
an romanus pontifex sit apostoli Petri verus s
PHILIPP. HEILBRVNNERI *antithesis doctrinæ*
et pontificis romani, MDXCVII. NICOL. HVNNI
duo theologica: fueritne apostolus Petrus eccles
put et princeps, loco christi ab ipso christo consti
idem apostolus Petrus, vt pontifex et episcopus vni
rit Romæ et quidem xxv. *annis?* Bellarmino opp
side *Leonard. Huttero* proposita. Vitemb. MDCX

ı *primam*, *cum adparatu*, Lugd. Batauor. MDCXLV. 4. , quod insignem adparatum copiosæ salmasianæ eruiis exhibet ac merito in magna existimatione est. ter quam præstantiam doctissimi viri non sine caussa do- , Salmasium laborem, quem suscepit, non ad finem sse. Accesserunt: NILI et BARLAAMI *tractatus dem primatu*, cum SALMASII interpretatione latina adnotationibus, qui antea cum eius versione ac dictis Hanóu. MDCVIII. 8. separatim prodierant. * Contra hoc Salmasii IO. DARTIS edidit libros tres de *ordini- dignitatibus ecclesiasticis*, Paris. MDCXLVIII. 4. Salmasius ı de aduersario hoc iudicauit, illum nulla responsio- gnum esse. Spectant et huc quodammodo SALMA- *pistola de suburbicariis regionibus et ecclesiis*, MDCXIX. 8. ıgdun. Batauor. MDCLVI. 4. *coniectura pro suburbicariis ubus et ecclesiis*, Francofurt. MDCXVIII. Nactus est e re aduersarios: HIERONYMVM ALEANDRVM *efutatione anonymi auctoris de suburbicariis regionibus iecesi episcopi romani*, Paris. MDCXIX. MARC. ANTON. ILLVM in *disputationibus duabus de pontificatu Petri successione episcopi romani in eumdem pontificatum* Colon. pp. MDCXXI. IACOBVM SIRMONDVM in *censura con- ra anonymi scriptoris de suburbicariis regionibus ac ec-* , Paris. MDCXVIII. 8 cui opposuit SALMASIVS *vindi- pro coniectura de suburbicariis regionibus contra Sirmon-* , Paris. MDCXX. et *eucharisticon pro Sirmondi aduento- te suburbicariis regionibus et ecclesiis*, Paris. MDCXXI. MONDVS autem respondit in *propemtico*, Paris. XXII. 8. Præter GEORG. CALIXTI dissertationem *rimatu pontificis romani*, Helmst. MDCL. addi possunt: *tatus de atatibus ecclesiæ contra primatum papæ*, Francof. XXI. et *examinatio adsertionis Leon. Marii*, *in qua ponti-*

ntur: CLEMENTIVS in *prolegomenis epistolarum Salmasii*, Lugdun Batauor. MDCLVI. 4. de *laudibus et vita eiusdem* p. 48. HIMMANNVS *catalog. biblioth. theolog* p. 475. Variorum næ- orum SALMASII librum de *primatu* adcusat BINGHAMVS *ori- inib. siue antiquitatib. ecclesiastic. volum.* 1. p. 340. non tam ex eritatis; quam partium studio, quia Binghamus episcopalium almasius contra presbyterianorum caussam tuetur.

pontificis romani vsurpatum in ecclesia dominatui synagoga romana hierarchiam sub vocabulo prima*sus de Dominis defendendum suscepit*, Lond. MDC cum FRID. SPANHEMII *dissertationibus tribus; aduersis auctoritati papa romani*, de sensu vid nis VI. concilii nicæni: de ecclesiæ græcæ et romana et papali in hunc diem perpetua dissen ficta collatione imperii in Carolum magnum per De reliquis eruditis viris iam taceo, qui de d sexto concilii nicæni itidem commentati sunt contra pontificis romani auctoritatem pugnarun

β.) de *Petro non papa*

in profligando pontificis romani primatu i agendum erat, vt princeps illius fundamentum; la de apostolo Petro, primo vniuersæ ciuitatis gubernatore, a christo constituto, euerteretur. runt id eruditissimi viri, nec solum monstrarui quamuis ille et Romæ fuerit;** neutiquam tan crorum exstitisse præsulem; sed etiam, doctrina riter ac vitam a pontificum romanorum dogmati ribus longe distare hosque ideo minus esse cessores. Comprobant hoc: AEGID HVNNII *an romanus pontifex sit apostoli Petri verus su*

*stituitur in Petro constituta,** ac totidem de *monarchia ecclesiæ militantis, quæ a Petro fingitur in successores missa:*** CHRISTOPH. MEGANDRI *Petrus nec papa; pista*, Cygn. MDCXXXI. 4.*** ANDR. KESLERI *bellum religiosum Petri ac papæ, das ist, religions-krieg zwischen apostel Petro und dem ræmischen pabst*, Coburg. LXXIII. 8. LAVRENT. LAELII scriptum: *daß Petrus selbst vor den pabst zu Rom nie gehalten*, Norimberg. LXXIII. FRANC. GOMARI disputatio de *Petri apostoli et romani repugnantia:** SEB. SCHMIDII *Petrus non pa... der beweis, daß Petrus der heilige apostel niemals ein sol... pabst gewesen, wie heutiges tages der ræmische pabst seyn* Argentor. MDCLXXVI. MDCLXXXV. 12. IO. GEORG. IANNNI dissertatio de *Petro, a Petro alieno*, Vitemb. XCVII. IO. FRIDER. MAYERI disputatio de *Petro anti...*, Gryphisw. MDCCIII. SALOM. VAN TIL dissertatio de *Romæ martyre, non pontifice*, Lugdun. Batau. MDCCX. ...L. LEBRECHT. MVLLERI *theologia Petri antipontificia; des heiligen apostels Petri grundsætze gættlicher lehren ...r die lehren der ræmischen kirche*, cum præfatione mea, MDCCXXXI. 8.** vbi ex apostoli Petri duabus epistolis ...rmonibus rebusque gestis probatur, illum ab ecclesia ...ina plane dissentire; siue dogmata; siue viuendi ratio... respiciamus:

γ.) de *potestate pontificis romani:*

ipsi romanæ religionis doctores de limitibus potestatis ...tificiæ dissentiunt, eosque alii latiores: alii angustiores ...unt. Tam temerarii atque impudentes nonnulli sunt, ...crorum suorum antistiti potestatem non solum in rebus ...esiasticis; verum etiam ciuilibus iisque, quæ principum ...priæ sunt, tribuant; quidam e contrario regimen tan... ecclesiæ ipsi traditum esse, contendunt. Vtrisque lu...rani ac reformati restiterunt: immo in ipso pontificio- rum

---

...ant *thesaur. disputation. sedanens. volum.* II. p. 645.
...*dem* p. 713.
...*mlung von alten und neuen theol. sachen*, 1739. p. 780.
n eius *disputation theol.* p. 71. quæ locum habent in eiusd. *oper...* ...*tor. actor. et hist. supplement. tom.* I. p. 234.

in magna existimatione est; nec praeter m
mendat auctoris ingenium, eruditionem ac
tis. Impugnatur pontificis romani monar
ratione, vt singulis episcopis plena potestas
buatur. Inter curiae romanae addictos m
qui in eo eniterentur, vt libros hos refellere
hoc omittendi, quoniam eos supra percensi

Alia scripta de potestate pontificis rom
uersus illius adseclas composita sunt, q
summum imperium, in ciuilibus quoque
reges ac principes; aut quando mitiores vi
indirectam saltem et ex ecclesiae necessitate
testatem, vti loquuntur, impudenter tribue
runt. Sic prodierunt: 1) contra NICOLA
visibili monarchia ecclesiae opus: GEORG.
prolegomenon libri II. *de visibili romana an*
MDLXXIII. 4. BARTHOL. CLERCKE *fidelis*
fideli responsio, cum examine errorum Nicolai S
de visibili ecclesiae monarchia. Londin. MDLXXI
responsio ad Sanderi calumnias in libro de eccl
Londin. MDLXXIII. ANONYMI *anti-Sanderu*
logis, Venetiis habitis, in quibus Sanderi
lumniae in reginam Elisabetham refelluntu

um aliis eius scriptis * anglice editus; ab *Aug.*
em in germanicum sermonem conuersus atque
:ione: *grundlicher tractat von des pabsts vermeinter*
:hen gewalt, Lips. MDCCXXIII. 4. in lucem pro-
Adiecit *Tittelius* cum BARROVII librum de
esia; tum LVDOVIC. MAIMBVRGII *traité hi-*
l' etablissement et des prerogatiues de l' eglise
et de ses eueques, itidem germanice. *** In
: Barrouius pontificiorum errores de Petro,
ae a christo constituto vniuersae ciuitatis chri-
ernatore: de episcopis romanis, veris apostoli
:ssoribus hocque nomine etiam summa potestate
astructis, deque tanta imperii ecclesiastici digni-
aullo modo infringi ac tolli queat, iudicii atque
vi praeditus, praeclare confutauit.
lane tacitus praetermitto MARC. ANTON. DE
opus de *republica ecclesiastica*, in decem quidem
sum; quorum tamen liber octauus ac decimus
d adspexit, ea de caussa, vt creditur, quia Britan-
;is auctoritate isti suppressi fuerint. Duae partes
1 Anglia: prima Londin. MDCXVII. fol. cuius ti-
republica ecclesiastica libri X. ad integrum quidem
at; exhibetur autem prima tantum pars: secun-
MDCXX. fol. inscripta: *de republica ecclesiastica*
*la, continens libros quintum et sextum.** Post edi-
nc sequuta est alia in Germania, quae tribus parti-
:. *Prima* illarum quatuor priores libros com-
nec, saltem in exemplo, quod in manibus meis
ocum annumque praefert; eam autem Heidelberg.
fol. prodiisse, relatum habemus. *Secunda* con-
am quintum et sextum, Francof. MDCXX. fol.
tertia

---

us *theologicorum* tres tomos lingua anglicana edidit *Til-*
Londin. MDCLXXXIII. fol. ac MDCLXXXVII. eiusdem
veluti quartum tomum, addidit: conf. NICERONII *me-*
m. XL p 10.
:n von den neuesten theologischen buchern, vol. III. p. 85.
itor. MDCCXXIII. p. 127.
i von einer hallischen biblioth. volum. VIII. p. 209.

tertia librum feptimum ac nonum Hanou. MDC[illegible]
Equidem titulus partis huius indicat, illam compl[illegible]
brum feptimum, octauum, nonum ac decimum, atque
exiisse eamdem, Francof. MDCLVIII. fed vti liber oc[illegible]
decimus defunt; ita nouum tantum titulum parti ho[illegible]
fixum esse, fufpicari licet. Apud eos, qui a roman[illegible]
alieni funt, lutheranos præcipue ac reformatos, o[illegible]
in magna exiftimatione eft; nec præter meritum. [illegible]
mendat auctoris ingenium, eruditionem ac ftudium [illegible]
tis. Impugnatur pontificis romani monarchia; [illegible]
ratione, vt fingulis epifcopis plena poteftas ecclefia[illegible]
buatur. Inter curiæ romanæ addictos multi ext[illegible]
qui in eo eniterentur, vt libros hos refellerent; loc[illegible]
hoc omittendi, quoniam eos fupra percenfui.*

Alia fcripta de poteftate pontificis romani *fpec*[illegible]
uerfus illius adfeclas compofita funt, qui præ[illegible]
fummum imperium, in ciuilibus quoque rebus [illegible]
reges ac principes; aut quando mitiores videri vol[illegible]
indirectam faltem et ex ecclefiæ neceffitate metiend[illegible]
teftatem, vti loquuntur, impudenter tribuere, non [illegible]
runt. Sic prodierunt: 1) contra NICOLAI SAND[illegible]
vifibili monarchia ecclefiæ opus: GEORG. ACKW[illegible]
prolegomenon libri II. *de vifibili romana anarchia*, [illegible]

atque in his Cottonus ac Petauius iussi sunt,
dierum spatium dissensionem suam a Sancta-
er publicum instrumentum * declarare; *censura
atis theologicae parisiensis in Sanctarelli librum de*
lucem vidit Paris. MDCXXVI. 8. Inprimis bel-
m fuit: III) ROBERT. BELLARMINO, principi
ui pro summa pontificis romani potestate pro-
in reges pugnant. Satis hanc in rem scripta,
, testantur, praesertim: *controuersia fidei de sum-*
· liber de *potestate papae in rebus temporalibus:*
e clericorum. Praeter Lubbertum, Sutliuium,
, Whitakerum, supra a me memoratos, arma
m tulerunt: PHILIPP. MARNIX in *examine*
ibus Bellarminus pontificatum romanum adstruere
XCII. 8. LE TOCSIN *contre le liure du cardinal*
le la puissance temporelle du pape, Paris. MDCX. 8.
Londin. MDCXI. 4. ROBERTVS ABBOT de *su-*
tate regia, contra Bellarminum et Suarezium,
CXIX. 4. DAN. TILENVS, cuius exstant: *notae*
rsiones in duas controuersias Bellarmini, videlicet
capite ecclesiae, et de summo pontifice, Sedan.
IO. BEDAEVS *de la Gormandiere*, qui edidit: *ius*
tra cardinalem Bellarminum et alios iesuitas,
DCXIII. et MDCXXI. gallice Geneu. MDCX. 8. et
hal. MDCXI. 8. anglice MDCXII. 8. ** In idem
contra Bellarminum alii venerunt, inter quos

BARCLAIVS, qui licet romanam religionem pro-
ad oppugnandum tamen Bellarmini commentum
is romani potestate se contulit ac scriptum de
pae, an et quatenus in reges et principes seculares
rium habeat, elaborauit, idque post auctoris obi-
nem autem haud perductum, in lucem exiit, Lond.
Mussipont. MDCX. 8. Francof. MDCXIII. MDCXXI.

O 2 vna

* um hoc legendum est in BOVTERAIE *gallicinio in aliquot*
innatasque Sanctarelli adsertiones, quod pro patribus iesuitis
Paris. MDCXXVI.

** tiam in GOLDASTI *monarchia sacri romani imperii*, tom. III.

vna cum libris eius de *regno et regali poteſtate*, P
MDCXVII. 8. ac Ratisbon. MDCCIX. 4. Idem liber et
linguas translatus eſt ac prodiit cum gallice ſub
traité de la puiſſance du pape, ſcauoir, s'il a quelque dr
les princes ſeculiers, Muſſipont. MDCXI. 8. deinde
ſcriptione: *traité de la puiſſance du pape ſur les princ*
liers, Colon. MDCLXXXVIII. 12. tum anglice Lond. M
Num BARCLAIVS et auctor ſit eruditæ ac lectione
commentationis ad Bellarmini librum de temporali p
papæ, Heidelberg. MDCXII. an BONGARSIVS; an
haud exploratum eſt. * Defenſioni ſui contra a
rium hunc BELLARMINVS operam dedit in libro d
mi pontificis in rebus temporalibus poteſtate, Rom.
Colon. MDCXI. 8. non defuerunt autem, qui Barcla
ſam tuerentur. Perfuncti ſunt labore hoc: I) IO.
CLAIVS, filius Guilielmi, in *pietate; ſiue publicis pr*
bus ac principibus, et priuatis pro Guil. Barclaio pare
diciis contra Bellarminum, Pariſ. MDCXII. et Francof. MD
Ad apologiam hanc reſpondit ANDREAS EVDAEMO
ANNES in *epiſtola monitoria ad Ioannem Barclaium d*
ab eo pro patre ſuo contra Bellarminum ſcripto, C
MDCXIII. 8. II) IO. BVCKERIDGE de *poteſtate pape*
bus temporalibus; ſiue in regibus deponendis, libris
Londin. MDCXIV. 4. qui ob ſolidam probandi r

tis a ciuibus exigeret hique profiteri deberent, Iaco-
sse legitimum regem; nec episcopum romanum ha-
ius, reges imperio priuandi; aut illis subiectos ab
pio liberos pronunciandi. Iuramentum hoc quo mi-
restarent Angli, pontifex Paullus v. per duas litteras
ire conatus est eodemque consilio BELLARMINVS
as *ad Georgium Blackuellum* scripsit, gallice editam
L 8. Aduersarii hi Iacobo regi occasionem præbue-
libellum componendi, cuius titulus est: *triplici nodo
t cuneus; siue apologia pro iuramento fidelitatis, aduer-
o breuia pontificis Paulli* v. *et epistolam cardinalis Bel-
i ad Blackuellum*, anglice ac latine, Londin. MDCVIII. 8.
um MDCX. 12.* Opposuit ei MATTHAEVS TORTVS;
qui sub nomine hoc latet, BELLARMINVS *responsio-
d librum Iacobi regis magnæ Britanniæ de iuramento
tis, cui titulus:* triplici nodo triplex cuneus, Ingolst.
III. Rom. MDCIX. 4. et Colon. MDCX. cum *apologia
sponsione.* Rex IACOBVS respondit in *præfatione mo-
s*, cæsari ceterisque christiani orbis monarchis ac re-
consecrata atque iteratæ *apologiæ*, quam in lucem
rat, editioni præmissa, Londin. MDCIX. 8. MDCX. 12.
e Londin. MDCIX. 4. etiam gallice,** quumque BEL-
INVS *apologiam* memoratæ *responsionis* suæ diuulga-
lem IACOBVS *responsionem ad apologiam Bellarmini*,
n. MDCX. 4. addidit Vtriusque partis fuerunt defen-
irque ita controuersia hæc in longius producta est.
cobo rege pugnauit: LANCELLOTVS ANDREWS at-
idit: *torturam Torti; seu responsionem ad Torti librum
. apologiam Iacobi regis Angliæ pro iuramento fideli-*
Londin. MDCIX. 4. Hanou. MDCX. 8.*** ac *responsio-
l apologiam Bellarmini*, quam contra *præfationem* Ia-
egis ediderat, ibidem MDCX. 4. Huic restiterunt:
OB. GRETSERVS in *tonsura gordoniana; seu anti-tor-
llarminiano bene tonso et Iacobo regi remisso*, Ingolstad.
L 4. antea autem iuris publici fecerat: *δῶρον βασι-
seu commentarium exegeticum ad Iacobi regis præfa-
tionem*

n IACOBI regis *operib.* p. 112. edit. Francof. MDCLXXXIX.
p. 133.
ichten von einer hallischen biblioth. volum. III. p. 509.

tionem monitoriam et apologiam pro iuramento fi
Ingolſtad. MDCX. 4. II) ANDR. EVDAEMON-IOAN
parallelo Torti et tortoris eius Lancelloti ciceſtrenſis ; ſe
ſione ad torturam Torti pro Roberto Bellarmino,
MDCXI. Sed congreſſi cum eo ſunt: ROBERT B
in libro de *poteſtate regia et vſurpatione papali pro*
Torti contra parallelum Andr. Eudæmon-Ioannis,
MDCXIII. 8. ac COLLINS, qui euulgauit: *increpatio*
dreæ Eudæmon-Ioannis de infami parallelo et renou
ſertione torturæ Torti pro epiſcopo elienſi , La
Cantabrig. MDCXII. 4. ac *defenſionem* eiusdem epiſco
gua anglicana, ibidem MDCXVII. 4. III) MART. B
qui non ſolum edidit: *refutationem apologiæ et*
præfationis Iacobi regis, Mogunt. MDCX. 8. impug
GVIL. TOOKER in *duello cum Becano contra eius r*
nem apologiæ Iacobi regis MDCXI. et Mogunt. MD
ſed etiam aduerſus Lancellotum epiſcopum elienſe
tationem torturæ Torti, Mogunt. MDCX. 8. præter
tem: *examen concordiæ anglicanæ de primatu eccl*
Mogunt MDCXIII. 8. quod contra RICHARD. HAR
cordiam anglicanam de primatu eccleſiæ regio,
MDCXII. 8. et anglice ibidem MDCXIV. 4. compoſ
item: *controuerſiam anglicanam de poteſtate regis*
cis contra Lancellotum Andream, Mogunt. MDCXII.

DRINGTONVS hostibus suis cessit; sed defendit
ı *his confutation of the reply of Thom. Fitzherbert,*
obiections of Schulkenius, ceter. MDCXVI. 4. Ad
ratos caussæ Iacobi regis vindices adiungendus
PAREVS, cuius *quæstiones controuersas theologi-*
regum et principum contra papam romanum pro
aduersus Bellarminum, Becanum atque alios
Vrsinus edendas curauit, Amberg. MDCXII. 8.
VS MOLINAEVS, cuius prodierunt: *vindicatio*
regis Britanniæ contra Bellarminum et Cuffetel-
et gallice MDCXII. 8. ac liber de *monarchia tem-*
pro iuribus regum contra papam, Lond. MDCXIV. 8.
unc auctores quemadmodum pro rege scripse-
alii pugnarunt pro Bellarmino. Præter eos,
itea mentionem feci, in numero illorum sunt:
RONIVS CAPELLVS in libro *contra primatum ec-*
regis Angliæ Iacobi, Bonon. MDCX. 4. Colon.
LEONARD. COQVAEVS in *examine præfationis*
acobi regis, Friburg. Brisf. MDCX. fol. FRAN-
AREZ, qui dedit: *responsionem ad Iacobi regis*
ro iuramento fidelitatis, Conimbr. MDCXIII. et
DCXIX. vbi illa adiecta est *defensioni ipsius fidei*
duersus anglicanæ sectæ errores, qui liber Parisiis
nnatus ac combustus fuit: THEODOR. LAELIVS
pro papa et sede romana, Francof. MDCXIV.

idem censum alia scripta, pro iuribus princi-
ı pontifices in lucem emissa, veniunt, vti sunt:
Patauini, dicti Menandrini, defensor pacis; seu
papæ et imperatoris, MDXXII. ac Francof. ad
DCXII. MDCXIV. MDCXXI. MDCXXIII. 8. et angli-
MDXXXV. GVIL. BARROT *ius regis; seu de ab-*
ium principum dominio, in quibus pontifici ius
ncipes deponere, probatur, Basil. MDCXII. et Lond.
THOM. MORTONI *caussa regia; seu de auctorita-*
ate principum christianorum, contra Bellarmi-
ıe librum de *officio principis christiani*, Londin.
O 4 MDCXX.

LDASTI *monarchia sacri romani imperii*, tom. II.

apologia duarum disputationum de antichristo, et responsionis Michaelis Hageri ad posteriorem disputationem, Tubing. MDLXXXIII. 4. ac PI-RI *responso aduersus Heerbrandi de antichristo*, Frib. MDLXXXIII. 8. opposuit: *apologiam secundam de anti-christo et refutationem Hageri ad disputationem*, Tubing. MDLXXXIII. 4. Idem argumentum nostratibus contra pontificios persequuti sunt: ANDER in *den vrsachen, warum er den pabst den antichrist halte*, Tubing. MDXCIII. 4. BALCKIVS in *tractatu, darin beweiset wird, zu Rom sey der wahre grosse antichrist*, Vitemb. AEGID. HVNNIVS in *disputationibus: altera de antichristis primariis eorumque fatali incremento, et occasu; altera de antichristo magno:* ** FRID. in *diatrib. theologic. de antichristo*, Vitemb. MDC STEPH. GERLACHIVS dissertatione de anti- IO. GEORG. SIGWARTVS disputatione de anti- *templo dei sedente*, Tubing. MDCVIII. ALBERT-RVS dissertatione, *romanum pontificem esse non* CONRAD. GRASERVS, qui dedit: *historiam magni*, Lugdun. Batauor. MDCVIII. 8. ** PHI- COLAI in *conflictu cum loiolitana societate hierophanta quodam in Altena de antichristo romani nis filio*, Rostoch. MDCIX. Lubec. MDCX. MDCXI. 8. *** VINCENT. SCHMVCCIVS, de *papa romano quaestio: an sacer ille homo sit* Lipf. MDCXVII. 4. BARTHOLOM. BATTVS *disp. antichristo*, Gryphiswald. MDCXVIII. THEOD. MIVS, qui varia scripta, huc spectantia, edidit, loco hoc omitto, quia antea notitiam illorum DOELINGVS de *antichristi interitu*, Rostoch.

* exstat etiam in *der samlung von alten vnd neuen theolog.* p. 595.
** tom. v. *oper.* eius *latinor.* p. 493. seq.
*** *disputation. theolog. tom.* II. *disput.* 25. p. 312.
* est in eius *tomo disputationum antiiesuiticarum.*
** *samlung von alten vnd neuen theolog. sachen* 1741.
*** translatus est in eiusd. *oper. latinor. tom.* I. p. I.

de *infallibilitate pontificis romani*

CALIXTVS, qui fcripfit: *refponfum maledi- rum theologorum pro romani pontificis infallibi- ıque fub vna, vindiciis oppofitum*, editum Helmft. iterum locupletatum MDCLXXII 4. cura filii *Vlric. Calixti*, cuius priore parte de ftudio clefiafticæ: pofteriore de infallibilitate roma- agitur: HENRIC. SCHMIDIVS in *exercita- dra Petri; fiue de infallibilitate pontificis roma-* MDCLII. 4. IO. MELCHIOR STEINBER- *'s ad decretum parlamenti Galliæ, 'contra infal- pæ*, Herborn. MDCLXVIII. 4. IO. HENRICVS ·VS differtatione de *infallibilitate papæ.** Præ- HILLINGWORTHI fcriptum *contra infallibi- romani*, quod adducitur, referri et huc lò poteft: MICHAELIS SIRICII *idolum pa- papatus praxi et antiquis monumentis demon-* ff MDCLXX. 4.

de *pontifice romano, antichrifto:*

briftum, eminentiore fignificatione in fcriptu- gnatum, pontifices romanos intelligendos effe, ıe arbitrantur. Spectant huc fequentia *luthe- ologorum* fcripta: IO. WIGANDI *fynopfis an- mi, fpiritu oris chrifti reuelati*, Ien. MDLX. et XVII. 4. IACOB. HEERBRANDI difputationes ›, Tubing. MDLXXXII. contra MICH. HAGE- diderat: *tractatum de fingularitate antichrifti*,)LXIX. 8. atque *anti-chriftum; fiue orationem mniam hæreticorum, qua pontificem maximum ·iftum effe, criminantur*, Ingolftad. MDLXXVIII. XIV. 8. Aduerfus alteram Heerbrandi difpu- ıum iam dictus HAGERVS *refponfum*, Ingolft. 8. euulgaffet, HEERBRANDVS refpondit in

quadripartita, Norimb. MDCCXXVII. 4. edita, *capit.* p 177. feq. adde SAGITTARIVM *introduct. in biftor.* 39. et SCHMIDIVM *fagittar. introduct. tom.* II. p. 640. *differtationib. felect.* quarum quatuor volumina Tigur. IDCLXXV. 4. prodierunt.

in eo exercuerunt, vt antichriſtum, in ſacro codic
dictum, vberius deſcriberent ac probarent, oracula
quæ de iſto litteris mandata ſunt, interpretanda
romano præſule. Ad ordinem hunc pertinent:
WHITAKERVS, qui iuris publici fecit: *theſin:*
romanus eſt ille antichriſtus, quem futurum ſcriptur
dixit, Cantabrig. MDLXXXII ROBERT. ABBOTVS, c
lucem prodiit: *antichriſti demonſtratio, contra fabul*
tificias et ineptam Bellarmini de antichriſto diſput
Londin. MDCIII. 4. et MDCVIII. 8.* ſcripſit autem
illum ANDREAS EVDAEMON-IOANNES: *diſput*
contra ſophiſmata Abboti, Ingolſtad. MDCIX. 4. item
POVELVS in *diſputationibus de antichriſto* et *eius*
duobus libris, Londin. MDCV. 8. THOM. BRIGHTMA
qui reliquit: *analyſin et ſcholia in apocalypſin* et *refut*
Bellarmini de antichriſto, Francof. MDCIX. 4. *et antic*
pontificiorum monſtrum fictitium eſſe, Amberg MDCX. 8. c
DOVNAMVS, cuius exſtat: *a treatiſe affirming the pop*
antichriſt, duobus libris, Londin. MDCIII. *diatribe*
pa antichriſto, Londin. MDCXX. duabus partibus, q
priore Iacobi regis ſententia de anti-chriſto defen
poſteriore autem auctor confutat LEON. LESSII
ſtrationes, regis *præfationi monitoriæ* oppoſitas. Ex *a*
nis nominandus eſt: DANIEL. TILENVS, vtpote

is: *commentatio ad loca quaedam noui testamenti, christo agunt; aut agere putantur*, Amstelodam. bi probare adnititur, per antichristum, inpri- *al.* 11. descriptum, non pontificem romanum; m vna cum Simone mago intelligendum esse. ei SAMVEL MARESIVS in *dissertatione de an- ntra nuperum commentatorem*, Amstelodam. quo aduersario vt GROTIVS se defenderet, *ndicem ad interpretationem locorum noui testa- e antichristo agunt*, ceter. Amstel MDCCXLI. 8.* inc, lucem adspexit: *Samuelis Maresii concor- seu apologia Grotii*, Amstelodam. MDCXLII. 8. item MARESIVS in *concordia discorde et anti- to*, Amstelod. MDCXLII. 8. atque alii commu- causam contra Grotium egerunt. Restite- lli: HIPPOLYTVS FRONTO CARACOTTA; S MOLINAEVS, ** qui librum emisit sub ti- *aduersus commentationem Grotii ad loca de anti-* telod. MDCXL. 8. SAMVEL BOCHARTVS in lari ad Claudium Sarrauium; *** ANONY- *io papista*, MDCXLII. 8. IACOB. LAVRENTIVS *rotio papizante, id est, notis ad quaedam loca in dice de antichristo, papam romanum et doctrinam papisticam spectantia, et in quibus via sternitur antichristianum*, Amstelod. MDCXLII. 8.* at- *romano*, cum dedicatione ad Grotium, et in *Gro- ouo; seu syncretista, a se ipso dissentiente*, Am- DCXLIII. 8. cui vti GROTIVS respondit in *epi- entium anatomizata*, Amstel. MDCXLII. ita LAV- odem officio perfunctus est ac dedit *responsio- lam Grotii*, Amstelodam. MDCXLII. 8. item IO. s; siue qui nomen hoc fictum praeferre dici- tur,

* usculum reperitur etiam in *operibus* eius *theologic.* 455. edition. basileens. MDCCXXXII.

** *heatr. pseudonym.* p. 294.

*** rum eius *p. 1045. sqq.*

* *catalogum librorum rarior. p. 401.*

tur, IONAS SCHLICHTINGIVS, * in *notis ad viri* *ssimi commentationem ad* 2. *Thessal.* II. MDCXLIII. 8. ** fere cum Grotio tradidit HENRIC. HAMMOND 2 *Thessal.* II. sanctioribus litteris de antichristo sint, ea de Simone mago, ac quae in libro diuino *pseos* habeantur, de Roma, idolorum cultui adhuc interpretanda esse, in *dissertatione proœmiali de antich* Praetereo eos, qui contra HERMANNI VON DER sententiam disputarunt, antichristum esse iudaeos que synedrium, * VALENT. ERN. LOESCHER *exercitatione*, *qua recens portentum exegeticum*, *stum esse nationem iudaicam*, *examinatur*, Vi MDCCVII. B. P. KARLIVM in commentatione de *an* *non iudaico*, *quasi iam dudum cum republica iudaeor* *lito:* ** qui de numero bestiae, in *apocalypsi* XIII, dictae, commentati sunt, LEON. RYSSENIVM, cuius *nodigordii de numero antichristi*, Lugdun. Batau. MDC prodiit: VAL. ERNEST. LOESCHERVM de *num* *tichristi*, Vitemb. MDCXCVI. FRANC. POTTERVM in *pretatione numeri* DCLXVI. *de antichristo*, anglice MDXCLII. latine Basil. MDCLVI. 8. et Amste MDC

XXVII. 8. PASCHIVM atque alios in dissertationibus de argumento: qui de voce *mysterium*, coronæ ponti-romani inscripta exposuerunt, maxime CHRISTIAN. ILF. BLVMBERGIVM in libello, cuius titulus est: *, corona meretricis babylonicæ frontispicium*, Lips. XIV. 8. contra Bossuetum: in *mysterio*, *papali corona* *, ente huc usque reali*, Cygn. MDCCII. 8. aduersus VDOV. HANNEMANNI *mysterium*, *corona papali in-*, *non ens*, Kilon. MDCXCVIII. 8. et in *veritate my-tiara romani pontificis olim adscripti*, MDCCXX. 8. qui Ludouici XII. cum inscriptione: *perdam Babylo-nem;* vel *perdam Babylonem*, illustrarunt, CHRIST. MVND. LIEBIVM in *nummis Ludouici* XII. *epigra-perdam babylonis nomen; vel perdam Babylonem*, *insi-illustratis et inprimis contra Harduinum defensis*, MDCCXVII. 8. Omnia scripta hæc prætereo; aut in transitu memoro, quia istis non tam de dogma-m de sententia quorumdam scripturæ sacræ loco-sputatum est:

V. de *peccato originali*.

VIL. WHITAKERVS libris tribus de *peccato origi-*, Hanou. MDCIV. 8. quibus Stapletonum refellit: HOFFMANNVS dissertatione *contra errores pontifi- circa doctrinam de peccato originali*, Tubing. CXXIII.

VI. de *libero arbitrio:*

quod quum pontificii, præsertim iesuitæ, homini, naturæ viribus instructo, in conuersionis ac sanctio-ritæ operibus adtribuant, grauissimum errorem hunc utarunt: *Lutherus*, *Heshusius*, *Hunnius*, *Meisnerus*, *mius* ac plures alii, supra inter scriptores theologiæ maticæ relati. Iam addo commentationes: ELIAE ELII de *reliquiis pelagianismi*, *in papatu latitantibus*, m editam MDCCXVI. 4. et IO. FRANC. BVDDEI de *ianismo*, *in ecclesia romana triumphante*, per bullam vi-et anti-quesnellianam, a Clemente XI. pontifice roma-romulgatam, Ien. MDCCXIV. * VII.

tur in eius *miscellan. sacror. part.* II. p. I.

catholicorum in articulo de iustificatione, in gratiam [illegible] *et pacis ecclesiasticæ erutam et monstratam*, MDCC[illegible] Auctor scripti huius, vti fertur, IOANN. FABRIC[illegible] quem constat, lenius, quam decet, de pontificioru[illegible] ribus sensisse atque in syncretismi suspicionem [illegible] Refutauit illud IO. SCHMIDIVS in *animaduersioni*[illegible] *destis ad Timothei Philalethæ scriptum* Lips. MDCC[illegible] contra quas prodierunt: *Timothei Philalethæ harm*[illegible] *disharmonia defensa contra animaduersiones schmi*[illegible] MDCCXXI. 4. Addatur: IO. FECHTII disputatio [illegible] *examen conciliationis articuli de iustificatione*, R[illegible] MDCCXI.

IX. de *sacramentis* ac speciatim de *baptismo* [illegible] IO. BENED. CARPZOVIVS, qui in lucem emisit: [illegible] *cationem doctrinæ orthodoxæ de sacramentis in gener*[illegible] *ruptelis tridentinorum et suppetiis, quas illis contra* [illegible] *tium ferre voluit Bellarminus*, Lips. MDCLI. 4. CR[illegible] DREIERVS dissertatione de *numero sacramentorum*, R[illegible] MDCLXXXVIII. Quod ad baptismum adtinet, [illegible] huc dissertationes: ZEIBICHII de *pontificiorum ri*[illegible] *infantes baptizantur, antequam nati sunt*, Viremb. MDC[illegible] GOETZII de *baptismo campanarum*, Lubec. MDCCXI[illegible]

X. de *sacra cœna*:

a) *generatim*.

minum, Becanum adcurate disputatur ipsumque dog- iustificatione tam egregie exponitur, vt opus hoc reliqua argumenti huius scripta principalem locum [illegible]. Præclare etiam de capite hoc doctrinæ nostræ [illegible]est PHILIPPVS IACOBVS SPENERVS. Ediderat *[illegible]predigten von der rechtfertigung*, Francof. MDCLXXXII. [illegible] IO. BREVINGIVS iis opposuisset: *des glaubens- anfang und end; oder kurtze erklærung, wie die glau- [illegible]rechtigkeit von Luthero allein erfunden: der streit an- [illegible], und wie die grundliche wiederlegung dieser erfun- gerechtigkeit selbigen streit endigen kænne, solle und in funf episteln verfasset*, MDCLXXXII. data fuit occa- [illegible]ENERO, componendi præstantissimum librum, cuius [illegible]tio est: *die euangelische glaubens gerechtigkeit*, Francof. [illegible]XXXIV. 4. * atque aduersarium suum profligandi. reformatos in ecclesiæ romanæ erroribus de iustifi- [illegible] refellendis operam suam collocarunt: IO. FOXVS *[illegible]isto, gratis iustificante*, contra iesuitas, Londin. [illegible]XXIII. 8. IO. PISCATOR libris duobus de *iustifica- hominis coram deo*, Bellarmino oppositis, Herborn. [illegible]CV. 8. DAVID PAREVS, qui ad posteros transmisit: *[illegible]ationem in Bellarmini de iustificatione impii libros* V. [illegible]elberg. MDCXV. 4. IO. SCHARPIVS de *iustificatione [illegible]is coram deo*, Geneu. MDCXVIII. 8. qui non solum [illegible] sententiam testimoniis scripturæ ac patrum dictis con- [illegible]mit; sed etiam ad argumenta pontificiorum, inpri- Bellarmini, respondit: FRANCISC. TVRRETTINVS [illegible]putationibus duabus *de circulo pontificio et de con- [illegible] Iacobi et Paulli in articulo iustificationis*, Geneu. [illegible]LXVII. 4. Quamuis pontificii de ratione pariter ac [illegible]mento iustificationis a lutheranis ac reformatis lon- [illegible]que aperte distent; nihilo minus auctor, qui fictum [illegible] *Timothei Philaletha* sibi tribuit, aliis persuadere [illegible]it, dissensionem non ad principalia articuli huius ca- [illegible]spectare, atque hanc in rem iuris publici fecit: *har- [illegible] et disharmoniam doctrinæ protestantium et romano catho-*

[illegible]uditor: MDCLXXXV. p. 327.

contra quas prodierunt: *Timothei ...*
disharmonia defensa contra animaduersion...
MDCCXXI. 4. Addatur: IO. FECHTII disp...
examen conciliationis articuli de iustificati...
MDCCXI.

IX. de *sacramentis* ac speciatim de *bap...*
IO. BENED. CARPZOVIVS, qui in lucem ...
cationem doctrinæ orthodoxæ de sacramentis...
ruptelis tridentinorum et suppetiis, quas illis...
tium ferre voluit Bellarminus, Lipſ. MDCI...
DREIERVS diſſertatione de *numero sacrament...*
MDCLXXXVIII. Quod ad baptiſmum, adij...
huc diſſertationes: ZEIBICHII de *pontifici...*
infantes baptizantur, antequam nati ſunt, Vitem...
GOETZII de *baptiſmo campanarum*, Lubec. ...

X. de *ſacra cœna*:

α) *generatim*.

Errores, quos præſulis romani adſ...
mento hoc defendunt, graues ſunt variiqu...
ſubſtantiationem fieri ac cœnam ipſam ...
proprie ſic dictum, ac cum virtute, priſtin...
recuperandi, coniunctum, ſtatuunt; præter...
qui epulis his vti volunt, non vinum, ſed ...

r ELIE RICHARD, Salmur. MDCLXXV. 12. po-
m exhibet memoratum IVRIEI *examen.** Quo-
t huc referri poteſt: MATTHAEI LARROQVANI
eucharistie, Amſtelod. MDCLXIX. 4. ſine auctoris
iterum MDCLXXI. 8. cuius editionis titulus
indicat. Translata illa eſt in linguam angli-
omplectitur quidem maxime hiſtoriam dog-
ra cœna; lucem tamen controuerſiis cum pon-
t. Ex noſtratibus præcipue nominandus eſt:
LINGIVS, qui erudite commentatus eſt cum
ibus romanæ eccleſiæ variationibus, circa ſacram
*factis;*** tum de *nouitate errorum pontificiorum*
*eucharistiam,**** ita vt inprimis ex hiſtoria-
nentis commenta eccleſiæ romanæ de ſacra
aret atque ex nouitate eorum adcurate eorum-
em oſtenderet.

3) *ſpeciatim de transſubſtantiatione.*

um dogma de transſubſtantiatione tam falſum
ırdum eſſe, vt non ſolum ſacræ ſcripturæ;
tionis: immo ipſorum ſenſuum externorum
repugnet, multi eruditiſſimi viri luculenter
. Teſtantur id ſcripta, quæ præſertim re-
ores errori huic oppoſuerunt iisque romanæ
is bellum indixerunt, qualia ſunt: BENE-
LMANNI *tractatus de cœna domini et exegema*
ſubſtantiationem, Tigur. MDLXXXVI. 8. PETRI
apologie de la ſainte cene, contre la transſub-
eneu. MDCVIII. 8. anglice, Londin. MDCXII. 4.
um inſcriptione: *apologia des heiligen abend-*
die pæbſtiſche brodverwandelung, Francof.
. præter hanc autem *apologiam*, eiusdem ex-
tions orthodoxes ſur la ſainte cene du ſeigneur:
VERINI; ſiue, qui verus auctor eſt, CLAV-
SII *liber de transſubſtantiatione ad IuſtumPacium*
. *Grotium*, Hagiopol. MDCXLVI. 8. quem, vti

 reli-

eruditor. tom. III. p. 159.
c eſt in eiusdem *obſeruationib. miſcellaneis*, p. 178.
56.

mo libro profert argumenta, ex scriptura petita: secundo testimonia enarrat christi rum, qui sex prioribus seculis post natum ruerunt: tertio denique ostendit, quo mod dibus antiqua ac vera doctrina de sacramen pta sit atque in illius locum erronea dogm sint. Præter alios, refellit Perronium, iam pugnarunt: IO. MESTREZAT *de la sus christ au sacrement de l' eucharistie*; Se et MICHAEL LE FAVCHEVR in *traité seigneur*, Geneu. MDCXXXV. In iden TRVS IVRIEVS venit atque edidit: *examin de l' eglise romaine*, delatum in *recueil des d chant l' eucharistie*, Roterodam. MDCCXIII. quibus varia scripta, huc spectantia, contin 1) *petit traité de l' eucharistie par mr.* MDCLXXXI. 12. 2) *sermon sur l' eucharistie*, e 3) *reflexions sur l' eucharistie, comprises en* *mr.* ABBADDIE, Hag. comit. MDCLXXX *contre la transsubstantiation d' vn auteur de maine*, quem ALLIXIVS, Londin. MDCLXX emisit: 5) *traité du sacrement de l' euchari* MARCA, Paris. MDCLXIX. 12. 6) *reflexion*

ıd Rhen. MDCXCVIII. 8. pronunriasset, vocem ως nullius esse auctoritatis, vtpote a Gabriele archiepiscopo Philadelphiæ excogitatam, ac SI- *stoire critique de la creance et des coutumes des* ı *leuant*, Francof. MDCLXXXIV. MDCXCIII. 12. nithum pro transsubstantiatione disputasset ac :t, de dogmate illius græcos ac romanos consen- THVS dedit: *responsionem ad obiectiones auctoris e et ritibus orientalium*,* ac postquam SIMON *la creance de l'eglise orientale sur la transsubstan-* arisſ. MDCLXXXVII. 12.** defensionem adiecerat, ı suam de voce μετουσιώσεως eiusque nouitate onfirmauit ac contra Simonem defendit in *re- l nuperas Simonii in libro super fide græcorum de ransubstantiationis cauillationes.**** Præter iam ratos Anglos, alii eiusdem nationis contra trans- ionem romanæ ecclesiæ pugnarunt: SAMVEL. HNSONVS, cuius exstat: *the absolute impossibi- nsubstantiation demonstrated*, ac gallice sub ti- *é contre la transsubstantiation*, MDCCX. 8. CRAN- RAMHALLVS, TAYLOR, WHITBY.

:um hunc etiam referenda sunt scripta, ponti- ;allorum operi de *perpetuitate fidei* ecclesiæ ro- ogmate sacræ cœnæ: speciatim transsubstantia- posita, maxime a IOANN. CLAVDIO, nuncque censenda, eo consilio, vt breuiorem contro- is notitiam suppeditem atque enarrem, quo ordine partis libri in lucem prodierint. Occasionem præbuit libellus PETRI NICOLII, quem, vel- onem, scripto: *l'office du saint sacrement*, Paris. dito, addidit eoque probare, sibi sumsit, eam- er ecclesiæ sententiam de sacris epulis fuisse; nec

 vllam

um locum habet in eiusdem *miscellaneis*, Londin. XXVI. 8.

. *supplement. tom.* I. p.75. BAELII *nouuell. de la republiqu.* MDCLXXXVII *aug.* p. 793.

. eius posterioribus *miscellaneis*, Lond. MDCXC.8. adde THALII *theolog. biblioth. tom.* II. p. 182.

reliqua Salmasii monimenta, insignis eruditi
tim antiquitatis ecclesiasticæ, adparatus com
autem ordinis leges auctor neglexit: * SAMVE
disputatio apologetica ex scripturis, ratione et
nitate et absurditate transsubstantiationis pontifi
MATTH. NETHENI *disputatio de transs*
Amstelod. MDCLXVI. 12. 10. LA PLACETTE
l'autorité des sens contre la transsubstantiation,
MDCC. 12. qui ostendit, omnes sensus trans
repugnare, atque ita argumento vtitur fatis
contemnendo. ** Scriptoribus his adiungen
qui studia sua etiam ad id contulerunt, vt p
sisterent ac monstrarent, transsubstantiationem
numerandam esse. Patet hoc ex THOM. GA
bro de *transsubstantiatione*, anglice edito, MDC
ex *discours contre la transsubstantiation*, comp
par le R. D. T. id est, TILLOTSONVM, *et tra*
Londin. MDCLXXXV. 12. * cuius etiam germ
tatio habetur: ANONYMI *traité touchant la*
tiation, ou il fait voir, que ce dogme ne peut
de foi, Londin. MDCLXXXVI. 12.** EDVARDI
FLEETI *comparatione doctrinæ de trinitate*
substantiatione secundum scripturam, rationem et
per modum dialogi inter pontificium et protes
Londin. MDCLXXXVII. *** vbi ostenditur, et
manam; et scripturam diuinam; et antiquit
sticam transsubstantiationi pontificiæ aduers
THOMAE SMITHI scriptis, quibus hac de
CHARDO SIMONE dimicauit. Quum enim
la de graeca ecclesiæ hodierno statu, Londin. MD

* vide REIMMANNI *catalog. biblioth. theolog.* p. 506.
** *acta eruditorum* MDCC. p. 529. *vnschuld. nachricht.*
*** meminit scripti huius KEMPIVS *bibliothec. A*
p. 368.
* exstat etiam in eius *sermons tom.* III. p. 311. confer
de la republ. des lettr. MDCLXXXV. *iun.* p. 681.
** BAELII *nouuell. de la republiqu. des lettr.* MDCLX
p. 121.
*** est in eiusdem *operum tom.* VI.

urnal des sauans, præferunt,, Noueti librum lau-
; Claudium contra fallacium argumentationum ad-
r, hic defensionem sui suscepit in *lettre d'vn pro-
à vn de ses amis, pour seruir de réponse a ce, qui a
dans le iournal des sauans du* 28. *iuin* 1667. *a l'occasion
du P. Nouet.* Alter est ANTON. ARNALDVS, qui
opus inscriptum: *la perpetuité de la foi de l'eglise ca-
touchant l'eucharistie, defendue contre le liure du
laude*, MDCLXIX. ac sub finem adiecit ANSELMI DE
dissertationes de Ioanne Scoto et Bertramo; cuius libri
maximam partem Nicolio tribuendam esse, non-
erunt. Officio suo, et hunc hostem repellendi,
fuit CLAVDIVS hocque præstitit præclare in *ré-
u liure de mr. Arnaud intitulé:* la perpetuité de la
l'eglise catholique touchant l'eucharistie defendue,
IX. ac simul diligenter disputauit, qualis sit græco-
le transsubstantiatione doctrina. Memoratas PARI-
issertationes disquisitioni subiecit PETR. ALLIXIVS
*nse aux dissertations, qui sont a la fin du liure de
naud.* Vtrique, et Claudio et Allixio, opposuit
IIVS: *la creance de l'eglise grecque touchant la trans-
tiation defendue contre la réponse du ministre Claude
re de mr. Arnaud*, atque addidit: *refutation de la ré-
l'vn ministre de Charenton a la dissertation, qui est a
du liure de mr. Arnaud*, ceter. Ad hunc adiunxit se
LIVS, ac viribus recuperatis, ad certamen contra
ium rediit, eumque profligare adnisus est in *reponse
il au nouueau liure de mr. Claude.* Bellum hoc
longius producendum esse, Claudius existimauit,
nam ea proposuerat, quæ ad caussam illius agendam
aria erant ac sufficiebant; nihilominus ARNALDVS et
OLIVS duo volumina composuerunt: alterum idque
n librorum, Paris. MDCLXXII. 4. editum, vbi argu-
i, ex diuinis scripturis sumta, pertractantur: alte-
quod octo libros complectitur atque exhibet: *la re-
aux passages difficiles des peres, obiectés par les mini-
et la confirmation de l'vnion des eglises orientales auec
romaine sur la presence reelle, la transsubstantiation et les
s points, par les attestations authentiques de tous les*

P 5 *patri-*

patriarches et de la plupart des eueques de ces egli[...] *vn grand nombre d'auteurs preuues.* Sub finem e[...] *cueil contenant diuers actes, qui font voir la cre[...]* *eglises orientales, auec deux dissertations sur le suiet* [...] *Scot et de Bertram.* Omnia scripta, a theologis [...] ciis in Gallia elaborata et adhuc commemorata, [...] tomis coniunctim, Paris. MDCCIV. in lucem prod[...] Mentio praeterea facienda est EVSEBII RENAVDOT [...] itidem defensorem *perpetuitatis fidei* ecclesiae ro[...] sacra coena se praebuit ac varia scripta iuris publ[...] eo praesertim consilio, vt probaret, graecos de euc[...] speciatim de transsubstantiatione cum romanis co[...] Spectant huc sequentia illius monimenta: 1) *def[...]* *perpetuité de la foi*, Paris. MDCCIX. 8. contra IO. [...] NII *monumens authentiques de la religion des gre[...]* comit. MDCCVIII. 4. 2) *Gennadii, patriarchae constan[...]litani, homiliae de sacramento eucharistiae: Meletii alex[...]* *Nectarii hierosolymitani, Meletii Syrigi et aliorum d[...]* *argumento opuscula graece et latine; seu adpendix a[...]* *quae circa graecorum de transsubstantiatione fidem re[...]* *in opere de* perpetuitate fidei, quae opuscula RE[...]TIVS non solum ex codicibus manuscriptis rece[...] latine reddidit; sed etiam dissertationibus atque [...]tionibus locupletauit, Paris. MDCCIX. 4. 3) *la p[...]*

ur les sacremens et sur tous les autres points de re-
'e discipline, que les premiers reformateurs ont pris
xte de leur schisme, prouvée par le consentement des
ntales, Paris. MDCCXIII. 4.

therenorum ordine contra pontificiam transsub-
nem pugnarunt eique opposuerunt dissertationes:
VTTERVS de *transsubstantiatione et processionibus*
, aduersus Bellarminum, Vitemberg. MDXCIX.
CALIXTVS de *transsubstantiatione*, Helmstad.
et MDCLXXV. HENRIC. HOEPFNERVS de *trans-*
ione: IO. MEISNERVS de *transsubstantiatione pon-*
et missa, Vitemb. MDCLVI. CHRIST. DREIERVS de
rins in sacra cena substantiali mutatione, Regiom.
VI. IO. WOLFG. IAEGERVS de *transsubstantiatio-*
dogmate, Tubing. MDCCX. IAC. GVIL. FEVER-
: *irritis conatibus Cartesii aliorumque, conciliandi*
osoph. transsubstantiationem, Altorf. MDCCXXIII.
MATTH. PFAFFIVS, qui eruditissimam commen-
emisit eaque *fœtum polemicum Ludouici Rogerii,*
ræstantissimus admodum tritam de eucharistia litem
'cenam producturus erat, in ipso partu suffocatum di-
que, exhibuit, Tubing. MDCCXVIII. et aliam, qua
ii demonstratio geometrica possibilitatis transsubstan-
neruatur, Tubing. MDCCXL. HERMANN. CHRIST.
KEN de *dogmate transsubstantiationis, non articulo*
errore enormi. Exstat præterea: *epistolica disser-*
r Conradum Vorstium et Ioannem Lotzium de trans-
ione, Hanou. MDCIX. 8. Nec defuerunt, qui ad
doctrinæ huius illustrandam studia sua adhibe-
usmodi labore perfuncti sunt: IO. COSINVS in
ansubstantiationis papalis, cui præmittitur et op-
:um sacræ scripturæ; tum veterum patrum et re-
am ecclesiarum doctrina catholica de sacris sym-
præsentia christi in sacramento eucharistiæ, Lond.
V. 8. et Brem. MDCLXXVIII. 8. quaue auctor non so-
rat, qualis fuerit origo ac progressio transsub-
nis; sed etiam contra ipsum illius dogma dispu-
amen, vt ecclesiæ anglicanæ faueat: PETRVS AL-
cuius *præfatio historica de dogmate transsubstan-*

tiationis

tiationis præmiſſa eſt: *determinationi fr. Ioannis de exſiſtendi corpus chriſti in ſacramento altaris, alio, qua le, quem tenet eccleſia*, ex codice manuſcripto pariſie mum editæ, Londin. MDCLXXXVI. 8. quæ documen bet egregia atque ad hiſtoriam hanc adcurate cog dam maxime comparata:* IO. RVDOLPH. KIESLI in doctiſſima *hiſtoria concertationes græcorum latino de transſubſtantiatione in ſacræ euchariſtiæ ſacrament* MDCCLIV. 8.** Ipſe in lucem protuli: *exercitati hiſtoria transſubſtantiationis pontificiæ:****

γ) ſpeciatim de ſacrificio miſſæ.

Sacram cœnam eſſe ſacrificium idque proprie incruentum ac propitiatorium, quemadmodum illud lari ſolet, romani pontificis adſectatores comminiſc eſt notum. Dogmati huic ac qui iſto nituntur, ſu tioſis atque abſurdis pontificiæ miſſæ ritibus, vbi il agitur, refutandis operam dederunt ex noſtratibus: TINVS LVTHERVS in ſcriptis: *vom misbrauch der* Vitemb. MDXXII. 4. ac latine de *abroganda miſſa Lutheri ſententia*, ibidem atque eodem anno: *von der der ſtillmeſſe, ſo man den canon nennet*, ibidem MDX latine: de *abominatione miſſæ priuatæ, quam canonem* item: *von der winckelmeſſe vnd pfaffen weihe*, Vit

BRANDVS, cuius prodiit: *tractatus contra librum de Valentia de profana, abominanda verboque dei da- missa pontificia*, Tubing. MDLXXXI. 4. præter hunc librum memoratur eiusdem disputatio *contra missa* ..., ibidem MDLXXXIX. DAN. ARCVLARIVS dispu- de *missa pontificia et cena dominica profanatione* ac eius, Marpurg. MDLXXXIX. 4. LEON. HVTTERVS, errore hoc pontificiorum profligando multam ope- fuit ac Bellarminum inprimis oppugnauit, quemad- sequentia illius scripta testantur: *disputatio de sa- missatico romanensium eiusque abominatione horrenda*, ib. MDCIII. *refutatio duorum librorum Bellarmini de* ... *missa*, ibidem MDCIV. 8. *ἀπόδειξις altera ἀνασκευα- confutationem argumentorum, quibus sacrificium papale* ... *falso stabiliri solet, continens*, Tubing. et Francof. XII. THEODOR. THVMMIVS, cuius præter disserta- de *sacrificio papali missatico*, exstat: *apodixis theolo- continuata, confutationem exhibens argumentorum, qui- sacrificium papale missaticum falso stabiliri solet*, Tubing. XXII. 4. FRID. BALDVINVS disputatione de *missa* ..., Vitemb. MDCXXIV. 4. IO. GEORG. DORSCHEVS, quum de *mysteria missæ* contra Io. Georg. Herberum, ... oratensem iesuitam, Argentor. MDCXXIV. disputasset, tationem hanc postea locupletiorem reddidit; nec so- aliam de *agno paschali;* sed etiam vindicias addidit at- in formam libri redegit, sub adducto titulo, Argentor. XLIV. 4. editi: GEORG. CALIXTVS, qui locum inter ... gnatores pontificii sacrificii missæ sibi fecit: *tractatu* ... *tificio missæ sacrificio*, Francof. MDCXIV. tribus disser- aibus de *sacrificio christi, semel in cruce oblato et itera-* contra pontificios, Helmst. MDCXLIV. atque *exercita- de missis solitariis*, Helmst. MDCXLVII. ac cum HENR. II BLVMEN *defensione* aduersus Ioann. Mulmannum, isti se opposuerat, Francof. MDCL. 4. BALTH. CEL- IVS disputatione de *sacrificio missæ*, Helmst. MDCLII. R. HABERKORNIVS in *der grundlichen wiederlegung* ... *ubstischen messe*, Giess. MDCLIII. 8. IO. ERN. GER- DVS dissertatione de *missa*, *non missa*, *pontificia*, Ien. ... IX. THOM. REISSNERVS in *dem grundlichen be-*

weis.

de transsubstantiatione in sacra eucharistia sac
MDCCLIV. 8.** Ipse in lucem protuli: *exer*
historia transsubstantiationis pontificia:***

γ) *speciatim de sacrificio missæ*

Sacram cœnam esse sacrificium idque pro
incruentum ac propitiatorium, quemadmodur
lari solet, romani pontificis adsectatores com
est notum. Dogmati huic ac qui isto nitur
tiosis atque absurdis pontificiæ missæ ritibus,
agitur, refutandis operam dederunt ex nostr
TINVS LVTHERVS in scriptis: *vom misbrau*
Vitemb. MDXXII. 4. ac latine *de abroganda*
Lutheri sententia, ibidem atque eodem anno:
der stillmesse, so man den canon nennet, ibidem
latine: de *abominatione missæ priuatæ, quam ca*
item: *von der winckelmesse und pfaffen weibe*
MDXXXIII. 4. latine autem interprete *Iusto Ion*
uata et unctione sacerdotum, ibidem MDXXXIV. 8
MATTH. FLACIVS in *admonitione ad gentem*
rigendo sacrosancto canone missæ, Magdeburg. M
manice ibidem 4. et in *refutatione missæ*,
germanico, Magdeburg. MDLVII. 4.** IACO

iturgiis *orientalibus ignoto*, aduerſus Euſebium
am, Vitemb. MDCCXXV. IO. ANDR. KILIANI,
iii: *tractatio de ſacrificio miſſatico, quod in eccleſia
ebratur*, ita ſcripta, vt et hiſtoria illius tradatur;
n confutetur, Brem. MDCCXXXV. 8. GOTTFR.
IVS in *diſſertationibus de ſenſu verborum Malachiæ*
us probatur, romanæ eccleſiæ ſacrificium miſſa-
effato hoc nullum præſidium habere, Rintel.
. Eo et ſpectat THEOD. DASSOVII diſputatio: *miſ-
*. I, II. *non indicari*, Kilon. MDCCI. vna cum aliis
tionibus academicis, nondum a me commemora-
AM. OSIANDRI de *pontificiorum ſacrificio incru-*
ng. MDCLXXXV. IO. WOLG. IAEGERI de *ſuppo-
ſacrificio*, ibidem MDCXCIII. PETR. ZORNII de
mnis falſo probata et illuſtrata, Roſtoch. MDCCVI.
em controuerſia eruditionem atque induſtriam
reformati ac ſingularia ſcripta, ad pontificiorum
e ſacrificio miſſæ profligandum compoſita, re-
In illis locum habent: ANTONII SADEELIS
*e vnico chriſti ſacerdotio et ſacrificio aduerſus com-
miſſæ ſacrificium*, Geneu. MDLXXXI. 8. MDLXXXVIII.
GEORG. SOHNII *diſputatio contra ſacrificium*
IOSVAE PLACAEI *examen des raiſons pour et
crifice de la meſſe*, Salmur. MDCXXXIX. 8. MATTH.
I *traité de ſacrifice de la meſſe*, Geneu. MDCLI.
4. DAVIDIS DE RODON *tombeau de la meſſe*,
DCLXII. 8. ob quod opuſculum auctor e Gallia
Geneuam ſe recepit ac reformatorum ſacra am-
*** Ad quos libros merito ii adiungendi ſunt,
i doctores in lucem protulerunt: videlicet
BECONI *cœna dominica et miſſa papiſtica compa-*
il. MDLIX. 8. MATTH. SVTLIVII ſcriptum de
iis erroribus romanæ ſynagogæ de euchariſtia, con-
ninum, Londin. MDCIII. PETRI MOLINAEI
ana-

eius p. 37.
iusdem *oper. tom.* III. p. 312.
ELII *dictionar. hiſtoric. et critic.* voce *Rodon* et REIM-
catalog. bibliothec. theolog. p. 505.

anatome missa, Lugdun. Batau. MDCXXXVII. gal
MDCXXXVI. 8. anglice, Londin. MDCXLI. 8.
Basil. MDCXLI. 8. qui liber præ aliis existima
comparauit; præter eum autem prodiit: *la de*
tie de l'anatomie de la messe, Geneu. MDCXL. 8
MERI, MORTONI atque aliorum scripta. N
men Anglos sacram cœnam etiam in sacrifici
tisse, eosque Medum, Dodwellum, Grabiu
sium, constat.

δ) speciatim de communione sub una.

Romanæ ecclesiæ institutum, quo in vsu sacræ
solus panis exhibetur, aperte falsum atque a s
uina alienum: immo impium ac detestandum e
nostri luculenter monstrarunt. Legenda sunt
sequentia illorum scripta: MARTIN. LVTH
an einen guten freund von beyderley gestalt de
auf des bischofs zu Meissen mandat, Vitemb. MD
PHILIPP. MELANCHTHONIS scripta de *vsu integ*
et missa theatrica:** IO. BVGENHAGII *schrift*
kelch diebe, Vitemberg. MDXXXII 4. et MDXXXII
MICH. VEHE opposuit: *errettung der beschuldigt*
be von bugenhagischen galgen, MDXXXV. 4.* et *rat*
man das sacrament empfahen sol, vnter einer; o

is. MENZERI *erläuterung des communionstreits dar-* *le zu Paderborn gedruckte* laterna euangelii, hell- nde euangelische fackel, *besichtiget, vnd daß die ein-* *des gesegneten kelchs im abendmal ein kirchenraub* *wird*, Giess. MDCXIV. 12. *neue ausklopfung, das ist,* *ite erläuterung des communionstreits*, contra librum rnensem, cuius titulus est: *grundliche ausklopfung* *erung des groben vnd handgreiflichen lugendiensts*, MDCXVI. 4. et 12. IO. AFFELMANNI *conflictus an-* *ri tres de sanctorum inuocatione, purgatorio et com-* *sub vna specie*; aduersus libellos iesuitarum pader- sium Rostoch. MDCXVI. 8. IO. DEVTSCHMANNI *be-* *der den verfuhrischen discours von der wahrheit des* *rdigen sacraments vnter einer gestalt*, Vitemberg. I. 12. GVIL. LYSERI *vnterricht von der communion* *ments vnter einer gestalt*, Vitemberg. MDCXXX. 4. CALIXTI *responsum, maledicis theologorum mogun-* *pro romani pontificis infallibilitate praeceptoque com-* *sub vna, vindiciis oppositum*, duabus partibus, qua- or Helmst. MDCXLIV. posterior ibidem MDCXLV. 4. ue locupletior cura filii, *Friderici Vlrici Calixti*, MDCLXXII. 4. lucem vidit; attamen ista de studio iae ecclesiasticae; hac autem de infallibilitate romani is maxime agitur: AVGVST. PFEIFFERI *actio reiamotae* *papam, in puncto subtracti laicis et non consecrantibus* *sacri calicis, instituta*, Lipf. MDCLXXXV. 4. qui ingenii ostea sub inscriptione: *informatorium conscientiae cu-* *um*, vna cum expositione controuersiae de commu- ub vtraque specie ac variis sacrae coenae ritibus, Lipf. XXVII. 4. lucem adspexit. Praeter scripta haec, ex- issertationes de eodem argumento: IAC. ANDREAE *alicis*, Tubing MDLX. IOS. STEGMANNI de *commu-* *ub vna*, Rintel. MDCXXX. LEON HVTTERI de *in-* *acramenti eucharistici vsu*: iam laudati GEORGII TI de *communione sub vtraque specie*, auctior et cum . CASSANDRI de eadem re *dialogo* Helmstad. II. 4. * IO. MVSAEI de *communione sub vtraque spe-* *cie*,

* BRICII *histor. biblioth. pars* IV. p. 306.

cie, vtrum a christo praecepta sit? Ien. MDCLIV.
VII, quae exhibet *demonstrationem, ecclesiam*
esse apostolicam et calicem domini laicis surrepti
MDCLIII. IO. MEISNERI de *communione sub*
MDCLVI * BALTH. CELLARII *an sacri calici*
prohibendus, Helmst. MDCLXX. CHRIST. DRE
munione sub vna, de qua septem disputation
Regiomont. MDCLXXXV. IO. FECHTII d
tia sacramentali, tamquam fulcro communionis sub
MDCXCIX. PHILIPP. LVDOV. HANNEKEN
tione sacrae coenae, mysterio antichristi, Vitem
CHR. FRANCKII de *communione sub vtraque*
IO. CASP. HAFERVNGII de *communione sub*
temberg. MDCCXXXIX.

Speciatim eorum scriptorum mentio fieri del
BOSSVETVM atque illius *traité de la comm*
deux especes, Paris. MDCLXXXII. 12. et iterum M
in publicam lucem exierunt. In libro eni
defensorem se ostendisset communionis sub
cie; nec solum contra Iurieum; sed etiam
Calixtum disputasset, congressi cum eo
IVRIEVS in *examen de l'eucharistie de l'e*
Roterodam. MDCLXXXIII. 8. eiusque secu
MATTH. LARROQVANVS in *réponse au tra*

præcipue inter nostros theologos imputatur. IO.
N DER LITH in *dem beweis*, *daß das niederknien hostien in der messe denen gewohnheiten vnd satzun- :en christlichen kirche zuwieder*, Suobac. MDCCXX.
MDCCXLIII. 8.* qui liber, luculentus atque eru- st auctoris obitum, latine redditus atque adno- locupletatus lucem vidit, sub titulo: *disquisitio et historica de adoratione panis consecrati et inter- cri calicis in eucharistia, piaque cum ad roma- cos; tum ad euangelicos monita*, cura *Io. Carol.* aobac. MDCCLIII. 8. Memorantur etiam scripta: IANMERI contra *adorationem panis:* DAN. WHITBY *stia non adoranda.* **
am modo et ii huc referri possunt, qui aduer- corporis christi, vti adpellatur, scripserunt hoc- nentum partim historica; partim theologica ra- ractarunt. Ad explanandum illud operam suam at: IACOBVS HEERBRANDVS de *festo corporis* 'ubing. MDLXXXIV. 4. IACOB. MARTINI in *dem vom frohnleichnamsfest*, Vitemb. MDCXXX. 12. . ZWINGERVS, cuius liber de *festo corporis chri- um* editus est Basil. MDCLXXX. 4. BALTH. BEBE- *dem ausfuhrlichen bericht vom frohnleichnams-fest*, MDCLXXXIII. et Argentorat. MDCLXXXV. 12.

MDCCVI. 12. cuius pariter ac Bebelii libelli vtili gendi sunt.

XI. de *facramemento confirmationis* ac *pœnitent*

Ad duo noui testamenti sacramenta, proprie ptismum et sacram cœnam, pontificii quinque firmationem, pœnitentiam, matrimonium, ord et extremam vnctionem adiungunt. Inter eos, q mentum *confirmationis*, baptizatorum videlicet, runt, princeps est: IO. DALLAEVS in *disputati bus latinorum ex vnctione sacramentis, confirmatio ma vnctione, vt vocant*, Geneu. MDCLIX. 4. cui inter pontificios: IACOB. DE SAINTE BEVVE *sacramentis confirmationis et vnctionis extrem* MDCLXXXVI. * atque inter Anglos, hierarchiæ cæ defensores, IEREMIAS TAYLORVS tractatu *matione* et HENRIC. HAMMONDVS in *comment firmatione; siue benedictione post baptismum solemni positionem manuum episcopi celebrata*, Londin. MDC Cum Dallæo coniungendus est CHRISTIAN. KO TVS, qui reliquit eruditam disquisitionem de con nis, quod pontificii vocant, sacramento.***

Pari ratione profligatum fuit sacramentum, riæ romanæ addicti itidem comminiscuntur, pœ

:ndatum, IO. MVSAEI de *conuersione hominis pec-* ! *deum*, quoniam in eo præclare contra pontificios, contra methodum walenburchianam disputatur. ie a loco hoc aliena esse videtur HENRICI : *dilucidatio controuersiarum theologicarum de pæ-* : *quaestionibus cognatis*, Giess. MDCX. 8. Tribus pœnitentiam absolui, contritione et attritione onfessione oris et satisfactione operis, pontificii · Generatim hac de re oppugnauit illos CHRIST. RVS differtat. de *partibus pœnitentiæ*, Regiom. VII. Qui speciatim disputarunt contra *confessionem* rum, inter eos principem locum tenet IO. DAL- opere de *sacramentali; siue auriculari latinorum* Geneu. MDCLXI. 4. quo luculenter monstr... ta-tendi rationem, qualis præsulis romani adseclis , sit, nec in scriptura diuina; nec in antiquitate a vllum præsidium habere. Nactus est aduer- ICOB. BOILEAV in *histoire de la confession auri-* ris. MDCLXXXIII. 8. DIONYSIVM SAMMARTHA- *raité de la confession contre les erreurs des caluini-* . MDCLXXXV. 8.* NATALEM ALEXANDRVM.** llæi scriptum, spectant huc: *discursus de confes-* *ulari, qualem concilium tridentinum præscribit et* *nana ecclesia seruat*, sermone anglicano editus, DCLXXXIV. 4 *** IO. GVIL. IANI *animaduer-* *historiam confessionis auricularis*, Natal. Alexandro scriptoribus pontificiis oppositæ, Vitemberg.

De *satisfactionibus* commentatus est IO. DAL- ris septem de *pœnis et satisfactionibus humanis*,)CXLIX.4. id quod opus est multæ eruditionis, di-tque adcurationis. Exponitur in eo: de pœnis, e in christum præditis in hac vita sustinendas unt pontificii: de pœnis, in purgatorio ob pecca-m per pœnitentiam venia facta sit, perferendis: tionibus atque indulgentiis, ita vt praua ecclesiæ ogmata cum iudicio refellantur.

or. MDCLXXXV. p. 520.
clesiast. secul. XIII. et XIV. *dissertat.* 14. *tom.* VII. p. 597.
ditor. MDCLXXXV. p. 255.

XII. de *indulgentiis et iubilæis*

contra pontificios disputarunt: MARTINVS L
RVS in scriptis, maxime Terzelio oppositis, qui
sunt: *disputatio pro declaratione virtutis indulgenti*
temberg. MDXVII. *resolutiones*, id est, probationes
tionis de virtute indulgentiarum, ibidem MDXVIII.
von dem ablas vnd gnade, quem alii ad MDXVII. alii
annum referunt: apologia sermonis huius, sub
eine freyheit des sermons, pæbstlichen ablas vnd g
gend, Vitemb. MDXVIII. * AEGIDIVS HVNNIVS
de *indulgentiis et iubilæo romani pontificis*, Franc. M
Quem quum CASPAR SCIOPPIVS in *apolog*
sus Aegidium Hunnium pro gemino de indulgentiis
larmini, Monach. MDCI. 4. impugnare ac Bellarm
Hunnio confutatum, defendere adnisus fuisset,
BALDVINVS edidit: *examen apologetici, quo*
Scioppius pro libris de indulgentiis Rob. Bellarmini
Aegidium Hunnium opposuit, Vitemb. MDCV. 8.
SVTLIVIVS duobus libris de *indulgentiis et iubil*
tra Bellarminum, Londin. MDCVI. 8. 10. MEIS
cuius exstant: *opuscula contra indulgentias papæ*,
MDCXXV. 8. ANDR. HENR. BVCHHOLTZIVS, q
cem emisit: *tractatum de ecclesia romana, pontifi*

papalibus, Vitemb. MDCXXX. HENR. HOEPFNERI *ntiis pontificiis:* IO. MVSAEI de *indulgentiis pa-* n. MDCCLII. et iterum MDCCIV. CHRIST. DREIE- *dulgentiis*, Regiomont. MDCLXXXVII. FRIDER. CALIXTI de *indulgentiis aduersus pontificios*, MDCXCI. BERN. VON SANDEN de *iubilaeo ro-* giomont. MDCC. IO. FRIDER. MAYERI de *in- pontificiis*, Gryphisw. MDCCXI. IOACH. LANGII de *s*, Hal. MDCCXVII. qua disputatione primum de lgentiis earumque ratione agitur: deinde antea Lutheri theses de indulgentiis cum adnotatio- ibentur.

eiusmodi scripta lucem adspexerunt, eo praeser- ore, quo auctoritate pontificis romani vniuersa int celebrata, si ad hoc seculum christianum s, annis MDCC. MDCCXXV. MDCCL. Singula isere, nimis longum esset. Eam ob rem suffi- ntum commemorasse, quae ad recentissimum iu- Benedicto XIV. indictum atque anno MDCCL. pertinent, ita comparata, vt partim historiam n romanorum illustrent; partim firme ac lucu- bent, ista ad superstitionem alendam: ad mer- uaestuosam faciendam: ad dignitatem antistitis romanorum stabiliendam excogitata esse et sanae iter, ac diuinis scripturis aduersari. In his nu- bent: 1) *historisch theologische abhandlung von l festen in der euangelisch- lutherischen vnd rae- ischen kirche*, sine mentione loci MDCCXLIX. 8. mentationis auctor in inscriptione se *einen lieb- wahrheit* nominat; iste autem HAHNIVS esse, ERNEST. AVG. BERTLINGII *vnterricht vom iubeliahr vnd vom ablaß zu mehrer einsicht vnd g des von Benedict* XIV. *auf das iahr* 1750. *aus- en iubeliahrs*, Helmst. MDCCXLIX. 4. quo scri- de origine ac progressu indulgentiarum roma- onit: Benedicti XIV. litteras, quibus iubilaeum m significauit, exhibet ac denique qualia so- t iubilaei, enarrat. Quum inter pontificios KENDORFIVS eum impugnare, sibi sumsisset,

 orta

orta est concertatio ac varia vtriusque partis [...] cem prodierunt. EICKENDORFIVS edidit: [...] *auf Bertlings vnterricht vom pæbstlichen iubel[...] ablaß, zur vertheidigung des von ihro pæbstl[...] Benedicto* XIV. *auf das iahr* 1750 *ausgeschrieben[...]* eiusque primam partem de indulgentiis [...] MDCCL. 4. BERTLINGIVS autem caussam [...] egit: in *dem versuch einiger anmerckungen vbe[...] liche iubelbulle Benedict des* XIV. Helmstad. [...] Ille vt defenderet se, emisit: *abgenœthigte ver[...] der von Benedicto* XIV. *verkundigten iubel[...] Bertlings vbelgerathenen versuch, den zweiten t[...] iubelbulle*, MDCCL. 4. huicque secundæ operis [...] post tertiam adiunxit, sub titulo: *fortgesezte [...] der von Benedicto* XIV. *auf das iahr* 1750. [...] *belbulle, der dritte theil von der pæbstlichen buße*, [...] BERTLINGIVS, vt caussam suam porro tueretur, [...] ci fecit: *fortsetzung der anmerkungen vber die [...] belbulle Benedict des* XIV. Helmst. MDCCLI. 4. [...] videretur, progressus est EICKENDORFIVS [...] atque in lucem protulit: *beschlus der verthe[...] von Benedicto* XIV. *verkundigten iubelbulle: den [...]* MDCCLI. 4. BERTLINGIVS, quia diutius cum [...] dimicare nolebat, satis esse existimauit, si ad de[...] sui, vnicam adhuc responsionem daret in co[...] inscriptis: *helmstadtisches gelehrtes wochenblat*. [...] tamen abfuit, vt EICKENDORFIVS studium p[...] poneret; vt arma sua contra Bertlingium denu[...] atque ipsi opponeret: *gegenbescheid auf das he[...] gelehrte wochenblat:* 3) IO. PETR. SIEGISMVN[...] LERI *bischeidene wiederlegung der bekanten [...] bulle des pabsts Benedicti des* XIV. *zu dem so ge[...] ligen iahr*, Stolberg. MDCCL. 8. qui caussas re[...] quis euangelicæ religioni addictus atque a pont[...] no inuitatus, haud comparere debeat, ac de q[...] cidit: num sancti homines in ecclesia romana [...] nis; an satisfactionis adiutores habeantur: [...] VON DER LITH *aberglaube des pæbstl[...]* MDCCL. 8. qui liber complectitur inte[...]

differtationis de *superstitione iubilæi pontificii*, mque adornatam atque adnorationibus locu- muel. *Gottlob Donato:* 5) ERHARD. EHR- *istmaßige prufung des pæbstischen iubeliahrs, ictus* XIV. *auf das iahr* 1750. *ausgeschrieben, axe der so genannten apostolischen cantzley zu mit abgedruckt*, Ien. MDCCL 4. qui et histo- mani tradit; et idem esse institutum, scri- eritisque christi aduersum, luculenter mon- *schœne pæbstliche iubelwaare des ablasses, ver- die creuzzugs - todten - vertrags und milch- welche der pabst an den kœnig von Spanien ver- aus dem engellander Michael Geddes hoch- get*, Ien. MDCCL. 4. quod scriptum *August.* ianice reddidit:) GEORG. KOERNERI *ogische betrachtung vber das allgemein heilige des pabsts zu Rom*, Schneeberg. MDCCL. 8. , progressu, præsenti statu ac singularibus romani agitur eiusque monstratur vanitas: *isch theologische betrachtung vber das nach- absts; oder after - iubeliahr der rœmisch pæbstli-* bidem MDCCLI. 8. 8) IOACH. GOSSECKII *helstimme aus zion gegen die pæbstliche iubel- n*, Francof. MDCCLI. 8. 9) *schreiben eines gu-* B. A. *an* I. H. R. *in welchen das pæbstliche iubel-* MDCCL. sine indicio loci: 10) *des deutschen nische burlesque vber den carneual des heiligen Rom vnd den dabey zu besorgenden volkom- beuteln*, MDCCL. 11) CHRISTIAN. FRIE- DERERI *historische prufung der grundveste des fegfeuers in der rœmischen kirche*, Torgau. *pensées sur les moiens dans l'eglise romaine andir son autorité, a l'occasion du grand iubi- romaine vient de finir*, Hal. MDCCLI. 13) IOTHFISCHERI scripta, præ aliis memora- ne digna. In lucem ille, in benedictinorum ciptus, emisit: *ablaß vnd iubeliahr nach mathe- art, entgegen gesetzet den gegenseitigen schrif- gelegenheit des leztern rœmischen iubeliahrs sind*

 an

orta est concertatio ac varia vtriusque partis scrip
cem prodierunt. EICKENDORFIVS edidit: *gege*
auf Bertlings vnterricht vom pæbstlichen iubeliahr
ablaß, zur vertheidigung des von ihro pæbstlichen b
Benedicto XIV. *auf das iahr* 1750 *ausgeschriebenen iu*
eiusque primam partem de indulgentiis, G
MDCCL. 4. BERTLINGIVS autem caussam suam
egit: in *dem versuch einiger anmerckungen vber d*
liche iubelbulle Benedict des XIV. Helmstad. MDC
Ille vt defenderet se, emisit: *abgenœthigte verth*
der von Benedicto XIV. *verkundigten iubelbulle*
Bertlings vbelgerathenen versuch, den zweiten theil
iubelbulle, MDCCL. 4. huicque secundæ operis par
post tertiam adiunxit, sub titulo: *fortgesezte verth*
der von Benedicto XIV. *auf das iahr* 1750. *verkundi*
belbulle, der dritte theil von der pæbstlichen busse, MD
BERTLINGIVS, vt caussam suam porro tueretur, iur
ci fecit: *fortsetzung der anmerkungen vber die pæbst*
belbulle Benedict des XIV. Helmst. MDCCLI. 4. cui n
videretur, progressus est EICKENDORFIVS in ce
atque in lucem protulit: *beschlus der vertheidi*
von Benedicto XIV. *verkundigten iubelbulle: den vierd*
MDCCLI. 4. BERTLINGIVS, quia diutius cum h
dimicare nolebat, satis esse existimauit, si ad def

auctoris differtationis de *fuperftitione iubilæi pontificii*, DCC. eamque adornatam atque adnotationibus locu- m a *Samuel Gottlob Donato:* 5) ERHARD. EHR- ETI *fchriftmæfige prufung des pæbftifchen iubeliahrs*, *Benedictus* XIV. *auf das iahr* 1750. *ausgefchrieben*, *eine burtaxe der fo genannten apoftolifchen cantzley zu deutfch mit abgedruckt*, Ien. MDCCL 4. qui et hifto- iubilæi romani tradit; et idem effe inftitutum, fcri- facræ meritisque chrifti aduerfum, luculenter mon- 6) *die fchæne pæbftliche iubelwaare des ablaffes, ver- durch die creuzzugs - todten - vertrags vnd milch- bullen*, *welche der pabft an den kænig von Spanien ver-* , ceter. *aus dem engellænder Michael Geddes hoch- dargeleget*, Ien. MDCCL. 4. quod fcriptum *Augufi.* germanice reddidit:) GEORG. KOERNERI *fch theologifche betrachtung vber das allgemein heilige iubeliahr des pabfts zu Rom*, Schneeberg. MDCCL. 8. e origine, progreffu, præfenti ftatu ac fingularibus iubilæi romani agitur eiusque monftratur vanitas: *hiftorifch theologifche betrachtung vber das nach- des pabftes; oder after - iubeliahr der ræmifch pæbftli- kirche*, ibidem MDCCLI. 8. 8) IOACH. GOSSECKII *fche iubelftimme aus zion gegen die pæbftliche iubel- aus Rom*, Francof. MDCCLI. 8. 9) *fchreiben eines gu- freunds* H. B. A. *an* I. H. K. *in welchen das pæbftliche iubel- geprufet*, MDCCL. fine indicio loci: 10) *des deutfchen italiænifche burlesque vber den carneual des heiligen iahrs zu Rom vnd den dabey zu beforgenden volkom- ablaß der beuteln*, MDCCL. 11) CHRISTIAN. FRIE- IC. ROEDERERI *hiftorifche prufung der grundvefte des vnd fegfeuers in der ræmifchen kirche*, Torgau. CLI. 8. 12) *penfées fur les moiens dans l'eglife romaine pour agrandir fon autorité, a l'occafion du grand iubi- l'églife romaine vient de finir*, Hal. MDCCLI. 13) CISC. ROTHFISCHERI fcripta, præ aliis memora- ac lectione digna. In lucem ille, in benedictinorum adfcriptus, emifit: *ablaß vnd iubeliahr nach mathe- her lehrart, entgegen gefetzet den gegenfeitigen fchrif- die bey gelegenheit des leztern ræmifchen iubeliahrs find*

an das licht getretten, ersten abschnitt; ...
Ratisb. MDCCLI. 4.* ac pro iubilæo ...
At vero quum ex tenebris in lucem ...
nionem sacrorum nostrorum receptus esset, ...
atque in cœpto opere perficiendo ita progr...
bellum indiceret ac quæ antea scripserat, ...
Præstitit hoc in *dem ablaß vnd iubeliahr,* ...
vrsprung der geistlichen kirchengewalt vberhaupt ...
schen insonderheit, als eine einleitung zu den ...
den seines vberganges zur euangelischen kirche, ...
entgegen gesetzet, Guelferb. MDCCLIV. 4 et ...
vn. lezten theil, von der religion vberhaupt, ...
pæbstlichen insonderheit, als den wichtigsten ...
seines vberganges zur euangelischen kirche. dem ...
gegen gesetzet, ibidem 4. Quæ alii data ...
de iubilæo hoc commentati sint, siue in ...
siue disputationibus academicis, ea præterea ...
tantum, scripta quædam argumenti huius ...
iterum litterarum formis expressa esse. In ...
ro sunt: *ausfuhrliche nachricht von dem ...*
iubeliahr aus den pæbstlichen bullen vnd der ...
zugethanen scribenten erwiesen, vnd mit den ...
müntzen erlautert, cum descriptione historica ...
næ, Francof. MDCCL. PHIL. IACOB. SPENERI ...
sacræ *von der ræmischen kirche ablaß vnd iubeliahr* ...
grunden gœttlichen worts, zur warnung vor der ...
alles aberglaubens, Francof. MDCCL. LVDOV. ...
nec non FELINI SANDEI *tractatus de indulg...*
iterum in lucem produxit atque illustrauit ...
Piderit, Marpurg. MDCCL. 4.** antea autem ...
MDLXXXIV. prodierunt.*** Ad extremum ...
brum FRIDER. SIMON. LOEFFLERI, cuius ...
est: *doppelte nachricht von der ræmischen kirchen...*

---

* *acta eruditor.* MDCCLIII. p. 342. *nachrichten von* ...
bibliothec. vol. VIII. p. 499.

** *act. eruditor.* MDCCLIII. p. 354.

*** notitia horum scriptorum sumenda etiam est ex *act.* ...
volum. XV. p. 691. sqq.

die erste eine historische: die andere eine theologische, MDCCXXV. 8. quia in fine exhibetur *syllabus de indulgentiis ... iubilaeis*; non satis autem adcurate concinnatus.

XIII. de *sacramento extremae vnctionis* et *ordinis*.

... eos, qui sacramentum *extremae vnctionis*, veluti ... fabulam, impugnarunt, principem locum ha... DALLAEVS. Ad posteros ille transmisit: *disputatio de duobus latinorum ex vnctione sacramentis, confirmatione et extrema vnctione, vt vocant*, Geneu MDCLIX. 4. ... iam laudaui. Postquam auctor denotauit, ipsos ... ficios de vnctione ac de testimoniis diuinis, quibus ... probari debeat, inter se dissentire, luculenter at... erudite ostendit, nec ex scriptura sacra; nec ex anti... ecclesiastica vllum argumentum idoneum pro ista ... dum esse. Addendus est: BARTHOLDVS KRAKE... ... VS, qui edidit: *examen libri primi et secundi contro... quintae generalis, a Roberto Bellarmino pertractatae, de ... ento extremae vnctionis*, Rostoch. MDCVI. 8. vna cum ... ANDREAE, cuius commentatio de *extrema vnctione*, ... g. MDLXXIV. 4. memoratur. De *ordine* eiusque sa... ento legendi sunt: HENR. HOEPFNERVS disputatione ... *ordinatione ministrorum ecclesiae, an sit sacramentum*, Lipf. ... CXXXIII. IO. HVLSEMANNVS in *apologia ministerii ... gelii, pro ministro ordinationis sacerdotalis*, Lipf. ... LVIII. 4. GODFR. VOIGTIVS de *ordinatione presbyte...*, Rostoch. MDCLXXXI. 4.

XIV. de *bonis operibus*.

Ecclesia romana iis abundat bonis operibus, quae non a ...; sed ab hominibus mandata atque ad id comparata ..., vt superstitioni alimenta praebeant atque antistitis ro... commodis inseruiant. Adpellari illa solent opera ... quumque diuersi sint generis, praecipue flagella... ... ibus, peregrinationibus, ieiuniis, precibus rosarii, vita ... astica peraguntur, de quibus speciebus singularia in... ... orum monimenta ad nos peruenerunt. De *flagellatio...* ... exstant: IACOB. HEILBRVNNERI *flagellatio iesuitica, ... itische lehr vom freywilligen creutz der geisselung*, Lau... g. MDCVII. 4. *eiusdem* et ZEAEMANNI *carnificina iesuitica*;

suitica; seu libri quatuor spontaneæ flagellationi ...
Vitemb. MDCXIII. 8. ZEAEMANNI *iesuita reuapula...*
apologetici gretseriani de flagellatione refutatio, L...
MDCVIII. 4. *Gretserus triumphatus; seu iesuitæ re...*
tis defensio et agonistici gretseriani contusio, ibidem MD...
quæ scripta opposita sunt IACOB. GRETSERO, ma...
libris de *spontanea flagellorum cruce*. Præter ista, s...
huc dissertationes: IO. GVIL. BAIERI de *flagell...*
pontificiis, Ien MDCLXXXVIII. IO. FRIDER. MAYE...
flagellatione spontanea, Vitemb. MDCLXXXVIII. GIS...
VOETII de *pseudo-mortificationibus papatus*.*

Quid statuendum sit de *peregrinationibus religiosis*, ...
tius superstitiosis, pontificiorum, monstrant: PET...
LINAEVS, qui GREGORII *Nysseni epistolam de* ...
Hierosolyma, non solum latine vertit ac notis illustra...
rum etiam *tractatum de peregrinationibus* adiunxit ...
contra romani præsulis adseclas disputauit, Hanou MD...
nactus autem est aduersarium IACOB. GRETSERVM, ...
qui contra Molinæum edidit: *notas in notas Petri* ...
super epistolam, Nysseno adscriptam, de euntibus Hiero...
Ingolstad. MDCVIII. et *examen tractatus Molinæi de pe...*
nationibus, ibidem eodemque anno: IO. HENR. H...
GERVS *diatrib. de peregrinationibus religiosis*, cu...

ε, ac veluti necessariam sanctimoniæ partem aliis
unt. Merito igitur ea reiecit atque confutauit:
.LAEVS in libro de *ieiuniis et quadragesima*, Dauentr.
. 8. argumentis vsus, quæ partim ex scriptura sa-
rtim ex monimentis antiquitatis ecclesiasticæ sum-
Adiungendus est ELIAS HASENMVLLERVS, qui
le *iesuitarum ieiunio et exercitiis tempore quadrage-*
ancof. ad Mœn. MDXCV. 8. vna cum GERLACHII,
NERI, CALIXTI disputationibus de *ieiunio.*
amodo et huc referri potest: NICOL. HAASII
ige vorstellung vnd abbildung der passions vnd fasten-
in der rœmisch-catholischen kirche, Gœrl. MDCCIX. 8.
men alia, quæ ad ieiunia minus spectant, libro
tinentur. *

rosario ac ratione, ad normam illius atque ordinem
i, commentati sunt: GISBERT. VOETIVS disserta-
pseudo-precationibus, *rosariis*, *litaniis*, *horis canoni-*
iciis ecclesiæ romanæ, ** quæ copiosa est ac res le-
ignas complectitur: BALTHAS. BEBELIVS in *dem*
vnd betrachtung vom rosen-crantz; oder pater noster,
MDCLXXXIII. MDCLXXXIV. Zullichou. MDCLXXXVII. 12.
ID. MAYERVS dissertatione de *rosario; oder pater*
Gryphisw. MDCCVIII. quæ et syllabum auctorum
iorum præcipuorum, qui de rosariis singulari stu-
oserunt, complectitur.

runt etiam, qui *vitam monasticam*, apud pontifici
subiectos maxime commendatam, eiusque vota
irent. Ex his præsertim nominandus est: MART.
RVS, cuius *iudicium de votis monasticis*, Vitemb.
4. ac cum additamentis ibidem MDXXII. ac Basil.
inno 4. germanice autem, interprete *Iusto Iona*,
riptione: *von den geistlichen kloster gelubden Martin*
vrtheil an Hans Luther, *seinen lieben vater*, Vitemb.
4. prodiit. Ostendit Lutherus, monastica vota re-
scripturis diuinis ortumque eorum repetendum
lso fictoque discrimine inter leges dei ac consilia
euan-

ge nachricht, 1709. p. 726.
. selectar disputation theologicar. p 1013.

euangelica. Disputat de illis non solum ge-
rum etiam speciatim de istorum generibus et de
licet paupertatis, obedientiæ et castitatis. Pr
eadem re quædam alia scripsit.* Adiungendu
MARTYR, qui iuris publici fecit: *defensionem*
Smithæi duos libellos de cælibatu sacerdotum et
cis Basil. MDLIX 8. Ediderat SMITHAEVS
contra Petrum Martyrem: alterum inscriptum
libatus sacerdotum; alterum: *confutatio quorun*
lorum de votis monasticis Petri Martyris, Lo
Ad vtrumque Martyr respondit. ** In eodem
versatus est MATTH. SVTLIVIVS ac contra
num pugnauit libro de *monachis eorumque in*
ribus, Lond. MDC. THOM. THOMPSONVS in
monasticis, Londin. MDCXII. 8. ANDR. ALCIA
ctatu contra vitam monasticam, cum sylloge e
ctissimorum virorum, Hag. comit. MDCCXL. 4.
epistolam, primus cum adnotationibus in lu
Antonius Matthæus, Lugd. Bat. MDCXCV 8. Ma
Alciatus in vitam ac mores monachorum.***
opus inscriptum: *fraudes monachorum et sacer*
nensium anglice editum, Lond. MDCCIV. 8. * E
etiam commemorandi sunt: CASP. FINCKIVS
tractatus theologicus et scholasticus de monach
consiliis, aduersus Bellarminum, Ien. MDCXVII. 8.
PREGIZERVS in *anti-Forero; siue disputatio*
tu et votis, Tubing. MDCXXXII. 4. Addantur
WIDEBVRGII de *obligatione votorum monastic*
MDCCI. SONNTAGII de *vanitate votorum*
Altorf. MDCCII.

XV. de *cælibatu sacerdotum*.

Inter callida artificia, ad pontificis roman

---

* exstant in *operum* eius *tom.* IX. p. 1797. a me edit
troduct. historica in controuersias Lutheri, p. 110. s
edisserui.

** vid. NICERONII *memoir. tom.* XXIII. p. 235.

*** conf. *act. eruditor.* MDCXCVI. p. 290. FREYTAGII
terar. p. 761.

* *act. erudit.* MDCCXIII. p. 277.

dum excogitata, maxime lex referenda est, quae sacer- necessitatem imponit, a coniugio se abstinendi. di enim vitae ratio ad antistitis romani opes au- multum valet, ac quemadmodum illa ad curiae commoda vnice comparata est; ita etiam humanae eque instituto diuino aduersatur ac viam ad dete- bidinis facta parat. Laudabilem igitur doctissimi eram in praecepto hoc profligando posuerunt. In- tros doctores arma sua aduersus illud tulerunt: PPVS MELANCHTHON in *defensione coniugii sacer- missa* ad regem Angliae:* IVSTVS IONAS in *de- pro coniugio sacerdotali*, contra Io. Fabrum, cum epi- theri ad Iustum Ionam, Vitemberg. MDXXIII. 4. HAGIVS libro de *coniugio episcoporum et diaco-* ad Wolfgangum Reissenbusch, Vitemberg. MDXXV, 8. rum horum theologorum exempla sequuti sunt es atque in idem certamen venerunt: IO. VLRIC. ERVS in *anti-Forero;* siue *disputationibus de caeli- atis*, Tubing. MDCXXIII. 4. antea a me memoratis: IVS CALIXTVS in *tractatu de coniugio clericorum*, MDCXXXI. et Francof. MDCLIII. 4. qui prae aliis riptis in magno pretio est; nec praeter meritum, n auctoris egregiam scientiam, maxime antiquitatis sticae, ac diligentiam commendat; nec quidquam, a doctrina alienum, continet. Disputatur contra um, Bellarminum atque alios. Adpendix praeter nplectitur: *Vdalrici* augustani *epistolam* pro coniu- icorum: *Cassandri* et *Wicelii* de caelibatu et coniu- icorum sententiam:** IO. ADAM. OSIANDER dis- ne, quae *examen caelibatus clericorum* exhibet, Tubing. IV. HENRIC. MVLLERVS in *coniugii clericorum pa-* , cui addita est commentatio de *non ordinandis diga- neophytis*, Rostoch. MDCLXV. et Francof. MDCLXVII. 4. ios testimonia de hac re contra se ipsos edidisse, im est ex IO. CHRIST. KOCHII libello: *das in der in der priester ehe wieder sich zeugende pabstthum*, Francof.

ius *operum part. II. p. 168.*
CII *histor. biblioth. part. IV. p. 305.*

Francof. MDCCXIV. 8.* Iisdem repugnant apostoli, [illegible]
res habuerunt. De his exposuerunt: IO. FRID. M[illegible]
dissertatione de *Petri apostoli coniugio*, Vitemb. MDC[illegible]
IO. ANDR. SCHMIDIVS disputatione de *aposto[illegible]*
tis, Helmstad. MDCCIV. Post sacrorum em[illegible]
nem, a Luthero susceptam, Bartholomæus Be[illegible]
a Feldkirchen primus fuit, qui matrimonii fœde[illegible]
ac IO. HENR. FEVSTKINGIO materiam dedit, [illegible]
historiam clerogamiæ euangelicæ; siue de primo sacer[illegible]
rito lutherano, Bartholomæo Bernardo a Feldkirchen [illegible]
ma, Vitemb. MDCCIII. 4. ac germanice cum addi[illegible]
sub titulo: *leben des ersten verehlichten predigers*, [illegible]
Bernardi von Feldkirchen, ibidem MDCCV. 4. S[illegible]
huc: IO. ANTON. STRVBBERGII *kurtzgefaste re[illegible]*
historie der priesterehe bis auf 1725. Lemgou. MDCC[illegible]
Inter reformatos PETRVS MARTYR edidit: *defen[illegible]*
Richardi Smithæi duos libellos de cælibatu sacerdo[illegible]
tis monasticis, Basil. MDLIX. 8. antea iam adductam [illegible]
prodiissent: *two discourses, de first concerning the [illegible]*
M. Luther and the original of the reformation, [illegible]
concerning the celibacy of the clergy, auctore p[illegible]
Oxon. MDCLXXXVII. 4. profligarunt eum WHART[illegible]
GVLLIVS: ille in *a treatise of the celibacy of th[illegible]*
wherein its rise and progreß are historically considere[illegible]

i verisimile est, præ se habet, quoniam Lu-
a purgationem animarum post mortem adpro-
unc autem declarauit, se priorem sententiam
LVTHERI, MELANCHTHONIS et BRENTII
bristen, *wieder die alte grobe lugen der papisten*
r, *welches die iesuiten wieder auf die bahn brin-*
of. MDLXX. 4. SAM. HVBERI *erklerung des*
fegfeuers, *insonderheit wie Bellarminus dasselbige*
bat, Tubing. MDXCI. 4. *theses de purgatorio ie-*
bolico, Vitemb. MDXCIV. 4. *contra ignem pur-*
rst. MDXCVII. 4. THEODOR. THVMMII *ignis*
ontificii fatuus Tubing. MDCXXV. 4. BALTHAS.
opusculum de *fictitio papistarum purgatorio;*
ber irrwisch, Vitemberg. MDCXXV. 8. HERMANN.
purgatorio animaduersiones in Ioannem Mulman-
ipsius MVLMANNI *adsertionibus de purgatorio*,
MDCLI. 4. Præter ea, ad locum hunc perti-
itiones: GEORG. CALIXTI de *igne purgatorio*,
ecclesia romana et orbi christiano sub anathemate
btrudit, Helmstad. MDCXLIII. ac cum FRIDER.
IXTI *vindiciis*, Mulmanno oppositis, ibidem
NN. SAVBERTI *locorum quorumdam sacra scri-*
urgatorio et satisfactione; nec non pro peccatis
a pontificiis passim citatorum, *discussio*, quæ
Rintel. MDCLXXII. prodiit: IO. ADAM. SCHER-
*rgatorio exusto:*** IO. GVIL. BAIERI de *pur-*
ificiorum, *vtrum claris testimoniis Augustini so-*
possit? Ienæ MDCLXXIX. *** IO. DEVTSCH-
purgatorio exusto, Vitemberg MDCLXXVII. IO.
ENSTEDII de *ecclesiarum orientalium et latinæ*
dogmate de purgatorio, Vitemb. MDCLXXI. item
I, HIMMELII, HVLSEMANNI de eodem argu-
at etiam CHRIST. KORTHOLTI singularis *disqui-*
torio contra Baronium.* Acce-

ductionem historicam, a me *tom.* XIX. *oper. Luth.* præ-
p. 86.

eius *fascicul. dissertation theologicar.*

idem *disputationum theologicar decad* II.

in illius *disquisitionib. anti-baronian.* p. 53.

Accedunt sequentes reformati doctores: ANTON in *tractatione de vera peccatorum remissione, aduers nas satisfactiones et commentitium ecclesiæ romana rium:* * MATTH. SVTLIVIVS libro de *purgatorio* Bellarminum, Hanou. MDCIII 8. IO. CROCIVS liquit *commentarium de purgatorio pontificio*, MDCXXII. 8. solidum ac perspicuum: ** IACOB. TIVS in *fabula papistica infernali tripartita. hoc na ecclesia romana de tribus fictitiis locis infernalibus rio, limbo puerorum et limbo patrum, detecta,* Amstelod. MDCXXXII. 4. Præter hos, THOM. C duo libri *contra purgatorium* memorantur.

Oppugnauit quoque pontificios BERNARD. in *dialogo de purgatorio, italico et latino Thaddæ terprete,* Tigur. MDLV. 8 qui et exiit germanice *dialogus, das ist, ein gespræch vom fegfeuer, der pæbstler thœrichte vnd falsche gründe, das fegf balten, wiederleget werden,* Tigur. MDLV. 8. gallice *de m. Bernard Ochin, touchant le purgatoire,* MDLX et belgica; et anglicana interpretatio narratur. dialogus hic cum reliquis Ochini scriptis. ***

XVII. de *cultu diuino ecclesiæ romanæ.*

Qui romanis sacris addicti sunt ii non solu

MDXCVI. 4. prodierunt: II) IO. DALLAEVS in *dispu-* *aduersus latinorum de cultus religiosi obiecto tradi-* Geneu. MDCLXV. 4. qua demonstratur, vetustissi- annum DCCC. christianis ignotos et inusitatos fuisse , quos nunc pontificii eucharistiæ, sanctis, re- imaginibus et crucibus deferre soleant. Præ- eiusdem libri nouem de *cultibus religiosis lati-* Geneu. MDCLXXI. 4. pro inscriptione sua huc re- esse videntur; exponitur autem in illis præcipue ismi ac sacræ cœnæ ritibus, in ecclesia romana eosque nouos esse, ostenditur: III) EDVARDVS INGFLEETVS, qui in lucem emisit: *dissertatio- idololatria, qua in ecclesia romana obtinet, deque pe- salutis in eius communione; nec non fanaticismo et di- eiusdem ecclesiæ*, sermone anglicano, Londin. XVI. 8. eaque de cultu imaginum, panis consecrati torum hominum, apud pontificios recepto, egit ac periculum salutis cum isto coniunctum sit, monstra- Quam commentationem quum quidam romani præ- ecclæ impugnare, conati essent, STILLINGFLEE- illis restitit atque, vt optimam caussam tueretur, *re- ad aliquot tractatus, recens editos occasione dis- de idololatria ecclesiæ romanæ*, dedit, ac postquam INVS ei itidem bellum indixerat in libro sub in- one: *catholici neutiquam idololatræ*, et hunc hostem uit in *defensione dissertationis de idololatria ecclesiæ* , anglice. Londin. MDCLXXVI. 8.* IV) MICHAEL IVS in *ostensione fundamentali abominationum papatus religiosum creaturarum cultum*, cum præfatione et mento *Valent. Alberti*, Gustrou. et Rostoch. XXXVI. 4. quo opere tamen argumentum, in inscri- significatum, nec iusto ordine; nec diligenter satis adcurate enarratum esse, haud difficulter perspicien- est. Quam id complectitur, principalis est commen- breuior; siue *discursus extemporaneus de abominatio- papatus nonnullis circa materiam de idololatria eius hor-* ren-

---

ipsa hæc in eiusdem *operum tom.* v. coniunctim exhibentur: conf. *acta erudítor.* MDCCXII. p. 338.

renda. * Nec solum nunc adducti; sed etiam alii s[illegible] monstrarunt, pontificios in eorum censum referen[illegible] qui detestabili idolorum cultu se inquinant: [illegible] HEERBRANDVS tractatu de *multiplici pontificioru[illegible] rum idolomania*, contra Gregorium de Valentia, T[illegible] MDLXXIX. 4. in *spongia aduersus aspergines apologetic[illegible] rii de Valentia de pontificiorum doctorum idolomania*[illegible] MDLXXIX. 4. atque in *explicatione caussarum iusti[illegible] cur cum Gregorio de Valentia de mortuorum innocati[illegible] nis consecrati, imaginum, statuarum reliquiarumque[illegible] quam ethnica idololatria non sit amplius disputandum*[illegible] MDLXXX. 4.** FRID. BALDVINVS, cuius lucem[illegible] *speculum idololatriae papalis*, Vitemb. MDCXXIII. 4[illegible] DOR. THVMMIVS in *apodixi, pontificios esse id[illegible]* Tubing. MDCXXIII. 4. GVILIELM. LY[illegible] disputatione de *pudenda pontificiorum idololatria*, [illegible] MDCXXXI. IO. HOEPNERVS, cuius liber exstat de [illegible] *tria antichristi*, Lips. MDCXXXIV. 4. IO. FRIDE[illegible] RVS dissertatione de *idololatria iudaeorum, papistica*[illegible] *mis idololatriae commentario*, Lips. MDCLXXIII. et [illegible] MDCCXI. ADAM. RECHENBERGIVS, qui comment[illegible] academicam de *manifesta idololatria in romana eccle[illegible]* MDCCXII. edidit. ***

hierophantarum noua academia paderborna-guestphala, *bellorum de sanctorum inuocatione*, *purgatorio et com- sub vna specie*, cum accessionibus argumentorum, ... superstitio sit deserenda; euangelica autem re- ...plectenda, Rostoch. MDCXVI 8. * HELVICVS ...RIVS, qui scripsit dissertationem de *inuocatione* ... contra Becanum, postquam hic libellum de *in- sanctorum*, Mogunt. MDCXVII 8. ediderat, Vi- MDCXVIII. 8. IO. IACOB. BERNARDVS in *tracta- ...gico de inuocatione sanctorum*, Lips. MDCL. 8. BAL- ...RAITHIVS, cuius exstat: *hagiolatria pontificia euer- ...prescripta*, Tubing. MDCLIV. 4. PETRVS MOLI- disputatione de *cultu sanctorum*:** IO. RVDO. PH. ...INGIVS *exercitationibus, in quibus Io. Chrysostomi ...llii dissertationes de cultu sanctorum modeste diluuntur*, erudito ac luculento, cuius prima pars, Lips. ...LII secunda MDCCXLIII. tertia MDCCXLVI. 4. pro- ** BOHNIVS in *veritate et innocentia ecclesiae euange- ...que doctrinae, praesertim de cultu beatorum et imagi-* Erford. MDCCXLIX. 4.* Addantur dissertationes: ...NESTI GERHARDI de *ἐθελοθρησκεία pontificia cir- ...tur*, Ienae MDCLVII. GEBHARD. THEODOR. MEIERI *...u religioso sanctorum*. Helmstad. MDCLXXVIII. MICH. ...RI de *inuocatione sanctorum*, Tubing. MDCLXXXVI. VON SANDEN de *cultu beatae virginis et aliorum ...um*, Regiom. MDCLXXXIX. PHIL. LVD. HANNEKE- *mysterio antichristi in adoratione sanctorum*, Vitemb. , IO. GEORG. ABICHTI de *honore sanctorum*, Gedan. ...XXIV. Inter sanctos, quibus in romana ecclesia di-

R 3 uini

---

eiusdem *syntagm. exercitation. academicar. part.* I. p. 664.
...r. *disputat. theolog sedanens. vol* I. p. 334.
...IMBELLII de *cultu sanctorum dissertationes decem*, in duos ...es horumque totidem partes diuisae, Bonon. MDCCXL. ...CCXLI. MDCCXLIII 4. lucem adspexerunt. Vtriusque ope- ...et TROMBELLII et KIESLINGII argumenta diligenter re- ...entur in *der samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1751. ...14. vbi et p. 242. refertur, italum quemdam sub ficto *A- ...i* nomine *vindicias trombellianas* edidisse.
...ichten von einer hallischen bibliothec vol. v. p. 367.

uini honores tribuuntur, principalem locum ... ipso cultus modo reliquis prætertur virgo Maria, ... CALIXTVS dissertatione de *cultu sanctæ virgi... apud pontificios*, Helmst. MDCL. pluribus ostendi... tem illorum erga Mariam, in deum christumque ... sam, castigat.* Immo in sanctorum ordinem ... sunt, de quibus haud exploratum est, eos ... niæ deditos fuisse; vel christi disciplinam seq... inter mortales exstitisse. Qua de re comm... GISBERTI VOETII de *diuis; seu sanctis ... chimaericis*,** et MART. CHLADENII de *sa... eorumque canonisatione*, Vitemb. MDCCXII. leg... atque ex ipsis pontificiis adiungendus est: IO. ... NIVS in *epistola ad Theophilum Gallum de cultu ... ignotorum*, sub *Eusebii romani* nomine edi... MDCXCVIII. 4. *** ibidem MDCCV. 12. et MDCCVII. 12.* cuius et tres diuersæ prodierunt interpretationes. ** Nec omittendum esse ... GEORG. HENRICI GOETZII scriptum de ... *rum, pestem depellentium*, Lubec. MDCCXI. 4.

Alii ad *reliquiarum cultum* impugnandum ... contulerunt, quam in rem testantur: IO. CALVI... *nitio de perquirendis reliquiarum; quas vocant, fr...*

allafio, MDXLVIII. ac germanice cura *Iacob. Eisenber-* titulo: *heiliger brodkorb der ræmischen reliquien*, rg. MDLXXXIII. 8. non tali tamen diligentia libel- scriptus est, qualem ipsum argumentum postulat: * HERRNSCHMIDII *romanensium delila sceletolatrica*, *suis adscititiis denudata*, Vitemb. MDCIX. 8. vbi auctor artes, cum reliquiarum cultu coniunctas, enarrat: G. DORSCHEI *specimen sceletomania pontificia circa Marci et Lucæ*, quod in duabus orationibus dederat, MDCLXIII. 12. ** MATTH. BOCHARTI *traité de du seruice des reliques*, Salmur. MDCLVI. 8. TIAN. KORTHOLTI disquisitio de *reliquiarum cul-* tra Baronium, Kilon. MDCLXXX. 8. doctissimorum a dissertationes: IO. MATTH. MEYFARTI de *reli-*, *imaginum ac statuarum cultu*, Erfurt. MDCXXXIV. XVIII. PETR. MOLINAEI de *reliquiis sanctorum et cultu*: *** THOM. STEGERI de *ortu et progressu reliquiarum*, Lips. MDCLXVIII.

runt etiam, qui contra *imaginum cultum*, a pontifi- uti sacrorum partem, receptum, disputarent. Inter quos ab iis accepimus, præstantiæ caussa primum adsigno IO. DALLAEI operi *de la creance des peres uit des images*, Geneu. MDCXLI. 8. latine reddito ab tore atque in lucem emisso sub titulo: de *imaginibus*, . Batau. MDCXLII. 8. Constat id quatuor libris at- singularem eruditionem vimque ingenii, quam il- ndit, inter generis huius scripta principatum me- ret. Post eum in argumento hoc illustrando non ide ingenium suum exercuit FRID. SPANHEMIVS *iam imaginum restitutam* iuris publici fecit, Lugd. MDCLXXXVI. 12. præcipue aduersus Ludouicum urgium et Natalem Alexandrum, * quorum ille *des iconoclastes*, Paris. MDCLXXIX. hic dissertatio- *imaginibus* ** scripsit contra Dallæum. Attamen

R 4 quem

que in *tractatib.* eius *theologic.* p. 203.
g *von alten vnd neuen theol. sachen*, 1742. p. 645.
thesaur. disputat. theolog. sedanens. volum. I. p. 594.
n in eiusdem *oper. tom.* II. p. 707.
xstat in eius *histor. eccles. nou. testament. tom.* V. p. 757.

quem Spanhemius dedit, liber non tam ad dogma; quam historiam imaginum pertinet atque ad reformatorum opinionem de vsu istarum in templis adcommodatus est. Eadem sententia ferri debet de ingenii fetu, sub inscriptione in lucem edito: *entretiens d'Eudoxe et d'Eucbariste sur l'histoire de l'arianisme et l'histoire des iconoclastes du P. Maimbourg* Amstel MDCLXXXIII. cuius auctor esse fertur IACOBI [illegible] FEVRE, ac de IACOBI OWENI *historia imaginum earumque cultus*, anglice scripta, Lond. MDCCIX. 12.* Maiori [illegible] monimenta, si non omnia; pleraque tamen huc spectant. Sunt ista: PHILIPPI MARBACHII *disputatio de [illegible] deque vsu ac veneratione imaginum*, Argent. MDCIV. [illegible] SCHROEDERI *apodixis theologica gemina de imaginibus [illegible] habendum; sed non ad colendum christiano populo [illegible]* Swinfurt. MDCVI. 8. liber adcurate compositus ac lectu dignus: THEOD. THVMMII *apodixis de non colendis imaginibus et reliquiis*, Tubing. MDCXXIII. 4. LAVR. SARSON scriptum, cuius titulus est: *quod nihil extra deum [illegible] adorare, contra cultum imaginum*, Londin. MDCXLIII. ABR. RAMBVRTII *traité de l'adoration des images*, Sedan MDCXXXV. 8. PETR. MOLINAEI *iconomachus*, Sedan MDCXXXV. 8. ac *theses theologicae de imaginibus et idolorumque cultu*, Sedan. MDCXXXII.** GISBERT. VOETII *quaestio status inficialis de adoratione imaginum in papatu*.*** ALB. ZVM FELDE dissertatio de *cultu imaginum anti-christiano*, Kilon. MDCCX. IO. FECHTII *examen conciliationis inter lutheranos et pontificios in articulo de cultu imaginum et reliquiarum*, Rostoch. MDCCXIII. CAROL. GOTTL. HOFFMANNI disputatio de *cultu imaginum relatiuo*, Vitemb. MDCCXII. Praeter haec, exstant alia quidem de imaginibus earumque vsu in templis scripta, vti FRIDER. BALDVINI *bericht [illegible] bildern gottes, christi vnd der heiligen, in vnd ausserhalb [illegible] gotteshaeusern*, Vitemb. MDCXIII. MDCXXI. MDCLXIII. THEODOR. THVMMII *Scultetus iconoclastes*, Tubin. MDCXX. 4. IO. CONR. DANNHAVERI *iconothetes christianus*

* *act. eruditor.* MDCCXIII. p. 407.

** legendae sunt in *thesaur. disputation. theolog. sedanens. vol.* I. p. 261

*** translata est in eius *selectar. disput. theolog. part.* III. p. 870.

phorus, Argent. MDCLXV.4. sed veluti in transi-
.em eorum facio, quia non tam contra pon-
am reformatos ac falsam illorum persuasionem
ous, e templis penitus eiiciendis, composita
locum hunc, vt proprium, vindicare sibi pot-
T. MATTH. PFAFFII dissertatio de *eo, quod li-
ca picturam imaginum sacrosancta trinitatis et
diuinarum*, Tubing. MDCCXLVI. et iterum mul-
nibus locupletata. Qui tamen adcuratiorem
ntrouersiæ cum pontificiis de imaginibus atque
tu comparare sibi velit, consulet ille sibi, vbi
*decreta de cultu imaginum in vtroque imperio;
; quam occidentis promulgata*, a MELCHIORE
cum adnotationibus edita, Francof. MDCVIII. 8.

speciem partemque pontificiæ idololatriæ *cul-*
siue *staurolatria* constituit. Scripserunt con-
GISB. VOETIVS dissertatione de *staurolatria ;
abusu crucis*, Vltrai. MDCXLII.** et CONR. DECK-
ris duobus de *staurolatria romana*, Hanou.
.. quorum priori demonstratur, pontificios esse
; posteriori autem BELLARMINI disputatio de
rucis examinatur et castigatur, ea ratione, vt
.ersario suo satisfaciat. In *cultu panis consecrati*,
ifex romanus ciuibus suis præscripsit, refellen-
collocarunt: THOMAS CRANMERVS libro con-
*onem panis eucharistici:**** IO. DALLAEVS in
ltus religiosi obiecto, quem IACOB. BOILEAV duo-
de *adoratione eucharistiæ*, cum *disquisitione de præ-
ino communionis sub vtraque specie*, Paris.
I. 8. editis, confutare, adnisus est: IO. GVIL.
disquisitione de adoratione panis consecrati et inter-
R 5 *dictione*

olumine hoc rariori comprehensa, percenset SAGIT-
introduct. in histor. ecclesiastic. p. 1026. vbi et p. 1027.
ota alia de imaginibus enarrantur.

selectar. disputat. theol. part. III. p. 884.

FII dissertationem de *carcere eruditorum museo* p. 23.

dictione sacri calicis in eucharistia, Suobac. MDCCL
tea iam laudata.

Sunt alia, quæ cultum diuinum romanæ eccle
me vitiosum reddunt; eam autem ob caussam, vel
ac superstitiosa instituta, a doctissimis viris casti
runt. Numeranda in illis est *aqua benedicta*; *l*
lis, quam oppugnarunt: IO. GVIL. BAIERVS dis
de *aqua lustrali pontificiorum*, Ien. MDCXCII. et
GOTHOFR. SIBERVS commentatione de *aqua bene*
brutis non denegando, Lips. MDCCX. 4. item vsus
gua in sacris publicis, de quo legenda est: GEO
OVERKAMPFII *commentatio historico-theologica*
status curiæ romanæ circa vsum latinæ linguæ in s
que publico, Ien. MDCCXXXII. 8. vna cum IAC. VSS
storia dogmatica controuersiæ inter orthodoxos et pa
scripturis et sacris vernaculis, Londin. MDCXC. 4.
templa adtinet, pontificii illa non solum splendidi
par est, ornant ac superstitioso ritu consecrant; v
iam nimium honorem: immo sanctitatem iis
Quodam modo locum hunc obtinet: RVDOLPHI
NIANI opus de *templis*, *hoc est*, *de origine*, *progr*
abusu templorum ac omnino rerum omnium, *ad te*
nentium, Tigur. MDLXXXVII. fol. ac iterum cu

iditionis ostendit:* SALOM. GESNERVS de *s duobus, posterioribus elenchticis*, quibus totidem nimi refelluntur, Vitemberg. MDCI. 8. præter duos alios libros de conciliis edidit eorumque ralem tractationem: posteriori narrationem ciliorum exhibuit: IO. FOERSTERVS in tra-*iliis in genere et inprimis de quatuor œcumenicis* emb. MDCXIII. 4. qui XI. disputationibus con-xpositionem cum historicam; tum polemicam ficios complectitur. Addendæ sunt dissertatio-. HOEPFNERI de *conciliis*, aduersus Bellarmi-IDCXX. IO. HENICHII de *auctoritate antiqui-ica et conciliorum*, Luneb. MDCXLVIII. HERM. i de *conciliis et circa ea summæ potestatis aucto-*it. MDCL. quæ historica et politica est: GERH. *nciliis*, Helmstad. MDCLVI. Eodem labore in-tos pertuncti sunt ac pontificios oppugnarunt: TLIVIVS libris duobus de *conciliis et eorum* Bellarmino, primario caussæ huius aduersario, ondin. MDC. 4. SIBRANDVS LVBBERTVS, qui ibros quinque reliquit, Geneu. MDCI. 8. GVIL. VS in *prælectionibus de conciliis*, contra ponti-nis Bellarminum, Cantabrig. MDC. 8. Herborn. O. LAMPADIVS, cuius exstant *decades disserta-nciliis*, editæ Bremæ: prima MDCXIII. secunda tia MDCXVIII. 8. FRANC. IVNIVS libro de *odis et synodalibus iudiciis magistratusque sum-iure atque officio*, Franeck. MDCXIV. ANDR. in *synopsi papismi de conciliis*, aduersus Bellar-penh. MDCXVIII. 4. MOSES AMYRALDVS, cuius itiones de *conciliis* prodierunt: de eorum ori-essitate: de instituendi ista, ratione: de eorum-itate:** IACOB. CAPELLVS dissertatione de æ continet indicem præcipuarum falsitatum Bel-primo ac secundo libro eius de *conciliis:* ***

Re-

histor. in controuersias Lutheri, eiusdem *oper. tom.* XIX. nissam, p. 118.

tur *part. III. disputation. theolog. salmuriens.* p. 505. seq.

thesaur. disputation. theol. sedanens. p. 1033.

Restant alia generis huius monimenta, q commentationes academicae, quae quum varia a illustrant; a me autem vel omissa sunt; vel ad ordinem non commode referenda esse, existimaui syllabum; minus tamen diligenter atque adcurat stum, nunc adiiciam. Eiusmodi scripta ac diss sunt: ADAM. RECHENBERGII de *ratione status et ecclesiae papeae*, Lips. MDCLXXII. IO. FRIDER. *quare haeresis pontificia inter reliquas praecipuo et p gore vnice superet*, Vitemb. MDCXCIX. eiusdem *papaea lutherana reformationis patrona et cl* MDCXCVIII. CHRIST. KORTHOLTI *apothe* Kilon. MDCXCI. et MDCCXVII. GOTTFR. EHN. de *papolatria*, Lips. MDCCXXVI. IO. GVIL. IANI *tio, quod hodieni ministri romanae ecclesiae non habea verbum diuinum*, Vitemb. MDCCXXIII. IO. CHR. ADA *osculum pedum, pontifici fixum, sit contra decorum*, MDCLXXXIII. GOTTFR. KAMPMVLLERI de *asylis p rum*, Lips. MDCCXI. GEORG HENR. GOETZII de *papismi promotrice*, Lubec. MDCCIII. de *odio pont in hymnos ecclesiae lutheranae*, ibidem atque eode *parallelismus iudae proditoris et romanae ecclesiae*, MD *illud Lutheri: pestis eram viuens, moriens ero mor pa*, MDCCXII. de *moribundis lutheranis pontifici*

te illis primum adſignaui locum, qui in
pontificiorum erroribus confutandis operam
unt. Quibus commemoratis, *ſecundam*
ctorum claſſem conſtituo atque ad iſtam eos
ingeniorum vires ad id adhibuerunt, vt
dictæ eccleſiæ horumque falſa dogmata,
creta *concilii tridentini*, ſumma auctori-
ntifici romano ſubiectos prædita, impugna-

ontificiorum ſymbola præcipuum locum tenet
identinum; ſiue potius *canones* et *decreta* iſtius.
ta aduerſus illud habendum habitumque pro-
rgumentis ſuis ita inter ſe diuerſa, vt alia præ-
ſtoriam: alia ad dogmata ſynodi huius ſpectent.
m hunc minus pertinent hocque nomine ſilen-
cunda ſunt; horum autem merito mentionem
er lutheranos: immo inter omnes, qui doctri-
ecretis concilii tridentini profligandis operam
princeps eſt MARTINVS CHEMNITIVS in *exa-
ii tridentini.* Scribendi illius hæc data fuit

Colon. MDLXIV. 8. MDLXXIII. 8.* Compofuerat illud
profitetur, hortatione eorum incitatus, quorum T
auctoritas erat. Chemnitius reputando hoc, rect
mauit, Andradium non tam iefuitarum; quam
tridentini cauffam agere huiusque decretorum e
nes, veluti idoneum interpretem, inter homine
voluiffe, hancque ob rem ad *examen concilii* tr
componendum fe contulit. Quatuor id conftat p
quarum prima exiit MDLXV. fecunda MDLXVI. t
quarta MDLXXIII. 8. Primam hanc editionem plu
ita litteris defcriptæ, vt operis partes coniunct
beant, fubfequutæ funt: francofurtenfes MDLXX
MDXC. 8. duobus voluminibus: MDXCVI. 8. M
MDCVI. MDCIX. fol. MDXV. 8. vitembergenfis M
geneuenfes MDCXXXIV. MDCLXVII. 4. ** MDCLXVIII
Omnium præftantiffima eft, quæ cura *Georg.* O
Ioannis Francofurt. ad Mœn. MDCCVII. fol. lucem
Præmifit ille non folum præfationem et tabulas chro
cas hiftoricasque; fed etiam decretis concilii loca li
ecclefiæ euangelicæ fymbolicorum, ad quæ patre
tini refpexerunt, in margine adpofuit: adducta pa
que aliorum fcriptorum dicta euoluit: græcoru
ad oram græce adiecit: denique adpendicis loco
ex *Francifci de Vargas*, *Petri Maluendæ* ac quo

Germanice *examen* hoc, interprete *Georg.* ıncof. MDLXXVII. fol. prodiit. *

atores fuerunt: antea nominatus ANDRADIVS *tridentinæ fidei catholicæ quinque libris compre- us hæreticorum calumnias et præsertim Martini* ſſipon. MDLXXVIII. 4 Colon. et Ingolſt. MDLXXX. 8. ta; ** exponit autem Andradius tantum de ſcri- de traditionibus ac peccato originali; nec vlla rſario ſuo ſatisfacit: IODOC. RAVESTEINIVS *ulo concilii tridentini*, Louan MDLXXVII. Colon. uius et adducitur, veluti diuerſum ſcriptum: *defenſio decretorum concilii tridentini*, itidem initium, Louan. MDLXVIII. 8. *** GVIL. DA- DANVS libris v. de *apoſtolico virginitatis voto elico ſacerdotum cælibatu pro defenſione concilii ontra Martini Chemnitii calumnias*, Colon. 4. qui et ſcripſit: *ſtromatum libros* II. *pro va- ridentini decretis, ac potiſſimum de ſuſcipiendis uina ſcriptura etiam apoſtolicis traditionibus*, XXV. fol. Chemnitii *examini* maxime oppoſi- CASP. FRANCKIVS in *der rettung vnd erkla- igen allgemeinen tridentiniſchen concilii*, Ingolſt.

MARTINVS GAERTNERVS, cuius exſtat: *eformatus circa venerabile ſacramentum euchari-* I. fol. Sed tantum abfuit, vt aduerſarii hi di- eris Chemnitii imminuerent; vt augerent il- rmarent. Satis enim monſtrarunt, ſe ad im- id minime valere; nec poſtea vllus romano- um fuit, qui confutationem eius ſuſciperet. Quum

timationem opus hoc ſibi conciliauerit, oſtendit auctor *eyiſchen bibliothecar.* p. 205. 560. adde LILIENTHALII *b. tom.* I. p. 649. Exſtat: REIMBOLDI *ſpecimen hiſtoriæ oncilii tridentini, a Martin. Chemnitio olim publicati*, CXXXVI. 4.

NII *biblioth. hiſpan. nou. part.* I. p. 236. FABRICII *oth. part.* VI. p. 515. et CLEMENT in *bibliotheq. cu- rique et critiqu. tom.* I. p. 299.

II *bibl. theol. part.* I. *p.* 361. HYDE *catalog. bibl. bodleian.* 75.

Quum Chemnitius historiam errorum pontificioru
rauit: eosdem adcurate ac fortiter profligauit: mo
nem semper adhibuit: adparatum multæ ac variæ e
nis adtulit, opus illius merito in magno honore e
existimatione. Id quod tam perspicuum tamque
est, vt non solum nostræ ecclesiæ theologi; veru
reformati: immo pontificii * ac sociniani ** laud
ornent. ***

Præter Chemnitium, inter aduersarios concilii t
ni ex nostratibus locum sibi fecerunt: MATTH. F
qui edidit: *protestationem contra concilium tridentinum*
ma synodi, et scripta quædam monarcharum de eo con
Norimberg. MDXLVI. et germanice Magdebur
THEOPHILVS BALDANVS in *der ausfuhrung, das*
cilium zu Trient wieder gott vnd sein heiliges wo
vnchristliche vnd gotteslæsterliche canones vnd sat
macht, Lauging. MDLXX. 4. LVC. BACMEISTE
dedit *disputationes theologicas*, *decretis concilii tr*
oppositas, Rostoch. MDCX. ABR. CALOVIVS in
papistica, *e concilio potissimum tridentino et præcipu*
ribus pontificiis proposita et testimoniis cum e scriptu
tum e romana ecclesia confutata, qui liber primum
MDCXLVII. deinde Vitemb. MDCLVI. et iterum MDC

litæ ac lectione dignæ adaptationes contra decre-
i tridentini continentur; item: BALTHAS. CEL-
n *disputationibus theologicis* XVII. *in concilium triden-*
elmst. MDCLVII. 4. IO. FRIDERICVS GERHARDVS,
cem emisit: *speculum religionis pontificiæ; siue dis-*
errorum præcipuorum, in concilio tridentino occur-
len. MDCLX. 4. Recentiori tempore defensores
trinæ contra tridentina falsa dogmata se præbue-
). MEINECVS in opusculo inscripto: *christus a*
concilio excommunicatus, cum præfatione *Grapii*
ibus ac fallaciis concilii tridentini, Rostoch.
4. * CHRISTIAN. EBELINGIVS in *examine*
identini; seu breuiario theologiæ polemicæ, exhibente
ias nostratium cum pontificiis præcipuas, Rintel.
. 4. CAROL. GOTTFR. ENGELSCHALLIVS in
ten euangelischen wahrheit wieder die falschen de-
ridentinischen concilii, Dresd. MDCCXX. 8. cui li-
issa est breuior historia dicti concilii, ex Sarpio,
o atque aliis collecta: ** GEORG. LVDOV.
, qui euulgauit: *grundliche vnd bescheidene nach-*
ansehen der kirchenuersamlungen, sonderlich des con-
tini, womit Pfyffers frage: warum die euangelischen
ncilium nicht angenommen? beantwortet wird, at-
pretationem germanicam CAROLI MOLINARI
concilio tridentino, postea sigillatim memorandi,
:hwobac. MDCCXXXVI. 8. Quodam modo et lo-
: obtinet: PAVLL. ANTONII *concilii tridentini*
t pontificiorum doctrina publica, Hal. MDCXCVII, 8.
*** quia decreta et canones concilii tridentini
t, vt antithesin ex scriptis præcipue ecclesiæ no-
cis, quibus concilii istius dogmata opposita fuerunt,
usdam adnotationibus subiiciat. Iam supra libel-
laudaui. Nec penitus omittendum est IO. HVL-
I *manuale confessionis augustanæ, vindicans eam ab*
ini-

---

er. MDCCX. p. 297.
)CCXIX. p. 540.
tor. MDCXCVIII. p. 178. LILIENTHALII *theol. biblioth.* p. 684.

iniqua collatione cum conciliabulo tridentino, quam Bal-gerus nobilitati Franconiæ nuper inſcripſit, quia in e concilii decreta impugnantur. Quando id lucem a rit, antea ſignificaui.

Qui inter reformatæ eccleſiæ doctores contra co tridentinum diſputarunt, illorum princeps eſt IO. HEIDEGGERVS. Edidit iſte: I) *quæſtiones theol fide decretorum concilii tridentini*, Steinfurt. MDC quibus compendium controuerſiarum proteſta pontificiorum exhibetur: II) *concilii tridentini hiſtorico theologicam*, duabus partibus, Tigur. MDC qua continentur: canones atque ipſa decreta co dentini: eiusdem hiſtoria, adnotationibus illuſtra bus Petrus Suauis Polanus contra *cenſuram hiſtori gicam* SCIPIONIS HENRICI defenditur, ac deni controuerſiæ theologicæ, ita propoſitæ, vt decre mata concilii tridentini diligenter atque adcurat tentur. Ad ſecundam operis huius partem acce AVGVST. THVANI *hiſtoria concilii tridentini*, qu deggerus ex editione eius *hiſtoriarum* aurelianenſ nuſcripto recenſuit: * III) *anatomes concilii triden ſpecimen, quo decem argumenta, præſentiæ ſubſtantia et ſanguinis domini in euchariſtia oppoſita, ab inſtanti Baldingeri defenſa, exhibentur*, Tigur. MDCLXXV. 8.

. . . tum inexstinctam, ne apice quidem lesam, ex prefum- . . . *I. H. Heideggeri anatome historico - theologica,* . . . XXXIV. fol.*

. . . Heideggerum adiungo EDVARD. STILLINGFLEE- . . . qui itidem inter concilii huius aduersarios insignem . . . tur locum. Iuris publici fecit: *concilium tridenti-* . . . *traditionem catholicam examinatum ac reprobatum,* . . . anglicano Lond. MDCLXXXVIII. 4. atque ostendit, . . . tridentina, tantum abesse, vt ex vera ac catholica . . . probanda sint; vt isti omnino repugnent. . . . in rem prouocat ad ea, quæ patres tridentini san- . . . de traditionibus, veluti norma fidei: de scriptu- . . . is: de canone scripturæ veteris testamenti: de li- . . . scripturæ in lingua vernacula: de merito bo- . . . operum: de numero sacramentorum ac de auri- . . . confessione hasque controuersias non sine iudicio . . . eruditione diiudicat ac quam falsa sint dogmata, in . . . tridentino confirmata, ostendit.** Iam memoratis . . . addo: IO. CALVINI *acta synodi tridentinæ cum anti-* . . . MDXLVII.*** GEORGII CARLETONI *consensum* . . . *catholicæ contra tridentinos, demonstrantem vnam ac* . . . *doctrinam, e sacris scripturis excerptam et in ec-* . . . *catholica conseruatam vsque ad concilium tridentinum* . . . *grauissimis fidei controuersiis*, de scripturis videlicet; . . . regula fidei: de ecclesia, fide iustificante, gratia, Francof. . . . XIII. 8. CAROLI MOLINAEI *consilium super facto con-* . . . *tridentini*, gallice MDLXII. latine Bern. MDCV. 8. . . . ii MDCLXV. 8. ac sæpius editum,* quod auctori, . . . ille monstrauerat, concilium tridentinum in Gallia . . . admittendum esse, vtpote illius libertatibus aduer- . . . grauissima incommoda adtulit:** INNOCENTII . . . FILETTI *examen concilii tridentini, in quo demon-*

S 2 *stratur,*

* . . . *eruditor.* MDCLXXXIV. p. 430.

** . . . *eruditorum* MDCLXXXIX. p. 5. et *histoire des ouurages des sçauans,* MDCLXXXVIII. mens. p. 197.

*** . . . Legenda sunt in CALVINI *tractat. theolog.* p. 216.

. . . etiam in SCHELZERI *bibliotheca pontificia.*

. . . conf. FRICKIVM in *medementia Clementis examinata,* p. 22. LOESCHERVM *biblioth. theol. symbol.* p. 430.

ſtratur, in multis articulis hoc concilium antiquis c canonibus regiaque auctoritati contrarium eſſe, i libros diuiſum, Geneu. MDLXXXVI. 8. præter qua nem aliæ memorantur. In his ſunt: gorieheme MDCLXXXVIII. 8. atque ea, quæ prodiit ſub inſcriptio *men canonum ac decretorum concilii tridentini, in qu ac neruoſe demonſtratur, concilium hoc canonibus ca antiquorum et auctoritati regis Gallorum aduerſari* G. I. C. D. I. ann. MDCXC. 8. ſine mentione loci, titulo; neque in fine exempli, quod in manibus ſatur, indicati. Litteræ, quas titulus præfert, nomen ſignificant. Nec tacenda eſt editio, qu tulo; *concilii tridentini, in quo pontificii om ac præſidium hodieque ponunt, hiſtorica relatio*, cete nomine *Ioachimi Vrſini*, Amberg. MDCXV. pub expoſita eſt. Verſio libri huius germanica, i *Nicolao Hænigero*, Baſil. MDLXXXVII. 8. exiit. Sc tui huic ingenii ſui multam conciliauit exiſtim Quum conuentus tridentini ſcita oppugnat, argum tur, ſumtis non tam ex ſacro codice; quam canoni quarum ſynodorum ac probatiſſimorum eccleſia libris. *

Præter decreta concilii tridentini, apud p

tridentina, Lipſ. MDCXCVI. Eiusdem generis ſunt: IENTII DEODATI SINCERI *examen profeſſionis ae*, ſine loci indicio, MDCCVII. 4. contra quod IO. RICVS GOTTFRIED. SONNEMANNVS in lucem *ſchutzſchrift des rœmiſch - catholiſchen glaubens be- r*, Hildeſ. MDCCVIII. 4. IO. DAN. HERRNSCHMI- *lexions vber den abtritt von der euangeliſch - lutheri- s der rœmiſch - catholiſchen religion*, libellus ſupra adatus; iam autem fit illius mentio iterum, quia ſimul contra *profeſſionem fidei tridentinæ* diſputat: RI EVANGELICI *ſchriftmaſige prufung des rœmiſch- hen glaubensbekæntniſſes vnd deſſen ſo genanter kur- riftmaſigen erklærung*, cum præfatione *Io. Franc.* Ien. MDCCXXIV. 12. Sub *Sinceri Euangelici* no- tere HENR. WOLFGANG. FRATZSCHERVM, ſupra ui. Scriptum, quod confutauit, ſub titulo: *kurtze g des rœmiſchcatholiſchen glaubens - bekæntniſſes*, e prodierat.

§. XII.

ITVR *tertia* claſſis ſpecialium ſcriptorum, qui cleſiam romanam eiusque doctores dimicarunt. ctores colloco, qui ſtudia ad id adhibuerunt, eneratim contra pontificios arma ſua ferrent; lam tantum ex illorum ordine ſpeciatim pro- Eiusmodi bella ab iis ſuſcepta ſunt, qui ad- *itas* ſcripſerunt atque iſtorum peſſima dogma- malitiam, aſtutiam, dolos, machinas, falla- no cruenta conſilia ante omnium poſuerunt

ptorum, quæ contra ieſuitas in lucem exierunt, ea ſt, vt bibliotheca antiieſuitica facili negotio con- ſet, ſi quis ſingula iſtorum diligenter percenſere Sane multi fuerunt, qui illos oppugnarent; nec nter eos, qui lutheranam ac reformatam religio- ofitentur; verum etiam inter ipſos pontificis ro- ſectatores. Quos contra eos ſcripſerunt, libro- n eadem ratio eſt, ſi præſertim ad argumenta animum aduertamus. Alii enim *generales*; alii

speciales sunt. In *illis* iesuitarum vitia, siue ad d
siue ad mores pertineant, generatim ob oculos no
habentur, quales et ii sunt, in quibus historia ordi
ita descripta est, vt, statum eius maxime corru
atque contaminatum, simul ostendatur. Specta

ELIAE HASENMVLLERI *historia iesuitici* or
qua de societatis iesuitarum auctore, nomine,
incremento, vita, votis, priuilegiis, miraculis,
morte, ceter. tractatur, Francof. MDLXXXVIII
MDXCV. 8. cum duplici præfatione *Polycarpi Lyf*
rum posteriore historia hæc contra Gretserum
sarium paullo post memorandum, defenditur,
rum MDCV. 8. itidem cum duabus *Lyseri* præ
Germanice eam reddidit *Melchior Leporinus* au
pretationem hanc ad vsum publicum transtulit,
MDXCVI. 4. Inter pontificios IACOB. GRETS
futationem historiæ huius euulgauit, Ingolstad.
ac PETRVS STEVARTIVS *apologiam pro societate*
commentitiam historiam ordinis iesuitici a Polyc
editam, Colon. Agripp. MDXCIV. 4. Illum refel
dicta *præfatione*; hunc autem DAN. CRAMERVS
cinio apologetico pro Polycarpo Lysero, ad vindicam
riam iesuitici ordinis per Hasenmullerum, V

ficem perfidia, contumacia et in fidei rebus nouandi libido illustribus documentis comprobatur, sine mentione loci, MDCXXXVI. 4. MDCXLII. 12. Colon. MDCXLVIII. 12. quae editio nouum tantum titulum praefert; item MDCLXV. 4. itidem sine loco; est autem ille Helmstadium: MDCLXXIII. 4. MDCLXXXIV. cura *Philippi de Vargas*, Alphonsi nepotis, cum LVCII CORNELII, *Europaei*, *monarchia solipsorum*, id est, iesuitarum, paullo post sigillatim commemoranda. Auctorem libri huius esse CASP. SCIOPPIVM, plerique suspicantur, argumentis innixi haud grauioribus. Germanica veste indutus ille sub inscriptione: *erzehlung der rancke, betrugereyen vnd politischen griffe der iesuiten*, ceter. vna cum dicta *monarchia solipsorum*, itidem in linguam teutonicam conuersa, MDCLXXV. 8. prodiit. Multa iesuitarum arcana: multas reprehensiones ille continet, non sine aculeo atque acerbitate: * X) LVCII CORNELII *monarchia solipsorum*, ad Leonem Allatium, quae primum Venet. MDCXLV. 12. in lucem exiit; postea autem litterarum formis impressa est apud Batauos MDXLVIII. 12. Venet. MDCLI. 8 ac cum ALPHONS. DE VARGAS *relatione de stratagematibus iesuitarum*, quemadmodum antea denotaui. Idem liber exstat non solum germanice, sub titulo: *der europaeische Lucius Cornelius: monarchia der alleigenen; oder so genannten selbstsonnen an Leonem Allatium*, MDCLXIII. et iterum cum VARGAS libro de *stratagematibus iesuitarum*, MDCLXXV. 8. sed etiam gallice, Amstelod. MDCCXXI. cum adnotationibus. De auctore eruditi viri sententiis inter se discrepant. Alii opusculum hoc CASPAR. SCIOPPIO: alii MELCHIORI INCHOFERO: alii N. CONTARENO, nobili veneto, ac pluribus tribuunt; qui tamen INCHOFERVM nominant, ii reliquis maiorem prae se habent probabilitatem. In libello ipso iesuitarum mores, studia, artes, arcana non sine industria atque elegantia ante omnium oculos

 ponun-

* ... conf. PLACCIVM *theatr. pseudonym.* p. 601. REIMMANNVM *catalog. bibliotb. theolog.* p. 507. NICERONIVM in *memoires tom.* XXXV. p. 219. FABRICIVM *histor. bibliothec. part.* IV. p. 267. FREYTAGIVM in *analect. de libris rarioribus* p. 1033.

tio de studiis iesuitarum abstrusioribus, MDCVIII. 8.
ctoris nomine, quam a IO. CAMBILLION quod
fectam esse, ex iesuitarum refutationibus colligi
les sunt: IAC. GRETSERI *relatio de iesuitarum
abstrusioribus, in gratiam prædicantium augustanor
et recusa contra Io. Cambillion*, MDCIX. 8. quam C
terus germanice reddidit: eiusdem *furiæ prædican
gustanorum ob refutatam relationem cambillionicam*,
ac *repetitæ furiæ prædicantium augustanorum, denuo*
MDCXII.* V) *le catechisme des iesuites*, Ville
MDCII. 8. MDCLXXVII. 12. germanice: *catechism
grundlicher bericht von der lehre vnd leben der*
Freistad MDCIII. 8. latine, Freistad. MDCXXXVI
gice, Antuerp. MDCLXXX. 8. quo opusculo iesui
tes adcurate ac diligenter describuntur. Auctor
STEPH. PASQVIER: ** VI) *le cabinet iesuitiq
nant plusieurs pieces curieuses des peres iesuites*,
MDCLXXVI. 12. MDCLXXXII. 12. VII) *copie d'
écrite a mr. Paullino de plusieurs artifices et ruses
iesuites, traduit de latin*, Duac. MDCXI. 8. germ
titulo: *glaubwürdige copey eines schreibens, welches
Paulli, gewesenen datarium vnter weiland pabst Clem
abgangen vnd zu Douay in den Niederlanden g
worden. Von der iesuitischen cabbala vnd geheim*

infensissimus tamen iesuitis fuit ac contra eos acerbe
: aspere pugnauit. Quam in rem testantur eius:
tio perduellionis in iesuitas, iuratos sacri romani imperii
s oder treumeinende vnd vnpartheyische crinnerung, was
s der iesuiter ietziger zeit zu berathschlagen, MDCXXXII. 4.
nius libelli fine *Philoxenium Melandrum* se adpellat.
is etiam sub titulo: *flagelli iesuitici* et *anklage wieder*
esuiten, als friedens stœhrer, MDCXXXII. 4. Probat au-
, iustum æque esse ac necessarium, vt iesuitæ extermi-
ur. Contra *actionem* hanc *perduellionis* LAVRENT.
RAVS edidit: *anti Melandrum, das ist, warnungs schrift*
le lieben deutschen, warum sie dem, der sich Philoxenium
ndrum *nennet, durchaus keinen glauben sollen zustellen*,
ach. MDCXXXIII. 4. 2) *iesuita exenteratus; oder kurtze*
einer recht kunstlichen anatomie vnd verlegung des ie-
chen geistes, neulich beschrieben in lateinischer sprach
h einen gelehrten ræmisch- catholischen anatomicum, vnd
us etliche schnütz dem christlichen deutschen leser zu
n furgelegt: 3) *anatomia societatis iesu; seu probatio*
tus iesuitarum; item arcana imperii iesuitici instructio-
secretissima pro superioribus eiusdem et deliciarum iesuiti-
m specimina. Tandem diuina oracula de societatis exitu,
xcitandam regum atque principum catholicorum adten-

ponuntur: * XI) GRATIANI LEOSTHENIS SA
elixir iesuiticum; siue quinta essentia iesuitarum, e
inprimis pontificiis auctoribus extractum, cum vatici
degardis, iesuitis adcommodato, MDCXLV. 12.
PETRI IARRIGII libellus, qui primum gallic
ptus: *les iesuites mis sur l'eschafaut*, Lugdun.
MDCXLVIII. et MDCXLIX. 8. deinde latine titulo: *iesuit*
li pegmate ob nefanda crimina, in Guienna perpetrata, cu
Lugd. Bat. MDCLXV. 12. prodiit seque fide atque
tione multum commendauit, praesertim quum aucto
dinis fuerit societatis iesu: *** XIII) *le iesuite secular*
MDCLXXXIII. 12. XIV) *theatrum iesuitarum*, C
MDCLIV. 4. cuius auctor fictum nomen *Francisci*
sibi dedit. Quis sub eo lateat, de eo dispura
Duabus id constat partibus, quarum priore dogm
dam examinantur; posteriore vero, quae etiam
MDCLXXXI. 8. Amstelodami, vt creditur, prodiit, turpi
ac crimina iesuitarum recensentur: ** XV) LIBER
DIDI *tuba magna, mirum clangens sonum ad papam*
tem XI. *imperatores, reges, principes, magistratus*
bemque vniuersum de necessitate longe maxima, refo
cietatem iesu, cuius prima editio lucem adspexit M
hancque sequuta est secunda, MDCCXV. cum acce
tertia autem Argentin. MDCCXVII. 8. duobu

igressus est in *auctario animaduersionum in Casp. Sciop-*
lesiasticam astrologiam, addito eiusdem *grammatico*
arcanorum societatis iesu dædalo, *a Forero dedolato et*
tis aliis atque aliis laruis, *genuino suo vultu repræsentato*,
lad. MDCXXXVI. 8. Quum memoratum *astrum inex-*
u iterum sub nomine *Romani Hay* lucem vidisset,
, MDCXXXVI. 4. aduersus illud prodierunt: VALEN-
MANGIONII *astri inexstincti theorica; siue ius agen-*
iquorum ordinum pro recipiendis monasteriis, quæ non
male adpellat sua, confutatum, Colon. MDCXXXIX. 4. et
NES CRVSII *astri inexstincti eclipsis; seu deliquium*,
loco atque anno, cui posteriori scripto ROMANVS
pposuit: *aulam ecclesiasticam de beneficiis ecclesiasticis*,
MDCXLVIII. 4. auctor autem illius caussam suam
voluit in *commentis Haynis aula ecclesiastica* atque ad
u certamine se adiunxit: IACOB. MASENIVS in *ra-*
rti bayani, Colon. MDCLIII. 4. 9) *arcana societatis*
ublico bono vulgata, *cum adpendicibus vtilissimis*,
XXV. 8. quibus varia opuscula coniunctim exhibentur,
dine: I) *instructio secreta pro superioribus societatis:*
RTVNII GALLINDI *Cantabri de caussis publici erga*
odii disputatio: III) AVGVST. ARDINGHELLI *para-*
spitica, hoc est, impia, nefaria et pestifera iesuitarum ger-

dem anno 4. MDCXLIII. 12. Edidit *anatomiam* h[illegible] pius sub ficto nomine *Sanctii Galindi.* Comm[illegible] illa argumentum cum *actione perduellionis*, cuius p[illegible] tea mentionem feci. Oppugnauit eam LAVREN[illegible] RERVS in *anatomia anatomiæ societatis iesu; siue an[illegible] qua infamis ille liber, qui sub titulo anatomiæ soci[illegible] nuper ab anonymo quodam anatomico furtim in lucem [illegible] sus est, nunc in suas veras et natiuas partes secat[illegible] christiano membratim conspiciendus proponitur*, O[illegible] MDCXXXIV. 4. et in *mantissa anatomiæ iesuiticæ*, MDCXXXV. 4. 4) *colloquium inter Paullum* V. *papam* [illegible] *pum Hispaniæ regem et Ferdinandum, archi-duce[illegible] ex iesuitarum monacensium et ingolstadiensium secre[illegible] institutum et in bonum ac cautelam omnium prote[illegible] blicatum*, MDCXXXII. 5) *mysteria patrum soci[illegible]* germanice MDCXXXIII. 6) *mysteria patrum iesui[illegible] eorum scriptis cum fide eruta*, MDCXXXIII. 12. qui [illegible] mum gallice sub inscriptione: *les mysteres des pere[illegible] par interrogations et réponses, extraites fidelement [illegible] par eux publiés*, Villefranche MDCXXIV. 8. deinde [illegible] iterum gallice ac denique latine studio *Scioppii* [illegible] Editio latina aucta est duabus adpendicibus, quibu[illegible] nentur narrationes de molitionibus iesuitarum in [illegible] orientis. Exponuntur Ignatii Loyolæ ortus et a[illegible]

diti viri litteras has interpretantur, LEWIS OWENI *... iesuiticum, concern. the originall and impostures of the tes*, Londin. MDCXXIX 4.* *iubilaeum; siue speculum ie... rum, exhibens praecipua iesuitarum scelera, molitiones, in... tiones, imposturas et mendacia contra statum ecclesiasticum ...cumque: in et extra europaeum orbem, opera et studio* F. O. O. P. A. siue vt nonnulli suscipantur, IO. LEONARD. ...NERI, palatini, MDCXLIII. 12.** IO. NICOL. MIS- *speculum anti-iesuiticum*, Giess. MDCLX. 4. Specula repraesentant nobis faciem iesuitarum, in docrina ... ac moribus.

...lia sunt scripta, generatim iesuitarum vitiis opposita, quae itidem a me enarranda. In his locum tenent: ... NIGRINI *gegensatz, antithesis vnd vergleichung der ... glaubens vnd lebens iesu vnd der iesuiten, das ist, ... vnd antichristi*, Argentor. MDLXXXI. 4. *tractatus de ...tatibus iesuitarum*, cum GVIL. WHITAKERI *prae... aliquot*, aduersus Bellarminum, a *Conrado Decke-...*, Oppenh. MDCXI. 8. ANDR. LONNERI *relegatio ... ex omni bene ordinata republica*, Tubing. MDCXII. 4. ... MOLINAEI *consilium super commodis; vel incom... ...ctae; seu factitiae religionis iesuitarum*, Hanou. ... Bern. MDCV. 8 IO. MATTH. MEYFARTI *susci... ... clericorum, proponens absurda absurdorum absurdis... ...tica et papistica absurda*, Coburg. MDCXXIII. 4. ... FREAKE *doctrinae et praxes societatis iesuitarum*, ... sermone, ac duobus libris, Londin. MDCXXX. 4.

Addi possunt: ALB. GRAVERI *dissertationes anti... ...cae*, quarum duo tomi Ienae: prior MDCXIV. po... ..., MDCXXII. 8. lucem adspexerunt: DAV. CHRI... ...NI *disputationes anti-iesuiticae*, Giess. MDCLVI. 4. ... *iesuitam pseudo-irenarcham*, eodem loco atque anno 4. ..., CHRISTIAN. FRANCKEN *profana secta iesuitica ... dialogus; seu colloquium iesuiticum de fundamentis ... iesuitarum, male iactis*, iterum editum Amberg. MDCXI. 4.

* ... in *catalogo biblioth. bodleianae, part.* II. p. 15.

** ... etiam in SCHERZERI *biblioth. pontif.* adde PLACCII *theatr. ...*. p. 367.

· VII.) DAN. HOSPITALII *ad reges principesq* *consultatio de caussis et modis conseruandae et amp* *cietatis iesu:* VIII.) *deliciarum iesuiticarum specim* *stimonia de societatis antiquitate, Ignatii Loyol* *patrum societatis oeconomia*, ceter. Quaedam ho lorum etiam in antea memorata *anatomia societat*

Quum iesuitae calliditate valent, mos apud sententias suas; vel consilia; vel facta occultand ad propositum finem perueniant ac prauis sui cupiditatibus. Ad haec comparata sunt illoru quorum in scriptis, a me adductis, luculent data sunt. Addo de *arcanis secta ignatianae*, *vocat societatem iesu*, libros duos, Londin. MDC disputatur contra ADAMI CONTZENII *disce* *secretis societatis iesu*, per modum dialog MDCXVII. 8. *machiauellismum iesuiticum*, MDCCXVII. 12. a quodam, qui sub nomi *Gratiosi* latere voluit, editum; nihil autem exhibet; nisi *arcana societatis iesu*, a me ante rata, quemadmodum etiam inter SCIOPPII *riorum patrum iesuitarum* mentionem feci. refero huc libros, quos auctores *specula iesuitar* runt, quales sunt: 10. CONR. VLMERI *neuer* *gel darinnen durch drey bucher und lustige*

viri litteras has interpretantur, LEWIS OWENI *iesuiticum, concern. the originall and impostures of the* Londin. MDCXXIX 4.* *iubilaeum; siue speculum ie-*, *exhibens praecipua iesuitarum scelera, molitiones, in-*. *imposturas et mendacia contra statum ecclesiasticum* *que: in et extra europaeum orbem, opera et studio* IO. P. A. siue vt nonnulli suscipantur, IO. LEONARD. RI, palatini, MDCXLIII. 12.** IO. NICOL. MIS- *culum anti-iesuiticum*, Giess. MDCLX. 4. Specula praesentant nobis faciem iesuitarum, in docrina pa- moribus.

sunt scripta, generatim iesuitarum vitiis opposita, e itidem a me enarranda. In his locum tenent: NIGRINI *gegensatz, antithesis vnd vergleichung der glaubens vnd lebens iesu vnd der iesuiten, das ist,* *vnd antichristi*, Argentor. MDLXXXI. 4. *tractatus de* *tibus iesuitarum*, cum GVIL. WHITAKERI *prae-* *aliquot*, aduersus Bellarminum, a *Conrado Decke-*, Oppenh. MDCXI. 8. ANDR. LONNERI *relegatio* *ex omni bene ordinata republica*, Tubing. MDCXII. 4. L. MOLINAEI *consilium super commodis; vel incom-* *noua secta; seu factitiae religionis iesuitarum*, Hanou. V. Bern. MDCV. 8 IO. MATTH. MEYFARTI *susci-* *clericorum, proponens absurda absurdorum absurdis-* *iesuitica et papistica absurda*, Coburg. MDCXXIII. 4. FREAKE *doctrinae et praxes societatis iesuitarum*, no sermone, ac duobus libris, Londin. MDCXXX. 4.

ddi possunt: ALB. GRAVERI *dissertationes anti-* *ca*, quarum duo tomi lenae: prior MDCXIV. po- MDCXXII. 8. lucem adspexerunt: DAV. CHRI- ANI *disputationes anti-iesuiticae*, Giess. MDCLVI. 4. *iesuitam pseudo-irenarcham*, eodem loco atque anno 4. : CHRISTIAN. FRANCKEN *profana secta iesuitica* *u, dialogus; seu colloquium iesuiticum de fundamentis* *iesuitarum, male iactis*, iterum editum Amberg. MDCXI. 4.

HYDE in *catalogo biblioth. bodleianae, part.* II. p. 15.
t etiam in SCHERZERI *biblioth. pontif.* adde PLACCII *theatr.* *nymor.* p. 367.

MDCXI. 4. vna cum iis, quæ diſputata ſunt inter ip- tificios a VALERIANO *magno* in *apologia contra* ... *ieſuitarum*, MDCLXII. 12.

§. XIII.

ENVMERATIS ſcriptoribus generalibus, qui ſua aduerſus ieſuitarum ſectam tulerunt, conuer- ad *ſpeciales*; ſiue ad illos, qui in eo præſertim ... ſuam collocarunt, vt ſpeciatim oſtenderent, qua ieſuitarum vel dogmata; vel conſiliorum atque ac- vitia. Vtraque penitus improbanda: immo de- eſſe, monſtrarunt. Quod enim ad *dogmata* fide- ter ac vitæ adtinet, ieſuitarum propria, ea diui- pturæ: ſanæ rationi: publicæ tranquillitati ac p- iuribus repugnare, ſequentia ingeniorum mo- comprobant:

Doctrinæ ieſuitarum præcipua capita, a doctis ... *theologis retexta, ſolidis rationibus teſtimoniisque ſacra-* *pturarum et doctorum veteris eccleſiæ confutata*, quorum editio Rupell. MDLXXX. 8. poſterior autem emenda- que auctior, ibidem ab anno MDLXXXIV. 8. prodi- eſt, in ſex tomos diuiſum et ita comparatum, ... in magna ſit exiſtimatione. Complectitur varia- ſimorum virorum ſcripta, quibus romanam ...

ı *anti-iesuita;* præter hæc, *Gratianus anti-iesuita*, *ratiani decreto* testimonia contra sectam iesuitarum :ur: CHYTRAEI *responsio ad Posseuini iesuitæ et cuiusdam criminationes:* RAINOLDI *theses de scri- ecclesia:* FRANCKII *disputatio de lectione veterum* *ecclesiasticorum*, iesuitis opposita. De quibus- ı, quæ opere hoc itidem continentur, taceo: *

ıTINI CHEMNITII *theologiæ iesuitarum præcipua* ıuæ in opere *doctrinæ iesuitarum præcipuorum capi- ıre*, paullo ante significaui; iam autem vt illa si- commendem, præstantia eorum postulat. Occa- libri huius scribendi iesuitæ colonienses dederunt, um contra catechismum MONHEMII edidissent: ı *de præcipuis doctrinæ cælestis capitibus*, MDLX. ırum annorum spatium CHEMNITIVS opposuit um memoratum atque inscriptum: *theologiæ iesui- ræcipua capita, ex quadam ipsorum censura, quæ Co- no* LX. *edita est, adnotata per Martinum Chemnitium.* igitur egregii libelli huius editio Lips. MDLXI. 8. dspexit; hanc autem aliæ sequutæ sunt, Rupell. XIX. 8. Argentor. MDCII. et Norimb. MDCXXI. 12. *luic. Garthii*, et cum *locis* eius *theologicis*, Franc. et . MDCXC. fol. In germanicam linguam translatus llus hic a *Carol. Gottfr. Engelschallio* atque ab eodem præfatione ornatus, in qua memorabilia, ad histo- cietatis iesu spectantia, narrantur. Interpretatio ı titulo: *kurtze vnd nachdruckliche abbildung der ie- heologie*, sine indicio loci MDCCXIX. 8. prodiit. ** itius primum de origine iesuitarum agit: deinde a eorum recenset, eo tantum consilio, vt pateat, in defendendis ecclesiæ romanæ erroribus reliquis :iis longe impudentiores esse, quumque dogmata il- te falsa sint, nullam addit confutationem. Aduer- sus

---

:us syllabus horum scriptorum exhibetur in SALIGII *historie aug:purgischen confession, part.* II. p. 178. seq adde *vnschuldige nachr.* ı-o-. p 16.. Refertur opus hoc inter libros rariores: VOGTII *catalog. librorum rarior.* p. 361.

nldige nachrichr. 1719. p. 373. 454.

T

ſus eum IACOB. DE PAIVA DE ANDRADA in luc
ſit libellum de *ſocietatis ieſu origine*, Colon. MD
Louan. MDLXVI. 8.*

DONATI GOTVISI *fides ieſu et ieſuitarum*, *la*
latio doctrinæ ieſu cum doctrina ieſuitarum, Arg
MDLXXIII. 8. cum præfatione *Marbachii* ac ſub no
nati Wiſarti, Oppenh. MDCX. 8. germanice, interp
gelſchallio, MDCCXXII. 8.** Auctor, quid ie
ſcriptura, peccato, lege, euangelio, libero arbitri
iuſtificatione, bonis operibus, pœnitentia, ſatiſf
ſacra cœna, inuocatione ſanctorum, traditionibus,
nibus, cælibatu, purgatorio, eccleſia, magiſtratu
ex eorum ſcriptis oſtendit ac confutationem ſubi

GVILIELM. BIDEMBACHII *conſenſus ieſuitarum*
ſtianorum in doctrina religionis, Tubing. MDL
MDLXXVIII. MDLXXXIII. MDXCVIII. 8. Francof. M
germanice ſub titulo: *einhelligkeit der ieſuiten und*
ſten in der lehre, cura *Car. Gottfr. Engelſchallii*, Sc
MDCCXXV. MDCCXXXII. 8.

CASPAR. SCIOPPII *ſententia de ſeditioſa* de
ſanguinariis conſiliis, quorum ieſuitæ paſſim inſimul
ipſius libro aduerſus Angliæ regis apologiam c
Ingolſtad. 8. ***

...tur, defendit illum OSIANDER in *der verant-*
..., Tubing. MDLXXXVI. in *der abfertigung Rosen-*
MDLXXXVII. 4. in *der endlichen abfertigung der bee-*
..., *Scherer vnd Rosenbusch*, Tubing. MDCLXXXIX. 4.
...rismi doctrina iesuitarum et aliorum aliquot ponti-
..., MDCVIII. 8. qui et anglice MDCIX. 4. ac gallice
MDCX. 8. prodierunt: sæpius litterarum formis de-
...que ad id comparati sunt, vt ex iis pateat, quam
... sit iesuitarum doctrina et veræ christianæ reli-
... societati humanæ ac tranquillitati publicæ:
...ix iesuitarum et aliorum pontificiorum, vbi demon-
romanam doctrinam esse coniurationum ac seditio-
...ricem, ac qui illi addicti sunt, eos non tolerandos
... regno Angliæ, aliisque prouinciis reformatis,
... MDCXIV 8.
...ische cabbala, das ist, lezte ausflucht vnd schlupf-
welche die iesuiten zu suchen vnd sich darein zu ver-
pflegen, wenn sie durch das wort gottes bintertrieben
eingethan sehen, aus dem franzœsischen ins deutsche
... MDCXVIII. 4.
...RIST. WOELFFLINI *vindiciæ veritatis euangelicæ*
... iesuitas, Tubing. MDCLXVI. 4.
...ROL. GOTTFR. ENGELSCHALLII *fides iesu et ie-*
...; oder der glaube iesu vnd der iesuiten, *das*
...rgleichung der lebre der iesuiten aus dem wort gottes,
...schriften der vater vnd denen buchern der iesuiten zu-
...getragen vnd nach der ordnung der glaubens-artickel
...htet, Dresd. MDCCXXII. 8. quem librum ENGEL-
...LLIVS ipse inter ingenii sui monimenta ita refert,
... auctorem eius esse, existimandum sit; * relatum
... legimus, exhibere istum tantum WISARTI; aut GOT-
... libelli: *fides iesu et iesuitarum*, germanicam inter-
...ionem: **

... adductis scriptoribus et ii adiungendi sunt, qui in
...ria iesuitarum dogmata inquisiuerunt; vel varia il-

 lorum

... narratione vitæ suæ, translata in GLEICHII *annales ecclesiast.*
... II p. 834.

... *sammlung von alten vnd neuen theolog. sachen*, 1722. p. 632.

lorum vitia, ad intelligendi facultatem præcipue ſ
notarunt, cuiusmodi ſunt: ALARDI VAECK de *prim*
theologiæ ieſuiticæ libri duo, Rintel. MDCXXXVII. 4.
eruditione ac iudicio ſcripti, quorum priori vi
bandi ratio, apud ieſuitas vſitata, perſtringitur;
autem reſponſionem ad pontificiorum quæſtione
diuinitas ſcripturæ ſacræ intelligenda ſit? continet:
EHINGERI *velitatio epiſtolaris quorumdam ſocietati*
trum cum Ehingero, Vitemberg. MDCXXXI. MDC
iuſtificatione videlicet: de beata virgine, an in
originali ſit concepta: de fundamento eccleſiæ:
et ſatisfactione chriſti: de communione ſub v
de inuocatione beatæ virginis: de adoratione h
chriſti, in vnione conſideratæ, ac de cultu i
cum PAVLLI ROEBERI præfatione: ** MATT
CII *ethnica ieſuitarum doctrina de expiatione p*
et iuſtificatione: *** ANDR. CHRASTOVII *bellum i*
ſiue CCV. *contradictionum ieſuiticarum index, de euchar*
chriſto et miſſa, Baſil. MDXCIV. MDCXX. 4. ISAACI C
ignorantia ieſuitarum, Geneu. MDCXIII. 8. CHR
BINDERI liber de *ieſuitarum ſophiſtica et mali*
Tubing. MDCXIV. 4. *ieſuitarum hæreſis; ſiue athe*
tectus a THEOPHILO, MDCLXI. 12. * *la religion d*

In lucem prodierunt: *les prouinciales, ou lettres ecri-* r *Louis de Montalte a vn prouincial des ses amis et aux peres iesuites sur la morale et la politique de ces peres,* m litterarum tres priores licet nonnulli ARNALDO nt; principem tamen operis huius auctorem MONTAL- t esse; aut id saltem in formam redegisse, quam præ- is constat. Per *prouincialem*, ad quem epistolas has sse, titulus significat, *Perierium*, adfinem *Pascalis*, intelli- m esse, refertur. Quantam existimationem istæ sibi com- rint, non difficulter ex tot earum editionibus colligen- t, quum gallice MDCLVI. 4. MDCLVII. 12. MDCLVIII. 8. IX. 8. MDCLXVI. 12. MDCLXVII. 8. MDCLXIX. 12. MDCLXXXIX. MDCCXII. 8. ac sæpius lucem adspexerunt. Idem variæ interpretationes confirmant. Prodierunt enim gal- latine, hispanice et italice coniunctim, Colon. XXIV. 8. Latine epistolæ hæ redditæ sunt atque ad- mibus theologicis instructæ, *quibus tum iesuitarum is Montaltium criminationes repelluntur; tum præci- ologiæ moralis capita a nouorum casuistarum corruptelis ntur*, a GVIL. WENDROCKIO; siue quod verum in- tis nomen est, PETRI NICOLII. Et huius ver- variæ exstant editiones. Exiit illa Colon. MDCLVIII. V. 8. Helmstadii cum SAMVEL. RACHELII *examine litatis iesuiticæ nouorumque casuistarum*, MDCLXIV. 4. liis locis annisque. In ipsis *epistolis* iesuitarum er- norales eorumque artes, quibus ad pessimam suam ı tuendam aliosque, maxime iansenistas, opprimen- ntur, acerrime perstringuntur, adeo vt nulla fere animaduersio castigatioque contra societati iesu ad- sit suscepta; nec vllum aduersariorum scriptum ie- ntum, quantum *epistolæ* hæ, detrimentum adtule- sirum igitur non est, iesuitas rem ægerrime tulisse ffecisse, vt istæ ab Alexandro VII. pontifice romano Gallia publica auctoritate damnarentur; præterea n eo elaborasse, vt variis scriptis se defenderent ac existimationem suam tuerentur. In his locum ha- RANCISCI ANNATI liber: *bona fides iansenistarum*

ACCII *theatrum pseudonymorum*, p. 447.

trum
iuſtific
origi
et fa
de i
chri
cum
CIX
et in
fuit
chr
igu
NI
T
re
H

ea
ve
fili

dem suscepit AMADAEVS GVIMENIVS; siue, quod verum eius nomen esse traditur, MATTHAEVS DE MOIA, atque diuulgauit: *opusculum, singularia vniuersæ fere theologiæ moralis complectens, aduersus quorumdam expostulationes contra nonnullas iesuitarum opiniones morales*, qui liber prodiit Panorm. MDCLVII. 4. deinde etiam Valentiæ, Madriti, Lugduni. Is non solum ab vniuerso theologorum parisiensium collegio, Sorbonna dicto, veluti *anti-euangelium* damnatus: inter libros prohibitos relatus: ab inquisitione proscriptus: sed etiam ab Innocentio XI. anno MDCLXXX. flammis addictus est. Non multo post *Philalethes* quidam pontificis romani bullam gallice reddidit: adnotationibus illustrauit atque hoc titulo: *la morale des iesuites iustement condamnée dans le liure du M. Moia iesuite sous le nom d'Amadeus Guimenius, par la bulle de notre saint pere, le pape Innocent.* XI. in lucem protulit; OGER LIBAN ERBERG autem edidit: *la defense des censures du pape Innocent.* XI. *et de la Sorbonne*, Colon. MDCXC. 12. Referri et ad hunc locum debet: VINCENTIVS BARONIVS, qui ad vsum publicum transtulit: *theologiæ moralis aduersus laxiores probabilistas partem priorem*, Paris. MDCLXV. 8. ac *manuductionis ad moralem theologiam partem alteram, qua Thomæ vera mens de singulis vitæ humanæ et christianæ officiis, inter rigidas et laxiores opiniones media, defenditur*, contra Guimenium et Wendrockium, ibidem.* Spectat huc etiam: *la morale des iesuites, etraité fidelement de leurs liures, par vn docteur de Sorbonne*, qui PERRAVLT est, tribus tomis, MDCLXIX. Mont. MDCCII. 8. ** item: *parallele de la doctrine des payens auec celle des iesuites et de la constitution du pape Clement.* XI. *qui commence par ces mots:* vnigenitus, dei filius, libellus, a ianfenista quodam conscriptus, qui MDCCXXVI. primam lucem adspexit atque ita se commendauit, vt intra breue temporis spatium denuo litteris describeretur, in Gallia, Belgio, Germania. Sufficiat, commemorasse editionem amstelodamensem,

T 5 MDCCXXVI.

* ...deantur: ANTONII *bibliothec. hispan. nou. tom.* II. p. 93. *iournal des sçauans* MDCLXVI. p. 207. PLACCII *theatr. pseudon.* p. 36. *acta erudit.* MDCXC. p. 313.

** ...*conf.* PLACCIVM *theatr. anonymor.* p. 632. BERNARDVM *nouuelles de la republiqu. des lettres*, MDCCIII. *mart.* p. 288.

in citandis auctoribus inſcriptus et Pariſiis gall editus, quo auctor litteras MONTALTII reſt PIROTI *apologie pour les caſuiſtes contre les calomn niſtes*, Pariſ. MDCLVII. qui liber ab Alexandro ptus fuit:* HONORATI FABRI, qui fictum ardi Stubrockii ſibi dedit, *notæ ad notas Gui ad Ludouici Montaltii litteras et ad diſquiſition nai*, MDCLIX. 8. poſtea in eiusdem *apologetic moralis ſocietatis ieſu*. Lugdun MDCLXX. iuri ctum, translatæ:** STEPHANI DES CHAMPS *de ſententia theologorum ſocietatis circa opinio* Pariſ. MDCLIX. inprimis *réponſe aux lettres p Louis de Montalte, ou entretiens de Cleandre* Colon. MDCXCVI. 12. Bruxell. MDCXCVII. cu eſſe GABRIEL. DANIELEM, conſtat; hic auter genii vim ad id adhibuit, vt ieſuitarum cauſſa eique conciliaret ſpeciem. Exſtiterunt tam Montaltio pugnarent. Præter *Wendrockium*, ratum, ſpectat huc auctor, qui *apologie des lett les* contra Danielem edidit, Rothomag. MDCXC neris alii libelli prodierunt.***

Inter cenſores ieſuitarum doctrinæ mor eum ſuum tuetur auctor opuſculi *contra m rum theologiam*, Louan. MDCXLVI. editi, qui

[illegible]ſuitarum doctrinam, Vitemb. MDCXCII. CHRISTIAN. [illegible]. SCHWARZII de *methodo dirigendæ intentionis*, [illegible] MDCCXVII. IO. FRID. COTTAE de *probabilismo* [illegible]quæ commentatio gallice ſub titulo: *traité du dogme* [illegible]*probabilité*, Rem. MDCCXXXI. 8. prodiit.* Idem de [illegible] argumentum et ab aliis enarratum eſt. Inter [illegible]tificios: immo ieſuitas exſtiterunt, qui iſtum pro[illegible]. Præter Rebellum, Comitolum, Blancum atque [illegible]gatur: IO. GISBERTI *antiprobabilismus; ſeu tracta-[illegible]logicus, fidelem totius probabilismi ſtateram continens*, [illegible]MDCCIII. 4. quo et hiſtoria probabilismi deſcribitur.**

§. XV.

[illegible] ſcripta contra ieſuitas, quæ ſpeciatim ad eo[illegible] ac mores ſpectant, nefaria eorumdem *facta* [illegible]quibus iſta oriuntur, malitiam, calliditatem, im[illegible], iniuſtitiam oſtendunt nobis ac perſtringunt. [illegible] generis libri quamuis antea a me commemorati [illegible] tamen nonnulli, eo inprimis conſilio ſcripti, [illegible] intelligatur, qualem agendi modum ieſuitæ ſe[illegible].

[illegible]d locum hunc ea primum ſcripta refero, quibus de [illegible] conſiliis atque artibus ieſuitarum exponitur, qualia [illegible] LVCAE OSIANDRI *warnung der ieſuitiſchen anſchlæ-[illegible] practiquen*, Tubing. MDLXXXV. 4. *verantwortung [illegible] Georg Scherern vnd Chriſtoph Roſenbuſch ieſuitern, die [illegible]biger warnung lauter gift geſogen*, Tubing. MDLXXXVI. [illegible] librorum iam ſupra mentionem feci: tractatus ex [illegible] ſermone in germanicum conuerſus, ſub titulo: *von [illegible]ſuiten wieder kœnig vnd furſtliche perſonen abſcheulichen, [illegible]fæhrlichen practiquen, anſchlægen vnd thaten*, Hanou. [illegible]XL. 4.*** quo varia ſcripta de ieſuitarum nefandis [illegible]liis, artibus ac facinoribus, contra ipſos principes ſu[illegible]is, continentur: THEOPHIL. ELYCHNII *leberis ie-ſuitica*,

---

* [illegible]al *literair. tom.* XIX. p. 43.

** [illegible]nal *des ſauans* MDCCIII. *ſeptembr.* p. 938. *act. eruditor.* [illegible]DCCVI. p. 373.

*** [illegible]*chrichten von einer halliſchen biblioth. volum.* V. p. 504.

ſuitica, *das iſt*, *ieſuitiſcher ſchlangenbalg*, *darinnen*
wird, *in welchen ſtucken die ieſuiter den alten bett*
predigern vnd barfuſſern gleich, *vnd alſo kein*
ſeyen; *ſondern nur wie eine ſchlange einen neuen*
ſtreiſt, Francof. ad Mœn. MDCXI. 4.* WOLFG. FR
diſputatio de *ieſuitarum cruentis conſiliis*, Vitemb.
DAN. HARTNACCII *deductio*, *ieſuitas moliri quæ*
loſiſſima, Lipſ. MDCLXXIV. 12. LVDOV. DE MON
politique des ieſuites, MDCXCII. 12.** libellus *arti*
ticarum, ab anno MDCCIII. ſæpe editus, contra qu
ter ac alia generis huius ſcripta pro ieſuitis A
HVYLENBROVCQ compoſuit: *ſocietatis ieſu vi*
aduerſus famoſos libellos quamplurimos et nouam co
pilationem ſub titulo: artes ieſuiticæ, Gandau. MDC
antea a me iam memoratas: IO. GERH. MEVS
greuel der ieſuitiſchen bosheit, Amſtelod. MDCCXI.
ſcripti occaſionem præbuit COHLENDAHLIVS, vtpote
ferat: *freundliches geſpræch vber das lutheriſche pri*
ea mente, vt dignitatem miniſterii euangelici im
quumque MEVSCHENIVS ei reſiſteret in *dem*
chen ſendſchreiben an Cohlendahl, *in welchem gegen*
die macht vnd auctoritæt des euangeliſchen predig
hauptet wird, ceter. MDCCX. COHLENDAHLIVS
einem ſendſchreiben reſponderet. MEVSCHENI

ani *anti-iesuita;* præter hæc, *Gratianus anti-iesuita,* *Gratiani decreto* testimonia contra sectam iesuitarum guntur: CHYTRAEI *responsio ad Posseuini iesuitæ et cuiusdam criminationes:* RAINOLDI *theses de scri- et ecclesia:* FRANCKII *disputatio de lectione veterum rum ecclesiasticorum,* iesuitis opposita. De quibus- liis, quæ opere hoc itidem continentur, taceo: *

RTINI CHEMNITII *theologia iesuitarum præcipua* quæ in opere *doctrinæ iesuitarum præcipuorum capi- llare,* paullo ante significaui; iam autem vt illa si- commendem, præstantia eorum postulat. Occa- libri huius scribendi iesuitæ colonienses dederunt, um contra catechismum MONHEMII edidissent: *de præcipuis doctrinæ cælestis capitibus,* MDLX. duorum annorum spatium CHEMNITIVS opposuit llum memoratum atque inscriptum: *theologiæ iesui- præcipua capita, ex quadam ipsorum censura, quæ Co- anno* LX. *edita est, adnotata per Martinum Chemnitium.* igitur egregii libelli huius editio Lips. MDLXII. 8. adspexit; hanc autem aliæ sequutæ sunt, Rupell. XXIX. 8. Argentor. MDCII. et Norimb. MDCXXI. 12. *Heluic. Garthii,* et cum *locis* eius *theologicis,* Franc. et mb. MDCXC. fol. In germanicam linguam translatus libellus hic a *Carol. Gottfr. Engelschallio* atque ab eodem ita præfatione ornatus, in qua memorabilia, ad histo- societatis iesu spectantia, narrantur. Interpretatio sub titulo: *kurtze vnd nachdruckliche abbildung der ie- theologie,* sine indicio loci MDCCXIX. 8. prodiit. ** mnitius primum de origine iesuitarum agit: deinde mata eorum recenset, eo tantum consilio, vt pateat, ias in defendendis ecclesiæ romanæ erroribus reliquis ificiis longe impudentiores esse, quumque dogmata il- perte falsa sint, nullam addit confutationem. Aduer- sus

* ratus syllabus horum scriptorum exhibetur in SALIGII *historie der augspurgischen confession, part.* II. p. 178. seq adde *vnschuldige nachricht* 1707. p 164. Refertur opus hoc inter libros rariores: conf. VOGTII *catalog. librorum rarior.* p. 361.

** *schuldige nachricht.* 1719. p. 373. 464.

præcipuos tamen, ac quum pleraque ſcripta, illi ta, ſupra recenſui, quædam tantum, maxime on iungam. Confutati igitur ſunt:

GVIL. BAILIVS ab ANDR. RIVETO in *cathol doxo*, ſupra laudato:

MARTINVS BECANVS a *Meyſarto, Wellero, Hannekenio*, *Sonntagio*, atque inter reformatos aliis, quos ſupra vna cum eorum ſcriptis, Becan tis, memoraui:

ROBERTVS BELLARMINVS, princeps roma næ defenſor, a *Hunnio*, *Hubero*, *Huttero*, *Meisner Reineccio*, *Gerhardo*, *Frœrciſenio*, *Thummio*, *Albert Hulſemanno*, *Scherzero*; ex reformatorum autem cœtu a *Danæo*, *Lubberto*, *Sutliuio*, *Whitakero*, *Iunio Pareo*, *Polano*, *Tileno* *Willeto*, *Ameſio*, *Crocio* atque rum ſcripta itidem ſupra recenſui, omiſſa auten iungo: *wurtenbergenſium* videlicet *theologorum nem Bellarmini*, Tubing. MDLXXXVII. 4. IO. RI *geticum pro eccleſia auguſtanæ confeſſionis vera ei ſtris*, contra Bellarminum et Toletum, vbi ign rius refutatur, Muhlhuſ. MDCIII. cuius et memo *diſcuſſionum theologicarum*, *potiſſimum an miniſtr confeſſionis veri chriſti miniſtri dicendi? et an*

primis Bellarmino se opposuerunt, vt ANDR. *romani pontificis in ecclesiam potestate*, Paris. OMAS MORTON de *auctoritate et dignitate istianorum*, Londin. MDCXX. 4 LE TOCSIN, ıe alii, quorum notitiam dedi, quum scripta omanorum sacrorum antistitis retulerim:

INGIVS, qui aduersarium habuit PHILIPP. ERVM. Quum enim hic in lucem emisisset: *der rechtfertigung*, Francof. MDCLXXXII. ille iisset: *des glaubens-streits anfang vnd ende*,

SPENERVS vt euangelicam doctrinam de vberius enarraret ac defenderet, præstantis-inscriptum: *die euangelische glaubensgerechtig-* ac Francof. MDCLXXXIV. 4. edidit. In eo ; siue *Breuingium* feliciter profligauit ac tueri se adniteretur in libello: *enge*, *angst Speners* et in *der andern enge vnd angst*, LXXXIV. LXXXV. 12. ita tamen disputauit, vt num esse, proderet, cum quo Spenerus lon-t. Præter hos, refutati sunt:

IR CORNAEVS a IO. CONR. DANNHAVERO, de *miraculis* romanæ ecclesiæ disceptauit. us: *meletema de miraculis veris falsisque*, *quo* , *miraculorum gloria*, *emasculatus in ruborem* . MDCL. 8. *alethea sancta*, *sui vindex contra raculorum ecclesiæ catholicæ*, *a Cornæo vane ia-* n MDCLIII. 4. *alethea*, *victrix sui criminatoris* n MDCLV. 4. *vale triumphale*, *Cornæo missum*, VIII. 4. Scripsit etiam contra Cornæum IO. SCHEVS *anti-Cornæum*, *hoc est*, *vindicias inter-mysterio trinitatis*, *telis aranearum Cornæi op-* . MDCXLIX. 4. iisque *interuentionem pro my-r*, *ad actionem læsi eiusdem mysterii ecclesiis au-ionis iniquissime intentatam a Wolfg. Hermanno*, t. MDCXLV. editam, contra illa defendit, quæ cerat:

OSTERVS inter reformatos a *Gomaro*; luthe-a *Marbachio*, *Osiandro*, *Grauero* ac *Meyfarto*, in atis scriptis:

EVSTA-

EVSTACHIVS EISENHVT a IOANN. GVNTH... *der vœlligen abfertigung des schachmatten herrn Eus... senhuts*, Lipf. MDCCII. 4. quum hic edidiſſet: *trau... beliabr der rœmiſchen kirche, wegen vœlligen ſieg... geliſchen wahrheit*, Lipf. MDCC. 8. ille autem ſcri... oppoſuiſſet: *einen kurtzen begrif genant: ex vngu...*

VITVS ERBERMANNVS a *Muſæo*, *Baiero*, *Cali... ringio*, quorum libros ſimul memoraui, quum ... tia ſcriptorum polemicorum Erbermanni ſuppedi...

IO. FERLERVS a GEORGIO MICHAEL. PRE... *licht ohne ſchatten; oder in der pur lautern wahrheit... in der euangeliſchen kirche chriſti gelehret wird*, Vindelicor. MDCCXXXIII. et MDCCXXXVI. 8. tri... quibus dicti FERLERI ſcriptum: *licht und...* MDCCXXX. contra auguſtanam confeſſionem ed... curate profligatur:

LAVRENTIVS FORERVS a MELCHIORE NIC... quo contra illum ſequentia ſcripta compoſita atque... emiſſa ſunt: *ſymbolum lutheranum ab impoſturis*, ... *mendaciis*, *criminibus falſi Laurentii Foreri* ... Tubing. MDCXXIV. 4. *iubar cœleſtis veritatis*, ... *Foreri repoſitum*, Tubing. MDCXLII. 4. *vmbella ſ... ſuitico-forerianum*, *oppoſito cœleſtis veritatis iubari* ... Stutgard. MDCLII. 4. *operæ pretium ad manupreti...*

iani confusio ibidem MDCX. 4. a MATTH. HOE AB HOENEGG in *labyrintho papistico, contra nugas Iacobi Gretseri*, Vitemb. MDCIII. 4. in *labyrintho cretico-gretseriano, in quo ostenditur, nam horrende Gretserus papisticam doctrinam pinxerit*, ibidem MDCIV. 4. et in *tractatu de quibusdam religionis christianae capitibus in defensionem Aegidii Hunnii, contra Gretserum*, ibidem MDCIV. 4. porro a LEON. HVTTERO, qui edidit: *actionem in Iacobum Gretserum de munificentia imperatorum in sedem apostolico-romanam*, Vitemb. MDCXIII. 4. atque ab AEGIDIO HVNNIO, cuius controuersiam cum Gretsero supra recensui:

... GODEFRIDVS HANNENBERGIVS, cuius concertatio maxime ad ministerium euangelicum spectat, ab auctore ...: *vorstellung von der roemisch-catholischen kirche nicht ... unfehlbarkeit*, cum praefatione *Laescheri*: a IO. GEORG. ...ICHTIO dissertatione de *ministris ecclesiarum in religio...sentium*, Gedan. MDCCXXIV. a IOACH. CHRISTOPH. ...ICKE in *der protestantischen prediger wahren priester...*, Custrin. MDCCXXVI. 8.

... IODOCVS KEDDIVS ab ANTONIO REISERO in *der ...ung, worinn die 12. schlussreden Iodoci Keddens anzuse... und wie denselben zu begegnen*, August. Vindel. MDCLII. 4. ...LCHIORE NICOLAI in *der antwort auf die iesuitische ... demonstration Iodoci Kedden, als ob D. Luther kei... geistlichen beruf gehabt hatte zu reformiren*, Stuttgard. ...LIII. 4. IO MICRAELIO in *paraenesi ad Erhardum*, co... *Truchses de Wetzhausen cum refutatione Iodoci Keddii*, ...in. MDCLIII. 4. SEBAST. NIEMANNO, qui edidit: *...ung etlicher falschen auflagen Iod. Kedds wieder Luthe...*, ...len. MDCLIV. 4. atque aliis postea laudandis:

... IACOBVS KELLERVS a IAC. HEILBRVNNERO et ...ORG. ZEAEMANNO, qui illius operi inscripto: *das ca...liche pabstthum* opposuerunt: *fernere grundliche offenba... des uncatholischen pabstthums*, Francof. ad Moen. ...XVII. et XX. duobus tomis, fol.

...LEONARD LESSIVS a BALTHAS. MEISNERO in ...*tatione de fide lutherana capessenda et romano-papistica ...da*, Vitemb. MDCXV. 8.

CASPAR MAENDLIVS a GOTHOFR. LOMEI aduerſus eum edidit: *drey vnd zwanzig zweifels k* *einer ſauerbronnencur aufgelœſet*, Auguſt. Vindel. MD *hundert vier vnd vierzig zernichtete gœtzen knœpf*, MDCCXII. 8. *auszug der reſtanten, welche herr Caſpa* *auf das ſauerbrunnen geſpræch*, *wie auch auf den ausg* *dem pæbſtiſchen irrgarten zu beantworten verblieben*, MDCCXII. 4. Idem contra alios quosdam pontifi ſpurauit ac iuris publici fecit: *abfertigung zweyer* Simon Mayers *vnd* Georg Tonauers, *das religions* *betreffendt*, *ſo ſie vor meiner ankunſt mit meinen* *beichtkindern von anrufung der heiligen geführet*, Vindelic. MDCXCIX. 4. *abfertigung*, eorumdem, *gions-geſpræch betreffendt*, *ſo zwiſchen mir vnd ih* *in Augſpurg vorgegangen*, ibidem: *andermalige ab* *betreffend die anrufung der heiligen*, contra eosdem, MDCC. 4. Oppugnauit præterea *Franciſc. Xaueriu* *ferum* in *dem euangeliſchen kleinod von verſicherung* *ligkeit*, Auguſt. Vindel. MDCCXXIV. 4.

IAC. DAV. DV PERRON a IOANN. MESTRE libro: *de la communion a ieſus chriſt au ſacrement* *chariſtie*, Sedan. MDCXXV. 8. a MICHAEL. LE FAV in *traité de la cene du ſeigneur*, Geneu. MDCXX

positum est;* item a NICOL. HVNNIO in *inno-lutheranorum in puncto iniuriarum ex adserto romani antichristianismo*, Vitemb. MDCXXXI. 8.

IARD. A SANCTA THERESIA B IOANN. GVN-
i *der antwort auf die wiederholte vntersuchung der wahrheit*, vbi simul sic dictus *Liberius Verinus* refu-
f. MDCCXII. 8. Eiusdem GVNTHERI alia scripta,
ntificios, maxime sic adpellatos *academicos silesios*,
slauiæ euulgatis libellis lutheranæ religioni ad-
minabantur atque id agebant, vt illi ad communio-
rum romanorum adducerentur, composita, exstant,
nc enarrare, a loco hoc non plane alienum esse,

Sunt ista: *grundliche vindication des seligen Hun-*
'12. *schriften der pæbstischen academisten in Breslau*,
CXCV. 4. *augenscheinlicher beweis, daß der pæbstli-*
emist in Breslau wieder seinen willen die wahrheit
n, ibidem MDCXCV. 4. *da komt etwas, entgegen ge-*
æbstischen schrift: wie kæmts denn, daß nichts kæmt?
CXCV. 4. *antwort auf die nichtigen ausfluchte ei-*
cheuenden academistens in Breslau, wieder seine ber-
ne wiederlegung, Lipf. MDCXCV. 4. *die lezte ælung,*
æbstischen academisten in Breslau gegeben, Lipf.
I. 4. *beschlusschrift wieder die academisten*, Lipf.
I. 4.** Quemadmodum auctor omnia hæc scripta
edidit, vt Silesiis, euangelicam religionem pro-
nsuleret ac prouideret; ita VALENTINVS ALBER-
eorumdem caussam egit ac pro libertate religionis,
rui omnino deberent, pugnauit: ***

a HVNNII et HEILBRVNNERI scripta ab auctoribus vita-
bibliothecarum, catalogorum, veluti duo distincti ac diuersis
diti libri adducuntur atque ita etiam a BAILLETO *des satires*
lles, tom. I. p. 244. seq. recensentur; in HVNNII autem *ope-*
tinorum tom. II. p. 366. exhibetur *anti-Tannerus*, tamquam
a HVNNIO et HEILBRVNNERO coniunctim compositum,
ulo: *anti-Tannerus, hoc est, scriptum apologeticum*, ceter.
num et publicatum opera Hunnii et Heilbrunneri.

INFFTII *leben vnd schriften der chursæchsischen gottesge-*
, p. 348. *act. eruditor.* 1701. p. 526.

ac spectant, ALBERTI scripta si singula enumerare vellem,
esset longum; notitia autem eorum ex PIPPINGII *memor.*
. p. 679. seq. sumi potest.

IACOB. TIRINVS a SAMVEL. MARESIO, vtpot lucem emisit: *theologiæ elenchticæ nouam synopsin; f cem controuersiarum, ex sacris scripturis a Tirino com et censura perpetua auctum, emendatum, refutatum,* tomis Grœning. MDCXLVIII. 4.

GREGORIVS DE VALENTIA a IACOB. HEERI qui aduersus eum disputauit in *tractatu de multip tificiorum doctorum idolomania, aduersus conuicia Valentia,* Tubing. MDLXXIX. 4. in *spongia aduers siones apologetici Gregorii de Valentia de pontificior rum idolomania,* ibidem MDLXXIX. 4. in *explicatio rum, cur cum Gregorio de Valentia non sit disputand bus pontificiis,* ibidem MDLXXX. 4. in *tractatu c etatum Gregorii de Valentia de profana, abomina boque dei damnata missa pontificia,* ibidem MDL item a IACOB. ANDREAE, qui edidit: *confu disputationis Gregorii de Valentia sub titulo de sentia christi in cælis,* Tubing. MDLXXXIII. 4. a OSIANDRO in *responso ad analysin fidei Gregorii de de ecclesia* ac *defensione responsi ad analysin,* Tubing. MDXCIV. 4. et a PHILIPP. LVDOV. HANNEKENI *ralysi fidei,* itidem *analysi valentianæ* opposita, MDCLXXXIII. 4. Prodiit etiam: *errorum Gregor*

NICOL. WEISLINGERVS a IO. CASP. MALSCHIO
inscripto: *keines von beyden, herr Weislinger*, con-
n tractatum: *friss vogel; oder stirb*, sine mentione lo-
CXXXII. 8. a IO. PHILIPP. FRESENIO in *anti-Weis-*
oder wiederlegung friss vogel; oder stirb, Giess.
XXI. MDCCXXXVI. 8.* Adiungendi essent, qui lu-
sacris derelictis, scripta ediderunt, eo consilio, vt
defectionis suae agerent, quiue inter methodorum
locum sibi fecerunt, quales *Veronius*, *Valerianus*
Nihusius, *Walenburchii*, *Masenius*, *Bossuetus* ac plures
t; sed vti illos supra commemoraui; ita hos nunc
ere, mihi animus est.

§. XVII.

lassem *quartam* scriptorum specialium contra
s ii pertinent, qui excogitatas ab illis *methodos*,
conuertendi; siue potius artes fallendi, im-
nt. Variae sunt istae, siue ad auctores, qui eas
nt; vel inuenisse se, aliis persuadere voluerunt;
rgumenta, vti dicuntur, generalia, quae metho-
nagistri adhibent, referantur. De vtrisque di-
spiciendum est, si adcurate intelligere velimus,
ortus et progressus: qualis ratio harum me-
. Primum igitur eos commemorabo, qui ha-
ethodorum artifices, vna cum eorum pariter ac
orum scriptis. In horum numero sunt:

NATVS BENEDICTVS, qui edidit: *stromata in vni-*
organum biblicum; seu panopliam aduersus omnes nunc
haereses, MDLXVI. 8. Venet. MDCVII. 4. etiam Co-
MDLXXVII. 8. ac nouam anteaque incognitam ar-

V 3 tem,

von alten und neuen theol. sachen, 1740. p. 191.
hic sub variis titulis adducitur: nunc ita inscriptus: *panoplia*
um sanctae scripturae, *quibus corruptis abutuntur haeretici con-*
fidem catholicam et veritatem euangelicam, Paris. MDLXVI. 8.
: hac ratione: *locorum praecipuorum sacrae scripturae*, *quibus*
ntur haeretici, *expositio catholica*; *siue panoplia catholicorum*,
C MDLXVI. 8. nunc: *panoplia catholicorum contra haereticos*,
et. MDCVII. 4. vide *bibliothec. tellerianam* p. 15. 113. et *bod-*
am part. 1. p. 79.

tem, praua religionis dogmata, maxime reformato
ſligandi, monſtrare voluit, ita comparatam, vt n
cendum ſit, nouam fidei ac religionis profeſſio
nullo ſcripturarum ſacrarum teſtimonio niti.
men, poſtquam maturioris iudicii facultatem ad
in meliorem mitioremque ſententiam ingreſſum
oſtendiſſe, proteſtantes neque dogmatum; neq
nomine hæreſeos conuinci poſſe; tridentinum c
cilium, a quo iſti damnati ſint; nec vitio caruiſ
Gallia receptum eſſe, refert GEORG. CALI
ſcripto quodam gallico, Cadomi MDXC. edito,
auctorem eſſe BENEDICTVM putat; de quo aut
BAELIVS ** dubitat:

IO. CONTERIVS; ſiue, vt alii ſcribunt, CO
CONTERVS, qui in publicum produxit: *La vray
pour terminer le different en matiere de religion*
MDCVII. 8. vbi antea memoratum *Benedictum* ſe
eiusque ſententiam vberius expoſuit, ab aduerſ
ficiorum ita diſputandum eſſe, vt ſingula; ſiue
ment; ſiue negent, diſertis ſcripturæ ſacræ verb
atque ab omni conſequentiarum vſu, quæcumqu
abſtineant.*** Oppoſuit illi THOM. WEGELINVS
nouo ieſuitarum contra omnes hæreſes amuleto, quo

scriptionum theologicarum contra codicis fabriani τὰ πρῶτα καταδοξα, Colon. MDCVII. 8. maxime aduersus illum scripsit; IO. HVLSEMANNVS * tamen mitiorem de eo fert sententiam ac quodam modo istum excusat:

IACOB. DAV. DV PERRON, qui itidem a quibusdam ** huc refertur ob *replique a la réponse du roi de la grande Bretagne*, ab eo Paris. MDCXX. editam. Immo NICOL. VEDELIVS *** existimat, Perronium fuisse primum, qui disputandi modum excogitaret, ad id comparatum, vt in controuersiis theologicis principia rationis vna cum conclusionibus penitus remoueantur atque argumenta, ad probandum quid, ex disertis tantum scripturæ verbis sumantur. Addit, fundamento hoc posito, Perronium contra Iacobum, Angliæ regem, in adducto opere pugnasse. At vero GEORG. CALIXTVS * putat, artem, in qua nihil ingenii ac iudicii insit, a viro erudito; nec mediocri iudicandi facultate prædito, qualis exstiterit Perronius, haud proficisci; aut adprobari potuisse, hocque ipsius Perronii effatis confirmat, ex quibus haud difficulter colligendum est, eum in disceptationibus de religionis dogmatibus rationis vsum non reiecisse:

ALBERTVS PIGHIVS, qui librum de *ratione componendarum controuersiarum in religione* reliquit, eoque persuasit sibi, aduersariis romanæ ecclesiæ, præsertim lutheranis, cladem adferri posse, vbi istis quæstio proponeretur: quænam vera ecclesia ante Lutheri tempora fuerit? quoniam non respondendum sit, nisi confessio fiat, illam inter ipsos pontificios exstitisse; ita autem conclusio suppeditetur, illorum ecclesiam esse veram. Ineptam hanc disputationem et alii postea adprobarunt. Nonnulli adpellant eam *methodum cochlæanam*, quia antea *Io. Cochlæus* vsus sit:

FRANCISC. VERONIVS, cuius nomen in historia de methodorum magistris celebre est. Emisit: *methode de traiter des controuerses de religion*, duabus partibus, MDCXXXVIII. præter hoc opus autem, eiusdem prodiit: *regle*

de præscription. p. 9.
* conf. SPANHEMIVM *dict loc.*
** *rational. theolog. libr.* 1. *cap.* 3. p. 21.
digression. de arte noua, p. 251. sq.

regle generale de la foi catholique, MDCXLV.*
hæc confectum est *compendium regulæ fidei*
romianæ, *ad ostendendum*, *quæ sint quæque non*
catholica, a præsule quodam ecclesiæ roman
tur, NICOL. A ZIZWIZ. Lucem illud adspe
lo: *secretio eorum*, *quæ sunt de fide catholica*
non sunt de fide, MDCXCIX. postea autem i
CIVS adiecit: GVIL. FORBESII *considerationi*
et pacificis controuersiarum. Helmstad. MDCCIV.
Veronii *methodus* in principali sua forma est e
Benedictus ac *Gunterius*, antea a me commemo
cœperant; nunc autem Veronius expolire ac
reddere, adnisus est, ita vt omnem conclusio
certaminibus theologicis proscriberet ac meth
dignitatem *veroniana* adpellaretur. Quum adsi
nius, reformatos deficere a solo ac puro dei ve
se publica confessione adstrinxerint, dum quid
tificios defendant, quod non iisdem scripturæ
probandum sit, NICOLAVS VEDELIVS reform
sam agendam suscepit eamque in rem iuris publi
tionale theologicum; *seu de necessitate et vero vsu*
rationis ac philosophiæ in controuersiis theologici
Geneu. MDCXXVIII. 8. At vero, quia Vedelius
stræ doctoribus obiecerat, eos occasionem n

ERIANVS *magnus*, qui in lucem emisit: *iudicium licorum regula credendi*, Prag. MDCXXVIII. 8 Vienn. 4.* vna cum *indicio de acatholicorum regula cre-* item *methodum reuocandi acatholicos ad ecclesiam ca-*, MDCLIII. Quam commendat, methodus nititur de ecclesia ac summa illius est: inter euangelicæ næ ecclesiæ socios de eo consensionem esse, verbum ris mandatum, certum esse atque omnis erroris neminem autem veram sacrarum litterarum senten- sequi posse, nisi a spiritu sancto illustratum. Id solum superesse: num ab ecclesia, cuius caput sit romanus; an a singulis, qui ad scripturæ sacræ le- accedent, spiritus sancti gratia exspectari de- Illud quum Valerianus in controuersiam haud m esse, putat, argumentationem instituit, vocem , id est, pontificis, regulam præbere, quam sequi, at. Qui ita sentiant, eos semper *catholicos*; illos , qui existiment, singulos scripturæ sacræ lectores, gratia instructos, verum eius sensum capere posse, *cos*, *haereticos* adpellatos esse, addit ac posterioribus *biblistarum* nomen tribuit. Multos habuit aduer- multaque scripta in lucem prodierunt, quibus me- eius profligata est. Spectant huc: IOANNIS MA- *castigatus Valerianus magnus de acatholicorum et ca- rum regula credendi*, Ien MDCXXX. 8. IO. BOTSACCI *lerianus*, Lips. MDCXXXI. 8. VLRIC. DE NEVFELD, ui sub nomine hoc latet, IO. AMOS. COMENII, *iu- de iudicio Valeriani magni super catholicorum et aca- rum credendi regula*, Amstelod. MDCXLIV. 8. præter editionem, alia eiusdem loci atque anni MDCXLV. 8.** ratur: PETR. HABERKORNII, qui in primis in certa- hoc se strenuum veritatis defensorem præbuit, *anti-Va- s, id est, solida ac succincta refutatio duorum illorum tra- m fallacissimorum Valeriani, quos vocat iudicium de acatho- s et catholicorum regula credendi*, qui nouem disputa-

V 5 tioni-

g *von alten und neuen theol. sachen*, 1723. p. 200.

c ii *theatrum pseudonymor*. p. 460.

gentorat. MDCLII. 4. HERMANN. CONRINGI
nem ad Valerianum magnum pro sua concussione
rum fidei pontificiæ, cum ipsius VALERIANI l
ringianæ *concussioni* opposito, Helmstad. MDCL
sponsionem alteram pro concussione fundamentorum
ficiæ, ad VALERIANI *epistolam*, ibidem MDCLIV.
KORTHOLTVS *Valerianum confessorem;* qui tam
busdam aliis scriptis, a me commemoratis, ad
minus pertinet, si adcuratiorem ordinem seru
Postea igitur de isto exponam. Inter reforma
MARESIVS in certamen hoc venit atque in lu
Valeriani methodum ἀμίθοδον et ignem fatuum
men theologicum nouæ methodi, ab ipso nuper proc
hendos protestantes sub iugum pontificis, cum
libelli, quem postea sub titulo *lucis in tenebris lu*
Grœning. MDCLIV. 4. Exstat etiam IO. HALESI
quisitio: an et quomodo vulgo dicti euangelici pont
minatim Valeriani magni de acatholicorum creden
dicium solide atque euidenter refutare queant? El
MDCXXXIII. **

BARTHOLD. NIHVSIVS, qui et ad id cogit
tulit, vt inter methodorum magistros locum e

: *artem nouam, dicto sacra scriptura vnico lucrandi* *iis plurimos in partes lutheranorum, detectam non-* *suggestam theologis helmstetensibus, Georgio Calixto* *et Conrado Horneio, qui monentur, immo etiam at-* *rogantur, ne compendium hoc negligant*, Hildes. XII. 4. Titulum præferre ironiam, facile intelli- est. Artis, de cuius inuentione se iactat, ratio pontificii doceant, ea ab istis ipsis non probanda ia in possessione sint ac titulo præscriptionis se ant; protestantium autem officium postulare, vt rment; aut contra pontificios negent, illa demon- quidem ex sola scriptura sacra: iisdem eius verbis, contraria atque opposita sententia exprimatur. Ad- rtem hanc Nihusius *nouam;* primus autem non ex- i commentum eiusmodi in publicum produceret, modum ex antea a me enarratis patet. Euangeli- ioni addictus, quam postea cum romana commuta- academia helmstadiensi litterarum studiis operam mque significasset, se artis huius quid a præce- suis accepisse, maxime a GEORGIO CALIXTO, rum partium esse, recte existimauit, vt Nihusio re- ac scriptum eius refutaret. Præstitit id in *digres-* *qua excutitur noua ars, quam nuper commentus est* *dus Nihusius, ad omnes Germaniæ academias, romano* *i deditas et subditas, inprimis coloniensem*, illamque *s theologiæ moralis parti primæ*, Helmst. MDCXXXIV. 4. , subiunxit et hanc ob caussam *digressionem* adpel- quia a theologia morali ad refutandam *artem no-* digrederetur. Prodiit postea *digressio* hæc separatim ulo: *tractatus de arte noua, quam nuper commentus* *h. Nihusius*, Francof. MDCLII. 4. Liber ipse Calixti riptus est, vt eruditionem et iudicium auctoris mul- commendet.* Ab aduersario hoc vt defenderet se, NI- VS edidit: *apologeticum pro arte noua*, Coloniæ; seu Amstelod. MDCXL. 8.** ac præter hunc, congressus VEDELIO eiusque librum, antea memoratum, *ratio-*

na'e

RICII *histor. biblioth. part.* VI. *p.* 509.

part. IV. *p.* 196.

nale theologicum oppugnauit in *morosopho Vedelio,* *tionali prorsus irrationali*, Colon. MDCXLVI. *

ADRIANVS et PETRVS DE WALENBVRCH huc spectat: *methodus augustiniana defendendi e* *fidem catholicam ex solo verbo dei*, quae separatim spexit Coloniae Agripp. primum MDCXLV. dein et emendatior MDCXLVII. 8. MDCLX. 4. ** In methodo, conuincendi ac conuertendi haereticos, atque alios, quos antea adduxi, duces suos sequu si ad rem ipsam respicimus, noui quid proponu ma eorum, quae hanc in rem edisserunt, haec e tificiis, tamquam adcusatis, id agendum esse, v dant; nec probandum ab iis quidquam, quum doctrinae possessionem ac ius praescriptionis prae s a protestantibus autem merito probationem post eorum, tamquam adcusatorum, semper sit, vt e cusato obiecta, vera esse, ostendant, hancque pr ex sola scriptura sacra ita sumi debere, vt nullae tiae adhibeantur. Methodum hanc adpellarunt *nam*, vt aliis persuaderent, Augustinum ea vsum que ita auctoritatem ipsi conciliarent. Atuero eruditissimi viri monstrarunt, non Augustinum; tistas artis huius magistris adnumerandos esse. I aduersus eam: IO. CONR. DANNHAVERI

rmatos in Gallia cum romana ecclefia coniun-
osteros transmisit: *traité, qui contient la metho-*
acile et assurée, de conuertir ceux, qui se sont se-
glise, opus, quod post auctoris mortem, Paris.
. in lucem exiit. Ratio disputandi cum pro-
, quam tradit, in eo posita est: non de singulis
ntrouersæ capitibus; sed tantum de ecclesia in-
ios et protestantes disceptandum esse, quia il-
nceps et nimis operosa, si ex scriptura sacra in-
ret ac diiudicari, quæ dogmata sint vera: quæ
utem facili negotio expediri possit, quod vtra-
e eo consentiat, sine communione ecclesiæ sem-
alutem haud exspectandam esse. Quocirca in-
m esse, quænam ecclesia sit vera, hocque colligi
ex eo, quia dogmata cum apostolorum doctri-
nt; nec ex dubiis atque obscuris scripturæ effa-
iis, quæ in sensus incidant atque ab hominibus
dioris ingenii capienda, qualis sit ecclesiæ ac
perpetua successio, eaque oculis percipien-
ab omnis erroris; vel discidii periculo re-
manam igitur ecclesiam esse veram, non prote-
pore quæ ante Lutherum non exstiterit. Cum
ac et eam fraudem auctor coniungit, vt neget,

reformati cum in aliis fidei articulis; tum maxime
gotio sacræ cœnæ lutheranos in sacrorum commu
recipere velint, in synodo nimirum carentonensi,
etiam eadem ratione erga pontificios adfecti sint a
los admittant. Non noui quid Richelium comment
se; sed ante eum Veronium ac Walenburchios id
xisse, nemo, nisi historiæ methodistarum litterariæ
ignorat.* Confutauit illum MARTEL in *réponse à*
thode de mr. le cardinal de Richelieu, MDCLXXIV. 4.
DAVID ANCILLONIVS autem reliquit, *responsionis*
thodum cardinalis Richelii, pars tantum sub titulo:
de Luther, de Zwingle, de Caluin et de Beze, MDCL
cem vidit:**

HENRIC. MARCELLIVS, quem nomino ob
pientiam pacificam filiorum dei, Colon. MDCLVII. 4.
considerationes pacificæ ac canones benignæ reconciliati
quamuis auctor præcipue in iis numerandus sit, qui
sua ad id retulerunt, vt protestantes cum pontifici
iungerent; attamen et inter methodorum artifices
tueri potest. Vtitur enim argumentis generalioribus
falsissimis principiis nituntur: esse protestantes hæ
schismaticos, apostatas: doctrinam Lutheri ac Calui
uam atque erroneam; pontificiorum autem vera
versari in possessione; nec ab iis postulari debere,

:VS KEDDIVS, qui euulgauit librum inscriptum: *oder sonnenstadt, vnsers herrn iesu christi*, Colon. :oque cum Walenburchiis atque aliis communem contra protestantes disputandi, iniit atque adfir- nus probandi penes protestantes; iudicandi au- verum: quid falsum, penes pontificios esse. Id, prium, præ se ferre, videtur, euangelicos probare :clesiam ipsorum esse meliorem et ad salutem :onsequendam tutiorem, quam reformatorum, rum, socinianorum cœtum sanctiorem, ita vt de :clesia nullum certamen instituatur, quia ea sit : ab onere probandi libera. Inter hostes illius uit: IACOB. REINBOHTVS, vtpote qui edidit: *en beweis, daß des Iod. Keddens sonnenstadt, die er : augspurg. confession entgegen gesetzet, vtopisch, in t vnd den schriften der vater der ersten vierhun- nicht; hingegen die kirche augspurgischer confes- :es wort vnd einhelligen consens der vater gegrundet* partibus, quarum prima prodiit, Slesuic. MDCLII. 4.* :b titulo: *continuirter ausfuhrlicher beweis*, cæter. DCLV. 4. et tertia ibidem MDCLVIII. 4. Præter emisit: *aufrichtigen beweis*, :*daß dr. Io. Reinbobt eit vnd guter ordnung P. Iod. Keddens sonnenstadt propositiones des glaubensspiegels wiederleget*, Slesuic. contra scriptum KEDDII, quod duabus priori- ous *des ausfuhrlichen beweises Reinbohti* opposue- sub inscriptione: *verlorner sturm Io. Reinbohts auf ercke der sonnenstadt*, Straubing. MDCLV. 4. edi- Ad Reinbohtum, vt Keddii aduersarii, adiungun- EBERHARDVS; siue qui sub nomine hoc latet, . SCHERZERVS, in *labyrintho:* MELCH. ZEID- *Keddio refutato*, Regiomont. MDCLXXXVI. 4. at- uorum antea mentio a me facta est; sed quam- n Keddio congressi sint; non singuli tamen con- *eliopolin* pugnarunt:

:. MASENIVS, qui vti pacem ac concordiam san- :; ita et de methodo, hæreticos conuertendi, co- gitauit.

i histor. biblioth. part. I v. p. 370.
I Cimbr. litterat. tom. II. p. 695.

erat, vt diuina effata ad peruersas sententias
clusiones traheret ac sacrorum suorum sociis
qui existimant, controuersias non ex sacris sc
dicandas ac definiendas esse. Refutarunt
ANTON. GVNTHER. FRITZIVS in *conside*
Masenii meditatam concordiam, Gryphisw.
IOANN. THOMAE; siue THOMASIVS in *co*
orthodoxa, *confessioni Iacobi Masenii opposit*
MDCLXVI. 4. IO. MVSAEVS *dissertationibus*,
mentum concordia meditata Masenii excutitur, Ien
Quum MASENIVS *meditatam concordiam* edi
tem ne pontificiis quidem multum se commen
itidem ineptam, rationem, sic dictos hæreticos
mentem adducendi, excogitauit hancque in
blici fecit: *nouam praxin orthodoxa fidei, intra*
citationem sacram discernenda et amplecte
MDCLXIX. 8. germanice quoque redditam, *
tentia, priori libro declarata, quodam modo di
dit enim in hoc, rem solius scripturæ sacræ
expediendam esse, quia ista haud definiat, qua
mittendus sit; hoc autem nomine existimat, n
tissima via, si ad antiquioris ecclesiæ doctor
eorumque amplectamur placita. ** Quam i
hæ cogitationes, luculenter monstrauit: SAM

s esse interpretationem germanicam confessionis , quæ in eiusdem *meditata concordia* est.*

ERVS NICOLIVS, cui *methodus examinis*, vti adpel. displicuit; *methodus* autem *auctoritatis*, ecclesiæ vi. ac pontificis romani, se probauit. Pro ingenii fferte enarrat, quantæ difficultates coniunctæ sint *hodo examinis*; siue ea, qua diuiniores libri legun. nis verus eorum sit sensus, inuestigatur, vt doctri. ouersæ veritas; aut falsitas pateat. Præfert metho. *toritatis*, veluti modum, protestantes, inprimis re. s in Gallia, in rectam viam adducendi, multo bre. , commodiorem ac tutiorem; minus autem repu. methodo *auctoritatis* multo maiores difficultates se e. Spectant huc varia eius scripta, quibus cum re. quibusdam disputauit. Eminent in illis: *preiugez contre les caluinistes*, Paris. MDCLXXI. 12. Bruxell. XXIII. cui editioni accesserunt: *additions conside. contre la defense de la reformation de mr. Claude.* turbas liber hic fecerit, constat. Ex reformato. ne tres doctissimi viri cum Nicolio congressi sunt: CLAVDIVS, qui scripsit: *la defense de la reformation le liure intitulé:* preiugez legitimes contre les calui. , Rothomag. MDCLXXIII. 4. Amstelod. MDCLXXXII. comit. MDCCXIV. opus, quod multum se commenda. Per longius tempus NICOLIVS tacuerat; nec contra rium vllam caussæ suæ defensionem susceperat; post. autem prodierant: *lettres circulaires de l'assemblée du de France de l'ann.* MDCLXXXII. his incitatus, in lu. misit: *les pretendus réformes conuaincus de schisme*, MDCLXXXIV. 12. II) CLAVDIVS PAIONVS, cuius *examen du liure. qui a pour titre:* preiugez legiti. contre les caluinistes. Hag. comit. MDCLXXXIII. 12. TRVS IVRIEVS, qui Nicolio opposuit: *preiugez le. contre le papisme*, Amstel. MDCLXXXV. 4. oppugna. autem est in *critique des preiugez de mr. Iurieu contre*

* ant hoc: PFEIFFERVS *præfatione* libelli: *lutherthum vor hern*, p. 49. PLACCIVS *theatr. anonymor.* p. 422. FABRICIVS *bibliothec. pars.* IV. p. 270.

contre l' eglise romaine, MDCXC. quod scriptor RICHARDI cuiusdam nomen præ se habeat; veru eius auctor GABR. GERBERONVS esse, fertur.* praeterea IVRIEVS contra NICOLII *pretendus refor uaincus de schisme*, quem librum paullo ante addu, *systeme de l'eglise et la veritable analyse de la foi*, D MDCLXXXVI. 8. quumque NICOLIVS ipsi opp *traité de l' vnité de l' eglise, ou refutation du nouu de mr. Iurieu*, Paris. MDCLXXXVII. 12. et iterum MD respondit in *traité de l' vnite de l' eglise et des poin mentaux contre mr.* NICOLE, Roterod. MDCLXXXV Quodam modo adiungi potest: *conference auec m ministre de Charenton, sur la matiere de l' eglise p Benigne Bossuet*, Paris. MDCLXXXII. 12.*** vbi Bossu rat, quid actum sit in colloquio, inter eum et Claud stituto, de ecclesia. Ille; siue Bossuetus, adfirma pturae auctoritatem atque omnes fidei articulos ab nutu dependere; hic autem; siue Claudius id Quum Bossuetus acta hæc ita exhibuisset, vt Claudi sa essent, hic pro se atque ecclesia sua edidit: *répons de monsieur de Meaux intitulé: conference auec mr.* Hag comit. MDCLXXXIII. 8. ac dicta scriptaque fu dere; res autem, a Bossueto ipsi obiectas, refell nisus est: *

trouerſias beneficio ſolius auctoritatis componi
bere: auctoritatem iudicis non ſcripturam ſa-
: ferre, quod omnes praui doctores illius teſti-
itur; ſed eccleſiam, eamque romanam, quum
vera: quæ igitur illa; ſiue potius pontifex ro-
iat ac præcipiat, ea eſſe vera atque adſenſu digna.
tur, Maimburgium viam auctoritatis adproba-
is autem reiicere. Prodiit: *examen du premier
trouerſe du P. Maimburg. intitulé:* methode pa-
on. MDCLXXXIII. 12. Pauci tamen, quantum
it, qui Maimburgii integrum libellum ſingulari
tarent ea, vt probabile eſt, de cauſſa, quia me-
iam ſatis erat profligata:*

BENIGN. BOSSVETVS, cuius duo ſcripta huc
ſunt. Alterum eſt: *expoſition de la doctrine de
olique*, vbi auctor ingenii ſui vim ad id contulit,
ntibus, præcipue reformatis in Gallia, perſuade-
nem illorum a romana non multum diſtare id-
am eſſe cauſſam, cur iſti communia cum ponti-
amplecti nollent. Eam in rem, vt fucum face-
æ ſuæ dogmata, in quibus grauiſſimum diſſen-
nentum poſitum videbatur, mitiore facie repræ-
quædam ſilentio prætermiſit: vbique dictione
atque ambigua vſus eſt. Ita methodum, non tam
nibus diſſidentes a religione pontificia conuin-
am laqueis irretiendi atque ad partes ſuas tra-
nibuit. De ipſo libro hoc tam multa peracta et
nt, vt vberior materia ſuppetat, hiſtoriam eius
ſingulari induſtria componendi, cuius nunc quæ-
m capita, pro inſtituti mei ratione, breuiter enar-
ciat. Primum huc ſpectant *editiones*, quæ multæ
riæ. Pro editione prima haberi ſolet ea, quæ
DCLXXI. 12. lucem adſpexit; ſed hanc eſſe ſe-
ion primam, editionem; ideo autem antea libellum

X 2 hunc

* a libelli huius recenſentur in *den unſchuldigen nachrichten*,
. 979. Quædam et habentur apud HOTTINGERVM in *fa-
rina de prædeſtinatione et gratia dei, libr.* IV. p. 270. atque
poſtea adducendos.

hunc prodiisse, testimoniis, fide dignis, satis est co
tum. Conseruata sunt exempla editionis huius.
primam editionem sequuta est secunda, illa parisien
ius mentionem feci, anni MDCLXXI. 12. ac præ se fe
probationem archiepiscopi rhemensis ac nouem ep
rum, additam, vt opusculo maior auctoritas concili
Sed tamen, quum Bossuetus existimaret, testimon
ad libelli præsidium haud sufficere, illumque et fo
nicorum quorumdam censuræ traderet, ne reform
sam haberent, ipsi malam fidem exprobrandi, qua
ecclesiæ dogmata proposuerit, dicti sorbonnici
iudicarunt, in *expositione* hac multa, vere pon
doctrinæ haud consentanea, corrigenda esse. Ce
effecit, vt Bossuetus editionem hanc supprimendam
non impedire tamen potuit, quo minus quædam e
empla in manus reformatorum venirent. Loca,
bonnicis doctoribus notata ac reprehensa, quum co
fuissent, noua editio lucem vidit Paris. MDCLXXIX.
titulo: *exposition de la doctrine de l'eglise catholique*
matieres de controuerse, auec vn auertissement sur
uelle edition. Antuerp. MDCLXXX. Auctor *moniti*, q
ditum est, siue is sit Bossuetus; siue alius, caussam
agit contra quorumdam reformatorum adcusationem
ta eius a decretis tridentinis discedere. Accessere

sed etiam *interpretationibus* colligere licet. Conuersa enim ea est: I) *latine*, studio *Claudii Fleurii*, cuius versionis, ab ipso Bossueto recognitæ, tres editiones mihi notæ sunt: prima antuerpiensis, MDCLXXVIII. 12.* secunda itidem antuerpiensis MDCLXXX. 8. ** et tertia gœttingensis MDCCXXXVI. 4. cum ALB. ZVM FELDE *stricturis antibossuetianis*, cura *Magni Crusii*, qui præmisit introductionem eaque comparationem bossuetianæ et holdenianæ expositionis doctrinæ catholicæ instituit; præter hanc autem: *mantissam locorum, quæ in prima eaque suppressa editione anni* MDCLXXI. *censuræ subiecta correctaque fuere et in reliquis omnibus editionibus vel mutata; vel omissa sunt*, adiecit:*** II) *italice*, auctore *Francisc. Nazari*, Rom. MDCLXXVIII. 12. III) *anglice*, cuius interpretationis auctor est abbas *de Montaigu*; ipsa autem lucem vidit MDCLXXII.* IV) *hibernice* a *Francisco Portero*, Rom. MDCLXXV. V) *belgice*, cura *Claudii Fleurii*, Antuerp. MDCLXXVIII. et MDCXCIX. VI) *germanice*, Argentorati MDCLXXXVI. 4.

Quemadmodum Bossuetus fautores atque adseclas habuit; ita non defuerunt, qui opusculum *expositionis* probarent atque ornarent laudibus; sed tamen idem multis displicuisse, abunde constat. Prodierunt, qui contra illud pugnarent, *aduersarii*, nunc itidem enumerandi. Inter lutheranos prouinciam hanc susceperunt: DAN. SEVERINVS SCVLTETVS in *antididagmate, quo probatur, doctrinam, ab episcopo Bossueto expositam: ab Innocentio XI. egregie laudatam, admitti non posse*, Hamburg. MDCLXXXIV. 8.** ita composito, vt inter scripta, quæ theologi nostri Bossueto opposuerunt, omni iure principem locum teneat: PHILIPP. MVLLERVS, cuius exstat: *obseruatio ad Bossueti expositionem doctrinæ catholicæ*, Ien. MDCLXXXVIII. 8. VALENTINVS ALBERTI in *examine professionis tridentinæ; nec non ex-*

* *vnschuldige nachrichten*, 1718. p. 979.

** KOECHERI *biblioth theol. symbolic.* p. 402.

*** *fruhaufgelesene fruchte der theologisch. samlung von alten vnd neuen*, 1736. p. 330. • in *der samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1748. p. 496. recensetur interpretatio anglicana, Londin. MDCLXXXV. 4.

** BAELII *nouuell. de la republiqu. des lettr.* MDCLXXXV. *ian.* p. 17.

positionis doctrinae catholicae Iacobi Benigni MDCXCII. 12. qui Bossueti errores luculente rare confutauit, quumque eum oppugnare GERARDVS HAGEMANNVS in *defensione p catholicae; nec non expositionis eiusdem doctrin Bossueti*, Neuhus. MDCXCV 4.* respondit AL *logia ad Bossuetum, pro examine professionis f* Lips. MDCXCV.. item: CAROL. GOTTFR. F LIVS in *der wiederlegung des bischofs von Benign. Bossueti, so genannten expositionis fia* MDCCXIX. 8.** Addi possunt: ALBERT. *stricturae anti-bossuetianae:* IO. FECHTII trac *et superstitione missarum, in honorem sanctoru* Rostoch. MDCCVIII. 4. et iterum auctior ibide quae contra Bossuetum, Dezium et Granc est: IO. DAN. HERRNSCHMIDII *reflexio tritt von der euangelisch lutherischen zu der schen religion* cet. qui Bossuetum breuiter ter tamen refutat. De scriptis, iam vlti ratis, supra disserui. Inter praecipuos refo certamen contra Bossuetum eiusque *exposit.* PETRVS IVRIEVS fuit, quippe qui edi *contre le changement de religion, ou idee de la religion catholique romaine, opposée aux*

protestans, Parif. MDCLXXXIII. 12.* ac germanice, Colon. MDCCVII. 12.** IVRIEVS caussam se habere, existimauit, in lucem emittendi: *suite de preseruatif contre le changement de religion*, contra Brueysii dictum librum, Hag. Comit. MDCLXXXIII. 12. *** Quodam modo et huc spectat eiusdem liber inscriptus: *la politique du clerge de France*, Hag. comit. MDCLXXXII. 12. Præter Iurieum, mentio inprimis fieri debet FRIDER. SPANHEMII, qui reliquit: *specimen stricturarum ad libellum nuperum episcopi condomiensis*, Lugd. Batau. MDCLXXXI. 8. * opusculum eruditum. Inter Anglos doctissimi viri arma sua contra Bossuetum tulerunt atque de eo reportarunt victoriam. Eminet in illis GVIL. WACHIVS, qui vt suppressæ editionis copiam seruauit posteritati;** ita et ipsam *expositionem*, solidis ac firmis argumentis instructus, feliciter oppugnauit Edidit: *exposition of the doctrine of the church of England in the seueral articles proposed by mr. de Meaux, late bishop of Condom in his exposition of the doctrine of the catholick church*, Londin. MDCLXXXVI. 4.*** quumque scriptor quidam sine nominis sui indicio eodem anno ac loco ꝑ. opponeret: *vindication of the bishop of Condom's* expositiron, WACKIVS caussam egit in *defence of the exposition of the doctrine of the church of England against the exceptions of mr. de Meaux and his vindicator*, Londin. MDCLXXXVI. 4. immo dedit:

 second

---

* act. *eruditor*. MDCLXXXIV. p. 446.

* ... c11 *histor. biblioth. part.* VI. p. 530.

* ... *erudit* MDCLXXXIV. p. 448. Prodierunt etiam contra Brueysium: *le proselyte abusé, ou fausses vuees de mr Brueys dans l'examen de la separation des protestans*, cuius commentationis Larroquanum esse auctorem, nonnulli perhibent, et *considerations generales sur le liure de mr. Brueys*, Roterod. MDCLXXXIV. 12. quæ *Lenfantio* tribuuntur: conf. *act. erudit.* MDCLXXXIV. p. 452. 454 et BAELIVM *dicto loco*.

* est etiam in eiusdem *oper. tom.* III. p. 1015. conf. *act. eruditor.* MDCLXXXII. p. 119.

** ex hoc suppressæ editionis exemplo exhibet MAICHELIVS in *lucubrationibus lambetan.* p. 58. discrepantes lectiones.

*** qui *expositionis* huius auctorem esse *Stillingfleetum*, errant omnino.

Condom's expofition. Quæ Boſſuetus de cultu l
nis et ſanctorum tradidit, ea refutata ſunt in *ı*
cerning de worship, ceter. Londin. MDCLXXXVI.
runt etiam inter reformatos, qui impugnaı
Boſſuetum; poſtea autem romanis ſacris ſe
Tres eorum adduci poſſunt. Primus eſt:
GVSTINVS BRVEYSIVS, antea iam me
réponſe au liure de mr. de Condom, *intitulé:* exp
doctrine de l'egliſe catholique, cuius variæ e
rantur: queuill. MDCLXXIII. 12. hagienſis, MI
amſtelodamenſis MDCLXXXII. 12. ſecundus:
STIDE, qui edidit: *réponſe au liure de mr. de*
titulé: expoſition de la doctrine de l'egliſe
MDCLXXII. 12. ac *ſeconde réponſe a mr. de Con*
refute l'auertiſſement et ce, qu'il a aiouté à la m
de ſon expoſition, MDCLXXX 12.** tertius: N
qui etiam contra Boſſueti *expoſitionem* ſcripſit
dum ex *monito* patet, editionibus Pariſ. MDC
liquis addito, vbi Boſſuetus contra iſtum defe
cum librum iis, quos nunc recenſui, adiicio, ite
reflexions generales ſur le liure de mr. de Meau
eveque de Condom intitulé: expoſition de la de

ſuam agere; ſed tacuit ac ceſſit illis, ſine dubio
m, quia ſe armis, ad certamen hoc neceſſariis,
i eſſe, intellexit. Certe nullum ſcriptum exſtat,
ſariis ſuis reſpondiſſet. Immo multi pontificii
unt, in libello eius veram eccleſiæ romanæ doctri-
lebita fide traditam eſſe; hoc autem nomine mi-
ne de iſto iudicarunt. Nec inter pontifices Cle-
id id adduci potuit, vt *expoſitionem* hanc ad-
•

: tulerat BOSSVETVS in *expoſitione* ſua ſtudium,
er pontificios ac proteſtantes, inprimis reforma-
iandi; quum autem conſilia eius periculoſa ac
iciori euentu carerent, plane contrariam ratio-
cum proteſtantibus agendi ac ſe mentem ſuam
:, prodidit. Cœpit nunc, contra iſtos eorumque
veluti a vera doctrina alienam, diſputare ac me-
iam ſe excogitaſſe, putauit, eosdem confutandi
Propoſuit iſtam in opere inſcripto: *hiſtoire des*

 varia-

---

bro hoc expoſuerunt ac plura ſuppeditarunt, quæ ad argu-
i ac hiſtoriam eius pertinent. In numero illorum ſunt:
VS in *ſyllabo ſcriptorum, qui Romam reconciliabilem volue-*
ALLI *Romæ irreconciliabili* addito, p. 23. MAICHELIVS in
ionibus lambetanis, p. 34. vbi ſingularis commentatio de
ne fidei boſſuetiana, diligenter ac luculenter conſcripta,
:t diſſertatione de *variis eccleſiæ romanæ moliminibus metho-*
n reuocandis conuertendisque, quos vocant, bæreticis, p. 24.
IVS *bibliotbequ. des auteurs eccleſiaſtiqu. tom.* XVIII p 160.
CIVS *biſtor. bibliotb. part.* VI. p. 535 qui tamen *expoſitio-*
ıc ita recenſet, vt ſe ab ea haud alienum eſſe, prodat: NI-
IIVS *memoir. tom.* II. p. 252. LILIENTHALIVS in *der*
ibliotb. tom. I. p. 662. FREYTAGIVS *anal. de libris rario-*
146. Addantur: CAROLI *memorabil. eccleſ. ſecul.* XVII *libr.*
p. 12. p. 41. BAELII *critique generale de l'biſtoire calui-*
: *Maimbourg*, p 311. *la politique du clerge de France*, p. 55.
: *præfatio* et *adpendix*, p. 113. laudatæ editionis gœttin-
boſſuetianæ *expoſitionis*. Qui pontificiorum mimus beni-
de opuſculo hoc ſcire velit iudicia, adeat ille: SCVLTE-
æfatione antididagmatis: IVRIEVM in *preſeruatif contre le*
ent de religion, p. 2:. MAICHELIVM *lucubrationib. lam-*
). 50. PFAFFIVM *introduct. in biſtor. theol. litterar. part.*
98.

variations des eglises protestantes, in lucem e
Paris. MDCLXXXVIII. 4. duobus voluminibus
dem atque eadem forma MDCLXXXIX. in Be
tione loci, MDCLXXXVIII. 12. atque iterum
gio, quas editiones belgicas vitiis haud ca
denotant.* Auctor in scribendo libro hoc
annorum consecisse traditur. Methodi, q
protestantes adhibet, principium est, eos i
non certos esse ac constantes; sed varios: se
mutasse ac quod antea ab illis adfirmatum fu
negasse. Id quod vti ex ipsis illorum libris
confessionibus publicis demonstrare voluit;
tatur protestantium ecclesiam esse falsam;
autem veram, quia in illa nulla doctrinae fa
Rationem hanc disputandi ineptam esse, qu
Nec noua est illa, si ad rem ipsam respiciam
quae Bossuetus profert, ab argumento per
aliena; nec probantur, quae probari debent
doctissimi viri ostenderunt. Ex nostrae eccle
ei se opposuerunt: DAN. SEVERINVS SC
hypotyposi; siue succincta depulsione errorum
ad Bossueti historiam variationum, Ien MDCC
HENR. MAIVS in dissertatione de *constante et*
fessione fidei ecclesiarum, augustanae confessioni a

... GILBERTVM BVRNETVM,
exstat: *critique de l'histoire des variations des eglises antes par mr. de Meaux*, Amstelodam. MDCLXXXIX. et C. 12. scriptum, ex anglicana lingua in gallicam con... atque iis præcipue pertractandis consecratum, quæ ecclesiam anglicanam pertinent, vna cum refutatione ...HIMI GRANDIS *historiæ de diuortio Henrici* VIII.*
... ALLIXIVM in *some remarks vpon the history of the ... churches of Piedmont*, Londin. MDCXC. 4 vbi ea re...tur, quæ Bossuetus ad albigensium ac waldensium ex...tionem imminuendam eo consilio disseruit, vt argu...am infringeret, quod lutherani ac reformati ex isto consensu sumunt;** item IO. BAPTIST. RENOVL... qui edidit: *histoire des variations de l'eglise gallicane ... des lettres ecrites a mr. de Meaux, pour seruir de ré... par voye de recrimination a son liure des variations des ...ans*, Amstelod. MDCCII. 12. IO. ALPHONS. TVRRETINVM in *pyrrhonismo pontificio; siue thesibus historico-theo... de variationibus ecclesiæ romanæ*, Lugdun. Batauor. ...CI. Aduersariis his BOSSVETVS non penitus cessit; ...nisus est, caussam suam tueri. Iurieo opposuit: *...ement aux protestans sur les lettres du ministre Iurieu ... l'histoire des variations par mr. Bossuet*, Paris. ...LXXXIX. MDCXC. 4. ac Leod. MDCCX. duobus volu-

Præbuit ſe quoque defenſorem Boſſueti I
GRAND in *lettre à mr. Burnet touchant l' hiſt*
tions et l' hiſtoire du diuorce de Henry VIII.

Sufficiant hæc de Boſſueto. Pergo ad re
dorum magiſtros. Iam memoratis adnumer

IACOB. FABER; ſiue FEVRIVS in *mot*
Pariſ. MDCLXXXII. quibus auctor oſtendere
formatos in fundamentalibus fidei articulis
cleſia haud diſſentire; hoc autem nomine ſin
deſciuiſſe.* Qui liber quum Arnaldo diſplice
tiori reformatorum aduerſario, FABER edid
monſ. Arnauld pour du liure des motifs inu
MDCLXXXV. 12.**

ANTONIVS VARILASIVS, quem *hiſtoi*
tions arriuées dans l' Europe en matière de reli
partibus Pariſ. MDCLXXXVI. MDCLXXXVII. 4.
MDCLXXXVII. 12. ſcripſiſſe, notum eſt. I
eam rationem, ſic dictos hæreticos in comm
pontificiis reducendi, iniit, vt illis perſuader
emendationem ſacrorum, a Luthero ſuſceptam
auctoritatis dignitatisque; hanc autem in re
ac calumniandi libidinem monſtraret. Co
VITO LVDOVICO A SECKENDORF in

i *en forme de réponse au liure de mr. Papin, intitulé:* lerance des protestans, ceter.

IO. FRANCISC. HACKIVS, cuius scheda aliquot pagel- n sub titulo: *scrutator veritatis*, sine auctoris ac loci ine MDCLXXX. in lucem exiit, ita comparata, vt IO- I KEDDII *postulata*, quæ ab Erhardo comite Truch- le Wetzhausen, Vienn. MDCLII. euulgata fuerunt, exhi- ; interpolata tamen ac commentario illustrata, omissa lii mentione. Summa eorum, quæ postulantur, est: ›unis christianorum secta probandum esse, religionem esse veram, idque argumentis cuiusuis propriis, non nibus ex scriptura sumtis, quia alias sequeretur, vt innis; vel nulla secta esset vera, apostolica et euange- ad pontificios autem munus probandi haud pertine- . Ex his non difficulter videndum est, scripto hoc ni- ui: nihil recti ac solidi contineri. Vberius mon- rid: MELCHIOR ZEIDLERVS in *notis et animaduer- is in scrutatorem veritatis*, Helmst. MDCLXXXIX. 4. *** VIL. BAIERVS in *scrutinio scrutatoris; seu disserta- qua scrutator veritatis, scriptum recens auctoris ponti- nymi examinatur:* SAM. SCHELVIGIVS in *dete- veritatis*, Gedan. MDCLXXX. 4. germanice: in *dem licht wegen der verfuhrischen fragen des erforschers der*

atque alia ſcripta, quæ vt loco hoc ſigillatim p
non neceſſe eſt.* Id inprimis egit, vt probar
eccleſiam eſſe veram; nec alium, niſi illius ſoc
ternam ſalutem conſequi poſſe. Differit igitu
pius ab aliis dicta: nondum probata; ſatis au
ta ſunt. Profligauit illum IO. GVIL. BAIE
tione, qua *Nicol. Stenonis argumenta præcipua,*
religione luthero-euangelica et amplectenda pontif
ſis ſchedis allata, diſcutiuntur: **

IOSEPH. SONNENBERGIVS, cui locum l
quia edidit: *nemeſin romano-catholicam; ſiue n*
dum, qua per præſumtiones iuridicas ipſorumque
ſententias vera chriſti eccleſia liquidiſſime probatu
Quæ in diſputationibus religionis *argumen*
præiudicia legitima ab aliis vocantur, ea auctor
adpellat. Probare is, ſibi ſumit, non luth
pontificiam eſſe veram eccleſiam; vtitur auten
ſiue, quemadmodum loquitur, præſumtion
aperte falſis ac iam dudum profligatis. ***

Contra XVII. methodos, * quas viri or
Gallia, MDCLXXXII. congregati, reformatis e
poſuerunt, vt quisque arbitrio ſuo quamdam
beret ac virtute iſtius ad religionem pontifici

remarques sur les actes de la derniere as-
de France quas adnotationes GILB. BVR-
edidit MDCLXXXII. in linguam autem gal-
nd conuertit; Londin. MDCLXXXIII. 12.
des proposées par messieurs de l'assemblée du
n l'année MDCLXXXII. Colon. MDCLXXXIV. 12.
IACOB. BASNAGIVS; omisit autem no-
xions sur la cruelle persecution, que souffre
le France et sur la conduite et les actes de la
du clerge de ce royaume, MDCLXXXVI. 12.
nem narrationis huius faciam, memoro et-
LE BRVN *methode pour refuter les here-*
araison de leurs principes a ceux des heret-
ar les quatre premiers conciles, Rothomag.
ritable croyance de l'eglise catholique et les
trine fondées sur l'ecriture sainte, par mr.
is. MDCCX. MDCCXVII. MDCCXX. 12. qui
m sequitur,* et IO. GVIL. IANI differ-
odo iesuitica, conuertendi schwenckfeldianos,
ilem rationem, Schwenckfeldii adseclas ad
m reducendi, iesuitae in Silesia recentiore
ndemque diiudicat. Persuadere istis, stu-
s lutheranae doctrinae haud probare posse,
dei verbum, sine quo nulla salus sit ex-

walenburchiana, mainburchiana, malema

giana atque aliæ; posteriori autem, quand
sua principia reuocantur, itidem diuersa il
constituere licet. Adhibentur argumenta g
que spectant vel ad normam credendi; siu
ram sacram, quale est, viam auctoritatis
esse viæ examinis; vel ad dogma quoddam,
ecclesia, a qua methodorum doctores argu
tierunt, romanam ecclesiam esse veram; luth
nouam ac falsam; vel ad ipsam rationem di
iusmodi est, abstinendum esse a conclusioni
di munus non ad pontificios; sed ad protes
adcusatores atque opponentes, pertinere.

Quæ ante enumeraui, scripta ad pontifi
dorum magistros pariter ac aduersarios spe

---

dem *primitiis dissertationum academicarum*, p. 321
HEMIVS in *lettre a vn ami sur les motifs, qui on*
a se rendre de la communion de Rome, ou l' re
d' vne nouuelle methode, tom III. *oper.* p. 1147. a
stricturarum ad expositionem doctrinæ catholicæ epi

quibus singularia argumenta vniuersalia istarum
um pertractantur, non omnia quidem, quum ple-
: supra mentio facta est; attamen nonnulla. Sic
ecclesiæ doctores ad *præscriptionem* prouocant;
n commentum esse; nec vllam probandi vim ha-
ıstrarunt ex nostratibus: IO. HVLSEMANNVS dis.
de *præscriptione, an opinio quædam mentis de dog-
eologicis, finito temporis tractu, possit præscribi?*
DCXLVI 4. ex reformatis: IAC. LECTIVS, qui li-
*præscriptionum theologicarum contra codicis fabriani
ι κατάδοξα*, Aur. Allobr. MDCVII. 8. euulgauit:
IOLDVS libro de *scriptura et ecclesia*, vbi pugnat
IVSTVM BARONIVM eiusque *tractatus sex præ-
s contra hæreticos*, Mogunt. MDCV. 8. qui et *vin-
. præscriptionibus* suis, contra Rainoldum, ibidem
RID. SPANHEMIVS, cuius exstat: *exercitatio de
me in rebus fidei aduersus nouos methodistas pon-*

mis pontificii excogitata methodorum artificia ad
erunt, vt dignitatem *ecclesiæ* nostræ infringerent;
aurem, veluti solius veræ, auctoritatem extolle-
ersuasionem adducti, omnia inter nos ac ponti-
ıtrouersa dogmata a quæstione dependere: num
n romana ecclesia sit vera? Eam in rem eccle-
:ram variorum vitiorum insimularunt, atque ex
ia sumserunt generalia argumenta. Obiecerunt
tatem, originem eius atque ita primam ætatem
ri tempora referendam esse, quæ criminatio a theo-
ris depulsa ac satis monstratum est, nos non alia do-
redere, nisi quæ ab apostolis tradita atque a ve-
hristianorum doctoribus adprobata ac propagata
onsensionem cum apostolica doctrina ostendit:
ITHERVS *demonstratione, quod ecclesia lutherana
sit; romana vero apostatica*, supra laudata, cuius
ti etiam est: NICOLAI HVNNII *apostasia ecclesiæ
b antiqua apostolica.*

Alii

. eius operum p. 1079.

NVS in diſſertatione de *Clementis romani, Igna* *et Iuſtini martyris doctrina euangelica*, Cobur JACOB. HENR. BALTHASAR in *demonſtration diuinae originis librorum noui teſtamenti ex Clen teſtimoniis de apoſtolis ieſu chriſti*, Gryphiswald. CHRIST. EBERH. WEISMANNVS diſſertation *tis romani de iuſtificatione per fidem absque ope tis inſigni ſententia*, contra Bullum et Clericu MDCCXXXII. II) *Ignatium* CHRISTOPH. BEY prodiit diſputatio de *Ignatio*, *veritatis confeſſ re*, Lipſ. MDCCXXII. ac IO. GEORG. IOCHIV ne, qua oſtendit, *patres primitiuae eccleſiae et ſ tium non fauere merito bonorum operum*, Tremo III) *Polycarpum* IAC. HENR. BALTHASAR, q cius de ſcriptura ſacra: de deo trinuno: d que eccleſia, quatuor eruditis diſſertationibus ab anno MDCCXXXI. ſeparatim editis, ita expo deret, Polycarpum nobis; non pontificiis fa autem iſtas coniunctim iuris publici fecit, ſu *ctrina Polycarpi de praecipuis chriſtianae fidei capi* adiunxit paullo ante memoratam *demonſtration et diuinae originis librorum noui teſtamenti*, MDCCXXXVIII. 8.** IV) *Irenaeum*, de quo quun

æi; siue Irenæo, euangelicæ veritatis confessore *nati Massueti prauis explicationibus vindicato,* quo et spectat IO. FRANC. BVDDEI dissertatio, *, Clementem romanum atque Irenaeum non fa-* *tificiæ,* Ien. MDCCV.** V) *Tertullianum* ERN. RIANVS commentatione de *doctrina Tertul-* *:a,* Coburg. MDCCI.*** cuius effata quoque, .i, collecta et per locos theologicos rite dispo- HERMANNI RATHMANNI *theosophia pri-* *, Tertulliani et Cypriani, fidei antiquæ et vitæ* *e certa et salutaria tradens documenta, e monu-* *propriis reddita et recitata verbis,* MDCXX. 4. æfatione ac carmine Meisneri omissis, variis rnatus; ipse autem litteris non iterum de- fortasse eam ob caussam, quia non multi fue- m emerent, postquam is adspexerat lucem. editionem prodiit iste inscriptus: *theologia* *practica, ex patribus ab insigni quodam theolo-* *publici iuris facta,* Vitemb. MDCXXXVI. sine ris: postea hoc titulo: *medulla patrum, hoc est,* *oniacus patrum fidei antiquæ et vitæ vere chri-* *per locos theologicos porismatibus consignatus,* *ria contra aduersarios quosuis tradens documen-* *ıdditur theologia practica e Tertulliani et Cy-* *r verbis concinnatus et luci expositus a M. Her-* *anno,* Vitemberg. MDCLV. qui titulus vt vi- ı nec apte ad fucum faciendum excogitatus. ea liber hic in conspectum eruditorum sub ne: *aurifodina patrum theologica, tum specula-* *ictica, certis per locos theologicos porismatibus* *rta ac salutaria contra aduersarios quosuis tra-* *'a, a multis iam dudum desiderata. Iam nunc* *'ori quodam et de ecclesia christi quam meritis-* *ublici iuris facta,* Vitemb. MDCLXIV. Cur in orum titulorum nomen auctoris haud adpo-

 situm

vindiciæ hæ in eiusdem *obseruationes miscellan.* p. 3.

s syntagmate dissertation. theolog. p. 1. ac *miscellaneor.* 1. p. 1.

tationibus varii argumenti, p. 1.

dus est, si quis accuratiori ordini studere vel
gustinum, cuius consensum cum lutheranis
ERASM SARCERIVS in *præcipuis sacræ scriptu
bus locis, a doctissimo et sanctissimo doctore Aug
tis et in concinnam methodi formam contract*
MDXXXIX 8. quo libello multa quidem præte
non prorsus tamen iste contemnendus est:
CORVINVS in *Augustini et Chrysostomi theologi
eorum depromta inque locos communes digesta*, l
MDXXXIX. 8. Francof. MDXLII. 8. qui libellus
est pretii:** inprimis, horum scriptorum pri
TONIVS REISERVS in egregio opere, inscr
*stinus, veritatis euangelico-catholicæ in potiorib
trouersiis testis et confessor contra Bellarminum
ptores papæos, antiquos pariter et recentiore*
MDCLXXVIII. fol ELIAS VEIELIVS, qui ded
*num, veri falsique in capitalioribus, quæ nobis c
doctoribus intercedunt, controuersiis fidelem indi*
partibus, Vlm. MDCLXXVIII. MDCLXXIX. 12. et c
WEISIVS, cuius lucem adspexit: *licht der wahr
die euangelische kirche mit Augustino erkant*
MDCCVI. 4.*** VIII) *Cyrillum hierosolymitanum*
tatis exhibuit: SALOM. DEYLINGIVS in differt
titulo: *Cyrillus hierosolymitanus, a corruptelis po*

juem de lutherana; non de pontificia doctrina con-
declaraffe, IO FRID MAYERVS oftendit: in *Chry-
berano, orthodoxa veritatis aduerfus decreta conci-
ni adfertore*, GEORG. HAIDELBERGERI *Chryfo-
la* oppofito. Grimm. MDCLXXX. 4. quumque IO.
C. HACKIVS *Chryfoftomum, a lutheranismo vindi-*
u. MDCLXXXIII. 4. aduerfus Mayerum edidiffet,
n Chryfoftomi pariter ac lutheranæ ecclefiæ egit
ico pro lutheranismo Chryfoftomi, MDCLXXXV. 4.
offunt: *vita Ioannis, epifcopi quondam conftantino-
cti Chryfoftomi, cum fpecimine doctrinæ ex fcriptis*
Hal. MDCCII. 8. cuius auctor effe BALTHAS.
IVS perhibetur, et IO ERH. KAPPII differtatio
*lomi ad Cæfarium monachum epiftola, veritatis
contra pontificiorum tranfubftantiationem infigni te-*
MDCCXXIII. Quodfi X) *Bernhardum* chriftianis
, *patrum* nomine claris, adnumerare velimus, et
teftes veritatis euangelicæ locum tenet, quem-
ex GEORG. HENR. GOETZII *fchediasmate de lu-
Bernhardi*, Dresd. MDCCI. 4. patet.* Sæpe qui-
ficii pro prauis dogmatibus atque inftitutis fuis
ecclefiæ effata prouocant; iis autem abutuntur,
auit GER. TITIVS in *tractatu de phrafibus; fiue
veterum ecclefiæ doctorum, quibus pro fucandis
fuis romano-pontificiæ ecclefiæ doctores hodie ab-*
elmft. MDCLXXVI. 4.**

pontifici romano fubiecti in methodis fuis ec-
ftram nouitatis infimulare cœperunt, aftute ex-
quæftionem noftratibus propofuerunt: *vbinam
ante Lutherum fuerit?* ea mente, vt ifti profi-

 te-

e doctrinæ noftræ enarranda verfati funt eamque teftimo-
liæ patrum confirmarunt: MAGDEBVRGENSES in *cen-*
EBELIVS in *antiquitatibus ecclefiæ euangelicæ*: CHEMNI-
ERHARDVS in *locis theologicis*: CHEMNITIVS in *exami-
tridentini*: BVDDEVS *inftitutionibus theologiæ dogma-*
alii. Quæ omnia fcripta fatis comprobant, noftram
non nouam effe, a Luthero conditam; fed veterem apo-
am que inftauratam.
hiftor. biblioth. part. IV. p. 325.

terentur, originem sacrorum nostrorum a Lutheri re repetendam esse, atque ipsi obiectam nouitas monio suo confirmarent. Sed et hic hostium im pulsus fuit. Ad quæstionem propositam theolo perspicue atque adcurate responderunt hancque in gularia scripta emiserunt in lucem; a quibus autem sendis loco hoc abstineo, quia supra notitiam illorum

Methodorum artifices exprobrarunt nobis d siue *schisma* atque argumentati sunt, ecclesiam no tio istius contaminatam, non veram; sed falsam calumniatoribus his theologi nostri restiterunt, numerum referendi sunt:

ANDR. KVHNIVS de *schismate inter ecclesias les*, contra Walenburchios, quos de *veritate schismate* commentatos esse, constat, Freiberg. MDC

ELIAS VEIELIVS, cuius ad nos peruenit de *discrimine inter caussam donatistarum et prot* Vlm. MDCLXXXIX.

HERMANN. WITTE, qui cum præside suo R publicam disquisitionem eruditis proposuit com nem de *ecclesia lutherana non schismatica*, Gryphisw.

CHRISTIAN. KORTHOLTVS, cuius duo scrip alterum cum titulo: *papa schismaticus; oder*

r beſchuldigung der trennung vnd gemeinſchaft mit reyen, Francof. MDCXCV. 4.

. VON SANDEN, *beantwortung der dubiorum . Graben*, Regiomont. MDCXCV. 4.* Inter refor- rgumento hoc exponendo operam poſuerunt:

N. CROCIVS, qui librum de *eccleſiæ vnitate et* ontra Walenburchios, Caſell. MDCL. 8. edidit:

IC. HAMMONDVS in *tractatu de ſchismate*, angli- a exarato, quo præſertim eccleſiam Anglorum ab e ſchismatis defendit, Lond MDCLIV. 12. quumque iorum cœtu aduerſarii prodirent, cauſſam eius *lica ad nobilis pontificii B. P. reſponſionem ad tracta- ſmate*, Londin. MDCLIV. 4. in *dexteritate illius, ui de ſchismate arma detrahere conatus eſt, ſub exa- ta*, oppoſita cuidam S. W. auctori *ſchismatis ar-* Londin. MDCLVI. 4. in *tertia defenſione tractatus e*, Londin. MDCLIX. 4. et in *breui relatione de pon- inis aduerſus tertiam defenſionem obiectionibus*, DCLX. 4.**

OR opuſculi gallici, cuius inſcriptio eſt: *aduoca- ntium; ſeu tractatus de ſchismate, in quo ſepara-*

monſtrarunt, iuſtum fuiſſe ac neceſſarium, vt communionem cum eccleſia romana tollerent, que vera ſit; neque catholica: immo non I proteſtantes; ſed pontificem romanum cum diuortium feciſſe ſacrorum.

In *Luthero*, eius vita, doctrina, ſcriptis, fact pultura multa argumenta generalia inueniſſe, pontificii, quibus diuina auctoritas emendatæ ligionis ac dignitas eccleſiæ noſtræ infringi tamen proferunt; aut potius malitioſe crir omnia vana ſunt; nec quidquam ad id, quoc eſt, valent: immo veritatem religionis noſtræ Sane doctrina, quam profitemur, vitæque diſ ſequimur, non Lutheri; ſed dei teſtimoniis ac tuntur, cunctaque Luthero obiecta nihil aliu calumniæ ac commenta, ab ineptis atque im hominibus excogitata. Abunde id a mult theologorum monſtratum eſt, quorum notiti loco ** dedi, illorum enumerationem iam quoque ob cauſſam, quia iſti maiori iure in ptorum hiſtoriæ eccleſiaſticæ veniunt. Eos xiſſe ſufficiat, qui Lutherum ad opus, ſacra e uinitus vocatum eſſe, comprobarunt, cuius g

. HVNNIVS, qui argumentum hoc adcurate ac :xplanauit in *dem offenbaren beweis, daß D. Mar- u des pabstthums reformation rechtmäsig von gott aus gewissen grunden vnd vornemlich gottes wort,* CXXVIII. 12. cum IO. GOTTFR. OLEARII *apo-* lo. Schefflerum, Lipſ. MDCLXVI. 8. ac cum præ- *Ern. Læſcheri,* Dresd. MDCCXVII. MDCCXXIII. 8.

IOR NICOLAI in *der antwort auf die iesuiti- te demonſtration P. Iodoci Kedden, als ob D. Luther icben beruf gehabt hatte zu reformiren,* Stuttg.

CONRINGIVS in *animaduerſionibus in Walen- Conringii laudati et correcti partem priorem de ctraordinaria primorum ecclesiæ reformatorum,* IDCLXIII. 4.

AS. BEBELIVS, cuius prodiit diſſertatio de *voca- ri lutheranorumque miniſtrorum,* Argentorat.

MVS in *der vertheidigung des berufs Lutheri,* O GOTTFR. LOMERI libro: *ſchriftmäſig geret- tes.* Auguſt. Vindelic. MDCCX. 4. edito, addita eſt. mittendæ ſunt commentationes IO. DEVTSCH- : *legitimo Lutheri miniſterio,* Vitemb. MDCLXV. MOEBII de *Lutheri ad reformationis opus voca- eſtate* * ac CHR. AVG. HEVMANNI de *Lutheri iuina; ſiue de Luthero doctore non inuocato;* ** ſententiam, a theologis noſtris receptam, de ſin- eri vocatione, cum ordinaria; tum extraordina- ; nec aliam; niſi communem cum omnibus admittit.

anam eccleſiam non veram; ſed falſam eſſe, pon- thodis ſuis ex eo quoque probare volunt, quia eius nulla auctoritate diuina valeat; ſatisfece- illis:

lipſienſis pietate, in reformationis Lutheri memoriam exhi-

Luthero apocalyptico.

LEON. HVTTERVS in *dem bericht von ordentl...* *recht apostolischen beruf, ordination vnd kræftigen* *lutherischen vnd euangelischen prediger*, Vitemb. MD... contra Sigismundum Ernhœfferum, qui ediderat: *von der falsch genanten succession*, welche 1589. *ein ...* *lutheraner zusammen getragen*, Græcii in Stiria MD... que alios iesuitas:

NICOL. HVNNIVS, qui in lucem emisit: *mini...* *therani diuini adeoque legitimi demonstrationem*, Bell... Stapletono, de Valentia, Gretsero, Lanciloto op... Vitemb. MDCXIV. 8. et iterum cum eiusdem *apol...* lo post memoranda, cura *Gottfr. Wegneri*, Reg... MDCCVIII. 12. Refutauerat in libro hoc HENR... LOTI *pharon apostolicam*; *siue missionis illegitima...* *ministrorum, præsertim lutheranorum et caluinistarum...* *strationem*, Antuerp. MDCXI. quumque LANCI... contra Hunnium ederet: *capistrum Hunnii; seu ...* *cum pro demonstratione illegitimæ missionis ministrorum...* *ranorum*, ibidem MDCXVI. 8. HVNNIVS ad causs... tuendam scripsit atque diuulgauit: *capistrum, Hun...* *tum, Lanciloto iniectum, hoc est, euidentem probation...* *monstratione ministerii lutherani diuini adeoque legiti...* *cilotum ita conuictum et captum, vt eius fundament...*

itio theologica; oder theologische erœrterung einer ;en frage von rechtmæßigen beruf vnd ordinirung ınten lutherischen prediger, Hildes. MDCLIV. vbi ır, quæ a *Io. Sœtefleischio* et *P. Honorato*, monacho de auctoritate ministerii lutherani disputata sunt:

. CONRINGIVS, qui locum hunc occupat, dum ı *ecclesiæ protestantium aduersus duo pontificiorum , petita a successione episcoporum ac presbyterorum, vsque deriuata*, Helmstad. MDCLIV. 4. in lucem

. HABERKORNIVS in *disputationibus de ministe- !ici, quod in ecclesiis protestantium orthodoxis .est, :ate atque efficacia*, Giess. MDCLVII. 4.

ʼLSEMANNVS in *apologia ministerii euangelici pro ʼdinationis sacerdotalis*, Lips. MDCLVII. 4. quam ıe adcurata argumenti expositio multum commen- ccedunt quædam alia generis huius scripta: IO. ıERI dissertatio de *ministris ecclesiarum augustanæ rite vocatis, recte ordinatis et a cauillationibus ac pontificiorum vindicatis:* IO. GERH. MEVSCHE- *:hreiben an P. Cohlendahl, in welchem gegen densel- ıcht vnd auctoritæt des euangelischen predigtamts ptet*, cuius epistolæ supra mentionem feci: ERN. YPRIANI *vnumstœslicher beweis, daß die euangeli- recbtmæßige priester habe*, Goth. MDCCXIX. 8. *vm- beweis, daß die protestantische kirche rechtschaffene he*, Hildes. MDCCXXXII. 4.* cuius scripti titulus haud præfert; eum autem esse IO. GEORG. PERT- constat. Antequam notitiæ huius finem faciam, : ab argumento hoc alienum fore, opinor, si et zam, qui singulari industria generatim compro- ligionem lutheranam esse veram, atque ita, omnes :um methodos frustra ac sine caussa esse excogita- l ostenderunt. Duo præcipue huiusmodi no- tatis scriptores nominandi sunt. Alter est: IO. PH. KOECHERVS, qui, quum commentatus fuis- *:tate ac præstantia religionis euangelico-lutheranæ*, *ex*

* *r. erudit. supplement. tom.* I. p. 120.

ex augustana confessione elucente, Ien. MDCCXXII.
rem vberius explanauit ac librum luculentum e
ditum inscriptionis huius: *vberzeugende belehrung*
wahrheit vnd vollkommenheit der euangelisch-luther
ligion, Ien. MDCCLV. 8. in lucem emisit, vbi om
menta, quæ ad veritatem ac perfectionem religion
demonstrandam valent, diligenter edisseruit.
filius meus dilectissimus, CHR. GVIL. FRANC. WA
qui in eodem argumento versatus est; præcipue
historiarum monimentis disputauit, in libro:
der euangelisch-lutherischen religion als ein beweis,
wahre sey, Ien. MDCCLIII. 8.

§. XIX.

Cvm methodorum auctoribus cognationem q
illi pontificis romani adsectatores habent, qui p
manam ecclesiam cum protestantium sanctiori c
iungi posse, putarunt; partim consilia dederunt
que parte, ad pacem ac concordiam adducend
tamen vti ad solam præsulis romani vtilitatem h
que opum comparata erant; ita dolosa ac vana
non solum euentus docuit; verum etiam docti
inter protestantes luculenter monstrarunt. L
cum pontificiis hac de re exorta est ac scripta c

unitate ecclesiae et schismate commentati sunt: MASENIVS in meditata concordia: BOSSVETVS in *expositione doctrinae*; haud tamen repeto, quae de istis iam differui. Eos potius enumerabo, qui inter pontificios voluerunt, siue vere, siue simulate, vt protestantium ecclesia cum romana conciliaretur, simulque aduersarios adiungam, a quibus isti oppugnati fuerunt. In censum hunc veniunt:

DESIDER. ERASMVS, qui errores ecclesiae romanae satis quidem perspectos habuit; a se autem quum haud impetrare posset, vt illam desereret, animum saltem pacis ecclesiasticae cupidum declarauit ac scripsit libellum de *amabili ecclesiae concordia*; siue *enarrationem psalmi* LXXXIII. editum primum MDXXXIII. postea cura *Conringii*, Helmst. MDCL. et MDCLIX. 4.*

GEORG. WICELIVS, cuius tria scripta huc referenda sunt, ab eo composita, postquam, abiecta lutheranorum religione, romanae curiae se addixerat: 1) *via regia*; siue *de controuersiis religionis capitibus conciliandis sententia*, Ferdinandi I. caesaris iussu ab auctore MDLXIV. conscripta, qua de singulis augustanae confessionis articulis iudicat, ita vt se a pace haud alienum esse, prodat: 2) *elenchus abusuum, corruptelarum, deformitatum, vitiorum et deliquiorum praecipuorum in ecclesia romana*, ad imperatorem romanum Maximilianum II. 3) *via pacis inter discordias ecclesiae*, vbi patres ecclesiae, graecos ac latinos, controuersiarum esse iudices, opinatur; minus tamen se remouere a caussis his scripturam sacram, veluti primariam regulam, addit. Libellos hos vna cum aliorum scriptis coniunctim edidit *Hermannus Conringius*: primum sub titulo: GEORG. WICELII *via regia. Accessere varia, quibus cum alia multa docentur; tum necessitas reformationis ecclesiae romanae simulque concilii tridentini iniquitas ostenditur*, Helmstad. MDCL. 4. deinde cum inscriptione: GEORG. CASSANDRI *et* GEORG. WICELII

* ERASMI *oper. tom.* V. p. 470. edition. Lugdun. MDCCIV. Conringii studio vna cum CASSANDRI et WICELII scriptis prodiit, quod paullo post memorabo: conf. DANNHAVERVM in *mysterio syncretismi*, p. 21.

CELII *de sacris nostri temporis controuersiis libri*
iussu augustissimorum caesarum, Ferdinandi I. *et Maxi*
hac editione innumeris locis emendatiores et auctior
simul istbuc pertinentibus aliis, Helmst. MDCLIX.4.
Wicelii, quam pacis restituendæ caussa suscepit,
Hosio, Bellarmino atque aliis multum displicuis
non est. Ita enim de conciliatione vtriusque ec
manæ ac nostræ, cogitauit, vt illius varios næuos
rores improbaret: *

GEORGIVS CASSANDER, inprimis loco ho
morandus ob *consultationem de articulis religion*
tholicos et protestantes controuersis, ad imperatore
dum I. *et Maximilianum* II. quippe qui occasio
conscribendæ præbuerant. Quum enim Cassand
tes pontificiorum et protestantium componend
sent; ille autem, morbo impeditus, voluntati ca
tisfacere haud posset, quid ipse de dictis controu
tiret, in memorata *consultatione* litteris mandaui
singulos augustanæ confessionis articulos perpe
iudicat: quid in istis ei placeat: quid displic
profitetur: interdum nostræ: interdum roman
dogmata adprobat: dissensionem illarum admittit
tamen, quæ ad fidei fundamentum pertineat: in
ferendis adhibet moderationem: res edisserit e

dienſem cura *Hermanni Conringii* MDCLIX. 4.* quæ
ſunt latinæ. ** Quum CASSANDER in *conſultatione*
didit teſtimonia veritatis euangelicæ, collegit illa IO.
ATVS ac latine germaniceque exhibuit in *Caſſandro*
; ſiue in plerisque aſſertore auguſtanæ confeſſionis
, das iſt, in denienigen puncten, worinnen Caſſander
rgiſche confeſſion mit gutem grund gebilliget, aus
encken lateiniſch vnd deutſch ausgezogen, Norimb.
. 4 *** Qualem gratiam romanæ religionis de-
Caſſandro de ſcripto hoc tribuerint, haud difficul-
piciendum eſt idemque ex iſtorum iudiciis atque
ret * Præter *conſultationem*, reliquit librum de *offi-*
publicæ tranquillitatis vere amantis viri in hoc reli-
tio, Baſil. MDLXI. 8. item cum *præfationibus et re-*
Franciſci Balduini ad Caluinum et Bezam, Pariſ.
. 8. Lugdun. MDCVII. 8. ibidem MDCXII. 8. cum
one ac notis *Io Latermanni*, Regiomont. MDCL. 4.**
liber hic primum ſine auctoris nomine prodiiſſet;
tem CALVINVS opinaretur, FRANCISCVM BALDVI-
qui a reformatis ad pontificiorum caſtra tranſierat,
illum

Conringium hanc *conſultationem* cum WICELII *via regia* at-
lis opuſculis, paullo ante denotaui. Præmiſit copioſiſſimam
icationem, qua emendatio eccleſiæ noſtræ aduerſus pontifi-
defenditur.

etiam eſt in CASSANDRI *operibus*, Pariſ. MDCXVI. editis,
3.

ram *conſultationem* ſcriptum hoc minus complectitur, eamque
ac germanice, quemadmodum FABRICIVS *centifolio luthe-*
p. 123. refert; ſed tantum loca illius, quibus teſtimonia ve-
ritatis continentur.

de libro hoc habentur: apud CALOVIVM *hiſtor ſyncret. libr.* III.
. I. §. 12. ſqq. p. 189. CRENIVM *animaduerſ hiſtoric. et philolog.*
. V. p. 75. MAYERVM in *ſyllab. ſcriptorum præcipuorum, qui*
reconciliabilem voluerunt, p. 31. FABRICIVM *hiſtor. bibl.*
. I. p. 378. KOECHERVM *biblioth. theolog. ſymbolic.* p. 161.
MANNVM *catalog. biblioth. theolog.* p. 546. FEVERLINVM
ioth ſymbol. p. 146. NICERONIVM in *memoir. tom.* XL. p. 74. ſeq.
etiam in CASSANDRI *operibus* p. 781. GOLDASTI *politic.*
rial p. 1291. DE DOMINIS *republica eccleſ. tom.* III p. 323.
ermanni editionem recenſet FABRICIVS *hiſtor biblioth. part.*
p. 312. Alia eaque anni MDCVII. ſine loci mentione memo-
in bibliotheca ſelleriana, p. 133.

illum compoſuiſſe, in hunc acerbiorem fecit imp
reſponſione ad verſipellem quemdam mediatorem, qui p
ſpecie rectum euangelii curſum in Gallia abrumpere m
MDLXI. 8. * Hoſti huic tam improuiſo tantum ab
BALDVINVS cederet; vt fortiter ei: immo ferocite
ret in *commentario ad leges de famoſis libellis et de c*
toribus, Pariſ. MDLXII. 4. Qui poſtquam in lucem
rat, ſcripſit Caluinus ad Balduinum, hæcque reſpo
cum aliis epiſtolis ac commentationibus exiit, ho
Ioannis Caluini reſponſio ad Balduini conuicia: ad
transfugis, deſertoribus et emanſoribus: Fr. Baldu
quædam ad Ioannem Caluinum pro commentariis:
Duareni ad alterum quemdam iuriſconſultum epiſt
ciſco Balduino: Antonii Contii admonitio de falſis
legibus ad quemdam, qui ſe hoc tempore iuriſconſ
ſtianum profitetur: de officio tum in religione; tu
ptionibus retinendo epiſtola ad Fr. Balduinum: ad le
C. impp. de apoſtatis Io. Criſpini commentarius ad
tos, MDLXII. 4. BALDVINVS, vt ſe defenderet,
nem alteram ad Io. Caluinum, Pariſ. MDLXII. 8
CALVINVS autem ſcheda declarauit, ſe nolle am
de re diſceptare, atque in locum eius BEZ
ſtituit quumque Balduino reſponderet, pro
Franciſco Balduino reſponſio ad Caluinum et Bezam,

on. MDLXVI. 8. Nec denique CASSANDRI loco hoc
da est: *consultatio de sacra communione christiani po-*
vtraque panis et vini specie, MDLXIV. 8.* vbi suadet, vt
, qui sacris epulis vti velint, non panis solum; sed
inum exhibeatur. GEORG. CALIXTVS edidit eius
nione sub vtraque specie dialogum, Helmst. MDCXLII. 4.
didit dissertationem suam eamque auctam de ipsa
rouersia: iteratam ad coloniensem academiam com-
em ac varia alia seculi XVI. scripta atque acta,
. doctrinam de communione sub vtraque specie
:**

o GROTIVS, itidem pacis ac concordiæ ecclesia-
diosus, adeo vt non sine omni caussa illis adiunga-
a religionum ἀδιαφορία non alieni sunt. Spectant
entia eius scripta: I) *adnotata in Cassandri consul-*
de articulis religionis, quæ sæpe varieque in lucem
. Prodierunt enim MDCXLI. 8. Paris. MDCXLII. 8.
cum CASSANDRI *consultatione*; sed etiam eius-
llo de *officio pii viri in hoc religionis dissidio*, cuius
tionem feci: Lugdun. Batau. MDCXLII. 4. et cum
RIVETI *necessariis animaduersionibus* ac *tractatu de*
pacificationis et ecclesiæ reformandæ vera ratione,
atque eodem anno 8. Roterodami MDCXLVI. 8.
rium nactus est ANDR. RIVETVM, qui opposuit:
ersiones in Grotii adnotata in Cassandri consultatio-
gdun. Batau. MDCXLII. 8. Accessit paullo ante me-
: *tractatus de christianæ pacificationis et ecclesiæ re-*
vera ratione, ab eximio quodam theologo ante annos
editus, qui theologus esse fertur CALVINVS. Ad
profligandum suamque caussam agendam, GROTIVS
blici fecit: *animaduersiones in animaduersiones Andr.*
DCXLII. 8. sine anno Amstelod. 8. Paris. MDCXLII. 8.
LIII. 8. ANDR. RIVETVS iterum restitit Grotio ac
examen animaduersionum H. Grotii, pro suis notis
cationem G. Cassandri, Lugdun. Batau. MDCXLII. 8.
præ-

* eius scriptum hoc exstat p. 1015.
** *theatr. anonymorum*, p. 145.

præter ea autem liber prodiit, cuius titulus est: *Ri*
Gratius ad consultationem Cassandri de pace ecclesiar
terodam. MDCXLVI 8. II) *votum pro pace ecclesiastica co*
men Andr. Riueti et alios irreconciliabiles, MDCXLII. 8.
quod RIVETVS *apologeticum* emisit, Lugd. Bat. MDC
ac postquam GROTIVS *riuetiani apologetici pro f*
contra votum pacis facti, discussionem, Irenopol. MDC
in lucem protulerat, *dialysin discussionis grotianæ;*
dicias apologetici sui pro vera pace ecclesiæ, contra
mediatores, Roterodam. MDCXLVI. 8. Adducun
IONAE SCHLICHTINGII *notæ in Hug. Grotii vo*
ce, Irenopol. MDCLV. 8. MDCLXXXV. 8.* III) *vi*
cem ecclesiasticam, Amstelod. MDCXLII. 8. Paris. M
ac sine loci indicio, itidem MDCXLII. 8. qui liber
ipso Grotio euulgatus est, sigillatim illius merit
nem facio. Continentur eo: *bulla Pii papæ* IV. *fu*
iuramenti professionis fidei: confessio fidei exhibita
imperatori Carolo V. *in comitiis augustanis* MDXXX.
DRI *consultatio de articulis religionis, inter catholic*
testantes controuersis: GROTII *adnotata ad consul*
Cassandri: eiusdem: *disquisitio de dogmatibus p*
eiusdem: *baptizatorum puerorum institutio et de*
ac *syllabus auctorum, qui de conciliatione controu*
*religione scripserunt.*** Memorata nunc Grotii

insivs in *catholico romano pacifico*, post aucto- Oxon. MDCLXXX. 12. edito et translato in GRATIANI *fasciculi rerum expetendarum et fu-adpendicem*, cura *Eduard. Brown*, Londin. l. quem librum auctor infelici euentu scripsit:*

hilvs brachetvs milleterivs, cuius stu- præcipue relatum est, vt romana ecclesia cum conciliaretur; neutrius autem partis gratiam : immo reformati in synodo carentoniensi eum ecclesiastica priuarunt.** Edidit hanc in rem: *la paix chretienne en la reunion des catholiques et iques*, Paris. MDCXXXVII. 8. et *la victoire de la la paix de l'eglise, pour conuier le roi de la grande l'embrasser la foi catholique*, Paris. MDCLI. 8. ac *du schisme, ou le retour des protestans a l'eglise*, . 8.*** præter hæc autem, alia scripsit.* Ha- irios. In illis sunt: andreas rivetvs, qui : quidem, opus *plenioris refutationis calumnia- veluti ecclesiarum in Gallia reformatarum turbato- re*; *prodromum* autem tantum illius reliquit:** llaevs, cuius lucem vidit: *examen de l'auis de*

 mr.

* *philologic. part.* v. p. 183. sq. auctor *Grotii manium ab rectationibus vindicatorum*, p. 826. sqq. NICERONIVS *tom.* XIX. p. 374. BVRIGNY in *dem leben des Grotius*, dde *Huetiana* §. 16. p. 47.

* rnesius ob hunc atque alios libros expertus sit, inprimis n est ex BASIERI *diatriba de antiqua ecclesia britannica* adde CRENIVM *animaduersion. historicar. et philolog.* 76. MAYERVM in *syllabo scriptorum, qui Romam reconci- oluerunt*, p. 20. BAELIVM *dictionar. historic. et critico nesius.*

** gii *differtation. de synodi carentoniensis, a reformatis in librate, indulgentia*, §. XI.

*** orum hunc ex *bibliotheca telleriana*, p. 117.

* *claration aux pasteurs anciens et consistoire de son eglise, sur l'acte dressé par le synode national assemblé à Alencon*, i. 1637. Paris. MDCXXXVII. 8. *réponse a Amiraut, mini- ***, *sur vne conference pour l'examen des moyens par* *ez pour la reunion auec les catholiques*, Paris. MDCLXXXVIII. 8.

** eiusdem *examini animaduersionum Grotii*, antea memora- ndus *tom*. III. *oper. theolog.* p. 1035.

mr. de la Milletiere sur l' accommodement des diff *religion*, MDCXXXVI. 8 * DAVID. BLONDELLVS dit: *replique au iugement du sieur de la Milletiere*, M

TIMOTHEVS LAVBENBERGERVS, homo, in phantasiæ; quam iudicii inerat, vti libri, ob eo traditi, abunde monstrant. In aliis calumniandi l erga lutheranos exercuit; in aliis mitiorem se pr consilia dedit de pace ecclesiastica. Generis po sunt: *instrumentum pacis ecclesiasticæ*, *das ist, catho protestirende religions vereinigung*, Herbipol. MDCLX *ligions - vergleich zwischen catholischen vnd prot* ibidem MDCLXII. 4. *das catholisch danck dir ge* MDCLXI. 4. Probare voluit ex augustana confess stram ecclesiam cum romana conciliandam esse fidei formulam meliorem, quam scripturam sacra trouersiarum iudicem esse, statuit, quia in ista de romano honorifica facta fuerit mentio ac luthera uerint, se caussam suam concilio submittere velle; h postea Tridentini celebratum sit.** Refutarunt eum: SCHLAFFIVS in *der antwort auf das instrumentum ecclesiasticæ*, Vitemberg. MDCLXIII. 4. inprimis CH KORTHOLTVS, qui ipsi opposuit: *kohlschwarzes* Ien. MDCLX. 4. *erœrterung der streitigen frage: ob d*

... scriptum, Lond. MDCXIV. 4. ac *praefationem*, prae-
... GREGORII *Nysseni epistola ad Eustathiam. Ambrosiam*
..., Paris. MDCVI. 8. et Hanou. MDCVII. 8 qua re-
disiunctos ad pacem hortatur: *

... VS ANTONIVS DE DOMINIS, qui itidem huc
... ratio, cur hoc fiat, ex eo sumitur, quia summa
... eius de *republica ecclesiastica* in eo sit posita: sym-
... adpellatur, apostolicum esse normam articulo-
... fundamentum fidei pertineant: de istis pon-
...i, Lutheri ac Caluini sectatores inter se conue-
... quod licet in se haud negandum sit modusque
... eo adhibitus, satis prodat, qualis sententia de di-
... religionis in illo fuerit; id tamen constat, dictum
... *republica ecclesiastica* praecipue ad id comparatum es-
... regiminis ecclesiastici monarchica impugnetur: **

...MAS HENRICI, cuius exstat: *irenicum catholicum; ... religions fried*, Freyburg. MDCLIX. 4. ac
... Basil. vna cum eius *apologia*. Scripserunt con-
...: MENNO HANNEKENIVS in *irenico catholico-...*, *das ist, in der euangelischen prob des irenici ca-... Thom. Henrici*, Lubec. MDCLXIII. 4. ac IO. CONR.
...AVERVS in *hyaena freyburgica, ab ouili christi depulsa s... catholici Thomae Henrici elencho*, Argentorat.
... 4.

...VSTINVS GIBBON DE BVRGO, qui emisit: *lu-...inismum schismaticum quidem; sed reconciliabilem*,
... MDCLXIII. 4. vbi pacis conciliandae caussa praeter
... protestantibus postulat, vt illi episcopo romano sum-
... testatem in vniuersa ecclesia christiana concederent;
... iis autem, vt protestantium praesentibus verbi di-
... ministris coniugia permitterent, iisdemque bona eccle-
..., ad ciuilem vsum translata, vna cum aliis iuribus
 relin-

... esse Casaubonum de pontificiis eorumque caussa, MOLI-
...VS *epistola*, ad Iacob. Montacutium exarata, conquestus est:
... MAYERI *syllabum scriptorum, qui Romam reconciliabilem vo-...*, p. 26.

... NNEKENIVM in *mysterio syncretismi*. p. 23. CRENIVM
... *aduers. historic. et philolog. part. v. p. 86.* MAYERVM *syllab. ...r. qui Romam reconciliabil. voluerunt*, p. 38.

relinquerent.* Qui opus hoc ex instituto pro
lus fuit, eam ob caussam, quemadmodum no
cantur, quia illud non tanti momenti visum e
eo refellendo tempus consumeret:**.

GVIL. FORBESIVS, qui etiam statuit, p
dogmatibus non tam longe a protestantibus d
se, vt nulla vtrorumque fieri possit coniunct
opinionem prodidit in *considerationibus modest*
controuersiarum de iustificatione, *purgatorio*, *in*
ctorum, *christo mediatore et eucharistia*, post a
tem editis, primum MDCLVIII. deinde cura
Helmstad. MDCCIV. ac Francof. ad Mœn. MD
illarum, quæ ad controuersiam de sacra cœna
ctoritate ducis brunsuicensis, Antonii Vlrici, g
titulo: *friedfertiges bedencken*, Brunsuig.
lucem vidit:***

MATTH. PRAETORIVS, qui, quum a luth
tu defecisset ac romanam amplexus fuisset reli
psit: *tubam pacis*, Colon. MDCLXXXV. 4.* ac p
studium, pontificios ac protestantes inter se
præ se tulit; re ipsa autem meditatus est de
bus, sub episcopi romani iugum submitten
runt ei: MELCH. ZEIDLERVS in *refutatio*
Helmst. MDCLXXXVIII. 4. BERN. VON SAND

... einer hohen stands-person, von einem euangelischen ... aufgesezt, und auf etlicher verlangen von einem aus auf ... liche wahrheit gegrundeten friedens liebhabern zum ... gefordert, MDCLXXXVI. 4. Auctor, cuius nomen ..., est IO. FECHTIVS; scriptum autem ipsum eden... ...auit Io. Henr. Maius:

...EZIVS, cuius liber: la reunion des protestans de ...g à l'eglise romaine, egalement necessaire pour leur ...facile selon leurs principes, satis notus atque in lucem ... Argentor. MDCLXXXVII. 8. iterum cum noua præ... ... MDCLXXXIX. 8. ac germanice sub inscriptione: ...ung der protestirenden zu Strasburg mit der rœmi...schen, ibidem MDCLXXXVIII. 8. ac Colon. MDCCII. 8. ...erpretatio Vlrico Obrechto tribuitur, insignem ipsi ... inter pacis suasores conciliauit. Auctor Bossuetum ...r ac sumit sibi, aliis persuadere, pontificios et pro... ... in dogmatibus non longe inter se distare: immo ... augustanæ confessionis a decretis concilii tri... ...hand differre.* Sed Dezium dolose egisse atque ...ulisse mentem suam, vt auctoritatem dictæ con...is euerteret atque protestantes se imperio ac potesta... ...ificis romani subiicerent, satis monstrarunt doctis... ...iri, qui in refellendo libro hoc operam posuerunt: ...AVSTIVS in der vereinigung wahrer christen in christo ... Argent. MDCLXXXVIII. 4. GEORG. HENR. HAE...LINVS in Dezio, suo gladio iugulato; oder beweis, ... die wiedervereinigung der protestirenden mit der heu... ...römischen kirchen weder nœthig zu ihrem heil; noch ... nach ihrer lehre; vielmehr aber die wiedereinigung der ...ischen mit der euangelischen kirche nœthig zu ihrem heil ... leicht nach ihrer lehre sey, Tubing. MDCXC. 8. VALENT. ...ERTI in augustana confessione thetice et apologetice inprimis ...ra iesuita Io. Dezii aliorumque tum antiquorum; quam re...iorum aduersariorum fallacias et criminationes, pertractata, ... MDCXC. 12. vbi et ea repelluntur, quorum Dezius ...atim ecclesiam argentoratensem adcusauit: HECTOR

 GOTTFR.

* ...nsetur liber hic in actis eruditor. MDCLXXXVII. p. 384. iournal ...es sauans MDCCII mai p. 440. in den vnschuldigen nachrichten, 1719. ... 993. FABRICII histor. biblioth. part. VI. p. 518.

GOTTFR. MASIVS dissertatione de *sirenum cantu*; *vnione protestantium cum romana ecclesia*, *a P. Dez* te CASPAR HEVNISCHIVS in *declaratione lutherana* p *monitione de reunione iesuitæ, Io. Dez*, Lipſ. MDCLXXX atque alii.** Antequam memoratum scriptum Dezi viderat, *articuli irenici* XXXI. Argentorati MDCLXXX dierunt. Auctor, qui dictus Dezius esse perhibetur tus est, in illis augustanam confessionem cum conc dentino conciliare; caruit autem studium eius f euentu.*** Articuli condemnati sunt Romæ: ab futati. Quam in rem exstant: *copiæ trinarum ep ex occasione* XXXI. *articulorum, qui, Argentinæ* n *vnionem vtriusque ecclesiæ romano-catholicæ et euang cernunt, vltro scriptarum, in fauorem veritatis in luc* latine et germanice, Stutgard. MDCLXXXV. 8. quæ exaratæ sunt ab anonymo et IO. ADAM. OSIANDR etiam habetur: *beantwortung der articuln, so zu* ei *gleichung in den glaubens sachen zwischen den papi euangelischen seyn zu Strasburg publiciret vnd gedruckt* Tubing. MDCLXXXVI. 8. Præterea in lucem e GEORG. HENR. HAEBERLINI *bericht von der oder wiederuereinigung der euangelischen augspurgisch sion mit der heutigen rœmischen kirchen*, MDCLXXXVI. 12. DAN. SEVERINI SCVLTETI

dam, MDCLXXXV. 4. cuius scripti IO. BENEDICT. [illegible]VIVS auctor est. *

[illegible]erunt alii, qui putarent, ecclesiarum protestan[illegible] romanæ fieri posse coniunctionem, ac pacem hanc [illegible] Veniunt in censum hunc, saltim ad istum re[illegible]: I) ANDR. FRICIVS MODREVIVS, qui in libris [illegible] *emendanda*, Basil. MDLIX. rationem concordiæ [illegible] proponit: II) ABR. SCVLTETVS in *sermone* [illegible] MDCXX. recitato; refutato autem a LVC. [illegible]RO in disputatione inscripta: *Scultetus atheus:* ** [illegible]R. BERGIVS, qui in duobus *sermonibus sacris*, [illegible] editis, probandum suscepit, pontificiam reli[illegible]cum euangelica conciliari posse: *** IV) THOMAS [illegible], cuius exstat: *pax in terra;* siue liber de pace ec[illegible], Londin. MDCXXXIX. 8. V) HENRIC. MARCEL[illegible] siue MARCELLVS, qui dedit: *sapientiam pacificam* [illegible] *dei*, refutatus a *Maresio*, *Maebio* atque aliis, et a me [illegible] methodorum auctores relatus: VI) ADOLPH. [illegible]R. VOLVSIVS, cuius prodiit: *aurora pacis reli[illegible] de conciliandis lutheranis et papistis*, Mogunt. [illegible]. 4. Francof. MDCLXV. 4. contra quem *Maresius*, [illegible] atque alii scripserunt: VII) ROCCVS DE SPI[illegible], tinensis episcopus, qui itinera fecit atque in Ger[illegible] protestantes principes adiit, eo animo, vt iisdem [illegible] pacis ecclesiasticæ nomine pontificis romani pro[illegible] ac commendaret; frustra autem omnes pro[illegible] ac labores suscepit, id quod facili negotio po[illegible] præuidere. *

[illegible] ac scripto eius videantur: FABRICIVS *histor. biblioth.* [illegible]. VI. p. 512. SALIGIVS in *der historie der augspurgischen con[illegible], part.* I. p. 828. CAROLI *memorab. eccles. secul.* XVII. *tom.* II. [illegible]. 2. p. 451. KOECHERVS *bibl. theol. symbol.* p. 182.

[illegible] hoc CRENIVS *animaduers. histor. et philolog. part.* V. p. 86.

[illegible] CRENIVM *ibidem.*

[illegible]: CAROLI in *memorabil. ecclesiast. seculi* XVII. *tom.* II. [illegible]. 2. p. 297. MAYERVS in *syllabo scriptorum, qui Romam re[illegible]ciliabilem voluerunt*, p. 59. SPENERVS in *den theol. bedencken*, [illegible]. IV. p. 141. FELLERVS *monum. var. inedit. trimestr.* X. p. 577. *unschuldige nachrichten*, 1713. p. 379.

posse, nec debere pontificiorum cum euangelicis r
gionis conciliationem, qui libellus multum se c
ac sæpius prodiit, Londin. MDCXII. MDCXXXVIII
ac cura *Io. Frid. Mayeri* cum eiusdem *syllabo sc*
cipuorum, qui Romam reconciliabilem voluerunt
tonii de Dominis consilio reditus ex Anglia, ant
Tornaci MDCXXIII. 12. edito, Gryphiswald.
FRANCISC. TVRRETTINVS in *disputationibus*
secessione nostra ab ecclesia romana et impossibili
cretismo, iterum cum accessionibus, Geneu. MD
ac postea ibidem MDCXCI. MDCXCVII. editis,
sionem ab ecclesia romana iustam esse, luculent
curate probat ex istius hæresi in doctrina: id
cultu: tyrannide in regimine, atque addit d
menta, ex eo sumta, quia per *babylonem*, cuius
mentio fiat, Roma pontificia intelligenda atque
in sacra sciptura descriptus, de pontifice roma
tandus sit; ** item: IACOB. LENFANTIVS,
adspexit: *préseruatif contre la reunion auec le s*
ou apologie de notre separation d'auec ce siege,
tibus, Amstelod. MDCCXXIII. 8. opus lectione l
gnum. Ad eruditissima hæc scripta adiungen

IO. ERNEST. PFAFFII de *Roma irreconciliabili*, Tubing. MDCCXVIII.

§. XX.

CLASSIS *ſexta* ſcriptorum ſpecialium contra pontificios complectitur illos, qui ea ratione pugnarunt, vt aduerſariis his teſtimonia veritatis, ex libris ſumta, qui a romana eccleſia adprobati ſunt ac magna valent auctoritate, opponerent atque ita κατ' ἄνθρωπον, quemadmodum dicitur, diſputarent. Domeſtica eiusmodi teſtimonia præbent omnino in certaminibus vtilitatem vimque habent, veram doctrinam confirmandi; pontificiorum autem commentum, ſummam eſſe romanæ eccleſiæ in articulis fidei conſenſionem ac concordiam eamdemque haud errare poſſe, repellendi.

Scriptores, qui ad ordinem hunc pertinent, vel *generales*; vel *ſpeciales* ſunt. *Illi* ex variis monimentis teſtimonia veritatis, veluti argumenta, quæ pontificiis aduerſantur, collegerunt ac coniunctim enarrarunt, cuiusmodi ſcripta ſunt:

MATTH. FLACII *catalogus teſtium veritatis, qui ante noſtram ætatem pontificibus romanis eorumque erroribus reclamarunt et pugnantibus ſententiis ſcripſerunt*, opus præſtantiſſimum, quo auctor de eccleſia optime meritus eſt eique arma, ad pontificios profligandos idonea, dedit. Sæpius id prodiit; tam diuerſa autem forma, vt editiones germanæ ab adulterinis diſcerni debeant. In illis numerandæ ſunt: baſileenſes MDLVI. 8. quæ prima eſt, ac MDLXII. fol. cattopolienſis MDLXVII. 4. francofurtenſes MDCLXVI. et MDCLXXII. 4. cura *Io. Conr. Dieterici*, quarum francofurtenſium editionum poſterior nouum tantum titulum præ ſe fert, cum addito *Dieterici* nomine, in priori omiſſo. Acceſſit: *auctarium catalogi* huius, vna cum tribus FLACII *tractatibus*: de *ſynodo* VI. *carthaginenſi*: de *principatu Petri* ac de *electione epiſcoporum*.* Editiones prauæ ortæ ſunt a *Simone*

* LIPENIVS *biblioth. theolog. part.* II. p. 835. duas alias *catalogi* huius editiones memorat, francofurtenſem MDCLVI. et geneuenſem MDCLVIII. fol.

mone Goulartio, qui librum hunc ita corrupit, vt ali-
teret: alia adderet ac mutaret. Qua forma indutu-
cem adspexit Lugdun. MDXCVII. duobus tomis 4. ac
MDCVIII.fol. Germanica operis huius interpretatio,
Io.Conr. Lauterbachio, MDLXXIII. prodiit. Catalogus
stium veritatis, qui exhibetur, luculentus est ac c
licet et alios eiusmodi testes addi posse, haud diffi-
sit, atque in studiis historiæ ecclesiasticæ pariter, ac
uersiarum cum pontificiis insignem fructum præbe

ANDR. OSIANDRI *papa, non papa, hoc est; papæ*
colarum de præcipuis christianæ fidei partibus luther
fessio, Tubing. MDXCIX. 8. et Francof. MDCX. 12.

BALTH. MEISNERI *papa et papatus, proprio glo-*
latus, Vitemberg. MDCXXX. 8.

IO. GERHARDI *confessio catholica, in qua doct*
tholica et euangelica, quam ecclesiæ, augustanæ confe
dictæ, profitentur, ex romano catholicorum scriptorum
giis confirmatur, cuius libri sigillatim prodierunt:
isque generalis, duabus constans partibus, Ien. MDCX
secundus autem; siue specialis, huiusque pars prima
MDCXXXIV. 4. secunda MDCXXXVI. 4. ac tertia ed

)CXXXVII. 4. Omnes, vno volumine iuncti, post-viderunt Francof. MDCLXXIX. quæ editio priore r est additusque index illam commodiorem red-*pitomen* redegit *confessionem* hanc filius auctoris EST. GERHARDVS, in lucem emissam, Ien. et Lipſ. MDCLXVIII. 4. Opus est magni laboris: aditionis, ac monstrat admirandam lectionem. non exiguum vsum in certaminibus cum ponti-id euoluatur:*

IAM. SCHERZERI *bibliotheca pontificia; seu pa-ulans, ex ipſorum pontificiorum ſcriptis detectus*, de differui; iam autem illius ideo mentionem fa-iam opere hoc quædam magnorum inter ponti-rum ſcripta continentur, quibus iſti næuos roma-e deteſtantur:

LI COLOMESII *Rome proteſtante, ou temoignages r catholiques romains en faueur de la créance et de des proteſtans*, Londin. MDCLXXV. 8. **

gi poſſunt auctores varii generis: ii, qui de ec-Lutherum commentati ſunt, ſupra a me comme-ui ſcripta pontificiorum pro iuribus principum nanum præſulem coniunctim ediderunt, cuius-re perfuncti ſunt: SIMON SCHARDIVS in *ſyn-actatuum de imperiali iuriſdictione, auctoritate et ia ac poteſtate eccleſiaſtica deque iuribus regni et im-* IELCH. GOLDASTVS in opere inſcripto de *mo-ri romani imperii*, itidem iam a me enarratis: qui emendationis ſacrorum noſtrorum, a Luthero lluſtrarunt iſtamque, vt maxime neceſſariam, a tificiæ profeſſionis hominibus ante ſacra iſta in-petitam eſſe, oſtenderunt: qui acta conciliorum ſtantienſis ac baſileenſis retulerunt atque ab in-dicarunt: qui vel in commentariis hiſtoriæ ec-; vel ſingulari induſtria dogmatum fata deſcripſe-runt.

one hac exponunt: FABRICIVS *hiſtor. biblioth. part.* II. FISCHERVS *vita Gerhardi*, p. 401. LILIENTHALIVS *col. biblioth. tom* I p 651.
ius *operibus*, a *Fabricio*, Hamb. MDCCIX. editis, p. 731.

addictus; libere tamen de præsule romano eius
auctoritate ecclesiastica iudicat ac quum maxim
bus episcoporum ac principum contra istum p
bet se testem veritatis luculentum ac fide dignu

Auctores classis huius *speciales* ex singulari
quæ apud pontificios magnam auctoritatem ha
monia veritatis produxerunt. Ordinis sacri pa
sint in romana ecclesia existimationis, res no
lorum autem monimentis multa contineri effa
ctrinam euangelicam confirmant; romanæ conti
tur, doctissimi viri monstrarunt, supra a me la
que nunc dimittendi. Accedo igitur ad alia s
inter illa primum ad *ius canonicum*. Ex isto
veritatis collegerunt atque in lucem protulerun

IO. HENR. FEVSTKINGIVS dissertatione
veritatis euangelicæ, in iure canonico occurrentibus,
MDCCXI. IO. CHRISTOPH. PFAFFIVS in *dogn*
testantium ex iure canonico et conciliis deducti
MDCCXII. 4.* et iterum ibidem MDCCXXII. 4.
tione *Christ. Matth. Pfaffii,* vbi de auctoribus a
stes veritatis in ecclesia romana data opera re
SAM. STRYCKIVS in *præsidio religionis euange*

in occidentali ecclesia noui; siue pontificii gemmulis ...sis, e vulgato sic dicto decreto Gratiani collectis, Altorf. ...XXII. 8. cum præfatione, qua breuior historia iuris ... exhibetur.

...ntur *doctores scholastici*, ex quorum cœtu veluti ...ritatis contra pontificios producti sunt: 1) *Thomas* ... a IO GEORGIO DORSCHEO in *Thoma Aquinate, confessore veritatis euangelicæ, augustana confessione re... ...xta seriem controuersiarum tomis* IV. *Bellarmini, exa-* ... Francof. MDCLVI. 4. ad quem confutandum quum ...ntificios *Thom. Leonardi* adgressus fuisset, obiecit se ...rschei caussam egit ANTON. REISERVS in *vindiciis ...co- thomisticis, quibus Thomas de Aquino, veritatis ...ca confessor orbi vere catholico contra Thomam Leon... ...nato exhibetur*, cum *adpendice anti-thomistica contra ... leunerum*, Vlm. MDCLXVII. 4. qui vterque liber ...adcuratione scriptus; nec sine vtilitate legendus est: ...riel Biel* a GOTTLOB. WERNSDORFIO disputatione ...riele Biel, celeberrimo papista, anti-papista*, Vitemberg. ...XX. *

...usdem generis testes sunt romanæ ecclesiæ *recentiores ...es ac defensores*, nominatim: 1) *Valerianus magnus*, ...ro pontificia doctrina aduersus theologos nostros pu... ...t; postea autem, quum præsertim colloquium Rhe... ...le cum Haberkornio instituisset, varia dogmatum ...uersorum capita, maxime de ecclesia, recte cognouit. ...picionem peruersæ doctrinæ adductus, lites habuit ...esuitis, vtque se ab aduersariis defenderet, edidit: ...*am, qua imposturas aduersariorum, nouissime sibi inustas,* ...*te*. Ex eo CHRISTIAN. KORTHOLTVS sumsit oc... ...em, scribendi: *Valerianum confessorem, hoc est, solidam ...rationem, quod ecclesia romana hodierna non sit vera ecclesia, deductam ex Valeriani magni apologia anti-ie...* ..., qui liber Rostoch. MDCLXII. 12. ac locupletior ... MDCLXVI. 4 prodiit. Impugnatus a duobus hosti... ...rma sua aduersus illos tulit ac profligauit alterum: in ...*a pro Valeriano confessore, aduersus capucinum salis-bur-*

* ...OSERI *vitas professor. tubing. ordin. theolog. decad.* I. p. 29.

burgensem, Kilon. MDCLXVII. 4. alterum in *Valeri*
fessore, quo ecclesiam romanam hodiernam veram chri
stiam non esse, ex Valeriani magni hypothesibus dimonst
impugnatione Christ. Fabri, gallosebusiani, vindica
MDCLXXIII. 4. vbi etiam inter alia de pontificio
cipio theologico ac regula credendi fuse differitur
orgius Cassander, qui vti varia dogmata augustana
sionis adprobauit ac professus est; ita etiam sibi
conciliationem nostræ ac romanæ ecclesiæ fi
Spectat huc: IO. SAVBERTI *Cassander euangelicu*
plerisque adsertor augustanæ confessionis grauissim
dieienigen puncten, worinn Georg. Cassander die au
confession mit gutem grund gebilliget, Norimb. MD
quo libro dogmata augustanæ confessionis, a CA
in *consultatione* probata, latine ac germanice pera
Adpendix illius *Cassandrum romano-catholicum* com
id est, enumerationem errorum romanæ ecclesiæ
Cassander adhuc implicitus fuit, cum censoria an
sione: III) *Robertus Bellarminus*, quem veritatis
testem esse, ostendit: IO. GERHARDI *Bellarminus*
testis, hoc est, catholica veritas in præcipuis quibusd
lis, cum romano catholicis ecclesiæ nostræ controuersis,
Bellarmino ostensa et publice proposita. Diuisus est
in tres partes, quarum quælibet decem disputatio

xxv. 4.* iuris publici fecerit ac Launoium, veluti veritatis, contra Lupum, Schelstratium, Alexandrum, n, Marchesium defenderit.

Praeterea cum ipsi *pontifices romani* testimonia veritatis sint, quod perspiciendum est ex IO. FRANCISC. dissertatione de *pontificibus romanis, qui reforma-* *ecclesiae frustra tentarunt*, Ien. MDCCXVIII. et IO. PETR. *Gregorio magno, papa lutherano*, Lipf. MDCCXV. 4.** *imperatores*, praecipue *Carolus magnus*, de quo exstat: IAN. NIFANII *ostensio historico-theologica, quod magnus in quamplurimis fidei articulis formaliter non papista*, Francof. MDCLXX. 8. cui quum NICOL. ...IVS opponeret: *Carolum magnum, romanorum ...rem et Francorum regem, romano-catholicum, libris* IV. ...*um et vindicatum aduersus Christianum Nifanium*, ...MDCLXXIV. 4. respondit NIFANIVS in *Carolo exhibito confessore veritatis euangelicae, iterata vice ...iem controuersiarum libri primi manualis Martini ...repraesentato*, Francof. MDCLXXIX. 8. Ad idem ...tum pertinet: IO. HENRIC. HEIDEGGERI ...*us Carolus magnus testis veritatis repraesentatur*.*** ...ur: IO. FRIDER. MAYERI dissertatio de *morte ...ca Caroli* V. de qua et LVC. BACMEISTERVS *episto-* ...psit, a *Lackmanno*, Hamburg. MDCCXIX. editam, ac I. HENR. GOETZII commentatio de *imperatoribus germanicis, qui fidem lutherano-euangelicam morte ...runt*, Dresd. MDCCI. 4.

...*missali romano* praesidia religionis euangelicae suppe- DE LA BARRE in libro: *la doctrine des protestans sur ...ti de lire l'ecriture sainte: le seruice diuin en langue ...e: l'inuocation des saints et le sacrement de l'eucha- ...tifiée par le missel romain et par des reflexions sur cha- ...r*, Geneu. MDCCXX. 12. Opusculum hoc in duas diuisum est. In priore argumenta persequitur, in titulo

---

...*itor*. MDCLXXXVI. p. 341.
...*dige nachrichten*. 1715. p. 553.
... eiusdem *dissertation. select. tom. II.*

titulo indicata, atque ex *missali romano* probat, cu
uinum lingua singulis vernacula peragendum: null
stianum iure, scripturas diuinas legendi, priuand
auditores ad lectionem illarum a ministris verbi diui
lo adhortandos, religiosumque sanctorum cultum
dum esse; denique autem de sacra cœna copiose
De qua vt sententiam reformatorum explicet, conf
defendat, *commentarium philosophicum* in verba i
nis cœnæ huius adiecit, posteriore opusculi hui
comprehensum.* Quodam modo et huc refer
IO. CHR. KOECHERI eruditissimam commenta
*breuiario et missali romano, variationum ecclesiæ roma
ctrina testibus*, Ien. MDCCLV. 4. Alii pontificu
rum ac conciliorum, inprimis tridentini, *consensum*
gustana confessione ostenderunt, cuius generis est li
scriptus: *reformatio papatus iuxta confessionem au
qua proponitur romanorum pontificum atque concilior
sensus cum augustana confessione in omnibus fidei artic
et studio præclari et celebris cuiusdam iureconsulti
religionis doctrinæque orthodoxæ acerrimi adserto
fensoris, quondam concinnata*, ac cum præfatione
Goslar. MDCXXI. 8. editus. Adnumeratur ille li
rioribus; quis autem eius sit auctor, disputari,
denotatum est. Similis argumenti sunt:

denique locum hunc tueri possunt, qui proba-
pontificios in scriptis suis *contraria inter se* dixisse:
AS CRASTOVIVS in *bello iesuitico*, Basil. MDXCIV. 4.
cipue multæ sententiæ, inter se discrepantes, Bel-
tribuuntur, siue iste a iesuitis; siue a se ipso dis-
AEGID. HVNNIVS in *labyrintho papistico, hoc est,
de papatu, semetipsum contradictionibus implicante,
et iugulante:* ** IO. PAPPVS in *contradictionibus
romanæ ecclesiæ*, ex Bellarmino collectis, Argentor.
4. ELIAS HASENMVLLERVS in *triumpho papali,
pontificiorum inter se ipsos de præcipuis articulis*
pacos. MDCV. 8.

§. XXI.

issem *septimam* atque vltimam pergo eamque
num aduersariis consecro, qui monstrarunt, in
anis multa inesse, ritibus profanarum gentium
ia; præterea autem singularia vitia, quibus
ontificis romani corrupta atque inquinata est,
runt, pyrrhonismi, fanaticismi, enthusiasmi, si-
mo idololatriæ et aliorum, atque ita argumen-
tarunt, ad confirmandum idonea, romanam ec-
m esse veram ecclesiam.

conuenientia sacrorum paganorum ac pontificiorum
simi viri commentati sunt ac monstrarunt inprimis,
entium superstitiosarum ritus ac multa instituta in
n romanam translata atque in ea seruata esse. In
numero sunt: FRANCISC. DE CROY, qui edidit:
*conformites, scauoir, l'harmonie et conuenance de
romaine auec le paganisme, iudaisme et les anciennes*
MDCV. 8. qui liber postea anglice sub titulo: *harmony
mish church with gentilisme, iudaisme and ancient he-*
ond. MDCXXVI. 4. prodiit; partem autem eius *Io. Iacob.*
s germanice reddidit, vt ex titulo colligendum est:
*bes pabstthum, das ist, grundlicher bericht, was fur ge-
vnd ceremonien die rœmische kirche habe aus dem hey-*

 den-

ius meminit BAELIVS in *dictionar. histor. et critic.* voce *Bel-
mus.*
. *oper. eius latinor. p. 698.*

denthum genommen, Basil. MDCVII. 8.* OLIVE MERODE in *pictura papistæ*, ad cuius finem accessit *papismus*, vbi conuenientiam papismi et paganismi capitibus et illum hoc deteriorem esse, in XVII ostendit, anglice, Londin. MDCVI.** CHRIST. GERVS in *ethnico-pontificia conformitate, hoc est, di qua euincitur, pontificios magnam errorum suorum ethnicis mutuatos fuisse*, Lips. MDCXVII. 4 DAVI RVS, cuius exstat: *transenna theologica et historica romanensi, per ethnicismum impraegnato*, Francof. MI IO. VALKENIER in *Roma paganizante*, Franeck. PETR. MVSSARDVS in *der vorstellung der ver dem heidenthum in die kirche eingefuhrten gebr ceremonien*, qui liber gallice lucem adspex MDCLXVII. 8. germanice cum animaduersionibus *di Hosmanni*, Cell. MDCXCV. MDCCIII. 8. CONYER LETON, cuius *epistola Roma missa*, *qua compara cum paganismo instituitur*, anglicano sermone, MDCCXXIX. 4. prodiit. *** Vtrumque, et MVS MIDDLETONI, scriptum gallice editum est sub titulo: *c de ceremonies modernes auec les anciennes, ou l'on pro auctorités incontestables, que les ceremonies de l'egl sont empruntées des payens*, ceter. Amstelod MDC Eiusdem argumenti est: IO. FRID. BAHRDTII

[illegible] sunt: a MARTIN. GEIERO in disputationibus de [illegible]nitate *iudaeo-papistica in loco de sacra scriptura*, Lipf. [illegible]XL. 4. a RICHARDO SIMONE, STEPH. LE MOYNE, FRANCISC. BVDDEO atque aliis,* veluti ab instituto aliena.

[Q]uod ad reliqua ecclesiae romanae vitia, a me denotata, [illegible] *pyrrhonismum* illius explanatum ac probatum ante [illegible] nobis posuit: IO. PLACETTE egregio libro de *in-* [illegible] *ecclesia romana scepticismo*, Amstelod. MDCXCVI. 4. [illegible]mentum hoc tam diligenter atque adcurate perfe- [illegible], vt ex isto haud difficulter sit conficiendum, [illegible] ecclesiam non esse verum christianorum coetum. [illegible] enim pontificii statuunt, scripturam sacram non es- [illegible] perfectumque cognoscendi principium, ipsique [illegible]: pontificum ac conciliorum decreta: docto- [illegible] consensum atque ecclesiae auctoritatem adiungunt, [illegible] auctor, omnia haec minus exhibere fundamen- [illegible] fides firme innitatur.** Prodiit quoque liber hic [s]ub titulo: *traité du pyrrhonisme de l'eglise romaine*, [illegible] *Nicolai Chalaire*, Amstelod. MDCCXXI. 12.*** In [illegible] re pertractanda operam posuit IO. ALPHONS. TVR-

 RETTI-

RETTINVS ac iuris publici fecit: *pyrrhonismum* po
siue theses de variationibus pontificiorum circa eccle
litatem, Lugdun. Batau. MDCXCII.* Exstat et o
VOETII dissertatio de *nouo scepticismo loiolitico ci*
*pia fidei christianæ;*** quæ autem non magni pre

De *fanaticismo* et *enthusiasmo* ecclesiæ roman
EDVARD. STILLINGFLEETVS in libro de *idolola*
ecclesia romana obtinet, deque periculo salutis in eius co
nec non fanaticismo et diuisionibus eiusdem ecclesiæ, a
to *** et supra memorato. Auctor monstra
mum pontificium cum in doctrina; tum in pr
quia in ecclesia romana multa fidei capita, rit
que ordines fictis patefactionibus nitantur. E
neris est: GVIL. WACKII scriptum: *the enth*
church of Rome, Londin. MDCLXXXVIII. 8.* addi
dissertationes: GOTTFR. OLEARII de *fanati*
doctrina de principiis fidei, Lips. MDCCXII. et
CHLADENII de *sanctis factitiis, testibus enthusi*
pismo, Vitemberg. MDCCXII.

De *simonia* ecclesiæ romanæ commentatio
runt: PETRVS MOLINAEVS, IO. WOLFG. I
quo et spectat: *simonia curiæ romanæ*, *Carolo* V.
sente, *ab electoribus* MDXXII. *oratori pontific*
Francof. MDXXII. 4. Qui de *idololatria ac* [illegible]

CAPITIS QVINTI

DE

[...]TIS THEOLOGIAE POLEMICAE

SECTIO XIV.

DE

[...]PTIS CONTROVERSIARVM CVM REFORMATIS.

ΣΥΝΟΨΙΣ.

[...]l historiam reformatæ [...]rtinent §. I.

[...]s symbolicam auctori- §. II.

[...]tis edita, maxime po- [...]fi, saltem varii argu-

[...]is, sequuntur scripta [...]t, a lutheranis contra [...]mposita §. IV.

[...]artim a reformatis; [...]eranis in lucem emissa, [...]bus controuersiarum [...]christo §. V.

[...]. VI- XI.

[...]eto §. XII. XIII.

[...]calogi, imaginum vsu in templis, exorcismo ac magistratu politico §. XIV.

Post hæc recensentur ea, quæ certis ecclesiæ reformatæ doctoribus opposita sunt §. XV.

Ad certas regiones spectant §. XVI.

Quibus de libris symbolicis ecclesiæ nostræ cum reformatis disputatum est §. XVII.

Reformati comparati sunt cum iudæis, turcis, manichæis, pelagianis, nestorianis, photinianis, socinianis, schwenckfeldianis, pontificiis §. XVIII.

Item scripta irenica, a seculo sexto ac decimo vsque ad hoc tempus §. XIX.

Eaque, quæ pontificii contra reformatos ediderunt §. XX.

[...]ersiis cum reformatis, adcuratius intelligendis [...]disque, magnam lucem præfert historia ipsius [...]eligionis: de origine eius, progressione ac [...] Ad enarrandam illam atque illustrandam [...]ri se contulerunt, non solum lutheranæ ac [...]rum etiam reformatæ ecclesiæ addicti. Atta[...]es hi inter se differunt, cum in rebus, quas [...]t; tum in modo ac consilio commentandi; [...] istis accepimus, eiusdem dignitatis sunt ac [...]Neque vllus inter illos historiam reformatæ [...]obis tradidit satis plenam ac perfectam, ita [...]ine commemorentur, qualia fuerint religionis

atque in lucem emissa sunt:

LVDOV. LIEBHARDI *breuis et succincta in*
tes, inuariatæ augustanæ confessioni addictos et cal
tos, historia, Ien. MDCLXXI. 4.* ad quam IO.
BECMANNVS sub ficto *Orthuini Gratii* nomi
nes edidit, Francof. ad Oder. MDCLXXII. 4. ea
res.** Quam scripserat LIEBHARDVS, 1
mortem illius impedita fuit, quo minus
fieret:***

VALENT. ERNEST. LOESCHERI *ausfuhr*
motuum zwischen den euangelisch- lutherischen vn
cuius pars *prima* Lipſ. MDCCVII. * et *secunda* 1
prodiit; vtraque autem MDCCXXII. non solu
teris descripta est cum quibusdam additai
emendationibus; sed etiam accesserunt: *suppl*
ausfuhrlichen historia motuum, Lipſ. MDCCXXII.
nique sequuta est *tertia* pars, Lipſ. MDCCXXI
plectitur opus hoc, laude omnino dignum, l
trouersiarum inter lutheranos ac reformatos,
gnam adcurationem, diligentiam ac fidem pra
ducta autem illa est tantum ad annum MDI
tempus editæ *formulæ concordiæ*. Multa igitu

huc enarranda, atque optandum eſt, vt cœptum opus perficiatur ſiue vnius; ſiue plurium induſtria, qui rerum ſatis periti ſunt ac neceſſariis ſubſidiis inſtructi. Qualis occaſio libri huius ſcribendi auctori data fuerit, ex iam dicendis patebit. Quum Boruſſorum rex Fridericus I. conſilia ſua ad id adhiberet, vt lutherani ac reformati coniungerentur, LOESCHERVS ad regem hunc ſcripſit: *allerunterthænigſte addreſſe an ein grosmæchtigſtes oberhaupt im nahmen der euangeliſch-lutheriſchen kirche;* quod tamen non de expreſſo; ſed præſumto tantum, vti dicitur, conſenſu intelligendum eſt, ſine indicio loci atque auctoris, MDCCIII. 4. Contra libellum hunc prodiit: *exceptions-ſchrift wieder eine allerunterthænigſte addreſſe, ſo an ſeine kœn. maieſtat in Preuſſen im namen der euangeliſch- lutheriſchen kirche gerichtet worden,* itidem ſine auctoris ac loci mentione, MDCCIII. 4. illum autem IO. CHRISTOPH. BECMANNVM eſſe, nemo ignorat. Ab aduerſario hoc vt LOESCHERVS ſe defenderet, emiſit: *hiſtorie der erſten religions motuum zwiſchen den euangeliſch-lutheriſchen vnd reformirten, nebſt chriſtlicher beantwortung der exceptions-ſchrift,* cet. Lipſ. MDCCIV. 4. vbi ſcriptoris nomen etiam omiſſum fuit. Reſpondit BECMANNVS in *der chriſtlichen erwegung der hiſtorie der erſten religions-motuum zwiſchen den euangeliſch-lutheriſchen vnd reformirten, an ſtatt einer duplique,* MDCCV. 4. Vltimum hoc ſcriptum, ſatis copioſum, LOESCHERVM ad id præcipue adduxit, vt librum antea memoratum atque inſcriptum: *ausfuhrliche hiſtoria motuum,* componeret atque illud refutaret; præter hoc autem, Lauaterum, Hoſpinianum, Dieſtium, Orthuinum Gratium, Arnoldum, vt titulus pluribus docet, impugnauit. Inter *pontificios:*

LVDOVICVS MAIMBVRGIVS dedit: *hiſtoire du caluiniſme,* Pariſ. MDCLXXXII. MDCLXXXVI. 4. cui a reformatis quibusdam bellum indictum eſt; hoſtibus autem his minus reſtitit; nec ad cauſſam ſuam defendendam adgreſſus eſt. Prodierunt aduerſus eum: PETRI BAELII *critique generale de l' hiſtoire du caluiniſme du P. Maimbourg*, Vill. franc. MDCLXXXII. 12. duobus tomis, quam primam editionem ſecunda eaque aucta eodem anno, ac tertia MDCLXXXIV. ſequuta eſt, ac *nouuelles lettres de l' auteur de la critique ge-*

nerale de l'histoire du caluinisme de mr. Maimbourg
MDCLXXXV. 12. itidem duobus tomis;* item:
sur l'histoire du caluinisme, de monf. Maimbourg,
MDCLXXXII. 12.** PETR. IVRIEI *histoire verit*
uinisme; ou memoires historiques touchant la reform
posées a l'histoire du caluinisme de mr. Maimbourg,
MDCLXXXIII. 12.*** ac *histoire du caluinisme et d*
pisme, mises en parallele; ou apologie pour les ref
pour la reformation et pour les reformées, contre
titulé: l'histoire du caluinisme par mr. Maimbourg,
MDCLXXXIII. 12. et 4.* IO. HENR. HEIDEGGER
papatus, nouissimo historiæ lutheranismi et caluinismi
βίαιον reposita, quæ primum in lucem exiit
Nicander ab Hohenegg, vir. soc. iesu, Amstel. MDC
ac paullo post gallice cum titulo: *histoire du papism*
MDCLXXXV. 12. duobus voluminibus: deinde
auctoris nomine, Amstel. MDCXCVIII. 4. quam
iam supra laudaui.

Exstat quoque SOVLIERI *histoire du caluinisme*
nant sa naissance, son progres, sa décadence et sa fin
Paris. MDCLXXXVI. 4.** Opus hoc quodam mod
ferri potest, licet id præcipue ad Galliam spectet.
illud est in duos ac decem libros atque auctor
tum ita persequitur, vt caluinismi ortum ad Fran

SCVLTETI *annalium euangelii, passim per Europam is partae seculo renouati, decades*; quarum autem duae prior ab anno MDXVI. posterior ad annum MDXXXVI. dspexerunt, Heidelberg. MDCXVIII. et MDCXX. 8. uod res non contemnendas complectitur; debita au-fectione atque adcuratione haud constat:*

COB. BASNAGII *histoire de la religion des eglises re-r, dans laquelle en voit la succession de leur eglise, la uité de leur foi, principalement depuis le huitieme siecle, lissement de la reformation, la perseuerance dans les me-bgmes, depuis la reformation iusqu' a present*, vna cum tia de origine et progressu praecipuorum errorum ec-e romanae. Opus hoc, quod inter reliqua generis hu-scripta, a reformatis diuulgata, principatum tenet, IVETI maxime *historiae variationum ecclesiarum prote-tium*, oppositum est. Primam lucem id vidit Roterod. CXC. 8. duabus partibus:** deinde adiunctum est eius-a *histoire de l'eglise depuis iesus-christ iusqu' a present*, rod. MDCXCIX. fol. quoniam autem quartam illius em constituere debebat hocque nomine necesse erat, cum prioribus partibus connexum esset, variae factae sunt s mutationes. Postea liber hic separatim iterum iterum-e prodiit: Roterodami MDCCXXI. 8. ac cum insignibus itamentis, post auctoris obitum, MDCCXXV. 4. duo-s tomis:

DANIEL. GERDESII *introductio in historiam euangelii, lo XVI. passim per Europam renouati, doctrinaeque reformatae*, a documentis pietatis ac rei litterariae, cuius tomus pri-us Groning. MDCCXLIV. secundus MDCCXLVI. tertius MDCCXLIX. quartus MDCCLII. 4. in lucem exiit. Eam uctor ita scripsit, vt eruditionem, moderationem ac iudi-ii vim monstret adparatumque adferat rerum perutilium

Quemadmodum nunc commemorata scripta historian cclesiae ac doctrinae reformatae generatim tradunt atqu llustrant; ita in aliis idem argumentum speciatim pe tractatum est. Sunt eorum varia genera. Quaedam pe tine

* exstat in VON DER HARDT *histor. litterar. reformat. part.* V. c *introductione.*

** *acta eruditor.* MDCXC. *p.* 398.

tinent ad dogmata maxime controuersa. De s
spectant huc: LVDOVICI LAVATERI *historia*
et progressu controuersiæ sacramentariæ de cœna do
anno MDXXIV. ad annum MDLXIII. enarrata
MDLXIII. 4. et ibidem MDCLXXII. 8. RVDOLPH.
NIANI *historia sacramentaria*, cuius duo tomi su
oppositus est pontificiis ac quinque libris exponi
dominicæ prima institutione: de vero eius vsu et
primitiua et veteri ecclesia: de origine, progre
moniis et ritibus missæ, transsubstantiationis et ali
rorum ecclesiæ romanæ. Tomus hic Tiguri MD
exiit. Alter agit de origine et progressu contro
cramentariæ de cœna domini, inter lutheranos et
tos ortæ, ab anno MDXVII. ad annum MDCII. Tigur.
Vtraque pars iterum litteris descripta est
MDCLXXXI. fol. Addi potest: SAM. DIESTII
historico-irenica de lite et pace religiosa euangelic. D
MDCLXIII. cuius prior pars etiam historiam con
huius continet. Multa præterea disputata esse int
ranos ac reformatos de prædestinatione, atque
pariter ac longiorem hac de re fuisse litem, con
historiam dogmatis huius pertinent: IO. IACO
TINGERI *fata doctrinæ de prædestinatione et grati*
lutari, secunda et aduersa, inde a beato apostolorum

:NDII dissertationem de *colloquiis caritatiuis, se-*
r Germaniam irrito euentu institutis, quam præ-
rs * adiutus, publice defendit, Ien. MDCCXIX.**
ratio librorum, quibus historia ecclesiæ refor-
rum regionum, prouinciarum, locorum descri-
ales sunt: HENRICI ALTINGII *historia eccle-*
Groning. MDCLXXX.*** LVDOV. CHRISTIAN.
ausfuhrlicher bericht von der reformation der kir-
r vnterpfaltz, MDCCXV. 4. BVRC. GOTTH.
ausfuhrlicher bericht von der pfaltzischen kirchen-
, MDCCXXI. 4. HELVICI GARTHII *bericht von*
rs-wesen im furstentbum Hessen, entgegen gesetzet
schen bericht der marpurgischen kirchen-bandel,
SOVLIERI *histoire du caluinisme en France*, quam
isui: BRANTII *historia reformationis belgicæ:*
I *historia reformationis ecclesiæ anglicanæ:*
histoire de la reformation de la Suisse; item: *hi-*
æ reformatæ in Hungaria et Transiluania, a *Lampio*
ures alii, iam prætermittendi, quia proprium
i itidem inter scripta historiæ ecclesiasticæ habent.
iam adiumenta, qui de *formula* nostra *concordiæ:*
dordracena: de domesticis reformatorum con-
de viris ac rebus gestis præcipuorum ecclesiæ
doctorum Zwinglii, Caluini, Bezæ atque alio-

tionem adhuc facere liceat, quod HARTWIG. BAMBAMIV edidit, hoc titulo: *auszug einiger merkwurdigen historie bey den religions-streitigkeiten mit den reformirten*, MDCCVII.*

§. II.

Qvi in studiis controuersiarum cum reformatis feliciter progredi velint, ii recte sibi consulent, vbi scripta symbolica auctoritate apud reformatos prædita, diligenter perlegant atque ex istis intelligant, quæ sint eorum dogmata. Quam præferunt, dignitas illorum diuersa est. Alia tantam existimationem sibi conciliarunt, vt, non ab omnibus; a plerisque tamen sanctioribus reformatorum cœtibus adprobata sint ac recepta: alia singulares tantum sunt confessiones, certarum societatum ecclesiasticarum, quæ Caluini doctrinam sequuntur, propria.

Scripta prioris generis sunt: *confessio belgica*, *catechismus palatinus* ac *decreta canonesque synodi dordracenæ*; posterioris autem confessiones heluericæ, anglicanæ, gallicæ, palatinæ, marchicæ atque aliæ, de quibus supra dissérui.

§. III.

Cvm libris symbolicis coniungenda sunt scripta eorum doctorum, qui apud reformatos in singulari honore sunt atque existimatione, quia in istis ecclesiæ reformatæ dogmata explananntur atque vberius exponuntur. Differunt ea inter se, ac si ad modum tractandi respiciamus; alia sunt *dogmatica*; alia *polemica*, quæ præcipue ad hunc pertinent; vbi autem animum aduertamus ad res ipsas, in istis traditas; siue ad eorum argumentum, commode in *generalia* ac *specialia* diuidi possunt. Iam enarrabo, quæ inprimis *polemica* sunt, eaque *generalis*, si tem varii argumenti, qualia ediderunt:

VLRIC. ZWINGLIVS, cuius *opera*, quæ quatuor tomis constant, in lucem prodierunt Tigur. MDXLV. fol. sine loci atque anni mentione: ibidem MDLXXXI. fol. ac Basil. MDXCIII. Quæ germanice scripsit, ea *Leo Iudæ*, *Rudolph Gualtherus* ac *Caspar Megander* in latinum sermonem translata

---

* *vnschuldige nachrichten*, 1706. p. 220.

. Sunt opera ista diuersi argumenti, vel dogmati-
olemici; vel exegetici. Aetate hac vtilitas, quam
non magna est, quia post Zwinglium exstitere-
i ecclesiæ reformatæ dogmata maiore eruditione
ac defenderent. In libris polemicis contra pon-
anabaptistas ac lutheranos disputatur. Quidam
ectant ad controuersiam de sacra cœna, quos postea
k. Quamquam scripta hæc nunc non magni vsus
nuntiaui; tamen tantum abest, vt illa contemnen-
eniamus negligenda sint; vt ad historiam pariter ac
tiam certaminum cum reformatis adiumenta ad-
que ipse Zuinglius inter reformatos doctores pri-
um teneat: *

CALVINVS, cuius *tractatus theologici* titulo
: *opera* eius coniunctim prodierunt, Amstelod.
.I. fol. Ex istis commemorasse sufficiat: de *cœna*
confessionem fidei, nomine ecclesiarum gallicarum
: de *æterna dei prædestinatione: breuem responsionem*
las nebulonis cuiusdam calumnias, quibus doctrinam
dei prædestinatione fœdare, conatus est; item: *con-*
mutuam in re sacramentaria ministrorum tigurinæ
sis ecclesiæ: libellos contra *Westphalum* et *Hesbusium*
cœna. Reliqua eius scripta polemica pontificiis,
tis, socinianis, Serueto atque aliis opposita sunt.
legenda est eius *institutio religionis christianæ*, si
: velit, quid de singulis fidei capitibus, maxime
rsis, statuerit. Supra copiose de ista disserui.
uit non solum ac defendit Zuinglii errorem de sa-
; verum etiam dogma de absoluto electionis de-
uxit atque auctoritate sua apud reformatos confir-
Immo Caluinus is fuit, qui discidium inter nos
natos augeret ac vulnus redderet insanabile. Ope-
, quorum pleraque sunt exegetica, coniunctim
Geneu. MDLXXVIII. voluminibus XII. ibidem
MDCXVII.

INGLII diligenter recenset SIMLERVS in *epitome biblioth.*
, p. 81. Præcipua etiam DVPINIVS ita enarrat, vt simul il-
summam indicet, in *bibliotheque des auteurs separez de la*
ion de l'eglise romaine tom. 1. part. 1. p. 108.

MDCXVII. fol. tomis VII. ac Amstelodam. MDCL[illegible] tomis IX. postea autem præmissus est nouus titu[illegible] anno MDCLXXI.

HENRIC. BVLLINGERVS, qui magnum [illegible] doctrinam reformatæ ecclesiæ defendendi, monstra[illegible] solum contra pontificios atque anabaptistas; veru[illegible] nostrates, inprimis Io. Brentium, Iac. Andreæ ac Io[illegible] Westphalum de sacra cœna ac communicatione id[illegible] diuinorum pugnauit. Opera eius, in decem tomo[illegible] MDLXXXII. edita sunt, quorum octo priores dogm[illegible] que exegetica; duo posteriores autem polemic[illegible] complectitur. In his sunt libri duo de *origin[illegible] vtriusque in christo naturæ, tam diuinæ; quam hu[illegible] tra varias hæreses adsertio orthodoxa;* item: *orth[illegible] doctrinæ confessio, per tigurinæ ecclesiæ ministros, c[illegible] theri calumnias et conuicia: tractatio verborum d[illegible]* domo patris mei mansiones multæ sunt: *consensu[illegible] circa naturas christi: repetitio ac dilucidior explic[illegible] sensus veteris orthodoxæ catholicæque christi eccle[illegible] ctrina de inconfusis proprietatibus naturarum christi indiuisa persona permanentibus*, ceter. *responsio ad [illegible] cusationis capita, quæ hodie maxima importunitat[illegible] lumnias summaque cum iniuria quidam inquieti scri[illegible] capita coaceruant ministrorum tigurinæ ecclesiæ, qu[illegible]*

THEOD. BEZA, qui post Caluinum summam auctoritatem apud reformatos sibi conciliauit ac multa eaque atrocia bella pro istorum erroribus, inprimis contra lutheranos, gessit. Pugnauit aduersus Westphalum ac Heshusium de coena domini: aduersus Brentium atque Andreæ de omnipræsentia christi secundum humanam naturam, ac varios libros, postea inter scripta specialia a me adducendos, illis opposuit. Præter hos, adgressus est Flacium, Selneccerum, Pappum atque alios. Disceptauit cum Castellione de æterno prædestinationis decreto, ac quam ille adornauerat, latina interpretatione noui fœderis: cum Balduino pro Caluino, ac cum Ochino, polygamiæ defensore. Quæ igitur reliquit ingenii monimenta, pleraque sunt polemica ac testantur, illum in controuersiis: immo in altercationibus diligenter versatum esse, sæpe modestiæ oblitum: *

PETRVS MARTYR, qui itidem defensoribus ecclesiæ reformatæ adnumerandus est. Arma sua tulit contra pontificios ac lutheranos, speciatim Brentium ac cum hoc de vnione duarum naturarum in christo disputauit; ea tamen ratione, vt moderationi studeret, cum in modo, quem adhibuit, loquendi; tum in ipsis sententiis, quas amplexus est. Inter scripta eius principem locum tuentur: *loci communes theologici*, quos supra percensui: **

LAMBERT. DANAEVS, cuius exstant: *elenchi hæreticorum, vbi facili et singulari methodo explicatur, qua ratione hæreticorum paralogismi deprehendi et solui possint*, Geneu. MDLXXIII. 8. *responsio triplex de tribus quæstionibus: de sacra domini cœna: de maiestate hominis christi: de non damnandis dei ecclesiis, nec auditis; nec vocatis, ad fratres tubingenses et triplex eorum scriptum*, Geneu. MDLXXXI. 8. Prima responsio opposita est: præfationi ordinis theologorum tubingensium, GERLACHII *anti-Danæo* præmissæ: secunda

LAONICI

* ANTON. FAYVS ὑπομνημάτιον *de vita et obitu Bezæ*, Geneu. MDCVI. 4. edidit ac syllabum scriptorum eius adiecit, cui BAELII *diction.* voce *Beza* addas. *Tractationum* eius *theologicarum volumina tria*, Geneu. MDLXX. LXXIII. LXXXIII. fol. prodierunt.

** NICERONII *memoir. tom.* XXIII. p. 216. FABRICII *histor. biblioth. part.* I. p. 346.

Neopol. Palatin. MDLXXXII. fol. edita, quia i
tur, quæ de prædeſtinatione, perſeuerantia ſa
duratione, ſacra cœna ſcripſit. Cum his con
eiusdem libri duo de *incarnatione filii dei*, qu
municatione proprietatum diuinarum ac de c
chriſti ſecundum humanam naturam diſputat
liqua iſtius ſcripta princeps locus tribuitur li
elohim. Occaſionem dedit Zanchius publicæ
inter noſtrates ac reformatos de prædeſtinati
dictatis theſibus de illa durius loquutus eſt; qu

ANTON. SADEEL, proprio nomine DE
dictus, qui pro reformatorum dogmatibus, i
cra cœna, acriter pugnauit, a noſtris ideo t
tatus, vti ſcripta, poſt hæc memoranda, compr
eius prodierunt: Geneu. MDXCII. fol. MDX
tomis: Lugdun. MDXCIX. fol. ac, quæ eſt
quemadmodum et titulus habet, MDCXIV. fol.

DAVID PAREVS, cuius varia ſcripta pr
cleſiæ reformatæ noſtratibus oppoſita ſunt,
ſacra cœna atque omnipræſentia humanæ na
ſpeciatim pro Caluino ipſo, de quibus, vti e

eneu. MDCXLII. fol. tribus tomis, et Francof. II. fol. quatuor tomis: *

L. PERKINSVS, qui inter Anglos scriptis polemi-m sibi adquisiuit. Praeter alios, reliquit libros: de *stionis modo et ordine:* de *catholico reformato:* de *gratia et libero hominis arbitrio.* Scripta eius con-in lucem exierunt latine, Geneu. MDCXI. MDCXXIV. III. fol. duobus tomis: anglice Cantabrig. MDCI. mis: Londin. MDCIII.

PISCATOR, cuius scripta quaedam ad controuersias formatis pertinent ac contra lutheranos composita e sacra coena quippe ac de praedestinatione, quo-sequentibus adcuratiorem notitiam suppeditabo:

MACCOVIVS; siue MAKOWSKY, cuius loco hoc eam am mentionem facio, quoniam *Maccouius rediuiuus Nicolai Arnoldi*, Amstelod. MDCLIX. 4. publicae luci us est, quo vri varii manu eius scripti libri sunt euul-a in illis habentur: *theologia polemica:* πρωτα ψευδη *iorum, socinianorum, lutheranorum, arminianorum, istarum:*

DOVIC. CROCIVS, qui disceptauit cum Hoëo, in-Mentzero de quaestione: num reformati augustanae ionis socii habendi sint; nec ne? Scripta, hac de re postea enumerabo. Tantum tamen abfuit, vt eccle-doctoribus penitus se commendaret; vt istis displi-quod statueret de gratia diuina, eam esse ampliorem, in dogmate de praedestinatione Melanchthonem, ve-receptorem, sequeretur:

CROCIVS, itidem inter ecclesiae reformatae defen-nostrae autem aduersarios referendus. Qui quum *uersatione prutenica; seu consideratione problematum bmii de glorioso dei et beatorum caelo*, Colon. Brand. III. 8. ** BALTHAS. MENTZERVM lacessisset hic-*tersionem calumniarum Ioannis Crocii*, Giess. MDCXX. 4. ssam suam agendam in lucem protulisset, ille *defensi-nem*

* *m vita et obitus* illius edidit eiusdem filius, PHILIPP. PA-S, MDCXXXIII. 4.

** HARTKNOCHII *preussische kirchen-historie*, p. 526. 538.

nem secundæ partis conuersationis prutenicæ, s
Mentzerum, Marpurg. MDCXXIII. 8. MEN
tem emisit: *responsionem ad defensionem se*
conuersationis prutenicæ Io. Crocii, Giess. M
MDCXXVI. 8. Præterea ipsi certamen fuit cu
no ac Deutschmanno, quorum scripta quum a
augustanæ confessionis pertineant, ea vna cun
gumenti huius sigillatim percensere, mihi anin

MARC. FRID. WENDELINVS, qui singul
in eo collocauit, vt reformatorum doctrinam
confirmaret ac contra aduersarios defenderet,
stianæ theologiæ systemate maiori ac *christiana th*
compendio; tum maxime, si ad dogmata, inte
formatos controuersa, respiciamus, in *exercit*
logicis, *vindicibus pro theologia christiana Wende*
hardo oppositis, Cassell. MDCLII. 4. et MDCLXI
gnarunt illum præter Gerhardum, Musæus, I
Mœbius, Velthemius, postea commemorandi:

CHRISTOPH. MASSONVS; siue qui fictum
præfert, CHRISTIAN. BECMANNVS * in *ana*
sali, primum duobus: deinde quatuor volumi
MDCXXII. MDCXL. 4. edita, contra Hoē atque
nostræ doctores: denique cura filii: *Io. Christo*
sub titulo: *anatomia vniuersalis triumphans*.

se de la doctrine des reformés sur la prouidence,
nation, sur la grace et sur l'eucharistie et en par-
se de la confession de foi de S. A. S. monsigneur
e Saxe, contre vn liure composé par la faculté de
eipzic, Magdeburg. MDCXCIV. 8. Præter hos,
reformatos exstiterunt scriptores polemici;
lii non cum nostratibus de ecclesiæ suæ doctri-
atheis, naturalistis, iudæis, socinianis, fanati-
is, arminianis congressi sunt, nomine hoc su-
iorati: aliorum libri ad concordiam luthera-
:formatorum restituendam spectant ac huius-
ad inferiorem locum reseruo, istorum men-
ito omittenda est.

§. IV.

controuersiarum cum reformatis ita pro-
st, vt et scripta consulantur, quæ aduersa-
; istorum opposuerunt. In his principes
quippe qui a prima horum certaminum
. hoc tempus industriam suam ad id adhi-
formatorum errores confutarent ac doctri-
am defenderent. Emiserunt hanc in rem
generales; partim *speciales.* In *illis* locum

THAEI *warnung vor dem caluinismo*, Rostoch.

. HVBERI *beweisung, daß die heidelbergische*
irem neulich ausgesprengten gemæld zweier beth-
haftigem, falschen laugnen vnd furgeben ihre
e wieder das leiden vnsers herrn vnd erlæsers
decken vnd verbergen. cet. Tubing. MDXC. 4.
deckung des caluinischen geists, welcher sich vn-
leiden iesu christi fur vnsere sunde zu verlæug-
uheben, Vitemberg. MDXCIII. 4.

HEILBRVNNERI *summarischer begrif vnd ge-*
lerlegung der zwinglischen vnd caluinischen leh-
s artickeln vnserer christlichen religion, Lauging.
I. MDXCV. MDCXCVII. 4. et Francof. MDXCIX. 8.

synopsis doctrinæ caluinianæ altera, *wiederholte erzehlung* [illegible] *caluinischen irrthumer in allen zwischen den reinen lehrern augspurgischer confession vnd ihren strittigen religions artickeln samt grundlicher wiederlegung ihrer entschuldigung vnd* [illegible] *gumenten*, contra Beumlerum, Tossanum et quosdam al[illegible] ibidem MDXCV. 4. *grundlicher bericht von den 25. hauptstucken der caluinisten*, ibidem MDXCVIII. 4.

CONR. SCHLVSSELBVRGII *theologia caluinistarum* [li]bris tribus, Francof. MDXCII. MDXCIV. germanice ibid. MDXCVI. 4. quibus accessit liber quartus MDCX. 4. vbi [au]ctor demonstrare voluit, reformatos de nullo fere doc[tri]næ christianæ capite recte sentire:

NICOL. SELNECCERI *Caluinus rediuiuus*, *das* [illegible] *Zuinglii, Caluini, Bezæ eigentliche meinung von etlichen* [illegible] *nehmen streitigen religions- articuln vnd spruchen der heil. schrift mit ihren eigenen worten*, Francof. MDLXX[illegible] MDXCI. MDXCIII. 4.

GEORG. NIGRINI *anti- caluinismus*, *das ist*, *grund[liche] entdeckung des gantzen caluinischen glaubens vnd wesens* [illegible] *vrsachen verfasset*, Francof. MDXCV. 4.

PHILIPP. NICOLAI *bericht von der caluinisten gott* [illegible] *ihrer religion*, Francof. MDXCVII. 8.* *bericht von der gant[zen] caluinischen religion*, ibidem atque eodem anno, 8.

ZACHAR. FABRI *hundert vnwahrheiten der caluini[sten]* Vitemb. MDXCVIII. 8. *victoria ex bello lutherano- caluini[co]* *bericht, wouon bisher zwischen den lutherischen vnd caluinis[chen] gestritten worden, vnd wie die lutherischen obgesieget*, ibid. *verzeichnis 200. ketzereyen vnd vergleichung mit der* [calui]*nischen lehre, daraus befindlich, daß der caluinisten lehre* [ar]*ger, als alle solche ketzereyen*, Lipſ. MDCXXIII. 8.

SALOM. GESNERI *warnung an die stande in Schl[esien] fur dem caluinismo*, Vitemb. MDCII. 8.

LVCAE OSIANDRI *enchiridion controuersiarum inter [lu]theranos et caluinianos*, Tubing. MDCIV. MDCVII. L[ips.] MDCVIII. Vitemb. MDCXV. 8.

GEO

* liber hic non solum separatim sæpius publicæ luci expositus [est] translatus etiam in auctoris *oper. germanic. tom.* III. p. 97. S[?] TETVS defendit illum in *innocent. theolog. hamburgens.* p. 63. *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1732. p. 196.

, *baptiſmo et prædeſtinatione*, Magdeburg. MDCVI.
4. MDCXVIII. 4.* præter hæc autem, prodierunt
ca ſacra, caluinianis et photinianis oppoſita, Ien.
MDCLVI. 4. quo volumine comprehenſa ſunt
*rda caluiniſtica: propugnaculum anti-parcanum:
racipuorum caluinianorum et photinianorum* ac
dam contra ſocinianos, *examen* videlicet *præci-
biſticationum, quibus recentiores photiniani æter-
deitatem impugnant*, ac diſſertatio de *nouo et bor-
photinianorum circa doctrinam de ſatisfactione*
omnia vtiliter legenda ſunt:

R. FINCKII *controuerſiæ theologicæ et philoſophi-*
DCVII. 8. MDCIX. 8. duobus voluminibus, quas
fero, quia iſtæ variis Caluini ſectatoribus, Go-
atori, Angelocratori, Keckermanno atque aliis
alſis opinionibus oppoſitæ ſunt:

HINCKELMANNI *caluinismi errores præcipui,
ei in omnibus fere articulis fidei*, duabus ac vi-
ationibus propoſiti ac refutati, Roſtoch. MDCXI. 4.
nimirum ac deo: de chriſto, prædeſtinatione,
dei, peccato, libero arbitrio, lege et euangelio,
e et operibus bonis, eccleſia, pœnitentia, ſacra-
tismo et ſacra cœna, adiaphoris et vita æterna:

quae caluiniani mouerunt orthodoxis, subinde occurrentium quod præclarum ac perutile opus, Gieſſ. MDCXI. 8. Vitem MDCXIV. 8. ac Ienæ MDLV. 4. prodiit:

HENRIC. ECKHARDI *faſciculus controuerſiarum theo- gicarum, quæſtiones fere omnes atque ſingulas, de quibus in augustanæ confeſſionis theologos et caluinianos diſceptatur, co- tinens*, cuius multæ editiones memorantur, Lipſ. MDC MDCXI. qua ſecunda editione caluinianorum nomina verba, quantum fieri potuit, addita ſunt; item MDCX MDCXXV. MDCXXXI. 8.* *Refutationem* Eckhardi edi NICOL. ARNOLDVS, Franeck. MDCLXXVI. 8. defenſus tem eſt a IO. AVGVST. STEMPELIO in *vindiciis* pro Ek- hardo:

IAC. RENECCII *caluinianorum ortus, curſus, exit- das iſt, der caluiniſten anfang, lauf, ausgang*, Hamb. MDCXII præter quam editionem, duæ aliæ MDCXVII. MDCLI ducuntur. Liber hic non tam hiſtoricus eſt, quemadm dum inſcriptio eius ſignificare videtur, quam polemicus que inter alia comparationem reformatorum cum mul antiquioribus hæreticis: immo cum iudæis ac turcis ex bet atque ita nimium auctoris feruorem in diſputan monſtrat. Eiusdem: *principes controuerſiarum articul oder hauptſtreit-artickel von der taufe, abendmal, perſon ch ſti, gnadenwal, rechtfertigung vnd der wahren kirche erk ret*, Hamburg. MDCX. MDCXIII. 4. omitto, quia opus homilias complectitur:

POLYCARP. LEYSERI *fragen: ob, wie vnd warum lieber mit den papiſten gemeinſchaft haben vnd mehr vertra zu ihnen tragen ſolle, dann mit vnd zu den caluiniſten?* Li MDCXX. 4. ac *caluinismus*, Vitemb. MDCXXIII. 8.

IO. GISENII liber de *caluinismo*, Gieſſ. MDCXVII. 4. iterum ibidem MDCXX. 8. præter hunc autem, exſtat opus de *Zuinglio-caluinismo fugiendo*, cuius duæ partes gentorat. MDCXXI. 4. lucem adſpexerunt; acceſſit au pars tertia, vt titulus habet, *loco repurgationis collegii ri lenſis, ab imperatore Ferdinando* II. *priuilegiis cohoneſtati*

* HOORNBEEKIVS de libro hoc ſiniſtre iudicat; legenda autem quæ apud CRENIVM *animaduerſion. part.* XII. p. 50. habentur.

caluinianis vero temere occupati, commaculati et deformati, Rintel. MDCXXV. 4.

BALTHAS. MENTZERI *bericht von den furnehmsten stucken der christlichen lehre: von christi person: von der heiligen taufe: vom hochwurdigen abendmal: von ewiger gnadenwahl*, Giess. MDCX. 12. MDCXIV. 8.

IO. HIMMELII *collegium anti-caluinianum, quo disputationibus* XIV. *mataeologia caluiniana methodice proponitur et profligatur*, Ien. MDCXXIV. MDCXXXIV. 4. *vana victoria caluiniana*, XIII. *disputationibus demonstrata*, ibidem MDCXXXVII. 4.

CHRIST. ALTHOFERI *speculator anti-caluinianus, hoc est, disputationes theologicae, in quibus veritas praecipuorum dogmatum, inter nos et caluinianos controuersorum, defenditur et caluinianos semetipsos contradictionibus implicare ac confundere, vna ostenditur*, quod opus duabus ac decem disputationibus constat, ab auctore Altorfii ab anno MDCXXXIV. ad MDCXXXVI. publicae luci expositis atque vno volumine iunctis:

IO. GERHARDI *disputationum theologicarum, in quibus dogmata caluinianorum iuxta seriem Marc. Frider. Wendelini expenduntur, tessaradecas*, Ien. MDCXXXVIII. 4. Volumen hoc, a filio *Io. Ernesto* editum, continet quatuor ac decem dissertationes, non a Gerhardo quidem; sed iis, qui respondentium munus obirent, conscriptas; eo tamen praeside ab anno MDCXXXIV. defensas, praeter vltimam, quam quo minus moderaretur, mors impediuit. Adnumerari istae etiam possunt scriptis particularibus, vtpote Wendelino oppositae, qui et in *exercitationibus theologicis, vindicibus pro theologia christiana*, antea commemoratis, caussam suam tueri voluit:*

MENNONIS HANNEKENII *sylloge quaestionum theologicarum inter orthodoxos et caluinianos*, Marp. MDCXXXIX. 8.

IACOB. MARTINI *collegium anti-caluinianum*, Vitemb. MDCXLIV. 4.

SAMVEL. GERLACHII *bellum intestinum; siue discordia concors caluinistarum, das ist, einheimischer krieg; oder einhel-* lige

* vide FISCHERI *vit. Gerhardi*, p. 480.

lige vneinigkeit deren alſo von ſich ſelbſt genannten reformit lehrer in den glaubens - artickeln vnd gemeinen kirchen brauch, ceter. Rig. MDCLI. 8.*

IO. SCHARFFII *excuſſio caluinismi; ſiue exercitatio anti-caluiniana*, Vitemberg. MDCLIV. 4.

IVSTI FEVRBORNII *ſuccincta epitome errorum cal nianorum, triginta diſputationibus breuiſſime comprehen* Gieſſ. MDCLI. MDCLIV. Vitemberg. MDCC. 8. quæ præ al eiusmodi libris commendanda ac legenda eſt:

IO. CONR. DANNHAVERI *hodomoria ſpiritus caluinia* duabus partibus, Argent. MDCLIV. 8. opus licet non p ſpicue ſatis; adcurate tamen atque erudite ſcriptum:

IO. CHRIST. SELDII *topica caluiniana*, Cobur MDCLV. 12. Francof. MDCLXXX. 8.

ABR. CALOVII *diſcuſſio controuerſiarum, hodierno tempo inter eccleſias orthodoxas et reformatos cœtus agitatarum*, V temberg. MDCLV. 4.

GOTTFR. OLEARII *iſagoge anti - caluiniſtica*, Li MDCLXII. 8.

IO. DEVTSCHMANNI *examen publicæ mataeologiæ r formatorum*, Vitemb. MDCLXIV. 4.

PETR. HABERKORNII liber de *erroribus caluinianoru fundamentalibus, quoad ſcripturam ſacram*, ſyncretiſtis opp ſitus, Gieſſ. MDCLXVIII. 4.

AVG. VARENII *anti-caluinianismus orthodoxus*, ſex ac ce cem diſputationibus propoſitus, Roſtoch. MDCLXVIII. 4.

MELCHIOR. NICOLAI *anzeige vnd erklærung des rel gions-ſtreits mit den reformirten in den haupt-puncten von d perſon chriſti, gnadenwahl vnd heiligen abendmal*, Stuttga MDCLXIII. 4.

CASP. LOESCHERI *obex caluinianorum ſyncretiſmo p ſitus*, Lipſ. MDCLXIX. 4. cuius libri mentionem iam faci quia in eo demonſtratur, Caluini ſectatores omnia fi dogmata reddere incerta:

SEBAST. SCHMIDII liber *vom glauben der reformirt in Deutſchland*, Hamburg. MDCLXXX. 8. *vom unterſcheid* *en*

* *vnſchuldige nachricht.* 1711. p. 313. LANGEMACKII *hiſtor. catec part.* II. p. 665.

euangelischen lutherischen vnd der reformirten lehrsatze, wornach grundlich zu vrtheilen, ob selbige nur etliche nebenfragen; oder den grund der seeligkeit betreffen, vnd eine religions einigkeit vnd bruderschaft verhindern kœnnen, qui tractatus primum sine auctoris nomine; deinde autem cum isto, Sleswic. MDCC. in lucem exiit:

DANIEL. SEVERIN. SCVLTETI *nothwendigkeit der verbesserung der reformirten lehre*, Hamburg. MDCLXXXV. 8. *iudicium supremum de caussa, euangelicam inter reformatamque ecclesiam hactenus disceptata*, Lipſ. MDCLXXXIX. 4. *vniuersalismi reformati discussio*, Hamburg. MDCCIII. 8. *iterata ecclesiæ reformatæ inuitatio ad pium in doctrina consensum*, [illegible] MDCVII. 8.

HECTOR. GOTTFR. MASII *kurtzer bericht von dem vnterscheid der wahren euangelisch- lutherischen vnd reformirten lehre*, Hafn. MDCXCI. MDCXCVII. 12. Francof. et Lipſ. MDCCXXVI. 12. qui libellus perspicue, distincte atque adcurate scriptus est, * eiusdemque: *amica velitatio epistolaris cum Paullo Infantio de gratia vniuersali, fide infantum aliisque fidei capitibus*, ex manuscriptis post auctoris mortem a Seuerino Lintrupio, Hafn. MDCCXVIII. 4. edita: **

IO. WANDALINI *vnterricht von der caluinischen lehre [illegible]keit*, Francof. MDCXCVI. 12. opusculum, quod ex danico sermone in germanicum conuersum est: ***

[illegible] AVG. PFEIFFERI *anti-caluinianismus; oder vnterricht [illegible] der reformirten religion, wie weit die reformirten; oder [illegible] caluinisten in ihrem glauben vnd lehre von vns euan[gel]ischen abgeben*, Lubec. MDCXCIX. et MDCCXXIX. 8. *

IO. ADAM. SCHERZERI *collegium anti-caluinianum, quadraginta disputationibus publicis excussum* ac cum præfatione [illegible] *Schmidio* editum, Lipſ. MDCCIV. 4. opus, ita comparatum, vt in eo non solum reformatorum dogmata iusto ordine proponantur ac rite explicentur; verum etiam argumenta istorum debita adcuratione confutentur: **

IODOCI

* *sammlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1726. p. 804.
** *acta eruditor*. MDCCXIX. p. 153.
*** LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 813.
* *ibidem* p. 808. *act. eruditor*. MDCC. p. 431.
** *noua litteraria hamburg*. MDCCIII. p. 495.

tigkeiten mit denen reformirten, MDCCVI. 8.

ANONYMI *friedliebende vntersuchung der* *puncten der euangelisch-lutherischen vnd reformi* MDCCXXIV. 8. quod scriptum compositum est *gium* eiusque librum refellendum, postquam nem lutheranam adhuc professus fuerat; nun formatorum cœtum se adiunxerat, hancque defendere, sibi sumserat: *

LAVR. REINHARDI *breuiarium controu reformatis*, vna cum breuiario *controuersiarum nis*, Vinar. MDCCXXXV. 8. perbreue quidem; tamen contemnendum opusculum, quum ill ac dogmata religionis reformatæ summatim ex futandos esse reformatos per argumenta gene pellantur, doctissimi viri probarunt ac rei hui in dissertationibus dederunt, cuiusmodi sunt: *reformatos non posse consolari tentatos*, Ien. HENNINGII *hypotheses ecclesiæ reformatæ iusti sentiali aduersari*, Gryphisw. MDCXCIX. BVR *ambigua reformatorum fide*, Rostoch. MDCCXXX

Referri etiam huc possunt scripta polemic legiis atque ordinibus theologorum nostror rum nomine ac publica auctoritate contra ref posita atque euulgata sunt. In his locum

ausgelassene kayserliche edict ergangen zwischen casselischer linie, vnd Georgen, Philipsen vnd *n, darmstadischer linie*, cet. Cassell. MDCXXXII. fol. lariis darmstadienses petierunt, vellent re- Quam responsionem licet per decem annos fru- tassent; rei tamen controuersæ se consulere pos- t, si cœptam pugnam continuarent atque in lu- rent: *nothwendige ausfuhrliche special wiederle- s hessen-cassellischen publicirten wechsel-schriften ge- reiben landgrafs Wilhelmen von Hessen an landgraf 'hilipsen vnd Friederichen*, Giess. MDCXLVII. fol. is luculentius monstratur, in terris cassellanis emendatio sacrorum facta fuisset, ibi primum religionem adprobatam; postea autem hac ab- ocum eius substitutam esse reformatam.*

it huc etiam theologorum virtembergensium ntra reformatos, speciatim: 1) *heidelbergenses.* nt: *eine treuherzige vermahnung*, MDCV. ac vir- ses ad pacem cum reformatis faciendam adhor- am præcipue ob caussam, quia principalis tan- sio sit de sacra cœna. Quum virtembergenses *igen erinnerung* ostenderent, augustanæ confes- is ac reformatos in doctrinis ita inter se distare,

operam dederunt in *dem anhang des ausfuhrlichen beric[h]* MDCIX. ac virtembergenses *continuationem examinis;* a[c] *fernern gegen-bericht* sequenti anno publicæ luci expos[ue]runt, cui libello quum heidelbergenses itidem se oppo[ne]rent ac virtembergenses *promotionem examinis* MDCX. [ex]hiberent, plures libelli ab vtraque parte emissi sunt ac b[el]lum productum est longius. Ediderunt heidelbergens[es] *endliche v'erweisung;* virtembergenses autem: *schlusre[d] oder abfertigung der endlichen vberweisung*, MDCXI. [i]*beschlus der endlichen vberweisung;* hi: *sieg vnd triu[mph] der vnuberwindlichen wirtembergischen schlusrede*, MDCXI[I] illi; siue heidelbergenses: *grundliche wiederlegung d[es] angemaßten sieges, mit welchen die virtembergischen theo[lo]gen vergangenen iahrs aufgezogen kommen*, MDCXV. h[i] siue virtembergenses: *sieg vnd triumph-zeichen der virte[m]bergischen schlus-rede, das ist, grundliche antwort auf ein[en] vngenannten caluinistens pasquils, dieses tituls:* grundlic[h] wiederlegung, MDCXVII. cui accessit: *ein dutzend calui[ni]scher schein zeichen, das ist, bericht an alle christliche le[ser] vnd schlusliche abfertigung der heidelbergischen theolog[en]* Scripta, quæ nomine *theologorum virtembergensium* luce[m] adspexerunt, omnia fere a MATTH. HAFENREFFER[O] composita sunt:* II) aduersus *bremenses*, qui postqua[m] scripserunt: *wahrhaftige vnd christliche verantwortung a[uf] die ihnen zugemessene artickel*, virtembergenses restitera[nt] illis in *der wahrhaften vnd grundlichen wiederlegung der v[er]meinten verantwortung der prediger zu Bremen*, Tubin[gæ] MDLXXXII. cuius scripti auctor est IACOB. ANDREAE quo[d] explanatio dogmatum de persona christi, de baptismo, de [sa]cra cœna, de prædestinatione ac de ceremoniis continet[ur]. Bremenses, vt caussam suam agerent, ediderunt: *abfer[ti]gung der gerümten wiederlegung dr. Iacob Andreæ vnter d[em] namen der wirtembergischen theologen*, ac: *antwort auf d[r.] Iac. Andreæ vnter dem namen der wirtembergischen theolog[en]*

---

* notitiam hanc sumsi ex PFAFFII *libr. comment. de actis scriptis publicis ecclesiæ virtemberg.* p. 58. sq. adde STRVVII *pfælzische [kir]chen historie*, p. 524. Heidelbergensium controuersiæ huius sc[ri]pta coniunctim prodierunt, sub titulo: *der heidelbergischen [vnd] den wirtenbergischen theologen etliche iahr her gewechselte schrift[en]* MDCXIV. 8. et iterum Cassell. MDCLXXXII. 8. duobus tomis.

ausgesprengte vermeinte wiederlegung; oppofuerunt autem virtembergenses: *grundlichen bericht von zweien schriften der caluinischen predicanten zu Bremen,* MDLXXXV. cuius auctor itidem IAC. ANDREAE est.* Quæ virtembergenses contra tigurinos disputarunt, ea posthæc enarrandi, locus erit.

Nec silentio prætermittendum est luculentum opus theologorum vitembergensium, quod inscriptionem præfert: *kurtzer vnd grundlicher beweis, daß der reformirten; oder caluinisten lehre der seligkeit nachtheilig vnd verdamlich sey, darinn zugleich erwiesen, daß sie im grund des glaubens vnd der seligkeit irren, nebst einem anhange der einhelligen beystimmung vnserer euangelischen kirchen wegen verdammung der caluinischen lehre,* Vitemb. MDCLXIII. 4. Cuius operis conficiendi licet colloquium, inter theologos marpurgenses ac rintelenses institutum, eo consilio, vt lutherani ac reformati ad communionem sacrorum reducerentur, occasionem dederit; hoc autem nomine id ad scripta, quemadmodum adpellantur, syncretistica pertineat; illud tamen eam ob caussam iam adduco, quia singuli reformatorum errores percensentur ac diiudicantur. De libro, dicto *staffortensi,* qui itidem ad controuersias cum reformatis spectat, supra disserui.

§. V.

CONVERTO me ad scripta *specialia*, partim a reformatis edita; partim illis a nostratibus opposita, quæ quum inter se discrepant, ordinis ratio postulat, vt classes eorum constituantur. *Primam* adsigno libris singularium dogmatum, quibus reformati doctores operam ad id adhibuerunt, vt proprias sententias suas probarent ac defenderent; aduersarii autem eosdem refutarunt. Ipsa doctrinæ capita, inter vtrosque controuersa, sunt varia. Locum in istis tenet dogma de *christo*, quem reformati profitentur, vnam personam exhibere, duabus naturis, diuina ac humana, constantem, hancque personam infinita potentia, scientia, præsentia atque aliis virtutibus vale-

* vide FRATRIVM dicto loco p. 60.

valere; negant contra, humanæ eius naturæ attri
uina communicata, illumque, tamquam hominem
præsentem esse, vt prauæ sententiæ suæ de sac
subueniant. Error hic vti ex instituto a nostrati
fligatus; ab ecclesiæ vero reformatæ addictis defe
ita multa scripta in lucem prodierunt, quæ spec
certamen hoc pertinent.

Orta est controuersia hæc post sacrorum emen
ministerio Lutheri diuinitus peractam; ante tam
lam concordiæ, in lucem productam. Ex quo
erat, progressa deinde est ac in longius produc
cem emisit: IO. BRENTIVS librum de *perso
duarum naturarum in christo et adscensu christi i
sessione eius ad dextram dei patris*, Tubing. MDL
temberg. MDLXXVIII. 8.* eoque veram corporis
nis christi præsentiam in sacra cœna explicauit
confirmauit, ita, vt doceret, etsi christus in cælu
derit; eum tamen certo loco non circumscribi.
oppugnandum quum HENR. BVLLINGERVS
tractationem verborum domini: in domo patris me
nes multæ sunt, *Ioann.* XIV, 2. Tigur. MDLXI. eaq
præsentiam christi secundum humanam naturam
dogma nostrum de sacra cœna impugnasset, restitit
TIVS in *sententia de libello Bullingeri, cuius titulus*

pus in certo loco inclusum esse, quia hoc ad essentiam corporis pertineat. Vtrique BRENTIVS respondit in libro *de maiestate christi ad dextram dei patris et de vera præsentia corporis et sanguinis eius in cœna*, Francof. MDLXIII. 4. aduersus quem BVLLINGERVS in *fundamento firmo, cui tuto fidelis quiuis inniti potest*, Tigur. MDLXIII. 8. caussam suam agere voluit, acerbiori stilo vsus, inprimis contra Lutherum. Eam ob caussam necessarium esse BRENTIVS putauit, vt istum repelleret, hocque et præstitit in *recognitione prophetica et apostolicæ doctrinæ de vera maiestate christi ad dextram dei, patris sui omnipotentis*, Tubing. MDLXIV. 4. quatuor partibus, quarum *prima* de incarnatione christi: *secunda* de adscensu eius in cælum: *tertia* de sessione eius ad dextram dei ac *quarta* de adoratione et inuocatione christi exponitur. Præter iam adducta scripta, spectant huc: BRENTII *testamentum*, germanice editum: BVLLINGERI *vtriusque in christo naturæ adsertio orthodoxa*, Tigur. MDLXIII. 8. *repetitio doctrinæ de inconfusis proprietatibus duarum naturarum in christo, vna persona*, ceter. contra Brentium, Tigur. MDLXIV. 8.*

Brentius in certamine hoc progredi noluit; nondum tamen finis illius factus est. Quæ enim Brentius deposuerat, arma IACOBVS ANDREAE sumsit ac congressus est cum THEODORO BEZA, postquam hic contra Brentium scripserat: *responsum ad Ioannis Brentii argumenta, quibus carnis christi omnipræsentiam nititur confirmare;* siue ad illius librum, antea memoratum atque inscriptum: *recognitio doctrinæ de vera maiestate christi.* Aduersarium hunc ANDREAE profligauit in *adsertione pia et orthodoxa doctrinæ de personali vnione, qua respondetur ad primam partem libri Theodor. Bezæ, cui titulum fecit:* responsum ad Brentii argumenta, ceter. Tubing. MDLXV. 4. et in *pia, breui et perspicua expositione controuersiæ de duabus naturis in christo deque vera præsentia corporis et sanguinis eius in eucharistia, in qua responsum Bezæ de carnis christi omnipræsentia contra Brentium refutatur et ea, quæ Bullingerus contra eiusdem Bren-*

* extat in eiusdem *tractation. theologicar. volum.* I. p. 507.

Brentii recognitionem *in lucem edidit*, *refelluntur*, Tubi[illegible]
MDLXV. 4. Oppofuit quidem BEZA libellum de *hypoſtat[illegible]*
*duarum in chriſto naturarum vnione;** non defuerunt [illegible]
tem, qui ipſum atque alios eiusdem erroris defenſores [illegible]
fellerent. Nomine theologorum virtembergenſium p[illegible]
diit: *beſtændige wiederholung vnd grundliche erklærung der [illegible]*
chen vnd ſchulen im furſtenthum Wirtemberg lehr vnd bekant[illegible]
von der perſon vnd beeden naturen vnſers herrn vnd heilan[illegible]
chriſti, von ſeiner himmelfart, ſitzen zur rechten gottes [illegible]
wahrhaſtigen gegenwærtigkeit ſeines leibes vnd blutes im [illegible]
ligen nachtmal, geſtelt von den virtembergiſchen theolog[illegible]
Tubing. MDLXVII. 4. contra occultos caluinianos ſaxonic[illegible]
Auctor operis huius IAC. ANDREAE eſſe fertur. Id [illegible]
etiam LVCAE OSIANDRO tribuitur.** Confectum [illegible]
illud theologis Saxoniæ, quippe qui occaſionem eius [illegible]
ponendi præbuerant, quum librum: *die wiederholte [illegible]*
liche gemeine confeſſion nach der alten grundueſt D. Luth[illegible]
wieder die ſacramentirer vom abendmal des herrn [illegible]
perſœnlichen vereinigung der gœttlichen vnd menſchlichen [illegible]
tur in chriſto: von ſeiner himmelſart vnd ſitzen zur rechte[illegible]
gottes, MDLXXI. in lucem emiſiſſent, eum in finem, vt co[illegible]
feſſionem ſuam de iam dictis dogmatibus ederent. Aucto[illegible]
ritate quoque ac nomine theologorum virtembergenſiu[illegible]
ſcriptum huius tituli: *kurtzer, einfæltiger vnd wahrhaf[illegible]*
ger bericht des ſtreits vber dem heiligen abendmal vnd [illegible]
perſon chriſti zwiſchen den reinen kirchen vnd den ſacram[illegible]
tirern, darinnen dargethan wird, worauf nochmals der [illegible]
handel ſtehe: wie nahend; oder ferne man von einander [illegible]
gefæhrlich vnd hochſchædlich der ſacramentiriſche irthum, [illegible]
was dargegen ein frommer chriſt von beiden artickeln [illegible]
abendmals vnd der perſon chriſti einfæltig glauben vnd hal[illegible]
ſoll, geſtelt durch die wirtembergiſchen theologen, Tubin[illegible]
MDLXXV. ad publicum vſum translatum eſt, ab ANDREAE
vti relatum legitur, compoſitum.

Su[illegible]

* eſt quoque in eius *tractat. theolog. volum.* I. p. 625.

** PFAFFIVS de *actis ſcriptisque publicis eccleſiæ virtembergic.* p. [illegible] exiſtimat, OSIANDRVM [illegible] auctorem; *introduct.* autem *in hiſt. theol. litterar. part.* II. p. 416. librum hunc ANDREAE adſcribit.

Sunt alia ingenii monimenta, quæ, caluinianis opposita, idem auctor reliquit: quibus speciatim cum Beza de colloquio mompelgardensi eiusque actis disputauit. Sed hæc enarrandi, postea aptiorem habebo locum. Quædam alia potius scripta adiungo, quæ, si temporis ratio habenda est, maiori iure huc referenda sunt.* Institutum fuit anno MDLXIV. colloquium maulbronnense inter theologos virtembergenses ac palatinos multaque de persona christi, communicatione idiomatum ac sacra cœna disputata sunt; tali tamen euentu, qualis eiusmodi colloquiorum proprius fere esse videtur. Lis non sublata; sed aucta est ac data fuit occasio scriptorum polemicorum, ex quibus præcipue commemoranda sunt: *christliche vnd in gottes wort gegrundete erklærung der wirtembergischen theologen bekantnuß von der maiestæt des menschen christi zu der gerechten des vaters, vnd der wahrhaftigen gegenwærtigkeit seines leibes vnd blutes im heiligen abendmal*, ceter. Tubing. MDLXV. ac *lezte antwort der wirtembergischen theologen von der maiestæt des menschen christi zur gerechten der almæchtigen kraft gottes vnd seiner wahrhaftigen gegenwærtigkeit im heiligen abendmal, samt angehefften zeugnissen der furnemsten theologen vnserer zeit*, Tubing. MDLXVI. 4.**

Mentio præterea facienda est: IACOB. SCHEGKII, qui licet philosophiæ atque artis salutaris doctor esset; eo tamen tempore in certamen venit de christi hominis omnipræsentia, postquam a principe suo, Christophoro virtembergensi, iussus fuerat, sententiam suam de controuersia hac declarare. Mandato huic vt satisfaceret, litteris consignauit, quid statueret, idque, a theologis tubingensibus adprobatum, lucem adspexit, hoc titulo: *de vna persona et*

 duabus

* scriptorum BVLLINGERI, BEZAE, BRENTII atque ANDREAE, de quibus disserui, notitiam suppeditant etiam: LOESCHERVS in *der ausfuhrl. histor motuum*, *part.* II. p. 271. PFAFFIVS libro de *actis scriptisque publicis ecclesiæ virtembergicæ*, p. 38. et in *diascepsi de cælo beatorum*, p. 37. sqq. Addi potest HOSPINIANVS *histor. sacram. part.* II. p. 288. atque aliis locis libri huius. BRENTII scripta habentur in eius *oper. tom.* VIII p. 831.

** conf. PFAFFII liber de *actis scriptisque publicis eccles. virtemberg.* p. 76. sq.

duabus naturis in christo, *in qua responsione*
christi, secundum humanitatem suo modo vbique
stia quoque praesentis, perspicue explicatur, Tubi
Quo libello edito, ERASTVS non solum caus
in *responsione ad libellum Iacobi Schegkii*, *quo*
libri sui de vna persona et duabus in christo nat
respondit, Geneu. MDLXVII. sed etiam aduers
buit SIMON SIMONIVS ac contra Schegkiu
prehensiones. Ab vtroque defendit se SCHE
sponso ad Simonis Simonii libellum vanissimum, *q*
veritatem libri de vna persona et duabus naturi
fellere, ac quod huic adiunctum est, in *breui r*
ptum Th. Erasti, *quo explicatur*, *hactenus*
Schegkium cum Erasto, Tubing. MDLXVIII. 4.
tem accessit eiusdem *anti-Simonius*, Tubing.
et antea *prodromus anti-Simonii*, Tubing. MD
Schegkius adhuc in certamine hoc non sine l
fuerat seque theologis tubingensibus atque a
ctrinae defensoribus probauerat. At vero q
tur, se a reformatis in falsam persuasionem a
res tubingenses ab iis dissentire, quae ab ipso

... tempus pertinent. IO. MARBACHII *vnter-*
wahrhaftige erweisung, daß iesus christus durch die
vereinigung nach seiner menschheit in alle gœttliche
ud herrlichkeit versetzet sey, Argent. MDLXVII. 4.
eformatorum autem: CHRISTIAN. HESSIAN-
: qui fictum nomen hoc sibi dedit, CHRISTOPH.
ANI, *refutatio dogmatis de fictitia carnis christi*
tia et reali idiomatum in ipsis naturis communica-
erbo dei et perpetuo ecclesiæ aduersus Nestorium et
ı *consensu*, cum *Theodor. Bezæ* præfatione, Geneu.
BENEDICT. THALMANNI *adsertio ortho-*
inæ de vnitate personæ et distinctione duarum na-
: christo, Tigur. MDLXXVIII. 8. Heidelberg.
:. 8. IO. SIMLERI *orthodoxa et breuis expositio*
: christi, domini et seruatoris nostri, secundum hu-
uram in his terris præsentia, Tigur. MDLXXVIII. 8.
nentione ac laude maxime dignus est: MARTIN.
·II *libellus de duabus naturis in christo: de hypo-*
m vnione: de communicatione idiomatum et aliis
r, *inde dependentibus*. Qui postquam Ien. MDLXX. 8.
icem adspexerat, magnam existimationem is sibi
t ac sæpius litteris descriptus est. Memorantur

tiam chriſti hominis non tam abſolutam; q
uam, vti dicitur, adprobauit. Denique ad lo
fero: *de corporis chriſti omnipræſentia; ſiue*
logorum quorumdam germanorum ſententiam, i
doctrinæ chriſtianæ corpore, libro videlicet co
prehenſam, *cum eiusdem modeſta et chriſtia*
MDLXXVIII. 8. quo libro varia ſcripta contin
tus de perſona chriſti, qui eſt articulus VIII. *f*
diæ eiusque *ſolidæ declarationis*, latine reddi
theologorum bergenſium de ratione auctor
concordiæ in germanicis eccleſiis extra ſyno
dæ: Heshuſii epiſtola ad Chemnitium his d
docti cuiusdam viri et quamuis papiſtæ; ta
ſtatica vnione recte ſentientis, antea Vitem
editæ: animaduerſiones in nouum illud do
a doctis et piis quibusdam theologis ſcriptu

Omnia hæc ſcripta lucem adſpexerunt,
ſtra *formula concordiæ* iuris publici fieret.
prodiit, lites inter noſtrates ac reformatos
ctæ ſunt ac maiores, quum horum dogma
chriſti, ſacra cœna ac prædeſtinatione in i
ſent. Iterum igitur multi libri polemici v
exierunt atque in his de chriſto quoque, d

turis, communicatione proprietatum diuinarum, inprimis omnipræsentiæ, disputatum est. Quæ a neostadiensibus, anhaltinis, bremensibus, Ambrosio Wolfio; siue Herdesiano atque ab aliis reformatis contra ipsam *formulam concordiæ* scripta; a nostratibus autem istis opposita sunt: quæ theologi virtembergici ac vitembergenses aduersus helmstadienses, inprimis Danielem Hoffmannum, de omnipræsentia christi secundum humanam naturam, in *formula concordiæ* adprobata ac confirmata, disceptarunt, ea prætereo, vtpote iam enarrata. Illos potius reformatæ pariter ac nostræ ecclesiæ doctores adiungere, animus est, qui post editam *formulam concordiæ* de christo, præsertim de communicatione idiomatum diuinorum, speciatimque omnipræsentia singulari studio commentati sunt, ita vt de dogmate hoc dimicarent. Inter scripta, quæ *reformati* reliquerunt, argumenti huius sunt:

LAMBERT. DANAEI *demonstratio antithesis; seu repugnantiæ thesium et doctrinæ Iacobi Andreæ de persona christi, ex ipsismet illius thesibus collecta*, Lugd. Bat. MDLXXXI. 8. *examen libri de duabus in christo naturis: de earum hypostatica vnione et varia, quæ ex illa vnione sequitur, communicatione*, Geneu. MDLXXXI. 8. contra Chemnitium, cuius antea mentionem feci: *apologia; seu vera et orthodoxa orthodoxæ patrum sententiæ defensio ac interpretatio de adoratione carnis iesu christi, aduersus blasphemam et vere idololatricam Iacobi Smidelini, Andreæ filii, hæresin et sententiam in libro qui inscribitur:* solida admonitio ad Ioannem Sturmium, *nuper edito*, Antuerp. MDLXXXII. 8. *responsio de tribus grauissimis et hoc tempore maxime vexatis quæstionibus: de sacra domini cœna: de maiestate hominis christi: de non damnandis dei ecclesiis nec auditis; nec vocatis*, Geneu. MDLXXXI. 8. item: *adsertio, quod humana christi natura neque in vnione personali; neque per vnionem cum deitate τῦ λόγυ sit et euaserit deus, contra postremum Iacobi Smidelini scriptum de adoratione carnis christi*, Geneu. MDLXXXV. 8. atque alia scripta, postea commemoranda, ea præsertim, quæ aduersus Gerlachium composuit:

DAV. PAREI *methodus totius controuersiæ vbiquitariæ*, Neostad. MDLXXXVI.

HIERON. ZANCHII libri de *incarnatione*
ideo memoro, quia ibi de communicatione
diuinorum atque inprimis de omnipræsenti
nis disputatur atque auctor apud reformato
atque existimatione:

IO. LAMPADII *censura vbiquitatis, hoc e*
futatio argumentorum vbiquitariorum et omni
Nicolai librorum, Marpurg. MDCIX. 8. Refu
IO. AFFELMANNO in *censura censuræ lampa*
uicta adsertione doctrinæ catholicæ de omnip
secundum naturam eius humanam, et in *disputa*
de omnipræsentia secundum humanam natur
NICOLAI, quos Lampadius voluit oppugna
memorabo. Iam addo: IO. WEBERVM *L*
scium, Giess. MDCXVI. 4. LAMPADIVM aute
ductum scriptum, disputationem de *persona*
MDCXI. 8. edidisse:

IO. COMBACHII *confessio orthodoxa de p*
christi, Francof. MDCXVIII. 4. quem ref
FEVRBORNIVS in *examine confessionis ortho*
de persona et officio christi, Giess. MDCXVIII. 4.

ITH. MARTINII liber de *persona christi*, Brem. I. 8. duabus partibus, quarum prior samosatenianis, tis atque arianis; posterior autem vbiquitariis, no- Balthas. Mentzero opposita est. Oppugnauit il- ntzerus quumque Martinius caussam suam negligere ria vtriusque scripta, posthæc adcuratius enarran- tem producta sunt:

OLI SACHSII scriptum: de *attributis diuinis*, *nulli participatiue communicatis*, Francof. MDCXVI. 4. ntioribus spectat huc: IO. LVDOV. FABRICIVS, psit: *meditationem de controuersia circa personam ter euangelicos*, Heidelb. MDCLXXXV. 4. *

reformatis resisterent ac dogma de persona christi, *la concordiæ* propositum, non solum explanarent ac arent; verum etiam aduersariorum argumenta re- t, inter *lutherana* religionis doctores non defue- Ad lucem peruenerunt sequentia istorum scripta:

COLAI MENII *confessio de vera præsentia vtriusque natura apud ecclesiam*, *opposita insidiis quorum- rum*, *sub otioso portentosæ vbiquitatis titulo passim rmaniam oppugnantium*, Berolin. MDLXXXII. 4.

. MATTHAEI tractatus de *vnione personali et commu- ne idiomatum*, Vitemberg. MDLXXXIII. 8. Opposuit OLFGANG. AMLINGIVS *defensionem argumentorum, anhaltini realem; seu physicam idiomatum communi- m falsitatis conuicerunt*, Seruest. MDLXXXIII. 8. ac *vi- n de triumphata communicatione idiomatum*, Seruest. XXV. 8. MATTHAEVS autem dedit: *responsionem ad errorem*, *nouo libello ab Amlingio sparsum*, *de victoria* itemberg. MDLXXXVI. 8.

TEPHAN. GERLACHII *adsertio maiestatis christi homi-* ontra Io. Busæum, Tubing. MDLXXXV. disputatio de *a christi*, itidem Busæo opposita, ibidem MDXCI. ac de *ali duarum naturarum in christo vnione et communica-* Tubing. MDCXIV. quibus et eiusdem scripta, Danæo sita ac loco suo a me commemoranda, adiungi possunt:

is *operibus, quæ Tigur.* MDCXCVIII. 4. prodierunt, p. 237.

næ de persona et maiestate iesu christi ad d *potentiæque dei*, Francof. MDLXXXV. MDX MDLXXXVII. MDCIII. Lubec. MDXCIV. MDCL que libro auctor vsus est docendi ratione ac responsiones atque in posteriori simul quæ CHRISTOPH. PEZELIVS contra eius *mentis* scripserat. Aduersarium nactus est BIVM, cuius: *refutatio errorum Hunnii in* *sona christi eiusque ad dextram dei sedentis* *te*, MDLXXXVII. 4. ac liber de *persona et n* *et hominis*, *aduersus strophas nestorianas* MDLXXXVIII. 8. in lucem exierunt:

TILEMANN. HESHVSII tractatus de *d* *christo earumque vnione hypostatica*, Magde *bekæntnis von der persœnlichen vereinigung b* *christo*, Isleb. MDLXXXV. 4.

NICOL. SELNECCERI *repetitio doctri* *catione idiomatum et humanæ naturæ in ch* Francof. MDLXXXI. 8. *theses de proprietatibu* *rarum in christo et de communicatione in chri* MDXCIX. 8. in cuius librorum numero et

DR. OSIANDRI *tractatus de omnipraesentia christi, Christianum Waldensem, personatum caluinianum,* MDLXXXVII. 4.

WIGANDI *consideratio methodica de vbiquitate; seu sentia dei*, quae post auctoris mortem cura *Benedicti Mernii*, Regiomont. MDLXXXVIII. 4. prodiit;* hanc autem, exstat eius liber de *communicatione idio-* Francof. MDLXIX. 8. Lis ipsi fuit cum Heshusio *abstracti;* siue de quaestione: num dici possit: humana christi, in abstracto consideratam, adorandam esse? Heshusius, quum contra Bezam disputaret, adfirmat; nonnulli autem hoc ea sumebant sententia, ac si naturam christi humanam, extra vnionem hypostaticam consideratam, esse adorandam, ac quamuis negaret, sentire; Wigandus tamen, ipsi aduersus, sua auctoritate efficiebat, vt illi necessitas imponeretur, de prouincia, ei decedendi:

PHILIPP. NICOLAI *methodus controuersiae de omnipraesentia christi secundum naturam eius humanam*, Darmstad. MDCX. 8. *sacrosanctum omnipraesentiae iesu christi mysterium, commentariorum libris duobus solide et perspicue explicatum*, Francof. et Darmstad. MDCII. MDCIX. 8. *synopsis articuli controuersi de omnipraesenti christo, qua totum hoc mysterium ad necessariam eius cognitionem, intelligenter adsequendam, succinctis et perspicuis thesibus breuiter explicatur.* ** ptis his merito adnumerandus est eiusdem liber, germanice ac satis copiose compositus, sub titulo: *grundfest richtige erklarung des streitigen artickels von der gegenwart vnsers seligmachers iesu christi nach beyden naturen im himmel vnd auf erden*, Hamburg. MDCIV. 8.

IO. SCHROEDERI *apodixis theologica de donis increatis infinitis, a filio dei cum assumta humana natura per vnionem realiter communicatis*, Suinfurt. MDCVI. 8. *tractatus anasceuastici: de orali corporis christi in sacra coena manducatione ac de reali communicatione idiomatum doctrina de persona christi*, Giess. MDCX. 8. *pro-*

---

* *lung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1725. p. 897.

** omnia haec NICOLAI scripta sunt in eius *oper. latinor. tom.* I. p. 127. seqq.

problema theologico-logicum de communicatione proprietat vna cum *duobus tractatibus*, nunc memoratis, Gi MDCXVI. 8. *thronus regalis christi, hoc est, expositio ardui lius fidei christianæ articuli de sessione christi ad dextram patris omnipotentis*, Giess. MDCXV. MDCXX. 8. *sceptrum reg christi; siue defensio throni regalis christi*, ibidem MDCXX Germanice eius quoque exstat: *erklarung des artickels dem sitzen zur rechten hand gottes*, Giess. MDCXV. 4. Om hæc opuscula sunt erudita ac cum iudicio scripta. Spec huc etiam: CHRISTOPH. ALTHOFERI *anti-Becmann siue apologia sceptri regalis, a Schrædero adornati*, oppos Christiano Becmanno, Ien. MDCXXIX. 8. qua dogma de pe sona christi atque oraculum Paulli *Philipp.* II, 6. 7. 8. vb rius explicantur:

IVST. FEVRBORNII *fasciculus primus dissertation theologicarum de diuina christi, vt homo est, apud creatur omnipræsentia*, inprimis contra Philippum Cæsarem, cal nianum bremensem, Giess. MDCXIX. Marpurg. MDCXX MDCXLIII. 8.* *fasciculus quartus dissertationum theologic rum*, Giessæ MDCXXI. 8.** vbi de gloriosa iesu christi dextram dei patris sessione copiose ac luculenter disputatu item: *sciagraphiæ theologicæ dissertationes* IX. *de diuinæ et i finitæ maiestatis, christo iuxta carnem vere communicatæ, statu exinanitionis particulari et in subsequuto statu exaltati nis vniuersali vsurpatione*, Giess. MDCXXI. 4. qui libri a sol da argumentorum explanatione ac confirmatione com mendantur:

THEOD. THVMMII *maiestas iesu christi, a corruptel photinianorum, caluinianorum et iesuitarum præcipuis vindic ta*, Tubing. MDCXXI. 4. ac *repetitio sanctæ doctrinæ de mai state christi*, Tubing. MDCXXIV. 4.

IO. GEORG. DORSCHEI *dissertatio epistolica cum Aug stino Arisæo, studioso geneuensi, de sacra cœna et persona chri Argentorati anno christi* MDCXLIV. *instituta: nunc in luce edita*, Rostoch. MDCLVII. 4. qua Arisæi epistola ad Do scheum huiusque ad illam responsio continetur, ac quam

ni

* in *operibus* eiusdem *theologic.* p. 1.

** *ibidem* p. 523

[pr]ecipue de sacra cœna disceptetur; de persona tamen etiam exponitur. Quis sub ficto *Arisæi* nomine la[tet], ignorare, Dorscheus fatetur:*

[PE]TR. HABERKORNII *tractatus, fundamenta orthodoxa[e] [fide]i in articulo omnium grauissimo de persona christi iesu,* [contra] quosuis aduersarios, Giess. MDCLXI. 4. et cum ad[ditamentis] MDCLXV. 4.

[IOH.] MICRAELII *decas disputationum contra heterodoxiam [calvini]anam in loco de persona christi,* Stetin. MDCLIV. 4.

[ABR]. CALOVII *examen doctrinæ publicæ ecclesiarum re[forma]tarum et syncretismi cum orthodoxis in articulo de per[sona chri]sti θεανθρώπου,* Vitemberg. MDCLXVII. 4. scriptum, [quod a]ccurationem auctoris præfert ac laude dignum est:

[IOH.] BOTSACCI *gymnasium christologicum de ardua con[trouersi]a omnipræsentiæ iesu christi,* Gedan. MDCXXXVIII. [et] MDCLXXIII. 8. Præter hæc, doctissimorum virorum [disputat]iones habentur, quæ ad litem hanc pertinent: [...]ATI de *omnipræsentia carnis christi,* Tubing. MDCX. [...]i de *omnipræsentia christi secundum carnem,* Ien. [IO]. FECHTII de *omnipræsentia carnis christi,*** ac de *reformatorum fundamentali circa communicationem [idioma]tum,* Rostoch. MDCCIX. IO. CHRIST. PFAFFII de [omnipr]æsentia naturæ christi humanæ in statu exinanitionis,* [Tubin]g. MDCCXIX. CHR. MATTH. PFAFFII de *christo ho[mine i]n cælo terraque simul præsente,* Tubing. MDCCXXXVI.

§. VI.

[Inte]r principales errores, quibus reformati impli[cantur], locum etiam habet dogma illorum de *sacra cœna,* [com]paratum, vt veram ac substantialem corporis ac [sanguini]s christi in cœna negent; panem autem ac vi[num figu]ram tantum; siue imaginem corporis ac san[guinis c]hristi esse, adfirment, ac quamuis non omnes co[rpori so]lo præsentiam hanc impugnent; de re ipsa ta[men inte]r se consentiunt. Falsa hæc opinio magnas tur-bas

* [F]ECHTII *præfationem* ad DORSCHEI *commentar. in quatuor [euan]gelist.*

** [Vid.] eius *schediasm. sacr. p. 445.*

...entur, sacramentaria origo fuerit ac pro...
sacra cœna inter lutheranos ac reformatos
peracta. Spectant huc:

LVDOV. LAVATERI *historia de origine ... trouersia sacramentaria de cœna domini ab ... annum* MDLXIII. quæ MDLXIV. et iterum Tig... prodiit cuiusque auctor præ nonnullis ref... modestiam monstrauit: *

RVDOLPH. HOSPINIANI *historia sacr...* bus partibus, quarum prior Tigur. MDXC... pontificiis opposita est; posterior autem ... nos scripta, ibidem MDCII. fol. lucem adl... editionem hanc subsequuta est secunda Ge... fol. ** In opus hoc paullo ante memor... *historia* translata est, sine vlla illius mention... illud auctor scripti: *historische consignation ... craments-streits*, ficto vsus nomine *Christoph.* ... sub quo alii *Leon. Hutterum;* alii autem ... *Walpurgerum* latere, suspicantur: ***

SAM. DIESTII *dissertatio historico-irenica de lite et pace religiosa euangelic.* MDCLXIII. vbi historia certaminis huius itidem habetur:

Historie des sacraments-streits; siue pars quarta *apologiæ formulæ concordiæ*, a SELNECCERO ac CHEMNITIO contra AMBROSII WOLFII; siue quod verum auctoris nomen est, *Christoph. Herdesiani*, *historiam der augspurgischen confession* composita: primum sub titulo: *grundliche vnd wahrhaftige historia von der augspurgischen confession*, Lips. MDLXXXIV. fol. deinde cum inscriptione aptiore; *historie des sacramentsstreits*, Lips. MDXCI. 4. edita; antea autem studio *Iacobi Godofredi* in latinum sermonem translata, MDLXXXV. Opus hoc, de quo supra iam disserui, adcuratione præstat ac res, ab anno MDXX. ad MDLXI. de sacra cœna gestas, complectitur:

IO. WIGANDI liber de *sacramentariismo*, Lips. MDLXXXIV. 4. quo non solum dogmata sacramentariorum atque illorum argumenta ex Carolostadii, Zuinglii, Oecolampadii, Caluini scriptis recensentur atque confutantur; sed etiam historia de schismate sacramentario exhibetur:*

Der embdischen prediger historischer bericht vom streit des heiligen abendmals, MDLXXXIX. MDXCV. vbi tamen res historicæ nec diligenter satis; nec qua decet, fide enarrantur:

THEODOSII FABRICII *historia certaminis sacramentarii*, Magdeburg. MDXCIII. 4. quæ non aliud fere, nisi epitomen libri antea memorati atque inscripti: *historie des sacramentsstreits*, continet:

Historischer bericht, daß die lehre vom abendmal nicht iung, MDCCI. cuius auctor est reformatus ac quæ in HOSPINIANI *historia sacramentaria* relata sunt, ea summatim exhibet. Addatur:

MARTIN. CHEMNITII *adnotatio historica, quæ certamina omnibus ætatibus vsque ad nostra tempora de controuersia cœnæ in ecclesia fuerint.* **

Alia

[illegible] *von alten vnd neuen theol. sachen*, 1725. p. 895.

[illegible] in eius *fundamentis doctrinæ de præsentia corporis et sanguinis domini in cœna*, cet. p. 96.

Alia ſcripta ſunt particularia, id eſt, ita co
ſingularibus argumentis, quæ ad hiſtoriam
huius pertinent, lucem adferant. Inter refo
nulli operam in eo poſuerunt, vt probarent,
chriſtianorum doctores haud exiſtimaſſe, corp
nem chriſti in ſacra cœna vere ac ſubſtantiali
ſentia; ſed idem, quod nunc reformati de ſac
tradunt, docuiſſe; hac autem ratione dogmati
ſenſum hunc auctoritatem conciliarent. Refe
bent: MORNAEI libri de *eucbariſtia:* ALBER
chariſtia; ſiue cœna domini ſacramento: LARR
ſtoire de l'eucbariſtie: BASNAGII *biſtoire*
CLAVDII ſcripta contra opus: *la perpetuité*
l'egliſe catbolique toucbant l'eucbariſtie, de quil
ſerui. Quodam modo et locus hic adſignandus
chen ordnung, wie es mit der lehre des gœttlich
den ceremonien, auch mit andern dazu nœthigen
kirchen zu Strasburg bisher gehalten worden
quoniam ibi varia legenda ſunt, quæ hiſtoria
ſiæ huius ſpeciatim illuſtrant. Oppoſuiſſe
BEVTHERVS *bericht von der zu Strasburg* 15
ausgegangenen verænderten kirchen ordnung, MD
ſum autem ei eſt: in *der wiederlegung des unwa*
falſchen berichts, ſo wieder die ſtrasburgiſche ki

rima Lutheri constanter perseuerauerit, Francof. ad
MDXCII. 4. cum præfatione, quæ alius est auctoris:
*s historicus de Melanchthonis sententia de controuersia
mini*, a CASPAR. PEVCERO scriptus, Vitemberg.
I. 4. Quem licet theologi vitembergenses impugna-
belli caluiniani, cui titulus: tractatus historicus de
i viri Philippi Melanchthonis sententia de contro-
næ domini, *a Casp. Peucero ante plures annos scri-
tatione*, Vitemb. MDXCVII. 4. fatentur isti tamen,
hhonem varium fuisse in sententia de sacra cœna;
stantem, tandemque ad reformatos se adiunxisse.
nc etiam theologorum ienensium, IO. WIGANDI,
ANNI HESHVSII et TIMOTHEI KIRCHNERI
*fallstricken etlicher neuer sacramentschwarmer zu
rg, im neuen bekantnis listiglich versteckt, die welt
berucken vnd zu verfuhren, erinnerung vnd warnung*,
I. 4. dum in scripto hoc censoria animaduersio ea-
is in Melanchthonem adhibita est. Alii probare
nt, Melanchthonem doctrinam lutheranæ ecclesiæ
cœna semper adprobasse; nec confessionem augu-
eo consilio mutasse, vt caluinianorum errorem pro-
t. Inter hos caussam eius præcipue egit NICOL.
ECCERVS in *oratione de vita et laboribus Martini Lu-
len.* MDXCII. 4. postea a *Io. Frider. Mayero* octo di-
ionibus illustrata, Vitemb. MDCLXXXVII. 4. et in *dem
lten, kurtzen vnd lezten bekantnis vnd testament vom
abendmal*, ita, vt quamuis pro puriore Melanch-
doctrina pugnaret; confessionem tamen augustanam
utatam ei, cuius facta est mutatio, præferret; nec dis-
ur, post Lutheri obitum Melanchthonem propensum
buisse erga Caluini sectatores. Quum displicerent
HRISTOPH. PEZELIO, edidit ille: *wahrhaften be-
on den verbesserten exemplarien augspurgischer confes-
d warum es eigentlich zu thun sey in dem streit vom
abendmal, vnd daß Phil. Melanchthon vngutlich zuge-
rde, als solte er nach D. Luthers tod erst eine neue lehre
endmal eingefuhret haben, zu grundlicher wiederle-
es lezten bekantnis vnd testament D. Nicolai Selneccери*,
MDXCI. 4. ac negauit, Melanchthonem a doctrina

 sacræ

beilagen abendmal, Vitemberg. MDLX. 4. qui
ac confeſſiones Melanchthonis exhibet atqu
bare vult, Melanchthonem a dogmate augu
nis de ſacra cœna haud diſceſſiſſe, ** atque al
tamine hoc neutra pars deuitauit extremitat
ſtra ætate de diuinioribus epulis diſputata
ſcientia haurienda eſt ex IO. FRANCISC.
recentiſſimarum de ſacra cœna controuerſiarum,

§. VII.

LIBRORVM *polemicorum*, in quibus refo
ctrina ſua de cœna chriſti; lutherani auten
lam dimicarunt, ea eſt diuerſitas, vt alii ſing
certis doctoribus inſtitutas controuerſias
tur: in aliis de dogmate hoc generati
Certamina iſta vti temporibus ſuis diſtinct
horum rationem habere velimus, libroru
conſtituere licet atque ad *primam* eos refer
huius auctoribus, Caroloſtadio videlicet, Zu
lampadio in conſpectum orbis eruditi prod
illorum aduerſariis confutati ſunt.

* vide MOLLERI *Cimbr. litterat. part.* III. p. 650.

I. ANDR. CAROLOSTADIVS

...it tractatum *von dem wiederchristlichen misbrauch des brod vnd kelchs*, MDXXIV. 4. *dialogum von den greu... abgœttischen misbrauch des sacraments iesu christi*, eo... ...mpore 4. contra Lutherum: *auslegung der worte ... das ist mein leib*, MDXXV. 4. vbi itidem in Lutherum ...er contumeliose inuehitur: *ob man mit heiliger schrift ... mœge, daß christus mit leib vnd blut im sacrament* Omnia hæc scripta sine indicio loci prodierunt; ea Basileæ primam lucem adspexisse, nonnulli, inpri... ...ormati, referunt.* Impugnat in illis veram atque ...lem præsentiam corporis ac sanguinis christi in sa... ...na ac verba christi: *hoc est corpus meum*, ita inter... ...ur, vt pronomen *hoc* ad corpus christi referat, hac ...ia: *edite panem: hoc enim corpus meum*, veluti digito ...am, *pro vobis* tradetur.** Profligauit eum LVTHE... ...a libro *wieder die himmelischen propheten* eiusque par... ...ada, qui Vitemberg. sine anni mentione 4. exiit. ...it ei quidem CAROLOSTADIVS: *erklærung des 10. ...rinth. I. antwort gegen Luthers andern theil wieder die ...hen propheten vnd wie Carlstadt wiederrieft*, ac præter ...um hoc, edidit: *von dem neuen vnd alten testament. ...rs auf diesen spruch: der kelch ist das neue testament in ...em blut*, MDXXV. 4. Immo ciuis quidam rotenbur... ...s defensionem Carolostadii suscepit atque in lucem ...: *klag etlicher bruder an alle christen von der grossen ...echtigkeit vnd tyranney, so Endressen Bodenstein von Ca... ...at iezt von Luther zu Wittenberg geschickt.* Lutherus ...it cum Carolostadio diutius pugnare ac curam suam ad id ...s retulit, vt aduersarium ex tenebris erroris ad lucem

 ve-

* ...antur: SCVLTETVS *annal. euang. renou.* anno MDXXIV. p. 7. HOSPINIANVS *histor. sacram. part.* II. p. 51. HOTTINGERVS in ...en *heluetischen kirchen-geschichten, part.* III. p. 214. RVCHAT in *...istoir. de la reformation de la Suisse, part.* III. p. 346.

** vita ac scriptis Carolostadii exponunt: LOESCHERVS in *der ausführlichen histor motuum, part* I. *cap.* I. auctor *der auserlesenen ...ellischen anmerkungen, part.* III. p. 186. MAYERVS dissertatione ...e *Carolostadio* atque alii, quorum nonnullos FABRICIVS in ...*...ntifol. lutheran.* p. 89. enarrat.

Res tamen aliter cecidit, ac sperauerat Luri
munem cum eo veritatis caussam egit VRBA
in *der warnung wieder den neuen irrsal D. An*
stadt, des sacraments halben, MDXXIV. 4. *

II. VLRICVS ZVINGLIVS

statuit, panem ac vinum sacræ cœnæ sign
corporis ac sanguinis christi, hancque praua
proposuit, defendit ac propagauit variis in sc
ista: I) *epistola ad Matthæum Alberum*, MDXXIV.
controuersiæ fecit:** II) *commentarius de ve*
ligione, Tigur. MDXXV. 8. quo licet veluti sy
giæ exhibeat; dogmata tamen etiam controue
ac fuse de sacra cœna disputat, ita vt doctrina
substantiali corporis ac sanguinis christi, ta
cam, impiam et friuolam, acriter perstringat
refutare voluisse videatur.*** Quæ disceptati
na christi comprehendit, pars *commentarii* hui
nicam linguam conuersa est ac cum inscriptio
nachtmal christi, widergedæchtnis; oder dancksa
chen Zuinglius meinung, MDXXV. 4. separatim
teger autem *commentarius* itidem germanic
Leone Iudæ, hoc titulo: *von wahren vnd falsc*
commentariens, Tigur. MDXXVI. 8. III) *subsidii*

... ſchirm des weſentlichen leichnams vnd bluts chriſti ...nt, Tigur. MDXXVII. 8. ac latine ſtudio *Rod. Gual-* ...titulo: *pia et amica ad Martini Lutheri ſermonem ...ialis corporis et ſanguinis chriſti in ſacramento adſer-...ia et reſponſio*:* VII) *vnterrichtung vom nachtmal* ...gur. MDXXVI. 8. vbi Lutherum nominatim op-... VIII) *reſponſio breuis ad epiſtolam ſatis longam ...dam haud vulgaris, in qua de eucharistia quaeſtio* Tigur. MDXXVI. 8.*** IX) *amica exegeſis, id eſt, ...chariſtiae negotii, ad Martinum Lutherum*, Tigur. ...4. quae princeps eſt inter ſcripta, a Zuinglio de ... coenae adhuc euulgata. Quae de eodem argu-...thero ſcripta fuerant, ad ea refellenda in *exegeſi* ...us eſt atque in eo operam collocauit, vt compro-...a inſtitutionis non propriam; ſed figuratam ſigni-... praeferre:* X) *antwort vber D. Strauſſen buch-... ihn geſchrieben*, MDXXVI. 4. MDXXVII. 8.** XI) *daß ...: das iſt mein leichnam, der fur euch dahin ge-...,ewiglich den alten einigen ſinn haben werden, ...her mit ſeinen lezten buch ſeinen vnd des pabſts ſinn*

 gar

...ner. tom. II. p. 255.

Comprobant hoc, quæ ab eo accepimus, scrip
worte christi: das ist mein leib , noch feste ste
schwarmgeister, Vitemb. MDCXXVII. 4. qui egre
tus liber, iterum iterumque separatim formis
notationibus a *Io. Christ. Cramero*, Ien. MDCCX
a *Matthæo Iudice* latine conuersus, multam
existimationem hancque omni iure, quum L
gnauit pro reali corporis ac sanguinis chris
præsentia argumentis, quæ summam proba
habent: II) *bekentnis vom abendmal chri*
MDXXVIII. 4. quæ confessio dicitur *maior*, vt
memoranda, distinguatur: III) *kurtze confe*
mal, Vitemb. MDXLIV. 4. IV) adiungo eius
dem sacrament des leibes vnd bluts christi wied
geister, Vitemb. MDXXVI. 8. latine: *Lutheri*
simus super sacramento corporis et sanguinis ch
spondetur obiter et eiusdem sacramenti calumn
Vincentii Obsopœi, Hagen. MDXXVII. 8. Exst
lumina, quibus Lutheri scripta pro vera do
mentis, præsertim de cœna domini, coniunc
vti sunt: *Lutheri schriften wieder die sacra*
MDLXXIII. 4.*** ac *die vornemsten vnd besten*

schen vnd caluinischen secte, alten vnd neuen entgegen
, Vitemberg. MDLXXV. 4. iterum eodem loco atque
ac tertium Berolin. MDLXXXIX. 4. cura theologo-
tembergensium ac cum eorumdem longiore præfa-
His duo libri similis generis adiungendi sunt. Al-
PETR. GLASERI, instructus hoc titulo: *Wie der*
mann D. Martin. Lutherus wieder die sacramentirer
gepredigt vnd geschrieben, ausserhalb derer bucher,
er insonderheit vnd durchaus wieder sie handelt,
VII. 8. atque iterum cura *Theophili Glaseri*, filii,
. 4. postea autem studio *Casp. Finckii*, sub titulo:
redivivus, cum additamentis, Francof. MDCXIV. 12.*
alia, comprehendit iste testimonia, a Luthero de sa-
ia contra sacramentarios, vti adpellantur, ac de ma-
humanæ naturæ christi edita. Alter est: GEORG.
. ac titulum præfert: *τετράβιβλος ἀντιδειπνοσοφι-*
rtini Lutheri; continens librorum; secundi, qui ἀντι-
κὸς inscribitur: cui titulus est: περὶ τῆ ῥητῆ in ver-
: maioris et minoris homologetici analysin, Ien.
4. ac Gryphisw. MDCC. 4. cum accessionibus *Io.*
Mayeri. **. Inter reformatos nonnulli Lutherum
iati sunt, eum a nostra doctrina de sacra cœ-
cisse atque accessisse ad reformatos; *** defensus
est Lutherus contra aduersarios hos: a IOACH.
INO in libello: *Wider die landlugen der Heidelberger*,
DLXV. 4 * a CYRIAC. SPANGENBERGIO in *der of-*
ng vnd entdeckung der bosheit, Lutherum mit ver-
, misdeutung vnd verstimmelung seiner worte in vielen
zu einem caluinisten zu machen, MDLXXVIII. ** a

 HENR.

von alten vnd neuen theol. sachen, 1721. p. 398. adde SCHLE-
II *lebens-beschreibung Theoph. Glasers*, p. 135.
r etiam in MYLII *disputationibus theologic.* Ien. MDXCVIII. 4.
mnias has ac mendacia heidelbergenses præcipue ac neostadien-
sseminarunt, quod pluribus ostendi in *der einleitung in die re-*
ns-streitigkeiten ausser vnserer kirche, part. III. p 247.
r *historia der augspurg. confession*, contra Wolfium; siue *historie*
cramentsstreits, p. 504. conf. FABRICII *histor. biblioth.*
IV p. 248.
at scriptum hoc FABRICIVS *centifol. luther.* p. 451. minus
n IEVCKFELDVS in *syllabo librorum* SPANGENBERGII,
i in *histor. spangenbergensi*, p. 81. exhibet.

HENR. LEVCHTERO in *dem grundfesten beweisthum, da D. Luther bey seinem leben im articul vom abendmal niemal weder vor aufgang des sacramentsstreits; noch hernach vo seinem seligen ende zuinglisch gewesen*, Darmstad. MDCVII. 4. item ab ERASMO WILLICHIO in *Luthero anti-zuinglio-ca uiniano*, Vitemb. MDCXVI. 4.** atque ab aliis.***

Sunt alia scripta Zuinglio eiusque errori opposita: sc videlicet BVGENHAGII *epistola contra nouum errorem de sacramento corporis ac sanguinis iesu christi*, ad Hessum, Vitemb. MDXXV. 4. quo anno illa germanice quoque prodiit: THEOBALD. BILLICANI *epistola de verbis cen domini et opinionum varietate*, ad Vrbanum Regium scripta ac Vitemberg. MDXXVI. 8. cum REGII *responsione* edita: IACOB. STRAVSSII liber: *wieder den vnmilden irthum meister Vlrich Zuinglens, so er verneinet die wahrhaftige gegenwartigkeit des allerheiligsten leibes vnd blutes christi im sacrament*, MDXXVI. 4. ANDR. OSIANDRI *responsio ad Zuingli epistolam*, quæ vtraque lucem adspexit, hoc titulo: *epistolæ dua, vna Huldrichi Zuinglii ad Andream Osiandrum, qua cum eo expostulat, quod nouum illud de eucharistia dogma hactenus reiecerit ac temere impugnarit. Altera Andr. Osiandri in eumdem Huldrichum Zuinglium apologetica, qua docet, qui ob quam caussam reiecerit quidque posthac ab eo in illa caussa exspectandum sit*, Norimb. MDXXVII. 4.**

III. IO. OECOLAMPADIVS

fidelis ac strenuus adiutor Zuinglii in propagando error de sacra cœna, qui licet verba institutionis paullo aliter, a iste, explicauerit atque existimauerit, metonymiam in voc corp

---

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1740. p. 22.

** *ibidem* p. 761.

*** conf. FABRICII *centifol. lutheran.* p. 449. et 832. ac SCHLOSSERI *adpendix* I. *Lutheri lutherani*, p. 6. sqq.

* visus quidem est *Regius*, ad caluinianorum partes defecisse, quam epistola, ad Zuinglium scripta, haud obscure significasset, ab e sibi satisfactum esse in duabus litteris, ad Regium exaratis. Pr vera tamen sententia postea constanter propugnauit: conf. HOTTINGERI *histor. eccles. tom.* VI p. 431.

** de certamine hoc eiusque scriptis plura edisserui in *introduct.* i *contrNouers. Luth.* huius *oper. tom.* XX. præmissa, p. 24. sqq.

[illegible]s quærendam esse, ita vt verborum: *hoc est corpus* [illegible] sententia sit: *figura corporis mei*; ipsum tamen fal- [illegible]ogma Zuinglii, corpus ac sanguinem christi in sacro [illegible]io non præsentia esse, adsensione comprobauit ac [illegible] confirmando multa scripsit.* Edidit: *de genuina* [illegible] *domini, hoc est, corpus meum, iuxta vetustissimos au-* [illegible]*positione librum*, 8. sine mentione loci atque aucto- [illegible] addita autem epistola ad sueuicos sacerdotes con- [illegible] facere licet, eum Basil. MDXXV. lucem adspexisse.* [illegible] hanc quemadmodum Oecolampadius eo consilio [illegible]rat, vt dictos Sueuiæ doctores ad partes suas tra- [illegible] ita Bucerus ad Brentium scripsit ipsique concor- [illegible]c coniunctionem cum Oecolampadio commenda- [illegible]ENTIVS autem ipsi in responsione repugna- Quæ quum sub titulo: *epistola de verbis domini*: hoc [illegible]pus meum, *opinionem quorumdam de eucharistia refel-* [illegible] sine indicio loci atque anni prodiisset, ** BVCERVS [illegible] *apologiam, qua fidei suæ atque doctrinæ circa christi* [illegible]*rationem simpliciter reddit atque citra dentem depellit*, [illegible] *ipsum epistola quadam Io. Brentii crimina intendit*, [illegible]VI. 8. Sueuici theologi vt declararent, se Oecolampa- [illegible]ententiam haud adprobare posse, illorum nomine a IO. [illegible]TIO compositus est liber, inscriptus: *syngramma cla-* [illegible]*rum, qui Halæ Sueuorum conuenerunt, virorum super* [illegible] *cœnæ domini, et pium et eruditum ad Ioannem Oecolam-* [illegible], Hal. Sueu. MDXXV. 4. Vitemberg. MDXXVI. 8. [illegible]of. MDLXI. ac sæpius editus: *** etiam semel atque [illegible] germanice conuersus. Altera interpretatio inscri- [illegible]em præfert: *genætigter vnd fremdt eingetragener* [illegible]*t, auch mislichen deutens der Worte des abendmals chri-* [illegible]*gramma*, ceter. Vitemberg. MDXXVI. 8. altera, cuius

 auctor

[illegible]TINGERVS meminit germanicæ interpretationis libri huius, [illegible] titulum habeat: *von dem sacrament der dancksagung*, cuius- [illegible] auctor sit: *Ludou. Hetzerus*, in *den beluetischen kirchen-ge-* [illegible]*ichten, part.* III. p. 277. Latine liber hic exstat in PFAFFII *actis scriptis publicis ecclesiæ virtemberg.* p. 41.

[illegible] itidem in PFAFFII *actis et scriptis publicis ecclesiæ virtemberg.* 198.

ibidem p. 153.

auctor *Io. Agricola* est: *gegrundeter vnd gewisser beschlus et licher prediger zu Schwaben, vber die worte des abendma christi iesu:* das ist mein leib, MDXXVI. 4.* IO. OECOLAM PADIVS opposuit: *anti-syngramma* idque vna cum duobi sermonibus de *dignitate eucharistiæ* ac responsione ad Bill canum, paullo post sigillatim memoranda, sub titulo: *apol getica Io Oecolampadii*, MDCXXVI. 8 ac præter scriptum ho edidit: *billige antwort auf Luthers bericht des sacramen halb, samt einen kurtzen begrief auf etlicher prediger in Schwa ben schrift, die worte des herrn nachtmals antreffendt*, Bas MDXXVI. 4. Sueuici quidem a longiore pugna se abstin bant; erant tamen alii, qui caussam veræ doctrinæ tuere tur. THEOBALDVS BILLICANVS emisit *epistolam de ve bis cœnæ domini et opinionum varietate*, ad Vrbanum Regiur cuius antea mentionem feci; BILIBALDVS autem PIRCI HEIMERVS: *responsionem de vera christi carne et vero ei sanguine ad Oecolampadium*, Norimberg. MDXXVI. 8. cont OECOLAMPADII librum de *genuina verborum domini exp sitione.* Ab vtroque aduersario defendit se OECOLAM PADIVS ac cum *Billicano* congressus est in libello inscript *ad Theobaldum Billicanum, quinam in verbis cœnæ alienu sensum inferant;*** germanice autem, interprete *Ludoui Hetzero*, hoc titulo: *von nachtmal. Beweisung aus euang lischen schriften, wer die seyn, so des heiligen nachtmals wort vnrecht verstanden vnd auslegen, durch Io. Oecolampadium* MDXXV. 4. Basil. MDXXVI. 8. Contra Pirckheimerum scri psit: *responsionem de re eucharistiæ*, Tigur. MDXXVI. 8. a quum iste *secundam responsionem ad Oecolampadium* MDXXVI opponeret, ad *Bilibaldum Pirckheimerum de eucharistia li Hussehin, cui ab æqualibus a prima adolescentia Oecolampa dio nomen obuenit, responsionem posteriorem*, Basil. MDXXVII. 8 Vt Zuinglio opem ferret, ad Lutheri quoque duo scrip op

* de *syngrammate* hoc legantur: PLACCIVS *theatr. anonymor.* p. 174 SCHMIDIVS *sagittarian. introduct. in histor. ecclesiast. tom.* II. p. 150 PFAFFIVS *libr. de actis scriptisque publicis eccles virtemberg. cap.* I p. 4. VON EINEM in *dem leben Brentii*, p. 103. Defensores i lius recensui in *introduct. in controuersias Lutheri*, quam eius *op tom* XX. præmisi, p. 40.

** exstat in OECOLAMPADII *apologeticis*, quorum iam memini.

oppugnanda se contulit: ad alterum: *daß die worte christi, das ist mein leib, noch feste stehen,* in responsione tituli huius: *daß der misuerstand D. Martin Luthers auf die ewige beständige worte, das ist mein leib, nicht bestehen mag,* Basil. MDXXVII. 4. ad alterum idque *confessionem maiorem* in *responsione*, germanico sermone composita et a *Rod. Gualthero* latinitate donata.* Litem praeterea habuit cum Philippo Melanchthone, cuius haec fuit occasio. In comitiis spirensibus anni MDXXIX. de doctrina zuinglianorum damnanda agebatur; ne autem contra illam decretum fieret, Oecolampadius litteras ad Melanchthonem, in dictis comitiis praesentem, exarauit huiusque beneuolentiam sibi conciliare studuit. Ad epistolam hanc quum MELANCHTHON rescriberet ac monstraret, antiquiorum christianorum doctores de sacra coena cum lutheranis consentire; responsio autem haec cum latine sub inscriptione: *epistola Philippi Melanchthonis ad Io. Oecolampadium de coena domini,* MDXXIX. 8. tum germanice lucem adspiceret, OECOLAMPADIVS *responsionem* dedit ac probare adnisus est, sacri ordinis patres doctrinam zuinglianam sua auctoritate confirmare. Ad commentum hoc profligandum MELANCHTHON *sententias veterum aliquot scriptorum de coena domini, bona fide recitatas,* Vitemb. MDXXX. 8. edidit, postea a *Mich. Meurerio* in linguam germanicam translatas ac sub titulo: *spruche der vater vom abendmal des herrn,* MDXXXII. 4. ac MDLXXV. euulgatas. OECOLAMPADIVS opposuit: *dialogum, quid de eucharistia veteres tum graeci; tum latini senserint,* MDXXX. non semel formis descriptum.**

§. VIII.

AD aetatem *secundam* ii libri controuersiarum singularium de sacra coena pertinent, qui, postquam certamina cum Carolostadio, Zuinglio atque Oecolampadio finita fuerant, partim a Caluino pro reformatorum dogmate; siue

* latine est in ZVINGLII *operib. tom.* II. p. 478.

** plura de Oecolampadii lite ac quae ad illam pertinent, scriptis disserui in *introduct. in controu. Lutheri,* eius *oper. tom.* XX. praemissa, p. 30. sqq.

siue potius errore de pane ac vino in diuiniori epul veluti signis corporis ac sanguinis christi, editi; parti ab aduersariis eidem oppositi sunt atque ad id comp rati, vt quam praua sit reformatorum; quam vera aute lutheranorum doctrina, pateret.

IO. CALVINVS varia scripta pro Zuinglio eiusque se tentia de cœna domini in lucem emisit. Prodierunt i lius: opusculum de *cœna domini*, gallice MDXL. postea l tine redditum, * ac *consensio mutua in re sacramentaria m nistrorum tigurinæ ecclesiæ et Io. Caluini, ministri geneuen ecclesiæ*, a Caluino litteris mandata atque edita Londi MDLII. 8. ** Inprimis ea ad locum hunc pertinent, qu bus pro reformatorum dogmate pugnauit Quum nostr tes adhuc cessassent, de sacra cœna disputare, IOACH WESTPHALVS certamen inter lutheranos ac reformatos d sacra cœna instaurauit, quando iuris publici faciebat: *farr ginem confusanearum et inter se dissidentium opinionum cœna domini, ex sacramentariorum libris congestam*, Magdel MDLII. 8. *rectam fidem de cœna domini, ex verbis apost Paulli et euangelistarum demonstratam ac communitam* Magdeburg. MDLIII. 8. germanice: *rechten vngefalschte glauben vom hochwurdigen sacrament des wahren leibes vn blutes iesu christi*, interprete *Wolfgango Waldnero*, Noriml MDLIV. *** ac *collectanea sententiarum Augustini de cœna domi ni, cum confutatione vindicante a corruptelis plerosque locos quos sacramentarii pro se ex Augustino falso citant*, Ratisbon MDLV. 8. Impugnauerat Westphalus Caluinum, tigurino et Ioannem a Lasco, ac quamuis CALVINVS per aliquo annorum spatium tacuisset; postea tamen arma sumsit a Westphalo restitit in *defensione sanæ et orthodoxæ doctrinæ de sacramentis eorumque natura, vi, fine, vsu et fructu. quam pa stores et ministri tigurinæ ecclesiæ et geneuensis ante aliquot an nos breui confessionis formula complexi fuerant;* non solum autem WESTPHALVS eum profligauit in *iusta defensione aduersus cuiusdam sacramentarii falsam criminationem*, Francof.

---

* in *tractatib.* eius *theolog.* p. 1.

** *ibidem* p. 648.

*** *Samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1721. p. 375.

ra caroloſtadianos ſacramentarios. Reformati ne
dere viderentur, cauſſam ſuam tuendam ſuſce-
ENR. BVLLINGERVS in *apologetica expoſitione,*
ur, tigurinae eccleſiae miniſtros nullum ſequi dogma
in coena domini, Tigur. MDLVI. CALVINVS in
nſione pia et orthodoxa de ſacramentis fidei aduer-
li calumnias, MDLVI. ** IOANN. A LASCO in
eccleſiae peregrinorum francofurtenſis, MDLVII. eo
ipta, vt aliis perſuaderet, peregrinorum illo-
nam de ſacra cœna auguſtanæ confeſſioni haud
*** Vtrique et Caluino et Laſco ſatisfecit
LVS in *epiſtola, qua reſpondetur conuiciis Io. Cal-*
item reſponſione ad ſcriptum Ioann. a Laſco, in quo
confeſſionem in zuinglianismum transformat, Vrſell.
ac duo alia ſcripta addidit. Alterum eſt: *cla-*
Philippi Melanchthonis, ſententia de coena domini,
rius collecta, Hamburg. MDLVII. 8. ad id compo-
artim monſtraret, Melanchthonem cum Luthero
ena idem antea ſtatuiſſe hocque nomine cum
haud conſenſiſſe; partim vt Melanchthonem, in-
; nec a reformatorum dogmate plane alienum,
viam reduceret; aut ad confeſſionem fidei de
ni edendam adduceret. Alterum huius inſcri-

ministri ecclesiarum saxonicarum solidis argumentis sacraru litterarum adstruunt corporis et sanguinis iesu christi praese tiam in sacra cœna, et de libro Io. Caluini, ipsis dedicato, *cunda* videlicet *defensione* contra Westphalum, antea a n memorata, *respondent*, Magdeburg. MDLVII. 8. Exstat ei quoque interpretatio germanica, auctore *Wolfgang. Wal nero*, cuius titulus est: *bekæntnis der lehre vnd des gla bens vom heiligen' abendmal, geschrieben von den sachsisch lehrern auf das ihnen von Io. Caluino dedicirte buch*, Franco ad Viadr. MDXCI. 4. Exhibentur in scripto hoc coniu ctim confessiones magdeburgensium, bremensium, hild siensium, hamburgensium, lubecensium, luneburgensiun brunsuicensium, hanoueranorum, wismariensium, suer nensium atque aliæ. Eodem tempore IACOB. ANDREA scripsit: *bericht von des herrn abendmal vnd wie sich ein ei fæltiger christ in die langwierige zwiespalt, so sich daruber e hoben, schicken soll*, qui liber etiam latine redditus su titulo: *simplex ac dilucida expositio sententiæ de cœna*, cum h *miliis* BRENTII eiusdem argumenti MDLXI. prodiit. CAL VINVS, vt ad memoratam confessionem ecclesiarum saxonic rum, præsertim magdeburgensis, responderet, in lucem em sit: *vltimam admonitionem ad Ioach. Westphalum, cui nisi obten peret, eo loco posthac habendus erit, quo pertinaces haeretici haberi iubet Paullus*, MDLVII.* opposuit autem ipsi WEST PHALVS primum: *confutationem aliquot enormium menda ciorum Io. Caluini, sequuturæ apologiæ contra eius furores præ missam*, Vrsell. MDLVIII. 8. deinde: ipsam *apologiam confes sionis de cœna domini contra corruptelas et calumnias Io. Ca uini.* eodem loco atque anno 8. Caluinus quia secum con stituerat, certaminis cum Westphalo finem facere, in lo cum eius se substituit THEOD. BEZA atque edidit: *plana et perspicuam tractationem de cœna domini, in qua Ioac Westphali calumniæ refelluntur*, MDLIX. 8.** Antequa WESTPHALVS confessionem ecclesiarum saxonicarum con tra Caluinum defenderet, in lucem protulit: *iustam defen sionem aduersus insignia mendacia Io. a Lasco, quæ in epistola a*

sen

* in *tractat.* eius *theolog.* p. 685.

** in *tractationu n* eius *theologic. volum.* I. p. 211.

serenissimum Poloniæ regem contra saxonicas ecclesias sparsit, MDLVII. 8. quam *epistolam, in qua doctrinæ ministeriique fidem ac nominis sui existimationem contra Westphali, Timanni et Pomerani calumnias vindicat*, LASCVS, Francof. MDLVI. publicæ luci exposuerat. Sunt et alia eiusdem scripta, quæ ad controuersiam hanc pertinent, eaque: *fides episcopi alexandrini de præsentia corporis et sanguinis christi in sacra cœna communione*, Francof. MDLV. 8. *scripta apologetica, quibus sanam de eucharistia doctrinam defendit et fœdissimas sacramentariorum calumnias diluit*, Vrsell. MDLVIII. 8. *responsio apologetica ad epistolam cuiusdam contra confutationem mendaciorum Io. Caluini*, Vrsell. MDLVIII. 8. opposita aduersario caluiniano, qui in *epistola* nomen suum omiserat: *confessio de cœna domini*, Vrsell. MDLVIII. 8. eum in finem scripta, vt in colloquio wormatiensi anni MDLVII. exhiberetur.*

Præter Westphalum atque alios, quorum iam mentionem feci, de sacræ cœnæ dogmate contra Caluinum pugnauit: PAVLLVS AB EITZEN ac duo scripta, veræ doctrinæ conseruandæ caussa, composuit, quorum alterum est: *confessio de sacra cœna*, nomine ordinis hamburgensis ecclesiastici latine scripta atque MDLVII. edita; ** a qua tamen diuersa est eiusdem *confessio*, quæ saxonico sermone atque eodem anno prodiit, itidem sacerdotum hamburgensium nomine, quaue Berengarii, Carolostadii, Zuinglii, Oecolampadii, Caluini, a Lasco, Bullingeri atque aliorum prauæ sententiæ de sacro epulo damnatæ sunt. *** Alter EITZENII liber est: *defensio veræ doctrinæ de cœna domini nostri iesu christi*, Vrsell. MDLVII. 8. in duas partes diuisus, quarum

---

* de controuersia hac, inprimis Westphali eiusque scriptis, quæ ad illam spectant, consulendi sunt: MOLLERVS *Cimbr litterat. tom.* III. p. 648. LOESCHERVS in *der ausfuhrlichen historia motuum, part.* II. p. 98. SALIGIVS in *der historie der augspurg. confession, part.* II. p. 1088 IIII. 1121. BERTRAMVS in *hist. crit. Io. a Lasco*, p. 380. sqq. GREVE in *memoria Westphali:* adde SCVLTETI *innocentiam theolog. hamburgensium*, p. 6. sqq.

** legenda est in *confessione fidei de eucharistiæ sacramento ecclesiar. saxonicar.* a *Westphalo* edita.

*** videatur: GREVE in *memoria Eitzenii*, p. 36.

rum prior caluinianorum erroribus: posterior pontifici-rum commento de transsubstantiatione opposita est.* Ex-stat etiam SAM. HVBERI *demonstratio fallaciarum Caluini in doctrina de sacra cœna*, Vitemberg. MDXCIII. 4. contra Westphalum autem adhuc prodiit: BERNH. OCHINI *defensio sincera et vera doctrinæ de cœna domini, contra libros Ioach. Westphali*, Tigur. MDLVI. 8. Libri tres, quibus illa opposita est, sunt: WESTPHALI *farrago confusanearum inter se dissidentium opinionum de cœna domini: recta fide de cœna domini* et *iusta defensio*, contra Caluinum, antea me enarrati. Exhibetur *defensio* hæc dialogo inter Ochinum ac Westphalum. Ab auctore illam italice scriptam atque a *Thaddæo Duno* latine conuersam esse, nonnulli perhibent.** Num ab ea differat eiusdem liber *de corporis christi præsentia in cœnæ sacramento*, primum italice, Basil. MDLXI. 8. deinde latine vna cum auctoris *labyrinthis de diuina prænotione et libero; seu seruo hominis arbitrio*, Basil. editus, ii referant, quibus vtrumque scriptum videndi facultas data fuit.*** Adgressus etiam est Westphalum MARTINVS MICRONIVS in *apologetico scripto, quo ecclesias Frisiæ orientalis, a Ioach. Westphalo aliisque ei similibus falso traductas modeste tuetur ac purgat.** Tigurinus quidam, qui sub nomine *Adami Christiani* latere voluit, de *cœna domini* commentatus est ac consilia dedit, lutheranos reformatosque inter se conciliandi ac restituendi pacem.

Ad idem tempus pertinet controuersia TILEMANNI HESHVSII, itidem de sacra cœna. Quum in academia heidelbergensi doceret, inter eum ac Clebitium, reformatorum religioni addictum, certamen de cœna domini oritur

---

* argumenta libri huius recensent: auctores *der samlung von alten und neuen theol. sachen*, 1733. p. 534. GREVE in *memor. Eitzeni* p. 38. adde MOLLERI *Cimbr. litterat. tom.* III. p. 233. et MVLLIVM *commentat de reformatione religionis in Cimbria*, quæ est in eius *dissertationib. historico-theologicis*, p. 107. sqq.

** SIMLERVS *biblioth. vniuers.* p. 97. FRISIVS in istius *biblioth. amplificat.* p. 115. SANDIVS *biblioth. antitrinitar.* p. 4.

*** conf. VOGTII *catalog. libror. rarior.* p. 495. MOLLERI *Cimbriæ litterat. tom.* III. p. 548.

* videantur: BERTRAMI *parerga ostfrisic.*

tum est, tam ingens atque acerbum, vt vterque de munere deiiceretur. Adprobauit hoc Melanchthon, ac quum elector palatinus, Fridericus III. id meditaretur, vt in terris suis lutheranorum sacra abrogaret atque in locum illorum religionem substitueret reformatorum, suasit ipsi formulam, sacerdotibus de administranda sacra cœna præscribendam. Quod dederat, *consilium* post mortem eius in lucem prodiit; statim autem confutatum est: a GALLO in *adnotationibus:* a MOERLINO in *dem bericht auf Philippi rathschlag zu Heidelberg gedruckt:* in primis a HESHVSIO in *responsione ad praiudicium Philippi Melanchthonis de controuersia cœna domini.* Sed dimitto hæc ac potius ad scripta Heshusii accedo, quæ præcipue ad controuersiam hanc pertinent. In illis primum locum tenet liber de *præsentia corporis christi in cœna domini contra sacramentarios*, Magdeb. MDLXI. 4.* quo euangelicam doctrinam de sacra cœna explicat ac confirmat; errores autem Zuinglii ac Caluini oppugnat. Scripserunt contra illum: IO. CALVINVS *dilucidam explicationem sanæ doctrinæ de vera participatione carnis et sanguinis christi in sacra cœna, ad discutiendas Heshusii nebulas*, Geneu. MDLXI. 8.** in cuius extremo monstrare voluit, quo modo lis de sacramento altaris componi ac pax fieri possit: THEODOR. BEZA *creophagiam; siue dialogos* II. *de vera communicatione corporis et sanguinis christi, aduersus Heshusium*, Geneu. MDLXI. 8.*** cuius et prodiit: *abstersio alterum calumniarum, quibus adspersus est Caluinus per Heshusium, et explicatio controuersiæ de cœna domini*: PETR. BOQVINVS *examen libri Heshusii de præsentia corporis christi in cœna domini*, Basil. MDLXI. 8. CLEBITIVS *victoriam veritatis et ruinam papatus saxonici.* Ad caussam suam tuendam aduersariis his Heshusius opposuit: *defensionem veræ et sacræ confessionis de vera præsentia corporis christi in cœna domini, aduersus calumnias Caluini, Boquini, Bezæ et Clebitii*, Magdeb.

* memoratur etiam editio norimbergensis MDLXI. 8.

** in *tractat.* eius *theologic.* p. 723.

*** in *tractationib.* eius *theolog. volum.* I. p. 259. *creophagia; siue cyclops*, veluti vnus tantum dialogus exhibetur.

Magdeb. MDLXII. Ab vtraque parte moderationis lex certamine hoc violata est.* Praeter adducta, alia argumen huius scripta ab HESHVSIO ad publicum vsum transla sunt. Exstant eius: *anleitung, wie die wahre gegenwartigkeit des leibes vnd bluts christi im heiligen abendmal zu beweisen*, Heidelberg. MDLXVIII. 4. *bekantnis vom heilig abendmal*, Dresd. MDLXXXIII. 8. Norimberg. MDLXXXV. *schlusreden von der wahren gegenwart des leibes und blut christi im heiligen abendmal*, Dresd. MDLXXXIV. MDLXXXV *grundliche beweisung der wahren gegenwart des leibes und blutes christi im abendmal*, Helmstad. MDLXXXVIII. 8.

§. IX.

RESTAT, vt libros certaminum singularium de sacr cœna ætatis *tertiæ* percenseam. Huius sunt scripta, quibus recentiori tempore de cœna domini multa disputat sunt, ita, vt alii veram præsentiam corporis ac sanguini christi in diuiniori epulo; diuersa tamen ratione, im pugnarent; alii contra aduersariis his resisterent a veram doctrinam, in oraculis diuinis patefactam, a pr ua interpretatione, maiorum suorum exempla sequut vindicarent.

Pertinet huc controuersia, cuius auctor est LEON CHRIST. STVRMIVS, primum lutheranorum: deinde re formatorum religioni addictus. Edidit ille: *mathematischen beweis von dem heiligen abendmal*, Francof. et Lip MDCCXIV. 8. sibique, aliquid noui inuenisse, visus est ac pronomen τȣ̃το in verbis institutionis idem signifi care, ac τοιȣ̃το, contendit, hac sententia: *edite*, nimirum panem, qui vti corporis nutrimentum est; *ita similiter corpu meum est* atque animæ alimentum præbet. Se igitur negare corpus ac sanguinem christi in sacra cœna vere præsenti esse, interpretatione hac luculenter prodidit.** Acriter pro ea propugnauit, quum multos haberet, qui ipsi ad uer

* de controuersia hac eiusque scriptis exponitur in STRVVII *bericht von der pfaltzischen kirchen-historie*, cap. 5. p. 104. LEVCKFELDII *historia heshusiana*, p. 16. et p. 231. vbi Heshusii scripta recen sentur.

** *hallische neue biblioth. tom.* IV. p. 598. *tom.* V. p. 573. *unschuldige nachrichten*, 1714. p. 162.

uerſarentur; nec pauca ſcripta contra eum in lucem exiere. In horum numero vna cum STVRMII reſponſionibus ſunt:

I. IO. ALB. FABRICII *mathematiſche remonſtration, daß Sturm ſeine neue erklerung der worte der einſetzung nicht bündig demonſtriret habe*, Hamburg. MDCCXIV. 8. * cui poſtquam STVRMIVS oppoſuerat: *fernere ausfuhrung vnd verſicherung, daß er ſeinen beweis von dem heiligen abendmal ſo abgefaßet, daß er ſich einiger grundlichen wiederlegung nicht befurchten darf*, MDCCXIV. 8.** ſatisfecit ei FABRICIVS in *der antwort auf Sturms fernere ausfuhrung*, MDCCXIV. 8.***

II. ERNEST. MVSHARDI *etwas wieder Surms in einem prætendirten mathematiſchen beweiſe von dem heiligen abendmal angefuhrte gründe*, Hamburg. MDCCXIV. et iterum MDCCXV. 8.*contra quem libellum quum prodiret: STVRMII *vællige verantwortung ſeines mathema tiſchen beweiſes vom heiligen abendmal*, aduerſus Mushardum et Fabricium, MDCCXIV. 8.** non ſolum reſpondit MVSHARDVS in *dem noch etwas wieder Sturms ſo genannte vællige verantwortung ſeines mathematiſchen beweiſes vom heiligen abendmal*, Hamb. MDCCXV. 8.*** ſed etiam edidit: *Sturms ſchreiben an Mushard, ſamt deſſen antwort ſchreiben*, Hamburg. MDCCXV. 8. STVRMIVS autem oppoſuit: *antwort auf das theologiſche antwort-ſchreiben, welches Mushard durch œffentlichen druck einem priuatſchreiben entgegen geſetzet hat, ſo der auctor des mathematiſchen beweiſes vom heiligen abendmal an denſelben abgeben laſſen*, MDCCXV. 8. *

* *halliſche neue biblioth. tom.* IV. p. 602. *tom.* V. p. 573. *vnſchuldige nachrichten*, 1714. p. 164.

** *halliſche neue biblioth. tom.* V. p. 587. *vnſchuldige nachrichten*, 1714. p. 472.

*** *halliſche neue biblioth. tom.* V. p. 602. *vnſchuldige nachrichten*, 1714. p. 474.

* *halliſche neue biblioth. tom.* V. p. 614. *vnſchuldige nachrichten*, 1714. p. 1031.

halliſche neue biblioth. tom. V. p. 633.

* *ibidem. tom.* V. p. 666. *vnſchuld. nachr.* 1715. p. 894.

halliſche neue biblioth. tom. V. p. 687.

III. IO. IOACH. WEIDNERI *gepflogene correspondenz mit Sturmen vber einige puncten vom heiligen abendm.* Roſtoch. MDCCXIV. 8. *

IV. CASP. NEVMANNI *kleine anmerckungen vber Sturm großſprecheriſche ſchrift von dem abendmal des herrn*, Li[illegible] MDCCXV. 8.** contra quas adnotationes STVRMIVS emiſi[t] *wiederlegung der kleinen anmerckungen Neumanns*, MDCCX[V] 8. *** ac præter has: *nunmehro vællig heruorleuchtenden u[nd] gewislich vnwiederſprechlichen beweis, daß der wahre verſta[nd] der worte der einſetzung des heiligen abendmals kein ander[er] ſeyn kænne; als dieſer: desgleichen iſt mein leib*, MDCCXV. 8

V. IO. SENSTII *toiutismus, verbis inſtitutionis ſacra cæn[æ] inſidioſus: a Sturmio inuectus; theologica aſt veritate reiectu[s]* Roſtoch. MDCCXVI. 8.** *abgenæthigte antwort auf Sturms a[l] gelaſſenes ſchreiben*, Roſtoch. MDCCXVI. 8.***

VI. FRANCISC. ALB. AEPINI diſſertatio de *priuat[a] confeſſione, cum ſacra cœnæ vſu vtiliter citraque coactione[m] coniungenda*, Roſtoch. MDCCXIV. * *bedencken vber Sturm[s] vorſchlag einer wette, dadurch er vermeinet, daß ſeine contro[] uerſia mit den roſtockiſchen theologis am beſten auszumache[n] ſtehe*, Roſtoch. MDCCXV. 8. **

VII. HENNINGI HVTHMANNI *grammaticaliſche ge dancken vber Sturms mathematiſchen beweis vom heilige[n] abendmal*, MDCCXV. 8.***

VIII. CASP. HENR. STARCKII *gottlob vergeblic[h] beſturmte euangeliſch- lutheriſche kirche in dem punct vom hei ligen abendmal*, et *abgedrungene ehrenrettung wider den vn nützen caluiniſchen læſterer Sturm*, Lubec. MDCCXV. 8.*

IX. IO

* *halliſche neue biblioth. tom.* v. p. 616. *vnſchuld. nachr.* 1714. p. 1029.
** *halliſche neue biblioth tom* v p. 677. *vnſchuld. nachr.* 1715. p. 897.
*** *halliſche neue biblioth. tom.* v. p. 680.
* *ibidem tom.* v. p. 669.
** *ibidem tom.* v p. 624. *vnſchuld. nachr.* 1714. p. 1030.
*** *vnſchuldige nachrichten*, 1716. p. 350.
* *halliſche neue biblioth. tom* v. p. 650.
** *ibidem tom.* v. p. 689. *vnſchuld nachricht.* 1715. p. 898.
*** *halliſche neue biblioth. tom.* v. p. 653. *vnſchuld. nachr.* 1714. p. 475.
* *vnſchuldige nachrichten*, 1714. p. 475.

IO. ARNOLD. PRAGEMANNI *brandmale des stur- gewissens, nebst beygefugten beweis, daß die sturmische ...ung der worte der einsetzung sowohl von layen; als ge- allerdings zu verwerfen sey*, Hamburg. MDCCXV. 8. quam STVRMIVS ediderat: *abfertigung der gewis- lesterschrift*, Franc. MDCCXV. 8. * *das vngœttliche ... sturmischen vnwesen*, Hamburg. MDCCXVI. 8. sub autem *Io. Arnoldi Pragemanni* latere dicitur ... EDZARDI:

IO. GVSTAV. REINBECKII *vorstellung an Sturm, ... so genannter vnwiedersprechlicher beweis von seiner erklerung der einsetzungs worte des heiligen abendmals ... wiedersprechlich; sondern auch offenbar falsch sey*, MDCCXVI. 8. ad quod scriptum quum Sturmius re- ...nem, manu exaratam, ad Reinbeckium mitteret, porro ...: STVRMII et REINBECKII *wechsel-antwort*. Berol. ...XVII. 8. antea autem STVRMIVS ediderat: *erklerung ...meinung von dem heiligen abendmal gegen die professo- ...logiæ zu Halle*, MDCCXV. 8. **

HENR. BOCKEMEYERI *vœllig entwafnetes toiuto; ...weis, daß Sturms neue dolmetschung in den worten der ...ung des heiligen abendmals nicht bestehen kœnne; son- ...einen hœchst vngereimten verstand gebe*, Hamburg. ...CXVI. 8.

XII. GOTTFR. KOHLREIFFII *bericht von dem in der ...lisch - lutherischen kirchen vblichen altar - brodt*, ...CXVI. 8. quem libellum ideo huc refero, quia auctor ... Sturmii ineptam interpretationem verborum institu- ...nis sacræ cœnæ refellit:

XIII. IO. FRANCISC. BVDDEI dissertatio inscripta: ...*is recentissimarum de sacra cœna controuersiarum*, Ien. ...CCXV. qua monstratur, antiquioris ecclesiæ doctores ...rmii explicationi repugnare;*** contrarium autem ...VRMIVS ostendere voluit in *der anzeige aus alten stellen ...ersten kirchen-vater, daß die worte der einsetzung des abend-*

* ...*ische neue biblioth. tom.* V. p. 674.
** ...*dem tom.* V. p 691.
*** *idem tom.* V. p. 684.

abendmals von der gantzen christlichen kirchen in denselbig zeiten also verstanden worden: desgleichen ist mein le MDCCXVII. 8.

Nec omittenda est disceptatio IO. ALPHONS. TVRRETTINI et CHR. MATTH. PFAFFII de quæstione: num co tradictoria credi possint? Spectabat illa ad dogma nostru de sacra cœna occasionemque eius præbebat TVRRETTINV quum scripsisset, veram præsentiam corporis ac sangui christi in diuiniori epulo ea de caussa haud credendam es quia ista ita comparata sit, vt alterum tollat alterum.* Opposi nonnulla PFAFFIVS ** et TVRRETTINVS, in opinione adductus, illum statuere, contradictoria credenda esse, co posuit: *solutionem quæstionis: vtrum ἀσύςατα, seu cont dictoria, proprie loquendo, credi possint?* Geneu. MDCCXVI. 4. contra PFAFFIVM; hic autem vt ostenderet, se min existimare, rebus, quæ sibi ipsis penitus opposita si fidem habendam esse, edidit: *dissertationem apologetic de contradictoriis, num, proprie loquendo, credi possi* Tubing. MDCCXVIII. * et DAN. MAICHELIVS *examen dissertationis, a Turrettino contra Pfaffium scripta*, quo pr pue probatur, veram corporis ac sanguinis christi in sa cœna præsentiam contradictoriis haud esse adnumerand Emissis his, ab vtraque parte bellum finitum est. **

§.

---

* in *cogitationibus de controuersiis, sensu communi, traditionibus*, ce *num.* 31.

** dissertatione de *consecratione veterum eucharistica*, addita IRENÆ *fragmentis anecdotis*, §. 17. p. 468.

*** est in *gundlingianis. part.* XIV. p. 340. recensetur autem in C RICI *biblioth. ancienn. et modern. tom.* VII. *part.* 2. *artic.* 6. p. 4 et in *nouuelles de la republique des lettres*, MDCCXVII. p. 265.

* exstat in eius *primitiis tubingens. part.* II. p. 235. quarum præf et consuli potest. Vtraque dissertatio et TVRRETTINI et PFAF in illius *opusc varii generis, tom.* II. p. 408. legenda est.

** conf. de controuersia hac TVRRETTINI libri, *nubes testium* inscri *præfationem:* BRVCKERI *histor. philos. doctrinæ de ideis*, p. BERNARDI *nouuelles de la republique des lettres*, MDCCXVII. *mart. et april.* p. 265.

§. X.

Recensvi adhuc ſcripta de dogmate ſacræ cœnæ, inter lutheranos ac reformatos controuerſo, ea ſpeciatim, quæ ad ſingulares lites pertinent. Pergo ad illa, quibus ab vtraque parte de articulo hoc fidei maxime generatim diſputatum eſt, eo modo, vt reformati cum doctrinam ſuam defendere; tum lutheranam impugnare adniterentur; noſtrates autem, iſtorum aduerſarii, argumenta, nobis oppoſita, infringerent atque in errore, quo iſti impliciti ſunt, profligando operam collocarent. Generis huius ſunt ſequentia *reformatorum* ſcripta:

IO. A LASCO *tractatio de ſacramentis eccleſiæ chriſti, in qua et fons ipſe et ratio totius ſacramentariæ noſtri temporis controuerſiæ paucis exponitur naturaque ac vis ſacramentorum explicatur*, Londin. MDLII. 8. cuius ſupra mentionem feci. Inſtituit auctor, diſputationem de ſignis atque elementis ſacramentorum eſſe ſuperuacaneam, quum de re ipſa ſit diſſenſio:

PETRI MARTYRIS *defenſio doctrinæ veteris et apoſtolicæ de ſacro-ſancto euchariſtiæ ſacramento*, Tigur. MDLXII. cui liber nonnulli præcipuum locum inter ſcripta eius tribuunt. Compoſitus quidem ille contra Stephanum Gardinerum ac maxime ad transſubſtantiationem impugnandam comparatus eſt; referri tamen et huc poteſt, quia auctor, antea a vero dogmate non alienus, nunc ad eorum ſententiam accedere videtur, qui realem corporis ac ſanguinis chriſti in ſacra cœna præſentiam negant:

THEOD. BEZAE *ſumma doctrinæ de re ſacramentaria*, atque alia ſcripta, oppoſita partim Weſtphalo ac Heshuſio, quorum antea notitiam dedi; partim aliis aduerſariis. Contra Selneccerum enim edidit: *reſponſionem ad Selnecceri et theologorum ienenſium calumnias: defenſionem ad Selnecceri maledicam et virulentam reſponſionem;* item: *ad Selnecceri* [illegible] *apologiam tertiam;* contra Flacium autem: *defenſionem ſacramentalis coniunctionis corporis ac ſanguinis chriſti cum ſacris ſymbolis.* Euulgauit præterea: *diallacticon viri boni et litterati, de veritate, natura atque ſubſtantia corporis ac ſanguinis chriſti in euchariſtia*, ac ſub nomine

CHRISTIAN. HESSIANDRI * de *communicatione et viuifi virtute carnis christi perpetuam Cyrilli sententiam:* **

Consensus orthodoxus sacrae scripturae et veteris ecclesiae sententia et veritate verborum coenae dominicae adeoque de controuersia sacramentaria, in lucem emissus Heidelbe MDLXXIV. 4. Tigur. MDLXXVIII. MDLXXXV fol. aucto CHRISTOPH. HERDESIANO. *** Profligatus ille est: *solida refutatione compilationis cinglianae et caluinianae, illi consensum orthodoxum sacrae scripturae et veteris ecclesiae controuersia sacramentaria adpellarunt*, Tubing. MDLXXXIV. et iterum MDXCIII. fol. quae a IACOB. ANDREAE nomi theologorum virtembergensium conscripta atque edita e Praebet nobis opus hoc egregium eruditionis adparat ac praeclara antiquitatis ecclesiasticae argumenta pro vero sacra coena dogmate: *

PETR. BOQVINI *breuis notatio caussarum diuturnitat controuersiae de coena domini*, Heidelb. MDLXXVI. 8.

DAN. TOSSANI *verantwortung der reinen lehre vom h ligen abendmal, so bishero in allen reformirten kirchen beka worden*, Neostad. MDLXXX. 8. *trostschrift an alle christen, von wegen der reinen lehre von sacramenten und besond des heiligen abendmals angefochten werden*, ibidem MDLXXX

IO. IACOB. GRYNAEI disputatio de *sacra coena*, H delberg. MDLXXXIV. habita, ** qua pro reformatorum s ...tent

* PLACCII *theatr. pseudonymor.* p. 349.

** omnia haec scripta habentur in eius *tractationum theologic voluminibus.*

*** de opere hoc videantur: HOSPINIANVS *histor. sacrament. part.* p. 365. FABRICIVS *histor. biblioth. part.* II. p. 150. PLACCI *theatr. anonymor.* p. 16. 101. sq. SCHLOSSERVS in *adpend.* I. *theri lutherani*, p. 25. FREYTAGIVS *adparat. litterar. tom.* I. p. 5

* conf. PFAFFII *librum de actis scriptisque publ. eccles. virtemb.* p. et FREYTAGII *excitat. librum* p. 519.

** quae ad historiam disputationis huius heidelbergensis pertinent intelligenda sunt: ex *actis disputationis de sacra coena, publice in a demia heidelbergensi habitae inter eius loci theologos, sincerae religi propugnatores, et Io. Iac. Grynaeum, caluiniani dogmatis sectatore mense april. ann. chr. 1584. a praecipuis et fide dignis personis h*

ignauit; quum autem antea lutheranam doctri-
is fuiſſet: immo IACOB. ANDREAE præſidio
blice diſputaſſet de *maieſtate chriſti hominis et*
corporis et ſanguinis eius in ſacra cœna, iam
REAE ſcripſit: *confutationem diſputationis Gry-*
domini, Tubing. MDLXXXIV. ac GRYNAEVS, vt
n contra aduerſarium hunc ageret, emiſit: *apo-*
ſus criminationes Iac. Andreæ in confutatione di-
e cœna domini, Heidelb. MDLXXXIV. Exſtat et-
am: *bericht vom heiligen abendmal*, Tigur.
8. *

CATORIS *quæſtiones rhetoricæ de verbis domini,*
ous meum, *an ſit in illis tropus: quisnam ille ſit*
ice? Herborn. MDLXXXVII. 8. quæ quum et ad
reformatorum ſcripta pertineant, illis etiam in-
ra locum adſignaui:

S. SADEELIS *refutatio libelli, quem Claudius de*
nachus edidit, cum hac inſcriptione: examen doctri-
iæ et bezanæ de cœna domini, ** ac duo ſcripta de
ſacramentali manducatione, quæ antea libris dog-
umeraui: *zwælf haupt-vrſachen, warum die refor-*
ngeliſche - kirchen mit D. Luthers vnd ſeiner
auslegung der worte chriſti im heiligen abendmal
ſyn kœnnen, Duſſeldorp. MDCXIII. 4 cuius ſcripti
i mentionem; iam autem addo, impugnatum
a FRID. BALDVINO in *dem beſcheid auf die*
t vrſachen, warum die reformirten mit Lutheri
ler worte chriſti im heiligen abendmal nicht wol-
n, Vitemb. MDCXIV. 4. et ab anonymo in *dem*
lencken vnd wiederlegung der zwœlf haupt vrſachen,
caluiniſten mit Lutheri auslegung im articul vom
 hei-

---

tis et iam in lucem editis. Sub finem ſubiecta eſt hiſtorica re-
id illam diſputationem anteceſſerit: quomodo cœpta: quis
oceſſus et quomodo tandem finita, Lipſ. MDLXXXV. 8. adde
i bericht von der pfaltziſchen kirchen-hiſtorie, p. 448.

Grynæi, qua APINVS *epiſtolas* eiusdem *familiares* ornauit,
MDCCXV. 8. cuique et notitiam ſcriptorum iſtius ſub-

operib. p. 331.

heiligen abendmal nicht vbereinstimmen kœnnen, MDCXIV. c fensum autem in *der rettung der zwelf vrsachen wieder* *beyden ausgegangene schriften Balduini vnd eines vngenant* Francof. MDCXV. 4.

IO. CRAMERI *enchiridion controuersiarum vbiquitari rum*, Basil. MDCXIII. 8. quo auctor, clandestinus Caluini ctator, præcipue contra Aegidium Hunnium disputat atq ingenii vim ad id adhibet, vt dogma scripturæ sacræ de m iestate christi hominis ac de sacra cœna euertat.

IO. BERGII liber: *daß die worte christi noch feste stehe fur die wahre seligmachende gemeinschaft seines heiligen leib vnd blutes im heiligen abendmal*, Berolin. MDCXXIV. 4. pr ter quam editionem alia eaque basileensis MDCLXV. 8. m moratur. Restitit ei IOANN. HIMMELIVS in *anti-crœci bergianis dissertationibus*, Ien. MDCXXXVII. 4.* cui BERGIV quum librum suum iterum litteris describendum curare defensionem opposuit. Præter Himmelium, ABR. CALO VIVS cum Bergio congressus est. Edidit ille: *stereom voluntatis christi de substantiali præsentia et orali perceptio corporis et sanguinis sui in sacra cœna*, aduersus Io. Bergium Rostoch. MDCXXXV. 4. Vitemberg. MDCLV. 4. ac quum i academiam regiomontanam vocatus esset, anno MDCX cum Bergio colloquium de hac re instituit eoque acerrime sine vllo autem fructu, disputatum est. Continuauit ta men CALOVIVS controuersiam hanc in scriptis atque i lucem emisit: *summariam confutationem pseudo-stereomati bergiani; vel tractatus dolose inscripti:* dafs die worte christ noch feste stehen, *Io. Bergii luculenter ostendentem* XII. *ar gumenta, substantiali præsentiæ et orali perceptioni corporis e sanguinis christi in sacra cœna opposita, nil esse, nisi vanissima argutias cacæ rationis, insurgentis aduersus sacratissimam te statoris christi voluntatem*, Vitemberg. MDCLV. 4. cuius par posterior anno MDCLVI. sequuta est; item: *Bergium seniorem vindiciis summariæ confutationis pseudo-stereomatis, ceter demonstratum*, Vitemberg. MDCLVIII. 4.

THOMAE MORTONI *totius doctrinalis controuersiæ de eucharistia decisio, iuxta articulum fidei catholicum in antiqui patri-*

* BAILLETVS *des satyres personnelles*, tom. I. p. 313. 333.

patribus de non coexsistentia corporis christi in diuersis locis, vna cum protestantium omnium communi consensu, Cantabrig. MDCXL. 4.

SAMVEL. MARESII *synopsis quaestionum de coena domini, inter reformatos et eos, qui se lutheranos vocant, hodie controuersarum*,* qui contra Brochmandum disputat eiusque argumenta, reformatis opposita, infringere conatur:

GER. IO. VOSSII dissertationes de *sacris coenae dominicae symbolis*:**

ANTON. DRIESSENII *lehre von der gegenwart des leibes iesu im heiligen abendmal, vnd von mittheilung der eigenschaften*, Francof. MDCCXL. *** Quae de eodem argumento commentati sunt: CALVINVS, BVLLINGERVS, ARETIVS, HOSPINIANVS, PEZELIVS, PAREVS, MORNAEVS, LAMPADIVS, BVXTORFIVS, ALBERTINVS, PATRICK, CVDWORTHVS, HOTTINGERVS, BVRMANNVS, WERENFELSIVS, GERDESIVS, ea inter scripta theologiae dogmaticae recensui.

§. XI.

QVEMADMODVM reformati studia ad id contulerunt, vt dogma suum de sacra coena generatim confirmarent pariter ac defenderent; ita inter *lutheranos* multi fuerunt, qui easdem partes pro doctrina, ecclesiae nostrae propria, inprimis de vera corporis ac sanguinis christi in diuinis epulis praesentia, susciperent atque aduersariis resisterent. Testantur hanc in rem multi libri, quos, de argumento hoc compositos, reliquerunt; quales sint autem isti, ex sequenti illorum syllabo patet:

Confessio et doctrina theologorum et ministrorum verbi dei in ducatu virtembergensi de vera praesentia corporis et sanguinis iesu christi in coena dominica, Tubing. MDLXI. qua non solum realis praesentia corporis ac sanguinis christi in sacra coena atque omnipraesentia eius expresse atque aperte traditur;

* est in eius *sacr. dissertationib.* MDCLIII. editis.

** exstat in eiusdem *thesib. theol. et historic. de variis doctrinae christianae capitibus, tom.* VI. *oper.* p. 349.

*** *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1741. p. 331.

ditur; verum etiam sacramentariorum, vti vocan
dogmata reiiciuntur:*

IACOB. ANDREAE *simplex ac dilucida expositio*
de cœna, Francof. MDLXI 8. quæ antea germanice
nunc latine reddita: *expositio controuersiæ de di*
turis in christo ac præsentia eius in cœna, contra
Bullingerum, MDLXV. *confutatio disputationis Gryn*
na domini, cuius iam mentionem inieci; nunc aut
eam etiam, vna cum ANDREAE disputatione de
christi hominis, ceter. a Grynæo defensa, in germani
monem conuersam in lucem exiisse:

MATTH. FLACII libelli de *re sacramentaria*,
MDLXVII. 8. quorum volumine coniunctim e
fidelis admonitio retinendi testamenti christi: dem
de præsentia corporis et sanguinis christi in cœna: a
iisdem, contra Bezam: *adpendix nouarum demo*
ac *conciliatio Lucæ et Paulli cum Matthæo et Marc*
cœna. Præter libellos hos, exstant eiusdem: *re*
phismatum pro errore sacramentario, MDLXVII. 8. d
et sacramentali præsentia corporis et sanguinis christi
cœna, MDLXXIV. 8.

IO. MARBACHII *geistlicher vnd wahrhaftiger v*
vom heiligen abendmal, Argentor. MDLXVI. 4. qui li
dignus est, quum doctrinæ lutheranæ de sacro epul

ant, Ienæ, Francof. atque aliis locis, MDLXX. MDXC. MDCX. ac ſæpius. Nec tamen liber hic ſeparatim ſed etiam cum auctoris *locis theologicis* lucem ad- a vt acceſſerint: CHEMNITII *adnotatio hiſtorica tatum de hac cœna controuerſia;* item: *ſententia mitii et aliorum quorumdam theologorum, an et qua- therus de vbiquitate; ſeu omnipræſentia in cœna ne- tari noluerit*, et alia. Translatus iſte eſt in lin- s. Germanice enim exiit, interprete *Io. Zangero*, ptione: *die reine lehre von gegenwärtigkeit des lei- tes chriſti im abendmal*, Lipſ. MDLXI. 4. Francof. * belgice MDLXXXIII. 8. gallice cum titulo: *repe- la pure doctrine de la preſence du corps et du ſang du la cene*, Antuerp. MDLXXXIV. 8.

R. MVSCVLI *propoſitiones de vera, reali et ſubſtan- tia corporis et ſanguinis chriſti in ſacra cœna*, ad Oder. MDLXXIII. 4. qui etiam ſcripſit: *refuta- ceſſitatis phyſicæ locationis corporis chriſti*, ibidem 4.

OSIANDRI *warnung vor den zwingliſchen irthum nal*, Tubing. MDLXXVI. 4. *bericht auf Toſſani buch- heiligen abendmal*, ibidem MDLXXIX. 4. **

T. SCHALLINGII ſcriptum de *præſentia corporis et chriſti in ſacra cœna*, Vitemberg. MDLXXVI. 8.

MANN. HAMELMANNI *narratio de ſacramentario- ribus, portentoſis et ſeditioſis conatibus*, MDLXXXI. 8. n magis hiſtorici; quam dogmatici ac polemici ar- eſt:

um, quo oſtenditur, quomodo verba cœnæ domini ſa- rii inuoluant et peruertant, Lipſ. MDLXXXII. 8. quo r: MARCI MENNINGI, reformati, *breuis oſtenſio domini*, vna cum CHEMNITII et SCHACHTII *re- s:* ***

NICOL.

** ii *biblioth. theol. part.* I. p. 655. memoratur editio verſionis Luneb. MDCXXXVIII. 12.

*** EFII *librum de actis ſcriptisque publ. eccleſ. virtemb.* p. 39. ſq. *von alten und neuen theol. ſachen*, 1720. p. 674.

vnd lezte bekantnis vnd testament vom *be*
MDXC. 4. ac plura alia, quorum nonnulla sp
siano ac Pezelio opposita sunt quibusque S
probauit, se inter defensores veræ sententiæ
principem locum merito tueri: *

MATTH. HOE *antwort auf ein caluinisc*
abendmal des herrn, Lips. MDCVI. 4.

FRIDER. BALDVINI *bescheid auf die*
haupt-vrsachen, warum die reformirten mit L
der worte christi im abendmal nicht wollen ei
MDCXIV. 4. cuius et epitome; siue *kurtzer*
scheids, Hal. MDCXIV. 12. prodiit; item: *antw*
genbescheid, ibidem MDCXV. 4. ac *nothwendi*
das schandliche lasterbuch eines berlinischen
die reformirten mit Lutheri lehr vom abend
seyns wollen:

BALTH. MENTZERI *kurtzer einfaltiger*
ligen abendmal des herrn, Giess MDCIV. 12. *e*
bericht, das ist, rettung vnd fernere erklaru
einfaltigen berichts vom heiligen abendmal des
scriptum, quod sub titulo: *gegenbericht* ac no

MDCVIII. MDCXV. Argentor. MDCLIX. 12.* atque alia, inprimis de pane sacri epuli, num ille frangendus sit; nec ne? postea commemoranda:

THEOD. THVMMII commentatio de *vera, reali et substantiali carnis et sanguinis christi θεανθρώπου in sacra cœna præsentia*, Tubing. MDCXX. 4. πολυτροπία *caluiniana, hoc est, solida demonstratio, verba institutionis cœnæ dominicæ in sensu litterali, sine vllo tropo, intelligenda et interpretanda esse*, ibidem MDCXXI. 4. dissertatio de *cœna, erroribus caluinianorum opposita*, ibidem MDCXXVII. quæ scripta ob adcurationem suam præ aliis legenda sunt:

IO. GEORG. DORSCHEI *consideratio declarationis de sacra cœna domini nostri iesu christi, editæ a Theodoro Zuingero*, Argent. MDCXLIII. 4. quæ nouem disputationibus constat:

MICHAEL. HAVEMANNI *demonstratio realis et substantialis præsentiæ corporis et sanguinis christi in sacra cœna*, Ien. MDCLIX. 4. *streit vnd vnterscheid vom nachtmahl zwischen den lutherischen vnd caluinischen lehrern*, Hamb. MDCXLVII. 12.**

IVSTI FEVRBORNII dissertatio de *substantiali corporis et sanguinis christi in sacra cœna, his in terris iuxta diuinam institutionem celebrata, illocali præsentia, vt et manducatione et bibitione in tremendo diuino mysterio*,*** cuius BART. BOTSACCVS *vindicias* dedit:*

SEBAST. SCHMIDII *tractatus de principiis; seu fundamentis præsentiæ corporis et sanguinis christi in sacra cœna*, Argent. MDCLXII. MDCXCIX. 4. *beweis, daß der reformirten lehre vom sacrament des heiligen abendmals weder selbsten einigen guten grund habe; noch die lutherische lehre von demselbigen sacrament mit einigen guten grunde wiederlege*, Luneb. MDCLXXXIX. 12.** qui libri in censum optimorum scriptorum de hac re veniunt:

IO. MVSAEI dissertatio de *sacra cœna, sintne corpus et sanguis christi realiter in illa præsentia*, contra Io. Vorstium, Ien. MDCLXIII. adcurate ac cum iudicio scripta:

IVST.

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1721. p. 399.

** quæ KOZACK de sacra cœna contra Hauemannum scripsit, ea recensentur in *der samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1742. p. 138.

*** *oper. theolog.* p. 1536.

* conf. GOETZII *biblioth. anti-caluinian. presbyt. lubecens.* §. 3.

** *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1730. p. 598.

IVST. BALTH. HABERKORNII *demonstrationes dissen fundamentalis inter lutheranos et caluinianos de eucharisti* Giess. MDCLXVII. 4.

LAMPERT. GEDICKII *erklerung der lehre von der wahren gegenwart des leibes vnd blutes christi im heiligen ab.. mal*, Berol. MDCCXXII. 4. * contra quam explicatione quum prodiisset: *erklerung der lutherischen lehre von d. wahren gegenwart des leibes vnd bluts christi im heiligen aben mal, von Gedicken zu Berlin vorgetragen, zur prufung gegen vnd in ihrer falschheit entdecket*, sine indicio auctoris, q LAVRENT. DAV. SCHLESSNER esse fertur, ac le MDCCXXIV. 4. ** aduersario huic GEDICKIVS opposui *vertheidigung der euangelisch-lutherischen lehre von der wahren gegenwart des leibes vnd blutes christi im heiligen aben mal*, Berol. MDCCXXIV. 4. *** ac quamuis ille *anmerckung vber Gedickens vertheidigung*, MDCCXXIV. 4. ederet; GEDICKIVS tamen respondit in *der abfertigung dieser anmerckungen*, Berol. MDCCXXV. 4. eumdemque defendit ANTOI DRAESENIVS in *den vergeblichen luft-streichen Schlessner* MDCCXXV. 4.* ac postquam SCHLESSNERVS in lucem emiserat: *prüfung der abfertigung Gedickens*, MDCCXXV.. DRAESENIVS restitit ei in libello, cuius titulus est: *da diese worte christi, das ist mein leib, noch feste stehen* MDCCXXVI. 4. **

La doctrine des euangeliques lutheriens sur la presence reelle et essentielle du corps et du sang de iesus christ dans l'eucharistie, Amstelod. MDCCXXVIII. 8. quod opusculum, perspicue, distincte ac modeste compositum, iterum gallice MDCCXXIX. 8. *** in lucem exiit; germanice autem sub titulo: *die lehre der euangelisch-lutherischen von der gegenwart des leibes christi im abendmal*, Schneberg. MDCCXXX. 8. Auctor, qui nomen suum omisit, IO. IACOB. KOETHIVS esse perhibetur. *

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1722. p. 1079.
** *ibidem* 1724. p. 98.
*** *ibidem* 1725. p. 101.
* *ibidem* 1726. p. 814.
** *ibidem* p. 815.
*** *auserlesene theol. bibliotb. part.* 36. p. 1034.
* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1733. p. 458.

commemoratis theologorum nostrorum dissertatio-
PEVRBORNII, MVSAEI, addendæ sunt aliæ ea-
I. GERHARDI de *distantia lutheranorum et caluinia-*
circa articulum de sacra cœna: MELCH. NICOLAI de
et sanguinis christi præsentia in sacra cœna: CALIX-
corpore et sanguine christi, in sacra cœna vere præsentibus:
ISEMANNI de *κοινωνία rei cælestis et terrenæ in sa-*
: FRID. BECHMANNI et HECTOR. GOTTFR.
de reali præsentia corporis et sanguinis christi in sacra
GOTTL. WERNSDORFII de *dissensu inter socios au-*
confessionis et reformatos in articulo de sacra cœna
tali: CHRISTIAN. CHEMNITII de *vera ac*
præsentia corporis et sanguinis christi in sacra cœna,
Wendelinum: G. G. ZELTNERI *quod in sacra cœna*
indigni vere sacramentum accipiant. De iis commen-
tis, quas inter theologiæ dogmaticæ scripta adduxi,
ico.

I etiam est inter lutheranos ac reformatos speciatim
ctione: num consecratus sacræ cœnæ panis conuiuis
ibendus sit, vt sacerdos eum frangat ac singulis par-
tes porrigat? Reformati, necessario hoc fieri debere,
unt; nostrates autem id merito negant. Sententiæ
rumenta, satis luculenta atque ad probandum idonea,
is scriptis enarrarunt, quippe quæ sunt: GEORG.
dissertatio de *fractione panis in eucharistia:* IO.
ERI *controuersia status inter lutheranos et nouos ca-*
ianos de panis eucharistici fractione, Lipf. MDCVI. 4.
I. MENTZERI *trophæum caluinisticum; oder herrli-*
eszeichen derer caluinischen zu Marpurg ausgeschrienen
n vber der sacramentirischen analogia des caluinischen
rbens, Giess. MDCVIII. 4. eiusdem: *besichtigung des*
zu Marpurg ausgesteckten tropkæi der caluinischen
it, darinnen vornemlich von der sacramentirischen ana-
es brodbrechens gehandelt wird, ibidem MDCIX. 4.
R. FINCKII *disputationes anti-goclenianæ de analogia*
ntali zuingliana et fractione panis caluinistica, Giess.
. 8. IO AFFELMANNI *trias syllogismorum anti-*
icorum, Rostoch. MDCXV. 4. quorum secundo de
ne panis agitur ac de quæstione: num illa sit repræ-

ſentatio fractionis corporis chriſti in cruce? diſputatu
THEODOR. THVMMII diſſertatio de *fractione panis euc riſtici*, *caluinianorum figmentis oppoſita*, Tubing. MDCXXIX.

Inter reformatos ac lutheranos doctores, quorum libi de ſacra cœna nunc recenſui, medium locum tenet MAR BVCERVS, vtpote in doctrina de ſacramento hoc vari inconſtans: nec a Luthero; nec a Zuinglio plane alien pacis ac concordiæ reſtituendæ ſtudioſus. ** Prodieru præter alia ingenii monimenta, illius *ſcripta anglicana ſ omnia, iis etiam, quæ hactenus vel nondum; vel ſparſim; peregrino ſaltem idiomate edita fuere, adiunctis, a Conra Huberto ſingulari fide collecta*, Baſil. MDLXXVII. fol. Volum hoc quatuor partibus conſtat ac complectitur: *explicat nem de ſacra cœna*, qua Bucerus confitetur, chriſtum cu pane vere dare corpus ſuum: *confeſſionem de ſacra cœ* vbi itidem declarat, chriſtum ipſum in epulo hoc præſe tem eſſe ac verba inſtitutionis natiuam ſignificandi vim p ſe ferre: immo ad ea. quæ Zuinglii adſectatores obiiciu reſpondet: aliam *confeſſionem* hac de re, qua caluinianis ſ uet atque exiſtimat, non proprie intelligendum eſſe, ſi d catur, chriſtum eſſe atque in ſacra cœna exhiberi. In r rioribus libris opus hoc numeratur. ***

§. XII.

INTER reformatorum dogmata, quæ grauiora cert mina pepererunt, et illorum ſententia locum habet, deu de æterna hominum ſalute ac damnatione *abſolutum d cretum* feciſſe. Ex falſæ doctrinæ huius fonte alii erro res fluxerunt, atque in his, *gratiam diuinam* vna cu merito chriſti eſſe particularem; nec fidem in ſeruato

rem

* *ſyntagmat. exercitation. academicar. part.* I. p. 1037.

** diuerſa ſcriptorum iudicia de quæſtione: num Bucerus lutheranis an reformatis ſit adnumerandus? recenſui in *der einleitung in die re ligions-ſtreitigkeiten auſſer der lutheriſchen kirche, part.* III. p. 257. ſq

*** conf. *die unſchuldige nachrichten*, 1707. p. 182. VERPOORTENII *com mentationem de Bucero*, p. 50. VOGTII *catalogum librorum rariorum* p. 154. et adde LOESCHERI *ausführliche hiſtoriam motuum, part.* II. p. 18.

s qui ista præditus sit, amitti posse. Dogmata *reformati* defenderunt; ita alii impugnarunt. orum spectant huc sequentia:

CALVINI *de æterna dei prædestinatione, qua in salu- r ex hominibus elegit; alios suo exitio reliquit: item dentia, qua res humanas gubernat, consensus pastorum s ecclesiæ*, ab ipso compositus, Geneu. MDLII. 8. ac eodem loco atque anno 12.* eiusdemque: *breuis ad diluendas nebulonis cuiusdam calumnias, quibus m de æterna dei prædestinatione fœdare conatus est*, ** Quam nuncCaluinus vberius declarauit ac defendit, m de absoluto dei decreto deque prædestinatione iam ud obscure significauerat in *defensione sanæ et ortho- ctrina de seruitute et liberatione humani arbitrii* ac in *ne mutua in re sacramentaria ministrorum tigurinæ ec- lo. Caluini*, contra Albert. Pighium: ***

IODOR. BEZAE liber de *prædestinatione*, Geneu. XIII. 8. quo eum pro dogmate de prædestinatione, no exposito, aduersus Castellionem pugnasse, su- ili:

IRON. ZANCHII commentationes de *prædestinatio- uerantia sanctorum, induratione*: *

ANDI POLANI A POLANSDORF *erklærung etlicher n puncten in religions-artickeln von christo vnd der nadenwahl gottes*, Basil. MDC. 8. ac *didascalia de æter- rædestinatione*, antea memorata:

PISCATORIS scripta, quibus cum CONR. VORSTIO ædestinatione disceptauit. Notauerat PISCATOR ædam in VORSTII libris de *deo* atque eius *apologe- gesi*, veluti haud vera, ac breuioribus adnotationibus uerat. Quæ, manu exarata, quum ad Vorstium isisset ac postulasset, vt falsas sententias retractaret, t Vorstius, se de recta via deflexisse, ac Piscatori er- in notis eius deprehensos, exprobrauit; præterea au-

tatib. eius theolog. p. 593.
p. 629.
quæ dixi in *der einleitung in die religions-streitigkeiten ausser der trischen kirche, part* III. *p.* 88.
: in eius *miscellaneis*.

autem a Piſcatore petiit, vellet permittere, vt ad[...]
eius vna cum reſponſione in lucem emitteret. [...]
teſtate impetrata, VORSTIVS edidit: *paraſceuen a[...]*
nem amicam cum Io. Piſcatore, Goud. MDCXII. 4. [...]
TOR autem oppoſuit: *reſponſionem apologeticam [...]*
paraſceuen, in qua multa ſcripturæ dicta et inprimi[...]
loquuntur de doctrina prædeſtinationis, explicantur, [...]
MDCXIII. 4. Ille; ſiue VORSTIVS, ipſam *amica[...]*
nem cum Piſcatore, Goudæ MDCXIII. 4. iuris publi[...]
PISCATOR cauſſam ſuam egit in *notis ad amica[...]*
nem Vorſtii, Herborn. MDCXIII. 4. Ad eas VORST[...]
ſpondit in *amicæ duplicationis ad Piſcatoris apolog[...]*
ſponſionem et notas eiusdem, amicæ collationi opp[...]
prima, Goud. MDCXVII. 4. iſtaque de prædeſtina[...]
argumentis connexis, videlicet de morte chriſti p[...]
bus: de modo conuerſionis reſiſtibili: de poſſi[...]
rum defectione atque aliis copioſe expoſuit. Im[...]
ſcriptum hoc PISCATOR in *reſponſione ad Vorſti[...]*
duplicationem, Herborn. MDCXVIII. 4. tribus parti[...]
que itidem de prædeſtinatione: de dei miſericor[...]
homines: de poteſtate in negotio ſalutis et dam[...]
de electis ac reprobis: de conuerſione: libero ho[...]
bitrio: perſeuerantia fidelium atque aliis rebus [...]

uersiones in scripta synodalia remonstrantium, quoad articulum primum, Franeck. MDCXXXIX. 8. vbi contra arminianos eorumque articulorum, quibus sententiam suam de prædestinatione declarauerant, primum disputatur:

LVDOV. CROCII de *perseuerantia sanctorum libri septem; item de prædestinatione, libero arbitrio*, cet. Brem. MDCXVI. 8. contra PETR. BERTIVM, arminianum, eiusque *Hymenæum desertorem; seu de apostasia sanctorum problemata*, Francof. MDCXII. Adfirmauit tamen CROCIVS hic, amplliorem esse gratiam diuinam, seque in dogmate de prædestinatione Melanchthonis discipulum professus est. Eam ob rem ecclesiæ reformatæ doctoribus minus se commendauit atque acerbas censuras expertus est; ad sententiæ autem suæ, in *syntagmate theologiæ* propositæ, defensionem eiusdem *dissertationum exegeticarum et apologeticarum*, publicæ luci exposuit:*

RAPHAEL. EGLINI scripta de *gratuita electorum salute* et *iusta reproborum damnatione*, ac de *prædestinatione*, quæ ab aliis commemorantur; a me autem haud visa sunt:

FRIDER. SPANHEMII dissertationes de *prædestinatione*: de *gratia vniuersali*: de *libero arbitrio*: de *perseuerantia sanctorum*.** Præter iam adductos auctores, plures alii inter reformatos de prædestinatione commentati sunt: BV-RVS, KIMEDONCIVS, PERKINSIVS, TWISSVS, ISANVS, WILSONVS, WENDELINVS, AMYRALDVS, IRELAND, HAMMONDVS, RYSSENIVS, ANDREAE, VSORIE, BVRNETVS, HOLZFVSIVS atque alii; de ... dei autem particulari præter reliquos, ABBOTVS, ...ERTVS, WALDSCHMIDIVS, SPIZIVS, DRIESSE-... Sed quum libros eorum inter reformatorum scripta dogmatica, speciatim de prædestinatione ac diuina gratia censui, mentionem istorum nunc omitto. Quæ reliqui contra arminianos de dogmate hoc scripserunt, illos ratius proprio loco commemorare, mecum constitui.

* ...NEMII *consultation. de auctoritate concilii Dordraceni, paci sacris*, p. 24. 99.

** ...ius *syntagm. disputat. theologicar. part.* I. p. 178. sqq.

§. XIII.

In reformatorum dogmate de absoluto dei decreto de
que diuina gratia particulari profligando *lutherani* egre
giam operam poluerunt ac luculenter aduersus illos mon
strarunt, decretum, quod deus de hominum salute a
damnatione ab æterno fecerit, non absolutum; sed hy
potheticum; siue cum conditione coniunctum esse; ne
dei gratiam ad quosdam tantum; sed ad omnes mortale
spectare. Comprobant hoc abunde scripta, a doctori
bus nostris contra reformatos composita atque in lucem
educta. Inter eos, qui cum istis congressi sunt, locum
habent:

MARTINVS LVTHERVS, qui licet non singulari oper
de prædestinatione sit commentatus; variis tamen scripto
rum suorum locis significauit, se de decreto hoc diuino ide
statuisse, quod nos profitemur. Eam ob caussam hoc a m
adnotandum esse, existimaui, quoniam fuerunt, qui ali
persuadere studerent, Lutherum vti de aliis fidei dogma
tibus; ita etiam de prædestinatione cum reformatis co
sensisse. Quam falsum tamen hoc sit, alii monstrarun
Inter reformatos in censum hunc veniunt, præter Za
chium, Piscatorem, Kimedoncium atque alios antiquiore
I) BENEDICTVS PICTETVS, qui in lucem protuli
*virorum immortalis et beatæ memoriæ Lutheri et Calui
consensum in quæstionibus de prædestinatione et reden
tione iesu christi*, Geneu. MDCC. 8. antea autem eun
dem consensum adfirmauerat in *dissertatione de consensu
dissensu inter reformatos et augustanæ confessionis fratre*
MDCXCVII. Opposuerunt se ei: DAN. SEVERIN. SCVL
TETVS in *epicrisi ad Picteti scriptum de consensu Lutheri
Caluini*, addita eiusdem *adsertioni amplissimæ diuinæ grati*
Lips. MDCCI. 8. et IO. MOEBIVS in *animaduersionibus a
Picteti dissertationem de consensu et dissensu inter reformat
et augustanæ confessionis fratres*, Lips. MDCXCIX. et iteru
MDCCII. 4. Contra quas quum PICTETVS edidisset: *vin
dicias dissertationis de consensu et dissensu*, ceter. Gene
MDCC. 8. MOEBIVS respondit in *vindiciis animaduersi
num ad vindicias Picteti*, Lips. MDCCII. 4. II) AVCTOR *pr
fationis*, quæ præmissa est interpretationi latinæ GVII

VRNETI *tractatus de prædestinatione et gratia*, Berolin. MDCCL. 8. III) IO. ALPHONS. TVRRETTINVS in *disquisitione de articulis fundamentalibus*, quam liber eius: *nubes testium pro moderato et pacifico de rebus theologicis iudicio et instituenda inter protestantes concordia*, secum coniunctam habet, vbi * pronuntiare, non dubitat, Lutherum æque du-:: immo forte durius vllo reformatorum, de prædestinatione loquutum esse: IV) STEPHANVS VITVS in *apologia, qua synodus dordracena et reformata fides vindicatur*, MDCCXXVI. 8. et in *vindiciis synodi dordracenæ*, idem MDCCXXVIII. 8. qui Lutherum aperte atque impudenter calumniatus est, cum fuisse supralapsarium; ob mendi autem libidinem hanc iustas expertus est castigationes: V) IO. HENR. RINGIER in dissertatione de *consensu protestantium in doctrina de prædestinatione*, Bern. MDCCXX. 4.** IO. LVDOV. SCHLOSSERVS *** profligauit: VI) adiungendi sunt: FRID. SPANHEMIVS, * IO. IACOB. HOTTINGERVS, ** PETRVS YVON in *epistola de prædestinatione gratia dei*, Amstelod. MDCLXXXI. 12. contra quem IO. ZENTGRAVIVS *præfationem apologeticam* ad LVTHERI librum de *seruo arbitrio* scripsit. Quemadmodum adducti doctores probare conati fuerunt, Lutherum reformatis suffragari pro prædestinatione; alii autem consensionem de sacra cœna monstrare voluerunt, ante commemorati; ita exstiterunt, qui adfirmarent, Lutherum de singulis doctrinæ controuersis capitibus cum reformatis sensisse. Posterioris generis sunt: NEODORPIVS in *Luthero orthodoxo; oder grund Lutheri, das ist, in der wahren, alten, beständigen lehre des theuren mannes gottes vnd tapfern christen D. Martin Lutheri*, Francof. MDCXII. 8. *** MDCXV. 8. ac IO. MAVRIT. MOMMERS in *reformato*, quem belgico sermone MDCCXXIX. in lucem

* p. 49. sqq.
** descripta est *temp. heluetic. tom.* II. *sect.* 3. p. 378.
*** *append.* II. *Lutheri lutherani.*
* *controuers. tom.* III. *oper.* p. 898.
** *fatis doctrinæ de prædestinatione et gratia dei salutari, libr.* IV. *cap.* I. §. 16. sqq. p. 12.
*** *vnschuldige nachrichten*, 1717. p. 964.

lucem emisit; refutatus autem iste est erudite ac copio
a IO. LVDOV. SCHLOSSERO in *Luthero lutherano, Luthero r*
formato Io. Maurit. Mommers opposito, Hamb. MDCCXXXIX.
Accessit eiusdem *Lutherus lutheranus qua argumentum*
sacra cœna, quem antea itidem contra Mommers ediderat

Non longe a reformatis nonnulli nostrorum theolog
rum discedunt, quando existimant, Lutherum in libro
seruo arbitrio mentem suam de prædestinatione ita decl
rasse, vt haud obscure pateat, illum ac Caluinum inter
haud discrepare. In eorum numero sunt: IOANN. PA
DOCHEVS, qui iuris publici fecit: *consensum orthodoxi*
ecclesiæ lutheranæ in doctrina de prædestinatione, das ist, ei
hellige vnd gleichstimmende lehre der lutherischen kirchen v
der gœttlichen vorsehung aus den schriften Lutheri vnd vie
anderer der augspurgischen confession verwandten theologi
Helmstad. MDXCVI. 8.* ac LAVRENT. KLIMPKIVS, cui
exstat: *kurtzer vnd einfaltiger; aber schriftmæsiger beric*
von der gnadenwahl der kinder gottes zum ewigen leben, sa
einem anhang, worinnen klar vorgestellet wird, daß in der le
re von der gnadenwahl alle wahre reformirte recht gut luth
risch gesinnet seynd, Herborn. MDCX. 8. ac fine loci menti
ne, MDCCXII. 8. Auctor nominat se sacerdotem luthe
num. Pugnat pro absoluto æternæ salutis ac damnatio
decreto ac semper Lutherum, veluti testem, aduocat.
Referendi et huc sunt: GEORG. CALIXTVS,*** HENRI
LYSIVS, * CHRISTOPH. MATTH. PFAFFIVS;** qui tam
aliis locis mitiorem sententiam hac de re fert,*** atq
a

* conf. *consilia theolog. vitemberg. tom.* 1. p. 255. *vnschuldige nachric*
1715. p. 634.

** vid. SCHLOSSERI *adpend.* 1. *Lutheri lutherani*, p. 50.

*** *consultat. de tolerantia reform.* p. 12. ac *consideration. doctrinæ*
formator. iuxta ductum confession. Thoruni Borussor. exhibitæ, p.

* sermone sacro, cuius titulus est: *kurtzer begrief der religion S*
monis vnd anderer glaubigen, MDCCXII.

** in *adloquio irenico ad protestantes*, p. 11. ac dissertatione de *influ*
dogmat. de prædestinationis et reprobat. decreto absoluto in praxin
et pietatis, p. 16.

*** in *den gesamleten schriften, so zur vereinigung der protestirenden l*
chen abzielen, part. 1. p. 118.

alii. Qui ita de Luthero iudicant, adprobasse illum dogma de absoluto decreto, argumenta sua sumunt præcipue ex eius libro de *seruo arbitrio* ac *præfatione* ad *epistolam ad romanos*; nihil autem ista ad probandum valere iniuriamque fieri Luthero, nostrates luculenter satis ostenderunt, licet non omnes eamdem rationem inierint, caussam eius agendi. Alii illum defendunt, præsertim librum eius de *seruo arbitrio*, voluntque, vt, quæ videantur duriores, voces, a Luthero adhibitæ, rite recteque intelligantur: PETR. videlicet HABERKORNIVS in *necessaria et solida vindicatione libri beati Lutheri de* seruo arbitrio, Giess. MDCLXVIII. 4. SEBAST. SCHMIDIVS in *breuibus adnotationibus, quibus beatus pater Martinus Lutherus ab adcusatione, quasi absolutum caluinianum; vel durius aliquod dei decretum in libro de* seruo arbitrio *statuerit, præcipue vindicatur*, cum ipso Lutheri libro, Argentorat. MDCLXIV. 8. editis: IO. IOACHIM. ZENTGRAVIVS in iam memorata *præfatione apologetica contra Petrum Yuonem*, editionis sæpe dicti libri, Argentorat. MDCCVII. 4. Alii non defendunt quidem ea, quæ Lutherus de seruo arbitrio duriter scripsit: immo fatentur, ista ita comparata esse, vt ad dogma de prædestinatione absoluta trahi facile possint; adferunt tamen rationes, non contemnendas, cur excusari debeat, ac probant præterea ex reliquis Lutheri scriptis, eum statuisse, gratiam dei non particularem; sed vniuersalem esse: prædestinationem non absoluta diuina voluntate; sed præuisa fide niti. Magnus est huiusmodi scriptorum numerus. Nominasse sufficiat: GEORG. AVTVMNI *Luthers lehre vom freyen willen vnd bekehrung des menschen zu gott, aus seinen schriften gezogen*, Isleb. MDLXV. 4. IO. TRELLVNDI dissertationem de *Luthero, doctrinæ absoluti decreti suspicione multis et manifestis euangelicæ ipsius doctrinæ testimoniis absoluto*, Hafn. MDCCXVII. *Lutheri wahre meinung von der allgemeinen gnade gottes: der allgemeinen kraft des verdiensts christi: der ewigen versehung verstockung vnd andern dahin gehærigen materien*, cura *Io. Iac Rambachii*, Ien. MDCCXXII. MDCCXXVII. 8. GVSTAVI LISSEI

primis KLEMMIVS in *der verheidigten glaubens-einigkeit der protestantischen kirche*, MDCCXXII. 4.

SEI *defensionem pro theologis euangelicis seculi reformationis sigillatim pro Luthero*, cetet. *aduersus dicam particularism ipsis ab auctore litterarum de statu negotii irenici apud tubingenses iniquissime impactam*, MDCCXXIV. 4. ERNES. LEOPOLD. FRID. BEHMII *interpretationem locorum quorumdam, quæ in beato Luthero aliisque theologis seculi reformationis nonnullis difficultatem in articulo de prædestinatione habere videntur*, cum *Io. Laur. Moshemii* præfatione, Helm. MDCCXXIX. 4.* IO. LVDOV. SCHLOSSERI *Lutherum lutheranum*, antea laudatum. Reliqua dimitto:**

SAMVEL HVBERVS, qui variis scriptis reformatos impugnauit atque edidit: *beweisung, daß die heidelbergischen theologen ihre græuliche lehre wieder das leiden christi verdecken vnd verbergen*, cet. Tubing. MDXC. 4. *entdeckung des caluinischen geistes, welcher sich vnterstehet, das leiden christi fur vnsere sunde zu verlæugnen vnd aufzuheben*, Vitemberg. MDXCIII. 4. quorum scriptorum quum supra mentionem feci, nunc addo eiusdem: *drey figuren, welche anzeigen, wie die caluinische lehre zu christi verlæugnung vnd endlicher verzweifelung angerichtet sey*, Vitemberg. MDXCIII. 4. ac *theses christum iesum esse mortuum pro peccatis totius generis humani* Tubing. MDXCII. Constat tamen, ipsum Huberum in errorem de prædestinatione incidisse ac praue putasse, spectare illam ad cunctos homines, siue isti in christi meritis fiduciam collocent; siue minus, de quo infra exponam:

PHILIPP. NICOLAVS in *dem bericht von der Caluinisten gott vnd ihrer religion*, Francof. MDXCVII. 8. Lips. MDCXX. 12. cum quo scripto ob idem argumentum coniungo: IO. AFFELMANNI *syllogismum anti-caluinisticum quo euincitur, non esse eumdem orthodoxorum et caluinianorum deum*, antea in *triade syllogismorum anti-caluinisticorum*** exhi

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1731. p. 236.

** notitiam horum scriptorum vberiorem dedi in *introductione in controuersias Lutheri*, quam *tomo* XVIII. *operum Lutheri* præmisi p. 135. sqq. cuiusmodi syllabus etiam habetur in FABRICII *centifolio lutherano*, p. 435. et 822. ac LOESCHERI *ausfuhrliche historia motuum, part.* II. p. 280.

*** prodiit *trias* horum *syllogismorum*, Rostoch. MDCXV. postea autem locum obtinuit in AFFELMANNI *syntagmat. exercitat. academicarum part.* I. p. 1023.

Qui ita de Luthero iudicant, adprobasse illum dogabsoluto decreto, argumenta sua sumunt præcipue libro de *seruo arbitrio* ac *præfatione* ad *epistolam ad* ; nihil autem ista ad probandum valere iniuriam-i Luthero, nostrates luculenter satis ostenderunt, omnes eamdem rationem inierint, caussam eius Alii illum defendunt, præsertim librum eius de *arbitrio*, voluntque, vt, quæ videantur duriores, vo-uthero adhibitæ, rite recteque intelligantur: PETR. HABERKORNIVS in *necessaria et solida vindicatione* *Lutheri de* seruo arbitrio, Giess. MDCLXVIII. 4. SCHMIDIVS in *breuibus adnotationibus*, *quibus pater Martinus Lutherus ab adcusatione*, *quasi absolu-inianum; vel durius aliquod dei decretum in libro de* arbitrio *statuerit*, *præcipue vindicatur*, cum ipso Lu-libro, Argentorat. MDCLXIV. 8. editis: IO. IOACHIM. GRAVIVS in iam memorata *præfatione apologetica con-rum Yuonem*, editionis sæpe dicti libri, Argentorat. II. 4. Alii non defendunt quidem ea, quæ Luthe-seruo arbitrio duriter scripsit: immo fatentur, ista parata esse, vt ad dogma de prædestinatione absolu-hi facile possint; adferunt tamen rationes, non conte-ndas, cur excusari debeat, ac probant præterea ex reli-Lutheri scriptis, eum statuisse, gratiam dei non par-larem; sed vniuersalem esse: prædestinationem non luta diuina voluntate; sed præuisa fide niti. Magnus huiusmodi scriptorum numerus. Nominasse sufficiat: RG. AVTVMNI *Luthers lehre vom freyen willen vnd be-rung des menschen zu gott, aus seinen schriften gezogen*, b. MDLXV. 4. IO. TRELLVNDI dissertationem de *Lu-ro, doctrina absoluti decreti suspicione multis et manifestis ngelicæ ipsius doctrinæ testimoniis absoluto*, Hafn. MDCCXVII. *theri wahre meinung von der allgemeinen gnade gottes: der gemeinen kraft des verdiensts christi: der ewigen versehung, rstockung vnd andern dahin gehœrigen materien*, cura *Io. Iac. mbachii*, Ien. MDCCXXII. MDCCXXVII. 8. GVSTAVI LIS-

primis KLEMMIVS in *der verbeidigten glaubens-einigkeit der protestantischen kirche*, MDCCXXII. 4.

prædestinatione filiorum dei ad vitam æternam: an et quat nus iustificati possint excidere gratia dei?*

IVSTVS FEVRBORNIVS in *syntagmate primo sacrarum disquisitionum*, in quibus, vt titulus habet, æterna hominum plerorumque absoluta reprobatio destruitur: vniuersal christi meritum adstruitur: christus, noster apud deum pa trem aduocatus ac pro nostris ac totius mundi peccat ἱλασμὸς, describitur;** præter hoc autem, reliquit disse tationes de *electione et vocatione nostrum ad salutem et vita æternam:**** de *diuina nostri ad vitam æternam electione*: de *æterna hominum incredulorum reprobatione*:**

IO. HIMMELIVS, qui scripsit quinque disputation contra *absolutum caluinianorum*, Ien. MDCXL. 4.

IO. HVLSEMANNVS, inter cuius ingenii monimenta controuersiam hanc pertinent: *orthodoxia prædestination ex Ephes.* I, 4. sq. *adserta* et pontificiis, caluinianis, phot nianis, arianis et huberianis opposita, Vitemberg. MDCXLI disputatio de *prædestinatione*, Lips. MDCLVIII. hisque adiun potest eiusdem tractatus de *auxiliis gratiæ*, quoniam ist gratiam dei vniuersalem esse, adcurate probat ac reform tos solide refellit:

IO. MVSAEVS in dissertatione, tam magna, vt speci libri præ se ferat, de *æterno electionis decreto, an eius a qua extra deum caussa impulsiua detur; nec ne?* Primam l cem illa adspexit, Ien. MDCXLVI. sub titulo: de *æterno præ destinationis decreto, an absolutum sit; nec ne?* Quum auct rem *exercitationum theologicarum itemque philosophicarum vt et miscellanearum selectarum*, Marpurg. MDCLXVI. q SAMVEL ANDREAE est, aduersarium nancisceretur, d fensionis caussa MVSAEVS eam iterum describendam cur uit atque vberiorem reddidit, sub memorata inscription Ien. MDCLXVIII. eidemque hosti dissertationem *super* e

---

* exstant: *disputat. giessens. tom.* II. p. 308. *tom.* III. p. 387. *tom.* p. 158. *tom.* VI. p. 45.

** quod est in eiusdem *oper. theolog.* p. 1041.

*** *ibidem* p. 361.

* *ibidem* p. 1732.

** *ibidem* p. 1774.

... IX. cum. II. 12. 13. *epistol. ad Romanos* opposuit. Ab vtraque commentatione vtilitas exspectanda est non mediocris:

IO. MVLLERVS, cuius prodiit: *absolutum decretum, das bloßer rathschlus gottes, aus welchem er den græsten theil der menschen ohne ansehung des vnglaubens vnd der sunde zur ewigen verdamnis verstoßen; die andern aber ohne ansehung des glaubens in christum zum ewigen leben erwehlet, nach der lehre der dorderchtischen synodi aus heiliger gœttlicher schrift geprüfet vnd wiederleget*, Hamb. MDCXLIX. MDCLII. MDCXCV. 8. liber, qui auctoris diligentiam atque eruditionem ostendit:

IO. MICRAELIVS in *heterodoxia caluiniana de prædestinatione*, libris duobus, Stetin. MDCLI. 4. MDCLXV. 12.

... LOESCHERVS in *palladio, caluinianis erepto*, Vitemberg. MDCLXXXVIII. 4. vbi IO. TAVFRERI *disputationes apologeticæ de absoluto reprobationis decreto*, contra Piscatorem, antea Argent. MDCXVI. 4. editæ, exhibentur:

ANONYMVS in *tractatu aduersus reprobationis absolutæ decretum, noua methodo et succinctissimo compendio adornato*, Londin. MDCLXXXIII. quod opusculum et breuitate et adcuratione se commendat. Auctor ostendit, dogma reformatorum non solum dei perfectionibus atque apertis scripturæ effatis repugnare; sed etiam religioni pariter ac societati ciuili damnum adferre:

DAN. SEVER. SCVLTETVS, qui dedit: *adsertionem amplissimæ diuinæ gratiæ, ad responsionem Bened. Picteti repetitam*, Lips. MDCCI. 8.

GVST. PHIL. MOERL, cuius *vindiciæ doctrinæ de gratia prædestinationis*, Norimb. MDCCII. 8. lucem viderunt:

ADAM. HEROLDVS in *palladio reformatorum, a sua sede destructo, id est, doctrina de absoluta dei gratia; vel decreto, ex cap. IX. epistol. ad Roman. subruta et euersa*, Lips. MDCCVI. 4. *

IO. ANDR. GRAMLICHIVS, cuius ideo mentionem facio, quia, postquam *tractatum theoretico-practicum de fœderibus diuinis*, Lugd. Batau. MDCCXV. 8. euulgauerat, post duorum annorum spatium sub nomine *Io. Fœderophili*, *nouum strictissimum contra potissimas caluinianorum hypotheses argumen-*

* ... act. erudit. MDCCVII. p. 73.

mentum, ex propria ipsorum doctrina de fœderibus diuin erutum, em sit atque ostendit modum, quo contra re formatorum dogmata de absoluto decreto: de fide hau amittenda: de gratia dei, cui haud resistendum sit, dequ sacra cœna, ex doctrina de fœderibus diuinis, cum generi tim; tum speciatim operum ac gratiæ, argumenta sumei da sint:*

AVG. GLANAEVS in *der besiegten particularisterey, i grundlicher wiederlegung der treuiranischen vertheidigun zum ruhm der allgemeinen gnade gottes in christo*, MDCCXXIX. cuius scripti hæc data fuit occasio. Iuris publici feci LVD. GEORG. TREVIRANVS sermonem sacrum in Paul oraculum *Rom.* VIII, 34. cum titulo: *ruhm der glaubig von dem todt iesu*, Brem. MDCCXX. 4. eoque probare co natus est, christum pro solis electis mortuum esse; in pra fatione autem temere adfirmauit, Lutherum eadem hac d re cum reformatis statuisse.** Refutatus est ab ESDR. HENI EDZARDO in *dem spiegel des bœsen geistes, der sich in d hœchst ærgerlichen predigt Treuirani reget*, Hamb. MDCCXXI. a GERH. MEIERO in *dem wahren ruhm aus dem euangel von der allgemeinen gnade gottes*, cum *Erdm. Neumeiste* præfatione, contra quos aduersarios quum TREVIRANV defensionem; siue *vnumgænglich-nothwendige vertheidigun* ederet, GLANAEVS memoratum librum ipsi opposuit.*** Præter dissertationes iam memoratas, exstant aliæ, cont Caluini sectatores scriptæ: SALOM. GESNERI *pro lib christianæ concordiæ de prædestinatione:* IAC HENNINGI de *ecclesiæ reformatæ hypothesibus, iustitiæ diuinæ essentia aduersis*, Gryphisw. MDCXCIX. IO. GVIL. PETERSENI *an deus ab omni æterno, iuxta reformatorum sententiam, al quos, citra vllum christi et fidei respectum, elegerit*, MDCLXXV VAL. ERNEST. LOESCHERI de *paroxysmis absoluti decret*

Virem

---

* in scriptum hoc acerbior animaduersio facta est in *der abgesonderte bibliotb. part.* IV. p. 275. eo autem consilio, vt caussa reformat rum ageretur.

** *samlung von alten und neuen theol. sachen*, 1720. p. 299.

*** vid. *samlung von alten und neuen theol. sachen*, 1730. p. 439. et SCHLO SERI *adpend.* I. *Lutheri lutheran.* p. 81.

Vitemb. MDCCVII.* GOTTL. WERNSDORFII de *abſoluto prædeſtinationis et electionis decreto, veræ conſolationis impatienti*, Vitemb. MDCCXXVI. Sunt plures alii noſtrorum theologorum, qui dogma de prædeſtinatione expoſuerunt: HVNNIVS, HVTTERVS, BATTVS, SIGWARTVS, ZENTGRAVIVS, HOLZHAVSIVS, BVTTSTEDIVS, SCHVBERTVS ac reliqui: qui eamdem operam in explananda doctrina de gratia dei collocarunt: HEMMINGIVS, MEISNERVS, CALOVIVS, MAVKISCHIVS, HENNICHIVS, FEVERLINVS, LANGIVS, GOSSELIVS atque alii: qui non ſolum libros; verum etiam diſſertationes ſcripſerunt. Sed omitto eos, quia non tam polemicam; quam dogmaticam tractandi rationem ſequuti ſunt hancque ob cauſſam enumeratio iſtorum ſupra facta eſt:

Illorum adhuc mentionem a loco hoc haud alienam eſſe, puto, qui ſingulari ſtudio id egerunt, vt hiſtoriæ dogmatis de prædeſtinatione ac controuerſiæ de iſto lucem adferrent. In illis ſunt: CHRIST. MATTH. PFAFFIVS, cuius *ſpecimen hiſtoriæ dogmaticæ in articulo de gratia et prædeſtinatione* in orbis eruditi conſpectum venit, Tubing. MDCCXVII. ſeque adparatu rerum eruditarum commendauit:** PHILIPP. A LIMBORCH in *relatione hiſtorica de origine et progreſſu controuerſiarum in fœderato belgio de prædeſtinatione*:*** IO. IACOB. HOTTINGERVS, qui amplum ſatis opus in lucem emiſit ſub inſcriptione: *fata doctrinæ de prædeſtinatione et gratia dei ſalutari ſecunda et aduerſa, inde a beato apoſtolorum exceſſu ad hæc vsque tempora in annales digeſta*, Tigur. MDCCXXVII. 4. cui auctor quidam ſub nomine DAN. SNITTLINGII oppoſuit *animaduerſiones* aliquot plagularum MDCCXXVIII. Qui ſcriptores vti religione chriſtiana inter ſe differunt; ita eosdem diuerſam, rem enarrandi ac diiudicandi, rationem iniiſſe, haud difficulter intelligendum eſt.

§. XIV.

* eſt in eius *initiis academicis*, Vitemb. MDCCVII. editis. Recenſetur [illegible] *nouis litterariis hamburgenſ.* MDCCVIII. p. 180.

** [illegible]tum eſt in *primitiar.* eius *tubingenſ. part.* I. p. 87. germanice [illegible] exſtat in eiusdem *geſamleten ſchriften, ſo zur vereinigung der* [illegible] *irrenden kirchen abzielen, part.* I. p. 118.

*** [illegible] eſt illius *theolog. chriſtianæ*, editæ Amſtelod. MDCCXV.

§. XIV.

EXORTAE sunt aliæ controuersiæ inter reformatos lutheranos; quæ autem ad nullum fidei dogma specta hocque nomine leuioris sunt momenti: de *decalogi* mirum *diuisione*, de qua reformati a nobis ita discrepa vt ad primam tabulam non tria; sed quatuor præce referant ac dei verba de simulacro non formando si gulare præceptum esse, statuant; secundam autem n septem; sed sex mandata complecti ac quibus nonum d cimumque locum adsignamus, ea, vt sint vnum, conin genda esse, opinentur: de *vsu imaginum in templi* quem reformati plane improbant atque de *exorcismo*, quo isti itidem abhorrent. Disputatum igitur fuit:

I. de *diuisione decalogi.*

Contra reformatos prodierunt: IO. SALMVTHI *thes quibus discrepantes doctorum ecclesiæ opiniones de distributio præceptorum decalogi in duas tabulas et quot ad harum singu præcepta referenda sint, ita explicantur, vt tria ad tabul priorem: ad posteriorem septem conuenientius referri, adpare* Lips. MDCLXXXIII. 4. LAVR. CODOMANNI *eintheilung d heiligen zehn gebote gottes, wieder die vnzeitige verneueru der sacrament-schwermer*, Francof. MDLXXXV. 4. IO. WI CKELMANNI dissertatio de *diuisione et mutatione decalog item de imaginibus*:* DAN. CRAMERI de *distinguendo dec logo quoad præceptorum numerum, pro communi et a D. Marti Luthero recepta distinctione contra illam, quam caluiniani a plectuntur*, Stetin. MDCXII. 8. WOLFGANG. FRANZII disp tatio de *distinctione præceptorum decalogi:* DAN. WEIMA *demonstratio de vera decalogi diuisione, ex infallibili dupli accentuationis principio data*, Ciz. MDCLXXXI.** Exstat iam SAM. BOHLII *vera diuisio decalogi ex infallibili princi accentuationis*, Rostoch MDCXXXVII. MDCLX. 4. qui aute pro reformatis scripsit: ***

II.

* *disputat. giessens. tom.* I. p. 435.

** habentur etiam dissertationes: OPITII de *vsu accentuationis* ... *mmæ in genuina diuisione decalogi*: DANDORFII de *decalogo, ex fu damento accentuum examinato*, atque aliæ huius generis.

*** conf. FABRICII *centifol. lutheran.* p. 853.

II. de *vſu imaginum in templis:*
de quo ſuperiore ætate inter theologos vitembergenſes atque anhaltinos et ambergenſes acriter diſceptatum eſt, ita vt illi vſum imaginum, quæ in ſe haud reprehendendæ ſint, in ſacris ædibus defenderent; hi autem plane improbarent. In ſcriptis, ab vtraque parte editis, locum habent: *der theologiſchen facultæt zu Vitemberg antwort auf die anhaltiſche ſchrift von der abwerfung der bilder, altære*, ceter. MDXCVII. 4. *anleitung, wie das wittenbergiſche buch wieder die anhaltiſchen zu leſen*, Amberg. MDXCVII. *abfertigung ſolcher anleitung*, Vitemb. MDXCVII. 4. *antwort auf die abfertigung*, Amberg. MDXCVIII. 4. *endliche antwort auf der anhaltiſchen prediger abfertigung*, Vitemb. MDC. 4. Ad horum ſcriptorum numerum etiam pertinent: ABR. TAVRERI liber: *wieder den neuen bilderſturmeriſchen carlſtædtiſchen geiſt im furſtenthum Anhalt*, Isleb. MDXCVII. 4.* SIM. GEDICCI *bericht vnd wiederlegung des zerbſtiſchen buchs, wieder die bilder vnd altarſturmer*, Magdeburg. MDXCVII. 4.** Bellum hoc quum exſtinctum eſſe videretur, renouauit illud ABR. SCVLTETVS, ex quo in lucem protulit: *ſermonem de imaginibus idololatricis*, Francof. MDCXX. Oppoſuit illi THEOD. THVMMIVS *Scultetum iconoclaſten, hoc eſt, demonſtrationem, in qua contra Abr. Scultetum imaginum iactura earumque vſus in templis hiſtoricus ex verbo dei et pia antiquitate tractatur*, Tubing. MDCXX. 4. ac FRID. BALDVINVS edidit: *gegenbericht auf Abr. Sculteti vermeinten ſchriftmæſigen bericht von gœtzenbildern*, Vitemb. MDCXX. 4. et *ausfuhrlichen vnd in gottes wort wohlgegrundeten bericht von bildern gottes, chriſti vnd der heiligen, in vnd auſſerhalb den gotteshæuſern, darinnen zugleich Theophilo Moſano geantwortet wird*, ibidem MDCXXI. MDCLXIII. 4. qui MOSANVS cauſſam Sculteti defendendam ſuſceperat in *der rettung der predigt Sculteti von gœtzenbildern*, Hanou. MDCXX. 4. De eadem re IO. CONR. DANNHAVERVS commentatus eſt ac ſingularem librum in lucem emiſit, ſub inſcriptione: *iconothetes chriſtia-*

AFFTII *hiſtorie vom exorciſmo*, p. 522.
714.

stianus, adiaphorus, libertatis vindex, medius, sequester inter ido plasten, idolicolam tridentinum et iconoclasten, iconomachum, m hometico-puritanum, Argent. MDCLXV. 4. Nec prætermi debent: IO. SCHROEDERI *apodixis theologica de imagi bus, ad habendum; sed non ad colendum christiano populo c cessis*, Suinfurt. MDCVI. 8. BALTHAS. MENTZERI *beri von den zehn geboten: von den bildern: vom brodbrechen heiligen abendmal: von der art vnd weise, recht vnd behuts zu reden von der person vnd dem amt iesu christi*, Gi MDCXXVI. 12. CHR. MATTH. PFAFFII dissertatio de *quod licitum est circa picturam imaginum trinitatis et per narum diuinarum*, vbi multa dicta sunt, quæ ad litem h pertinent.

III. de *exorcismo baptismi.*

Reformati, exorcismum a sacris baptismi peragend plane remouendum esse, putant; nostrorum autem the logorum de eo sententia non vna eademque est. Alii cu Caluini sectatoribus se coniunxerunt: alii, se a ritu h alienos esse, non negarunt; simul autem professi sunt, i rogationem eius prudentiæ legibus aduersari: alii denique pro vsu illius pugnarunt. Qui quum reformatis resis rent, diuersis temporibus inque diuersis regionibus ace biores sæpe ac longiores lites ortæ sunt, multaque scrip vtriusque partis in lucem prodierunt. Ex nostratib qui in certamen hoc venerunt, primus nominandus es IVSTVS MENIVS, qui edidit libellum huius tituli: *vo exorcismo, daß der nicht als ein zauberischer greuel zu ve dammen; sondern in der gewœnlichen action bey der tauffe m gott vnd guten gewissen wohl gehalten werden mæge*, Erfur MDLI. 8.* Post eum TILEMANN. HESHVSIVS exorci mum vehementer defendit eique maiorem vim, quam p est, tribuit in *epistolis duabus de exorcismo in actione baptism* quæ vna cum PHILIPP. MELANCHTHONIS epistola d eodem argumento, Ien. MDLXXII. Hal. MDLXXXIX. 4. exi runt;** germanice autem Francof. ad Oder. MDXCI.***

Acce

* *vnschuldige nachricht*. 1713. p. 9. adde KRAFFTII *historie vom e orcismo*, p. 351.

** latine exstant in DEDEKENNI *consiliis, vol.* 1. *part.* 2. p. 149.

*** vid. KRAFFTIVM *excitat. loc.* p. 369.

Acceſſit IACOB. COLERVS in libro *von dem exercismo*, MDLXXXVIII.* quumque ita aliquot ſcripta de exorciſmo lucem adſpexiſſent, coniunctim illa cum quibusdam aliis edita ſunt, ſub inſcriptione: *vom exorcismo, daß er ohne ver letzung des gewiſſens bey der tauffe wohl mag gebraucht vnd behalten werden, etliche tractatlein*, Francof. ad Oder. MDXC. 8.**

Inprimis de hac baptiſmi ceremonia inter anhaltinos, maxime Wolfgang. Amlingium, qui illorum princeps erat, atque eccleſiæ noſtræ theologos multa ſunt diſputata, poſtquam iſti exorciſmum, adhuc vſitatum, abrogauerant. Prodiit: *tauf-buchlein fur die kirchen im furſtenthum Anhalt, mit erzehlung etlicher hochwichtigen vrſachen, warum der exorcismus abgeſchaft*, MDXC. 4. ſine mentione loci, cuius libelli AMLINGIVS auctor eſſe, dicitur. In eo exorciſmus omiſſus eſt ac variæ cauſſæ enarratæ ſunt, cur illud factum fuerit. Eam ob rem ſcripta non pauca, contra iſtum compoſita, in lucem exierunt, eaque: *extract; oder auszug wieder die Anhalter*, MDXC. *bericht vom exorcismo vnd gebet bey der heiligen tauffe, wieder die neuen amlingiten vnd caluiniſten, ſo neulich den exorcismum im furſtenthum Anhalt abgeſchaft; aus Nurnberg an einen guten freund geſchrieben*, MDXC. 4.*** CHRIST. KITTELMANNI *bericht von dem exorcismo, das iſt, von den worten:* fahre aus du vnreiner geiſt, ceter. *daß Wolfgang. Amling keine erhebliche vrſachen gehabt, warum er denſelben zu Zerbſt vnd anderswo im furſtenthum Anhalt abgeſchaft*, MDXC. 8. item: *Anhaltinorum antwort auf etliche neulich wieder die anhaltiſche kirchendiener ausgeſprengte ſchmæhcharten*, Serueſt. MDXC. 4. præter quæ, plura alia ſcripta huc ſpectant, partim pro reformatis: partim contra eosdem edita. In cenſum eorum veniunt: DAN. HOFFMANNI *orthodoxa doctrina de exorcismo in adminiſtratione baptismi*, MDXCI. 4. *bericht vom exorcismo bey der tauffe, aus drey vnterſchiedlichen ſchriften genommen vnd auf anordnung des miniſterii der alten ſtadt Magdeburg zuſammen gedruckt*,

* [illegible] KRAFFTIVM *excitat. loc.* p. 378.
** [illegible] *lige nachrichten*, 1714. p. 405.
*** *von alten vnd neuen theol. ſachen*, 1737. p. 406.

Magdeburg. MDXC. 8. *protestatio der anhaltischen kirchen diener wieder das vntheologische schelten vnd lestern d pfarrers zu Calbe*, Cratonis videlicet, quem anhalti adgressi sunt ob vindicias LVTHERI *libelli baptismali* paullo post memorandas: GEORGII MYLII disputatio de *abrogatione exorcismi*, Ien. MDXCI. ac germanice ibidem atque eodem anno ac Budiss. MDXCIV. ADAMI CRATONIS *rettung des christlichen tauf-buchlei Lutheri*, sine loci indicio, MDXCI. 4. et *verantwortung a die protestation etlicher anhaltischen kirchendiener*, Gerap MDXCI. 4. POLYCARP. LYSERI *bedencken, was von d exorcismo bey der tauffe vnd abschaffung desselben zu halt sey*, MDXCI. 4.* cui quum AMELINGIVS nomine anhal norum opponeret: *beweis, daß der exorcismus bey der hei gen tauffe wieder die vornehmsten hauptstucke des catechis streite*, Seruest. MDXCI. 4. idem LYSERVS edidit: *beric vom exorcismo*, Ien. MDXCII. 4. atque anhaltinos confu Iidem aduersarii oppugnati sunt: in CHRISTIAN. WA MVNDI *erklærung des neuen tauf-buchleins der prediger i furstenthum Anhalt*, MDXCI. 4. THOM. SIGFRIDI comme tatione: *an exorcismus de essentia religionis sit; an vero ta tum ceremonia? Simul respondetur ad obiectiones*, MDXCI. IO. OLEARII *criminatorum pagellæ seruestaniæ, quæ strena i scribitur, depulsione necessaria, cum. disputatione de exorcism et refutatione* XX. *obiectorum, quibus Amlingius hanc piam c remoniam infamat*, Hal. MDXCI. VITI ABELI *unterricht v den kindern der glaubigen: von dem exorcismo vnd von d kraft der heiligen tauffe*, Helmstad. MDXCI. 4. ERASM ALBERI *bericht von der kinder tauffe, samt vorrede Selne cers vom exorcismo*, MDXCI. CHRISTIAN. KITTELMANN *apologia; oder schutzschrift, in welcher er sein buchlein v exorcismo wieder Amlings vermeinte antwort rettet*, MDXCI sine loci mentione: GEORG. LYSTHENII *an das consistorium zu Leipzig drey vnterschiedliche schreiben, als nemlich excusatio, protestatio, refutatio wegen der neuen wittenberge theologen, ihme vnd andern superintendenten von oberweh ten consistorio zugeschickt, recht zuinglischen vnd gut calvini sche*

* *vnschuldige nachrichten*, 1719. p. 770.

schen bedencken von abschaffung des exorcismi bey der tauffe, Magdeburg. MDXCII. 4. Memorantur etiam: GEORG. PLANITII *bericht vom exorcismo bey der heiligen tauffe*, MDXCI. 4. GEORG. STOERII *begrief der streitigen religions - sache von der abschaffung des exorcismi*, MDXCII. 4.* SIMON. GEDICCI *kurtzer vnterricht vom exorcismo*, vna cum LVTHERI *tauf-buchlein*, Magdeburg. MDXCI. 8.

Quum per aliquot tempus reformati, hac de re dimicare, desiissent, anhaltini occasionem præbuerunt nostratibus, ad certamen redeundi, postquam in lucem protulerant scriptum, cuius titulus est: *erinnerungs - schrift etlicher von adel vnd stædten an den fursten zu Anhalt, Io. Georgen, samt darauf erfolgter gnædiger verantwortung vnd erklarung*, Seruest. MDXCVI. 4. Ad libellum hunc confutandum theologi vitembergenses se contulerunt atque emiserunt: *nothwendige antwort auf die im furstenthum Anhalt ohnlængsten ausgesprengte heftige schrift*, Vitemberg. MDXCVII. 4. A quibus vt anhaltini se defenderent, libellum suum iterum in lucem ediderunt atque adiecerunt: *anleitung, wie man das wittenbergische buch hieuon mit frucht vnd nutz lesen mæge*, MDXCVII. 4. Non defuerunt tamen, qui illis resisterent. IO. OLEARIVS pugnauit contra eos in *der treuhertzigen warnung vnd bericht wieder den caluinischen greuel der verwustung, in des furstenthums Anhalt kirchen, neulich mit gewalt eingesetzet*, Hal. MDXCVII. Eodem anno ZACHARIAS SCHILTERVS Lipsiæ iuris publici fecit: *designationem doctrinæ de libertate christiana: de traditionibus et ceremoniis humanis in ecclesia et id genus ritibus rebusque aliis*.

Omnia scripta de exorcismo, quæ nunc enumeraui, seculo sexto ac decimo ac pleraque intra breue temporis spatium lucem adspexerunt. Magnus illorum numerus est indicium, multa disputata esse de quæstione: num ceremonia exorcismi in baptismo proscribenda; an retinenda sit? Attamen tantum abfuit, vt finis controuersiæ huius fieret, vt ea longius produceretur ac seculo quoque septimo ac decimo non paucæ prodirent commentationes, quæ ad

 litem

* *biblioth. lascher. part.* I. p. 382, 389.

litem hanc pertinent. Ex illis primum nomino: *theses de abrogando exorcismo*, quæ AEGIDII HVNNII nomen præferunt. Editæ illæ sunt post HVNNII mortem latine; MDCI et MDCVI. Erfurti; germanice autem sub inscriptione: *fortsetzung der christlichen reformation in Meissen, mit abschaffung des exorcismi; oder teufelsbeschwerung bey der heiligen tauf*, sine mentione loci MDCVIII. Theses hæ variam disceptationi materiam præbuerunt. Quæsitum fuit de vero illarum auctore, num is Hunnius sit; necne? Adfirmant hoc alii; alii contra fatentur quidem, *theses de abrogando exorcismo* Hunnio manu exaratas ac relictas esse, eo consilio, vt monstraret, quo modo ritus exorcismi in baptismo prudenter sine vlla veræ doctrinæ ac quietis iactura, sit abrogandus, non, vt reformatorum caussam tueretur; sed *theses* illas tali ratione compositas fuisse, quali litteris sint descriptæ, negant. Quid de iisdem sit statuendum, de eo itidem disputatum est. Reformati ac qui dogmata Lutheri in ore; Caluini autem in pectore clausa habuerunt, istas laudarunt ac Hunnii consensu gloriati sunt; alii autem impugnarunt. In his EILHARD. LVBINVS dissertationem inscriptam: *formula verborum, quæ baptismo declarationis caussa praemitti apud quosdam solent, quam exorcismum vocant*, Rostoch. MDCVII. opposuit. Quo sensu: quo animo Hunnius fuasor exstiterit exorcismi abrogandi, PETRVS CONOVIVS ... seruit in *der abfertigung des tractætleins Georgii Gottfried berlinensis, die ausmusterung der bilder so wohl; als die abschaffung des exorcismi betreffend*, Vitemb. MDCXV. 4.

Præter commemoratos lutheranæ professionis scriptores, alii de exorcismo exposuerunt. Exstant dissertationes BALTHAS. MEISNERI de *exorcismo*, Vitemberg. MDCXVI. BARTH. KRACKEWITZII de *præpostera rituum ecclesiasticorum et exorcismi in specie abrogatione*, Gryphisw. MDCXV. DAN. LAGI de *exorcismo baptistico*, contra Wendelinum, Gryphisw. MDCLX. ABRAH. CALOVII de *exorcismo*, Vitemberg. MDCLXI. PETRI MVSAEI de *ritu exorcismi*, *non temere abrogando*, Kilon. MDCLXVI. MICHAEL. HEN-

SCHEL

* vid. GARTHIVM in *præfat. ad tomum V.* HVNNII *oper. latinor.* KRAFFTIVM in *der histor. vom exorcismo*, p. 539.

** in *collegio adiaphorist.* p. 80.

SCHELII libellus de *exorcismi ceremonia enucleata atque a Φλυαρίαις, potissimum wendelianis, vindicata*, Vitemberg. MDCLXX. 4. Inprimis mentio fieri debet GEORG. POLII, qui in *dem wiederholten bedencken vber dem exorcismo bey der kindertaufe*, Colon. Spr. MDCXCII. 4. copiose aduersus exorcismum atque vsum illius disputat. Prodiit, vt habet inscriptio, secunda eius editio Francof. ad Oder. MDCCIV. 4. in se autem non secunda; sed prima editio est, quæ nouum tantum titulum præfert ac loco præfationis exhibet: *bedencken von abschaffung des exorcismi bey der taufe, so von den euangelischen predigern zu Danzig gestellet vnd* 1591. *gedruckt worden.** Opposuit ei SEB. EDZARDI *defensionem exorcismi*, Hamburg. MDCCV. 4. **

Quæ adiungi debent, reformatorum scripta sunt: CHRIST. IOANNIDAE *Dalbii sententiæ doctorum euangelicorum de exorcismo, qui adhiberi solet ad baptismum infantum, ac de gynaeco-baptismo, id est, baptismo infantum, quem vsurpant mulieres in casu, vt vocant, necessitatis*, quæ duo scripta coniunctim, Herborn. MDCXII. 8. prodierunt: IO. MOLLERI *teufels-bannen Io. Behmii; oder kurtzer bericht, obs schriftmæsig sey, den teufel bey der heiligen taufe zu beschwæhren?* MDCXIX. 4. quæ commentatio contra Io. Behmium, defensorem exorcismi, composita est: GISB. VOETII *adpendix de exorcismo infantum baptizandorum:* *** BECMANNI dissertatio de *exorcismo*, Francof. ad Oder. MDCLXXXIX. Historiam exorcismi, a seculo secundo post natum seruatorem vsque ad hæc tempora luculenter descriptam, ad publicum vsum transtulit IO. MELCH. KRAFFTIVS, cuius titulus est: *ausfuhrliche historie vom exorcismo; oder von dem gebrauch bey der kinder-tauffe, dem vnreinen geist zu gebieten, auszufahren vnd ihn zu beschwæren*, Hamburg. MDCCL. 8. Quæ de ritu hoc fuerint disputata: quæ de eodem sint scripta, auctor diligenter percenset seque cum aliis ecclesiæ nostræ doctoribus velle, vt sacra fontis salutaris sine exorcismo peragantur, profitetur. *

 IV.

* conf. KRAFFTII *historie vom exorcismo*, p. 809.

** *[illegible]ter. hamburg*. MDCCVI. p. 47.

*** [illegible]III. *disputat. selectar. theologic.* p. 1173.

[illegible] *von alten vnd neuen theol. sachen*, 1752. p. 874. KRAFFTII *biblioth. tom.* V. p. 412.

IV. de *magiſtratu politico*,

de quo lis fuit inter HECTOR. GOTHOFRID. MASIVM IO. CHRISTOPH. BECMANNVM. Quum ille librum *intereſſe principum circa religionem euangelicam*, Haf MDCLXXXVII. 4. in lucem emiſiſſet, BECMANNVS ſub n mine *Huberti Moſani* cum eo congreſſus eſt atque euulgaui *bericht von der reformirten lehre von der weltlichen obrigke ſamt einer ablehnung der in Maſii intreſſe ihnen desfals auf burdeten nachreden*, Francof. ad Oder. MDCXC. 4. Reſpo dit MASIVS in *dem treuen lutherthum, entgegen geſetzet d ſchule Caluini, womit des Moſani bericht von der weltlich obrigkeit wiederleget wird, ſamt einem catalogo errorum b manniorum vnd eines reformirten ſchreiben an einen gut freund*, Hafn. MDCXC. 4. MOSANVS autem oppoſuit: *fe nern bericht von der reformirten lehre von der weltlichen o rigkeit, wobey zu finden Montani vnd Vallenſis ſchreiben v dieſer materie*, Francof. MDCXCI. 4. Reſtitit ei MASIVS i *der vnuerzœgerten general-wiederlegung des fernern berich Huberti Moſani*, Hafn. MDCXCI. 4. Aduerſus quem cauſſam ſuam perageret, MOSANVS edidit: *abfertigung d vnuerzœgerten general-wiederlegung;* MASIVS autem: *ſpe men palinodiæ becmannianæ; oder abgenœthigten wiederruf, w eben Becmann indirecte gethan; aber rechtens wegen dire thun ſolte, in beantwortung ſeiner abfertigung*, Hafn. MDCXCII. Poſtquam et MASIVS in lucem protulerat: *erinnerung ſchreiben an Moſanum*, ibidem MDCXCI. 4. ac MOSANVS epiſtolam hanc *adnotationes* ſcripſerat, data fuit MASIO c caſio, publicæ luci exponendi: *vernunft vnd gewiſſensfrag an herrn Becmann, zu beantwortung ſeiner gloſſen vber M erinnerungs-ſchreiben*, Hafn. MDCXCI. 4. Pro Maſio præte ea prodiit: *ſchreiben eines freunds aus Holſtein an ſein freund, die controuers betreffend, die Maſius mit Becmann h* ad quas tamen litteras data fuit reſponſio.*

§. X

* de ſcriptis his videantur: *ſchreiben eines reformirten an einen gu freund, in faueur des herrn Maſii controuers abgefaſt vnd mit no vermehrt*: FEVSTKINGII *achitophelismus Machiauelli* §. 9. *biblio iuris imperantium*, p. 136.

§. XV.

AD *secundam* classem ea specialia scripta controuer-
rum inter lutheranos ac reformatos refero, quibus no-
ates cum certis doctoribus, Caluino addictis, in certa-
ina venerunt atque errores eorum profligarunt. Scri-
orum eiusmodi numerus haud exiguus est ac quum
iria illorum iam antea commemoraui, sufficiat nunc,
uædam vel nondum adducta; vel præ aliis mentione
igna, recensuisse. Confutati igitur sunt:

LAMB. DANAEVS a STEPH. GERLACHIO in *anti-Da-
næo*, Tubing. MDLXXX. 4. opposito DANAEI libro de *tri-
bus grauissimis et hoc tempore maxime vexatis quæstionibus*, de
sacra videlicet cœna: de maiestate hominis christi: de non
damnandis dei ecclesiis; nec auditis; nec vocatis. Contra
anti-Danæum VT DANAEVS caussam suam tueretur, in lucem
protulit: *ad Stephanum Gerlachium et illius anti-Danæum
necessariam responsionem*, ac postquam GERLACHIVS pro se
hyperaspisten anti-Danæi ediderat, Tubing. MDLXXXI. 4.
DANAEVS autem: *sophismatum Stephani Gerlachii elenchum;
siue aduersus Stephani Gerlachii languidum, elumbem et cadu-
cum hyperaspisten Lamberti Danæi, clibanarium tutissimum et
firmissimum*, MDLXXXII. 8. addidit ille; siue GERLACHIVS,
*decertationem cum Lamberti Danæi profano milite, quem ille
clibanarium vocat*, Tubing. MDLXXXIII. 4.*

DAVID PAREVS ab AEGID. HVNNIO in *anti-Pareo*,
Francof. MDXCIX. 8. Emisit HVNNIVS *Caluinum iudai-
zantem*, de quo in sequentibus plura edisseram, ac post-
quam Pareus opposuit: *clypeum veritatis catholicæ de sacro-
sancta trinitate*, respondit ille in memorato *anti-Pareo*, *hoc
est, refutatione scripti, a Pareo editi in defensionem corrupte-
larum, quibus Io. Caluinus vaticinia de christo impugnat*,
Francof. MDXCIX. 8.** Præter Hunnium, Pareus aduersa-
rium habuit ALB. GRAVERVM in *anti-pareano propugnacu-
lo; siue solida et inuicta defensione argumentorum, quibus cal-
uini-*

* [B]AILLETVS *des satires personnell.* tom. I. p. 335. NICERONIVS in [*me*]*moires* tom. XXVII. p. 30.

** [I]n eius *oper. latinor.* tom. II. p. 823. adde BAILLETVM *des sa-[ti]res personnelles*, tom. I. p. 356.

uinistarum metonymia, quam verbis christi in sacra cœna adsi gunt, funditus destruitur, Ien. MDCXIX. 4. * Edidit etia DAVID OWENVS *anti-Pareum; seu determinationem de in regio*, Cantabrig. MDCXXII. 8. qui autem minus hu spectat: **

ANTON. SADEEL a BALTHAS. MENTZERO in *elenci errorum Antonii Sadeelis in libello de veritate humanæ natur Iesu christi*, Vitemb. MDXCIII. Gieff. MDCIX. MDCXV. 8.*** a LEON. HVTTERO, qui reliquit: *Sadeelem elenchomenum seu tractationem pro maiestate humanæ naturæ christi*, Vitem MDC. et MDCVII. 8. a PHILIPPO NICOLAI, cuius hab tur: *responsum ad duos Anton. Sadeelis libellos, quorum alte rum de spirituali: alterum de sacramentali fruitione corpori christi inscripsit:* *

VRBANVS PIERIVS a PHILIPPO NICOLAI. Quum enim ille publicæ luci exposuit: *examen der in Nicol. Krel leichenpredigt eingebrachten neuen religions-streiten*, Brem MDCII. 8. NICOLAI opposuit: *examen examinis pierian* Lipf. MDCIII. 8. iste autem defensionem scripti sui suscepi in *der apologia des vber D. Nicolai Krellii leichenpredigt a gestelten examinis*, Brem. MDCIV. 8. Idem NICOLAI con tra Pierium, eumque ex illorum numero, quibus *crypto caluinianorum* nomen datum est, edidit: *sieg der wahrhei der christlichen religion in den lutherischen kirchen*, Haml MDCVIII. 4. Oppugnauit eum etiam Mentzerus, vt e paullo post dicendis patebit:

CHRISTOPH. PELARGVS, qui a religione lutheran defecit ac reformatam amplexus est. Quum ille *confessi nem de articulis hodie controuersis*, Francof. MDCXIV. 8. pro tulisset, DAN. CRAMERVS edidit: *christliches bedencken a Pelargi confession*, Vitemberg. MDCXV. 4. PELARGVS autem *antwort auf die zwey fragen, so ihm Dan. Cramer furgelega* Franco

* exstat in eiusdem *polemicis sacris:* conf. BAILLETVM *dict. lo tom.* I. p. 360.

** BAILLETVS *exc. loc. tom.* II. p. 144.

*** liber hic translatus est in eius *operum latinor. tomum* I. p. 108 adde BAILLETVM *dict. loc. tom.* I. p. 374.

* legendum id est in eius *oper. latin. tom.* I. p. 167.

Francof. ad Oder. MDCXV. 4. Ad Cramerum adiunxit se contra eumdem aduersarium CONR. SCHLVSSELBVRGIVS, cuius exstant: *duæ epistolæ*, altera Schlusselburgii; altera Crameri, *ad Pelargum, ob desertum veritatis euangelicæ et laborantis in Marchia ecclesiæ patrocinium*, Ien. MDCXV. 4.* *erklærung vnd antwort auf die caluinische schmæhcharten vnd lesterschrift Pelargi*, Rostoch. MDCXVI. 4. *erklærung, wiederlegung vnd antwort-schrift, Pelargo vnd seinen spiesgesellen eingeschickt vnd entgegen gesetzet von Schlusselburgen vnd Affelmann*, Rostoch. MDCXVII. 4. atque alia. Nec, qui in idem certamen venerunt, omittendi sunt: FRID. BALDVINVS in *examine compendii theolog. Pelargi*, Vitemberg. MDCXVII. 4. et *antithesibus apologeticis, Pelargo oppositis*, ibidem MDCXVII. 4. ac SIMON GEDICCVS in *Pelargo apostata, bericht, wie Pelargus von der lutherischen lehre abgefallen*, Lips. MDCXVII. 4.

PAVLLVS TOSSANVS, contra quem IO. WINCKELMANNVS iuris publici fecit: *errores caluinianorum*, de baptismo, cœna domini, persona christi et electione, *quos Paullus Tossanus germanicæ bibliorum versioni Lutheri in margine adsuit et multa scripturæ dicta deprauauit*, Giess. MDCXVII. 4. ac *necessariam responsionem ad virulentum scriptum Paulli Tossani, sub titulo:* apologiæ pro notis biblicis, *editum*, ibidem MDCXVIII. 8. Præter hos, profligati fuerunt:

IO. LAMPADIVS a IO. WEBERO, quippe qui illius *censuræ vbiquitatis, hoc est, succinctæ confutationi argumentorum vbiquitariorum et omnium Philipp. Nicolai librorum*, Marpurg. MDCIX. 8. ac *prodromo concordiæ euangelicæ de solido prædestinationis sanctorum fundamento*, MDCX. 4. opposuit: *elenchum prodromi, quem Io. Lampadius in subsidium censuræ vbiquitatis et specialiter dogmatis de prædestinatione absoluta caluinistarum emisit*, Giess. MDCX. 4. item: *Lampadium nescium*, ibidem MDCXVI. 4. atque *anti-Lampadium*, etiam eodem loco, MDCXVII. 4.**

IO.

* epistolis his PELARGVS opposuit: *responsionem ad Schlusselburgii et Crameri breuia apostolica*, MDCXV. 4. BERGIVS autem sub *studiosorum francofurtensium* nomine *responsum geminum*, MDCXV. 4.

** conf. BAILLETVM *des satires personnelles, tom.* I. p. 348.

IO. HENR. ALSTEDIVS a IO. HIMMELIO in *anti-Alstedio; siue examine theologiae polemicae Alstedii*, Ien. MDCXXI. MDCXXXI. 4. *

LVDOVICVS CROCIVS a BALTH. MENTZERO in *defensione collationis augustanae confessionis*, iam supra memoratae, contra Vrbanum Pierium et Ludouicum Crocium Giess. MDCXVIII. 4. ac quum CROCIVS opposuisset: *apologeticum pro augustana confessione*, in *anti-Crocio*, Giess. MDCXXII. 4. Alia vtriusque partis scripta sequuta sunt: CROCII *adsertio augustanae confessionis: censura collationis*, *exegesis et anti-Crocii mentzeriani*, Brem. MDCXXII. 8. *coronis; seu consideratio anti-Crocii mentzeriani*, ibidem; MENTZERI autem *examen censurae crocianae de collatione augustanae confessionis et doctrinae caluinianae*, Giess. MDCXXIII. 4.** Referri et huc potest: MATTH. HOE *adsertio aduersus calumniosissimum libellum Ludou Crocii*, Lips. MDCXX. 8. Ediderat CROCIVS *hominem caluinianum, a Hoëo impie descriptum ac refutatum* Brem. MDCXX. 8.

IO. CROCIVS, a variis, quos expertus est, aduersariis refutatus. Paullo ante dictus MENTZERVS impugnauit eum in *absterfione calumniarum Ioannis Crocii*, Giess. MDCXX. 4.*** quum a CROCIO in libro *conuersationis prutenicae* lacessitus esset, et in *responsione ad defensionem secundae partis conuersationis prutenicae Io. Crocii*, Giess. MDCXXIII. MDCXXVI. 8. Eumdem refellendi prouinciam suscepit GEORG. ROSTIVS ac postquam CROCIVS *considerationem triadis syllogismorum Io. Affelmanni* ediderat, caussam Affelmanni egit in *anti-Crocio; seu vindicatione triadis syllogismorum Io. Affelmanni* de auctore videlicet peccati, fractione panis eucharistici et imaginibus, Rostoch. MDCXXV. 8. Praeter hos, ad locum hunc pertinent: CASP. MOVIVS in *anti-Crocio*, Regiom. MDCXXV. 8. IO. BOTSACCVS in *adsertione*, *caluinianos genuinos*

* conf. BAILLETVM *des satires personnelles*, *tom.* I. p. 302.

** adducta MENTZERI scripta in eiusdem *oper. latin.* sunt *tom.* I. p. 358. sq. adde BAILLETVM *des satires personnelles*, *tom.* I. p. 324

*** *tom.* I. *oper.* eius *latinorum*, p. 812. sqq conf. PFAFFII dissertationem de *coelo beatorum*, p. 40. HARTKNOCHII *preussische kirchenhistorie*, p. 526. 534. 538.

* BAILLETVS *dict. libr. tom.* I. p. 330.

[illegible] confessionis augustanae socios non esse, aduersus Crocium, Lipſ. MDCL. 8. IO. DEVTSCHMANNVS, cuius exſtat: *anti-Crocius; ſeu apologia auguſtanae confeſſionis anti-crociana*, Vitemberg. MDCLXX. 4. quoue itidem probatur, reformatos ad communionem auguſtanæ confeſſionis haud pertinere:*

MATTHIAS MARTINIVS a BALTH. MENTZERO in *anti-Martinio; ſiue modeſta et ſolida reſponſione ad futiles obiectiones Matth. Martinii, quibus Sadeelem vindicare, infeliciter conatus eſt*, Francof. MDCIV. 8. Gieſſ. MDCXII. MDCXX. 8. quo auctor *elenchum* ſuum *errorum Sadeelis*, cuius mentionem [illegible] feci, defendit,** et in *Martinio elenchomeno*, octo diſputationibus propoſito, quibus varii MARTINII libri confutantur iique: de *perſona chriſti: examen querelarum et admonitionis Mentzeri: Mentzerus anti-nuthetumenus:* de *chriſto ieſu, ſecundum vtramque naturam exinanito et exaltato:* de *praeſentia dei et hominis in ſacra cena:****

PAVLLVS STEINIVS, itidem a BALTH. MENTZERO in *diſputationibus nouem anti-ſteinianis*, vbi de chriſto eiusque merito: de ſacra cœna: de electione filiorum dei ad vitam æternam: de prædeſtinatione atque aliis argumentis diſſeritur:*

CHRISTOPH. MASSONIVS; ſiue, qui ficto hoc nomine vſus eſt, CHRISTIAN. BECMANNVS a IACOB. WELLERO, vtpote qui illius *anatomiam vniuerſalem triumphantem* confutauit in opere inſcripto: *Maſſonius σκελετώδης, aut anatomiæ Chriſt. Maſſonii vniuerſalis refutatio*, duobus tomis, Vitemberg. MDCXXXVII. et MDCXXXIX. 4. Præter eum, non ſolum IACOB. MARTINI in lucem protulit: *anatomiam particularem: etliche knoten eines mohnkalbes, von Chriſt. Maſſonio zur welt gebracht, zu Wittenberg gehalten*, Francof. MDCXLVII. 4.** ſed ſcripſit etiam contra Becmannum hunc CHRISTOPH. ALTHOFERVS. Quum enim iſte IO. SCHROEDERI

---

* BAILLETVS *excit. libro, tom.* I. p. 331.

** [illegible] II. *oper.* eius *latinor.* p. I. adde BAILLETVM *dict. libr.* tom. I. p. 352.

*** [illegible] II. *oper.* eius *latinor.* p. 354.

* [illegible] p. 527.

** [illegible]moratur etiam editio vitembergenſis anni MDCXLIII. 4.

DERI *sceptrum regale* in *vbiquitate triumphata*, sub nomi *Christiani serui christi humillimi*, Hanou. MDCXXVII. 8. o pugnasset, ALTHOFERVS se defensorem Schrœderi præbu in *anti-Becmanno; siue apologia sceptri regalis a Schrœde adornati*, Ien. MDCXXIX. 8.*

IO. BERGIVS a CASP. MOVIO in *demonstratione euiden* opposita BERGII disputationi de *æterno prouidentiæ ac pr destinationis decreto*, Regiomont. MDCXXII. 4. a IO. HIMMI LIO in *dissertationibus anti-Crocio-bergianis*, Ien. MDCXXXVII. a IO. MICRAELIO in libro inscripto: *orthodoxia luthera in quæstionibus de salute hominum: die wahre apostolische gn den lehre*, Stetin. MDCLIV. 4. in primis ab ABR. CALOVIO, qu præcipue de sacra cœna aduersus Bergium disputauit. E stant hanc in rem illius: *stereoma voluntatis christi de su stantiali præsentia et orali perceptione corporis et sanguinis s in sacra cœna*, Vitemberg. MDCLV. 4. *summaria confutati pseudo stereomatis bergiani; vel tractatus dolose inscripti: da die worte christi noch feste stehen, Io. Bergii*, cuius prior pa Vitemberg. MDCLV. 4. posterior autem MDCLVI. 4. prodiit *Bergius senior, vindiciis summariæ confutationis pseudostere matis demonstratus*, Vitemb. MDCLVIII. 4.

MARC. FRID. WENDELINVS, confutatus in IO. GE HARDI *disputationum theologicarum, in quibus dogmata calu nianorum iuxta seriem Wendelini expenduntur, tessera-decade* Ien. MDCXXXVIII. 4. Conscriptæ illæ sunt contra WENDE LINI *theologiam christianam* ab iis, qui respondentium pa tes susceperunt ac coniunctim a filio, *Io. Ernesto Gerhard* editæ.** Nec tamen a solo Gerhardo; verum etiam al aliis Wendelinus profligatus fuit, nominatim: a CHRISTOPH FRANCKIO, qui *exercitationes anti-wendelianas*, Kilon MDCLXXXVII. 4. reliquit: a IO. MVSAEO dissertationibu de *æterno electionis decreto* et in *Roman*. IX. maxime contr Wendelinum: GEORG. MOEBIO disputatione de *gratia ir resistibili* eiusque *dissertatione apologetica*, contra Heinium,*** qui

* vid. ZELTNERI *vitas theolog. altorphinor.* p. 272. 280. et BAILLE TVM *des satires personnelles*, tom. I. p. 307.
** conf. FISCHERI *vitam Gerhardi*, p. 480.
*** exstant in eius *disputat. theol.* p. 453. et 539.

qui ex nouem Wendelini argumentis, pro gratia irresistibili adlatis et in priore dissertatione a Mœbio refutatis, tria priora defendere conatus fuerat; item a FRIDEM. BECHMANNO in dissertatione de *uniuersalitate mortis christi:* a VALENT. VELTHEMIO *demonstratione, hominem, in summo tentationis discrimine constitutum, ex solis hypothesibus lutheranis solida consolatione erigi posse:*

IO. VORSTIVS a IO. MVSAEO dissertatione de *sacra cœna* et a CHRISTIAN. CHEMNITIO in *defensione Gerhardi, opposita Io. Vorstio, qui cum in tribus libris* dissertationum sacrarum, *iniuste atque immodeste adgressus est*, Ien. MDCLXIII. 4.

SAM. MARESIVS a IO. MAVKISCHIO in *maledicentia maresiana, cuius Maresius conuictus fuit, qui in disputatione de perseuerantia sanctorum dicta scripturæ deprauauit*, Gedan. MDCLXIV. 4. in *nihil sani maresiani*, ibidem MDCLXVII. 4. Vidit quoque lucem: CHARISII PVCHESANI, id est, CASP. HEVNISCHII* *diatribe anti-maresiana super quæstione: an reformati per instrumentum pacis declarati sint socii augustanæ confessionis?* MDCLXXVI. **

ELIAS GREBENITZIVS a TILEMANN. ANDR. RIVINO, qui edidit: *abhandlung der wichtigsten glaubens-streitigkeiten zwischen lutherischer vnd caluinischer kirche, wieder Grebenitzens vnterricht*, Lips. MDCLXXIX. 8.

FRANC. TVRRETTINVS a IO. ADAM. OSIANDRO, qui in illius *theolog. elencticam animaduersiones orthodoxas* euulgauit, Tubing. MDCXCIII. 4. Alii adhuc inter reformatos experti sunt singulares aduersarios; merito autem eos dimitto, vtpote antea commemoratos, vna cum scriptis, quibus contra istos disceptatum est.

§. XVI.

LOCVM *classis tertiæ* iis scriptis specialibus adsigno, quæ præcipue ad certas regiones se referunt. Quum enim in istis principes; aut viri dignitate atque eruditione præstantes lutheranam religionem cum reformata permutassent, certamina cum reformatis renouata sunt et, vt

* PLACCII *theatr. pseudon.* p. 525.
** LEXVS *des satires personnelles, tom.* I. p. 351.

vt fieri solet, numerus librorum polemicorum, quos vtr que pars compofuit, auctus eft. Adcuratiorem eoru notitiam vt fuppeditem, non neceffe effe, puto. Quo dam tantum enumeraffe, fufficiat.

Eo inprimis tempore permulta generis huius fcrip prodierunt, quo Ioann. Sigismundus, elector brandenbu gicus, ad reformatos fe adiunxit, hæcque a lutherana eccl fia defectio grauiores lites ac turbas effecit. Inter illo qui pro ecclefiæ noftræ doctrina ac facris pugnabant, i primis locum tenuit: SIM. GEDICCVS, ac præter alia, i lucem emifit: *kurtze bekanntnis vom heiligen abendm* Berol. MDCXIII. 4. *bericht von den ceremonien bey dem he ligen abendmal*, ibidem MDCXIII. 4. *apologiam; oder not wendige vertheidigung feiner bekanntnis von mundlicher vn geiftlicher nieffung des leibes vnd bluts chrifti im heilig abendmal*, Lipf. MDCXVII. 4. *Pelargum apoftatam; oder b richt, daß Pelargus zum mammelucken worden*, ibidem atqu eodem anno, 4. *anti-Piftorium; oder wiederlegung des la gen fchreibens, fo der geh. rath Piftorius im nahmen marckgr fen Ioann Georgen ftilifiret*, Lipf. MDCXX. 4. Cum Gedic communem religionis noftræ cauffam contra reformato præcipue brandenburgicos, defendendam fufceperunt I) HIERON. TOXITA, cuius prodiit: *carcinoma cuingli caluinianum, das ift, abfcheuliche, fchædliche vnd verdamlich irthumer der zuinglifch-caluinifchen in den furnemften loci der chriftlichen lehre*, cura *Chrift. Guil. Walpurgeri* Ge MDCXIII. 4. II) LEON. HVTTERVS, qui edidit: *caluini ftam aulico-politicum alterum: bericht von den furnehmften po litifchen haupt-grunden, durch welche man die verdamte ca uinifterey in die chur vnd marck brandenburg einzufchieben fich ftarck bemuhet, famt einem anhang wieder Salom. Fincken apoftatam zu Berlin*, Vitemberg. MDCXIV. 8.* *antwort a die neue zeitung von Berlin vnd die zwey facraments-fpieg Salom. Finckens*, Vitemberg. MDCXIV. 8. *bericht von der z Franckfurt an der Oder ohnlængft anderweit gedruckten glau bens*

* iam antea HVTTERVS in lucem protulerat: *caluiniftam aulico-politi cum*, Vitemb. MDCX. 8. maxime contra Io. von Munfter eiusqu confilia de Caluini doctrina, in Holfatia ftabilienda ac propaganda.

[illegible]enntnis der reformirten euangelischen kirchen in [illegible]land, Vitemberg. MDCXIV. 12. *wiederlegung des heil-[illegible]d verworrenen gespraechs Harminii de Mosa vnd Gre-[illegible]andenburgers*, MDCXV. qui dialogus oppositus erat [illegible]ato *caluinista aulico-politico;* item: *motiuen, warum mit den caluinischen dialogisten nicht einlassen will*, [illegible]erg. MDCXV. 8. III) MATTH. HOE in *dem beweis, [illegible] den caluinischen lehrern fur grausame, gotteslaster-[illegible]d abscheuliche reden vnd puncten in 17. furnehmen [illegible]tickeln furgebracht werden*, Lipſ. MDCXIV. 8. in *der [illegible]ung an die euangelische lutherische christen, so zu Ber-[illegible]sonst in der chur- vnd marck brandenburg sich aufhal-* [illegible]ipſ. MDCXIV. 4. in *der verantwortung wieder das zu [illegible]eulich ausgeflogene caluinische laster-gespraech von got-[illegible] vnd gott selbst*, Lipſ. MDCXIV. item: in *dem discours, [illegible]aluinische lehre ohne erkanntnis eines allgemeinen con-[illegible]cht solle vor vnrecht erklaret werden?* Lipſ. MDCXIV. 4. *[illegible]triumpho caluinistico*, Lipſ. MDCXV. 4. IV) FRIDER. [illegible]INVS, qui librum: *zwœlf haupturſachen, warum die [illegible]rten euangelischen kirchen mit Luthers, auch seiner [illegible]ger auslegung der worte christi im heiligen abendmal [illegible]eins seyn kœnnen*, Berol. MDCXIV. 4. profligauit in *dem [illegible]ld von den zwœlf haupturſachen der caluinisten*, ceter. [illegible]nberg. MDCXIV. 4. V) ALB. GRAVERVS, cuius exſtat: *[illegible]rlegung der vngegrundeten auflagen, damit das ertdich-[illegible]erlinische gespraech seine bekantnis verdaechtig zu machen, [illegible]nterstanden*, Ien. MDCXV. 4. Dialogus, quem Graue-[illegible]confutauit, sub titulo: *gespraech von den zwey ersten ar-[illegible], von gottes wort vnd gott selbst*, ac nomine: *Petr. [illegible]*, Berol. MDCXIV. 4. prodiit.*

§. XVII.

[illegible] singularem eamque *quartam* claſſem ea ſcripta ac [illegible]ntationes referre libet, quibus de libris ſymbolicis [illegible] noſtræ inter lutheranos ac reformatos diſputa-tum:

* [illegible]tior eiusmodi librorum notitia ſuppeditatur in *der ſamlung von [illegible]ten vnd neuen theol. ſachen*, 1732. p. 715. et 1745. p. 34. ſq.

tum eſt: ſpeciatim cum de auguſtana confeſſione: qu
de variata, vti adpellatur, ſit ſtatuendum: num Calu
adſectatores locum inter ſocios confesſionis huius i
habeant; tum de formula concordiæ atque illius dig
tate, quippe quam reformatos imminuere: immo lat
factare, omni ſtudio adniſos eſſe, conſtat.

Scriptores, qui ad hanc claſſem pertinent, nunc omi
quia iſtos ſupra eo loco commemoraui, quo de libris th
logiæ ſymbolicæ expoſitum eſt.

§. XVIII.

PERGO igitur ad claſſem *quintam*, illorum videlic
qui eam, reformatos impugnandi, rationem inierunt,
oſtenderent, iſtos talibus erroribus implicitos eſſe, qual
hæretici atque alii prauæ doctrinæ magiſtri, antiquior
pariter ac recentiores, diſſeminarunt, atque vtrosque
certis dogmatum capitibus conſentire, probarent. Que
admodum ita reformati cum variis falſis doctoribus co
parati fuerunt; ita et ſcripta, quæ hanc in rem habent
ſunt varia atque ad id compoſita, vt adpareat, conu
nire illos

I. cum *iudæis:*

quo ſpectat AEGIDII HVNNII *Caluinus iudaizans, h
eſt, iudaicæ gloſſæ et corruptelæ, quibus Io. Caluinus illuſtri
ma ſcripturæ ſacræ loca et teſtimonia de glorioſa trinitate, di
tate chriſti et ſpiritus ſancti; cumprimis autem vaticinia pr
phetarum de aduentu meſſiæ, natiuitate eius, paſſione, reſu
rectione, adſcenſione in cælos et ſeſſione ad dextram dei, de
ſtandum in modum corrumpere, non exhorruit*, Vitember
MDXCIII. 4. * Qualis ſit argumenti liber hic, adduct
eius titulus monſtrat. Diſplicuiſſe illum vehementer r
formatæ eccleſiæ doctoribus, haud mirum eſt. DAVI
PAREVS oppoſuit: *clypeum veritatis catholicæ de ſacroſanc
trinitate;* ne autem HVNNIVS cauſſam ſuam negliger
edidit: *anti-Pareum, id eſt, refutationem ſcripti, a Pareo edi
in defenſionem ſtropharum et corruptelarum, quibus Caluin
ſcripturæ teſtimonia de myſterio trinitatis; nec non oracu*

pr

* eſt etiam in eiusdem *oper. latin. tom.* II. p. 636.

...tarum de christo detestandum in modum corrupit, Vi... MDXCIV. 4. * PAREVS respondit in libro: Cal... orthodoxus; seu vindicatio Caluini de trinitate et christi ..., Heidelberg. MDXCIV. 8.**

II. cum *turcis:*

... ac reformatos consentire, monstrare voluerunt: ... HOE in *der augenscheinlichen probe, wie die calui... 99. puncten mit den arianern vnd turcken vberein...*, Lips. MDCXXI. 4. IO. MODESTVS in *dem beweis ... schrift, daß die sacramentirer nicht christen; son... iuden vnd mahomedisten seyn*, Ien. MDLXXXVI. 8. ... FABER, qui edidit: *caluinischen vnd turcki... das ist, beweis, daß der caluinisten lehre in vie... mit dem turckischen alcoran gleichmäsig sey*, Lips. ... 8. inter pontificios GVIL. REGINALDVS in ... ampliori atque inscripto: *caluino - turcismus, id ... perfidia cum mahumetana collatio et dilucida ... secta confutatio*, quatuor libris, Antuerp. ... 8.

III. cum *manichaeis:*

... parallelismo scripserunt: PETR. HABERKOR... in *demonstratione, quod hodierni etiam caluiniani er... manichaicum, pelagianum, messalianum, schwenckfeldia... ...tant*, Marpurg. MDCLXXII. 4. SEB. EDZARDI in ... *caluinianorum*, Vitemb. MDCCV. 4. ***

IV. cum *pelagianis:*

... sectatores esse reformatos, aliis persuadere vo... EDZARDI in *pelagianismo caluinianorum*, Vi... MDCCV. 4. *

... *latin.* p. 691.

... BAILLETVM *des satires personnelles, tom.* I. p. 359. SCHARDAV *parallelismo, cum hereticis instituto, cap.* III. p. 37. BAELIVM ... *histor. et critic.* voce *Hunnius.*

... *hamburgens.* MDCCV. p. 159.

... p. 129.

V. cum *neſtorianis:*

in quorum præcipue ordinem reformati adſcripti ſu a theologis lutheranis ſuperiore pariter ac noſtra ætate, dogmata ſua de vnione duarum naturarum in chriſto deq communicatione diuinorum idiomatum. Ab adcuſatio hac defendere ſe, quum reformati adniterentur nobisq communionem cum eutychianis exprobrarent, parallel mus hic, cum hæreticis inſtitutus, ſingularem excitauit tem. Quæ huc ſpectant, noſtratium ſcripta ſunt: PHILIP NICOLAI *fundamentorum caluinianæ ſectæ, cum veterib arianis et neſtorianis communium, detectio*, Hamb. MDCIX. 8. FRID. PETRI *caluinianorum neſtorianiſmus; ſiue demonſtr tio, quod dogma caluinianum de perſona chriſti ſit mere neſ rianum*, Francof. MDCXIII. 4. IO. ADAM. SCHERZERI *parallelismus caluino-neſtorianus*, Lipſ. MDCLXXIX. 4. AB CALOVII diſſertatio de *neſtorianismo antiquo et nouo*, V temberg. MDCLXXXI. vna cum SIM. FRID. WOLFHART *defenſione diſſertationis de neſtorianismo nou-antiquo*, cont IO. SIMONIS diſputationem de *hæreſi neſtoriana*, Vitem MDCLXXXIII. 4. Reformati, vt ſibi conſulerent, prau Neſtorii ſententias defendere; aut excuſare ſtuduerun aliosque in opinionem adducere voluerunt, controuerſia neſtorianam fuiſſe diſceptationem non de rebus; ſed voc bus. Ad id comparata eſt: PAVLL. ERNEST. IABLONSK *exercitatio de neſtorianiſmo et illa inprimis neſtorianoru phraſi, qua humanam chriſti naturam templum diuinitatis v care ſolebant*, Berol. MDCCXXIV. 8. Non defuerunt tame qui ei reſiſterent. Confutarunt enim iſtum: PAVLLV BERGERVS in *neſtorianismo hæreſeos conuicto*, Vitember MDCCXXVI. 4.** CAROL. GOTTL. HOFFMANNVS in diſſert tione *controuerſiam neſtorianam, olim agitatam, haud fuiſ logomachiam*, Lipſ. MDCCXXV.*** ac *defenſione diſſerta tionis de controuerſia neſtoriana*, Lipſ. MDCCXXX. 4.* qua a epiſtolam MATVRIN. VEYSSIERII LA CROZE, ipſi op poſitam,** reſpondet: VI. cum

* exſtat in eiusdem *oper. latinor. tom.* 1. p. 105.

** *ſamlung von alten vnd neuen theol. ſachen*, 1728. p. 72.

*** *auserleſene theol. biblioth. volum.* 11. p. 88.

* *ſaml. von alten vnd neuen theol. ſach.* 1732. p. 788. et iterum 1737. p. 65.

** quæ eſt in *muſeo bremenſ. volum.* 1. p. 78.

VI. cum *photinianis et socinianis:*

quorum dogmata a Caluini adseclis adprobari, adfirmarunt: POLYCARP. LYSERVS in *harmonia caluinianorum et photinianorum in doctrina de cœna domini*, Lipſ. MDCXIV. 4. ALB. GRAVERVS in *harmonia præcipuorum caluinianorum et photinianorum dogmatum*, Ien. MDCXVII. 4.* FRIDER. BALDVINVS diſputatione de *theologiæ photinianæ conſenſu cum caluiniana*, Vitemberg. MDCXVIII. IACOB. HENNINGIVS de *vicinitate religionum ſocinianæ et caluinianæ in articulo de christo*, Gryphisw. MDCLXXXIV.

VII. cum *ſchwenckfeldianis:*

IACOB. HEILBRVNNERVS, cuius prodiit: *ſchwenckfeldio-caluinismus; ſiue demonſtratio, caluinianos in principalioribus fidei articulis cum ſchwenckfeldianis et anabaptiſtis conſentire*, Lauging. MDXCVII. 8.** IACOB. WELLERVS in diſputatione de *caluino-ſchwenckfeldianismo*, Ien. MDCXXXVI.***

VIII. cum *pontificiis:*

quo inprimis IO. HIMMELII ſcripta pertinent. Emiſit ille in lucem: *caluino-papismum; ſeu harmoniam caluino papiſticam theoretico-practicam*, Erford. MDCXXIV. Ien. MDCXXXIII. 4. cui quum IO. ANDR. COPPENSTEINIVS ſe oppoſuiſſet in *luthero-caluinismo* ibique commentationem exhibuiſſet de *concordia lutherano-caluiniſtica*, eo conſilio ſcriptam, vt probaret, lutheranos cum reformatis conſentire, HIMMELIVS pugnauit pro cauſſa ſua aduerſus illum in *concordia concorde papæo caluiniſtica*, Ien. MDCXXV. 4. ac poſtquam COPPENSTEINIVS defendere ſe conatus fuerat in *ſpongia concordiæ papæo caluiniſticæ*, HIMMELIVS addidit: *anti-Coppenſteinium; ſiue ſpongiæ coppenſteinianæ, contra papæo-caluinismum directæ, modeſtam et methodicam refutationem*, Erford. MDCXXVI. 4.* Ad iam memorata ſcripta de reformatorum conſenſu cum hæreticis ac peruerſis factionibus adiungo: ABR. CALOVII diſputationem, qua

* ... in eiusdem *polemicis ſacris*, p. 463.

** ... tur etiam editio Francofurt. MDXCVIII. 8.

*** in eius *anatomiæ Maſſonii refutation. part.* I. p. 329.

* ... *des ſatires perſonnelles, tom.* I. p. 113.

pseudo apostolorum et caluinianorum collationem ad 2. Corint XI,13.14. exhibet, Vitemb. MDCLXXV. De ipsis nunc adduc ingeniorum monimentis quid statuendum sit? si quæratu non diffiteor, nonnullos auctores eo, quod nimium e peccasse atque iniuriam reformatis intulisse, inprimis qua do parallelismum istorum cum iudæis, turcis, manichæ arianis, pelagianisque instituerunt; nec reputarunt, quo dam sententiarum similitudinem ad huiusmodi comparati nem non sufficere. In principiis maxime atque eorum s ris consequentibus, necesse est, vt sectæ conueniant, vbi p rallelismus recte iusteque fieri debeat.

§. XIX.

RESTAT classis *sexta*, quam scriptis, vti vocantur, *i nicis* adsigno. Sunt ista eo consilio composita, vt auct res concordiam ecclesiasticam, inter lutheranos ac refo matos restituendam, partim suaderent; partim vero d suaderent: immo monstrarent, dissensum nostræ ac r formatæ ecclesiæ ita comparatum esse, vt pax neutiqu fieri possit. Magnus horum scriptorum numerus e quumque illa inter se differant, siue ad tempora, quib lucem adspexerunt; siue ad argumenta, in iisdem p tractata, animum aduertere velimus, diuersitas hæc r quirit, vt enumeratio istorum distincte fiat. In illis ig tur percensendis temporis ordinem sequar ac commem rabo, quæ a seculo sexto ac decimo vsque ad hanc æ tem cum pro pace ecclesiastica lutheranorum ac refo matorum; tum contra istam litteris mandata sunt atq edita:

I. *scripta irenica seculi sexti et decimi.*

Ad tempus hoc præcipue pertinet: *consensus sendo riensis*, Sendomiriæ anno MDLXX. a trium confessionum Polonia vtraque et Lithuania, bohemicæ, augustanæ et h ueticæ sociis, de dogmate sacræ cœnæ, sancitus atque synodo posnauiensi, cracouiensi, petricouiensi, wlodi uiensi, thorunienſi confirmatus. Prodiit *consensus* hic pius: primum MDLXXXVI. latine et polonice: dein Thorun. MDXCII. et iterum ibidem, cum *actis et conc sionibus synodi generalis thoruniensis*, MDXCVI. ac Heidelbe

MD

... atque adcurate; sed ambigue; reliqua autem dog- ...ontrouersa, de prædestinatione deque persona chri- ...communicatione idiomatum diuinorum, negligebant. *

II. *scripta irenica seculi septimi et decimi.*

...ate hac præcipue inter reformatos multi fuerunt, ...præberent pacificatores ac consilia darent de sacro- ...orum sociis ac lutheranis coniungendis. Primi no- ... sunt *Palatini*, qui iuris publici fecerunt: *treuher- ...vermahnung der pfaltzischen kirchen an alle andere ...sche kirchen in Deutschland*, MDCVI. ** et vt scriptum ...ius lutheranis se commendaret, id falso *Lucæ Osian- ...quam* auctori, tribuerunt. Refutatum illud fuit a ... MYLIO dissertatione de *pace ecclesiæ euangelicæ:* a ... P. NICOLAI in *der friedbietung der theologen in ...churfürstlichen Pfaltz an alle lutherische kirchen*, Hamb. ... 4. a CHRISTOPH. IORDANO in *der treuherzigen ... für calvinischer bruderschaft*, *welche zu diesen zei- ... Bernhardo Textore in seinen tillenburgischen pandectis, ... in einer vermeinten treuhertzigen vermahnung ...therischen kirchen angefordert haben*, Vitemberg. ... 4. Præter adductum, alia in lucem exierunt Pa- ...scripta pro pace ecclesiastica, cuius generis sunt:

friedfertige anbietung christlicher bruderschaft, *ausfuhrlicher bericht*, *was die reformirten kirch land glauben vnd nicht glauben*, MDCIX. 12. *an richts*, *gestellet durch die heidelbergischen theologe* ac quædam alia;* opposuit autem illis CASP. DIVS *rathsames bedencken von mitteln*, *durcl rechte weg christlicher einigkeit zwischen den vnd pfælzischen kirchen endlich zu erlangen*, *er kœnne*, Hal. MDCXIII. 8.** Inprimis mentio fiei PAREI. Edidit is: *irenicum; siue de vnione et gelicorum concilianda librum votiuum*, *paci eccle riis pacificorum dicatum*, Heidelb. MDCXV. 4.* rias recensuit caussas, cur pax sacra inter luthe formatos conciliari et possit et debeat, dissens illorum non pertinere ad fundamenta fidei: c de sacra cœna non ad integram doctrinam il partem tantum eamque ad salutem non necessa re: iam antea eiusmodi pacem Marpurgi, V Sendomiriæ factam fuisse. At quam falsæ, va sint rationes hæ, monstrarunt: IO. GEORG. in *admonitione christiana de irenico Parei*, Tubin qui et *responsionem ad orationem Parei de pace clesiarum euangelicarum*, Tubing. MDCXVII LEONARD. HVTTERVS in *irenico vere christi*

rum scriptorum, quae a theologis vitembergensibus, rintelensibus atque aliis in publicam educta sunt lucem. Finito illo, prodiit: *breuis relatio colloquii, auctoritate Guilielmi, Hassiae landgrauii, inter theologos quosdam marpurgenses et rintelenses habiti, vna cum concluso eorumdem theologorum*, Cassel. MDCLXI. 4. ac germanice: *kurtzer bericht von dem colloquio*, ceter. eodem anno. Ex qua *relatione* quum videndum esset, quae a dictis theologis peracta sint ac decreta; nec difficulter intelligi posset, omnia comparata esse ad syncretismum, vitembergenses theologi primi fuerunt, qui arma sumerent atque in certamen descenderent. Eam in rem scripserunt: *epicrisin de colloquio cassellano-rintelio-marpurgensium*, quae et latine et germanice sub titulo: *bedencken vber dem cassellischen colloquio*, ceter. Vitemberg. MDCLXIII. 4. exiit; rintelenses autem, vt caussam suam tuerentur, *epistolam apologeticam ad inuariatae augustanae confessioni addictas academias et ministeria* exararunt, quae latine sine loci atque anni mentione lucem adspexit; ab ipsis autem rintelensibus sermone germanico MDCLXVI. edita est. Accessit: *vindiciarum rintelensium aduersus epicrisin vittebergensem super colloquio cassellensi epitome*, sine loco MDCLXIII. 4. item: *necessaria theologorum rintelensium colloquii cassellani, anno* MDCLXI. *habiti, declaratio, bono publico delibata*, cum DREIERI *discursu de vocabulo syncretismi*, sine indicio loci MDCLXIII. 4. Vitembergenses opposuerunt: *iustam et necessariam antapologiam, qua syncretismi casselani foeditas et antícriticorum autocatacrisis erroresque grauissimi deteguntur*, Vitemb. MDCLXVI. 4.* Nec tamen soli vitembergenses ac rintelenses dimicandi partes susceperunt; sed etiam alii in certamen hoc venerunt. Pro rintelensibus, pacis restituendae cupidis, praecipue pugnauit: HENRIC. MARTIN. ECCARDVS atque in lucem emisit: *weniges, kurtzes vnd wohl meinendliches bedencken vber das theologische gespraech, welches vor anderthalb iahren zu Cassel gehalten worden*, MDCLXII. 4. qui autem aduersarium expertus est IACOB. TENTZELIVM. Hic enim opposuit: *kurtzen bericht von kirchen-frieden der lutherischen mit den caluinischen ir-*

* FABRICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 359.

thumern vnd derselben vorsetzlichen vertheidigern, [illegible] MDCLXIII. ac quamuis ECCARDVS defendere se, conatur in *der abgenœthigten kurtzen; aber doch grundlichen vertheidigung seines bedenckens*, Rintel. MDCLXIII. 4. TENTZELIVS tamen ei satisfecit in *der grundlichen gegenvertheidigung d[es] kurtzen berichts von dem kirchenfrieden der lutherischen [v]nd den colvinischen irthumern vnd derselben vorsetzlichen [ver]theidigern.* Præter eum, cum Eccardo congressus [est] CHRIST. CHEMNITIVS atque illum oppugnauit in *[de]m vertheidigten grund des glaubens vnd der seligkeit; oder [be]richt vnd antwort auf Eccardi bedencken vber das theologische gespræch*, Ien. MDCLXIV. 4. * eodemque tempore [I]O. CHRISTOPH. SELDIVS in lucem protulit: *[notwendige] entdeckung des syncretistischen abgotts vnd greuels; oder [der] hochschædlichen religions-vermischung, so zwey rinteliſche [vnd] zwey marpurgische theologi in die heilige stadte der [evange]lischen kirche zu setzen, sich vnterstanden*, Altenb. MDCLXIV. Attamen et alii fuerunt, qui se cum Eccardo coniungerent ac pro colloquio cassellano propugnarent. Sic IO. [HEN]NICHIVS scripsit *dissertationem de gratia et prædestinatione*, Rintel. MDCLXIII. 4. ac defensionem quidem rintelensium theologorum contra adcusationem, illos reformatorum dogmata ac sacra amplexos esse, suscepit; tamen opinatus est, dissensionem lutheranorum ac reformatorum non pertinere ad fundamentum fidei. Sic et SEBAST. CVRTIVS in communionem certaminis pro colloquio cassellano venit. Quum enim ISAAC. FAVSTIVS commentationem, inscriptam: *irene siren; siue exercitatio ad colloquium cassellanum ostendens, periculosam pacem esse et perniciosam, cuius illecebris præsens mundus capitur*, Argent. MDCLXIII. emisisset, CVRTIVS opposuit dissertationem: *de fundamento salutis et articulis fundamentalibus*, Marpurg. MDCLXIV. respondit autem FAVSTIVS in *exercitationis ad colloquium cassellanum institutæ, irene siren inscriptæ, defensione*, MDCLXVI. atque addit: *dissensum exercitationis contra colloquutorem cassellanum* MDCLXVII. Iuris publici quoque fecerat CVRTIVS dissertationem, exhibentem: *confutationem articuli I. sect. 2.* [...]

* FABRICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 334.

est de sacra cœna, in epicrisi theologicæ facultatis vitembergensis de colloquio cassellano rintelio-marpurgensium, Marpurg. MDCLXVII. restitit autem ei PETR. HABERKORNIVS in *vindiciis articuli* 1. *sect.* 2. *epicrisis vitembergensis, syncretismo cassellano oppositis*, Gieff. MDCLXIX. 4. Nec germanicarum tantum; sed etiam aliarum regionum reformati doctores monstrarunt, se colloquium cassellanum adprobare, in quorum numero sunt: I) IO. HOORNBEEKIVS in dissertatione de *consociatione euangelica reformatorum et augustanæ confessionis; siue de colloquio cassellano*, Amstelod. MDCLXIII. 4. * ac germanice sub titulo: *theologische vnterredung zwischen den hessen-cassellischen reformirten vnd augspurgischen confessions-verwandten*, Hanou. MDCLXIV. 12. refutatus autem est Hoornbeekius ab ABR. CALOVIO in δοκιμασία *spiritus syncretistici nuperæ dissertationis lugdunensis Io. Hoornbeekii de consociatione reformatorum et augustanæ confessioni addictorum*, Vitemberg. MDCLXVII. 4.** II) SAMVEL MARESIVS, cuius exstat: *relatio colloquii inter theologos marpurgenses et rintelenses, cum obseruationibus irenicis*, Geneu. MDCLXIII. 4.*** quem itidem CALOVIVS impugnauit in dissertatione hoc titulo: *ad obseruationum irenicarum Samuelis Maresii de colloquio cassellano præloquium et conclusionem hypomnemata*. Referri et huc debent: theologorum vitembergensium *grundlicher beweis, daß die caluinische irthumer den grund des glaubens betreffen vnd der seligkeit nachtheilig seyn*, Vitemberg. MDCLXIV. 4. ANDR. KVHNII scriptum de *puncto et momento discrepantiæ inter lutheranos et caluinianos ad relationem colloquii cassellani*, Budiff. MDCLXIV. 4. * Antequam de colloquio hoc lis fieret, iam inter Cassellanos fuerunt, qui cogitationes ad id conferrent, vt lutheranos ac reformatos

---

* FABRICII *histor. bibloth. part.* V. p. 75.

** ibidem *part.* IV. p. 360.

*** conf. CALOVII *histor. syncretistic.* p. 609. SCHMIDII *introduction. sagittarian. tom.* II. p. 1604. CAROLI *memorabil. eccles. sec.* XVII. [illegible] II. p. 265. *die gelehrten aus alten nachrichten gezogene neuigkeiten, part.* I. p. I. sqq.

* [illegible] contra colloquium cassellanum; et pro isto scripta sunt, ea [illegible]ollervs *Cimbr. litterat. tom.* II. p. 568. diligenter atque vberius percenset.

matos in priſtinam reducerent concordiam. In his loco habuit PAVLLVS STEINIVS, qui non ſolum *ſacrum ſermonem* de pace conciliandа; verum etiam: *euangeliſche kirchen-bruderſchaft*, Caſſell. MDCXXII. 4. publicæ luci exp. fuit; bellum autem ei indixit BALTHAS. MENTZERVS atque oppoſuit: *examen; oder probe der rettung Paulli Steinii vber ſeiner friedens-predigt*, Gieſſ. MDCXX. 4. *wohlgegründete antwort auf Paulli Steinii euangeliſche kirchenbruderſchaft*, ibidem MDCXXIV. 4. *diſputationes* IX. *anti-ſteinianas* eodem loco MDCXX. 4.* *diſputationes* VIII. *anti-ſteinianas* ibidem MDCXXIII. 4.** De Schœnfeldio, Crocio atque aliis pacificatoribus taceo; addo tamen, ætate hac NICOL. HVNNIVM ſcripſiſſe: *diaſcepſin theologicam de fundamentali diſſenſu doctrinæ euangelico-lutheranæ et caluinianæ, dordrechtana ſynodo proditæ*, Vitemb. MDCXXVI. et MDCLXIII. Qui liber vti egregius eſt; ita merito magnam comparauit ſibi exiſtimationem, quia neque antea; neque poſtea vllus tam ſolide atque adcurate, ac Hunnius, monſtrauit, diſſenſum inter nos ac reformatos eſſe fundamentalem. Eam ob cauſſam is reformatis multum diſplicuit et a quibusdam impugnatus eſt, nominatim: a CONRADO BERGIO in *der grund vnd hauptſumma des wahren chriſtenthums*, Francof. ad Oder. MDCXXXIII. 4. et in *praxi catholica diuini canonis contra quasuis hæreſes et ſchismata*, Brem. MDCXXIX. 8. SAM. STRIMESIO in *ingenua in controuerſias euangelicorum inter ſe inquiſitione*, Francof. ad Oder. MDCCVIII. 8. etiam a CHRIST. MASSONIO; ſiue BECMANNO, in *anatome vniuerſali triumphante*. Edidit tamen IO. HERMANN. a ELSWICH *vindicias diaſcepſeos hunnianæ*, aduerſus Strimeſium, Vitemberg. MDCCXII. Lipſ. MDCCXIV. 4. eumdemque et GOTTL. WERNSDORFIVS diſſertatione, cuius titulus eſt *ſanæ doctrinæ de fundamento fidei vindicatio*, Vitemberg. MDCCIX. confutauit.***

Eodem ſeptimo ac decimo poſt natum ſeruatorem ſeculo IO. DVRAEVS omni ſtudio id egit, vt reformatos cum luth

* exſtant in eiusdem *oper. latinor. tom.* II. p. 527.
** *ibidem* p. 701.
*** vid. MOLLERI *Cimbr. litterat. tom.* II. p. 383.

...nis conciliaret, hancque in rem non solum multa ...fecit ac cum theologis vtriusque partis colloquia ...; sed etiam consilia sua variis scriptis commenda... autem omnem operam perdidisse, constat. Qui ...ctant, libri eius sunt: *aliquot theologorum Galliæ et ...clesiæ anglicanæ episcoporum*, Dauenantii, Mortoni et ...*entiæ de pacis rationibus, inter euangelicos vsurpan-* ...din. MDCXXXIV. 4. Amstelod. MDCXXXVI. Londin. ...VIII. 8. Francof. MDCXL. 8.* *hypomnemata de studio ...siasticæ*, Amstel. MDCXXXVI. 4. *consultatio theologica ...tio pacis ecclesiasticæ promouendo*, Lond. MDCXXXVI. ... *de iis, quæ Io. Duræus in studio ecclesiasticæ concor-... euangelicos prosequendo, agitare instituit erga eccle-...nicarum theologos*, Brem. sine anno 12. *the peace-... the reconciliation to be procured between the refor-...rches*, Londin. MDCXLVIII. 4. *capita de pace euange-*...ndin. MDCLVII. 4. item: *irenicorum tractatuum pro-* ... in quo vt et titulus habet, præliminares continen-...tus de pacis ecclesiasticæ remoris, e medio tollen-... concordiæ euangelicæ fundamentis, sufficienter ia-... reconciliationis religiosæ procurandæ argumentis ...diis: de methodo inuestigatoria ad controuersias ..., sine contradicendi studio et præiudicio pacifice de-...des, Amstelod. MDCLXII. 8. ** *information touchant le ...t, qu' on doit faire de l' harmonie des confessions et ... on s' en peut seruir pour moyenner la paix des eglises ...tes*, cuius generis alia plura illius scripta exstant, ...: *disquisitio de articulis veri christianismi fundamen-...:* de *pacis ecclesiasticæ rationibus, inter euangelicos vsur-...:* dissertatio de *mediis necessariis, quibus difficultates ...re irenico superari possunt: disquisitio ad amicum de dis-... protestantium.* Eorum, quæ ad caussam suam defen-...m aduersariis opposuit, paullo post mentionem fa-..., quando istos enumerabo. Id nunc a me deno-...m esse, puto, ad Duræum adiunxisse se IO. MELLE-

TVM

...*uldige nachrichten*, 1717. p. 739.

... A SEELEN *philocal. epistol.* p. 71. et VOGTII *catalogum libro-...m rariorum*, p. 249.

TVM ac communem cum eo operam ad ecclesiasticam p
cem, inter lutheranos ac reformatos conciliandam, contuli
hocque nomine et prodiisse nominati MELLETI co
cordiam piam inter protestantes procurandam, Franc
MDCLXIV. 4. *syndromum irenicum*, continentem: *Angl*
episcoporum sententias de colloquio lipsiaco: MARESII *obs*
uationes ad colloquium cassellanum: AMYRALDI *irenicum*
MOLINAEI *confessionem fundamentalem:* CREGVTI *syncr*
tismum: WIRZII *diascepsin de communione sanctorum*
MELLETI *christianum syncretismum*, Hanou. MDCLXIV.
præterea: *propempticum irenicum a Io. Duræo et Io. Mell*
ad omnes protestantes; præsertim vero lutheranos directum
Nec de DVRAEO omittendum est, illum longius progre
sum atque in persuasionem adductum esse, omnes christian
professionis sectas inter se coniungi posse. Eam in re
nouam interpretationem *apocalypseos Ioannis* instituit
quomodo vniuersa concordia restituenda sit, ostendere, c
natus est, id quod probat liber eius inscriptus: *auis to*
chant l'intelligence de l'apocalypse par l'apocalypse meme, com
me toute l'ecriture sainte doit etre entendue raisonnablemen
MDCLXXIV. 12. Expertus est DVRAEVS aduersarios: ali
mitiores; alios vero acerbiores, eosque lutheranæ eccles
doctores. Pugnarunt contra illum: I) IO. HIMMELII
in *collegio irenico, quo ostenditur legitimus, lutheranam cum e*
clesia caluiniana conciliandi, modus, Ien MDCXXXIV. 4
II) IO. CONR. DANNHAVERVS, cuius exstat: *nunti*
nuntio britannico Io. Duræo missus, cum hypomnemate apol
getico Bebelii, Argent. MDCLXIV. 8. cui et addi possunt eiu
dem: *reformirtes salue vnd friedens-gruss, auf die prob g*
stellt vnd mit einem treuhertzigen christeuangelischen wi
dergruss beschencket vnd beantwortet, ibidem MDCLVIII.
illex et obex pacis ecclesiarum sancta, ibidem MDCLXVI.
III) BALTHAS. BEBELIVS, qui in certamen hoc eo inpr
mis consilio descendit, vt se Dannhaueri defensorem pr
beret. Ediderat DVRAEVS *apologeticum pro suo tractatu*
concordia euangelica, contra Dannhauerum et Bebelium
Cassell. MDCLXIV. 8. Geneu. MDCLXVII. 8. et *adpellatione*

* vid. FABRICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 285.

nal supremi iudicis, iesu christi, aduersus adcusa, condemnationes nuntii emissi in vulgus; BEBE- autem opposuit: *repulsam adpellationis nullius, per edidit Duraus*, Argentorat. MDCLXVI. 8. ac *annbauerianos, vindicatos aduersus calumnias apo- uraani*, ibidem MDCLXVIII. 8. quo et spectat: *ionum irenicarum προδιόρθωσις, siue acta tractatuum annbauerum, Bebelium et Duraeum*, Amstelodam. 7. 8.* IV) IO. HVLSEMANNVS, qui scripsit: *num irreconciliabilem; seu delineationem caussarum ea- adplicationem ad caluinismum, propter quas Iosephus pismum censuit esse irreconciliabilem*, librum præ- num, Vitemberg. MDCXLIV. MDCLXVII. 8. Acces- sEI *epistolica dissertatio, quam misit auctoribus cal- ur vocatur, irreconciliabilis*, cum HVLSEMANNI *re- ad Durai epistolam* eiusdemque commentatione de *theologica: qua dogmata ad salutem creditu sint ne-*

V) TOBIAS WAGNERVS in *inquisitione theologica ienotica, nostro potissimum tempore inter theologos au- confessionis et reformata ecclesia a reformatis resusci-* ibing. MDCLXVI. 4.** VI) HIERON. SIVERTVS in *e contra disquisitionem amicam duraanorum*, Seruest. [illegible]L. 4. et *amica defensione exceptionum suarum facta- media duraana*, Magdeburg. MDCLXXII. 4. quibus ssunt: *acta collationis amica, antehac priuatim per instituta inter Siuertum et Duraeum, de concordia, in- stantes procuranda*, Cassell. MDCLXXII. 4. VII) IO. ERVS, cuius habetur: *irenicum duraanum de arti- ri fundamentalibus et consensu ac dissensu inter luthe- .reformatos explicatum*, Vitemberg. MDCLXXV. 4. ICOL. HVNNIVS in *consideratione theologica inter- r; seu transactionis pacificatoria inter religionem lu- m ex vna et reformatam ex altera parte profitentes,* *a Io.*

---

lige nachrichten, 1712. p. 218. BEBELII *collegium antisyncre- tm* edidit *Mayerus* cum præfatione: an penes lutheranos i impeditæ pacis ecclesiasticæ hæreat? Gryphisw. MDCCIX. 8. *noua litterar. bamburgens.* MDCCIX. p. 457.

ABRICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 404.

a Io. Duræo tentatæ, nomine minifterii lubecen: cum præfatione *Sam. Pomarii* edita, Vitemb. M IX) IODOC. SCHLAFFIVS in *examine bullæ fyn ræo a medioburgenfi fynodo*, MDCLVI *d.* 13. *fept gata, datæ*, Lipf. MDCLVII. MDCLXXIV. 4. ipfa *burgenfis fynodi bulla fynodica*, *Io. Duræo data*, MDCLVI. 4. lucem vidit: X) CASP. A LILIE ftat: *refponfum ad Iani Dernbaui*; fiue Io. D *tionem epiftolicam:* XI) CASP. LOESCHERVS moratur: *opifodromus victor*, *prodromo Duræi Melleti oppofitus.* *

Inter *Gallos* feculo hoc pro pace, inter luth formatos conciliandа, fcripfit MOSES AMYRA *cum*; *fiue de ratione pacis, in religionis negotio licos conftituendæ, confilium*, Salmur. MDCLXII. 8. RIEVS autem reliquit: *iugement fur les metho relaxées d' expliquer la prouidence et la grace, po vn moyen de reconciliation entre les proteftans*, MDCLXXXVI. 12.** ac quum ei DAN. SEVERI TVS opponeret *animaduerfiones*, edidit: *confi pace, inter proteftantes ineunda*, Vltraiect. MDC eaque quatuor vias, conciliandi proteftantes *primam*, quando altera pars dogmata fua ac p cultum deferat feque in alterius communione

monstratum est idemque paullo ante adductus SCVLTETVS ostendit in *iterata ecclesiæ reformatæ inuitatione ad pium in doctrina fidei consensum, occasione iurianæ consultationis facta*, Ien. MDCXCVII. 8.*

In *Heluetiorum* natione paci conciliandæ studuerunt: I) IO. HENR. HOTTINGERVS in *meletematibus irenicis*,** vbi de impedimentis, caussis mouentibus, fundamento ac modo concordiæ ecclesiasticæ agitur atque additur examen articulorum fidei controuersorum: de sacra cœna, de persona christi, de prædestinatione atque vniuersali gratia: II) IO. HENR. HEIDEGGERVS in *manuductione in viam concordiæ protestantium ecclesiasticæ*, Amstel. MDCLXXXVII. 8.*** ac gallice studio *Anton. Teissierii*, ibidem MDCCLXXXVII. 12. Complectitur illa duas dissertationes, in quarum altera, vt titulus habet, protestantium in religionis euangelicæ articulis capitalibus consensus et in nonnullis dissensus; nec non dissensus illius momentum explicatur et expenditur; altera autem protestantium concordia, non obstante in nonnullis exigui momenti quæstionibus dissensu, suadetur. Oppugnauit illum PHILIPP. MVLLERVS sub nomine *Constantini Sinceri* in *fuco concordiæ inter protestantes et reformatos, obducto per Heideggerum*, Ien. MDCXC. III) BENEDICT. PICTETVS, qui iuris publici fecit: de *consensu et dissensu inter reformatos et augustanæ confessionis fratres dissertationem*, Amstelod. MDCXCVII. 12.* non solum iterum atque iterum editam; verum etiam in gallicam linguam translatam ac Londin. MDCCXVI. sine auctoris nomine euulgatam; germanice autem illa sub titulo: *bedencken wegen der vbereinstimmung vnd nicht vbereinstimmung der reformirten lehre mit der lehre der bruder der augspurgischen confession*, Berol. MDCXCVIII. 8. prodiit. Confutauit eum GEORG. MOEBIVS ipsamque dissertationem adiecit, in *animaduersionibus*

---

* *act. erudit.* MDCXCVIII. p. 141.

** sunt illa in eiusdem *primitiis heidelbergens.* p. 98.

*** [illegible]e et in auctoris *dissertation. select. tom.* III. p. 379. legenda est: [illegible]f. *historiam vitæ Heideggeri* §. 136. *act. erudit.* MDCLXXXVII. [illegible] 289.

* [illegible]dit. MDCXCVIII. p. 144.

Lipi. MDCXCIX. 8. cui PICTETVS oppo
ſponſionem ad amicam diſceptationem Scultet
proteſtantes controuerſis, Amſtel. MDCC. 12.
ſcripſit: *Lutheri et Caluini conſenſum in q*
deſtinatione et redemtione ieſu chriſti, Ge
SCVLTETVS autem emiſit: *adſertionem*
gratiæ ad Picteti amicam reſponſionem, cum
nouiſſimum de conſenſu Lutheri et Caluini
MDCCI. 8.

Ex lutheranis huc referendus eſt: GEO
quem paci, non ſolum inter lutheranos ac
etiam pontificios conciliandæ, operam
Quod ad reformatos adtinet, reliquit:
tolerantia reformatorum circa quaeſtiones, in
ſtanam confeſſionem profeſſos controuerſas, cu
derio et ſtudio concordiæ eccleſiaſticæ, quam
VLRICVS publicæ luci expoſuit, Helmſ
iterum MDCXCVII. 4.*** Idem iunior CA
viam ad pacem, inter proteſtantes præliminar
Helmſtad. MDCC. 4. quo libro coniunctim
loquium marpurgenſe anni MDXXIX. a MI
deſcriptum: formula concordiæ viten
MDXXXVI. colloquium lipſienſe anni MDC
ordinum euangelicorum in conuentu impe

latio cum Io. Duræo: calixtini consilii de concordia ecclesiastica reducenda pressior repræsentatio, auctore GER. TITIO; item: THOM. SMITHI henoticon: BENEDICT. PICTETI dissertatio irenica, quorum nonnulla continentur etiam colloquio *lipsiensi*, anno MDCXXXI. habito ac Hag. comit. MDCLVI. edito. * Adiunxit CALIXTVS *epicrisin* eaque monstrare voluit, pontificios æque ac reformatos non esse hæreticos; nec a maioribus nostris hæreseos fuisse adcusatos; sed de iis, quæ ad fundamentum fidei pertineant, recte sentire, licet erroribus satis grauibus sint impliciti. **

Quamuis multa scripta irenica, quæ seculo septimo ac decimo in lucem exierunt, percensuerim; supersunt tamen alia, nunc commemoranda: ZACHAR. nimirum HOGELII *theolaus ἐκθετόμενος de tempore suo secundum apocalypsin Ioannis*, Francof. MDCXLV. 4. vbi auctor statuit, exspectandam esse coniunctionem lutheranorum ac reformatorum, ad id comparatam, vt vtrique arma sua aduersus præsulem romanum ferrent: GODOFR. HOTTONI liber de *christiana concordia; siue tolerantia euangelicorum stabilienda*, Amstel. MDCXLVII. 8. SAM. MARESII *dissertationes de syncretismo et reconciliatione partium, in religione dissidentium*, quibus simul de legitimis caussis nostræ ab ecclesia romana secessionis ac de peccato in spiritum sanctum exponitur, Geneu. MDCLXII. 4. ANTON. TEISSIERII *exhortation addressée aux protestans, contenant les raisons, qui doiuent les obliger a se reunir ensemble*, Amstelod. MDCLXXXVII. 12. qui etiam HEIDEGGERI *manuductionem in viam concordiæ* latine vertit, sub titulo: *traité de la concorde ecclesiastique des protestans*, quemadmodum antea denotaui: *articles de reunion entre les protestans de la confession d'Augsbourg*, ac latine: *conditiones piæ vnionis ecclesiarum protestantium*, Roter. MDCLXXXVII. CHRISTOPH. BARTHVTI *vnmasgeblicher vorschlag zur vereinigung der euangelischen protestanten*, Amstel MDCLXXXIX. 8. qui opinatur, fieri posse ecclesiasticam pacem, si lutherani dogmata ac ceremonias reformatorum adprobarent; hi autem doctrinam de prædestinatione mitigarent: eiusdem:

 noti-

* ...ICII *histor. biblioth. part.* V. p. 125.
** *...uditer.* MDCCII. p. 175. *monatliche auszuge*, 1700. p. 743.
...RICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 323.

notification der iezt obhandenenen zeit und hœchstnothwendi *vrsachen*, *samt einer christlichen anleitung zur vereinigu* *des luther-vnd caluinusthum*, Amstelod. MDCLXXXVIII. 8 item: *beweis*, *daß die caluinisten gewissens halber verbun* *seyn*, *zu der augspurgischen confession zu gethaner kirche* *treten*, Argentor. MDCLXXII. 12. cuius libelli scripto SEBAST. SCHMIDIVS, ostendit, dissensum fundamentale inter lutheranos ac reformatos impedire, quo minus i inter se coniungi queant: ** IO. ERNEST. GERHARDI *tersuchung eines ohnlængst heraus gekommenen buchleins un* *dem titel: der lutherisch - vnd reformirten religion einigke* quo scripto itidem de dissensu lutheranorum ac reforma rum disputatio fit ac probatur, illum ad fidei fundame tum pertinere: SAM. A PVFENDORF *ius feciale diuinum* *siue de consensu et dissensu protestantium exercitatio posthum* Lubec. MDCXCV. 8. *** liber, qui inter præstantissima h iusmodi scripta numerandus est cuiusque auctor monstra concordiam lutheranorum ac reformatorum haud spera dam esse, quam diu hi dogma de absoluto decreto atqu aliis cum isto connexis rebus tueantur ac defendant, qu bus, non sine iudicio atque adcuratione expositis, animad uersiones in IVRIEI *consultationem de pace*, *inter protesta* *tes ineunda* subiecit.* Exstat quoque: IO. BENED. CAR ZOVII disputatio de *non speranda lutheranorum cum ponti* *ficiis et caluinianis vnione*, Lips. MDCXCII. ** ac præter han PETRI MVSAEI liber de *fugiendo syncretismo*, Kilo MDCLXX. 4. quem iussus a principe suo scripsit; ita auten in eo se gessit, vt neque amatoribus; neque aduersariis syn cretismi satisfaceret, ac iudicaretur, illum non vere; se simulate prauum concordiæ ecclesiasticæ studium impugna se. Certe generalia tantum pertractat: singularem præ fer

* LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 838.

** *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1727. p. 530.

*** in ENGELII *catalog. libror. rarissimor.* p. 134. memoratur editio, quæ Lutetiæ MDCXCV. 8. prodiit.

* *act. eruditor.* MDCXCV. p. 517. CLERICI *biblioth choisi. tom.* VII. p. 391.

** in eius *disputat. academ.* p. 988.

fert moderationem, seque magis historicum; quam doctorem exhibet.*

Referri etiam ad locum hunc possunt, qui inter nostros theologos demonstrarunt, caluinianorum errores tanti esse momenti, vt ad infringendum fidei fundamentum valeant. Argumento huic explanando operam dederunt: IO. MEISNERVS disputatione: *an lutherani et caluiniani in fundamento fidei consentiant?* Vitemberg. MDCXII. IVST. FEVRBORNIVS ac collegæ eius in *der grundlichen ausfuhrung wider die casselischen wechselschriften, darinnen erwiesen wird fundamentalis dissensus lutheranorum et caluinianorum in religione*, Giess. MDCXXXVII. fol. theologi vitembergenses in *dem grundlichen beweis, daß die caluinischen irthumer den grund des glaubens betreffen, vnd der seligkeit nachtheilig seyn*, Vitemberg. MDCLXIV. 4. PETR. HABERKORNIVS, cuius tractatus de *erroribus caluinianorum fundamentalibus*, syncretistis oppositus, Giess. MDCLXVIII. 4. prodiit, atque alii, merito nunc prætereundi, quia supra mentionem eorum feci.

III. *scripta irenica seculi octaui et decimi.*

Sub initium seculi huius in reducenda protestantium concordia multam operam posuit Fridericus I. rex Borussorum ac materiam præbuit non paucorum scriptorum, quæ partim pro pace hac; partim contra illam composita sunt. Antequam ista prodirent, iam nonnullæ argumenti huius commentationes lucem adspexerant: ab anno nimirum MDCC. PACIFICI VERINI; siue HENRIC. LVDOLF. BENTHEMII, *vnmasgebliches bedencken, ob vnd wie heutiges tages die gesuchte vereinigung diene zum wohlstand der kirchen christi*, Brunsuic. 8. eiusdem sub nomine IRENICI PHILALETHAE *animaduersiones in adnotata*, quæ in dictum BENTHEMII libellum FRID. VLR. CALIXTVS ediderat: *grundliche vorstellung, welches das einzige wahre mittel zu der vereinigung der beyden euangelischen religionen sey*, 8.

 quo

* MOLLERI *Cimbr. litterat. tom.* II. p. 571. CRENII *animaduers. part.* VII. p. 167. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 822. FABRICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 326.

sehr leichter mittel zur vereinigung der
vbi scriptor reformatus existimat, concili
stantes, si quæ adhuc fuerit, rituum eccles
pantia tolleretur; refutatus autem est ab
BERGIO in dissertatione de *cultu dei exte*
protestantium principio: *** *næheres vn*
dens - proiect, auf was art zwischen bey
religionen das heilsame band des friedens
werden kœnne, Friedensb. 8. * *arcanum re*
kœniglich geheimnis fur einen regierenden la
nen ihm entdeckt wird, wie er sich bey seine
zertheilten vntertbanen nach gottes willen
be, ceter. Francof. 8. Scriptum hoc est, q
tus ac magnas turbas fecit, eam præcipue
id compositum erat a IO. IOSEPH. WINCI
lutherano, hicque consilia violenta ac p
nostræ proposuerat. ** Eam ob rem mi
tos ipsi bellum indixisse atque ostendisse,
losam esse viam, quam is ad pacem, inter
formatos conciliandam, monstrare voluer
uersus illum: BENEDICT. ALETHOPH
verum auctoris nomen est, IO. ALB. BE
liche vnd pæbstliche mittel, welche herr Win

adpendix dissertationis de *fugienda vnione cum formatis.* Nec hæc tantum; verum etiam alia em anno edita sunt, videlicet: *eines christlichen ten gedancken vber den kirchen-frieden*, qui mo- nctionem fieri debere sine vllo veritatis detri- ie a reformatis errorem de absoluto dei decreto m esse: *ausfuhrliche erærterung der frage: ob vnd s den lutheranern vnd reformirten einigkeit zu er-* cuius auctor MASIVS esse, dicitur, impugnatus *wortschreiben an einen vornehmen minister vber die erærterung*, MDCCIV.** Quæ memorata scripta m edita essent; plura tamen alia subsequuta ipue ab anno MDCCIII. Eo enim prodiit: RNEST. LOESCHERI *allerunterthænigste addresse vereinigung betreffendt*, 4.*** qui duo genera m constituit: aliud politicorum: aliud fanati- minum, a studio conseruandæ veræ doctrinæ

Contra scriptum hoc in lucem exiit: *ex- rist wieder eine allerunterthænigste addresse*, 4. e auctoris, quem IO. CHRISTOPH. BECMAN- constat; LOESCHERVS autem scripsit: *historie ligions motuum zwischen den euangelisch-lutheri- formirten, nebst christlicher beantwortung der ex- ift.* Lips. 4. ac quum BECMANNVS opponeret:

zwischen den euangelisch - lutherischen vnd reformirte MDCCV. 4. LOESCHERVS opus: *ausfuhrliche historia m tuum*, supra laudatum, confecit. Eodem tempore pro co cordia stabilienda lucem adspexerunt: IRENAEI CHRISTI PHILI *vnuerfængliche friedens-gedancken* et *nœthige erlaut rung seiner friedensgedancken*,* atque alius auctoris: *vnma gebliches bedencken, wie das furstenrecht in vereinigung d beyden euangelischen religionen zu exerciren*, 8.** Ad eumde annum pertinent etiam: *modesta et orthodoxa de syncr tismo euitando, summi alicuius purioris doctrinæ theologi, ali priuatim natæ, meditationes*, Lipf. 8. *** *vnuorgreiflich doch wohlgemeinte gedancken von vereinigung der christlich religionen*, 4.*

Anno MDCCIV. controuersia hæc continuata est atq itidem multa vtriusque partis scripta iuris publici fac sunt. Inter reformatos, qui pro pace concilianda ageban principalem locum tenet SAMVEL STRIMESIVS. Qu iste dicto anno ac postea hanc in rem diuulgauit, scrip sunt: 1) *consensus sendomiriensis, ab euangelicis, bohemicæ, a gustanæ et beluetica confessionis sociis, olim initus*, cum præf tione, qua illius perfectionem monstrare ac vindicare, a nisus est, latine ac germanice, Francof. ad Viadr. MDCCIV. 2) *kurtzer entwurf der einigkeit der euangelisch-lutherisch vnd reformirten im grund des glaubens*, ibidem MDCCI MDCCV. 8. vbi probare conatur, consensionem esse inter l theranos et reformatos de principalibus ac maxime nec sariis fidei articulis, atque argumenta ex eo sumit, quia vt que scripturam sacram, veluti vnicum fidei principium c gnoscendi, sequantur ac reformati quinque capita catech mi vna cum inuariata confessione augustana eiusque ar culum decimum adprobent:** 3) *kurtzer entwurf der* v *gen einigkeit des glaubens einzugebenden christlichen verei gung der euangelisch-lutherischen vnd reformirten*, ibid MDC

* *noua litterar. bamburgens.* MDCCIII. p. 409.
** *ibidem.*
*** *vnschuldige nachrichten*, 1703. p. 458.
* *noua litterar. bamburgens.* MDCCIII. p. 397.
** *act. erudítor.* MDCCV. p. 139.

MDCCV. 8.* 4) *ingenua in controuersias euangelicorum, id est, lutheranorum ac reformatorum, inter se inquisitio*, Francof. ad Viadr. MDCCVIII. 8. duabus partibus, quarum priore monstrare vult, dissensum lutheranorum ac reformatorum minus esse fundamentalem; posteriore autem, eosdem in articulis, ad fundamentum fidei spectantibus, consentire:** 5) *charitologia sacra; seu systema gratiæ diuinæ, id est, conciliationis gratiæ dei salutiferæ vniuersalis et particularis tentamen*, ibidem MDCCXII. 4. cuius supra mentionem feci. Addi possunt: eiusdem liber de *fundamentalibus fidei christianæ articulis*, Francof. ad Viadr. MDCCVIII. 4. dissertatio de *inæqualitate gratiæ diuinæ*,*** ibidem atque eodem anno: *epistola irenica* ad Sultetum, ibidem MDCCI. 8. præterea autem edidit: BERGII *themata theologica*, Francof. ad Viadr. MDCLXXXIV. ac loco præfationis dissertationem de *pace ecclesiastica* adiecit, quæ etiam prodiit germanice inscripta: *vnterricht vom christlichen kirchenfrieden*, Francof. MDCLXXXVII. 8. vna cum eius defensione: *vertheidigung seines vnterrichts vom kirchenfrieden*, ibidem MDCLXXXIX. 8. atque iterum latine, Lugdun. Batau. MDCCXI. 4. ac *criticam concionatoriam*, MDCC. 12. cum adpendice de gratia vniuersali et particulari. Omnia hæc ita sunt scripta, vt auctor laudem singularis moderationis sibi comparauerit atque ostenderit, se mitioribus sententiis addictum esse atque a rigidioribus discedere reformatis.*

Attamen aduersarios habuit Strimesius; nec immerito. In his est: I) GOTTLIEB. WERNSDORFIVS, qui edidit: *kurtzes bedencken vber Strimesii kurtzen entwurf von einigkeit der lutheraner vnd reformirten im grunde des glaubens*, Vitemb.

* *act. erudit. supplem. tom.* IV. p. 255. *noua litteraria hamburgens.* MDCCVI. p. 167.

** *vnschuldige nachrichten*, 1709. p. 98. *actor. erudit. supplem. tom* IV. p. 170. Præter alia, libro hoc continetur: *hexas adnotationum ad Spanhemii protheoriam historicam et catallacticam præcipuarum controuersiarum cum augustanæ confessionis, vt vocantur, theologis*, quas *adnotationes* STRIMESIVS antea ad publicam disputationem exhibuit: conf. *nou. litterar. hamburgens.* MDCCV. p. 121. MDCCVII. p. 47.

*** *vnschuldige nachrichten*, 1708. p. 453. et 1710. p. 759.

* de scriptis eius videantur: *die deutschen acta erudit. part.* 10. p. 841.

Vitemb. MDCCV. 4. dissertationem de *fundamentali dissen inter socios augustanæ confessionis et reformatos in articulo sacra cœna*, eodem loco atque anno, ac quum STRIMESII in *adnotationum hexade de cœna domini* responderet, in du bus disputationibus *vindicias* dedit, ibidem MDCCV MDCCXVI.* II) SEBAST. EDZARDI, cuius scripta, nunc m moranda, hæc prodierunt: *confutatio scripti strimesiani de r tione et natura vnionis*, MDCCVI. 4. *ablehnung der ganz nic tigen auflagen, mit welchen die reformirte theologen seine co futationem scripti strimesiani de ratione et natura vnioni an hohen orten anzuschwærtzen, sich vnterstanden*, MDCCVII. Edidit quoque *celeberrimorum virorum varia anti-henotic* MDCCVI. 4. atque vno volumine coniunxit: AFFELMANN syllogismum anticaluinisticum, quo euincitur, non es eumdem orthodoxorum et caluinianorum deum: *argent ratensium theologorum* iudicium de insidiosis verborum l tebris, quas tum particularistæ; tum vniuersalistæ; tu sigillatim thorunienses caluiniani fouent: BALDVINI di cursum de caluinianis, vera in christum fide destitutis BEBELII admonitionem de violentis caluinianorum do ctorum machinationibus: DANNHAVERI dialogum de pa ce ecclesiarum: *gedanensis ministerii* responsum ad quæstio nem: an caluiniani vere sint christiani et ab eorum damna natione merito sit abstinendum? GRAVERI demonstra tionem, quod caluiniani doctores sint pseudo-prophetæ HABERKORNII demonstrationem, caluinianos totum fun damentum fidei penitus euertere: HOE detestationem p pæ et caluinistarum: MEISNERI decisionem quæstionis vtrum amicitia vera locum habeat inter diuersarum opi nionum sectatores? SCVLTETI admonitionem de irre conciliabili caluinistarum in ecclesiam odio: SIGWART rationes, syncretismo cum caluinianis oppositas: SVENONI commentationem de syncretismo hæretico.** Prætere exstant alia EDZARDI scripta, itidem ad id composita, monstraret, grauiores esse caussas, cur ab ecclesiastica cu refor

* *noua litteraria hamburgensia*, MDCCVII. p. 17. 47. 51.
** *vnschuldige nachrichten*, 1706. p. 719. *memoires des Trevou* MDCCXII. *iun.* p. 1055.

reformatis societate abhorrere debeamus, vti sunt: *caluinianorum pelagianismus*, cum adpendice, *qua ostenditur, Strimesium nuperrima scripta sua henotica meris entibus rationis superstruxisse et præterea violentis consiliis delectari*, Vitemb. MDCCV. 4. * *diatribe de caussis vnionis, a caluinianis doctoribus quæsita*, ibidem MDCCV. 4. ** *manichæismus caluinianorum*, Hamburg. MDCCV. 4. *** de *ceremoniis, in gratiam caluinianorum haudquaquam mutandis, admonitio*, Hamburg. MDCCV. 4. * dissertatio de *fugienda vnione cum hodiernis reformatis*, vna cum *animaduersionibus in arcanum regium*, Hamburg. MDCCIV. 4. ** *excerpta antisyncretistica ex confessionibus ministeriorum saxonicorum* MDLVI. *editis*, cum adnotationibus, ibidem MDCCV. 4. *** ac quædam alia, maxime Krakewizio opposita ac postea a me commemoranda. Ex tot EDZARDI ingenii monimentis colligendum est, quanto studio ille contra pacem, inter lutheranos ac reformatos conciliandam, pugnauerit; maiorem autem laudem certaminis huius sibi comparasset, si moderationis haud oblitus, iustum feruoris disputandi modum tenuisset atque ab omni abstinuisset acerbitate. Cum Strimesio III) congressus est: DAN. SEVERIN. SCVLTETVS, qui quum contra Pictetum *adsertionem amplissimæ diuinæ gratiæ*, quam antea adduxi, scriberet, atque *obseruationes ad Strimesii criticam concionatoriam* adiiceret, STRIMESIVS *epistolam irenicam ad Scultetum*, cuius itidem iam mentionem feci, euulgauit; SCVLTETVS autem opposuit: *vniuersalismi reformati discussionem*, cum *monitis irenicis ad Holzfusii tractatum de prædestinatione*, Hamburg. MDCCIII. 8. IV) CASP. CALVOERIVS in *der vnuorgreiflichen antwort auf Strimesii anfragen, die vereinigung der euangelischen vnd reformirten betreffendt:* V) IO. HERMANN. AB ELSWICH in *vindiciis diasceptseos bunnianæ aduersus Strimesium*, Vitemb. MDCCXIV. 4.

Præter

* *noua litteraria hamburgensia* MDCCV. p. 129.
** *ibidem* MDCCIV. p. 129.
*** *ibidem* MDCCV. p. 159.
* [illegible] p. 237.
** *ibidem* MDCCIII. p. 399.
*** *ibidem* MDCCV. p. 237.

Præter hæc, eodem anno MDCCIV. alia hac de re scrip lucem adspexerunt, partim contra consilia de concordia, i ter lutheranos ac reformatos restituenda; partim pro ist composita. Ad ordinem hunc pertinent: *die blasse d arcani regii; oder kœniglichen geheimnis von der union d protestirenden kirchen, zur heilsamen warnung in nœthig anmerckungen dargestellet*, 8. IO. IOSEPH. WINCKLER *aufrichtige entdeckung seines hertzens gegen alle glaubige chr sten vnd insonderheit gegen die christliche gemeine im dom zu Magdeburg bey der vber einem gewissen unions proiect en standenen grossen vnruhe*, 8. qui negat, se *arcani regii* aucto rem esse; fatetur autem, fecisse se nonnulla additamenta ad pietatis studium comparata, atque *arcanum* ipsum tradi disse regi; non eo tamen animo, vt id in aliorum manu veniret; multo minus vt litteris describeretur, deque re formatis iudicat, eos de sacra cœna, gratia diuina atque aliis capitibus a nobis haud dissentire,* cui scripto ante nominatus BENEDICTVS ALETHOPHILVS *den falschen schlussel*, 8. opposuit; item anonymi: *einigkeit im geist, o der rechte grund der religions-vereinigung*, 4. cuius aucto *arcano regio* fauet atque argumenta eius vberius enarrat:* ANTONII BRVNSENII *wiederkehrende Sulamith*,*** qui li cet statuere videatur, fieri posse coniunctionem protestan tium; non omnia tamen reformatorum dogmata adprobat sed vti illorum decretum absolutum reiicit; ita christum hominem adorandum esse, nosque non sola fide illius cor pus edere ac sanguinem bibere in sacra cœna, adfirmat: *ab handlung etlicher fragen von der mœglichkeit, nothwendigkei vnd nutzlichkeit der vereinigung*, 4. quo libro habetur: edi ctum regium de colloquio, pacis caussa Berolini instituen do:* *eines lutherischen theologi wohlgegrundetes bedencken von der heutiges tages erneuerten friedens-handlung, dadurch die so genannten lutherische vnd reformirte religionen zu ver einigen, man sich bemuhet*, Freystad. 8.

Hi

* FABRICII *histor. biblioth. part.* IV. p. 444.

** *vnschuldige nachrichten*, 1704. p. 557.

*** *ibidem* p. 173.

* *ibidem* p. 178.

His enarratis, conuerto me ad commentationes ireni-cas, sequenti tempore ab anno MDCCV. publicæ luci exposi-tas. Locum habent in illis: *die gott vnd menschen wohl-gefällige bruderliche vnd gemeine liebe, welche lutherische vnd reformirte einander schuldig*, MDCCV. 8. quo libello auctor non ecclesiasticam; sed, quæ fide in christum ac mutuo amore nititur, spiritualem lutheranorum ac reformatorum coniunctionem commendat hancque fieri posse, putat, li-cet isti sententiis ac dogmatibus inter se distent:* *neuge-bahnter weg zu einem euangelischen kirchen frieden an die herrn abgesandten der protestirenden souuerainetæten zu Regensburg*, MDCCV. 4. et iterum cum auctoris nomine IO. ALTMANNI ac noua præfatione Francof. MDCCXXII. 4.** vbi ratio, cur protestantes inter se conciliandi sint, ex eo maxime sumi-tur, quia illi in articulis fidei fundamentalibus haud dis-sentiant, id quod refutarunt: SEB. EDZARDI in *der vn-tersuchung eines an die abgesandten zu Regenspurg von einem caluinischen scribenten gerichteten vereinigungs-vorschlag*, atque auctores *der vnschuldigen nachrichten*,*** item: CONSTAN-TINI SINCERI *gedancken von der vereinigung der beyden protestantischen religionen*, Freyburg. MDCCVI. 4.* IO. IOACH. ZENTGRAVII dissertatio de *resuscitatis hodierno-rum irenicorum conatibus, vnionem euangelicorum et refor-matorum concernentibus*, Argent. MDCCVI. 4. IO. ALPHONS. TVRRETTINI liber de *pace protestantium ecclesiastica*, Geneu. MDCCVII. 4. quo continentur: 1) epistola pastorum et pro-fessorum geneuensium ad Borussiæ regem: 2) regis re-sponsio ad epistolam hanc: 3) comitis *a Metternich* litteræ ad pastores ac professores geneuenses, quum dictum regis responsum ad ipsos transmitteret: 4) *Turrettini* oratio de componendis protestantium dissidiis,*** qua adfirmare non

* *vnschuldige nachrichten*, 1705. p. 125.

** *ibidem* 1723. p. 424.

*** *ibidem* 1705. p. 307.

* *ibidem* 1706. p. 537.

** *noua litteraria hamburgensia* MDCCVI. p. 277.

*** translata hæc sunt in TVRRETTINI *dilucidationes*, *volum.* III. p. 455. Litteræ theologorum geneuensium cum regia responsione etiam sepa-

non dubitat, capita, inter nos ac reformatos controuersa, d
sacra cœna, christo ac prædestinatione non tanti esse m
menti, vt paci stabiliendæ impedimentum iniicere possin
nec de iis, veluti quæstionibus, supra nostram intelligen
facultatem positis, disputandum. Quam TVRRETTINI
exhibuit, theologorum geneuensium epistola confutata est i
*der aufrichigen vnd bescheidentlichen prufung des den 22. ap
1707. an ihro kæniglicbe maiestat in Preussen abgelassen
schreibens der herrn professorum zu Geneue, durch einen vnpa
theyischen lutheraner*, MDCCVII.

De eadem re tempore isto inter ALBERT. IOACH. VO
KRAKEWITZ ac SEBAST. EDZARDI facta est disceptati
Scripsit ille contra Dippelium: *erwegung der so genannt
ohnfehlbaren methode, alle secten vnd religionen zur einig
wahren kirche vnd religion zu bringen, vnter dem titul: ei
hirt vnd eine heerde, durch Democritum publici*
MDCCVI. 8. quumque nonnulla concordiæ consilia ...
cisset ac declarasset, negotium pacis adiuuandum esse, ...
que in rem a quæstionibus, in scriptura sacra haud expres
decisis, abstinendum, EDZARDI oppugnauit eum in *der vn
tersuchung der von herrn von Krakewitzen neulichst herausg
gebenen vnions vorschlægen*, MDCCVII. 8. KRAKEWITZIV
autem caussam suam egit: in *dem vorschlag, nach welchem di
vnion zwischen lutheranern vnd reformirten zu beferdern, vo
dem auctore selbst mit anmerckungen erlæutert vnd wieder E
zardi herausgegebene vnterfuchung, wie auch wieder Christia
Democriti* schild der wahrheit, *in christlicher bescheidenhe
gerettet*, Rostoch. MDCCVII. 8. ac scripto hoc confirmaui
se neutiquam pacis suasorem esse, quæ cum periculo ver
doctrinæ nostræ, omni studio custodiendæ, coniuncta sit;
tamen disquisitio capitum controuersorum instituatur, fie
posse, vt reformati ad rectam dogmatum cognitionem fa
ciliori negotio adducantur. Ita aduersario suo EDZARD
nondum satisfecerat. Progressus iste est in certamine a
que edidit: *ausfuhrlichen beweis wieder herrn von Krakewitz
de*

separatim gallice ac germanice prodierunt: conf. *die vnschuldig
nachrichten*, 1708 p. 53. BERNARDI *nouuelles de la republique d
lettres*, MDCCVII. *decembr*. p. 677.

daß erstlich die heutigen reformirten theologi bey ihren friedensworten vnd schriften lauter verfolgungs-gedancken wieder vns hegen: vors andere, bey ietzigen zeiten sehr schædlich, sich in vereinigungs tractaten mit den caluinisten vnd papisten einzulassen: auch drittens, bey vnsern theologis nicht gebræuchlich sey, schmæhschriften wieder die reformirten zu schreiben, MDCCVII. 8. KRAKEWITZIVS in lucem protulit, eo consilio, vt finem belli faceret: *kurtze vnd endliche anzeige, daß Edzard vergeblich wieder ihn streite*; at vero EDZARDI, ne hoste inferior esse videretur, emisit: *erwegung der motiuen vnd promessen, mit welchen die reformirten zu B. eine lutherische kirche an sich zu ziehen, trachten*, cum adpendice, Krakewitzio opposita, MDCCVIII.

Regiomonte sumserant sibi anno MDCCVII. duo voluntatis diuinæ interpretes: alter lutheranus; alter reformatus, sacra cælestium epularum communia peragere, ita vt lutheranus reformato sacerdoti eiusque auditoribus; reformatus autem lutherano iisque, qui ad cœtum illius pertinebant, cibum potumque sacræ cœnæ porrigeret. Factum hoc, offensionis plenissimum ac penitus improbandum, nouas turbas fecisse, mirum non est. Laudabant illud, qui cupiebant, pacem sanciri, idque aliis ad imitandum proponebant in *der abgelegten ersten probe von vereinigung der euangelisch-lutherischen kirche*, libello, Berolini MDCCVII. 4. edito.* Qui rem contra ex veritate æstimabant, ac quanta cum ista difficultas coniuncta sit, probe intelligebant, se aliter sentire, testabantur in scriptis, nominatim: INNOCENTIVS DEODATVS SINCERVS; siue qui fictum hoc nomen sibi dedit, IO. DAV. SCHWERDTNERVS in *dem dringenden gewissens-scrupel vber der zu Kænigsberg gehaltenen communion*, MDCCVIII. 4. SEBAST. EDZARDI in *der wiederlegung der sacrament schænderey im waysenhause zu Kænigsberg*, MDCCVIII. 8.** et auctor *samaritanismi regiomontani*, MDCCVIII. 4.***

Adiunxit se quoque tempore hoc CASP. CALVOERIVS paci-

* [...]*ldige nachrichten*, 1707. p. 401.
** [...] 1708. p. 111.
*** [...] p. 778.

pacificatoribus, et quamuis in ordine nostrorum theol gorum esset; attamen in opinionem se adduci, passus e controuersias lutheranorum ac reformatorum leuior esse: quae de praedestinatione disputentur, ea ad qu stiones scholasticas pertinere; nec concordiae obstar dissensionem de sacra coena non ad rem ipsam; sed ad m dum eius spectare, huiusque conditionis etiamesse lite de omnipraesentia christi hominis. Ex principiis h CALVOERIVS confecit, sacra baptismi ac diuini epu communia peragi posse, licet vtriusque partis templa m neant propria ac singularia. Cogitata haec proposuit i *commentatione de pace ecclesiastica, inter protestantes ineund occasione quaestionis: num schisma inter protestantes ecclesias legitimum?* Goslar. MDCCVIII. 4.* libro, ob eruditionem speciatim narratam controuersiae historiam laudando, si e cipiantur ea, quae in reformatorum gratiam scripta sun Restiterunt ei: DAV. SCVLTETVS in *Lutheri et Caluini ganz vngleichen lehren von der vereinigung der euangelische vnd reformirten*, Hamburg. MDCCIX. 4.** et IO. ANDR. GOEBELIVS in *den anmerckungen.* Respondit quidem CALVOERIVS in *der ablehnung einiger harten imputationen*, Quedlinburg. MDCCIX.*** edidit autem GOEBELIVS *abfertigung der caluoerischen ablehnung*, MDCCX. 4.* Nec, quae nunc enumeraui, ea sola; sed etiam alia irenica scripta aetat ista lucem adspexerunt: SAM. WERENFELSII *considerationes generales de ratione, vniendi ecclesias protestantes* germanice, latine ac interprete *Osterwaldio*, gallice, Geneu MDCCIX. 4. editae ac postea ad WERENFELSII *sermons sur des verités importantes de la religion*, Amstelod. MDCCXVI. 8. adiunctae: ** IO. BERENTII *regius euangelicorum philadelphianismus*, MDCCXI. 4. qui, pacem conciliandam esse, opinatur, si, dimissa *formula concordiae* ac nominibus *lutherani* et *reformati* abrogatis, symbolum apostolicum, veluti vnicam

* *vnschuldige nachrichten*, 1709. p. 290.
** *ibidem* p. 484.
*** *ibidem* p. 619.
* *ibidem* 1710. p. 682.
** *ibidem* 1709. p. 344.

cam normam, proteſtantes ſequerentur;* confutatus autem ille eſt cum ab AVG. ESMARCHIO in *ſex triginta obſtaculis vnionis*, Hamburg. MDCCXIII. 4. tum a CHR. LVDOV. STIGLIZIO in *philadelphianiſmo berentiano examinato*, Vitemberg. MDCCXIII. 4.** Idem ESMARCHIVS edidit: *beweis, daſs die reformirten mit ihrer lehre chriſti gnade von ſich ſtoſſen*, MDCCXIII. 8. ac ſub nomine PHILALETHAE IRENOPHILI prodierunt: *vnterſuchung, ob die reformirten mit den lutheranern in der lehre einſtimmig*, Francof. MDCCXII. 8.*** ac *ſchriftmæſige gedancken von der lutheriſchen vnd reformirten religion vnd derſelben vereinigung*, Francof. MDCCXIII. 8.*

Poſtquam hæc peracta atque in lucem producta fuerant, arma depoſita ſunt; pax autem, quæ reſtituta eſſe videbatur, tantum abfuit, vt longius duraret; vt bellum ab anno MDCCXIX. inſtauraretur. Prodierunt noui pacificatores ac quamuis difficultatem cauſſæ, quam agebant, bene perſpicere potuiſſent; illam tamen ſuperandam eſſe, ſibi perſuaſerunt. In his principalem locum duo theologi lutherani iique tubingenſes tenent. Alter eſt: IO. CHRISTIAN. KLEMMIVS, qui pro concordia, inter lutheranos ac reformatos ſtabilienda, edidit: *nœthige glaubens-einigkeit der proteſtantiſchen kirche, auch nach den ſelbſt beliebten principiis der ſo genannten lutheriſchen vnd orthodoxen lehrer*, Tubing. MDCCXIX. 4.** latine autem, interprete ipſo auctore, ſub titulo: *ſchediasma irenicum, hoc eſt, neceſſaria eccleſiarum proteſtantium in fide conſenſio*, Ratisbon. MDCCXX. 4. ac quum ſcriptum hoc ab aduerſariis, paullo poſt nominandis, oppugnaretur, ad illud defendendum ſcripſit: *vertheidigte glaubens-einigkeit der proteſtantiſchen kirchen*, MDCCXXII. 4.***

Præter

* *vnſchuldige nachrichten*, 1711. p. 541. FABRICII *hiſtor. biblioth. part.* V. p. 141. *vnpartheyiſcher bibliothecar.* p. 499. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 824.
** *vnſchuldige nachrichten*, 1713. p. 865.
*** *ibidem* 1712. p. 1052.
* *ibidem* 1713. p. 150.
vnſchuldige nachrichten, 1719. p. 889. 892. *hælliſche neue biblioth. tom.* IX. p. 811.
vnſchuldige nachrichten, 1722. p. 788.

Præter hæc, ab eo alia irenica scripta euulgata sunt: *benoti* videlicet *ex antibenotico, quod relationibus, quæ dicuntur, nouis*, MDCCXIV. *est insertum: littera amici ad amicum statu negotii irenici apud tubingenses*, Francof. MDCCXXIII. *historia concordiæ fundamentalis, quæ in ecclesiis euangel. obtinet*, Tubing. MDCCXXIV. 4.* *irenisches zeugnis*, Franc MDCCXXIV. 4. vbi coniunctim exhibentur, quæ iam men raui, nimirum: *die nœthige glaubens-einigkeit* cum NOLT NII breuioribus thesibus de vnione: *benoticon* et *litt de statu negotii irenici.*** Eadem scripta cum quibusdam al vno volumine iuncta, hac inscriptione in conspectum or eruditi venerunt: *opuscula, in quibus consensus protestantium fundamento fidei, tam dogmatice; quam historice ostendit atque de intolerantia, præcipuo res protestantium ecclesiasti impediente malo, agitur*, Francof. MDCCXXVII. 4.*** Alter c CHRIST. MATTH. PFAFFIVS, tempore hoc princeps cis, cum reformatis faciendæ, auctor suasorque, quam rem sequentia illius scripta testantur: 1) *alloquium ire cum ad protestantes*, Ratisbon. MDCCXX. 4.* cuius duplex i terpretatio germanica exstat: altera: *friedfertige anrede an protestirende*, Ratisbon. MDCCXX. 4. altera auctior, cuius auct est ipse PFAFFIVS: *næherer entwurf von der vereinigu der protestirenden kirchen*, Ratisbon. MDCCXX. 4.** 2) var dissertationes, ad rem irenicam spectantes: de *fidei christi næ articulis fundamentalibus eiusque analogia*, Tubin MDCCXVIII. ac sequenti anno iterum litteris descript de *influxu dogmatis de prædestinationis et reprobationis d creto absoluto in praxin fidei et pietatis, quanto et quali?* *imputatione consequentiarum theologicarum:* de *influxu d matis reformatorum de sacra cœna in praxin fidei et pietati quanto et quali?* *** de *influxu sententiæ reformatorum* con

* *samlung von alten und neuen theol. sachen*, 1726. p. 595.
** *ibidem* 1726. p. 99.
*** *ibidem* 1728. p. 137. *bibliothequ. germaniqu. tom.* XXVIII. p. 76.
* est etiam in *bibl. bremens. class.* III. p. 909. conf. CLERICI *bibliothequ ancienn. et modern. tom.* XIV. p. 439.
** *samlung von alten und neuen theol. sachen*, 1720. p. 335.
*** CLERICI *bibliothequ. ancienn. et modern. tom.* XIV. p. 458.

communicatione idiomatum vtriusque naturæ in christo in praxin fidei et pietatis, quanto et quali? * quæ quatuor diſſertationes Tubing. MDCCXX. lucem adſpexerunt: de *fide iuſtificante, ſanctificante et ſaluante*, Tubing. MDCCXXI. de *electione formali et finali*, ibidem MDCCXXII. ac germanice ſub titulo: *vielfaltiger wortſtreit in dem artickel von der gnaden-wahl*, Lipſ. MDCCXXIII. 4. de *formula conſenſus heluetica*, Tubing. MDCCXXII. 4. de qua ſupra diſſerui: ** 3) oratio de *cautelis circa conſilia irenica*, *** quam *Chriſtianus* quidam *Tettenius* germanice reddidit atque adnotationes adiecit, ſub inſcriptione: *von den regeln der behutſamkeit bey den friedens-vorſchlægen*, Francof. MDCCXXII. Quæ iam recenſui, ſcripta PFAFFII irenica, præter diſſertationem de *electione formali et finali*, ac de *formula conſenſus heluetica*, in ſermonem germanicum conuerſa, coniunctim in lucem emiſſa ſunt, hoc titulo: *geſamlete ſchriften, ſo zur vereinigung der proteſtirenden kirchen abzielen*, atque additum eſt eius *ſpecimen hiſtoriæ dogmaticæ de gratia et prædeſtinatione*, Hal. MDCCXXIII. 4. duabus partibus. * Eorum, quæ propoſuit, argumentum eſt: reformatos erroribus implicitos eſſe; non ita tamen comparatis, vt iſti fundamentum fidei infringant atque impediant, quo minus quis chriſtum amplecti: ſanctiori vitæ operam dare atque ad ſempiternam peruenire queat felicitatem.

Inter reformatos ſocium ſe in negotio hoc præbuit IO. ALPHONS. TVRRETTINVS atque ad expediendum id adiumentum adferre voluit: in *nube teſtium pro moderato et pacifico de rebus theologicis iudicio et inſtituenda inter proteſtantes concordia*, cum præmiſſa *diſquiſitione de articulis fundamentalibus, qua ad proteſtantium pacem mutuamque tolerantiam via ſternitur*, Geneu. MDCCXIX. 4. Teſtimoniorum, quæ recenſet, quatuor ſunt claſſes atque ad *primam* illa refert, quibus ab eo de articulis fundamentalibus dicta confirmentur atque illuſtrentur: in *ſecunda* Lutherum atque alios eccleſiæ noſtræ doctores, veluti teſtes, producit, fieri poſſe

[illegible] *bibliothequ. ancienn. et modern. tom.* XIV. p. 450.
[illegible] *tom.* XIX. p. 433.
[illegible] in eius *orationum academic. hexade*, Tubing. MDCCXXI. 4.
[illegible] *alten und neuen theol. ſachen*, 1723. p. 987. 88.

protestantium coniunctionem: in *tertia* prouocat ad Zuinglium, Caluinum ac plures reformatos, qui omnem operam paci ecclesiasticæ faciendæ dederint, ac denique quarta complectitur ea, quæ in synodis ac colloquiis de concordia hac acta sint.* Quum liber hic prodiisset, germanica eius interpretatio adornata est ac sub titulo: *kurtze vnd friedfertige vntersuchung der grund-artickel des glaubens*, cet. MDCCXX. 4.** lucem adspexit; præter istum autem habentur TVRRETTINI orationes: altera de *theologo, veritatis et pacis studioso:**** altera de *componendis protestantium dissidiis*,* cuius antea mentionem feci. Commune cum Turrettino studium pacis monstrauit: IO. IACOB. HOTTINGERVS in *dissertatione irenica de veritatis et caritatis amicissimo in ecclesia protestantium connubio*, Tigur. MDCCXXI. cui quum opponerent: GODOFR. HOFFMANNVS *adnotationes irenicas ad dissertationem irenicam Hottingeri*, Tubing. MDCCXXII. 4.*** ac fictus ille DANIEL SNITLINGIVS scriptum, *daß die caluinisten sich nicht bekehren wollen*, MDCCXXIII. impositam sibi esse necessitatem, HOTTINGERVS existimauit, se defendendi hancque in rem scripsit duas dissertationes: alteram de *consolatione euangelica in tentationibus: num solidior ex vniuersali; an ex particulari gratia hauriatur?* alteram de *momento dissensus protestantium in dogmate de prædestinatione et gratia*, Tigur. MDCCXXIII. Nec desierunt tamen aduersarii, caussam suam agere. HOFFMANNVS enim *vindicias adnotationum irenicarum*, SNITLINGIVS autem *apodixin, particularismum solatii expertem esse*, MDCCXXIV.* edidit. Versatus etiam est hac in

---

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1720. p. 58. *bibliothequ. germaniqu. tom.* XVIII. p. 50. CLERICI *bibliothequ. ancienne et moderne tom.* XIII. p. 185. *bibliothequ. raisonnée tom.* II. p. 312. *Disquisitio de articulis fundamentalibus* est quoque in eius *dilucidation. volum.* III. p. 29.

** *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1721. p. 91.

*** exstat in *dilucidation. vol.* III. p. 153.

* *dicto loco*, p. 337.

** *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1722. p. 629.

*** *ibidem* 1723. p. 404.

* *ibidem* 1726. p. 599.

re IO. HENR. SCHRAMMIVS ac pro pace, inter lutheranos ac reformatos concilianda, iuris publici fecit: *dissertationem academicam de vnione ecclesiarum protestantium*, Marpurg. MDCCXXII.* cuius pars et germanice sub titulo: *theologischer beweis der zu dieser zeit hœchstnœthigen kirchen-vereinigung der protestanten*, Marpurg. MDCCXXII.** in lucem exiit. Auctor cum aliis pacificatoribus statuit, dissensum inter protestantes non esse fundamentalem atque ex falso hoc principio conficit, istos coniungi posse. Nec denique BALTH. WINCKLERVS penitus prætermittendus est, licet aliis et iudicio et eruditione et moderatione multo sit inferior. Opuscula eius sunt: *harmonie der protestanten nach den grunden der euangelischen wahrheit, deren erstes stuck das wahre expediens zur vereinigung der ceremonien auch in minutissimis versucht*, MDCCVIII. 8. quo putat, initium consociationis a rituum communione fieri debere: *symphonie zu dem ersten stuck*, MDCCIX. 8. *das echo zum ersten stuck*, MDCCX. 8. *harmonie der protestanten anderes stuck vom abendmal*, Cothen. MDCCXVII. 8.*** vbi contra LOESCHERVM eiusque *allerunterthænigste addresse* disputat. Addidit dedicationem, Borussorum regi sacram atque inscriptam hoc modo: *entdeckter lutherischer misuerstand vom heiligen abendmal, als die wahre vrsach der vneinigkeit der protestanten zur vorbereitung ihrer vnion.* Prodierunt præterea eius: *dissonantes sententiæ in doctrina de persona christi protestantium, harmoniam turbantes*, Seruest. MDCCXV. 8. *vnrichtige vnd richtige wege einer glaubensvereinigung der protestanten*, MDCCXXI. 8.* vbi suadet, vt *formula concordiæ* de auctoritate sua deiiciatur; dogmata autem, Melanchthonis sectatorum propria, adprobentur; item: *epistola irenica deliberatoria de dissonantia lutheranorum in cœna*, Cothen. MDCCXXI. 8. ad Pfaffium:** *hœchstnœthige augensalbe*, Bernburg. MDCCXXV. 8.*** quo libello impedimenta con-

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1723. p. 419.
** *ibidem* p. 421.
*** *vnschuldige nachrichten*, 1710. p. 190. 1717. p. 683.
* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1722. p. 118.
** *ibidem* 1721. p. 946.
*** *ibidem* 1727. p. 453. 1260.

cordiæ inter lutheranos ac reformatos recensere voluit; nactus autem est aduersarium IO. GLASERVM in *den vberzeugenden beweisgrunden wieder den cantor zu Cœmern*, MDCCXXVI. 4.* ac denique *christologia concordans euangelicorum*, MDCCXXVIII. 8. quæ omnia scripta ita comparata sunt vt auctoris ingenium atque animum peruersum haud obscure prodant, hocque nomine haud mirum est, illum ne reformatis quidem se commendasse.

Alia adhuc scripta, pro lutheranis ac reformatis inter se conciliandis composita, a me percensenda sunt, eaque, quorum auctores vel nulla; vel ficta nomina adposuerunt Exstant: *einhellige vnd træstliche grundlehre der protestirenden kirche, samt einer vermahnung zum gebet*, Tigur. MDCCXX. *die wahre lehre der reformirten von dem heiligen abendmal, samt noch zweyen tractætlein von der gnade vnd aufhebung der trennung in der christlichen kirche*, MDCCXXI. quod opusculum, a METTERNICHIO, quemadmodum perhibetur, scriptum, neque reformatis; neque lutheranis se probauit; sed vtrisque ob sententias de sacra cœna atque vniuersa dei gratia, peruerse ibi traditas, displicuit: *gedancken vber die vereinigung der reformirten mit den lutheranern*, sermone belgico, Dordrac. MDCCXXII. 8.** *kindliche freude, welche der fruchtbaren, heiligen vnd seligen christlichen kirche, seiner geliebtesten frau mutter, wegen der vnion bewiesen ein altmærcker*, Berlon. MDCCXXIII. 4.*** *pensées sur la reunion des eglises protestantes*, Heidelb. MDCCXXIII. 4.* quæ cogitationes BRVCKERO, doctori reformato basileensi, adscribuntur, quibusue auctor ex historia ecclesiastica probare adnititur, dogmata de sacra cœna ac prædestinatione ab antiquioribus christianis minus adnumerata esse articulis fidei, quia ista numquam in symbolis locum habuerint; item: *vorstellung wegen einiger hindernissen der vereinigung mit den reformirten*, sub nomine *Pacifici Sinceri*, Berol. MDCCXXIII. 4.**

contra

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1726. p. 818.
** *ibidem* 1723. p. 423.
*** *ibidem* p. 925.
* *ibidem* 1724. p. 103.
** *ibidem* p. 92.

ra quam commentationem prodiit: *abgenœthigte gegen-stellung wieder Pacificum Sincerum*, sine scriptoris indicio, MDCCXXIII. 4.* pro ea autem exierunt: *Theophili Philadelphia vnd erinnerungen bey der gegenuorstellung*, Norimberg. MDCCXXV. 4. ** *Christiani Irenici;* siue qui sub [illegible] hoc latet, CHRISTIAN. SCHOENII *vnuorgreifliche* [illegible] *von der vereinigung der protestantischen kirchen*, [illegible] MDCCXXII. 4. vbi quum pro pace inter reformatos [illegible] lutheranos, maxime contra Neumeisterum, disputare-[illegible] auctor nactus est aduersarios ac varia scripta, in-[illegible] pro Neumeistero, in lucem prodierunt, eaque: 10. [illegible] SILLENSTEDII *Paulli vrtheil vber die schadliche* [illegible] *welche ihren gift wieder herrn Neumeistern ausgespien*, [illegible] XXII. 4. MEINDERTSONII *vorlaeufiges schreiben an* [illegible] *Irenicum*, MDCCXXII. 4. cui SCHOENIVS responsio-[illegible] dit; item: *ebenbild eines boshaftigen heuchlers in dem* [illegible] *Christ. Irenico*, MDCCXXII. 4.* DAN. SNITZII *drey vnd sechzig beweis-grunde, daß der reformir-* [illegible] *satze den grund des glaubens verletzen*, ac quædam [illegible] orum singularem mentionem non necessariam esse, Pergo potius ad reliquos generis huius lucubratio-[illegible] commemorare, mecum constitui. Sunt istæ: *ver-* [illegible] *vnd schriftmæßiges vrtheil vber die vorhabende vereini-* [illegible] *der euangelisch-lutherischen vnd reformirten*, Ratisbon. [illegible] XXIII. 4.** contra epistolam; siue *sendschreiben von vor-* [illegible] *vnion der protestanten*, qua pontificius quidam pa-[illegible] ribus exprobrauerat, eos moliri quid contra impe-[illegible] romanum; ad hanc iniuriam autem propulsan-[illegible] non solum adductum scriptum prodiit; sed etiam: [illegible] *vnterricht auf das vertraute sendschreiben an einen freund, von vorhabender vereinigung der protestiren-* [illegible] porro: *Christian. Philadelphi friedens-gedancken* [illegible] *vereinigung der beyden protestirenden kirchen in der leh-* re

[illegible] *von alten vnd neuen theol. sachen*, 1724. p. 96.
[illegible] 1726. p. 125
[illegible] 1723. p. 60.
[illegible] p. 409.
[illegible] p. 408.
[illegible] p. 98.

re vom heiligen abendmal, Berleburg. MDCCXXIII. 4. DAVID NERRETERI *nothwendige einigkeit der wahren christlichen kirche*, MDCCXXIV. 4.* IO. FRANCISCI *abfertigung des ni reterischen vereinigungs-getriebes*, MDCCXXIV. 4.** *kurtzer entwurf der vereinigungs-historie*, Francof. ad Mœn. MDCCXXIV vbi breuiter percensentur, quæ in caussa irenica Francofurti de Duræo: Ratisbonæ ac Hamburgi maxime de Neumeistero: in Heluetia de formula consensus acta sunt, ad varia hibentur documenta:*** CHRISTIAN. FRATELLI *liebes schreiben von der vereinigung der protestirenden*, MDCCXXV qua epistola duo colloquia inter duos lutheranos ac reformatos continentur, ita instituta, vt auctor existimet, nos particularem tantum dei gratiam admittere, quia doceamus, omnes sempiternæ salutis participes fieri; nec a reformatis de sacra cœna dissentire. Aduersus scriptum hoc prodiit *bedencken vber Fratelli liebes-schreiben*, MDCCXXVII sine auctoris mentione; qui autem MICH. ROLOFF esse, refertur.

Sequuntur scripta, consiliis irenicis opposita, quorum alia quum auctorum suorum nomina præ se habent; alia minus, primum locum istis adsigno. Ad eum pertinent 1) ERNEST. SALOM. CYPRIANI *abgedrungener vnterricht von kirchlicher vereinigung der protestanten*, Francof. et Lips. MDCCXXII. 8. duabus partibus, quarum prior tractionem, posterior documenta exhibet: liber, qui inter reliqua argumenti huius scripta cum ob res propositas; tum ob dicendi rationem principatum tenet.** Antequam is in lucem exiret, CYPRIANVS ad Pfaffium scripserat eique grauiores caussas significauerat, cur ecclesiastica coniunctio inter lutheranos ac reformatos haud fieri posset. Qu[illegible] liti[illegible]

* *famlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1726. p. 593.
** *ibidem* p. 595.
*** *ibidem* p. 597.
* *ibidem* p. 126.
** *actor. erudit supplement. tom.* IX. p. 34. *famlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1723: p. 914. et 917. *auserlesene theol. biblioth. tom.* p. 214. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 843. REIMANNI *catalog. biblioth. theol.* p. 550. adde FISCHERI *leben Cyprians*, p. 103.

im contra Cypriani ſcientiam voluntatemque
* ac PFAFFIVS ad iſtas acerbiorem re-
daret, in opinionem adductus, ipſum Cypria-
s ſuas euulgaſſe, vtraque epiſtola iuris publi-
. Prodierunt primum CYPRIANI litteræ
rmanice, ſub titulo: *Cyprians vertrautes ſchrei-
n Pfaffen von der vereinigung der euangeliſch-
vnd reformirten religion*, cum nonnullis adnota-
præfatione de iis, qui adhuc contra Pfaffium
Francof. et Lipſ. MDCCXXI. 4. Deinde germanice
t: *Cyprians vnd Pfaffens brief-wechſel von der ver-
lutheriſchen vnd reformirten religion, mit anfuh-
eurtheilung herrn Pfaffens lebens, ſchriften vnd
ereinigungs-vorſchlægen*, MDCCXXI. MDCCXXII. 4.
: auctoris ac mentione loci. ** Ab iis vt ſe de-
YPRIANVS, quæ PFAFFIVS illi in dicta reſpon-
erat, atque oſtenderet, litteras, ad Pfaffium ex-
er eius ſcientiam mentemque in lucem prodiiſſe,
*bentique rechtfertigung der conduite, welche Ernſt.
beym ietzigen vnions-weſen der proteſtanten hat
laſſen*, Goth. MDCCXXII. 4. *** II) diſſertationes
affium ſcriptæ: GOTTL. WERNSDORFII de *diſ-
elicorum et reformatorum in articulo de ſacra cœna*,
. MDCCXXI. * MART. CHLADENII de *conſilio
uii tubingenſis circa doctrinam de perſona chriſti*,
CCXXII. ** IO. GVIL. IANI de *fidei iuſtificantis
ndamento*, Vitemberg. MDCCXXII. *** HENRIC.
GII de *imputatione conſequentiarum theologicarum*,

 Lipſ.

ou. litterar. MDCCXX. p. 164.
n alten vnd neuen theol. ſachen, 1720. p. 1124. CYPRIANI
tiam ſeparatim latine pariter ac germanice lucem adſpe-
uam PFAFFIVS exarauit, ea eſt latine in illius *orationum
ar. hexade*; germanice autem in eiusdem *geſamleter ſchrif-
r vereinigung der proteſtirenden kirchen abzielen, part.* II. p. 75.
von alten vnd neuen theol. ſachen, 1722. p. 801.
78.
479.
'22. p. 798. vbi et eius *theoſebia chriſtiana et euangelica* re-
.

Lipſ. MDCCXXI. MARTINI FRISENII *δοκιμασ tationis irenicæ ad vnionem, inter euangelicos et r procurandam, bodie facta*, Kilon. MDCCXXII. IO. I BALTHASARIS de *zelo Pomeranorum aduerſus r qua ſimul contra Pfaffium fundamentalis diſſenſus luth et reformatorum recentiſſimorum adſeritur*, Gry MDCCXXII. ac germanice ſub titulo: *diſcurs von der Pommern gegen die reformirten*, Lipſ. eodem · IO. TRELLVNDI *orthodoxa conſideratio diſſertatio celeberrimi cuiusdam theologi de influxu dogmatis d creti in praxin fidei et pietatis, quanto et qua* MDCCXXIV. III) IO. IOACH. WEIDNERI *tracta ticulis fidei*, Roſtoch. MDCCXXII. 4. variis diſſer conſtans, quibus auctor præter alia, oſtendit, qu theranorum ac reformatorum diſſenſio de articulis que aduerſus TVRRETTINI *nubem teſtium* diſp IV) GEORG. FRIEDER. NIEHENCKII *aufrichtig giſches bedencken vber die bisherò geſuchte vereinigu theraner vnd reformirten*, MDCCXXII. V) ERI NEVMEISTERI *kurtzer beweis, daß das iezige ver weſen mit den ſo genannten reformirten; oder calvin gantzen catechismo ſchnurſtracks zuwieder lauſe*, H MDCCXXI. 4. cum MOLANI et LEIBNITII *vnpar vrtheil von dem nutzen, welchen die euangeliſch-lu*

llicher abel, præmiſerat; poſthæc autem iſta ſe-
ris deſcripta eſt.* Quum eſſent, qui Neumei-
ignarent ac nimiæ acerbitatis: immo iniuria-
:matos ac neglectæ moderationis inſimularent:
:ræ regis Boruſſorum, ad ſenatum hamburgen-
iis contra Neumeiſterum exaratæ, ſub titulo:
*r kœniglichen maieſtæt in Preuſſen an den rath zu
s von der geiſtlichkeit daſelbſt, ſonderlich Neumei-
die reformirten, auch das vereinigungswerck vn-
vnfug betreffend*, 4. prodirent, cauſſa miniſterii
s ac ſpeciatim Neumeiſteri peracta eſt in *der
der frage: ob in herrn Neumeiſters wieder das
herausgegebenen ſchriften etwas enthalten, welches
lichen liebe, moderation vnd ſanftmuth ſtreite;
uriös ſey, vnd den reichs conſtitutionen zuwieder*
:XXII. 4.** et in *miniſterii hamburgenſis erklæ-
unerung wegen des bisher ſo wol in ſchriften; als
s ihm gegen reformirte lehre geſuhrten elenchi*,
IDCCXXII. 4.*** quo et ſpectat: *lettre d'vn
allemand a vn conſeiller ſur l'exercice de religion,
rmés veulent s'arroger a Hambourg*, MDCCXXII. 4.*
. EDZARDI *warnung fur Werenfelſens, Turret-
ns v. ſ. f. vereinigungs-ſchriften*, Wansbec.
4. qui et antea ediderat libellum de *funda-
ſu inter eccleſiam euangelicam lutheranam et angli-*
ıc. MDCCXVIII. 8. ac diſſenſum hunc præcipue
a probauerat:** VII) PETR. FRISII *neue ſo
einigung mit den reformirten, aus reformirten
zeugniſſen wiederleget*, MDCCXXII. 4. *deutlicher
ie vermeinte vereinigung vnd zuſammenſetzung mit
ten wieder ſich ſelbſt ſtreite*, eodem anno 4. *was
lten kirchenlehrer zu der neuen vereinigung mit
ten ſprechen*, MDCCXXII. 4. VIII) IO. LAVR.
MOS-

---

ten vnd neuen theol. ſachen, 1722. p. 480. et 1723. p. 404.
lten vnd neuen theol. ſachen, 1722. p. 293.
:I.
).
achrichten, 1718. p. 447.

MOSHEMII differtatio de *concilio dordraceno*, *magno concordiæ ſacræ impedimento*, Helmſtad. MDCCXXIV.* poſtea ab ſub titulo: *conſultatio de auctoritate concilii dordraceni, paci ſacræ noxia*, HALESII *hiſtoriæ concilii dordraceni*, Hambur MDCCXXIV. 8. cum additamentis de dicta hiſtoria, pr miſſa; a *Carol. Henr. Langio* autem in ſermonem germa cum conuerſa, ſub inſcriptione: *grundlicher beweis, daß d auctoritæt vnd anſehung des dordrechtiſchen concilii d geiſtlichen vereinigung vnter den proteſtirenden das græſte hi dernis ſey*, Ien. MDCCXXVI. 8. IX) IO. DAV. STEVCKA DI *animaduerſiones breues in cautelas Pfaffii circa conſi irenica.* **

Alii ſunt libri, contra eccleſiaſticam cum reforma pacem editi, qui vel plane nulla; vel falſa auctorum nom na præferunt. Ad horum ordinem pertinent: 1) *wahrhe vnd friedliebende antwort auf den næheren entwurf von d vereinigung*, MDCCXXI. 4. quæ reſponſio a IO. FRICKIO co tra Pfaffium compoſita eſt: *** 2) *kurtzes vnd aufrichtig bedencken vber die zu Tubingen vorgeſchlagene vereinigu der proteſtirenden*, Ien. MDCCXXII. 4.* auctore MICHAE FOERTSCHIO, inprimis aduerſus KLEMMII *nœthige gla bens-einigkeit*;** præter conſilium autem hoc, exſtat ei dem oratio de *moderatione in controuerſiis cum reforma comparate ad pontificias*: 3) *vntertbænigſte addreſſe an e durchlauchtigſtes haupt vnd bedencken vber die* 15. *vnion puncte, nebſt dem caluiniſchen a. b. c.* MDCCXXI. 4. *** Pr dierant quinque ac decem capita de coniunctione proteſta tium: ſpeciatim de conditione, fundamento, mediis ac nec ſitate illius, de quibus auctor dicti libelli ita exponit, vt reiicienda eſſe, monſtret; in addito autem *caluiniſtaru a. b. c.* ſecundum litterarum ordinem loca enarrat, in quib lutherani reformatorum odia, vim atque iniurias exper ſin

* *ſamlung von alten vnd neuen theol. ſachen*, 1725. p. 961.
** exſtant in *der ſamlung von alten vnd neuen theol. ſachen*, 1725. p. 57
*** *ibidem* 1722. p. 116.
* *ibidem* p. 792.
** *ibidem* p. 792.
*** *ibidem* p. 96.

sint: 4) *theologisches bedencken vber den næhern entwurf von der vereinigung der protestirenden kirchen*, Ien. MDCCXXII. 4. cuius auctor mitiorem sententiam de controuersiis cum reformatis declarat:* 5) *christianum iudicium super molimine quorumdam in Virtembergia præsertim theologorum irenico cum reformatis, propositum ab Irenico*, MDCCXXII.4. quod scriptum esse a CHR. EBER. WEISMANNO, nonnulli quidem suspicati sunt; ipse autem confirmauit, se minime eius esse auctorem.** Monstrat id moderationem æque ac eruditionem:*** 6) *difficultés insurmontables, qui empechent a present et qui empecherent touiours et a perpetuité l'vnion entre les lutheriens et les pretendus reformés*, MDCCXXII.4.* ac germanice: *vnuberwindliche schwierigkeiten, welche die vereinigung zwischen den lutheranern vnd so genannten reformirten verbindern*, MDCCXXII. 4. vbi auctor, qui se PETR. MIDDOCHE nominat, nouem ac decem caussas recenset, cur nulla pax inter lutheranos ac reformatos fieri possit; nec vmquam speranda sit: ** 7) *kurtze vnd wohlgegrundete vntersuchung dreyer ohnlængst zum vorschein gekommener schriften, die vereinigung der beyden protestantischen kirchen betreffend*, qua disquisitione, MDCCXXI. et iterum MDCCXXII. 4. auctiore edita,*** et PFAFFII *alloquio irenico*: eiusdem *næheren entwurf* ac KLEMMII *næthiger glaubens-einigkeit* opposita, distincte atque adcurate de re controuersa disputatur atque ostenditur, falsa reformatorum dogmata ad fundamentum fidei pertinere ac vim suam in hominum vita moribusque prodere: 8) *klarer beweis, daß die so genannte næthige glaubens-einigkeit eines tubingischen professoris mit grund vnd bestand vnterfuchet, gewogen vnd zu leicht erfunden; von ihrem auctore aber ærgerlich vnd grundlos vertheidiget worden*, Francof. et Lipf. MDCCXXII. 4. contra KLEMMII ver-

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1722. p. 1065.
** *præfation. schediasmat. academic.*
[illegible]*ng von alten vnd neuen theol. sachen*, 1723. p. 406.
[illegible] 1722. p. 480.
[illegible] p. 285.
[illegible] 1721. p. 1048.

vertheidigte glaubens-einigkeit der protestantischen kirchen, bellum antea memoratum: * 9) IO. IACOBI *lose theiding womit der wurtembergische syncretist seine glaubens - einigk. zu vertheidigen, sich unternommen*, Francof. MDCCXXII. 4. 10) *unterredung zweyer studenten, das vereinigungswerck zwischen den euangelisch-lutherischen mit den sich so nennenden reformirten betreffendt*, MDCCXXII. 4.*** 11) *würtembergische praeseruatif wieder die grassierende vereinigungs* ... MDCCXXII. 4. 12) *mathematische untersuchung, warum* ... *vnion keinen fortgang habe*, MDCCXXIII. 4. quod scriptu... cum iudicio atque industria compositum, germanicam interpretationem commentationis latinæ *antihenoticon*, * ... hibet: 13) GVSTAV. LISSEI, sub quo nomine EDZAR... latere, nonnulli suspicantur, *desensio pro theologis euangeli seculi reformationis, sigillatim Luthero, Melanchthone, Bugenhagio*, ceter. *aduersus dicam particularismi, ipsis ab auct... litterarum de statu negotii irenici apud tubingenses iniquiss... impactam*, MDCCXXIV. ** aduersus Klemmium, veluti auctorem dictarum *litterarum*, vti antea denotaui: 14) *grundliches vnd ausfuhrliches bedencken, die intendirte vereinigung der euangelisch lutherischen mit der reformirten religion betreffendt*, MDCCXXV. 4.

Nonnulli speciatim dogma de sacra cœna contra pacificatores pertractarunt et quum probarint, illud inter fundamentales fidei articulos referendum esse, non sine caussa argumentati sunt, reformatos in doctrina, quæ cum fidei fundamento cohæreat, a nobis dissentire hocque nomine cum lutheranis haud conciliari posse. Spectant huc: *die wahre lehre der lutheraner vom heiligen abendmal*, MDCCXXII. 4. *** AVGVST. LVDOLFI *beweis, daß die euangelisch-lutherische lehre vom heiligen abendmal schriftmässig* ...

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1722. p. 1067. et 1723. p. ...
** *ibidem* 1723. p. 56.
*** *ibidem* p. 58.
* legendum est in *den vnschuldigen nachrichten*, 1714. p. 118. 31
KLEMMIVS opposuit ei: *henoticon ex anti - henotico*, cuius ... commemorationem feci.
** *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1725. p. 872.
*** *ibidem* 1722. p. 1079.

... *caluinische irrlehre aber der schrift zuwieder laufe*, ... XII. 4. * *vnpartheyisches vrtheil vber das buch: wah... der reformirten vom heiligen abendmal*, cuius libri ... RNICHIVS auctor esse, dicitur, quemadmodum iam ... MDCCXXIII. LAMPERTI GEDICKII *erklærung der ... der wahren gegenwart des leibes vnd blutes christi ... en abendmal*, Berol. MDCCXXII. 4. ** de quo opuscu... expofui. ***

§. XX.

... adhuc percensui, quæ lutherani contra refor... rumque dogmata, quæue hi, ad caussam suam ... scripserint, venio nunc ad pontificis romani ... Inter hos itidem fuerunt, qui reformatos op... r, ac quamuis numerus illorum non tantus sit, ... est ecclesiæ nostræ doctorum; nonnulli tamen ... en contra reformatos descenderunt ac varia ... s opposita, in lucem emiserunt. In istis locum

NICOLAI

... *von alten vnd neuen theol sachen*, 1723. p. 426.

... 1722. p. 1079.

... ri et huc possunt: CLAGETTI *discours von der kirchenvereini...*, quem sermonem ex anglicana lingua in germanicam transtu... *...ersbagenius*, MDCCXXII. 4. *nachricht von einem vnions... ...yrer*, MDCCXXIII. 4. CONR. MANNSENII *gespræch zwischen ... inischen lehrern vnd den itzigen religions flickern*, MDCCXXIV. 4. *...zehn neue motiuen, sich fur der vnion wohl vorzusehen*, MDCCXXV. 4. ...lia generis huius scripta; quæ tamen a me consulto prætermit... ...tur. Sunt enim illa vel nullius momenti; vel historici tantum ...menti; vel asperioris ac satiricæ dictionis. Prodierunt duæ ...gulares horum librorum commentationumque enumerationes: ...ra MDCCXXII. 8. altera MDCCXXIII. 4. Notitiæ eorum ...ffa consuli quoque possunt: commentarii litterarii, quorum ...mus est: *vnschuldige nachrichten* et *samlung von alten vnd neuen ...logischen sachen*, vbi hæc ingeniorum monimenta diligenter per...sentur: STEVCKARDVS *tentamin. sacror. part.* VI. p. 196. sqq. ...ILIENTHALIVS in *der theol. bibliothec. tom.* I. p. 824. sqq. vna ...m iis, quæ ipse commemoraui in *der einleitung in die religions...streitigkeiten ausser vnserer kirche*, *part.* I. p. 509. et *part.* III. ...1050. sqq. Nec sine fructu legendus est: SCHMIDII *prodro... historiæ varie tentatæ inter augustanæ confessioni addictos et re...matos conciliationis, a reformatione ad hæc vsque tempora*, Helmst. ...DCCXXV.

ptem, quibus ducenti caluinianorum errores p
et solide confutantur, Colon. MDXCIV. 8. 2)
dialogues, ausquels entre vn docteur catholi
caluiniste soint paisiblement examinées et con
soixante et cinq erreurs des heretiques, contr
et points de la foi chrétienne touchant para
enfer, Paris. MDXCVIII. 8. 3) *examen des*
sacremens et catechisme des caluinistes, auec
ponse d'vn ministre, où ils sont conuaincus a
et six tant contradictions, erreurs, que blas
iceux, Paris. MDCI. 8. antea cum inscriptio
des prieres ecclesiastiques, ceter. Paris. MD
Pictau. MDCXI. 8. 4) *theomachia caluinist*
profligata, quibus mille et quadringenti hu
errores diligenter excutiuntur et refelluntur

GVIL. REGINALDI *caluino-turcismus*
perfidiæ cum mahumetana collatio et diluci
confutatio, quatuor libris, Antuerp. MDXC
iam adductus:

Collegii societatis iesu Bruxellis posthum
Bruxell. MDCXI. 8.

PETR. CVDSEMII liber de *despera*
Mogunt. MDCIX. 8. ac *hyperaspistes apologe*

MARCELLINI EAVESIPONTII *fallaciæ ministrorum hæreticorum et falsitas religionis caluinisticæ*, Lugdun. MDCXX. 8. *

ANGELI DE RACONIS *caluinismus delaruatus*, duobus tomis, quorum prior Parif. MDCXXIX. posterior ibidem MDCXXX. 8. lucem vidit: **

ANDEOLI LICTAVIENSIS *summa doctrinæ christianæ, quam docet ecclesia catholica romana, cum breuiario errorum et hæresium, quas docet ecclesia prætensa reformatorum caluinistarum*, Lugdun. MDCXXXIII. 4. ***

COLVMBANI VRANCXII *malleus caluinistarum de eucharistiæ sacramento, ex Chrysostomi operibus concinnatus*, Antuerp. MDXC. 8. MDCXL. 8. *

HYACINTHI KERVERI *controuersiarum ad reuocandos hæreticos ad cognitionem veritatis catholicæ*, volumina tria, Parif. MDCXLVI. 4. contra reformatos: **

LAMBERTI MASPVRGENSIS *controuersiarum contra lutheranos et caluinistas libri quinque*, Monach. MDCLXXXIV. ***

---

* A BONONIA *bibliothec. scriptor. capuccinorum*, p. 177.
** *ibidem* p. 15.
*** *ibidem* p. 10.
* *catalog. bibliothec. bodleian. part.* II. p. 242.
** A BONONIA *bibliothec. scriptor. capuccinorum*, p. 125.
*** *ibidem* p. 166.

CAPITIS QVINTI
DE
SCRIPTIS THEOLOGIAE POLEM

SECTIO XV.
DE
SCRIPTIS CONTROVERSIARVM CVM NIANIS SIVE REMONSTRANTIBVS

ΣΥΝΟΨΙΣ.

Notitia suppeditatur primum eorum, qui historiam sectae arminianae illustrarunt §. I.
Ac de socinianismo arminianorum exposuerunt §. II.
Deinde cum ipsorum arminianorum ac quae illi ad posteros transmiserunt, scriptorum §. III.

Tum eorum, qui armi tarunt partim gem formatos §. IV.
Ac lutheranos §. V.
Partim speciatim, vel minianorum doctore ria eorum dogmata §

INTER religionis nostrae aduersarios et armini remonstrantes locum habent, hocque nomi uersa theologia polemica etiam controuersiae omnino pertractandae sunt. In adcurate cog illis aeque ac diiudicandis sapienter is agit, qu id refert, vt ex historiarum monimentis intellig

et progressus eorum dissidiorum, quæ in fœderatis ciis remonstrantes et contraremonstrantes per an· cagitarunt, vera inquiritur ratio, dissensiones istas Vrsell. MDCXVIII. 8. auctum atque emendatum * LIBORII GALLI in *dem bericht vom streit ·anten vnd contraremonstranten*, Muhlhus. vbi plura dogmatica ac polemica contra armi- m historica inueniuntur: ** FRIDERICI DE *ria; siue vera narratione initii et progressus tur· isticarum in Hollandia*, Amstelod. MDCXXI. 4. ersus remonstrantes: *** PETR. HEYLINI cem prodiit: *historia quinquarticularis, or a f the iudgment of the church of England in the erted points, reproacted in these last times of arminianism*, ceter. Lond. MDCLXXIII. 8. rprete *Gerb. Brantio*, Roterod. MDCLXXXVI. 8.* A LIMBORCH, qui scripsit: *relationem histo- gine et progressu controuersiarum in fœderato Bel- tinatione*, principali nempe argumento, de quo orumque aduersarii; siue contraremonstran- dimicarunt. ** Data occasione historiæ huic IVS *** et GVSTAV. GEORG. ZELTNERVS * erunt. ** hæc, præbent adiumenta: I) *scripta aduersaria giensis, habitæ anno* MDCXI. *inter quosdam ecclesiæ*

 pasto-

alten vnd neuen theol. sachen, 1740. p. 404. KOECHERI *symbol.* p. 433.
alten vnd neuen theol. sachen, 1725. p. 189.
STII *historiam reformationis belgicæ, part.* IV. p. 646. *sam- ten vnd neuen theol. sachen*, 1735. p. 146. KOECHERI *eol. symbol.* p. 242.
histor. reformat. belg. part. III. p. 618. KOECHERVS *bibl. ol.* p. 481. NICERONIVS *memoir tom.* I. p. 311.
iusdem *theol. christ* edition. Amstel. MDCCXV. ac bel· ta eodem loco atque anno separatim prodiit.
proœmial. eius *consideration. arminianism. sect.* I.
ir. controuers. cum remonstrantib.
aminum arminianorum ab eorum origine vsque ad sy- rdracenam, breuiter descripta, legenda est in *der sam- lten vnd neuen theol. sachen*, 1740. p. 23.

commemorantur aliæ *** quumque in sy
non omnia, qua decebat, fide, iustitia at
acta, ac decreta nonnumquam ambigue f
consulenda quoque sunt scripta de næuis
huius: * III) *acta et scripta synodalia do
rum remonstrantium in fœderato Belgio*, Ha
Antuerp. MDCXX. 4. a remonstrantibus e
ta, vt monstrarent, agendi ac decernendi
dordraceni patres adhibuerint, esse iniustu
terea caussam tuerentur. Constat liber
bus, quarum priore scripta remonstrantiu
steriore autem dogmatica continentur.
sunt, in iis sententiam suam de quinque

---

* de actis his videantur: BRANTIVS in *histor. re*
p. 654. *part.* IV. p. 85. 210. FABRICIVS *hist*
p. 355. LILIENTHALIVS in *der theol. bibl*
KOECHERVS *bibl. theol. symbol.* p. 230. FABRI
volum. XI. p 723.

** editionem hanc CRENIVS præfert memorat
animadu. part. XI. p. 94.

*** Lugdun. Batau. et Francofurt. anni MDCXI

memorandis, non solum propofuerunt; verum etiam id egerunt, vt istam explicarent ac defenderent. *

Multa quoque ex vitis principum factionis arminianae haurienda sunt, quae historiam illius illustrant, inprimis: ex CASP. BRANTII *historia vitae Iac. Arminii*, Amstelodam. MDCCXXIV. 8. et cum praefatione notisque *Io. Laur. Mosbemii*, Brunsuig. MDCCXXV. 8. ** ex PHILIPP. A LIMBORCH *historia vitae Simonis Episcopii*, quae primum quibusdam Episcopii sermonibus sacris belgice praemissa est, MDCXCIII. deinde separatim latine, Amstelod. MDCCI. 8. prodiit, itacomposita, vt in illa multa vtiliter legenda sint, quae adecta synodi dordracenae: ad fata arminianorum: ad Episcopii studia, scripta atque res alias pertinent. Refertur *historia* haec inter libros rariores. *** Qui exstant, commentarii de *vita Grotii* itidem lucem praebent. *

§. II.

QVOD si ad arminianorum; siue remonstrantium dogmata animum aduertimus, non eamdem omnium istorum esse rationem, constat. Alii Arminio tantum se addixerunt atque in solis quinque articulis de praedestinatione, merito christi, libero arbitrio, gratia ac fide, a recepta reformatorum sententia discesserunt. Alii, praesertim

* CATTENBVRGH *biblioth. scriptor. remonstrant.* p. I. FABRICIVS *histor. biblioth. part.* III. p. 397. LILIENTHALIVS *theol. biblioth. tom.* I. p. 870. KOECHERVS *biblioth. theol. symbol.* p. 232. 491.

** adde BERTII *orat. de vita et obitu Arminii*, huius *operibus*, paullo post recensendis, praemissam, vbi de vita, doctrina, controuersiis ac morte eius agitur.

*** vid. VOGTII *catalog. libror. rarior.* p. 412. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 876.

* vitam Grotii resque ab eo gestas singulari studio descripserunt: BRANDTIVS in *historia vitae Grotii*, vsque ad tempus, quo munus legati reginae Sueciae ad aulam Galliae obiit, enarrata, sermone belgico: postea continuata ad illius obitum per CATTENBVRGH, eadem lingua, Dordrac et Amstelod. MDCCXXVII. fol. duobus voluminibus: auctor *Grotii manium, ab iniquis obtrectationibus vindicatorum*, Delph. Bat. MDCCXXVII. 8. BVRIGNY in *vie de Grotius, auec l' histoire de ses ouurages et des negociations, aux quelles il fut employé*, quae iterum prodiit auctior Amstel. MDCCLIV. 12. duobus partibus, ac germanice, Hamburg. MDCCLV. 8.

nis ſpectant niſque ſunt, qui rationi ni
ſidei viribusque hominis naturalis plus
tribuunt: articulorum fidei numerum,
conſtituunt, quemadmodum a ſic dict
fieri ſolet: de iis, quæ ad fundamentun
ſalutis ſempiternæ pertinent; item de
præſertim de ſacramentis peruerſe ſentiu

Refero huc, quæ de ſocinianiſmo
ſputata ſunt. NICOL. BODECHERVS,
ſtrantes ſe adiunxerat; poſtea autem
tium partes amplexus eſt, edidit: *ſoci*
tiſmum, hoc eſt, euidentem demonſtrationem,
cum ſocinianis, ſiue re ipſa; ſiue verbo; ſiue eti
ribus confeſſionis ſuæ partibus conſentire, oſten
MDCXXIV. 4. SIMON EPISCOPIVS ei
niſmi ſuſpicionem a remonſtrantibus re
Bodechero ineptiente, hoc eſt, euidenti de
oſtenditur, Nicolaum Bodecherum, vt pl
ſentatione efficacem contraremonſtrantium
tur, inepte admodum et nugatorie confeſ
tium ſociniſmi arceſſere nuper eſſe adgreſſu
ſolus Bodecherus remonſtrantibus conſe
cini ſectatoribus obiecit; ſed idem etia

data maxime occasione. Contra adcusationem hanc remonstrantes defensionem susceperunt: non solum memoratus Episcopius; sed etiam nostra aetate ADR. A CATTENBVRGH, quippequi in lucem protulit: *specimen controversiarum inter remonstrantes et Socinum eiusque adseclas, exhibitum ipsissimis scriptorum verbis*, * eoque aliis persuadere, adnisus est, remonstrantes non consentire cum socinianis; sed ab iisdem distare; minus autem adcurate rationem quaestionis controuersae definit hocque nomine multa dicit, quae partim ad probandum haud valent; partim ad rem ipsam minus pertinent. ** De *scepticismo remonstrantium* commentationem edidit BALTH. BEBELIVS, Argentor. MDCLXIV. 4.

§. III.

VT sciamus, quae sint vera ac propria arminianorum dogmata, oportet nos ipsa illorum scripta legere ac ibi propositas sententias recte intelligere. Ad hanc rem consequendam adhibenda maxime est *confessio*, ab omnibus Arminii adseclis adprobata; cum hac autem ea istorum scripta coniungi debent, quae apud remonstrantes, licet non symbolica, si proprie loqui velimus; ei tamen simili auctoritate pollent. Sunt illa vel dogmatica; vel polemica haecque inprimis ad locum hunc pertinent.

Antequam ad ipsa arminianorum scripta accedam, adnotandum esse, existimo, ADR. A CATTENBVRGH edidisse: *bibliothecam scriptorum remonstrantium*, vna cum iam adducto *specimine controuersiarum inter remonstrantes et Socinum eiusque adseclas*, Amstelod. MDCCXXVIII. 8. Non satis diligenter illa elaborata est. Alia sunt omissa; alia sine adcuratione memorata. *** Scripta ipsa remonstrantium inter se differunt, siue ad eorum auctoritatem celebritatemque; siue ad argumenta ac modum tractandi respicias, hoc-

* adiectum id est eiusdem *biblioth. scriptor. remonstrantium.*

** Vide quae dixi in *der einleitung in die relig. streitigk. ausser vnserer kirche, part.* III. p. 581. sqq.

*** *act. erudit.* MDCCXXIX. p. 289. *deutsche act. erudit. vol.* XII. p. 682. *auserles. theol. biblioth. tom.* IV. p. 50. LILIENTHALII *theologische biblioth. tom.* I. p. 876.

tur, Lugd. Batau. MDCXXXI. 4. Francof. 1
tamen a prioribus non re; sed titulo ta
dentur. ** Inter scripta, operibus his
cum habent: 1.) *declaratio sententiæ Arm*
tione, *prouidentia dei*, *libero arbitrio*, *g*
tate filii dei et de iustificatione hominis co
logia aduersus articulos XXXI. 3) *dispu*
priuatæ, quarum volumen idque XXIV.
paratim prodiit Lugd. Batauor. MDCIX. 8.
editionem sequuta est secunda auctior, h
tiones magnam partem theologiæ complectent
tæ. *Priores cum accessione aliqua et corr*
alteræ vero totæ nouæ et LXXIX. *numero*,
T11*oratione de vita et obitu Arminii*,
MDCX. 8. *** 4) *amica cum Francisco Iuni*
per litteras habita collatio, antea edita I
MDCXIII. 8.* 5.) *breuiculæ notæ ad Franc*
diuina prædestinatione: 6) *examen libelli pe*
stinationis ordine et modo, quod, antequa
opera translatum est, Lugd. Batau. MDC
dit, vna cum adpendice, analysin *capiti*
Romanos continente: 7) *dissertatio de*

... examen *thesium Francisci Gomari de praedestina*... STEPHANI CVRCELLAEI *vindiciis, quibus Arminii sententiam de iure dei in creaturas aduersus* ...*yraldi criminationes defendit*, Lugdun. Batauor. ...I. MDCXLV. 8. ad publicum vsum delatum esse:* ...RADIVORSTII ** scripta, quorum dogmatica pari- ...olemica, contra pontificios ac reformatos, speciatim ...m de praedestinatione, composita, quum supra per- ...ea inprimis huc refero, quae ad controuersias cum ...nis spectant. Lis fuit inter eum ac SIBRANDVM ...TVM, qui postquam ediderat: *commentarios ad* ...*rrores Conr. Vorstii*, Franeck. MDCXIII. 8. oppo- VORSTIVS: *paraenesin ad Sibrandum Lubbertum, qua aliquot huius in C. Vorstium iniuriae, commentariis* ...*per editis, insertae et summatim in epistola dedica-* ...*e praefatione libri propositae, breuiter refutantur*, MDCXIII. 4. *** item *scholia ἀλεξίκακα ad commen-* ...*ubberti ad* XCIX. *errores Vorstii, vbi variae quaestio-* ...*logicae et partim philosophicae more scholastico discutiun-* ...*nominatim centuria errorum Lubberti, praeter innu-* ...*eiusdem calumnias et loedorias, detegitur et refutatur*, ... MDCXIV. 4. porro: *catalogum errorum; seu ballu-* ...*num Lubberti ex ipsius declaratione responsionis Vorstii ad* ...*s generales foederatos, fideliter excerptum, cum breui refu-* ...*e*, Lugd. Batau. MDCXII. 4. Nec solum tamen cum Lub- ...; sed etiam cum ministris ecclesiasticis leouardiensibus ...ressus est ac contra hos edidit: *responsum plenius ad scripta* ...*m eristica: inprimis ministrorum leouardiensium com-* ...*ectionem ampliorem*, Lugdun. Batauor. MDCXII. 4. *bre-* ...*responsionem ad postremam declarationem ministrorum leo-* ...*iensium*, Lugdun. Batauor. MDCXII. 4. atque alia; prae-

 ter

...BRICII *histor. bibl. part.* III. p. 395. LILIENTHALII *theol.* ...*bibl. tom.* I. p. 864.

** CATTENBVRGHIVS quidem in *bibliotheca scriptorum remonstran-*...*tium* omisit Vorstium; non sine iure tamen ille inter remon-strantes refertur, eosque, qui in suspicionem non vanam soci-nianismi inciderunt. Documentum quoque rei huius praebent remonstrantium *epistolae ecclesiasticae et theologicae*, vtpote in qui-bus et litterae, a Vorstio exaratae, locum habent.

*** *unschuldige nachricht.* 1709. p. 80.

complectuntur, ad controuerſias cum
pertinent: 1) *examen theſium theologicaru*
quas inſcripſit de controuerſiis, quæ fœdera
xant, et ſatiusne fuerit, tolerari ſententiam
damnari: 2) *tractatus de libero arbitrio*
tem auctoris ad publicum vſum translatus
ſententiæ Io. Cameronis de gratia dei et libe
trio, quod ſub titulo: *epiſtola viri docti*
expenditur ſententia Io Cameronis, ſeparatim
ſio ad defenſionem Io. Cameronis, quæ omni
tinentur. Plura exhibet *tomi ſecundi pa*
ad arminianorum certamina ſpectant. In
1) *oratio, habita in ſynodo nationali dordra*
dordracenæ in remonſtrantes crudelis iniquita
ſeu genuina declaratio ſententiæ ſynodi dordr
cherus ineptiens, quem antea memoraui: 5
læi de quatuor controuerſis remonſtrantium
eius examen: 6) *confeſſio; ſiue declaratio*
tium: 7) *apologia pro confeſſione remonſtranti*
ſuram quatuor profeſſorum leidenſium:
ſpecimen calumniarum, ex remonſtrantium
rum: 9) *Vedelius rhapſodus; ſeu vindiciæ*
ſtrantium: 10) *optima fides Feſti, Hom*

thesium Episcopii: 11) *verus theologus remonstrans, falso ac spurio oppositus*. De EPISCOPII *institutionibus theologicis* supra exposui. Longius ille progressus est; quam Arminius. Scripta, quae reliquit, eruditionem, iudicium et eloquentiam monstrant: *

HVGONIS GROTII scripta, quae se ad controuersias arminianorum referunt, eaque: 1) *ordinum Hollandiae ac Westfrisiae pietas, ab improbissimis multorum calumniis, praesertim Sibrandi Lubberti, vindicata*: 2) *bona fides Sibrandi Lubberti*, contra illius *responsionem ad Grotii pietatem*: 3) *decretum ordinum Hollandiae et Westfrisiae pro pace ecclesiarum*, munitum scripturae auctoritate, conciliorum, patrum, confessionum publicarum ac recentiorum doctorum testimonio: 4) *defensio decreti ordinum Hollandiae et Westfrisiae pro pace ecclesiae*: 5) *conciliatio dissidentium de re praedestinaria et gratia opinionum*, quae opuscula eam ob caussam breuiter commemoraui, quia praecipue ad singularem litem de iure magistratus in rebus ecclesiasticis spectant, quam quum postea enarrare, mecum constitui, habebo occasionem, plura de istis disserendi. Emissa illa sunt in publicum et separatim et coniunctim cum aliis Grotii scriptis in eiusdem *operibus theologicis*, Amstelod. MDCLXXIX. et Basil. MDCCXXXII. ** quatuor voluminibus fol. editis: ***

IO. ARNOLDI CORVINI, primum ministri ecclesiastici: deinde iuris doctoris, *defensio sententiae Iacob. Arminii*

* praeter *historiam vitae Episcopii*, a LIMBORCHIO scriptam et antea memoratam, legantur: FABRICIVS *histor. bibl. part.* II. p. 48. NICERONIVS *memoir. tom.* III. p. 306. sqq. CATTENBVRGHIVS *biblioth. script. remonstrant.* p. 67. LILIENTHALIVS *theolog. biblioth. tom.* I. p. 857. KOECHERVS *bibl. theolog. symbol.* p. 261. 501. 523.

** *bibl. raisonnée tom.* VIII. p. 468.

*** Grotio inter arminianos locus merito adsignatur, licet non omnes illorum opiniones adprobauerit, pro immoderata licentia, quam sibi dabat, de rebus religionis sentiendi. Notitia scriptorum eius adquirenda est: ex KLEFEKERI *bibl. erudit. praecocium*, p. 129. GROTII *manibus, ab iniquis obtrectation. vindicatis*, p. 655. sqq. CATTENBVRGHII *biblioth. remonstrant.* p. 78. NICERONII *memoir. tom.* XIX. p. 333.

minii de prædestinatione, gratia dei, libero homini *aduersus Tileni considerationem*, Lugdun. Batau. M *responsio ad Io. Bogermanni adnotationes; quibus* v *ab Hugone Grotio pietatem illustrium ordinum* *et Westfrisiæ denuo impugnauit*, Lugdun. Batau. M cuius priore parte auctor ostendit, Grotium id non Vorstium; sed ordines in caussa Vorstii posteriore autem eorumdem ordinum decretum ecclesiarum ac sententiæ remonstrantium de præd ne et adpendicibus tolerantia defendit:* *Petri M ui anatomici, mala encheiresis; seu censura anato nianismi*, Francof. MDCXXII. 4.** vbi pro remon doctrina de prædestinatione, morte christi, natu tia disputatur. Habetur etiam CORVINVS auc rum *dialogorum*, qui belgica lingua ac titulo: *p stinatus*, sine loco atque anno 8. prodierunt, ita vt fictus fur repræsentetur, non ministri reform prædestinationem acriter defendat; sed doctori strantis sermone ad deum conuersus:***

STEPHANI CVRCELLAEI *opera theologica*, MDCLXXV. fol. cum præfatione *Phil. Limborchii.** *religionis christianæ institutionem*, de qua supra varia scripta polemica istis continentur. In cont

linare possint? impugnata est. Quamuis in qui-
pitibus caussam Amyraldi egerit; contra istum
imicauit in *vindiciis*, *quibus sententia Arminii*
dei in creaturas defenditur, Amstelodam.
Exstat quoque eius *diatriba de esu sanguinis in-*
tianos, Amstelod. MDCLIX. 8. vbi probare voluit
praecepto, quod deus Noacho eiusque posteris de-
tum ex decreto apostolorum hierosolymitano, a
esu hodie adhuc abstinendum esse. Restitit ei
ER. HEIDEGGERVS in *libertate christianorum a*
ritu veteri de sanguine et suffocato, demonstrata et ab
Stephani Curcellaei defensa, Amstelod. MDCLXII. 8.
tim adducta scripta, in CVRCELLAEI *operibus* ha-
Tractatus de ecclesia christi: diatriba in locum
Tim. III. 14. 15. *synopsis ethica*; item *praefatio in*
opera atque *epistola*:

OLD. POELENBVRGII *Frid. Spanhemii disputatio*
articulis controuersis, *solide oppositis antithesibus*
omibus confutata, Amstelod. MDCLVIII. 8. *disserta-*
lem, *qua demonstratur*, *non posse remonstrantes inte-*
lentia cum contraremonstrantibus vel congregationis;
synaxeos communionem colere, cum oratione sacra
... Amstelod. MDCLVIII. 8. * *epistola* sub lit-

christianos, *opinionibus dissidentes*, *tolerantia poti* *sceptatur*, Amstelod. MDLV. 8. *

PHILIPP. LIMBORCHII scripta: *theologia* *de veritate religionis christianae amica collatio c* *iudaeo*; item: *historia inquisitionis*, locis, ad qua nent, a me supra commemorata. Iam addo ei *futationem* libelli, A IO. SCEPERO sub nomine *leroti* euulgati, praecipue ad mutuae tolerantiae de sermone belgico editam, Amstelod. MDCLXI. 8. illis, quae ad remonstrantium scripta historiamq lit. Edidit enim: *epistolas ecclesiasticas ac the* monstrantium, de quibus postea exponam: *operum* tomum secundum: CVRCELLAEI op terea: *relationem historicam de origine et progressi* *siarum in foederato Belgio de praedestinatione* ac vi *pii*, vti ex iam dictis patet: **

IO. CLERICI commentationes; quae au que eius sunt generis, vt alium locum sibi Quodam modo huc referri possunt: *entretiens* *matieres de theologie*, *seconde partie*, *ou l'on voi* *l'entendue des nos connoissances metaphysiques et d* *dans la religion*, *auec vne explication des chapitre* *de l'epitre de saint Paul aux Romains*, A

dinum notis præfixit, Lugd. Batau. MDCXV. 4. *
siastarum, *quos in Belgio remonstrantes vocant*, *op-*
e ministrorum walachrianorum, MDCXVII. *breuis*
o peruersæ indolis, *calumniarum*, *nouarum sedi-*
horrendarum opinionum Petri Molinæi, *extracta*
tome arminianismi, MDCXX.

IE. BATELERIVS, qui reliquit: *examen adcu-*
utationis Voetii, *quam in gymnasio vltraiectino*
. *proposuit*, sine indicio loci, temporis et aucto-
m VOETIVS librum opponeret, hoc titulo: *ther-*
timorumenos, *hoc est*, *remonstrantium hyperaspistes*,
liturgiæ germanicæ, *gallicæ et belgicæ denuo in-*
usus idemque prouocatus ad probationem menda-
calumniarum, Vltrai. MDCXXXV. sequuta est:
nsulsi et maledici libri Voetii, itidem sine aucto-
: tempore; item: *gymnasium vltraiectinum; seu*
s theologicæ, *quæ omnium prima Vltraiecti publi-*
ri tunc gymnasio, *nunc academia proposita fuit*,
uratum et eiusdem a capite ad calcem vsque de-
CXXXVIII. Scripsit etiam lingua belgica pro *ca-*
s remonstrantium contra Voetium: de *electione et*
e Iacobi et Esaui, atque alia: **

OL. GREVINCHOVIVS, qui dedit: *dissertatio-*

et Greuinchouium: *dissertationem de variis nouit... caussa praedestinationis*, belgice scriptam, MDCXVII. ... *strantium frequentationem ecclesiae; seu rationes, qu... monstrantes tenentur, frequentationem coetuum non d...* MDCXIX. itidem lingua belgica, ac plura: *

HERM. HERBERTS in *breui et dilucida adstruct... sacra scriptura sententiae reformatorum doctorum, qui remonstrantes a nonnullis dicuntur, de praedestination... que adfinibus articulis*, Goud. MDCXVI. et tertium Ro... MDCXLVII. 8.

IO. MOLINAEVS, ex cuius scriptis, belgico se... ne compositis, satis esse, existimo, si adducam: *arma... tarium spirituale; seu institutionem in religione chri...* iterum duobus voluminibus editum MDCXCIV. et qui i... compendium est, *doctrinam veritatis secundum pieta... seu institutionem in religione christiana, propositam qu... bus et responsionibus*, MDCXCVI.

DAN. TILENVS, qui licet inter primos Arm... aduersarios locum sibi fecisset; postea tamen ad eum a... sit atque ad posteros transmisit: *traité de la cause et de l... gine du peche*, Paris. MDCXXI. 8. *controuersiarum, in ... cis ecclesiis hodie feruentium, hypotyposin dialogisticam;* ... ter haec autem atque alia eius scripta, quae dimitto, ... stant: *canones synodi dordracenae, cum notis et animad... sionibus Dan. Tileni. Adiecta sunt ad calcem paralipo... ad amicam collationem, quam, cum Dan. Tileno ante bien... institutam, nuper publicauit* Io. Camero, Paris. MDCXXII. ...

Antequam commemorationis scriptorum armini... rum finem faciam, non possum, quin *praestantium ac... ditorum virorum epistolas ecclesiasticas et theologicas* ad... gam. Tres earum sunt editiones, quarum prima lu... adspexit Amstelod. MDCLX. 8. cura *Christian. Harts...* et *Philipp. a Limborch*; cum multis tamen operarum vitii... secunda ibidem MDCLXXXIV. fol. emendata atque a...

---

* CATTENBVRGH *bibl. scriptor. remonstr.* p. 75. sqq.

† CATTENBVRGH *biblioth. scriptor. remonstr.* p. 58. memorat... tionem harum epistolarum sermone belgico, Amstelo... MDCLXII. 8.

r ſtudio *Limborchii* ac tertia nouis acceſſionibus Amſtelod. MDCCIV. fol. Epiſtolæ, volumine hoc æ, ab Arminio, Vytenbogardo, Vorſtio, Voſſio, iſcopio, Barlæo atque aliis exaratæ ſunt. In ıratus multæ eruditionis ac variarum rerum, : litterariæ atque eccleſiaſticæ, præſertim de lracena deque ipſis arminianis eorumque congregiam lucem adferunt ac multiplicem vtili- :nt. *

§. IV.

aduerſarios arminianorum principem locum .ati, qui in lite hac *contraremonſtrantium*, m iſti *remonſtrantium*, nomen acceperunt. in quod venerunt, ea eſt ratio, vt quando articulis remonſtrantium diſceptant atque n Arminium ſequuntur, ſe opponunt, non ;matibus; ſed erroribus ſuis, præſertim de ne pugnent. Aliter res ſe habet, quum ſententias, a nonnullis arminianis adprount. Monſtrant hoc ſequentia illorum

ɜc. GOMARI, primi ac principis fere inter eos, um oppugnarunt: *iudicium de primo articulo um de electione et reprobatione* ac *defenſio doctri- ſeuerantia ſanctorum*, itidem contra remon- ɪ.

RTI FRAXINI *ſpecimen notarum in loca quæ- Irminii et interpretis eius Io. Arnoldi, quibus res vti fideliter deteguntur; ita ſolide iuxta et itantur*, Amſtelod. MDCXIX. 4. liber non magni momenti

MDCLXXXIV. p. 296. FABRICII. *hiſtor. bibl. part.* II. OECHERI *bibliotb. theol. ſymbol.* p. 236. NICERONII m. XI. p. 43. LILIENTHALII *theol. bibliotb. tom.* I. ATTENBVRGHII *bibl. ſcriptor. remonſtr.* p. 57.
ta, quæ in initio harum controuerſiarum prodierunt, NTHALII *theolog. bibliotb. tom.* I. p. 868. recenſentur. ſcripta hæc in eiusdem *operib. theol. part.* II. p. 277.

momenti eiusque conditionis, vt ostendat, auctore quemadmodum et alios, contraremonstrantes, aduersa suis eruditione inferiorem fuisse:

FESTI HOMMII *specimen controuersiarum belgicarum siue confessio ecclesiarum reformatarum in Belgio, cuius singulis articulis adiuncti sunt articuli discrepantes*, Lugd. Batauor. MDCXVIII. 4.* editum non longe ante synodum dordracenam, eo consilio, vt odium in remonstrantes concitaretur; qui autem defensionem sui haud neglexerunt. CONR. enim VORSTIVS in lucem emisit: *apologeticam responsionem ad Festi Hommii librum, dictum specimen controuersiarum belgicarum*, Goud. MDCXVIII. 4. IO. VYTENBOGARDVS autem: *responsionem ad ea, quae illi speciatim impegit Festus Hommius de controuersiis belgicis* Lugdun. Batau. MDCXIX. 4.

PETRI MOLINAEI *anatome arminianismi; seu enucleatio controuersiarum, quae in Belgio agitantur super doctrina de prouidentia: de praedestinatione: de morte christi: de natura et gratia*, Lugdun. Batau. MDCXIX. iterum MDCXX. MDCXXI. 4. quorum diuersorum annorum editiones ... morantur.*** Remonstrantes existimarunt, Molinaeum grauiorem iniuriam illis fecisse, hocque nomine inter ... defensionem suscepit IO. ARNOLD. CORVINVS in *Petri Molinaei, noui anatomici, mala encheiresi; siue censura anatomes arminianismi*, Francof. MDCXXII. 4. suamque modestiam pariter ac eruditionem probauit; pro Molinaeo autem ANTONIVS WALAEVS, de quo postea plura dicam scripsit: *responsionem ad Coruini censuram in Molinaei anatomen arminianismi* Lugdun. Batauor. MDCXXV. 4. Nec solus Coruinus caussam remonstrantium contra Molinaeum egit sed etiam CASP. BARLAEVS, qui edidit: *breuem demonstrationem peruersae indolis, calumniarum, nouarum seditionum*

sarum

---

* *samlung von alten und neuen theol. sachen* 1733. p. 215.

** MEVRSIVS *Athen. batau. libr.* II. p. 312. meminit HOMMII *considerationis super vocatione Conr. Vorstii;* Vorstius autem, vt videtur, non respondit.

*** LILIENTHALIVS *theol. biblioth. tom.* I. p. 871. KOECHERVS *bibl. theol symbol.* p. 497.

s *censuram professorum lugdunensium* contra remon-
confessionem belgice diuulgasset, eum epistola de-
ad ordines generales, quae aduersus remonstran-
criminationes, vt isti quidem existimabant, com-
r, EPISCOPIVS quoque *apologiam confessionis*
ntium belgice in lucem emisit. De WALAEI
ad Coruini censuram in Molinaei anatomen ante

COLAI VEDELII *arcana arminianismi*, opus
artium. Earum *prima*, quae duobus libris absol-
posita est *remonstrantium confessioni* eiusque *apo*
que edita Lugdun. Batauor. MDCXXXI. 8.
l.4. cum praemisso *catalogo pestilentissimorum et hor-*
dogmatum, quibus remonstrantes atheismi speciem
libertinismus vocatur, in ecclesiam dei introdu-
fesso conantur. Cui primae operis parti quum
EPISCOPIVS nomine remonstrantium *Vedelium*
s; siue vindicias doctrinae remonstrantium a crimi-
et calumniis Nicolai Vedelii, quas rhapsodiarum
congessit et inscripsit: arcana arminianismi, Har-
DCXXXIII. 4. opposuisset, * VEDELIVS reliquas
s partes in lucem protulit: *secundam* de fine et
minianismi, itidem duobus libris, Lugd. Batau.

contra EPISCOPII memoratum *Vedelium rhapsodum* de-
fenditur, ibidem MDCXXXIV. 4. ac monstrauit, se quidem
aliis remonstrantium aduersariis eruditione excellere; an-
fectibus autem indulgendo, moderationem neglexit ac ni-
mis acriter contra arminianos disputauit: *

GVIL. AMESII, qui prae aliis remonstrantium ho-
stibus apud reformatos existimationem sibi comparauit
1) *coronis ad collationem hagiensem, qua argumenta pastorum
Hollandiae, aduersus remonstrantium quinque articulos de diui-
na praedestinatione et capitibus ei adnexis producta, ab horum
exceptionibus vindicantur,* Lugd. Bat. MDCXVIII. 4. Amstelod.
MDCXXX. 12. MDCXXXIV. 12. cuius scripti componendi occa-
sionem dedit: *collatio scripto habita Hagae-comitis* MDCXI. *in-
ter quosdam ecclesiastas de diuina praedestinatione et eius ad-
pendicibus*, ex sermone belgico in latinum translata a
Henric. Brandio, Zirizaeae MDCXV. 4. Reformati magnum
honorem ei tribuunt ac persuadent sibi, remonstrantes ad
oppugnandum illud haud valuisse: ** 2) *anti-synodalia
scripta; vel animaduersiones in dogmatica illa, quae remon-
strantes in synodo dordracena exhibuerunt et postea diuulga-
runt*, Franeck. MDCXXIX. 8. Amstelod. MDCXXXIII. 12.
3) *disceptatio scholastica de Arminii sententia, qua electionem
omnem particularem fidei praeuisae docet inniti, inter Nicol.
Greuinchouium et Guil. Amesium*, Amstelod. MDCXIII. 4.
quum autem GREVINCHOVIVS putaret, rem non debi-
ta fide ab Amesio enarratam fuisse, edidit: *dissertationem
de duabus quaestionibus, hoc tempore controuersis, quarum
prima est de reconciliatione per mortem christi impetrata omni-
bus ac singulis hominibus; altera de electione ex fide praeuisa,*
Roterod. MDCXV. 4. quam antea inter Greuinchouii scri-
pta

* LILIENTHALII *theolog. biblioth. tom.* I. p. 873. KOECHERI *bibl.
theol. symbol.* p. 524. NICERONII *memoir. tom.* XXXIII. p. 4.
SAGITTARII *introd. in histor. ecclesiast.* p. 873. vbi minus
recte *Steph. Curcellaeo* tribuitur *Vedelius rhapsodus*: BAELII *di-
ctionar.* voce *Vedelius.*

** conf. BENTHEMIVM in *dem hollaendischen kirchen vnd schulen-
staat, part.* I. p. 634. LILIENTHALIVM in *der theologischen bibl.
tom.* I. p. 866. KOECHERVM. *biblioth. theol. symb.* p 492.

pa iam adduxi: 4) *rescriptio scholastica et breuis ad Nicolai Greuinchouii responsum illud prolixum, quod opposuit dissertationi de redemtione generali et electione ex fide præuisa*, Lugdun. Batau. MDCXVII. 12. *

IACOB. CAPELLI *theses theologicæ de controuersiis, quæ Belgium fœderatum vexant, et satiusne fuerit, Arminii doctrinam tolerari; quam damnari?* quas Sedan. MDCXXIII. publice disputandas proposuit; ** SIMON autem EPISCOPIVS *examen* illarum instituit atque in conspectum orbis eruditi produxit: ***

SAM. WARDI *suffragium collegiale theologorum magnæ Britanniæ de quinque controuersis remonstrantium articulis*, cum eius *concione de gratia discriminante*, Londin. MDCXXVII. 4. et MDCXXXIII. 12.

GVIL. TWISSI *vindiciæ gratiæ, potestatis ac prouidentiæ diuinæ, hoc est, ad examen libelli perkinsiani de prædestinationis modo et ordine, institutum a Iacobo Arminio, responsio scholastica, tribus libris absoluta*, Amstel. MDCXXXII. et MDCXLVIII. fol. * eiusdem *animaduersiones ad Arminii collationem cum Francisco Iunio, et Coruini defensionem sententiæ arminianæ de prædestinatione*, Amstel. MDCXLIX. fol.

IACOB. TRIGLANDII scripta, quibus contra remonstrantes, speciatim aduersus Episcopium pugnauit. Edidit EDVARD. POPPIVS, Arminii adsecla, *angustam portam; aut conciones in aliquos egregios textus; aut sententias sacræ scripturæ*, lingua belgica, Goud. MDCXVI. 4. quumque TRIGLANDIVS sermonibus his alios opponeret ac volumine ingenti comprehensos, sub titulo: *vis pietatis*, in lucem proferret, EPISCOPIVS contra illos paruum scriptum: *imbecillitas pietatis doctrinæ Iacob. Triglandii*

* memorata AMESII scripta exstant quoque in eiusdem *operibus, quæ latine scripsit*, in quinque volumina diuisis atque Amstel. MDCLVIII. 12. editis, cum *Netheni* præfatione de vita et scriptis Amesii: conf. NICERONII *memoir. tom.* XXXVII. p. 277. sqq.

** exstant in *thesaur. disp. sedanens. vol.* I. p. 966. 975.

*** *oper. part.* 2. p. 165.

* WOOD *Athen. oxoniens. vol.* II. p. 81. *catal. biblioth. bodleian. part.* II. p. 215.

glandii in libro contra angustam portam Eduardi MDCXXXII. iuris publici fecit; eodem autem an GLANDIVS confutationem publicæ luci exposi scriptam : *imbecillus remonstrans, prostratus ac di vi doctrinæ veritatis, quæ secundum pietatem est.* PIVS itidem anno hoc respondit in *vi pietatis pr dilacerata Iacob. Triglandii, partim omissis resp partim infirmis subterfugiis.* Anno sequenti MD TRIGLANDIVS contra scriptum hoc emisit: *vera nem defensam contra calumniosas ac peruersas argu strantium societatis*, ac libellum hunc, vt colloquium formatum ac remonstrantem, formauit, ac EPISCO spondit in libro, cuius titulus est : *rixosa religio tricata, falsa et ratione carens religio Iacobi T* quiue etiam colloquio inter reformatum et discre trarcmonstrantem constat, ac quamuis TRIGL et ad hoc daret responsionem; Episcopius tamen mauit, se aduersario suo satisfecisse hocque no luit in certamine progredi.* Exstat præterea TR DII *antapologia; siue examen atque refutatio totius remonstrantium*, post obitum eius Harderuic. MD edita, postquam auctor istam progressu tempori ad disputandum proposuerat ac postea ipse dis

OWENI *display of the arminianism, being a discouery old pelagian idol*, Lond. MDCXLIII. MDCXLIX. 4.

IER. SPANHEMII *disputatio de quinquarticulanis rfiis, pridem in Belgio agitatis*, ad consequendos honores theologiae defensa, Lugdun. Batauor. * quam ab *Arnoldo Poelenburgio* confutatam esse, iomaui:

CLOPPENBVRGII *disputationes septem ad quinque remonstrantium*, Franeck. MDCXLVI. 4.**

RHETORFORTIS *examen arminianismi conscriptum olis dictatum*, id quod recensuit atque edidit *Nethenus*, Vltrai. MDCLXVIII. 8. Oppositum id ipue *apologia* remonstrantium atque ita scriptum, atione, eruditione atque ordine prae aliis eius-oris multum se commendet. Prodierunt etiam *exercitationes apologeticae pro diuina gratia*, contra m, Franeck. MDCLII. 8.

RYSSENII *synopsis impurae theologiae remonstran-* trai. MDCLXI. 8.

RIDANI *examen catechismi remonstrantium*, Amstel. VIII. 4. ac *iudicium de vniuersa remonstrantium*, quod auctor belgice litteris mandauit; inter-im quidam latine reddidit: ***

STRIMESII *ingenua in arminianismum inquisi-centuria adnotationum in Spanhemii praecipuas cum is controuersias*, lectionibus ac disputationibus per-*confecta*, quae vna cum FRID. SPANHEMII *controuersiis cum arminianis ac remonstrantibus* ho-ex illius *elencho controuersiarum* sumtis, Franc. ad DCCIII. 8. prodiit, * eo consilio, vt viam ad con-ecclesiasticam pararet.

* em operibus locum habet *tom.* III. p. 1167.

** eius *oper. theolog.* p. 267.

*** est auctoris *libris octo de origine erroris*, p. 529.

* lit. MDCCIV. p. 38.

§. V.

A lutheranæ religionis doctoribus non quot a reformatis, contra arminianos edita s enim illi, a nobis disiuncti, sedem suam i locarent, ac cum iis, qui Caluinum adi micarent; hoc autem nomine controuersiæ sticæ, nostrates existimarunt, non grauiores cur copiosas longasque disputationes contra tes susciperent. Attamen nonnulli eorum s errores arminianorum profligandos contuler maxime, qui se a socinianorum dogmatibu nos esse, satis testati sunt. Monstrant h scripta:

IO. ERNEST. GERHARDI *synopsis armi sententia remonstrantium circa aliquot fidei ch los*, Ien. MDCLVI. 4.

ABR. CALOVII *consideratio arminianism nouellæ sectæ de omnibus religionis christianæ c rationis remonstrantium, e scriptis cumprimis p exhibens eamdemque e sacris litteris et patrum monumentis succincte refellens*, Vitemb. MDC et MDCLXXI. 4. cui tertiæ editioni accesseru *arminianismi contra Henricum Nicolai expedita*

CHRISTOPH. FRANCKII *exercitationes antilimborchianae de praecipuis inter lutheranos et remonstrantes; siue arminianos controuersiis, Philippi a Limborch theologiae christianae opposita*, Kilon. MDCXCIV. 4. * Coniunctum cum illis est: *specimen controuersiarum, quae ecclesiae lutheranae cum remonstrantibus intercedunt*, antea editum MDCLXXIII. vbi de iis, quae ad dogma de sacra scriptura pertinent, cum generatim contra remonstrantes; tum speciatim aduersus Episcopium, Grotium, Curcellaeum atque alios disputatur. In *exercitationibus* ipsis non omnes controuersiae cum arminianis; sed praecipuae ac difficiliores pertractantur; quam autem auctor sequitur, confutandi ratio est solida ac laudabilis, eam quoque ob caussam, quia ostendit, de quibus sententiis sociniani ac remonstrantes vel consentiant; vel inter se discrepent: **

GVSTAV. GEORG. ZELTNERI *breuiarium controuersiarum, cum remonstrantibus agitatarum*, Altorf. MDCCXIX. 8. quod ordine, concinnitate, rerum delectu se commendat ac praecipue tyronibus in controuersiis theologicis egregiam vtilitatem praebet. ***

§. VI.

DISPVTATVM est contra remonstrantes atque illorum dogmata non solum generatim; sed etiam speciatim aduersus certos eorum socios; vel singulares, quas amplexi sunt, sententias. Eos, qui cum vno tantum ex remonstrantium coetu congressi sunt, postquam antea percensui, nunc scripta controuersiarum de quadam tantum re; aut argumento commemoranda esse, existimo.

Spectat huc praesertim lis de iure magistratus in rebus ecclesiasticis, quae nascebatur, quum ordines foederati Belgii in gratiam remonstrantium edictum promulgarent atque vtrique parti mutuam concordiam ac tolerantiam praescriberent. Decretum hoc contraremonstrantes impugna-

* [...]xatur etiam editio Kilon. MDCCIV. 4.

** [...]erudit. MDCXCIV. p. 345. LILIENTHALII *theol. bibl. tom.* I [...] 175.

*** [...]schuld. *nachrichten* 1719. p. 913.

pugnabant; remonstrantes autem defendebant [illegible]
disputabatur, princeps argumentum erat quæsti[illegible]
sit potestas penes magistratum circa sacra? Inte[illegible]
contra illud scribebant, SIBRANDVS LVBBERTV[illegible]
que aliis persuadere voluit, ab ordinibus Holl[illegible]
reses in ecclesiam induci. Caussam illorum qu[illegible]
HVGO GROTIVS in *ordinum Hollandiæ ac West[illegible]*
te, Lugdun. Batauor. MDCXIII. 4. Leouard. [illegible]
belgice 4. ac gallice: *la pieté des etats d'H[illegible]*
Westfrise, Lugdun. Batau. MDCXIII. 4. oppo[illegible]
solum SIBRANDVS LVBBERTVS *responsionem a[illegible]*
Grotii, Franeck. MDCXIV. 4. et 8. ac lingua belgi[illegible]
loco atque anno 4. sed etiam IO. BOGERMAN[illegible]
tiones ad scriptum Hugon. Grotii de sua pietate in[illegible]
stiana et remonstrantium, Leouard. MDCXIV. 4. [illegible]
Francof. eodem anno eademque forma. Co[illegible]
BERTI *responsionem* factum est ab ordinibus Holl[illegible]
cretum atque in lucem exiit, titulo: *decretu[illegible]*
Hollandiæ contra libellum Sibrandi Lubberti, *in[illegible]*
sponsio ad pietatem Grotii, Lugdun. Batauor. [illegible]
ac GROTIVS aduersario suo restitit in *ordinum*
et Westfrisiæ pietate, *ab improbissimis multorum*
præsertim vero a Sibrandi Lubberti epistola, *quam*
[illegible]

tate et conciliorum, *antiquorum patrum*, *confessionum publicarum et recentiorum doctorum testimoniis*, Vltrai. MDCXIV. 4. ac præter hoc, reliquit librum de *imperio summarum potestatum circa sacra*, post mortem eius sæpe editum, Paris. MDCXLVI. 8. MDCXLVIII. 12. cum DAV. BLONDELLI *scholiis* eiusdemque *tractatu de iure plebis in regimine ecclesiastico*, Paris. MDCXLVIII. 8. Hag. comit. MDCLII. 8. MDCLXI. 8. Amstelod. MDCLXVIII. 12. MDCLXXVII. 8. et 12. Francof. ad Viadr. MDCXC. MDCXCIX. 4. cura *Becmanni*. Quibusdam harum editionum additus est libellus de *officio magistratus christiani circa sacrum ministerium*. Inter remonstrantes etiam IO. VYTENBOGARDVS in caussa hac ingenium suum exercuit ac scripsit: *tractatum de officio et autoritate superioris christiani magistratus in rebus ecclesiasticis*, lingua belgica, Hag. comit. MDCX. 4. Primam editionem hanc aliæ sequutæ sunt tertiæque Roter. MDCXLVII. 4. accesserunt VYTENBOGARDI defensiones libri huius contra Acronium, Walæum atque alios. * Aduersarium habuit ANTON. WALAEVM in tractatu de *iure magistratus in ecclesiasticis*, MDCXVI. ** qui tamen, idoneis armis destitutus, in certamine hoc minus superior extitit ipseque oppugnatus fuit a GER. IO. VOSSIO in *dissertatione epistolica de iure magistratus in rebus ecclesiasticis*, Amstelod. MDCLXIX. 4. *** Venit præterea in eruditorum conspectum VYTENBOGARDI *defensio decreti ordinum Hollandiæ*, belgice scripta, Hag. com. MDCXV. 4.

Alia scripta prodierunt iisque itidem de iure magistratus in rebus ecclesiasticis disputatum fuit. Commemoranda præcipue est: NICOLAI VEDELII *disputatio de magistratu*, contra BELLARMINI librum de *laicis*, Dauentr. MDCXXXVIII.

---

* quæ ad historiam libri huius pertinent, ea ipse VYTENBOGARDVS in *vita* sua, belgice scripta, *cap.* 7. p. 74. et *histor. ecclesiast.* itidem sermone belgico edita, *part.* III. p. 495. enarrat: conf. CATTENBVRGHII *biblioth. scriptor. remonstr.* p. 139.

** exstat et gallice eius: *l'office des ministres: l'autorité et surintendance qu'un souuerain magistrat chretien doit auoir sur icelui*, Amstel. MDCXVIII. 4.

*** [legenda] illa est cum in *tractatibus* eius *theologicis* p. 855. tum in *[præstantium] ac eruditor. viror epistol. eccles.* p. 441. Refutatur Vossius a VOETIO *polit. eccles. part.* IV. p. 806.

MDCXXXVIII. poſtea ſub titulo: *de epiſcopat magni; ſeu de poteſtate magiſtratuum reformata ecclesiaſticas diſſertatio, repetita cum reſponſione ta quædam*, Leouard. MDCXLII. 12. * i In ea quum auctor nonnullis videretur, cum a de re conſentire ac reformatorum ſententiam diſſertatio eius a ſenatu dauentrienſi proſcript ta eſt. Prodiit: IACOB. REVII *examen diſ col. Vedelii de epiſcopatu Conſtantini magni*, cen MDCXLII. 12. præter hoc autem: GVIL. *ius maieſtatis circa ſacra; ſeu de iure magiſtr ecclesiaſticas, contra Nicol. Vedelii tractatum Conſtantini magni*, duabus partibus, Medioburg Vterque liber pro miniſterio eccleſiaſtico con que plus, quam magiſtratui, tributum erat autem, qui Apollonii refutaret. Exiit in tum, quod nunc rarum eſt, hoc titulo: *gr pueriles cothurnus ſapientiæ, quo ſe iactat Guilielmus Apollonii in centonibus, quos edidi ieſtatis circa ſacra, contra libellum Nicol. Vedelii Conſtantini magni*, Franeck. MDCXLVI. 8. ** ſequebantur alia vtriusque partis. Prodib LARENI *epiſtola ad Gu. Apollonii contra ca famoſi cui nomen gralle*, Medioburg. MD

: libelli, acerbe atque aspere exarati, lucem
Qui *grallas* composuerat, illius exierunt:
us, de nouo in scenam productus, cum pantomi-machide vlissingano; seu responsio ad epistolas et Iodoci Lareni, Franeck. MDCXLVII. 8.
lissingana walachro-papistica; seu responsio ad i Lareni, quam nuperrime in lucem dedit ad . Apollonii, grallatorem vereanum walachro-
m anno: *colus vlissinganus; seu anilis strena, issi walachria obtulit Iodocus Larenus, discussa*
Vltraiect. MDCXLVIII. IOD. LARENI *data ; seu ad colum vlissinganum a laruato furente iciorum, calumniarum, mendaciorum ac putido-tum penso circumdatum responsio*, Mediob.
terium frisium aduersus deleterium walachrum, o ad Iodoci Lareni polymathiam pro nouo papa-
Vltrai. MDCL. Ex iam adductis libellorum
ıdum est, qualis disceptandi ratio in concer-
t adhibita ac qualia sint alia Lareni scripta
ıe consulto omissa. Nec res ipsa, licet lon-
o instituta fuerit, tam vere, perspicue ac
osita est, vt pateat, qui iusti sint termini
ratuum ac sacerdotum in rebus ecclesiasticis.
ıs Vedelii aduersariis addo IACOB. TRI-
qui illi *tractatum de ciuili et ecclesiastica po-*
lod. MDCXLII. opposuit; plura alia autem
bus itidem de iuribus circa sacra expositum
MOLINAEI, LVCII ANTISTII CON-
AMB. VELTHVYSII, GER. VAN DER
:eliquorum, silentio prætermitto, vtpote ab
aliena. *

Varia

ı hac inter remonstrantes et contraremonstrantes
, qui ad illam pertinent, videantur: BENTHE-
s holländischen kirchen- vnd schulen-staat, part. I.
. II. p. 73. sq. VOETIVS *polit. ecclesiast. part.* I.
IV. p. 806. *sqq.* BAELIVS in *diction. histor. et edelius:* auctor *manium Hug. Grotii ab iniqu. obtre-ctator.* p. 40. 705. sqq. PFAFFIVS *introduct. in hi-litterar. part.* II. p. 316. *bibliotheca iuris imperan-tium*

Varia quidem sunt doctrinæ christianæ capiti-bus inter arminianos ac reformatos disceptatu princeps tamen dogma est de prædestinatione. vti controuersia inprimis spectabat; ita etiam di-gularia vtriusque partis scripta in lucem pro Quum enim GVIL. PERKINSIVS edidisset libe *modo et ordine prædestinationis*, Basil. MDXCIX. 8. ARMINIVS dedit illius *examen*; GVIL. TWISSV opposuit: *responsionem scholasticam ad examen libelli sianí, institutum a Iacob. Arminio*, Amstelod. MI MDCXLVIII. fol. ac DANIEL TILENVS, antequa Arminii familiam adiungeret, iuris publici fecit *rationem sententiæ Arminii de prædestinatione, gra bero arbitrio*, MDCXII. 8. contra quem caussam egit IO. ARNOLD. CORVINVS in *defensione Iacob. Arminii de prædestinatione, gratia dei, libero arbitrio*, Lugd. Batau. MDCXIII. 8. Sic et CONRA STIVS cum Io. Piscatore de eodem dogmate p nationis litem habuit ac contra aduersarium edidi *men tractatus Io. Piscatoris de diuina prædestinatione* MDCXVIII. 4. atque *ideam pleniorem doctrinæ Io. P de prædestinatione*, Goud. MDCXVIII. 4. Quam ı MINIVS scripserat, *analysin noni capitis epistolæ Romanos* impugnauit IODOCVS LARENVS in *re ad Iac. Arminii analysin in* IX. *ad Romanos*, Me MDCXVI. 8. Plura controuersiæ huius scripta vt atque adcuratiorem illorum notitiam suppeditem, celle esse, eam ob caussam puto, quoniam de ist differui.

---

tium quadripartita, p. 159. inprimis THOMASIVS in *bi tentionis inter imperium et sacerdotium*, p. 346. sqq. vbi huc spectant, diligenter recensentur; non semper ratione, quam veritatis norma postulat, diiudicantur.

C

CAPITIS QVINTI
DE
THEOLOGIAE POLEMICAE
SECTIO XVI.
DE
TIS CONTROVERSIARVM
CVM GRAECIS.

ΣΥΝΟΨΙΣ.

rum est de græcis, ueroversiæ spectent

ma, quæ historiam ·sie græcæ comple- ue illustrant §. II. ecis composita sunt, ; et polemica §. III.

posita sunt a pon- tificiis §. V.
A lutheranis ac reformatis §. VI.
Quum hæc commemorata sunt, sequuntur scripta cum græcorum; tum pontificiorum, lutheranorum et reformatorum de singularibus argumentis controuersiis §. VII.
Eaque, quibus de consensione græcæ ecclesiæ cum latina disputatum est §. VIII.

mis, quam græci profitentur, ratio est, vt r christianorum sanctiores cœtus singularem nstituat, siue ad dogmata; siue ad ritus ertatur. In aliis doctrinæ capitibus a pon-oteſtantibus diſſentiunt; in aliis autem cum nanæ doctoribus, ſaltem quodam modo, Diſcrepantia hæc pariter ac conuenientia nulta ſint diſputata de religione hac ac lites græcos et latinos: illos videlicet græcos, nt non ſolo nomine; ſed re ipſa ac dogmata, ecæ propria, defendunt, hacque de cauſſa cis differunt, qui *neoterici*, *latinizati*, λατινό-*rii* adpellantur, quoniam licet ſint gente erio tamen ac poteſtati epiſcopi romani ſe

§. II.

TORVM, quæ ad controuerſias græcorum a recte intelligendas ac diiudicandas adiu-menta

Inter græcos hiſtoriæ huic deſcriben
runt: I) CHRISTOPH. ANGELVS in
hodiernorum græcorum, quod prodiit p
latine, Cantabrig. MDCXIX. 4. deinde
Feblauii Francof. MDCLV. 8. ac cum
adnotationibus multisque ſcriptoru
MDCLXVIII. Lipſ. MDCLXXI. MDCLXXIX
in titulo habet C. A. G. F. *hiſtoria*
MDCCXX. 4. non noua eſt editio; ſed
inſcriptionem præfert. Auctor non tan
quam ritibus græcorum verſatur ac qu
neque grauiori iudicio; neque adcuratio
rum ſcientia inſtructum eſſe: vera f
miſceat: etiam plebeio ſermone vtatur;
non penitus contemnendus eſt; ſed v
præbet ac prauum eccleſiæ græcæ ſtatum
bis ponit: * II) EVSTRATIVS IO
LOWSKI, qui, natione ruthenus, quu
atque Altorfii commoraretur, breuiorem
ſiæ græcæ ſcripſit eamque patrono ſuo,
didit. A quo poſtquam gener iſtius v
LINGIVS librum hunc, manu exaratur
adnotationibus illum illuſtrauit atque i

antehac; nunc vero cum notis euulgata, Norimb. XXI. 8. * Plura in ea itidem habentur de ritibus; dogmatibus græcorum ſique et de his exponitur; en ſunt pleraque, de quibus græci cum prote- consentiunt: III) ALEXANDER HELLADIVS, um inſcriptum: *ſtatus præſens ecclesiæ græcæ, in n cauſſa exponuntur, cur græci moderni noui teſta- ditiones, in lingua græco-barbara factas, acceptare* Altorf. MDCCXIV. 8. edidit atque in eo græcam nem ac peritiam non vulgarem rerum patriæ ec- arum ac litterariarum probauit. Attamen et ſuæ vitia oſtendit, maxime ambitionem atque in- Nimium adfectibus mentis indulget atque eos, rebus græcorum ac ſtatu eorum recentiori com- ſunt, acerbe perſtringit, præſertim quando de haud honorifice iudicauerint. Quæ et alia libri tia erudititiſſimi viri, inprimis IO. MATTH. GES- in *obſeruatione de eruditione græcorum; qui hodie* ontra Helladium **, notarunt. ***

ificiorum ſcripta de rebus eccleſiaſticis græcorum NTON. POSSEVINI *Moſcouia*, Viln. MDLXXXVI. 8. p. MDCLXXXVII. 8. item Colon. MDLXXXVII. et fol. cum opuſculis quibusdam, vbi multa haben- æ ad res religioſas ruthenorum pertinent: * CAR- BARONII *hiſtorica relatio de Ruthenorum origine e miraculoſa conuerſione et quibusdam aliis ipſorum rebus geſtis; item quomodo progreſſu temporis ab agnita*

---

editor. MDCLXXXII. p. 6.

menor. lipſienſ. tom. II. p. 399.

ir. de Treuoux, MDCCXVIII. *octobr.* p. 535. *iourn. des ſa-* MDCCXVI. *iun* p. 603. *iul.* p. 3. *vnſchuld. nachricht.* 1714. 61. 1016. LILIENTHALII *theol. bibliotb. tom.* II. p. 178. IMMANNI *catalog. bibl. theol.* p. 812. FABRICII *biblioth.* e. *vol.* X. p. 515. ZELTNERI *breuiarium controuerſiar. cum* *ſ. græc.* p. 40.

ITTARII *introd. in hiſtor. eccleſ.* p. 454. NICERONII *memoi- tom.* II. p. 228. Exponit quoque POSSEVINVS in *adparatu* de ruthenis, et in *bibliotheca ſelecta* de ratione agendi cum ecis et ruthenis.

et des coutumes des nations du Leuant, fi
de Moni, MDCLXXXIV. 8. poſtea cum
tique des dogmes et des controuerſes des c
Treuolr. MDCCXI. 8. *** qui liber qu
orientis generatim ſpectat, in eo quoqu
de græcis ac ſacris eorum differit, ea ra
atque animum, a partium ſtudio alieni
controuerſiam autem, quæ inter illum ac
quæſtione: num inter latinos ac græco
tiatione conſenſio ſit; nec ne? ſupra en
LA CROIX *état preſent des nations et e*
menienne et maronite en Turquie, Paris.
MDCCXV. de quo ſcripto nonnulli conte
alii contra rectius ſtatuunt, id non omn
eſſe, ea præſertim de cauſſa, quia auctor
atque auditas, litteris mandauit, licet ex
rum pontificiorum ſequutus, aliis per
græcos cum romana eccleſia de plerisque
tire. **

* NICERONII *memoir. tom.* XXVII. p. 306.
adpendice tom. VII. *annal.* ſunt, de *ruthenis, a*
apoſtolicæ a Clemente VIII. *receptis* ...

scriptores, quos enarrare cœpi, et lutherani sibi fecerunt eumque non infimum, satis testati, se morasse, qualis sit status ecclesiæ ac religionis græcæ, modum libri eorum, nunc percensendi, osten-

CHYTRAEI *oratio de statu ecclesiarum hoc tem- Græcia, Asia, Boëmia*, ceter. primum Rostoch. 8. edita; postea autem prodiit illa Vitemberg. Goerlic. MDLXXIII. Græcii MDLXXIV. Vitemb. cum epistolis, ex vrbe Constantinopoli ad Chy- Crusium atque alios transmissis eoque consilio ad- quæ dicta fuerant in oratione, illa confirmarentur; Francof. MDLXXXIII. 8. cum iam memoratis GENNADII *confessione fidei*: epistola constanti- næ ecclesiæ ad boëmos, quæ editio reliquis ele- sua præstat. Exiit etiam germanica interpretatio: *and der kirchen in griechenland.* Multam laudem hæc auctori conciliauit. Primus ille est, qui inter nos notitiam de ritibus ac doctrina græcorum atque orientis christianorum dedit, ac licet illa sit bre- veluti lineis tantum absoluatur; minus tamen vti- ac pretio caret. * ANTON. POSSEVINVS aduer- m edidit: *retectionem imposturarum cuiusdam Dau. , quas in oratione quadam inseruit, quam de statu arum*, ceter. *edidit et per Sueciam et Daniam ad orthodoxam fidem disseminari curauit*, Ingolstad. LXXIII. 8. ** defendit autem se CHYTREAVS in *sione ad Antonii Posseuini et Mylonii cuiusdam crimina-* r, Vitemb. MDLXXXIV. 4. ***.

io hæc pluribus recensetur in SCHVTZII *vita Chytræi, libr.* II . 92. cui addas: REIMMANNI *catal. biblioth. theol.* p. 815 ELTNERI *breuiarium controu. cum eccles. græc.* p. 38.

um in opusculis habet, quæ POSSEVINI *Moscouiæ* addita sunt 278. edit MDXCV. ALLATIVS quoque de *ecclesiæ occident. que oriental. perpetua consensione, libr.* III *cap.* 15. p. 1181. ratione hac contumeliose differit

ontrouersiam hanc vberius enarrat SCHVTZIVS *dict. loc. lib.* II. p. 101.

MART. CRVSII *Turco-graeciae libri octo, quibus g corum status sub imperio turcico in politia et ecclesia, eco mia et scholis, iam inde ab amissa Constantinopoli ad hae que tempora, luculenter describitur*, Basil. MDLXXX MDXCIV. fol. opus egregium: in historia graecorum e ciuili; tum ecclesiastica perutile ac rarum :*

ELIAE VEIELII *exercitatio de ecclesia graeca dierna, Allatio potissimum, Arcudio et Nihusio opposita*, qu vt disputationem academicam, a Dannhauero praeside iutus, Argentor. MDCLXI. publice defendit; postea tem illa sub adducto titulo Argentor. MDCLXVI. 4. prod LEO ALLATIVS quum refutationem ** eius scripsiss VEIELIVS *defensionem* exercitationis suae, Fran MDCLXVI. 4. *** in lucem protulit atque in vtroque opus lo, quod et historicum et polemicum est, industriam que eruditionem probauit:

IO. MICHAEL. HEINECCII *eigentliche vnd wahrh tige abbildung der alten vnd neuen griechischen kirche*, n *ihrer historie, glaubenslehren vnd kirchengebraeuchen*, tri partibus, Lips. MDCCXI. 4. quod opus inter reliqua a gumenti huius scripta principem locum omni iure tuet atque omnino pronuntiandum est, neminem maiori st dio, eruditione, ordine, perspicuitate statum antiquio ac recentioris ecclesiae graecae descripsisse: *

IO. FECHTII *kurtze nachricht von der religion d heutigen griechen, wie ihre kirche entstanden vnd von d lateinischen sich separiret*, Rostoch. MDCCXI. 8. liber, m

---

* summam operis huius copiose exponit FABRICIVS *biblioth. gr volum.* VI. p. 692.

** adnexa est eius libro de *octaua synodo photiana*, Ro MDCLXII. 8.

*** tria memorata opuscula Veielii et Allatii inueniuntur in DANN HAVERI volumine *disputationum academicar.* p. 1686. 173 1791.

* *neue hallische biblioth. tom.* II. p. 615. *vnschuldige nachrichten* 171 p. 132. LILIENTHALII. *theolog. biblioth. tom.* II. p. 150. REI MANNI *catal. biblioth. theol.* p. 801. ZELTNERI *breuiar. contr uers. cum eccles. graec.* p. 41.

a, qualem res postulat, elaboratus; non pror-
lle vtilitate caret: *

BERGII *exercitatio de statu ecclesiæ et religio-
icæ*, quam Vpsaliæ MDCCIV. 8. ad disputandum
posuit eique partem secundam MDCCV. 8. ad-
ue autem pars coniunctim lucem vidit Lubec.
Lipſ. MDCCXXII. 8. vbi auctor magnam dili-
ndit, ac subsidiis historiarum atque ipsius ex-
is instructus, multa falsa emendauit, quæ ante
couitica ecclesia ac religione tradita fuerant: **

R. KOHLII *ecclesia græca lutheranizans; siue
le consensu et dissensu orientalis græcæ, specia-
it occidentalis lutheranæ ecclesiæ in dogmatibus*,
XXIII. 8. quod opusculum eruditum licet præ-
ctet, vt ostendatur, ruthenos facilius conci-
im lutheranis; quam cum pontificiis, hocque
mici argumenti sit; multa tamen historica eo
hisque et lucem adfert adiecta dissertatio IO.
PII de *christianismo græcorum hodiernorum*,
oppofita: ***

IRI *kurtze vorstellung der griechischen kirche*,
XV. 8. * quo libello auctor per *græcos* intel-
ios orientis ac vocabulo illi latiorem signifi-
uit; in horum autem sacris exponendis per-
ic Heineccium, antea laudatum, sequitur.
diungendæ sunt nostrorum theologorum dis-
IO. CONR. DANNHAVERI de *religione mos-*
Argentor. MDCLX. deinde iterum edita

 MDCLXVII.

.II *theolog. biblioth. tom.* II. p. 175. REIMMANNI
ioth. theolog. p. 818.

auans, MDCCX. *aug.* p. 210. *memoir. de Treuoux*
. *mai* p. 673. *vnschuld. nachrichten* 1709. p. 32. LI-
II *theolog. bibl. tom.* II. p. 172.

suppl. tom. VIII. p. 500. LILIENTHALII *theol. bibl.*
72. REIMMANNI *catalog. bibl. theol.* p. 817. qui li-
sine caussa perstringit.

lten vnd neuen theologischen sachen 1727. p. 780.

MDCLXVII. MDCLXXXVII. MDCCIII. * MICHÆ
RICII de *religione Moscouitarum*, Giess. MDC
QVISTORPII de *christianismo hodiernorum*
Rostoch. MDCLXV. cuius antea mentionem f
ERNEST. GERHARDI de *religione ritibusque*
Moscouitarum, Ien. MDCLXV. ABR. CALOVII et
NERI de *græcorum fide et religione*, Vitemb. M
MART. CHLADENII de *fide ac ritibus ecclesiæ gr*
næ, contra Nau et Allatium, Vitemberg. MDCXC
GVILIELM. FEVRLINI de *religione Ruthenor*
na, Gœtting. MDCCXLV. cuius capite primo fo
religione Ruthenorum diligenter recensentur:
doctrina sacra ostenditur, Ruthenos nobiscum
tertio de hierarchia et ritibus sacris exponitur
HENR. STVSSII commentatio de *ecclesiæ græ*
cis hodierno statu, Goth. MDCCXXXIII.

Venio ad reformatos, qui de historia hac l
sunt. Pertinent huc sequentia eorum scripta

IO. IACOB. HVLDRICI *disquisitio theologi*
ca de religione ecclesiarum græcanicarum tum
hodierna, Tigur. MDCXXI.

PAVLLI RICAVTII *histoire de l'etat prés*
grecque et de l'eglise armenienne, quæ primum
glicana prodiit; deinde gallice reddita inte

THOM. SMITHI *epiſtola de græcæ eccleſiæ hodierna ſtatu*, Londin. MDCLXXVIII. 8. et auctior Amſtelod. MDCXCVIII. 8.* itidem laudanda ac quamuis in ea ritus inprimis deſcribantur; non mediocris tamen vtilitas ex iſta capienda eſt, ac quæ auctor refert, illa fide digna ſunt, quoniam iſte apud dictum legatum britannicum ad Turcarum imperatorem ſacerdotis prouinciam obiit:

BENED. PICTETI *breuis collatio ſententiarum græcorum recentiorum cum græcorum veterum placitis*, Amſtelod. MDCC. 12. quam ideo huc refero, quia ea ad hiſtoriam dogmatum græcorum illuſtrandam adiumenta adfert:**

IO. COVELI *notitia præſentis eccleſiæ græcæ, cum animaduerſionibus ad hodiernam eius doctrinam et diſciplinam, ſpeciatim de euchariſtia et reliquis ſex eorum ſacramentis, collata cum Goari notis ad rituale; ſiue euchologium græcum*, quæ anglicana lingua Cantabrig. MDCCXXII. fol. prodiit. Auctor a ſacris fuit legati regis Angliæ Caroli II. in aulam turcicam, eo tempore, quo inter Claudium, reformatum, atque Arnaldum et alios pontificios de *perpetuitate fidei* circa ſacram cœnam lis erat, ac memoratum librum eo quoque conſilio conſcripſit, vt ex eo pateret, græcos cum pontificiis de cæleſtibus epulis, ſpeciatim de transſubſtantiatione haud conſentire:***

THOM. CONSETTI liber, cuius titulus eſt: *the preſent ſtate and regulations of the church of Ruſſia*; Londin. MDCCXXIX. duobus voluminibus 8. qui inter præcipuos ſcriptores de religione Ruſſorum noſtri temporis refertur, quoniam auctor per plures annos in Ruſſia commoratus eſt ac multa ſubſidia ex conſuetudine cum præcipuis Ruſſiæ theologis habuit:*

* LILIENTHALIVS *dict. loc.* REIMMANNVS *ibid.* p. 808.

** BERNARD in *nouuell. de la republ. des lettr.* MDCC. *iun.* p. 658.

*** *act. erudit.* MDCCXXIII. p. 473. *bibliotheque angloiſ. tom.* X. p. 34.

* *[illegible] von alten vnd neuen theol. ſachen*, 1730. p. 662. Quæ in [illegible] hoc de religione ruthenica habentur, ea in MARTINI *[illegible]briefe aus Rußland*, Francof. et Lipſ MDCCXXXI 8. germanice legenda ſunt.

IACOB. ELSNERI *neueste beschreibung der g christen in der Turckey, aus glaubwurdiger erzeh Athanasius Dorostamus, archimandriten des patri Constantinopel, nebst von ihm selbst gezeichneten ku gesezt, erlautert vnd bestatiget*, Berolin. MDCC vbi non solum ea continentur, quæ a *Dorost* sunt; sed etiam ELSNERVS in adnotationibu vt multa capita de græcis, eorum statu, dogmati nibus ecclesiasticis, ritibus atque aliis rebus, ill scriptorum, fide dignorum, testimoniis confirm terea autem, quæ a nonnullis minus recte tradit illa emendaret.* Vltimum denique locum TH WAHRMVNDO adsigno. Qualis ille sit auctor, pertum habeo. Libellus eius, qui huc specta nice exaratus est ac variis titulis instructus pro mum sub inscriptione: *vniuersa religio ruthenica uitica*, Freystad. MDCXCVIII. 8. cum figuris: dei *witischer; oder reussischer kirchen staat*, Lips. eoder sine imaginibus: sine WAHRMVNDI nomine *Georg. Pritii* præfatione: ** iterum hoc titulo *der Moscouiter*, Francof. et Lips. MDCCXII. 8. cu iisque aliis ac pluribus, quam in prima sun ac cum noua præfatione. *** Gallice is ita *la religion ancienne et moderne des Moscouites, e figures*, Colon. MDCXCVIII. 12.* belgice au

M

* *bibliothequ. german. tom.* XL. p. 100. LILIENTHALII *t tom.* II. p. 180. DOROSTAMI narrationes, quib magnam fidem tribuit, de multis rebus falsas esse postea sigillatim commemorandus, adseuerauit: v *von alten vnd neuen theologischen sachen*, 1741. p. 48

** TENTZELII *monatl. vnterred.* 1698. p. 322. REIM *talog. bibl. theolog.* p. 814. 822.

*** REIMMANNVS *dict. libr.* p. 817. Memoratur etiam cofurt. MDCCXIV. 8. vide LILIENTHALII *theolog.* p. 175.

* *iournal de Berlin*, MDCXCVIII. p. 109. Nouam editi huius esse: *la religion vniuerselle des Moscouites*, MD nulli suspicantur.

m. 8. * lucem vidit. Libellus ipse non inutilis tamen non magni momenti est. Pleraque eius nt ex DANNHAVERI dissertatione, antea adducta, me *Moscouitarum*, ac quæ auctor narrauit, ea non issimum ecclesiæ græcæ statum pertinent; nec ita je sunt, vt iis omnino fides haberi debeat. **

§. III.

ex historiarum commentariis cognouit, quas ecclesiæ græcæ, propius ille accedit ad concum hoc christianorum cœtu ac merito ipsorum libros consulit, in quibus dogmata eoosita sunt. In his illi principem locum qui apud græcos multum valent ac symeluti auctoritatem præferunt; quum autem iuersi sunt, res postulat, vt eos discernamus s plus; aliis contra minus tribuamus, vbi ex robare quid velimus. Scriptis his quamuis ri, in quibus græci doctrinas fidei tradiderunt, sint inferiores; tamen et hos, si fieri potest, iuuat.

tant huc confessiones ac similia scripta græcorum, ia sunt. Princeps in illis est *confessio ecclesiæ græcæ* :a. Quæ præter hanc habentur, illæ minoris toritatis, vtpote GENNADII; siue GEORGII , DOSITHEI, METROPHANIS CRITOPVLI,

m belgicam recensent: KVSTERVS et SIKIVS in *biblioth.* *nouor. tom.* II. p. 252. Interpretem esse *Io. von Leeuwen,* FABRICIVS *salutar. luc. euangel.* p. 476. titulus autem i indicat veluti bibliopolam, cuius sumtu liber prodiit. t DEBIA *account of the religion of the Moscouites*, Lond. CXII. 12. huncque librum germanice redditum esse in *der reibung der religion der Moscouiter*, Francof. MDCCXII. 12. RICIVS *dicto libro* p. 477. tradit; videtur autem ille non germanica interpretatio; quam epitome wahrmundiani liesse.

FABRICIVM *cit. loc.* p. 476. FEVRLINVM dissertatione de *ione Ruthenorum hodierna*, p. 16. sq. vbi et p. 3. notitia m suppeditatur, qui de statu ecclesiæ græcæ commentati

ſpectare poteſt. Quemadmodum enim
nobis non tam doctrinas; quam ritus,
cœnæ, monſtrant; ita conſtat, multa eor
lata, eſſe adulterina; aut deprauata, ac q
cos auctoritatem habent, illorum tantum
dubias, num adcurate ſint factæ; nec ne?
niſſe. Diſſeruerunt de illis LEO ALLA-
CAVEVS,** EVSEBIVS RENAVDOT
MATTH. PFAFFIVS.* Maiorem vſum p
belli græcorum catechetici, ſi illorum do
velimus. Quales iſti ſint, antea oſtendi.

Scripta dogmatica, quæ Græci ad priu
poſuerunt, varia ſuppetunt atque ad c
pertinent: GREGORII protoſyncelli σύ
καὶ ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων, Venet.
NICOLAI CABASILAE libri *περὶ τῆς ἐν*
bus præcipue agitur de baptiſmo, ſacra vi

---

* *diſſertationibus de libris eccleſiaſticis græcorum*, quas
notis iterum edidit Hamb. MDCCXII. ac
græca adiecit.

** *diſſertatione de libris et officiis eccleſiaſticis græ*

latine editi Ingolstad. MDCIV. 4. * GENNADII libellus περὶ προορισμοῦ, de praedestinatione, qui Haeschelii Aug. Vindelic. MDCIII. 4. iterum cum ione latina Caroli Libertini Vratisl. MDCLXXXI. 4. idit: AGAPII liber, inscriptus: ἁμαρτωλῶν σωτηρία peccatorum salus, ac vulgari graeco sermone editus, MDCXLI. 4. ** MICHAEL. CORTACII λόγος ἐπι- περὶ τοῦ ἀξιώματος τῆς ἱερωσύνης, Venet. MDCXLII. 4. ELIS philadelphiensis opus de sacramentis, quod MDC. *** Ex recentioribus graecis nominandi sunt: OPHANES PROKOPOWICZ, qui scripsit: apologiam qua respondetur ad litteras quorumdam lutherano- quas ad patrem Michaelem Schi Regiomonte dederunt, tes ad eius litteras compellatorias, quas ipse prius misit, de vera fide orientalis graeco-ruthenicae apostoli- ae, * vbi de praecipuis inter nos ac Ruthenos con- capitibus sententiam suam declarat; praeter hanc eiusdem disquisitio historica quaestionis: num christia- gionis summi imperantes dici possint episcopi et archie- quo sensu? lingua russica et slauonica Petropol. CXXI. 4. edita, ** quodammodo huc referri potest: GEDEON. WISNIOWSKI, cuius prodiit: theologia vni- MDCCXXIV. ita comparata, vt, quamuis titulus indi- videatur, systema; aut compendium theologiae ruthe- exhiberi; ea tamen disputatio tantum sit haecque natur XVIII. latinis thesibus: de deo vt in se: vt crea- : vt saluatore: vt sanctificatore per sacramenta, et vt vltimo

LATIVS diatrib. de Nilis et eorum scriptis, p. 72. quae FABRI- CII bibliothec. graec. volumini v. addita est.

ABRICIVS bibl. graec. vol. x. p. 383.

ibidem, p 513.

num locum habet in eius miscellaneis sacris, Vratislau- MDCCXLIV. 8. editis. Ex apologia hac probat HOFFMANNVS commentation de variis modis transitum ad Ruthenorum sacra transfendi, religionem, quam nunc Ruth profitentur, ab anti- quiore haud differre: conf. die nachrichten von den neuesten theol. buchern, vol. IV. p. 365.

Act. erudit. MDCCXXV. p. 409. adde, quae in historia controu. graecorum latinorumque de processione spiritus sancti. p. 63. cixi.

vltimo fine: * III.) THEOCLETVS POLYID
exſtat: *ſacra tuba fidei*, germanice etiam
MDCCXXXVI. 4. Liber hic tribus partibus conſ
rum prima auctor exponit de dogmatibus eccleſ
ſecunda de ſeptem ſacramentis: tertia de conſe
corum cum antiquiſſimis conciliis. ** De lau
ſtea dicam.

§. IV.

CVM græcorum ſcriptis dogmaticis eorum
coniungendi ſunt, qui maxime ad controuer
nent. Horum ea eſt differentia, vt in aliis co
græcos pugna committatur; in aliis autem ad
tinos, quibus præcipue media ætate bella ind
conſtat, ac recentiori tempore etiam contra r
cleſiæ doctores.

Locum hunc vindicant ſibi ſcripta controuer
ipſos græcos ortæ, de ſynodo florentina ac q
decreta fuerat, eccleſiaſtica concordia inter gr
tinos; prætereo autem iſta, vtpote ſupra a me c
rata. Similem litem inter græcos peperit CYRI
CARIS *confeſſio chriſtianæ fidei*, quam nonnulli
probarunt; alii contra, quum exiſtimarent, ill
eccleſiæ græcæ doctrina alienam atque ad refo

quæ ab ecclesiæ græcæ dogmatibus abhorreat, est. De ipsa confessione hac supra egi atque duxi, qui de illa commentati sunt.
es fuerint media ætate inter græcos ac latinos pontificis romani: de variis ritibus, præser- panis, num ille fermentatus; an azymus esse cra cœna? de processione spiritus sancti atque us: quæ vtriusque partis scripta prodierint, rui. Recentiori tempore patriarcha constan- is, Ieremias, cum theologis tubingensibus de gustanæ confessionis disputauit ac de illis ita ios adprobaret; alios contra reiiceret ac dog- æ græcæ defenderet. Quæ exaratæ sunt, lit- s opus complectitur, inscriptum: *acta et scri- um wirtembergensium et patriarchæ constantino- remiæ*, Vitemberg. MDLXXXIV. fol. et antea a im.

§. V.

VTVR scripta, quibus contra græcos dimi- um a pontificiis; tum a lutheranæ refor- lesiæ doctoribus. Quos primo loco nomi- alii gente quidem græci sunt; auctoritati ımodis episcopi romani se addixerunt; alii Vtrique maxime recentiori tempore ec- consensum cum latina; siue romana osten- ıt ac quum id agerent, simul quidem pro- a vera græcorum doctrina abhorrere; con- . esse putarunt, si istorum dogmata non a- ecte impugnarent ac mitiori, quam antea , disputandi ratione vterentur, vt felicius ıani rebus consulerent. Alii tamen latini qui directe græcos oppugnarent.
qui de ecclesia græca, cum romana concilian- , vtriusque consensionem aliis persuadere vo- ›stea sigillatim exponam, siue illi natione græ- ni fuerint. Igitur nunc ea scripta recensere, s est, quibus latini; siue pontificii cum græ- i sunt ac dogmata eorum impugnarunt. Per- ›cum hunc:

IO. SACRANVS, qui reliquit: *elucidarium errorum ritus ruthenici*, translatum, non integrum autem, in IO. LASITII; siue LASITZKI opus *scriptorum de Russorum, Moscouitarum et Tartarorum religione*, Spir. MDLXXXII. cuiusque caput secundum separatim prodiit, sub titulo *errores atrocissimorum Ruthenorum*, MDVIII. 4. * Auctor infensissimum animum erga Ruthenos monstrat.

IO. LASCIVS in *catalogo errorum Moscouitarum*: **

PETR. SCARGA, qui scripsit de *Russorum erroribus de caussis, propter quas graeci a romana ecclesia defecerunt*: ***

LEO ALLATIVS, qui in eo quidem operam maxime posuit, vt contra protestantes consensum græcorum cum pontificiis ostenderet; data tamen occasione ipsos græcos oppugnauit: immo varios libros aduersus eos composuit. In numero istorum sunt: *Græcia orthodoxa*, duobus voluminibus, Rom. MDCLII. et MDCLIX. 4. vbi scripta græce et latine exhibuit, quorum auctores latinis fauebant, eo animo, vt istos, tamquam testes, contra græcos vere tales adduceret: *de ætate et interstitiis in collatione ordinum etiam apud græcos seruandis*, Rom. MDCXXXVIII. 8. *vindicia synodi ephesinæ et Cyrilli de processione ex patre et filio spiritus sancti*, Rom. MDCLXI. 8. *de octaua synodo photiana*, Rom. MDCLXII. 8.

MICHAEL NAV in *ecclesiæ romanæ græcæque vera effigie ex variis tum recentibus, tum antiquis monumentis singulari fide expressa: romanis græcisque exhibita*, Par. MDCLXXX. 4 quo opere Allatii atque aliorum exempla secutus, monstrare adnisus est, admirabilem, vt titulus habet, consensionem vtriusque ecclesiæ, græcæ ac latinæ esse; re ipsa autem contra græcos, a latinis alienos, pugnat.

MARTINVS SZENT-IVANY, qui libellum, latine scriptum ac germanice redditum, huius tituli: *zeit vnd streit abhandlung von dem anfang, fortgang vnd abnehmung der griechischen kirche*

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1731. p. 166.

** exhibetur in RAYNALDI *continuat. annal. Baronii ad ann.* MDXI *num.* 67. sq. *tom.* XX. p. 180.

*** exstat hoc ingenii monimentum in LASITII *scriptoribus de Russorum, Moscouitarum et Tartarorum religione* p. 220.

nnung, wie auch von der mit vielen verlangen er-
iedervereinigung der griechen mit der römischen
uctoritate ac iussu cardinalis Leopoldi de Kolo-
t, Vienn. MDCCIV. 12. ac probare conatus est,
m fuisse caussam, cur græci a latinorum cœtu se
nt; eo autem nomine necesse esse, vt redeant
m romanam atque in pristinam eius communio-
tuantur. Quæ aperte falsa sunt ac iam dudum
atata, ea auctor repetit: *

HANVS DE ALTIMVRA in *panoplia contra schis-*
um, qua romana et occidentalis ecclesia defenditur
riminationes Nectarii, nuperi patriarchæ hiero-
quas congessit in libro de primatu papæ, Paris.
I. 4. Auctor operis huius est MICHAEL LE-
aicque sub *Stephani de Altimura* nomine latet.
scripta, quibus pontificii contra græcos dispu-
ioniam autem ad singularia argumenta spectant,
ostea exponere, mecum constitui.

§. VI.

ATA græcorum ita comparata sunt, vt lu-
que ac reformati, sibi datam esse prouinciam,
mauerint, ea confutandi. In aliis doctrinæ
ti a latinorum; ita etiam a nostra ecclesia
de processione nimirum spiritus sancti: de
eiusque administratione: de esu sanguinis
de statu animarum, a corporibus post mortem
, ante vniuersum iudicium: de coniugio
secundo: de baptismo; in aliis autem cum
m cœtu, saltem quodam modo, consentiunt.
generis græcorum dogmata quum erronea
andis illis cum nostræ; tum reformatæ ec-
res operam dederunt, ex instituto pariter ac
ne.

ter lutheranos græcorum errores iusto ordine
i studio confutauit, vnicus est GVSTAV. GEORG.
IVS. Edidit is: *breuiarium controuersiarum, cum*
eccle-

---

* ECCIVM in *adpend.* libri: *abbildung der alten vnd neuen*
. kirche, p. 76.

in *notis ad* ANGELI *enchiridion de ſtatu* *corum:* VEIELIVS *exercitatione de eccleſi* HEINECCIVS in *der abbildung der alte* *chiſchen kirche*, quibus ſcriptis adnumer SCHRAMMII diſſertationes de *controuerſi* *græcos et euangelicos*, Helmſt. MDCCXX

Reformati itidem laudabilem operam vt praua græcorum dogmata confutare IO. HENR. HOTTINGERVS, qui quum NEM ALLATIVM nimis temere conatur nem eccleſiæ græcæ cum romana oſtend oppoſuiſſet: *Hottingerum*, *fraudis et im* *conuictum*, Rom. MDCLXI. 8. * cauſſam ſu *Allatio*, *nimiæ temeritatis conuicto:* ** *collatione ſententiarum græcorum recentior* *veterum placitis:* THOMAS SMITHVS *hodierno ſtatu*, quorum antea itidem menti quamuis illis locum inter ſcriptores hiſto quodam tamen modo iſti et huc referendi corum dogmata ac ritus ita recenſent, vi tiam ſuam ferant. Qui ſingula capita t adcuratiori examinaret ſtudio, nullus ex matos.

gularibus argumentis iisque controuerſis expoſitum diſputatum eſt: de imperio pontificis romani: de proceſſione ſpiritus ſancti: de ſacra cœna, ſpeciatim transſubſtantiatione, pane azymo et fermentato, conſecratione: de purgatorio: cultu imaginum pictarum, ita vt græci dogmata atque inſtituta ſua defenderent; aduerſarii autem ea vel impugnarent; vel cum romanis placitis ac moribus conciliare conarentur.

Diſceptatum fuit:

I. de *imperio pontificis romani*, quod omni tempore germani græci impugnarunt; romani autem præſulis adſeclæ omni ſtudio tueri adniſi ſunt. In illis recentiore ætate NECTARIVS, patriarcha hieroſolymitanus, *confutationem imperii papæ in eccleſiam*, non contemnendam, ſcripſit, quæ græce Iaſſii in Moldauia MDCLXXXII. edita eſt ac deinde, interprete *Petro Allixio*, latine prodiit, Londin. MDCCII. 8. * librum hunc STEPH. ALTIMVRA; ſiue MICH. LEQVIEN ex inſtituto refutandum ſuſcepit in *panoplia contra ſchiſma græcorum*, antea a me memorata:

II. de *proceſſione ſpiritus ſancti*, num illa ex patre filioque; an ex ſolo patre fiat? de qua tamen plura media ætate; quam recentiore diſputata ſunt græcique multa ſcripta compoſuerunt, ad id comparata, vt dogma de proceſſione ſpiritus ſancti ex ſolo patre ſtrenue defenderent. De quibus vti ſupra diſſerui; ita tantum addo, LEONEM ALLATIVM reliquiſſe *enchiridion de proceſſione ſpiritus ſancti*, Rom. MDCLVIII. 12. ALOYSIVM autem ANDRVZZI edidiſſe: *conſenſum græcorum latinorumque patrum de proceſſione ſpiritus ſancti e filio*, Rom. MDCCXVI. 4.

III. de *ſacra cœna*: inprimis de quæſtione: num conſenſus ſit græcorum ac latinorum in doctrina de ſacramento hoc; nec ne? Poſtquam enim celebratiſſimus liber: *la perpetuité de la foy de l'egliſe catholique touchant l'eucharistie*, inſcriptus, prodierat, materiam ille præbuit magni certaminis inter pontificios ac reformatos de iis, quæ græci

* *erudit.* MDCCIII. p. 292. *memoir. de Treuoux*, MDCCIV. p. 35. BERNARDI *nouuell. de la republiqu. des lettres*, MDCCII. *iul.* p. 112.

ci de ſacra cœna: ſpeciatim de transſubſtantiatione ſta
ac num cum illis; an cum his conſpirent. Pontificii
pugnarunt pro conſenſione eccleſiæ græcæ ac rom
nominatim: ARNALDVS, NICOLIVS ac præter
EVSEBIVS RENAVDOTIVS, qui varia ſcripta hanc in
iuris publici fecit, vti ſunt: *adpendix ad acta, quæ
græcorum de transſubſtantiatione fidem relata ſunt in
de perpetuitate fidei;* ſiue Gennadii conſtantinopol
Meletii alexandrini, Nectarii hieroſolymitani, M
Syrigi et aliorum opuſcula, græce cum verſione et
uationibus, Paris. MDCCIX. 8. * *defenſe de la perp
de la foi contre les calumnies et fauſſetes du liure in
monumens authentiques de la religion des grecs*, **
MDCCIX. 12. *** item: *la perpetuité de la foi de l'egl
tholique touchant l'eucharistie, tome quatrieme, contenu
examen particulier de la conformité de la doctrine des
et des tous les chretiens orientaux auec celle de l'egliſe l*
Paris. MDCCXI. 4. * quæ et alia, ad hiſtoriam certa
de *perpetuitate fidei* ſpectantia, ſupra copioſe enu
Defenſoribus conſenſus vtriusque eccleſiæ, græcæ
tinæ, in doctrina de ſacra cœna iungendus eſt RICH
SIMON, qui itidem in variis ſcriptis id egit, vt co
ſionem hanc aliis perſuaderet, nimirum: in *fide e
orientalis; ſeu Gabrielis, metropolitæ philadelphienſis, opu
nunc primum de græcis conuerſis, cum notis vberioribus,
bus nationum orientalium perſuaſio maxime de rebus euc*

---

* *iournal des ſauans* MDCCX. *ianuar.* p. 3.

** liber hic a IACOB. AYMONIO, Hag. comit. MDCCVIII. 4
tus eſt; poſtea autem ita inſcriptus: *lettres anecdotes de
Lucar*, ceter. Amſtelod. MDCCXVIII. 4. ſe conſpiciendum
buit. Auctor probare voluit, plurimas fidei confeſſiones
ſtianorum orientis, quas defenſores *perpetuitatis fidei* con
formatos produxerunt, falſas eſſe atque adulterinas:
BERNARD in *nouuell. de la republ. des lettres*, MDCCVIII.
p. 203. *abgeſonderte biblioth. part.* I. p. 32. vbi AYM
liber, ſub memorato nouo titulo: *lettres anecdotes*, ceter. co
recenſetur, ſine vlla mentione prioris inſcriptionis, veluti no
monimentum.

*** *memoires de Treuoux*, MDCCX. *april* p. 623. BERNARDI
les de la republiqu. des lettres MDCCX. *april.* p. 435.

* *memoir. de Treuoux*, MDCCXII. *mai.* p. 743.

libris praesertim manuscriptis; vel nondum Latio lustratur, Paris. MDCLXXXVI. 4. aduersus Io. Clau- *histoire critique de la creance et des coutumes des s Leuant*, Francof. MDCLXXXIV. 8. ac sub titulo: *itique des dogmes et des controuerses des chretiens* , Treuolt. MDCCXI. 8. in libro: *la creance de ntale sur la transsubstantiation*, Paris. MDCLXXXVII. a Thom. Smithum, de qua controuersia itidem me plura dicta sunt. Iis, qui pro defendenda *te fidei* arma sua adhibebant, reformati restite- Claudius, Petr. Allixius atque alii, et in eo stu- carunt, vt ostenderent, graecos neutiquam de sacra m pontificiis consentire.* Quae hanc in rem ab a atque in lucem prolata sint, ea etiam antea indi- d idem dogma de diuiniori epulo pertinet quaestio, ecos ac latinos controuersa: qualis panis in sacra lhibendus sit? num azymus; an fermentatus? de ea disceptatum fuisse ac graecos pro azymo; utem pro fermentato pugnasse, constat. Bellum quam coeptum fuerat, id per longius tempus pro- est ac recentiore etiam aetate exstiterunt, qui ex hac de re exponerent. SISIMVS PERASTIA- aecus, quum in academia patauina litteris operam i euulgauit libellum de *christo, pascha suum prae- atque in pane fermentato celebrante*, quem ibidem s singulari commentatione MDCCXXX. confutauit. hunc, inter curiae romanae addictos pro pane, fer- xperte, contra graecos scripserunt: IO. MABIL- i in *dissertatione de pane eucharistico, azymo et fer-* , Paris. MDCLXXIV. 8. de qua supra disserui, et IO. INVS in *coniecturis de perpetuo azymorum vsu in latina; vel saltem romana*, Rom. MDCLXXXVIII. 4. ostrorum sacrorum doctores IO. GOTTFR. HER- VS edidit: *historiam concertationum de pane azymo entato in coena domini*, Lips. MDCCXXXVII. 8. quae ac diligenter descripta atque ita comparata est, vt

 ipsi

aestione: num consensio sit graecorum ac reformatorum; ne? disseruit OLEARIVS in *oratione de frustra iactato re- atorum cum graecis consensu*, Francof. MDCLXXX. 4.

ipsi controuersiæ, recte et intelligendæ et diiudicand tam lucem adferat. Quod ad consecrationem panis in sacris epulis eiusque formam adtinet, IO. ER GRABIVS reliquit: *defensionem ecclesiæ græcæ contra nam in articulo de consecratione elementorum eucharist* latine scriptam et post auctoris obitum cum interp ne anglicana publicatam, Lond. MDCCXXI. 8. vbi pontificios probare adnititur, græcos recte sentire, negent, consecrationem panis ac vini sola recitation borum christi: *hoc est corpus meum: hic est sanguis me* solui; statuant autem, requirere illam, vt non sol cta verba seruatoris recitentur; verum etiam preca ad deum, velit demisso spiritu sancto panem ac sanctum reddere et in corpus et sanguinem transm Quum IO. RVDOLPHVS KIESLINGIVS in lucem disset: *historiam concertationis græcorum latinorum transsubstantiatione in sacra eucharistia. sacramento*, MDCCLIV. 8. HERMANNVS quidem SCHOLLI *ecclesiæ orientalis et occidentalis concordiam in trans tiatione*, historiæ concertationis, *a D. Kieslingio ficta, sitam*, Ratisbon. MDCCLVI. 4. diuulgauit; concordia aut clesiæ orientalis atque occidentalis, ab eo ipso ficta, peruersa interpretatione quorumdam locorum in monimentis, inprimis earum vocum, in quibus mom controuersiæ positum est. Denique adiicio: MELCI ZEIDLERI *euolutionem duarum quæstionum circa sent Moscouitarum de sancta eucharistiæ mysterio*, quæ post manuscripta ab auctore relicta fuerat, illa postea iuris lici facta est. ** Altera quæstio est: num Rutheni substantiationem adprobent? altera: num iidem sacramentum, quod manibus sacerdotum tractatur, dei proprio adficiant, eamdem ipsam substantiam, qu tentibus omnibus, ante consecrationem panis est?

IV. de *purgatorio*, de quo nonnulli singulari ita commentati sunt, vt vel græcos confutarent; vel latinis conciliarent: PETRVS ARCVDIVS in libr *purgatorio, vtrum detur et an per ignem sit?*

MDC

* *act. eruditor.* MDCCXXII. p. 276.

** in *der samlung von alten vnd neuen theolog. sachen*, 1735. p. 30.

. et MDCXXXII. 4. atque in alio de *purgatorio*
ersus Barlaamum monachum, Rom. MDCXXXVII. 4.
LATIVS de *vtriusque ecclesiæ orientalis atque occi-*
perpetua in dogmate de purgatorio consensione, cum
epistola ad Boineburgium de *perpetua ecclesiæ orien-*
tis occidentalis tum in dogmate; tum in ritibus con-
epistola ad Nihusium de *communione græcorum*
specie et de textu Macchaæorum de sacrificio pro mor-
e aliis, Rom. MDCLV. 8. ac cura *Nihusii* Francof.
8. in qua tamen editione omnia græca loca rescissa
RANCISC. ROSSERIVS, cuius prodiit: *aduocatus*
, contra græcos: *συνήγορος τῶν ψυχῶν τῶν ἐν*
ρίῳ τιμωρουμένων, Paris. MDCLI. Addatur: IO.
QVENSTEDTIVS *exercitatione de ecclesiæ latinæ*
aliis dissensione in dogmate de purgatorio, Vitemberg.
L.
e *cultu imaginum pictarum*, quas quum græci reli-
amore prosequuntur; a sculptis autem abhorrent,
INNOCENS ANSALDVS edidit: *dissertationem de*
publico apud ethnicos pictarum tabularum cultu, ad-
tentiores græcos, Venet. MDCCLV. 4. eaque, non
ditione ac moderatione, probare adnisus est, non
esse, cur græci, venerationis erga pictas imagines
tabulas sculptas ac statuas colere nolint.

§. VIII.

a ac qualis consensio sit ecclesiæ græcæ cum
celebris est quæstio, multum controuersa ac
Pontificii et qui ad hos se adiunxerunt, græ-
studio id egerunt, vt aliis persuaderent, egre-
concordiam vtriusque ecclesiæ, in iis quoque
de quibus germani græci pontificis romani
grauissimorum errorum arguunt. Eam in rem
ipta iuris publici fecerunt; quibus autem lu-
c reformati se opposuerunt, ac luculenter mon-
minus esse talem græcæ ac romanæ ecclesiæ
nem, qualem pontificii fingant, hosque non
d meditari, nisi vt græcos per fucum ad se trahe-
ie imperio subiicerent præsulis romani. Quæ
iussa prodierunt, vtriusque partis scripta sunt:

PETRI ARCVDII de *concordia ecclesiae occidentali orientalis in septem sacramentorum administratione libri* quod opus primum Romae * prodiit: deinde Pa MDCXIX. fol. MDCXXVI. fol. MDCLXXIX. 4. ac quemad dum memoratur, MDCLXXXII. 4. res autem dubia est quarta hac parisiensi editione, illam vere lucem adspe nec annum vitiose descriptum esse. ** Contra libros IO. BAPTISTA CATVMSYRTVS *veram vtriusque ec sacramentorum concordiam* edidit Venet. MDCXXXII. 4. Reprehenditur Arcudius, quod nimium vehemens in cos fuerit atque interdum magis iniuriis pugnauerit; q solidis rationibus:

LEONIS ALLATII de *ecclesiae occidentalis atque talis perpetua consensione libri tres*, Colon. Agripp. potius Amstelodami, MDCXLVIII. 4. Accesserunt ei dissertationes de *dominicis et hebdomadibus graecorum, missa praesanctificatorum apud graecos, ad Bartholdum N* cum huius adnotationibus de *communione orientali specie vnica.* Vti in aliis scriptis; ita etiam in hoc tius singularem eruditionem atque admirandam grae monimentorum, haud editorum, notitiam mons merito autem in vitiis eius numeratur studium, gr rum dissensum ab ecclesia romana nimium extenuandi que cum latinis conciliandi. Patet hoc inprimis e ducto eius opere, in quo licet id maxime egerit, vt sensum vtriusque ecclesiae ostenderet; minus tamen ter in argumento hoc pertractando versatus est. Quae tradidit, ea non tam consensionem; quam diss graecorum ac latinorum produnt ac confirmant. iam dudum doctissimi viri iudicarunt, opus hoc scribendum fuisse: de *ecclesiae occidentalis atque orient perpetua dissensione.* Mirum igitur non est, fuisse c no

* editionem hanc relatam legimus apud FABRICIVM *bibl. vol.* X. p 417. et NICERONIVM *memoir. tom.* XL. p. 19 la autem anni mentio fit: conf. LILIENTHALII *theol. bi tom.* II p 143.

** conf CLEMENT in *biblioth. curieus. historiqu. et critique,* II p. 14.

*** de libro hoc plura habentur in SIMONIS *biblioth. crit.* tom *cap.* 21. p. 223.

s; tum reformatæ ecclesiæ doctoribus, qui falsa
ie erronea confutarent. Impugnarunt illum
s, HOTTINGERVS, CLAVDIVS atque alii, *
vti et de ALLATII libro de *vtriusque ecclesia orien-*
e occidentalis perpetua in dogmate de purgatorio
antea differui:

AMI ECCHELLENSIS *concordia nationum chri-*
per Asiam, Africam et Europam, in fidei catholica
r, apud borealis Europa protestantes deferi contra
rr ceptis, indicata ab Abrahamo Ecchellensi maro-
eone Allatio, studio *Barth. Nibusii* cum eiusdem
protestantium academias programmatibus, Mogunt.
. Ad quarum consensum prouocatur, nationes
onitæ, armeni, nestoriani, melchitæ, iacobitæ at-
quæ licet in grauissimis doctrinæ christianæ ca-
veritate aberrent atque ab ipsis pontificiis ad hæ-
liungantur; attamen auctor de illarum consen-
ecclesia romana gloriatur, eam tantum ob caus-
in traditionibus quibusdam; aut ritibus super-
im latino cœtu conspirent:

III ANDRVZZI *vetus Græcia, de sancta romana*
re sentiens; siue responsio ad Dositheum, patriar-
osolymitanum, græce et latine, V iet. MDCCXIII. 4.
res libros diuisum, quorum primo probare au-
titur, Petrum a christo constitutum fuisse prin-
oostolorum atque vniuersæ ecclesiæ episcopum:
numquam defuisse; nec deesse Petri successorem
e ac potestate, huncque vere esse pontificem ro-
tertio oppugnat Dositheum, qui græce ediderat
em variorum scriptorum græcorum, qui se ad
n romanorum potestatem impugnandam contule-
sii in Moldauia MDCXCIV. tribus voluminibus
Oo 4 fol.

* de hoc ALLATII opere: REIMMANNI *catalog. bibl.*
. 799. LILIENTHALII *theol. bibl. tom.* II. p. 151. NI-
SII *memoir. tom.* VIII. p. 105. CLEMENT *bibliotheq.*
:, *historique et critique, tom.* I. p. 189. DVPINII *biblioth.*
teurs ecclesiastiqu. tom. XVIII. p. 4. BAVMGARTENII
:ht. von merckwürdigen büchern, vol. III. p. 346.

proponitur commune ecclesiae vtriusque, graeca
fragium de iis, quae omnino praemittenda sunt
atque obiter et Graecia aduersus calumniatore
praecipue photianorum ineptiae refelluntur, P
fol. opus maxime eruditum atque omni stud
tem adcuratiori ordine elaboratum. Aucto
romana sacra amplexus fuisset; nonnumqu
tinos perstringit, graecis, vt existimat, ini
nat etiam protestantes hocque nomine ref
inter horum aduersarios; tum eos, qui co
que ecclesiae, graecae ac latinae, voluerunt mo
Anglos IO. IOCKSTONVS *epistolam* contr
dedit autem COMNENVS *responsionem* ad
MDCCIII. 8.

STEPHANI IAVORSKII *lapis; siue pet*
doxis sanctae ecclesiae ad confirmationem et spirit
nem; offendentibus autem ad lapidem offensioni
resurrectionem et emendationem, lingua ru
MDCCXXVIII. fol. ** Liber hic iussu Petri
consensu benedictioneque sanctissimae syn
habet, conscriptus est; postquam autem im
I. cognouerat, illum mendaciorum, calumn
ciorum in lutheranos ac reformatos plenu
hibuerat, illum iuris publici fieri, iste no

imaginibus: de cruce: de ſanctis in cælo: de ſacra cœna: de inuocatione ſanctorum: de animabus beatis: de beneficiis, quæ præſtari debent mortuis, per preces, eleemoſynas, ieiunia ac præcipue ſacrificium ſine ſanguine: de traditionibus: de liturgia: de ſanctis ieiuniis: de bonis operibus atque in adpendice de pœna hæreticorum. Exponit de his rebus eo modo, vt frigidis ac ieiunis argumentis vtatur: vt non aliis armis, niſi calumniarum, inſtructus contra proteſtantes pugnet: vt de controuerſiis pontificiorum cum ruthenis taceat: vt luculenter pateat, librum hunc compoſitum fuiſſe ad lutheranos reformatosque græcis odioſos reddendos; horum autem animos latinis conciliandos. Quæ et cauſſa eſt, cur opus hoc prudentioribus ruthenis valde diſpliceat. Nullus exſtitit, qui id integrum confutaret. Quædam tamen illius capita ſunt profligata a IO. FRANCISC. BVDDEO in *epiſtola apologetica pro eccleſia lutherana contra calumnias et obtrectationes Stephani Iauorskii ad amicum, Moſcuæ degentem*, Ien. MDCCXXIX. 4. IO. THEOD. IABLONSKIO in *genio Stephani Iauorskii ex eius opere poſtumo theoſophico*, petra fidei *dicto*, *in epiſtola familiari reuelato*, ſine auctoris nomine edito MDCCXXX. 4. IO. LAVR. MOSHEMIO diſſertatione de *pœnis hæreticorum*, Helmſtad. MDCCXXXI. GEORG. BERN. BVLFINGERO, qui in lucem emiſit: *Iauorskii diſcurſum de pœna hæreticorum, nouiter ab eccleſia ſe diuellentium, in latinum idioma translatum et notulis adauctum*, Tubing. MDCCXXXI. 4. Nec defuit tamen in pontificiorum cœtu Iauorskii defenſor, quippe cuius partes contra Buddeum ſuſcepit BERNARD. RIBERA atque edidit: *reſponſum ant-apologeticum eccleſiæ catholicæ contra calumnioſas blaſphemias, Io. Franc. Buddei nomine euulgatas, in orthodoxos latinos et græcos quo petræ fidei, a Stephano Iauorskio ad euertendum lutheraniſmi pantheon iactæ, repetitur ictus*, Vienn. MDCCXXXI. 4. ita comparatum, vt id ab ipſis pontificiis improbatum fuerit atque in Moſcouia proſcriptum. Quum CHR. MATTH. PFAFFIVS *breues ſtricturas*, Tubing. MDCXXXIII. 4. in illud publici iuris fecit, pro cauſſa ſua RIBERA librum emiſit, huius inſcriptionis: *echo fidei, ab orientali eccleſia Moskouiæ perſonantem vocem vix non ingeminans, arctoæ hydræ ... ſuperans, photiano licet vinculo balbutiens, angelica*

theologiæ pharmaco conualescens, *heterodoxia repurgata* ... *siam adunans*, *opus theologicum* ceter. ex quo titulo, ... inepto atque obscuro, haud difficulter colligendum ... qualis sit libri huius conditio ac dignitas.*

Inter pacificatores ecclesiæ latinæ ac græcæ, de qui... adhuc exposui, locum sibi etiam fecerunt: MICHAEL ... in *ecclesia romana graecaque vera effigie:* BARTHOLD. ... HVSIVS atque alii. Quum de illis supra disserui, ... nunc dimittendos esse puto. Quemadmodum ponti... nullam occasionem negligunt, græcos ad concordiam ... latinis adducendi; siue istos imperio pontificis romani subiiciendi; ita doctores quidam sorbonnici Russorum i... peratori Petro I. quum is Parisiis commoraretur, ... ptum exhibuerunt eoque monstrare sibi sumserunt, ... difficultate coniungi posse ecclesiam ruthenicam adeo... et græcam cum romana. Scriptum hoc, nondum litte... rum formis impressum, in manus IO. FRANC. BVDDEI incidit hicque suarum partium esse, existimauit, vt ost... deret, coniunctionem vtriusque ecclesiæ non tam faci... esse, ac sorbonnici doctores contenderent; nec a ... sine libertatis iactura adprobari posse. Præstitit id ... commentatione inscripta: *ecclesia romana cum ruth... irreconciliabilis; seu scriptum aliquod doctorum quorundam sorbonnicorum, augustissimo Russorum imperatori ad vtriusque ecclesiæ vnionem ei suadendam exhibitum, modeste exp... et animaduersionibus illustratum*, Ien. MDCCXXIX. 4.** ger... manice: *erœrterung der frage: ob eine vereinigung der rœ... misch catholischen vnd russischen kirchen zu hoffen sey?* eod... loco atque anno 8. Similis argumenti est STANDL... opusculum anglicum, cuius interpretatio germanica ... titul...

---

* MARTINI *nachricht von Rußland* p. 33. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 155. *act. eruditor.* MDCCXXIX. p. 226. ... *lung von alten vnd neuen theologischen sachen*, 1729. p. 64... 1733. p. 480. FEVERLINI *dissertatio de religione ruthenorum ho... dierna*, p. 24. ZELTNERI *breuiarium controuersiarum. cum gr...* p. 23.

** *act. erudit. supplement. tom.* VII. p. 434. *deutsch. act. erudit.* ... V. p. 853. *abgesonderte biblioth.* p. 849.

uberzige warnung an die moscowitische kirche, bstellungen der rœmischen kirche sich zu huten, XCCVIII. 8. prodiit. Monstratur in eo, religio- ıam multum discrepare a græca et ruthenica ncipum atque ecclesiæ infringere.

CAPITIS QVINTI
DE
IS THEOLOGIAE POLEMICAE
SECTIO XVII.
DE
CONTROVERSIARVM LVTHERANORVM DOMESTICARVM.

ΣΥΝΟΨΙΣ.

rsiarum cum crypto- I.
§. II.
§. III.
, § IV.
aro §. V.
§. VI.
uctore antinomorum
rustana, interim *ad- II.*
boris §. IX.
cordia §. X.
lubero §. XI.
nno § XII.
o XIII.
giessenses ac tubin- tu exmanitionis chri-
, Rathmanno § XV.
, §. XVI.
to aliisque theologis ·us ac regiomontanis

§. XVII - XXI.
Ioann. Musæo §. XXII.
Melchior. Stingero §. XXIII.
Philipp. Iacob. Spenero atque aliis theologis sic dicti pietissimi caussa §. XXIV - XLI.
De termino gratiæ §. XLII XLVII.
Cum Io. Guil. Peterseniо §. XLVIII- LVI.
Cum fanaticis, Rosenbachio, Ræmlingio, Daut.o, Tennhardto, Tuchtfeldio, Fendio, Paris §. LVII.
Inprimis Io. Conr. Dippelio §. LVIII LIX. LX.
Cum comite Zinzendorfio atque herrnhuthianis § LXI LXVI.
Scriptis his enarratis adduntur ea, quibus disceptatum est partim de singularibus quibusdam argumentis §. LXVII.
Partim de libris nonnullorum theologorum, Arndii, Arnoldi, Melodii §. LXVIII. LXIX. LXX.

M Lutherus e vita abierat, multa intestina bel- siæ nostræ commota atque ita continuata sunt,

vt quum alterum esset exstinctum, alterum
post sequeretur. Primas turbas fecerunt *cry*
quemadmodum adpellantur; siue illi, qui i
stanam confessionem; in pectore autem Cal
nam clausam habebant, hancque clandesti
disseminabant, eo consilio, vt religio nostr
stirparetur. Malum hoc in Saxonia ortum
cipes illius auctores fuerunt theologi vitemb
quamuis id tolleretur; iterum tamen in ho
mos irrepsit. Eam ob caussam necesse est,
inter saxonicum crypto-caluinismum priore
riorem ante oculos ponamus, si rem ac q
pertinent, scripta distincte scire velimus.

Quum occulti Caluini adseclæ ad error
pagandos varia scripta componerent; minus
doctrinæ lutheranæ deessent defensores, mu
partis libri in lucem exierunt. Iam anno
PAVLLVS EBERVS edidit: *piam et in verbo*
adsertionem: declarationem et confessionem de sac
domini nostri iesu christi, Vitemberg. 8. ac si
a reformatorum placitis de sacra cœna hau
quum statuit; impios in ista solum panem
cipere. Plura posthæc scripta doctores vi
dederunt: maxime anno MDLXXI. iisque haud
diderunt, se propensos esse erga reformatos
ditari, vt falsa eorum dogmata in lutheran
insinuarent. Quæ in lucem protulerint: qu
opposita, hæc tabula indicat:

I. *catechesis*, *continens explicationem simplic*
decalogi, *symboli apostolici*, *orationis dominicæ*,
pœnitentia et de sacramentis, ceter. de qua qu
posui, nunc quædam tantum addere, mihi
sertim de scriptis, aduersus catechismum hu
solet, vitembergensem editis. Ad classem il
nent: 1.) *der theologen zu Iena warnung vor*
vnd sacramentirischen catechismo etlicher zu wit
MDLXXI. 4. Heshusii videlicet, Wigandi,
Kirchneri: 2.) *der theologen im furstenthum*
dencken; oder censura von dem neuen wittenbe

Luneburg. MDLXXI. 4. 3.) *der theologen zu Braunschweig bedencken von dem neuen wittenbergischen catechismo* ... *der gantzen christenheit zur warnung ausgangen*, ... MDLXXI. 4. cui Chemnitius atque omnes pastores ... Brunsuigæ nomina sua subscripserunt: 4.) *der lehrer* ... *Braunschweig bedencken vom catechismo etlicher wittenbergischen*, MDLXXI. 4. quod consilium scriptum est a ... ologis guelpherbytanis: 5) *index cinglianorum quorumdam errorum, in catechesi vitembergensi noua comprehensorum, annotatus a ministris ecclesiæ halensis*, MDCLXXI. 4. cuius auctor SEBAST. BOETIVS esse dicitur: 6) *der mansfeldischen theologen bericht vnd bekanntnis von dem wittenbergischen catechismo*: 7) *treuhertzige warnung des gottesgelehrten frommen dieners christi zu Braunschweig D. M. K. wieder den neuen caluinischen catechismum der theologen zu Wittenberg*, Regiomont. MDLXXI. 4. quod scriptum MARTINVS CHEMNITIVS composuit, a senatu halensi rogatus, vt sententiam suam de catechismo vitembergensi declararet; *Ioach. Mœrlinus* autem illud sub adducto titulo edidit.* Quæ nunc recensui, scripta, vno volumine iuncta, cum quibusdam aliis, itidem contra clandestinos caluini sectatores in lucem emissis, prodierunt in *der einhelligen bekanntnis vieler hochgelahrter theologen vnd furnemer kirchen der alten augspurgischen confession, aus wohlgegrundeter lehre gottesworts vnd schriften Lutheri, auf begehren etlicher hohen potentaten in offenen drucke* 1571. *nach einander gethan von dem catechismo der neuen wittenberger*, ceter. Ien. MDLXXII. 4. cum præfatione *Casp. Melissandri.* Aduersus eumdem catechismum alii theologi scripserunt, nominatim: WESTPHALVS, SELNECCERVS, HESHVSIVS, MOERLINVS; attamen tantum abfuit, vt vitembergenses agnoscerent, se a veritate discessisse, vt in erroribus permanerent: immo catechismum suum contra aduersarios defendere, sibi sumerent. Eam in rem in lucem exierunt: *ausschreiben decani, doctoren vnd professoren der theologischen facultæt zu Wittenberg an alle fromme christen von wegen der auflagen vnd*

* ... etiam est in REHTMEYERI *kirchenhistor. der stadt* ... *schweig, part.* III. in *den beylagen* p. 179.

vnd verleumdung wieder den neulicher zeit zu W ausgegangenen catechismum, Vitemb. MDLXXI. 4. alia editio habetur, vbi in titulo decanus et the tembergenses, auctores, non nominantur, ac *l nes gottesfurchtigen, treuen, gelehrten vnd wohl lehrers der christlichen kirche von dem wittenberg techismo*, MDCLXXI. 4. quod scriptum a *Sigefri* pro vitembergensibus Magdeburgi editum esse, legitur:

II. *christliche fragstuck von dem vnterschied d artickel des apostolischen glaubens bekanntnis, daß ch himmel aufgefahren sey vnd nun sitze zur rechten allmachtigen vaters*, ceter. *zu wiederlegung der ne verfelschungen, so vnter den angemasten schein der Lutheri vnd corporis doctrinæ von etlichen durch ausgesprengt worden*, Vitemb. MDLXXI. 4. cui etiam alia editio eiusdem loci atque anni exstat. vitembergenses theologi de adscensione christi in sessione eius ad dextram patris ita loquuntur, difficulter pateat, eos communicationem idiomat ciatim omnipræsentiam christi hominis negare hc mine et peruerse alios docere de statu exinanitio exaltationis christi. Repugnauit illis præcipue SELNECCERUS atque edidit: *christliche, wahre vnd træstliche fragstuck vnd antwort von dem ar sers christlichen glaubens, daß christus gen himmel ren sey vnd sitze zur rechten gottes*, MDLXXI. 4. *monefactionem de verbis act* III. oportet christu capere, MDLXXI. 4. cui vitembergenses opposuer *sputationem grammaticam de interpretatione græca borum, act.* III. ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δ *complectentem* ἠθολογίαν *responsionis, qua collegium cum academia vitembergensis vti posset ad chartan verbis superioribus diebus editam, cui nomen est pr Nicol. Selnecceri*, Vitemb. MDLXXI 4. pro Selne tem prodiit: *disputatio grammatica de loco act. temberga a quodam bilioso scripta et edita contra rum, vna cum breui* ἠθολογία *responsionis, qua S vti posset*, Volferbyt. MDLXXI. Exstat etiam SELN

ntnis von der maiestat, auffart, sitzen zur rechten gottes vom abendmal vnsers herrn iesu christi, Heinrichstadt. CXL. 4.

I. *von der person vnd menschwerdung vnsers herrn iesu der wahren christlichen kirchen grundfest*, ceter. *neben hafter verantwortung auf die giftigen vnd bosbaftigen dungen, so von den propositionibus vnd catechismo, zu berg ausgangen, von vielen dieser zeit ausgesprenget* n, Vitemb. MDLXXI. iterum MDLXXII. 4. qui liber nter monstrat, quam audaces atque impudentes fu- vitembergenses theologi in defendendis ac dissemi- s Caluini dogmatibus, præsertim de communicatione atum diuinorum deque omnipræsentia christi secun- humanam naturam: quam acerbe inuecti fiat in aduer- suos, vindices veræ doctrinæ: quam nefarie eosdem in icorum ordinem adscripserint. Refutatus est liber hic *wiederholten christlichen, gemeinen confession vnd er- ng, wie in den saechsischen kirchen vermæge der heiligen vnd augspurgischen confession nach der alten grundfest theri wieder die sacramentirer gelehret wird*, Heinrich- MDLXXI. 4. Regiomont. MDLXXII. 4.* Exponitur ripto hoc de sacra cœna: de personali vnione duarum urum in christo: de eius adscensione ac sessione ad am patris. A CHEMNITIO illud compositum; ab totem theologis adprobatum est, quorum nomina in scripta sunt:

k. kurtze, christliche vnd einfaltige wiederholung der ntnis der kirchen gottes, in des churfursten zu Sachsen n, von dem heiligen nachtmal des herrn christi, samt diesser zeit in streit gezogenen artickeln von der person menschwerdung christi, seiner maiestat, himmelfart vnd zur rechten gottes, in der christlichen versamlung zu den gestellet, MDLXXI. 4. celebris ille liber, cuius nomi- ne: *consensus dresdensis, repetitio, wiederholung*, iterum iterum editus, sermone non solum germanico su- ris atque inferioris Saxoniæ; sed etiam latino sub ti- tulo:

---

* volumine inscripto: *einhellige bekanntnis*, atque antea ad- icto p. 86.

tulo: *repetitio breuis et simplex orthodoxa confessioni* Vitemb. MDLXXII. 4. Varia scripta ei opposita sun que: theologorum ienensium *erinnerung vnd warnu den fallstricken etlicher neuer sacramentschwermer z tenberg, in der neuen bekanntnis [illegible]iglich versteck welt damit zu berucken vnd zu verführen*, Ien. MDLX *die bekanntnis vieler hochgelehrten theologen vnd fur kirchen der alten augspurgischen confession von dem neu chismo der neuen wittenberger vnd von ihrer neuen gr auch von ihrem darauf beschlossenen neuen bekannt Dresden* Ien. MDLXXI. 4. LVCAE OSIANDRI *bericht von der kurtzen wiederholung der lehre im artickel d ligen nachtmals christi zu halten sey*, item: minist verbi diuini francofurtensium: *probe auf das furgeb cher sacramentirer, daß sie mit dem bekanntnis zu L gestellet, allerdings einig seyn*, MDLXXII. 4.

V. *exegesis perspicua et ferme integra controuersia d cœna*, MDLXXIV. 4. sine mentione loci, cuius IOACH. CVRAEVS esse dicebatur, postquam illa in prodierat; libellum autem hunc a theologis vitembe bus profectum esse, satis nunc constat. Adscribitur ZELIO et PEVCERO, maxime ERASMO RVDIN Exiit etiam germanice sub titulo: *exegesis, letz deutscht. Vnd ist diß das buch, darumb sich der stre heiligen abendmal neulich in Sachsen wiederum e* MDLXXV. 4. Summa eius est, quum christi cor cælo inclusum sit, illud neque in sacra cœna vere p esse; neque a conuiua ore accipi. Impugnata fuit hæc a IO. WIGANDO in *analysi exegeseos sacrame sparsæ in sede Lutheri*, Regiomont. MDLXXIV. 8. MANNO HESHVSIO in *adsertione testamenti christi blasphemam caluiniani anonymi exegesin*, MDLXXIV. STOPH. FISCHERO in *dem in der heiligen schrift grundeten bericht von dem hochwurdigen abendmal*, MDLXXV. 8.

Præter iam enarrata scripta, contra crypto-calu in lucem exierunt: *der würtenbergischen theologen b ge wiederholung vnd gründliche erklärung von der*

m naturen christi, Tubing. MDLXXI. 4. *fragstuck *
ort; oder erklärung der theologen in den dreyen
ten zu Leipzig, Wittenberg vnd Iena von der
gischen grunduest: neuen catechismo: exegesi: dresd-
consens, sammt andern sacramentirischen dergleichen
Dresd. MDLXXXI. 4. TILEMANNI HESHVSII
vnd gewisse anleitung, wie die wahre gegenwärtigkeit
vnd bluts iesu christi im heiligen abendmal aus vn-
lichen gründen göttlichen worts zu beweisen sey, Ien.
. 4. atque alia. *

adSmodum ea, quæ nunc recensui, ad priorem
crypto-caluinismum spectant; ita et posterioris
ra habemus: alia pro malo hoc propagando: alia
lud exstirpandum edita. In numero eorum sunt:
enbergischen theologen vrsachen, warum sie nicht be-
ven, sich in öffentliche condemnationes derer, so man
nennet, einzulassen, ceter. Vitemb. MDXC. 4.
e christlicher lehre, Vitemb. MDXC. 8. siue catechismus
caluinianus, a IO. SALMVTHO, vt coniectura est,
tus: ** *beweis articul, daß D. Pierius zu Wittenberg*
caluinist sey, MDXCI. *fernere beweis-articul wieder*
, eodem anno: *der studiosorum vittenbergensium be-*
aß D. Vrbanus Pierius kein caluinist sey, Vitemb.
4. *bericht von dem büchlein, welches* 1591. *vnter dem*
der wittenbergischen studenten ausgegangen, darin-
bren praeceptorem des caluinismi wegen entschuldigen,
. *beschreibung der caluinischen rotte, die sich in Sachsen*
lichen, Ien. eodem anno: GEORG. LYSTHENII *drey*
ans consistorium zu Leipzig wieder die wittenbergi-
luinisten, MDXCII. *widerlegung caluinischer lehr von der*
christi, wider den hofprediger Salmuth, MDXCV.
prodiisset: NICOL. BLVMII *leichenpredigt vber den*
custo-

rum, in quibus percensendis adhuc versatus sum, notitia
i sumi potest: ex HVTTERI *concord. concord.* LOESCHERI *histor.*
m, part. III. FEVERLINI *biblioth. symbol. euangelic. luthe-*
De iisdem etiam disserui in *der einleitung in die religions-*
igk. der euangel. luther. kirche, part. I. p. 54. et *part.* IV.
9.
ld. nachricht, 1716. p. 63.

custodirten vnd enthaupteten D. Nicol. Crellen, qui pri
uinismi huius in Saxonia auctor fuit ac defensor,
ratione de morte eius, Lipf. MDCI. 4. VRBAN.
prauis reformatorum opinionibus itidem c
scripsit: *examen vnd erläuterung deren in der lei*
vber den enthaupteten D. Nic. Crellen gehalten, fu
neuen religionsstreiten vnd vnerfindliche anklagen,
Basil. MDCII. 8. atque *apologiam vnd abgenötbigt*
wortung des vber D. Crellii leichpredigt gestellten
Brem. MDCIV. 8. Præter alios, eum profligarun
RIC. KLVGIVS in *der wiederlegung des examini*
PHILIPP. NICOLAI in *examine examinis pieria*
alio scripto aduersus *pierianam apologiam*. Contra
DELII concionem funebrem in obitum Casp.
inscriptam: *des trostreichen sendbrieffes aus befehl*
gottes an den engel der gemeine zu Smyrna gestellte sum
erklärung, Seruest. MDCIII. 4. ac contra PEVCEI
mentum et *confessionem* theologi vitembergenses; i
ctoris saxonici ediderunt: *christliche vnd wohlge*
wiederlegung des caluinischen testaments, sowohl auch
vnd leichpredigt Casp. Peuceri, Vitemb. MDCIII. 4. *
alia eiusmodi scripta dimitto. Res enim nimis l
set atque instituto meo haud congruens, si singula
enumerare vellem. Nec omnia tantum momen
bent, vt mentione sint digna.

§. II.

TRANQVILLITAS cœtuum nostrorum san
perturbata fuit non a solis crypto-caluinistis; se
ab aliis, qui prauas sententias disseminando, m
certaminum intestinorum suppeditarunt. Spect
controuersia *synergistica*, qua disputatum est de
arbitrio deque quæstione: num homo natura

* STRVVII *biblioth. antiqu.* MDCCVI. p. 200. BRENDELI
nem funebrem, quam memoraui, GERBERVS adiecit *de*
gischen bedencken vber die frage: ob die seele eines glaubige
nach dem abschiede der ewigen seeligkeit geniese? eiusque edi
cundæ MDCCXXX. 8. epitomen autem eius dedit in *dem*
anhange zu der historie der wiedergebornen in Sachsen, p. 3

...an eas vires habeat, vt in negotio conuersio-
ipse agere ac cum spiritu sancto verboque simul
rari possit? Qui hoc adfirmabant, illi dicti sunt *syn-
stæ*, quia συνεργειαν voluntati hominis naturali tri-
bant, quumque errorem hunc propagarent ac de-
derent, alii recte existimarunt, aduersus eos pugnan-
m esse, hancque in rem varia ediderunt scripta.

Inter synergistas princeps fuit VICTORINVS STRI-
GELIVS ac postquam *declarationem*, quid sentiret de libe-
ro arbitrio, exhibuerat, * materiam controuersiæ syner-
gisticæ præbuit. Quamuis enim *declaratio* illa ita se com-
mendasset, vt theologi Saxoniæ iuberentur, illi subscri-
bere, quique repugnabant, eiicerentur in exsilium; su-
bita tamen rei huius conuersio facta ac *declaratio*, quum
accuratius expensa fuisset ac diiudicata, veluti præsi-
dium synergistarum, non solum publica auctoritate reie-
cta; sed etiam a variis theologis impugnata est. Prodie-
runt aduersus eam: *beweis, dass Strigelii declaration falsch, verführisch vnd verwerflich sey*, iussu principis Io. Gui-
lielmi, Vinar. MDLXVII. *hertzog Io. Wilhelms zu Waymar ausschreiben wieder die verführische declaration Victorini*, MDLXVIII. TILEMANN. HESHVSII liber de *seruo arbitrio hominis et conuersione eius per dei gratiam aduersus synergia assertores*, Magdeb. MDLXII. 4. ** *ministrorum mansfeldensium sententia de declaratione Strigelii*, MDLXII. 4. *** NICOL. AMSDORFII scriptum *wieder die synergiam Victor. Strigelii*, Magdeb. MDLXIV. 4. * IO. WIGANDI tractatus de *libero hominis arbitrio integro: corrupto in rebus externis:*

 mor-

* legenda est in SCHLVSSELBVRGII *catal. hæreticor. libr.* v. p. 88.

** in SCHLVSSELBVRGII *catal. hæret. lib.* v. p. 316. est HESHVSII *confutatio argumentorum, quibus synergistæ suum errorem de liberi arbitrii emortui viribus defendere, conantur.*

*** exstat ibidem p. 473. Edita quoque est: *confessio et sententia ministrorum verbi in comitatu mansfeldensi de dogmatibus quorundam, proximo triennio editis*, MDLXV. vbi p. 154. itidem Strigelius refutatur: conf. LEVCKFELDI *histor. spangenberg.* ...

* habetur in SCHLVSSELBVRGII *catalog. hæretic. libr.* v. p. 46.

mortuo in rebus spiritualibus, et renato, Ien. MD
scriptum de *Victorini Strigelii apostata declaratione ;*
errorum occultatione atque *historia de synergismo,* pri
et MATTH. IVDEX, SIMON MVSAEVS atque al
lium oppugnarunt. * Quæ ita aduersus Strig
lucem exierunt, illis merito adiicio: *etliche schr*
handlungen der würtembergischen theologen vnd
Strigelii, anno 1563. geschehen, daraus zu sehen, wi
seiner pelagianischen synergia halten, sehr nüzlich
forschung der wahrheit zu lesen, MDLXIV. 4. latin
anno 8. et Neostad. MDLXXXIV. 4. cuius libri oc
dederunt STRIGELII *hypomnemata in psalmos*
Quum enim Strigelius *hypomnemata* hæc ad ducem
bergicum, Christophorum, misisset, hicque a theol
iudicium de istis postulasset, doctores hi statuerunt
lium controuersiæ quidem imperitis satisfecisse;
biguo autem loquendi modo se haud abstinuisse. C
hanc Strigelius a virtembergensi duce accepit, ac re
nem dedit. Quæ ita ab vtraque parte acta et scrip
ea in excitato libro coniunctim habentur.

Scripta hæc præcipue ad synergistarum dogm
ctant. Alia, quæ habentur, ad historiam motuu
Strigelius cum adseclis suis fecit, adiumenta adfert
iusmodi sunt: 1) *erzehlung, wie der hochwichtige v*
wierige religions-streit Victorini in Thüringen enu
schlichtet worden, allen liebhabern der wahrheit sehr
zu lesen, MDLXIII. 4. cuius narrationis MATTH
CIVS, princeps Strigelii aduersarius, auctor est, a
uis titulus nomen eius haud præferat; in extrem
tamen illud legitur: 2) *etliche schriften vnd acten,*
man sehen kan, wie der achtbare vnd wohlgelahrte l
Victorin. Strigelius in seine profession vnd amt der

---

* synergismi patrocinium STOESSELIVS suscepit atque
bus de spiritu sancto multa de *modo agendi* disputauit. In
SELBVRGII *catalog. hæreticor. libr.* V. p. 490. sq. exstan
CELII, WESTPHALI et WEDMANNI sententiæ aduersi
latæ; p. 639. autem: CHEMNITII *sententia de facult*
arbitrii non renati, ad inchoandos et efficiendos motus
in conuersione; seu renouatione.

Iena von der herrschaft daselbst ist restituiret worden, was er für lectiones zu lesen, angefangen, quæ est gerversio libri huius latini, interprete *Stephan. Reichio,* 4. 3) *wahrhaftiger vnd gründlicher summarien bericht der predicanten, wie vnd warum sie im 62. vnd 63. in Thüringen sind ihres amts entsetzet vnd zum theil worden, darinn auch von M. Stössels schlusreden d. 63. zu Iena disputiret, etwas gesagt wird,* MDLXIV. 4. *wahrhaftiger abdruck vnd bericht des abschieds, welchen Friedrich der mitlere Flacio vnd Wigando im von Iena sich zu wenden, haben geben lassen,* 4. ERNEST. GERHARDI disputatio de *strigelianismo,* MDCLVIII. et CHRIST. EBERH. WEISMANNI dissertatio de *vita et controuersiis Victorin. Strigelii,* Tubing. MDCCXII. *

§. III.

controuersia synergistica arctiori vinculo est *flaciana,* quæ a Matthia Flacio nomen et abet. Adfirmabat ille, peccatum originis non sed substantiam hominis esse; hanc autem veluti falsam, quum alii impugnarent, ortum n. In eo non talis disceptandi ratio adhibita n veritatis, amoris ac moderationis leges præed vtraque pars adfectionibus animi nimium caussa exstitit belli longi, acerbi atque ecclesiuctuosi. Quamuis enim Flacium melius sena loquutum esse, recte multi statuant; eum inacem fuisse; nec, licet sæpe admonitus esset, modo, minus vsitato et ad peruersum senırato, abstinere voluisse, constat æque, ac adejus nonnumquam durius atque asperius; est, contra eum disputasse.

iis controuersiæ huius rationem ac momentum perspicere istamque diiudicare velit, illum scire quæ vera sit MATTHIAE FLACII sententia de

 pec-

* NII *biblioth. theolog. part.* II. p. 790. adducitur: HER . ERDMANNI *Victorinus deuictus, id est, de Victorini Strisynergismo dissertatio,* MDCLXXVI.

peccato originis: quomodo ille vocabula *substanti* *accidentis* sumserit. Eam in rem legenda ac rite da sunt, quæ ipse de quæstione controuersa dixit : que. Spectat huc præcipue: *disputatio de originali et libero arbitrio, inter Matthiam Flacium illyricum et rinum Strigelium publice Vinariæ per integram hebdo præsentibus illustrissimis Saxoniæ principibus, anno* 156c *mensis augusti habita*, MDLXIII. 4. sine indicio loci. runt eiusdem argumenti alia quædam scripta, tionis occasione atque illustrandæ veritatis gratia sita. Acta hæc *Simon Musæus* edidit, qui in disputa partibus Flacii stabat; nec a sententia eius plane erat; postea autem, re adcuratius expensa, ad adu se adiunxit. * Vti autem Flacius primum in co vinariensi, feruore disputandi incitatus, incaute labem naturalem esse substantiam hominis; ita opi hanc postea acriter defendit ac controuersiæ de ea i factum est, quum in *tomum secundum clauis scripi cræ* libellum de *peccati originalis; aut veteris Ada pellationibus et essentia*, MDLXVII. transtulisset, eoq illis, quæ antea præceps dixerat, nunc propugna Quo libello edito, nactus est aduersarios vtque caussa ageret, varias lucubrationes illis opposuit atque arg tum controuersum vberius persequutus est. Pro illius: *kurtze bekänntnis von etlichen stucken chri glaubens vnd von der erbsünde*, Magdeburg. MDL *demonstrationes euidentissimæ doctrinæ de essentia imag et diaboli*, Basil. MDLXX. 8. *defensio doctrinæ de o peccato*, Basil. MDLXX. *orthodoxa confessio de originali qua solide respondetur calumniis*, Argentorat. MDLX *christliche bekänntnis von der erbsünde, wieder das pel sche vnd sophistische accidens*, MDLXXI. 4. *euidentissima*

---

* summam horum *actorum* recenset MVSAEVS *præfation* FLACII *clauem scripturæ sacræ* ornauit, et in *prælecti epitomen formulæ concordiæ* p. 38.

** libellus hic vna cum refutatione, in *clauis scripturæ sa* II. p. 765. edit. Ien. MDCLXXIV. locum habet. Q sententiam de peccato originali breuiter, distincte atque intelligere vult, ille inprimis MVSAEI laudatam *præ* legat.

tiones, controuersiam de essentia originalis peccati de-
es, MDLXXI. 4. *antwort auf allerley sophistereyen des*
eben accidentis, nebst einem christlichen vnterricht,
lehre vom wesen der erbsünde in allen stücken des cate-
chismi nutzlich vnd nöthig sey, MDLXXII. 4. contra
m: *spiritus sancti figuræ; aut typi, originale pec-*
depingentes: refutatio pelagianorum spectrorum,
4. *angelus tenebrarum detectus; seu de iustitia*
contra accidentarios, Vrsell. MDLXXII. *de sententia*
et manichæorum in controuersia peccati, eodem loco
10: *refutatio sententiæ Musæi de originali peccato,*
confessione ad Heshusii inuectiuam, itidem Vrsell.
4. *examen nouæ sententiæ Musæi de peccato origi-*
. MDLXXII. *declaratio sententiæ de peccato originali,*
compendiaria expositio doctrinæ de essentia peccati
, Vrsell. MDLXXII. 4. *solida refutatio vanissimorum*
um, calumniarum et figmentorum atque etiam de-
m errorum antidoti Heshusii et aliorum neopelagia-
iptorum, MDLXXIII. 4. de *origine controuersiæ de*
peccato, ad veritatis cognitionem prorsus necessaria,
. 4. item: *kurtze wiederlegung des poetischen dialogi*
bsünde vnd der angehengten schrift, so D. Iac. Andreæ
uck ausgesprengt hat, cum præfatione *Paulli Rei-*
MDLXXII. 4. *spiritus vertiginis accidentariorum*
m, atque alia eiusmodi scripta, * quæ comprobant,
uidus ac pertinax Flacius fuerit in opinione sua
o originis propaganda ac tuenda.

mitto Flacium et ad aduersarios eius pergo. Non
isti in certamen contra illum venerunt recteque pro
de peccato originali, non essentia; sed accidente
, arma sua tulerunt; eos autem interdum iustum
idi modum neglexisse, non diffitendum est et etiam
ne dictum In aduersariis his locum habet: 10.
vs, cuius hæc latina scripta contra Flacium in
ierunt: *commonefactio de nouis monstris et formulis*
na de peccato, Ien MDLXXI. 4. de *peccato originali*,
IDLXXII. 4. de *peccato originis repetitio et contro-*
uer-

* TTERI *leben Flacii*, p. 563.

Flacii exiſtimarunt, eum cum manichæis conte
peccatum originis non accidentibus; ſed ſubſ
merandum eſſe, ſtatuat; Flacii autem ac mani
tentias inter ſe diſtare, res ipſa oſtendit, vbi
adcurata inſtituitur comparatio. Germanice
ſcripſit: *von der erbſünde, lere aus gottes wort,*
ringiſchen corpore doctrinæ vnd aus D. Lut,
vnd vnterricht von etlichen gegenwärtigen
MDLXXI. 4. *warnung vor zwey irrthümer de*
chæer, daß der teuffel ein ſchœpſer ſey menſchlich
daß gott ſey ein ſchæpſer der ſünden, Ratisb.
Prodiit etiam *bericht, ob die erbſünde ſey ein*
catechiſmo durch einen frommen chriſten ge
MDLXXI. 4. quem libellum ad locum hunc re
ſationem, a *Wigando* ſcriptam.

Ad Wigandum adiunxit ſe TILEMANN.
atque itidem cum Flacio de eadem re confli
quæ aduerſus illum in lucem emiſit, latine
hæc ſunt: *teſtimonia Auguſtini de peccato*
MDLXXI. 4. *defenſio pia ſententiæ Auguſtini,*
originis non ſit ſubſtantia, ibidem MDLXXII.
Matth. Flacium de peccato originis, Ien. MD
dotum contra Flacii dogma, peccatum originis
Ien. MDLXXII et MDLXXVI. 4. quo Heſhuſ

4. Nec Wigandus ac Heshusius soli fuerunt, qui Flacium pugnarent; sed etiam alii in idem certa-cenderunt ac cui ille addictus erat, sententiam con-. Qua de re testantur: theologorum lipsiensium nbergensium *endlicher bericht vnd erklärung*, ceter. *ebengter christlichen erinnerung vnd warnung an alle christen von den streitigen artikeln, so Flacius Illyricus anhang nun lange zeit her vielfältig, mutwillig vnd lich erregt vnd dadurch die kirchen gottes in Deutsch-erlich verunruhiget, betrübt vnd zerrüttet hat*, Vi-MDLXXI. 4. quo libro autem, satis copioso, non tan-peccato originis; sed etiam de iustificatione, libero , adiaphoris atque aliis rebus contra flacianos dis-: IACOB. ANDREAE *sendbrief an Matth. Flacium von ünde*, Tubing. MDLXXIV. 4. quæ epistola etiam latine loco atque anno prodiit: eiusdem *bericht von der erb-* ibidem MDLXXV. 4. *gewisheit der christlichen lehr er theologen vnd kirchendiener augspurg. confession erbsünde, wieder die flacianer*, Tubing. MDLXXXI. 4. . MVSAEI *sententia de peccato originis, quod non sit la; sed extranea eius corruptio, tam iuxta materiam; formam*, Ien. MDLXXII. 4. IO. HVGONIS *gründlicher larer bericht von der erbsünde, was dieselbe eigentlich aus Luthers schriften gezogen*, MDLXXIII. 4. TIMOTH. HNERI *bericht von der erbsünde, was sie eigentlich vnd der schrift zu reden sey vnd worauf der hauptstreit dieser beruhe*, Ien. MDLXXXVII. 4. CASP. MELISSANDRI *de certamine flaciano*, Ien. MDLXXII. 4. a *Io. Henr.* Rudelstad. MDCCXII. 8. iterum edita, quæ tantum ratio: ERH. SCHNEPFII disputatio: *an peccatum dici possit substantia?* Tubing. MDLXXXI. 4. Exstant dissertationes: IO. ERN. GERHARDI de *flacianismo*, MDCLVIII. et GERH. TITII *de errore Flacii circa pec- originis*, Helmstad. MDCLXII.

ectatores habuit Flacius hique, vti magister duxque m, auctores magnarum turbarum exstiterunt, præci- in comitatu mansfeldensi. Princeps inter illos fuit IAC. SPANGENBERGIVS, qui Flacii sententiam de ato originis non solum adprobauit; sed id quoque

 omni

christen beger vnd anhalten, Isleb. MDLX
der erbsunde vnd grundlicher beweis, *d*
ein accidens; sondern vnsere verderbte n
Isleb. MDLXXII. 4. *antwort auf die ersch*
zuuor vnerhœrte œffentliche handlung
etliche andere mehr zur vnbilligkeit
als solten sie lehren, der teuffel sey ei
gere weiber tragen leibhaftige teuffel,
zwo hochnothwendige fragen an die h
che vber der lere von der erbsunde, nomin
strorum verbi diuini mansfeldensium.
nung der falschen vnd vnuerschamten aufla
genberg von seiner vorigen lere der erbsunde
feld. MDLXXIV. 4. *wiederlegung des vngeg*
eislebischen prædicanten, darin sie die ma
nichæern vergleichen, MDLXXIV. 4. *ein*
that eines accidentischen vulcani, *M. Ma*
vnmenschlicher weise das allerbeste vnd ed
bibel, mit menschen koth besudelt, ceter. M.
quo libello factum quoddam, ex con
to originis ortum, narratur; opposui
TINVS FABER *wahrhaftigen gegenberich*
calumnien M. Cyriaci Spangenbergs, MD

verlaufene handel des itzigen streits von der erbsun-
nebmen, MDLXXVII. 4. kleine antwort auf die ver-
fertigung der eislebischen prediger, MDLXXVII. 4.
[..]rer Flacii aduersarios Iacob. Andreæ esset, cum
[q]ue Spangenbergius congressus est atque publicæ
[..]fuit: kurtze antwort auf D. Iac. Andreæ bericht
[e]rbsunde, MDLXXV. 4. gegenbericht auf Iac. Andreæ
[..]m der erbsunde, MDLXXVI. 4. bistoriam von der gif-
e der manichaer, MDLXXIX. 4. quæ itidem ad con-
m hanc spectat. *

[S]pangenbergius multum elaborauit pro doctrina
[d]e peccato originis; attamen nec exiguus est nu-
[..]rum scriptorum, quæ ipsi opposita sunt. Inpri-
[..]stiterunt islebienses ministri ecclesiæ; nec solum
[S]pangenbergium; sed etiam alios mansfeldenses
[..]ır. Documenta rei huius exhibent: illorum
[w]ieder Spangenbergs bekanntnis, MDLXXIII. 4. erzeb-
beweis, in welchen stucken die mansfelder prediger
len alten manichaern vergleichen, Isleb. MDLXXIV. 4.
[..]ng des spangenbergischen irrthums von der erbsunde,
[..]zer erzeblung, wie dieser streit in die graffschaft
[..] kommen ist, auch kurtze vnd richtige bekanntnis von
[..]ınde, MDLXXVII. 4. qui liber luculentus est ac
libus controuersiæ huius scriptis recte adnumera-
[..]slebienses theologi licet in commune certamen
angenbergio descenderent; præcipuas tamen par-
RONYMVS MENCELIVS, antea a Flacii sententia
ienus, suscepit; nec solum sacerdotum islebien-
ed suo quoque nomine libellos atque opuscula ad-
[S]pangenbergium in lucem emisit. In illis locum
grund der lebre, MDLXXIII. lugengeist Spangenbergs,
[..]V. contra SPANGENBERGII Mencelii abfall vnd
[..]uf, MDLXXIII. 4. lebre von der erbsunde vnd ob
gottes wort abgefallen, MDLXXIV. wiederlegung der
[sp]angenbergischen bekanntnis, MDLXXV. deutlicher be-
[..]vie sich christen in dem streit von der erbsunde zu ver-
balten

[..]FELDI bistor. spangenbergens. p. 37. 82.

tu mansfeldenſi eiecti fuerant, quum
genbergio diſſentirent. Recitauerat
comite mansfeldenſi Volratho iuſſus,
biæ orationem ſacram, quumque in
de peccato originis omni ſtudio defen
ipſum iuris publici feciſſet, ſub inſcri
der ſunde vnd vergebung der ſunde,
am dritten ſontage nach trinitatis, illun
oppugnarunt. Nomine MENCELII
erklærung wieder Spangenbergs predigt,

Comites mansfeldenſes Volrathus
bergio adſentiebantur: famæ atque exiſ
dæ omnem dabant operam: qui in
uerſabantur, eos de munere eiiciebant.
quentia ſcripta: *chriſtliche vnd tapfere*
grafen zu Mansfeld auf das vnchriſtliche
MDLXXII. 4. *Volraths vnd Carols*, *grafe*
liche erklærung von der erbſunde vnd ent
diger, MDLXXIII. 4. *der ſuperintendenten*
ger verantwortung wieder Volraths vnd
Mansfeld, *endliche erklærung*, MDL
vnd Carols gegenmandat, *gegen der*
feld mandat, MDLXXIV. 4. *graf*

ten vnd lestercharten, MDLXXIII. 4. qui autem pro
adseclis eius compositus est hocque nomine non
idem præ se habet. Adiici potest: *gewisse neue*
der neuen vorhin vnerhorten hallischen inquisition
ligen zustand der kirchen zu Mansfeld, MDLXXV. 4.
itur, quantam sæuitiam atque effrenatam violen-
tes, ex voluntate reliquorum comitum mansfel-
qui Spangenbergio ac doctrinæ eius plane resi-
ab archiepiscopo magdeburgensi atque electore
nissi, anno MDLXXV. in ministros ecclesiæ mans-
tamquam Flacii sectatores, adhibuerint*
tamine hoc cum Spangenbergio inprimis con-
CHRISTOPH. IRENAEVS atque itidem pro
tentia de peccato originis pugnauit. Scripta eius,
eum hunc pertinent, sunt: *bekanntnis von die-*
propositionen; *oder reden:* peccatum originis est
, *vnd* peccatum originis est accidens, *dem con-*
Iena vberantwortet, *mit einer nothwendigen schutz*
rede, *zu nachrichtung des gantzen handels*, *den*
dienstlich, MDLXXII. 4. cuius confessionis
item non solum Irenæi; sed etiam Martini
Matth. Schneideri et Ionæ Franci, tamquam ex
risti, nomina præ se habet: *kurtze antwort auf*
lester vnd possenwerck der ienischen theologen, *so*
das bekanntnis von der erbsunde Irenæi, *Wolffii*,
s, *Franci haben lassen ausgeben*, MDLXXII. 4. *er-*
uns D. Luthers schriften, *was fur ein vnterscheid*
hen gottes vnd des teuffels werck im menschen,
. 4. *beweis aus gottes wort vnd schriften Lutheri*,
menschen auch nach dem fall nicht des teufels;
gottes geschœpfe; *oder creaturen seyn*, ceter.
. 4. *ernste erinnerung vnd straffschrift an Mence-*
bricium, *Roth*, ceter. MDLXXIV. 4. *bekenntnis von*
de, MDLXXIV. *apostasie*; *oder abfall von der wah-*
MDLXXV. Postquam *formula concordiæ* prodierat,
primum

: EMMERLINGII *propylæum historiæ de statu ecclesiæ*
densis, Vitemb. MDCCX. et LEVCKFELDI *historia span-*
ensis, Quedlinb. MDCCXII.

scheid zwischen verderbter menschlicher ‹
sunde fur der wiedergeburt nicht zuzu
VALENT. SCHREIBERI *antwort auf*
vnerfindliche auflagen, damit sie ihn vber de
sunde zur vnbilligkeit beschweret, MDLX
OTTONIS *præfatio wieder die truncke*
erbsunde, eodem anno 4. *vnuerdiente b*
M. Fabricium, MDLXXIV. PAVLLI RE
dica probatio propositionis, quod pecca
IOS. OPITII *bekenntnis von der erbsun*
eiusdem generis scripta. Qui pro pec
minis substantia, dimicabant, illi in a
præsidium caussæ suæ se inuenisse, pu
eum, veluti testem, aduocarunt; vt au
se ad Lutheri consensum recte prouoca
effata, quæ ad hanc rem spectent, coniu
in *der wahrhaftigen, gewissen, bestænd*
schrift gemæsen vnd in gotteswort gegrun
erbsunde, doctor Martin Luthers, daraus
dieselbe nicht sey ein accidens, Isleb. MDL
pto, cuius titulus est: *ob diese rede vnd*
ist vnsere verderbte natur vnd wesen, in a
thers schriften gegrundet vnd zu fin
MDLXXIV. 4.

[..]*ti* 1571. *institutum*, editum ab *Andreae*, Tubing. [..]. 4. vna cum quibusdam aliis scriptis controuer[..]eccato originis. Id quod quum prodiisset, FLA[..]mposuit: *defensionem verae, piae ac lutheranae de [..]peccato sententiae ac refutationem sophismatum, sim[..]a vero nosce te ipsum abstrahentium, oppositam com[..] colloquio ceterisque adiunctis scriptis, a Iacobo An[..]per editis*, quae MDLXXV. 4. post mortem eius in [..]xiit. Sequebatur colloquium secundum, anno [..]. habitum in arce mansfeldensi inter Flacium et [..]cius secum adduxerat, exsules, Irenaeum ac Rei[..]m, vnius partis colloquentes, ac theologos isle[..]a comite conuocatos ac Flacio aduersarios, Men[..] Rhodium, Fabricium, Praetorium. Quae in col[..]oc dicta, proposita, facta sint, ea monstrant: [..] *auf dem mansfeldischen schlosse zwischen Flacio, Ire[..]eccero vnd Mencelio, Rhodio*, ceter. 1572. *gehalte[..]ii zu Mansfeld*, MDLXXIII. 4. praeter haec acta au[..]diit: *ein oeffentliches vnd wahrhaftiges zeugnis von [..]tation zwischen Matthia Flacio illyrico vnd etlichen [..]rtigen, geschehen den dritten vnd vierdten septem[..] domini* 1572. Vrsell. MDLXXII. 4. In colloquio [..]acobus Colerus cum Flacio in arce Langenau in [..]nno MDLXXIV. disputauit ac Flacius meliorem mi[..]ue mentem declarauit. Historiam eius dictus [..]vs edidit, ita inscriptam: *historia disputationis; [..]s colloquii inter Iacobum Colerum et Matthiam Fla[..]ricum de peccato originis, habiti in arce Langenau [..] m. mai. anno* 1574. *paullo ante obitum illyrici* MDLXXV. 4. * quae quum rarior facta esset, eam *Langemackius* Sund. MDCCXXVI. 8. iterum edendam [..].

§. IV.

[..]LTVM quoque ciuitas nostra christiana certa[..]turbata est, cuius *Andreas Osiander* auctor exstitit.

[..]*ldige nachrichten*, 1705. p. 615. *miscellan. lipsiens. tom.* 1. [..]3.

ftitit. Quum enim doceret, nos iuftificari coram non per iuftitiam, a chrifto adquifitam, fide adpre fam nobisque imputatam; fed per iuftitiam chrifti e tialem, per fidem nobis donatam: in cordibus no habitantem atque efficientem, vt quæ bona ac iufta agamus, bellum ei indictum eft ac multa fcripta, me ad fententiam illius impugnandam compofita, i cem prodierunt.

Scriptorum, quæ ad controuerfiam hanc perti copia pariter eft ac varietas. Primum locum iis quæ ipfe ANDREAS OSIANDER edidit atque in illis rem fuum partim propofuit; partim defendere eft. Præcipua eorum funt: difputatio de *iuftificati* academia regiomontana MDL. ad publicam difquifiti propofita atque edita non folum latine vna cum di tione de *lege et euangelio*, Regiomont. MDL. 4. fed germanice fub titulo: *ein difputation von der rechtferti des glaubens*, Regiomont. MDLI. 4.* ac: *bekantni dem einigen mittler iefu chrifto, vnd rechtfertigung*, R mont. MDLI. ac iterum MDLIV. 4. latine autem: *de mediatore iefu chrifto et iuftificatione fidei confeffio*, Regio MDLI. 4.** Duo hæc fcripta inprimis nobis monft quæ vera fententia Ofiandri fuerit de iuftificatione: pri in *difputatione* declarata; poftea in *confeffione* vberi pofita. Quæ quum a multis impugnaretur, Ofiander tueri, omni opera adnifus eft ac defenfionis huius varios ingenii fetus emifit. In lucem enim exiit *bericht vnd troftfchrift an alle die, fo durch das falfch, lich fchreyen, fchreiben vnd afterreden etlicher meiner als folt ich von der rechtfertigung des glaubens nicht halten vnd lehren, geærgert; oder betrubt worden find*, generum fuum ac filiam omnesque norimbergenfes

---

* recenfet differtationem hanc SALIGIVS in *der hiftorie der fpurgifchen confeffion*, *part.* II. p. 927. ac quasdam illius exhibent: HARTKNOCHIVS in *der preuffifchen kirchenhifto* 316. et ARNOLDVS in *der kirchen vnd ketzer hiftorie*, *par libr.* 16. *cap.* 24. p. 806.

** argumenta confeffionis huius copiofe enarrat SALIGIVS *libro*, p. 951. fqq.

i, Regiomont. MDLXI. 4. *etliche schœne spruche von rechtfertigung des glaubens D. Martini Luthers, welche vornemsten vnd besten desselben buchern zusammen ge-* ibidem atque eodem anno 4. *daß vnser lieber herr Christus wahrer gott vnd mensch samt dem vater vnd geist durch den glauben in allen wahren christen woh- ihre gerechtigkeit sey, gezeugnis aus der heiligen zusammengelesen*, Regiomont. MDLI. 4. *wiederlegung grundeten, vnd vnchristlichen antwort Philipp Melanch- mit D. Io. Pomerani vnbedachtem vnd Io. Færsters lester gezeugnis, wieder mein bekentnis zu Witten- gangen*, Regiomont. MDLII. 4. *beweisung, daß ich die dreyssig iahr allweg einerley lehr von der gerech- des glaubens gehalten vnd gelehrt hab*, ibidem atque anno, contra Wolfgangum Waldnerum, qui in Osiandri sententiam de iustificatione fanaticum esse um, pronuntiauerat; item: *schmeck bier aus Ræbings, Menii, Illyrici, Galli, Pollicarii, Ha- dorfs vnd Knipstrou buch. Das sind kurtze anzei- licher furnemlicher stuck articuln, die in ihren bu- der mich begrieffen sind, aus denen man leichtlich ist, glauben vnd kunst kan prufen, gleichwie man trunck, was im saß fur bier ist, schmecken kan*, ont. MDLII. 4. *wieder den lichtfluchtigen nachtraben, der einigen bogen papiers einen falschen schein zu ma- erstanden hat, als solt mein lehr von der rechtferti- es glaubens D. Luthers seeligen lehre entgegen vnd iederwartig seyn*, Regiomont. MDLII. 4. cuius occasionem Martinus Rheni ac quidam sine no- ederunt, quum Osiandrum coruum adpellassent: *den erlogenen, schelmischen, ehrendiebischen titul auf Mærlins buch von der rechtfertigung des glaubens*, loco atque anno.*

Pleros-

* ...DRI scripta, quæ ad litem hanc pertinent, diligenter enar- ...SALIGIVS in *der histor. der augspurg. confess. libr.* VII. ...

Plerosque horum libellorum Osiander aduersa opposuit iisque sententiam, quam de iustificatio plexus fuerat, defendere voluit; sed vti multos ha buit; ita et numerus scriptorum, in quibus isti Osiandri profligarunt, non exiguus est. Ea quod do inter se differunt vtque iusto ordine ac distinc censeantur, duas illorum classes constituo. Ad pertinent theologorum Borussiæ atque aliarum pr rum sententiæ de Osiandri *confessione*, ad Borussi cem Albertum, vti postulauerat, missæ et ad pu translatæ vsum, nominatim:

Censura der furstlichen saechsischen theologen zu vnd Coburg auf die bekanntnis des Andr. Osiandri rechtfertigung des glaubens, Erfurt. MDLII. 4. Scri ducales Saxoniæ theologi tres censuras: primam hibetur, Menius: secundam Strigelius ac tertiam Schn easque *Iustus Menius* cum præfatione coniunctim e

Grundliche anzeigung, was die theologen des chur thums der Marck zu Brandenburg von der christlich gelischen lehre halten, vnd bekennen, auch worinne Osiander wider solche lehre vnrecht lehret, welches i diesem buch aus der heiligen schrift notdurftiglich vnd wiederlegt wird, Francof. ad Oder. MDLII. 4. scripti ieiuni, immoderati, inepti ANDR. MVSC auctor est:

Wiederlegung der opinion; oder bekanntnis Os welches er nennet von dem einigen mittler iesu chri der rechtfertigung des glaubens, von f. g. marggraf sen zu Brandenburg theologen, in gehaltenem synodo strin versamlet, ausgangen, Francof. ad Viadr. MD vbi Osiandri sententia de iustificatione pelagianis bus adnumeratur eiusdemque acerbior scribendi rati rito reprehenditur:

Antwort der theologen vnd pastorn in Pommern confession Andreæ Osiandri, wie der mensch gerecht wird den glauben an den herrn christum, Vitemb. MDI quam responsionem IO. KNIPSTROVIVS scripsit; dro autem errores exprobrauit, quibus eum impli

haud probandum est, cuiusmodi vanam atque in-
adcusationem et ab aliis factam esse, liquet:
*der rechtfertigung des glaubens grundlicher wahrhaf-
ticht aus gottes wort, etlicher theologen zu Kœnigs-
Preussen wieder die neue, verfuhrische vnd antichri-
lehre Andr. Osiandri, darinn er leugnet, daß christus
vnschuldigen leiden vnd sterben vnsere gerechtigkeit,*
pont. MDLII. 4. quod scriptum contra Osiandri *con-*
compofuit IOACH. MOERLINVS nomine theolo-
regiomontanorum:
*fessio ministrorum ecclesiæ, quæ est Hamburgi et Lu-
ad confessionem Andr. Osiandri de mediatore iesu
et iustificatione fidei*, Magdeb. MDLIII. 4. quæ lau-
bet moderationis atque adcurationis:
*wort auf das buch herrn Andreæ Osianders von der
tigung des menschen*, Vitemberg. MDLII. 4. quam re-
nem vitembergenses theologi, a Mœrlino rogati,
int. Titulus illius præfert nomen *Melanchthonis*,
; accesserunt autem reliqui theologi, Bugenhagius,
rus atque Eberus, et ediderunt: *der kirchen zu
berg iudicium vber diesem vnsern buch wieder Osian-*
eodem anno 4. Hocque est scriptum, cui OSIAN-
oppofuit: *wiederlegung der vngegrundeten vnd vn-
chen antwort Phil. Melanchthons*, ceter. refutationem,
a me memoratam. Quum inter norimbergenses
tores Leonardus Culmannus ac Vetterus Osiandro
irent ac magistratus anno MDLV. Melanchthonem
adcerferet, vt auctoritate ac consilio eius pax resti-
tur, a Melanchthone facta est adhortatio ad norim-
ses verbi diuini ministros atque a Iacobo Rungio,
cum Melanchthone Norimbergam profectus fuerat,
sacra recitata. Vterque sermo, Melanchthonis ac
gii, prodiit sub titulo: *daß der mensch in der bekeh-
zu gott in diesem leben gerecht werde vor gott, nicht von
der wesentlichen gerechtigkeit*, ceter. *ein predigt
Rungii von der gerechtigkeit.* *

ZELTNERI dissertationem inscriptam: *paralipomenon osian-
trinum; seu Leonh. Kulmanni vita et fata*, Altorf. MDCCX. SA-
IGII *historie der augspurg. confess. part.* II. p. 1048.

Ad alteram classem scriptorum, Osiandro opposito ea sunt referenda, quæ singulares theologi aduersu lum ediderunt, vti:

IOACHIMI MOERLINI, principis inter boruss speciatim regiomontanos Osiandri aduersarios: *von rechtfertigung des glaubens gründlicher, wahrhafter be aus gottes wort*, cuius libri auctorem esse Moerlinum, alibi notaui: *historia, welcher gestalt sich die osiandrische schwärm im lande zu Preussen erhaben*, quam postea sigillatim perst bo: *treuliche warnung vnd trost an die christlichen kirch Preussen*, Magdeb. MDLV. 4. *daß Osiandri irthum mit vergessenheit zu stillen; oder hinzulegen sey*, sine loco 4. edictum principis borussici Alberti, quo voluerat memoria dissidiorum de Osiandri dogmate obliuio retur; item scripta, quibus Moerlinus cum Mattheo V lio dimicauit, vti sunt: *sendschreiben an den Vogel drungenen prediger in der stiftskirchen des kneip Kœnigsberg in Preussen*, MDLVI. 4. *antwort auf das osiandrischen schwermers in Preussen, M. Vogels, darinn bedencken anzeiget von der fürgefallenen zwiespalt vnd brief an ihn*, MDLVII. 4. *apologie auf die vermeinte gung des osiandrischen schwärmers in Preussen, M. V samt gründlichen kurtzen bericht, was der hauptstreit lehre Osiandri gewesen*, 4. *

MATTH. FLACII, qui itidem acriter ac strenue tra Osiandrum dimicauit, *verlegung des bekanntnis Osi von der rechtfertigung der armen sunder durch die wesen gerechtigkeit der hohen maiestät gottes allein, darinn der des irthums Osiandri samt seiner verlegung aufs kürtz fast ist*, Magdeburg. MDLII. 4. liber inter reliquos, a Fla contra Osiandrum editos, præcipuus ac nomine Galli ins

* quæ de scriptis Moerlini contra Osiandrum disserui, iis ad adferunt: REHTMEYERVS in *der braunschweigischen kirch historie, part.* III. *cap.* 17. p. 207. SALIGIVS in *der hist der augsp rg. confess. part.* II. p. 926. LILIENTHALIVS *boruss tom.* I. *part.* 2. p. 149. *tom.* II. *part.* 4. p. 477. HAR KNOCHIVS in *der preussisch. kirchenhist.* p. 319. Prodiere etiam *epistolæ quædam Ioach. Moerlini ad Andr. Osiandrum responsiones*, MDLI. 8.

, cuius epitome habetur in eiusdem *refutatione* *Andreae Osiandri de iustificatione*, Francof. MDLII. 4. ät alia Flacii opuscula: *wieder die neue ketzerey ssten vom spruch christi, Ioann.* XVI, 8. Magdeburg. 10c *kurtze vnd klare erzehlung der argument Osian-drer verlegung vnd vnser beweisung wieder ihn, von htigkeit des glaubens*, Magdeburg MDLII. 4. *von htigkeit wieder Osiandern, nützlich zu lesen*, eodem anno. 4. *wieder die götter in Preussen, daß nur e wesentliche gerechtigkeit gottes*, sine loco atque vbi per *deos borussicos* Osiandrum atque adseclas lligit; caussa autem, ob quam eos ita nominat, longe ter repetita est: *beweisung, daß Osiander hält vnd s die gottheit eben so in den rechtglaubigen wohne, menschheit christi selbst, vnd daß weiter daraus fol-e christen eben also wahre götter seyn vnd angebetet den, als der mensch iesus selbst*, Magdeb. MDLIII. 4. *auf Osiandri giftiges schmeckbier*, nomine Flacii Magdeb. MDLIII. 4. *ermahnung an alle stände der kirchen in Preussen, Osianders lehre halben;* item: *geistes Osiandri von der rechtfertigung durch die ein-esentliche gerechtigkeit: verlegung des vnwahrhaften ten berichts Funckens von der osiandristischen ey* atque alia. *

OL. AMSDORFII *auf Osianders bekänntnis vn-nd zeugnis, daß die gerechtigkeit der menschheit rinnen sie empfangen vnd geboren ist, allen glaubigen schenckt vnd zugerechnet wird vnd für ihre person rden nimmermehr gerecht vnd heilig werden*, Mag-II. 4.

OLLICARII *antwort auf das buch Osiandri von der ung des menschen*, Vitemb. MDLII. 4.

IN. OTTON. HERTZBERGERI *wieder die tief vnd scharfgespizten; aber doch nichtigen vrsachen damit er den artickel von der gerechtigkeit lästiget hrt kläglich*, Magdeburg. MDLII. 4.

horum scriptorum exhibetur in RITTERI *leben Flacii*, . et SALIGII *histor. der augspurg. confession, part.* II. p. *sqq.*

IVSTI MENII liber *von der gerechtigkeit, die vor gilt, wieder die neue alcumistische theologie Andr. Osi* MDLII. 4. quo Osiander inter alchymiæ magistros atque adfirmatur, eum theologiam suam a Raimundo llo accepisse:

ALEXANDRI ALESII *tres disputationes de media reconciliatione et iustificatione hominis*, Lipf. MDLIV. 8.

MICHAEL. ROETINGII *testimonium contra Andr. Osiandri de iustificatione sententiam, quam in libellis ac propositionibus spargit*, 4. Addi potest *iungen prediger zu Nürnberg verantwortung gegen Andr. Osiandri, so neulich in druck wieder sie ist* Magdeb. 4.

Multi licet Osiandro aduersarentur; fuerunt nonnulli, qui ei fauerent ac pro sententia illius cation propugnarent. In istis IO. SCIVRVS *apologiam; oder schutzrede wieder beede Barth Wagner vnd Iohann Happium magistros*, ceter. *kurtzem vnd christlichen bekänntnis von dem artickel der fertigung*, Regiomont. MDLII. 4. quæ addita confe iustificatione ad Osiandri mentem adcommoda Præter eum, Osiandri caussam egit IO. FVNCKIV *dem wahrhaftigen vnd gründlichen bericht, wie vnd was die ærgerliche spaltung von der gerechtigkeit des glauben anfänglich im lande Preussen erhaben*, quod monime quum ad historiam controuersiæ huius pertinet, illud memorabo; nunc autem eiusdem FVNCKII *den neundten psalm gepredigt vnd ausgelegt. Ein geb christlichen kirchen in gegenwärtiger noth aus demselben ten psalm gestelt, mit einem kurtzen bekänntnis, wie gott gerecht werden, in der vorrede mit eingeführet*, mont. MDLI. 4.

Alii Osiandri dogma non adprobarunt quidem; fenderunt; in persuasionem tamen venerunt, liten magni esse momenti: non tam de re; quam de verb ceptari: Osiandrum rectius sentire; quam loqui. bello hoc iudicarunt theologi virtembergici idque lare *grammaticale*, non dubitarunt, inprimis Io. Bre qui ideo in suspicionem osiandrini erroris adducti

S

...: *Io. Brentii vnd anderer ihm zugeordneten theo- ... der rechtfertigung des menschen confession vnd decla- ...* Regiom. MDLIV. 4. quam declarationem etiam ... *Gallus* cum scholiis ediderunt, sub titulo: *Io. ... vnd anderer virtembergischen theologen declaration ... anders disputation von der rechtfertigung, samt ihres ... bekänntnis*, Magdeburg. MDLIII. 4. quoniam sibi ... bant, eam Osiandro plane repugnare. *

... ea scripta a me adducenda sunt, quibus histo- ... trouersiae huius descripta atque illustrata est; ... autem auctores eorum certaminis socii fuerunt ac ... ra Osiandrum; vel pro eo pugnarunt, monimen- ... cum iudicio legi debent atque inquirendum est, ... i: quid falsi; aut minus adcurati complectantur. ... modi historici sunt:

... *siandristica, darinnen hertzogs Alberti I. ausschrei- ... alle landschaften, theologen, pfarrern, wie sich der ... vber den artickel von der rechtfertigung erhoben, ... man sich, die einigkeit her ustellen, bemühet, nebst ... briefen desselben vnd derer theologen dieser sache wegen ...*, Regiomont. MDLIII. 4.

... FVNCKII *wahrhaftiger vnd gründlicher bericht, wie ... gestalt die ärgerliche spaltung von der gerechtigkeit ... bens sich anfänglich im lande Preussen erhaben*, ceter. ... ont. MDLIII. 4. qui Funckius partium Osiandri ... quemadmodum antea monui;

... ntivs hac de re ad Melanchthonem scripsit: *nos quum prin- ... a nobis sententiam peteres, maluimus instituere conciliationem; ... in damnatione dogmatis, a me recte non tum intellecti, animos ... lceratos magis irritare et occasionem, euomendi nouas exsecra- ... nes, dare, non quod multum speramus, nos ab istis sic adfectis ... quid impetraturos; sed vt hac occasione, si quid monstri aleret, ... nifestius erumperet.* Ita Brentius putauit quidem, concilian- ... esse Osiandrum atque aduersarios; minus autem ab euange- ... a doctrina de iustificatione eiusque fundamento discessit. ... terae ipsae exstant in *den vnschuld. nachricht.* 1701. p. 86. ... a autem Brentii epistola de eadem lite est *ibidem* 1711. p. 424. ... genda et sunt, quae pro Brentio habentur in LOESCHERI dis- ... tatione de *Brentio orthodoxo*.

IOACHIM. MOERLINI *historia, welchergestalt die osiandrische schwarmerey im lande zu Preussen erhaben, wie dieselbe verhandelt ist, mit allen actis beschrieben,* sine indicio loci atque anni. *

§. V.

PRAETER alios, *Franciscus Stancarus* Osiandrum pugnauit; quum autem incaute atque immoderate ret, in errorem, Osiandri sententiæ plane opposit cidit. Statuit enim, christum esse mediatorem, secundum diuinam; sed humanam tantum na vtpote qui partes conciliatoris per cruciatus ac m implere debuerit. Praua doctrina hæc vti magn menti est; ita et merito profligata fuit.

Confutarunt Stancarum atque errorem eius: PHIL. MELANCHTHON in *responsione de controuersiis St* MDLIII. 8. ** IO. CALVINVS, qui dedit: *responsum ad f polonos, quomodo christus sit mediator, ad refutandum St errorem:* *** ministri ecclesiæ tigurinæ in *epistolis ad ecclesias polonicas, iesu christi euangelium amplexas, gotio stancariano et mediatore dei et hominum iesu chri hic secundum humanam naturam duntaxat; an secu vtramque mediator sit,* Tigur. MDLXI. 8. Contra qu

---

* quæ ad historiam litis huius pertinent, ea narrant plures præsertim data occasione. Legendi sunt: WIGANDVS de *drismo,* qui liber MDLXXXVI. 4. prodiit, p. 101. SCHLVS BVRGIVS *catalog. hæreticor. libr.* VI. MISLENTA *ad manuale prutenicum:* HARTKNOCHIVS in *der preussi chenhist.* p. 309. auctores *der vnschuld. nachricht.* 1703. p. WERNSDORFIVS disputatione de *osiandrismo, in pietismo* *cap.* I. SALIGIVS in *der historie der augspurg. confess. part.* p. 898. qui præ aliis singularem industriam in argumento hoc bauit. Nec pauca de eo sunt in *der einleit. in die relig. stre der euangelisch. luth. kirche, part.* I. p. 85. *part.* IV. p. 137.

** est etiam in *corpore doctrinæ philippico* et in *libris normali clesiæ norimbergensis.*

*** adiectum id est CALVINI *dilucidæ explicationi sanæ doctri vera participatione carnis et sanguinis christi in sacra cœna ad tiendas Heshusii nebulas,* Geneu. MDLXI. 8. Inuenitur qu in eius *tractat. theol.* p. 587.

...suam ageret STANCARVS, edidit librum de *tri-* ... *mediatore iesu christo, aduersus Henricum Bullin-* ... *Petrum Martyrem et Io. Caluinum et reliquos tiguri-* ... *geneuensis ecclesiæ ministros, ecclesiæ dei perturbatores, ad* ... *Polonos et eorum ministros, a variis pseudo-euange-* ... *ductos*, Cracou. MDLXII. in quo aduersariis quidem ... bitatem exprobrat; ipse autem itidem aspere eos ... Tigurini opposuerunt: *responsionem ad maledicum* ... *cari mantuani libellum aduersus tigurinæ ecclesiæ* ... *de trinitate et mediatore iesu christo*, auctore ... MLERO MDLXIII. 8. Præter hos, in idem certa-... ntra Stancarum descendit IO. WIGANDVS atque ... m emisit: *dogmata et argumenta cum solutionibus de* ... *ismo*, Lips. MDLXV. 4. Pro Stancaro ANDR. FRI-... MODREVIVS scripsit de *mediatore* libros tres, qui-... cessit: *narratio simplex rei nouæ et eiusdem pessimi* ... *simul et querela de iniuriis et expostulatio cum Sta-* ... *Orichouio*, Basil. MDLXII. * ac iam dictus ORICHO-... iuris publici fecit: *chimæram; siue de Stancari fune-* ... *Poloniæ secta*, Colon. MDLXIII. **

§. VI.

...NIO ad scripta controuersiæ *maioristicæ*, ab au-... ...us, Georgio Maiore, ita adpellatæ. In ea dispu-... est de quæstione: num bona opera ad salutem ne-... sint? Adfirmauit hoc Maior; eo tamen modo, ...araret, se non intelligere necessitatem caussæ, ...modum pontificii praue docent ac bonis operi-... ...ritum tribuunt; sed consequentis, atque ita sta-... apud adultos, vbi post conuersionem habeant spa-... ...ne operandi, iustificationem; aut fidem iustifi-... eorum bona opera necessario consequi debere.

 Immo

* ...ENIVS *bibl. theol. part.* II. p. 785. SANDIVS *bibl. antitrinit.* ... 36.

** ...Stancarismo legantur: SCHLVSSELBVRGIVS *catalog. hæretic.* ...lib. IX. HARTKNOCHIVS in *der preussisch. kirchenhistor.* p. 333. FABRICIVS *amœnit. theol.* p. 287. BAELIVS *diction. histor. et critic.* voce *Stancarus*, de quo et commentatus sum in *der einleit. in die relig. streitigk. der euang. luth. kirche, part.* I. p. 96. et *part.* IV. p. 171.

Immo quum Maior videret, formulam de necessitate norum operum esse ambiguam ac multæ disputationi noxiam, plane illam repudiauit ac testatus est, se ista amplius vsurum esse. Sed tamen, licet mentem si bene explicasset, aduersarii cœptum bellum duxerunt gius; nec solum in modo; sed etiam in re ipsa co uersa a recta aberrarunt via. Disputarunt enim pu pue contra meritum bonorum operum, quod Maior penitus reiicere, semel atque iterum professus fu

Quum theologi saxonici electorales bonis operibus necessitatem tribuerent, hæc loquendi ratio impugnari c istique in suspicionem venerunt, se pontificiis fauere a falsa eorum doctrina de merito bonorum operum nos esse. Quorum caussam vt GEORGIVS MAIOR retur, formulam dicendi de bonis operibus, ea necessaria esse ad salutem sempiternam consequendam, defendit; autem agendo, concitauit in se aduersarios. Primus illis fuit NICOL. AMSDORFIVS, qui edidit: *daß D. mer vnd D. Maior mit ihren adiaphoristen ergernis zerrüttung angerichtet*, MDLI. 4. ac postquam MAIOR se diuulgauerat: *antwort auf Nicolai von Amsdorf schrei* Vitemb. MDLII. 4. AMSDORFIVS iuris publici fe *kurtzen vnterricht auf D. Maiors antwort, daß er nicht schuldig sey, wie er sich rühmet*, eodem anno; * MAI autem: *sermon von Paulli bekehrung, daß gute werck seligkeit; aber nicht zum verdienst der seligkeit nöthig s* Lips. MDLIII. 4. quæ oratio adpellari solebat: *das comment.* In scriptis, iam a me commemoratis, Maior dedit effata: *bona opera sunt necessaria ad salutem: nemo que bonis operibus saluatus est: impossibile est, vllum absque bonis operibus saluari posse:* eadem defendit: in nimio incitatus feruore, non dubitauit, contra eum, aliter doceat, etiamsi sit angelus de cælo, exsecration pronuntiare.

Ad Amsdorfium adiunxit se MATTHIAS FLACIVS in certamine hoc tam strenuum se præbuit, vt inter eos, Maiorem oppugnabant, principem obtineret locum. C

* locum tenet in SCHLVSSELBVRGII *catalog. heret. libr.* p. 205.

robant hoc multa eius scripta, Maiori opposita. Emisit nim in lucem: *kurtz scartecklein vber das lange comment Maioris*, 8.* *responsionem ad maledicta D. Maioris, nouorum interim propugnatoris*, MDLII. 8. *grundliche verlegung der sophistereyen, so iuncker Isleb, D. Interim Morus Pfeffinger, D. Geitz in seinem grundlichen bericht vnd ihre gesellen, die andern adiaphoristen, das leipsische interim zu beschœnen, gebrauchen*, vbi sciendum est, Flacium nomen *Geitz* Maiori dedisse, vti in hoc; ita etiam in scripto, cuius titulus est: *wieder den euangelisten des heiligen chorrocks D. Geitz Maior*, atque alia, postea a me commemoranda. Cum Flacio coniunxit se NICOL. GALLVS ac communem caussam contra Maiorem egit, hancque in rem edidit: *antwort auf Maioris verantwortung vnd declaration der leipsischen proposition: wie gute wercke zur seligkeit nœthig sind*, MDLII. 4. *wieder Maiors verfælschung des euangelii*, MDLIII. 4. Vtroque, Flacio ac Gallo, suasore atque auctore, et ministri sacrorum lubecensium, hamburgensium, luneburgensium et magdeburgensium publice Maioris dogma improbarunt in *sententia ministrorum christi in ecclesiis lubecensi, hamburgensi, luneburgensi et magdeburgensi de corruptelis doctrinæ iustificationis, quibus D. Georg. Maior adserit, bona opera ad salutem esse necessaria*, MDLIII. quod scriptum, præter Flacii ac Galli præfationem atque epistolam circularem, complectitur quatuor singularia responsa, a ministris dictorum quatuor cœtuum sanctiorum data, et vnum omnibus commune, ab Aepino, vti nonnulli suspicantur, elaboratum. ** Eamdem sententiam theologi mansfeldenses contra Maiorem declararunt in *dem bedenken, daß diese proposition; oder lehren: gute wercke sind nœthig zur seligkeit vnd daß es ohnmœglich sey, ohne gute wercke selig zu werden, nicht nutz, noth; noch wahr seyn, und ohne ærgernis in der kirchen nicht mægen gelehret werden*, MDLIII. 4. Quumque Stephanus Agricola Maioris propositio-

* *unschuld. nachricht.* 1711. p. 428.
** SCHLVSSELBVRGII *catalog. hæretic. libr.* VII. p. 592. 628. 636. MOLLERI *isagog. ad histor. chersonesf. cimbric. part.* IV. p. 466. BERTRAMI *luneburg. kirchenhistor.* p. 178.

propositionem adsensu suo comprobasset ac libelli fendisset, iidem mansfeldenses doctores ediderunt: *wort auf Stephani Agricolæ, pfarrers zu Helbra, ausg gene schlusreden vnd schmæhschriften, die neuen lehr vnsern kirchen, daß gute wercke zur seligkeit nœthig belangende*, MDLIII. 4. ac postquam in sermonem ma lum venerant, se permittere oratoribus sacris licen pronunciandi, bona opera fieri debere, licet null eorum caussa, se iniuriam accipere, monstrare volue in *der nothwendigen entschuldigung der prediger vnd l in der graffschaft Mansfeld der beschwehrlichen auflag h als solten sie lehren, daß man* ceter. MDLIX. 4. Prodiit et *sententia et confessio theologorum comitatus mansfeldens corruptela articuli de iustificatione; seu de propositione:* l opera sunt necessaria ad salutem, *contra Georgium Mai* MDLX. *

Vt GEORG. MAIOR ostenderet, dictum eius de cessitate bonorum operum ad salutem praue intelligi que bonis operibus ideo necessitatem tribuere, quia a vera fide haud diuellenda sint hancque necessario sequantur, iuris publici fecit: *bekænntnis von dem art der iustification, das ist, von der lehre, daß der mensch lein durch glauben ohn alle verdienst, vm des herrn cl willen vergebung der sunden habe vnd fur gott gerecht erbe ewiger seligkeit sey, vnd von guten wercken, welche wahrhaftigen glauben als frucht der gerechtigkeit folgen len*, Vitemberg. MDLIX. 4. minus autem confessione aduersariis satisfecit; nec opinionem, se de iustificat ac bonis operibus praue sentire, ex illorum animis e lere potuit. Plura scripta, ipsi opposita, lucem ac xerunt. Theologi Saxoniæ inferioris damnarunt M rem, velut defensorem grauioris erroris, quo scrip sacra pariter ac augustana confessio deprauetur, vti vi dum est ex scripto, cuius auctor est IOACHIM. MO LINVS; titulus autem: *erklærung aus gottes wort vnd tzer bericht der herren theologen, welche sie der erb sæchsischen stædte gesanden auf dem tag zu Luneburg im iulio*

* legenda est in SCHLVSSELBVRGII *catal. hæret. libr.* VII. p.

...*rs gehalten*, *furnemlich auf drey artickel gethan* ...DLXI. 4. * Dedit id occasionem, bellum, quod ...tum fuerat, producendi. GEORG. MAIOR *præ*... quam *homiliis* suis *in euangelia dominicalia et dies* ...miserat, ex latino sermone in germanicum con...que ita adornatam edidit, vt dictos theologos, ...cianos, perstringeret ac defenderet se aduersus Quæ præfatio impugnata est a paullo ante nomi...ERLINO in *der verantwortung der præfation, so* ...*neburgische artickel gestellet ist, wieder D. Maiors* ...MDLXII. 8. a WOLFGANG. WALDNERO in *dem ver*...*ter beschwerlichen puncten in D. Georg. Maiors vor*... *die neue postill der sontag euangelien, darinn auch* ... *vnd mit wahrheit aus seinen selbst eigenen buchern* ...*wird, daß sie der lehren halben von D. Luther selig zu weit weichen*, Ratisb. MDLXII. 4. a HIERONYMO ...LIO in *censura de Georgii Maioris præfatione et* ... *doctrina*, ** quo tempore et NICOL. GALLVS ...*piam et necessariam admonitionem de cauendis crassis* ...*am papisticis erroribus Georgii Maioris, quorum hic* ... *recitatis ad verbum prolixis eius locis, diserte com*...*tur et refutantur*, MDLXII.

...uibus, iam enarratis, scriptis quum GEORG. intellexisset, hostes suspicionem falsæ doctrinæ non...posuisse, quam contra eum adhuc habuerant, de... atque existimationi suæ consulere voluit atque in ...misit non solum anno MDLXIV. secundam *confessio*...*iustificatione*; sed etiam MDLXVII. *repetitionem: wie*...*g vnd endliche erklarung der bekanntnis von dem ar*...*r iustification, das ist, von der lehre, daß der mensch* ...*rch glauben ohne allen verdienst, vm des herrn chri*...*t, vergebung der sunde habe vnd fur gott gerecht* ...*ewiger seligkeit sey, vnd von guten wercken, wel*... *wahrhaftigen glauben als fruchte der gerechtigkeit* ...*llen* 4. vbi iterum testatus est, se neutiquam statuere,

...EYERI *braunschweig. kirchenhistor. part.* III. p. 246. BER... ...I *luneburg. kirchenhistor.* p. 182.
...CHLVSSELBVRGIVM *catalog. hæreticor. libr.* VII. p. 277.

ruere, bona opera eam ob caussam esse necessaria tem, quia ista ad iustificationem ac felicitatem nam impetrandam valeant; sed quoniam vera debeat viua; fidei autem vita requirat, vt bo veluti fructus, gignat. Immo confirmauit, se sitione: *bona opera necessaria sunt ad salutem*, tam bigua ac disputationi obnoxia, in posterum abstin Verum enim vero nec ita omnibus persuadere de bonis operibus deque iustificatione vere meli tentiam adprobare, quam verba dictae propositio mant. Denuo igitur oppugnatus est. 10. wi diuulgauit: *erinnerung von der neuen busse D. Ge ris, repetition, wiederholung vnd endliche erklaru kanntnis D. Georg Maioris genannt*, MDLXVIII. 4. brunsuicenses in lucem protulerunt: *christliches auf D. Maioris repetition vnd endliche erklerung, den streit, ob gute wercke zur seligkeit nœthig sin es ohnmœglich sey, ohne gute wercke selig zu* MDLXVIII. 4. quod consilium litteris mandasse, CHEMNITIVS perhibetur;* mansfeldenses autem *hafftigen gegenbericht auf D. Georg. Maiors repetiti* anno 4. ac WOLFGANG. WALDNERVS *beweisi Maiors repetition, daß er mit derselben noch schaa der kirchen vnd den artickel von der rechtfertigun sche*, Ratisb. MDLXVIII. 8.

Cum singulis aduersariis GEORGIVS MAIOR noluit; vt tamen caussæ suæ consuleret, iteru professus est, penitus addictum se esse doctrin næ de iustificatione ac bonis operibus; dogm pontificiorum detestari. Eam in rem ad publi transtulit non solum: *commonefactionem historica eius temporis, quod euangelii lucem praecessit et qua* ceter. *cui inserta est breuiter confessio postrema iustificationis et bonorum operum;*** sed etiam ant

* REHTMEYERVS in *der braunschweigischen kirchenhisto cap.* 8. p. 306.

** in eiusdem *operum tom.* I. p. 1199.

testamentum suum, 4. Huic MATTH. FLACIVS opposuit: censuram de testamento Maioris, ac nomine theologorum ienensium scriptum prodiit *vom testament Maioris*, MDLXX. 4. praeter haec autem, habetur ERH. SCHNEPFII refutatio maiorismi et apud CONRAD. SCHLVSSELBVRGIVM* legenda est: *sententia et confessio principum Io. Friderici II. Io. Guilielmi et Io. Friderici III. nomine contra errorem Maioris, quod bona opera necessaria sint ad salutem, eiusque adhaerentium et coniunctorum.*

Inter Maioris hostes primus princepsque fuit NICOLAVS AMSDORFIVS, quemadmodum antea a me scriptum est. Iam addo, illum, quum Maiori repugnauit, nimio contradicendi feruore incitatum ac moderationis oblitum, adfirmasse, bona opera perniciosa esse ad salutem: immo, quod ita enuntiauerat, pro eo propugnasse in scripto: *daß die propositio:* gute wercke sind zur seligkeit schädlich, *eine rechte, wahre, christliche propositio sey, durch die heiligen Paullum vnd Lutherum gelehret vnd geprediget*, MDLIX. 4. Nullus fuit, quantum scio, qui ei adsentiret. Ac sane, eius loquendi ratio de bonis operibus, illa, qua Maior vtebatur, multo durior ac cum maiori periculo erroris ac vitiosae securitatis coniuncta erat, ac Amsdorfius ipse, alteram extremitatem deuitando, ad alteram prolapsus esse videbatur. Sed tamen vti Maioris; ita etiam Amsdorfii mentem lingua meliorem fuisse, qui iudicant, eos haud reprehendendos esse, puto. Pronuntiauit enim Amsdorfius, bona opera perniciosa esse ad salutem; hoc autem de illis non in se intellexit; sed quatenus ea ad fiduciam spectant, quam quis in istis, salutis aeternae caussa, collocat. **

Multi licet Maiorem oppugnarent; nonnulli tamen fuerunt, qui ei fauerent. Princeps in his exstitit IVSTVS MENIVS hacque de re cum Amsdorfio ac Flacio lites habuit. Quum enim FLACIVS libellum edidisset *von der einig-*

* *haeretic. libr.* VII. p. 660.

** ... FABRICII *amoenit. theol.* p. 282.

einigkeit deren, die in vergangenen iahren fur vnd 1 *die adiaphora gestritten*, MDLVI. atque in fine illius caſſet, a Maioris ac Menii ſententia de neceſſitate bon operum ad ſalutem mala metuenda eſſe, MENIV grauiore iniuria a Flacio laceſſitum eſſe, credidit cauſſam ſuam ageret, alium oppoſuit libellum, cuius lus eſt: *verantwortung auf Matth. Flacii giftige vn wahrhaftige verleumdung vnd laſterung*, MDLVII. 4.* claravit, ſe propoſitionem de neceſſitate bonorum op cum Flacio ac ſociis, veluti falſam atque hæreticam, tiquam condemnare poſſe; licet ipſe numquam, neq orationibus ſacris; neque in ſcriptis, eam prom FLACIVS reſpondit in *der alten vnd neuen lehre Iuſti* MDLVII. 4. atque antiquam Menii doctrinam ab eiu noua diſtinxit, quia Menius, ſententiam Maioris, pr nunc pugnaret, omnino peruerſam eſſe, antea profeſſus ac penitus illam reiecerit. Edito hoc Flacii libello, NIVS diuulgauit: *kurtzen beſcheid*; FLACIVS autem *logiam contra Menium*, MDLVIII. 4. ac MENIVS *die wahrheit*, MDLIX. Præter Menium, PAVLLVS CREL defenſorem Maioris ſe præbuit in *commonefactione de ſymboli: credo remiſſionem peccatorum*, atque adfirmauit, opera in iuſtificatione quodam modo præſentia eſſe, IOACH. MOERLINVS refellit in diſputatione *contra ruptelam, qua adſeritur, operum præſentiam in actu iuſ tionis neceſſariam eſſe;* CRELLIVS vero contra eum i cem emiſit: *propoſitiones theologicas, oppoſitas præſtigiis chimi Mœrlini, quibus deformare eccleſias et ſcholas bar gionum conatus eſt*, Vitemb. MDLXX. **

§.

* *vnſchuldige nachrichten* 1714. p. 221.

** de controuerſia maioriſtica ac quæ ad eam pertinent, ſcrip gantur: SALIGIVS in *der hiſtor. der augſpurg. confeſſ.* p. 637. *part.* III. p. 38. auctores *der vnſchuldigen nachricht.* p. 1043. *die einleitung in die religionsſtreitigkeit. der euangel. kirche part.* I. p. 98. *part.* IV. p. 184. vna cum WERNSDO diſſertatione: *num bona opera in iuſtificat. fidei ſint præ* p. 17.

§. VII.

INTER eos, qui Lutheri tempore falsa dogma- disseminarunt atque in coetu nostro sanctiori turbas ... etiam *antinomi* locum tenent. Orta est familia ... a Ioanne Agricola. Praue ille de lege eiusque vsu ... atque aliis persuadere voluit, per solum euange- ... non per legem, hominem fieri poenitentem, istam- ... ad principium; nec ad medium finemque iu- ... onis adiumentum quoddam adferre. Non lon- ... men fuit controuersia haec; nec multa peperit

... AGRICOLA *positiones inter fratres sparsas*, sine no- ... diuulgauit, iisque peruersam sententiam suam de ... ac vsu illius proposuit, postquam munus scholasti- ... Islebiae adhuc obierat; dimissus autem a comite mans- ... Vitembergam se receperat.* MARTINVS LV- THERVS opposuit ei anno MDXXXVIII. quinque *disputa-* ... et MDXL. sextam addidit istisque Agricolam egregie ... riauit ac confutauit; ita tamen, vt illius nomen omit- ...** Cumque de eadem re ad Caspar. Guttelium, ... dotem islebiensem, litteras dedisset, et haec epistola ... it, inscripta: *wieder die antinomer D. Martin Luther, Caspar. Guttel, doctor vnd prediger zu Eisleben*, Vitemb. ... XXXIX. 4.*** Praeter Lutherum, Agricolae aliorumque ... nomorum errorem profligarunt: CASPAR GVTTE- LIVS,

* ... AGRICOLAE *positiones* locum obtinuerunt latine in LVTHERI ... *oper. latin. vitemberg. tom.* I. p. 399. germanice non solum in ... eiusdem *oper. german. tomis, vitemberg.* XII. p. 228. *ienens.* VII. p. 368. *altenburg.* VII. p. 314. *lipsiens.* XXI. p. 349. *halens.* XX. p. 2030. sed etiam in ARNOLDI *kirchen vnd ketzer histor. tom.* ... *libr.* 16. *cap.* 25. p. 813.

** LVTHERI *disputationes* exstant et latine et germanice in *tomis* ... eius, iam memoratis.

*** in LVTHERI *tomis germanicis, vitemb.* VI. p. 438. *ienens.* VII. p. ... *altenb.* VII. p 310. *lipsiens.* XXI. p. 344. *halens.* XX. p. 2014. in qui- ... vltimis *tomis* p. 2061. etiam habetur: LVTHERI *bericht von* ... *Io. Eislebens falscher lehre vnd schaendlichen that, dazu antwort* ... *seine nichtige vnd vngegrundete klage wieder Lutherum.*

LIVS, paullo ante nominatus, et MICHAEL COELI PETR. PALLADIVS,** IOACH. MOERLINVS, qui tationes pro tertio vsu legis contra fanaticos edidit:*** WIGANDVS in collatione de tribus argumentis antin len. MDLXX. 4. et in collatione de antinomia veteri, et ibidem MDLXXI. 8.

§. VIII.

SEQVITVR controuersia, cuius occasionem liber ille augustanus, interim adpellatus atque au tate imperatoris Caroli quinti eum in finem comp ac publicatus, vt protestantes istum, veluti reli formulam, reciperent ac sequerentur, vsque du rebus controuersis in concilio vniuerso fieret decr ita autem pax restitueretur ac concordia. Formul sophistarum more conscripta erat, sermone dubio ambiguo. Proposita doctrinae capita congrueban placitis romanae ecclesiae; nec protestantibus aliud cedebatur, nisi coniugium virorum ordinis sacri a in sacris epulis non solum panem; sed etiam vin cipiendi. Mirum igitur non est, librum hunc m contentiones ac turbas peperisse multosque fuisse aduersus illum scriberent, praecipue lutheranos.

De ipso libro augustano, interim dicto: de eius a bus, argumentis, editionibus ac quos excitauit, m taceo, quia haec ad locum hunc haud pertinent; f autem, illi opposita, merito percenseo. Quae lut ediderunt, illorum triplex est genus. Alia sunt priuata atque in titulis nomina auctorum suorum h ea quidem, quae nunc sequuntur:

PHILIPP. MELANCHTHONIS iudicium, quod va scriptione prodiit, nunc sub illius nomine: bed aufs interim des ehrwurdigen vnd hochgelarten herrn P Melanchthonis, MDXLVIII. 4. nunc hoc titulo: christlic d

* vterque in der mansfeld. confession.
** in catalogo haeresum.
*** legendae sunt in SCHLVSSELBVRGII catal. haeretic. B p. 65.

der euangelischen theologen vnd gelahrten zu Witten- das interim, eodem anno 4. lingua etiam Saxo- rioris, ac latine, ita inscriptum: *notationes de is libri interim, scriptæ a theologis wittebergensi- 1548. mens. iun.* Quum scriptum hoc et Me- nis; et theologorum vitembergensium nomine m exiit, probabile est, illud compositum fuisse a hthone; a doctoribus autem vitembergensibus ad- m hosque nomina sua adposuisse. Adduci id cer- veluti Melanchthonis monimentum; nec dubi- est, illud inter scripta, contra *interim* edita, pri- sse: *

AR. AQVILAE *wieder den spœttischen lugner vnd mten verleumder M Eislebium Agricolam. Nœthige rtung vnd ernstliche warnung wieder das interim. M. Caspar. Aquila, bischofs zu Saalfeld*, MDXLVIII. onimentum non primum est inter ea, quæ libro oppofita sunt, quemadmodum nonnulli existi- Rationes variæ; nec minoris momenti opi- mic repugnant. *** Orta illa est ex falsa per- , AQVILAE libellum inscriptum: *hœchstnœthige er- g an das kleine, blœde, verzagte, christliche heuflein, n diesem erschrœcklichen vnd lezten theil gottes ewig lich bekennen sollen*, ceter. atque ante MELANCH- s *iudicium* in lucem editum, itidem aduersus *in-* mpositum esse; cuius autem nec in titulo; nec in ello vllum est indicium. Occasionem eius scri- umor, præcipue ab Agricola sparsus, dedit, Aqui- ormula *interim* non alienum esse, quæ et caussa est, nominatus Agricola speciatim castigetur: *

---

fitione ex actis synod. vitemberg. de qua postea plura disse-

Ibi de scripto hoc expresse dicitur, id *esse primum omnium de libro augustano in Germania editione diuulgatum sit.*

sunt auctores *der sammlung von alten vnd neuen theologischen* m, 1722. p 352. vbi et alii commemorantur, qui idem sentiunt. ius hac de re expositum est in *der samlung von alten vnd theologischen sachen*, 1727. p. 521. in *den ienaischen monat- n nachrichten von gelehrt. leuten vnd schriften, part.* 2. p. 173. ILEGELII *bericht von dem leben vnd tod Aquilæ*, p. 380. CHLEGELIVM *dict. libr.* p. 411. sqq.

NICOL. AMSDORFII *antwort, glaub vnd beken auf das schœne vnd liebliche interim*, MDXLVIII. 4. qui titulo *einen veriagten bischoff zu Naumburgk* adpellat; ipso scripto autem eos, apud quos munere sacro perfunctus fuerat, ad constantem doctrinæ euang confessionem hortatur ac caussam monstrat, cur haud recipiendum sit;

MATTH. FLACII varia scripta, quæ postea commen bo, quia Flacius ista partim sub fictis nominibus edidit; tim lipsiensi *interim*, vti vocatur, ac sic dictis adiapho opposuit:

NICOL. MEDLERI *predigt vber das euangelium Luc. von dem wassersuchtigen, so man liest den siebenzehnden tag nach trinitatis, wieder das interim*, MDXLVIII. vbi ter alia monet, quemadmodum christus hostibus suis risæis in disputatione de sabbatho neutiquam cesserit, magno periculo se committeret; ita in caussa relig haud remittendum ac concedendum esse, vt augusta *interim* recipiatur: *

IO. AMSTERDAMI *was fur grosse vnd manichfaltig de, vnehr vnd fæhrlichkeit alle dieienigen, so das inte oder adiaphora annehmen; oder einigerleyweise bewilligen sich laden*, MDXLIX. 4.

ALBERTI CHRISTIANI *admonitio ad Eislebium* MD quæ est epistola, ab auctore ad Agricolam de augu *interim*, MDXLIX. exarata:

IO. HERMANNI *daß man in diesen geschwinden la dem teuffel vnd antichrist zu gefallen nichts in den ki gottes ændern soll*, MDXLVIII.

VICTORINI STRIGELII scriptum, eo quidem a quo *interim* in lucem prodiit, compositum; post m rum autem annorum spatium editum, hoc titulo: *c sio προαιρετικὴ aduersum librum conciliationis; seu inte gionis, cui auctores inepte titulum* interim *fecerunt, sc eo ipso anno, quo sphynx illa augustana in lucem prodiit, et bita illustrissimis Saxoniæ ducibus fratribus, Ioanni Frideri Ioanni Guilielmo et Io. Friderico* III. *a D. Victorino Stri*

* *ienaisch. monatl. nachrichten von gelehrten leuten vnd sch part.* 12. p. 1016. *vnschuld. nachrichs.* 1708. p 611.

γράφω auctoris bona fide descripta, *etiam primum edita*, MDLXXXVIII. 8.

I. SCHLVSSELBVRGII *einfaltiger bericht vom interim vnd dessen wiederlegung*, Francof. 4.

cripta, quibus augustanus liber *interim* improba- iectus est, sunt publica, nomine ciuitatum, mi- ım, collegiorum concinnata ac publicæ exposita spectant:

ediger der iungen herrn, Iohanns Friedrich, hertzo- chsen sæhnen, christlich bedencken auf das interim, asculi principes auctores fuerunt: NICOL. AMS- I, IVSTVS MENIVS et CASPAR AQVILA. um a iam memoratis ac decem tribusque aliis , prodiit illud Vinariæ MDXLVIII. Qui articuli dprobandi: qui improbandi sint, in eo perspicue, ıc moderate declaratum est: *

ken etlicher prædicanten, als der zu schwæbisch Hall, ssen vnd der stadt N. N. *aufs interim ibrer obrig- eichet*, MDXLVIII. 4. In eo cum criminatio, euan- atus ab vniuersa ecclesia christiana defecisse, de- tum praua dogmata formulæ *interim* recensen- ıitas, cuius nomen in titulo haud expressum ha- orimberga est: **

ken vnd bekanntnis aufs interim, durch superin- vnd prediger zu Braunschweig, MDXLVIII. ***

ntnis vnd erklærung aufs interim, durch der erba- Lubeck, Hamburg, Luneburg, ceter. *superintenden- rn vnd predigern zu christlicher vnd nothwendiger ung gestellet*, cuius scripti, lingua Saxoniæ infe- mburg. MDXLVIII. 4. et Magdeburg. MDXLIX. 4. inceps auctor est IO. AEPINVS.* Augustanus

 liber

hoc litteris denuo describendum curauit BIEKIVS in *ysachen interim* p. 102. Recensetur id breuiter in *den nachricht*. 1708. p. 610.

LIGII *histor. der augspurg. confess. part.* I. p. 585.

TMEYERI *braunschweig. kirchenhistor. part.* III. *document.* I.

ucit MOLLERVS *isagog. in histor. Chersön. cimbr. part.* IV. *ac. Cimbr. litteras. tom.* II. p. 24.

liber in eo copiose atque adcurate confutatur. Prod-
lud etiam lingua Saxoniæ superioris: *

Magdeburgensium scripta, vti sunt: *der von Mag-
ausschreiben*, MDXLVIII. *der von Magdeburg entschuld-
bitt vnd gemeine christliche erinnerung*, MDXLIX. *bela-
vnterricht vnd vermahnung der pfarrherrn vnd pr-
der christlichen kirchen zu Magdeburg*, MDL. *der p-
zu Magdeburg wahre antwort auf das ruhmen ihrer*,
MDLI. atque alia: **

Bericht vom interim der theologen zu Meissen vo-
MDXLVIII. quod scriptum, maxime a MELANCHT-
profectum, eo inscio *Flacius* Magdeburgi in luce-
tulit: ***

*Einer christlichen stadt vntertbænigste antwort auf
kayserl. mai. vberschickte interim vnd ein rathschlag d-
dicanten derselbigen stadt*, MDXLVIII. quæ est respon-
tatis ratisbonensis: *

*Bedencken auf das interim, von einem hochgeleh-
ehrwurdigen herrn einem ehrbaren rath, seiner ob-
vberreicht*, MDXLVIII. quod consilium ANDR. OSI-
scripsit ac magistratui norimbergensi exhibuit. Q-
modum iam enumerata scripta auctorum nomina
lis haud habent; ita alia generis huius in
exierunt, quæ licet non eamdem cum istis aucto-
præferant; commode tamen iis adiungi possunt.
huc: 1) *das interim illuminiret vnd ausgestrichen m-
angebornen naturlichen farben, von Augspurg einem
freunde zugeschickt, cum scholiis marginalibus, wel-
nicht zu verachten*, MDXLVIII. 4. ** 2) *pasquillum*, *cont-
analysin aduerbii interim*: 3) *eine schrift, wie die*

---

* recensetur liber hic in *den vnschuld. nachrichten* 1708. p

** quædam eorum habentur apud HORTLEDERVM *vom an-
fortgang des deutschen kriegs*, *libr.* IV, addantur *die v
nachr.* 1718. p. 770.

*** latine legendum est in *expositione vitemberg. ex actis syno*

* *ienaische monathl. nachr. von gelehrten leuten vnd schriften*
p. 1021.

** *ibidem* p. 1017. *vnschuldige nachrichten*, 1704 p. 708.

... orten die euangelisch lutherische lehre verschweren 4) *von der messe vnd ihrem canone M. Io. Agricolæ ... lehre vnd schrift, welche er auf dem reichstag zu ... der epistel zu den Colossern geprediget,* ceter. *dem ... so er iezt hat helfen stellen, gantz entgegen, daraus ... zu vermercken:* 5) *eine schrift eines frommen pre... der Türckey an Illyricum, wie es mit der kirche ... ebe:* 6) *ein traum Philippi von der verfälschung der ...* 7) *ein dialogus; oder gespräch etlicher personen vom ...* 8) *eine weissagung vnd ein schœner herrlicher trost ... 14. cap. der offenbarung,* MDXLVIII.

...que augustanum *interim* oppugnatum est scriptis, ... tituli ficta auctorum nomina præferunt. Ad ... hanc pertinent:

... *kurtzer bericht vom interim, daraus man leichtlich ... lehre vnd geist desselbigen buchs erkennen, durch Theo... Henetum, allen frommen christen zu dieser zeit nützlich ... stlich,* MDXLVIII. 4. vbi auctor, qui MATTH. FLA... esse, dicitur, non tam doctrinam erroneam formulæ ... quam historiam eius attingit:

... *gemeine protestation vnd klagschrift aller frommen ... wieder das interim vnd andere geschwinde anschläge ... ausame verfolgung der wiedersacher des euangelii, allen ... rchtigen gewissen zu dieser betrübten zeit vberaus ... tzlich vnd tröstlich zu lesen durch Iohann Waremun...* MDXLVIII. et MDXLIX. 4. cuius libelli FLACIVM ... auctorem esse ac sub nomine *Waremundi* latere, ex ... non vanis colligitur: *

... der das interim, papistischen meß-canonem vnd meister ..., durch Christianum Lauterwar, zu dieser zeit nütz... lesen, MDXLIX. 4. scriptum, etiam a FLACIO com... n ac sub ficto nomine editum, quo Agricola præcipue ... natur: **

... der den schnœden teuffel, der sich iezt abermals in ei... gel des lichts verkleidet hat, das ist, wieder das neue

 inte-

---

* hoc MENIVS in *der verantwortung auf Flacii verleum...* ... Scriptum ipsum recensetur in *den vnschuld. nachr.* 1708. ... 11.

** ... *uld. nachricht.* 1708. p. 610.

interim, durch Carolum Azariam Gotsburgensem, MDXLIX. quod FLACIO quoque, tamquam auctori, tributur: *

Hactenus de scriptis, quibus lutherani augustanum interim impugnarunt. Inter reformatos eidem IO. CALVINVS restitit ac reliquit: *interim adultero-germanum*: *adiecta est vera christiana pacificationis et ecclesiae reformanratio*, libellum rarum atque ita comparatum, vt primum ipsa *interim* formula: deinde confutatio eius exhibeatur. Tres illius editiones MDXLIX. 8. sine mentione loci ... adspexerunt: prima ac secunda latine, quarum ista ... *Caluini*; hæc autem *Caluinii* in titulo præfert: tertia gallica hac inscriptione: *l'interim, c'est a dire, prouision faitte sur differens de la religion, en quelques villes et payes d'Allemagne, auec la vraye façon de reformer l'eglise chrétienne.* Tradunt et quidam, *** inter romani episcopi sectatores Franciscum Romæum iussu pontificis contra decretum interim scripsisse idque inprimis ideo reiecisse, quod sacerdotibus coniugium et cœnam domini totam vulgo permitteret: confutationem autem hanc omnino prodiisse, adsentiri haud possum. Certe qui Francisci Romæi scripta diligeter percensent, illi nullam eius mentionem faciunt. †

A...

---

* ipse FLACIVS in *narratione actionum et certaminum* refert tria scripta aduersus *interim* edidisse, ac caussas enarrat, cur venomen suum istis adponere noluerit, apud SCHLVSSELBVRGIVM *catal. haeretic. libr.* XIII. p. 814.

** quæ trium editionum discrepantia sit, diligenter ostendit CLEMENT in *bibliotheque curieuse, historique et critique, tom.* VI. p. ... Adducitur etiam editio latina Lauson. MDLXXIX. 8. ... *fränckische acta, part.* XXII. p. 847. sq ac quam recensui, ... in *bibliotheca telleriana*, p. 131. In CALVINI *tractatibus theologicis* libellus hic latine legendus est p. 260. ADAMVS *vit. theologor.* p. 232. quum de Bullingeri vita fit narratio, scribit *Caluinum et Bullingerum cum multis refutatum interim misisse; typographos id scriptum, metu cæsaris, euulgare noluisse*; sed ... de Caluini scripto commemoraui, luculenter probant, id ... semel; sed iterum iterumque in lucem prodiisse. Bullingerum quoque cæsaris edictum, *interim* adpellatum, confutasse, ig...

*** SARPIVS *hist. concil. trident. libr.* III. p. 504. SLEIDANVS ... *statu relig. et reipubl. libr.* XXI. p. 591.

† quam in rem legendi sunt: QVETIF et ECHARD in *scriptor. ordin. prædicatorum, tom.* II. p. 125.

Antequam de libris, contra augustanum *interim* editis, [illegible] desinam, merito commemorationem quorumdam [illegible]orum adiicio, quæ ad historiam controuersiæ huius [illegible] pertinent. In illis princeps est: *ex actis syno-[illegible], et aliis diligenter et fideliter collecta expositio eorum, [illegible] academiæ vitembergensis et harum regionum alii, [illegible] adiuncti fuerunt, in deliberationibus prouincialibus et [illegible] extra has, de rebus, ad religionem pertinentibus, [illegible], suaserint, docuerint, responderint, concesserint illo [illegible], quo et de his ipsis et de libro augustano, qui nomina-[illegible], qualis esset, quæsitum fuit et tractatum, et edita [illegible] professorum academiæ vitebergensis*, Vitem-[illegible] MDLIX. 4. Spectat quidem liber hic præcipue [illegible]rouersiam adiaphoristicam; multa tamen in eo [illegible] sunt de *interim* augustano ac, qui illius caussa [illegible], motibus. Editus ille est eum in finem, vt quæ [illegible] vitembergensibus de rebus adiaphoris obiecta [illegible], ea depellerentur atque innocentia eorum monstra-[illegible], neque autem aduersariis; neque aliis omnibus plane [illegible]. Eam ob caussam non defuerunt, qui librum [illegible] impugnarent atque inter alia ostendere adniterentur, [illegible] iunctis, ibi narratis, fidem habendam esse. Prodierunt [illegible]: IO. WIGANDI AC MATTHAEI IVDICIS de [illegible]*isticis corruptelis in magno libro actorum interimisti-[illegible], sub conficto titulo professorum vitebergensium edito, re-[illegible] admonitiones*, Magdeburg. MDLIX. 4. ac germanice [illegible] titulo: *von den adiaphoristischen verfälschungen in dem [illegible] buche actorum synodicorum, das ist, der interimistischen [illegible], vnter dem vermeinten namen der professoren zu Wit-[illegible] ausgangen vnd aufs neue wiederholet, nothwendige [illegible]ungen.* NICOL. GALLVS scripsit: *responsionem de li-[illegible] professorum wittebergensium datam ecclesiæ, vt iudicet, in [illegible] sua intersint*, Ratisbon. MDLIX. 4. ac lingua germa-[illegible]: *antwort von dem bösen zornigen buch der professoren [illegible] Wittenberg an die liebe kirche, daß sie vrtheile vnd verste-[illegible], was vnd wie viel sie diese sachen insgemein vnd einen ieden [illegible] insonderheit angehen*, eodem loco atque anno, 4. [illegible] scripta postquam iuris publici facta fuerant, vitem-[illegible]enses litterarum cultores *expositionem ex actis synodicis*

et aliis diligenter et fideliter collectam, ceter. germanice [illegible] derunt, inscriptam: *summa vnd kurtzer auszug aus den [illegible] synodicis aller handlungen der adiaphoren halber, so [illegible] professoribus der vniuersität Witteberg nechst vergangenen [illegible] iahrs in druck verordnet wieder die vermeinten [illegible] Illyricum vnd Gallum, so wieder dieselben acta zu [illegible] sich vnterfangen, durch wohlmeinende vnd ihren [illegible] danckbare studenten aus den actis gezogen*, MDLXI [illegible] ptum hoc occasionem dedit NICOL. GALLO, in [illegible] in quod hac de caussa venerat, progrediendi atque [illegible] proferendi: *summam vnd auszug der ersten vnd [illegible] wort Nicolai Galli auf der professoren zu Wittenberg [illegible] gene acta: summam vnd auszug derselben, so viel die [illegible] tion der hauptsachen für die gemeinen kirchen [illegible] blosse argument gefasset, die christen des grunds der [illegible] dadurch kurtz zu berichten*, MDLX. 4. Ne vitemberg[illegible] musarum cultores praeceptoribus ac patronis officio [illegible] viderentur, responsionem dederunt, hoc titulo: *auf [illegible] Galli in Regenspurg gründe, so er wieder die genannten [illegible] phoristen; oder adiaphoren halber, zu haben vermeint, [illegible] vnd andere antwort etlicher wohlmeinender vnd ihren [illegible] ceptoribus danckbaren studenten, an die erste ihre antwort aus den actis synodicis gezogen, anzuhängen, samt einer [illegible] leibten schrift Nicolai Galli, darauf diese replica ge[illegible]* MDLX. 4. Opposuit illis NICOL. GALLVS: *daß gründe Nicolai Galli noch feste stehen, wieder der adiaphoristen acta vnd auszug*, ceter. MDLX. 4. Reliqua dimitto, [illegible] postea percensenda, quando libros controuersiae adiaph[illegible] sticae enarrabo. Ex scriptis, quae adduxi, haud diffic[illegible] videndum est, vtramque partem de recta via declinasse [illegible] vt vitembergenses maxime in ipsa re controuersia de [illegible] phoris nimis essent lenes; Flacius autem, Gallus [illegible] alii aduersarii praecipue in modo concertandi vehementes [illegible] Praeter vitembergenses, alii de augustano *interim* com[illegible] tati sunt ac litteris mandarunt, quas turbas id fecerit: contra illud scripta sint ac disputata. *

* spectant huc: AECHENBERGII dissertatio de *interim augu[illegible]* quae est in eius *dissertationum historico-politicarum part.* II. [illegible]

§. IX.

bello interimiſtico ortum eſt, vti adpellatur, *itum.* Mauritius, nouus Saxoniæ elector, augu- *ſtrim* noluit penitus atque aperte reiicere, ne m offenderet; vt autem caute ageret ſeque m ſuorum conſiliis inſtrueret, iuſſit hos, de deliberare. Inſtituti ſunt aliquot conuentus his lipſienſis, in quo conſcripta eſt formula de s ac rebus adiaphoris, eique Mauritius tantam oritatem, vt iſtam tamquam regulam, ab omni- is ſeruandam, præſcriberet. Summa illius erat, neretur doctrinæ puritas, in ceremoniis atque ; ſiue rebus mediis atque indifferentibus, ceden- ; nec de iis pertinaciter pugnandum. At vero tores formulæ huius *adiaphora* nimis longe ex- ac nomine hoc comprehendiſſent ritus ſuper- c cum opinione meriti cuiusdam coniunctos: mata, qui rem adcurate ac rite expendebant, exiſtimabant, per formulam hanc religioni ac tificiorum viam aperiri. Dicta ea ideo eſt *ſienſe* ac peperit multas offenſiones: grauiores contentiones: acerrimum illud bellum adia- m.

mulæ lipſienſis auctores fuerunt: Philippus Me- n, Paullus Eberus, Io. Bugenhagius, Georgius Ma- tores vitembergenſes, Io. Pfeffingerus, lipſienſium n præſul, qui theologi electorales; aut miſnici di- r iisque opponebantur ducales; aut thuringici. ſtos primas tenuit Philippus Melanchthon, qui s auguſtanum *interim* reieciſſet; poſtea tamen præ-

res *der vnſchuld. nachricht.* 1702. p. 504. BIECKII *interims* ; quam præmiſit *dem dreyfachen interim*, Lipſ. MDCCXXI. 8. ERI *hiſtoriſcher vorbericht confeſſionis doctrinæ ſaxonicarum arum*, *cap.* 3. *ſqq.* SCHMIDII *hiſtoria interimiſtica*, Helmſtad. CXXX. 8. HIRSCHII *geſchichte des interims zu Nürnberg*, MDCCL. 8. SALIGII *hiſtorie der augſpurgiſchen confeſſion*, 1. p. 561. adde, quæ diſſerui in *der einleitung in die religions- igk. der euangel, luther. kirche part.* 1. p. 115. *part.* 17. 15.

præcipuam operam ad id contulit, vt formula lipsi[...]
scriberetur, atque in electoris Mauritii gratiam, adiaph[...]
nimis extendendo, ea pontificiis concessit, quæ a d[...]
logo augustanæ confessionis minime debebant con[...]
Mirum igitur non est, formulam illam vehementes [...]
concitasse eique multa scripta opposita esse, inpri[...]
Flacio, Amsdorfio et Gallo, qui principes erant adu[...]
Prodierunt enim:

MATTH. FLACII *leipziger interim, mit scholien [...] tert durch Nicolaum Gallum vnd Flacium illyricum*, MD[...] vbi ipsa lipsiensis formula exhibetur; in adiectis [...] adnotationibus confutantur, quæ in illa de dogmatib[...] riter ac ceremoniis minus recte; nec sine offensione [...] cita sunt: * *schrift wieder ein recht epicurisch buch, d[...] das leipzigische interim vertheidiget wird, sich zu hüten [...] den verfälschern der wahren religion, sehr nützlich zu* [...] MDXLIX. 4. *erklarung der schandlichen sünde derienig[...] durch das concilium, interim vnd adiaphora von chri[...] dem antichrist fallen*, 4. quo scripto Flacius bestiam, a[...] *lyps.* XIII, 11. memoratam, de principibus interpretatu[...] *interim* adprobant: ** *klarliche beweisung, daß alle* [...] *welche die schriften wieder das interim feil zu haben vn[...] lesen, verbieten; item die zu dieser zeit die magdeburger* [...] *folgen, christum verfolgen*, MDL. 8. cuius libelli occasio[...] dedit interdictum torgauiense de scriptis non vende[...] quæ contra adiaphoristas prodibant: *daß alle verfolger kirchen christi zu Magdeburg christi verfolger sind*, MDL[...] contra hostes, qui Magdeburgum obsidebant: *** *g[...] cher trost der betrübten magdeburgischen kirchen* ch[...] MDLI. 4. vbi Flacius magdeburgenses ad patientiam ac [...] stantiam adhortatur atque argumenta ex eo sumit, [...] caussa, cur illi vexarentur, sola sit verbum dei ac d[...] næ euangelicæ confessio: *bericht von etlichen artickeln christlichen lehre wieder die adiaphoristen*, MDLIX. 4. [...] ter hæc, a Flacio alia, quæ ad eamdem controuersiam [...] nent, edita sunt. Exstant eius: *wieder den auszu*[...]

* *vnschuldige nachrichten* 1707. p. 491.
** *ibidem*, 1718. p. 774.
*** *ibidem*, 1718. p. 771.

n interims, MDXLIX. 4. * *der ausspruch des be-ßder der vorlauffer des leipzigischen interims, ulle des antichrists*, MDL. 4. *von der greulichen zwietracht, secten der päbstischen religion*, MDLIX 4. alia. Sciendum tamen est, quum huiusmodi scri-fit ratio, vt et ad augustanum *interim* et ad adia-defensores spectent, rem difficilem esse, singula iscernere atque omnium distinctas constituere uemadmodum iam enumerata Flacii scripta ger-mone composita sunt; ita eiusdem latina aduer-oristas habentur. Ea, vno volumine coniuncta, prodierunt, hoc titulo: *omnia latina scripta Mat-illyrici, hactenus sparsim contra adiaphoricas frau-ores edita, et quaedam, prius non excusa*, Magdeb. Continentur eo: 1) *quod hoc tempore nulla peni-lo in religione sit in gratiam impiorum facienda*, ellum germanice scripsit; postea autem in lin-inam transtulit ac Georgio Maiori tradidit, e id ageret, vt Cellam, conuentus ibi instituen-, iter faceret: 2) *contra quoddam scriptum in oris, in quo suadetur mutatio piarum ceremoniarum as:* 3) *epistola ad principem Georgium anhaltinum, cellensibus exsistentem*, ad id composita, vt di-ceps reputaret, in cellensi conuentu caussam non eo studio gloriæ diuinæ, quo deceat, agi: *ad quemdam amicum de pseudo-Basilio*, qua amburgenses et ad istas datam responsionem de s diiudicat: 5) *epistola apologetica ad quem-rem*, vbi Flacius contra sacerdotem se defendit, veluti auctorem turbarum, in oratione sacra rat: 6) *somnia Philippi:* 7) *apologia ad scholam nsem in adiaphororum caussa*, cuius scripti compo-asionem dedit Flacii discessus ab academia vitem-in qua litteras ebræas adhuc docuerat. Quum solum augustanum *interim*; verum etiam formu-nsem penitus reiiceret ac cogitaret calamitates, uendas, si aduersus dictam formulam pro salute eccle-

1707. p. 557.

ecclesiæ lutheranæ pugnare atque ita conscientiæ s
fulere vellet, statuit, Vitemberga discedere. An
tamen hoc fieret, Melanchthoni scriptum exhibui
niam petiit, per tempus quoddam iter faciendi ac c
vt valeret. Permisit hoc Melanchthon ac Flacius p
Hamburgum: deinde Magdeburgum se recepit, vb
commoraretur, apologiam ad doctores vitembe
scripsit ac testatus est, se rediturum, quando ipsi
nere permitteretur, libere ac tuto veritatem c
At vero nullam accepit responsionem, hacque d
dictam apologiam cum nonnullis epistolis atque ali
ptis euulgauit. Prodiit illa latine cum separatim
in volumine, quod percensere cœpi; germanice
sub titulo: *entschuldigung, geschrieben an die vniuer*
Wittenberg, der mitteldinge halber: ein brief an Phili
lanchthon, samt etlichen andern schriften, dieselbe s
langend, MDXLIX. 4. 8) *de veris et falsis adiaphori*
epistola D. Io. Aepini ad Illyricum de eadem materia
principale scriptum est inter reliqua, volumine h
prehensa, ac tribus partibus constat, quarum pr
veris: secunda de falsis adiaphoris disseritur ac ter
dam adiaphoristarum argumenta confutantur: 9) *a*
tio ad misnicas ecclesias de constantia in religione pr
quæ etiam germanice exstat, inscripta: *christliche*
nung zur beständigkeit der wahren reinen religion ie
vnd in der augspurgischen bekänntnis, geschrieben
meisnische kirche vnd andere, so das lautere euange
su christi erkanndt haben: *

NICOLAI AMSDORFII libelli, in quibus est:
kunstliche, spöttische vnd bitter hönische oration, so
ler zu Leipzig am ostermontag wieder die beständige
rischen recitiret hat, anno 1549. *baurische vnd ei*
antwort, qua responsione Amsdorfius ostendit, ri

---

* volumen Flacii scriptorum latinorum de adiaphoris rece
den vnschuldigen nachrichten 1708. p. 207. Legenda eti
quæ ipse FLACIVS in *relatione actionum et certaminum*
trouersia hac narrat apud SCHLVSSELBVRGIVM *catalog. l*
libr. XIII. p. 802. sqq.

præscriptos, non mutandos esse ad gratiam homi-
[illegible]andam; nec in bello, quod de adiaphoris exor-
[illegible] de rebus vere indifferentibus; sed de detestan-
[illegible] romanæ institutis disceptari. Quum Io. Po-
[illegible] siue Bugenhagius Zieglerum defendisset atque
[illegible]ne sacro vehementer in Amsdorfium inuectus
[illegible] AMSDORFIVS edidit: *antwort auf D. Pommers*
[illegible], MDXLIX. 4. præter hoc autem, alia opuscula.
[illegible]nt enim eius: *daß ietzund die rechte zeit sey, chri-*
[illegible]sein wort zu bekennen, vnd auf keine andere zu
[illegible]y. Etliche spruche, daß man den adiaphoristen nicht
[illegible]noch glauben soll, MDLI. ** *daß D. Pommer vnd D.*
[illegible] ihren adiaphoristen ergernis vnd zertrennung an-
[illegible], MDLI. 4. *etliche spruche aus D. Martin Lutheri*
[illegible] darinnen er als ein adiaphorist mit dem pabst sich
[illegible]kirchen wollen, MDLI. 4. quo titulo per ironiam
[illegible]icatur; quam libello ipso continetur, siquidem
[illegible]ius ex nonnullis locis LVTHERI *interpretationis*
ad Galatas ostendit, eum ab adiaphoristis dissenti-
[illegible]n: *erinnerung an die deutsche:* *** *horas canonicas*
[illegible]n vnd stiftern singen, vnd gebotene adiaphora hal-
[illegible]ben so wohl abgœtterey; als die schænalichste opfer-
[illegible]DLXII. 4.

[illegible]OLAI GALLI *disputatio de adiaphoris et muta-*
[illegible]esentis status pie constitutarum ecclesiarum, Magde-
[illegible] sine mentione anni: *erklærung vnd consens vieler*
[illegible]en kirchen der augspurgischen confession auf die neue
[illegible]ung der lehre vom freyen willen, die aus dem inter-
[illegible] etlichen noch gefuhret vnd vertheidiget wird, Ra-
[illegible] MDLIX. 4. *erklærung der religionsstreite zu nothdurf-*
[illegible]terricht der kirchen vnd ableinung falscher calumnien,
die verfælscher der wahren augspurgischen confession,
atque eodem anno 4. *von irthumern vnd secten the-*
ses

[illegible]hagius locum tenet inter auctores formulæ lipsiensis.
[illegible]at huc: MEYERI *diatrib. de Bugenhagii lapsu adiaphoristico*,
[illegible]b. MDCCX. 8.
[illegible]dige nachrichten, 1708. p. 616.
[illegible]r, 1718. p. 774.

defenſores tulerunt. Ad eos alii ſe adiu
in his præcipue IOACH. WESTPHALVS.
edidit in certamine de adiaphoris, eaque l
ſcripta: *in altero firmis rationibus adſeritur*,
præſenti mutationi in doctrina et ritibus eccle
ueant certamina de rebus paruis et non neceſſ
euidenter oſtenditur, *quod auctores et ſuaſor*
ctrina et pſeudadiaphoris, *hoc tempore nouan*
in fraudem eccleſiæ dei gratificentur, MDXLI
generalis ſententiæ, *quod e duobus malis mini*
ex qua facile quiuis pie eruditus colligere p
controuerſia ſequendum; *aut fugiendum ſit*,
comprehenſio argumentorum aduerſus ſeruituter
papiſticam, Hamburg. MDXLIX. 4. german
kurtzer begrief der argumenten, *durch welch*
keit in ceremonien, *von den papiſten vnd ihren*
den aufgelegt, *verworfen vnd verlegt wird*
MDXLIX. 4. *Lutheri ſententia de adiaphoris*,
collecta, MDXLIX. 8. cuius etiam germanica
inſcripta: *D. Luthers meinung von den m*
ſeinen ſchriften zuſammen geleſen, Magdeburg.
iit: *epiſtolæ de religionis perniciofis mutation*
MDL. Germanice Weſtphalus hæc ingenii n

mbergenses, publico nomine a IO. AEPINO scri-
gdeburg. MDXLIX. 4. *verlegung des grundlichen*
er adiaphoristen, zu diesen bœsen zeiten sehr nuzlich
ant Matth. Flacii Illyrici am ende hiebey gefugten
gen, MDLI. 4. *vier predigten vom theuren schatz des*
worts, MDL. 4. quæ conciones etiam latine prod-
nscriptæ: *homilia quatuor de custodiendo pretioso*
erbi dei et cultus sacri, contra multiplices fures,
nterimistas et adiaphoristas, deque afflicta ecclesia
deserenda, MDL. 8. Ab his diuersi sunt sermo-
adducuntur * hoc titulo: *vier predigten wieder*
nisten und adiaphoristen, MDL. ** Communem
stphalo caussam contra adiaphoristas egit IO.
ac nomine ministrorum ecclesiæ hamburgensis
istolam, cuius paullo ante mentionem feci, ad
n Melanchthonem et theologos vitembergenses,
et falsis adiaphoris, cum Melanchthonis respon-
ae Hamburg. MDXLIX. 8. *** a *Ioach. Westphalo* au-
nanice sub titulo: *ein brief der prediger zu Ham-*
lie theologen zu Wittenberg, samt der auslegung der
m guldenen kalbe, ceter. Magdeburg. MDXLIX. 4. edi-
Præter epistolam hanc, AEPINVS aliam exarauit
boris ad Flacium, hæcque præmissa est illius scripto
et falsis adiaphoris, quod antea recensui.

ordines sacros magdeburgensis adiaphora op-
t, quæ a lutheranis recipienda esse, auctores for-
psiensis statuerant. Emisit ille in lucem: *confessio-*
pologiam, MDL. hæcque etiam sermone germanico
prod-

ENII *biblioth. theol. part.* II. p. 105.

ptis Westphali consulantur: FABRICIVS *memor. hamburg.*
II. p. 971. SALIGIVS in *der histor. der augspurg. confess.*
II. p. 1089. VON SEELEN *philocal. epistol.* p. 34. inprimis
LERVS *Cimbr. litterat. tom.* III. p. 648.

ola hæc locum obtinuit in FLACII *latinis scriptis contra*
ericas fraudes, quæ antea recensui, et SCHLVSSELBVRGII
haeret. libr. XIII. p. 657.

OLLERI *isagog. ad historiam Chersonesi cimbric. part.* IV.
7. et *Cimbr. litterat. tom.* II. p. 23.

familiam pertineat, ius habere, pro verbo
dei cultu arma sumendi contra superiore
ac tertia magdeburgenses dehortantur o
a communione cum purioris doctrinæ boi
hostibus. Iidem iuris publici fecerunt
*vnd prediger zu Magdeburg christliche eri
gemeinde*, MDL. 4. Islebiæ lipsiensis form
im caussa MDXLIX. conuentus celebratus e
COELIVS nomine mansfeldensium theolog
scripsit, quod hoc titulo exstat: *woran es
ordnung, so man das kleine interim genenne
tze erinnerung*; * præter hoc autem, aliu
betur scriptum idque: *confessio ecclesiæ, qu
comitum mansfeldiorum, qui iuniores vocantu
phoristas vitembergenses et lipsienses.* **

Contra hos aduersarios misnici theologi,
dicti sunt, se defendere adnitebantur ac
adcusationem contendebant, ea in formul
cessa esse pontificiis, quæ ecclesiæ nostræ e
periculum adferrent. De qua re obiecta
omni studio egerunt. PHILIPPVS M
exarauit *præfationem, repetitæ doctrinæ de*
missam, contra Flacium, *** ac calumnian

aonias quasdam, antea abolitas, atque adseuera-
de vniuersa doctrina sentire, quod tradiderit in li-
corum theologicorum; quod autem ad ritus adti-
fessus est, se suasisse aliis, ne desererent ecclesias
ruitutem in re leuiore, quae sine impietate susti-
et. GEORGIVS, princeps anhaltinus, edidit
priuatarum deliberationum, atque in ea iudicauit,
non ita comparata esse, vt si illa adprobarentur,
ieret doctrinae, quam in augustana confessione
ur: IO. BVGENHAGIVS *expositionem in Ionam*,
g. MDL. S. regi Danorum consecrauit atque in
dicationis omni adseueratione adfirmauit, se ac
honem grauiore iniuria adfici, quum adprobatio-
tani *interim* adcusarentur: IO. PFEFFINGERVS
le *traditionibus et de ceremoniis*, MDL. in lucem
itidem caussam eorum egit, qui adiaphoristae di-

Litterarum cultores vitembergenses magistro-
um defensionem susceperunt contra Flacium at-
hancque in rem acerbius scriptum euulgarunt,
lus est: *ad toties cum fastidio et nausea repetitas
imas et falsissimas criminationes Flacii vera respon-
pta summatim ex tota rerum gestarum historia, qua
caussa totius atque innocentia ecclesiarum in his ter-
ceptorum demonstratur et ostenditur vanitas, futili-
ilentia ac malitia Flacii, vt hac cognita, pii cogi-
em de remediis adhibendis ecclesiae, furiosis istius
amoribus sine modo et fine laceratae, vt finis tandem
contentionibus, scripta epistolae forma a scholasticis
vitembergensis.* Ex titulo hoc longiori haud dif-
colligendum est, Flacium in eo aspere tractari.
itur ille non sine contumelia, veluti pontificius,
e confessionis hostis, Osiandri fautor, qui rege-
em renouationemque confundat cum iustificatione.
rgenses theologi omni, quo fieri potuit, studio
ır atque adseueratur, eos in nullo doctrinae chri-
pite a veritate discessisse; sed custodire illam stu-
Praeter haec, tempore isto in lucem prodiit: *aus-
der zweyen hohen schulen Wittenberg vnd Leipzig;*
s autem, vt se defenderet, iuris publici fecit:

rum ad vitembergenſium ac lipſienſium theo
tes acceſſiſſet, et Flacium habuit ſibi aduerſu
autem ſcripta ad Georgii Maioris dogma de
norum operum ad ſalutem maxime ſpectaba
ſint, antea commemoraui. Quodam modo
ſaltem ob argumenti ſimilitudinem: ABR.
rum adiaphororum, Vitemb. MDLXXXVII. 8
oſtendit, ritus eccleſiæ romanæ non referen
res medias, hocque auctoritate Lutheri, B
Weſtphali, Heshuſii atque aliorum confirma

§. X.

PER certamina ac diſſidia theologoru
quorum ſcripta adhuc recenſui, magnas tu
ſia noſtra factas eſſe, facile quisque intel
Vt pax ac tranquillitas non ſolum reſtitueret
ſtabilis ac firma permaneret, *formula* quid
compoſita fuit ac ſymbolicam auctoritatem
vero, poſtquam illa publicam lucem adſpe
quoque inter noſtrates diſceptatum eſt et
ab vtraque parte edita ſunt.

Scripta noſtrorum theologorum, quæ ad li
tinent, ſupra enarraui, quum de formula
me expoſitum eſt.

§. XI.

EXORIEBATVR etiam controuersia *huberiana*, au-
Samuele Hubero, de electione ad vitam æternam.
t ille, deum omnes homines in christo ad felicita-
mpiternam elegisse, nulla ratione habita fidei, siue
diti sint; siue minus; eo tamen modo, vt decre-
s veluti mutatio fieret apud illos, qui gratiam di-
adspernarentur. Cum errore hoc alia praua
coniunxit, præsertim de regeneratione ac iusti-
, vtramque esse vniuersalem omnesque morta-
os atque impios: turcas ac christianos propter
um christi meritum ac per æquitatem veniam
orum consequi posse.

, scripta in lucem protulit SAMVEL HVBERVS iis-
falsa dogmata sua disseminauit ac defendit. Prodi-
illius: *erinnerung von gegenwartigen zwietracht vber
lehre von der gnadenwahl*, Muhlhus. MDXCV. 4. *bestæn-
bekænntnis D. Sam. Hubers, ob gott durch seinen lieben
iesum christum, nur allein etlich wenig menschen; oder
alle menschen, in seinem rath vnd willen, ohne ausschlus
menschen, vom tode allesamt erlæset vnd also auch zum
heil vnd seligkeit allesamt erwehlet vnd verordnet ha-*
Vrsell. MDXCV. 4. *nothwendige entdeckung, wie D.
Osiander in der predigt von der gnadenwahl die calui-
verfteckt habe*, MDXCVI. 4. *rettung meiner alle-
ændigen bekænntnis von der gnadenwahl*, MDXCVII.
ief vnd antwort auf D. Iacob. Heilbrunners sendbriefe,
VII. 4. *kurtze anleitung vnd nachrichtung, wie man D.
Hunnen vnd D. Luc. Osiandern samt ihrem anhang
vnd dieselbigen in mitten des leugnens in aller cal-
erhaschen solle*, MDXCVII. *inuicta veritas de facta
pradestinatione vniuersi generis humani ad salutem*,
MDXCVII. 4. *bestændiges bekænntnis von seiner lehre*,
MDXCVIII. 4. *erklærung, wie gut vnd redlich D. Polyc.
es troffen vnd der verlohrnen sache geholfen habe*,
MDXCVIII. 4. *erklærung vber die proposition, daß gott
alle menschen zum leben erwehlet vnd verordnet*
, Hal. MDCIV. 4. *modus ineundæ concordiæ in contro-*

uersia de electione ad vitam, MDCVIII. 4. *refutatio a nis D. Færsteri de vniuersali electione*, atque alia, nonnulla in nunc dicendis commode adducendi, nem habebo.

Recte existimarunt multi theologi, suarum part vt Hubero bellum indicerent atque erronea eiu ta, præsertim de electione; siue prædestinatione garent. Prodierunt igitur aduersus illum:

Controuersiæ inter theologos vitembergenses de tione et electione dilucida explicatio, cum refutatic mentorum, quæ Huberus pro opinione sua adhi lit, Francof. MDXCIV. 4. Theologi vitembergen rum in titulo mentio fit, sunt: Hunnius, Lysei nerus, Huberus. Qui scriptum hoc edidit, il *Lauterbach* adpellatur. HVBERVS *confutationem* publici fecit, Muhlhus. MDXCV. 4.

Beschcidentliche antwort auf das kurtze deutsche ausgesprengte bekanntnis D. Sam. Hubers von der p destination, ceter. *durch die theologische facultat z berg*, Vitemberg. MDXCV. 4. eorumdem theolog tembergensium *grundliche wiederlegung derer v muel Hubern ausgesprengten schmahkarten*, V MDXCVI. 4.

Facultatis theologicæ rostochiensis epistola ad the tembergenses de electione ad vitam æternam, contr lem Huberum, Vitemb. MDXCV.

IO. MEELFVHRERI *theses, huberianismo* MDXCVII. 4.

LVC. OSIANDRI *grundlicher bericht auf D. Sam. sterschrift, samt der predigt D. Osianders, aus Sam. Huber sein vnwahrhaftes furgeben zu beweise terstehet*, Vitemb. MCXCVII. 4. eiusdem *leztere a D. Sam. Hubers lasterschriften*, MDXCIX. 4.

IACOB. HEILBRVNNERI *sendbrief an D. Sam mit vorgesezter præfation der theologischen faculta tenberg*, Vitemb. MDXCVII. 4.

IDII HVNNII *disputatio de electione; seu ad vitam praedestinatione* * ac *antithesis veri euangelii, per praedicati, et pseudo-euangelii, ab Hubero nuper*

CARPI LYSERI *antwort auf das von D. Sam. ngestelte examen*, Dresd. MDXCVIII. 4. *erlaeuterung fragen, welche D. Sam. Huber mit seinem examine et*, eodem loco atque anno, 4. *abgenoethigter bedem Streit mit Sam. Huber vnd dann von der pro- alle theologos* ceter. Lipf. MDCIV. 4.

IAN. GERLACHII *tres disputationes de electione, ssmo oppositae*, Tubing. MDC. 4.

H. HOE *expedita responsio ad adpellationem et pro- D. Sam. Huberi, cum delineatione articuli de prae*, Lipf. MDCV. 4.

NICOLAI *responsum ad Huberi confessionem de electione*, Lipf. MDCV.

ORSTERI *trias controuersiarum theologicarum*, rg. MDCX. 4. De iis, qui data occasione ac tam- transitu Huberum confutarunt, taceo. Errauit ino ac quum electionem esse vniuersalem, adfir- nanc cum gratia dei confudit; nec voluntatem dei item, quemadmodum adpellatur, ab eadem con- recte distinxit. Ac quamuis in principio statuis- tur, electionem ad omnes mortales spectare, ea t reformatis eorumque dogmati de gratia parti- opponeret; postea tamen pro sententia sua, li- tas eius satis esset monstrata, acriter pugnauit: lem reiicienda, defendit ac scripturae sacrae dicta interpretatus est.

t Huberus adseclas; diuersi tamen generis. Alii tantum ipsi: alii pro errore eius propugnabant; i autem rectius instituti fuerant, istum repudia- i Hubero ita erant addicti, vt caussam illius omni

 studio

ner. eius latinor. p. 228.
p. 26.

ſtudio agerent, non ſolum ſermonibus; ſed publi que ſcriptis. In his princeps fuit IO. ZECHIV dit ille pro Hubero: *einfaltige vnd aus gottes wo dige bekanntnis von gottes gnadenwahl; oder verſe verordnung in chriſto ieſu zum ewigen leben, in dr ſchiedliche hauptfragen abgetheilet*, Hal. MDCX. 8. autem eſt a mansfeldenſibus, interprete SCHLEVPN *der nothwendigen wiederlegung des von D. Io. Zech ſprengten buchs, darin der huberiſche irthum von meinen prædeſtination vertheidiget werden wi* MDCXI. 8. *

Sunt et ſcripta, quæ ad hiſtoriam controuerſ pertinent eique lucem adferunt. Locum in illis *acta huberiana, das iſt, bericht, was ſich in der zwi prædeſtination betreffendt, zwiſchen Samuel Hubero v würtenbergiſchen zugetragen*, Tubing. MDXCVII. 4. *huberianorum pars prior et poſterior, hoc eſt, relat quæ theologi tubingenſes cum Samuele Hubero berna ctione et aliis articulis tractarunt, poſteaquam* MDXC *xonia Tubingam rediiſſet, ex mandato illuſtriſſimi virtembergici*, Tubing. MDXCVIII. 4. ** SAMVEL. *hiſtoriſche beſchreibung des gantzen ſtreits zwiſchen nen vnd D. Hubern*, MDXCVII. 4. AEGIDII HVNI *uis narratio hiſtorica de initiis et auctore; nec non infelicis certaminis huberiani:* *** GEORG. H GOETZII *acta huberiana*, Lubec. MDCCVII. 4. IO. NEVMANNI diſſertatio de *huberianiſmo, falſo no tato*, Vitemb. MDCCIV. pro theologis vitembe ſcripta, quum hi huberiani erroris inſimulati fuiſſ ANDR. SCHMIDII diſputatio de *Samuel. Hub*

* LIPENIVS *biblioth. theolog. part.* II. p. 48. memorat: R *ſponſionem ad quæſtionem: vtrum prædeſtinatio ad vita ſit vniuerſalis; an particularis?* a IOANN. WEBERO Hal. MDCXXII. 8.

** LIPENIVS *dicto loc.* p. 47. acta hæc latina, veluti a ger ſtincta, recenſet.

*** exſtat hæc *narratio* in præfatione, quam HVNNIVS li *uidentia dei et æterna prædeſtinatione* præmiſit, *tom.* I. o *latinor.* p. 688.

rina, Helmstad. MDCCVIII. qua cuncta singulari
nemorantur, quæ ad historiam litis huberianæ

§. XII.

) post natum seruatorem septimo ac decimo
, vt nostrates cessarent, inter se dimicare;
bella continuata permanerent. Obtinet
d temporis rationem respiciamus, primum
tatio de *philosophiæ dignitate atque vsu præ-
logia*, ita facta, vt alii illam reiicerent: im-
humanam facultate præditam esse, deum
lo cognoscendi, negarent; alii autem pro
t. Quæ controuersia quamuis tantum ad
m scholas pertinere videatur; attamen et
cur theologi de ea exponant ac iudicent.
im de philosophiæ speciatimque metaphysi-
ictiore doctrina disputabatur.

controuersiæ huius fuit DANIEL HOFMANNVS.
; dissertationem de *deo ac christo*, Helmstad.
eaque philosophiam ac rationem humanam, ve-
dei ac theologiæ: opus prauæ naturæ reiecit,
philosophi helmstadienses ipsi repugnarent, lon-
sit; nec dubitauit, aperte declarare, se non so-
n; sed rectum quoque philosophiæ vsum repu-
actus quidem est, sententiam suam reuocare;
fuerunt, qui eam tuerentur. In his locum ob-
ANGELVS WERDENHAGENIVS, qui *psycholo-
s I. B. T. id est, Iacobi Bœhmii, teutonici*, Amstelod.
iuris publici fecit atque in ea Hofmannum de-
OLEARIVS in lucem emisit: *disputationem de
pio vsu multiplicique abusu et sylalogia ex dicto Co-
2. Corinth. x. pro Dan. Hofmanni sententia aduer-
Martini philosophi impias calumnias*, MDCI. quum
natus est, Hofmannum non rectum; sed pra-
osophiæ vsum improbasse, de re ipsa controuersa
tate disputauit. Inprimis huc referendus est:

le controuersia hac exposui in *der einleitung in die relig. der euang. luther. kirche, part.* 1. p. 176. sq.

WENCESLAVS SCHILLINGIVS, qui præceptis theo-
phiæ bœhmianæ imbutus, magna vehementia in phil
phos inuectus est: studia eorum damnauit ac bellum,
quam illud cœptum erat, libellis satiricis aluit. Ad p
ros is transmisit non solum: *considerationem de natu-
turalibus, vanitatibus metaphysicis oppositam*, Magde
MDCXVI. 8. sed etiam librum, cuius titulus est:
*metaphysicæ visitatio, concionibus metaphysicalibus exqui
discutiens præcipuos articulos metaphysicos, ad vnguem d
strans, quo eiurata impietatis vanitatisque deplorata
sici doctores delabantur, ad metaphysicas speculationes
cælitus patefacta violentissime detorquendo*, eodem anno,
libellum inscriptum: *vnüberwindliche feste grund
welchermassen man philosophos, so nach irdischen philos
bildern, dünckeln vnd wahn iesum christum mit seiner
borgenen weisheit schatzen vnd ersinnen wollen, und
licht vnd finsternis: leben vnd tod: verstand vnd vnwis
ganz vnuerschæmt mischen, aufhalten, zurucktreiben,
stossen vnd aus gottes theuer werthen prophetischen wort
wæltigen soll, kan vnd mag*, Magdeburg. MDCXVII. 8.
le in auctore fuerit ingenium: quid statuerit ille de ph
sophia, ex inscriptionibus iam adductorum eius scripto
adparet. Ad defensores hos Hofmanni accessit ANDR
CRAMERVS. Pro falsa opinione, rationem ac phil
phiam aduersari fidei ac theologiæ, pugnauit, inprimi
fasciculo disputationum suarum, Magdeburg. MDCXVII.
atque in *præfatione*, quam CASP. PFAFFRADII et D
HOFMANNI *commentationibus* et *orationibus* eodem
præmisit. Cum his alii communem defenderunt
tentiam.

Inter eos, qui Hofmanno resisterent, principes
runt philosophi helmstadienses, Ioann. Caselius, Corn
Martini, Duncanus Lidelelius et Guntherus Owen
postquam caussa ad principem delata erat, impetrarun
Hofmanno necessitas imponeretur, retractationis for
lam subscribendi. Cum his theologi vitembergens
coniunxerunt atque ad quæstiones, de hac re contro
illis propositas, ita responderunt, vt errorem de phi
phia ac theologia, inter se pugnante, late et diligenter

ı multa testimonia nostrorum theologorum ad-
In eadem academia vitembergensi IACOBVS
rationis ac philosophiæ hostibus opposuit li-
riosum atque inscriptum: *vernunft-spiegel vnd*
iblicher bericht, was die vernunft, samt der-
fection, philosophia genannt, sey, wie weit sie sich
nd fürnemlich was vor einen gebrauch sie habe in
ben,. entgegen gesetzet allen neuen enthusiasti-
unftstürmern vnd philosophieschändern, Vitemb.
4. Occasionem libri huius scribendi, præcipue
s et Cramerus, paullo ante nominati, ipsi præ-
Diuisus is est in duas partes. In priore expo-
itione: eius natura; corruptione, quæ ac quan-
deque facultate ipsi relicta, cognoscendi ac diiu-
rum falsumque, in rebus quoque theologicis,
ore parte auctor differit de philosophia atque
uid illa sit; quæ iudicia lutherani de ea fecerint:
ilitatem ista in disciplinis sanctioribus adferat.
pturæ sacræ, in quibus deus vsum rationis hu-
philosophiæ improbasse videtur, explicat simul
ruersa interpretatione vindicat. Contra librum
R. CRAMERVS edidit: *accesß vnd antritt* ac *ersten*
ı fleck vnd heslichen mackel in dem vernunft-spiegel
respondit autem MARTINI in *dem gründlichen*
s Crameri accesß vnd antritt sey ein vnbesonnener
grober fehltritt. Memoratur etiam SIEGWAR-
VTHENII *lugenmantel Iacob. Martini, welchen*
vnuerschamt dem Luthero sich vnterstanden zuzu-
ceter. Præterea IACOB. MARTINI speciatim
) *theses de vero, vno et simplici* opposuit: ALBER-
AVERVS librum de *vnica veritate*, Erfurt.
8. Ien. MDCXXXIV. 8. ibidem MDCLXV. 4. pro
is eorumque caussa scripsit: IACOB. BREIGE-
uras in Wenceslaum Schillingium, nuper natum vi-
metaphysicum, a veritatis linea infeliciter aberrantem,
MDCXVIII. 4. iuris publici fecit ac CORNELIVS
ı itidem ingenii monimenta reliquit, quæ ad con-
tro-

---

ologic. vitebergens. pars. I. p. 817. sqq.

§. XIII.

Ad idem tempus pertinet controu
ſiue peccato, vnde illud ortum habeat ac
altera parte adfirmatum eſt, duo eſſe æte
deum boni, ac nihilum mali principium,
ſi ad naturam eius reſpiciamus, priuati
ideoque etiam ſit nihilum: immo nece
num cognoſcatur. Altera pars ſententia
quam ineptam atque ita comparatam, vt
cem oppoſita ſint, ſtatuantur, merito imp
de nihilo nihil dici poteſt.

Edidit EILHARDVS LVBINVS *phoſp
cauſſa et natura mali*, *tractatum hypermeta
multorum grauiſſimæ dubitationes tolluntur et
tur*, Roſtoch. MDXCVI. et MDCL. 8. quæ

---

* apud LIPENIVM *biblioth. philoſoph.* p. 345. et
** ad hiſtoriam controuerſiæ huius lucem adferun
der kirchen vnd ketzer hiſtor. part. II. *libr.* 17.
p. 947. *part.* IV. *ſect.* 3. *num.* 3. p. 786. ELS
diaſmat. de varia Ariſtotelis in ſcholis proteſtant
adiecit LAVNOII libro de *varia Ariſtotelis in*

:ctior est atque auctior. In libro hoc nouam
ali originem explicandi, monstrare voluit ac
m; siue peccatum, esse nihilum atque originem
: ad nihilum, tamquam principium. Adseue-
:lici conatu. ALBERT. GRAVERVS opinio-
*quaestionibus illustribus theologicis, decem dispu-
pofitis et Conrado Vorstio aliisque photinianis ma-
r oppositis* * profligauit; omisso tamen auctoris
|ue ostendit, quae absona atque absurda illam
:. LVBINVS, qui sibi videbatur, nouam ac
entiam peperisse, caussam suam haud deseruit;
ıdam suscepit in *apologetico, quo Alberti Graueri
spondetur*, Rostoch. MDC. et MDCV. 4. restitit
ERVS in *anti-Lubino; siue elencho paradoxorum
n Eilh. Lubini de prima caussa et natura mali*,
CVII. 4. ac contra vtrumque LVBINI librum,
ı et *apologeticum* disputauit. Inter alia, mon-
, Lubinum in scriptis suis semina caluiniano-
:um sparsisse ac ne solus ita sentire videatur,
ıtterum, Schlusselburgium, Petrum Piscatorem,
atque alios theologos, veluti testes, adducit. **
rt finem litis faceret, in lucem emisit: *tracta-
ıgicam de caussa peccati ad theologos augustanae
Germaniae*, Rostoch. MDCVII. atque in praefa-
iam dimisit, pro qua adhuc pugnauerat. Ipsa
docet nos, Lubinum meliorem fuisse philolo-
philosophum ac theologum, doctrinamque de
.i non dilucidasse; sed reddidisse difficilio-

§. XIV.

:NTIOR ac longior controuersiis, de quibus
, lis fuit theologorum giessensium ac tu-
bingen-

ı *histor. biblioth. part.* IV. p. 283.
ersia hac legantur: BAILLETVS *des satires personnelles*,
396. BAELIVS *dictionar. histor. crit.* voce *Lubinus:*
in *manichaeismo ante manichaeos*, p. 270. atque alii,
ɔraui in *der einleitung in die religions-streitigkeiten der
he, part.* IV. p. 539. vbi et de ipsa lite hac exposui.

tatio ipſa non ea moderatione, qua deceba
Vtraque pars, feruore incitata, interdum
atque aſpere pugnauit, non ſine aliorum o

De ſtatu exinanitionis chriſti gieſſenſe
eiusmodi illius rationem fuiſſe, vt chriſtus h
tempus a pleniori communicatorum attribu
rum, quæ ἐνεργητικὰ ſunt atque adpellantur
nonnumquam autem atque extra ordinem
racula maieſtatis diuinæ ſecundum humanam
ſint documenta. Pro doctrina hac, quæ c
eſt noſtrorum theologorum, gieſſenſes ac
bant. Tubingenſes contra ſtatuerunt, ch
exinanitionis omnino vſum eſſe communica
diuinis; occulte tamen; nec vſum hunc, o
primis, niſi in officio ſacerdotali iisque re
redemtionis impedire potuiſſent, ceſſaſſe.
qui dimicabant, principes erant: BALTHA
RVS et IVSTVS FEVRBORNIVS; inter
tem: LVCAS OSIANDER, MELCHIOR
THEODORVS THVMMIVS. Poſtquam in
tim per litteras diſputatum fuerat, ac tubing
erroneam doctrinam obiecerant, quum ſt
perſonalem fundamentum eſſe remotum

e esse definiendam, * paullo post ignis, qui adhuc sub cinere fuerat, erupit. Primus in publicum cerprodiit; aut primam illius occasionem dedit LVCAS SER, quum dissertationem de *christi hominis apud creaturas praesentia diuina vniuersali*, MDCXIX. edidit, inter Mentzerum ac tubingenses in litteris, paullo ne memoratis, disputata fuerant, ea nunc in publiproposuit; sine nomine tamen Mentzeri, atque *adpendicem* adiecit. Quo facto, giessensis theolo-. WINCKELMANNVS disputauit de *gloria et ma- christi, quam vt homo in tempore accepit, ex dicto chri-* XVII. 5. ** atque adducta ab Osiandro argumenem nomine huius omisso, impugnauit; tubingenses defensionem sui susceperunt. LVCAS enim OSIANmisit: *informationem theologicam fidelem, simplicem et m de controuersis nonnullis quaestionibus, quatuor theos pertractatis*, Tubing. MDCXX. 4. ac praeter hanc, tiones: de *christi omniscientia:* de eius *omnipotentia: state dextrae dei;* item *synopsin, qua pia et debita ve- christi hominis, vbique praesentis, repetitur;* THEOTHVMMIVS autem: *adsertionem sanae et orthodoxae de exinanitione christi θεανθρώπου, in qua e scriptua et orthodoxae ecclesiae consensu demonstratur, christum ον in exinanitionis statu et seruum et dominum fuis*ing. MDCXXI. 4. Opposuit BALTHASAR MENTZE- *sanae et orthodoxae de iesu christo θεανθρώπῳ et icio doctrinae ex verbo dei et probatis scriptoribus reem* et *disputationem de quatuor quaestionibus contro-* MDCXXI. *** ac IVSTVS FEVRBORNIVS: *φίας theologicae dissertationes* IX. *de diuina et infinita tis, christo iuxta carnem vere communicatae, in statu itionis particulari et in subsequuto statu exaltationis vniuer-*

---

e, de hac caussa a Mentzero ac theologis tubingensibus scri-, habentur in MENTZERI *necessaria et iusta defensione contra stas criminationes Osiandri, Nicolai et Thummii* p. 7. sqq. et GERI *histor. eccles. et politic. part.* I. p. 330.

rtatio haec locum obtinuit in *disputationib. giessens. tom.* VII. 451. et in MENTZERI *necessaria et iusta defensione*, paullo post ensenda.

r etiam in iam excitata *defensione*.

thodoxæ veritatis de quatuor quæstionibus qu
tiam humanæ christi naturæ, Tubing. MDCX
ro BALTH. MENTZERVS etiam pergebat,
ſe pugnare, hancque in rem in lucem emittel
et iuſtam defenſionem contra iniuſtas criminati
dri, Melchioris Nicolai et Theodori Thummii
de perſona et officio chriſti errores deteguntu
Gieſſ. MDCXXIV. 4. Amplectitur liber hic: 1
trouerſiæ tubingenſis: 2) *breuem delineationem*
bingenſis de quæſtione: an ieſus chriſtu
in ſtatu exinanitionis iuxta humanitatem f
ſens creaturis et totum vniuerſum gubern
theſium tubingenſium conſiderationem: 4) *tri*
num, ad hanc controuerſiam pertinentium, Wi
Mentzeri, quas antea adduxi: 5) *modeſta*
duabus diſputationibus incluſam, ad librum Lu
ledicum et ſchola theologica indignum: 6) *j*
tionem de conſideratione Melchioris Nicolai the
antwortung der frage: ob die menſchliche nat
vnd heilands ieſu chriſti im ſtand der erniedr
vnd ieden creaturen gegenwertig geweſen ſey vn
mel vnd auf erden regieret habe, auch mitte
8) *adpendicem* breuiorum diſputationum de

[...] *defensionis Balthasaris Mentzeri*, Tubing. [...] et quæ in lite hac peracta sunt, ea aliter narrauit, [...]rus. Antea THVMMIVS edidit: *ταπεινωσιγραφίαν*, *hoc est*, *repetitionem sanæ et orthodoxæ doctrinæ* [...]ione *christi θεανθρώπου*, Tubing. MDCXXIII. 4. [...]entum ac præcipuum inter ea, quæ in certamine [...]sum publicum transtulit. Eiusdem exstant alia [...]æ huc referenda sunt: *repetitio sanæ de maiestate* [d]*octrinæ*, Tubing. MDCXXIV. 4. *errores Balthas.* *et Iusti Feurbornii*, Tubing. MDCXXV. 4. *kurtzer* [...]*licher strittiger fragen vber der gegenwart des men-* [...]*i*, ibidem atque eodem anno 4. *examen defensionis* [Me]*ntzeri*, Tubing. MDCXXV. 4. Ad Thummii par[...]ussa tubingensium adiunxit se IO. VLR. PRE[...]s atque *adsertionem sanæ et orthodoxæ doctrinæ de* [...]*is*, *gloria et honore coronato*, Tubing. MDCXXV. 4. [...]t. Aduersus Thummium, Pregizerum atque [tub]ingenses arma sumsit IVSTVS FEVRBORNIVS ac [...]os in lucem produxit opus, satis amplum atque [...]m: *κενωσιγραφία χειστολογική*, *in qua ex verbo* [...]*etico et apostolico demonstratur*, *quod iesus christus*, *plenario; seu vniuersali et incessabili diuinæ maiesta-* [...]*asen tiæ*, *omnipotentiæ*, *omniscientiæ vsu*, ceter. *in suæ humiliationis statu libere fuerit vacuatus*, Marpurg. [...]II. 4. in quo dogma de statu exinanitionis christi [...]ac diligenter pertractatur ac defenditur. Eam liber hic in magna existimatione est.

[...]dem certamen adducti sunt theologi saxonici. [...]ctoris Saxoniæ, Ioann. Georgii I. ab illis conscripta lit[a] est: *solida verboque dei et libro concordiæ chri-* [co]*ngrua decisio quatuor illorum inter aliquos theologos* [...]*e confessionis nuperrime controuersorum capitum prin-* [...]*m*, *de vera descriptione et fundamento præsentiæ dei* [f]*ilii iesu christi apud creaturas; nec non de incessante* [...]*rio dominio christi*, *secundum humanam naturam in* [hu]*miliationis et quid humiliatio*, *exinanitio ac euacuatio* [...]*t*, Lips. MDCXXIV. 4. ac germanice sub titulo: [...]*he vnd gotteswort*, *auch dem christlichen concordien-* [...]*äße erörterung derer vier zwischen etlichen theologen*

augspurgischer confession in neuligkeit entstandenen [haupt] haupt puncten von eigentlicher beschreibung, auch vom grund der gegenwart gottes vnd seines sohnes iesu ceter. Lipſ. MDCXXIV. 4. In libro hoc, cuius au[ctor] MATTHIAS HOE, * saxonici theologi ad partes [gies]sium accesserunt ac sententiam istorum de exinani[tione] speciatim omnipraesentia atque imperio christi, ad[ste]runt. Eam ob rem tubingenses saxonicis oppos[uere] *amicam admonitionem super decisione de quatuor per annos inter nonnullos augustanae confessionis theologos [a]gitatis controuersis quaestionibus de omnipraesentia christi [hominis] ad creaturas eiusdemque vera et profunda humiliat[ione et] inanitione, adornatam a theologis vuirtenbergiacis*; T[ub.] MDCXXIV. ac germanice MDCXXVI. Scripsit illam [THEOD.] THVMMIVS. Saxonici responderunt in *necessaria et [ir]tabili apologia; seu adsertione decisionis solidae*, ceter. *[iam] pridem a dominis theologis würtembergicis sub specie admonitionis vehementer impugnatae*, Lipſ. MDCX[XIV.] quae apologia, itidem in linguam germanicam tra[nslata,] multo copiosior est ipsa *decisione* eumdemque cum hac [auctο]rem habet, MATTHIAM nempe HOE. Ex ampla prae[fatione] illius multa intelligenda sunt, quae ad historiam ce[rtami]nis huius pertinent. In ipso opere tubingensibus [obiici]tur, eos in rei, cum giessensibus controuersae, capitib[us dis]sentire a libris symbolicis: a recte sentientibus ec[clesiae] nostrae doctoribus, iisque antiquioribus pariter ac [recen]tioribus: maxime a veteribus theologis virtenbe[rgicis.] In *apologiam* hanc breuissimam veluti isagogen [scripsit] ERHARTVS LAVTERBACHIVS eamque sub titulo e[didit:] *themata isagogica in apologiam saxonicam contra tubin[genses] officium christi regium in statu exinanitionis potissimum [con]cernentia*, Lipſ. MDCXXV. 4.

* scriptum hoc HOEPFNERO, veluti principali auctori, [tri]buitur a MAYERO *dissertationibus select. kiloniens. et hamburg.* [et a] PIPPINGIO in *der einleitung zu den symbolischen schriften [der lu]therischen kirche, cap.* X. §. 8. p. 155. atque ab aliis. Sed idem [PIP]PINGIVS postea luculentis argumentis ostendit, auctorem [esse] HOE AB HOENEGG, in *dissertation. epistolica ad Thomasium de iterata et solida defensione pupillae euangelicae*, quae [inie]cta est eius *exercitationibus academicis iuuenilibus*, p. 506.

tatio hæc non mediocrem peperit offenſionem
ıe pontificiis occaſionem præbuit, bellum hoc in-
ridendi. Inter illos LAVRENTIVS FORERVS
ellum vbiquitiſticum, vetus et nouum, Dilling.
. 12. ac germanice ſub titulo: *alter vnd neuer
r von der vbiquitat*, Ingolſtad. MDCXXIX. 12.
tum ſcriptum quamuis nulla reſponſione dignum
l tamen ANDR. KESLERVS in *reſponſione ad
uitiſticum Foreri*, Lipſ. MDCXXIX. 8. caſtigauit.
onuntiandum eſt, quod veritas poſtulat, bellum
enſes ac tubingenſes plane laudandum; aut ad-
n eſſe, videtur. Res controuerſa non tanti erat
vt illa in longiorem diſceptationem merito ve-
amque de capite principali conſentiebant, natu-
ıam ac humanam ita in chriſto coniunctam eſſe,
: vnam perſonam conſtituat; per hanc autem
chriſto homini communicata fuiſſe idiomata diui-
:ſtio, de qua erat diſſenſio, ſpectabat tantum ad
municatorum idiomatum, inprimis omnipræſen-
ſcientiæ ac ſimul regiminis diuini in ſtatu exi-
, num ille in dicto ſtatu locum habuerit, ſique
netur, qualis ac quantus is fuerit. Hac de re ita
ur, vt vtraque pars adfectibus indulgeret hisque
moderationis legem negligeret. Saxonicis theo-
ingenſes atque alii ſpeciatim exprobrarunt, quod
uo, antea a me commemorato, *deciſionem* contro-
re voluerint, quum ab illis nihil aliud, niſi conſi-
ectandum fuiſſet.

nt et gieſſenſium et tubingenſium monimenta hi-
lite hac, quæ quum inter ſe diſcrepant, illa con-
atque ita legenda ſunt, vt quid verum: quid
ı illis inſit, recte diiudicetur. Poſtquam BAL-
MENTZERVS *hiſtoriam controuerſiæ tubingenſis
ria et iuſta defenſione*, quam antea recenſui, exhi-
que originem progreſſionemque controuerſiæ hu-
ieſſenſibus narrauerat, tubingenſes oppoſuerunt:
zeriana, hoc eſt, iuſtam et neceſſariam defenſionem
imam partem iniuſtæ et non neceſſariæ defenſionis
Mentzeri*, ſiue illius hiſtoriam certaminis tubingen-

deum conuerti debeat, necesse esse, vt
antequam verbum efficiat quid, partim in
accendat; partim ipsi verbo, tamquam in
lem vim inferat, qualis ad effectum, qu
sibi spiritus sanctus, producendum requ
ita sentiendo, quum dogma fidei non le
deprauaret, mirum non est, multos ei b
atque efficaciam supernaturalem, cum ver
per coniunctam, siue id ad vsum adhib
nus, defendisse; non ea autem, qua de
tione.

Qui veram sententiam HERM. RATHMAN
uini scire cupit, illum scripta eius legere op
autem ista confuse atque obscure composita
vt attentio ac diligentia adhibeatur. Scri
1) *iesu christi, des kænigs aller kænige vnd b*
gnadenreich, Gedan. MDCXXI. quem librum
uinus oppugnaret atque auctorem grauiori
simularet, RATHMANNVS, vt ab aduersar
deret, edidit: 2) *abgenöthigte antwort, D. Io*
christlichem schreiben, womit er M. Herrm
ausgegangene büchlein, wie auch fromme her
bosheit wiedersprechen, durstiglich angreift, e
sine loco atque anno ...

Dietrichs seinen schwarm-fragen, darinnen er von Weldianismo handelt vnd dessen andere beschuldiget, sey, wobey auch die frage erörtert wird, ob ohne ender erleuchtung des heiligen geistes die heilige ge verstanden werden, Luneb. MDCXXIII. 8. vbi aus Dietericum refellit, cuius scriptum postea ad- 4) *demonstrations - copia, was die heilige schrift sey cke, einer hochfürstlichen person auf beschehenen gnä- befehl vnterthänigst vbergeben*, Goslar. MDCXXIII. 4. ster *beständige lehre, welche gottes gnadenwürckung ehtung, als eine kræftige vrsach, dadurch sowohl die chrift eröffnet; als der will vnd hertz des menschen, was die schrift zur seligkeit vorhelt, zu wollen, er- trachten vnd anzunehmen, tüchtig gemacht wird, mit der propheten vnd apostel beweiset vnd bekennet*, MDCXXIV. 4. 6) *christliche erinnerung, wessen in : was die heilige schrift sey vnd würcke? wie etliche ihre erklærungen darüber gegeben, der wahrheit sich in der furcht gottes zubedencken habe*, Luneb. . 4. 7) *Martin. Lutheri zeugnis, was die heilige d aus welcher kraft sie würcke, aus seinen büchern vnd zusammengetragen*, Thorun. MDCXXVII. 4. is his Rathmannus sententiam suam de efficacia ver- i proposuit ac defendit. Præter ista, in lucem *triscorum patrum, Tertulliani et Cypriani theosophiam, qua et vita vere christianæ certa et salutaria traden- nenta*, Vitemberg. MDCXIX. 4. eiusque priore par- lliani ac Cypriani theologiam dogmaticam: poste- ralem exhibuit; liber autem hic ad controuersiam ianam haud pertinet ac supra suo loco a me vbe- noratus est.

r de virtute verbi diuini, supra naturam posita, Rathmannus versatus est, merito cum in publi- n in priuatis scriptis profligatus fuit. In iis, quæ auctoritatem præ se ferunt, locum obtinet: *der ahren, euangelischen kirchen vnd vngeänderten aug- n confession zugethaner theologen wiederholte richtige, e vnd vnwiederlegliche lehre von der heiligen schrift; heiligen geoffenbarten worte gottes, was dasselbe seiner*

rentiam trahere. Composuit illud MAT
Addenda sunt responsa theologorum contra
iuris publici facta sub titulo: *censuren vn*
theologischen facultæten vnd doctoren zu Witt
berg, Iena, Helmstædt vber Hermanni Rath
genen buchern vnd darinnen befundenen ver
so wol; als irrigen lehren verfasset, Ien. MD
pta, quæ adpellaui priuata, nonnulli, su
pulsi, ediderunt, cuius generis exstant:

CONRADI DIETERICI *quæstiones the*
tismo schwenckfeldianorum et aliorum de veri
prædicato, itemque chiliastarum veterum ac
timo, quod sibi hoc vltimo seculo somniant, gr
MDCXXIII. 4. cui RATHMANNVS consiliur
ratum, opposuit, sub titulo: *bedencken, v*
seinen schwarm-fragen zu halten sey?

THEOD. THVMMII *breuis consideratio t*
nostro seculo maxime controuersarum: an ve
prædicati in conuersione hominis aliqua sit e
illa? quo modo et ordine in respectu ad spiri
ficacia hæc in ipso conuersionis actu verbo dei
cato sit adscribenda: an homo constet e trib

nſtituentibus, ànima, ſpiritu et corpore? Tubing. . 4. præter quam conſiderationem, THVMMIVS diſquiſitionem de verbi diuini efficacia, ibidem, I. 4.

HMII kurtzer vortrab des bald folgenden ausfuhrtats, gerichtet wieder M. Rathmanni ſchwenckfelactætlein, deſſen titul: erinnerung, weſſen in der es die heilige ſchrift ſey vnd wurcke, wie etliche bre erklærung daruber gegeben, der wahrheit liebin der furcht gottes zu bedencken habe, MDCXXVI. 4. annianum collegium publicum, quindecim diſputatiorebenſum, in quo omnes rathmannianæ controuerverbo ad cynoſuram diuini verbi ſolide excutiuntur, t. MDCXXIX. 4. Eiusdem exſtat: kurtze erzehvon dem heiligen wort gottes vnd deſſelben kraft kung zu halten ſey, Vitemberg. MDCXIV. 4.

ta, verbum dei ſcriptum et prædicatum reſpicienque eſſentiam et actiones inquirentia, a quodam natore propoſita, Francof. MDCXXVI. 4.

NTII WEGERI kurtze abfertigung der ohnmæchwehrloſen ſchutzwehre vnd vermeinten verantwor- Richteri, darinnen erwieſen wird, daß die lehre, theologi in der academie zu Kœnigsberg von dem kraft des wort gottes gefuhret, eine in gotteswort dete lehre ſey, vnd Richter keine rechtmæſige vrbt, von derſelbigen abzufallen, MDCXXVI. 4. tum hoc oppoſitum eſt, Petrus Richterus pro o apologiam ediderat. Præmiſſa eſt præfatio nii, inprimis contra Andream Hoierum, paullo adducendum:

COB. CRAMERI claſſicum pœnitentiæ; ſeu liber , in quo oſtenditur, Herm. Rathmannum non abscalumnia; nec minore dantiſcani euangelici cœtus puriori auguſtanæ confeſſioni iam dudum repudium i. MDCXXVII. 4.

. ROSTII formula pacificatoria; oder friedenslchergeſtalt dem groſſen vnheil in der chriſtlichen

 kirchen

efficaciam in verbo diuino inesse actu pri
illius vsum. Disceptauit hac de re inprim
no Mislenta ac Io. Behmio. Quam scripse
fessionem germanice reddidit atque emisit
tze bekanntnis vnd schriftmæsige meinung v
vnd desselben kraft, Gedan. MDCXXVI. 4
COELESTINVS MISLENTA illum oppug
lum in *manuali prutenico;* sed etiam dispu
cia verbi diuini, Regiomont. MDCXXVI. in
posita, opposuit illi: *grundliche verantw*
schmæhkart, so D. Cœlestinus Mislenta seinem
nico aus hochmuth, stilo plane nouo et magistr
hen wollen; item christliche erinnerung, b
D. Mislentæ synoptica discussione de efficacia
so er vnlængst durch den druck publiciret
MDCXXVII. 4. præter hunc autem libel
emisit: *discursum theologicum de controuersi*
sed intempestiue mota et imprudenter scanda
sparsa, nempe quomodo verbo dei virtus et
tendi competat et attribuatur, eodem ann
regiomontana CIMDARSVS dissertationer
quisitioni tradiderat ac Mouium adpellaue
et rathmannianum; Mouius autem, qu

hmii et Mislenta pseudoeuangelismum, MDCXXIX.
e anno: *necessariam et iustam defensionem contra adcusationes Ioann. Behmii, Io. Iacob. Crameri, stii, Laurentii Wegeri, in qua orthodoxia et in. Mouii, hoc est, auita et antiqua fides lutherana de i eiusque diuina efficacia adseritur simulque multi m errores de verbo dei deteguntur et refutantur.*
munere ecclesiastico, quo adhuc functus fuerat, de-
et, ostendere voluit, factam ei esse iniuriam at-
: in rem iuris publici fecit: *apologiam; oder schutz- einen theil wieder der deutschen kower diffamation be auflagen, dadurch sie ihn aus dem amt geboben: rn theil wieder D. Behmen vnd Mislenta vngegrun- huldigung wegen ketzerey*, Thorun. MDCXXXIV. 4.
oc edito, COELESTINVS MISLENTA arma ad-
tque opposuit: *Mouium haereticum; oder den ersten Casparo Mouio entgegen gesetzet, darinnen grundlich iedertreiblich bewiesen wird, daß er, Caspar Mo- ieder den haupt vnd fundamental artickel vnsers en glaubens von gottes wort, dessen kraft vnd eigen-* ceter. Elbing. MDCXXXVII. 4. qui tractatus in ti-
o primus adpellatur, quoniam auctor duos alios,
videlicet *hypocritam* et *Mouium falsarium*, edere
uidem constituerat; illi autem lucem haud ad-
nt. Restitit aduersario huic MOVIVS in *Mislenta , das ist, ausfuhrlicher behauptung, daß D. Caelestin. s am auctore dieser schrift grosse vnd vielfaeltige tyran- Preussen zeithero verubet habe vnd noch verube,* XVII.

ter Mouium, Rathmanni dogma adprobauit MAR-
; STATIVS in *dem vortrab der geistlichen schatz-* ; in eo autem defendendo non pertinacem se prae-
ed in concordiam cum ministris ecclesiae gedanensi-
luctus est. Referri huc quoque debet, tamquam
nni fautor, ANDR. HOIERVS, quippe qui dedit:
ige lehre von den zweyen izt streitigen puncten, als s innerlichen vnd aeusserlichen menschen: von der kraft en worts in geistlichen sachen, Gedan. MDCXXIV. 4.

chienſibus quæſiiſſent, quid illi de
ſentirent, dicti theologi pro cauſſa r
derunt eorumque iudicium litteris c
titulo: *cenſuren vnd bedenckens · copie*
cultæt zu Roſtock, die bucher des ſelige
mann Rathmanns anregend, wobey zwa
ſo von den kœnigsbergiſchen zweyen ce
vnd Cœleſtino Mislenta ausgeſtreuet, em
wiederholung der wittenbergiſchen cenſu
uio ertheilet, MDCXXVII. Quodam r
pertinet: FRIDERICI CHRISTIAN
mannus rediuiuus, das iſt, pietiſtiſch
dem artickel von der heiligen ſchrift m
derlich Hermann. Rathmanno, Lipſ.
auctor, quum comparationem ſic d
cum Rathmanno inſtituere voluit, de
exponit. Aduerſus eum cauſſam R
STANTINVS SCHVTZIVS in *manibu*
peſtiue euocatis, das iſt, in dem zur
grab Rathmanni in einer chriſtlichen furſ
vrtheil vnſerer danziger kirchen wohluer
che mit Rathmanno in dem herrn entſchl
den ruhen laſſen, Gedan. MDCXCVII

§. XVI.

…ERTO me ad controuerſiam *cramerianam*, …m ſuum habet ab Andrea Cramero, atque ad …ſi de theologia hominis irregeniti ſpectat. …rat Cramerus in diſputatione, Magdeburgi …in homine naturali, impio ac gratiæ diuinæ …eram theologiam haud ineſſe poſſe; quum … contrariam ſententiam defenderent, diſſenſus …nem ac materiam variorum ſcriptorum præ…e ab vtraque parte compoſita atque in lucem …it.

…SMVNDVS EVENIVS theſes theologicas ad diſputan…ropoſuit Magdeburgi MDCXXII. inſcriptas: *apho…m ſacrorum decas prima, ea inprimis complectens, …ram theologia in genere concernunt, pro elucida…e confirmatione lectionum theologicarum*, ac ſtatuit, …iam eſſe habitum illumque etiam in eos cadere poſ… haud iterum nati ſint. Negauit hoc ANDREAS …ERVS, quum diſſentientis munus obiret; IO… COTZIBVVIVS autem ſuperuenit atque Euenii …iam defendit. Quæ vti priuatim diſputata fuerant; …lica concertatio hac de re ſequuta eſt ac plura ſcri…dierunt, nimirum: I.) ANDR. CRAMERI *oſter…aus chriſti todt vnd auferſtehung herfurgeſucht, in ge…keit, fried vnd freud des heiligen geiſtes*, Magdeburg. …III. et iterum MDCXXIV. liber aliquot ſermonum, …e ſacro paſchatis recitatorum, in quibus Euenii de…iem theologiæ ſemel atque iterum acriter per…: II.) IO. COTZIBVVII et SIGISM. EVENII *eno…aſtionis de habitu theologico, das iſt, kurtze vnd ein…erœrterung, aus vnd nach gottes wort, der neu er…en frage: ob die theologie; oder wiſſenſchaft der heili…rift, welche von tuchtigen predigern vnd lehrern er…wird, ein habitus; oder fertigkeit vnd geſchicklich…n gœttlichen dingen zu handeln, kœnne vnd mœge ge…werden*, Magdeburg. MDCXXIII. III.) ANDR. CRA… *grundlicher bericht vnd nothwendige erinnerung von der …ntſtandenen ſtreitſache, neben deutlicher erklærung des rechten;*

ob dieſelbe auch bey den heuchleriſchen
auſſer dem glauben vnd ſtand der wied
len vnd leben, dennoch ſeyn vnd b
heuchler das predigtamt mit frucht f
vor lauter vnd rein verhandeln kœnne
nen erinnerung zu marckte gebracht, w
entgegen geſezt, Vitemb. MDCXXIII
MERI *erinnerung vom grund vnd erb*
ſtenthums, darinnen zugleich die vermein
uii abgelehnet wird, Magdeb. MDCXXI
BVVII *gegenerinnerung auf M. Cram*
ihn ergangene apologie wiederholte erin
nochmahlen zu erkennen gegeben wird,
ſern kirchenbuchern vnd des magdebu
kanntnis zu weit gehe, Magdeburg. MD
CRAMERI *predigt vom reiche gottes*
ſontag iudica gehalten, Magdeburg. M
COTZIBVVII et SIGISM. EVENII
der faſt ſeltſamen verwirrung M. Andr.
ſich mit der zeit anſehen leſſet, als wer
wo er in den bisher beſtrittenen haupt-
bære, Magdeburg. MDCXXIV. IX.)
ſchreiben an einen guten freund, darinn

..gen zum rechten ziel des christenthums, ber-..et vnd ventiliret werden, zur richtigen er-..' des habitual-streits, wieder Cotzibuuii vnd Eue-..che vnd vntheologische schriften, Magdeb. MDCXXIV. *..trouersia crameriana magdeburgensis, das ist, wahr-..schreibung des entstandenen magdeburgischen crame-..chen streits, wieder Crameri grundlichen bericht, ..gegeben durch die pastores vnd diaconos des ministe-..agdeburg*, MDCXXIV. XIII.) ANDR. CRAMERI *..lte kurtze erklarung des habitual-streits*, MDCXXV. ..ec, memorantur scripta alia controuersiæ huius, vti ..IV.) COTZIBVVII et EVENII *christlicher probier-..r specialen declaration Andreæ Crameri*: XV.) CRA-..*schlusßliche antwort:* XVI.) *Cramerus prostratus, co-..fessa conuictus et miserrime confusus, das ist, augen-..ches, handgreifliches beweisthum, wie M. Andreas ..von M. Io. Cotzibuuio vnd M. Sigismund Euenio vber-..* XVII.) CRAMERI *hertzens-seuffzer:* XVIII.) *..-seuffzer dreyer collegen M. Crameri.* *

§. XVII.

..RIMIS celebres sunt controuersiæ *calixtinæ*, per ..nos magna acerbitate agitatæ. Capita, de qui-..tatum est, sunt varia princepsque illorum spe-..ncretismum, speciatim ad quæstiones: num ..ac reformati cum lutheranis sint coniungendi ..nter eos fieri possit? hanc autem in rem vt ..tio fiat, qualis istorum in doctrina dissensus sit, ..bolum apostolicum ac consensio patrum quin-..um seculorum regulam fidei exhibeant? Vtrum-..rgius Calixtus cum sectatoribus suis adfirma-..tuit, fieri omnino posse coniunctionem religio-..um lutheranæ ac reformatæ inter se; tum vtrius-..pontificia, quoniam dissensus inter nostrates, refor-

* de controuersia hac atque vtriusque partis scriptis sunt: ..ANI dissertatione, cuius titulus est: *memoria secularis con-..rsiæ magdeburgensis de theologia hominis irregeniti d.* XX. *no-..r.* MDCXXII. *a M. Andr. Cramero excitatæ et non multo ..ab ecclesia euangelica decisæ*, Vitemb. MDCCXXII.

veluti principium in rebus fidei, saltem
æstimasse. Sed tamen qui consiliis eius
vt falsis atque ecclesiæ nostræ periculosis,
non defuerunt: immo multos aduersarios, in
gos saxonicos, vitembergenses, dresdense
Calixtus expertus est.

Bellum, vti dicitur, syncretisticum gest
inter theologos helmstadienses, Georgi
Conradum Horneium, Ioachimum Hildet
dericum Vlricum Calixtum ac qui ad horu
ferant, regiomontanos, Io. Latermannum
Dreierum, Michaelem Behmium; partim
sarios, theologos saxonicos, Abr. Calouii
Wellerum, Ioann. Scharfium, Io. Hulse
Deutschmannum, Aegidium Strauchium a
Statium Buscherum, Cœlestinum Mislentar
gium Dorscheum, qui omnes aduersus hel
regiomontanos arma sua tulerunt. Quæ vt
scripta prodierint, nunc iusto ordine enarr

Inter eos, qui veluti syncretismi fauto
sunt, princeps fuit GEORGIVS CALI
ipsius certaminis. Antequam id erupit, va

e re ipsa communicatis atque in abstracto illi ad-
is, non longe distare ab eutychianismo: II.) *epito-
gia*, quæ reprehensa fuit ob varia dogmata, in ea
recte tradita, speciatim: de imagine dei: de pec-
: prædestinatione: de communicatione idiomatum:
icatione: * III.) *epitomes theologiæ moralis pars pri-
num digressione de arte noua, ad omnes Germaniæ acade-
umo pontifici deditas et subditas, inprimis coloniensem,*
arthold. Nihusium, quæ postquam prodierat, Ca-
suspicionem syncretismi incidit atque in publicum
i vocatus est.

s eum oppugnauit STATIVS BVSCHERVS in *cryptopa-
a theologiæ helmstadiensis*, MDCXL. eoque non solum
a; verum etiam Conradum Horneium errorum de
riginali: de iustificatione et bonis operibus: de eccle-
rificio missæ insimulauit.** Vt defenderent se ab ad-
hoc, theologi isti helmstadienses refutationem scripse-
ie titulo hoc ediderunt: *grundliche wiederlegung eines
aften gedichts, vnterm titul: cryptopapismus nouæ
helmstadiensis, welches Statius Buscherus zu Ham-
cken lassen, zu rettung der vnschuld vnd wahrheit
lichen befehl gestellet vnd publiciret*, Luneburg.
4. duabus partibus; *** tantum autem abfuit, vt
iam suam aliis satis probarent, vt in maiorem su-
n falsæ doctrinæ venirent. Quum etiam Geor-
xtus colloquio caritatiuo, quod Thoruni MDCXLV.
insti-

e libro hoc disserui *tom.* I. *biblioth.* huius, p. 43.
unt exempla scripti huius, quæ *Christiani Petri* nomen
ferunt; in aliorum autem titulis nomen est auctoris *Bu-*
: vide PLACCII *theatrum pseudonymor.* p. 495. Liber
etur in *den vnschuldigen nachrichten*, 1716. p. 991. FABRI-
stor. biblioth. part. IV. p. 330. Iudicia quædam de eo ex-
CRENIVS *animaduersionib. philolog. et histor. part.* XIII.
. Quid sibi libri huius caussa euenerit, BVSCHERVS in
a ad Hanneckenium narrat apud VON SEELEN in *deli-
stol.* p. 153.
ldige nachrichten, 1720. p. 791. Ex apologia hac *excerpta
buschcriana* CALIXTI *tractatibus diuersis de peccato*,
IX. 4. addita sunt.

XXVIII. *augusti allatum*, et adiecit: *commentati crisin*, MDCXLV. 4. qua expresse adfirmat, ta, salutis æternæ caussa cognoscenda, sym contineri ac quoniam formula hæc a luther tis ac pontificiis sit recepta, sequi ex eo, vt inter se dissentiant in articulis, qui ad fidei pertinent, hacque de caussa coniuncti queat.

Ab eo tempore, inprimis ab anno MI hæc et multis scriptis et magna animoru continuata sunt. Quum enim elector Saxo Wellerus litteras exarassent ad duces bruns periculosis Calixti sententiis conquesti essen su principum suorum defensionem scripsit vidit, sub titulo: *Calixti verantwortung auf ihm in der churfurstl. durchl. zu Sachsen vn predigers D. Iacobi Welleri an die regiere Braunschweig vnd Luneburg ausgelassenen schr vnd beygemessen worden*, sine mentione loci MDCL. Exierat ea quidem inscio auctore; lam, auctam variisque adnotationibus instr tim contra Wellerum, Calixtus edidit.* Ex hoc prodierat, statim id impugnatum est

menti patefacto, contra Calixtum disputatur: *
CHARFFIO, qui, quum programma aduersus Ca-
scripsisset; ab eo autem in *der verantwortung* fuerat
us, edidit: *vnschuld wieder Calixti falsche auflagen*,
ac scripto hoc Calixtum multorum ac grauiorum
, præcipue de patefactione mysterii trinitatis,
messiæ in libris prioris fœderis insimulauit; **
D. HVLSEMANNO in *iudicio de calixtino desiderio et concordia ecclesiastica* et in *dem muster vnd ausbund*
ber guten wercke, welche Georg Calixtus in der so
neulich durch den druck ausgesprengten verant-
zu bezeigung seiner gottseeligkeit hat sehen lassen,
opusculo singularis controuersiæ cum Calixto
quæ HVLSEMANNVS dissertatione de *harmonia*
Iacobi de iustificatione contra Grotium disputaue-
CALIXTVS, a tribus hostibus ad pugnam prouo-
ad eam accessit ac caussam suam egit in *der wieder-*
ler vnchristlichen vnd vnbilligen verleumdungen, da-
D. Iacobus Weller zu beschmitzen, sich gelusten las-
ius princeps argumentum ad litem de dogmate tri-
in veteri testamento patefacto, postea sigillatim a
randam, spectat; contra Io. Hulsemannum autem
antwort auf D. Io. Hulsemanni meisterliches muster,

Vtrumque scriptum hoc, vna cum: *verantwor-*
f dasienige, was ihm in der churfurstlichen durchl.
ro oberhofpredigers an die regierende hertzoge zu
weig vnd Luneburg ausgelassenen schreiben aufge-
vnd beygemessen wird, cuius antea mentionem feci,
etim prodiit Helmst. MDCLI. 4. Præter adnotationes
SCHARFFII disputationem de *vniuersali dei gratia*
duersus ea, quæ ibi iterum de notitia mysterii tri-
, ex oraculis veteris testamenti haurienda, propo-
unt, accessit adpendix, qua inter alia CALIXTI
tio de *desiderio et studio concordiæ ecclesiasticæ*
exhi-

* *einleitung in die religions-streitigk. der luther. kirche, part.* I.
62.
, p. 263.
lem part. IV. p. 775.

andern theologen betreffend; item: *kurtzer sprachsweise aufgesezt*, de iisdem controuersiis.
uis Calixtus a se ipso atque aliis defenderetur
aduersarii pro caussa sua contra eum pugi
SCHARFFIVS edidit: *protestationem aduersus cia scandala, orbi christiano data*, *et contra fal dem crimina et calumnias grauissimas*, MDCI
WELLERVS: *abwischung der vnchristlichen laster Georgius Calixtus in seiner so genannten wiederle antwortung die ehre iesu christi beschmitzet*, *m rede von erhebung des streits vnd wer vrsach*
MDCLII. 4. In præfatione exponitur de contr theologis helmstadiensibus a tempore formul maxime calixtinis. In libro ipso auctor iteru tum de trinitate, præcipue de diuinitate chri prioris fœderis omnino probanda, contra C tractat. ** Opposuit præterea eidem: *andere nischer*, *erst ohne benennung des orts vnd des œffentlich ausgesprengter*; *nunmehro aber in sein ten wiederlegung wiederholter verantwortung*, hocque libro exposuit de formula concordia brunsuicensibus atque ab ipsis theologis heln adprobata; nunc autem a Calixto repudiata: sentia atque omnipotentia christi, vt hominis:

WELLERI scriptum: *erste prob calixtinischer aus-* *der vnchristlicher verantwortung vnd vnwahrheiten*, *di*; * antea autem WELLERVS ad vsum publicum *erat*: *kurtzen entwurf calixtinischer neuerung*, *daß alten testament nicht glauben müssen*, *daß der herr rer gott*, MDCLI. 4. Quo tempore scripta hæc spexerant, eodem fere alterius partis, CALIXTI , duo exierunt. Vnum est: *bedencken von den iten vnter den augspurgischen confessions-verwandten rmirten*, quod aduersariis displicuit, quia scripse- am contra Lutherum: reformatorum errores ad- excusare atque aliis persuadere, Augustinum de absoluto decreto tradidisse. Consilium tamen e scientia ac voluntate auctoris litteris de- est isque editionem illius improbauit. Alterum *urs von der wahren christlichen religion vnd kirchen, ndiges begehren einer hohen furstlichen person vor iahren aufgesetzet von Georgio Calixto*, MDCLII. 4. eo spectat, vt ostendatur, in cœtu pontificiorum s salutem æternam consequi posse, si dogmata, o apostolico comprehensa, profiteantur pieque vi- ac quamuis christiana ratio, deum colendi, do- de iustificatione per fidem in christum nitatur; vbi illa sine scholasticorum terminis proponatur, eam idquam complecti, quod a lutheranis; vel pon- negari possit. ** Antequam duo hæc scripta lucem nt, CALIXTVS dissertationem edidit de *peccato ori-* MDCXLIX. loco hoc ideo memorandam, quia ex nta est materia, auctori errores pelagianos expro-

L.

mia hæc, quæ nunc enarraui, præsertim a Calixto e aduersariis acta ac scripta sunt; vti autem regio- ni theologi ad illius partes accesserunt; ita et hi in en adducti atque ab aliis confutati fuerunt. Princi-

* *r einleitung in die religionsstreitigk. der luther. kirche part.* I. 65.

** , *part.* IV. p. 789. sqq.

pes eorum exstiterunt sibique locum inter pacificato
cerunt: IO. LATERMANNVS et CHRISTIA
DREIERVS. Ille; siue LATERMANNVS, varia
pro concordia sacra, inter lutheranos, reformatos a
tificios restituenda, composuit. Edidit: GEORGII
SANDRI librum de *officio pii viri in hoc ecclesiæ vniuer*
cidentalis inprimis, dissidio, MDCL. 4. nec solum præfat
adiecit; verum etiam adnotationes, in quibus quum
CALOVII *institutiones theologicas* quædam scripsisse
opposuit ei præter *apologiam wieder Latermannum vnd*
anhang, Vitemberg. MDCLI. *erbärmliche verstockun*
neuen calixtinischen schwärmer, Io. Latermanns vnd sein
standt D. Dreiers in ihrer pabst-caluinischer bruderschaft
syncretisterey, aus dem von Latermann iüngst edirten
Cassandri de officio pii viri vnd beygefügten notis, d
partibus. Priore in eo operam collocat, vt probet, l
manno locum inter syncretistas omnino adsignandum
quia adductum Cassandri librum, veluti normam co
ctionis ecclesiasticæ stabiliendæ, laudauerit; posterio
tem ad ea respondet, quæ Latermannus *institutionib*
theologicis obiecerat.* Idem LATERMANNVS iuris
ci fecit: *apostolische vermahnung zur christlicher, der*
lichen seligmachenden wahrheit vnnachtheiliger eintracht
an die so iammerlich zertrennte christenheit gerichtet, MD
Exhibet auctor orationem sacram eaque lutheranos, r
matos ac pontificios adhortatur, vt fraternam conco
custodirent, eam ob caussam, quia non solum vnum b
mum atque in eo vnum spiritum haberent; sed etia
cundum apostolicam fidei formulam, vnum deum et pa
vnum dominum et seruatorem profiterentur æque ac
rent. Igitur et hoc scriptum monstrat animum aucto
syncretismo haud alienum, qualem etiam conspicien
præbet illius: *gründlicher bericht vom fundament vnd g*
der ewigen seeligkeit, darinnen aus gotteswort vnd der a
meinen heiligen christlichen kirchen übereinstimmender v
lehr vnd bekantnis, aus den zeugnissen der heiligen mart
vnd der alten kirchenlehrer, wie auch aus der neuen r

* *ibidem, part.* 1. p. 269.

ligen theologen schriften mit fleis dargethan vnd erwiesen l, welches dasselbe fundament sey, vnd worinnen es bestehe, iomont. MDCLI. 4. pars prima. In præfatione libri is: Latermannus statuit, fundamentum totius christiaii esse dogma de christo iesu, dei et hominis filio, in em sublato: apostolicam fidei formulam: quatuor vnii symbola et doctrinam catecheticam, hæcque ab omniadprobari christianis. * Inter eos, qui Latermanno erent, non tantum Calouius, iam memoratus; sed i reliqui theologi vitembergenses fuerunt. Nomine im prodiit: *kurtzer; iedoch gründlicher beweis, daß r. Io. Latermann von der vngeanderten augspurgischen ion vnd derselben glaubens-artickuln vielfaltig abgetresaft in keinem einigen artickul dabey richtig verblieben,* ** ie scripta contra Latermannum composita sunt, quæ i recensebo, quum de controuersiis, inter ipsos theoregiomontanos agitatis, exponam. Iam ea addo, quæ STIANVS DREIERVS, itidem Calixti adsecla, cum in commentatus est atque ad vsum transtulit publicum, niunctio inter lutheranos, reformatos ac pontificios In illis locum habet: *gründliche erörterung etlicher er theologischer fragen bey vnterschiedenen stücken der chen lehre, darin etliche die theologos zu Kœnigsberg in n gar grosser irrthümer, wie sie vermeinen, beschuldigen*, Regiomont. MDCLI. 4. Exposuit auctor de scrisacra: de deo ac trinitate: de persona christi: de ie dei in primo homine: de peccato originali: de sione, iustificatione et bonis operibus: de sacra cœna ibolo apostolico; tantum autem abfuit, vt opus hoc us se probaret; vt non deessent, qui ex eo monstrare Dreierum in plerisque fidei articulis cum caluiniantificiis, arminianis ac socinianis conspirare, maxime CALOVIVS in *syncretismo calixtino* et in *harmonia o-haeretica*, de quo vtroque libro postea plura dicam. iis huc spectant: DREIERI *oratio de syncretismo, vocant*, Regiomont. MDCLXI. 4. ac sermo sacer, in-

 scriptus:

* *art.* IV. p. 792.

** *consilior. theol. vitembergs. tom.* I. p. 904.

ſcriptus: *die einige ſichtbare vnd betrangte kirche cl* quibus aperte prodidit, ſe ſyncretiſmi reum eſſe, Calixto fundamentum concordiæ eccleſiaſticæ in ſ apoſtolico poſuit, quatenus id ſumatur ſententia catl apoſtolica, cum interpretatione œcumenicorum conci Refutatus eſt cum a miniſterio tripolitano regiomoı *dem gründlichen vnd nothwendigen bericht, was ein ein rechtgläubiger chriſt von der einigen, wahren, catholiſc vnſichtbaren kirchen halten vnd glauben ſoll, darinnı derheit D. Dreieri predigt examiniret worden;* tum ı CALOVIO in *dem theologiſchen iudicio, auf begehren Chriſtian. Dreieri publicirten oration de ſyncretiſmo* ı *digt vnter dem titul: die einige ſichtbare vnd bedra che chriſti*, ceter. *

Redeo ad CALIXTVM, eo animo, vt, quæ reſtan trouerſiis eius ſyncretiſticis deque illarum ſcriptis, a Diuulgauit ille librum de *pactis, quæ deus cum h miit, legali et euangelico*, Helmſtad. MDCLIV. 4. que ribus arminianorum inquinatum eſſe, aduerſarii iud In his eo tempore princeps fuit ABR. CALOVIVS dit ille: I) *ſyncretiſmum calixtinum, a modernis ecc batoribus D. Georgio Calixto eiusque diſcipulo D. I manno et vtriusque complice ac hyperaſpiſta D. Chriſt. minus feliciter cum reformatis et pontificiis tentatun poſtulata præcipua, cum generalia; tum ſpecialia ad la ritatis exactum et diſcuſſum: adiectum eſt epimetron tiam D. Calixti, aduocati ac patroni iudæorum et mu norum in puncto idololatriæ aduerſus apologiam auguſt feſſionis et megalandrum Lutherum*, Vitemb. MDCLIII rum MDCLV. 4. duabus partibus, quarum priore (confutat Calixti, Dreieri atque aliorum tria poſtu cretiſtica. *Primum* eſt: ſymbolum apoſtolicum e adæquate ac ſpecifice comprehendit omnia, quæ c ſint, id quod quum Calouius refellit, de dicti ſymbc ne, ætate, auctoritate ac ſumma copioſe differit: *ſe* ſymbolis et confeſſionibus publicis priorum œcumc

* in *der einleitung in die religionsſtreitigk. der luther. kirche* p. 283. ſqq.

[illegible]liorum, accedente apoſtolico et athanaſiano, vt et [illegible] mileuitani; ſeu africani plenarii ac arauſicani ſe[illegible] continentur adæquate et ſufficienter non modo [q]uæ credere hominem chriſtianum oporteat et ſine [c]ognitis nemo ſaluari queat; ſed etiam, quæ ad hæc [illegible]ius explicanda et ad hæreſes quasuis valide pro[illegible]; ſiue adcurate euitandas faciant: *tertium:* hære[illegible]rie non ſunt, niſi qui chriſtiani audire cupiunt: [illegible]quoddam fidei, ad ſalutem neceſſarium; vel ſymboli [illegible] articulum propoſitum et eatenus [illegible] incognitum [illegible] expreſſe ac directe negant ac tamquam falſum reii[illegible] [P]ars poſterior operis huius compoſita eſt ſpeciatim ad [illegible]um ſyncretiſmum cum reformatis ac pontificiis: * [illegible]*oniam calixtino-hæreticam, nouatores modernos, ma*[illegible] *Georg. Calixtum; nec non D. Chriſtianum Dreierum* [illegible] *in pleriſque fidei articulis cum caluinianis, pon*[illegible]*rminianis et ſociniſtis colluſionis ac conſpirationis adeo*[illegible] *defectionis a vera fide luculenter conuincentem*, [V]itemberg. MDCLV. 4. qui liber eo ſpectat, vt ex illo [illegible] Calixtum conſentire cum reformatis, pontificiis, ar[illegible] ac ſocinianis: III) *fidem veterum et inprimis ante*[illegible]*orum in chriſtum, verum deum et hominem, eiusque* [illegible] *meritoriam, aduerſus peſtilentem nouatorum, maxime* [illegible]*rg. Calixti, errorem*, MDCLVI. Antequam CALO[illegible] ſcripta hæc in lucem emiſiſſet, in eadem cauſſa di[illegible]berat: *digreſſionem de noua theologia helmſtadio-regio*[illegible]*orum ſyncretiſtarum, Calixti, Horneii, Behmii, Dreieri*, [illegible]*anni*, ** et *nöthige ablehnung etlicher iniurien, damit* [illegible] *ihn belegen wollen*, Vitemb. MDCLI. 4. Nec ſin[illegible] tantum opera aduerſus Calixtum pugnauit CALO[illegible]; ſed etiam data occaſione: in *inſtitutionum* videlicet [illegible]*icarum* duabus partibus, Gedan. MDCXLIX. MDCL 8. [illegible]*pſi controuerſiarum potiorum*, *quæ eccleſiæ chriſti cum* [illegible]*is et ſchiſmaticis modernis, ſocinianis, anabaptiſtis, wei*[illegible], *remonſtrantibus*, *pontificiis*, *caluinianis*, *calixtinis*

 aliis-

[illegible]ENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 818. FABRICII *hiſtor.* [illegible]*lioth. part.* IV. p. 357.

[illegible]cit *digreſſionem* hanc primum *inſtitutionum theologicarum parti* deinde *tomo* I. *ſyſtemati locorum theologicorum.*

igitur Hulsemannus id agit, vt quam a Cal
putabat, a se propulsaret iniuriam; simul au
diorum inter theologos saxonicos ac helmstad
atque ostenderet, Calixtum formulam con
calumniari. * Addi etiam potest: IO. CO
HAVERI *mysterium syncretismi detecti et pros*
MDCXLVIII. et MDCLXIV. 4.

Ad scripta, quae adhuc inprimis a Calou
lata fuerant, Calixtus respondere noluit:
abiit e vita. Sed tamen tantum abfuit, v
nis finis fieret; vt illa non solum contin
etiam acerbior esset. Filius FRIDERICVS
LIXTVS acerrimum se praebuit vindicem
ctrinae patris sui, ac quum post mortem ill
monimenta, ab isto relicta, iuris publici
non omnibus penitus se probarent, materi
producendi, suppeditata est. Diuulgauit il
GII CALIXTI *dissertationes de veritate*
christianae et auctoritate antiquitatis ecclesiasti
commentationem de *vniuersalis primaeuae ec*
Helmstad. MDCLVIII. 4. *consultationem de t*
torum circa quaestiones, inter ipsos et augus
professos controuersas, Helmstad. MDCLVIII.

nguinis christi in sacra cœna, extenuantur. Subest auctoris *desiderium et studium concordiæ ecclesiæ* us itidem iam mentionem feci. Iterum prodiit a hæc Helmstad. MDCXCVII. 4. ac qui eam edidit, vs iunior addidit cum *pressiorem declarationem mulianorum, in sacro romano imperio publico et libero exercitio gaudentium, citra omnem religionum miscelntiæ*; tum syllabum et suorum et patris scriptorum. æc, GEORG. CALIXTI, post finitam eius mortaura filii in lucem exierunt: *orationes tres de ponamo: tractatus diuersi de peccato, in vnum volumen c consideratio doctrinæ pontificiæ iuxta ductum contini*; sed taceo de istis, quia ad locum hunc haud

imis flamma denuo erupit, quum *consensus* ille reritembergensium prodiisset. Titulus illius est: *repetitus fidei vere lutheranæ in illis doctrinæ capiæ contra puram et inuariatam augustanam confessioque libros symbolicos, in formula concordiæ comprepriptis publicis hodieque impugnant Georgius Calixtus uo complices.* Lucem ille adspexit vtraque lingua, germanica, primum MDCLXIV. in *consiliis theologibergensibus:* * deinde separatim MDCLXV. Compoest veluti nouus liber symbolicus, qui ostendat, Caatque illius adseclas a doctrina, libris ecclesiæ nobolicis comprehensa, discessisse; hoc autem nomimmunione ac societate sacrorum lutheranorum exos esse. Mirum igitur non est, *consensum* hunc turbas fecisse atque ab iis quoque, qui cum Calixto onsentiebant; nec ei fauebant, improbatum esse, a non sine caussa existimabant, discidium ecclesiæ metuendum esse, si is adprobaretur atque auctoribtineret scripti symbolici. ** Confutatus ille est incipum brunsuicensium a FRIDER. VLRIC. CA-

p. 928.

nenta *consensus* huius recensui in *der einleit. in die religionsstreiiten der euang. luther. kirche, part.* I. p. 304. sqq. Quid SPEivs de eo iudicauerit, legendum est in eius *consil. theolog. latin.* III. p. 210.

prehensos, scriptis publicis ita impugnarunt G
eiusdemque complices, vt lutheranorum titul
omnino reddiderint, a calumniis, mendaciis et
D. Fr. Vlrici Calixti vindicato, Vitemb. MD
In vindiciis his STRAVCHIVS, nimis adfecti
do, moderationis modestiæque leges violaui
acerbitatem contra theologos helmstadien
quumque Calixtus exemplum eius sequeretur
que orta est altercatio, a grauitate doctorum
aliena, ac prodierunt scripta, offensionis pleni
fere mentione digna. *** A recensendis illis
moro potius, ABR. CALOVIVM edidisse: *loc*
sias syntagmatis antisyncretistici, ad ἔλεγχον
hactenus a pontificiis, caluinianis, socinianis, ar
uatoribus aliisque τοῖς συνκρετίζουσι inde ab a
sionis exhibitæ tempore et hoc præcipue, quod
culo disseminati sunt, Vitemb. MDCLXVIII. 4.
theses de theologia in genere, religione, verl

---

* vitiose positum est: *in formula concordiæ* pro: *in*
Excusauit se STRAVCHIVS in singulari scripti
tituls, huiusque auctorem non se; sed alium qu
seuerauit.

lis fidei, deo, statu integritatis, peccato, christo, conuersione, prædestinatione, iustificatione, fide, bonis operibus, pactis, sacramentis, pœnitentia, ecclesia et nouissimis. Restitit FR. VLRIC. CALIXTVS in *responsionibus ad D. Abr. Calouii theses antisyncretisticas*, Helmst. MDCLXVIII. cui libro CAR. LVDOV. STROMAYERVS quidem *dialysin* opposuit; Calixtus autem noluit contra eum pugnare. Ipsa academia helmstadiensis quum grauioribus iniuriis lacessita esset ab AEGIDIO STRAVCHIO in *der abgenöthigten retorsion auf die schændlichen iniurien, welche D. Fr. Vlrich Calixtus wieder ihn ausgestossen hat*, Vitemb. MDCLXVIII. 4. in lucem prodiit: *pietas academiæ iuliæ, programmate publico prorectoris et senatus academici aduersus improbas et iniquas calumnias cum aliorum quorumdam; tum D. Aegidii Strauchii adserta*, Helmst. MDCLXVIII. 4. cuius scripti auctor est HERMANN. CONRINGIVS; interpres autem germanicus *Christophorus Schraderus*, * ac quamuis STRAVCHIVS responderet in *der deutlichen vnd wahrhaften beschreibung des calixtinischen greuels*; confutatus tamen ille est non solum in opusculo, sine auctoris nomine edito atque inscripto: *gründliche wiederlegung des calixtinischen greuels*, Helmstad. MDCLXVIII. 4. ** sed etiam FR. VLRIC. CALIXTVS aduersus illum edidit: *ablehnung etlicher von D. Aegidio Strauchen aufs neue ausgestürzter iniurien vnd calumnien, samt angehængter endlicher protestation D. Friedr. Vlrich Calixti, in schriften mit ihm weiter sich nicht einzulassen*, Helmstad. MDCLXIX. 4. antea autem sub nomine GEORG. CHRISTOPH. CALIXTI, filii, lucem viderat: *Aegidii Strauchs læster vnd lügen-kunst*.

Per aliquot annos aduersarii cessarunt, inter se dimicare; nec scriptum quoddam ab iis in lucem emissum est; postea autem ABR. CALOVIVS bellum redintegrauit. Publicauit ille MDCLXXV. dissertationem, qua recitationes suas ac disputationes instituendas significauit atque iterum in Calixtum tam vehementer inuectus est, vt inter alia scriberet, se velle e *nouissimo diaboli excremento eruere calixti-*

* [...]CCII *theatr. pseudonymor.* p. 401. FABRICII *hist. bibl. part.* IV. [p.] 306. *einleitung in die religionsstreitigk. der luther. kirche part.* IV. [p.] 829.

** [FA]BRICII *hist. bibl. part.* IV. p. 316.

rer einigkeit vnd vertraglichkeit in der kirch
let hat, MDCLXXVII. 4. et collectum eſt e
ſcriptis. ** Cauſſam ſuam vt ageret, CALO
ſputationem de *officio chriſti cum ſacerdota*
Vitemb. MDCLXXVI. eaque adfirmauit, C
recte ſentire de memorato vtroque chriſti
ad adductum *pietatis officium* impugnandu
Reſpondit CALIXTVS in *diſcuſſione nebular*
quitatis calouianæ myſteria, pietatis officio, pri
uelata, diſputatione nupera conatu irrito obu
D. Abr. Calouius, atque ipſam Calouii diſp
cit, Helmſtad. MDCLXXVI. 4. Sequuta ſun
alterum CALOVII in obitum Petri Haberko
leſſus, Vitemb. MDCLXXVI. quo Calixtus iti
batur aſperioribus verbis: alterum, illi oppo
atque inſcriptum: *rhadamantus poeticus de*
ac monſtroſo leſſu, quem Calouius manibus Hab
eſſe voluit. Vtrumque carmen FR. VLRI
epiſtolæ ad amicum anonymum, Helmſtad.
adiecit eaque Calouio vitia poetica aſpe
Quum Deutſchmannus Vitembergæ prouin
ris ſuſciperet, litterarum ibi cultores turp
teſtabilem comœdiam contra Calixtum eger

XCLXXVI. prodiit; * FR. VLRICVS CALIXTVS ofuit: *iustam animaduersionem in triumphum con-itti* consensus *dramaticum*. Helmstad. MDCLXXVI. 4. LXXVII. CALOVIVS dissertationem de *euchari-n* emisit atque in illa helmstadienses *nouatores* et adpellauit, ac præter hanc, sub fictis nominibus in lucem exierunt, qui CALOVIO, veluti aucto-ins:ur. Alter est: *harmonia calixtino-hæretica gi summi D. Abr. Calouii per duo nouissima D. Fr. scripta officii pietatis et discussionis nebularum, est lo, quod monstratur per* XXVII. *quæstiones ab Huld-ried;* alter: *fides catholica omnium tempo-et noui testamenti, in sanguine messiæ iustitiam et rens*, sub nomine *Vlrici Raiteri*, MDCLXXIX. ibello Calouius impugnauit Calixtum, hicque ad m aduersarium suum edidit: *Abr. Calouium cum e cretico-sycophantica tertium confusum et vltimo uo per confictum Huldreich Gottfried collocasse eam !, deturbatum præcipitemque in fundum actum, ice, qua extrema scurrilitas et improbitas libelli, r. Calouius λέγω, ast non ἔργω theologus, cum in-*fides catholica, ceter. *sub persona Vlrici Raitern nuperrime denuo protrusit, nonnihil detegitur, per-t reprimitur*, Helmst. MDCLXXIX. 4. ** Ante VIVS in meditatione, ad sacra trinitatis rite, publice proposita, de CALIXTI *epitome* ac NDI *institutionibus* sinistre iudicauit eamque ob ipto, cuius titulus est: *Laurentius Laurentinus, nasiarcha et P. auditoribus et discipulis suis felicia itur eosque ad priuatam epitomes theologiæ calixti-rtv et publicam institutionum hildebrandinarum inuitat*, acerbiorem accepit animaduersionem. in *vindiciis famæ calouianæ aduersus sycophantam rsonatum illum Laurentium Laurentinum*, iisque præmi-

um hunc *dramaticum* litteris descripsit, illi mulcta irro-auctor autem in carcerem coniectus. Plura de eo dis-*ler einleitung in die relig. streitigk. der luther. kirche, part.* i.

histor. biblioth. part. IV. p. 315.

detes bedencken vber den lieben kirchenfrieden
einigkeit in der heilsamen lehre der himlischen 1
primum MDCLXXXII. deinde MDCLXXXV. 4.
tribus partibus iisque agitur de coniunctior
cum reformatis: cum pontificiis ac cum po
matisque, ea ratione, vt quamuis Calouius
disputet aduersus syncretistas, quemadmod
historicum tamen etiam se præbeat ac mul
exhibeat, quæ historiam harum controuersiaru
fidem faciunt. * Quum rumor spargeretur, eum
esse a pace sacra, inter lutheranos ac reformat
restitit illi eumque esse falsum, monstrauit
cuius titulus est: *rumor ἀδέσποτος, sed falsi*
valde iniuriosus, a D. Abr. Calouio per veri rei
stium veritatis et calumniatorum publicam co

---

* librum hunc iussu electoris Saxoniæ proscriptum
NOLDVS in *der kirchen vnd ketzer historie, pa*
cap. II. *§.* 14. Negant hoc alii ac scribunt, auct
ctoris omnia libri exempla tantum emta atque
modius adseruata esse, vt ista ad manus essent,
vsum eorum postularet, quam in rem præci
testem aduocant eiusque epistola, ad ipsum C

itemberg. MDCLXXXIII. 4. * Quodam modo
ri potest disceptatio inter IO. DEVTSCHMAN-
ID. VLR. CALIXTVM de quæstione: num
leo, existentia eius, vnitate atque attributis
ei sit; nec ne? Id quod quum GEORG. CA-
gasset, ea ratione, vt existimaret, articulum fi-
ad rem, non ex natura cognoscendam; sed
inam auctoritatem credendam, hancque sen-
ris filius, FR. VLR. CALIXTVS, contra ad-
fendisset, ** DEVTSCHMANNVS opposuit ei
m de *deo vno*, Vitemberg. MDCLXVII. ac sta-
iam de dei existentia, vna essentia atque attri-
no inter capita fidei referendam esse: immo
i pertinere ad mysteria. Ad eum confutan-
tTVS iunior scripsit: *castigationem absurdæ no-
d esse deum eumque esse vnum, sint verissimi fidei
mmo mysteria fidei, adserta a Deutschmanno*,
CLXVII. DEVTSCHMANNVS autem caussam
voluit in *examine apologetico castigationis calix-
vno.*

§. XVIII.

rouersiis calixtinis disputatum etiam est de
diuina mysterii trinitatis in libris prioris
. illa ea ratione facta sit, vt ex istis quis-
nysterium cognoscere hocque contra aduer-
nis iudæos, probari possit? Negauit hoc
tus ac putauit, licet in codice veteris te-
solum indicia sint ac vestigia trium perso-
ı essentia diuina; sed etiam testimonia per-
uinitate christi; nullum tamen oraculum
quod satis sit euidens et ad hostes conuin-
at, in eo litteris consignatum esse. Con-
ntentia hæc quumque Calixtus etiam lo-
amenti de angelo, hominibus adparente,
lei, tamquam angelo non creato, explican-
tur,

die religionsstreitigk. der euangelisch lutherischen kirche,
848.
atione liquidissima, p. 45.

IO. SCHARFFIVS in commentatione, Vitembergæ MDCXLIX. edita, quum munus professoris theologi ipsi commissum esset, et postquam CALIXTVS ei itidem programma quoddam opposuerat, in *responsione, Georgio Calixto reddita eiusque acerbo et maledico scripto, nuperrime edito, opposita*, Vitemberg. MDCXLIX. atque in *adpendice responsionis, aduersus acerbum D. Georgii Calixti scriptum non ita pridem edita, in qua dubia quædam declarantur et controuersiarum capita de notitia christi et adparitione filii dei in veteri testamento vberius exponuntur; nec non profana et nefaria satirici; siue æreoli; siue samsonii dicteria, exsecranda crimina et calumniæ notantur, damnantur, proscribuntur*, eodem loco atque anno. Defendit se CALIXTVS in libello inscripto: *ad dissertationem de quæstionibus: num mysterium trinitatis e solo vetere testamento possit euinci, et num patribus eius temporis filius in propria sua hypostasi adparuerit? adpendix: programma, programmati scharfiano oppositum, cum notis et ad academiam vitembergensem epistola*, Helmst. MDCXLIX. 4. In *adpendice* inter alia exponit de quibusdam Lutheri effatis, quæ ad controuersiam hanc spectant, qualis eorum sit sententia; in *epistola* autem ad academiam vitembergensem ea examinat, quæ SCHARFFIVS in memorata *responsione* scripserat, ac miratur, se nunc ab illo grauiorum errorum insimulari, quum antea ab eo multis ac magnis laudibus ornatus fuerit, ac sententiam suam de reuelatione trinitatis atque adparitione filii dei in veteri testamento, tamquam maxime peruersam ac periculosam, perstringi, quia dogma ipsum nullum articulum fidei constituat: *

IO. HVLSEMANNVS, qui ea ratione impulsus in certamen descendit, quoniam CALIXTVS in dissertatione de *quæstionibus: num mysterium trinitatis e solius veteris testamenti libris possit demonstrari*, ceter. improbauerat, quæ HVLSEMANNVS de voce *elohim* scripserat, ex illa et pluralitatem

---

* der einleitung in die religionsstreitigk. der euangelisch lutherischen kirche, part. IV. p. 757.

censem et luneburgensem, eaque conque
lixti nouis ac falsis opinionibus: inprimis
diuersas religiones inter se coniungendi.
disputat contra CALIXTI dissertationem de
tatis, antea a me adductam, atque ad ea r
idem in *adpendice* dissertationis Hulsemanno-
nique autem adiungit epistolas quasdam,
controuersiis lucem accendunt: **

IACOB. WELLERVS in *dem wegweiser d*
christi, wie dieselbe klar offenbaret, vnd daß
testament bey verlust der seligkeit habe glauben
stus sey gott, Dresd. MDCXLIX. 4. ac cum ti
weis, welchermassen im alten testament die go
heissenen messiæ offenbaret, verzeichnet vnd z
thig gewesen sey, MDCLXXV. 4. quo libro
præcipue operam collocauit, vt contra Calix
ret, dogma de diuinitate iesu christi in pr
codice perspicue traditum esse, ac necessari
id salutis æternæ consequendæ caussa credere
autem testatus est, se non negare patefactio
tis christi in veteri testamento; sed disput
mysterio trinitatis, num de eo testimonia
habeantur; nec ne? *** Spectant quoque

...ELLERI libri inscripti: *erste prob calixtini-* *...druck ohne benennung des orts und des buch-* *...ausgesprengter vnchristlicher verantwortung vnd* *...ssen*, et *andere prob calixtinischer verantwortung,* ... recensui.

§. XIX.

...MENTZER quoque cum helmstadiensibus disce-... de quæstione: num de bonis operibus sit ...ea ad salutem necessaria esse? Adfirmauit hoc Conradus Horneius ac quum fuerint, qui ei ...ac sententiam illius modumque loquendi im-... caussam suam egit ac studia ad aduersarios ... adhibuit. Varia igitur vtriusque partis ...lucem prodierunt lisque per aliquot annos ...est.

...tauerat CONR. HORNEIVS de *iustificatione*, bre-... adnotauerat, qua sententia formula dicendi: *bona* ... *salutem sunt necessaria*, cum scriptura sacra atque ...e ecclesiastica conueniat; vel ab vtraque discedat. ...quum nonnullis displiceret ac Horneius videretur, ...ionem falsæ doctrinæ venire, hic mentem suam ...e vberius declarauit ac probare adnisus est in dis-... de *summa fidei, non cuiuslibet; sed quæ per carita-* *...atur, necessitate ad salutem*, Helmst. MDCXLVI. ...e, fidem esse caussam et medium iustitiæ ac salutis ... per gratiam dei ac meritum christi impetrandæ; ... autem atque obsequium erga præcepta diuina ...nem, qua homines adulti ac per fidem iustificati, ...empus ad bonas actiones relictum sit, felicitatis cæ-... participes fiant, quia ad hanc requiratur fides, quæ ...m per caritatem et bona opera prodat. * Primus ...m indixit IO. MAIOR in programmate, quo reci-

* ...tatio hæc exstat in HORNEII *disputationibus et tract. aliquot* ...*necessitate studii pietatis, si quis saluus esse per christum velit.* Recensui istam in *der einleitung in die religionsstreit. der euangel.* *luther. kirche part.* IV. p. 702.

necellaria elle ad falutem, atque argumenta ex
illa haud neceſſaria ſint ad iuſtificationem:
haud poſtulentur ad ſalutem ſempiternam
hæcque ſine iſtis obtineatur. HORNEIVS
*ratam defenſionem, qua fidem non quamlibet;
aut mortuam; ſed viuam ac per caritatem opera
tem neceſſariam eſſe, oſtenditur*, Helmſt. MI
Quumque et prodiiſſet: IO. LOESCHMA
*auszug etlicher ſprüche herrn Lutheri, wie au
iulii vnd der lüneburgiſchen artickel wieder
ioriſten in Helmſtædt*, reſpondit HORNEIVS i
*gung eines pasquills: kurtzer auszug etlicher
Lutheri*, ceter. ac præter alia, multa teſtimoni
ac recentiorum doctorum pro ſententia ſu
In idem certamen venit ac contra Horneium
HVLSEMANNVS. In lucem is protulit d
cuius titulus eſt: *repetitio articuli* IV. *libri c
que partis eſſentialis: an bona opera dicenda ſin
ſalutem neceſſaria?* Lipſ. MDCXLIX. 4. cuius
exponit de formula dicendi: *bona opera ſunt n
lutem*, ac multa enarrat, quæ hiſtoriam contr
illuſtrant; ſecundo autem de re ipſa. *** Al
rio vt defenderet ſe HORNEIVS, in lucem e
tionem doctrinæ veræ de neceſſitate bonorum oper

Helmstad. MDCXLIX. 4. atque id inprimis egit, vt … suam confirmaret ac quæ illi HVLSEMANNVS … ad ea responderet. Quamuis tamen ab vtraque … argumento hoc multa essent disputata; plura ta… … contra Horneium lucem adspexerunt. HVL… …VS diuulgauit: *breuem instructionem studiosorum …sitate lipsiensi, quid de resuscitatione et excusatione …maioristicæ:* bona opera sunt necessaria ad adi… …n vitam æternam, *statuere habeant, paucis aphoris… …rehensam*, Lipsf. MDCL. 4. MATTH. LVNGWITIVS *…iudicium logicum et theologicum de quæstione horne… … fides, quatenus per caritatem efficax est, sit necessaria …m consequendam*, MDCXLIX. 4. vbi auctor quæstio… …lexit, de qua lis fuit, ac contra Horneium probare …lutem æternam per bona opera non adipiscendam …quod Horneius numquam adfirmauit. Quo minus … responderet Hulsemanno, mors illius impediuit; …a Lungwitio haud quidquam opposuerit, caussam …oratam habeo. Fortasse scriptum eius ante mor… …uæ finem haud vidit. *

…lite hac et IO. MVSAEVS industriam, moderatio… …udicium monstrauit. Scripsit ille: *bedencken von …egst entstandenen controuers: ob guten wercke nöthig …eligkeit?* MDCL. 4. ad priuatum quidem tantum …i vsum; postea tamen id, sine scientia ac volun… …oris, sub memorato titulo litteris descriptum est. ** …iem controuersam ipse Musæus perspicue expli… …e suo, id est, adcurate diiudicat statuitque recte, …n bonis operibus necessitatem ad salutem ita tri… …t nullius erroris sit accusandus. Eam ob rem … hoc ab iis diligenter legendum est, qui distin… veram rei huius scientiam comparare sibi vo…

 §. XX.

… 710. sqq.

* ipse MVSAEVS in præfatione *des gründlichen vnd ausführ… …erichts, welchergestalt die lehre von der busse müsse vorgetragen* …

** scriptum hoc recensui in *der einleitung in die religionsstreit …ingel. luther. kirche part.* IV. p. 717 sqq.

de sacra cœna, num ea sit sacrificium; seu i
data tantum occasione ac veluti in trans
singularibus scriptis pertractata sunt.

Quæ DEVTSCHMANNVS et CALIXTVS
deum esse, num illud inter articulos fidei re
nec ne? disputarunt, ea antea commemora
stionem: num deus caussa sit peccati per ac
nent: CHR. DREIERI *vindicatio sanctitatis a*
posita est, *solida discussio scandalosi tractatus D*
sub religioso vindiciarum sanctitatis dei schem
deum nostrum omnium peccatorum, scelerum
caussam per accidens facere, impio molitur a
cœna, num illa sit sacrificium? legatur: GE
TI *exercitatio de sacrificio christi, semel in*
initerabili, Helmst. MDCXLIV.

Iis, quæ adhuc de controuersiis helmst
theologis saxonicis electoralibus, atque earu
serui, merito libellum magni momenti mag
tis addo. Titulus illius est: *eines christlich*
ten vnd vm die gemeine gottes wohluerdienten
geænderten augspurgischen confession bescheidene
ches vnd gründliches bedencken vber die vnt
nehmen chursæchsischen vnd helmstædtischen th
dene streitigkeiten allen wahrheit liebenden zu

derenthalben billig zu zweifeln stehet, ob das in Iena *abgedruckte bedencken vber die vnter etlichen* *chursæchsischen vnd helmstadtischen theolo-* *standene streitigkeiten würcklich von dem seligen* *Glassio verfertiget sey? nebst gründlicher wie-* *der müllerischen vorrede*, sine mentione loci 8. scriptum tamen hoc ita erat comparatum, responsione dignum esset. Libelli ipsius aucto- SALOM. GLASSIVM, satis est exploratum mul- mni fide prædita, testimonia abunde compro- Scriptus ille est iussu ducis gothani Ernesti pii: i partium studio: magno iudicio: singulari mo- ; his autem virtutibus instructus multum se iis uit, qui non rigidiores sunt. De singulis con- ita exponitur, vt si quis, veritatis amore inci- asculum hoc attente legat, ille facile intelligere alis momenti istæ sint ac quid de quauis earum dum. **

§. XXI.

ussa concordiæ ecclesiasticæ, inter lutheranos, ac reformatos restituendæ, theologos quosdam nos cum helmstadiensibus consensisse, supra ac scripta illorum, quæ ad syncretismum per- :ensui. Nunc et mentio fieri debet belli, omonte præcipue Io. Latermanno indictum am is de æterna dei prædestinatione publice t. Adcusatus enim fuit variorum errorum, s momenti; defendit autem se atque habuit, erent.

estimonia hæc in *der einleit. in die religionsstreitigkeiten ng. luther. kirche part.* IV. p. 890. sqq. conf. FLACCII *anonymor* p. 423.

r: FABRICIVS *histor. biblioth. part.* IV. p. 333. WEIS- IS *introd. in memorabil. eccles. histor. sacr. noui testam. tom.* 206. MVLLERVS dicta *præfatione*, libello huic, iterum ræmissa. Quæ sint argumenta libelli, ostendi in *der ein- n die religionsstreit. der euangel. luther. kirche, part.* I. p. 372. De Calixti senioris scriptis, quorum multa adhuc recensui, addo,

iam egerat in differtatione de *inuocatio*
disquifitione theologica de gratia et libero ar
tem, vt innocentiam fuam iterum probare
farios fuos edidit: *gründliche ablehnung d*
thümer, MDCXLVIII. 4. vna cum *declara*
Thorun. MDCXLVIII. 4. atque in huius pra
non quæftionem effe de articulo quodar
formis loquendi, num tales in eius difpu
bitæ, quæ ad errores, fiue pelagianorum;
rum; fiue pontificiorum; fiue aliorum d
fent. * Vtraque pars poftulauerat a the
dicia de controuerfia hac, quæ quum pe
miffa fuiffent, illa poftea in lucem prolata
aduerfarii Latermanni acceperant, titulo
cenfuræ theologorum orthodoxorum, quibus e
periculofi, vtpote in fcripturam facram et libe
clefiarum inuariatæ auguftanæ confeffionis im
termanni examinantur et damnantur, Geda
theologorum videlicet vitembergenfium, ie
fium, roftochienfium, argentoratenfium
quæ autem pro Latermanno fcripta erant,
publici facta atque edita funt, primum T
Halberftadii cum acceffionibus quorumda

...sub inscriptione: *celeberrimorum theologorum iudi-...rthodoxia D. Io. Latermanni, collecta et edita ab eius ...sgango.* Iudiciis his luci publicæ expositis, CAS-...PVS MISLENTA emisit: *anticrisin; seu consultatio-...iciorum, a Latermanno sine iudicio editorum, cum ad-... declarationem Latermanni triplicem examinante*, ...edan. MDCXLIX. * Scriptum hoc Latermanno, ...ac. Dreiero occasionem præbuit, ad ordinem theo-... helmstadiensium litteras exarandi ac petendi, ...e. electorem brandenburgicum ac principes suos ad ...cere, vt iste Mislentæ libidinem calumniandi coer-...li autem *anticrisin* publice igni tradendam curarent. ...istola postquam in Mislentæ manus venerat, pro-... *notæ animaduersoriæ super virulentas et proditorias ...s lutheranæ litteras, a triga malignantium calixtino-...mio, Dreiero et Latermanno ad helmstadienses theolo-...ratas*, MDCXLIX. ** Responderunt: MICHAEL ...VS in *der nothwendigen verantwortung*: CHR. ...RVS in *der vorstellung* et IO. LATERMANNVS in ...*l Cassandrum;* iis autem, præcipue Latermanno, ab ...riis alia scripta opposita sunt. Inter alia prodiit: ...IST. MISLENTAE *abgenöthigte beantwortung auf die ...hreiben an churf. durchl. zu Brandenburg;* antea au-...ntra programma academiæ helmstadiensis, quo gra-...nimaduersio in *censuras theologorum orthodoxorum* ac ...ENTAE *anticrisin* adhibita erat, *** *fulmen brutum ...um.* Spectant et huc: *iudicium collegii theologici ar-...tensis super disputatione Io. Latermanni*, Argentorat. ..., *apologia pro iudicio collegii theologici argentoratensis in Latermanni*, eodem loco atque anno. * Quum de-... Mislenta permittere nollet, vt corpus Michaelis ...ii debitis ceremoniis terræ redderetur atque oratio ...ris a Dreiero recitaretur, res hæc non solum ...n exemplum præbuit; sed etiam nouam litem peperit.

 CHRI-

...tung *in die religionsstreit. der euang. luther. kirche part.* IV. p. 740.
...em *part.* I p. 253.
...dem *part.* IV. p. 742.
...m p. 795. sqq.

CHRISTIAN. DREIERVS, vt Behmii honore existimationem tueretur, edidit: *furstellung eines v chen vnd vnverantwortlichen beginnens, dessen D. C Mislenta an dem selig in gott ruhenden Michael Beh vnterstehen durfen, indem er dessen abgelebten cor eines verfluchten vnd verbannten ketzers, ein christlich nis verwehret vnd ihn wie ein vieh vnd kuh zu begr fordert*, MDCL. 4. Contra scriptum hoc nomine rii tripolitani in lucem exiit: *grundliche erwegu wiederlegung der furstellung*, duabus partibus, quibus NEVFELDVS tertiam addidit.

§. XXII.

EX certaminibus, vti vocantur, calixtinis cretisticis ortæ sunt controuersiæ *musæanæ*. enim vitembergensibus, maxime Abr. Calouio, sium, inprimis, qui in istis princeps erat, Io. M moderationis studium in controuersiis cum helmst sibus ac regiomontanis; et sententia de *consens tito* displiceret, isti id egerunt, vt ienenses in su nem variorum errorum adducerent; hi autem al adcusatione grauiter se vindicarunt ac luculent barunt, magnam iniuriam sibi factam esse.

IO. REINHARDVS, eo tempore magister phil in academia vitembergensi, conscripserat ordine l theologicorum theses de erroribus theologorum ien eo consilio, vt de illis disputationes institueret, easq nu exaratas, auditoribus exhibuerat. Quæ quum describerentur, exemplum earum nacti quoque sun logi ienenses, huius tituli: *theologorum ienensium ex variis eorumdem scriptis dilucide monstrati indeq uato collegio iuxta methodum kœnigianam ventilati, viro præcellentissimo atque præclarissimo domino M. Reinhardo.* In scripto hoc perbreui theologi ie trium ac nonaginta errorum arguebantur, sine vl batione, ac quamuis auctor ad dictorum theolo scripta, veluti testes, prouocasset; omnia tamen, e duobus; vel tribus, erant tantum recitationes, ad publicum haud translatæ. Ienenses igitur defen

potuissent; quum autem temporis illius ratio
t, vt ad omnem suspicionem syncretismi ac pra-
inæ tollendam arma aduersus hostem ferrent,
t et ista ac caussam suam egerunt in libro inscri-
ienischen theologen ausführliche erklerung vber drey
zig vermeinte religionsfragen; oder controuersien,
und aus was motiuen vnd grunden sie; oder auch nach
veit der sache, ihre vorfahren bey der gesamten vni-
na von einer ieden priuatim; oder publice gelehret;
gelehret haben, auf veranlassung einer verleumde-
irteque, vnter dem titel: theologorum ienensium er-
variis eorumdem scriptis dilucide monstrati, zu
wahrheit vnd rettung besagter theologorum vnd
r vniuersitat Iena ehre vnd guten leumund, wieder
ystige obtrectatores, lasterer vnd verleumder ge-
)pus hoc, a IO. MVSAEO nomine theologorum
compositum, prodiit Ienæ MDCLXXVII. et ite-
XCIV. 4. In eo innocentia theologorum illorum
r monstratur omniaque, quæ aduersarii obiece-
iciter propulsantur. Ostendit Musæus, vti in
stis suis; ita in hoc quoque solidam eruditionem
arem, acute ac subtiliter iudicandi, vim, et li-
, qui adcuratioris theologiæ studiosi sunt, dili-
mmendandus est. *

cripta ei opposita sunt. Alterum est: *dissensus theo-*
enensium ab orthodoxis electoralibus, e ienensium decla-
celeberrimi theologi D. Abr. Calouii systemate theologi-
bum descriptus, MDCLXXVIII. 4. cuius auctorem esse
LOVIVM, nonnulli suspicati sunt. In eo ienen-
er: *ausfuhrliche erklærung*, non debito ordine con-
sed exhibentur tantum theses quædam, ex isto
sumtæ

: hoc videantur: LILIENTHALII *theolog. biblioth. tom.* I.
L. REIMMANNI *catalog. biblioth.* p. 486. ipsius MVSAEI
io ad librum eius de *syncretismo et scriptura sacra* p. 13.
sui illud ac quæ eius sint argumenta, ostendi in *der ein-*
g in die religionsstreitigk. der euangel. luther. kirche part. I.
3. sqq.

certamine haud progressi sunt, vsque dum
ausfuhrliche erklarung, adcurate confutare
IO. MVSAEVS *quaestiones theologicas, inter m*
agitatas, *de syncretismo et scriptura sacra*, Ie
edidit iisque, maxime praemissa praefatione
suos defendit. Idem MDCLXXX. iussu princ
ne ordinis theologici consilium litteris man
bergensi *consensu repetito* deque calixtino
praeclare ostendit, dictum *consensum*, tamq
scriptum, neutiquam auctoritatem formul
siue libri symbolici tueri posse; vitemberge
prehendendos esse, quum ius, symbolum
arrogauerint. Quibus expositis, differit d
ne, controuersias, adhuc agitatas, compone

§. XXIII.

INTER controuersias ecclesiae nostrae d
cum etiam tenet *stengeriana;* siue illa, c
chior Stengerus auctor est. Statuit iste, m
tentiam a fidelibus vel numquam; vel no
denuo peragi: si quis tertium per peccata
deficiat, isque per poenitentiam in pristinu

batum restituatur, illi contingere quid ex- neminem salutem æternam consequi posse, idio vitæ piæ vsque ad finem mortalitatis discrimen esse inter leges Mosis ac christi. ue sententiis disceptatum est quumque il- falsæ ac periculosæ, impugnarentur; a em defenderentur, varia vtriusque partis runt.

, ob quæ IO. MELCHIORI STENGERO bel- n est, proposita sunt in duobus illius scriptis. um est: *ein buch vor die, so ihr christenthum , besser vnd grundlicher verstehen vnd den rech- seeligkeit von andern falschen irwegen wohl vnd heiden, da denn die falsche heut zu tage vber- busse wird vielfæltiger mangel ganz klærlich vber- r eingebildete trost des lieb-frucht vnd werck- glaubens den heuchlerischen christen benommen: der guten wercke hœchste nothwendigkeit; doch chen lehre von allein seligmachenden glauben en, etwas schærfer getrieben wird*, Erfurt. * qui liber complectitur orationes sacras de : quibusdam aliis argumentis: speciatim de o eorum, qui ad cæleste gaudium perueni- atho: de ebrietate. Alterum Stengeri scri- huc spectat, est libellus, titulo hoc: *ein- yer nützlicher zum wahren christenthum gehœ- cten, die rechtschaffenen christen im lauf der u stærcken; die wahnchristen aber zu warnen n schlaf der sicherheit zu wecken*, Erfurt ditus, vbi præcipue legenda sunt, quæ Stenge- i pœnitentia eiusque iteratione docuit.**

m oppugnauit DAN. HARTNACCIVS in *der iederlegung der groben vnd gefæhrlichen nouatia- schen, socinianischen, arminianischen, wiedertau- quackerischen irthumer des Io. Melch. Stengers*, Erf.

---

tor. bibliothec. part. IV. p. 467. LILIENTHALII *theol.* I. p. 541.

stor. bibliothec. part. IV. p. 468.

Dan. Hartnaccii, sine indicio loci MDCLXX.
ad res principales, ipsi obiectas, ita respo
rumque satis esse, putaret, si diceret, adu
tem eius non adsequutum: verba ad peruers
traxisse: errores ei falso tribuisse; præ
exemplum hostis sui sequutus, acerbiori sc
vteretur. Edita hac Stengeri responsione, H
iuris publici fecit: *stengerismum condemnatum*
rische verurtheilte vnd verdamte lehre, Ciz. sine
iudicia de doctrina stengeriana, quæ rogati th
ses, Siricius giessensis, viri ordinum sacrorum
augustani, vlmenses, lubecenses, hamburgense
ses, coburgenses ad eum perscripserant, coniu
vt omnibus notum fieret, cunctos nomina
Stengeri dogmata reiecisse. Præmisit præ
riorem, inprimis contra senatum erfurtens
Stengeri, seniorem ministerii euangelici.
hunc, emisit: *stengerismum eneruatum; od*
gott - vnd grundloses christenthum, cum præ
acerbiore aduersus ministros verbi diuini fr
a quibus se offensum esse, sibi persuadebat,
in litteris, ad senatores erfurtenses datis, d
non satis honorifice iudicauerint atque in re
Stengeri erroribus speciem conciliare atque

Melchior Stenger sich zeithero leider sehr ver-
..aber ietzund auf grosgunstig begehren, hochwer-
:hten vnd geheis zweyer theologischer hochlæbli-
ischen facultaten, auch eines edlen, hochweisen
geregierten erfurtischen raths vnd derer vom
halten eifrig gottseligen herrn deputirten, nun-
:sothanen abscheulichen vnd der hypotyposi hy-
nnurstracks zuwieder laufenden adserts so mit
ertzen absaget, allen bartnacks-brudern zu son-
, freude vnd erquickung ans œffentliche tages-
gegeben, sine loco MDCLXXI. 4. Titulum
em præ .se ferre, quisque facile perspicit
dicat, illum a disciplina christiana, inprimis
heologica alienum esse. In libro ipso respon-
ensium ac ienensium confutare conatur ac præ-
rit plura de discrimine legum Mosis ac christi.

scripto conquestus est Stengerus præcipue de
ensibus, quod non aperte ac sine fuco cum
varia simulationis documenta in caussa hac de-
a censuras scripserint, quæ ad amplificatio-
risti impediendam comparatæ sint. Iniuriam
logi ienenses a se propulsarent atque innocen-
onstrarent IO. MVSAEVS pro se ac collegis

posuit. *

§. XXIV.

CONTROVERSIARVM nostrorum theol
longius tempus vehementer continuatarum,
mina calixtina, principes sunt, quae *pie*
solent. Magnus est scriptorum numerus,
pertinent; quum autem ea neque eiusdem
atque argumenti; neque eiusdem dignita
diuersitas haec postulat, vt illa, in classes di
merentur distincte ac delectus adhibeatur
eorum sunt *historica* atque ita comparata, vt
gamus, quae harum controuersiarum fuerit
origo: quae progressio: quid in illis sit pe
ptum ac disputatum, hisque primum locum

Scripta horum certaminum historica
sunt; vel *specialia*. Ad illa; siue *generali*

Bericht vnd erinnerung auf eine neulich
nisch vnd deutsch ausgestreute schrift, imago pi
libellus, primum MDCXCII. sine auctoris, qu
DOVICVS SECKENDORFIVS est; deinde
mine Hal. MDCCXIII. 4. editus. Praemissa
Speneri praefatio etiam historiam pietismi
ad annum MDCXCII descriptam. De *im*

LIPPI IACOB. SPENERI *wahrhafte erzehlung* *wegen des so genanten pietismi in Deutschland vor* *vorgegangen, aus gelegenheit herrn Croesii seiner* *ackeriana einuerleibter historiae pietistarum vnd zu* *ferung aufgesezt*, Francof. ad Moen. MDCXCVII. MDCXCVIII. 12. cuius libelli, vti titulus eius ROESII *historia quackeriana* occasionem praebuit. nim in ista nonnulla narrata essent de sic dictis minus autem adcurate, Spenerus historiam hanc libello auxit atque emendauit eumque, in exte- ntium gratiam latine scriptum, praefationi ad 10. *vindicias dicti Luc.* XIIX, 8. *D. Pfeiffero oppo-* XCVI. adiecit; postea autem in sermonem germa- nstulit ac sub memorata inscriptione in lucem

che nachricht von pietismo, Ien. MDCCI. *

vornehmen theologi wahrhaftige vnd gründliche *erzehlung alles dessen, was zwischen den heut zu tag* *en pietisten geschehen vnd vorgegangen ist*, MDCCX. 8. rum ex BVDDEI recitationibus in historiam ec- m sumtum eoque inscio atque inuito iuris publi- a est. ** Memorantur in eo breuiter, quae in tistica acta sunt ac gesta, ab initio harum contro- vsque ad annum MDCCVII. Sub ficto *Sideralti* rodiit aduersus illud: *sendschreiben an einen wohl-* *theologum der euangelischen kirche in Danzig, ob* *ische erzehlung der wahrheit gemäs vnd ohne alle* *hkeit geschrieben;* nulla autem sequuta est respon- Buddei; nec alius:

LENTINI ERNESTI LOESCHERI ac IOACHI- GII scripta, quibus inter se dimicarunt atque in lrum lucis ad historiam pietismi adtulerunt. LOESCHERVS ad publicum vsum transtulisset: *Timo-*

* hoc laudat LANGIVS idque egregium adpellat, *antibar-* *m.* II. p. 528.

** *itiam dissertationum aliorumque scriptorum*, a *Buddeo edi-* p. 37.

iuicepit IO. DAVID STEVCKARDVS in
des Timothei Verini mitten vnter den falsche
gen vnd lästerungen des herrn prof. Langens, h
nem buch genannt: die gestalt des creutzreichs
vnschuld, *gegen herrn D. Loeschern ausgesc*
MDCCXV. 8. ac LOESCHERVS ipse, vt adu
fisteret, edidit: *den vollständigen Timoth*
oder darlegung der wahrheit vnd des frieden
rigen pietistischen streitigkeiten, nebst christliche
abgenöthigter schuzschrift vor seine lehre, amt
sonderheit gegen eine von herrn Ioachim Lange
die gestalt des creutzreichs, *genannt*, eiusqu
rem, Vitemberg. MDCCXVIII. 8. Recensui
capita, quibus pietismum absolui, putabat, ea
historiam harum controuersiarum illustraret
hæc iterum excepit LANGIVS in *der abgen*
abfertigung des so genannten vollständigen Tim
der lehre von der erleuchtung vnd zugehörigen m
Hal. MDCCXIX. 4. quo libro auctor agit de
tamquam ordinario medio gratiæ: de illum
spectata: de donis gratiæ, cum officio coni
ctionibus ministrorum irregenitorum ac
tismo. Luci præterea publicæ exposuit LA
terung der neuesten historie bey der euangelisc

des friedens, partem posteriorem, Vitemberg. [. 8. * nec hanc autem LANGIVS sine censura lam esse, existimauit eamque adhibuit in *dem abge- abermaligen zeugnis der wahrheit vnd vnschuld ge- D. Val. Ern. Loeschers zweyten theil seines so ge- vollständigen Timothei Verini*, Hal. MDCCXXII. 4. ICENTIVS CASPERSOHNIVS opposuit: *vd nüzliche beylage zu herrn D. Ioachim Langens ler wahrheit vnd vnschuld*, Holm. MDCCXXIV. 8.
pietismi; oder kurtzer entwurf von der pietisten lehr vnd glauben, durch ein sendschreiben in gebun- 'e gezeiget von orthodoxophilo, MDCCXII. 8. cum ed- bus, in quibus auctor scripta argumenti pertra- noraui; ipsum autem opusculum nullius est mo- onfutauit illud quidam sub nomine *Christiani Th·o- ler kürtzlichen betrachtung idea pietismi*, MDCCXVI. atione ligata:
curländischen theologi bedencken vom pietismo, cum *umeisteri* præfatione, Hamb. MDCCXXXVII. 4. cuius ationem facio, quia *sectione* eius *prima* narratio ır de ecclesia euangelica, per pietismum turbata, ab stius vsque ad hoc tempus, quæ ieiuna est atque partium studium prodit. **

THALII *theol. bibl. tom.* I. p. 594.
ı occasione ea litteris mandarunt, quæ ad historiam pietismi scendam atque enarrandam adiumenta præbent ac lucem nt. Quam in rem iuuat, consulere, præter scripta histo- ecclesiasticæ noui foederis, SPENERI *consilia theologica*, ger- a ac latina, cum eiusdem vita, a CANTSEINIO descripta ac *stern theologischen bedencken* præmissa; postea autem et a *etzio* cum adnotationibus Magdeburg. MDCCXL. 4. et a o itidem cum notis Hal. MDCCXL. 8. separatim edita, ac ERI *kleinen deutschen schriften* cura *Steinmetzii* adiuncta; commentarios litterarios, in quibus libri theologici recen- , præsertim *die vnschuldige nachrichten*: LANGII *antibarba- om.* II. p. 530. *epicrisin apologeticam in partem aliquam histo- ecclesiasticæ recentioris, in compendio gothano nouissime continua-* LANGIO nomine theologorum halensium contra Cypria- scriptam et editam, Hal. MDCCXXVI. 8. Ibi memora- legenda sunt, quæ ad historiam pietismi pertinent.

bedencken darüber vnd zu ende beygefügter apolo
fensions-schrift herrn M. Aug. Hermanns Fran
churfürstl. durchl. zu Sachsen, Francof. MDCX
tinentur volumine hoc varia scripta, ad motu
legiis pietatis, ab Antonio, Franckio, Schadio,
magistris, in academia lipsiensi institutis, fa
ctantia, illudque *die leipziger acta* adpellari s

Acta hamburgensia, *das ist*, *hamburgische*
MDCXCV. 8. duobus tomis, quibus comprehe
pta controuersiæ hamburgensis, inprimis in
ac Mayerum, ab vtraque parte composita:

Summarische nachricht von der von seiner
durchl. zu Brandenburg 1692. *zu Halle angeor*
commission, *die irrungen der herrn geistlichen*
einen minister vberschrieben von Eubulo Gratian
quum ALBERTVS CHRISTIANVS ROTTH
isto ecclesiastes halensis, impugnatus fuisset,
suam egit in *Eubulo Gratiano calumniatore*, *das*
richtigen nachricht von der hällischen commissio
dichteter Eubulus Gratianus an den tag gegeben
nen vielerley verleumdung begangen, *deren vn*
rettung seiner vnd einiger anderer vnschuld,
tag legen vnd das gantze pietistische wesen, *so b*

actoritate autem electoris brandenburgici feliciter
funt. Quid illorum cauſſa ſit peractum, monſtrat
n, cuius titulus eſt: *bericht deſſen, was wegen der
s den euangeliſch-lutheriſchen geiſtlichen von der vni-
vndſtadt-miniſterio in Halle geſchwebten differentien
le von ſeiner churfürſtl. durchl. zu Brandenburg gnä-
geordneten commiſſion abgehandelt vnd zur beruhi-
göttlichen ſeegen ausgerichtet worden*, MDCCVII.
*euangeliſchen kirchen-conuents in Strasburg abgenö-
hiſtoriſcher bericht von der iüngſt daſelbſt entſtande-
ſtiſchen bruderſchaft vnd philadelphiſchen geſellſchaft*,
Argentorat. MDCCVI. 4. cuius hiſtoriæ, litteris de-
æ, occaſionem dedit ſcriptum huius tituli: *be-
es antwort-ſchreiben an einen guten freund, worinnen
leztern begebenheiten mit den ſogenanten pietiſten in
g raiſonniret wird:*
*eſſendienſia, worinnen enthalten die veranlaſſung des
1701. entſtandenen vnd bis 1705. continuirten ſtreits*,
MDCCVI. 4. quæ ad Io. Merckerum eiusque er-
le libertate publice docendi, cuiuis, ad id ſatis ido-
e vocatione concedenda, ſpectant:
ria pietiſtica waldeccenſis, Corbac. MDCCXII. 4. vbi
norantur, quæ cum Ottone Henrico Beckero et Io.
Marmore acta ſunt; oppoſuit autem iam dictus
r. *abgedrungene ſchutz-ſchrift gegen eine vnter der*
hiſtoria pietiſtica waldeccenſis *herausgekommene eh-
ge ſchmäh-charteque*, MDCCXIII. 4.
licata ſunt multa edicta principum ac magiſtratuum
naticos ac ſeparatiſtas, atque in quibusdam etiam ſic
orum pietiſtarum mentio facta eſt. Coniunctim
dit ERDMANN. NEVMEISTERVS opusque in-
: *pietiſmus a magiſtratu politico reprobatus et pro-
Die von weltlicher obrigkeit in vnd auſſerhalb des
n reichs verworfene vnd verwieſene pietiſterey vnd
derſelben verwandt iſt, aus denen dieſfals ergangenen
als vnwiederſprechlichen documentis publicis, gezeiget,
ben auch ein corpus doctrinæ pietiſticæ zuſammengezo-*
mburg. MDCCXXXVI. 4.* Quodſi edicta hæc
Yy 3 contra

* NTHALII *theolog. biblioth. tom.* I. p. 553.

§. XXV.

ALIA scripta, quæ ad lites pietistica
sunt *polemica*, quumque et horum non vnu
ordinis lex postulat, vt alia ab aliis rite disti
rationem diuidendi præcipue a diuersitate
rum, quæ in illis pertractata sunt, sumamus
vbi respiciamus, caussa est, cur omnium
classes constituamus atque itidem ad priore
ad posteriorem autem *specialia* referamus.
generalia, eius sunt conditionis, vt gene
pietismum; et ad dogmata vniuersa instit
quibus disceptatum est, spectent. Pietismu
neratim impugnarunt; exstiterunt autem
istis se obiicerent, ac quas sibi illatas es
bant, iniurias propulsarent. Vtrumque sec
probant scripta:

I. IO. BENEDICTI CARPZOVII progra
pentecostes celebranda MDCXCI. scriptum,
mus sic vocatos pietistas, inprimis lipsiense
iisque praua dogmata ac facta exprobrauit;
tem ei AVG. HERM. FRANCKIVS: *abgenæth*
der vngegrundeten vnd vnerweislichen beschu
vnwahrheiten, welche in dem iungst zu Leip

go pietismi; seu breuis delineatio abusuum et erro-
pietismum constituere dicuntur, Lips. MDCXCI. 4.
nice cum titulo: *ebenbild der pietisterey.* Auctor
um haud adposuit; is autem est ALBERT. CHRI-
ROTTHIVS.* Adpellat iste pietismum sectam, ec-
ipublicæ perniciosam; attamen refert non dogma-
llius vere sint; sed quæ esse, tantum dicantur.
naginem hanc prodierunt: 1) *responsio ad prouo-*
imaginis pietismi, qua plane diuersa imago pie-
spiciendam se præbet: 2) *contra imaginem pie-*
eritate testimonium et iudicium sinceri alicuius ec-
istri, qui est BREITHAVPTVS, Francofurt.
. 3) *antwort auf die charteque, das ebenbild des*
IDCXCI. 4. cuius scripti ACHILLES auctor esse,
) *der von dem ebenbild des heutigen pietismi ab-*
sturm; oder schutzrede wieder die lasterschrift
tatis, MDCXCII. 4. 5) SECKENDORFII *bericht*
rung auf eine neulich in druck lateinisch vnd deutsch
schrift, cuius iam antea mentionem feci.
tra aduersarios hos ROTTHIVS arma sumeret
et: *doppelte vertheidigung des ebenbilds der pieti-*
essit: 6) *vnmasgebliches bedencken von den pieti-*
egiis pietatis: **

r *theologischen facultæt zu Leipzig bedencken von*
rey, quod IO. BENEDICTVS CARPZOVIVS,
cum collegis eius facta deliberatione: sine illo
nsu, magna cum acerbitate contra pietistas scri-
nine ordinis theologici Dresdam misit, vt sta-
inciæ traderetur. In lucem id postea pro-
Schelwigius ac præfationem adiecit, Gedan.
. *** Yy 4 IV.

INGII *memor. theologor.* p. 948.
scriptis his disserui in *der einleitung in die religionsstreitigk.*
el. luther. kirche, part. I. p. 599. et *part.* IV. p. 1149.
endi modum Carpzouius in caussa consilii huius adhi-
dendum est ex SPENERI *beantwortung des vnfugs* p. 194.
erleuterung der neuesten historie p. 194. eiusdem *epicrisi*
. p. 98. 127. adde *einleitung in die religionsstreitigk. der*
luther. kirche part. I. p. 600.

tique aduersus criminationes, quibus in eo
defenderunt. Prodierunt enim : 1)
SPENERI *grundliche beantwortung einer*
angefulten schrift, vnter dem titul: ausfuh
bung des vnfugs, Francof. MDCXCIII. 4. 2
TONII *ausfuhrlicher bericht wegen eines iung*
scripti anonymi : beschreibung des vnfug
Ien. MDCXCIII. 4. 3) *kurtze nachricht von*
neuen lasterschrift, tituliret : ausfuhrliche b
vnfugs „ maxime contra Carpzouium e
Illi scriptum: *vnfug*, tamquam anctori,
ac variæ caussæ recensentur, cur Carpzo
quem antea magni æstimarit ac publice la
per aliquot annos vehementer sit crimin
RICI FERGII *wahrhaftiger bericht, an st*
lichen beantwortung auf die vnuerdiente besc
mit er vnd vnterschiedliche andere mehr in G
sterschrift, genannt : ausfuhrliche beschreib
des so genannten pietismi halber beleget worden,
5) AVG. HERM. FRANCKII *verantworte*
genannte beschreibung des vnfugs der pietiste
nen enthaltene alte vnd neue auflagen, H
6) *nœthige anmerckungen vber die wieder D*

[..]*hrlichen beschreibung des vnfugs vnd wesens der* [..] MDCXCIII. 4. 9) CHR. THOMASII *kurtze ab-*[..] *derer in der ausfuhrlichen beschreibung des pietisti-*[..]*gs enthaltenen lasterungen*, Hal. MDCXCIII. 4. in [..]efatione Thomasius de satirico scribendi gene-[..] ac profitetur, aduersari id legi diuinæ disci-[..] christianæ: 10) CHRIST. MATTH. SEIDELII *vnd vnschuld, welche der vngenannte auctor vom* [..]*r pietisten schandlich beleidiget*, ceter. 11) CON-[..]NI SCHVTZII *christliche erinnerung an die euan-*[..]*therische gemeine in Danzig wieder einen auslan-*[..]*erlaumder, aus freudiger bezeugung eines guten ge-*[..]*r wahrheit zur steuer*:*

[..]MON. PHILIPP. KLETTWICHII *dienliche nach-*[..] *pietismo; oder was die so genanten pietisten eigent-*[..] *lehren vnd glauben*, MDCCI. 4. qui se defensorem [..]m exhibet:

[..]EBAST. EDZARDI *impietas cohortis fanaticæ*, *ex* [..] *Speneri*, *Rechenbergii*, *Petersenii*, *Thomasii*, *Ar-*[..]*chutzii*, *Boehmeri aliorumque fanaticorum plus*; *quam* [..]*is argumentis ostensa*, MDCCIII. et iterum sub titulo: [..] *impietatis fanatico-pietisticæ*, Gedan. MDCCVI. 4. [..]ctoris nomine, scriptum maxime contumeliosum [..]erum atque alios:

[..] GEORGII CHRISTIANI EILMARI *pietisterey*, *als* [..]*te hindernis wahrer gottseligkeit*, *aus der lehre von der* [..]*los nach derselben ersten theil der reue*, MDCCV. 4. ex [..]ulo facile intelligendum est, qualem notionem pie-[..]ctor in mente sua formauerit ac quid de eo sta-

[..]. IO. FRIDER. MAYERI *bericht von pietisten*, Lipf. [..]. 12. libellus, qui multorum animos exacerbauit [..]eriam non leuiorum turbarum præbuit, quum au-[..]on solum, pietistas et in doctrina et in vita esse ho-[..] detestabiles, definiisset; verum etiam nomini co-

 rum

[..]ung *in die religionsstreitigk. der euangel. luther. kirche, part.* 1. [..]96.

iat, MAYERVS cauſam ſuam tueri volui
recepiſſe, daß er der theologiſchen facultæt z
wortung wohl empfangen habe, Gryphisw.
item: *gelinde vnd grundliche antwort auf d*
facultæt zu Halle ſehr heſtige vnd ganz vngegr
wortung wieder den kurtzen bericht von p
MDCCVII. 12. vbi theologis halenſibus ha
obiicit, niſi nimiam lenitatem ac negligen
tandis aliorum erroribus, ac *eilfertige ann*
die ſo genannte verantwortung der theologiſc
Halle wieder den kurtzen bericht von p
MDCCVII. 12. quæ adnotationes a Mayero q
tulus habet, editæ ſunt; IANSONVS autem
traditur. Inter theologos halenſes ſpeciatir
MANNVS FRANCKIVS in certamen contra
nit, non ſolum de libello: *bericht von pietiſ*
de quibusdam aliis. Protulit ille in luce
vnd grundliche beantwortung eines an ihn ab
ſchreibens eines chriſtlichen theologi, der pro
giæ zu Halle vnd ſeine eigne orthodoxie in de
rechtfertigung, von der wahren realen gottſe
deren grund allein in chriſto zu legen ſey, b
MDCCVI. 12. atque inter alia monuit, Maye
halenſes nullius eorum errorum accuſare pe

[illegible]: CHRISTIANI DEMOCRITI; ſiue potius [illegible]AD. DIPPELII *vnpartheyiſche gedancken vber ei-* [illegible]*ten ſchwediſchen theologi kurtzen bericht von pie-* [illegible]ibus acceſſit eiusdem: *verweisſchreiben an die* [illegible] *facultat zu Halle*, MDCCVII. 12. quo vtroque [illegible]eſtandos errores præfracte defendit ac more ſuo [illegible] lutheranos, inprimis halenſes calumniatur: 10. [illegible]ETERSENII *der ſich ſelbſt verdammende vnd ſich* [illegible]*uchende ſchwediſche theologus*, MDCCVII. 12. ac [illegible]lia. MAYERVS ipſe pietiſtas generatim oppugna-[illegible]lum in *dem bericht von pietiſten;* verum etiam [illegible] *de pietiſta, per ſtatus euangelicos adcuſato et iu-* [illegible]mburg. MDCC. quam adcuſationem ac condemna-[illegible] præfatione formulæ concordiæ probare voluit, [illegible] *vber die pietiſtiſche verführungen mit dem wei-* [illegible] *bitterlich weinenden euangeliſchen Ieruſalem*, [illegible]4. *.

[illegible]*ohlgemeinte vnd in der liebe abgefaſte vnterſuchung* [illegible]*ten pietiſterey vnd auflöſung der diesfals vorkom-* [illegible]*nehmſten zweifels-fragen*, MDCCXIII. ac ſub in-[illegible]: GEORGII THORMANNI *vnterſuchung der* [illegible]*gen vnd wahren gottſeligkeit*, MDCCXXIX. ita ta-[illegible]liber, non iterum litteris deſcriptus; ſed nouo tan-[illegible]lo ornatus prodiret. Auctor media via incedit ac [illegible]ietiſtas a malis diſcernit.

[illegible]dam modo etiam huc ea pertinent, quæ de quæſtio-[illegible] pietiſmus ſecta ſit; an fabula? ab vtraque parte [illegible]ac diſputata ſunt. ADAMVS RECHENBERGIVS [illegible]auit, illum eſſe fabulam, in reſponſo, nomine ordi-[illegible]ologici lipſienſis dato atque titulo hoc: *der theolo-* [illegible]*acultät auf der vniuerſität Leipzig ertheiltes informat; gentlicher vnterricht vom pietiſmo, woher ſelbiger nem-* [illegible]*ſtanden, auch was er ſey*, ceter. MDCCX. 4. iterum iterum, non ſolum germanice; ſed etiam latine [illegible]* Vtitur Rechenbergius argumentis, quæ ad rem pro-

[illegible]iptis, iam memoratis, plura diſſerui in *der einleitung in die* [illegible]*ions-ſtreitigk. der euangel. luther. kirch. part.* 1. p. 820. ſqq. [illegible]nſum hoc etiam exſtat in BECKERI *abgenöthigten apologie vnd*

vorbericht, dem bulldeischen sendschreiben an Teschen entgegen gesetzet, MDCCXXIV. 4. memorato scripto mentio fit, IO. FRANC *epistola de nonnullis, ad quorumdam ecclesiæ* id est, in Silesia, *ministrorum innocentiam* *ctantibus*, prodiit Hal. MDCCXXIII. 4. germ lo: *schreiben von einigen dingen zu rettung licher prediger der euangelischen kirche in S.* ac germanice autem coniunctim cura *Iacobi* Vindelic. MDCCXXIV. 4. Iisdem litteris o *giæ et electoralis hannoueranæ ecclesiæ ministri Franciscum Buddeum de pietistarum character nalis hannouerani auctoritate iam ante quatu runt, nunc demum falsitatis perperam adcusati* At vero Buddeus vtrumque aduersarium f dimisit. *

§. XXVI.

QVAE nunc enumeraui, scripta co pietisticarum polemica eaque generalia vt ipsum spectant; ita in aliis exponitur de rum dogmatibus, quibus nomen pietistar Sunt ista duplicis generis. Quædam c errores, quorum sic dicti pietistæ insimula

[..]s istis opposita, monstrant, falsas atque iniu[..]ationes, quæ contra doctrinam eorum, in[..]ri eiusque fautorum, factæ sint: immo ho[..]rios prauas defendere sententias ac contra [..]gnare.

[..]s, qui compendia errorum pietisticorum me[..]atica scripserunt, princeps est SAMVEL SCHEL[..] Edidit is: *synopsin controuersiarum sub pietatis [..]otarum*, Gedan. MDCCI. 8. quam primam edi[..]res aliæ sequutæ sunt, anno nimirum MDCCIII. [..]DCCXX. * Quum obiiceretur, in libro hoc [..]rrorum adcusatum esse, quos ille numquam ad[..], a suspicione, se esse hominem falsum ac men[..] liberaret, in lucem emisit: *synopseos supplemen[..] huc vsque frustra desideratum; nunc vero tandem [..] quodam pietista per maledicta, scurriliter eructa[..], exhibens theses ex synopsi controuersiarum, sub [..]textu motarum, cum antithesibus, quæ ipsissimis no[..]bis, bona fide allegatis, traduntur*, MDCCVIII. 8.** [Su]pplemento hoc adduxit quidem testimonia quæ[..]eneri scriptis; quæ autem id haud probant, quod [..]bent. Ipsa *synopsis controuersiarum* dispostia est [..] ordinem locorum theologicorum ac ducentos, [..]t sexaginta errores exhibet, quibus pietistas ad[..], Scheluigius sibi persuasit eumdemque numerum [..]s persuadere voluit. Spenerum ac theologos [..]oniungit cum hæreticis ac fanaticis atque vtris[..] classem adsignat. *** Mirum igitur non est, [..]m profligatum fuisse. Pugnauit aduersus illum: [..]VIL. ZIEROLDVS in *synopsi veritatis diuinæ, op[..] controuersiarum, calumniarum et errorum D. Samuel.*

---

* [N]achricht. 1701. p. 372.

** [17]10. p. 733. *noua litteraria hamburgensia* MDCCIX.

*** [..]isch. *bibliothecar.* p. 16. LANGII *epicris. apologetic.* p. 47. [..]tige *nachrichten von der vnrichtigkeit der sogenanten vn[..]chr. part.* 1. p. 61. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* 1. [Ei]nleitung *in die religionsstreitigk. der euangel. luther. kirche* [1]782. *part.* II. p. 26. *part.* V. p. 749.

mi Langii adiect, Gryphiswald. MDCCVII.
autem edidit: *Zieroldum* ἑαυτοντιμωρέμ
II) IOACHIMVS LANGIVS, qui Schelui
uit in *theologiæ pſeudorthodoxæ*, *ſpeciatim*
et anatome, Francof. et Lipſ. MDCCVII. 8. a
ſynopſi, a me memoratæ, adiuncta; nunc
ſimul RVMPAEI *ſtricturis* oppoſita: inpri
baro orthodoxiæ dogmatico-hermeneutico; ſi
matum euangelicorum, ſolide demonſtratorum
licis autem temere impugnatorum, atque ita
ſiarum, ſub ſpecie orthodoxiæ ex impietatis
Spenerum aliosque γνησίως *orthodoxos pſe*
tarum, cuius prior tomus Berolin. MDCCI
tem MDCCXI. 4. prodiit. Opus eſt amplu
tra Scheluigium compoſitum atque ita co
eo pateat, quæ præcipua ſint capita cont
tiſticarum, inprimis de illuminatione, fid
confeſſione et abſolutione: de renouatio
iudæorum, ſpe meliorum temporum atqu
tamen aduerſarios ſuos interdum acerbe t
contra *antibarbarum* hunc prodierunt, ſcri
PINI WEISII *antibarbarus de iure maniu*
to, conuictus, Dresd. MDCCXI. 8. 10. GVI
phia orthodoxa, Vitemb. MDCCXII. 8. SAM

MDCCXII. 8. * III) HENRICVS LYSIVS in *synopsi controuersiarum, sub orthodoxiae praetextu motarum, in qua orthodoxia euangelica a nouis corruptelis et Spenerus aliique theologi orthodoxi a calumniis Samuelis Schcluigii aliorumque nouatorum vindicantur*, Hal. MDCCXII. 8. ** quae auctoris moderationem ac virtutem, perspicue scribendi, monstrat.

Exemplum Scheluigii alii in recensendis erroribus pietisticis sequuti sunt eorumdemque compendia dederunt, ad quorum ordinem pertinent:

LVDOV. MELCHIOR. FISCHLINI *pietismus detectus*, MDCCVIII. 12. quo pietistis detestabiles sententias exprobrauit, videlicet: omnium religionum eamdem esse dignitatem: gentes profanas sine cognitione christi salutem aeternam consequi posse: libros symbolicos esse contemnendos: scripturam sacram carere virtute, aliquid, supra naturae vires positum, efficiendi: christum nullam praestitisse satisfactionem, ac plures alias generis huius: ***

GEORG. FRIDER. NIEHENCKII *compendium errorum pietisticorum*, Lips. MDCCIX. 8. vbi Spenerus, theologi halenses, fanatici, indifferentistae atque alii praui homines, tamquam pietistae, coniunguntur ac nonnulli errorum non sine iniuria adcusantur. Sequitur auctor ordinem, quo loci theologici inter se nexi sunt, speciatim in KOENIGII *theologia positiua*: *

IO. GEORGII NEVMANNI *theologia aphoristica*, Vitemberg. MDCCX. MDCCXVIII. 8. quam ideo huc refero, quia plerique fere illius aphorismi pietistis oppositi sunt. Edidit illam post auctoris obitum *Io. Guil. Ianus*, quumque in praefatione ea confutauerat, quae a LANGIO in *antibarbaro* de fide viua in iustificatione contra Neumannum disputata fuerant, LANGIVS defendit se in *dialysi elenchtica*,

* *einleitung in die religionsstreitigk. der euang. luther. kirche part.* II. p. 28. *part.* V. p. 750.
** *unschuldige nachrichten* 1713. p. 240.
*** *idem* 1710. p. 237.
* *idem* 1710. p. 437. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 599.
† *hallische biblioth. volum.* I. p. 145. qua quum censura adhibuisset, NIEHENCKIVS defensionem libri sui suscepit in *der nötigen abfertigung des auctoris der neuen bibliothec.*

ſtraſe · ie defenderat, *ſpecimen errorum langia* berg. MDCCXIII. **

FRID. CHRISTIANI BVCHERI *ſyſtema* Vitemb. MDCCXI. 4. cuius prima tantum Mentionem operis huius loco hoc eam ob quoniam dogmata de theologia, religione, atque articulis fidei præcipue contra Spener Zieroldum atque alios expoſita ſunt:

HARTWIGII BAMBAMII *pietiſtiſcher ca* lon. MDCCVI. MDCCIX. MDCCXX. 12. *** qu ſtrare voluit, pietiſtas ab omni doctrina, in c bulis oeconomicis catechiſmi Lutheri tradit non parum autem exiſtimationem ſuam libe nuit. Scriptus is eſt magna acerbitate ac non leuiores iniurias in theologos innocent vt in aliis huiusmodi ſcriptis, Spenerus, Dip mius, Peterſenius, tamquam amici ac ſocii. ſatis ſit euidens ac verum; attamen BAMBA catechiſmi ſui egit in *der vertheidigung ſein catechiſmi*, MDCCVI. 12. Referri et huc poteſt: MAYERI *kurtzer bericht von pietiſten*, cuius a ſuppeditaui, vna cum eiusdem *manipulis obſer tipietiſticarum*, Roſtoch. MDCCXI. 4. *

Controuerſias pietiſticas eſſe logomachias.

IRG. ZELTNERVS, edidit, sub *Georg. Aug.* ne, librum inscriptum: *salome christo adsi-ysis logomachiarum pietisticarum, breuiter recog-andis fratrum animis et aduersariorum calum-destinata*, Francof. et Lipf. MDCCXXVI. 8. In la sic dicti pietismi capita controuersa eo ordi-CHELVIGII *synopsi controuersiarum* proposita ac pronuntiat, concertationes de illis inter :ferendas esse. * Prodiit aduersus illum: IO. *salome nesciens, quid petat*, auctorque suspica-am scriptum hoc eo consilio composuisse, vt emoratam SCHELVIGII *synopsin* confutaret. animo ad opus hoc conficiendum accessisse ac :iliandæ parare voluisse, credibile est. Neu-i satisfecisse videtur; nec, vt existimo, sin-rsiæ, de quibus exponit, logomachiis adnu-
De multis earum hoc adfirmare licet, si ea)ueantur, quæ ad fanaticos, indifferentistas nines pertinent. **

§. XXVII.

a controuersiarum pietisticarum polemi-alia commemoraui; ita *specialia* illarum ıtione comparata, vt non tam ad vniuersa quam ad partes tantum eorum spectent. diuersi generis. Singularem rationem is, qui inter se dimicarunt; alia autem ouersis, dogmatibus pariter ac institutis. percensere, mecum constitui. Inter ea, res lites quorumdam nostrorum theolo-ıt, primum locum tribuo scriptis contro-um theologicorum.

Spectant

lten vnd neuen theol. sachen 1726. p. 662. *auserlesene* , *volum.* II. p. 446. LILIENTHALII *theol. biblioth.* :.

ribus pietisticis, iam enarrata, vberius percensui in *in die religionsstreit. der euang. luther. kirche part.* II.

ſibus adprobatum eſſet atque in lucem prodir
ſes ad quæſtionem, quam illis Rauchbarius
num gieſſenſes Marmoris librum iuſta de cau
rint; nec ne? ita reſponderunt, vt in theolc
grauiorem animaduerſionem cenſoriam adhil
tra reſponſum hoc, poſtquam id iuris public
rat, exiit: *der theologiſchen facultæt auf der vni*
abgenöthigte lehr- vnd ehren rettung wieder a
vngewiſſenhafte beſchuldigungen, womit die the
tæt auf der vniuerſitæt Roſtock dieſelbige in eine
die ſpeciem facti in der ſogenannten cauſſa pietiſt
iüngſthin beleget, Gieſſ. MDCCXI. 4. Roſtocl
defenderent, ad publicum vſum transtuleru
verantwortung wieder der theologiſchen facul
alſo genannte lehr- vnd ehren- rettung, Roſtoch
gieſſenſes autem, innocentiæ ſuæ vberius pro
emiſerunt: *wiederholte vnd gerettete lehr vnd*
wieder die alſo genannte chriſtliche verantwort
logiſchen facultæt auf der vniuerſitæt Roſtock, Giel
Quo ſcripto edito, roſtochienſes nondum cert
facere voluerunt; ſed in iſto progreſſi ſunt
fuerunt: *beantwortung der frage: ob die p*
fabel ſey? worinnen zugleich auf der herrn theolo

uch der wahrheit abgestattet von G. I. T. C.

§. XXVIII.

is, qui in bellum pietisticum adducti sunt,
hilippus Iacobus Spenerus. Habuit iste
rios, qui eum tot tantisque criminationi-
t, vt si istæ veræ essent, existimandum sit,
fere doctrina ecclesiæ euangelicæ discess-
rum grauiorumque errorum architectum
gnatorem. At vero hostibus his fortiter
niurias, quæ ei illatæ erant, tam feliciter
: omnes iusti ac periti rerum arbitri iu-
ierum consequutum esse victoriam atque
iam cum in doctrina; tum in studio pie-
idæ luculenter monstrasse. Nec ipse so-
ii fuit; sed etiam alii pro eo pugnarunt.

it Speneri aduersarii: quæ contra eum scri-
istis sint opposita, ex nunc dicendis patebit.
locum hunc:

itembergenses, quorum nomine aduersus Spe-
e IOANN. DEVTSCHMANNO, prodiit: *christ-
stellung in deutlichen aufrichtigen lehrsätzen,
rt vnd den symbolischen kirchenbuchern, son-
gspurgischen confession, vnd vnrichtigen gegen-
ilippi Iacobi Speners schriften*, ceter. Vitemb.
juo scripto vitembergenses Spenerum quidem
n errorum in omnibus augustanæ confessionis
aebant; tantum autem aberat, vt caussam
erent; vt ipsi aduersario arma contra se sup-
que aliis, iis quoque, qui Speneri amici
non commendarent: immo essent, qui ei de
n hostium, minus considerate facto, gratu-
Respondit SPENERVS in *der aufrichtigen*

 vber-

ı hac plura dixi in *der einleitung in die religionsstr.
utber. kir. .. part.* 1. p. 906. sqq.
icologos vitembergenses ad scriptum hoc edendum
oitendit SPENERVS in *den lezten theolog. bedencken*
1568. sq.

uerſiarum pietiſticarum. Eodem tempore
freudiges zuiauchzen der auserwehlten fren
ſieg D. Speners, wieder die theologen
MDCXCV. 4. ſine nomine auctoris; quem
ipſe IO. GVIL. PETERSENIVS* teſtatus
in ſcripto hoc nonnulla aſpere, inprimis
lutheranam eiusque doctores, Spenero i
ctos. Vitembergenſes conſuluiſſent ſibi,
ſui defenſione ſuſcipienda cogitaſſent; ſed
nero cedere et, itidem IO. DEVTSCHMAN
derunt: *abgenœthigte antwort wieder Spe*
mung mit der augſpurgiſchen confeſſion, Vite
opus quidem amplum; exiſtimauit aute
non tanti eſſe momenti, vt ſingularem i
nem ſcriberet. Igitur in cauſſa hac non
niſi vt SEIDELII *Lutherum rediuiuum*;
Luthers hinterlaſſene ſchriſtliche erklarung
zuuernehmen, was der augſpurgiſchen con
meinung vnd verſtand in allen articuln ſey,
cum additamentis Hal. MDCCII. 4. præfatio
declararet, ſe *Lutherum rediuiuum* hunc,
ſorem ſuum, vitembergenſibus tradere:

qua præcipue disputat de quæstione: num is esse debeat regenitus? ac negat illam; SPE- restitit ac contrariam sententiam probauit ex eamdemque multis testimoniis antiquiorum i theologorum confirmauit in *der algemeinen : aller glaubigen christen. vnd rechtschaffenen* ancof. ad Mœn. MDCLXXX. MDCCV.

*

ICTVS CARPZOVIVS, qui in tribus pro- nomine academiæ lipsiensis publico con- erum variorum errorum insimulauit atque nquam principem inter eos, quibus pietista- itum est, ita inuectus est, vt istum cum irare atque vtrique eamdem proteruitatem s scripturæ oraculis tribuere, non dubitaue- autem non solum in disputatione de *regali itio* duas quæstiones contra eum proposuit; gatis caussæ pietisticæ lipsiensis *catalogum er-* tradidit:

RICVS MAYERVS, cuius prodiit: *anti-Spe- urtze, bescheidene vnd grundliche darstellung, ichtigen euangelischen theologen mit ihm nicht yn*, MDCXCV. 4. quo scripto Mayerus Spe- mina exprobrauit, eum nimirum existimare, heranam erroris non esse expertem: erga mbolicos contemtionem ostendere: hære- scripta, quibus falsa dogmata contineantur, atque ipsum de summis fidei articulis pra- Sed et Carpzouio; et Mayero SPENERVS *m anhang der aufrichtigen vbereinstimmung rgischen confession*, de quo scripto antea dis- hoc autem, plura contra Mayerum, ad se , scripsit, quæ ad turbas ac controuersias pertinent. Postquam enim lucem adspexe-

 rat

---

n obtinuit in SPENERI *kleinen geistlichen schrif- teinmetzius*. Magdeburg. MDCCXLI. 4. edidit,). cum præmissa historia illius.

SPENERVS autem respondit in *dem sieg de* *vnschuld*, *gezeiget in einer grundlichen b* *Mayers*, MDCXCII. 12. huncque libellum futare voluit in scripto, cuius titulus est: *wo ist sein sieg? das ist, offenbare niederlag* *seines sieges*, Hamburg. MDCXCVI. 12.

VALENTINVS ALBERTI, qui cum Spe ac ratione pietismi: speciatim de perfectio in hac vita moderate disputauit. Iuris publ *dicias exegeticas dicti Ioel.* II, 28. 29. Lip contra fanaticos, iisque praefationem praemi centrum pietismi esse falsam persuasionem, peragendam esse vitam, quae perfecte pla SPENERVS emisit: *grundliche vertheidigung* *vnd der vnrecht beschuldigten so gen* Stargard. MDCXCVI. 4. ac quum ALBERT *ausfuhrliche gegenantwort auf Speners so gen* *vertheidigung seiner vnd der pietisten v* MDCXCVI. 4. respondit SPENERVS in *dupli* *berti ausfuhrliche gegenantwort, der den piet* *nen irthumer vnd vnordnungen*, Francof. MDC TI autem edidit: *Spenerum eundem atq*

. scripta, quæ exierunt. SCHELVIGIVS
nci exposuit: *wiederholung der euangelischen wahr-*
articul vom gesetz vnd euangelio: glauben vnd
rechtfertigung vnd heiligung, MDCXCV. 4. SPE-
aussam suam egit in *dem freudigen gewissen wie-*
chelwigs zunœthigungen, Berolin. MDCXCV. 4. ac
SHELVIGIVS opposuisset: *vnerschrockenes gewissen*
, mit welchem er den nicht gesuchten; aber œf-
gebotenen krieg des herrn zu beschirmung der wahr-
die pietistische schwarmerey, frendig antritt,
. 4. defendit se SPENERVS in *der freudigen ge-*
cht, in ablehnung derer von Schelwig gegen ihn ge-
schuldigungen, vnd beantwortung seines so genan-
brockenen gewissens, MDCXCV. 4. Postquam in-
SCHELVIGIVS iter atque in eo cum theologis
gensibus, lipsiensibus atque aliis de caussa pieti-
oquia ac deliberationes fecerat, in suspicionem in-
in communionem fœderis, contra pietistas initi,
duoque libelli, alter: *die durch einen brief ent-*
te schwærmerligue wieder herrn D. Spenern; alter:
H. brief von ietzigen theologischen streitigkeiten in
nd, prodierunt, in quibus de Scheluigii itinere
nigne ac honorifice iudicabatur. Quæ res Schel-
d id adduxit, vt in lucem ederet: *itinerarium an-*
um, das ist, erzehlung einiger dinge, so er auf sei-
. verrichteten reise der pietisten wegen in Deutsch-
rgenommen, Holm. MDCXCV. 4. In eo testatur
us, se iter valetudinis tantum caussa suscepisse;
edere quodam contra pietistas cogitasse; attamen
fere narratione mentio Speneri ita fit, vt varia
eum transferatur. Quæ et caussa fuit, cur SPENE-
rario huic se obiiceret atque emitteret: *gewissens-*
D. Scheluig vber dessen itinerarium anti-pietisticum,
DCXCVI. 4. caussam suam autem SCHELVIGIVS
er gewissenshaften ruge der gewissenslosen gewissens-
Speners, Gedan. MDCXCVI. 4.* ac præterea iuris
ecit: *sectirische pietisterey, aus D. Speners vnd sei-*
Zz 4 *nes*

* ... *histor. bibl. part.* IV. p. 368.

RVS tamen opposuit: *vællige abfertigung* *L*
grundlicher beantwortung dessen genannter
ruge: des vermeinten erweises der vbereilung
vorstellung: des andern vnd dritten theils d
schuldigten pietisterey, Francof. MDCXCVIII.
trouersiæ huius fecit hocque nomine ad
saft-vnd kraftlose abfertigung D. Speners, Ge
haud respondit, ac licet quinquaginta ac c
insimulatus fuisset; grauem tamen adcusatio
uti aperte falsam atque iniuriosam, dimi

THEODORVS DASSOVIVS in *fraterno a*
nos præpositos, seniores, pastores et sacerdote
missos de pura doctrina, sanctissime custodien
MDCCXIII. 4. quo auctor id egit, vt Speneri
suspecta redderet atque aliorum animos a
ret: immo Spenero praua dogmata expre
speciatim de præsentia bonorum operum
ne, quæ non excusanda; sed confutanda
fuerunt tamen, qui pro Spenero eiusque or
rent. Prodiit: *Cordati Euangelici corda*
Theod. Dassouii sic dictum adloquium de p
sanctissime custodienda, eodem anno, ad qu

), ad Theodorum Dassouium, seque contra crimi-
assouii defendit. Tria memorata MVHLII
iunctim in lucem exierunt, sub titulo: *de eo,
est et factu vitatuque necessarium circa puram do-
dissmata, cum præscriptione de cautionibus in cen-
recensendis theologorum nostratium præcipue scri-
maxime obseruandis*, ad Loescherum, Kilon.
4. Quæ quum prodiissent, DASSOVIVS cauf-
suam egit in *veritate victrice, opposita libello
quem Henricus Muhlius diuulgauit*, Flensburg.
4. sed non solum CAROL. FERDINAND.
i restitit ac pro Muhlio pugnauit in *der kurt-
warum der herr D. Muhlius sich mit herrn Lic.
nen fernern schriftwechsel einzulassen habe*, Fran-
. MDCCXX. 4. sed etiam ipse MVHLIVS defen-
suscepit in *der abgenötbigten vertheidigung vnd
euangelischen lutherischen wahrheit, wieder die
nnene vnd der euangelischen lauterkeit höchst nach-
buldigungen herrn L. Theodori Dassouii in seiner
tas victrix, benahmet*, Hamburg. MDCCXXI. 4.
BEII opposuit DASSOVIVS: *veritatem victri-
e radiantem; siue liberatam a nebulis, quas offun-
conatus est obscurus vir, Carolus Ferdinandus Le-
tus*. MDCCXX. 4. quominus autem defenderet se

Defenſoribus his Speneri NEVMEISTERV
ſuit ac quamuis in lucem proferret: *einen an*
kurtzen auszugs ſpeneriſcher irthümer, verfaſt
herrn M. Chriſtian Lucio, MDCCXXVIII. 4. a
tione quædam contra Koeppenium moneret
illa parui momenti. Nec mentione digni vi
a quodam ſub nomine *Nicolai Reiſneri* pro
diuulgati: alter: *beweis aus der köppiſchen*
Erdmann Neumeiſters kurtzen auszug ſpeneri
daſs der verfaſſer ſolcher ſpeneriſchen ſchwarn
ein menſch von zerrütteten ſinnen ſey; alter:
ſenz der narren vnd ihrer narrheit, in Chri
gantz neulich herausgegebenen tractat, quinte
zermacher genannt, als in einem lebendige
zeiget. **

§. XXIX.

POST Spenerum, inter illos, quibus
ſtarum bellum indixerunt, ſuperiorem locum
Hermannus Franckius et Iuſtus Ioachim.
Ille litem habuit de obſeruationibus biblici
cœperat, ac quibusdam aliis rebus, præcipue
ro; hic autem non ſolum doctrinam ſuam
ne partium defendit; ſed etiam adcuſatio

i, contra eum factas, propulsauit seque esse n, ostendit. Vti horum theologorum; ita um, qui ipsis aduersabantur, varia scripta in dierunt.

HERMANN. FRANCKIVS MDCXCV. in lucem cœpit: *obseruationes biblicas; oder anmerckungen r erter heiliger schrift, darinnen die deutsche vber-er seligen Lutheri gegen den originaltext gehalten eidentlich gezeiget wird, wo man dem eigentlichen nd näher kommen kœnne, solches auch zur erbauung ristlichen lehre angewendet vnd appliciret wird*, Hal. 8. Quod opus quamuis Franckius bono consilio, nostrorum theologorum exempla sequutus, susce-pertus tamen est aduersarios, qui id reprehen-nquam pietismi specimen, in pios Lutheri manes nterpretationem scripturæ sacræ germanicam ini-Eiusmodi censores se præbuerunt: I) IO. HENR. CHIVS, qui edidit tres *dissertationes philologicas, qui-tiones biblicæ, nuper emissæ, modeste sub examen vocan-ati Lutheri versio defenditur*, Vitemb. MDCXCV. FRIDER. MAYERVS in *der anweisung zum recht n gebrauch des heiligen psalterbuchs, samt einer vor-lle studiosos theologiæ, ihro kœnigliche maiestät von r lândes-kinder in Teutschland, sich von herrn M. mann. Franckens obseruationibus biblicis nicht ver-lassen*, Hamburg. MDCXCV. 4. qua præfatione idem verborum ornatu, oratoris more; ea au-tis acerbitate in *obseruationes* has inuehitur, vt re non dubitet, Franckium, a pessimo genio n, istas scripsisse: III) THEODORVS DAS-qui edidit ad Franckium *epistolam amicam* eaque , se a Franckio, veluti testem in caussa eius, con-sarios aduocatum esse: *epistolam alteram ad Fran-ad prolixa eiusdem effugia respondetur*, postquam contra eum se defenderat, ac præter vtrasque s, *consensum iudæorum cum mente Lutheri in locis, un. obseruationum biblicarum Franckii impugnatis, x aliorum petuntur chartis, non ab iis Luthero oppo-nter ostenditur*, Vitemb. MDCXCVI. 4. IV) MI-CHAEL

omnis vitii expertem esse atque interpretes,
rite fungi volunt, in inuestiganda vera sent
rum diuinorum textum originalem, vti di
atque ita monstrare debere, interpretationem
manicam non tutissime sequendum esse.
ipse in lucem emisit: *wahrhaftigen bericht vo*
gegebenen biblischen anmerckungen vber einige
schrift, den bisherigen so mündlich; als schri
spruch entgegen gesetzet ac quam cœperat
continuauit in *der fortsetzung des wahrhaftig*
denen biblischen anmerckungen, da aus mehr, d
von den theologis vnd philologis bemerckten
wiesen wird, daß die deutsche vbersetzung de
aus dem originaltext eine verbesserung zulasse.
Franckius præcipue testatus est, se Lutherum
rita de puriore in pristinam lucem restitut
que codice sacro, germanice reddito, magni
nem autem scripturæ non tam perfecte e
vt haud quidquam in ea sit emendandum,
ac sententiam suam exemplis paritèr ac te
probauit. Opposuit, qui antea a me adduct
LACHIVS non solum: *kurtze erinnerung an*
cken, daß derselbe sich besser verantworten vnd

Mayeri SERPILIVS in lucem protulit: *herrn D. Io. Fried. Mayern auf seine an die studiosos [...] schwedischer botbmässigkeit unterworfen, geschriebene [...] herr M. Aug. Herm. Francke kein gottseliges, kluges [son]dern lauter schand- vnd schmähworte, nach art der [...] sanftmütbigen pietisten, habe geantwortet, wird gezei[get] gedachtem herrn M. Francken seine schmähworte [n]ach hause geschickt.* Sed non omissa sunt, quæ ad [...] defensionem spectabant. Prodiit pro eo: *beweis, [...] hamburgische vnd wittenbergische interlocution, einre[...] klage gegen herrn M. Franckens im may angefangene [...] nicht richtig sey.* FRANCKIVS ipse, vt caussam [...]retur, contra aduersarios, speciatim Dassouium, [pu]blici fecit: *fernere fortsetzung des wahrhaftigen be[richts von] den biblischen anmerckungen, da auf herrn Theo[dori Da]ssouii sogenanntes freundliches sendschreiben, wie [...]niger auch auf andere gegen solche arbeit insgemein [...] einwürfe geantwortet wird*, ac: *weitere fortsetzung [des wah]rhaftigen berichts von den biblischen anmerckungen, [...] des herrn Theodori Dassouii so genanntes freundliches [schre]iben vnd auf andere gegen solche arbeit gemachte [...]se ferner geantwortet: der rechte zweck derselbigen [...]rum sie in teutscher sprache abgefasset, gezeiget vnd [...]ran genommene ärgernis abgelehnet wird.* * Suscepit [...]e partes, pro Franckio pugnandi, IO. HENR. MI[...]LIS atque in disputationibus quibusdam MDGXCVI. [M]DCXCVII. exhibuit *epicrisin philologicam de Michaelis [...] disquisitionibus* LVII. *dictorum pentateuchi philologi-*

Præter

* FRANCKIVS pro *obseruationibus* suis edidit sub titulo: [*wa*]*hrhaftiger bericht: fortsetzung des wahrhaftigen berichts* ac [*weite*]*re fortsetzung des wahrhaftigen berichts*, ea partes ipsarum [*obse*]*ruationum* constituunt. Continuauit enim illas ea ratione, [ut] in iis apologias has exhiberet.

[...]IFFTIVS ostendit in *emendandis et corrigendis quibusdam in* [*Ma*]*yeri historia versionis germanicæ bibliorum Lutheri* p. 38. multa, quibus inter Franckium et eius censores disputatum fuit, ex [ant]iquioribus ac probatis versionis Lutheri editionibus decidi pos[se. A]dde quæ de controuersia hac disserui in *der einleitung in die* [*rel*]*igionsstreitigk. der euangel. luther. kirche part.* I. p. 731. et *part.* [...] p. 43.

Ienae, MDCCVI. et iterum MDCCVII. Epm
prehendit animaduersionem in Mayerum,
quod is horrendæ sectæ butlerianæ homine
pietistarum adscripserit, sine omni caussa,
ne vllam quidem communionem esse inter se
que eos, contra quos, veluti pietistas, adh
tum. Postquam MAYERVS scriptum suum
die studiosos theologiæ, so dem schwedischen scept
sind, sich vor den obseruationibus biblicis herrn
Franckens wohl surzusehen, cum præfatione
FRANCKIVS obiecerat MAYERI *bericht von*
demque dissertationi de *trinitate pietistarum*,
ris describendum curauerat, MDCCVII. 4. FR
contra hostem suum eiusque adcusationes
in lucem emisit: *grundliche vnd gewissenha*
tung gegen herrn D. Io. Friedr. Mayers harte
hafftige beschuldigungen, so dieser ohnlængst b
edirung seiner ehmals geschriebenen warnung g
1695. *herausgegebene biblische anmerckungen i*
selbiger warnung ausgeschuttet atque id egi
criminationes propulsaret, quibus Mayeru
adfecerat, eum nempe libros prauos ac fana
curare: eosdem commendare et laudare, spe
THARINAE VON GENVA *gœttlichen liebesw*

...4. qua præcipue disputat de quæstione: num ...logus esse debeat regenitus? ac negat illam; SPE-...rem restitit ac contrariam sententiam probauit ex ...sacra eamdemque multis testimoniis antiquiorum ...orum theologorum confirmauit in *der algemeinen ...rheit aller glaubigen christen vnd rechtschaffenen* ..., Francof. ad Mœn. MDCLXXX. MDCCV. ... 12. *

...NEDICTVS CARPZOVIVS, qui in tribus pro-...bus, nomine academiæ lipsiensis publico con-... Spenerum variorum errorum insimulauit atque ...m, tamquam principem inter eos, quibus pietista-...en datum est, ita inuectus est, vt istum cum ...comparare atque vtrique eamdem proteruitatem ...rtendis scripturæ oraculis tribuere, non dubitaue-...terea autem non solum in disputatione de *regali sacerdotio* duas quæstiones contra eum proposuit; ...a delegatis caussæ pietisticæ lipsiensis *catalogum er-... Speneri* tradidit:

...FRIDERICVS MAYERVS, cuius prodiit: *anti-Spe-...der kurtze, bescheidene vnd grundliche darstellung, die aufrichtigen euangelischen theologen mit ihm nicht einig seyn*, MDCXCV. 4. quo scripto Mayerus Spe-...nia crimina exprobrauit, eum nimirum existimare, ...em lutheranam erroris non esse expertem: erga ...llius symbolicos contemtionem ostendere: hære-...cusare: scripta, quibus falsa dogmata contineantur, ...dare, atque ipsum de summis fidei articulis pra-...ire. Sed et Carpzouio; et Mayero SPENERVS ...t in *dem anhang der aufrichtigen vbereinstimmung ... augspurgischen confession*, de quo scripto antea dis-... præter hoc autem, plura contra Mayerum, ad se ...ndum, scripsit, quæ ad turbas ac controuersias ...gienses pertinent. Postquam enim lucem adspexe-

 rat

...hic locum obtinuit in SPENERI *kleinen geistlichen schrif-...* quas *Steinmetzius*. Magdeburg. MDCCXLI. 4. edidit, ...I. p. 249. cum præmissa historia illius.

wiederlegung der von herrn Edzardi ohnlengst wid D. Breithaupt publicirten schmahschrift genannt: beh ceter. eodem anno 4. Edzardi quemadmodum a minatus fuerat, Breithauptum se erroribus ponti ac socinianorum inquinasse; ita postea adcusatione eumdem reformatis, præsertim in doctrina de sac fauere, in *dem beweis, daß D. Breithaupt im arti heiligen abendmal den caluinisten vnverantwortlich g habe*, MDCCV. 4. huicque scripto contra pau nominatos Breithaupti defensores quædam adieci inter illos est, IO. ALHARD. AVSTERNIS C *fernerweitige vertheidigung herrn D. Breithaupts*, MI alius autem sub nomine: FRIDER. FRISCHMVT *bast. Edzardi schwermereyen aus seinem wieder Breithaupt augenscheinlich schwermerisch gefuhrten b nicht wenig schwermerischen anhang aufgedeckt*, MI Nondum satis se impugnasse errores Breithaupti Edzardi putaret, in concertatione; siue potius c di libidine progressus est ac duo alia scripta in luc sit. Alterum est: *entdeckung des hœchst gefæhrl thums, als ob des menschen gebet vor der ergreifun gott gefallen mœge, welcher in D. Breithaupts thesibu mentalibus verborgen liegt*, MDCCVI. 4. alterum: *er der frage: ob die wahre besserung vom verstand; o willen angehe? wieder die verfuhrische irrlehre D hautps*, MDCCVI. 4. vbi ea confutare voluit, quæ HAVPTVS in dissertatione de *notis candidatorum n ecclesiastici* scripserat, initium animi emendationis spiritualis non in intellectu; sed in voluntate fieri. nunc commemoraui, quatuor Edzardi scripta, Breithauptum composita, coniunctim profligauit a hauptum defendit IO. CONRAD. KESLERVS in *tung der orthodoxie herrn D. Breithaupts*, MDCC quamuis EDZARDI scriberet: *abfertigung des gr natici zu Gotha, welcher in einer ganz vnuerf schmæh vnd læsterschrift die breithauptischen heterodo vertheidigen, sich vnterstanden*, MDCCVII. 4. eum tam futauit KESLERVS in *herrn Edzardi verlohrnen sa dessen so genannten abfertigung klar vnd deutlich g*

MDC

4. ac simul ad ea respondit, quæ VALENTIN. LOESCHERVS in programmate de *diuerso intel-* *uoluntatis in conuersione officio*, illius: *rettung der* D. *Breithaupts* obiecerat. * . Addidit denique s in eadem contentione: *kraft der wahrheit wie-* *Edzardi*, cuius occasionem ea dederunt, quæ in *adpendice* scripti: *erwegung der motiuen, mit* *e reformirten zu B. eine lutherische kirche an sich* *rachteten*, contra KESLERI *verlohrne sache Ed-* otauerat. **

§. XXX.

ER memoratos, alii ecclesiæ nostræ docto- pietismum oppugnati sunt; qui tamen ho- erunt ac caussam suam ita egerunt, vt par- gmata defenderent; partim falsas adcusatio- farent suamque monstrarent innocentiam. eferendi sunt: Io. Guil. Zieroldus, Io. Ana- ylingshausenius, Constantinus Schützius, ngius atque alii, qui itidem in suspicionem ierunt, postea adducendi, quando ordo po- singularia scripta dogmatum controuersorum Ad locum hunc pertinent:

GVILIELM. ZIEROLDVS, qui cum CHRI- FRIDERICO BVCHERO disceptauit, non solum rerum diuinarum deque illuminatione irregeni- ti antea enarraui; postea autem pluribus mon- d etiam de philosophia platonica, num illa ciui- ianæ perniciosa sit; nec ne? ac si illud adfirma- quomodo illa noceat? BVCHERVS statuerat in ystico, *in pietismo rediuiuo, das ist, pietistischer vber-* *g mit der heidnischen philosophie des Platonis*, Gedan.

---

* *nachrichten* 1707. p. 868. vbi Lœscheri responsio le- est.

** ouersia Breithaupti et Edzardi plura dixi in *der einlei-* *die religionsstreitigk. der euangelischlutherischen kirche part.* 1. et *part.* V. p. 169.

Stargard. MDCC. 4. ac multa Lutheri effata, collecta, contra philosophiam aristotelicam *einleitung zur grundlichen kirchenhistorie, mi losophica verknupft, darinnen die kraft des als der einige grund des wahren christenth feinde des creutzes vom anfang der welt bis vorgestellet wird*, Stargard. MDCC. 4. Prim partem sequebatur secunda, ita inscripta: *chenhistorie von der wahren vnd falschen t wiedergebornen menschen vom anfang der w re zeit*, Stargard. MDCCIII. 4. Prior pars r *philosophia aristotelico-scholastica, haeresium trix; oder das aristotelisch- vnd scholastisch worinnen erwiesen wird, daß die rechtglaubig sten kirchen der platonischen philosophie obge aber der vrsprung aller ketzerey vnd verderb mischung der aristotelischen philosophie mit theologie herzuleiten sey*, MDCCXXXI. 4. prodi inscriptio, non ipsius libri editio, noua es Zieroldo repugnauit vtque opinionem s Platonis philosophiam esse fontem fanaticis scripsit: *mensez pietisticos, die tiefe des sata metisch- zoroastrisch- pythagorisch-platonisch*

10. ANASTASIVS FREYLINGSHAVSENIVS, qui itidem a certaminibus pietisticis arma tulit contra hostes ac defendit notissimum libellum suum: *grundlegung der theologie.* Postquam ille MDCCIII. prodierat, animaduersio in eum de quibusdam formulis loquendi ac rebus ipsis adhibita est; * respondit autem auctor, quum compendium hoc iterum ederet idque etiam in epitomen redigeret, inscriptam: *kurtzer begrief der christlichen lehre*, Hal. MDCCV. ** Pugnauit præterea pro Spenero contra GEORG. CHRISTIAN. EILMARVM. Emisit ille in lucem: *güldenes kleinod euangelischer kirchen*, Nordhus. MDCCI. 12. eoque Spenerum falsæ doctrinæ suspectum reddere studuit, hancque ob rem opposuit FREYLINGSHAVSENIVS *die entdeckung der falschen theologie*, Hal. MDCCIV. 8. ac Speneri causam egit:

11. CONSTANTIN. SCHVTZIVS, quem SAM. SCHELVIGIVS errorum pietisticorum adcusauit eaque de re inter eos contentio exorta est. SCHELVIGIVS edidit: *catalogum errorum schützianorum* coepitque, in eo falsa dogmata pietistarum certo ordine enarrare atque inter ea inprimis referre, nimium bonis operibus tribui: iustificationem ac sanctificationem non ea, qua deceat, ratione discerni. SCHVTZIVS non neglexit, quod ad innocentiam eius monstrandam pertinebat; sed *apologiam* scheluigiano *catalogo* opposuit. Plura vtriusque partis scripta in lucem exierunt; quorum autem commemorationem iam omitto:

12. IOACHIMVS LANGIVS, qui præcipue contra Loescherum pro caussa pietistarum, speciatim Speneri pugnauit ac multa scripta, quæ ad controuersiam hanc pertinent, in lucem protulit. Recensui ista, vti et Loescheri, antea. De illis igitur iam taceo atque addo potius: IO. CHRISTOPHORI ...LPII *absurda hallensia; oder die irrigen vnd vngereimten meinungen, welche die herrn theologi in Halle in ihren hertzen hegen: in öffentlichen lectionibus vortragen vnd in ihren schriften verfechten*, sine indicio loci, MDCCVII. 12. Theo-

 logi

* in den unschuld. nachricht. 1703. p. 664.

** in præfatione illius, quæ itidem censuræ subiecta est in den vnschuldigen nachrichten 1705. p. 370.

edita, diſtincte recenſeantur, merito prin
obtinent, in quibus de *theologo irregenito*
eſt, vt alii negarent, eum eſſe verum theo
præditus ſit, notitiam rerum diuinarum
veluti veram æſtimandam; alii autem vt
marent.

Theologum irregenitum atque impium
rorum theologorum eſſe poſſe, contendit
RAD. DILLFELDVS contra Spenerum e
theoſophia horbio-ſpeneriana; oder ſonderbar
heit herrn Heinrich Horbii vnd ſeines ſchwage
hochgelahrten vnd rechtſchaffenen theologis rei
lutheriſcher kirche zu fernerm nachſinnen
ſpondit autem ei PHILIPP. IACOB. SPE
allgemeinen gottesgelahrheit aller glaubigen chr
probauit, nemini locum inter veros theolog
eſſe, niſi ei, qui ſit regenitus ac per fidem
priſtinam dei gratiam reſtitutus, idemque mu
antiquiorum ac recentiorum theologorum
Vtrumque librum iam antea commemorau
ſtione de theologo irregenito ſimul et ea in
venit: num notitia rerum ſacrarum in irreg

ue illa tam multum ac tam vehementer dispu-
'r contentionem hanc inter controuersias pie-
ipem locum tueri, omnino iudicandum sit.
iter se hac de re:

VIL. ZIEROLDVS et CHRIST. FRIDERIC.
Ille contra veram hominis irregeniti notitiam
vnterscheid der wahren vnd falschen theologie;
ahrheit nach dem vnterscheid der natur vnd
n ausserlichen; oder geistlichen menschen, zu ei-
n ehrbaren; oder christlichen gottseligen leben,
ic autem; siue BVCHERVS probare voluit, in
i inesse posse veram rerum sacrarum notitiam
tatico de notitia litterali et spirituali, Vitemberg.

. IOACHIMVS BREITHAVPTVS et IO.
Postquam hic *examen libelli: licht vnd recht*
vsum transtulerat, Rostoch. MDCCIV. 4.
·VS publicæ disquisitioni subiecit dissertatio-
lei rerumque sacrarum notitia, Hal. MDCCVII.
ios atque ex deo natos præditos esse, adfirma-
t ei FECHTIVS disputationem de *confecta-*
loctrinæ de falsa irregenitorum notitia, Rostoch.
er hanc autem, duas alias eiusdem argumenti
n de *quæstione: vtrum doctrina de vera rerum*
mine irregenito notitia christianismo sit noxia?
CIX. alteram de *pelagianismo, a doctrina de ve-*
m notitia depulso, eodem loco atque anno.
HAVPTVS atque ostendit, sententiam de ir-
'era notitia rerum sacrarum omnino coniun-
i pelagianismo, in *disputatione apologetica de*
ismi in hypothesi illa noua, impios deum et di-
oscere, Hal. MDCCX. Contra dissertationem
VS composuit: *disquisitionem de vera rerum*
ia, qua et quousque illa in hominem irrege-
Rostoch. MDCCXI. et MDCCXXVIII. 4. * ac
irgumentum pertinent, dissertationes dedit:
sti, cum obseruatione mandatorum coniuncta ac
Aaa 3 de

brichr. 1711. p. 488. et 1712. p. 161.

de *veritate in iniustitia detenta.* BREITHAVPTVS gerer, caussam suam agere, in lucem emisit non *aphorismos de repugnantia morosa*, veluti disputat publice defendendam, iisque Augustini sententiam intellectus et voluntatis tam arcto, vt qui voluntate nec intellectu vere illuminetur, explanauit; sed eti *stolas anti-pelagianas*, Hal. MDCCXI. 4. Ad has imp das FECHTIVS scripsit *epistolas anti-praedestinatian* stoch. MDCCXIV. 4. quibus BREITHAVPTVS alias *epistolas anti-pelagianas* opposuit:

III IOACH. LANGIVS et MICHAEL I SCHIVS. Ante coeptum horum theologorum LANGIVS iam multam operam ad id contulerat, baret, homines impios ac fidei expertes vera notitia sacrarum carere, id quod eius *idea ac anatome t pseudorthodoxae: antibarbarus: oratoria sacra* atque a dem monimenta abunde comprobant. Sententia postquam satis perspicue proposuerat ac defende pugnauit illam FOERTSCHIVS concertatioque seq inter eum ac Langium. Emisit ille: *dissertationem cam de notitia rerum diuinarum in non renatis, ad l tium*, Ien. MDCCX. 4. Opposuit illi LANGIVS *epistolicam ad Io. Henricum Maium de dissertatione Mich. Foertschii ad Io. Fechtium de notitia rerum di in non renatis*, atque adiecit cum *dissertationem ele* contra GOTTL. WERNSDORFII tres dissertatio *gratia docente spiritus sancti*, Vitemb. MDCCIX. editas; tum ipsam FOERTSCHII *dissertationem epi* Hal. MDCCX. 4. Qua *epicrisi* edita, FOERTSCH dem anno respondit in *commentatione in epicrisin ep Ioach. Langii*, Ien. MDCCX. 4. LANGIVS autem a confutandam accessit ac publicae luci exposuit: *r solidam demonstrationem doctrinae euangelicae de vera i tione; seu spirituali dei rerumque diuinarum cognitio regenitis propria*, Hal. MDCCXI. 4. quumque FOERT diuulgasset: *deductionem breuem; sed fundament storico-analytico-theologicam de statu controuersiae ci tias rerum sacrarum in irregenitis, loco apologiae rep dissertationi epistolica et commentatione*, Ien. MDCCX

dem se isti obiecit in *modesta ac placida eaque apologetica commentatione in sic dictam breuem deductionem D. Foertschii*, Hal. MDCCXII. 4. scripsitque alia, quæ ad controuersiam hanc pertinent, videlicet: *iustam apologiam, qua D. Wernsdorfii maledicas* φλυαρίας, *in Spenerum aliosque innocentes theologos iniuriosas discutit suamque ipsius innocentiam denuo in apricum profert I. L.* dissertationem de *theodidascalia, ex spiritus sancti vnctione proueniente*, Hal. MDCCXII.

IV. DAN. SEVERINVS SCVLTETVS et IOACHIM. LANGIVS. Illius prodierunt: *animaduersiones irenicæ ad Langianam de irregenitorum theologia sententiam, cum.* VALENT. ERN. LOESCHERI *notionibus theologicis de illuminatione impii orthodoxi*, Vitemberg. MDCCX. Confutauit eas LANGIVS in antea adducta *epicrisi epistolica* ac SCVLTETVS defendit se in tractatu de *gratia spiritus sancti negotiosa*, MDCCXII.

V. VALENTINVS ERNESTVS LOESCHERVS et IO. OLEARIVS. Ille; siue LOESCHERVS, magno studio sententiam de vera notitia rerum sacrarum impii theologi defendit hancque in rem multa litteris mandauit atque in lucem protulit, quæ sunt: commentationes de *conuicio pseudorthodoxiæ in orthodoxis reiecto*, Vitemberg. MDCCVIII. de *criminatione neopelagianismi*, ibidem MDCCIX. paullo ante memoratæ *notiones de illuminatione impii orthodoxi: aufrichtige vorstellung des ietzigen zustands der controuers von der buchstäblichen vnd geistlichen erkänntnis, nebst einem wohlgemeinten vorschlag, wie dieselbige zu endigen sey.* * Quod ad controuersiam eius cum OLEARIO adtinet, orta illa est ex huius programmate de *illuminatione*, Lips. MDCCVIII. in quo quum adfirmasset, sanctimoniam vitæ ad essentiam theologi pertinere: notitiam rerum diuinarum, quæ sit in impio, litteralem tantum esse ac historicam et sententiæ huic contrarium dogma prodere pelagianismum, LOESCHERVS commercium litterarium cum OLEARIO coepit ac monstrare voluit, orthodoxo eique impio theologo illuminatio-

 nem

* TOMO II. *des vollständigen Timothei Verini.* Idem argumentum LOESCHERVS persequutus est in *den unschuldigen nachrichten*, ac quibusdam adpendicibus *der euangelischen zehnden.*

tionem neo-pelagianiſmi, et vindiciæ program
contra diſputationem vitembergenſem de gra
nec non vera narratio de cenſura ſcripti ſana
te, nunmehr bey nahe bekehrte prieſter, u
ta, ex quibus controuertendi occaſio arrepta

Præter hæc, alia ſcripta eiusdem a
ſpectum orbis eruditi venerunt, eaque
Ad illa, quibus contra notitiam veram re
impio diſputatum eſt, pertinent: IO.
GII diſſertationes de *illuminatione fidelium*
MDCC. et de *orthodoxia; ſiue recta in the*
ibidem MDCCI. GVSTAV. GEORGII ZEI
tio de *orthodoxia, vel tandem in ſcriptu*
Altorf. MDCCXXX.* ad ea autem, quibus
poſita, defenditur, diſſertationes: IO.
BERGII de *miniſtro dei impio*, Roſtoch. M
ALBERT. IOACH. KRACKEWITZII de
Roſtoch. MDCCVI. ZACH. GRAPII de *doni*
et ſanctificantibus, ibidem MDCCX. MART.
damnis et emolumentis ex controuerſia cir
piorum, Vitemb. MDCCXIII. PAVLL.
ROVII *compoſitio fundamentalis controuerſia*
nitorum, aliarumque inde exortarum, Vite

ıbolicum, recipiendi.* Quum et in Mu-
m inuectus est, iniuriam, his illatam,
GVIL. BAIERVS, iunior, in *præfatione apo-
Musæo et Baiero aduersus Paullum Pomian.*
Eiusdem generis etiam est: CHRISTOPH.
*r grund der alten vnd reinen euangelischen
ie orthodoxie auch in einem vnheiligen men-
buchstæblich vnd naturlich sey*, Rostoch.
ıod scriptum, maxime Ioachimo Langio
ı lucem exiret, *Val. Ern. Læscherus* cura-
ione commendauit.
n de notitia rerum sacrarum irregenito-
ʳera sit; nec ne? logomachiam esse, fin-
tor, qui nomen suum omisit, ostendere
: in rem edidit: *pomum eridos, in fumum
ıerum et falsum, in controuersia de notitia
cincte ita demonstratum, vt in eadem com-
ım logomachiam committi; vel in primum
rincipium impingi, pateat*, MDCCXXVII.
ɔtum hoc, adcurate ac diligenter compo-
antea itidem statuerant, contentionem
ım de rebus; quam de verbis; aliis autem
ɔrodiitque: CHR. NICOL. RAMPII *fru-
ːnato pomo eridos oppositus et exhibitus omni-
m et pacem in deliciis habent et candidam
quid verum et falsum in notitia hominis im-
ːiam ferre, non reformidant*, Rostoch.
Quæ de illuminatione impii scripta sunt,
ım hunc quodam modo spectant; ista au-
ıtim enumerabo.

§. XXXII.

ouersia de notitia rerum diuinarum im-
ı est lis de *illuminatione*, ea ratione, vt

 hæc

ichten, 1717. p. 182.
æfatio hæc eius *analysi et vindicationi illustrium scri-
dictorum, sinceram fidei doctrinam adserentium*.
ɛVI. 4. Idem BAIERVS defendit Musæum con-
r vnschuldigen nachrichten in *præfatione* partis po-
analyseos et vindicationis, MDCCXIX. 4. editæ.

minem, nisi qui ex deo natus sit, illumi
esse, vbi tali modo de illuminatione
quali illa in scripturis diuinis expressa

Scriptis, quæ ad controuersiam de
crarum irregenitorum pertinent, et de
tione multa continentur. Sed quum i
censui, nunc ea tantum enumerabo, in
de illuminatione impiorum singulari stu
Argumentum hoc controuersum fuit
IOACHIM. KRACKEWITZIVM et IO.
DEVM. Ille; siue KRACKEWITZIVS,
exstitit. Quum enim BVDDEVS oblata o
natione exposuisset, ea ratione, vt illam, sti
tantum tribuendam esse, adfirmaret, *
istum oppugnauit in *programmate*, *quæsti*
irregenitus stilo scripturæ sacræ illuminatus d
Gryphiswald. MDCCXXII. Progran
iterum litteris describendum curauit i
dendum non solum *scholiis atque obseruat*
sed etiam *testimonia veterum quorumdam*
gorum de vera notitia theologica et illum
culenta sunt ac memorabilia, adiecit, I
Quæ t[illegible]monia nihil valere ad caussam

is gratiosæ subiecto secundum scripturæ sacræ sti-
ab. MDCCXXIII. At vero Buddeus, nullam
, existimauit, cur in pugnam cum duobus his
veniret. Post aliquot annorum spatium ipse
ZIVS se defendere voluit atque edidit: *scru-*
ptis quoad doctrinam de illuminatione, quo magni
nsis Io. Franc. Buddei scholia et obseruationes,
ramma gryphiswaldense, quæstionem: an impius
us stilo scripturæ sacræ illuminatus dici queat?
lustrare adnisus fuit, amice simul expenduntur,
MDCCXXIX. 4. multa cum modestia scriptum;
a Buddei impediuit, quo minus responsio se-

m argumento IO. GVIL. IANVS contra Bud-
fuit. Hic enim quum in scholis suis NEV-
eologiam aphoristicam, a *Iano* editam, enarrasset,
alia contra Neumannum probasset, in irrege-
esse posse habitum supernaturalis theologiæ,
deo proposita, quamuis ea litterarum formis
pta essent; IANVS tamen publice confutanda
t ac Buddeo refragatus est in dissertatione,**
ita: *memoria secularis controuersiæ magdeburgen-*
gia hominis irregeniti, ab Andrea Cramero exci-
multo post ab ecclesia euangelica decisæ, obserua-
busdam theologicis in vsum præsentis seculi illu-
embergmberg. MDCCXXII. prodiit. Partes, Buddeum
ac bonam caussam eius monstrandi, suscepit:
BENIGNVS GRATIANVS; siue quod verum
a est, CHRISTIAN. BENIAM. GVTTNERVS,
e magister academiæ huius, in *nodo in scirpo*
non inuento, id est, innocentia Io. Franc. Bud-
sertatione vitebergensi, sub præsidio Io. Gu. Iani
m secularem controuersiæ magdeburg[illegible] de theo-
is irrregeniti habita, inique lacessita; sed solide
Ien. MDCCXXIII. 4. Contra scriptum hoc exiit
lucem: HENRICI PRAETORII cuiusdam;
sub nomine hoc latere dicitur, SCHVLTZII,
solutio

ciatim aphorismos antipietisticos de theolo
duobus discipulis eius, qui sub falsis nomini
Gratiani et Io. Sinceri latere voluerunt, di
attento animo sub examen vocata. Viter
cui autem neuter restitit, quia non a
quæ iterum atque iterum dicta fuerant.

Idem argumentum de illuminatione i
planatum ac disputatum est; diuersa tan
nonnullis adfirmatur, illis, qui non iter
lem illuminationem, qualis in scriptura
denegandam esse. Generis huius sunt d
OLEARII de *illuminatione diuina*, L
HENRICI OPITII de *theologia pia*, *vni*
CHAEL. LANGII de *funesto Eli sacerdotis*
Samuel I. sq. de *illuminatione fidelium*, 2
περὶ ὀρθοδοξίας, siue de recta in theologi
homine in ecclesia ad docendum apto: de
ritus et potentiæ ex Ierem. II, I. sq. de *effic*
bi et sacramentorum, per homines malos a
MDCCVII. Pro illuminatione impiorum,
adducta, lucem adspexerunt: CHR. H
schriftmæsiger lehrsatz von der erleuchtung
Vitemb. MDCCX. CHR. MATTH. PFAFFI

...MIVS specimen moderationis theologicæ in ...dernis de illuminatione irregenitorum.

§. XXXIII.

...E christianæ de *pœnitentia* ac *conuer-* ...ria capita concertationi disputationique ..., speciatim de contritione; num illa ex ...; an etiam euangelii oriatur? de de... ...ri, num ista in opere pœnitentiæ locum ...? ac qualis eius sit natura ac conditio: ...itium: de initio conuersionis, num il... ...; an in voluntate fiat? de tempore con... ...quis scire possit ac debeat, quando ad ...as ac per fidem in christum in pristinam ...n?

...te; siue dolore animi de peccatis Spenerus ... illam per euangelium, non in omnium; ...orum pœnitentia quotidiana. Id quod ...therus, Arndius atque alii antiquiores ac ...eologi nostri docuerint; attamen sententia ...eri errores ab eiusdem aduersariis relata est. ...uerit adcusatio hæc, et Spenerus ipse; et ...s satis monstrarunt. Legantur de argumen... ...LI ANTONII dissertatio de *contritione sa-* ...DCXCIX. ac IO. PHILIPP. TREVNERI *pri-* ...:, Aug. Vindelic. MDCCVIII. 4. quibus sin... ...le contritione, speciatim euangelica expo-

...n veram requirere *desperationem salutarem*, ... GEORGIVS IOCHIVS dissertatione de *de-* ...*tri*, quam sub moderamine eius *Io. Dau.* ...dit, Vitemberg. MDCCXXX. ea sententia, vt ... peccatorum atque omnino metuendam pœ... ...rite cognouerit, is de feliciori animæ suæ ...ibi adhuc persuasit, desperet atque omnem ... fide in misericordia dei, merito christi, cultu

---

...*bt*. 1708. p. 626.

*sten stufe wahrer busse.** IOCHIVS e vita abi
sam suam ipse haud agere poterat; attame
prouinciam obiit quidam, qui nomen suur
antwortung der untersuchung der lehre von a
præterea autem pro Iochio prodiit: I
SCRIBACII *diascepsis de desperatione salu*
dam orthodoxiam et innocentiam Io. Georg
MDCCXXXIII. 4. duabus partibus, quai
de vera desperationis salutaris natura ag
vult, Gerhardum, Dorscheum, Dannhai
sium atque alios cum Iochio consentire;
tem respondet ad ea, quæ in *der untersuc*
der verzweifelung atque in SCHROEER
doctrinæ christiano - euangelicæ speculo op
Dissertatio ipsa, quæ materiam concert
germanice reddita, lucem vidit, hac ins
Dauid Strobachs academische inaugural re
desperation, nebst Pfaffens academischen li
der ketzermacherey, MDCCXXXIII. ac quu
tationem hanc censura adhibita fuisset,
lendam exiit: *erinnerung an die collect*

logischen sachen, MDCCXXXIV. * Denique ad
nut STROBACHII dissertationem se contulit eam-
n profligare voluit auctor scripti: *die gänzliche*
der funckelnagel neuen pietistischen lehre von der
verzweifelung, MDCCXXXV. antea autem prodiit:
1 *apologia contra Scribacium de desperatione saluta-*
). MDCCXXXIV. **
ntrouersiam de *lucta poenitentium* pertinent: 10.
N. BVRGMANNI disputatio de *lucta poeniten-*
vom buskampf, Rostoch. MDCCXXXVI. germanice
: *theologische abhandlung vom buskampf auf ge-*
g einer hochwürdigen theologischen facultät hieselbst
aufsicht des verfassers den einfältigen zum besten
rinischen sprache vbersetzet, Rostoch. MDCCXXXVII.
interpretatione mutationes quædam factæ sunt
notationes additæ; inprimis autem accessit:
Trung gegen eine neulich herausgegebene schrift vom
aduersus Zachariæ eiusque scriptum, paullo post
memorandum. In dissertatione BVRGMANNVS
nistros ecclesiæ dargunenses, tamquam eos, qui
entiant ac præcipiant de lucta poenitentium,
ita tamen, vt eos non expresse nominet. Inno-
ministrorum dargunensium ac suam ipsam vt de-
CAROL. HENRICVS ZACHARIAE atque osten-
atque illos de lucta poenitentiæ haud quidquam
uod scripturis sacris aduersetur ac falsum sit,
em ad publicum vsum transtulit librum, cuius
der in gottes wort vnd vnsern symbolischen büchern
dete buskampf wurde aus dringenden vrsachen dar-
it zeugnissen alter vnd neuer euangelischer lutheri-
er bestätiget vnd dem druck vberlassen, Pirn.
VI. 8. In præfatione respondit Burgmanno at-
nexis adnotationibus MICH. CHRIST. RVS-
Ediderat enim hic: *den vmgang christi, welchen*
agen seines fleisches mit verschiedenen arten von men-
seinen iüngern, mit den mühseligen vnd beladenen,
mit

---

35. p. 325.
in die religionsstreitigk. der euangel. luther. kirche part. V.
sqq.

cauſſam ſuam egit contra darguenſes, ſpe
Quo facto, præbuit ſe quidam defenſore
atque emiſit: *anmerckungen vber herrn*
Rusmeyers ſchrift: die ſonderbare kraft el
ler zu entdecken, *welche deſſen vnfug, de*
männern verübet worden, in helles licht ſtellen,
Præterea contra ZACHARIAE *wohlgegri*
prodiit: GEORG. THEOPHIL. ADAMSI
ben, betreffend die nagelneuen heiligen vn
bekehrten zu Dargun, beſonders herrn Zac
buskampf, MDCCXXXVII. 8. cum *Erdmann*
fatione. *

Controuerſiæ pietiſticæ ſpectant etian
de *initio conuerſionis*, num illud in intellec
tate fiat? Sic dicti pietiſtæ adcuſati ſunt e
tuant, non in intellectu; ſed in voluntate
ſionis fieri. Spectat huc: SEB. EDZARI
frage: ob die wahre beſſerung vom verſtand
angehe? MDCCVI. 4. Recte iudicant, qui
logomachias referendam eſſe, putant. N
quam de voce *conuerſionis*, quo ſenſu illa ſu
eius initium definiendum, diſceptatur.

De *tempore conuerſionis*, num quis ſcire

sonst ein kennzeichen eines vnbekehrten zustandes nehmen? Ien. MDCCXXXII. 8. et iterum cum adnota- MDCCXXXIV. Sententia hæc impugnata est in *gischen beantwortung zweyer fragen, die eigentliche eschaffenheit der beyden stücke, bekehrung vnd bus- treffend*, MDCCXXXII. 4. atque in IO. HERMAN- ERI *anthropologia physico-theologica; oder betrach- geheimnisses der wiedergeburt, nach anleitung vnd der leiblichen geburt eines menschen*, Rostoch. III. 8. Alii quodam modo illam adprobarunt erunt, multos; aut quosdam tempus conuersio- ire posse; non autem omnes; nec necesse esse, vt id cognitum habeat. Spectant huc: V. K. P. B. ALENTINI KRAVCHENBERGII, pastoris bul- in ducatu bremensi, *vntersuchung der frage: ob ndig sey, die zeit seiner bekehrung zu wissen; oder wiedrigenfals als ein kennzeichen eines vnbekehrten müsse annehmen, in welcher einige anmerckungen Lau schriftmäsige beantwortung dieser frage ent- d*, MDCCXXXIV. 8. ac *eines euangelischen theologi ges vnd vnpartheyisches bedencken vber zwo kürtz- eworfene fragen vom buskampf vnd von bestim- eigentlichen zeit, wenn einer bekehret worden*, CVIII. . *

§. XXXIV.

R præcipuas controuersias pietisticas ea quo- habet, qua de *fide iustificante* eiusque natura est: num illa in ipso iustificationis actu sit actica vitamque secum coniunctam habeat, christi meritum adprehendatur; ita tamen, vt

umentum explanarunt: BERNDIVS in sermone sacro de ne: *ob ein bekehrter christ die zeit vnd das iahr wissen könne, wenn er bekehret worden vnd busse gethan?* Lips. MDCCXVI. 4. IVS in *dem mosaischen licht vnd recht* p. 1247. auctores der *auserlesener materien zum bau des reichs gottes, part.* II. adde: *einleitung in die religionsstreitigk. der euangel. luther. part.* V. p. 491. sqq.

GIO defenia fuerat. Scripta illa erat p
Spenerum, auctorque volebat oſtendere, c
de fide viua, ad iuſtificationem neceſſaria,
iuſtificationis cum illius actu ac iuſtificatio
ficatione confundere. Cauſſam Speneri a
PAVLLVS ANTONIVS ac ſub nomine *S*
in lucem emiſit: *ſendſchreiben an einen ſächſ*
die materie von dem wahren, lebendigen, thä
treffendt, vnd wie gefährlich ſolche vralte
von einigen angefochten werde, als namentlich
bey einer diſputation de iuſtificatione: von D.
in ſeinen vorigen ſchriften; als nun zulezt in
titulirten ſaft vnd kraftloſen abfertigung,
mum prodiit Hal. MDCXCIX. 4. deinde ite
rum, annoque MDCCXXI. cum præfatione
ac quod antea omiſſum erat, nomine auctori
BLVMENBERGIVS edidit: *confutationem a*
ſcos maioriſticæ, fidem in ipſo iuſtificationis ac
Cygn. MDCCI. 4. ANTONIVS quemadmod
non neceſſe eſſe, vt in ſingulari ſcripto ſe
in diſſertatione de *harmonia fidei, quæ iuſtifi*
tenus iuſtificare dicitur, anno MDCXCVI. r
litteris deſcripta, oſtendit tantum, quæ ve
effari, fidem in iuſtificationis actu eſſe praci

▸ *ingrediatur?* emisit; sed etiam collegit scripta ...ouersiæ huius ac coniuncta publicæ luci exposuit ...o: *anti-Sincerus euangelicus, ob neglectam sinceri- ...ngelicam castigatus*, Chemnic. MDCCXIV. 8. posteà ...o: *veritas fidei iustificantis*, Chemnic. MDCCXXII. ...e hoc continentur: BLVMENBERGII disputatio ...atione: ANTONII *sendschreiben:* BLVMENBER- ...tatio orthodoxa ac *dissertatio apologetica*, cum *disser- ...ti-bertiana de iustitia christi imputata in hac et altera ...ogatiua et æternitate.*

... IO. CHRISTOPH. SCHAEFFERVS pro fide viua iustificationis pugnauit. Quum enim adhuc do- ...l iustificationem consequendam requiri fidem, quæ ... IO. SCHWARTZIVS autem in dissertatione qua- ...dali sententiam hanc, vt falsam, reiecisset, * SCHAEF- ...didit: *abbildung des wahren lebendigen glaubens in der rechtfertigung vor gott*, Lipſ. MDCCXVII. 8. ac ...c non solum explanauit, qualis sit fidei viuæ natu- ...etiam probauit, fidem in iustificatione debere esse ...c multa testimonia scripturæ sacræ, librorum sym- ...m ac theologorum adduxit. ** Scriptum hoc post- ...rodierat, GOTTL. WERNSDORFIVS in lucem pro- ...sertationem: *num bona opera in iustificatione fidei sint ...a?* Vitemberg. MDCCXVII. eaque contra Spenerum, ...n atque inter alios etiam contra Schæfferum dispu- ...hic autem caussam suam egit in *disquisitione apologe- ...um bona opera in iustificatione fidei sint præsentia? dis- ...i vitembergensi in vindicationem lacessiti sui scripti:* ...ng des wahren lebendigen glaubens in vnd bey der ...rtigung, *modeste opposita*, Francof. MDCCXVIII. 4.

...i synodo hac querfurtensi eiusque disputatione peracta fue- ..., ea narrantur in *dem kurtzen bericht von der zu Querfurth* 19. *nouembr.* 1717. *gehaltenen synodal-disputation:* adde *frey- ...es behopfer, part.* XI. p. 1.

...ldige *nachrichten* 1717. p. 1029. conf. *antwort vnd erklärung ...ie von herrn D. Löschern vber herrn Schäffers tractat: abbil- ...des wahren lebendigen glaubens, vorher an diesen vberschickten nachmals den vnschuldigen nachrichten einuerleibten censuren*, ...CXIX. 8.

...itung in die religionsstreitigk. der euang. luther. kirche part.* 1. ...o. et part. V. p. 276.*

eum tacta fuerat, animaduersioni cen
den thätigen glauben, als der vniuersitæt h
lehre, aus derer hiesigen theologen zeugnissen
her dargethan vnd erwiesen, Vitemb. MDCC
men alii fuerunt, qui ei se obiicerent a
iustificationis viuam oppugnarent: aucto
nomen *Christiani Staurophili* sibi dedit, i
tentia lutheranorum de quæstione: num bo
iustificationis ne quidem nude sint præsentia? tr
giano, totum christianismum in obseruatione pr
exhibenti, opposita, MDCCXXX. 12. IO. IACOB.
in libro de *nexu pariter atque differentia viu*
Dresd. MDCCXXX. 8. GOTTL. WERNSD
fatione ad HOEPFNERI *disputationes de iu*
nis peccatoris coram deo. Quæ tamen We
stificatione scripserat, ea a doctrina Hœp
HAFERVNGIVS sibi persuasit vtque hoc
bellum in lucem emisit, ita inscriptum:
ni, orthodoxiæ suæ vindices, perpetuo para
sianarum et hæpfnerianarum sententiarum ve
tes, Vitemb. MDCCXXXI. 12. confutatu
ctore, qui nomen suum omisit, in *artic*
ne, a corruptelis haferungianis ita adserto,
præfatio. Hœpfneri disputationibus præmissa

...ant etiam AVG. LVDOLFI *vindiciæ pro articulo ...tione contra Haserungium.* *

...is tam multa disputata atque in scriptis propo... de fide viua in actu iustificationis, vt nihil ... dicendum esset, quod non iam sæpius dictum ... tamen controuersia hæc finem habuit. Con... illam IO. DANIEL. KLVGIVS atque inprimis ... ita lacessiuit, vt illum grauioris erroris insimu... is doceret, fidem in iustificatione esse viuam ...tuendo, et scripturæ sacræ; et libris ecclesiæ ...bolicis repugnaret. Sed tamen iniuriam, Bud... propulsauit IO. HENRIC. ZOPFIVS in li... titulus est: *leben vnd thætigkeit des gerecht... glaubens, wobey absonderlich die frage: ob inner... wercke dem glauben, wenn er rechtfertiget, gegen...? schriftmæsig erœrtert vnd zugleich aus vnsern ... buchern, wie auch aus Lutheri vnd anderer or... lehrer schriften erwiesen wird, zur nœthigen lehr... rettung Io. Franc. Buddei gegen die irrung vnd ...pfungen Io. Dan. Kluge*, Hal. MDCCXXXV. 8. ** In ... auctor primum historiam controuersiæ huius deinde quæstionis, de qua disputatur, rationem ...tque ostendit, contritionem salutarem cum piis ... ac fidem ipsam cum amore ac spe coniunctam ...ctu iustificationis, idemque testimoniis librorum ...orum et theologorum orthodoxorum confirmat; autem ad ea respondet, quæ Klugius obiecerat. ...e quidem scriptum hoc, adnisus fuerat ERD. NEVMEISTERVS in *der grundlichen wiederlegung ...ist vnter dem titul: leben vnd thætigkeit des ge...benden glaubens*, MDCCXXXVI. 8. noluit autem ipse cum aduersario hoc congredi ideoque partes, ...ndendi, suscepit CHRISTIAN. LEONH. MEYERVS ... lucem emisit: *zufællige gedancken vber eine schrift, ...nter dem titul einer grundlichen wiederlegung des* zopfi-,

...g *in die religionsstreitigk. der euangelisch-lutherischen kirche* ... p. 432. sqq.

...g *von alten vnd neuen theol. sachen*, 1736. p. 719.

num facultas bene operandi in actu et ipso mo
nis adsit? disputationi gryphicæ opposita ab A.
Pugnat auctor aduersus CAROL. IOACH.
ctatum theologicum, sistentem exegesin et vin
lini Rom. V, 19. *inprimis contra Ludouicum*
ἀποκατάστασιν πάντων adstruendam eo abusi
BETHVS obiecerit se HAFERVNGII *melet*
rosi, antea a me commemorato; ille tan
facultatem, bona opera efficiendi, in iu
præsentem esse. SIBETHVS ad *considerat*
tationes scripsit, hisque instructa illa pro
consideratio quæstionis: num facultas bene o
ipso momento iustificationis iam adsit? qua
cis adspersit ac diluit C. I. Sibeth, contra
ctor *considerationis* se defenderet, edidit:
lorum de iustificatione et de integritate noui
sus notas apologeticas sibethianas, MDCC
vindiciis his de integritate noui testamen
ad quæstionem spectant: num signa in
nouo testamento ex inspiratione diuina sin
id quod Sibethus negauit; aduersarius a
mauit, in opinionem adductus, illa pe
gritatem codicis posterioris fœderis.

§. XXXV.

controuersia de fide viua in actu iustificationis
nexa est quæstio de *præsentia bonorum operum in*
, quam licet plerique putent eamdem esse cum
le fide viua; vtramque tamen inter se differre,
it, qui rem adcurate expendere velit. Qui
ndunt, fidem in actu iustificationis viuam es-
gunt quidem cum contritione, quæ ante iu-
n exsistit, pios motus, ac cum fide ipsa cari-
pem; sed hæc omnia non absolute adpellant
. De horum igitur nomine si quis quærat
apiat, num in fide viua bona opera adsint?
c omnino est singularis.

iptorum numero de fide viua in iustificationis
æ paullo ante recensui, de præsentia bonorum
in iustificatione inprimis legendæ sunt: GOTTL.
ORFII dissertatio: *num bona opera in iustificatione
præsentia?* Vitemb. MDCCXVII. ac IO. CHR.
ERI *disquisitio apologetica, num bona opera in iusti-
fidei sint præsentia?* Francofurt. MDCCXVIII. 4.

§. XXXVI.

AQVE fere dogmatum capita, de quibus in-
os pietistas atque aduersarios eorum susceptæ
ertationes, ad doctrinam de *sanctificatione* et
sese referunt. Disputatum est de perfectione
c quæ cum ista connexa est, de quæstione:
niti præcepta diuina seruare possint? de re-
nadmodum adpellantur, adiaphoris, num illæ
nt; nec ne? de vnione mystica, qualis istius
de sacerdotio spirituali. Quæ de argumentis
aria scripta lucem adspexerunt, ea nunc enu-

m nonnulli *perfectionem vitæ sanctioris* commenda-
nque regenitis, qui in studio veræ pietatis mul-
profecerint, quodam modo adtribuendam esse, sta-
, alii hoc, vt falsum, improbarunt: immo iudi-
in opinione de perfectione christiana fidelium in

diſſe, qualis ſit perfectionis chriſtianæ r
Poſtea de eodem argumento diſceptarunt
BREITHAVPTVS et VAL. ERN. LOESCHE
trouerſiam itidem iam enarraui, aliique fue
ſectione exponerent, ac plerique eorum
Spenero eiusque amicis declararunt. Leg
nes: HENR. WIDEBVRGII de *perfectione*
Helmſt. MDCXCII. CHR. FR. TIMAEI de
alis amputatis, id eſt, picta et ficta per
MDCXCIII. IO. FECHTII de *imperfecta vit*
ſtoch. MDCCI. IO. GEORG. NEVMANNI d
genitis attributo, Vitemb. MDCCVI. IO
FERVNGII de *perfectionis chriſtiana*
MDCCXXXIX.

Quæſtionem: num fide in chriſtum
diuina ſeruare poſſint; nec ne? alii adfir
garunt. Ad illorum ordinem pertinet
FERVNGIVS in *der erœrterung der catech*
chriſt die gebote gottes halten kœnne? Vitemb
quo libello quum oſtendiſſet, chriſtian
diuinas omnino ſeruare; non omni; ſed
modo, in ſcriptura ſacra expreſſo, o
GOTTFR. CHRISTOPH. CLAVDIVS in

catechismusfrage entgegengesetzet, *von einem feind tischen ketzermacherey*, MDCCXXVIII. 12. sed *gespræch zwischen zween studiosis der theologie zu Wittenberg erregte theologische controuers vom r gebote.* Aduersus vtrumque scriptum hoc caussam suam egit in *dem nothwendigen mo den feind der pedantischen ketzermacherey einer vnnœthigen vntersuchung*, MDCCXXX. 12. academia vitembergensi GOTTL. WERNS- Haserungio restitit in duabus orationibus sa- criptis: *vom verworfenen heuchler vnd vom göttlichen glaubigen in dieser welt*, in quibus quidem, minus Haserungium differere, videri voluit; argumen- m earum atque aliæ rationes haud obscure mon- rmones hos Haserungio oppositos esse, quum hic ate de seruandis præceptis diuinis in templo ora- recitasset. Præter Haserungium, ERN. CHRI- PHILIPPI in sententia, leges diuinas a veris ctatoribus seruandas esse ac seruari posse, explican- banda operam suam collocauit. Emisit ille in lu- *tliche vnd euangelische wahrheit von haltung der ge- es vnd christi*, Martisburg. MDCCXXIV. 4. * hocque odum definiuit, quo dei præcepta seruentur, ac rem stimoniis scripturæ sacræ, librorum symbolicorum clesiæ nostræ doctorum confirmauit. Alii dissen- sententiæ huic repugnant. Iis, quos iam memo- osque Haserungii aduersarios, adiungendi sunt: RG. PERTSCHIVS in *dem bedencken, ob die wie- nen das gesetz halten können*, Lips. MDCXCI. 4. ONRAD. SCHRAMMIVS dissertatione de *imperfe- natorum in seruanda decalogi lege*, Helmst. MDCCXII. tum præterea est argumentum hoc in IO. WOLFG. LI disputatione: *an renati possint implere legem?* MDCCIX. Nec inepte ad locum hunc refertur: ACHIMI WEIDNERI *quæstio theologica: an regeni- inde a regenerationis tempore vsque ad beatam mortem sese*

* *von alten vnd neuen theol. sachen*, 1727. p. 551. *auserlesene biblioth. volum.* 1. p. 950.

Inter eos, qui adiaphora; siue actiones i
pugnarunt, princeps est GOTTFR. '
Prodierunt eius: *mißbrauch der freyen künste*
music, *nebst abgenöthigter erörterung der*
doctor Luthers vnd anderer euangelischer th
ticorum meynung von opern vnd comœdien
Francof. MDCXCVII. 4. *wiederholtes zeugni*
derbte music, *opern*, *comœdien*, *carneual*, MDC
deckter vergönnter lust vnd mitteldings bet
aufdeckung des betrugs vnd ærgernisses, *so m*
nen mitteldingen vnd vergönneten lusten in d
gerichtet werden, MDCXCIX. 4. *sieg der wah*
teldings-streit, Hal. MDCC. 4. Non solum
exposuit sententiam suam. VOCKERODTVS
posita ei fuit necessitas, eam defendendi.
contra eum CHRISTIAN. ALBERT. ROT
Vockerodtum edidit: *höchstnöthigen vnterri*
ten mitteldingen, Lipſ. MDCXCVIII. 12. *abse*
künftigen vnd vergalten geschnatters Vockerod
läuterte aufdeckung des betrugs vnd ærgern
dingen nennet, Lipſ. MDCXCIX. 12. *wiederh*
ausgeführten vnterricht von mitteldingen, ec
anno. Accessit ad eum ac pro actionibu
itidem commentatus est: ...

saltationem; præter hanc autem, ad ludos eorumque varia genera atque ad iocos. Sed scripta hæc prætereo, quia pleraque illorum non tam polemica; quam moralia sunt ac hanc ob caussam commemoratio eorum commodiori loco fieri potest. Res etiam nimis longa esset, si quæuis huiusmodi opuscula recensere vellem. *

Quæ de *vnione mystica* superiore nostraque ætate disputata sint, num illa per maiorem essentiæ diuinæ adproximationem; an tantum per specialem gratiæ diuinæ influxum fiat? ea iam commemoraui. Cum istis quæstio controuersa de dicendi formula quodam modo connexa est: *ego sum christus*, qua num christianus isque fide instructus de se ipso vti ac pronuntiare queat: *ego sum christus?* de eo disceptatum est hac occasione. Lutherus adfirmauerat, fidelem hominem omnino dicere posse, se esse christum; quum autem nonnulli pontificii sententiam eius peruerterent, SPENERVS in concione Lutherum excusauit atque ostendit, quo sensu formula hæc, vbi illa adprobari atque vsurpari debeat, sit sumenda, ita vt in proponenda hac re omnem cautionem adhiberet. Sermo hic sacer postquam in lucem exierat, IO. CONR. SCHNEIDERVS *theses* quasdam opposuit, sine mentione Speneri hicque nullam caussam esse, existimauit, cur ad istas responderet. Rogatus tamen, ad ministrum ecclesiæ perscripsit, quid de memoratis *thesibus* sentiret, remque ipsam illustrauit. Quæ ita litteris mandauerat, ea præter scientiam voluntatemque eius typis commissa sunt ac prodierunt hoc titulo: *rettung der reinen lehre D. Lutheri, Meisneri, Speneri vnd anderer, welche lehren, daß aus einem christen vnd christo gleich als eine person werden, daher ein glaubiger wohl sagen kænne: ich bin christus*, cetet. Qui scriptum hoc iuris publici fecerat, is dedit sibi nomen *Henrici Hansenii;* sub eo autem HENRICVM AMMERSBACHIVM latere, nonnulli perhibent. Multum id displicuit Spenero ** eiusque epistola adcuratior lucem vidit, ita inscripta: PHIL. IACOBI SPENERI *erklärung des*

ver-

* In LANGII *antibarbaro part.* III. p. 3. legenda est *historia pseudadiaphoria.*

** videantur eius *letzte theolog. bedencken part.* III. p. 50. ac *consilia latina part.* I. p. 123.

mysticam, tamquam fundamentum, rele
Spenerus caussam suam egit seque non fir
tum esse, ostendit. ** Post temporis cu
concertatio hæc renouata est, quum LVDO
ZINGERVS Eslingæ se formulæ: *ego sum*
rem præberet. Singularem librum hac
emisit, hoc titulo: *gründlicher bericht von*
denen wortstreit wegen der vngewöhnlichen
Lutherus gebraucht vnd lehret, daß ein glau
ich bin christus, ceter. Altorf. MDCCVIII.
auctor primum historiam controuersiæ
deinde sæpe dictam formulam tuetur ean
tione; et vnione mystica ac regeneration
Nec tamen defuerunt, qui ad sententiam
dam denuo accederent. Spectat huc:
RVMPAEI commentatio: *vtrum homo fid*
nem mysticam de se dicere possit: ego sum ch
wald. MDCCVII. *

---

* in *der gerechten sache cap.* 4. p. 211. et in *scepti*
partito part. II. *cap.* 10. p. 395.

** in *der rettung der gerechten sache künftiger hoj*
der völligen abfertigung herrn D. Pfeiffers, cap
Spenerum fuerunt ecclesiæ nostræ doctores,
sum christus, vel ipsi vsurparent; vel adprob

e ad claſſem hanc controuerſiarum pietiſticarum
ſputatio de *ſacerdotio ſpirituali.* PHILIPP.
ENERVS libellum: *das geiſtliche prieſterthum,*
em wort kürtzlich beſchrieben vnd mit einſtimmen-
iſſen gottſeliger lehrer bekräſtiget, Francof.
. 12. * ſcripſit, qui poſtquam publicam lucem
præſtantiam ſuam probauit ſeque aliis mul-
iendauit; ex quo autem bella contra Spenerum
atque aduerſarii eius id egerunt, vt ex omnibus
ſcriptis cumulum errorum colligerent, dictum
illum in falſarum ſententiarum ſuſpicionem ad-
aiſi ſunt, eumque generatim eam ob cauſſam
runt, quod termini *ſacerdotii ſpiritualis* iuſto
o poſiti ſint. Cenſorem præbuit ſe IO. BENE-
ARPZOVIVS diſſertatione de *regali fidelium ſa-*
pſ. MDCXCV. ** ac quum poſtea IO. ADOLPH.
et GEORG. CHRISTIAN. EILMARVS de ea-
er ſe dimicarent, Spenerus ab altera parte op-
iit; ab altera autem defenſus. FROHNIVS edi-
'ichen beweis des geiſtlichen prieſterthums aller
vnd gottgeheiligten chriſten, Muhlhuſ. MDCCIII. 4.
tificium quemdam, Edmundum Baumannum,
um eiusque doctrinam de ſacerdotio ſpirituali
perſtrinxerat, *** et antea aduerſus eumdem:
gten Luther, Ien. MDCXCV. 8. hocque libro Lu-
itiam de ſacerdotio ſpirituali expoſuit. EILMA-
ſuaſionem adductus, Frohnium ſacerdotibus ſpi-
olus tribuiſſe, quam par ſit, ad eum refutan-
it ac in publicam protulit lucem: *gründliche*
der lehre von dem geiſtlichen prieſterthum, Vitem-
CIV. 4. * In libello hoc contra Frohnium
mine pugnat: ſic dictis pietiſtis abuſum ſacer-
dotii

: in eius *kleinen geiſtlichen ſchriften*, quæ *Steinmet-*
t, *part.* I. p. 609. cum introductione hiſtorica et theo-
que adnotationibus.

inuit in eiusdem *diſputationibus academicis* p. 1150.

oſtoliſchen beruf der ræmiſch - catholiſchen prieſter, part. I.
eclrichten 1705. p. 693.

KENIVS egit in *der vnschuld herrn D. Spe*
vom geistlichen priestertbum, daß er dasselb
extendiret, wie ihn herr D. Eilmar in seiner
lehre vnd seiner so genannten gerechten sache
diget, Francof. MDCCVIII. 8. Idem argur
tum est in dissertationibus: IO. NICOL.
sacerdotio fidelium noui testamenti spirituali, R
et GOTTL. WERNSDORFII de *regali sa*
Vitemb. MDCCXXVIII. 4. *

§. XXXVII.

INSTITVTVM *confessionis priuatæ* ac q
tur, *absolutionis* sacerdotis variis disputa
xium fuit. Præcipuæ illarum quæstion
dicta confessio præ se habeat auctoritate
cræ atque in ecclesiis sit retinenda? n
regenitis hancque iterata absolutio cor
num qui pœnitentia fideque in christum
mittendum, vt noxas suas confiteatur? q
absolutio habeat: num mere declaratiua
ua?

Primum harum controuersiarum caput ad
que vsum confessionis et absolutionis priuata
illam IO. CASP. SCHADIVS in der Scham

ceo.* Motus hi PHILIPPVM IACOBVM SPE-
id adduxerunt, vt sermonem sacrum de vsu
a confessionis haberet illumque in lucem emit-
tulo: *vom gebrauch vnd misbrauch des beichtwesens*,
DCXCVI. 12. 10. DEVTSCHMANNVS autem
a venit contra Schadium ac Spenerum. Is enim
n vsum transtulit: *der christlutherischen kirchen*
ichte vnd beichtstul, von dem grossen iehouah elohim
rn im paradies gestiftet: von patriarchen, Mose,
d propheten vnd andern glaubigen alten testaments
rdnung gebraucht: von christo wiederum im neuen
neuert: von den apostеln durch die gantze welt
vnd von der lutherischen reformation wieder
, wieder herrn D. Speners alleinigen misbrauch vnd
Schadens satansstul vnd feuerpfuhl, Vitemberg.

Libri huius titulum integrum consulto de-
uisque ex isto intelligat, qualem originem atque
n confessioni priuatæ Deutschmannus tribuerit
nge per id, quod nimium est, a veritate discesse-
n oppugnasset simul Spenerum, huius defensio-
it: CHRISTOPH. MATTH. SEIDELIVS in *der*
schen vnterredung, worinnen aus herrn D. Martin
enen schriften zu erkennen, daß herr D. Deutsch-
nem tractat von der prediger beichte vnd beichtstul
christlutherisch lehre, cum præfatione *Speneri*,
4. Præter Deutschmannum, contra Schadium
tor, qui litteris R. L. M. D. tantum se notum
it atque edidit: *vnterricht vom lutherischen beicht-*
tung desselbigen wieder eines vngenannten neuliche
be genennet wird: schændliche praxis des beicht-
abendmals, *zu nöthiger vnterrichtung der desfals*
sten vnd zugleich zu rettung des eilften artickels der
en confession vnd anderer glaubensbekäntnissen,
vnd seiner wahrheit zu ehren aufgesetzet, Lips.
MDCXCVII.

---

a tradit, Schadium ipsum libellum hunc edidisse in *den*
olog. bedencken, part. III. p. 392. LANGIVS autem in *den*
gen nachrichten, *tom.* II. p. 24. et in *antibarbaro part.*
3. istum a quodam descriptum ac typis commissum esse,
Schadium ignorasse.

MDCXCVII. 4. Prodierunt etiam: anonymi *deutliche stellung des rechten gebrauchs der priuat beichte vnd tion*, MDCXCVII.4. IACOBI WAECHTLERI scriptum, titulus est: *drey christliche beichtkinder wollen bey Spenern zur beichte gehen; werden aber durch sein beichtwesen gehaltene buspredigt abgeschreckt: kehren rem vorigen recht euangelischen lutherischen beichtuater zuruck vnd geben ihr bedencken an den tag*, MDCXCVII

Secunda quæstio controuersa est: num regeniti, diu fides eorum in christum duret, peccata sua co atque absolutionem eorum consequi debeant? N hoc SIGISMVND. BEERENSPRVNG in *thesibus*, *de vnd læseschlussel*; impugnat autem sententiam THOM. ITTIGIVS dissertatione de *iterata absolutio catricis, cui peccata iam remissa fuerant*, Lips. MDCC ita vt argumentum ipsum enarret atque aduersarii tra quem disputat, mentionem omittat.

Controuersia tertia orta est inter IVSTINVM T NERVM et GOTTL. GERHARDVM TITIVM. confessionem ac sacram coenam noluit eos admittere, pœnitentiæ expertes esse, existimauit hacque de caus nere deiectus est. Quam agendi rationem vt defe seque innocentem esse, ostenderet, in omnium c ctum protulit: *vnrechtmæsige absetzung, das ist, liche vnd deutliche beschreibung, wie man etliche ia mit ihm vm der wahrheit willen sehr vbel vmgegangen: il tig verfolget: an vielen guten in seinem amt gehindert*, MDCXCVII. 4. ac simul de ipsa re; siue de absoluti cœna domini illis, qui pœnitentia careant, denegan posuit. Speciatim in libro hoc pugnauit contra VA TINVM ALBERTI, quoniam ille in *der ausfuhrlich genantwort auf herrn D. Speners grundliche vertheid* et in *der zwiefachen antwort auf herrn D. Speners du* eorum, quæ cum Tœllnero acta fuerant, veluti in

* *einleitung in die religionsstreitigk. der euangelischlutherischen part.* I. p. 762. *part.* II. p. 475. *part.* V. p. 80. sqq.

** translata est in eius *opuscula varia*, quæ Lips. MDCCXIV. 8. ierunt; p. 316.

commemorationem fecerat. Postea refutauit eum in *der probe des deutschen geistlichen rechts*, ac voluit, ministros ecclesiæ non habere ius, eos, tur ab hominibus haud pœnitentes; nec emen- vitæ expressis verbis promittere velint, prohi- peccata sua confiteri atque ad conuiuium sacrum ac- At vero disputat TITIVS ea ratione, vt neque distincte ac perspicue proponat; neque argu- firmiora pro sententia sua ac contra aduersarium . Quod vt monstraret TOELLNERVS, nouæ edi- potius, vt nullorum suspicio est, nouo tantum structæ, libri sui: *vnrechtmæsige absetzung*, contra *deutliche wiederlegung*, veluti adpendicem, adiecit, 4. TITIVS autem edidit: *fernere ausfuhrung der probe des deutschen geistlichen rechts vorgetra- re des pæbstischen misbrauchs des bindeschlussels, herrn Iustini Tœllners vermeinte deutliche wiederle-* Lips. MDCCIV. 8. Confutatus quoque est Titius a VND. BEERENSPRVNG in *der rechtmæsigen ab- der vnbusfertigen vom beichtstul vnd abendmal*, MDCCV. 4.*

que orta est lis de ratione absolutionis, num illa sit *declaratiua*, sacerdosque non aliud agat, nisi vt peccata sua confessus sit, veniam eorum, in diuino promissam, adnuntiet ac declaret; an *collatiua*, qua a ministro ecclesiæ venia omnino tur? Ab aliis illud: ab aliis hoc adfirma- immo defensum est; nullum autem momentum ario hæc habet ac dissensio est non tam de re; quam bus: quidnam per *declaratiuam*: quid per *collati-* solutionem sit intelligendum: qualis, vtramque defi-

d. nachricht. 1705. p. 826. quorum commentariorum litte- rum auctores in Titii sententiam etiam animaduerterunt p. 539. et 1705. p. 461. ac PFAFFIVS in *originibus iuris siastic.* p. 233. De ipsa controuersia hac plura scripsi eam- diiudicaui in *der einleitung in die religionsstreitigk. der euan- luther. kirche*, *part*. III. p. 116. *pars*. V. p. 1103.

definiendi, ratio adhibeatur. Pro diuerso, dicta
explicandi, modo absolutionem declaratiuam ac coll
esse, et adfirmari potest; et negari. Pro absol
non mere declaratiua; sed etiam collatiua pugn
ALB. IOACHIM. KRAKEWITZIVS in *der unters*
der neuesten streitigkeiten vom beichtstul, et in dispu
de *absolutione ministeriali et declaratiua; et collatiua*, R
MDCCXVI. contra Ioachimum Langium, qui adfirmaue
solutionem non collatiuam; sed declaratiuam esse; eo
modo, vt hæc sit specialis euangelii adnuntiatio et adpli
GOTTL. WERNSDORFIVS, cuius duæ dissertatione
menti huius prodierunt: altera de *absolutione ministri e*
non mere declaratiua, Vitemb. MDCCXVI. altera de *fun*
to confessionis priuatæ, ibidem MDCCXVII. quæ pol
autem ad controuersiam hanc non pertinet; sed e
silio scripta est, vt aliis persuadeatur, confessione
uatam præ se habere diuinam auctoritatem ac testi
librorum vtriusque fœderis niti. ** Addo MAR
CHLADENII disputationem de *natura absolutionis*
licæ, Vitemb. MDCCXII. ***

§. XXXVIII.

INTER signa, ex quibus colligendum est,
pus iudicii extremi adpropinquare, nonnulli, inp
Spenerus, *spem meliorum temporum* referunt; siue
ciorem ecclesiæ statum, circiter mille annos durat
atque ita comparatum, vt salua maneat fœderis g
quæ in nouo testamento est, œconomia atque ita
doctrina chiliastarum minime adprobetur; sed reiic
hanc autem spem meliorum temporum niti, addun
ticiniis diuinis de insigni iudæorum conuersione p
ac de regno babylonico; siue pontificio euert
Sententiam hanc alii penitus improbarunt, veluti fi
eamque erroribus, vti dicuntur, pietisticis adnu

* in *antibarbaro tom.* II. p. 524.

** *disputation.* eius *academicar. volum.* I. p. 904.

*** vide *die einleitung in die religionsstreitigk. der euangelischluth.*
kirche, part. II. p. 485. *part.* IV. p. 858.

er alia obiiciunt, tempora, quæ proxime ante
extremum futura sint, in scripturis sacris vt
calamitosa describi; sed qui spem meliorum
defendunt, non statuunt, christum statim
atiorem ecclesiæ statum vniuersale iudicium
n esse; sed docent, finito meliori tempore,
inum securitatem iterum obscurandum esse
n ecclesiæ hocque vbi euenerit, fieri iudicium
b

uam PHILIPP. IACOB. SPENERVS sententiam
spe meliorum temporum data occasione propo-
* eam postea in singulari libello explanauit at-
ndit, illi haud repugnare, quemadmodum pleri-
stimant, effatum christi *Luc.* XVIII, 8. Inscriptio
nius est: *behauptung der hofnung kunftiger besserer
in rettung des insgemein gegen dieselbe vnrecht an-
s spruchs Luc.* XVIII, 8. Francof. MDCXCIII. 12.
scedit a vulgari explicatione dicti loci, intelligen-
m esse de aduentu christi ad iudicium extremum
ide, per quam salutem æternam consequimur, at-
erpretatur istum de christi aduentu, ideo instituen-
hominibus piis ac calamitatibus adflictis auxilium
, præter eorum spem atque opinionem. Exper-
eos, qui contra sententiam hanc pugnarent; de-
autem contra illos fuit et a se ipso; et ab aliis.
erunt se Spenero:

. PFEIFFERVS, qui edidit orationes sacras, ad cate-
m explicandum recitatas, sub titulo: *klugheit der ge-*
, Lub. MDCXCIII. MDCXCVII. 8. ac præfationem præ-
qua receptam interpretationem verborum *Luc.*
8. tueri; Speneri autem confutare adnisus est.
SPENERVS caussam suam ageret in *der grundlichen
rtung dessen, was D. Aug. Pfeiffer vnd D. Io. Georg.
m der hofnung besserer zeiten entgegen zu setzen, sich*
Ccc 2 *vnter-*

desideriis: in *der euangelischen glaubenslehre* p. 24. in *der
rkeit des euangelischen christenthums, part.* 1. p. 549.

suum faceret ac diuulgaret: *scepticismum partitum; oder grundlichen beweis, daß D gung der heiligen schrift, glaubens vnd zweifelhaft verfahre, womit seine so gen gerechten sache kunftiger hofnung wiederleg* MDCXCVI. 8. non cessit tamen Spenerus; se pugnare in *der vælligen abfertigung her fers in dessen scepticismo tripartito gefuhrten beschuldigungen*, Francof. MDCXCVII. 12. contra Pfeifferum scriptum sub titulo: *scepticismo Pfeifferi, das ist, pharisæischer in dem herrn D. Spenern angedichteten scep D. Pfeiffers heruorthut*, MDCXCVII. 12. cui *Martini Wahrmundi* sibi dedit; præter h adspexerunt: IO. HENRICI *vindiciæ di* Francof. MDCXCVII. 12. itidem Pfeiffero o

IO. GEORGIVS NEVMANNVS, qui *chiliasticas* contra Spenerum scripsit. P *chiliasmo, vt vocant, subtilissimo, generati ctimque reiecto*, Vitemb. MDCXCIV. prod quæ sequutæ sunt: de *regno chiliastarum, terlapso:* de *iudæorum conuersione:* de atque aliæ, coniunctim hoc titulo instru

lumine coniunctæ, typis commiſſæ ſunt quar-
itemberg. MDCCXV. 4. SPENERVS defendit ſe
, antea a me adducto: *grundliche beantwortung deſ-*
r D. Aug. Pfeiffer vnd D. Io. Georg. Neumann der
kunftig. beſſerer zeiten entgegen zu ſetzen, ſich vnter-
NEVMANNVS autem pro cauſſa ſua compoſuit
algauit: *prodromum anti-ſpenerianum; oder kurtze*
ng der grundloſen ſache, welche herr D. Spener in
genannten grundlichen beantwortung an den tag le-
wer etwas grundliches ausgeben wollen, Vitemberg.
. 4. ac SPENERVS ſcripſit: *gegenbericht.* Nec
antum, quæ nunc commemoraui, in controuer-
eri ac Neumanni lucem viderunt; ſed alia edita
uum enim Neumannus in academia vitembergenſi
nes publicas contra Spenerum inſtituiſſet; iſtæ au-
ſtquam calamo cuiusdam exceptæ fuerunt, iuris
ierent cum confutatione ac Speneri præfatione,
o: *œffentliche billige antwort auf die œffentliche vn-*
tionen herrn D. Neumanns, hic cauſſam ſuam tueri
der ſtandhaften vertheidigung ſeiner wieder die heim-
pheten gehaltenen lectionen, welche herr D. Spener
berg nachſchreiben vnd durch einen lichtſcheuenden
s verfælſchet vnd verſtummelt publiciren laſſen, Vitemb.
I. 4. Contra defenſionem hanc ſcriptum, quod-
ns auctor adſciuerat ſibi *Hermanni Philalethæ* no-
ro. Neumanno autem GOTTFR. RICHTERI *auſ-*
ſendſchreiben prodiit. Epiſtolæ huic anonymus
ppoſuit: *aufrichtige antwort*, ac quoniam ille ad-
rat, Neumannum ipſum dictam epiſtolam exaraſſe,
nus, ſe criminatione adfici atque innocentem eſſe,
e voluit in *der abgedrungenen ehrenrettung, worin-*
wenigen dargethan wird, daſs er an den bisherigen
n ſchmæhſchriften keinen antheil habe: auch derer
anlaſſet, wobey denn einige darinnen enthaltene vn-
n in chriſtlicher beſcheidenheit abgewieſen werden,
rg. MDCXCIX. 4.

.B. WAECHTLERVS in *chiliaſtica vanitatis demon-*
contra Spenerum pro Neumanno, Vitemb.
. 4.

in lucem emifit: *feoucote woJnung vejjerer z*
einer grossen bekehrung der iuden vnd gäntz
des antichristischen babels vor den iüngsten
welt in diesen lezten zeiten, Hafn. MDCXC
ille contra aduersarium suum disputauit; e
mentis vsum esse, quæ ad sententiam de sp
porum labefactandam haud valeant, mons
bello inscripto: *halcyonia ecclesiæ certo fi*
wisheit der durch herrn D. Spenern be
besserer zeiten, *entgegen gesetzet der schlecht*
Boldigs von dem freunde der wahrheit, Franc

IO. CHRISTIAN. NVNGEESSERVS in
liorum temporum, Francof. MDCXCVIII.
STOPHOR. SONNTAGII dissertationem
temporum decollante, Altorf. MDCCXII. *

---

* SPENERVS et oblata occasione sententiam sua
temporum defendit ac criminationem chilia
mirum in *der völligen abfertigung herrn L*
freyheit der glaubigen: in *dem sieg der wahrh*
den theolog. bedenken. Ante Spenerum FA
quatuor euangelistas verba christi *Luc.* XVII
quo iste, interpretatus est, vti KRAFTIVS i
rigendis quibusdam in historia versionis germa

§. XXXIX.

QVID ſtatuendum ſit de *collegiis pietatis*, ſæpe in [di]ſceptationem quæſtionemque vocatum eſt; multi au[te]m hac de re confuſè diſputarunt quumque contra dicta [co]llegia pugnarent, eorum rationem nec diſtincte; [n]ec perſpicue explanarunt, hocque nomine ſæpe id con[te]ſtandum ſuſceperunt, quod ad controuerſiam haud per[ti]nebat. Quemadmodum alii collegia pietatis, tamquam [in]ſtituta pietiſtarum, promiſcue reiicere, non dubita[ru]nt; ita alii reputando, collegia iſta, in ſe conſiderata, [n]eque vituperari; neque laudari poſſe, recte iudicarunt, [vi]dendum eſſe, qualis ſit eorum conditio: qualis eorum[de]m verus vſus atque abuſus. Comprobant hoc ſcripta [d]e illis, quorum duo genera ſunt. In aliis collegia [pi]etatis, recte conſtituta, adprobata, commendata ac [de]fenſa ſunt. Ad ordinem eorum pertinent:

PHILIPP. IACOB. SPENERI *ſendſchreiben an einen [ch]riſteiferigen ausländiſchen theologum, betreffend die falſchen [au]sgeſprengten auflagen wegen ſeiner lehre vnd ſo genannten collegiorum pietatis, mit treulicher erzehlung deſſen, was zu [F]ranckfurt am Mayn in ſolcher ſache gethan; oder nicht gethan werde*, Francof. MDCLXXVII. 12. contra criminationes, quibus de collegio pietatis, Francofurti inſtituto ac continuato, adfectus fuerat: *

GVIL. CHRISTOPH. KRIEGSMANNI *ſymphoneſis [c]hriſtianorum; oder tractat von den eintzeln vnd priuat-zuſammenkünften der chriſten, welche chriſtus neben den gemeinen; oder kirchlichen verſamlungen zu halten, eingeſetzet*, MDCLXXII. 12. cuius libelli ſcribendi occaſionem dederunt turbæ, Darmſtadii de collegiis pietatis ortæ, ac quoniam hæc in libello iſto defenſa fuerunt, is ſuppreſſus eſt atque auctori incommoda atque moleſtias adtulit.

*) SPENERVS de collegiis pietatis ſentiat, etiam ex aliis eius [l]ibris perſpiciendum eſt, iisque: *dem geiſtlichen prieſterthum: den piis deſideriis: der gründlichen beantwortung des vnfugs* p. 144. *der gründlichen vertheidigung ſeiner vnſchuld* p. 29. *den theologiſchen bedencken.*

qui quatuor disputationibus, MDCLXXX\
habitis, absoluitur atque ita scriptus est,
ditis viris laudatus sit ac commendatus.
mentum distincte, diligenter ac consid
atque ostendit, qualem conditionem fo
pietatis præ se habere debeant, vbi ea
permittenda: *

IO. PORSTII *gott wohlgefällige vers*
gen, Berolin. MDCCV. quo sermone sacr
pietatis priuatis ita differit, vt illos vtiles
pronuntiet, si isti rite instituantur, sir
quemuis ecclesiæ cuiusdam socium aliis
tradere posse, vbi ad eiusmodi prouinci
aptus. Quum animaduersio in oratione
vindicias scripsit atque edidit: *vnrichti*
schuldigen nachrichten durch eine verantw
Lips. MDCCIX. 8. ***

FR. EBERH. COLLINI *vorstellung v*
samlungen; oder von den besondern erbauu
sten vnter einander, Francof. MDCCXXVI.

IO. IACOB. MOSERI *bedencken v*
lungen der kinder gottes, Tubing. MDCC
stincte atque adcurate de conuentibus

em defendit atque argumenta, iſtis oppoſita.

IISM. VLITSCHII *ſendſchreiben von der pflicht lehrers in abſicht auf die priuat erbauung, an einmetzen abgelaſſen*, MDCCXXXV. 12.

ecerunt ſe collegiis pietatis, tamquam inſtitutis, ſint ac noxia; nec ſolum conſiliis factisque id iſta tollerent; aut impedirent; ſed etiam ſcri-:are voluerunt, illa neutiquam toleranda eſſe. his conuentuum priuatorum quum alii reſiſte-: defenderent, concertatio orta eſt multaque hac ata ſunt, eo præſertim tempore, quo Io. Henr. ſæ in domo ſua collegium eiusmodi inſtituerat. illi PHILIPP. LVDOV. HANNEKENIVS atque *lſchreiben, betreffend die ſo genannten collegia pie-*. MDCXC. 4. profligatus autem ille eſt ab auctore *r von dem collegio biblico zu Gieſſen*, et a IO. RO in *dem wohlgemeinten ſendſchreiben an herrn m auf deſſen ſendſchreiben, betreffend die ſo genann- pietatis*, MDCXC. 4. qui argumenta, a Hanne-ra collegia pietatis propoſita, adcurate confutat, iis. Præter memorata, aduerſus Hannekenium ; ſine tamen auctorum nominibus, in lucem , videlicet: *anzeige gewiſſenhafter behertzigung en ſendſchreibens wieder der chriſten freye vnd er-ſammenkünſten*, MDCXC: PII DESIDERII *gründ-:rung der frage: ob die collegia pietatis nothwendig :h; oder aber vnnöthig, vnnützlich, ia gar ſchädlich inlaſſet durch ein neulich herausgegangenes ſend-errn Hannekenii, der wahrheit vnd nothwendiger u gut aufgeſetzet*, MDCXCI. 4. qui inter alia Han-biecit, eum in epiſtola ſua rationem quæſtionis ſæ non diſtincte ſatis explicaſſe ac definiiſſe; ipſe :o elaborauit, vt vitium hoc deuitaret et ad quæ-iter ſe diuerſas, diuerſo quoque modo reſponde-i ſingulis aduerſariis HANNEKENIVS noluit di-isque eſſe, putauit, ſi a Wincklero ſe defenderet

 eius-

userleſener materien zum bau des reiches gottes tom. IV. p. 540.
von alten vnd neuen theolog. ſachen, 1735. p. 763.

aus zu sehen, was von denen sogenannten ...
collegiis pietatis zu halten, MDCXC. 4. ac ...
lis Paulli, confessione augustana, scriptis ...
Schomeri, Calixti atque aliorum collect...
stionem autem, de qua disceptatur, minu...
hacque de caussa inanem disputationem ...
illi S. SYMPHONIVS in *epicrisi; oder k...*
iudiciis vber die vor einiger zeit herausge...
den so genannten collegiis pietatis, MDCXC
ROSLERVS pro se diuulgauerat: *anmerck...*
Symphonio in druck gegebene epicrisin, qu...
contra eum composita, lucem adspexerun...
matio, das ist, wiederholte bekräftigung de...
gegeniudiciorum von den collegiis pietatis: ...
CERI *antipietista sophista; oder falsche vn...*
anmerckungen, welche M. Io. Henrich R...
Giessen drucken lassen, MDCXC. 4.

Præter Hanneckenium ac Roslerum, ...
impugnarunt: BALTHAS. MENTZERVS ...
bedencken von den einzelen zusammenkun...
etlicher orten wollen behauptet werden; ...
quod iudicium post auctoris mortem H...
præfatione iuris publici fecit: IO. ...

, von ihren absichten, wachsthum und hindernis- ... chen von ihrer lehre und leben gehandelt wird, XVI. 8. atque inprimis contra Zinzendorfium di- ... nimio autem animi adfectu incitatus ita a re- ... tis ac modestiæ discessit, vt liber eius, quem- ... relatum legi, proscriberetur: HENRIC. CON- ... EFFLERVS in *den gedancken von der heutig ge- ... verbesserung des christenthums durch die so genann- ... ungs-stunden*, Guelpherbyt. MDCCXXXVII. 4. * ... MENTZERVS, cuius prodierunt: *worte der ... an die ihm anvertraute seelen, sich vor der ge- ... trennung und ærgernisses zu verwahren, welche zu ... ist, wenn man sich eigensinniger weise von der œf- ... versamlung der kircken absondert und heimliche ver- ... bauungsstunden anstellet*, Hanou. MDCCXL. 4. Prod- ... : *der theologischen und iuristen facultat zu Leipzig ... wieder die conuenticuler*, MDCCXXV. præter hoc *nachdenckliches gespræch von priuat erbauungen*, MDCCXXII. 8. vbi alter eorum, qui colloquuntur, ... s pietatis priuatos defendit; alter contra illos ... Scripti huius confutationem quum quis susce- ... *der beantwortung des so genannten nachdencklichen ... s von priuat erbauungen*, pro dialogo in lucem *abgenœthigte continuation des edirten gespræchs von erbauungen, worinnen die beantwortung des vorge- ... gespræchs vntersuchet und beantwortet wird*, XIII. 8. et aduersarius pro sua caussa edidit: *ferne- ... lchtige beantwortung der continuation des pietisten ge-* ... , eodem anno.**

§. XL.

VERSARII sic adpellatorum pietistarum eam quo- ... nem, illos in odium aliorum adducendi, inie- runt,

---

* *g von alten und neuen theolog. sachen*, 1740. p. 588.

** ad controuersiam de collegiis pietatis pertinent, de iis plura ... entur in *der einleitung in die religionsstreitigk. der euangelisch- ... rischen kirche, part.* I. p. 561. *part.* II. p. 508. *part.* IV. 105. *part.* V. *p.* 332. 503. 738.

ita excusso, vt primum parallelismus inter anabaptis diernos nouatores; postea autem dissensus inter hosce dum proponatur, cum adpendice, lepidam descriptionem uisionem pietistarum exhibente, Gedan. MDCCII. 4. libro auctor aliis persuadere voluit, pietistas an adsentiri in doctrina de verbo diuino, trinitate, libero arbitrio, peccato originali, lege, euangeli ficatione, ecclesia, baptismo, sacra cœna atque al capitibus:

VII. *Hermanno Rathmanno*, cum quo pietistas fuit FRID. CHRISTIAN. BVCHERVS in *Rathmanno redi ist, pietistischer vbereinstimmung in dem articul von ligen schrift mit den fanaticis, sonderlich M. Herm manno*, Lipſ. MDCXCVII. 4. ac de pietistis pronunt dubitauit, eos Rathmanni errorem adprobare, c bo diuino ipso non coniunctam esse virtutem, su ræ vires positam. Expertus est aduersarium, co TIN. SCHVTZIVM, qui edidit: *das zur vnze deckte grab Rathmanni*, Gedan. MDCXCVII. 4. eum vt ostenderet, factam esse Rathmanno iniuriam, simul significaret, comparationem institutam fun carere. Opposuit etiam BALTHAS. KOEPKENIVS *antworteten Rathmannum rediuiuum*, MDCXCVIII. *neri* præfatione.

Quemadmodum in scriptis his pietistæ cum magistris comparati sunt; ita in aliis de magnis nostræ doctoribus expositum est, ea ratione, v fieret, illos dissentire ab iis, qui nomen a pietate runt. Spectat huc: MAVRIT. GVIL. WAGNERI tio de *Luthero antipietista*, quam cum moderatore *Læschero* Vitemberg. MDCCXVI. defendit, inprimi Spenerum; cuius defensorem autem se præbu VLRIC. SCHWENTZELIVS atque ostendit, Spe doctrina Lutheri haud discessisse, in *Luthero Spe gænger vnd diesem ienes treuen nachfolger*, Berol. MDC quumque WAGNERVS opponeret: *spiritum erroris*

S

* *vnschuld. nachricht.* 1702. p. 260.

acerbe perstringitur ac calumniarum adcusatur, istas, omnis communionis cum veteribus hæpertes hominesque innocentes, adfecerit. Ad- FRID. SPANHEMII *iudicium de zelo pseudotheo-* ferri etiam ad locum hunc libet: GEORG. CHRI- EILMARI *harmoniam pietistarum hæreticam: reinstimmung derer pietisten, mit andern ketzern, dem so genannten philadelphischen kernlehrer, einem aufrichtigen bedencken vber die zeit des iung- instehende iudenbekehrung, fall des pabsts vnd denen pietisten vnd chiliasten zu hulfe kommen wol- anders aber als weigelianische, socinianische, fana- andere irthumer ausgestreuet hat*, Erf. MDCCIII. autem contra chiliastas disputatur:

sper. Schwenckfeldo a VAL. ERNEST. LOESCHE- ssertatione de *schwenckfeldismo, in pietismo renato*, MDCCVIII.

dr. Osiandro in GOTTL. WERNSDORFII disputa- *osiandrismo, in pietismo renato*, Vitemb. MDCCXVII. pite primo exponitur de ipso osiandrismo; secun- n de consensu pietistarum cum Osiandro, quem rfius ex eo probare voluit, quia pietistæ studium reducendæ rebus nouandis prætexant: theologiam admirentur: cabbalam euehant: tres hominis struant: sanctitatem mere moralem et platonicam statum gratiæ et gloriæ confundant: fanaticisseant: compendia, symbola, iuramentum relinprobent: doctrinam de iustificatione corrumpant, di plurium aliorum errorum arguuntur:

inianis a IO. FR. MAYERO in tribus dissertationibus *nismo pietistarum*, circa indifferentismum religioertatem prophetandi: circa contemtum librorum orum: circa scripturæ sacræ auctoritatem et optierpretem, MDCCVI.

abaptistis a SAMVEL. SCHELVIGIO in *wigandia- st, anabaptismo Io. Wigandi, septem disputationibus*

ita

uerſæ lucem adſpexerunt: aliæ pro Bœſic
von M. Bœſens büchlein de termino ſalutis pe
in ſachen Io. Georg. Bœſens ſeligen, nebſt
ſonſt mit dem ſeligen mann vorgegangen;
relationis, was ferner mit ihm vorgegangen,
exierunt: aliæ contra Bœſium, videlicet: *g*
hælliſchen vorbericht vnd deſſen continu
wahrheit auf lügen, das iſt, gründliche wie
dem vorbericht vnd deſſen continuation ausge
wieder herrn Odern, Gorlic. MDCCI. 4.
grauſamen iniurien, ſo der auctor des ſo
vorberichts von des ſeligen Bœſens büchlein
wieder den ſeligen herrn D. Müller ausgeg
bet, MDCCI. 4. Edidit quoque SAMVI
SERVS, primus inter Bœſii aduerſarios
ſung des pietiſtiſchen geiſtes, welcher ſich in
ten, vornemlich aber in dem zu Halle ged
vnd deſſelben continuation verleumderiſch
Sorau. MDCCI. 4. et *kurtzen beweis, daß A*
uiniſt ſey. MDCCI. 4. Exorta de libello h
ſorauienſes ac Bœſium lite, decretum fu
academiis rogarentur, vellent ſententias ſu
ferre atque aperire, quid de eo ſtatuendu

…ELIVS non illi; ſed auctoribus commentario- …nſchuldigen nachrichten; ſiue ſamlung von alten …theologiſchen ſachen, cenſoribus ſuis, * reſpondit …fung der in den vnſchuldigen nachrichten ohnlangſt …relation von herrn D. Wagners herausgegebenen …ris, Hal. MDCCXXIII. 4. atque iterum cauſſam …it. ** Similis generis eſt: HIERONYMI BAHRII …antipietiſta, das iſt, wiederlegung der hœchſt ærger- …tiſterey aus des ſeligen herrn Io. Arnds ſchrif-

§. XLI.

… certamina eccleſiæ lutheranæ eaque magni …cum etiam tenent controuerſiæ *terminiſticæ*, …ſuum acceperunt a termino gratiæ ac ſalutis, …inibus poſito. De eo cum magnaanimo- …entia: per longius tempus: diuerſa ratione de- …llius quæſtionibus diſceptatum eſt ac multa ſcri- …ne partis in lucem prodierunt. Qui litis huius …ut præbuit primam illius materiam occaſionem- …uit, deum omnibus hominibus terminum gratiæ …m ita conſtituiſſe, vt ſi iſti reſipiſcant, ante- …minus ille abſoluatur, ab iis gratia ac ſalus … ſint impetrandæ; minus autem, vbi præſcri- …poris ſpatium ſine pœnitentia conficiatur. Sen- …e, neque recte ſatis; neque conſiderate propo- …to fuit impugnata.

…n omnibus hominibus terminum gratiæ peremto- …ſuiſſe, ſtatuit ac probare voluit IO. GEORG. BOE- … libello tituli huius: *terminus peremtorius ſalutis …, das iſt, die von gott in ſeinem geheimen rath ge- …adenzeit, worinnen der menſch, ſo er ſich bekehret, … werden; nach deren verfließung aber nachgehends …iß mehr gegeben wird*, Francof. MDCXCVIII. 12. MDCCI.

… *von alten vnd neuen theolog. ſachen*, 1720. p. 294.
… 1724. p. 882. vbi auctores contra ſcriptum hoc ſe de- …ļunt.
…ſ. *die einleitung in die religionsſtreitigk. der euangeliſchlutheri- … kirche, part.* I. p. 758. 975. *part.* II. p. 67. *part.* V. p. 74. ſq.

doctrinæ de termino gratiæ diuinæ, a
disseminatæ, fundamentum posuisse pri
formula: *terminus salutis humanæ peremt*

§. XLII.

IAM adducta dissertatio vitemberg
dedit Adamo Rechenbergio, pro termi
pugnandi, quumque ei Thomas Ittigius
logi hi iique collegæ hac de re acerrime
runt atque animorum adfectibus nimi
luculenta imbecillitatis humanæ docu
Nec tamen hi soli; sed etiam alii i
descenderunt ac vel ad Rechenbergium
accesserunt bellumque ipsum, ex quo ic
in longius tempus productum est. S
vtriusque partis, quæ in lucem exieru
numerum, mirum non est.

ADAMVS RECHENBERGIVS defend
num gratiæ diuinæ; eo autem modo, vt
Bœsio consentiret. Primum enim non
bus, vt Bœsius opinatus est; sed quibusd
num gratiæ diuinæ constitutum esse, stat
sint, nec adcurate distincteque; nec per
[illegible]

...bellum istum haud adprobandum esse: * II) vi-
... primum d. XVIII. ianuarii MDCXCIX. exaratum
... separatim editum, quod cum memorato lipsiensi
... III) *rostochiense*, d. III. april. MDCXCIX. compo-
... grauior censura in Bœsii libellum continetur,
...rum, quod periculosum sit: antiquis nouatianis
...tis faueat: scripturæ variisque fidei articulis
...: ** IV) *lipsiense* secundum d. XX. decembr.
... prioribus, quæ memoraui, contrarium, quum
...ius iudicant, sententiam Bœsii neque nouam
... falsam; sed auctoritatem scripturæ sacræ, libro-
...olicorum atque orthodoxorum ecclesiæ nostræ
...præ se habere: *** V) *vitembergense* secundum,
...uar. MDCC. quod paullo ante adducto lipsiensi
...ppositum ac separatim in lucem emissum est; *
...m auctor quidam contra illud: *einige kurtze an-*
... *vber das ohnlängst publicirte wittenbergische so-*
...*theologische responsum, dem leipzigischen in caussa*
...*t bestimmten gnadenziels entgegen gesetzet*, Lips.
... Prodierunt etiam: *responsa in sachen Io. Georg.*
... *der leipzigischen theologischen facultæt ersteres:*
Thomasens: der theologischen facultät zu Rostock:
... *der theologischen facultät zu Leipzig: M. Bœsens*
...*f das rostockische responsum, so er auf seinen tod-*
... *bey äusserster schwachheit annoch gestellet: endlich*
...*ion, was sonst mit dem seligen manne vorgegangen*,
...CC. 4. Post

... est responsum hoc in *den responsis in sachen Io. Georg.* ... Hal. MDCC. 4. editis, et in ITTIGII *antwort wieder die* ...*ylage Rechenbergs*, p. 8.

...esponsum hoc BOESIVS *apologiam* scripsit, quæ vna cum ...sponso locum obtinuit in *den responsis in sachen Io. Georg.* ... p. 43. et 73. Aduersus *apologiam* hanc rostochienses ...i ediderunt: *des in caussa bœsiana gegebenen rostockischen* ... *beschirmung, wobey ein zeugnis der wahrheit von der lehre,* ... *ieden menschen die thür der gnaden bis an sein lebensende* ...*stehe*, Rostoch. MDCCI. 4.

... in RECHENBERGII *ersten beylage zu dem deutlichen vortrag*

... id NEVMANNVS in *die erörterung der frage vom ter-* ...*salutis peremtorio* p. 92.

ratorum vindicare molitus est, Lipſ. MDC

VII. *Epiſtola ad Euſebium Pacianum ſup logos lipſienſes miſſa*, Lipſ. MDCCI. 4. Ed *Euſebii Paciani* nomine: * *epiſtolas irenic theologos lipſienſes, miſſas, additam et ad raeneticam*, eo conſilio, vt ſe exhibere Rechenbergium Ittigiumque in conc reduceret. At vero non omnibus Rechenbergius in adducta epiſtola de bo dubitat; arbitratur tamen, illum inanem quia veram quæſtionis controuerſæ ratio ſpectam habeat ac Rechenbergio tribuat numquam in mentem eius venerit:

VIII. *Epiſtola ad Andream Carolum, diſſertationis chryſoſtomianæ diluuntur*, co que epiſtolam, poſtea recenſendam:

IX. *Conſenſus orthodoxus cum verbo et probatiſſimis theologis, γνησίως lutheran cis antiquis, de gratiæ diuinæ termino, op nouaturientium per calumniam confict* MDCCI. 4.

X. *Richtige gegenantwort auf Io. Dan. antwort gegen die ihm wegen ſeines ausgeſe*

nem autem ac ſtatum non dilucide ac diſtincte
dit. Deinde fundamentum termini gratiæ diui-
luntatem dei, addit, non liberam, ad quam Bœ-
num hunc referre videtur; ſed conſequentem,
diciariam eſſe, adfirmat. Scripta, quæ RECHEN-
r de argumento hoc publicæ luci expoſuit iisque
no gratiæ diuinæ; diuerſa tamen ratione, vti iam
b eo definito, pugnauit, ſequentia ſunt:
ſertatio de *gratiæ reuocatricis termino*, Lipſ. MDCC.
ſcriptum controuerſiæ huius, ab eo editum, vbi
m, quam pertractauit, ita propoſuit: an deus ex
conſequente iudiciaria omnibus relapſis, apoſta-
tariis, obſtinatis, excæcatis et induratis peccato-
tiam reuocatricem vsque ad vitæ finem offerre
impertiri promiſerit; an vero pro ſapientia et
a, in conſilio æterno ex voluntate conſequente
ratiæ non iterandæ terminum conſtituerit? eius-
rem partem negauit; poſteriorem autem adfirma-

*utlicher vortrag der prophetiſch - apoſtoliſch - vnd
- lutheriſchen lehre von dem termin der von gott be-
nadenzeit*, Lipſ. MDCC. 4.
*ebt beylagen zu dem deutlichen vortrag der prophe-
toliſch vnd euangeliſch - lutheriſchen lehre von dem
er von gott beſtimten gnadenzeit*, Lipſ. MDCC.
quibus doctrinam ſuam de termino gratiæ diui-
Ittigium, Neumannum, Krackewitzium defendit
e eorum addidit: *theologiſche reſponſa von dem von
nten gnadentermin, aus vnuerwerflichen alten euan-
theologis zuſammen getragen vnd den heutigen neu-
gegen geſezt:*
*uſerate zur ſiebenden beylage, bey dem deutlichen vor-
prophetiſch - apoſtoliſch - vnd euangeliſch - lutheriſchen
dem termin der von gott beſtimmten gnadenzeit*,
CCI. 4. quorum tria ſunt, contra Ittigium edita.
um acceſſerunt: *Io. Olearii brief an Rechenberg we-
ms wieder ihn ausgeſtoſſenen iniurien*, et *kurtze vnd
tliche ablehnung der falſchen vnd vnuerantwortlichen
womit herr D. Ittig in ſeiner ſo genannten abgenö-*

§. XLIII.

NON ſolum inter Adamum Rechei mam Ittigium de termino gratiæ diu eſt; ſed etiam alii in idem certamen d uerſo tamen conſilio. Inter hos non runt ad ſententiam de termino gratiæ dam ac partes pro Rechenbergio ſuſ ab illis compoſita ſunt, ſcriptorum pl cem exierunt, vt vel plane nulla; v nomina præ ſe haberent.

In numero ſcriptorum, quæ pro I que ſententia de termino gratiæ diuina ſunt:

I. PAVLLI MATTHIAE ENGELI *Chriſt. Roſteuſcherum, eccleſiaſten gedan doxorum theologorum ſententia de gratia aduerſus nouaturienſium importunas velli* Lipſ. MDCC. 4. Auctor RECHENBER de *gratiæ reuocatricis termino*, quam pr tus, publicæ diſquiſitioni ſubiecerat, co diſputationem de *nouatianiſmo*, *cum di theologici de termino peremtorio gratiæ re*

ːrtatio de *officio ministri verbi paracletico*, Lipſ.
Rechenbergius iisdem de termino gratiæ diui-
quumque in illam cenſoria animaduerſio fa-
ea cum M. I. H. R. P. *caſtigatione* cenſorum
is deſcripta eſt: **
ꝛitatio theologica de reſeruatis diuinis, Lipſ.
er quæ etiam terminus gratiæ diuinæ refertur
enditur.
his Rechenbergii confutandis operam dedit
princeps illius aduerſarius atque oppugnator
æ diuinæ. Prodierunt illius:
*t von ieſu, dem guten hirten, ſamt einer vertbei-
uangeliſchen lehre von der allen ſündern bis an
ſtebenden gnadenthür*, Lipſ. MDCC. 4.
*rt auf D. A. R. erſte beylage zu fernerer ver-
r euangeliſchen lehre von der allen ſündern bis
n ſtebenden gnadenthür*, Lipſ. MDCCI. 4.
wort auf D. A. R. vierdte beylage, Lipſ.

*ort auf D. A. R. fünfte beylage, zu abermali-
ung der euangeliſchen lehre von der allen ſündern
d offen ſtebenden gnadenthür, auf inſtändiges be-
guten freundes ausgefertiget*, Lipſ. MDCCI. 4.
*ckungen vber D. A. R. ſiebende beylage, ſamt
an das hochwürdige miniſterium in Leipzig
hang etlicher theologiſchen reſponſorum*, Lipſ.

t zu ſeinen anmerckungen vber D. A. R. ſieben-
Lipſ. MDCCI. 4.
*abe zu dieſem inſerat, dadurch D. A. R. vorrede
ragen erläutert wird*, Lipſ. MDCCI. 4.
*nœthigte ſchutzſchrift, darinnen D A R. anderes
einer ſiebenden beylage kurtzlich beantwortet*
MDCCI. 4.
*atio diſputationis de ſtatu induratorum, in præ-
blicis ad beati D. Valentini Alberti* intereſſe re-

ldigen nachrichten 1706. p. 52.
41.

duo theologi esse dicuntur: *Franciscus* .
Io. Fischerus, sacrorum gubernator in Li

X. FERDINANDI HELFR. LICH
scripta eaque: *grundliche vnd bescheiden*
frage vom gnadentermin: wahre friedens
von dem gnadentermin, cum præfatione .
MDCCII. 4. quo scripto auctor pacem re
quumque Rechenbergius ab ea haud alie
eiusdem studia aduersariis illius: *sendsc*
Rechenbergen: hertzliche ermahnung an
von den bisherigen hæhnereyen in den stre
sen, vnd mehr vberzeugung, glimpf vnd
item: *freundliche bitte vm næhere erkla*
gnaden termin : sendschreiben an herr
Auctor quoque esse dicitur *der prufung*
sur et *der vnmasgeblichen gedancken, auf*
gesagt werden kœnne, daß die gnade gott
sancti operatrix et in vniuersum omnis
keinen terminum hat, in einem schreib
freund kürtzlich entworfen von einem, we
des gœttlichen worts mit fleis nachforschet,

XI. TYCHICI SIGOTERICI *christ*

gott bestimmten gnadenzeit, nach gelegenheit des . XII, 15 - 17. *gesamlet*, Berolin. MDCCI. 4. alia, vti sunt: *entscheidung eben dieser frage: g gegen Stoltzen : liebe zur wahrheit wieder genannte liebe zur wahrheit : consideration vber e vnd wahrheit*, Colon. MDCCII. 4. item *episto- m ad Ittigium*, Berolin. MDCCIII. 4. *gebuhren- derer von herrn D. Thom. Ittigen in der vor- lern theils seiner leichenpredigten ausgestossenen rreden, herrn D. Io. Oleario zur billigen beur- nem sendschreiben vorgestellet*, Berol. MDCCIV. 4. *an herrn D. Ittigen*, eodem anno :

I. F. *vnuorgreifliches bedencken vber herrn M. isens so genannte schriftmæsige vntersuchung der* Francof. MDCC. 4. quod Weisii scriptum, con- rgium editum, posthac commemorabo :

IENR. ALTMANNI *schriftmæsige vntersuchung Io. Georg. Neumann in Wittenberg gehaltenen* MDCCI. 4. orationis videlicet illius sacræ, ius dogma de termino gratiæ diuinæ confu-

rs gespræch, welches ein weltmuthiger politicus, thiger philosophus vnd ein freymuthiger paro- vber herrn D. Neumanns predigt : wie auch apii buspredigt von der versæumten gnade got- communiciret durch einen diener christi, der n bescheidentlich aus gottes wort geprufet, Lipf.

K. *bescheid vnd vnterricht auf herrn D. von ne antwort gegen herrn D. Rechenbergs dritte Rechenbergii* præfatione contra rostochienses theologos :

SIGISMVNDI BESSERITZII *schriftmæsige M. Zach. Grapii gehaltenen buspredigt*, Lipf. isdem : *spermologia niebenckiana ;* siue refu- kii, qui defensionem concionis Grapii tum Besseritzii examen susceperat, Lipf.

eiusdem: disputatio de *pœnitentia sera.* Vitemb. MDCC. *gründliche vntersuchung d* *so genannten termino gratiæ peremtorio ; o* *geheimen rath gesezten zeit vnd ziel der gnad* *hastigen sündern aufs fleißigste so wohl nach* *auch insonderheit nach denen bishero in Witt* *lectionibus publicis herrn D. P. L. Hanneke* *antwort gestellet von* M. H. K. W. Vitemb. M

III. IO. FECHTIVS, qui non solum di ius iam mentionem feci, de *termino gratiæ* MDCXCIX. ante controuersiam Rechenber iuris publici fecit; sed etiam edidit: *erw* *keit in dem streit von der einem ieden me* *todt offenstehenden gnadenthür*, Rostoch. MD

IV. SAM. SCHELVIGIVS in dissertat *nismo, tam veteri; quam recenti, cum v* *problematis theologici de termino peremtorio g* *descripto*, Gedan. MDCC. contra quam ENG ductam *epistolam* scripsit:

V. ALBERT. IOACHIM. VON KRAC *schriftmäßigen vntersuchung der lehre von* *göttlichen wiederrufenden gnade, dem deutlic* *D. Adam Rechenbergs entgegen gesetzet*, Rc

bensende wiederrufe vnd ob die wiederrufende gna-
r nur etliche angebe? Ien. MDCCIV. 4.

RCI CVNEI *missiue an herrn D. Ittigen : an-*
an denselben :

ASILII SCHMIDII *gebuhrende antwort auf*
tigs wiederholte lasterliche zanckfragen in seiner
antwort auf Marci Cunei an ihn gerichtete mis-
Adam Rechenbergs vorrede, Lipſ. MDCCIII. 4.
larer beweis wieder D. Neumannen vnd D. Itti-
e mit ihrer neuen vertheidigung ihrer falschen
sich vom huberianismo vnd puccianismo keines-
nacht, Lipſ. MDCCIV. 4.

s ende mit schrecken; oder der entsetzliche zu-
ser busueraechter vnd verstockter sunder, in vn-
en sehr erbaulichen aus berumter manner schrif-
engetragenen lehren, exempeln vnd ermahnungen,
welt zur warnung, die bus- vnd gnadenzeit nicht
n, vor augen gestellet, MDCC. 4.

EOPHILI IRENAEI *prüfliches gutachten an D.*
von dem von gott bestimten gnadenziel, qui ſen-
t de Frickii, Stolzii, Adami ac thuringi cu-
ptis contra terminum gratiæ diuinæ, ac Rechen-
ortatur, vt desinat, contra hoſtes ſuos pugna-
ille ſe ſuamque cauſſam ſatis defendiſſet:

ines christlichen vnd vernunftigen euangelischen
Schlesien kurtzer entwurf, wie die neulich ange-
re von dem termino salutis humanæ peremtorio
verstehen, nebst einer epistel eines christlichen va-
n sohn von der materie, Lipſ. MDCC. 4.

Christliches gespraech zwischen einem pfarrer vnd
e von den vrsachen, woher der lehre von dem ter-
m gott denen verstockten sundern bestimten gna-
vielfaltig wiedersprochen wird, aufgesetzet von
. K. Lipſ. MDCC. 4.

Excerpta; oder anmerckungen aus einem discours
neuen schweren vnd sehr intricaten controuers de
tia et salutis, MDCCI.

gium ferre. Ad eum profligandum vari
fuit: de *termino gratiæ ante mortem*, MDC(
nem terminiſtici erroris, MDCCII. de *reſeru*
bus terminiſtarum, eodem anno: *terminiſt*
tem, MDCCVI. item: *demonſtrationem*, *Rec*
ſolidæ diſputationis regulas turpiter neglexi

XIII. GEORG. FR. NIEHENCKIVS,
Grapii ſuſcepit in *der gründlichen vertheid*
ten ſache, welche herr Zachar. Grape wieder
berg hat, worinnen das vntheologiſche neuiah
wortet vnd des M. Beſſeritzens prüfung wie
geſetzet wird, Roſtoch. MDCCI. 4. prætere
uit de *matæologia terminiſtarum*, Gryphiswa

XIV. CHRISTIANI GOLTBACH i
doch gründlichen beantwortung des neulich g
geſprächs eines pietiſtiſchen mannes vber herr
manns vnd herrn M. Zach. Grapii neulich g
ten, MDCCI. 4.

XV. MART. CHRIST. SEELMANN
remtorio exterminato, bey einem durch rad
richteten armen ſünder, wie dieſer zwar auf
rede eines P. mit verzweifelung gerungen;
vnterricht eines I. frölich vnd ſeelig verſchieden

ıtio de *officio ministri verbi paracletico*, Lipſ.
:chenbergius itidem de termino gratiæ diui-
uumque in illam cenſoria animaduerſio fa-
a cum M. I. H. R. P. *caſtigatione* cenſorum
deſcripta eſt: **

atio theologica de reſeruatis diuinis, Lipſ.
quæ etiam terminus gratiæ diuinæ refertur
ditur.

s Rechenbergii confutandis operam dedit
inceps illius aduerſarius atque oppugnator
diuinæ. Prodierunt illius:

*von ieſu, dem guten birten, ſamt einer vertbei-
ngeliſchen lehre von der allen ſündern bis an
benden gnadenthür*, Lipſ. MDCC. 4.

*auf D. A. R. erſte beylage zu fernerer ver-
euangeliſchen lehre von der allen ſündern bis
ſtehenden gnadenthür*, Lipſ. MDCCI. 4.

rt auf D. A. R. vierdte beylage, Lipſ.

*t auf D. A. R. fünfte beylage, zu abermali-
ıg der euangeliſchen lehre von der allen ſündern
offen ſtehenden gnadenthür, auf inſtändiges be-
ten freundes ausgefertiget*, Lipſ. MDCCI. 4.

*ungen vber D. A. R. ſiebende beylage, ſamt
an das hochwürdige miniſterium in Leipzig
ıng etlicher theologiſchen reſponſorum*, Lipſ.

zu ſeinen anmerckungen vber D. A. R. ſieben-
ɔſ. MDCCI. 4.

*e zu dieſem inſerat, dadurch D. A. R. vorrede
gen erlæutert wird*, Lipſ. MDCCI. 4.

*:thigte ſchutzſchrift, darinnen D. A. R. anderes
ner ſiebenden beylage kurtzlich beantwortet*
DCCI. 4.

*io diſputationis de ſtatu induratorum, in præ-
icis ad beati D. Valentini Alberti* intereſſe re-

 ligio-

igen nachrichten 1708. p. 52.

ſententia ſua accepit, altorfinum, ratisbonenſe, vlmenſe
coſurtanum et auguſtanum, hæcque adiecit *den anme*
gen vber D. A. R. ſiebende beylage, Lipſ. MDC
Roſtochienſes plura illorum collegerunt, eaque guſtr
ſe, lubecenſe, luneburgenſe, ſtralſundenſe, dantiſc
wismarienſe, gryphiswaldenſe, ſtetinenſe, miniſterii
chienſis, et ſuerinenſe. Exſtant iſta in *des in cauſſa l*
gegebenen roſtockiſchen reſponſi nothwendigen vnd ſchrifte
beſchirmung, *wobey ein vbereinſtimmendes zeugnis der*
heit von der lehre, daß einem ieden menſchen die th
gnaden bis an ſein lebensende offenſtehe, Roſtoch. MDC

Poſtquam Itrigius memorata reſponſa iuris publici fe
RECHENBERGIVS animaduerſiones in iſta ſcripſit i
achten beylage zu dem deutlichen vortrag, ſpeciatim in ſ
furtenſe, cuius quum auctor eſſet IO. DANIEL A
LARIVS, hic, vt cauſſam ſuam ageret, diuulgauit: *h*
dene antwort; RECHENBERGIVS autem oppoſuit:
tige gegenantwort, *nebſt erörterung gewiſſer fragen*, *a*
beylegung dieſes ſtreits aufgeworfen worden, *vnd einer v*
von herrn D. Andreas Kuhns ausgegebenen vnterricht,
MDCCII. 4. Idem reſtitit reſponſo lubecenſi, id qu
vindicaretur, prodiit: *rettung des lubeckiſchen reſponſi;*
DINAND. HELFR. LICHTSCHEIDIVS autem e
wahre friedensmittel in dem ſtreit vom gnadentermin
veranlaſſung der von einem ehrwürdigen miniſterio zu l
ſo genannten rettung ihres reſponſi gegen D. Adam Reche
ihnen ertheilte prüfung. * Lubecenſes iteratam defenſi
reſponſi ſui ſuſceperunt ac THOMAS HONSTEDIV
lucem protulit: *beweis zu der rettung des lubeckiſch*
ſponſi; ſed et hoc ſcriptum impugnatum eſt in M. G. W.
gründlichen beweis, *daß herr M. Thomas Honſted wahrhe*
vnſchuld in ſeinem neulichen grundloſen beweis abermal
diget, *nebenſt herrn D. Rechenbergs*, *vor- vnd anrede a*
herrn Lübecker vnd beygefügten XX. *fragen an herrn*
ſtor Winckler vber ſeinen brief an herrn D. Fechten,
DMCCIII. 4.

---

* in *den geiſtreichen ſchriften part.* II. p. 333.

...*gott bestimmten gnadenzeit, nach gelegenheit des* ...r. XII, 15- 17. *gesamlet*, Berolin. MDCCI. 4. ...alia, vti sunt: *entscheidung eben dieser frage:* ...*ung gegen Stoltzen : liebe zur wahrheit wieder* ...*genannte liebe zur wahrheit : consideration vber* ...*be vnd wahrheit*, Colon. MDCCII. 4. item *episto*...*ium ad Ittigium*, Berolin. MDCCIII. 4. *gebuhren*...*g derer von herrn D. Thom. Ittigen in der vor*...*dern theils seiner leichenpredigten ausgestossenen* ...*terreden*, *herrn D. Io. Oleario zur billigen beur*...*einem sendschreiben vorgestellet*, Berol. MDCCIV. 4. ...*e an herrn D. Ittigen*, eodem anno:

... S. F. *vnuorgreifliches bedencken vber herrn M.* ...*eisens so genannte schriftmasige vntersuchung der* ... Francof. MDCC. 4. quod Weisii scriptum, con...ergium editum, posthac commemorabo:

HENR. ALTMANNI *schriftmasige vntersuchung* ...*n Io. Georg. Neumann in Wittenberg gehaltenen* ...f. MDCCI. 4. orationis videlicet illius sacræ, ...anus dogma de termino gratiæ diuinæ confu-

...*hrs gesprach*, *welches ein weltmuthiger politicus*, ...*uthiger philosophus vnd ein freymuthiger paro*...*s vber herrn D. Neumanns predigt: wie auch* ...*rapii buspredigt von der versaumten gnade got*...*communiciret durch einen diener christi*, *der* ...*ten bescheidentlich aus gottes wort gepruset*, Lipf.

... K. *bescheid vnd vnterricht auf herrn D. von* ...*eine antwort gegen herrn D. Rechenbergs dritte* ... *Rechenbergii* præfatione contra rostochienses ...s theologos:

... SIGISMVNDI BESSERITZII *schriftmasige* ...*n M. Zach. Grapii gehaltenen buspredigt*, Lipf. ...iusdem: *spermologia niebenckiana*; siue refu...ckii, qui defensionem concionis Grapii ...actum Besseritzii examen susceperat, Lipf.

NEST. LOESCHERVS in *dem vollstændig*
no ** atque alii. At vero caussam
HENRIC. LYSIVS in *synopsi controuersia*
LANGIVS in *antibarbaro:* * auctor, q
M. I. H. R. P. nomen indicare voluit,
ablehnung der læscherischen verleumdung
Adam Rechenbergen. ** Hæc sufficiant
uersiæ terminilticæ. ***

---

* p. 133. et in *supplemento synopseos* p. 72.
** *part.* I *cap.* 7. et in *den vnschuldigen nachricl*
*** p. 329.
* *tom.* II. p. 739. vbi est *M. I. H. R. P. orthodo* *termino gratiæ reuocatricis aduersus φλυας* quam antea memoraui.
** exstat in LANGII *abgenœthigter vœlligen absc* *ten vollstændigen Timothei Verini* p. 178.
*** de lite hac pluribus egi in *der einleitung in di* *der euangelischlutherischen kirche, part.* II. p. istam pertinent, scripta percensui. Eorun gulares catalogos edendos curarunt Ittigi Prodiit: *kurtzer bericht von der heutigen c* *salutis humanæ peremtorio; oder der lehre* *von gott bestimmten gnadenzeit, wie solche a* *her fortgesetzt worden, samt einem catalog* *che vom anfang dieser controuers bis ietz*

lebensende wiederrufe vnd ob die wiederrufende gna- *der nur etliche angebe?* Ien. MDCCIV. 4.

MARCI CVNEI *missiue an herrn D. Ittigen: an-* *e an denselben:*

BASILII SCHMIDII *gebuhrende antwort auf* *Ittigs wiederholte lasterliche zanckfragen in seiner* *ten antwort auf Marci Cunei an ihn gerichtete mis-* *D. Adam Rechenbergs vorrede*, Lipſ. MDCCIII. 4.

klarer beweis wieder D. Neumannen vnd D. Itti- *sie mit ihrer neuen vertheidigung ihrer falschen* *rey sich vom buberianismo vnd puccianismo keines-* *gemacht*, Lipſ. MDCCIV. 4.

Das ende mit schrecken; oder der entsetzliche zu- *bloser busueraechter vnd verstockter sunder, in vn-* *chen sehr erbaulichen aus berumter manner schrif-* *mengetragenen lehren, exempeln vnd ermahnungen,* *welt-zur warnung, die bus- vnd gnadenzeit nicht* *men, vor augen gestellet*, MDCC. 4.

THEOPHILI IRENAEI *prüflickes gutachten an D.* *erg von dem von gott bestimten gnadenziel*, qui ſen- fert de Frickii, Stolzii, Adami ac thuringi cu- ſcriptis contra terminum gratiæ diuinæ, ac Rechen- hortatur, vt deſinat, contra hoſtes ſuos pugna- m ille ſe ſuamque cauſſam ſatis defendiſſet:

I. *Eines christlichen vnd vernunftigen euangelischen* *s in Schlesien kurtzer entwurf, wie die neulich ange-* *lehre von dem termino salutis humanae peremtorio* *zu verstehen, nebst einer epistel eines christlichen va-* *seinen sohn von der materie*, Lipſ. MDCC. 4.

II. *Christliches gesprach zwischen einem pfarrer vnd* *kinde von den vrsachen, woher der lehre von dem ter-* *von gott denen verstockten sundern bestimten gna-* *so vielfaltig wiedersprochen wird, aufgesetzet von* C. M. K. Lipſ. MDCC. 4.

III. *Excerpta; oder anmerckungen aus einem discours* *dieser neuen schweren vnd sehr intricaten controuers de* *ino gratiae et salutis*, MDCCI.

Bekanntnis vom herrlichen reich christi vnd der [illegible] *verbundenen ersten auferstehung*, *zum vnterricht aus* [illegible] *mittelbaren worten der heiligen schrift vnd nach dem* [illegible] *der wahrheit*, *in frag vnd antwort gestellet*, Mag[illegible] MDCXCIII. 4.

Erlauterung der bekanntnis von dem zukünftigen herrl[illegible] *reiche vnd der damit verbundenen auferstehung*, Fr[illegible] MDCXCV. 4. *

Oeffentliche bezeugung fur der ganzen euangelischen [illegible] *daß das reich iesu christi*, *welches ich*, *Io. Wilhelm P*[illegible] *D. aus apocal. 20. behaupte*, *weder mit den alten ketz*[illegible] *irthumern des Cerinthi; noch mit den iudischen fabel*[illegible] *gemeinschaft habe: ingleichen daß daßelbige nicht geg*[illegible] *siebzehnden artickel der augspurgischen confession* [illegible] MDCXCV. 4.

Nubes testium veritatis de regno christi glorioso, *in* [illegible] *tuba futuro*, *testantium*, libris tribus, Franc. MDCXCVI. 4

Wichtigkeit der verkundigung des reichs christi in [illegible] *sten auferstehung zum reich*. Francof. MDCXCVI. 4.

Hochzeit des lammes vnd der braut, *aus dem* XXV. [illegible] *Matthæi in der parabel von den funf klugen vnd funf th*[illegible] *ten iungfrauen vorgestellet*, Offenbac. MDCCIX. 8.

Petachia; oder die neu geœfnete bibel, *darinnen ch*[illegible] *durch vnd durch zu finden*, *zur freude der kindlein im* [illegible] *vber das geœfnete wort gottes in vnterschiedlichen be*[illegible] *tungen*, *so meistentheils die lezten zeiten betreffen*, [illegible] *stellet*, Francofurt. MDCCXVI. 4. ad quem librum co[illegible] bendum Petersenius eo animo accessit, vt mysticam [illegible] pturæ sacræ interpretationem institueret eiusque hist[illegible] ritus atque effata ad peruersas opiniones suas viol[illegible] traheret, non solum de regno christi in terris glori[illegible]

---

anno MDCXCI. *postea consistorio cellensi obtuli*, *quod post*[illegible] *anno* MDCXCII. *me inscio*, *ab helmstadiensibus et quidem* [illegible] *bus locis contorte et mutilate vulgatum est*, in *nube testium* [illegible] *tatis de regno christi glorioso*, *libr.* III. p. 178.

* *vnschuld. nachricht.* 1713. p. 750.

** FABRICII *histor. bibliothec. part.* IV. p. 480.

... inter Rechenbergium atque Ittigium, edidit dis-
...em de *termino salutis humanæ peremtorio*, Vitemb.
...-maxime contra Spenerum, quam antea memoraui.
...lia illius scripta sequuta sunt, eaque: 1) *disputatio,*
... *controuersia in hypothesi de termino salutis perem-*
...*luitur et orthodoxa adsertio defenditur*, Vitemb.
...conscripta, postquam ei obiectum fuerat, ratio-
...æstionis controuersæ ab illo praue ac peruerse pro-
...n esse: 2) *erœrterung der frage vom termino salutis*
...*rio; oder der von gott bestimten gnadenzeit, bene-*
...*um theologischen wittenbergischen responso*, Vitemb.
...4. quod scriptum complectitur germanicam inter-
...onem vtriusque dissertationis Neumanni, a me ad-
... 3) *ausfuhrliche erœrterung der frage vom gœttlichen*
...*ermin, worinnen herr D. Adam Rechenbergs so ge-*
...*andere beylage durchgehends beantwortet vnd dabey*
... *seinen bisherigen schriften die vornehmsten ausfluchte*
...*bet: aus gottes wort geprufet: nach der kirchen con-*
...*urtheilet vnd frageweise wiederleget worden*, Vitemb.
... 4. quo libro Neumannus duas dissertationes suas,
...HENBERGIO in *der andern beylage* impugnatas, de-

Accessit: IO. DEVTSCHMANNI *anhang von eben streitfrage* hæcque adpendix itidem contra Rechen-
...m scripta est, quum hic testimonium pro se ex
...SCHMANNI *methodica repetitione confessionis augu-*
...d tulisset: 4) duæ dissertationes: altera de *præconio*
... *euangelii, in praxi adsidue coniungendo:* altera de
... *gratiæ diuinæ, non nisi cum morte hominis elabente*,
...berg. MDCCI. In priore Neumannus scripsit, Re-
...rgium statuere, euangelium non semper cum lege
...iungendum esse, vt vtriusque diuinum verbum ho-
...s simul traderetur, quod autem ille, veluti calum-
...ropulsauit in *der siebenden beylage zu dem deutlichen*
...: 5) *predigt aus dem euangelio trinitat.* XXII. *in wel-*
... *erweiset, daß dem beharrlich verstockten sunder in*
...*adenreich christi die gnadenthur nicht verschlossen wird*,
...berg. MDCC. 4. cui orationi scripta quædam opposita
... antea a me commemorata: 6) disputatio de *mensu-*
...*atorum impleta*, Vitemb. MDCCII.

II.

publici fecit: *endliche erklärung gegen be* *Wolfium, wie auch gegen alle, welche theils* *lästerlicher; theils mit zänckischer vnd* *ihn vnd die von ihm bekannte wahrheit de* *beuorstehenden reiches iesu christi bisher a* *mal vor alle mal öffentlich gethan vnd ans* deb. MDCXCIII. 4.

II. GEBH. THEODOR. MEIERVS, q pſit programma de regno chriſti glorioſo i Peterſenium; ſed etiam in cœpto cer eſt atque alia ingenii monimenta aduerſ gauit. Quum enim PETERSENIVS in *iuſtam animaduerſionem, qua Geb. Theodo* *regnum ieſu chriſti, in ſeptima tuba promiſſu* *quodam infelici prorſus et vano conatu ſe* *prophetarum et apoſtolorum refutatur,* Fra oppoſuit MEIERVS *caſtigationem animad* Helmſtad. MDCXCIII. 4. ac præter hanc, *profligatum,* Helmſt. MDCXCII. 4. *ſolida* *trouerſiarum circa chiliaſmum,* ibidem MI *liaſmum abſolutiſſimum,* eodem loco atqu

III. CASP. HERMANN. SANDH *epiſtolæ* quædam contra Peterſenii chiliaſ hic autem reſpondit: in *dem feſten grund*

ZACHAR. GRAPIVS, qui in lucem emisit: *ein- und denen heutigen neulingen entgegen gesezten vn- von der versäumten gnade gottes, in einer bus-pre- den text Rom.* II, 11. *mitgetheilet*, Rostoch.

IO. PETR. GRVNENBERGIVS in disputatione *pra mole peccati superabundanti e Rom.* V, 20. Ro- MDCCI.

ELIAS VEIELIVS, qui composuit: *dissertatio- clesiasticam, qua decantatum Io. Chrysostomi dictum: peccasti, millies pœnitentiam age, ex antiquis ecclesia latinæ doctoribus illustratur et roboratur, ad quæstio- termino salutis et gratiæ reuocatricis placide deter- accommodatam*, Vlm. et iterum Lipſ. MDCCI. 4. Aduersus illam RECHENBERGIVS adnotauit in *epistola ad Eusebium Pacianum;* VEIELIVS au- dit: *epistolam ad amicum de iniquiore censura viri in dissertationem chrysostomianam*, Vlm. MDCCII.

CHRIST. WEISIVS in *der schriftmäßigen vnterſu- der lehre von dem termin der gnadenzeit vnd wie lange gnadenthür zur buſſe offen bleibe*, MDCC. 4.

IO. GOTTL. STOLTZIVS, qui, se Rechenbergii tiam de termino gratiæ diuinæ improbare, declara- *der antwort vnd censur vber das prüfliche gutachten Theophili Irenai*, Francof. MDCCII. 4. in *der liebe zur it vnd vertheidigung der lehre von der allen sündern benden gnadenthür*, Altenb. MDCCII. 4. in *der lezten tion vber Papens consideration*, Altenb. MDCCIII. 4. *ola ad Richterum de pœnitentia induratorum*, Vitemb. 4.

CHRISTIAN. REINECCIVS, cuius in lucem t: *vniuerſæ de termino gratiæ peremtorio controuerſiæ epi-* Lipſ. MDCCIII. 4. Liber est satis amplus ac copiosus, omnia fere complectitur, quæ ad historiam ac dogma tionis de termino gratiæ pertinent, ex tot vtriusque scriptis collecta. Constat is quatuor sectionibus. earum exponitur de ortu ac progressu litis huius: de statu controuersiæ: tertia de argumentis, quibus terminum gratiæ peremtorium pugnatur, ac quarta

de

der worte christi Io. v, 25. *vnd des engels*
auch des heiligen Lactantii wegen des
Francof. MDCXCVI. 4. *die ausbreitung de*
tern zeit, aus Iesai XI. *vnd Micha* IV.
Koch, der den Cerinthum von dem fleischlich
freyen; hergegen den Campanellam zum a
ren, suchet, Francof. MDCXCVII. 4.

X. CHRIST. GOTTLIEB. KOCHIVS
contra Petersenium eiusque chiliasmum
labyrinthus chiliastarum inextricabilis, MD
iudaizans, sine auctoris nomine, MDCXC
vnd himlische offenbarung, betreffend das t
eodem anno: *desperata chiliasmi caussa*,
vnd dessen liebste des plagii vberführet bl
ausbreitung der kirche in der leztern zei
ters Christoph. Kochii chiliastæ plagiario en
antwortet: seiner nubis testium veritatis
tes buch durchgegangen vnd viele fauten
werden, Magdeburg. MDCXCVII. 8. Libr
poneretur: *die thorheit eines iünglings*,
Kochs desperata chiliasmi caussa entdeckt, d
vnd seiner liebsten guter nahme wieder dess
gen vnd falsche auflagen gerettet wird, Ma

te mit einigen erläuterungen wiederholet vnd dargestellen. MDCCI. 4. Separatim quoque prodiit: PHI- NICOLAI *antwort auf die frage: ob die gnaden thür lebern bis an den tod offen stehe?* Lipſ. MDCCI. 4.
II. MICHAEL MVLLERVS in *exercitatione theolo- poenitentia indurati,* Tubing. MDCCI. 4.
III. GABR.WIMMERVS in *der wiederlegung des gesprächs n einem pfarrherr vnd kirchkinde,* Lipſ. MDCCI. 4. et *defension seiner wiederlegung*, ibidem MDCCII. 4.
X. Præter iam memorata ſcripta, contra terminum diuinæ prodierunt: ANDR. KVHNII *vnterricht der streitigen gnadenzeit,* Vitemb. MDCC. 4. *diſſenſus Rechenbergii ab orthodoxis electoralibus in puncto de diuina, absque termino, in vltimum terminum decur-* MDCCI. 4. SONNTAGII et SCHELVIGII *confuta- trinæ de termino,* vbi ſententia vtriusque de termino diuinæ coniunctim exhibetur, quam ille in *animad- ſus in fanaticiſmum;* hic autem in *ſynopſi controuer-* tulerat: *der bey dem ietzigen sehr schädlichen streit ino gratiæ durch einige vnbedachtſame reden, sonder- der neulich von D. A. Rechenberg gehaltenen diſputation* atus primo falſo *sehr beleidigte vnd heftig darüber le Vrbanus Rhegius,* MDCCI. 4. Quæ LOESCHERVS, ANNVS atque alii hac de re publicarunt, program- imitto.

§. XLV.

: eadem cauſſa multa reſponſa ordinum theolo- ac miniſteriorum conſcripta ſunt, non ſolum eſius, auctor litis huius, viueret; ſed etiam poſt illius in progreſſu controuerſiæ, inprimis ab It- oſtochienſibus collecta ac publicata. Illis tamen ergius alia oppoſuit ac de quibusdam, quæ con- ntiam de termino gratiæ diuinæ data fuerant, s facta eſt diſputatio huiusque nonnulla ſcripta : partis prodierunt.

ſponſa, viuo Bœſio. de libello eius litteris mandata :dita. antea percenſui. Nunc ea adiungo, quæ poſt eius acceſſerunt. Ittigius quinque eorum pro ſen-

mine; is tamen Wincklerus esse dicitur. Inter l
genses theologos non solum cum Winckleto ac
Petersenius pro chiliasmo suo dimicauit; sed eti
Vackio, quo spectat liber eius: *kurtzer vnd gr*
beweisthum des chiliasmi sancti apocalyptici, in einer e
anrede an den herrn M. Io. Vake, aus heiliger schrift
wiedertreiblichen gründen dargestellet, MDCXCIV. 4.

XII. IO. GEORG. NEVMANNVS, qui *tract*
chiliasmo subtilissimo, supra memoratum, maxime
Spenero opposuit; simul autem in eo contra Pete
disputauit hicque vt caussam suam ageret, in lucen
regnum christi defensum contra Io. Georg. Neumann
que, in quo simul demonstratur, tantum abesse, vt docti
de regno christi glorioso sit contra fidei articulos, vt i
rumdem absque huius cognitione secundum totam ex
suam digne intelligi possit, MDCXCVIII. 4.

XIII. ERDMANN. NEVMEISTERVS, qui, p
perceperat, Peterlenium errorem de regno chr
rioso in Lusatia, Silesia atque aliis locis disseminar
tibus eius obuiam iuit atque ad publicum
transtulit duas orationes sacras, sub inscriptior
kinder gottesdienst vnd D. Petersens irthumer,
MDCCVIII. 4. PETERSENIVS contra eum edidit:
thige anrede an den reichsgrafen von Promnitz - Sor
des Erdmann Neumeisters, darinnen er als ein lugner
leumder vberfuhret wird, MDCCVIII. 4. ac præt
scriptum aliud, cuius titulus est: *vnfug zweyer*
tendenten zu Zerbst vnd Sorau, D. Feustkings vnd
sters in ihrem sectengeist dem anhalt zerbstischen gesa
vorgestellet. Ad vtrumque Petersenii scriptum, ı
ductum, NEVMEISTERVS operam suam contu
animo, vt id confutaret, atque emisit: *freymuthig*
rede gegen Io. Wilh. Petersens freymuthige anrede
reichsgrafen von Promnitz Sorau in puncto des ı
Gœrlic. MDCCIX. 4.

XIV. IO. FECHTIVS, qui in programmate
de Petersenio adnotauerat, eum quidem ab ordi
logorum rostochiensium dignitatem titulumque

ttigius responsa theologica, pro sententia eius
, ad vsum publicum transtulit; ita et RECHEN-
eodem modo consulere sibi ac caussam suam tueri
Emisit ille: *die achte beylage zu dem deutlichen vor-*
ue adiecit: *theologische responsa von dem von gott*
gnadentermin, *aus vnuerwerflichen alten euangeli-*
logis zusammen getragen vnd den heutigen neulin-
gen gesetzet, Lips. MDCCI. 4. Opponere voluit
res theologos recentioribus, qui Ittigio suffragati
, Lutherum, Hunnium, Hutterum, Færsterum,
, Kunadum, Balduinum, Franzium, Lyserum,
nnum, Meisnerum, Martini, Quenstedtium,
annum, Hannekenium, omnes doctores vitem-
. Addit rostochienses, Tarnouios, Varenium,
um, Kœnigium, Mullerum: hafnienses eosque
ndum, Lasgenium: argentoratenses, Io. Schmid-
annhauerum, Sebast. Schmidtium: ex ienensium
erhardum, Glassium, Mylium, Musæum, Baye-
plures alios, nimirum dresdenses, virtembergen-
bingenses: norimbergenses, altorfinos, giessenses,
enses, silesios, ratisbonenses. Magna igitur di-
horum omnium testimonia collegit.

§. XLVI.

EA denotaui, Spenerum habitum esse aucto-
entiæ de termino gratiæ diuinæ ac per conse-
quoque controuersiæ, de ista exortæ, post-
sius eum sequutus sit. Sed defendit se ab
is suis ac singulari scripto declarauit, qualem
inæ terminum ipse statuat. Ii quoque confu-
qui dogma hoc inter errores pietistarum, vti
, retulerunt idque esse notam pietismi, aliis
persuadere.

GEORG. NEVMANNVS in duabus dissertationibus,
ino salutis humanæ peremtorio ac de *statu controuer-*
ypothesi de termino salutis peremtorio, quas antea re-
, Spenerum, veluti antesignanum Bœsii, adgressus
non neglexit autem ille defensionem. Prodiit:
PPI IACOB. SPENERI *gericht der verstockung*, *in*

programmate de *chiliaſmo Nepotis* Gieſſ.
prodiit. *

Quam altas radices habuerit pe
quodam chriſti glorioſo in Peterſe
tum is ſtudium in iſta defendenda poſue
pro ea, tamquam principali doctrina re
pugnauerit: quantam vim in ſcript
cuerit ac quam peruerſe eamdem ſit in
rori ſuo auctoritatem conciliaret, ſcrip
monſtrant, quæ enarraui. ** Nec ſolus
liaſmi defenſor; ſed etiam coniux eius
NORA, nata ex nobili familia ab et in
partes ſuſcepit ac marito opem adtulit
commentarii in *apocalypſin Ioannis* eumqu
vt ex iis, quæ de rebus futuris Ioanni
baret, regnum chriſti glorioſum firm
ſpectandum eſſe. Prodiit ille ita inſcri
grundlicher verſtændnis der heiligen offenb
welche er ſeinem knecht vnd apoſtel Ioann

---

* præter adducta ſcripta, alia, itidem chiliaſ

-ſandt vnd gedeutet hat, ſo fern ſie in ihrem eigentlichen -zten prophetiſchen ſinn vnd zweck betrachtet wird, vnd -ihrer vælligen erfüllung in den allerlezten zeiten, denen -ir nahe kommen ſind, græſtentheils noch beuorſtehet, Franc. -DCXCVI. fol. * Quæ in commentario hoc late ediſſeruit, -poſtea veluti in epitomen redegit ac breuius monſtrare -oluit, in *Ioannis apocalypſi* cum regnum mille annorum; -m reſtitutionem omnium rerum prædici. Eam in rem -ublicæ luci expoſuit: *verklærte offenbarung ieſu chriſti*, -uting. MDCCVI. 8. **

§. XLIX.

PRAETER Peterſenium, alii in errorem peruerſi -iaſmi inciderunt atque itidem ſtatuerunt, regnum -iſti, in his terris per mille annos duraturum, ex-ctandum eſſe, idque tam glorioſum, vt ciues eius -gna felicitate frui: ſine peccato viuere: omni cala-ate carere ac mortalitatis penitus expertes eſſe de-ent. Conſenſerunt cum Peterſenio eumque ſequuti ſunt,

* vide FEVSTKINGII *gynæceum hæretico-fanaticum* p. 458. ſqq. vbi plura de *commentario* hoc habentur.

** hiſtoriam controuerſiæ huius ac quæ ad illam pertinent, ſcriptorum illuſtrant: *Peterſens lebensbeſchreibung*, quam ipſe litteris mandauit, Hal. MDCCXVII. et iterum MDCCXIX. 8. ac coniugis eius *leben, von ihr ſelbſt mit eigener hand aufgeſetzet, das als ein zweyter theil zu ihres eheherrn lebensbeſchreibung beygefugt werden kan*, Hannouer. MDCCXVIII. et MDCCXIX. 8. Contra illius narrationem de vita ſua prodiit: BENIAM. BLVMLERI *ablehnung derienigen falſchen auflagen, womit D. Peterſen in ſeinem nur neulichſt publicirten lebenslauf ihn beſchweret hat*, MDCCXVIII. 8. ac quum PETERSENIVS edidiſſet: *kurtze abfertigung wieder eine falſche ablehnung der auflagen*, reſpondit ille in *dialogo* quodam, MDCCXIX. PETERSENIA iam libello ſuo: *hertzensgeſpræch mit gott*, notitiam de vita ſua adiecerat, antequam adductum commentarium de eadem iuris publici faceret. In *nube teſtium veritatis* eiusque fine p. 178. PETERSENIVS quædam ſuorum ſcriptorum, præcipue de regno chriſti glorioſo cenſuit. De eadem lite copioſe expoſui in *der einleitung in -religionsſtreitigkeiten der euangeliſchlutheriſchen kirche part.* II. p. 591. ſqq.

glu·kseligere welt vnd zeit zu hofen sey? N
cuius scripti vtramque quæstionem auct
regnum mille annorum statuit, qual
Quædam illius exempla hunc titulun
vorstellung des aufzuklærenden tages bey
Postea in lucem emisit: *dienliche nachr*
oder was die so genannten pietisten eigentl.
glauben, MDCC. atque ibi iterum de reg
so pluribus egit ac pro eodem contra ad
Quum enim GEORG. HERMANN. GIBLE
vnuorgreiffliche gedancken von dem erfun
termino des iungsten gerichts, MDCCII. I
WICHIVS in *dem aufrichtigen bedencke.*
lehrs erfundenen wahrhaftigen terminum
richts ac quia in scripto hoc adgressu
CHRISTIAN. EILMARVM; hic auten
der anatomie der pietistischen fledermaus
MDCCIV. 4. prætereaque euulgabat:
L. Klettwichs ganz vnsinnige raserey, KLE
dit: *kurtze vnd bescheidentliche vntersu*
RVS eum denuo oppugnauit in *Stifelio*
L. Klettwichs schwærmerey vnd verleumd.
langensaltzischen schwærmer Esai. Stifelio:

de pœna diabolorum ac damnatorum hominum, finienda: de corpore christi cælesti, atque

der heiligen offenbarung, MDCCXVIII. 8. vbi vult, sententias de regno christi mille annorum: tione omnium rerum: de æterna christi humana tes præbere ad apocalypsin Ioannis aperiendam:

thur, *womit die cammer der offenbarung Ioannis*, Francof. MDCCXVIII. 4. quod scriptum commumenti est cum paullo ante adducto: *schlussel der ng*. Monimenta ingenii, quæ iam recensui, dogmatica sunt; plura alia autem eaque polemisenius ad posteros transmisit atque ad id compoperuersa dogmata sua ab aduersariis defenderet. sint, ex nunc sequenti syllabo eorum perspicien-

§. XLVIII.

TI fuerunt, qui Petersenii opinionem de sti, per mille annorum spatium duraturo, imatque ostenderent, illam esse falsam eique sacram refragari; testimonia autem, quæ pro tur, peruerse sumi atque explicari. Contra vt caussam suam tueretur, Petersenius omne dhibuit ac multa scripta ad istos profligandos. Qui quum Petersenio resisterent, mirum ellum hoc longius prolatum esse ac multa motriusque partis in lucem prodiisse. Pugnarsus eum:

IOACH. WOLFIVS in *dialogo de chiliasmo*, vbi contra chiliasmum disputauit ac præter alia, quæ a veterum christianorum doctoribus de eo nt; attamen sine Petersenii mentione. Quum et empore, auctoris nomine omisso, prodiret: *send-von D. Petersen chiliasmo*, vtrique aduersario, inposteriori, PETERSENIVS respondit in *der æs stimme gegen das vrtheil eines lichtscheuenden, daar gesegnete reich christi, so in der heiligen offenba- XX. verheissen ist, vnd worauf alle kinder gottes im*

PETERSENIA, maritus eius ipſe teſt
runt opuſculum hoc:

IO. IOACH. WOLFIVS in *den kur*
vber die frage: ob nach dieſem leben eine
bringung aller creaturen in wahrheit z
derſelben ſo wohl die gefallene vnd verdan
fel; als auch menſchen zum ewigen leben
allem ſeyn wird, ohnfelbar werden herb
den? nach anleitung des ewigen euangelii
nen wiederbringung aller creaturen, Heln

CHRIST. GOTTLIEB. KOCHIVS
ἀποκαταςάσεως act. III, 21. *ſolidam et*
tionem, ſacra ſcriptura corroboratam: pat
logorum teſtimoniis confirmatam: fanatici
qui illis adſtipulantur, inprimis vero Petro
aeterni auctori m. d. ph. g. oppoſitam et a
dicatam, Kilon. MDCXCIX. 8.

ZACH. GRAPIVS in *diſputatione, lib*
ſub rubrica: das ewige euangelium de
derbringung aller creaturen, *examinante*
de ſuo *Fechtio*, Roſtoch. MDCXCIX. ad
tionem propoſuit ac poſtquam PETER

FRIDERICVS VLRICVS CALIXTVS in *tractatu*
de chiliasmo cum antiquo; tum pridem renato,
d. MDCXCII. 4. quo non solum *caput* XX. *apoca-*
annis interpretatur; verum etiam, sententias pa-
chiliasmo enarrando, rem ex historia ecclesiastica
Additæ sunt: CONRAD. DIETERICI *quæstio-*
iliastarum fanaticismo, ex editione magdeburgensi
I.
VG. PFEIFFERVS in *antichiliasmo; oder erzeh-*
prüfung des betrieglichen traums derer so genann-
sten von der noch zukünftigen tausendiährigen glü-
t; oder sichtbaren reiche christi auf erden vor dem
tage, Lubec. MDCXCI. et iterum MDCCXXIX. 8.
ENIVS contra eum se defendere voluit in *dem*
weis, daß das reich christi noch fest stehe, wieder D.
ffern, wobey zwey briefe des herrn D. Pfeiffers zu
rinn er das reich christi selbst vormals vertheidiget;
als ein apostata vnd abtrünniger solche göttliche wahr-
lugnet hat, Francof. MDCXCVI. 4. in *dem geist Dio-*
ler die brüder nicht lieb hat, in D. Mayern vnd D.
entdeckt, Berolin. MDCXCVII. 4. et in *scepticismo*
to; oder dem geist Ismaels, in D. Pfeiffern offenbaret,
MDCXCVII. 4. quibus duobus posterioribus scriptis
RVS opposuit: *sendschreiben an seinen sohn von D.*
Diotrephe vnd scepticismo, Lubec. MDCXCVII.
GEORG. CHR. EILMARVS in *der gänzlich zer-*
n hofnung des tausendiährigen reichs:
M. VON BROCK in *schediasmate de chiliasmo ho-*

IACOB. WAECHTLERVS, qui edidit: *arcana*
moderni, Lips. MDCXCV. 4. et *chiliasticæ vanitatis*
tionem, Vitemb. MDCXCV. 4. nec solum contra
ium; sed etiam Spenerum eiusque sententiam de
orum temporum disputauit, et cum vtroque simul
as est. Iam nominatis aduersariis, Brockio, Eil-
Wæchtlero, ac præter hos, Kochio, paullo post sigil-
ducendo, restitit PETERSENIVS eosque confuta-
: in libro, cuius titulus est: *φανέρωσις τῆς ἀλη-*
der offenbarung der wahrheit, denen geistlichen edo-

das böse vnd die sünde, die keine ewige w
in der zeit geuhrständet ist, wiederum
gehoben vnd vernichtet; hergegen die e
nach seinem willen das wesen haben; doc
rer ordnung, von der sünde vnd strafe de
fliessung derer in der göttlichen œconomie a
den, vnd nach ausübung der gerechtigkei
rathschlusses gottes, durch iesum chris
bringer aller dinge, zum lob vnd preis
nahmens sollen befreyet vnd errettet w
bleibe das gute vnd gott sey alles in allen
einen zeugen gottes vnd seiner wahrhei
est, Offenbach. MDCCI. fol. sine r
Integrum titulum ideo transscripsi, qui
spicue ostendit, quo opus hoc spectet a
senii opinio de diabolis atque improbis
ciatibus inferni liberandis. Statuit r
lapsos ac homines damnatos per pœniten
christi vniuersi gratiam impetraturos a
statum, qui omnis peccati ac pœnæ expe
esse. Post præfationem primi tomi h
nius restitutionem omnium, tamquam
rium, ac doctrinam eius, veluti articul

... tractationis suæ posuit, id omni opera egit, vt ...stitutionem omnium non tantum explicaret ac pro... ...set, sed etiam defenderet ab iis, qui *æternum euangelium* ...pugnauerant, Kochio, Grapio, Lichtscheidio, Itigio ...e aliis, quos antea memoraui. *Secundus* tomus in lu... ...exiit hoc titulo: μυςήριον ἀποκαταςάσεως, *oder das* ...*nis der wiederbringung aller dinge durch iesum christum,* ...*s secundus, worinnen auf verschiedene schriften vnd ein...* ...*se gründlich vnd bescheidentlich geantwortet vnd was* ...*im ersten tomo vndeutlich seyn mögte, erläutert wird,* ...phil. MDCCIII. fol. itidem sine mentione auctoris. ...*tius* denique tomus inscriptionem præfert: *die wie...* ...*bringung aller dinge aus der heiligen schrift für gott, aus* ...*in christo iesu bezeuget*, MDCCX. fol. cui auctoris ...men adpositum; nulla autem loci mentio facta est. ...rque tomus hic communis cum primo conditionis est ...varia opuscula complectitur, iis scriptis præcipue op...sita, quæ contra Petersenium eiusque *mysterium ἀπο...καταςάσεως* prodierant. Quantam operam Petersenius ...defendendam doctrinam; siue potius errorem de re...tione omnium contulerit, opus hoc luculenter osten...ac comprobat, eum in opinione sua tuenda pertinacem ...isse; nec aduersariis voluisse cedere, qui perspicue ...e adcurate monstrauerant, illum praue sentire atque ...rte scripturis sacris repugnare. * Postquam Peterse...s primum tomum *mysterii apocatastaseos* diuulgauerat, ...ti fuerunt, qui ei resisterent istumque vna cum libro de ...*euangelio* oppugnarent. Exierunt in lucem sequen... illi opposita, scripta:

...IO. WINCKLERI *præfatio*, præmissa IO. HENR. ...ERI *predigten vber das leiden iesu christi*, Hamburg. ...C. 8. qua maxime contra librum de *æterno euangelio* ...itat:

 IO.

* ...censetur opus hoc: in FABRICII *histor. biblioth. part.* II. p. 198. ...in *den vnschuldigen nachricht.* 1702. p. 179 1703. p. 261. 352. 406. 482. 484. 518. 520. et 1710. p. 787 in MYLII *bibliothec. anonymor. et pseudonymor.* p. 1127. in *der einleitung in die religionsstreitigk. der euangel. luther. kirche part.* II. p. 641. *part.* V. p. 962. adde LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 984. REIMMANNI *catalog. biblioth. theolog.* p. 677.

nium rerum, *in* I. *Corinth.* XV, 24. sqq.

IO. DAV. SCHWERDTNERI *schr* *chung einer wieder aufgewärmten frage: dereinst aus der hölle wiederum gelassen z einige hofnung haben?* Dresd. MDCCVI. 4.

LVDOV. MELCHIOR. FISCHLINI *ἀποκαταστάσεως πάντων denudatum et a schriftmässiger beweis, daß das sogenannte von erlösung der bösen geister: von dem mi seelen: von der aufhörung der quaal der hölle vnd die daher pratendirte wiederbri falsch vnd in der heiligen schrift nicht* MDCCVIII. 8. et iterum MDCCXV. 8. eius *zeugung, daß das sogenannte ewige euangeli* dem MDCCXV. 8. quo posteriori opuscul suum contra Peterſenium defendit:

IO. MERCKERI *einfaltiger tractat vo gung aller dinge, wie auch von dem zustan seelen nach dem tode sich befinden, mit angeh zum rechten verstand der offenbarung lo wieder die so genannte vnterſuchung der grü terſens*, MDCCVIII. Ediderat ille: *vnterweisu telbaren offenbarungen, enthusiasmo, handlung*

t iurasse, se a doctrina, in libris nostris sym-
nprehensa, haud discedere velle; iusiurandum
fidemque neglexisse. Qua adcusatione quum
iniuriam, PETERSENIVS putaret, exi-
suæ consulere voluit ac diuulgauit: *apologiam*
*te scripturæ contra Ioannem Fechtium;** FECH-
m scripsit: *exercitationem de momento controuer-*
hiliasmo: de restitutione omnium deque nouis reue-
**

RANDANVS HENRICVS GEBHARDI in *epistola*
n de resurrectione prima, *apocalyps.* XX, 5. 6.
r. in *disquisitionibus de chiliasmo perterseniano*,
in *vindiciis quorumdam locorum Paulli*, *a Peter-*
egnum millene tractorum, MDCCXVI. præcipue
TERSENII *nubem testium veritatis:*

PAVLLVS DOERINGIVS in *dem mehr zu-als*
den schlüssel Petersens, Dresd. MDCCXVIII. 8. con-
schlüssel der heiligen offenbarung, quod scriptum
ensui:

CAROL. GOTTFR. ENGELSCHALLIVS, qui
a tantum occasione*** chiliasmum impugnasset,
illum voluit PETERSENIVS in *dem schall des*
osaunenden engels, contra Engelschallium; siue,
hic etiam inscriptus est, in *dem geheimnis der*
osaune:

, IO. GOTTFR. SCHVPARTVS in programma-
iasmo Nepotis, quo istum *elencho Dionysii Alex-*
nfectum et e puriori ecclesia seculo tertio eiectum
Giess. MDCCXXIV. Opposita illi est *apologia*
tam acerbe contra Schupartum composita, vt ea
retur. Exarauit illam PETERSENIVS; sine no-
em suo diuulgauit, quumque istam non sufficere
et ad defensionem chiliasmi, speciatim Nepotis,
m: *geheimnis gottes, welches gott seinen knech-*
ten,

isdem *mysterii apocatastaseos tomo* III.
est eiusdem *scrutinio profligatæ ex ecclesia hæretificationis.*
udiciis de capitibus fidei p. 480.

Quamuis vero Peterſenius ſe acerrimum maxi ſtrenuum defenſorem reſtitutionis omnium præ ſemper tamen fuerunt, qui arma ſua aduerſus eum ſ Præter ſcripta, quæ iam recenſui, contra eum in prodierunt: ZACHAR. PORTZIGII *triumphirende heit; oder vnumſtöslicher beweis, daß die höllenpe endlich ſey*, Altenb. MDCCXXII. 8. THEOP HIRSCHFELDENS *irrige lehre von der ſung der verdamten*, Hamburg. MDCCXXV. 8. ei *ſonnenklarer beweis, daß die wiederbringung der ver vnd teufel in der heiligen ſchrift nicht gegrün* MDCCXXVI. 8. cuius demonſtrationis edendæ occ dederunt duo ſcripta, pro reſtitutione omnium in emiſſa: alterum: *öffentliche bezeugung wieder die ſe liebe gottes*, MDCCXXV. alterum: *bewährung des e* ſub nomine PETERSENII editum. * Exiit tat uerſus demonſtrationem hanc: CHRISTIAN. PAG PII *die von Io. Wilhelm Peterſen gerettete wahrheit gen euangelii*, MDCCXXVII. 8. **

§. LII.

QVAMVIS ſcriptura ſacra diſerte teſtetur; mel; ſed iterum atque iterum pronuntiet, in inferno ſuſtinendas, ſine carere, hæcqu ritas, diuina auctoritate munita, quum illa imp fuerit, a tot doctiſſimis viris grauiter ſit defenſa men non ſolum Peterſenius; ſed etiam alii, qui quuti ſunt, ſumſerunt ſibi, eam negare et diabolis ac damnatis hominibus liberationem ex loco ſum ſuppliciorum promittere. In cenſu eorum ſunt

CHRISTOPH. SEEBACHIVS, qui edidit: *e des ſieben vnd achtzigſten pſalms*, MDCCVII. 12. *** *de vnd funf vnd vierzigſten pſalms*, MDCCVIII. 12. *

* *ſamlung von alten vnd neuen theolog. ſachen*, 1727. p. 78

** *ibidem* 1730. p. 253.

*** *vnſchuld. nachricht.* 1707. p. 748.

* *ibidem* 1709. p. 495.

gedeutet hat, so fern sie in ihrem eigentlichen stischen sinn vnd zweck betrachtet wird, vnd ligen erfüllung in den allerlezten zeiten, denen mmen sind, græstentheils noch beuorstehet, Franc. ol. * Quæ in commentario hoc late edisseruit, eluti in epitomen redegit ac breuius monstrare *Ioannis apocalypsi* cum regnum mille annorum; tionem omnium rerum prædici. Eam in rem i exposuit: *verklærte offenbarung iesu christi*, CCVI. 8. **

§. XLIX.

ER Peterfenium, alii in errorem peruersi iderunt atque itidem statuerunt, regnum nis terris per mille annos duraturum, exesse, idque tam gloriosum, vt ciues eius ate frui: sine peccato viuere: omni cala- ac mortalitatis penitus expertes esse denſenſerunt cum Peterſenio eumque ſequuti ſunt,

---

ITKINGII *gynæceum hæretico-fanaticum* p. 458. sqq. de *commentario* hoc habentur.

controuersiæ huius ac quæ ad illam pertinent, scriptorum : *Petersens lebensbeschreibung*, quam ipse litteris man. al. MDCCXVII. et iterum MDCCXIX. 8. ac coniugis , *von ihr selbst mit eigener hand aufgesetzet, das als ein theil zu ihres eheherrn lebensbeschreibung beygefügt werden* nouer. MDCCXVIII. et MDCCXIX. 8. Contra illius em de vita sua prodiit: BENIAM. BLVMLERI *ableh- ienigen falschen auflagen, womit D. Petersen in seinem nur publicirten lebenslauf ihn beschweret hat*, MDCCXVIII. 8. I PETERSENIVS edidisset: *kurtze abfertigung wieder he ablehnung der auflagen*, respondit ille in *dialogo* quo- DCCXIX. PETERSENIA iam libello suo: *hertzensge- it gott*, notitiam de vita sua adiecerat, antequam ad- commentarium de eadem iuris publici faceret. In *um veritatis* eiusque fine p. 178. PETERSENIVS quæ- rum scriptorum, præcipue de regno christi glorioso . De eadem lite copiose exposui in *der einleitung in nsstreitigkeiten der euangelischlutherischen kirche part.* II. 99.

IO. MICHAEL LANGIVS, qui no
uit, se fauere dogmati de restitutione o
dis ad dissertationes tres de berba borith, A
expertus autem est aduersarios atque in
EDZARDI in tractatu de *satisfactione c*
nibus socinizantis fanatici vindicata, MD

AVCTOR *eines gespraechs im reich de*
Theophilo Lebrecht vnd Dositheo Eleison
erlœsung des gantzen menschlichen geschle
wiederbringung aller creaturen, MDCC
quium ex gallica lingua in germanicam
Amstelodami litteris descriptum esse, ti
Refutatum illud est in *der im reich der*
renden wahrheit vber den bekanten vnd
Eleison in forma dialogi wieder aufgewærm
thum von der vœlligen wiederbringung all
renburg. MDCCXXVII. 4.* in *dem ge*
wahrheit zwischen Orthodoxophilo Glaubre
Deittero, *in welchem der aufgewærmte*
Dosithei widerleget wird: in ANDR. R

* vnschuldige nachricht 1727 p. 1014 vbi et

MDCCXXVIII. 8. Per hoc enim sacerdotium
um mille annorum atque initium illius 'ad
L. refert; intra spatium autem annorum
MDCCXXXVI. testes apocalypseos exspectan-
natur:

D SCHAEFERVS in *dem ewigen euangelio; oder
tausendiaehrigen vnd ewigen reich christi vnd
vnd der damit verknupften wiederbringung al-*
CCXXV. 8. quem libellum etiam latine sub
na de regno millenario christi edidit: *

REVSSINGIVS in *der bekaentnis der hofnung von
iodo der kirche, vnd regierung christi auf erden*
X, I. *in form einer tabelle*, quae confessio post
tem a *Mauritio Henrico Waltero*, Francof.
in lucem emissa est. **

§. I.

mpore fuerunt, qui aeternitatem crucia-
um negarent ac quamuis diuersa senten-
ia, veluti fundamenta, anteponerent; de
onsenserunt, poenas diabolorum ac damna-
m non sine fine duraturas esse. Quaestio
ecentiore aetate in nostra ecclesia magnas
x quo liber in lucem prodierat eoque de-
ποκατάστασις, siue *restitutio omnium rerum*,
, vt neque peccati; neque poenae vllum
gium, ac per consequentiam liberatio
mnatorum, siue daemones illi sint; siue
nferno exspectanda sit. Liber hic a mul-
ac quam auctor in eo tradidit, sententia

libri huius est: *das ewige euangelium der ab-
derbringung aller creaturen, wie solche vnter
andern*

alten vnd neuen theologischen sachen, 1726. p. 626. No-
am contra scriptum hoc WERNSDORFIVS disserta-
animarum separatarum statu earumdemque cum viuis
§. 54. p. 56.
alten vnd neuen theolog. sachen, 1728. p. 565.

eſſe magni momenti: *tertio*, nullum te
monium ſuppetere de pœnis, in infer
nendis: *quarto*, dogma de reſtitutione
diuino perſpicue eſſe patefactum: *qu*
quas cum æterno euangelio coniuncta
putent, fundamento carere, ac deniqu
euangelium eſſe centrum diuinæ omnip
iuſtitiæ ac miſericordiæ.* Opus hoc, po
merito impugnatum ac confutatum eſt, d
GERHARDVS atque hanc in rem iuris pu
menta, *das iſt*, *grundliche rettung vnd*
volſtændigen lehrbegriefs von der wiederbr
in welchen zugleich die feinde dieſer geſ
rend abgefertiget werden, *vnd wodurch*
der gantzen ſache in neuen vnd ſehr w
nen nochmals vorgeſtellet werden, MDCC
rudioribus conſuleret, *ſyſtema* ſuum in
hancque euulgauit ſub titulo: *kurtzer*
euangelii von der wiederbringung aller di
nung ſeines ſyſtematis fur vnſtudirte, *zu*
demonſtratiuiſche art aufgeſetzet, MDCC
miſit longiorem præfationem eaque adu
minatim Geuderum, Buddeum, Lam

. HELFREICH LICHTSCHEID in *den christli-en vber das büchlein vom ewigen euangelio der al-ederbringung aller creaturen*, Ciz. MDCC. 8. ich. MDCCXXXIII. 8. * in quibus quum senten-u medio animarum separatarum, non tamquam fidei dogma; sed christianam coniecturam aduersarios ** hac de re habuit: ***
ı libri: *das ewige zorngerichte gottes in der vn-höllenpein, welches die verdamten teufel vnd iüngsten tage beym vntergang der welt vnd n vnaufhörlich treffen wird, entgegen gesetzt dem :lio der allgemeinen wiederbringung aller creatu-* IX.

ı ITTIGIVS, cuius prodiit differtatio de *rtuis adnuntiato*, Lipf. MDCXCIX. non solum n de *æterno euangelio;* verum etiam Lichtſchei-àdmodum iam denotaui. *

§. LI.

ı memoratos hostes *æterni euangelii* Peter-onem eius suscepit ac magno studio pro mnium ac fine pœnarum infernalium, a ac a damnatis hominibus exspectando, hanc autem in rem magnum opus con-od quum publicam adspexisset lucem, non . qui illud acriter impugnarent ac quam-llos caussam suam tueri vellet; iterum tamen profligatus est.

PETER-

---

ni locum habet in auctoris *gesamten geistreichen schrif-* t. p. I.
ab ITTIGIO differtatione de *euangelio, mortuis adnun-* dicto PLVSIO in *pentade epistolarum varii argumenti.*
ıIVS refert in excitato libro de *vita sua* p. 219. quum nuiua fuisset Lichtscheidii, hunc confessum esse, se de : omnium, veluti problemate, disputasse ac Petersenio præbere voluisse, maiorem lucem rei adferendi.
in eiusdem *ennead. exercitationum theologic. varii argu-* 54.

finitas; ſed etiam argumentum hoc ex
mentis illuſtrat atque oſtendit, quæ de e
trum eccleſiæ:

IO. FRID. IAENICKENII *grundlicl ſpruch Rom.* v, 19. *nicht von der rechtfe glauben an chriſtum handele vnd die wi dinge; oder endliche befreyung aller verd le, mit dem allergeringſten tittel nicht ſtehe, nebſt vorrede, worin die vnendlichl verdamten erwieſen vnd M. Ludwig. Gerha ten argumenta beantwortet werden,* Parchii
Nondum exierat ſcriptum hoc in luce
HARDVS *ſupplementa ſyſtematis* ſui edere
iſto audierat ac titulum eius habuerat an
in præfatione dictorum *ſupplementori*
perſtrinxit. Quæ cauſſa fuit, cur IAEN
garet: *gottes zuruf an M. Ludwig Gerhard a*
Hamburg. MDCCXXVIII. 4. **.

GEORG. HENR. GOETZII *obſeru ſpecimen, M. Ludouico Gerhardo, auctor καταςάσεως, oppoſitum,* Lubec. MDCCXXVI
quorumdam oraculorum ſcripturæ ſacræ
reſtitutione omnium praue explicatorum

re iuraſſe, ſe a doctrina, in libris noſtris ſym-
mprehenſa, haud diſcedere velle; iusiurandum
t fidemque neglexiſſe. Qua adcuſatione quum
iniuriam, PETERSENIVS putaret, exi-
. ſuæ conſulere voluit ac diuulgauit: *apologiam*
ate ſcriptura contra Ioannem Fechtium; * FECH-
em ſcripſit: *exercitationem de momento controuer-*
chiliaſmo: de reſtitutione omnium deque nouis reue-
. **

RANDANVS HENRICVS GEBHARDI in *epiſtola*
m de reſurrectione prima, apocalypſ. XX, 5. 6.
V. in *diſquiſitionibus de chiliaſmo perterſeniano*,
. in *vindiciis quorumdam locorum Paulli, a Peter-*
regnum millene tractorum, MDCCXVI. præcipue
ETERSENII *nubem teſtium veritatis:*

PAVLLVS DOERINGIVS in *dem mehr zu - als*
nden ſchluſſel Peterſens, Dresd. MDCCXVIII. 8. con-
s *ſchluſſel der heiligen offenbarung*, quod ſcriptum
cenſui:

. CAROL. GOTTFR. ENGELSCHALLIVS, qui
ita tantum occaſione *** chiliaſmum impugnaſſet,
e illum voluit PETERSENIVS in *dem ſchall des*
poſaunenden engels, contra Engelſchallium; ſiue,
hic etiam inſcriptus eſt, in *dem geheimnis der*
poſaune:

I. IO. GOTTFR. SCHVPARTVS in programma-
iliaſmo Nepotis, quo iſtum *elencho Dionyſii Alex-*
confectum et e puriori eccleſia ſeculo tertio eiectum
, Gieſſ. MDCCXXIV. Oppoſita illi eſt *apologia*
tam acerbe contra Schupartum compoſita, vt ea
eretur. Exarauit illam PETERSENIVS; ſine no-
item ſuo diuulgauit, quumque iſtam non ſufficere
ret ad defenſionem chiliaſmi, ſpeciatim Nepotis,
iam: *geheimnis gottes, welches gott ſeinen knech-*
ten,

iusdem *myſterii apocataſtaſeos tomo* III.
ta eſt eiusdem *ſcrutinio profligatæ ex eccleſia hæretificationis.*
iudiciis de capitibus fidei p. 480.

allergeringsten grund habe, Guelpherb.

5) GEORGII *vngereimte dinge in einer nehmer wiederbringer, die sie wieder die abt Mosheims von der ewigen verdam licht gestellet haben*, 8. contra quem *beantwortung auf die vngereimte dinge, so die wiederbringungsfreunde ausgestreuet*, MOSHEMIVS ipse ea defendit, quæ natorum finiendam scripserat: *

IO. CHRIST. STOCKMANNI *besc mäßige wiederlegung des so genannten sy σεως M. Ludouici Gerhardi*, Hamburg.

FRANC. ALB. AEPINI dissertatio *ἀποκατάστασιν πάντων adnuntiante*, *cu symbolicis libris irreconciliabili*, Rostoch.

CAROLI IOACH. SIBETHI *tractat exegesin et vindicias dicti Paullini, Rom. tra M. Ludouicum Gerhardum, ad ἀπο adstruendam, eo abusum*, Gryphisw. MDC

ERDMANNI NEVMEISTERI *grün des von M. Ludewig Gerhard neulich be zen begriefs von der wiederbringung alle* MDCCXXX. 8. ***

gedeutet hat, so fern sie in ihrem eigentlichen tischen sinn vnd zweck betrachtet wird, vnd igen erfüllung in den allerlezten zeiten, denen nmen sind, græstentheils noch beuorstehet, Franc. il. * Quæ in commentario hoc late edisseruit, eluti in epitomen redegit ac breuius monstrare *Ioannis apocalypsi* cum regnum mille annorum; ionem omnium rerum prædici. Eam in rem i exposuit: *verklarte offenbarung iesu christi*, CVI. 8. **

§. XLIX.

r Peterfenium, alii in errorem peruersi iderunt atque itidem statuerunt, regnum is terris per mille annos duraturum, ex-sse, idque tam gloriosum, vt ciues eius ite frui: sine peccato viuere: omni cala- ac mortalitatis penitus expertes esse de-isenserunt cum Peterfenio eumque sequuti sunt,

---

TKINGII *gynæceum hæretico-fanaticum* p. 458. sqq. de *commentario* hoc habentur.

ontrouersiæ huius ac quæ ad illam pertinent, scriptorum *Petersens lebensbeschreibung*, quam ipse litteris man. l. MDCCXVII. et iterum MDCCXIX. 8. ac coniugis *von ihr selbst mit eigener hand aufgesetzet, das als ein eil zu ihres eheherrn lebensbeschreibung beygefugt werden* nouer. MDCCXVIII. et MDCCXIX. 8. Contra illius m de vita sua prodiit: BENIAM. BLVMLERI *ableh-nigen falschen auflagen, womit D. Petersen in seinem nur ublicirten lebenslauf ihn beschweret hat*, MDCCXVIII. 8. PETERSENIVS edidisset: *kurtze abfertigung wieder e ablehnung der auflagen*, respondit ille in *dialogo* quo-CCXIX. PETERSENIA iam libello suo: *hertzensge-r gott*, notitiam de vita sua adiecerat, antequam ad-commentarium de eadem iuris publici faceret. In *m veritatis* eiusque fine p. 178. PETERSENIVS quæ-am scriptorum, præcipue de regno christi glorioso De eadem lite copiose exposui in *der einleitung in isstreitigkeiten der euangelischlutherischen kirche part.* II. q.

der wahrheit bey der lehre von vnendlic
MDCCXXXIX. 8. II) SCHVBERTVS in
dancken von der ewigkeit der höllenstrafen, I
æternitatem pœnarum inferni ex solis princ
strat; in secunda autem libri huius editio
ræ sacræ adfert seque defendit contra
betrachtungen der allgemeinen gnaden vnd lieb
menschen seligkeit, Francof. MDCCXLII. 8
den zwey fragen, *denen*, *welche keine vnauf*
zu beantworten vorgelegt, Hal. MDCCLIII.
MANNVS in *der nichtigkeit der lehre von de*
dinge, Hamburg. MDCCXLVIII. 8. Prodi
morum virorum dissertationes argumenti hu
de *fanatica restitutione rerum omnium*,
SCHROEERI de *restitutione omnium*, ibide
TELMAYERI de *apocatastasi scripturaria*
MDCCXLVI. KLAVSINGII de *æternis pec*
MDCCXXIV. BAVMGARTENII de *vindiciis*
Hal. MDCCXLII. KRAEVTERI de *æterna pœ*
ratione, Ien MDCCXLIII. PFAFFII de *vali*
tra finem pœnarum infernalium ex Matth. X
bing. MDCCXXXIV. eiusdem de *perpetuitate*
ex ratione neque refutabili; neque de
MDCCXLVIII. quibus addenda est: SCHVSSL
bösen lehre von der erlösung vnd seligkeit der
iuris publici facta in *der samlung von alten vnd*
1721. p. 637. Inter pontificios studium ve
nis damnatorum pœnis tuendæ probauit SI
du dogme catholique sur l'eternité des

[...]is, MDCCXXVIII. 8. Per hoc enim ſacerdotium [...]regnum mille annorum atque initium illius ad [...]DCCL. refert; intra ſpatium autem annorum [...]L. et MDCCXXXVI. teſtes apocalypſeos exſpectan[...] opinatur:

[D]AVID SCHAEFERVS in *dem ewigen euangelio; oder vom tauſendiaehrigen vnd ewigen reich chriſti vnd* [...]*igen vnd der damit verknupften wiederbringung al*[...] MDCCXXV. 8. quem libellum etiam latine ſub [...]*ctrina de regno millenario chriſti* edidit:*

[...]M. REVSSINGIVS in *der bekentnis der hofnung von* [...] *periodo der kirche vnd regierung chriſti auf erden* [...]*l.* XX, 1. *in form einer tabelle,* quæ confeſſio poſt mortem a *Mauritio Henrico Waltero,* Francof. [...]VII. in lucem emiſſa eſt.**

§. I.

[...] tempore fuerunt, qui æternitatem crucia[...]malium negarent ac quamuis diuerſa ſenten[...]ncipia, veluti fundamenta, anteponerent; de [...]en conſenſerunt, pœnas diabolorum ac damna[...]ninum non ſine fine duraturas eſſe. Quæſtio [...]is recentiore ætate in noſtra eccleſia magnas [...]it, ex quo liber in lucem prodierat eoque de[...]it *ἀποκατάστασις*, ſiue *reſtitutio omnium rerum,* [...]rata, vt neque peccati; neque pœnæ vllum [...]eſtigium, ac per conſequentiam liberatio [c]ondemnatorum, ſiue dæmones illi ſint; ſiue [...]ex inferno exſpectanda ſit. Liber hic a mul[...]tus ac quam auctor in eo tradidit, ſententia eſt.

[...]rio libri huius eſt: *das ewige euangelium der al*[...] *wiederbringung aller creaturen, wie ſolche vnter andern*

---

* *von alten vnd neuen theologiſchen ſachen,* 1726. p. 626. No[...]quædam contra ſcriptum hoc WERNSDORFIVS diſſerta[...] de *animarum ſeparatarum ſtatu earumdemque cum viuis* [comm]*ercio* §. 54. p. 56.

** *von alten vnd neuen theolog. ſachen,* 1728. p. 565.

eundam, ſpectent. De perſuaſione h
teſtantur; quam falſa autem atque i
ti doctiſſimi viri, aduerſus Peterſ
abunde monſtrarunt.

Occaſionem litis huius præbuit n
gia,*** quæ perſuaſit ſibi atque aliis p
a deo ipſo patefactiones accepiſſe; ha
uinas, IO. GVIL. PETERSENIVS
defendit. Eam in rem edidit in luc
einige theologos vnd gottesgelehrten,
ob gott nach der auffart chriſti nicht
durch gœttliche erſcheinung den menſch
baren wolle vnd ſich deſſen ganz begeb
erzehlten ſpecie facti von einem adelich
vom ſibenden iahr ihres alters bis hieher
Luneburg. MDCXCI. 4. In epiſtola hac
uit, Aſſenburgiæ reuelationes, a deo
tigiſſe; ſed etiam generatim de eiusn
iudicauit, eas et hoc tempore omnino
ri poſſe. Qui ipſi repugnarent, non
autem reuelationes aſſenburgianas, v
rent; de cauſſa tamen illarum ac pri
bant, vt alii ad phantaſiam eiusque ſ

pessimum genium originem earum referrent: immo nulli existimarent, istas in rebus fictis numerandas e. Comprobant hoc scripta, Petersenio opposita, quæ sequuntur:

Antwortsschreiben eines theologi, betreffend die offenbarungen, welche einem adelichen fraulein sollen wiederfahren MDCXCII. 4.

FR. MAYERI *prufung des geistes, so sich durch ein liches fraulein ietzo offenbaren soll*, Hamb. MDCXCII. 4. iudicat, diabolum esse auctorem reuelationum affectarum, quoniam istæ christi doctrinæ aduersentur:

IO. WINCKLERI *schriftmæsiges bedencken vber das sendschreiben*, quod iudicium adcurate compositum ac præ aliis iusmodi scriptis legendum est, inprimis quum auctor dicti pietismi adcusatus fuit; sententiam autem contra burgiam ac Petersenium tulit ac solidis argumentis astruuit, reuelationes, de quibus ista se iactauit, esse atque aperte falsas. Opposuit scriptor quidam nomine suo: *anmerckungen* iisque Assenburgiæ ac rsenii caussam egit:

CHRIST. HENRIC. LOEBERI *historische erzehlungen bedencken von etlichen offenbarungen, so vor gœttlich wollen gehalten werden, darinnen zugleich das ohnvon dieser materie emanirte sendschreiben meistlich beet wird*, Orlamund. MDCXCII. 4. vbi varia indicia feruntur, ex quibus falsitas reuelationum Asseburgiæ enter adparet; simul autem alia exempla huiusmodi ectionum memorantur:*

GOTTHELF. TREVERI *wohlmeinende christliche warwieder die offenbarungen eines adelichen frauleins*, ncofurt. MDCXCII. 4. contra quod scriptum prodiit: *lgemeinte erinnerung;* responsio autem data est in *der theidigungs-schrift:*

CASPAR. LOESCHERI *repetitio doctrinæ de visionibus*, putatione comprehensa, Vitemberg. MDCXCII.

* est in pentb. anabaptistico et enthusiastico.

nisten vnd ihren offenbarungen insgemein ,
denen dieser zeit in einem sendschreiben au
barungen einer adelichen person insonderhei
MDCXCII. 8.

ALB. CHRIST. ROTHII *vnterricht*
weisagungen, Lipſ. MDCXCIV. 8.

Nec prætermitto PHILIPP. IAC.
gisch bedencken vber die geruhmte off
MDCXCII. 4. quo Spenerus mitiorem ſe
burgia ac reuelationibus eius declarat iſta
tus reiicit; neque adprobat, quoniam re
candæ non tam plene atque adcurate cog
certi quid de iſta ſtatuere poſſit.* Iudi
nem præbuit, Spenero nimiam lenitatem
ſum cum Aſſenburgia exprobrandi.** N
eum hac in cauſſa documentum humanæ
diſſe; attamen et æquitas poſtulat, vt no
ſed excuſetur. Quum de PETERSENIO
trono ac defenſore, ſiniſtre iudicaretur
tur non ſolum grauiſſimi errores; ſed eti
pia facta, ille innocentiam ſuam monſtra
ablehnung der schændlichen auflagen, welc

[...]erationis suæ posuit, id omni opera egit, vt [...]onem omnium non tantum explicaret ac pro- [...]sed etiam defenderet ab iis, qui *æternum euangelium* [...]auerant, Kochio, Grapio, Lichtscheidio, Itigio [...]liis, quos antea memoraui. *Secundus* tomus in lu- [...]it hoc titulo: *μυςήριον ἀποκαταςάσεως*, *oder das* [...] *der wiederbringung aller dinge durch iesum christum. Secundus, worinnen auf verschiedene schriften und ein-* [...]*ründlich und bescheidentlich geantwortet und was* [...] *ersten tomo undeutlich seyn mögte, erläutert wird,* [...]. MDCCIII. fol. itidem sine mentione auctoris. [...] denique tomus inscriptionem præfert: *die wie-* [...]*gung aller dinge aus der heiligen schrift für gott, aus* [...] *christo iesu bezeuget*, MDCCX. fol. cui auctoris [...] adpositum; nulla autem loci mentio facta est. [...] tomus hic communis cum primo conditionis est [...] opuscula complectitur, iis scriptis præcipue op- [...] quæ contra Petersenium eiusque *mysterium ἀπο-* [...]*άσεως* prodierant. Quantam operam Petersenius [...]endendam doctrinam; siue potius errorem de re- [...]ne omnium contulerit, opus hoc luculenter osten- [...]comprobat, eum in opinione sua tuenda pertinacem [...] nec aduersariis voluisse cedere, qui perspicue [...]adcurate monstrauerant, illum praue sentire atque [...] scripturis sacris repugnare. * Postquam Peterse- [...]primum tomum *mysterii apocatastaseos* diuulgauerat, [...]fuerunt, qui ei resisterent istumque vna cum libro de [...] *euangelio* oppugnarent. Exierunt in lucem sequen- [...] opposita, scripta:

[...]. WINCKLERI *præfatio*, præmissa IO. HENR. [...] *predigten vber das leiden iesu christi*, Hamburg. [...]. 8. qua maxime contra librum de *æterno euangelio* [...]:

 IO.

[...]fertur opus hoc: in FABRICII *histor. biblioth. part.* II. p. 198. [...]*den vnschuldigen nachricht.* 1702. p. 179. 1703. p. 261. 352. [...]6. 482. 484. 518. 520. et 1710. p. 787 in MYLII *bibliothec.* [...]*onymor. et pseudonymor.* p. 1127. in *der einleitung in die reli-* [...]*onsstreitigk. der euangel. luther. kirche part.* II. p. 641. *part.* V. [...] 962. adde LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 984. [...]EIMMANNI *catalog. biblioth. theolog.* p. 677.

ac caussam egit Rosenbachii, eam ob rati
nihil insit, reprehensione dignum, si
symbolicis pronuntiauit, eos nullam
præbere; nec in istos iurandum esse. A
profligandam contulit se SEBAST. EL
lucem emisit: *vindicias librorum symb*
Io. Mich. Langii cauillationibus; STORR
commisit: *abgenötbigte vnd festgegründet*
herrn Io Mich. Langens antwort auf mei
vniuersität Altorf abgelassenen sendbrief, H
12. ac præter responsionem hanc, *sieg*
vnschuld des heilbrunnischen ministerii, con
eodem loco atque anno 12. vna cum
scripta: *dies ist der weg*. Non solus
certamen descendit contra fanaticum
AEGIDIVS ZINCKIVS hicque eum
traum theologie des neuen febers, *Io.*
sporers-gesellen, *gezogen aus desselben zwe*
chartequen: wunder vnd gnadenuolle b
vnd gnadenuolle führung, *tituliret*, si
MDCCVI. 12. ac quum opponeretur: *sch*
an Rosenbach, respondit in *ein dutz*
fastnachts-fratzen aus dem copia schreibe
Rosenbachen, etiam sine loco MDCCVI.

[illegible] MDCCV. 8. respondit Merckerus in adducto

[illegible]CI GEORGII NEVSII *wiederlegung des er-[illegible]wigen euangelii*, Lipſ. MDCCIX. 8. quem librum [illegible] GEORG. PAVLL. SIEGVOLCKIVS siue KLEIN [illegible] in *dem vergeblichen ſtreit wieder die wahrbeit und* [illegible] Aſchersleb. MDCCXI. 8.

[illegible] PFEFFINGERI diſputatio de *reſtitutione diabo-[illegible]actor*. III, 21. Argentorat. MDCCIX.

[illegible] id eſt, CHRISTIANI FRIDERIC. GLASSII [illegible] *atheiſmus, aus der bekannten lehre von der wieder-[illegible] aller dinge, auch der gefallenen engel*, Lipſ. [illegible] 4. qui pugnat contra Peterſenium ac Tenn-[illegible] ipſe autem ſectator eſt Iacobi Bœhmii. *

[illegible]iam memoratos hoſtes profligandos contulit ſe [illegible]NIVS in *myſterii ἀποκαταστάσεως tomo ſecundo* [illegible]ac cauſſam ſuam, quam optimam ac firmiſſimam perſuaſit, omni ſtudio agere, conatus eſt. Ibi ſunt [illegible] commentationes, Wincklero, Wolfio, Hænſlero, [illegible] Pfaffio, Schwerdtnero, Fiſchlino, Merckero, [illegible]ro, oppoſitæ. Immo non ſatis eſſe, putabat, ſe [illegible] opus pro reſtitutione omnium confeciſſe; ſed [illegible]udio erga prauam perſuaſionem ſuam incitatus, [illegible] diuulgauit iisque vel oblata occaſione; vel ſin-[illegible]duſtria ſententiam, in quam ingreſſus fuerat, de-[illegible]adnifus eſt. In numero eorum ſunt: *die gantze der liebe gottes in chriſto, nach ihrer breite und [illegible]he und tieſe*, Magdeb MDCCVII. 12. contra 10. [illegible]AYERI *bericht von pietiſten*; item: *petachia, neu-[illegible]bibel, darinnen chriſtus zu finden*, Francof. MDCCXVI. [illegible]*rrlichkeit der braut des lammes*, MDCCXVIII. 8. *das [illegible] der wahrheit von der wiederbringung aller dinge*, [illegible]III. 4. *alethea victrix*, MDCCXXVI. 8. Prodiit etiam [illegible]puſculorum, pro reſtitutione omnium rerum com-[illegible]n, ſub titulo: *die uber ihre läſterey triumphirende [illegible] liebe gottes*, MDCCXVI. quorum pleraque a Peter-[illegible]ofecta ſunt.

[illegible] *von alten und neuen theol. ſachen*, 1727. p. 540.

trahirte vnd ihm vorgelegte sätze, MDCCXV. 8.*
runt eum atque in erroribus, quos disseminau
lendis operam collocarunt: SEBASTIAN. ED
matæologia ræmelingiana, MDCCXI. 8.** et in *den*
irthums in denen ræmelingischen lehrsätzen, MDC
HERMANN. KNIGOE in *der vorstellung von*
ausgang aus zion vnd eingang in Babel, l
MDCCXI. 8.* HENR. IO. ELEBRECHT in *den*
Ismaels aus der hutten Abrahams, Hamb. MDCC
in *Io. Maximilian Dauts vnd Chr. Anton.*
weissagungen, aus dem gœttlichen wort beurtheilet
membro des ministerii in Hamburg, MDCCXI. 8.***
ADOLPH LAMPIVS in *dem irlicht, welches in*
schriften zu finden. Contra hunc aduersariun
Rœmelingium defendendi, suscepit: PETR. FI
DE TRY atque edidit: *beleuchtung des irlicht*
aus Rœmelings schriften durch Fr. Adolph. Lampe
worden, MDCCXVII. 8.* quia autem LAMPIVS e
caussas esse, cur cum hoste hoc haud dimicaret,
cem protulit in *den vrsachen, warum auf Petr.*
Try beleuchtung des irlichts nicht geantwortet wir
MDCCXVII. 8.** Rationes has non esse mome
dam, rebatur DE TRY hocque nomine non
pugnare; sed opponebat Lampio: *abgenœthigte*
der neun vorgegebenen vrsachen, warum Frid. Ado
auf seine beleuchtung nicht geantwortet, MDCCX
At vero LAMPIVS perseuerabat in proposito su
constantiam declarabat in *dem anhang an die vrsa*

* *vnschuldige nachrichten* 1716. p. 661.
** *ibidem* 1711. p. 384.
*** *ibidem* p. 389.
* *ibidem* p. 474. 880.
** *ibidem* p. 478. 876.
*** *ibidem* p. 872.
* *ibidem* 1717. p. 776.
** *ibidem* p. 787.
*** *ibidem* p. 789.

weigsten psalms, * atque ex dictis psalmis restitu-
omnium probare voluit; præterea autem iuris
fecit: *repræsentationem apostolicæ ecclesiæ, omnibus*
reformatæ lutheranæque religioni addictis atque
christianis dedicatam, Lipstadt. MDCCXXI. 8. atque
omni studio itidem pro restitutione omnium
:

IO. PAVLL. SIEGVOLCKIVS; siue quod verum eius
est, GEORG. KLEINNICOLAI, qui inter principes
ii adseclas locum sibi fecit ac varia scripta ad id
dit, vt sententiam de restitutione omnium com-
atque alios ad eam amplectendam adduceret.
unt illius: 1) *das von iesu christo, dem richter der*
und der todten, allen creaturen zu predigen be-
euangelium von der durch ihn erfundenen ewigen er-
wodurch alles, was da heißt teufel, sunde, hœlle und
lich ganz und gar vernichtet und also alle geschœpfe
in ihre vranfængliche reinigkeit und seligkeit ge-
werden sollen, MDCC. 12. MDCCV. MDCCXIII. Lipf.
XX. ac cum adnotationibus quibusdam cura *Restelii*
MDCCXLIII. 8.** 2) *betrachtungen vber Hænslers ge-*
heilige lehre von der seligen wiederbringung aller din-
ungst heraus gegebenen tractat: *** 3) *vergeblicher*
wieder die wahrheit vnd vnschuld, welchen D. Neuß
tractat: wiederlegung des erdiehteten ewigen
lii, *genannt, zu seinem ewigen schaden, angefangen*
schersleb. MDCCXI. 8. 4) *vorstellung, was nach dem*
sinn des heiligen geistes durch die in der apostolgesch.
erwehnte wiederbringung aller dinge vnd durch das
. XIV, 6. *bemeldete ewige euangelium verstanden wer-*
sse, MDCCXVII. vbi aliis voluit persuadere, sen-
de restitutione omnium doctrinæ ecclesiæ euan-

 gelicæ

---

* *explicationes psalmorum* translatæ sunt in PETERSENII
terii apocatastaseos tomum III.

** ... occupauit in PETERSENII *myster. apocatast. tom.* I.

*** in PETERSENII eodem opere *mysterii apocatastaseos* eiusque
... II.

atque impietate sua permaneant. Nec
etiam alios errores defendit prætereaqu
pretibus voluntatis diuinæ maxime inimi
Multa scripta ad posteros transmisit,
ita composita, vt sententiæ sæpe rhyt
auctorque interdum animum ostendat,
ac moderationis expertem. In censu il
gott allein soll die ehre seyn, *welcher mir*
schreiben durch seinen geist allein, *gant*
tractætelein an alle menschen insgemein
quod volumen est variorum opusculo
nentur: *Tennhardts lebenslauf*, vsque ad
worte gottes; oder tractætlein an den so g
stand: zeugnisse vom wort gottes: worte
warnungs vnd erbarmungsstimme iesu chr
gebœrig; item: *lebenslaufs continuation*
gottes, vbi enarrat, quales visiones:
nitus acceperit: quæ adlocutiones a deo
sint annis MDCCVIII. MDCCIX. MDCCX.
aus Io. Tauleri schriften gezogen: extract
ren christenthum. * Opuscula hæc no
MDCCXI. typis commissa sunt; sed etia
in Heluetia MDCCXII. 4. prodierunt: **

...emeinten erinnerungen wieder die so genannte apo-
... oder die wiederbringung aller dinge, suecice,
...MDCCXXVIII. 8.*

...MVNDVS BAERENSPRVNGIVS in der wieder-
... aller dinge in ihren ersten guten zustand der schœp-
... ihrem beweis vnd gegenbeweis vorgestellet,
...XIX. 8. Addendum est WOELNERI opuscu-
...od inscriptionem habet: die heilige lehre von der
...ingung aller dinge, aus dem worte gottes den einfæl-
...ute, in frag vnd antwort kurtzlich; doch hinlæng-
...estellet.**

§. LIII.

...R praecipuos restitutionis omnium defensores
... fecit Ludouicus Gerhardus. Singularem li-
...sit atque in eo omnem ingenii vim omnemque
... ad id contulit, vt restitutionem illam expli-
...baret atque ab iis, quae obiiciuntur, vindi-
... tamen ad rem ipsam ac quae pro ea adducun-
...menta respicimus, nihil fere dixit, quod non
...ictum saepiusque confutatum. Monstrat vber-
...enii, flumen orationis animumque de diabo-
...natis hominibus, ex inferno liberandis, tam
..., vt existimet, restitutionem hanc supra
...ubitationem positam esse, atque in eos insul-
... scripturam sacram sequuti, adseuerant, poenas
...endas esse sine fine atque exitu: immo au-
...udentiaque fretus, a conuiciis non abstineat.
...erunt, qui ei bellum indicerent atque errorem,
...ugnauit, profligarent.

...r LVDOVICI GERHARDI, quo se strenuum fer-
...ue defensorem restitutionis omnium monstrauit, in-
...nem habet: systema ἀποκαταςάσεως, das ist, ein
...iger lehrbegrief des ewigen euangelii von der wieder-

 brin-

...g von alten vnd neuen theolog. sachen, 1730. p. 619. Quae ad
...rsenii controuersiam de restitutione omnium pertinent, de
...lura habentur in der einleitung in die religionsstreitigk der
...gelischlutherischen kirche, part. II p. 637. part. V. p. 957. sqq.
...historico-ecclesiastic. volum. XI. p. 946. sq.

irrige lehrsætze, *welche er in wiederlegu*
an tag gegeben; item: *gratulations schr*
wegen Scheurers vbereinstimmung mit ih
atque *anmerckungen vber Scheurers a*
zwey von Tennhardt an denselben abg
etiam contra alios, ad id composita,
hardti scriptorum ac falsorum d
rent. In illis locum habent: *Aletoph*
dicium theologicum von Tennhardts an a
potentien im ræmischen reich gesamten
cuius auctor Ternhardtum laudibus
veluti supra hominis conditionem po
innern vnd æusern wort gottes : vnterwe
worte gottes, *in frag vnd antwort g*
opuscula habentur plura; quæ autem
mitto. Inter adseclas ac fautores T
fuit TOB. EISLERVS. Præter alia, *
giam tennhardtianam ; oder kurtz gefaste
wieder die tennhardtischen schriften gen
einwurfe, *nebst einer vællig ausfuhrlichen*
len, *so wohl von dem seligen Tennhardt s*
andern fur vnd wieder ihn herausge
MDCCXXIV. 8. *ehren vnd liebes denckma*
aufgerichtet MDCCXXIV fol **

·Stockmannum, inprimis theologos rosto- rus debitæ modestiæ, perstrinxit.

de restitutione omnium satis erat profliga- in Petersenii controuersia; doctissimi ta- sine caussa existimarunt, contra Gerhardum ndum esse, ne loquacitate sua aliis fucum nimos eorum aucuparetur; ipse autem de itis sui gloriaretur ac maiores faceret iniu- unt igitur aduersus eum:

schen facultät zu Rostock redliche vnd deutli- derer offenkundigen vnwahrheiten, welche M. d in seinem systemate ἀποκαταστάσεως wieder rengen, kein bedencken genommen, Rostoch. ..* In scripto hoc theologi rostochienses, Engelcke, Aepinus, narrant, quæ inter eos i sint peracta seque contra huius crimina- niurias defendunt:

T. GEVDERI *hirtenbrief an seine gemeinde nwohner der stadt Parchim, vm selbige vor der L. Gerharden neu aufgewärmten hœchstschadli- verderblichen lehre von der wiederbringung ulich zu warnen*, Hamburg. MDCCXXVIII. 4. ** ngula capita systematis Gerhardi breuiter

I HENRIC. GEBHARDI *amica disquisitio de omnium damnatorum salute ac restitutione ex r Scotinum et Photinum instituta ac M. Ludo- systemati ἀποκαταστάσεως opposita*, Gryphisw. 4. *** qui præcipue dicta scripturæ sacræ a ardi interpretatione vindicat:

ADOLPH. LAMPII dissertationes de *pœna-* ·, Brem. MDCCXXVIII. quarum altera partem altera elenchticam complectitur. Reddidit manice, ita, vt quædam corrigeret: quæ- dam

ten vnd neuen theolog. sachen, 1730. p. 254.

ketzerſpiegel der abbildung eines abſche
in Halle, aus denen orthodoxen aufgeſtan
nem pasquillantiſchen ſchreiben an die pr
mit vielen legionen bœſen geiſtern ſich auf
ret contra Tuchtfelden, MDCCXXXI. 4.
reiſſenden ſchaaf verfolgte vnſchuldige w
fertigung der drey læſterbriefe, welche v
miniſterium zu Nurnberg wieder Tuchi
ben worden, abgefaſſet durch Philadelphi
in quibus duobus ſcriptis auctor pugn
eiusque impia ac peruerſa doctrina co
theologi halenſes ad interpretes volun
bergenſes exarauerant hosque monue
Tuchtfeldio. Idem Tuchtfeldius eo
ad Dippelium ſe adiungeret ac horre
præſertim de chriſto et ſatisfactione
Eam ob cauſſam DIPPELIVS defe
Tuchtfeldii aduerſus norimbergenſes
cit: *predigt vor nurnberger prediger;*
des nurnbergiſchen miniſterii ſo genannte
innerung an ihre burger, gegen die m
dinairen predigers der wahrheit, Victo
civirt vnd ausgefertiget, MDCCXXXIII. 8

tii. quæ licet ab eo non conſcripta ſit; præmi- vberiorem epiſtolam ad reſpondentem aucto- be oſtendit, Gerhardum ita pro reſtitutione propugnare, vt ſignificet, ſe ab auguſtana con- fœdere. Scriptionem hanc cur ſuſciperet, iu- miſſam, exiſtimauit Buddeus, quoniam ei Gerhar- ſuum apocataſtaſeos dedicauerat; nec obſcure rat illum ad certamen:

VRENTII MOSHEMII *gedancken vber die lehre der hællenſtrafen*, Coburg. MDCCXXVIII. 8.* cui runt atque argumenta eius pro pœna damnato- ta labefactare adniſi ſunt: GEORG. PAVLLVS KIVS; ſiue KLEINNICOLAI, in *den grundlichen denen gedancken vber Io. Laurent. Mosheims vn- gedancken von der ewigkeit der hællenſtrafen*, MDCCXXIX. 8. cuius ſcripti antea mentionem e auctor, qui nomen quidem ſuum omiſit; autem eſſe, dicitur, in *der ſchrift- vnd ver- en vberlegung der beyderſeitigen grunde fur vnd gantz vnendliche vngluckſeligkeit der verbrecher deren endliche ſelige wiederzurechtbringung vnd nach anleitung der gedancken des herrn abt Mos- die lehre von dem ende der hællenſtrafen*, Francof. DCCXLVI. 8.** Defenſus tamen eſt Moshemius in lucem exierunt: 1) *ſchutzſchrift fur die ewig- ellenſtrafen, wieder die ſchrift- vnd vernunftmæſi- ng der beyderſeitigen grunde, die gegen die ge- s herrn abt Mosheims von dieſer lehre erſchie-* ncofurt. et Lipſ. MDCCXLVII. 8.*** 2.) MEENII *vnparteyiſche prüfung der abhand- ift- vnd vernunftmäſige vberlegung der beyderſeiti- für vnd wieder die gantz vnendliche vnglückſelig- rbrecher gottes vnd deren endliche ſelige wieder- brin-*

hæ quum eius *orationum ſacrarum*; ſiue *heiliger reden*, p. 261. adiectæ fuiſſent, iſtæ poſtea ſeparatim prod-

theolog. biblioth. volum. II. p. 579.
. 865.

rei ipse Parisius litteris mandauit, hæcqu
lo: *species facti; oder wahrhaftige erze*
sich neulich mit einem prediger zu Hartzg
im furstenthum Anhalt gelegen, mit nam
Philipp Paris zugetragen, wie ihm nehmlic
zu drey vnterschiedenenmalen vnd zwar
leiblicher gestalt erschienen vnd was er v
MDCCX. 4. Ex quo res nota facta fuer
disputatum est: num visiones, quas sibi c
adfirmabat, vere sint diuinæ; nec ne? i
diuersa. Ad diuinitatem illarum prob
damque prodierunt: *grund vnd vorstell*
scheinungen, bey gelegenheit einer neulic
publicirten erscheinung in Hartzgeroda, er
lich entworfen, ac *christliche anmerckungen*
Emanuel Philipp. Paris gehabte drey vision
nominibus, MDCCX. 8. Pro iisdem BALT
RITTMVLLERVS scripsit: *ehr vnd preis*
herrlichkeit gottes vnd vnsers heylandes ie
gœttlichen gesichtern vnd erscheinungen, G
postquam ante posuit, Parisio visiones
eas autem neque inter phantasiæ operatio
res fictas ac fraudes numerandas esse, n
est istuc rem ita habere omnes notæ diuin

publicæ luci expoſita ſunt opuſcula contra
, quæ quum vel auctorum nomina haud
bent; vel aliquot tantum plagulis conſtant, iſta
percenſebo. Sunt ea: 1) *vnpartheyiſcher be-*
M. Gerhard durch ſeinen irthum von der wiederbrin-
dinge ſich vnfähig gemacht, im rœmiſchen reich ge-
werden vnd daſs ſolche lehre wieder gottes wort ſey,
auctor in eo operam poſuit, vt probaret, Ger-
ma auguſtanæ confeſſioni aduerſari, atque ex eo
ſumſit, cur ille iure ciuitatis eccleſiaſticæ luthe-
frui; nec per conſequentiam in romano impe-
ri poſſet: 2) *gedächtnis müntzen, dem neuen lügen-*
vnd aufwärmer der gottloſen lehre von der wieder-
aller dinge, M. Ludwig Gerhard, zur ſchande ent-
ex cuius ſcripti titulo facile videndum eſt, id ad
erhardum; non ad ſententiam eius ſpectare:
legung der von Ludouico Gerhard neulich herausgege-
cht nur mit greulichen irthümern; ſondern auch mit
cheltworten vnd vnuerantwortlichen verleumdungen
n, ſupplementorum, cuius auctorem EDZARDI eſſe,
e eſt: 4) *beweis wieder M. Gerhard, daſs aus den*
Col. I, 13. v. ſ. *vnd Epheſ.* I, 10. *die wiederbrin-*
ler dinge nicht könne behauptet werden, vnd der
br. II, 16. *wieder ſolche wiederbringung annoch*
, geführet von I. H. H. id eſt, vt videtur,
NR. HASSIO: 5) *beweis, daſs M. Gerhard von*
tellen bedeutung der worte gottes ſey abgegangen:
uck eines ſchreibens, den getreuen diener chriſti in
etc. betreffendt, nebſt beygefügter nachricht von des
fels aduocaten M. Ludwig Gerhards vblen aufführung:
HENR. HASSII *antwort auf des groſſen läſterers,*
rds ſchmähworte, mit welchen er ihn in ſeinen ſup-
beleget, vnd vertheidigung ſeiner erklærung des
Rom. V, 19. qui antea in germanica adnotatione car-
tini vindicias dicti effati Paulli contra Gerhardum
: 8) IOACHIM. CHRISTIAN. HOFFMANNI
rung des langen vnd paradoxen ſyſtematis ἀποκατα-
M. Ludwig Gerhards. * §. LIV.

* *einleitung in die religions-ſtreitigkeiten der euangeliſch-lu-*
ther.

schrift vnd gesunden vernunft grundli
Francof. et Lipf. MDCCL. 4. *

§. LVII.

INTER fanaticos principem loc
Conrado Dippelio adsignari, nemo dı
homo peruersi ingenii atque insolenti
mi, qui omni studio summaque im
præcipua religionis christianæ dogma
ob rem grauissimos errores disseminau
esse ex ordine eorum, qui indiffere
qui sunt sociniani: inprimis quibus ı
ticorum. Nec satis habuit, præber
uarum sententiarum magistrum; sed
simus exstitit in calumniis, quas in
tim lutheranam, adhibuit.

Ingens est numerus scriptorum,
DIPPELIVS reliquit. Quædam illoru
Christiani Democriti: nonnulla sine no
tulit. Prodierunt ea primum separati
lumine coniuncta. Duæ istorum co
Prior exiit inscripta: *eræffneter weg z*
vnd allen creaturen, durch die publicati

isse sibi ante mundum conditum naturam hu-
comparatam, vt sit medium quoddam inter
humanam essentiam: nec creatum; nec
uid, ac quum cælesti veluti humanitate hac
rit, per eum omnes res esse conditas ipsum-
am definitum tempus aduenerit, ex Maria
aturam, cum hominibus communem, adsum-
ex ista natum esse. Humanitatem igitur
icem excogitauit; aut potius errorem hære-
fanaticorum de duplici christi corpore in-
vt ille nouam speciem præ se ferret, com-
busdam auxit remque vberius edisseruit.

IO. GVIL. PETERSENIVS librum inscri-
heimnis des erstgebornen aller creaturen, Francof.
. eoque sententiam de duplici christi humana
didit; tam obscure autem ac confuse, vt omni-
ndum sit, notionem perspicuam ac distinctam
humana christi cælesti, quæ sit media inter dei
essentiam, in mente eius fuisse. * Scripturæ
imonia, ex quibus probare voluit dogma hoc,
interpretatus est atque ad opinionem suam violen-
t. Confutatus est a LVDOVICO MELCHIOR.
NO in *mysterio primogeniti omnis creaturæ*, Vlm.
MDCCXV.

---

*g gebracht durch die erklärung vnd auslegung der ver-
en meinungen von dem zustande der von den cœrpern abge-
en seelen*, cum interpretis disquisitionibus ac *Meenii* præ-
, Helmstad. MDCCXLVIII. 8. conf. *nouor. actor. eruditor.
ent. tom.* V. p. 156. KRAFTII *theolog. bibliotb. volum.* III.
Pugnat quoque contra æternitatem pœnarum inferna-
HISTONVS in libro: *the eternity of hell torments*, Londin.
L. 8. conf. *samlung von alten vnd neuen theolog. sachen*,
p. 480. 482. et 1743. p. 225.

nachrichten, 1711. p. 964. REIMMANNI *catalog. biblio-
theolog.* p. 1072. adde PETERSENII *lebensbeschreibung* §. 73.
ibit, se ingens ac typis committendum opus de argumen-
confecisse atque in illo cælestem christi humanam natu-
: scriptura sacra: ex patribus ecclesiæ, qui ante et post
um nicænum vixerunt, atque ex aliis testibus veritatis
se.

IV. *Wein vnd œhl in die wunden des gestaupt thums der protestirenden; oder Christiani Democriti tzige, christliche fernere erklærung, beweis vnd e gung gegen alle richter des buchs:* papismus prote vapulans, *genannt*, MDCC. 12. contra Schwarzenau tzerum, vbi reiicit scripturam sacram, redemtione christi peractam, sacramenta baptismi ac sacræ cœn que animum, maxime infensum erga ecclesiam ne ordinem ministrorum verbi diuini, monstrat:

V. *Anfang, mittel vnd ende der ortho- vnd het oder kurtzer theosophischer entwurf, aus was vrsa verworrene religionsgezanck in der christenheit ent durch was mittel es fortgefuhret vnd auf was art lich zernichtet werden mægte*, MDCXCIX. 12. qu Dippelius non obscure prodidit indifferentismum, nem salutis sempiternæ. consequendæ non ad christ que meritum: non ad fidem; sed ad amorem er atque alios retulit; hoc autem nomine adfirmaui cultores plurium deorum ac turcæ cognitione c aliarum diuinarum doctrinarum careant; eos tam citatis cælestis participes fieri posse:

VI. *Der vor dem thron der wahrheit angeklagte, te, vnd verurtheilte beichtuater*, MDCXCIX. contra *schlussel zum beichtstul*, ac generatim contra mini ecclesiasticum ritumque confessionis priuatæ:

VII. *Summarische vnd aufrichtige glaubensbekænt dieienigen lehrpuncte, so bisher in dessen schriften worden*, MDCC. qua confessione Dippelius falsa atq pia dogmata sua, veluti articulos fidei, aperte omni pudore proponit: immo ista singula testi scripturæ sacræ probare, temere conatus est:

VIII *Christenstaat auf erden, ohne gewæhnliche wehr- vnd nehrstandt; oder kurtze; doch eigentli bildung derer aus dem reich der natur entstandenen zorn gottes bestætigten ordnungen vnter den menschen zu Babel, die christi nahmen fuhren, samt einer theyischen vntersuchung des auf diese ordnungen gegru*

bey

[...]um genium originem earum referrent: immo [...] existimarent, istas in rebus fictis numerandas [...] Comprobant hoc scripta, Petersenio opposita, quæ [se]quuntur:

[...]ortsschreiben eines theologi, betreffend die offenba[rungen], welche einem adelichen frælein sollen wiederfahren [...M]DCXCII. 4.

[...] MAYERI *prufung des geistes, so sich durch ein frælein ietzo offenbaren soll*, Hamb. MDCXCII. 4. [...]at, diabolum esse auctorem reuelationum affe[...]rum, quoniam istæ christi doctrinæ aduersentur:

[...] WINCKLERI *schriftmæsiges bedencken vber das send[schreiben]*, quod iudicium adcurate compositum ac præ aliis [...]i scriptis legendum est, inprimis quum auctor [...] pietismi adcusatus fuit; sententiam autem contra [Assebur]giam ac Petersenium tulit ac solidis argumentis [...]uit, reuelationes, de quibus ista se iactauit, esse [...]que aperte falsas. Opposuit scriptor quidam [...]mine suo: *anmerckungen* iisque Assenburgiæ ac [...]nii caussam egit:

[CHR]IST. HENRIC. LOEBERI *historische erzehlungen [und be]dencken von etlichen offenbarungen, so vor gœttlich [...]wollen gehalten werden, darinnen zugleich das ohn[...] dieser materie emanirte sendschreiben meistlich be[...]tet wird*, Orlamund. MDCXCII. 4. vbi varia indicia [...]tur, ex quibus falsitas reuelationum Asseburgiæ [...]ter adparet; simul autem alia exempla huiusmodi [...]ionum memorantur:*

[...]THELF. TREVERI *wohlmeinende christliche war[nung] wieder die offenbarungen eines adelichen fræuleins*, [...]furt. MDCXCII. 4. contra quod scriptum prodiit: [...]*meinte erinnerung;* responsio autem data est in *der [...]tdigungs-schrift:*

[CA]SPAR. LOESCHERI *repetitio doctrinæ de visionibus*, [...]atione comprehensa, Vitemberg. MDCXCII.

[...]n *pantb. anabaptistico et enthusiastico.*

quem librum, veluti partem secundam paullo ante cti: *wegweiser zum verlornen licht vnd recht*, posuit:

XIII. *Ein hirte vnd eine heerde; oder vnfehlbare de, alle secten vnd religionen zur einigen wahren kirc religion zu bringen vnd ohne einigen syncretismo be zu vereinigen*, MDCCVI. 8. * cuius libelli consilia, sam pacem sacram faciendi, sunt: omnes fidei for esse abrogandas: munus, verbum diuinum interpre iis tantum tradendum, qui religioni pietatis vnic addicti: haud permittendum, vt sententiæ de theologicis, inter se discrepantes, in concertationes tationesque venirent:

XIV. *Omnibus et singulis orbis christiani nominis imperatoribus, regibus, principibus, dynastis et rerum carum moderatoribus, quos iam coniunxit et disiunx cessitudo belli varii et inextricabilis, iesu christi pacem tem precatur Dippelius*, latinum poema, cui interp germanica addita est:

XV. *Schild der wahrheit*, Berolin. MDCCVI. 8. i MDCCXXVIII. 8. qui libellus defensionem continet m rati scripti: *ein hirte vnd eine heerde*, contra Krackewi aduersarium Dippelii, postea sigillatim adducendum

XVI. *Aufrichtig-christliche antwort auf das so ge christbruderliche sendschreiben eines wohlbekannten fr der sich vnter dem namen Heracliti Philadelphi des De bruder nennet: kurtze anmerckung; oder antwort vber Bröskens beyde sendschreiben, vnter dem titul: der liebe vberwundene Democritus vnd der im vrtheil ven Democritus: erinnerung an den so genannten Hera Philadelphum, wobey zugleich dessen zweytes sendsch vnter dem titul:* gemilderte thrænen, *mit gehöriger ckung abgefertiget wird: sendschreiben an herrn B worin sein lezt publicirtes scriptum:* die alte vnd neue böse vnd gute religion, *mit anmerckungen weiter e vnd illustriret wird:*

---

* *vnschuldig. nachrichten*, 1706. p. 224.

ssen fur gott in dem angesichte iesu christi vnd sei- darstellet, MDCXCII. 4. *

§. LVI.

quidem de fanaticis exposui ac notitiam suppeditaui, quæ ad controuersias cum illis quosdam autem eorum silentio prætermisi, , vt isti loco hoc commemorentur. Sunt qui partim nullam sectam constituerunt; par- que absonis sententiis præcipue nostros san- as perturbarunt. Contentiones igitur, qua- iam præbuerunt, iustum aptumque locum unt inter lites ecclesiæ lutheranæ intestinas. a horum fanaticorum referendi sunt:

EORG. ROSENBACHIVS, qui communes cum icis errores disseminauit: speciatim de scriptura æ sit mortua littera: de salute sempiterna, sine christi consequenda: de baptismo infantum ab- de sacra cœna, memoriæ tantum caussa instituta. ordinem sacrum calumniatus est seque ei maxime esse, monstrauit. Opuscula eius sunt: *wunder- nvolle bekehrung*, MDCCIV. 12. *wunder- vnd gnaden- ung*, sine indicio loci ac temporis, quibus enar- uis flagitiose ac turpiter ipse vixerit; postea tamen conuersum atque in pristinam eius gratiam se esse . Antea in lucem prodiit eius: *glaubens-be-* vnius tantum plagulæ; quæ confessio non ed dissimulanter edita est. Restitit ei IO. PHI- TORRIVS atque emisit: *abfertigung des rosenba- glaubens-bekanntnisses*, Heilsbrunn. MDCCIII. 12. NBACHIVS opposuit: *nothwendige addresse*, atque a adiecit professorum altorfinorum, Langii, Wa- Rœtenbeckii, Omeisii atque aliorum, in quibus atus ac commendatus est. In testimoniis his n debita consideratio adhibita fuisset, STORRIVS

Ggg 3 euul-

controuersia hac a me dicta sunt: in *der einleitung in die streitigkeiten der euangelischlutherischen kirche*, *part*. II. p.].

welches die blösse aller secten vnd den abf
religion klar vor augen leget; oder
sentliche der religion durch eine continui
selbst der vernunft begreiflich gemacht vnd
vnuernunft vnpartheyisch vindiciret wird
. XXIII. *Vera demonstratio euangelica,*
natur vnd dem wesen der sachen selbst so v
schrift gegründeter beweis der lehre vn
iesu christi, Francof. et Lipf. MDCCXXI
continentur: 1) *historische erzehlung der*
gebenheiten, die dem Christiano Democrit
halts in Schweden arriuiret: 2) *der von*
der verwirrung gesauberte helle glanz des
oder schrift vnd wahrheitmässiger entwurf
153. *fragen aus einander geleget:* 3) *gr*
chen systemate theologico, welches die blö
den abfal von der einigen religion kla
libellus, antea a me memoratus: 4) *re*
quibus amicus quidam holmiensis quaestion
mocrito motas, infringere tentauit, cum i
manica, quarum quaestionum auctor
5) *abfertigung der replique, worinnen*
einmal versucht, seine sätze gegen Democ

mehr erleuchteten nachsinnen vnd beurtheilung
le loco MDCCVII. 12. In eo Pfannerus de Rosen-
rit, veluti homine, cuius pectus deus gratia diui-
rit; nec eum ideo reprehendendum esse, opi-
iste, res a deo ipsi patefactas esse, adseuerave-
eiusmodi reuelationes omnino et hoc tempore
possent. Libellum hunc defendit in *der ver-
seines bedenckens von Rosenbachen auf die censur
digen nachrichten*, * MDCCVIII. 12. censores
responderunt: **

IAN. ANTON. ROEMELINGIVS, qui se fa-
tionibus inquinatum esse, abunde prodidit ac
as excitauit. Non alienus fuit ab indifferen-
cripturam sacram esse vnicam normam fidei ac
baptismi et sacræ cœnæ media gratiæ, nega-
quackeris de lumine interno quodam modo
rætereaque, se contemnere codicem sacrum,
Scripta, quæ composuit, sunt: *zerstærung
mitternacht vnd morgen, nebst der bekehrung der
ken vnd heyden*, MDCCX. 8. *** *nachricht seiner
chehenen vælligen herausfuhrung aus Babel, das
ng des ganzen verlaufs, wie er seines dienstes
l wie es damit zugegangen*, Francof et Lips.
vom predigtamt vnd von der absonderung; item:
*las consistorium zu Aurich, betreffend etliche aus
it vom predigtamt vnd von der absonderung ex-*

 trahirte

a.

1. p. 758. Plura de Rosenbachio eiusque scriptis, er-
atis atque aduersariis legenda sunt: in *den vnschuldi-
chten*, 1704. p. 300. 852. in LANGII *aufrichtiger nach-
ler vnrichtigkeit der so genannten vnschuldigen nachrich-*
. 4. p. 56. qui defendit Rosenbachium: in *idea
rii Rosenbachii, rerum chymicarum studiosi, conferenda
cum testimoniis altorfensium*, quæ exstat in *den vn-
nachrichten*, 1715. p. 1054. adde quæ a me scripta
*r einleitung in die religionsstreitigk. der euangelischluth.
art.* II. p. 755. *part.* V. p. 1029.
nachrichten 1710. p. 370.
9.

zum vorspiel eines neuen himmels und einer neuen MDCCXXXIII. 8. *

XXIX. *Abgezwungene fatale abfertigung der al pralerey, mit welcher Peter Hanssen noch unüberwindlich den Democritum das feld zu mainteniren, sich und persuadiren will*, MDCCXXXIII. 8.

XXX. *Kurtze nachricht, was mit einem schwedischen diosо in dem waysenhause zu Halle ratione einiger theolo streitfragen passiret ist, nebst einem vorbericht und be tungen selbiger fragen*, MDCCXXXI. 8. qui litterarum inter præceptores orphanotrophei halensis locum ol rat; quum autem proderet, se esse Dippelii adseclam que non emendandum, ille de prouincia deiectus ad Dippelium quæstiones transmisit voluitque, vt respenderet, quod et Dippelius in adducto libello suo, id est, impie, contumeliose, petulanter præsti

XXXI. *Aufrichtiges glaubensbekäntnis*, MDCCXX cui confessioni paullo ante memoratus libellus: *nac was mit einem schwedischen studioso vorgegangen* est. ***

Præter iam enarrata scripta, Dippelius alia reliqui de magna illius peruersitate, improbitate malitiaq culenter testantur. Sunt ista: *sendschreiben an Bru vnpartheyisches gespräch zweier christen unter dem Eleutherius vnd Nicodemus vber die frage: wie we lebendige gott bey den gœtzen könne gesucht vnd emp werden: anmerckung vber Kauls predigt von dem geist, als einem tröster vnd geist der wahrheit: verantw gegen einige personal-lästerung der wiedrig gesinnten: e tes falsches maas der prüfung a D. Neussens sogenannte p der lehre vnd des geistes Democriti;* * item: *schlus nung wieder Weilers abfertigung des sogenannten Dem*

---

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen* 1735. p. 483.

** *ibidem* 1732. p. 497. LILIENTHALII *theolog. bi tom.* II. p. 361. MYLII *bibliothec. pseudonymor.* p. 54.

*** *samlung von alten vnd neuen theol. sachen*, 1733. p. 291. LI THALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 360.

* *vnschuldige nachrichten* 1702. p. 760.

de Try lügen vnd lasterschriften nicht wird geant-worten, Brem. MDCCXVII. 8.*

MAXIMILIANVS DAVTIVS, qui alios in persua-adducere, conatus est, se a deo virtutem acce-aticinia edendi. In lucem emisit: *helle tonner* MDCCX. 8.** *geistliche betrachtungen*, MDCCXI. 8.*** editationes varii argumenti sunt auctorque prodit, is benigne de ordine ecclesiastico sentire, deque mille annorum atque aliis rebus exponit. Non ad partes suas traxit, inprimis in terris vlmensi-ra autem magistratus illi, qui, a Dautio pariter ac rdto capti, a communione sacrorum publicorum nxerant, in rectam viam reducti sunt. Spectat *ie herstellung des kirchenfriedens in etlichen landge-s vlmischen gebietes*, cum historica præfatione ac orationibus sacris, a Frickio et Algœwero hac in extra ordinem recitatis, Vlm. MDCCXIII. 4.* Opus-cuius titulus est: *Io. Maximil. Dauts vnd Christ. Ræmelings weissagungen, aus dem gœttlichen wort be-t von einem membro des ministerii in Hamburg*, præ-o, vtpote paullo ante memoratum:**

TENNHARDTVS, cuius fanatica prauitas in eo ne posita est, vt dogmata sua ad sermonem, velu-

 ti

---

ldige nachrichten, 1717. p. 794. et 1716. p. 655. vbi recensetur: *ß vnd bann von einem edlen rath in Bremen an Christ. Ant. elingen volzogen, vberlegt vnd erwogen*, 8. adde, quæ a me sunt in *der einleitung in die religionsstreitigkeiten der euang. rischen kirche part.* II. p. 783. et *part.* V. p. 1044.

ldige nachrichten 1710. p. 281.

1712. p. 289.

1714. p. 298.

VS memoriæ prodidit in *scena illusionum, in descriptione bi-ca pseudo-propheticarum imposturarum, inter iudæos, christia-et ethnicos obuiarum, detecta*, quæ Londin. MDCCXII. 12. lice in lucem exiit, multos Londini Dautii vaticiniis, in nonem anglicanum conuersis, fidem habuisse iisque inflatos abuisse Plura habentur de rebus Dautii in *der einleitung in religionsstreitigkeiten der euangel. luther. kirche part.* II. p. 794. *art.* V. p. 1051.

lapiu Adami ac peccato originali: de iusti
christi deque iustitia fidei: in sacra nostı
data: in theologiam systematicam: in
nostræ: 3) *Christiani Democriti rediuiui
mit dem apocalyptischen schlüssel Ioannis e
nackte vnd schändliche meinungen vom sün
erbsünde vnd von dem fluche; oder ewigen
cherubs blinckenden schwerd hinausgepei
barbarische land der dummheit auf ewig v*
ex quo titulo facile colligendum est, n
scripto hoc proponi, siue id ab ipso Di
dum nonnulli coniecturam faciunt; si
adsecla compositum sit: 4) *Christianus
nur, das ist, der zwar verstorbene; aber in
lebende vnd nimmer sterbende Dippel, in
auszuge seiner ehmaligen vnd lezten the*
Alton. MDCCXXXV. 8. vbi epitome dete
Dippelii exhibetur auctorque tam auda
vt illos, tamquam veritates euangelica
ipsum Dippelium summis laudibus exto

Vti in aliis regionibus; ita in Sueci
sectatores sibi conciliauit. In his ERI
dit: *die wahre vnd lebendige kraft des*
MDCCXXXIX. aliique, licet non scriptis

Io. Conrad Scheurer censirte erklærung meiner,
, auf gœttlichem befehl heraus gegebenen droh-
chriften, *worte gottes genannt*, MDCCXIII. 8. *
Tennhardtus defendere se voluit contra
s, postquam hic aduersus istum ediderat:
heuchler, atque ostenderat, Tennhardtum
e inaniter iactare se de diuina adloquutione
e: principia, quibus religio vera nitatur,
puriorem ecclesiæ nostræ doctrinam esse in-
I.) *hœchst nothwendige vnd zur seligkeit sehr*
rung etlicher hauptpuncten, so mir, Io. Tenn-
inen der welt dargelegten gœttlichen droh- vnd
ten vnd lebenslauf zu erklæren, vorgelegt wor-
. 8. quem librum eum in fine.. composuit,
ia de baptismo infantum: de iustitia christi:
ino eiusque efficacia: de sacra cœna atque
ac defenderet ab accusatione falsitatis. Quas
m ad monstrandum haud sufficere, putaret,
e, emisit quoque in lucem: *fernere nœthige*
seligkeit sehr nutzliche zweyte erklærung der
bsten vnd anstœssigsten puncten vnd redensarten,
ir vnbenannten person aus meinen Io. Tennhardts
n ausgezogen, MDCCXVII. 8. IV.) *warnung*
nœthigen separirens von kirche vnd abendmal,
. liber, quo Tennhardtus id egit, vt suspi-
atismi a se remoueret, quemque TOBIAS
dem bedencken von der so genannten separation;
ung von kirch, beicht vnd abendmal, nach dem
hen worts abgefasset, MDCCXXVIII. 8. defendit:
he briefe, quarum epistolarum aliquot post
in lucem exierunt. Qui Tennhardtum ad-
illi id curarunt, vt alii scriptorum istius no-
ent ac commodiorem lectionem instituerent,
hoc-

---

von sich selbst entstandenen propheten Io. Tennhardts
Basil. MDCCXII. *versuchungsstunde vber die euangeli-*
durch die neuen selbstlaufenden propheten, Tigur.
I.

achrichten, 1713. p. 271.

cher christlutherischer kirchen, Vitemb.

DIPPELII *papismum protestantium vapul* *formula concordiæ*, a Dippelio inprimis ditur; simul autem generatim de libr symbolicis, eorumque vi obligandi ac d ponitur: **

HENR. GEORG. NEVSSIVS, qui c *summarische vnd aufrichtige glaubensbekæn* *fung des geistes vnd der lehre Christiani D* MDCCI. 8. isteque caussam suam agere v *deckten falschen maas der prufung an be* *genannte prüfung der lehre vnd des geistes*

IO. ERNESTVS GERHARDVS in *d* *tigung*, Giess. MDCCIV. 4. aduersus DIPP *ten grundris der academischen gottesgelahr* lum programmati Gerhardi opposuerat, raui: ***

IO. FECHTIVS, in cuius dissertatio *baptismi sacrosancti contra fanaticos rece* MDCCXIV. præcipue DIPPELII scriptum *taufe der christen*, confutatum est:

DAN. SEVERINVS SCVLTETVS in

HRISTOPH. TVCHTFELDIVS, qui, fana-
ius infectus, grauiores errores de vi pædo-
lificatione, merito christi, ordine sacro,
itico disseminauit ac multarum turbarum ex-
Quum Halæ commoraretur ac theologi id
um ad meliorem mentem reducerent, se ab
;, sibi persuasit eosque in libello: *bekehrung*
den kindern, MDCCXXII. 4.* haud obscure
. Defensi tamen dicti theologi sunt in
en an einen christlichen prediger, zur beant-
vnter dem titul: bekehrung der væter zu
ohnlængst edirten schrift abgefasset, Hal.
* auctorque simul notitiam de vita ac fatis
dit. Postea diuulgauit: *den von christo zu-*
i lebendigen weg, in der gemeinschaft seines
lutes die heiligung zu vollenden vnd ins hei-
, MDCCXXIV. 4. hocque scripto confessio-
buit ac prodidit, se de quibusdam fidei ca-
de aliis autem male sentire, ac: *die gætt-*
: solche vber die verborgene mæchten der fin-
i triumphiret, vnterm thærigtem creutze be-
ngnis zum Clausthal, MDCCXXIV. 4. Vti
n Norimbergæ turbas excitauit atque alios
adduxit; alios autem in periculum veræ
:it. Malum hoc vt in tempore tolleretur,
ri, qui ibi erant, sedulo curarunt atque
iderunt: *der nurnbergischen prediger treu-*
nung vnd warnung an ihre anuertraute ge-
entstandener glaubensirrungen, Norimberg.
MDCCXXXI.

I. p. 810. *part.* v. p. 1053. Notitia scriptorum
:n est: in *dem verzeichnis aller derer bey lebzeiten*
n Io. Tennhardts von ihm vnd von andern vor ihn
nen schriften, atque in *dem kurtzen verzeichnis aller*
uck herausgegebenen tennhardtischen schriften. Syl-
etiam exhibetur in EISLERI *apologia tenn-*
r. in *der samlung von alten vnd neuen theologischen*
). 133.
vnd neuen theologischen sachen 1723. p. 419.

christus iesus fur vns vnd vnsere sunde gnug ge beygefugter wiederlegung der vornemsten einwendu che Christian. Democritus in einer schrift, gen. demonstratio euangelica, *dagegen setzen wollen,* MDCCXXX. 8.* Aduersus vtrumque hostem, ac Neumeisterum, Dippelius pro caussa sua p *der vertheidigung des tractats:* vera demonstrat lica *genannt, gegen zwey vnter sich selbst zwar b sinnte; aber doch hier zu einem ziel laufende richte den barbarum, Erdmann, Neumeister, vnd den rum, D. Ioachim Langen,* MDCCXXXI. 8. LANG tum scio, non singularem dedit responsionem in præfatione, qua IO. HECTOR. DIETZII n *euangelischen hauptlehre von der wahren gottheit ch* tra Christianum Fendium, ornauit, antea m *ideam de salutis œconomia in christo,* Dippelio c germanice recensuit; at vero NEVMEISTERVS micauit contra hostem hunc religionis christia iterum restitit in *der abfertigung des vnchristlich criti; oder Io. Conrad Dippels in seiner so genannte digung seines tractats,* vera demonstratio euan *nannt, darinnen seine lugen vnd læsterungen gebul gedecket werden,* quam refutationem addidit: *d. ckungen vber Iacob. Denners postille,* Hamb. MDCCXX

CHRISTOPHILVS WOHLGEMVTHIVS, qu lium grauiter castigauit ac quam detestabile sit e ma, perspicue atque adcurate ostendit. Libr contra eum scripsit, titulus est: *entdeckung des Christ. Democriti, in welcher alle von demselben publicirte vnd fur demonstrirte wahrheiten ausgegebe fragen gepruset: deren vngrund, schlechter zusam vnd schædlichkeit durchgehends dargethan; insonder vnwiedersprechlich bewiesen wird, daß in solchem gott veræchtlich: christus ganz vnnœthig: die ga wirckungen des heiligen geistes vnmœglich; die*

---

* *samlung von alten vnd neuen theol. sachen,* 1732. p. 126.
** *ibidem* p. 811. *deutsch. acta erudit. vol.* XV. p. 301.

...TIANVS FENDIVS, qui non solum in fanati-...onibus versatus est; sed etiam ostendit, se non ...cesse a stultitia indifferentistarum, vti vocantur; ... iure inter Socini sectatores numerari. Scripturam ...mpudenter contemsit ac peruersam, illam interpre-...tionem sequutus est: mysterium trinitatis, spe-...christi diuinitatem ac satisfactionem negauit: ei, ...ini, adtribuit peccata, atque alia falsa dogmata ...it. Scripta illius sunt: 1) *kurtze anweisung; oder ...bliche anleitung, wie eine gott suchende seele mit ih-... vnd christo vmgeben vnd reden kænne*, Tubing. ...XVIII. et MDCCXXX. 12. quæ est tertia atque aucta ... 2) *Paulli brief an die Epheser, aus dem grundtext ...et vnd erlæutert, nebst zweyen anmerckungen, als ... hauptsæchlichen wiederzusammenfassung aller dinge in ... wie auch von desselben sendung von gott in der gleich- ... fleisches der sunde*, MDCCXXVII. 4. ** 3) *zugabe zu ...lerung der epistel Paulli an die Epheser*, MDCCXXVII. 4. ... *die guten wercke nothig seyn zur seligkeit*, ...XXIII. 8. *** 5) *gegenbeweis der wahren christen nicht ...rlaubten; sondern auch nothwendigen; doch ordentli- ...usammenkunften*, Francof. MDCCXXXVI. 4. Scripta ...tendunt, quam longe a vera doctrina Fendius discess...

Ad oppugnandum eum studia sua contulerunt: ...r. LANGIVS in *dem anhange zu Zeysens exegetische ...einleitung in das euangelium, die briefe vnd die offen-... Ioannis:* IO. HECTOR. DIETZIVS in *der wohlge-...n rettung der euangelischen hauptlehre von der wahren ...t christi wieder die arianische irthumer vnd schrift ...rungen herrn Christian Fende*, cum *Ioach. Langii* ...ione, Hal. MDCCXXX. 4. IO. IACOB. RAMBACHIVS ...atione de *iesu christi summa diuinitate, ex eius iura- ... per se ipsum demonstrata*, Hal. MDCCXXX. auctor, ...b nomine THEOPHILI WOHLGEMVTHI edidit: ...g *des 53. capitels Iesaiæ, mithin der wahren gestalt vnd*

...g *von alten vnd neuen theol. sachen* 1732. p. 277.
... 1731. p. 48.
... 1734. p. 1124.

pisse. Spectant huc: CHRISTIAN. GER- *erinnerung bey der specie facti, oder erzehlung ng, die ein prediger zu Hartzgeroda gehabt,* de- *zum besten, daß sie wissen, was sie von dieser er- n sollen, gestellet*, MDCCX. 4. HENR. MATTH. I *confutatio enthusiasmi crassissimi, ab orco re- . Philipp. Paris*, MDCCX. 4. anonymi *gutach- rzehlung dessen, was sich ohnlængst mit einem ger zu Hartzgeroda soll zugetragen haben*, CX. quod scriptum a SERPILIO compositum *der falsche christus, welcher einem prediger in Paris, in leiblicher gestalt erschienen, wurde compagnie zu betrachten gegeben*, MDCCX. 4. nomen *eines curieusen etranger* sibi dedit: in- RN. SCHVLENBVRGII *schriftmæßige betrach- r fürstlichen anhaltischen residenz stadt Hartz- ruhmten erscheinungen*, Quedlinb. MDCCX. 4. n solum ipsa res; sed scripta quoque diiu- ro Parisii visionibus edita. In his quum AVLLERI *stral der herrlichkeit vnd heiligkeit* antea mentionem feci, esset, inter illum ac um concertatio orta est. RITTMVLLERVS, am ageret, opposuit: *beantwortung der von wider den stral gættlicher gesichter vnd er- ausgestelten missiue*, MDCCXI. 4. respondit au- NBVRGIVS in *der vberzeugung der falsch ge- zgerodischen vision*, Quedlinb. MDCCXI. 4. ac TTMVLLERVS ediderat: *erhebliche vrsachen, den schulenburgischen tractat nicht antworte, tiation*, Quedlinb. MDCCXII. 4.*

aticas factiones locum etiam tenet detestanda *ensis*. Auctor illius exstitit Elias Ellerus, le non solum aliis voluit, vxorem eius spiritu que oracula edere; sed etiam tantam impieta- tem

---

die religionsstreitigkeiten der euangel. lutherischen kirche, 782. et part. V. p. 1033.

tendum est. Quod exstruxit, ...
est ex erroribus detestandis: ex ratione
lendi, ac modo inepto sacrorum admi
multis sequutus est fanaticos ac horu
sententias falsas, absonas ac nullo vir
iunctas; attamen, vt plures sectatore
etiam indifferentistarum placita ample
res eius postulabat, nunc lutheranı
tum se exhibuit: immo a pontificior
que doctrina se non plane alienum
Ad sectam suam stabiliendam propaga
callida atque impia inuenta: varias a
des, mendacia, simulationem eximiæ
stolicæ simplicitatis atque innocentiæ.
prodierunt, quæ ad factionem hanc per
legenda sunt, quibus historia illius er
dem origine, progressu ac fatis exp
omnia illorum eamdem fidem præ se l
composuerunt Zinzendorfii adseclæ; 1
resque ita descripserunt, vt sectam su
darent ac caussam eius agerent. Spec

I. *Beschreibung vnd zuuerlässige nachr*
der Oberlausitz, wie *es erbauet* worden *vnd*
...

in Germania. * Posterior, eadem inscriptione lucem adspexit Berleburg. MDCCXLVII. 4. tribus cura, vti dicitur, CANZII, fratris theologi um. Locupletior illa est priore ac plura Dip- ta complectitur. ** In numero illorum sunt: *oxia orthodoxorum; oder die verkehrte wahrheit vnd lugen der vnbesonnenen lutheraner, aus veranlas- vor wenig wochen in druck ausgeflogenen laster- ter dem titul:* vertheidigung vnd zugleich ent- der heutigen neuen pietistischen lehrart, *kurtz- deutlich entdecket*, MDCXCVII. 12. *** quod scriptum licuit, quia non tantum, quantum postea, ad op- ecclesiæ nostræ dogmata studium adhibuerit. * quem in eo refutat, LOENITZERVS ediderat:

pismus protestantium vapulans; oder das gestäupte an den verfechtern der durftigen menschensatzungen protestirenden kirche, MDCXCVIII. 12. quo libros ec- nostræ symbolicos maledice contumelioseque per- ac doctrinam euangelicam de baptismo infantum: factione christi: de iustificatione atque alia fidei oppugnare, sibi sumit:

Axioma Adami veteris, perperam theologizantis; de- et discussum thesibus quibusdam succinctis theologicis, simul Hannekenii hypomnema de gradibus sanctitatis christi examinatur et de throno orthodoxiæ deturbatur, VIII. Exposuerat publicæ luci HANNEKENIVS ionem de *gradibus sanctitatis viatoris christiani*, erg. MDCXCVI. Opposuit se isti Dippelius ac io id, quod verum est, impugnauit, inprimis de mediatore ac de fide; quod autem falsum, illud de-

ICII *histor. bibliothec. part.* IV. p. 484. LILIENTHALII *biblioth. tom* II. p. 231. REIMMANNI *catalog. biblioth.* g. p. 687.

chten von einer hallisch. biblioth. volum. II. p. 415. *samlung lten und neuen theolog. sachen*, 1748. p. 275.

MMANNI *catalog. biblioth. theolog.* p. 771.

c memorat in *notitia vitæ suæ*, quem libro: *wein und oehl wunden des gestæupten pabsthums der protestirenden* adiecit:

l vnuernunftigen gottesdiensts im gebet, furbitte *ung*, MDCC. 8. ex quo titulo haud difficulter est, quam inepte Dippelius de ciuitate, siue ium ordinibus constituenda, cogitauerit ac itum documentum prauitatis ingenii sui de-

ethigter grundris der academischen gottesge- CCIV. 4. contra IO. ERN. GERHARDI pro- ieſſæ MDCCIII. editum, quo iste hostes phi- ue aliarum humanarum litterarum castigauit Dippelius systemata theologica adpellauerat n *talmud*, in eum simul animaduertit ac pro- stum esse *ridiculum Aristarchum*. Ob censu- ippelius Gerhardo vehementer iratus est et oni suæ consuleret, memoratum scriptum iu- ecit atque in illo iram; aut potius furorem iplinas humanas: theologiam academicam ac ilicos ecclesiæ nostræ effudit. Opposuit ei *kurtze abfertigung*, Gieſſ. MDCCIV. 4. re- n DIPPELIVS in *dem illuminirten grundris chen gottesgelarheit*, MDCCIV. 4.*

wasſertauffe der christen, MDCCV. 8. quo li- baptiſmum medium gratiæ ac salutis æternæ nomine vult, vt iste abrogetur:

weiſer zum verlornen licht vnd recht; oder ent- nnis beyder der gottſeligkeit vnd der bosheit; in næſigen abbildung der gemeinde des neuen bunds, inern vnd auſſern beſchaffenheit vnd des ihr ent- ten abfals in dem reich des antichriſts,

weiſer zum licht vnd recht in der auſſern natur; heimnis des ſeegens vnd fluchs in dem naturlichen wahrhaften grund der artzeneykunſt, MDCCV. 8.***

Hhh 3 quem

* ntrouerſia hac *die vnſchuldig. nachricht*. 1704. p. 655. *ichrichten* 1705. p. 781. REIMMANNI *catalog. biblioth.*

*.

*** *nachrichten*, 1706. p. 114.

schriften gegen dieselbe, Francof. et Lipſ.
ſed fuerunt, qui auctori huic reſiſtere
fenderent. Pro eo enim in lucem exi
te nachklang eines herrnhuthers wiede
Freſenii ſæmtliche ſchriften gegen d
MDCCXLVIII. 8. *** ac præter opuſculu
wahrheitsklang gegen den vnreinen vnd f
dürftigen nachklangs, den ein anhænger
ſecte wieder die vorlæufige antwort vnd
herrn D. Freſenius in den ohren aller n
reget hat, Francof. et Lipſ. MDCCXLIX.

IV. *Prodromus diarii herrnhuthiani,*
abhandlung von der narrenweisheit ein
rers, mit denen herrnhutiſch-geſinnten ſ
zugehen, Erfurt. MDCCXLVII. 8. *
thianum, das iſt, gewiſſenhafte erzehlung
euangeliſchen lehrer in einigen iahren v
geſinnten ſeelen begegnet, vnd wie er ſie
befunden hat vnd kennen lernen, cuius
MDCCXLVIII. 8. prodiit; hanc auten
quutæ ſunt, duobus voluminibus conti
THIERBACHIVS eſt, miniſter verbi
non hiſtoriam quidem ſectæ herrnhu

artheyische gedancken vber eines so genanten heologi kurtzen bericht von pietisten, nebst ei-gression von der brutalität vnd illegalität des s vnd einem kleinen anhang wieder die theo- zu Halle, MDCCVI. 12. * libellus, IO. FRID. *:ht von pietisten* ac theologorum halensium *gegen Mayers bericht*, oppositus hisque eam uia testati fuerant, se ab impietate Dippelii

tum fatuum, das ist, die thätige nothwendig- enscheinlicher beweis, daß alle, die in der göt- nd sittenlehre der vernünftigen creatur die 'ens disputiren, durch offenbare folgen gehalten it in dem wesen gottes aufzuheben; oder des num festzusetzen, Amstelodam. MDCCX. 8. MDCCXXX. 8. ** ac belgice, *** quo libello ıum id agit, vt probet, voluntatem omnino tam esse: deinde ostendit, sententiam de fato ac denique contra Hobbesium, Cartesium, lebranchium, Deuerhofium disputat:

animalis morbus et medicina, sua vindicata ione physico-medica, qua simul mechanismi et 'amenta funditus deteguntur et mathematica na rationis circulo deturbantur, et integrum systema concinnis vinculis nectitur, Lugdun. . 8. Hamburg. MDCCXXX. 8. germanice sub *anckheit vnd artzeney des thierisch-sinnlichen he nach ihrem eigentlichen vrsprung, mittelst artzeneyischen vntersuchung, wieder lauter vnd worden*. Francof. et Lipf. MDCCXIII. 4. in- *rpo Chrysostomo*; siue qui sub nomine hoc *'brist. Brendelio*: *

nd freywillige replic auf die so titulierte abge- t eines zeitlichen ministerii in der euangelisch-

 refor-

ichten 1706. p. 714.

. 560.

PPELIVS in *vita animalis morbo et medicina* p. 138.

1731. p. 967. REIMMANNI *catalog. bibliothec. theolog.*

IX. HENRICI IOACHIMI BOT
schreibung des nunmehro gantz entde
ehegeheimnisses, nebst dessen 17. *grunda*
in demselben vnterrichtet vnd eingericht
rern merckwürdigen, die lehre, lebensart
genannten mährischen brudergemeine betr
so der verfasser seit der zeit, da er vnter
hut als ein siebeniähriger diener vnd arb
der theils an sich selber; theils von andern
erfahren hat, duabus partibus, quar
MDCCLI. posterior ibidem MDCCLII.
In illis exempla ac facta herrnhuthiano
tur, quæ comprobant, turpissima esse
que instituta, inprimis matrimonii: *

X. *Nachricht von der zinzendorfische*
M. I. G. T. id est, TENE, Eisenb. 8. **

XI. *Geheimer briefwechsel des herrn g*
dorf mit den inspirirten, woraus dessen
vnd absichten deutlich zuersehen sind, nebst
derer hieher gehörigen schriften, Franco
tius Ienæ, MDCCXLI. 8. *** Epistol
sunt ab inspiratis isenburgensibus ac bu
vierten samlung aufrichtiger vnd wahrha

eſt, quo Dippelius, maximo ſcelere ſumma[illegible]que ſibi ſumſit, primarium religionis chriſtianæ fun- ,, id eſt. meritum ac ſatisfactionem ieſu chriſti, tque adfirmare, hominem non per fidem veniam n ac gratiam dei conſequi; ſed ipſum prauam n ex mente ſua exſtirpare ſeque in priſtinum s ſtatum reſtituere poſſe, ſi exemplum, a chriſto nem propoſitum, ſequatur:

Vertheidigung des tractats: vera demonſtratio gegen Erdmann Neumeiſter vnd Ioachim Langen, zugabe von der gottheit ieſu chriſti, MDCCXXXI. defenſio Dippelii iracundiam, faſtum, acerbita- lumniandi libidinem itidem luculenter prodit:

Entdeckung der gewiſſenloſen verdrehung, ſamt hartnäckigkeit vnd blindheit, womit ein ſo genann- philus Wohlgemuth das ſyſtema Chriſtiani Democriti 53. fragen nicht ſo wohl zu vnterſuchen; als zu be- b vorgenommen, MDCCXXXII. 8.

. *Hypotypoſis inſanorum verborum, das iſt, kurtzge- ma der recht reinen orthodoxen lutheriſchen theo- r analogiæ; vel potius alogiæ fidei, ſo von dem De- n vorhergehender refutation an dem Wohlgemuth, vnd iede artickel als abſurd, gottuerkleinerlich, fleiſchlich vnd gegen die ſchrift ſo wohl; als ge- nunft e diametro ſtreitend, marquiret vnd wieder- en,* MDCCXXXII. 8.

I. *Etwas neues; oder retirade der lutheriſchen or- n eine neue von etlichen leibnitianiſchen ingenieurs ene ſchanze,* MDCCXXXIII. 8. contra Petrum Han- r Frider. Wagnerum, Dippelii aduerſarios, poſtea dos:

III. *Ein aufrichtiger proteſtant gegen ein ihm fälſch- ſchriebenes ſcriptum, vnd ein orthodoxer annihila- zernichter der in dieſem ſcripto gleichfals aus nichts ten ſogenannten microcoſmiſchen neuen ſchöpfung,*

Hhh 5 *zum*

theol. biblioth. tom. II. p. 354. REIMMANNI *catalog. theol.* p. 761.

von alten vnd neuen theol. ſachen. 1734. p. 493.

zeiet alten zusammengezogen, · · quæ
niam, a Zinzendorfio in Holsatiam d
spectat. Cœpit illa, prope oppidum
struere, ac locum earum *Pilgerrub* adp
ibi molita est, vt a rege iuberetur, aut
zendorfio renuntiare; aut sedem mut
DERI *kurtzer bericht von der vergangen*
Liefland, quam breuiorem notitiam dedi
vti dicitur, scholastico, Rig. MDCCL. fol
tem exhibetur in *der historischen nachrich*
verlauf der in Liefland eingefuhrten vn
herrnhuterey: * 4) *nachrichten, was weg*
Zinzendorf vnd dessen anhanger in Schwe
vbi herrnhuthiani itidem omni opera i
vt familiam, Zinzendorfio subiectam, c
bus autem artibus suis haud consequi
optabant sibique propositum habebant.
Belgio atque Anglia gesserint, perspici
mentis, quæ ibi doctissimi viri sectæ huic
ta quoque occasione de illius consiliis fact
cuiusmodi scripta postea percensebo. C

---

* narratio hæc etiam exstat in ...

... das verlangen eines guten freunds, wie doch ei-
... die worte des heilandes vber Iudam Ischarioth zu ver-
... es wære diesem menschen besser, dass er nie ge-
... wære, worinn die so genannten orthodoxen sich ein-
... einen vnwiedersprechlichen beweis gegen die wieder-
... aller dinge gefunden zu haben: predigt vor die
... ger prediger; oder remarquen vber des nürnbergi-
... misterii erinnerung gegen Tuchtfeld: * deren gelehr-
... ungen von gelehrten zeitungen erstes stuck: ** beden-
... er das heutige mit extraordinairen concussionen; oder
... igen des leibes verknüpfste inspirations-werck, ac non-
... lia; quæ autem silentio prætermitto, quia ista non
... ica complectuntur argumenta hocque nomine ad
... hunc haud pertinent, nisi quasdam orationes sacras
...

§. LVIII.

... ERVNT, qui Dippelium adsectarentur, non solum
... e viueret; sed etiam postquam mortalitatem
... ierat. Immo tales non pauci adhuc superesse
... Quidam eorum, vt monstrarent, quanti Dip-
... ducem; aut potius corruptorem suum, æstiment,
... bus eius disseminandis ac defendendis operam
... it atque id meditati sunt, quo modo alios de
... deducerent atque ad suas traherent partes.
... em scripta ediderunt atque in illis Dippelii prauas
... s commendarunt ac caussam eius egerunt.
... tamen maluerunt, clandestina studia ad hanc
... ibere; quam in lucem prodire.

... ter scripta, quæ a Dippelii adseclis composita atque
... um publicum translata sunt, locum obtinent: 1)
... mma der theologischen grundlehren Christiani Democriti,
... nem vnpartheyischen liebhaber der wahrheit aus dessen
... en extrahiret: von dem auctore selbst approhiret vnd
für

... ung von alten vnd neuen theolog. sachen 1734. p. 282.

... 1733. p. 1094. LILIENTHALII theolog. bibliothec. tom. II.
361.

In numero eorum sunt:

I. *Catechismi*, quibus epitome do
anæ continetur. Tres illorum lucem
forma atque inscriptione. Primus isqu
lum præfert: *lautere milch der lehr*
MDCCXXIII. 8.* Secundus, qui maior
præfert: *gewisser grund christlicher leh*
des einfaltigen catechismi seel. herrn D.
fatione *Melchioris Scheffferi*, Gœrlic. M
rum MDCCXXXV. 8.** Neuter horum
tiis caret; ea tamen non tanti momen
ista habent, quibus catechismus tertius
Prodiit iste nomine societatis herrnhut
probe eines lehrbuchelgens vor die so gena
nen, zu mehrerer deutlichkeit vnd grund
serer heiligen wahrheit in diese form g
MDCCXL. 16. Auctorem illius esse Zin
ter alia, singularis atque illius propria s
obscure ostendit. Grauioribus vitiis il
in eo habetur de decem præceptis diuini
articulis: de oratione dominica. Om
confuse, sine vllo ordine: multa obscu
Zinzendorfii adfectato. Responsiones

luerunt ipsique Dippelio necessitas imposita ia abeundi. *

§. LIX.

fere diuinioris doctrinæ capita Dippelius gnauit, ea inprimis, quæ ad fundamentum n salutis sempiternæ pertinent. Quem eligionem christianam quum ita faceret, vt orum suorum spargeret: aliorum inficeret esiæ nostræ perturbaret tranquillitatem, neerat, vt aduersus hostem hunc proteruum m arma adhiberentur. Ea multi nostratium que feliciori euentu vsi sunt, cum ad Dipogmata profliganda; tum ad doctrinam cæstudio tuendam.

ii Dippelii vel *generales* sunt; vel *speciales*. *enerales*, contra quasuis eius falsas doctrinas quas in scriptis suis proposuit ac defendit, nceptationem susceperunt; CRISPINVS WEIs *verkapten vnd ertapten Christiani Democriti contrafey, in grundlicher aufdeckung aller seiner ius gegebenen verdamlichen schriften*, Dresd. ** qui Dippelii errores de scriptura sacra: de le satisfactione christi: de sacramentis atque fet ac quam detestabiles isti sint, ostendit; ac VS ALBERTVS ALPINVS in *mataeologiæ fanaris compendio, ex Io. Conradi Dippelii; seu quo nagis placet, Christiani Democriti scriptis, sub neter weg zum frieden mit gott vnd allen creaim editis, collectum ac ordine systematico dispota antithesi orthodoxa et obseruationibus, ad stavrsiæ formandum dubiaque potiora soluenda faciencum*, Rostoch. MDCCXXI. 4. De singulis fidei

* ecclesiastic. tom. v. p. 204. 749. filii mei *compendium esiast. recentissimæ* p. 170. *samlung von alten vnd neuen ben* 1729. p. 143. adde quæ *ibidem* 1730. p. 315. he

** *nachrichten* 1712. p. 907.

ſtoriſchen bucher neuen teſtaments vnſer
aus dem original, erſte probe, Buding.
abermaligen verſuchs zur vberſetzung d
ſchen bucher neuen teſtaments vnſers her
dem original, erſte probe, eodem loco a
eſt interpretatio librorum noui fœder
ſius impium erga ſcripturam ſacram
que rerum diuinarum ignorantiam m
conſilio ſuſcepit, vt in cœtu ſuo vſun
tolleret atque in locum eius nouam
Vitia eius, nec pauca; nec leuia, multi
derunt, poſtea a me adducendi; mini
tione ſecunda, quæ Budingæ MDC
emendauit. Aduerſariis reſpondere q
erinnerungen wegen ſeiner erſten probe
neuen teſtaments an ſeine herrn gegner
ſed conſequi non potuit, quod exp
excuſationibus vteretur ac proferret ſe
res ſacros iniurioſas: **

VII. *Ieremias, ein prediger der ger*
lichen predigern in der euangeliſchen rel
ein exempel, wie man in ſeinem amt m
keit, mit den lehrern, mit ſeinen zuh

ber vnd leichtsinnig gemacht werden, Berolin. XI. 8.* Quum in scripto hoc impietas Dippelii er esset monstrata, mirum non est, illud stomaita mouisse, vt aduersario librum: *entdeckung der ssen verdrehung*, *samt sectirischer hartnaeckigkeit lheit*, *womit ein so genannter Chr. Wohlgemuth das Christiani Democriti in den* 153. *fragen nicht so vntersuchen; als zu besudeln*, *sich vorgenommen*, ac ferociter exaratum, opponeret. Respondit EMVTHIVS in *praefatione*, qua ornauit librum: *des* LIII. *cap. Iesaiae*, *mithin der wahren gestalt vnd es leidens christi*, *wieder Christ. Eschrich; item von ndhaftigkeit der menschlichen natur christi wieder Christ*, Francof. MDCCXXXVI. 8. ab eo editum: **

IERICVS WAGNERVS in *Christiano Democrito auto*, *das ist*, *dem sich selbst verurtheilenden Democrischrift vnd vernunftmaeßigen wiederlegung seines ganrbegriefs von dem mittleramt iesu vnd der ordnung*, *wie er solche so wohl in seiner so genannten* vera ratione euangelica; *als in deren vertheidigung*, *gen*, Berolin. MDCCXXXII. 8. scriptum, quod sotque adcuratum est ac merito magni aestimatur. ***

DIPPE-

* *alt. vnd neuen theol sachen* 1732. p. 944. LILIENTHALII *theol. m.* II. p. 359. *auserlesene theol. bibl. vol.* VI. p. 240. *deutsche acta orum vol.* XV. p. 301. Sub nomine *Wohlgemuthii* latere diSCHWENTZELIVS. Auctorem libri huius WEISMANNVM persuasit sibi DIPPELIVS hocque in scripto: *entdeckung gewissenlosen verdrehung*, opposito *Wohlgemuthio*, aperte init; WEISMANNVS autem, falsam ac vanam esse hanc suspim sibique fieri iniuriam, testatus est ac probauit in *dem s*, *daß er der Christophilus Wohlgemuth nicht sey*, Tubing. CXXXII. 8. Exstat demonstratio haec in *der auserlesenen g. biblioth. volum.* VI. p. 517. adde *bibliothecae* huius *volum.* p. 685. et MYLII *bibliothec. pseudonymor.* p. 182.

** ENTHALII *theolog. bibliothec. tom.* I. p. 969. Eschrichius fuit cla Dippelii.

*** *ung von alten vnd neuen theolog. sachen* 1732. p. 669. *deutsche eruditor. volum.* XV. p. 302. LILIENTHALII *theol. biblioth.* II. p. 358.

fius in infcriptione adpellat fe: *damali*
therifchen infpectorem vnd paftorem zu
zwey vnd dreiffig einzele homilien; ode
fermones ab anno MDCCXLIV. prodier
titulus præmiffus eft: 5) *vier vnd*
die wunden litaney, MDCCXLVII. 8. 6)
den vber wichtige in die religion einfchl
halten zu Londen, Gœrlic. MDCCXLVI
den fynodum der bruder in Zeyft vom 1
iunii 1746. *gehaltene reden*, *nebft noc*
gleicher zeit in Holland gefchehenen vortr
8) *der œffentlichen gemeinreden im iak*
mit einem anhang einiger zu ende des
nen homilien, MDCCXLVIII. 8. *zweyter t*
Sermones hi teftes funt locupletes de Z
doctrinis: de eiusdem facra eloquenti
ac nexu: fine perfpicuitate: fine bono fi

XII. Iam memoratis Zinzendorfii f
addenda funt, ab eo quoque edita; it
vt non talem peruerfum ingenii ac n
lem poftea ab illo in lucem emiffa atq
prodant. Spectant huc: *die lezten re*

[...]. BERNDIVS in *der wahrheit vnserer christlutbe-[...]gion, aus dem hohenpriester amte vnsers heilandes [...] opfern vnd amte des hohenpristers alten testaments, [...]vorbildern, deutlich bewiesen vnd insonderheit wie-[...]. Democritum vertheidiget,* Lipſ. MDCCXXXIV. 8.

[I]ACOB. RAMBACHIVS in *præfatione* ad THEODO-[...]BLANC *beweis der gnugthuung iesu christi*, Gieſſ. [...]XIII. 8. *

[...]. RYDELIVS in *den anmerckungen vber Chr.* [...] demonſtrationem euangelicam, Stralſund. [...]. 8. quod ſcriptum primum ſueçice: deinde in-[...] *Io. Henn. Zarento*, germanice prodiit. ** Ex iis, [...]c enarraui, ſatis patet, quales turbas Dippelius [...]it. ***

[...]*ſches hebopfer part.* III. p. 307.

[...] *von alten vnd neuen theologiſchen ſachen*, 1737. p. 114. LI-[...]THALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 359.

[...]LIVS ipſe de rebus ac fatis ſuis commentatus eſt in li-[...] *vnd oel in die wunden des geſtaupten palſtbums der pro-[...]den* et in *præfatione partis* II. *des wegweiſers zum verlor-[...]ichs vnd recht*, quæ vtraque narratio coniunctim ac ſepara-[...]prodiit, ſub titulo: *perſonalia; oder kurtzgefuhrter lebens-[...]des geſtorbenen vnd doch lebenden Chriſtiani Democriti, wobey [...] fata chymica offenhertzig communiciret werden*, ſine loco [...]no, 8. In eius *vera demonſtratione euangelica* exſtat: *hi-[...]he erzehlung der merckwurdigſten begebenheiten, die dem [...]iano Democrito zeit ſeines aufenthalts in Schweden arriuiret.* [...] hæc, legantur, quæ de vita ac fatis illius habentur: in [...]ICII *hiſtor. bibliothec. part.* IV. p. 488. in *den vnſchuldigen [...]chten* 1719. p. 879. in *der ſamlung von alten vnd neuen theo-[...]en ſachen* 1726. p. 1030. et 1729. p. 143. in *actis hiſtorico-[...]ſticis volum.* I. p. 360. Scripta eius, quæ ſub nomine [...]iani *Democriti* prodierunt, recenſentur in MYLII *biblio-[...] pſeudonymor.* p. 53. De vita, ſcriptis, erroribus, aduer-[...] Dippelii ipſe pluribus diſſerui in *der einleitung in die re-[...] - ſtreitigk. der euangeliſch - lutheriſchen kirche, part.* II. [...]8. et *part.* V. p. 998. ſqq. Iudicia nonnulla de iſto exhibet [...]ENTHALIVS in *der theolog. bibliothec. tom.* II. p. 233. adde [...] *theolog. bibliothec volum.* VII. p. 683.

§. LX.

INTER factiones, quibus recentiore christiana maxime perturbata atque affli ceps est *herrnhuthiana* illa. Condidit Ludouicus, comes a Zinzendorf ac pos induxerat, nouam ecclesiam, veluti m minis sui, colligere, talem formam illiu gitauit, qualem nullum inter christiano ptum vmquam habuisse; nec tempore l tendum est. Quod exstruxit, aedifici est ex erroribus detestandis: ex ratione pe lendi, ac modo inepto sacrorum adminis multis sequutus est fanaticos ac horum sententias falsas, absonas ac nullo vincu iunctas; attamen, vt plures sectatores etiam indifferentistarum placita amplexu res eius postulabat, nunc lutheranum tum se exhibuit: immo a pontificiorum que doctrina se non plane alienum e Ad sectam suam stabiliendam propagand callida atque impia inuenta: varias ac m des, mendacia, simulationem eximiae san stolicae simplicitatis atque innocentiae. l

rtbeyische nachricht von der gemeine zu Herrnbut
, Slesuic. MDCCXXXVII. 8. et iterum MDCCXLII. 8.
auctor de nomine, fatis, dogmatibus, forma
ecclesiastica cœtus herrnhuthiani ita differit,
ndat atque aliis persuadere adnitatur, istum
gustanæ confessioni ac Lutheri catechismo ad-
* Is est GOTTFR. POLYCARPVS MVLLE-
postea dignitatem episcopi fratrum adeptus

ACI LE LONG *gottes wunder mit seiner kir-
in einer merckwürdigen erzeblung von meisten-
ben vnd mährischen brüdern, die aus dem pabst-
n sind, vnd neulich eine euangelische bruder-
tet haben in Oberlaufitz zu Herrnbut, in dem
ter der aufsicht von dem herrn grafen von Zin-
ottendorf*, quem libellum auctor belgico ser-
Amstelodam. MDCCXXXV. 8. istumque itidem
hianis atque eorum cœtu conscripsit:
*ngische samlung einiger in die kirchen-bistorie
sonderlich neuer schriften*, quarum ephemeri-
decem partes; siue tria volumina Buding. ab
CXL. 8. in lucem exierunt. Complectuntur
s, acta, apologias, narrationes Zinzendorfii
eius, ac quamuis compositum sit opus hoc
errnhuthianam commendandam ac tuendam;
en multa documenta præbet peruersitatis se-
* Epitome illius, inscripta: *auszug aus den bu-
lungen*, MDCCXLII. 8. prodiit: *
rica monimenta herrnhuthianis opposita sunt
nt, quæ isti vel silentio prætermiserunt; vel
Iii 3 falso

II *theolog. bibliothec tom.* II. p. 374. *einleitung in der euang. luther. kirche, part.* V. p. 599.

lten vnd neuen theol. sachen 1739. p. 499. LILIEN-
ol. bibl. tom II p. 374. *einleitung in die theolog. streing. luther. kirche, part.* V. p 601.

n vnd schriften Francof. MDCCL. 8.
ecclesiastic. volum. V p. 429. *volum.* VI. p. 438. *volum*
LILIENTHALII *theol. biblioth tom* II. p. 380.
lten vnd neuen theologischen sachen, 1743. p. 743.

tis constat, eum cum cœtu suo herrnhu
distare; neque vllum fere esse articul
uersetur. Quas dedit, confessiones
lucem prodierunt: *prima* MDCCXXIX.
instrumentum suum adpellant: * *secun*
habetur in libello, inscripto: *zeugn*
gemeinde zu Herrnhuth wieder Carl.
einer in Lausitz und Schlesien einreissen
postea a me pluribus recensenda:
primum latine, deinde germanice. sub
von Zinzendorf erklärung, wie weit vn
eigentlichen dienst des euangelii gewid
MDCCXXXV. quæ est in *den anmerckun*
tulte vollständige so wohl historische; als
von der herrnhutischen bruderschaft.;
memoratis: *quinta* MDCCXXXV. inseri
ihro königlichen maiestät von Schweden
seiner gemeine glaubens bekantnis; sol
augustanæ confessionis seruauit ac de
lis testatus est, se vna cum familia su

let, Francof. et Lipf. MDCCXL. 8. Auctorem ius; fiue epiftolæ ad Ionam Paullum Weifium, m norimbergenfem, ANTONIVM GROSIVM omnes conuenit. Multa in eo fingularia narn de dogmatibus; tum de fraudibus ac turpibus endorfii ac difcipulorum eius, quæ antea non ta ac cognita fuerunt. * Refpondit non fo- ZINZENDORFIVS in *der erwarteten erklärung A. G. in Franckfurt vnter dem nahmen eines vernd vnpartheyifchen berichts von der fo genannten ben gemeine, lediglich wieder ihn vnd noch ein paar perfonen aus Franckfurt* 1738. *an herrn Ionas ffen, kaufmann in Nürnberg, gerichtete vnd nun drittenmal gedruckte klagfchrift*, Buding. . ** fed etiam iam memoratus ION. PAVLLVS n *dem antwortsfchreiben an herrn A. G. in Franck*g. MDCCXL. contra quam epiftolam alia pro Groadfpexit: *gegenantwort auf herrn I. P. Weifens fo ntwortfchreiben an herrn A. G. in Franckfurt*, . MDCCXLI. 8. *** ac Grofius ipfe, vt cauffam fus Zinzendorfium tueretur, iuris publici fecit: *zte antwort auf die fo genannte erklärung des n von Zinzendorf, darinnen die wahrheit des bet nur ausführlich gerettet; fondern auch durch affung noch mehrere vnrichtigkeiten haben offenbar en, mit merckwürdigen beylagen:* * . PHILIPPI FRESENII *bewæhrte nachrichten ifchen fachen*, cuius operis octo partes, quatuor vocomprehenfæ, Francofurt. ab anno MDCCXLVI. 8. unt. Præclarum illud eft ac multum fe comumentis, fide dignis, quæ complectitur, de erauis inftitutis atque actis herrnhuthianorum. **

Iii 4 Ante-

o-ecclefiaftic. volum. v. p. 267. Epiftola hæc habetur *dem geheimen briefwechfel des herrn grafens von Zinzen inſpirirten* p. 401.

n alten vnd neuen theologifchen fachen 1741. p. 334.

tco-ecclefiaftic. volum. VI. p 427. fqq.

l. X. p. 940

m. XI p. 995 *volum.* XIII p. 966. *famlung von alten theolog. fachen*, 1746. p. 590.

oder in derselben bleiben soll, i
schriften gegen dieselbe, Francof.
sed fuerunt, qui auctori huic r
fenderent. Pro eo enim in lu
te nachklang eines herrnhuthers
Fresenii sæmtliche schriften ge
MDCCXLVIII. 8. *** ac præter op
wahrheitsklang gegen den vnreine
dürftigen nachklangs, den ein an
secte wieder die vorlæufige antwo
herrn D. Fresenius in den ohren
reget hat, Francof. et Lipf. MDC

IV. *Prodromus diarii herrnh*
abhandlung von der narrenweis
rers, mit denen herrnhutisch-ges
zugeben, Erfurt. MDCCXLVII.
thianum, das ist, gewissenhafte erz
euangelischen lehrer in einigen i
gesinnten seelen begegnet, vnd wi
befunden hat vnd kennen lernen,
MDCCXLVIII. 8. prodiit: hanc

tinent, caussa hæc est, cur librum eius ad locum lerim: *
LEXANDRI VOLCKII *entdecktes geheimnis der herrnhutischen secte, zur errettung vieler vnschulden: zur warnung der mit vorurtheilen eingenommenen vnd zur offenbarung der verirten vnd verführer*, quod opus, in partes diuisum, Francof. et MDCCL. 8. exiit. Id titulum, quem prætuetur. Nullus inter eos, qui Zinzendorfio ac eius restiterunt, mysterium iniquitatis herrn in tam claram lucem protulit, ac VOLCKIVS, qui horrenda dogmata, instituta ac facinora cœtus hiani memoriæ prodidit ac quum ea esse incredirentur, non solum ad experientiam suam; sed documenta publica prouocauit. Fidem quidem ingere voluit IO. PETSCHIVS in *der vnpartheyiuntersuchung der glaubwürdigkeit der vnter dem titul eckten geheimnisses der bosheit der herrnhutischen ausgekommenen entreuuen*, Gœrlic. MDCCL. 8. atem monstrare potuit, factam esse fratribus herrn iniuriam Ostendit id VOLCKIVS seque nisisse, nisi fide dignum, probauit in *der vnumstöliltheidigung der glaubwürdigkeit des entdeckten geder bosheit der herrnhutischen secte, der durch Io. herausgegebenen vntersuchung; oder vielmehr brift entgegen gesetzet*, Francof. MDCCL. 8. **
Historische nachricht von der herrnhutischen gemeinde en begebnissen, quæ narratio interpretationi gerlibelli VOGETI *vnterschied der wahren vnd falstesgelahrheit*, postea sigillatim percensendi, addita

Historische dogmatische nachricht von denen herrn, welche ein gelehrter, der sich von ihnen separiret, auf guter freunde aufgesetzet hat: *

Iii 5 VIII.

volum. XIII. p. 972. *volum.* XV. *adpendic.* p. 95.
volum. XV. *adpendic.* p. 18. sqq.
volum. VI. p. 574.
volum. X. p. 958.

ablas brieses, Lipf. MDCCXLIII. 8. ** *a*
herrn grafen Nicol. Ludwigs von Zi
Stolberg. MDCCXLV. 8. *** quibus
est scriptum, hoc titulo: *die gemein*
mit dem dreyeinigen gott vnd vnter
wichtigen stücken, zum fortgang der f
stenthum, die da wollen erkennen die gen
vnd den glaubigen vnter einander, nac
schrift gezeiget, vbi quidem neque Z
fratrum eius herrnhuthianorum vlla
tamen monimentum hoc spectare, f
illius occasionem cognitam habet: *

IO. GOTTLOB. CARPZOVII *rel*
der boehmisch vnd mährischen brüder, v
meinen bis auf gegenwärtige zeiten, I
quo libro non solum historia fratrum
rauorum diligenter illustratur atque
non omnes herrnhuthianos fratribus
randos esse; sed auctor etiam ostendit
atque impia sint herrnhuthianorum d
tuta. ** Antequam CARPZOVIVS m
lucem protulit, orationem sacram iuris

. BERNDIVS in *der wahrheit vnserer christluthe-ligion, aus dem hohenpriester amte vnsers heilandes n opfern vnd amte des hohenpristers alten testaments, vrbildern, deutlich bewiesen vnd insonderheit wie-m. Democritum vertheidiget,* Lipſ. MDCCXXXIV. 8.

COB. RAMBACHIVS in *præfatione* ad THEODO-LANC *beweis der gnugthuung iesu christi*, Gieſſ. III. 8. *

. RYDELIVS in *den anmerckungen vber Chr.* demonſtrationem euangelicam, Stralſund. 8. quod ſcriptum primum ſueçice: deinde in-. *Henn. Zarento*, germanice prodiit. ** Ex iis, enarraui, ſatis patet, quales turbas Dippelius t. ***

hes hehopfer part. III. p. 307.

von alten vnd neuen theologiſchen ſachen, 1737. p. 114. LI-IALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 359.

IVS ipſe de rebus ac fatis ſuis commentatus eſt in li-*m vnd oel in die wunden des geſtæupten pabſtthums der pro-en* et in *præfatione partis* II. *des wegweiſers zum verlor-e vnd recht*, quæ vtraque narratio coniunctim ac ſepara-idiit, ſub titulo: *perſonalia; oder kurtzgefuhrter lebens-geſtorbenen vnd doch lebenden Chriſtiani Democriti, wobey ua chymica offenhertzig communiciret werden*, ſine loco), 8. In eius *vera demonſtratione euangelica* exſtat: *bi-erzehlung der merckwurdigſten begebenheiten, die dem no Democrito zeit ſeines aufenthalts in Schweden arriuiret,* hæc, legantur, quæ de vita ac fatis illius habentur: in CII *hiſtor. bibliothec. part.* IV. p. 488. in *den vnſchuldigen wen* 1719. p. 879. in *der ſamlung von alten vnd neuen theo-t ſachen* 1726. p. 1030. et 1729. p. 143. in *actis hiſtorico-icis volum.* I. p. 390. Scripta eius, quæ ſub nomine *ni Democriti* prodierunt, recenſentur in MYLII *biblio-eudonymor.* p. 53. De vita, ſcriptis, erroribus, aduer-Dippelii ipſe pluribus diſſerui in *der einleitung in die re-. ſtreitigk. der euangeliſch-lutheriſchen kirche, part.* II. et *part.* V. p. 998. ſqq. Iudicia nonnulla de iſto exhibet ITHALIVS in *der theolog. bibliothec. tom.* II. p. 233. adde *ine theolog. bibliothec volum.* VII. p. 683.

præmisit. *** Contra eum herrnhuthi
nomen CHRISTIANI PHILALETHAE
dit: *hundert fragen vber D. C. G. Hof*
den vermeinten herrnhutbischen irthümern
der heiligen dreyeinigkeit vnd von christo,
vom gesetz vnd euangelio: von der busse
theologie, Gœrlie. MDCCL. 8. * sed Hofm
cauit, nullam caussam esse, cur aduersar
ret atque in certamen contra istum descen

IO. HERMANNI BENNERI scripta,
citatio, exhibens tirocinium zinzendorfianum
Giess. MDCCXLII. *** contra Zinzendorfi
germanicam librorum noui testamenti:
mersione in christum, veritati noxia, i
contra Edelmannum et Zinzendorfium,
dit, quia in dicta interpretatione voc
quorumdam locorum per *immergi* exposi
techetica zinzendorfiana, *locis quibusdam*
MDCCXLIII. 4. opposita herrnhuthiano
lehrbuchlein inscribitur: *lerna zinzendorf*
institutum metaphrasticum excutitur: beatu

partheyische nachricht von der gemeine zu Herrnhut ...tz, Slesuic. MDCCXXXVII. 8. et iterum MDCCXLII. 8. ...lo auctor de nomine, fatis, dogmatibus, forma ...ina ecclesiastica cœtus herrnhuthiani ita differit, ...efendat atque aliis persuadere adnitatur, istum ... augustanæ confessioni ac Lutheri catechismo ad... ...se. * Is est GOTTFR. POLYCARPVS MVLLE... ...i postea dignitatem episcopi fratrum adeptus

...SAACI LE LONG *gottes wunder mit seiner kir... ...get in einer merckwürdigen erzehlung von meisten... ...nischen und mährischen brüdern, die aus dem pabst... ...ungen sind, und neulich eine euangelische bruder... ...estiftet haben in Oberlausitz zu Herrnhut, in dem ... unter der aufsicht von dem herrn grafen von Zin... ...d Pottendorf,* quem libellum auctor belgico ser... ...dit Amstelodam. MDCCXXXV. 8. istumque itidem ...hurhianis atque eorum cœtu conscripsit: ...*udingische samlung einiger in die kirchen-historie ...der sonderlich neuer schriften*, quarum ephemeri... ...ac decem partes; siue tria volumina Buding. ab ...MDCCXL. 8. in lucem exierunt. Complectuntur ...eras, acta, apologias, narrationes Zinzendorfii ...rum eius, ac quamuis compositum sit opus hoc ...n herrnhuthianam commendandam ac tuendam; ...tamen multa documenta præbet peruersitatis se... *** Epitome illius, inscripta: *auszug aus den bu... samlungen*, MDCCXLII. 8. prodiit: * ...istorica monimenta herrnhuthianis opposita sunt ...tinent, quæ isti vel silentio prætermiserunt; vel

 falso

...ALII *theolog. bibliothec tom.* II. p. 374. *einleitung in* ...*istr. der euang. luther. kirche, part.* V. p. 599.

...*on alten und neuen theol. sachen* 1739. p. 499. LILIEN... *theol. bibl. tom* II p. 374. *einleitung in die theolog. strei...* *euang. luther. kirche, part.* V. p 601.

...*leben und schriften* Francof MDCCL. 8.

...*rico-ecclesiastic. volum.* V p. 429. *volum.* VI. p. 438. *volum* ...292. LILIENTHALII *theol. biblioth tom* II. p. 380. ...*on alten und neuen theologischen sachen*, 1743. p. 743.

num, MDCCXLIX. Addenda est eiusde
dierno morauorum fratrum cœtu, nec pri
tis; nec euangelicis ecclesiis adscribendo,
FRIDI *commentationem de Io. Hussi mar*
scriptis, cum adnotationibus *Io. Christ.*
tam, Ienæ MDCCXLIII. 4. ornauit: *

SIGISM. IACOB. BAVMGARTENII
eken, in quibus responsum dedit de re
ac defendit, *** quumque SIEGFRIED
leuchtung ei opponeretur, non solum
egit; * sed etiam alii pro eo pugnarur
tra sic dictum *Albinum Sincerum*, que
commemoraui et huc spectantia scripta

IO. ADAMI STEINMETZII *antwo*
herrn pastor Hacker in Stargard, *eine g*
von der herrnhuter lehre, gemeinden vnd
send, Bernburg. MDCCXLIX. 8. vbi lucule
de herrnhuthianis exhibetur, eos tam

---

* *acta historico-ecclesiastica volum.* V. p. 414. *vol.*

…, Francof. et Lipſ. MDCCXL. 8. Auctorem …ius; ſiue epiſtolæ ad Ionam Paullum Weiſium, … norimbergenſem, ANTONIVM GROSIVM … omnes conuenit. Multa in eo ſingularia nar- … de dogmatibus; tum de fraudibus ac turpibus …zendorfii ac diſcipulorum eius, quæ antea non …ecta ac cognita fuerunt. * Reſpondit non ſo- … ZINZENDORFIVS in *der erwarteten erklärung … A. G. in Franckfurt vnter dem nahmen eines ver- … vnd vnpartheyiſchen berichts von der ſo genannten …iſchen gemeine, lediglich wieder ihn vnd noch ein paar … perſonen aus Franckfurt* 1738. *an herrn Ionas Weiſſen, kaufmann in Nürnberg, gerichtete vnd nun … drittenmal gedruckte klagſchrift*, Buding. … 8. ** ſed etiam iam memoratus ION. PAVLLVS … in *dem antwortsſchreiben an herrn A. G. in Franck-* …ding. MDCCXL. contra quam epiſtolam alia pro Gro- … adſpexit: *gegenantwort auf herrn I. P. Weiſens ſo … antwortſchreiben an herrn A. G. in Franckfurt*, …furt. MDCCXLI. 8. *** ac Groſius ipſe, vt cauſſam …uerſus Zinzendorfium tueretur, iuris publici fecit: *…d lezte antwort auf die ſo genannte erklärung des …rafen von Zinzendorf, darinnen die wahrheit des be- … nicht nur ausführlich gerettet; ſondern auch durch …ranlaſſung noch mehrere vnrichtigkeiten haben offenbar … müſſen, mit merckwürdigen beylagen*: *

IO. PHILIPPI FRESENII *bewehrte nachrichten …nbutiſchen ſachen*, cuius operis octo partes, quatuor vo- …us comprehenſæ, Francofurt. ab anno MDCCXLVI. 8. …iderunt. Præclarum illud eſt ac multum ſe com- … documentis, fide dignis, quæ complectitur, de er- …, prauis inſtitutis atque actis herrnhuthianorum. **

 Ante-

…*ſtorico-eccleſiaſtic. volum.* v. p. 267. Epiſtola hæc habetur … in *dem geheimen briefwechſel des herrn grafens von Zinz… mit den inſpirirten* p. 401.

…*g von alten vnd neuen theologiſchen ſachen* 1741. p. 334.
hiſtorico-eccleſiaſtic. volum. VI. p. 427. ſqq.
volum. X. p. 940
… *volum.* XI p. 995 *volum.* XIII p. 966. *ſamlung von alten … neuen theolog. ſachen*, 1746. p. 590.

butische lehre vom anfange an in system
bracht, cum præfatione *Erdm. Neun*
MDCCL. 8. ** *herrnhuthianismus in dolo*
licher beweis aus XXI. *zinzendorfischen*
augspurgische confession, daß die herrnh
fur augspurgische confessionsuerwandten a
tus est *herrnhuthianismus in obreptione* cu
præfatione, Hamburg. MDCCLII. 8. *** *h*
litteris, das ist, gegrundete nachricht vo
aus allen zugleich erzehlten schriften, die
ret worden, Lipf. MDCCLII. 8. vbi *Io.* (
præfatus est: *

IO. CHRISTIAN. GOTTLOB. ADA
prediger der gerechtigkeit, welchen der
zendorf herausgegeben, in einem sendsch
mit beygefugter kurtzen nachricht von der
derschaft, Vitemb. MDCCXLVII. 4.

CHRISTOPHORI BAVERI *theologisch*
cken vber die vornehmsten lehren vnd gebr
huther, nach anleitung einer vom herrn g
dorf gehaltenen osterpredigt, Vitemb. MD

bruder insonderheit wandeln kœnne, vor augen rancof. et Basil. MDCCXL. 8. *

Siegfrieds bescheidene beleuchtung des vom herrn D. n gefalleten vnd nicht nur an sich selbst zimlich thenen; sondern noch darzu publicirten vrtheils angelisch - mæhrische kirche A. C. vnd bey dieser auch vber deren euangelische lehrer; in specie aber grafen von Zinzendorf vnd das seminarium theolo- DCCXLIV. 4. Scripti huius auctorem esse Zin-n, constat. Oppositum illud est responso, ngartenius de re herrnhuthiana dederat, postea latim percensendum: **

gegenwartige gestalt des creutzreichs iesu in sei-ld, das ist, verschiedene deutliche wahrheiten, de-ichen vnwahrheiten gegen eine bekante euangeli-eine in dreyen abtheilungen entgegen gestelt, I. 4. *** cuius libri dedicatio subscripta quidem oribus, deputatis ac syndicis societatis herrnhu-non sine caussa autem is Zinzendorfio tribuitur, auctori, si non vnico; tamen principali, a quo illius sint composita:

r ordinarii der euangelischen brudergemeinen A. C. nd peremtorisches bedencken vber die art vnd weise en zeithero gegen ihn gefuhrten controuers, vnd darauf ad speciem zu geben, anstand nehme, Gœrlic. 4. *

eden, quarum orationum sacrarum varia volu-licæ luci exposita sunt, nunc coniunctim per-Locum in illis habent: 1) *inhalt einiger œffent-len, welche im iahr* 1738. *vom ianuario bis zu aprils in Berlin an die frauenspersonen daselbst ge-halten*

---

orico - ecclesiastica volum. v. p. 65.
volum. x. p. 1038. *samlung von alten vnd neuen theologischen* 45. p. 423.
ior. eccles. vol. xi. p. 979.
orico - ecclesiastic. volum. xv. *adpend.* p. 72.

genannten frœreisischen warnung *vor der g*
dorfischen seelenpest, wieder *den seeligen*
Breithaupt, *Anton vnd Francken angebra*
schuldigungen, *nebst einer* wiederlegung *a*
Frœreisen gehaltenen argerlichen rede de r
theranæ statu, *vnd einer historischen erz*
et Lipſ. MDCCXLIV. 8.

IO. CHRISTOPH. SCHINMEIERI *b*
seruatif wieder *die geistliche kinderpest*; *od*
befestigter anfanger des christenthums, *als*
breitendes kirchenübel, cum præfatione *R*
Lipſ. MDCCXL. 8. *

CHRISTOPH. GABRIELIS FABRICII
huth; *oder grundlicher beweis*, *daß besagt*
dergemeinde eine alte, wahre, *apostolische*
thodoxie der vnueranderten augspurg. confe
einbilde, Vitemb. MDCCXLV. 4. ** eiusde
sectirerey; *oder grundlicher beweis*, *daß die*
mische mahrischen bruder keiner abstammun
lichen alten bœhmisch mahrischen brudern
ben; *noch leben nach sich ruhmen kænnen*;
sammen gelaufene rotte von allerhand volck,
gion vnd also eine besondere secte sey, welc

hristi vor seinem creutztode, das 14. 15. 16. *vnd*
nis in sich haltend vnd mit vielen anmerckun-
stellen erlautert, sermone ligato, Francof.
discours sur la religion, l'eglise et le salut: der
es, das ist, aufrichtige anzeige verschiedener
nbekannter; als vielmehr in absall gerathener
aius partes postquam separatim prodierant
XXV. MDCCXXVI. istæ postea vno volumine
adnotationibus illustratæ lucem adspexerunt,
XII. 8. item: *einer, der gering ist, vnd war-*
prouerb. XII, 9. *bescheidene vnd wo nicht ab-*
ch auch nicht voreilige erklærung vber die bis-
seiner schriften halber publicirte vrtheile vnd
rwehlte stillschweigen, MDCCXXIV. *deutsche ge-*
nen. MDCCXXXV. 8. *auffatz von christlichen ge-*
verschiedenen beylagen alter vnd neuer zeug-
i. MDCCXXXV. 8. Quodam modo et locum
potest: *freywillige nachlese bey den bisheri-*
vnd erbaulichen monatsschriften, cuius duæ
es prodierunt. In illis enim varia habentur,
) composita atque ad res eius pertinentia;*

psius comitis Zinzendorfii scriptis, venio ad
s adseclæ iuris publici fecerunt iisque præ-
herrnhuthianorum vel tradiderunt; vel de-
Referenda huc sunt:

TELII *kurtzer catechismus vor etliche gemei-*
er reformirten religion in Pensyluanien, die
Berner synodo halten, Philadel. MDCCXLII 12.
us perbreuis est ac cum libello herrnhuthia-
: *lehrbuchelgen*, et antea a me memorato,
it: **

NZENDORFII notitia haurienda est: ex *actis histo-*
: GREGORII; siue GRVLICHII *hirtenbriefen num.*
compendio historiæ ecclesiasticæ recentissimæ p. 241 sqq.
commentatione de exploratione apostolorum falsorum

ecclesiastic. volum. VII. p. 958. FRESENII *bewæhrte*
herrnhutischen sachen part. III. P [illegible] mea
amissa BVDDEI *catechetischer*

proferantur. * Integri operis, quod progreſſi ris edere, ſecum conſtituit, notitiam dedit in *richt von gewiſſen ſchriften, die wieder die herrnh vnd nach zum vorſchein kommen ſollen, wobey ei inhalt von dem tractat:* ein armer euangeliſch ger in der hand der herrnhuther vnd deren wieder ihn: *ingleichen eine probe von dem ſchlüſſel. huth*, Francof. et Lipſ. MDCCLIV. 4.**

Theologiſches bedencken von der beſchaffenheit hutbiſchen ſecte vnd wie ſich ein landsherr in anſ ſelbigen zu verhalten habe, Francof. MDCCXLVII.8. ſilium ipſe compoſui; *Io. Philipp.* autem *Freſenius* edidit ac nonnulla ad id augendum atque illuſtra iecit. In illis eſt epiſtola, a Zinzendorfio ad p romanum Benedictum XIII. ea mente ſcripta, tatem eius ſibi conciliaret. *** Poſtea conſi non ſolum Ienæ iterum litteris deſcriptum; ſe *Io. Kumblæo* in linguam ſuecicam translatum an tationibus locupletatum eſt, Holm. MDCCXLIX. 8

In lucem præterea prodierunt contra herrn diſſertationes, commentationes, epiſtolæ atque ali huius opuſcula, vti ſunt: DAN. GOTTL. MVL *connubio per ſortem et diuina ſortium auctoritate norum familiæ placita euoluta*, Francof. MDCCX IO. FRID. SCHREIBERI de *quæſtione: an ieſ redemtor, poſſit vocari miniſter fabri lignar.* MDCCXLII. 4. *** eiusdem de *peregrinationibus* ἱεροσολῶν *noſtrorum, ad illuſtrandum locum Matth.* ibidem MDCCXLIV. 4. * CHRIST. HE BICHII de *chriſti ſanguinis fundo, ab eximie ſat.*

---

* vide filii mei *compendium hiſtor. eccleſiaſt. recentiſſimæ* p. 2

** *acta hiſtorico-eccleſ. volum.* XVIII. p. 379.

*** *ibidem vol.* XII. p. 1035.

* *ibidem volum.* XIV. p. 694.

** *ibidem volum.* VII. p. 625.

*** *ibidem volum.* VII. p. 628.

* *ibidem volum.* XI. p. 951.

rt, Francof. et Lipſ. MDCCL. 8. * et in
. *ſendſchreiben vber die defenſion der maehri-
ler ſo genannten herrnhuter*, *welche kurtz-
nahmen* H. H. *von* D. *herausgegeben worden*,
ſ. MDCCL. 8. **

TL. SPANGENBERGII 1) *declaration vber
n vns ausgegangene beſchuldigungen*, *ſondern
n vnſers ordinarii betreffendt*, Gœrlic.
contra quam prodiit: *gegendeclaration auf
nbergs declaration aufgeſtellt von Io. Frieder.*
icof. MDCCLI. 8. * 2) *darlegung wichtiger
tehr; als dreyhundert beſchuldigungen gegen
fratrum*, *nebſt verſchiedenen wichtigen bey-*
. MDCCLI. 4. ** 3) *apologetiſche ſchlusſchrift,
ſend beſchuldigungen gegen die brudergemei-
eitherigen ordinarium nach der wahrheit be-
n*, duabus partibus, ibidem MDCCLII. 4. ***
*verliebtheit eines armen ſünder-hertzens
n wunden ieſu*, Gœrlic. MDCCLII. 8. *
*er ſchrift feſt gegründete lehre der bruder-
der heiligen dreyeinigkeit vnd von der geiſt-
ig mit chriſto*, Gœrlic. MDCCLII. 8. **

IIDER. IVNGII *der in dem grafen von
lebende vnd lehrende: leidende vnd ſiegende*
icof. MDCCLII. 4. ***

mittendas eſſe, exiſtimo, confeſſiones do-
inzendorfius eiusque fratres in publicum
Iſtæ non ita ſcriptæ ſunt, vt manifeſtum

 red-

MDCCLI. 4.

Reſtant ſcripta, ſine auctorum nomin
herrnhuthianam in lucem edita. In num
neueröfneter ſchauplatz der brüder zu Her
adhærenten in Thüringen, beſonders in
MDCCXXXVI. 4. * *theologiſche vnterredu*
ladelphia zwiſchen dem grafen von Bourign
von Guion von des grafen von Zinzendorf
indifferentiſterey, ſtaatsmaximen vnd m
1745. *gehalten*, Ien. et Lipſ. MDCCXLVI.
briefe berühmter vnd gottſeliger theologorum
des zinzendorfiſchen vnweſens dem druc
C. T. Hamburg. MDCCXLVIII. 8. *eines e*
abhandlung von dem vnterſchiede eines h
herrnhuthers, Lipſ. et Liſſ. MDCCXLVIII
diener in Feuchtwang treugemeinte warnun
meinde, ſich vor der herrnhuthiſchen ſeu
nebſt kurtzer prüfung der berliniſchen re
ſens von Z. Onolsbac. MDCCXLVIII. **
theologie; oder gründlicher beweis, daß
wunden alle glaubensartickel der chriſtlic
vnd ſollen hergeleitet werden, Berolin.
bello non mentio quidem fit herrnhuth

tem dubium est, quin auctor fratribus his resistere voluit: * *gespräch eines euangelisch-lutherischen lehrers mit ..., der vber sechs iahr sich zu der gemeine der so genannten mährischen brüder gehalten vnd nach erkannten irthümern vnd sündlichen leben dieser leuthe von ihnen abschied genommen vnd weggegangen*, Berolin. MDCCLI. 8. *der herrnhuter vnd ihres bruders Zinzendorfs freundlichkeit vnd ... in ansehung der academien vnd vniuersitäten*, ...mberg. MDCCLII. 8. ** *hauptschlüssel zum herrnhutischen ...sacrament, das ist, des herrn grafen von Zinzendorf an ...ehe-chor gehaltenen reden, mit anmerckungen vnd vor... von den herrnhutischen immer betrachtlicher werden... anstalten*, Francof. et Lips. MDCCLV. 8. Nonnulli ... ex instituto quidem ac singulari opera contra herrnhutianos scripserunt; attamen data occasione, ex quibus ...inasse, satis sit: ERNESTVM SALOM. CYPRIANVM, *** IOACH. LANGIVM, * MARTIN. GRVNEIVM, ** CAROL. HENRIC. VON BOGAZ... ***

... *historico-ecclesiastica volum.* XV. *adpendic.* p. 30.
... *volum.* XV. *adpendic.* p. 114.
... *der warnung für dem irthum von gleichgültigkeit derer gottesdienste; oder religionen*, praesertim in praefatione eius. Libellus hic ... suecicam linguam translatus est atque addita introductio in ... ecclesiam herrnhuthianam: confer *acta historico-ecclesiastic. volum.* VIII. p. 414. *vol.* XIV. p. 682.
... vitam suam descripsit atque adiecit: *väterliche warnung an die ... der theologie ergebene studirende iugend vor der herrnhutischen kirchenform vnd den damit verbundenen missionswerck.* Exstat illa ... in *actis historico-eccles. volum.* VIII. p. 431.
... *epiphyllidibus sacris theologico-paemenicis*, quarum antea mentionem feci ac denotaui, auctorem nomen *Macarii Gregorii* sibi adsciuisse.
... in *der vorrede der euangelischen vbung des wahren christenthums*, Hal. MDCCL. 8. contra quam praefationem auctor libelli: *hertzliche anrede an kinder gottes ausserhalb den brudergemeinden*, Goerlic. MDCCLI. 8. defensionem herrnhuthianorum suscepit: confer *acta historico-ecclesiast. volum.* XV. *adpendic.* p. 57.

illa interpretetur ſcripturam ſacram ac
que inepta dicendi ratio ab iſta adhibea
runt igitur:

I. libellum catecheticum, inſcriptum :
chelgens vor die ſogenannten brudergemein
tem editione: *die andere probe, ſo wohl d*
euangeliſchen gemeinen, die man ſeit dreyl
bruder nennet; als ihren vbrigen verſtan
ſchrift in frag vnd antwort zu faſſen, CI
RITIVS KROMAYERVS in *der genauen*
gründlichen wiederlegung der Dauid. Nitſc
vielmehr zinzendorfiſchen probe eines leb
ſo genannte brudergemeinen, Argentorat.
HERMANN. BENNERVS in *noxa zinzen*
Gieſſ. MDCCXLIII. 4. quod vtrumque ſ
daui: GOTTFR. SCHVLZIVS, cuius p
ekungen vber beyde erſte proben eines leb
ſo genannten brudergemeinen, MDCCXI
Gottlob. Carpzouii præfatione. * Sp
ipſius dicti CARPZOVII *auszug vnd*
rer im zinzendorfiſchen lehrbüchlein beſ
wie auch IO. HERMANNI BENNERI
techiſmus-gift ſamt einem hiſtoriſchen vo

solis scripturæ sacræ dictis, peruersa sæpe adductis, constant. Quæ sequuta est, editio secunda quidem; at non emendata fuit. Exiit illa inscriptione: *die andere probe, so wohl die grundlehren ...ischen gemeinen, die man seit dreyhundert iahren ...nennet, als ihren vbrigen verstand von der heiligen frag vnd antwort zu fassen, mit ernstem vor... abermaligen anderung vnd verbesserung an allen ...lche nœthig befunden wird*, Buding. MDCCXLII. 16.* ... catechismum hunc refutarunt, postea comme-

...eologische vnd dahin einschlagende bedencken, welche ...af von Zinzendorf, zeitheriger bischof der bœhmischen ...ch euangelischen bruder, seit zwanzig iahren entwor-...g. MDCCXLII. 4. cum præfatione *Polycarpi Mulleri*, ...men quatuor constat partibus, antea Tubing. ...IV. et MDCCXXXV. separatim editis; nunc autem ...m. Inscriptio ipsi libro non congruens est. Eo enim ...nentur consilia theologica, vsitate sic dicta; sed epi-...varia opuscula, quorum pleraque antea separa-...cem emissa sunt: **

...περὶ ἑαυτοῦ, *das ist, naturelle reflexiones vber aller-...rien, nach der art, wie er bey sich selbst zu den-...ohnet ist*, quarum meditationum aliquot partes ...II. 4. prodierunt. Fatetur in illis Zinzendor-...e, se non aliam fidem, nisi naturalem, admittere, ...naturalistarum; ita quoque indifferentistarum co-... adiungit: ***

...der euangelisch - mæhrischen kirchendiener abgenœ-...wissensruge fur den verstand vnd willen derienigen vnter

---

...lesene fruchte 1740. p. 160. *acta historico - ecclesiastica* V. p 45 VI. p. 586. VIII. p. 135. LILIENTHALII *theol.* ... *tom.* II. p. 418. CARPZOVII *religions vntersuchung der ...b vnd mæhrischen bruder* p. 557. vna cum iis, quæ de hoc disserui in *historia catechetica*, BVDDEI *theolog. ca-*... præmissa, p. 161.

...*ric ecclesiastic. part.* VIII. p. 150. *samlung von alten vnd ...heolog. sachen* 1734. p. 686.

...*torico - ecclesiastica volum.* XII. p. 1046.

errorum ex herrnhuthiano libro cantionum sub titulo: *die heiligung des abgesonderten volckes* Leu. XX, 26. *schriftmäsig vorgetragen vnd nebst einer derer irthümer aus dem herrnhutischen gesangbuch erheblichen vnd dringenden ursachen im druck*, Lubec. MDCCXXXIX. et iterum MDCCXL. 4. *

GEORG. WAIBLINGERVS fratres suos devoluisset in *dem antwortschreiben an herrn D.* *über eine von demselben wieder die mährischen gehaltene vnd nachher gedruckte predigt vnd denen* Alton. MDCCXL. 4. ** caussam suam egit in *der* *feiner vber Leuit.* XX, 26. *herausgegebenen worin zugleich die secte der mährischen brüder gesuchet, deren irthümer angezeiget vnd vor ihrer treulich gewarnet wird*, Lubec. MDCCXL.

GOTTL. HOFMANNI: 1) *manifestus herrnrum syncretismus*, Vitemb. MDCCXLV. 4. * de quo commentari cœperat in programmate sollemni, IV. publicato; ** in adducto autem libello argu- hoc vberius persequutus est. Germanice eum *Christoph. Bauerus* ac sub titulo edidit: *die offenbare religionsmengerey derer herrnhuther, mit einer vorrede von freyen tropis der herrnhutischen gemeine, als einem of- beweis der zinzendorfischen religionsmengerey*, Vi- MDCCXLIX. 8. 2) *gegründete anzeige der herrnhuthi- grundirthümer in der lehre von der heiligen dreyeinigkeit von christo*, Vitemb. MDCCXLIX. 8. *** *fortgesezte anzeige derer herrnhuthischen grundirthümer gesetz vnd euangelio vnd deren gebrauch in der ordnung*, Vitemb. MDCCXLIX. 8. * *dritte vnd lezte gegründete anzei-*

---

hor. eccles. volum. IV. p. 247.
volum. V. p. 38.
volum. V. p. 227.
volumin. XI. p. 971.
volum. XI. p. 966.
volum. XIII. p. 1030.
p. 1031.

historische nachricht von der herrnhuthische
begebnissen: ** IO. VAN DEN HONER
rum et Morauorum ecclesia, cui adiecta
storico - theologica, qua veterum Valde
Morauorum de rebus dei sententia non e
rum etiam cum eorum, qui hodie tum in
Belgio; tum denique in omnibus ferme
loniis splendidissimum bohemicae morauic
prae se ferunt, opinionibus confertur,
MDCCXXXIX. 4. quod scriptum etiam li
cem exiit: GERARD. KVLENKAMPII
enthusiasterey geest - dryuery, en bedoruen
genaamde herrnhuters, ceter. duabus part
Amstelodam. MDCCXXXIX. posterior il
prodiit. *** De systemate doctrinae zin
auctor, inniti illud errore atque impie
ter mennonitas IO. STINSTRA cont
scripsit atque edidit: *warnung vor dem*
einer einleitung, darinn die geschichte
wohl; als der neuern bewegungen einige
lich erzehlet wird, Berolin. MDCCLII. 8.
Guil. Sackii praefatione. Quum opusc
belgica compositum, lucem adspexisset,

eris noua secta corruptelis occurritur, dispuncta insolentissima viri cl. Polycarpi Mulleri, Lipſ. 8.* quo libro auctor *tirocinium zinzendor-* illo ante adductum, defendit, poſtquam PO- MVLLERVS ei oppoſuerat: *diſquiſitionem de ma noui teſtamenti metaphraſeos zinzendorſiano*, n iam mentionem feci. Inprimis BENNERVS liam herrnhuthianam pugnauit in *der herrnhu- r ſchalkheit*, quod opus quatuor partibus con- a prodiit ita inſcripta: *die gegenwærtige geſtalt terey in ihrer ſchalkheit, wo einige ſtucke der rnhutiſchen ſchrift*: gegenwærtige geſtalt des s ieſu in ſeiner vnſchuld, *zur warnung der beleuchtet werden*, Gieſſ. MDCCXLVI. 8.** ſecun- *nhutherey in ihrer ſchalkheit, wo die ſchædliche es herrn grafen von Zinzendorf aus deſſen neue- s entdecket wird*, Gieſſ. MDCCXLVII. 8. tertia: *in ihrer ſchalkheit aus der neueſten ſchrift Lud- nzendorf, naturelle betrachtungen genannt*, Gieſſ. [. 8.*** quarta: *herrnhuterey in ihrer ſchalkheit enannten authentiſchen relation, welche der bru- in Penſiluanien herausgegeben hat*, Gieſſ. 3. Quum ALETOPHILVS quidam TACITVS *gedancken vber die viele, die herrnhutiſche; er zu reden, die euangeliſche bruder mæhriſcher ende, ſtreitſchriften*, quemadmodum ſupra de- NNERVS reſtitit ac contra ſcriptorem hunc niſit: *entdeckte ſchwæche der gedancken, welche lus Tacitus vber die viele ſtreitſchriften gegen die eræfnet hat*, Francof. et Lipſ. MDCCXLIX. 8.*

NDR. HALLBAVERI *animaduerſiones theologi- am, nouas easque germanicas ſacri codicis ver- di, quum comes Zinzendorfius ſuam noui fœderis inter-*

- *eccleſiaſt. volum.* XI. p. 963. *ſamlung von alten vnd neuen n ſachen*, 1746. p. 578.
eccleſ. volum. XI. p. 1000.
um. XIII. p. 970.
. XIII. p. 1040.

rend and right honourable count Zinzendorf
THOMAE GRENII *dissertation on en*
MDCCLV. 8. Herrnhuthiani etiam scripta
emiserunt iisque sibi consulere voluerunt
.tere, vti sunt: *a modest plea for the bret*
ry's remarks vpon the manner of his being
uersy, quod vtrumque opusculum idqu
nica in anglicam translatum, praefatio
instructum ac Rimio oppositum fuit.
cto: *the morauians compared and dete*
letter from a minister of the morauian b
fratrum, Londin. MDCCLV. 8. Sed
dentur tantum, defensionem comple
eam non exhibent. Ad illa, quae obi
respondetur; sed, vti in more Zinzen
thianorum positum est, aliena tantum
fuse proponuntur. *

§. LXV.

QVVM satis perspectum esset,
sint ecclesiae ac reipublicae Zinzendorfi
limina, principes laudabilem curam
vt malum hoc a terris suis auerterent

esse, vt isti omne fundamentum omnemque or-
tis penitus euertant:*

LB. BENGELII *abriß der so genannten bruder in welchem die lehre vnd die gantze sache gepruset: vnd bœse dabey vnterschieden vnd insonderheit die gische declaration erlautert wird, erster theil,* MDCCLI. 8. *abriß der so genannten bruder gemeine, gantze sache gepruset: gutes vnd bœses vnterschie- insonderheit des ordinarii kurtzes vnd peremtorisches erlautert wird, anderer theil,* ibidem MDCCLI. 8.

ISTIANI MAVRITII KROMAYERI *bodomoria rfiana, das ist, anmerckungen vber den inhalt derer- nzendorfischen reden, welche zu Berlin vom* I. *ianuar. bis zu ende des aprils in den abendstunden fur die vnd weibspersonen gehalten worden,* duabus parti- um *Io. Leon. Frœreisenii* præfatione, Argentorat. LII. 8.** eiusdem *gnaue vntersuchung vnd grundliche gung des Dauid Nitschmannischen; oder vielmehr zin- schen probe eines lehrbuchelgens vor die so genannten emeinen, wie auch der in dem herrn grafen von Zin- wieder aufgestandene Schwenckfeld,* itidem cum *nii* præfatione, Argentorat. MDCCXLII. 8.

PHILIPP. MEHRLINGII *grundlicher beweis, daß r graf von Zinzendorf in allen hauptartickeln der hen glaubenslehre hœchst irrig sey, aus seinen eigenen in systematischer ordnung durch die gantze theolo- eticam gefuhret, nebst einem anhang, worinn die vr- wiederlegt werden, welche der herr graf vorbringet, schaffung des vater vnsers in den herrnhutischen ver- en zu rechtfertigen,* cum præfatione *Io. Phil. Fre-* Francof. MDCCXLIX. 8. ***

IACOB. HEINOLDI *nœthige verbindung des gese- d euangelii, aus vnwiedersprechlichen grunden erwie- sen*

---

* *istoric. ecclesiast. volum.* XIII. p. 1035.

** *volum.* VI. p. 582.

*** *volum.* XIII. p. 1046.

logorum responsa, in quibus isti testati
sianos in fundamentalibus fidei capitibu
dere; nec ad socios augustanæ confession
præter hæc autem prodiit: *bedencken e*
zinzendorfischen kirchentrennung, Lipf.
quo auctor quidem herrnhuthianorum c
mam, dogmata atque instituta impr
tamen videtur, eos pro sociis eccl
scendos esse.*

---

* legendæ sunt litteræ hæ in *actis historico - t*
Scripsit istas WEISMANNVS nomine ordi
bingensium, cuius et *memorabilia histor.*
p. 1108. consulenda sunt.

** confer filii mei dilectissimi *compendium histor*
sima p. 264. sq.

*** *samlung von alten vnd neuen theolog. sachen*

* notitia scriptorum de re zinzendorfiana, q
composita sunt, sumenda etiam est: ex SCI
nismo in litteris, das ist, gegrundeten nachricht
aus allen zugleich erzehlten schriften, die pro e
cuius supra mentionem feci: GAVHENII
richt von denen bisher von der gemeinde;
Herrnhuth in der Oberlausitz edirten schriften

[illegible]ge *kunst*, *den heyland durchs loos vm rath zu fra-* [illegible] *den quellen des alten heydenthums hergeleitet vnd* [illegible] *scheingrunden*, *die aus der schrift vnd altertbum* [illegible]*men werden*, *genau geprufet*, Vitemb. MDCCLV. 8. [illegible] tantum scripta BAVERVS publicæ luci exposuit; [illegible] duas commentationes, latine scriptas: alteram: *pro episcopi herrnhuthianorum in ipsum amore*, Vitemb. [illegible]LV. 4. alteram: de *familia caritatis rediuiua*, in [illegible]thianis videlicet, ibidem MDCCXLVII. 4.

LEONH. FROEREISENII *sendschreiben an herrn von Zinzendorf*, Argentorat. MDCCXLI. 4.* [illegible]*bige vnd wohlgemeinte warnung vor der heut zu* [illegible]*rassirenden zinzendorfischen seelenpest*, Argentorat. [illegible]LII. 12. Francof. et Lipf. MDCCXLII. 8. cui editioni [illegible] sunt: auctoris disputatio de *temeraria prouocatione* [illegible]*itiuam ecclesiam*: oratio de *charlataneria theologo-* [illegible]que iam memorata epistola ad Zinzendorfium: ** [illegible]*delineatio duorum impostorum magnorum*, *Muhammedis* [illegible]*endorfii*, *Muhammedis simiæ*, Argentorati 4. sine [illegible] anni, quæ etiam prodiit cum gallice, sub titulo: [illegible] *de deux grands imposteurs Mahomet et Zinzendorf*, [illegible] *premier*; tum germanice: *abschilderung des Ma-* [illegible] *vnd des Zinzendorfs*, *als seines heutigen affens*, Ar- [illegible]at. MDCCXLVII. 4. *** item: *confirmatio breuis deli-* [illegible]*is duorum impostorum magnorum*, *Muhammedis et* [illegible]*dorfii*, *Muhammedis simiæ*, Argentorat. 4. etiam sine [illegible]entione: *vergleichung des graf Zinzendorfs mit dem* [illegible]*et*, *welcher die bedencken der theologischen facultaten* [illegible]*rf*, *Giesen*, *Gœttingen*, *Halle*, *Iena*, *Wittenberg*, *vnd der* [illegible]*ischen ministerien zu Augspurg*, *Hamburg*, *Lubeck*, *Nurn-* [illegible] *Regenspurg vnd Vlm von dem græuel der zinzendorfi-* [illegible]*chren vnd vnternehmungen auszugsweise beygefuget* [illegible]rancof. et Lipf. MDCCXLVIII. 8.* vbi iterum exhi-betur

[illegible]stori o ecclesiastic. volum. V. p. 276.
[illegible] *volum.* VI. p. 580.
[illegible] *volum.* XII. p. 1043.
volum. XIII. p. 965.

bucpern wicacrboiets vnu von jo vielen re
gis bestætigte lehre, daß wir glaubigen da
einigen gütern desselbigen vnd dem anfang
schon würcklich haben vnd geniessen: 10. v
dissertatione de *beatitudine in regno grat*
Accessit collectio scriptorum argumenti
cuius titulus est: *vier schriften, betr*
liche seligkeit der glaubigen in dem gnadenr
Hafn. MDCCVIII. 4. In ea sunt: *extract*
ben Nicol. Sibbern an D. Lutkens: Lutke
Sibbern: Iosua Schwarzens schreiben an
dem antwortsschreiben D. Lutkens entgegen
kens rettung, darinnen D. Schwarzens br
quarum vindiciarum antea mentionem fe
huius eam esse rationem, vt non tam d
voce disceptetur, recte nonnulli iudicar
beatitudo et latiore; et strictiore significa
pro diuerso autem illius vsu vtrumque
beatitudinem huius ac futuræ vitæ cum g
cie inter se differre. Spectat huc: *enoti*
dos Cimbrorum, hoc est, de actuali salute e
torum suffragium, MDCCVIII. 4. cuius auc
omisit; cum autem esse TEVBERVM, con
sunt dissertationes commentationesque: ..

kenne, Vitemberg. MDCCXLIX. 8. * Praeterea
RICIVS: *predigt*, *darinnen die bekehrung der*
mit den versuchungen vnd anfallen des satans wie-
vergleichen worden, Vitemb. MDCCXLIV. 4. et
lem anno 8. **

RISTIANI STEINHARTI *gedancken vber das*
ie wesen, *wie solches anzusehen vnd wie eine*
ele sich dabey zu verhalten habe, Zulichou.
8. ***

ORG. BECHERERI *nœthige prufung der zinzen-*
ebrart von der heiligen dreyeinigkeit, cum præ-
Philipp. Fresenii, MDCCXLVIII. 8. * cuius libri
ıen suum quidem omisit; is autem BECHERE-
perhibetur:

DOV. CHRISTOPH. VENATORIS *schule der*
; oder das auf sinnlichkeit gegrundete atheisti-
aude der heutiges tages in der herrnhutischen
auflebenden so genannten hominum intelligentia,
MDCCL. 8. ** cui libro nouus titulus præ-
isque: *das entlarute herrnbutische lehrgebaude;*
grab getragene reputation der mahrischen-bru-
de, Lugduni MDCCLII. 8. facile autem, quæ ad-
fraus adparet, si præfatio legatur: ***

ANTON. RHODII *schlussel zu Herrnhuth*; *oder*
lehrgebaude der herrnhuther, Berolin. MDCCLV. 8.
uam magnam vitæ partem inter Zinzendorfii
transegit atque adcuratiorem rerum herrnhu-
scientiam sibi comparauit, hac instructus, cœ-
ıata familiæ huius ita exponere, vt quam hor-
detestanda illa sint, luculentius adpareat, ac
huc non satis intellecta ac cognita, in lucem
L l l 2 pro-

ico - ecclesiastica volum. XIII, p. 1045.
lum VIII. p. 933.
olum. XIII. p. 1034.
um. XIII. p. 970.
lum. XV. *adpendic.* p. 29.
. 117.

iuris publici facta est: *controuersia de sab* *secundum ductum librorum symbolicorum* *fidei addictos theologos tam vetustiores; q* *cisa a* I. M. D. MDCCIV. 4. quodam tan ferri potest. Auctor in eo enisus est, nem diei dominicae, a christianis noui f non esse diuinam. Quum ante litem ha dissertationem de *sabbatho* * scripsisset a sententiam amplexus fuisset, sabbathum libus adnumerandum esse, is in certame Qui enim in disputatione de *iure sa* partes peregerat, WAGNERVS memora FECHTII aduersariis suis opposuit, velu suae, eamque iterum edidit et adiecta prius pugna fieret contra Fechtium; indiceretur. Fechtius defensus, saltem tim ab aliis; ** partim a se ipso; * adcurate firmeque: *

III. de *communione priuata*, num permittenda sit ac suscipienda; nec hac non est consensio nostrorum theol

Vitemb. MDCCXLIII. 4. * CHRISTOPH. LANG- de *errore antiquo, nuper resuscitato, quod spiritus mater iesu*, Regiomont. MDCCXLIX. 4. ** 10. BAHRDTII de *sapientissimo legis et euangelii nexu*, MDCCXLIX. 4. 10. ZACHAR. HILLIGERI de *herrn- fum secta speciosa; sed reuera perniciosa*, Interboc. IX. 4. CAROL. HENR. ZEIBICHII de *ritu bapti- mortem christi, ab eunomianis recentioribus introdu-* temb. MDCCLII. 4. *** CHR. SIGISMVNDI GEOR- ertatio, *qua, herrnhutbianos nec augustanae confes- sos; nec pacis religiosae participes esse, euincitur*, Vi- MDCCLV. MATTH. WERNERI WOLDERI *drey vrsachen, den herrnhuthischen brüdern geneigt zu* temb. MDCCXLIX. 8. * PHILIPP. AVG. DREYERI *vnd gefahrlichkeit eines zinzendorfischen beweises göttlichkeit der heiligen schrift*, Kilon. MDCCXLIX. IACOB. LISCHY, ministri ecclesiae reformatae in nia, *warnende wachterstimme an alle gott vnd iesum seelen, mit anmerckungen von den so genannten brüdern; oder zinzendorffern bekræftiget*, t. MDCCXLIX. et iterum Freystadt. MDCCLI. 4. I VON PILLENDORF *vnuorgreifliche vorschlage dauerhaften frieden zwischen dem herrn grafen von rf vnd seinen anhängern eines, vnd herrn grafens nd bestreitern andern theils*, Hal. MDCCXLIX. 8. qui satiram exhibet: eiusdem *erweiterte vorschlage* ENRIC. STAEHELINI *nothwendige vnd liebreiche wieder die so genannten herrnhuther, nebst einem her Aletophili Taciti gedancken vber die viele streit- wieder die herrnhuther*, Francof. MDCCL. 8. *** EIGENII *fürnehmste herrnhuthische irrlehren gegen der euangelisch-lutherischen kirche gehalten, nebst hang von den anstößigen redensarten vnd irrigen leh-*

 ren

eccl. volum. x. p. 956.
volum. XIII. p. 1042.
volum. XV. *adpendic.* p. 112.
olum. XIII. p. 1033.
volum. XV. *adpendic.* p. 12.
volum. XV. *adpendic.* p. 22.

von der theologischen facultat zu Witten
sponsi vnlängst heraus gegeben; sed MEI
eum edidit: *palinodiam in apologia*, *wie*
vber etliche fragen von der priuat - comm
theologischen facultät zu Wittenberg er
längst herausgegeben, ceter. *

§. LXVII.

NEQVE prætermittendas esse, exi
sias, quæ ad scripta quorumdam docto

* de lite hac plura habentur in *der einleitung in*
der euangel. luther. kirche part. V. p. 1196. s
vsum sacræ cœnæ etiam scripserunt: DI
entwurf vnuorgreiflicher gedancken vber
priuat - communion betreffenden gewissen
MDCCXXIV. et in eiusdem *deutschen sch*
KRACKEWITZIVS in *dem bedencken v*
nicht ausser dem nothfall mit gutem gewis
abendmal austheilen vnd empfangen könne,
in *dem bedencken*, *was von der priuat -*
MDCCV. PASCHIVS in *der vnordentlich*
der priuat-communion, MDCCIII. HERMA
mäsigen gedancken vber die priuat - communion
in *dem denckzettel, warum die priuat - com*

ium est, quin auctor fratribus his resistere vo-
gespräch eines euangelisch-lutherischen lehrers mit
vber sechs iahr sich zu der gemeine der so ge-
abrischen brüder gehalten vnd nach erkannten ir-
id sündlichen leben dieser leuthe von ihnen abschied
vnd weggegangen, Berolin. MDCCLI. 8. *der herrn-*
l ihres bruders Zinzendorfs freundlichkeit vnd
i ansehung der academien vnd vniuersitaten,
. MDCCLII. 8. ** *hauptschlüssel zum herrnhutbischen*
ient, das ist, des herrn grafen von Zinzendorf an
er gehaltenen reden, mit anmerckungen vnd vor-
den herrnhutbischen immer betrachtlicher werden-
en, Francof. et Lipf. MDCCLV. 8. Nonnulli
stituto quidem ac singulari opera contra herrn-
scripserunt; attamen data occasione, ex quibus
satis sit: ERNESTVM SALOM. CYPRIA-
* IOACH. LANGIVM, * MARTIN. GRV-
M, ** CAROL. HENRIC. VON BOGAZ-

 §. LXIII.

---

co-ecclesiastica volum. XV. adpendic. p. 30.
um. XV. adpendic. p. 114.

rnung für dem irthum von gleichgültigkeit derer gottesdien-
religionen, praesertim in praefatione eius. Libellus hic
im linguam translatus est atque addita introductio in
errnhuthianam: confer *acta historico-ecclesiastic. volum.*
414. *vol.* XIV. p. 682.

suam descripsit atque adiecit: *väterliche warnung an die*
ogie ergebene studirende iugend vor der herrnhutbischen
m vnd den damit verbundenen missionswerck. Exstat illa
actis historico-eccles. volum. VIII. p. 431.

dibus sacris theologico-poemenicis, quarum antea mentio-
ac denotaui, auctorem nomen *Macarii Gregorii* sibi

rrede der euangelischen vbung des wahren christenthums,
CL. 8. contra quam praefationem auctor libelli: *herz-*
le an kinder gottes ausserhalb den brudergemeinden, Goerlic.
. 8. defensionem herrnhuthianorum suscepit: confer
ico-ecclesiast. volum. XV. *adpendic.* p. 57.

de ac neruose discutiuntur et a Φλυαρίαις *ruptelis M. Henrici Varenii vindicantur*, il
12. Rostius videri vult pacificator ei
ipsa autem Osiandro fauet atque Ar
Sæpe repetit, quæ ab Osiandro dicta su
quæ bonum sensum admittunt, praue in
errores, non sine vi, trahit: de arndisti
secta, loquitur atque ita non obscure pr
fectum esse erga Arndium.* Quæ Vare
dus pro Arndio scripserunt, ea postea en

CONR. TIBVRTIVS RANGO, qui *prudentiam circa errores et hæreses ecclesias ist, christliche klugheit, mit irrenden, auc verfahren*, Stetin. MDCXCIV. 12. atque in
de *vero christianismo* acriter perstrinxit,
quod periculosum sit ac dogmata hæreti

libro eius contra Arndium tulerunt: SCHA *supplemento historiæ litisque arndianæ* p. 15 *memoriis theologor. virtemberg. part.* II. p. 4 dissertatione de *arndianis libris de vero* GAVHENIVS *histor. arndian.* p. 363. Sed si

[b]üchelgen scripserat, atque interpretationem ger-
[...] BENNERI commentationis adductæ: *noxa zin-*
[...] *catechetica:* *
[...]rum *cantionum* IO. GOTTFR. HAENTZSCHELIVS,
[...]*: nöthige anmerckungen vber die in dem herrnhutbi-*
[...]*ngbuch befindlichen irthümer, veranderungen vnd*
[...]*en*, Vitemb. MDCCXXXIV. 4. cum adprobatione
[t]heologorum vitembergensium, ** contra quem
[...]em hymnorum herrnhuthianam defendere vo-
[...]DER. CHRIST. OETINGERVS in *dem vesten vnd*
[...]*ßigen grund einiger theologischen hauptwahrheiten,*
[...] *gegen die von herrn M. Hæntzscheln in Zittau dem*
[...]*bischen gesangbuch aufgebürdete irthümer vnd in*
[...]*lich herausgegebenen schrift darüber gemachte an-*
gen, MDCCXXXIV. 8. *** respondit autem HAENTZ-
[...]VS in *der bescheidenen nothwehr; oder vertheidi-*
[...]*er anmerckungen vber das herrnhuthische gesangbuch*
[...] *Oetingers vesten vnd schriftmæsigen grund*, Vitem-
[M]DCCXXXVI. 4. item auctor scripti: *gründliche*
[...] *von einführung irriger lehre durch lieder vnd ge-*
[...]*wohin sie abgezielet vnd wie ihr wiederstanden wor-*
[...]*ebst einer vntersuchung des herrnhutbischen gesang-*
zum druck befördert von Erdmann Neumeistern,
[...]XXVI. * IO. GOTTLOB. CARPZOVIVS in
[...]*ug derer irthümer aus dem herrnhutbischen gesang-*
[...]

[...]m catechismo videatur FABRICII *entlarutes herrnhuth cap.* 40.

[...]leitung in die religionsstreitigkeiten der euangel. lutherischen [...]art. V p. 723. *samlung von alten vnd neuen theol. sachen,* 1735. [...] *nachricht von der herrnhutischen bruderschaft* p. 154. *acta hi-[...] ecclesiastic. volum.* V. p. 597.

[...]ung in die religionsstreitigk. der euangel. luther. kirche part. [...]24.

[...]. 729.

[...]e hæc addita est eius sermoni sacro, inscripto: *die heiligung [...] gesonderten volckes gottes,* et antea a me memorato. Ex-[...]iam censura libri cantionum herrnhuthiani in actis histo-[...] *ecclesiastic. volum.* V. p. 579.

dignatione commotus IACOBVS WEREN
vindicias ecclesiæ lutheranæ, dei gratia a
nis pontificiæ superiore seculo liberatæ:
hæreticæ ab eo tempore conseruatæ, contra
tatis pseudoeuangelicæ, quod reuera est
μίας, cuiusdam vespertilionis inordinate a
Hamburg. MDCXXII. 8. Respondit BR
diciis pro mysterio iniquitatis pseudoeuange
doeuangelicum declamatorem et postillato
Goslar. MDCXXII. 8. qui libellus itiden
ac vehementiam prodit, vti certe sola insc

HENRICVS VARENIVS in *der rettung*
wahren christenthum, verfertiget und Luc
schen bedencken entgegen gesetzet, Luneb
et MDLXXXIX. 8. duabus partibus. Exhib
defensionem Arndii librorum de *vero chris*
andrum, atque ostendit, eos cum scriptis
Lutheri atque aliorum theologorum, qui

---

* editionem anni MDCXXVIII. memorat
theolog. part. I. p. 97. quam vti ipse non
tacent.

§. LXIV.

Soli lutherani in eo operam posuerunt, vt
dogmatibus atque institutis, quibus herrnhu-
t-absoluitur, resisterent ac periculum, veræ
veræ, deum colendi, rationi ac hominum
ctum, quantum fieri potuit, tollerent; sed
aliis christianorum sacris cœtibus fuerunt,
mmune cum istis certamen venirent ac sua
studia, Zinzendorfium ac fratres eius herrn-
profligandi. Testantur hanc in rem scripta,
factionem hanc composuerunt.

r pontificios contra herrnhuthianos arma sua tulit
vs REGENTIVS. Edidit iste: *vnpartheyische nach-*
der in Laussnitz vberhand nehmenden vnd hieraus
nachbarte länder, insonderheit in Schlesien einreissen-
n secte der so genannten schefferianer vnd zinzen-
r derselben lehren, catechismo, neu vbersezten vnd auf-
bibel, wie auch kirchen-ordnung in Herrnhuth,
n. MDCCXXIX. 8. * In libello hoc auctor oppugnat
um Zinzendorfium atque adsectatores illius; sed
itheranos, atque adfirmat, hos ex sua doctrina neu-
ea argumenta sumere posse, quibus zinzendorfiani
antur, se errare; pontificios autem ad eiusmodi
ionem, contra eos instituendam, valere. De
ithianis statuit, illos religionis iure, instrumento
abilito, haud frui posse, quum, quæ defendant,
i reipublicæ noceant atque augustanæ confessioni
itur. Melchiori Scheffero grauiores errores ex-
Quibus ita bellum indixerat, illi defensionem
unt in *dem zeugnis der wahrheit der gemeinde zu*
th, M. Melchior Scheffers, M. Io. Christoph. Schwedlers,
Io. Andreas Rothens wieder P. Carl. Regent nach-
m druck befördert von M. Christian. Gottfried Mar-
lerrnhuth. MDCCXXX. 8. ** REGENTIVS au-
posuit: *abfertigung der herrnhuthischen zeugnisse,*
CXI. 8. ac commentus est, Schwedlerum, postquam
m suam finierit, in loco æternorum suppliciorum
ora-

* *von alten vnd neuen theolog. sachen*, 1730. p. 468.
** *1732. p. 122.*

censuren vnd testimoniis ehemals zusamme sonnenklar zu beweisen, daß seine bucher stenthum mit der papisten, caluinisten, S. gels vnd andern irthumern, zur vngebuh den, nebst Io. Arnds kurtzen bericht vber dialogum de christianismo: ingleichen ein etliche zeugnisse vnd lobspruche redlicher doxorum zur recommendation vnd vertb schriften, Lipſ. MDCCVI. 8. Integrun ſatis longum ea de cauſſa percenſui, q dendum eſt, quid opuſculum hoc comp lucem id hiſtoriæ ac controuerſiæ arndia memoraui, editio eſt ſecunda auctior; cem prodiit MDCXXV. vti ex illius præf cet. Accedunt ea merito, quæ docti de *vero christianismo* ita præfati ſunt, trectationes defenderent ac lectionem commendarent, nominatim AVCTOR IO. DIECMANNVS,** IO. ADOLPH. GEORG. PRITIVS, IO. FRANC. BV LANGIVS.*** Habentur præterea IO

nen predigern vnd altesten des amsterdammer *s*, Amstelodam. MDCCXXXIX. 8. Notan- *r* herrnhuthianorum errores de gratia: de *e* sacra cœna atque aliis fidei capitibus: præter *o*dem separatismus, indifferentismus vanaque patefactione diuina. Interpretationi epistolæ *a*nicæ additæ sunt litteræ, quibus FRANCVS testatus est, se de ista publicanda dissentire, *æ*: *schreiben des ehrwurdigen herrn* FRANCO DE *der einer von den vier predigern, welche in* *rath den* 30. *octobr.* 1738. *zu Amsterdam ge-* *storalbrief protestiret haben*, ceter. * Herrn- vt sibi in Belgio prospicerent, decla- *e*diderunt; ita autem compositam, vt more res, illis obiectas, negent seque innocentes *a*tur; partim ambigue ac simulate loquantur ac nunc lutheranis; nunc reformatis fauere. Exiit hæc in lucem, hoc titulo: *erklarung der herrn-* *bruder, welche sich so wohl ausser Ysselstein; als zu* *befinden, zu ihrer eigenen verantwortung vnd* *ber nachricht von ihrer meynung in ansehung* *rpuncten, so von ihnen ausgebreitet worden,* *selbst aufgesetzet, nebstbeygefugter adprobation* *grafen von Zinzendorf*, MDCCXXXIX. 8. belgi- , interprete *Isaaco le Long*, Amstelodam. VIII. 4. **

emoratæ epistolæ pastorali senatus ecclesiastici nensis alia scripta adiungenda sunt, quæ in Bel- *r*a herrnhuthianos prodierunt: DAN. GER- ellus de *vnctione fidelium*, quo oratio eius, in uneris groningani recitata, ac commentatio, herrn- huthianis

---

in die religionsstreitigkeiten der euangelischlutherischen *rt.* v. p. 676. *act. historic. eccles. volum.* III. p. 436. *frub-* *t. frucht.* 1739. p. 139.

in die religionsstreitigkeiten der euangelisch. luther. kirche, *p.* 681. *samlung von alten vnd neuen theologischen sachen*, 511.

spiritu, anima et corpore: de statu m
paratarum:** de restitutione omnium re
Vitia hæc ac placita, de quibus Arnold
pleraque non ex instituto; sed data oc

---

* scripta, quæ contra ARNOLDI *vnpartheyische historie* prodierunt, recensui in *der einleitun tigkeiten der euangel. luther. kirche part.* II. p. sqq. ac simul eos memoraui, qui aduer ecclesiasticæ enarrarunt.

** notæ illius habentur in eius opere, inscript ist, *wahre abbildung der ersten christen*, glauben vnd heiligen leben. Ibi enim opini christianismum non tam sententiis; quam solui.

*** Arnoldum interdum de iis mysticis, quorun pura et recta fuit, nimis honorifice sen *historia et descriptio theologiæ mysticæ*, quæ e diit sub titulo: *historie vnd beschreibung der* præter hanc autem: *die kirchen vnd ketzer glaubigen* et alia scripta.

* paradoxam sententiam hanc tradidit in *dem chen sophia*, quæ germanice ac belgice pr *phiam*, de qua præcipue *prouerb.* VIII. et IX quæ Arnoldus isti tribuit, sequitur omnin sonas in essentia diuina.

m germanice; sed etiam gallice, Lugdun. :LII. 8. conuersum est. *

herrnhuthiani cum Londini; tum in aliis ouinciarum americanarum ciuitatibus cœtus gerunt ac quorumdam procerum fauorem si-int; nonnulli tamen bene perspexerunt, ila a moliminibus zinzendorfianis rei publicæ ac la sint, istisque opposuerunt scripta. In illis lo-t: GILB. TENNENTII *some account of the the morauians, chiefly collected from seueral with count Zinzendorf, and from some sermons im at Berlin, and published in London,* quod rodiit Londin. MDCCXLIII. 8.** *the contents of of the morauians, or vnited brethern printed priuately sold vnder the title of* acta fra-f in Anglia *** *with suitable remarks*, cuius esse dicitur IO. WESLAEVS, ex methodi-:: GEORGII WHITEFIELDII *expostulatory Zinzendorf*, Londini MDCCLIII. cuius me-lectione dignæ epistolæ tres interpretationes :stant. Prima lucem adspexit August. Vin-II. secunda Hal. eodem anno, sub titulo: *sschreiben an herrn Nicolaus Ludewig grafen f vnd hæchsten sachwalter der brudergemeine, Vhitefield, ins teutsche vbersetzet vnd mit des antwort, auch einigen andern beylagen ver-* autem in ERNEST. LVDOVIC. RATHLE-. * Accesserunt alia Anglorum scripta, ea-FREY, qui per aliquot annos inter herrn-:um habuit; ad meliorem mentem autem re-:tatem eorum reliquit, *true and authentic morauians:* HENRICI RIMII *candid nar-ratiue*

:lesiastic. *vol.* XV. *adpendic.* p. 107.

X. p. 942

ii *acta* hæc ediderunt Londin. MDCCXLIX. fol. Ex-collectione hac res, in comitiis cum istis peractæ; onimenta, quibus caussam suam agere student.

ohne gottseligkeit: dass die irthümer a
keine an und vor sich verdamliche irthü
systema des beste systema der christlichen
stad. et Lipf. MDCCXXVIII. 8. ** In
perniciosa, quæ Melodius tradit, præte
habent: controuersiam lutheranorum
certitudine salutis esse *λογομαχίαν* ina
catum fieri per voluntatem: doctrina
solui lege christi de amore: spiritu
omnibus hominibus, etiam in infantib
gentes, plurium numinum cultui ad
implicita; nec opus esse fide explici
christum et *credere christo* nullum esse
non partem; sed effectum fidei esse
pœnitentiam: nullum locum habere
dianam: fieri posse, vt quis deum perfe
sequatur: pontificiorum dogma de iust
opera eorumdemque alia esse excusar
banda. Eiusmodi falsæ sententiæ adh
hoc habentur, ita comparatæ, vt de indi

---

* ipse commentarios de *vita sua* edidit sub

endam. Theologorum quoque collegia, postte herrnhuthiana rogata fuerant, responsa deque, illam maxime prauam, turpem ac noxiam rarunt.

In Zinzendorfium eiusque sectam herrnhuthianam promulgata sunt in Dania, Suecia, Borussia, Lixonia, Holsatia atque aliis Germaniæ prouinbusque. Exstat illorum collectio hac inscriptione: *von einigen wieder die herrnhuther ergangenen hoerlichen, kæniglichen, chur vnd furstlichen, reichsvnd andern verordnungen*, duabus partibus, prior Vitemb. MDCCXLVIII. posterior MDCCXLIX. 4.

responsa theologorum primum fuit *tubingense*, MDCCXXXIII. a BVLFINGERO, ea ratione, vt posset non herrnhuthianis multum placere; aliis qui rerum zinzendorfianarum magis periti erant, ret. Iudicatum enim in eo fuerat, neque doctrieque disciplinam herrnhuthianorum reprehendene eosque in ordinem illorum adscribendos, qui oni augustanæ addicti sint. Responsum hoc lucem iterum atque iterum, cum separatim; tum in vononnulla delatum; ** oppositum autem ei est scrinius tituli: *mene teckel des bedenckens, welches die che facultat zu Tubingen wegen der mæhrischen brune zu Herrnhuth gestellet, wie selbiges nach der des gœttlichen worts vnd der gesunden theologie in dreyssig puncten abgewogen vnd zu leichte befunden im druck aber gegeben von Erdmann Neumeistern*, XXVI. 4. *** Non adprobanda quidem est sentenam tubingenses de caussa zinzendorfiana tulerunt; æquum

---

toric. ecclesiastic. volum. XIII. p. 964. 1036.

in *actis historico - ecclesiastic. volum.* I. p. 245. 419. in *reywilligen nachlese bey den bisherigen gelehrten vnd erbaulichen tschriften part.* II p. 188.

ng in die religionsstreitigkeiten der euangelisch - lutherischen part. V. p. 665. 673. *act. historic. ecclesiastic. vol.* I. p. 933.

præſtanda eſſe, quæ leges dei poſtulent:
ſola fide in chriſtum conſequi: qui
impetrauerit, eum certum eſſe de ſalute

IO. FRANCISC. BVDDEVS, cuius
ti-melodianæ, ita ſcriptæ, vt præcipui
Melodii ſint oppoſitæ: ***

FRIDER. WAGNERVS, quem ideo
libro: *verſuch einer gründlichen unterſ*
wahre begrief von der freyheit des w
MDCCXXX. 8. eiusque adpendice Mel
bertate voluntatis confutauit.

Scriptæ quoque ſunt contra Melo
GOTTL. WERNSDORFII de *obſeruati*
uinorum, Vitemb. MDCCXXIX. IO
de *pœnitentia regenitorum quotidiana*,
GEORG. FRIDER. SCHROEERI de
regenerante, Vitemberg. MDCCXXX.
LOEBERI *confutatio hypotheſeos melod*
ritatum ac errorum in voluntatem, Ron
ERNEST. FRIDER. NEVBAVERI de
ſacra: caro et ſanguis, Hal. MDCC
que DEYLINGIVS diſſertationibus

§. LXVI.

TA, quæ adhuc percensui, ad controuersias
m nostrorum principales pertinent. Præter
inter eosdem doctores ortæ sunt, quæ licet
graues ac vehementes; neque tam longæ;
d quæstiones controuersas aduertamus, tam
denti, ac illæ, fuerint; expedit tamen atque
ognita habere monimenta, quæ in disceptа-
is ab vtraque parte composita atque in lucem
t. Ea igitur nunc commemorabo. Disputa-

i.

beatitudine huius et futuræ vitæ; siue in regno
æ gloriæ, qualis inter vtramque sit differentia?
eiei; an tantum gradus? Ea de re quum inter
tirent duo in Holsatia interpretes voluntatis di-
Nicolaus Sibbern et Caspar Wildhagen illeque ad-
s beatitudinem, qua fideles in his terris fruantur,
tialem atque actualem; nec ab ea, quæ in regno
onsequenda sit, specie; sed gradu differre; hic
iscrimen speciei statueret, vterque sententiæ suæ
st defensores. Pro beatitudine fidelium ac cæli-
ecie inter se diuersa, inprimis pugnauit IOS.
RZIVS, hacque de caussa singularem litem habuit
uhlio ac Lutkio, vtpote defensoribus vtriusque
inis, quarum altera minor; altera maior sit. Edi-
*theologische belehrungen von einer sich in Holstein er-
lebre, daß die glaubigen das ewige leben in diesem
m anfang nach würcklich haben*, Hamb. MDCCVI. 4.
*iterte wiederlegung der nun sonderlich in Holstein ein-
e pietistischen gefährlichen lehre, daß vnter der selig-
gnadenlebens der glaubigen hier in der zeit vnd vn-
seligkeit des ewigen lebens kein wesentlicher, würck-
nterscheid; sondern eine gleigkeit sey*, Hamburg.
4. Pro eo suffragati sunt: IO. GEORG. NEV-
s dissertatione de *brabeo ante victoriam; siue de ca-
itudine huius vitæ*, Vitemberg MDCCVII. et THEO-
RASSOVIVS disputatione de *initio beatitudinis actua-
ssæ in hac vita*, Kilon MDCCIX. Beatitudinem fide-

 lium

Iournal de saint Amour MDCLXII.
esse: dicuntur ANTONIVS ARNALD
DOV. LE MAITRE, qui nomine quoq
est. Narrantur in eo, quae anno MI
caussa iansenistica peracta sunt: **

MELCHIORIS LEYDECKER
Vltraiect. MDCXCV. 8. qua auctor a
morte Iansenii; tum de eius ac sect
eo ordine eaque diligentia, vt liber h
sit atque ab eo vtilitas exspectanda.
quae complectitur: 1) *iansenismum*, *o*
ligionem: 2) *iansenismum, plurimas ha*
rores pertinaciter defendentem: 3) *m*
virginis Mariae ad cultores indiscretos,
serui: 4) *iesu christi monita maxime f*
lectissimae matri Mariae debite exhibend
senitarum cum clarissimo Hottingero mo
Impugnata est *bistoria* haec in *defen*
et des souuerains pontifices contre Mel
vn ecrit de mr. Arnauld et vn recueil de
curieux et importans pour l'histoire et p
questions du temps, par mr. Germain,

differant? Rostoch. MDCCIX. FR. GVIL. RHO-
beatitudine fidelium in hac vita: *
e *iure sabbathi*, de quo recentiore ætate multa
sunt, postquam IO. SAM. STRYCKIVS differ-
de *iure sabbathi*, Hal. MDCCII. publicæ luci expo-
'Io. Spencerum sequutus, statuerat, deum insti-
athum non post opus creationis confectum in pa-
sed quum israelitæ a Mose ex Aegypto educti
e legem illius, veluti ceremonialem, solis iudæis;
ibus hominibus præscripsisse. Dissertatio hæc sæ-
ris descripta est quintæque editioni noua præfa-
is et duæ epistolæ respondentis, *Conradi Ludouici*
accesserunt, Hal. MDCCXV. 4. ** Opposita ei
ssimorum virorum scripta. Prodiit: *vnuorgreif-
micken vom rechte des sabbaths vnd der vblichen
remonien, auf veranlassung einer von dieser materie
n Io. Samuel. Stryckii præsidio gehaltenen inaugu-
ution, zu fernern vntersuchung entworfen durch
gelischen rechtsgelehrten*, MDCCIII. 4. cuius con-
: est GEORG. BEYERVS, ac quum contra illud
pexissent: *kurtze anmerckungen*, respondit BEYE-
m *kurtzen gegen-erinnerungen*, aliique fuerunt,
mmune cum eo certamen contra Stryckium ve-
)ppugnarunt illum: GOTTLOB. FRIDERIC. SE-
VS in dissertatione de *iis, quæ circa receptam
doctrinam a non nemine nuper in dubium vocata*
MDCCIII. *** IO. DAVID SCHWERDTNERVS
is moralitatis diei dominicæ, Pirn. MDCCIII. 4. *
ui edidit: λογικὴν λατρείαν, *siue obseruationes ne-
tertium præceptum*, MDCCIII. 4. ** VIGILANTIVS
quod fictum nomen adsciuerat minister quidam

uersia hac plura a me tradita sunt in *der einleitung in die
streitigk. der euangel. luther. kirche part.* I. p. 816. *part.* II.
part. IV. p. 183.

nem hanc copiose recensui in *dicto libro part.* III. p. 80.
le *die vnschuldig. nachricht.* 1702. p. 1055.

n eius *dissertationibus academicis* p. 1007.

nachricht. 1703. p. 658.

contra recentiora pontificum decreta tue
aduersarii illorum, Masius atque alii, a

IO. LAVRENTII LVCHESINII *A*
senismi, Rom. MDCCXI. 8. tribus volum

Storia e sentimento dell' abbate Tosini
nelle presenti circostanze della chiesa, *all*
Clemente XI. MDCCXVII. 12. tribus vol
dicio loci; prodiit autem liber hic A
stat ille tribus partibus. Prima contine
tio litis iansenisticæ vsque ad decretu
ni, contra QVESNELLI *nouum testam*
sunt: secunda exhibet auctor historiar
genitus et quas illa peperit, turbarur
num MDCCXV. ac tertia narrat, quæ
subsequuta fuerint in Gallia, Flandria
quam omnia hæc exposuit, sententian
bellum hoc finiendi pacemque restitue
existimat, facile et commode hoc fieri
vniuersum instituatur: *

IO. FRICKII *præfatio*, interpre
bullæ *vnigenitus*, MDCCXVII. præmissa

atuant, nisi casus necessitatis exsistat, haud
:sse, vt quis sanctiores epulas in ædibus
n sacrario templi separatim ac præter tem-
destinatum, accipiat; nonnulli tamen eius-
atum non penitus reiiciendum esse, putant.
nostra controuersia orta est scriptaque in
int, quibus de argumento hoc disceptatum
riuatum vsum sacræ cœnæ, quæ sine ne-
ugnauit: IO. FRIDER. MENCKENIVS in
von der priuat-communion, nebst einem vor-
md responso der theologischen facultat in
ibri secunda editio Sorau. MDCCXXXIV. 8.
onso, quod additum est, theologi lipsienses
minus fas esse, sacris epulis priuatim vti,
:ri posset, id quod ipse auctor in adducto
uitur; nec solum sententiam hanc probat;
nenta, illi opposita, refellit. Restiterunt
lam sacerdotes in Lusatia inferiore atque
cht auf den vnnöthigen, vnrichtigen vnd vn-
terricht eines brandenburgischen predigers
nten priuat-communion, mit einem responso
facultat in Wittenberg, Sorau. MDCCXXXIV.
octores vitembergenses a lipsiensibus ac
ı omnem communionem priuatam, quæ
ıte instituatur, penitus improbandam ac
. Sed MENCKENIVS caussam suam egit
igen antwort auf den bericht, welchen einige
r im marggrafthum Niederlausitz wieder
gischen predigers vnterricht von der priuat-
sgegeben, Sorau. MDCCXXXIV. 8. nec solum
m, ab ordine theologico lipsiensi iterum
ı communionem datum; sed etiam vitem-
am, superiori tempore scriptum et ei,
in Lusatia inferiore acceperant, contra-
arii MENCKENII responderunt in *der*
g, das ist, christlichen, bescheidenen vnd ernst-
ung; oder beantwortung der vnchristlichen
en schandlügen, schmäh- und lästerschrift Io.
welche er vnter dem titul: schriftmæsige

sine indicio loci: Bruxell. MDCCXLIV. **
nomen haud præ se fert; is autem, v
NICVS DE COLONIA est. Quisquis
genii monimentum hoc parum se aliis
rerum peritiam habent ac veritatis sunt
dedit, index scriptorum, a iansenistis in
vitiosus est. Alia sunt omissa: alia
bibliotheca hac nullum locum tueri p
libris produnt auctoris cum ignorantia
partium studium. Anno MDCCXLIX. co
decretum congregationis indicis romani
quumque iesuita, quem LAZARIVM e
illud *epistolam doctoris sorbonnici ad ami*
et gallice MDCCL. editam, diuulgasset,
a dicta congregatione condemnata fuit
uersus illam in lucem exiit: ROMAN
hoc est, THOM. AVG. RICCHINI; *ad th*
epistola de iusta bibliotheca ianseniana pr
pro bibliotheca autem prodiit: *sorbonni*
chinum gratiarum actio.

---

* confer TARRRI *bibliothecam bibliothecarum*

In illis locum obtinent, quæ de IO. ARN-
vero christianismo inter nostrates ortæ sunt.
m Arndius optime meritus sit de ciui-
, ac dicti libri præstantiam atque vti-
permultis sane probauerint; fuerunt ta-
grauiorum errorum; aut saltem variorum
ısarent: auctorem ipsum iniuriis ac cri-
adficerent, non solum quum is viueret;
stquam inter mortales esse, desierat. Ex
amitates accepit; simul autem benignita-
expertus est habuitque, qui eum defen-

ersiones censoriæ, in ARNDII opus de *vero*
ıdhibitæ, inter se differunt, aliæque sunt
tque acerbiores: aliæ mitiores ac leniores.
ıduersariorum sunt:

CRAMERVS, qui scripsit dissertationem de
utberi: christus nobis propositus est vt norma et
DCXX. et contra Arndium notauit, eum pro-
tum, vt fere tantum exemplum ad imitatio-
.e vnice commendare; quam autem cognitio
statim pariat: *
OSIANDER, qui ita contra Arndium pugna-
veritatis, pietatis ac modestiæ amatores, offen-
ipse existimationem suam non parum immi-
nio enim incitatus adfectu, tractauit Arndium
ıcum, qui grauissimos errores disseminauerit,
rauam verborum interpretationem: per vio-
as argumentationes non mediocres intulit in-
e gessit OSIANDER in *dem theologischen be-*
christlichen treuhertzigen erinnerung, welcherge-
en genanntes wahre christenthum nach anleitung
worts gottes vnd der reinen euangelischen lehr
ssen anzusehen vnd zu achten sey, Tubing.
3. ** Non defuerunt, qui Arndtium ab eo
Mmm 5 singu-

* *in die religionsstreitigk. der euangel. luther. kirche part.*
** GAVHENII *histor. arndtian.* p. 356.
iandrum excusarunt; aut mitiorem sententiam de
libro

MICHAEL. BAII scripta coniunctim
beronius, sub titulo: *opera, cum bullis*
ipsius caussam spectantibus, iam primum
siam, a conuiciis protestantium simul ac
rorumque huiusce temporis pelagianorum
candam, collecta, expurgata et plurimi
lituerunt, opusculis aucta, studio A.
Agripp. MDCXCVI. 4. duabus partibus. *
a congregatione indicis proscripta est a
multum displicuit. Sunt in *operibus*
ea illustranda comparata, quae a cu
Baium eiusque doctrinam peracta sunt.
propositiones eius LXXIX. condemnauit
postea confirmauit Gregorius XIII. **

Opus CORNELII IANSENII, qu
concertationum occasionem praebuit, in
Augustinus, tribus tomis, quorum p
haereses et mores Pelagii contra natura
aegritudinem et medicinam ex sancto A
ac refutantur: secundi *genuina sententi*

... nomine nonnulli iudicarunt, librum eius *... dinium* adpellari posse: *

... WERNSDORFIVS dissertatione de *arndtia... christianismo libris*, Vitemb. MDCCXIV. iterum ... typis commissa, qua statuit, Arndium qui... haereseos postulandum; nec damnandum ... libros ... de *vero christianismo* non simpliciter proban... ab omni errore et macula absoluendos esse, ... ate edisserit; ita tamen, vt censoribus antea ad... maiorem moderationem monstret. **

... ndii libros de *vero christianismo* ab iniquis cen... e obtrectationibus defenderunt atque ostenderunt, ... il adfirmari, quod puriori doctrinae repugnaret, ... is Arndius quasdam dicendi formulas adhibuerit, ... e vsitatas; istas tamen ita comparatas esse, vt explicari recteque intelligi possint. Vin... asmodi scripserunt:

... DILGERVS in *Io. Arnds richtigen vnd in gottes gegrundeten lehre in den vier buchern vom wah... ... thum, in etlichen puncten aus dringenden noth... vrsachen wiederholet*, MDCXX. qui liber est rarus. ... st cum scripto, quod IO. MICHAEL. DILHERRO ... sub titulo: *die wiederholung der wohlgegrundeten Arnds vom wahren christenthum*: ***

MELCHIOR.

... *itung in die religions-streitigk. der euangel. luther. kirche*, ... p. 1147. *samlung auserlesener materien zum bau des reichs* ... *om*. I. p. 737.

... est dissertatio haec in eius *disputationum academicar. vo*... I. p. 246. Recensetur in *der einleitung in die religions*... *t. part.* III. p. 210. In iudicio LAELII de libris his, ... x manuscripto sub titulo: *bedencken von Io. Arndts buch, titul wahres christenthum*, *vnd D. Luc. Osianders refuta*... in *der samlung von alten vnd neuen theologischen sachen* ... p. 360. iuris publici factum est, opus Arndii partim de... ... atque excusatum; partim reprehensum est, praecipue ... sitatas atque obscuras voces dicendique formulas.

... CHARFFIVM in *supplemento historiae litisque arndianae*

ra, quod opusculum etiam separatim
inscriptione: CORNELII IANSENII
nens erroris massiliensium et opinioni
tiorum circa gratiam parallelum et
MDCXLVII. 12.

§. III.

Ex quo Ianſenii opus, ante
lucem prodierat, id apud multos ma
nem ſibi conciliauit, non ſolum apud
etiam inprimis pariſienſes, qui Ianſe
probarunt ac licet liber eius a pontific
natus proſcriptusque eſſet; cauſſam
runt fortique ac conſtanti animo
pugnarunt. Ortum ex eo eſt diſſidi
præſule romano regitur, auditaque ſu
moliniſtarum; ſiue ieſuitarum nomi
vtrosque ita geſtum eſſe, conſtat, vt
ab hoſtibus ſuis haud vinci potuerint

* vide HVLSEMANNVM de *auxiliis gratiæ*
Auguſtino, veritatis euangelico-catholic. teſte
LEYDECKERVM in *hiſtoria ianſeniſmi libr*

sint, consentire. Quum GEORG. ROSTIVS
geret Osiandri ac Varenio opponeret: *amicam*
am admonitionem super controuersiis de vero chri-
lo. Arndii, inter Lucam Osiandrum, Henricum Va-
Paullum Egardum aliosque theologos excitatis, quam
uxi, VARENIVS edidit: *breuem considerationem*
nis Georgii Rostii de vero beati Arndii christianismo,
f. MDCXXVI. 12.

LVS EGARDVS, qui reliquit: *ehrenrettung Iohan-*
en, das ist, christliche vnd in gottes wort wohl ge-
winnerung, was von D. Luca Osiandri vrtheil vnd
r Io. Arndten wahres christenthum sey zu halten,
f. MDCXXIV. 8.*

VBERTVS in *der vorrede fur die einfaltigen: wo-*
te bucher Io. Arnds vom wahren christenthum halten
ræfatio præmissa est eius orationi sacræ: *die neue*
Gal. VI, 15. *an dem neu iahrstag erlautert*, No-
MDCXXV. 4. deinde separatim edita, MDCCXIII. 12.
ita: *dem vmstandlichen bericht von des hochberleuch-*
geistreichen herrn Io. Arnds ankunft, leben, wan-
m anno:**

RNEST. GERHARDVS in *epistola ad amicum de*
mibus, quibus Io. Arndius cum libris suis de vero
mo expositus fuit, MDCCV. 4.

CASPAR HAFERVNGIVS in *vindiciis arndia-*
kurzen vnd schriftmaeßigen wiederlegung der
ten hæchstnæthigen anmerckungen vber des seligen
nn. Arnds bucher vom wahren christenthum aufge-
cof. et Lipf. MDCCXXVIII. 8.*** Adnotationes, qui-
rungius se opposuit, manu tantum exaratæ in
manibus fuerunt, quumque auctor earum Arn-
ninatus fuisset, opus illius de *vero christianismo*
falsis

---

locum obtinuit in auctoris *geistreichen schriften tom.* II.

. TNERI *vitas theologor. altorphinor.* p. 186.

von alten vnd neuen theolog. Jachen, 1729. p. 501.

commemoraui.: Referre et huc lice
practique des iesuites, cuius operis du
scripsisse, ARNALDVS quidem negat;
eum auctorem esse, supra dubitation
etiam eiusdem scripta de peccato ph
iesuitis opposita, de quibus etiam an
Praeterea iure locum hunc tuetur eiu
snius et de la doctrine de saint Augustin
liure intitulé: Augustinus, MDCXLIV. q
qui quum caussam suam in postea add
sequuta est: ARNALDI *seconde apolo*
contre la réponse de mr. Habert a la pr
vna cum aliis scriptis, quae huc spect
veram sancti Thomae de gratia sufficien
nam explanatam, MDCLVI. *differtation*
propositione augustiniana circa gratiam s
trois lettres apologetiques, eodem anno:

BLASII PASCALIS *litterae prouinci*
prouincialem, de morali et politica iesuita
eum sub *Ludouici Montaltii* nomine ed
errores iesuitarum in doctrina morali
supra a me dictum est:

PETRI NICOLII scripta, quae

notationes, quas ille exemplo suo librorum, de ianismo latine adscripserat, vt quæ in istis, tamter ac peruersa, ab Osiandro impugnata fuerant, ea atque a vi, menti ac verbis Arndii illata, vin- Notas has, nondum litteris descriptas, pleniores ius Pritius latinæ interpretationi dicti operis, de ianismo adiecit, Lips. MDCCIV. 8. Easdem; breuem, germanice complexu suo tenent editiones ripsiensis, ac francofurtensis. *

§. LXVIII.

nostratium scripta, quæ non leuiores turbas eferenda quoque sunt monimenta Gottfriedi Ostendunt illa libertatem sentiendi, non satam, animumque, a partium studio non Amplexus est Arnoldus sententias, quæ a clesiæ nostræ discedunt; nec probari possunt. spicionem indifferentismi atque inprimis proagis fauere hæreticis; quam theologis noam igitur non est, multos fuisse, qui ipsi ent et contra eum pugnarent.

scripta ARNOLDVS composuit atque ad posteros in nullum autem eorum tot animaduersiones factæ sunt, quot in opus eius, inscriptum: che kirchen vnd ketzer - historie. Quum enim æreticis ita exposuit, vt eos defenderet: certe tque ita haud obscure significaret, se illorum esse theologos autem, recte sentientes, acriter perue omnium malorum, quibus ecclesia nostra, culpam in eosdem coniecit, fieri aliter non in multi docti viri arma contra eum ferrent. numerus scriptorum, quæ illi opposita sunt. ista ad historiam ecclesiasticam hocque nomine com-

die religionsstreitigkeiten der euangelisch-lutherischen kirche, p. 209. In apologeticis arndianis p. 177. exstat cataiptorum apologeticorum pro beati Arndii libris de vero smo.

de prædeſtinatione et gratia efficaci, contra Cor
zartum, ieſuitam, MDCLXXXIV. vna cum dua
ſtolis, quas, ſub *Ignatii du Cheſne* nomine ſcript
Hazarti defenſioni oppoſuit: 4) *l'egliſe de France*
ſub nomine *Poitcuin*, MDCLXXXVIII. quo ſcripto c
voluit, Galliæ eccleſiam adflictam eſſe, poſtqua
niſtæ oppreſſi ſint: 5) *la regle des mœurs contre*
ſes maximes de la morale corrompue, contra probal
ieſuitarum, MDCLXXXVIII. 12. 6) *entretien d'vn*
d'vn ieſuite, MDCXCII. quod colloquium inter ab
ieſuitam flandricum inſtitutum eſt de ſubſcripti
mulæ anti-ianſenianæ idque duo alia colloquia
argumenti ſequuta ſunt: 7) *diſquiſitiones duæ de*
prædeſtinatione et gratia ſe ipſa efficaci, ſub nomi
du Cheſne, MDCXCVII. diuulgatæ: Romæ conden
nouo titulo: *traités hiſtoriques ſur la grace* nomin
batis de *ſancto Iuliano* inſtructæ: 8) *Noriſius aut ian*
aut non auguſtinianus, Rothomag. MDCXCIX. 9) *l*
ble lettre de mr. abbé le Boſſu ſur le liure du cardi
drati, intitulé: nodus prædeſtinationis, Paris. MD
quo libro Gerberonius adfirmat, in dicto *nod*
dogmata pelagiana: 10) *hiſtoire generale du ia*
Amſtelodam. MDCC. 8. quam iam antea memoraui
chrétien deſabuſe ſur le ſuiet de la grace, MDCCI.
tur quoque Gerberonius, Ianſenii aliorumque litt
abbatem ſancyranum exaratas, adſcito *Franc. du*
nomine, edidiſſe: *

PETRI CODDAEI monimenta, quibus ſe d
poſtquam a ieſuitis, tamquam Ianſenii ſectator, ad
a pontifice romano de munere deiectus ac cond
fuerat. Exſtant illius: *declaratio ſuper pluribus*, *c*
ad ipſum; tum ad Hollandiæ miſſionem pertinent,

---

notitia ſcriptorum, quæ Gerberonius vel nullo; vel ficto
compoſuit atque in lucem edidit, haurienda eſt ex *pr*
ficii fiſcalis curiæ eccleſiaſticæ mechlinienſis contra dominum
lem Gerberon, Bruxell. MDCCV. 4. adde LE CERF in *bi*.
hiſtorique et critique des auteurs de la congregation de Sain
p. 157. ſqq. *acta eruditorum* MDCCV. p. 243.

te ſtatuant, niſi caſus neceſſitatis exſiſtat, haud
n eſſe, vt quis ſanctiores epulas in ædibus
nt in ſacrario templi ſeparatim ac præter tem-
his deſtinatum, accipiat; nonnulli tamen eius-
priuatum non penitus reiiciendum eſſe, putant.
tate noſtra controuerſia orta eſt ſcriptaque in
ierunt, quibus de argumento hoc diſceptatum
priuatum vſum ſacræ cœnæ, quæ ſine ne-
, pugnauit: IO. FRIDER. MENCKENIVS in
*:ht von der priuat-communion, nebſt einem vor-
m vnd reſponſo der theologiſchen facultat in*
as libri ſecunda editio Sorau. MDCCXXXIV. 8.
eſponſo, quod additum eſt, theologi lipſienſes
nt, minus fas eſſe, ſacris epulis priuatim vti,
e fieri poſſet, id quod ipſe auctor in adducto
rſequitur; nec ſolum ſententiam hanc probat;
rgumenta, illi oppoſita, refellit. Reſtiterunt
quidam ſacerdotes in Luſatia inferiore atque
*bericht auf den vnnöthigen, vnrichtigen vnd vn-
vnterricht eines brandenburgiſchen predigers
enannten priuat-communion, mit einem reſponſo
hen facultat in Wittenberg*, Sorau. MDCCXXXIV.
t doctores vitembergenſes a lipſienſibus ac
non omnem communionem priuatam, quæ
eſſitate inſtituatur, penitus improbandam ac
eſſe. Sed MENCKENIVS cauſſam ſuam egit
*tmäſigen antwort auf den bericht, welchen einige
diger im marggrafthum Niederlauſitz wieder
nburgiſchen predigers vnterricht von der priuat-
erausgegeben*, Sorau. MDCCXXXIV. 8. nec ſolum
nſum, ab ordine theologico lipſienſi iterum
itam communionem datum; ſed etiam vitem-
oddam, ſuperiori tempore ſcriptum et ei,
otes in Luſatia inferiore acceperant, contra-
uerſarii MENCKENII reſponderunt in *der
gung, das iſt, chriſtlichen, beſcheidenen vnd ernſt-
rlegung; oder beantwortung der vnchriſtlichen
idenen ſchandlügen, ſchmäh- und läſterſchrift Io.
s, welche er vnter dem titul:* ſchriftmæſige

luciae refutantur, fine indicio loci M

Non hi tantum, quos nunc con addicti fuerunt; sed etiam plures a funt et vbi res ita tulit, , exiftimati iefuitis praecipue oppugnandis opera dine illorum funt: *Nicolaus Blanka Carolus Bontius*, *Iacobus Boonen*, *H bus Gilbertus*, *Francifcus Gondrinus Montgaillardus*, *Pafchafius Quesnelli le Maitre de Sacy*, *Andreas Schurius*, *Sebaftianus Nanus Tillemontius*, *Nico dius de Witte* atque alii, a quorum moratione abftineo. Enarratis ianf dere libet: IACOBI ZEGERS *August guftini iprenfis de deo*, *omnes faluar omnes redimente*, *homologiam*, *per* Louan. MDCXLI. eiusdem *querimonian giae capellae bruxellenfis concionatoris e tatis iefu*, *Louanii* MDCXLI. *difputatas, um hipponenfe; fiue de controuerfiis the guftini iudicium*, quod fcripfiffe, PE NVS, iureconfultus louanienfis, fer *tis augustinianae in Belgio patientis* I

…at. In illis locum obtinent, quæ de IO. ARN-
…de *vero christianismo* inter nostrates ortæ sunt.
enim Arndius optime meritus sit de ciui-
…ana ac dicti libri præstantiam atque vti-
…m permultis sane probauerint; fuerunt ta-
…eos grauiorum errorum; aut saltem variorum
…cusarent: auctorem ipsum iniuriis ac cri-
…us adficerent, non solum quum is viueret;
postquam inter mortales esse, desierat. Ex
… calamitates accepit; simul autem benignita-
…tem expertus est habuitque, qui eum defen-

…aduersiones censoriæ, in ARNDII opus de *vero*
…mo adhibitæ, inter se differunt, aliæque sunt
…es atque acerbiores: aliæ mitiores ac leniores.
…ero aduersariorum sunt:
…IEL CRAMERVS, qui scripsit dissertationem de
…to Lutheri: christus nobis propositus est vt norma et
…u, MDCXX. et contra Arndium notauit, eum pro-
christum, vt fere tantum exemplum ad imitatio-
neque vnice commendare; quam autem cognitio
…ion statim pariat: *
…AS OSIANDER, qui ita contra Arndium pugna-
lios, veritatis, pietatis ac modestiæ amatores, offen-
que ipse existimationem suam non parum immi-
Nimio enim incitatus adfectu, tractauit Arndium
…æreticum, qui grauissimos errores disseminauerit,
…er prauam verborum interpretationem: per vio-
… falsas argumentationes non mediocres intulit in-
…Ita se gessit OSIANDER in *dem theologischen be-*
vnd christlichen treuhertzigen erinnerung, welcherge-
…rndten genanntes wahre christenthum nach anleitung
…gen worts gottes vnd der reinen euangelischen lehr
…äntnissen anzusehen vnd zu achten sey, Tubing.
…IV. 8. ** Non defuerunt, qui Arndium ab eo
Mmm 5 singu-

…leitung in die religionsstreitigk. der euangel. luther. kirche part.
… 1124. GAVHENII *histor. arndtian.* p. 356.
…lli Osiandrum excusarunt; aut mitiorem sententiam de
libro

pertem obedientiam erga pontificem romanum decreta: 4) *obedientia credula vana religio*, Amst MDCCIX. 8. duobus tomis. Ianseniſtæ ipſi ita differunt, vt alii mitiores ſint; alii autem rigidio que adpellari ſoleant moderati. Diſcrepantia h ſionem dedit minoris concertationis, inter eos ipſ GABRIEL GERBERONIVS, qui ex ordine ri fuit, edidit: *diſcordia ianſeniana enarratorem*, ſi ne, MDCC. oppoſuit autem IO. OPSTRAETVS *ad diſcordia ianſeniana enarratorem* ac defendit i mitioris partis, hocque quum lucem adſpexiſſe BERONIVS. reſpondit in *fraterna admonitio Opſtrat.* *

§. IV.

In ianſeniſtarum numero fuerunt viri, diocri eruditione ac virtute ornati, qui quum romanæ, inprimis ieſuitarum deprauationem i na æque, ac moribus inſtitutisque pèrſpexiſ variis veritatis capitibus teſtati ſunt. Auguſt quuti, monſtrarunt, quanta ex lapſu primoru tum orta ſit hominum corruptio: quam nec gratia diuina, ita vt ſine iſta nos haud vale efficiendum quid, quod deo placeat. Iis, qu ordine ſacro ſunt, ius conceſſerunt, ſcriptur in lingua vernacula legendi: pontificem romar luta poteſtate et, vti dicitur, infallibilitate præ ſe, negarunt: peruerſam præterea ieſuitarum d moralem: ſuperſtitioſum Mariæ atque alior ctorum cultum perſtrinxerunt. Ita ſentiendo, agendoque, magnum atque acerbum odium manæ, præſertim ieſuitarum, in ſe concitaru ad iſtos profligandos multa ſcripta compoſuerur

---

* ſyllabus ianſeniſtarum ac quæ illi ediderunt, ſcript cum in GERBERONII *hiſtoire generale du ianſeniſ bibliotheque ianſeniſte*, quem vtrumque librum an Idem habetur: in *den vnſchuldigen nachrichten*, 170 in *der einleitung in die religionsſtreitigkeiten auſſer v part.* II. p. 870. ſqq.

... nomine nonnulli iudicarunt, librum eius ...*rediuiuum* adpellari posse: *

...L. WERNSDORFIVS dissertatione de *arndtia*... *christianismo libris*, Vitemb. MDCCXIV. iterum ...um typis commissa, qua statuit, Arndium qui... haereseos postulandum; nec damnandum ... libros ...is de *vero christianismo* non simpliciter proban... ab omni errore et macula absoluendos esse, ...are edisserit; ita tamen, vt censoribus antea ad... maiorem moderationem monstret. **

Arndii libros de *vero christianismo* ab iniquis cen... obtrectationibus defenderunt atque ostenderunt, ...hil adfirmari, quod puriori doctrinae repugnaret, ...nis Arndius quasdam dicendi formulas adhibuerit, ...ae vsitatas; istas tamen ita comparatas esse, vt ... explicari recteque intelligi possint. Vin...iusmodi scripserunt:

... DILGERVS in *Io. Arnds richtigen vnd in gottes ...l gegruudeten lehre in den vier buchern vom wah...tenthum, in etlichen puncten aus dringenden noth... vrsachen wiederholet*, MDCXX. qui liber est rarus. ...est cum scripto, quod IO. MICHAEL. DILHERRO... sub titulo: *die wiederholung der wohlgegrundeten Arnds vom wahren christenthum*: ***

MELCHIOR.

...*leitung in die religions-streitigk. der euangel. luther. kirche*, ...v. p. 1147. *samlung auserlesener materien zum bau des reichs tom.* I. p. 737.

...ta est dissertatio haec in eius *disputationum academicar.* vo... I. p. 246. Recensetur in *der einleitung in die religions...gk. part.* III. p. 210. In iudicio LAELII de libris his, ex manuscripto sub titulo: *bedencken von Io. Arndts buch, titul wahres christenthum*, *vnd D. Luc. Osianders refuta...* in *der samlung von alten vnd neuen theologischen sachen* p. 360. iuris publici factum est, opus Arndii partim de...m atque excusatum; partim reprehensum est, praecipue ...usitatas atque obscuras voces dicendique formulas.

... SCHARFFIVM in *supplemento historiae litisque arndianae* ...

ſub nomine *Eugenii Philadelphi*, * ideo memora
quia Molina, vt arbitrii libertatem cum præſcienti
na conciliaret, ſententiam de ſcientia dei media ad
de cuius auctore, num ille ſit Molina; an Fonſeca
tatum eſſe, conſtat: **

STEPHANVS DE CHAMPS, cuius præcipue huc l
libri tres de *hæreſi ianſeniana, ab apoſtolica ſede merito p*
quod opus MDXLV. ſub *Antonii Richardi* nomine c
deinde bis locupletatum: quinquies editum eſt; poſ
temex ipſo auctoris autographo auctius et emendatiu
ſtudio *Stephani Souciet*, Paris. MDCCXXVIII. fol.
partibus. *** Præter hoc, alia monimenta, contr
multas elaborata, reliquit. In numero illorum eſ
dition de l'egliſe catholique et de la fauſſe egliſe de
ques du dernier ſiecle ſur la doctrine de Ianſenius,
le libre arbitre et la grace, Paris. MDCLXXXVIII
GERMAIN oppoſuit: *tradition de l'egliſe romai*
predeſtination des ſaints et ſur la grace efficace
MDCXC. 12. Eiusdem ingenii fetus ſunt: *arcana ia*
reſponſio ad obiectiones vincentianas, qua Vincent
id eſt, Liberti Fromondi, *theriacam præſentiſſi*
nenum eſſe, demonſtratur: diſputatio de *libe*
trio:

PETRVS DE SANCTO IOSEPHO, cuius exſta
fenſio Auguſtini hipponenſis aduerſus Auguſtinum i
quoad auxilium gratiæ et humanam libertatem,
MDCXLIII. 4. *defenſio formulæ: ſententia Auguſ*
quinque propoſitiones:

IO. BRISACERIVS in *ianſeniſmo confuſo*, gallic
quo monialibus portus regii, Callaghano atque i
ſeniſtis caluiniſmum ac varia crimina tribuit; lib
tem hunc archiepiſcopus pariſienſis publice da

---

* PLACII *theatr. pſeudonymor.* p. 497.

** ANNATI ſcripta latina Paris. MDCLXVI. 4. tribus vol
prodierunt.

*** *iournal des ſauans*, MDCCXXX. *ianuar.* p. 54.

sint, consentire. Quum GEORG. ROSTIVS geret Osiandri ac Varenio opponeret: *amicam am admonitionem super controuersiis de vero chri- lo. Arndii, inter Lucam Osiandrum, Henricum Va- Paullum Egardum aliosque theologos excitatis*, quam uxi, VARENIVS edidit: *breuem considerationem ris Georgii Rostii de vero beati Arndii christianismo*, . MDCXXVI. 12.

LVS EGARDVS, qui reliquit: *ehrenrettung Iohan- 'n, das ist, christliche vnd in gottes wort wohl ge- rinnerung, was von D. Luca Osiandri vrtheil vnd r Io. Arndten wahres christenthum sey zu halten*, . MDCXXIV. 8.*

VBERTVS in *der vorrede fur die einfaltigen: wo- e bucher Io. Arnds vom wahren christenthum halten* ræfatio præmissa est eius orationi sacræ: *die neue Gal.* VI, 15. *an dem neu iahrstag erlautert*, No- IDCXXV. 4. deinde separatim edita, MDCCXIII. 12. ta: *dem vmstandlichen bericht von des hocherleuch- geistreichen herrn Io. Arnds ankunft, leben, wan-* n anno: **

NEST. GERHARDVS in *epistola ad amicum de tibus, quibus Io. Arndius cum libris suis de vero o expositus fuit*, MDCCV. 4.

ASPAR HAFERVNGIVS in *vindiciis arndia- kurzen vnd schriftmæßigen wiederlegung der n hœchstnœthigen anmerckungen vber des seligen n. Arnds bucher vom wahren christenthum aufge-* Df. et Lipf. MDCCXXVIII. 8.*** Adnotationes, qui- ungius se opposuit, manu tantum exaratæ in ianibus fuerunt, quumque auctor earum Arn- inatus fuisset, opus illius de *vero christianismo* falsis

---

cum obtinuit in auctoris *geistreichen schriften tom.* II.

ENERI *vitas theologor. altorphinor.* p. 186.
von alten vnd neuen theolog. sachen, 1729. p. 501.

ABELLII *medulla theologica:* PERREIRETI *adv tractatum de gratia:* VAVASSORIS *iansenius ipri ctus:* MOSIS burgensis *iansenismus damnatus: euangelium iansenistarum;* item: *le pacificateur contre les iansenistes, par le pere du Bosc: le secret nisme découuert et refuté par vn docteur catholique* alia generis huius scripta, quæ singula si perce lem, commemoratio nimis longa atque ab inst aliena fieri deberet. * Composita atque edita s me adducta scripta superiori seculo; vti aute hoc continuatum est; ita etiam postea nostra multi fuerunt, qui ingenii fetus excluderent iis nistas oppugnarent, præcipue a tempore promul stitutionis *vnigenitus.* Qualia prodierint m paullo post commemorabo; iam autem sufficiat, LESCII CRONDERMI *elucidationem augustinian uina gratia doctrinæ, quæ in libris Ianfenii triplic passa est in triplici statu humanæ naturæ, innocentis et reparatæ.* Accessit FRANCISCI DIROYSII *pro iustificanda condemnatione, qua sancta sede propositiones sub nomine Ianfenii atque in sensu, ab to, proscripsit,* Colon. MDCCV. 4. **

§. V.

EA, de quibus iansenistæ ac iesuitæ inte micarunt, sunt dogmata de prædestinatione a diuina huiusque modo operandi. De illis ita distant, vt vtrique, ad oppositas extremitates d recta via aberrarint, quum Iansenius ac sectato statuant, deum salutis æternæ caussa absolutun decretum: solos electos gratiæ diuinæ particip christum pro his tantum mortem cruentam sul inter cælites sempiterno gaudio fruantur: dei esse per se efficacem; nec impediri posse, quo operationem eius ipse effectus consequatur, a

* quæ iam adduxi, scripta enarrata sunt in GERBERONI *generale du iansenisme.*

** *act. eruditor. supplement. tom.* V. p. 49. *memoir. de* MDCCVI. *nouembr.* p. 1955.

ns eius ac rebus Quesnelli agitur ac via paratur
niorem ianseaismi historiam:

Ex *legitimes contre le iansenisme, auec vne histoire de cette erreur depuis le commencement des troubles, nius et mr. Arnauld ont causé dans le monde ius- pacification*, Colon. MDCLXXXVI. 12. quem librum s scriptis adiicio, quia iste non solum polemici; ici quoque argumenti est; ab aduersario autem rum ita scriptus, vt odium erga eos aperte præ : Addi quoque possunt: *memoires pour seruir à des controuerses nées dans l'eglise romaine sur la tion et sur la grace depuis le concile de Trente*, DCLXXXIX. 12. Aliis monimentis historicis, quæ postea commodiorem locum adsignandi, occasio itur. **

ogitationes ad id confert, vt notitiam adquirat torum, quæ partim a iansenistis; partim ab ad- illorum composita sunt, is etiam adiumenta ad- oteft. Fuerunt enim, qui libros eiusmodi ent ac singulares eorum syllabos ad publicum nsferrent; neque autem industriam; neque fidem probarunt. Exstat:

IPPI LABBEI *bibliotheca anti-ianseniana; siue ca- orum eruditorumque scriptorum, qui Cornelii Ian- ansenianorum hæreses, errores ineptiasque oppugna- m præludiis historia et cribratione farraginis ian- senistica,*

---

nouuell. de la republiqu. des lettres MDCLXXXVI. p. 638.

iansenismi lucem adferunt: OSIANDER in *specimine ian-* : SAGITTARIVS *introduction. in histor. ecclesiastic.* p. 988. :CVS *bibliotheequ. vniuers. tom.* XIV. p. 139. vbi exstant: *es pour seruir a l'histoire des controuerses nées dans eglise sur la predestination et sur la grace, depuis le concile de*, quæ et separatim prodierunt: PFAFFIVS *primitiar. part.* I. p. 104. FRICKIVS in *inclementia Clementis*: VS *dictionair. historiqu. et critique* voce *Iansenius*: aucto- *vnschuldigen nachrichten*, 1701. p. 139. 1704. p. 903. 1705. 1708. p. 349. 1711. p. 142. BVDDEVS dissertatione de *uismo, in ecclesia romana triumphante.*

autem hoc; siue illud adfirmare velis, id notum sum hunc conscientiæ bellum iansenisticum aluissi reddidisse acerbius. Responsio hæc prodiit sub *cas de conscience proposé par vn confesseur de provi chant vn ecclesiastique*, ceter. ac postquam lucem adi statim multa scripta illi opposita sunt. Episcop restiterunt ac pontifex romanus, Clemens XI. Galliarum Ludouicus XIV. *libellum casus* proscri Spectat huc: *histoire du cas de conscience*, Nancii MDC duobus tomis. Prior complectitur ipsum casu scientiæ ex duplici editione cum responsione qua doctorum sorbonnicorum: varia scripta, contra e paullo postquam in publicum prodierat, sine au nominibus edita: apologiam memoratorum do historiam rei huius, speciatim de retractatione, que sorbonnicorum facta, deque exsilio eorum, pugnarunt, vna cum horum epistolis, pontificis Galliæ decretis, contra casus conscientiæ defenso mulgatis, censuris multorum episcoporum in casu conscientiæ. Posteriori tomo continentur scripta su conscientiæ composita: censuræ episcoporum eumdem, quarum pleræque adnotationibus contr structæ sunt: archiepiscopi cameracensis monimen dam, quibus monstrare omni studio conatur, d quinque propositiones in IANSENII *Augustino* l esse ac pontificis decisioni controuersiæ huius si exceptione fidem diuinam haberi. *

Episcopus romanus Clemens XI. iussit omnes sacri homines, damnationem Iansenii subscriptione num ac iureiurando confirmare et profiteri, *se interius, quod doctrina hæretica in Iansenii libro cont* iis videlicet verbis, quæ in ipsis litteris pontificis sint. Natæ ex eo sunt nouæ turbæ. Opposuer iansenistæ variaque scripta eo consilio ediderunt, v derent, quod pontifex postularet, id iuri diuino ac h aduersari; nec Iansenium, tamquam innocentem doctrinæ addictum, condemnari atque in hæreticor

* *actor. erudit. supplement. tom.* IV. p. 213. *vnschuld. nachr.* p. 618.

atur. * Recte in eum senatus sacer dresden-
uertit ac librum ipsum vendere, vetuit. Reie-
n ac condemnauit Melodius errores, quos in eo
, ** illum autem fecisse hoc simulate; non vere:
li; non amore veritatis adductum, probabile est.
mt eum:

TVS GLANAEVS in *der gründlichen wiederle-
melodischen buchs vom einfluss der wahrheiten in*
, sine mentione loci MDCCXXIX. 8. qui libellus
adnotationes contra Melodium complectitur.
i nomine Edzardi; aut alium, ei similem, latere,
oniecturam faciunt: ***

LIEB. GAVDLITZIVS in *der gründlichen vn-
melodischer lehrsätze.* Dresd. MDCCXXX. 8.
er hic vndecim partibus, quas auctor sub nomine
Friderici Taubii ab anno MDCCXXVIII. separatim
ostea autem omnibus generalem titulum cum
ine suo praemisit. Pertractat tantum singularia
, in quibus Melodius a recta via aberrauit, atque
us refellit diligenter ac moderate: de certitu-
s: de diuersis animae humanae facultatibus atque
bus: de euangelio, baptismo infantum ac fa-
num paganorum: de fide ac poenitentia: de iu-
: de paucis operibus ac praeceptis diuinis ser-
: dissensu lutheranorum, reformatorum ac pon-
in articulis, qui ad fundamentum fidei perti-

 nent

brum hunc recensui ac quae eius sint argumenta,
n *der einleitung in die religions-streitigk. der euangel.
irch. part.* III. p. 537. sqq adde filii mei *compendium
hist. eccles. recentissimae* p. 279. sq.

a ad Loescherum data, quae non solum exstat in *der
von alten vnd neuen theolog. sachen* 1729. p. 1020. sed
paratim prodiit, inscripta: *Bernds schreiben an herrn D.
darinnen er sich vnter den nahmen Melodii der euangeli-
chen gegebenes aergernis wehmüthigst erkennet vnd dessen
m vnd eine gelinde strafe sich beweglich ausbittet,* sine in-
i MDCCXXX. 4.

von alten vnd neuen theologischen sachen 1731. p. 386. LI-
BALII theol. biblioth. tom. I. p. 1119.

inspirata Innocentio X. *super quinque* *mens Augustini illustrata de duplici a* *non et quo*, MDCLV. 4. Sub Clen gallicanæ restituta videbatur; non nec diu durauit, quæ res memorata *relation de ce, qui s'est passé dans l'affa sous le pape Clement* IX. MDCCVI. 12 antea a me adducto. Alexander XXXI. propositiones iansenistarum a gauit, quod quum Iansenii adseclæ gerent, ANTONIVS MARIA BOI eius suscepit in *vindiciis æquissimi* *aduersus propositiones* XXXI. *in* MDCCIV. 4. *

Inter *instructiones pastorales* illa quam LVDOVICVS ANTON MDCXCVII. in publicam lucem edid re libellum, a iansenista composit *expositio fidei*, damnauit; posteriore modo doctrina de gratia ac prædesti ac tradenda. Partem hanc posterio runt ac consensum suum de iis, qua clararunt; at vero de priore valde

tate in articulo de eucharistia adiecit *theses* *us*. *

CAPITIS QVINTI

DE

IS THEOLOGIAE POLEMICAE

SECTIO XVIII.

DE

IS CONTROVERSIARVM ICIORVM DOMESTICARVM.

ΣΥΝΟΨΙΣ.

fiarum ianſeniſti- *eleſtino Sfondrato* *nellianarum de-* *tus* §. *VII. - XII.* *ae ex dicta bulla* *imis de miraculis* §. *XIII.* *controuerſia ian-* *vinculo coniuncta* *ac dominicanorum* *o arbitrio* §. *XIV.* *enarrata fuerint, ſequuntur, quae pertinent ad controuerſias ieſuitarum ac dominicanorum de cultu Confucii ac maiorum parentumque defunctorum apud Chinenſes* §. *XV.* *Dominicanorum ac franciſcanorum de immaculata conceptione beatae virginis Mariae* §. *XVI.* *Cum quietiſtis ac moliniſtis in Italia ac Gallia, praeſertim Fenelonio* §. *XVII. XVIII. XIX.* *De peccato philoſophico: de probabiliſmo: de Agredanae reuelationibus ac Courayerio* §. *XX.*

nt pontificii, concordiam ac conſenſionem
rum eccleſiae romanae; quam vana autem
bella eorum inteſtina abunde comprobant.
celebratum eſt *ianſeniſticum*, ſuperiori ſe-
et poſtea ita productum atque auctum, vt

 neque

die religions-ſtreitigk. der euangel. luther. kirche part. . vbi non ſolum hiſtoriam controuerſiae huius exhi- iam Melodii librum copioſe refutaui.

tifici Innocentio XII. in *epistola*,
edita, denuntiarunt; se autem ope
sunt, quia permulti Romæ erant, qui S
rent. Iansenistis præcipue librum
rum non est. Illa enim, quæ ibi
tia, vocatione ac merito christi tr
ipsorum repugnabant. Vt defend
doctrinam suam contra Sfondratum
pta composuerunt atque ediderunt
tuita prædestinatione et de gratia f
has autem, *propositiones excerptas*
nodus prædestinationis, *cum adiun*
MDCXCIX. 8. * quibus acerbissima
adhibita est. Defensus ille fuit i
XL. quas scriptor anonymus eminenti
ti libro, cui titulus: nodus prædesti
mini licet, dissolutus, *iussit*, Colon
liber specimen peruersæ atque inepta
exhibet. Adfirmare, auctor non du
rum altera alteri expressis verbis op
esse posse atque inter alia vtrumque
christum pro omnibus, et eum n
tuum esse: fieri posse, vt quis loc

auctoris commentationem., argumentis opposi-
us Leydeckerus pelagianismum ecclesiæ roma-
t; secunda ARNALDI libellum, cuius inscriptio
specialis bullæ Alexandri VII. tertia varia opuscu-
ontrouersiam iansenisticam illustrant, partim la-
m gallico sermone scripta.* Contra eandem
ERI *historiam* in lucem emissa est: *adumbrata*
na catholicaque veritatis de gratia aduersus Ley-
riam iansenismi defensio, MDCXCVI. sub nomine
enboomi, sub quo GERBERONIVM latere ac li-
i. Romæ condemnatum esse, in scriptorum mo-
betur:

abregée du iansenisme et remarques sur l'ordon-
. l'archeuecque de Paris, Colon. MDCXCVII. 8.
nomine: **

des cinq propositions de Iansenius, Leod.
2. Auctorem esse ferunt doctorem sorbon-
MAS. Non pleniorem historiam iansenismi is
l ea tantum tradit, quæ de quinque proposi-
næ atque in Gallia ab anno MDCXLIII. vsque ad
cta sunt.*** PASCHASIVS QVESNELLVS op-
um: *la paix de Clement* IX. *ou demonstration de*
s capitales auancées dans l'histoire des cinq pro-
DCC. 12. caussam autem suam auctor egit, in
istoire des cinq propositions de Iansenius, Leod.

enerale du iansenisme, Amstelodam. MDCC. 8.
st historia hæc a GABRIELE GERBERONIO,
cla, singulari adcuratione ac studio. In præ-
or MASII, scriptoris paullo ante memoratæ
ique propositionum Iansenii, fidem suspectam
reddit; in ipso libro autem multa rariora, ab

 aliis

liothec. libror. nouor. MDCXCVII. p. 508.

Berlin MDCXCVII. p. 549.

or. MDCC. p. 214.

emissæ Lipſ. MDCCXIV. 4. vbi breui
trouerſiæ quesnellianæ, ab origin
num, quo commentatio hæc lucem

IO. FRICKII *præfatio*, quam int
genitus germanicæ ſub titulo: *die*
Clementis XI. *conſtitution wieder die*
nels vber das neue teſtament, Vlm. MDC
que introductionem in hiſtoriam de
ac rebus Quesnellii dedit; nec ſolum
etiam in *inclementia Clementis exam.*
Clemente XI. *rediuiuo*, duobus ſcripti
cenſendis, hiſtoriæ huic lucem adtu

IO. ANDREAE GRAMMLICHII
NELLII *nouum teſtamentum*, in
translatum ac Francofurti ad Mœnu
tum, inſtruxit eaque itidem res e
enarrauit ac varia memorabilia litteri

AMANDI GOTTHOLDI FEHME
ſtitutione vnigenitus, *qua Clemens*
Paſchaſii Quesnellii damnauit, Hildbur

CHRISTIANI HENRICI SCHIL

ne eius ac rebus Quesnelli agitur ac via paratur iorem ianseaismi historiam:

x legitimes contre le iansenisme, auec vne histoire d cette erreur depuis le commencement des troubles, ius et mr. Arnauld ont causé dans le monde ius-iacification, Colon. MDCLXXXVI. 12. quem librum s scriptis adiicio, quia iste non solum polemici; ici quoque argumenti est; ab aduersario autem um ita scriptus, vt odium erga eos aperte præ

Addi quoque possunt: *memoires pour seruir à les controuerses nées dans l'eglise romaine sur la ion et sur la grace depuis le concile de Trente*,)CLXXXIX. 12. Aliis monimentis historicis, quæ ostea commodiorem locum adsignandi, occasio ur. **

gitationes ad id confert, vt notitiam adquirat rum, quæ partim a iansenistis; partim ab ad-lorum composita sunt, is etiam adiumenta ad-test. Fuerunt enim, qui libros eiusmodi nt ac singulares eorum syllabos ad publicum ferrent; neque autem industriam; neque fidem robarunt. Exstat:

PPI LABBEI *bibliotheca anti-ianseniana; siue ca-um eruditorumque scriptorum, qui Cornelii Ian-ysenianorum hæreses, errores ineptiasque oppugna-i præludiis historia et cribratione farraginis ian-*

 senisticæ,

---

ouuell. de la republiqu. des lettres MDCLXXXVI. p. 638.

ansenismi lucem adferunt: OSIANDER in *specimine ian-* SAGITTARIVS *introduction. in histor. ecclesiastic.* p. 988. :VS *bibliotheq. vniuers. tom.* XIV. p. 139. vbi exstant: *pour seruir a l'histoire des controuerses nées dans eglise sur la predestination et sur la grace, depuis le concile de* 'quæ et separatim prodierunt: PFAFFIVS *primitiar. part.* 1. p. 104. FRICKIVS in *inclementia Clementis*: s *dictionair. historiqu. et critique* voce *Iansenius*: aucto-*nschuldigen nachrichten*, 1701. p. 138. 1704. p. 903. 1705. 708. p. 349. 1711. p. 142. BVDDEVS dissertatione de *'mo, in ecclesia romana triumphante.*

Abregé chronologique
precedé la constitution vn
qui en sont les suites, au
nel, mises en paralleles
sine mentione anni:

RENATI IOSEPHI
publicorum constitutionis
cardinalis et archiepisco
Noailles acceptationem
MDCCXXV. 4. In qua ex
digna; omissa autem et

Nouuelles ecclesiastiqu
re de la constitution vn
me raras atque vtiles,
nis MDCCXXVIII. edere

Anecdotes, ou memo
tus, Vltraiect. MDCCX
elegantes commentarii
geheime nachrichten von
fehl vnd vnter der auffs
let, prodire cœperunt,

PETRI FRANC. L
vnigenitus, Paris MDCC
auctor iesuita est et ma
memorata, disputat:

Histoire de la constitu
la congregation de saint
vbi præcipue benedict
Mauri laudantur, qui
stanter repugnarent,
exsilium missi; vel de
veritatis caussa adfecti s

Recueil des arrests rena
souerains du roiaume au
suites, MDCCLIII. 8. trib

---

* *famlung von alten vnd neuen*

...ELIS GERBERONII *histoire generale du iansen...* ...stelod. MDCC. 8. quam antea quidem comme... iterum autem istam adduco, quia simul biblio... ...nsenianam complectitur. Auctor enim scripta, ...e parte composita, diligenter percenset atque quæ sint illorum argumenta:

...aire des liures iansenistes, ou qui fauorisent le ian... ...ntwerpiæ, vt titulus habet; vere autem Lug... ...CLII. 8. quatuor tomis. Opus hoc a iesuita quo... ...nfectum est, vt id neque auctori; neque ipsi ec... ...anæ honorificum esse, quisque fateri debeat, ...vero æstimat. Monstrat illud animum erga ...infensissimum: studium, pro doctrina romana: ...rstitione atque imperio conscientiæ pugnandi, ...io, modestia, æquitate ac pietate: libidinem, ...el leuiter a placitis atque institutis curiæ roma... ...int, criminandi atque in hæreticorum ordinem ...i. Præter alia, comprobat hoc, quod adiectum ...*e doctrina hæretica*. Libri iansenistarum ordine ...enarrantur, sine delectu atque adcuratione, auctor syllabum suum, veluti indicem expurga... ...xhibere voluit, multa scripta in illum translata ...e in eo nullum locum habere possunt. Opus ...e non omni vtilitate caret atque inprimis lauda... ...uctorem in vera nomina scriptorum anonymo... ...seudonymorum inquisiuisse.*

§. II.

...AMENTA controuersiæ iansenisticæ Michael ... qui quum magno studio Augustino addi... ...doctrinam quoque illius de gratia ac præ... ...e adprobauit ac defendit; hoc autem agendo, ...orum sententiis discessit seque iesuitarum pe... obiecit, Sequutus eum est Cornelius Ian... ...sem Augustini cultor atque adsecla, atque opus

...RTENII *nachrichten von merckwurdigen buchern volum.* III. ...*samlung von alten und neuen theologischen sachen*, 1753.

la constitution, *ecrite a l'assamblée*, A
Epistola hæc exponit sententiam G
quod episcopi iustitiæ et innocentiæ

QVESNELLII huius *nouum test*
bus moralibus instructum, occasio
stitutionis *vnigenitus* præbuit. P
euangelistarum in sermonem gallic
adiecit, qui liber sub titulo : *reflex*
gelistes, Paris. MDCLXXI. fol. lucem
liquos noui fœderis libros eamde
prima editio integri noui testame
prodiit MDCLXXXVII. hancque aliæ s
MDCXCIV. MDCXCVI. MDCXCVIII. MI
ac præter has, plures; non omne
lum præferunt. Illius enim, quæ
inscriptio est : *abregé de la moral*
des apotres, *des epitres de saint Pa*
ques et de l'apocalypse, *ou pensées chré*
liures sacrez ; eius autem, quæ Pa
adspexit : *pensées chrétiennes sur le*
ceter. Translatus est liber hic non
tinam ; verum etiam germanicam
sub titulo : *das neue testament unser*

ſtantis, *lapſa*, *pura ſtatu et viribus eruitur et* :rtii: *genuina ſententia profundiſſimi doctoris de* : *medicinalis chriſti ſaluatoris et de prædeſtina-* *s et angelorum proponitur ac dilucide oſtenditur.*
hoc Louanii MDCXL. fol. poſtquam ante Ianſenius MDCXXXVIII. diem ſupremum obie-m Pariſ. MDCXLI. fol. cum adprobatione ſex rbonnicorum. Noluit ipſe Ianſenius librum facere; quum autem prouinciam illius eden-:t Reginaldo Lamæo, Henrico Caleno ac Li-ondo, teſtamento eius præfectis, hi voluntati :runt ac curarunt, vt liber publicam lucem Recte opus hoc eſt inſcriptum: *Auguſtinus.* im in eo Auguſtini doctrinam de gratia ac ne vere, adcurate ac diligenter tradidit. uidem eius aliis perſuadere conati ſunt, ſen-ſtini ac Ianſenii inter ſe diſcrepare hancque ierunt: *les ſentimens de ſaint Auguſtin ſur la a ceux de Ianſenius*, Lugdun. MDCC. *Ianſenius* *l'egliſe, par lui-meme et ſes defenſeurs et* *guſtin*, MDCCV. cuius libelli abbas DV MAS licitur: DANIELIS *traité theologique touchant la grace*, Paris MDCCV. MDCCVI. 12. duobus alii libri, poſtea commemorandi; ſed qui ıguſtini ac Ianſenii monſtrare voluerunt, illi rem ſuſceperunt, quoniam, ſi vtriusque ſcri-conferamus, conſenſio illorum ſatis elucet. ue Ianſenius Auguſtini mentem de gratia ac ne recte explicare, quum eum decies et amplius a Auguſtini cum attentione acri atque adnotatio-libros vero contra pelagianos facile trigeſies a :em euoluiſſe, verbis his non ſine fide relatum Vti vero Auguſtinus in diſputationibus contra feruore incitatus, de recta via ad extremita-liuinæ, cui nemo reſiſtere poteſt, atque abſo-inationis deflexit; ita Ianſenio idem con-errant igitur, qui adfirmant, iſtum cum re-for-

' *Ianſenii*, eiusdem *Auguſtino* præmiſſa.

ftolam paſtoralem promulgarunt et
hibuerunt, QVESNELLII *nouum*
cuiusmodi mandatum aphenſis qu
Spectant huc: 1) *ordonnance et*
meſſeigneurs les eueques de Lucon et
et au peuple de leur diœceſes, port
liure intitulé: le nouueau teſtament
reflexions ſur chaque verſet, Rupe
partibus, quarum priore de C
cum doctrina Ianſenii; poſteriore a
ſenſu ab Auguſtino agitur: 2) *rela*
mr. le cardinal de Noailles, arche
ſeigneurs les eueques de Lucon, de
MDCCXII. 8. ſine loco nomineque a
rationem ſcripta varia, de cauſſa hac
runt: epiſtolæ nimirum epiſcopi agi
cionenſem et rupellenſem: Quesn
nenſem: Noallii adeumdem: d'E
epiſcoporum carnutenſis, tulenſis,
ad Noallium: præiudicium legitim
lii moralibus in nouum teſtamentu
magiſtratum quemdam, quæ ad p
tutionem ſpectat: epiſtola epiſcop

hi, ex eo acceperint. Numerus magnus est
m ianfeniſtarum; tum ſcriptorum, quæ iſti
m vſum transtulerunt iisque, exemplum do-
Ianſenii ſequuti, oſtenderunt, ſe a ſchola-
ɪ ieſuitarum erroribus ac docendi ratione
. Eius generis ſunt:

ERGERII DE HAVRANNE, abbatis ſancyrani, Ianſenio valde familiariter vixit, *theologie fami-* *inſtruction de ce, que le chretien doit croire et* *ette vie pour etre ſauué*, quod ſcriptum contra rum theologiam, ſpeciatim theologiam moralem m eſt hocque nomine ieſuitis minus ſe com- præter id autem, ſub ficto nomine *Petri Aurelii* ellum de *iure episcoporum* contra Iacobum Sir- cum conſenſione ordinis ſacri in Gallia edi-

TI FROMONDI *anatomia hominis*, MDCXLI. endium IANSENII *Auguſtini* exhibere voluit: *a aduerſus Dionyſii Petauii et Antonii Ricardi arbitrio libros*, ſub *Vincentii Lenis* nomine: *n lucerna* atque alia. Eumdem vna cum Lamæo IANSENII *Auguſtinum* edendum curaſſe, an- elatum eſt:

NII ARNALDI, maxime celebris inter Ianſenii ac ieſuitarum aduerſarios, liber *de la frequente* quo ad id operam ſuam contulit, vt corruptam de vſu ſacræ cœnæ ac de pœnitentia ad Ianſenii mentem

---

libelli huius ſententiæ eruditorum virorum diuerſæ qui- t; eum tamen eſſe Vergerium, plurimi exiſtimant. r: BAILLETVS *des auteurs deguiſez* p. 521. COLO- *paralipom. ad Canei chartophyl.* p. 12. CLERICVS *biblioth.* *tom.* XIV. p. 253. *tom.* XVI. p. 56. PLACCIVS *theatr.* *or.* p. 101. PETRI AVRELII *opera* tribus tomis Paris. ı. fol. prodierunt.

onſenſum cum Ianſenio in dogmatibus theologiæ mo- ndit LEYDECKERVS in *hiſtoria ianſeniſmi* p. 469. : VASSOR in *hiſtoire de Louis* XIII. *tom.* VIII. p. 468. SEL in *abus de la critique tom.* II. p. 205. ERVS *hiſtor. ianſeniſm.* p. 53.

tate ſunt confirmati; dogmata autei
riſſima ſunt ac magni momenti, nc
temeritate, damnata. Paucis: con
pontifex, abunde ac luculenter teſta
eccleſia romana triumphare.

§. IX.

Bvlla pontificis romani, Cl
Quesnellii nouum teſtamentum em
in Gallia excitauit ac viros ordinis
diſtraxit, quarum altera eaque mai
lam pure ac ſimpliciter recipiendam
eam non adprobari poſſe, niſi explic
propoſitionum planiores adiiciantu
ſiue libertati eccleſiæ gallicanæ pe
Voluerunt quoque multi, vt concili
cogeretur atque in eo fieret delibe
lam in Gallia recipiendi, qui nequ
tificis; neque libertatem eccleſiæ ga
Diſſenſio hæc pariter, ac ipſa bull
multa ſcripta componendi, quæ inte

Alii in Gallia cum Rohanio card
lam ſimpliciter recipiendam eſſe, vt

eologiam moralem iesuitarum scripserat. Tri-
quoque PAVLLI IRENAEI *caussa ianseniana;*
s haeresis, sex disquisitionibus explicata et explosa,
DCLXXXII. 8. qua probatur, ianseniamum nihil
habere cum prauitate haeretica; alii autem pu-
renaei nomine Arnaldum latere. * Quum iesui-
itatione quadam adfirmare, non dubitarent, pon-
nanum aeque, ac christum, neque in facti; ne-
ris rebus ac quaestionibus falli posse, isti Nico-
que experti sunt aduersarium: **

FREDI HERMANTII *apologie de mr. Arnauld,*
auit contra NOVETI *remarques iudicieuses sur le*
frequente communion, huncque Arnaldi librum
que ad iansenistas accessisse, probauit. Memo-
em: *catechismus gratiae a corruptelis Maresii cal-*
dicatus:

ELIS GERBERONII scripta, vel omisso; vel
ne edita; uum autem omnia, quae ei tribuuntur,
nnino composita sint; nec ne? non penitus ex-
tque exploratum est. Numerantur in istis:
il historique; siue historica narratio eorum, quae
DCXLVII. vsque ad annum MDCLIII. de quinque
ibus acta sunt, MDCLXXVI. edita: 2) *le mi-*
pieté chrétienne, ou l'on considere auec des refle-
les l'enchainement des verités catholiques de la
n et de la grace de dieu et leur alliance auec
la creature, Leod. MDCLXXVII. 12. sub no-
le sancta Fide, quem librum auctor continuauit
le miroir sans tache, MDCXC. Damnatus is est
scopis aquensi, Grimaldi: rhemensi Tellierio
gratianopoli; sed GERBERONIVS sententias
s epistolis defendit ac TOVRNERVS eiusdem
libello, inscripto: *le combat des deux clefs*
suras egit: 3) *la verité catholique victorieuse,*
de

:11 theatrum ... dogm
ntur a ... r ... critiqu.
de.

gulieres au sujet de la constitution vni
MDCCXIX. 8. vbi adpellationum i
Inter eos, qui ad concilium vniuerſu
Noallius fuit. Prodiit adpellatio
d'appel de ſon eminence monſeigneur l
archeueque de Paris du 3. *auril* 17
ſeillé et au futur concile general, de la co
pere le pape Clement XI. du 8. *ſeptembr*
Io. Michael Heineccius cum interpre
que adnotationibus edidit, Hal. M
PASCHASIVS QVESNELLIVS reb
tur, præter litteras, ad Clementem
han atque epiſcopos quosdam ſcript
nem in lucem exiit: *plainte et proteſ*
contre la condemnation des cent vne
ple expoſé de ſes vrais ſentimens, opp
qui lui ſont fauſſement imputés dans l'i
XL. eueques, MDCCXV. 8. Oppoſ
CHEL *wiederlegung der expoſtulation*
ſchaſii Quesnellii, Auguſt. Vindelic
confutatio primum latine prodiit: d
dita eſt. ** Nec ſilentio prætermi
cardinalis DE ROHAN, ad id compa
ſi, cum Noallio tranſigeretur, titul

in ipsa vrbe Roma typis reu. camer. apostol. *eriorum permissu impressa*, quæ etiam cum alia ntione, inscripta: *responsiones*, MDCCIV. 8. prod- t *ad catholicos incolas fœderati Belgii*, de itinere m facto huiusque euentu, Vltraiect. MDCCIV. 4. t ad eosdem: *denuntiatio apologetica, sinceris so- mentis firmata circa præcipua caussæ suæ capita.* ddæus enisus est, vt innocentiam suam mon- que consuleret; quum autem apud multos es- na existimatione horumque amore atque ami- tur, fuerunt quoque, qui caussam eius tueren- probant hoc luculenta documenta. Exiit in lu- *a admonitio ad catholicos fœderati Belgii incolas* *omanæ inquisitionis contra archiepiscopum sebaste-* st, Coddæum, *data*, gallice MDCCIV. edita. s QVESNELLIVS esse, perhibetur. Libere is te pontificis romani iudicat negatque aperte, errare posse, ac narrat multa exempla eorum, ia romana contra omne ius acta sint ac decisa. oque: *caussa coddæana*, Antwerp. MDCCV. 8. ectitur varia scripta pro Coddæo, partim antea im typis nondum commissa.* Contra decre- l inquisitio romana aduersus eum, iam mor- icauit, emissum est scriptum, cuius titulus est: *de la memoire de mr. Pierre Codde contre vn inquisition du* 14. *ian.* 1711.**

BERTI HENNEBELI *quæsita satisfactio fidei, poscenti*, MDCCI. quam archiepiscopus mech- mnauit et inter Iansenii aduersarios auctor qui- lscito *Hiberni* nomine opposuit: *reflexiones in m Hennebeli*, MDCCI. quumque data fuisset re- *amici hiberni ad Hibernum correptione fraterna* *ionibus*, MDCCI. et hanc dictus archiepiscopus

nachricht 1706. p. 173.
o, fatis eius ac scriptis exponitur in *Batauia sacra part.* in *den vnschuld. nachrichten*, 1704. p. 730. 842. in *der* *on alten vnd neuen theolog. sachen*, 1727. p. 716.

das neue testament, anietzo an dem [illegible]
schrift vnd kirchenväter in der te[illegible]
angerieben, Heidelberg. et Mogunt. [illegible]
auctor constitutionem ita defendit,
ckium, postea laudandum, disputet:

MARIANI BROCKIAE *examen*
Erfurt. MDCCXX. 8. cuius auctor [illegible]
na pronuntiat, eam esse hæreticam,
pontifex romanus contra istam
bat: **

BERNARDI DESIRANTII *Aug*
tra centum et vnam damnatas Paschas
nes, septem tomis Rom. MDCCXXI. M
editis; quo opere auctor defension
tionis *vnigenitus* contra nostratium,
chenii, scripta, illi opposita:

ALOYSII ANDRVZZI *clementi*
tus, ecclesiæ traditionum vindex, Bon
libro tantum testimonia Augustini,
vniuersorum ac pontificum romanor
nuntur. Auctor persuadet sibi, hæc
fligandum sufficere. *** In his n
in aliis scriptis constitutio *vnigenitus*

us, ou refutation d'vn liure intitulé: le fecret du , Paris. MDCLII. 4. *les imaginaires et les vifionaitres fur l'herefie imaginaire, par le fieur Dumuil*l. MDCLXVII. 12. duobus voluminibus, quarum n auctorem effe PETRVM NICOLIVM, nonnt: * *le phantofme du ianfenifme, ou iuftification us ianfeniftes par le liure mefme d'vn Sauoyard, dobonne, le nouuel accufateur*, Colon. MDCLXXXVI. 12. I PALAEOLOPHILI *gratiam triumphantem de arbitrii decomptoribus, inflatoribus, deceptoribus m fcribillatore notarum breuium in refutationem breuis memorialis de ftatu ac progreffu ianfenifmi* s, Delph. MDCXCIX. 4. qui libellus oppofitus eft infcripto: *memoire touchant le progres du ian-Hollande*, atque a DOVCINO, vti nonnulli fufpiimpofito. ** Ex tot fcriptis, quæ ianfeniftæ fua fuperiore ætate ediderunt, pauca recenfuif-
Noftro feculo numerus eorum multum aunprimis quum pontifex romanus conftitutionem *mitus*, poftea enarrandam, publicaffet. Prodam: 1) *iuftification du filence refpectueux*, 2. tribus partibus, cuius libri principale areft, quum difceptetur tantum de re facti, omano atque ecclefiæ non aliud deberi, nifi cum reuerentia coniunctum. *** 2) *la chimere ne*, MDCCVIII. 12. cuius auctor contendit, ab nana gratiam quidem cum neceffitate coniunem reformati ftatuant; non autem gratiam per condemnatam effe, hocque nomine nullam ifeniftarum fectam: 3) fcriptum belgico fermo*de der ianfeniften ouer de blinde gehoorzaamheit*, in quo auctor adcurate probat, inprimis con-, haud poftulandam effe cæcam ac rationis ex-

 pertem

---

s *des auteurs deguifez* p. 547.

in *nouuelles de la republiqu. des lettres*, MDCXCIX. 14.

e nachricht, 1708. p. 341.

Differtation fur la conftitution du 8
MDCCXIV. 12. vbi difquifitio fit, nu
qualis fit gallicana, teneatur, co
pontificum romanorum pure ac fin
num ius habeat, conftitutionibus ii
limites adponendi; aut easdem reii
fia gallicana iure hoc in cauffa c
vti poffit?

Memoires fur l'amour naturel et f
grace, par raport aux propofitions ce
tion du 8. *fept.* 1713. *qui fupofent*, .
peut aimer de dieu, ni faire aucun v
MDCCXIV. 12.

Lettre a vn archeueque, contena
flexions touchant la conftitution de
Clement XI. *du* 8. *fept.* 1713. Amftel
Gemiffemens d'vne ame, viuement
tion du pape, Amftelod. MDCCXIV.

Reflexions fur les cent et vne prop
intitulées: le nouueau teftament en fran
ceter. et condamnées par la conftitutio
le pape, Paris. MDCCXV. 8. **

Lettre d'vne dame francoife au

ra stantis, lapsae, purae statu et viribus eruitur et tertii: *genuina sententia profundissimi doctoris de tia medicinalis christi saluatoris et de praedestinarum et angelorum proponitur ac dilucide ostenditur.* ous hoc Louanii MDCXL. fol. postquam ante s Iansenius MDCXXXVIII. diem supremum obierum Paris. MDCXLI. fol. cum adprobatione sex sorbonnicorum. Noluit ipse Iansenius librum ci facere; quum autem prouinciam illius edenisset Reginaldo Lamaeo, Henrico Caleno ac Limondo, testamento eius praefectis, hi voluntati ecerunt ac curarunt, vt liber publicam lucem Recte opus hoc est inscriptum: *Augustinus.* enim in eo Augustini doctrinam de gratia ac ione vere, adcurate ac diligenter tradidit. quidem eius aliis persuadere conati sunt, senustini ae Iansenii inter se discrepare hancque odierunt: *les sentimens de saint Augustin sur la is a ceux de Iansenius*, Lugdun. MDCC. *Iansenius par l'eglise, par lui-meme et ses defenseurs et Augustin*, MDCCV. cuius libelli abbas DV MAS dicitur: DANIELIS *traité theologique touchant e la grace*, Paris MDCCV. MDCCVI. 12. duobus ie alii libri, postea commemorandi; sed qui Augustini ac Iansenii monstrare voluerunt, illi orem susceperunt, quoniam, si vtriusque scri: conferamus, consensio illorum satis elucet. que Iansenius Augustini mentem de gratia ac ione recte explicare, quum eum decies et amplius era Augustini cum attentione acri atque adnotatio-; libros vero contra pelagianos facile trigesies a lcem euoluisse, verbis his non sine fide relatum Vti vero Augustinus in disputationibus contra feruore incitatus, de recta via ad extremitadiuinae, cui nemo resistere potest, atque absostinationis deflexit; ita Iansenio idem con- errant igitur, qui adfirmant, istum cum refor-

---

ra Iansenii, eiusdem Augustino praemissa.

iesuita augustanus, *dissertationibus* v
August. Vindelic. MDCCXVIII. editi
opposuit: *Zosimum*, *in Clemente* XI.
tationes ecclesiasticas duas de finibus
id, *quod decet*, *protensis in caussa pel*
vna cum dissertatione de *schismate*,
imputato; nec non instrumento
episcoporum Galliæ, Vlm. MDCCXIX
constitutionem *vnigenitus* germanic
tionem, veluti introductionem in
ac sectatoribus eius deque quesnellia
scripti antea mentionem feci:

IO. WOLFGANGI IAEGERI
maximi Clementis XI. *cum fulmine da*
tra doctissimum virum P. Quesnell eiusq
in qua damnatur catholica Augustini d
nere per lapsum toti generi humano
gratiæ christi medicinalis euertitur, T
Auctori animus fuit, in quædam tant
lianæ capita, in bulla *vnigenitus* dam
ostendere, bullam hanc ita compa
luculenta argumenta sumenda sint c
pontifice romano, nulli errandi pe

i, ex eo acceperint. Numerus magnus est
ı ianseniſtarum; tum ſcriptorum, quæ iſti
ı vſum transtulerunt iisque, exemplum do-
Ianſenii ſequuti, oſtenderunt, ſe a ſchola-
ieſuitarum erroribus ac docendi ratione
Ĕius generis ſunt:

ĸCERII DE HAVRANNE, abbatis ſancyrani, nſenio valde familiariter vixit, *theologie fami- nſtruction de ce, que le chretien doit croire et te vie pour etre ſauué*, quod ſcriptum contra ım theologiam, ſpeciatim theologiam moralem ı eſt hocque nomine ieſuitis minus ſe com- ɔræter id autem, ſub ficto nomine *Petri Aurelii* llum de *iure epiſcoporum* contra Iacobum Sir- cum conſenſione ordinis ſacri in Gallia edi-

·I FROMONDI *anatomia hominis*, MDCXLI. ndium IANSENII *Auguſtini* exhibere voluit: *aduerſus Dionyſii Petauii et Antonii Ricardi ·bitrio libros*, ſub *Vincentii Lenis* nomine: *lucernæ* atque alia. Eumdem vna cum Lamæo IANSENII *Auguſtinum* edendum curaſſe, an- atum eſt:

II ARNALDI, maxime celebris inter Ianſenii : ieſuitarum aduerſarios, liber *de la frequente* quo ad id operam ſuam contulit, vt corruptam e vſu ſacræ cœnæ ac de pœnitentia ad Ianſenii mentem

belli huius ſententiæ eruditorum virorum diuerſæ qui- eum tamen eſſe Vergerium, plurimi exiſtimant. : BAILLETVS *des auteurs deguiſez* p. 521. COLO- *aralipom. ad Cauei chartophyl.* p. 12. CLERICVS *biblioth.* *n.* XIV. p. 253. *tom.* XVI. p. 56. PLACCIVS *theatr.* r. p. 101. PETRI AVRELII *opera* tribus tomis Paris. fol. prodierunt.

ıſenſum cum Ianſenio in dogmatibus theologiæ mo- ılit LEYDECKERVS in *hiſtoria ianſeniſmi* p. 469. VASSOR in *hiſtoire de Louis* XIII. *tom.* VIII. p. 468. EL in *abus de la critique tom.* II. p. 205. RVS *hiſtor. ianſeniſm.* p. 53.

fenio aufertu, Vltemo. MDCCXIX. de *fe*
tia doctrinæ tulerunt Ianfenius, *Que*
ibidem MDCCXX. de *fententiis*, *quas*
lerunt Ianfenius, *Quesnellius et pontifi*

BERN. VON SANDEN *præiudic*
mentis XI. papæ, *vnigenitus dictam*, R

ION. CONRAD. SCHRAMMII *in*
co - quesnelliana, *difputationibus XX.*
MDCCXXXIII.

Multa nunc licet enarrauerim fc
fenforibus; tum ab aduerfariis conft
lucem edita funt; præter hæc tamen, ali
argumenti prodierunt, in quibus
efforts des iefuites contre la iuftification
nouueau teftament, *compofée par feu m*
Boffuet, *eueque de Meaux*, *ou l'on e*
publiez fur ce fuiet par meffieurs les e
la Rochelle et par le fieur Gaillande, MI
et veritable de la doctrine, *contenue dan*
fept. 1713. Amftelod. MDCCXIV. *les a*
de France, *au fuiet de la derniere conft*
plufieurs autres pieces authentiques, *q*
MDCCXIV. 8. *conftitution de notre faint*
XI. du 8. fept. 1713 *en latin et en fran*

ɔlogiam moralem iesuitarum scripserat. Tri-
|uoque PAVLLI IRENAEI *caussa iansениana; hæresis, sex disquisitionibus explicata et explosa,*
ƆLXXXII. 8. qua probatur, iansenismum nihil
ıabere cum prauitate hæretica; alii autem pu-
nai nomine Arnaldum latere. * Quum iesui-
ıtione quadam adfirmare, non dubitarent, pon-
anum æque, ac christum, neque in facti; ne-
s rebus ac quæstionibus falli posse, isti Nico-
ıe experti sunt aduersarium: **
ɪEDI HERMANTII *apologie de mr. Arnauld,*
ıit contra NOVETI *remarques iudicieuses sur le frequente communion*, huncque Arnaldi librum
ıue ad iansenistas accessisse, probauit. Memo-
m: *catechismus gratiæ a corruptelis Maresii cal- icatus:*

LIS GERBERONII scripta, vel omisso; vel
e edita; uum autem omnia, quæ ei tribuuntur,
nino composita sint; nec ne? non penitus ex-
ıue exploratum est. Numerantur in istis:
historique; siue historica narratio eorum, quæ
CXLVII. vsque ad annum MDCLIII. de quinque
ɔus acta sunt, MDCLXXVI. edita: 2) *le mi- ieté chrétienne, ou l'on considere auec des refle- es l'enchainement des verités catholiques de la et de la grace de dieu et leur alliance auec la creature*, Leod. MDCLXXVII. 12. sub no-
sancta Fide, quem librum auctor continuauit
miroir sans tache, MDCXC. Damnatus is est
ɔopis aquensi, Grimaldi: rhemensi Tellierio
gratianopoli; sed GERBERONIVS sententias
epistolis defendit ac TOVRNERVS eiusdem
libello, inscripto: *le combat des deux clefs*
ɪras egit: 3) *la verité catholique victorieuse,*
de

ɪ *theatrum pseudonymor.* p. 395.
tur apud BAELIVM in *dictionair. historiqu. et critiqu.*
f.

montrances du parlement, *faites au*
le 15. auril 1752. *le 9. auril* 1753
monumens de la sagesse de nos rois:
d'arrets et arretés: *lettres*, *patentes*,
prononcés a la rentrée du parlement,
qui liber sine indicio loci MDCCL
quoque multa scripta, quibus viri or
vt caussam suam contra parlamenta
in numero sunt: *lettres addressées*
pour deliberer sur l'affaire presente
du refus du parlement, sine loco
sur l'essence, *la distinction et les limi*
spirituelle et temporelle par le pere de
recueil des pieces sur la distinction
des deux puisances, *conformées a la*
le IV. article de la declaration de l'ass
gé de ann. 1682. MDCCLIII. *de l'e*
ecclesiastique et de la temporelle par se
lettres sur les remontrances du par
examen d'vn libelle, *qui a pour titre*
obseruation sur les faits historiques;
public et secret de communion a la
MDCCLIV. duobus tomis: *vues sur*

que non deessent, qui illi aduersarentur, se-
res aliæ instructiones. *

§. VI.

AM progrediar atque ad controuersiam
peruenjam, per temporis rationem me-
onem facio, quam Cælestinus Sfondratus
ro istam ad locum hunc, quia illa cum
ansenianis quodam modo connexa est.
tus librum atque in eo de prædestinatio-
liuina exposuit; quum autem neque ie-
iansenistis penitus. se probaret, nactus
variaque scripta, ipsi opposita, in lucem

INI SFONDRATI opus, de quo discepta-
nstructum inscriptione: *nodus prædestinatio-*
litteris doctrinaque Augustini et Thomæ, quan-
et, dissolutus, Romæ MDCXCVI. 4. et postea
CVIII. in lucem prodiit. ** . Ea, quæ in isto
iatuor inprimis capitibus absoluuntur. Ad
am suam contulit, vt ostenderet: 1) *deum*
me et quantum in se, efficaciter omnium bo-
velle: 2) *cum hominibus non quascumque;*
imas, copiosissimas et natura sua efficaces gra-
æternam felicitatem peruenire possint, tribuere:
ia media præscripsisse, quibus vel perditissimi
ploratissimi peccatores gratias speciales sicque
finalem impetrare, si voluerint, valeant: 4)
diuinam et infinitam bonitatem, omni suspicio-
quum reliqua in caussa prædestinationis explo-
; nec debeant. Argumenta hæc Sfondratus
r, vt luculenta ac laudabilia veritatis testi-
eum serio velle, vt omnes homines salutem
consequantur: voluntatem eius in se esse
istum cunctos mortales sanguine suo rede-
misse:

---

chten 1708. p. 349.

MDCXCVII. p. 281. *vnschuldige nachrichten* 1701.

MDCCXL.

Declaration du fr. abbé le Franc. 1 auctor ſermonem, ſororem eius per valetudinem recuperaſſe, fabulam (busdam ad fingendum miraculum fui Inter noſtrates IO. LAVRENT. M *inquiſitionem in veritatem miraculoru ſeculi noſtri thaumaturgi*, Helmſtad. 1

§. XIV.

CVM lite ianſeniana arctiori eſt controuerſia inter ieſuitas ac dc et libero arbitrio hominis naturalis conuerſionis gratiæ diuinæ minus: par eſt, tribuerunt ſeque Pelagii teſtati ſunt; hi autem, a recta via tatem deflectendo, abſolutum prædeſ gratiæ neceſſitatem ſpeciatimque pr: defenderunt ac declararunt, ſe, li(Ianſenio ac ſectatoribus eius diſce cum iſtis conſentire. In longius hæc producta eſt, ac quum pontifex

cœperant, continuarunt ac publicæ luci expo-
guſtinianam eccleſiæ romanæ doctrinam, a car-
rati nodo extricatam per varios Auguſtini diſci-
n. MDCC. 12. * In inſcriptione hac auctores
dpellarunt ſe Auguſtini diſcipulos; ſiue eós,
rina de gratia ac prædeſtinatione Auguſtinum
nec mentem illius peruertant ac praue inter-
Continentur libro hoc varia ſcripta contra
, quorum primum complectitur: archiepiſco-
nenſis ac pariſienſis, epiſcoporum meldenſis,
et ambianenſis antea memoratam *epiſtolam* ad
XII. pontificem, qua illi errores Sfondrati
:: ſecundum TELLIERII, archiepiſcopi rhe-
uram de Sfondrati libro: tertium: *propoſitio-*
erptas ex Sfondrati nodo: quartum: *animad-*
ocos, a Sfondrato citatos: quintum *reſponſionem*
Auguſtini ad Sfondrati nodum: ſextum: *obſer-*
xcerpta nodi diſſoluti ac ſeptimum: *excerptum*
ita hiſtoria congregationis de auxiliis gratiæ.
tes IO. WOLFGANG. IAEGERVS edidit:
dum prædeſtinationis examinatum, Tubing.

§. VII.

is bellum ianſeniſticum exſtinctum fere:
utum eſſe videretur; flamma tamen eius
eaque vehementior. Acceſſit controuerſia
: poſtquam pontifex romanus decretum
iellium, tamquam Ianſenii adſectatorem,
tationes in libros noui fœderis promulga-
abfuit, vt pax ac tranquillitas reſtituere-
, quæ antea fuerant, in eccleſia romana,
icana, augerentur ac ipſi pontificii cum
enta teſtimonia de praua doctrina ſua
iaque confeſſione confirmarent, ſe gratiſ-
ſimos

MDCCI. p. 65.
AGIVM in *hiſtoire de l'egliſe libr.* XII. *cap.* 3. §. 11.
ſchuldige nachrichten, 1701. p. 166.

teur de l'histoire de la congregation ,
de response a la lettre du secretaire de
Aduersarius, qui contra Serry pu;
historiae eius se opposuit in libro,
questions importantes a l'occasion de
congregations de auxiliis, Leodii,
ni, qui autem videtur esse annus MI
caussam suam egit in *histoire des co*
iustifiée contre l'auteur des question
docteur en theologie de la facult
MDCCII. 12.*'* qui liber in sermon
est ac Beneuent. MDCCV. 8. prodii
retur in scripto, tituli huius: *erra*
gregations de auxiliis, composée par
damnée par l'inquisition generale d'Esp
tion de la réponse au liure des questio
MDCCII. 8. * defendit se in *correc*
de la iustification de l'histoire des con
contre l'auteur du prétendu errata de
lettre au meme auteur touchant la p
la reponse aux questions importantes, N

verum etiam ad ea, quæ obiecta
Prodiit noua hæc editio ſub vero au
HYACINTHI SERRY ac titulo ho
num de auxiliis diuinæ gratiæ ſub ſ
mente VIII. *et Paullo* V. *in quatuor lib*
ſcititio nomine Auguſtini le Blanc *Lo*
nunc autem magna rerum acceſſione
pro re nata aduerſus nuperos oppug
adſerta, defenſa, illuſtrata, cui præt
tus ſuperiorum librorum apologeticus a
therii *eodem de argumento pſeudo*-
.MDCCIX. fol. ELEVTHERIVS itidem
ſcripſit nouumque opus contra Ser
transtulit ac quum verum nomen
MEYER adpoſuiſſet, monſtrauit
quorumdam, ſub *Theodori Eleuthe*
Ianningum latere, fuiſſe falſam.
ſcriptionem præfert: *hiſtoriæ cont*
ſub ſummis pontificibus Sixto V. *Cle*
obiectionibus Hyacinthi Serry vindicat
tuor diſſertationibus de mente conci
tiam, phyſice prædeterminantem:
de genuinis pelagianorum et maſſi

tio defendit eiusque *capite secundo* historiam *s*, contra Quesnellium editæ, vsque ad an- VIII. recensuit; postea autem emisit: *historiam us continuatam*, MDCCXXIV.

PH. MATTH. PFAFFII *historia constitutionis* quæ primum locum habet in *actis publicis con- genitus*, *a Clemente* XI. *pontifice romano contra uesnellum condita*, *vsque ad declarationem re- em*, *quæ silentium disceptantibus imposuit*, Tu- KI. 4. * eiusdem *synoptica historia constitutionis* præmissa dissertationi, qua *corpus doctrinæ mo- ltate theologica parisiensi*, *quæ Sorbonna vulgo ta pridem editum et notis illustratum*, contine- MDCCXVIII.

s sur la constitution vnigenitus, Amstelodam. ui liber quidem ipse ad locum hunc haud iiam is pro Quesnellio ita scriptus est; vt liis, in sex partes diuisis, ante oculos pona- llii propositiones, in constitutione *vnigenitus* a illius verba: loca scripturæ ac patrum, quæ s probant æque ac confirmant: variæ adno- snellii excusatio ac dogmata eorum deprauata, as casuistæ adpellantur; eum tamen huc refero, præfatio præmissa est, atque in ista res, æ, de lite quesnelliana habentur:

le et historique de la constitution vnigenitus, XVII. 8. quæ complectitur varia scripta ad ellianam spectantia; ita autem ista compa- d historiam rei adiumenta adferant: **

familiere au suiet de la constitution vnigenitus, vbi itidem breuis narratio controuersiæ ex-

'eglise gallicane, Amstelodam. MDCCXIX. 12. scriptus est, vt historiæ de controuersia ucem adferat:

thequ. ancienne et modern. tom. XIX. p. 452.
chrichten 1717. p. 285.

na Augustino - thomistica de dei gra
MDCCXL. 8. sed responsum accepit
LE in *depulsione calumniarum*, Loua
hunc iesuitam, alii eiusdem ordin
nicanos, inprimis opinionem eorur
prædeterminatione physica. Exstat
ber inscriptus: *deus mouens*, *ex m*
angelici, *absque prædeterminatione*
bus, quarum prior Colon. MDCCVI
MDCCIX. prodiit. * NICOLAVS
ris publici fecit: *reflexions sur la p*
MDCCXV. ** iisque contra DVGVE
lus est: *de l'action de dieu sur*
MDCCXIII. 4. duobus voluminibus,
bare voluit, præmotionem physica
decretis concilii tridentini pontifici
uersus quinque propositiones Ianse
gustini; et principiis metaphysicis

---

* *memoires de Treuoux* MDCCXI. *septembr.*
** *iournal des sauans* MDCCXVI. *ian.* p. 10.

lio defendit eiusque *capite secundo* historiam
r, contra Quesnellium editæ, vsque ad an-
III. recensuit; postea autem emisit: *historiam*
us continuatam, MDCCXXIV.

PH. MATTH. PFAFFII *historia constitutionis*
uæ primum locum habet in *actis publicis con-*
genitus, *a Clemente* XI. *pontifice romano contra*
uesnellum condita, *vsque ad declarationem re-*
m, *qua silentium disceptantibus imposuit*, Tu-
I: 4. * eiusdem *synoptica historia constitutionis*
ræmissa dissertationi, qua *corpus doctrinæ mo-*
tate theologica parisiensi, *quæ Sorbonna vulgo*
ta pridem editum et notis illustratum, contine-
MDCCXVIII.

s sur la constitution vnigenitus, Amstelodam.
ui liber quidem ipse ad locum hunc haud
iam is pro Quesnellio ita scriptus est; vt
liis, in sex partes diuisis, ante oculos ponan-
lii propositiones, in constitutione *vnigenitus*
illius verba: loca scripturæ ac patrum, quæ
probant æque ac confirmant: variæ adno-
snellii excusatio ac dogmata eorum deprauata,
as casuistæ adpellantur; eum tamen huc refero,
præfatio præmissa est, atque in ista res,
æ, de lite quesnelliana habentur:

le et historique de la constitution vnigenitus,
XVII. 8. quæ complectitur varia scripta ad
ellianam spectantia; ita autem ista compa-
d historiam rei adiumenta adferant: **
familiere au suiet de la constitution vnigenitus,
vbi itidem breuis narratio controuersiæ ex-

'eglise gallicane, Amstelodam. MDCCXIX. 12.
scriptus est, vt historiæ de controuersia
ucem adferat:

P p p 2 *Abregé*

theqn. ancienne et modern. tom. XIX. p. 452.
chrichten 1717. p. 285.

IO. FRANCISCI BVDDEI diffe *mortuorum apud Chinenses cultu*, Ha storiam contentionis huius vsque a enarrauit; postea autem commemor num MDCCVI. produxit: **

GOTTLOB. FRIDERICI SELI de *cultu defunctorum, vti viget inter p mis, de quo apud et ob Chinenses* MDCCIII. 4. ***

IO. GEORG. PRITII de *statu re regno sinensi ob cultum Confutii pertur de controuersia circa cultum Confutii nicanos exorta; tum de legatione car regnum illud ad eamdem sopiendam a romano missi, orationibus duabus a* MDCCIX. 4. * Prior oratio de *contr Confutio a Sinensibus praestitum*, agitat iam prodierat; postea autem posteri

ZACHAR. GRAPII differtatio de *eiusque reformatione, a iesuitis tentata*, qua quidem de controuersia iesuitaru haud exponitur; suppeditantur tame lucem adferunt:

r mr. l'abbé d'Orfanne, Rom. MDCCLIII. 8. fex

§. VIII.

VERSIA quesnelliana orta eft, poftquam
esnellius ad Ianfenii defenfores ita fe ad-
ater illos poft Antonium Arnaldum prin-
ibi faceret, nouumque teftamentum, ad-
ioralibus illuftratum, in lucem emiferat;
amentum non folum epifcopi quidam in
ibus focietatis iefu incitati; fed etiam ipfe
nus in notiffima conftitutione *vnigenitus*
veluti librum, qui fententias falfas, te-
lefiæ ac reipublicæ perniciofas compre-

VS QVESNELLIVS, vt inimicorum furori ce-
difceffit, quumque Bruxellis iuffu regis Galliæ
rcerem ductus effet; amicorum autem ope eo-
o euafiffet, in Belgium fœderatum fe contulit.
inam eius, vt prauam atque a veritate longeali-
e Quesnellium, tamquam baiifmi ac ianfenifmi
imbertus, archiepifcopus mechlinienfis, anno
nauit ac profcripfit. Ea, quæ Quesnellio
it, intelligere licet ex *cauffa quesnelliana*; *fiue
o procuratore curiæ ecclefiafticæ mechlinienfis con-
Quesnel*, mandato archiepifcopi Bruxell.
.** Quesnellius ad innocentiam fuam tuen-
uit: *ideam vniuerfalem libelli, qui fub titulo
ocuratoris curiæ ecclefiæ mechlinienfis contra P.
itus eft*, MDCCV. 12. fine indicio loci; quam
odromum tantum vberioris refponfionis

trouerfia legantur: *leben des pabfts Clementis* XI.
48. WEISMANNI *introductio in memorabil. ecclef.
nu. teftament. tom.* II. p. 585. *vnfchuldige nachrich-
ng von alten vnd neuen theologifchen fachen*, 1713.
4. p. 510. 1715. p. 899. 1718. p. 1006. 1720. p.
50. 1721. p. 802. 805. 1118. 1724. p. 151. 1729.

IDCCV. p. 421.

L'etat present de l'eglise de la Ch
moires pour Rome, 12.

Acta caussæ rituum Sinensium, C
a prioribus, a me commemoratis,
nent nouum decretum pontificis
Chinensium superstitiosum, anno
que summi præsides variorum ordi
que iesuiturum se subiecerunt. C
acta caussæ rituum Sinensium præmissa

Scripta *polemica* præcipue ampl
de quæstione: num liceat, vt Chine
ligionem christianam profiteri cœpe
ioribus suis defunctis cultum præst
runt illam; dominicani autem neg
que partis monimenta in lucem ex
soli patres horum ordinum hac de r
sed alii quoque in certamen hoc d
liber, cuius titulus est: *la politiqu*
In eo auctor, quem IVRIEVM esse,
inter alia pontificios ob res, in conu
ciatim Chinensium gestas, perstrinx
multa contra Antonium Arnaldum
Liber hic quum lucem adspexisset, p

de la Chine, *en faueur de la r*
MDCXCVIII. 12. ac subiunxit ali
ment donné a monseigneur le duc d
que les Chinois rendent a Confuciu.
auctor industriam suam ad id adl
cultum, quem Chinenses Confuc
ciuilem tantum esse, ac postulauit
quam dominicanis, habeatur; quo
tentiarum Chinensium his peritio
NVS diuulgauit: *relation des isle*
conuerties a la religion chrétienne
premiers missionaires, qui y ont pre
editio Paris. MDCCI. 12. prodiit.
diligenter labores, quos iesuitæ p
propagatione susceperunt, atque exi
ad caussam iesuitarum tuendam.
est etiam liber, qui titulum præ
fait a la Chine sur le Vaisseau Amphi
le sieur Ghirardini peintre italien, c
quidam ex iesuitarum ordine; aut
babile est, societatem istorum ac
fauorem erga iesuitas magnis laud
norum caussam egit NATALIS

, Francof. ad Mœn... siue potius Lipsiæ
4. prodiit. Interpretationem latinam Ques-
quam adprobauit. Versio eius gallica cum
nsentit, exceptis iis locis, in quibus illa a
epat. Maluit enim hanc sequi; quam ab ea
t omnem litium occasionem præcideret. Nul-
litio nomen illius præ se habet; eum autem
a operis huius spectatimque *adnotationum mo-*
notum est ac supra dubitationem positum,
is confessione.* Notæ produnt quidem
i cum pontificiorum; tum iansenistarum ho-
gratia irresistibili atque absoluta; attamen
ie veritatis testimonia complectuntur. Epi-
: immo ipsa sorbonna testamentum hoc suf-
omprobarunt. Quum prima illius pars ad
im translata fuisset, ea Felici Vialarto, epi-
inensi, ita se probauit, vt istam omnibus,
sin eius pertinebant, commendaret atque a
rlæo, archiepiscopo parisiensi, iansenistarum
pationem illius facile impetraret, qualem etiam
i MDCLXXXVII. dedit. ANTONIVS quoque
DE NOAILLES eo tempore, quo post mor-
nunere episcopi catalaunensis fungebatur, de-
ri huius suscepit voluitque, vt is ab omnibus,
ecclesiasticæ subiectis, siue ordinis sacri sint;
legeretur. Sequuti hos sunt alii atque eum-
audarunt, inprimis IAC. BENIGNVS BOS-
i pro Quesnellii adnotationibus moralibus
ication des reflexions sur le nouueau testament,
bleme ecclesiastique, illud videlicet *problema*
ine auctoris nomine, contra QVESNELLII
ntum a iesuita, siue ille sit, vt suspicio est,
ie IOVVENCIVS; siue alius, MDCXCVIII. edi-

 tum;

* *novo testamento* videantur præter scripta historica
s *vnigenitus*, quæ antea commemoraui: LE LONG
cra, tom. I. p. 341. PFAFFII *introductio in histo-*
. litterar. part. I. p. 123. LILIENTHALII *biblisch-*
ibliothec p. 771.

censure de la faculté de theologie
1700. *contre les propositions des li*
memoires sur l'etat de la Chine
12. ** in qua etsi rem ita tractass
tamine ipso longe sit remotus; att
de Comitibus atque aliorum sente
millia annorum in vera religion
mansisse, refellit hocque nomine
pertus est, qui edidit: *iudicium vn*
doctoris de propositionibus quibusdam
religionem, ad sacram facultatem pa
ctor, qui a nonnullis COVLEAV a
vult, Chinenses per longius temp
sequutos esse. *

Nondum contentionis ac li
Dominicani LONGOBARDI, qui
rum superior fuit missionariorum
quemdam, in linguam gallicam tr
runt, ea caussa impulsi, quoniam
iesuitarum placitis essent contrari
generis adiunxerunt, ab ANTO
RIA, præfecto apostolico missio
Francisci, compositum. Iesuitæ

tatio in verba Paulli: *depositum custodi*: episto-
e *problematis ecclesiastici* atque alia: 3) *reflexi-*
rdonnances et instructions pastorales, publiées sous
esseigneurs les eueques de Lucon, la Rochelle et
renuersement de la doctrine de saint Augustin sur
l'instruction pastorale de messeigneurs les eueques
de la Rochelle, MDCCXIII. 5) *intrigue décou-*
flexions sur la lettre de mr. l'abbé Bochart de Sa-
'eueque de Clermont et sur vne modele de lettre au
elques pieces, concernant le different d'entre le
Noailles et les eueques de Lucon et de la Ro-
CXI. 6) *lettre a son eminence monseigneur le*
Noailles, touchant les artifices et les intrigues
lier et de quelques autres iesuites contre son emi-
CXI.

iscopus parisiensis Noallius de legendis de-
e instructionibus pastoralibus memoratorum
n interdixit, quumque mandatum hoc iesuita-
s ad magnam indignationem: immo ad iram
t, isti a Galliæ rege calliditate sua impetrarunt,
s ad Clementem XI. sacrorum romanorum an-
eferretur. Post multas in congregationibus,
, sancti officii institutas deliberationes, tandem
constitutio *vnigenitus* die VIII. septembris
ub bullæ forma promulgata est. Inscriptio-
e se habet: *sanctissimi domini nostri, domini Cle-*
na prouidentia papæ XI. *damnatio quam plurium*
, *excerptarum ex libro, gallico idiomate impres-*
tres tomos distributo, sub titulo: le nouueau
n françois, auec des reflexions morales sur
et, Paris. 1699. *ac aliter:* abregé de la morale
le; *ou:* pensées chrétiennes sur le texte de
aerez, ceter. Par. 1693. et 1694. *cum prohibi-*
m libri et aliorum quorumcumque in eius defen-
actenus editorum; quam in posterum edendorum.
CXIII. *typis reuerendæ cameræ apostolicæ.* Ex
tutio hæc in lucem prodierat, illa non solum
s descripta; verum etiam in alias linguas con-

 uersa

Sinensium ritibus politicis acta; seu rem
Brancati, societatis iesu apud Sinas per an
sponsio apologetica ad reuerendum patrem.
Paris MDCC. item: *dimonstrazione delle g*
caussa Ginese, consistente in cento ragioni;
aux nouueaux ecrits de mrs des mission
iesuites, par vne lettre de m. Beneuente
Addo: *epistolam; in qua explicatur*
trum societatis iesu circa controuersiam
ac *reflexiones super modernam caussæ*
MDCCIX. 8. *** Reliqua prætermitto
lis monimentis, quæ pro domini
antea a me commemorata sunt, adi
tolere par les iesuites dans l'Isle de Ch
afgoden dienst der iesuiten in China, A
recueil des pieces touchant l'histoire d
sus, composé par le pere Ioseph Iouuenci
par arret du parlement de Paris d. 24
MDCCXIII. *examen des faussetez sur les*
cées par le pere Ioseph Iouuenci iesuite d
pagnie de iesus, traduit d'vn ecrit lat
Minorelli, de l'ordre de saint Dominique;
MDCCXIV. **

peracta ac litteris mandata sunt, ex commenta-
n historicis controuersiæ huius, antea a me
hauriri possunt; quædam tamen singularia scri-
is his gestis commemorabo. Iussu regis Gallia-
is conuentus archiepiscoporum atque episcopo-
itus est hique de modo, bullam Clementis XI.
deliberarunt eorumque XL. illam adoptarunt;
ipsi instructionem pastoralem adderent atque ista
iem explicarent. Ad congregationem hanc
storiam pertinent: *deliberations de l'assemblée
ux, archeueques et eueques tenue a Paris en l'an-
et* 1714. *sur l'acceptation de la constitution en
ulle de notre saint pere le pape Clement XI. auec
tions sur les actes concernans son execution et sa*
Instructio pastoralis, quam Targnius, man-
alium de Rohan et de Bissy conscripsit, con-
ion solum in adducto libro: *deliberations d'as-*
ter. atque in illum cum animaduersionibus
ed etiam in *reflexions sur l'instruction pastorale
us les prélats du roiqume sous le nom de l'assem-
Paris* MDCCXIV. 8. in *examen theologique de
pastorale*, ceter. MDCCXIV. 8. in *considerations
tion pastorale de la derniere assemblée du clerge*,
8. atque in aliis libellis, de quibus taceo. Ad
em hanc accesserunt litteræ, ad pontificem ro-
absentes episcopos exaratæ. Responsio papæ
itationibus lucem adspexit, hac inscriptione:
*sur le bref de notre saint pere le pape Clement XI.
r. le cardinal de Roban et aux eueques assem-
is*, MDCCXIV. De iis, quæ a sorbonnicis in
peracta sint, legantur: *relation des deliberations
té de theologie de Paris au suiet de l'acceptation
vnigenitus*, MDCCXIV. 8. et *la nouuelle relation
lettre de toutes les assemblées de sorbonne sur le
constitution vnigenitus*, MDCCXVI. 8. Ii, qui
nem *vnigenitus* nolebant adprobare, nisi expli-
ntifice romano adderetur, ad concilium vniuer-
ocarunt, vti videndum est ex *acte d'appel in-
1. mars* 1717. *par messeigneurs les eueques de*
Mire-

beatæ virginis Mariæ, Bruxell. MDCI

ELIAE VEIELII *romano-catholicus* *tione de conceptione beatæ virginis Mar* *et Astorga, celebrem in ordine minorum* *thos inextricabiles coniectus*, Francof. e quo disputat auctor contra paullo an de Alua et Astorga atque ostendit, i consuluisse, quum contra dominican ceptionem Mariæ ex eo probare volu omnia de Maria dicenda sint; quam q mæ tribuantur. Scripta hæc dispu ctantur; præbent tamen simul adiu

FRIDERICI VLRICI CALIXTI *immaculatæ conceptionis historia*, *cui* *papæ constitutionis examen*, *ad Coloni* *gos directum*, Helmst. MDCXCVI. 4. * ria litis huius enarrratur; sed etiam tur, quæ monstrant, opinionem c conceptione falsam esse:

IO. ADAMI SCHERZERI dispu *famosa: an beata virgo sit absque p* MDCLXXI. * qua præcipue quidem

RI LANGVETI, episcopi suessionensis, *lettres interiette de la constitution vnigenitus au futur con-*, MDCCXIX. fol.

§. X.

animi in diuersas sententias de constitu-*itus* distracti essent, bulla hæc et fautores duersarios. Illi non solum contenderunt, ıc simpliciter recipiendam ac pontificis ro-ıtatem tuendam esse; sed eamdem quoque ac studia sua in eo posuerunt, vt mon-stitutionem hanc haud quidquam comple-eritati, atque æquitati aduersetur. Com-satis scripta, pro ista composita atque in, cuius generis sunt:

des 101. propositions, tirées des reflexions morales esnel sur chaque verset du nouueau testament, 8.

on pastorale de monseigneur l'archeueque duc. de clergé et au peuple de son diœcese en forme de Camerac. MDCCXIV.

defense de la constitution de notre saint pere tant condamnation du nouueau testament du pe- ou l'on démontre l'hereticité de plusieurs, et la utes les cent et vne propositions, extraités du me- testament et condamnées par notre saint pere le nt XI. et ensuite par toute l'eglise, Lugdun.

ni domini nostri, domini Clementis papæ XI. con- enitus, theologice propugnata, quod opus Romæ fol. prodire cœpit:

ISC. HERZIGII *propositiones Quesnellii, a bullam iustissime damnatæ et vna cum bulla legi- eumdem propositionum sensu editæ*, MDCCXVIII. uris publici fecit: *Caluinum Iansenii, Augustino oppositum*:

ANSEL-

Treuoux MDCCXV. septembr. p. 1501.
chrichten, 1718. p. 325.

quum contendit, loca nororum Tho
francifcanorum opponantur, corrup
monftrare conatur, chriftianos fenten
Mariæ, fine peccato facta, omni
Luitprandum, fcriptorem feculi deci
aduocat. Spectat huc etiam: *traité*
ption de la tres-fainte vierge Marie,
MDCCVI.** liber a VICENTIO IVST
hifpanice compofitus atque editus Ofc
MDCXIV. 8. Maiorc. MDCXVI. 12. in
tem translatus ab *Antonino Thoma.* ***
Dominico addictus fuerit; defenforem
maculatæ Mariæ conceptionis. Quum
pugnaffet opinionem de Maria, fine
concepta, in *prefcriptions touchant la*
dame, Paris. MDCLXXVII. 12. ad illam
TVS acceffit ac contra Launoium fcri
libelle, qui a pour titre, prefcriptions
MDCCIX. 4. * Addendus eft: BALT
edidit: *Mariam peccato immunem,* Hild

Inter dominicanos in dogmate ho
funt: HIERONYMVS ALBERTVTI
BANDELLVS, DOMINICVS CARPAN

2. auctore abbate DE MARGON :* GEORGII
L L I I *admiranda iansenismi*, Braunsberg.
** FORTVNATI A BRIXIA *Cornelii Iansenii*
medicinali gratia christi redemtoris, methodice ex-
teologice confutatum, Brix. MDCCLII. 8.

§. XI.

ontra constitutionem *vnigenitus* egerunt, ea
se diffetunt, vt alii, licet doctrinam eccle-
rofiterentur; se tamen a dicta constitutio-
e, monstrarent atque a partibus Iansenii
, præsertim in Gallia, starent; alii autem
oteftantes bullam hanc confutarent atque
erent; quam turpes grauesque sint errores,
romanus tueri ac publice confirmare non
que ita ipse de prauitate ecclesiæ suæ de-
ium. Ad ordinem horum scriptorum per-

ale de la nouuelle constitution du pape Clement XI.
e des reflexions morales sur le nouueau testa-
elodam. MDCCXIII. 8. cuius libelli duæ aliæ
entur tertiæque Amstelodam. MDCCXIV. 12.
nonitio de scripto *Deckeri*, contra *ideam* hanc

les saints peres sur les propositions condamnées
ution du 8. *septembr.* 1713. Amst. MDCCXIV. 12.
n est secunda editio libelli, sub titulo: *con-*
enitus en quatre colomnes, vbi ostenditur, ple-
sitiones, a pontifice romano damnatas, in mo-
um ecclesiæ legendas esse:

pour servir a l'examen de la constitution du
nouueau testament auec des reflexions morales,
MDCCXIV. 12.

Examen

ans MDCCXV. *tom.* 2. p. 653. *memoires de Treuoux*
p. 1575. *vnschuldige nachrichten*, 1716. p. 367.

chrichten, 1716. p. 838.

quoque locum habet, quæ de quiet
atque in Gallia propagata eſt. Belli
contra Michaelem de Molinos eiusqu
docerent, veram mentis quietem re
tum, quo iſte omnis commotionis ex
num; ſiue malum quid ei repræſe
huius opinionis defenſores dicti ſun
niſtæ ac nomina hæc acceperunt a
giſtro ſuo principali; qui autem erg
mentem monſtrarent atque auctoritat
cerent, vt iſti vexarentur, præcipue

Primum huc refero ſcripta, quæ
ſiæ huius illuſtrant; aut ſubſidia illius

*Die eigentliche beſchreibung des geg
in Italien, ſonderlich von dem anfan
quietiſmi vnd lebenslaufs des Molinos*, qu
TI BVRNETI *itineribus* adiuncta eſt;
gallice et italice; ſed etiam germanice
iit. Conſtat adpendix hæc epiſtolis,
memorationem de quietiſmo eiusque t

IO. BENEDICTI CARPZOVII diſſ
quietiſtarum, Lipſ. MDCLXXXVII. cuius

s et reflexions ſur la conſtitution vnigenitus, MDCCXVII. 12. qui libellus a DVPINIO ſcriptus efatione eius dicitur: *

au de la conſtitution de Clement XI. Amſtelodam. 12. qui titulus ab ipſo libro diſcrepare videtur, eo præcipue de pontificis romani imperio in ponitur deque illo in quinque colloquiis di-

terſement de la conſtitution, Amſtelodam. 12. ***

ı ſupplex coram Clemente XI. *pontifice maximo, onſtitutionis vnigenitus explicationem atque in- ſubmiſſe rogans*, Colon. MDCCXXXVI. 8. opuſcu- ria ac lectione dignum, cuius auctor celebris eſſe perhibetur quique defenſionem Ques- ıe doctrinæ, a Clemente XI. damnatæ, ex-

ution vnigenitus auec des remarques, Trai. ad XXXVII. 8. qui libellus præter admonitionem iem, complectitur conſtitutionem ipſam *vni-* e regione additæ ſunt propoſitiones Quesnel- eat, quo iure iſtæ damnatæ ſint. Singu- biunguntur adnotationes, e ſacro codice mis eccleſiæ chriſtianæ patribus compoſitæ, lii propoſitiones defendendas ac confirman-

ſa ſit atque iniqua conſtitutio *vnigenitus:* quam x romanus promulgatione illius ſibi atque ec- onſuluerit, noſtri quoque theologi oſtende- ierunt in lucem:

CXII *inclementia Clementis examinata, hoc eſt, is papæ* XI. *nuper aduerſus Quesnellii obſeruatio- nes*

ıchrichten, 1717. p. 863.
. p. 324.
: bibliothec part. 3. p. 265.
ılten vnd neuen theologiſchen ſachen, 1746. p. 1008.
eruditor. ſupplementor. tom. IV. p. 356.

MOLINOSIVS operam dedit n
solum multa recte cognouit, quæ ve
postulat; sed ipse etiam sanctiores a
est. Quum Romæ esset, scripsit: *ma*
libellum istum, ex quo natæ sunt c
lantur, quietisticæ. Postquam is c
a multis eorumque nonnullis, qui i
sitorum, adprobatus esset, primam
italica Rom. MDCLXXV. testimonia h
atque ita se commendauit, vt intra
vigesies et quod excedit, litteris
opusculum hoc reddidit AVG. HER
ac sub titulo: *manuductio spiritualis*
de quotidiana communione, Lips. MD
Idem prodiit germanice, inscriptu
weiser, cum vita Molinosii, Franco
MDCCXXXII. 12. gallice MDCL
Roterodam. eodem anno. Inter is
ma ac nomine eminent: 1) PETR
TRVCCI, qui præter alia monim
mysticas, italice scriptas atque in ling
uersas ac sub titulo: *kurtze geistliche*
cura *Gottfr. Arnoldi* editas: ** 2)

:t, canones concilii arausicani, tempore Leonis I. .ec non Augustini, Prosperi aquitanici et Fulinam, a pontificibus romanis publice adpronnasse :*

)B. FRIDERICI IENICHEN *historia et exa- ementis* XI. *pontificis romani, contra nouum testa- Quesnellii emissæ*, Lipſ. MDCCXIV. quæ disserta- historici; et polemici argumenti est, eam iam monimenta historica controuersiæ quesnellia- ıoraui :

NCISCI BVDDEI *dissertatio de pelagianismo, omana per bullam anti-quesnellianam, die* VIII. 'CCXIII. *a Clemente* XI. *romano pontifice promul- npbante*, Ien. MDCCXIV.** ac *defensio doctrinæ · omnibus concedenda scripturæ sacræ lectione, oc- ınti-quesnellianæ*, Ien. MDCCXV.*** quam dispu- :em non BVDDEVS; sed CHRISTIANVS LOE- cripsit ac præsidio istius munitus, publice de-

II CHLADENII *examina doctrinæ quesnellianæ cante:* de *ecclesia eiusque membris, capite, no- ıtis, bulla papali condemnatæ*, quæ tribus dis- s, Vitemberg. MDCCXVI. MDCCXVII. MDCCXVIII.

.. DIETERICI KOCHII *adnotationes euange- ntis* XI. *bullam*, Helmstad. MCCCXVI.

ınocentiæ quesnellianæ, P. Quesnellio, meliora in ibus suis in nouum testamentum auctoritate illu- Galliæ episcoporum inter suos docenti; sed ob ista a mato, demum in ipsa romanæ curiæ cynosura, id canonico quæsitum, examinatum et inuentum, XCCXVIII. 4. quo scripto, sine auctoris nomi-

 ne

·) ıı.

lehten, 1714. p. 655. IENICHEN *historia et exa- it* XI. p. 60.

eiusdem *miscellanea sacra part.* II. p. I.

ı *miscellan. sacr. part.* III. p. 281.

mysticorum quietismo contemplatiuo,
ungs-ruhe, welche Michael de Molino
neuen zu introduciren gesucht, Geda
IO. WOLFGANG. IAEGERVS in diss
examen quietismi; siue quietis mystica

§. XIX.

QVVM quietismus in Italia exsti
latus ille est in Galliam ibique con
citauit atque occasionem dedit varii
sputata sunt, ea generatim quidem
sticam, ab aliis laudatam; ab aliis
spectant; nonnulla tamen illius cap
sceptationes venerunt, de quiete a
quæ falsa ac fanatica: de amore de
paratus esse debeat, vt plane nullam
ciis diuinis ac felicitate nostra habe
quam purus æstimandus sit.

Caussa motuum quietisticorum in
stitit illustris femina IO. MAR. BOV
THE GVION. Postquam magistro
COMBE, cuius nomen inter recentio
tum est, cuiusque exstat: *analysis ora*
ueta MDCCXI. 12. iterum edita, vsa es

it, canones concilii arausicani, tempore Leonis I. iec non Augustini, Prosperi aquitanici et Ful-inam, a pontificibus romanis publice adpro-nnasse: *

OB. FRIDERICI IENICHEN *historia et exa-lementis* XI. *pontificis romani, contra nouum testa-Quesnellii emissæ*, Lips. MDCCXIV. quæ disserta-historici; et polemici argumenti est, eam iam monimenta historica controuersiæ quesnellia-loraui:

NCISCI BVDDEI *dissertatio de pelagianismo, omana per bullam anti-quesnellianam, die* VIII. CCXIII. *a Clemente* XI. *romano pontifice promul-mphante*, Ien. MDCCXIV. ** ac *defensio doctrinæ omnibus concedenda scripturæ sacræ lectione, oc-nti-quesnellianæ*, Ien. MDCCXV. *** quam dispu-tem non BVDDEVS; sed CHRISTIANVS LOE-scripsit ac præsidio istius munitus, publice de-

II CHLADENII *examina doctrinæ quesnellianæ cante:* de *ecclesia eiusque membris, capite, no-tis, bulla papali condemnatæ*, quæ tribus dis-s, Vitemberg. MDCCXVI. MDCCXVII. MDCCXVIII.

. DIETERICI KOCHII *adnotationes euange-ntis* XI. *bullam*, Helmstad. MCCCXVI.

nocentia quesnellianæ, P. Quesnellio, meliora in ibus suis in nouum testamentum auctoritate illu-Galliæ episcoporum inter suos docenti; sed ob ista a mato, demum in ipsa romanæ curiæ cynosura, id canonico quæsitum, examinatum et inuentum, CCXVIII. 4. quo scripto, sine auctoris nomi-

 ne

nachrichten, 1714. p. 655. IENICHEN *historia et exa-Clementis* XI. p. 60.
ata est in eiusdem *miscellanea sacra part.* II. p. I.
in eiusdem miscellan. sacr. part. III. p. 281.

tis humanæ repugnant ac veram
nem: omnes animi ſanctiores adſ
ob rem multi ei aduerſati ſunt ac ſt
id contulerunt, vt illius atque alior
ſticorum ſententias confutarent at
trocinium Guioniæ ſuſcepit FRANC
DE LA MOTTHE FENELON atque
ſarios, qui præcipue contra opinion
puro pugnarunt. Edidit is: *explic*
ſaints ſur la vie interieure, Pariſ. MD
mam editionem aliæ ſequutæ ſunt,
declaratione nonnullorum Galliæ pı
randa, ac epiſtolis quibusdam Fenel
gis ad pontificem romanum, Amſte
prodiit.* Nec ſolum opuſculum h
ptum eſt; ſed etiam in alias linguas
placita ſanctorum explicata, Francof.
cam ſub inſcriptione: *lehrſatze*
MDCXCIX. 8. anglicam, belgicam,
Princeps illius argumentum ſpectat
quumque Fenelonius illum in purui
uidat, eum tantum purum eſſe ſtatu
vlla propria felicitate, ſiue ea ſit hui

RI LANGVETI, episcopi suessionensis, *lettres* *nteriette de la constitution vnigenitus au futur con-*, MDCCXIX. fol.

§. X.

animi in diuersas sententias de constitu-*itus* distracti essent, bulla hæc et fautores duersarios. Illi non solum contenderunt, c simpliciter recipiendam ac pontificis ro-itatem tuendam esse; sed eamdem quoque ac studia sua in eo posuerunt, vt mon-stitutionem hanc haud quidquam comple-eritati, atque æquitati aduersetur. Com-satis scripta, pro ista composita atque in, cuius generis sunt:

les 101. propositions, tirées des reflexions morales snel sur chaque verset du nouueau testament, 8.

on pastorale de monseigneur l'archeueque duc. de clergé et au peuple de son diœcese en forme de Camerac. MDCCXIV.

defense de la constitution de notre saint pere tant condamnation du nouueau testament du pe- ou l'on démontre l'hereticité de plusieurs, et la utes les cent et vne propositions, extraités du me- testament et condamnées par notre saint pere le t XI. et ensuite par toute l'eglise, Lugdun. *.

i domini nostri, domini Clementis papæ XI. con- nitus, theologice propugnata, quod opus Romæ fol. prodire cœpit:

ISC. HERZIGII *propositiones Quesnellii, a bullam iustissime damnatæ et vna cum bulla legi- umdem propositionum sensu edita*, MDCCXVIII. ris publici fecit: *Calumnum Iansenii, Augustino ppositum:* **

ANSEL-

Treuoux MDCCXV. *septembr.* p. 1501.
brichten, 1718. p. 325.

in tuto, *sur la charité*, 8. *réponse a*
de Meaux intitulé: quæstiuncula, 8.
mr. l'archeu. de Cambray contre mr.
et 12. Contra scriptum hoc, quu
gasset: *réponse aux préiugez décisifs*,
FENELONIVS defendit se in *lettre*
l'eueque de Meaux a l'ouurage intitulé
atque emisit quoque in lucem: *les pr*
liure des maximes des saints iustifiées
fortes des saints auteurs, 12. Quæ p
monimenta quamuis ad vsum publi
nondum tamen controuersiæ finis fa
perrexit, contra aduersarium pugnar
cit: *relation sur le quietisme*, Paris. MI
MDCXCVIII. 12. quæ italice quoque
FENELONIVS: *réponse a l'ecrit de*
relation sur le quietisme, 12. hæcqu
emendata, iterum prodiit Bruxell
BOSSVETVS scripsit: *remarques sur l*
de Cambray a la relation sur le quietism
et Bruxell. MDCXCVIII. 12. * ac FE

2. auctore abbate DE MARGON :* GEORGII LLII *admiranda ianſeniſmi*, Braunsberg.
** FORTVNATI A BRIXIA *Cornelii Ianſenii medicinali gratia chriſti redemtoris, methodice ex-theologice confutatum*, Brix. MDCCLII. 8.

§. XI.

ontra conſtitutionem *vnigenitus* egerunt, ea ſe diffefunt, vt alii, licet doctrinam eccle-rofiterentur; ſe tamen a dicta conſtitutio-e, monſtrarent atque a partibus Ianſenii i, præſertim in Gallia, ſtarent; alii autem oteſtantes bullam hanc confutarent atque erent, quam turpes grauesque ſint errores, romanus tueri ac publice confirmare non que ita ipſe de prauitate eccleſiæ ſuæ de-ium. Ad ordinem horum ſcriptorum per-

ale de la nouuelle conſtitution du pape Clement XI. *e des reflexions morales ſur le nouueau teſta-* elodam. MDCCXIII. 8. cuius libelli duæ aliæ bentur tertiæque Amſtelodam. MDCCXIV. 12. nonitio de ſcripto *Deckeri*, contra *ideam* hanc

des ſaints peres ſur les propoſitions condamnees ution du 8. *ſeptembr*. 1713. Amſt. MDCCXIV. 12. m eſt ſecunda editio libelli, ſub titulo: *con-enitus en quatre colomnes*, vbi oſtenditur, ple-ſitiones, a pontifice romano damnatas, in mo-um eccleſiæ legendas eſſe:

pour ſeruir a l'examen de la conſtitution du nouueau teſtament auec des reflexions morales, MDCCXIV. 12.

Examen

vans MDCCXV. *tom.* 2. p. 653. *memoires de Treuoux* p. 1575. *vnſchuldige nachrichten*, 1716. p. 367.
achrichten, 1716. p. 838.

mienſis ad quemdam doctorem ſorbonna meldenſis ſententiam de caritate: epiſtol dam louanienſis ad doctorem ſorbonnæ, tum archiepiſcopi pariſienſis ad inſtructi contra illuſiones falſorum myſticorum ac *dam Flandriæ ad amicum quemdam pa batur, archiepiſcopum cameracenſem iniq adcuſari.* Tres hæ epiſtolæ, gallica l dii MDCXCVIII. 8. editæ ſunt.* Add NANDI HELFRICI LICHTSCHEII *falſi circa amorem purum, nuper in ca epiſcopi cameracenſis adcuſatum, antebi propoſitum*, Lipſ. MDCXCIX. 8. quo lil Geulingium de amore dei puro cun re, ** eumque confutat; *** prætere protulit: *intereſſe veritatis in cauſſa cameracenſis, per bullam pontificiam n* anno. Nec omittenda eſt GEOI FEVERLINI diſſertatio de *amore ſubtili nimis myſticorum commento*, Alt

---

* *acta eruditor.* MDCXCIX. p. 20. 22. 24.
** [illegible]

reflexions sur la constitution vnigenitus, :XVII. 12. qui libellus a DVPINIO scriptus ɔne eius dicitur: *

: la constitution de Clement XI. Amstelodam. ɔui titulus ab ipso libro discrepare videtur, præcipue de pontificis romani imperio in .tur deque illo in quinque colloquiis di-

nent de la constitution, Amstelodam. ***

ɔplex coram Clemente XI. *pontifice maximo, tutionis vnigenitus explicationem atque in- iisse rogans*, Colon. MDCCXXXVI. 8. opuscu- ac lectione dignum, cuius auctor celebris è perhibetur quique defensionem Ques- octrinæ, a Clemente XI. damnatæ, ex-

n vnigenitus auec des remarques, Trai. ad ⟨VII. 8. qui libellus præter admonitionem , complectitur constitutionem ipsam *vni-* egione additæ sunt propositiones Quesnel- , quo iure istæ damnatæ sint. Singu- ıguntur adnotationes, e sacro codice ecclesiæ christianæ patribus compositæ, propositiones defendendas ac confirman-

it atque iniqua constitutio *vnigenitus:* quam ɔmanus promulgatione illius sibi atque ec- ıluerit, nostri quoque theologi ostende- ınt in lucem:

: I *inclementia Clementis examinata, hoc est, ɔapæ* XI. *nuper aduersus Quesnellii obseruatio- nes*

ichten, 1717. p. 863.
324.
liothec part. 3. p. 265.
: *vnd neuen theologischen sachen*, 1746. p. 1008.
ditor. supplementor. tom. IV. p. 356.

années depuis 1668. Colon. MDCXC.
enses epistolam ad *denunciationem p*
NICO BOVHVRSIO, ediderunt ac l
da iam lucem adspexisset; dissimul
scire. Epistolam hanc duæ aliæ se
sub titulo: *sentimens des iesuites to*
phique, Parisiis in conspectum orl
Rationem, a louaniensium instituto
ierant, in caussa hac versandi, ac
uionensis non tantum omiserunt; se
improbarunt: immo exsecrati sunt.
DVS de candore illorum ac quia cre
ra alia, quæ istis obiicere posset, iu
sieme denonciation de la nouuelle here
que, MDCXC. 12.** huicque accesser
cinquieme denonciation ceter. * eoden
tem contra Bourhusium prodiit: *le*
iesuites touchant le peché philosophique,
tis 10. SEGERVS composuit: *apolog*
suitis belgis, præsertim professoribus t
de hæresi postulatis in materia de pecca
sus sycophantam gallum, iansieniani ve
atque alius diuulgauit librum ins

morum e critico, MDCCXLIV. 4.
Oppositæ ei sunt a fautoribus erron
mine duæ commentationes: altera:
probabilistarum ad patrem Dan. Con
MDCCXLIV. 8. altera: *auuertenze con*
probabilismo, Einsidel. MDCCXLIV. L
futauit IOSEPHVS TORELLIVS ac
persona, edidit: de *principe gulæ inc*
dio dialogos duos anonymi auctoris, (
quo etiam scriptum fuisse: *dialogum*
rumque regula inter Laymannum et
tempore in lucem editum, credibile

III. accessit nostra ætate contentio
tionibus. Floruit seculo superioi
AGREDANA, abbatissa hispanica, ex
composuit librum, inscriptum: *ciui*
pius editus atque in alias linguas trar
ctitur is oracula, quæ illi a virgine
et ipsa; et monachi franciscani, patr
bant: immo et nunc contendunt; qı
aperte falsa ac religioni christianæ ad
ter pontificios, inprimis dominicani
esse proscribendum; nec dubitarunt,

it, canones concilii arauficani, tempore Leonis I.
iec non Auguftini, Profperi aquitanici et Ful-
:inam, a pontificibus romanis publice adpro-
nnaffe:*

OB. FRIDERICI IENICHEN *hiftoria et exa-*
lementis XI. *pontificis romani, contra nouum tefta-*
Quesnellii emiffa, Lipf. MDCCXIV. quæ differta-
: hiftorici; et polemici argumenti eft, eam iam
monimenta hiftorica controuerfiæ quesnellia-
ıoraui:

ıNCISCI BVDDEI *differtatio de pelagianifmo,*
romana per bullam anti-quesnellianam, die VIII.
)CCXIII. *a Clemente* XI. *romano pontifice promul-*
mphante, Ien. MDCCXIV.** ac *defenfio doctrinæ*
e omnibus concedenda fcripturæ facræ lectione, oc-
anti-quesnellianæ, Ien. MDCCXV.*** quam difpu-
tem non BVDDEVS; fed CHRISTIANVS LOE-
fcripfit ac præfidio iftius munitus, publice de-

ŃI CHLADENII *examina doctrinæ quesnellianæ*
:cante: de *ecclefia eiusque membris, capite, no-*
utis, bulla papali condemnatæ, quæ tribus dif-
s, Vitemberg. MDCCXVI. MDCCXVII. MDCCXVIII.

L. DIETERICI KOCHII *adnotationes euange-*
entis XI. *bullam*, Helmftad. MCCCXVI.

nnocentia quesnelliana, P. Quesnellio, meliora in
ibus fuis in nouum teftamentum auctoritate illu-
Galliæ epifcoporum inter fuos docenti; fed ob ifta a
nato, demum in ipfa romanæ curiæ cynofura, id
: canonico quæfitum, examinatum et inuentum,
DCCXVIII. 4. quo fcripto, fine auctoris nomi-
Qqq 2 ne

nachrichten, 1714. p. 655. IENICHEN *hiftoria et exa-*
Clementis XI. p. 60.
:ata eft in eiusdem *mifcellanea facra part.* II. p. I.
ı in eiusdem *mifcellan. facr. part.* III. p. 281.

faii
auril
nos
res, pat
parl
loci
quibus
parlar
addr
pre
tine
et la
le pe
distin
rmées
ration d
CCLIII.
relle
tour
oriqu
union
us:

XI.

doiuent empecher de permettre cette publication, jua prætereo, ne in recensendis scriptis conle bulla *vnigenitus* excitatæ, iusto longior sim. *

§. XII.

quod recentissima ætate in Gallia inter ıe alios viros sacri ordinis ac suprema ma:ollegia, parlamenta dicta, exortum est, sferendam esse in bullam *vnigenitus*, non istimatur. Quamuis enim de variis quægna animorum contentione sit disceptatum; en earum fuit, num moribundo sacramenganda, qui non producere possit tales litpresbyteri scribunt iisque fidem faciunt, nfessionem edidisse, quæque non alii, nisi , qui se bullam amplecti, declarauerit, nec , vt nonnulli presbyteri cum in ciuitate ım in aliis prouinciarum gallicarum vrbidis sacramenta, ab iisdem expetita, ideo :nt, quia dictas litteras confessionis haud ponere illisque confirmare potuerint, se , qui bullæ se subiicerent. Res delata est s ciuiles ac parlamenta, quæ plane iniuıdicarunt, eam ob caussam homines a sanouere, quoniam ad bullam clementinam haud adduci potuerint, istosque, quum :is e vita abiissent, veluti impios ac sepul;nos declarare. Præsules contra, qui pro :, postularunt obsequium erga mandata sua ionem contra parlamenta fecerunt, quod :nt, de rebus ecclesiasticis sententias ferre ıs sacri imminuere.

 Magnus

* Potgieter, amstelodamensis, Wytmans, hagiensis, et ltraiectinus, singulares catalogos librorum, qui ad nem *vnigenitus* spectant, ediderunt eosdemque, quum gine controuersiæ cœpti essent, continuarunt. Quin exhibentur in *den vnschuldigen nachrichten*, 1715. 19.

dordracena damnata eſt; fuerunt tam
rentur ac diſſeminarent. Superiori ten
Theodorus Beza, Guil. Whitakeru
rus, Ioannes Maccouius, Gisbert
num autem illis ipſe Io. Caluinus
eo diſputari ſolet idque alii adfirma
Inter recentiores pro dogmate hoc
LIPPVS NAVDAEVS in libro, cu
ſouueraine perfection de dieu dans le
parfaite integrité de l'écriture priſe a
formez, defendue par la droite raiſon
ctions du manicheiſme, repandues dan
Amſtelodam. MDCCVIII. 8. Conſtat
rum priori dimicat non ſolum co
opinionem de origine mali; ſed eti
TII *examen theologiæ bæliana;* po
cum temeritate atque impudentia p
riorum propugnat. Duo principia
rum, deum tam abſolute perfectum
debeat atque omnia faciat tantum e
et in gloriam ſuam: alterum, ea, c
perfectioni diuinæ conueniant, ipſi
que de iſtis neutiquam iudicare poſ

æ controuerfiæ de facramentis lucem adferunt, caussa me illius mentionem fecisse, existimo. erea: *auis salutaire a nosseigneurs les archeueques, autres ecclesiastiques de l'assemblée du clergé,* 3. In Germania de hac re commentati sunt: IACOB. BAVMGARTENIVS et CHRIST. FAFFIVS: ille in *der abhandlung von den frey- irche von Franckreich*, Hal. MDCCLII. quæ com- 'anslata fuit in linguam gallicam: hic in *oratio- nti, quæ inter parlamentum et clerum gallicanum ntrouersia*, Giess. MDCCLVI. 4. *

§. XIIII.

itrouersia de constitutione *vnigenitus* aliæ primis de miraculis Francisci Parisii, quæ, es ad sepulcrum eius confluxerint, a deo e, multorum fuit persuasio, Stetit Parisius nstanter ab illorum partibus, qui Clementis iecerunt atque ad vniuersum prouocarunt ;am ob rem iansenistæ ac qui bullæ sub- ebant, lætitia elati, clamarunt, bullam fa- ipso per miracula ista condemnari. Mul- ; prodierunt, ita inter se diuersi, vt in aliis oppugnata: in aliis defensa fuerint.

riis argumentis disputatum est: videlicet de aculorum veritate, quam alii adfirmarunt: t: de illorum vsu, num iansenistæ ac consti- *genitus* aduersarii præsidium quoddam in illis c ne? de qua quæstione sententiæ itidem di- unt: de miraculis generatim, num ex illis ar- pro veritate religionis christianæ sit sumen- iam nonnulli ad illud infringendum ad Parisii ouocarunt. Inter commentationes, quæ hac erunt, præcipuæ sunt:

les miracles operés sur le tombeau de mr. de Paris, . et MDCCXXXV. tribus voluminibus, quæ col- osita est a defensore horum miraculorum:

ei *compendium historiæ ecclesiasticæ recentissimæ* p. 315. seq.

intercesserunt , *vindicatur* , Calel
Mox ea belgice versa cura *Arn. He*
fatione *Io. van den Honert* instruc
ta est maxime IO. LAVRENT.
tioni de auctoritate concilii dordracen
IO. HALESII *historiæ concilii do*
Hamburg. MDCCXXIV. 8. latine edi
me commemorata fuit; hanc auter
Vitus oppugnauit, supralapsariorum
confessus est; sed etiam operam
illam stabiliret atque aliis persuade
supralapsarium. Lutheranos atque
riis aduersari, iudicauit, criminatio
est scribendi genere acerbiori atqu
immo decoro longe remoto. Ita
commendaret; vt inter ipsos reform
tandi rationem, a Vito adhibitam,
existimarent, minus decere, cum
tis experte, congredi. In quibusd
ritas iustasque expertus est censuras
sus illum: 1) ANTONII DRAESI

haud tulerit, quælibet pars oblata occa-
:, opiniones suas proponendi ac pro iis

na hæc dicuntur controuersiæ de *auxiliis gra-*
m iesuitæ in opere conuersionis tantum auxi-
s siue gratiam, vti adpellatur, cooperantem,
Orta illa maxime sunt, postquam LVDOVICVS
pus, antea memoratum, de *concordia liberi ar-*
ratiæ donis, in lucem emiserat. In eo enim
e vires supra gratiam extulisset, oppugnarunt
icani; iesuitæ autem haud quidquam neglige-
ad auctoritatem eius tuendam valere, opina-
de re vehementes motus excitati sunt hique
r, Romæ congregationes, quæ *congregationes*
ratiæ diuinæ vocari solent, institutæ sunt, ea-
II. a Clemente VIII. ab anno MDXCVII. vsque ad
m ab eodem pontifice LXVIII. ab anno MDCII.
postea quoque a Paullo V. Quæ in conuen-
ı ac decreta sunt, ea quæuis pars pro se inter-
: ad caussam suam trahere voluit, dominica-
tibus, iesuitas in illis damnatos esse; iesuitis
egantibus, id quod nouas turbas peperit atque
ræbuit, opera historica componendi. Inter
ontrouersiæ huius prodierunt:

INI LE BLANC *historia congregationum de*
e gratia, sub summis pontificibus Clemente VIII.
libri quatuor, quibus etiam data opera confutan-
r huius historiæ deprauatores; maxime vero
gallice inscripti: remontrance a m. l'arche-
ims, sur son ordonnance du 15. iuillet 1697.
ides aduersus inan ... *leodiensis argutias*
ouan. MDCC. fol. ... *Augustini le Blanc*
ac sub ... ITHVM SER-
nnom, co IACOB ... Paullo post
latere, no ... adie-
Q99

... *sauans*
... *histoire* ...
... p. 337. ... mai. p. 586 ...

alios, ſupra a me laudatos, ſuſcepiſſe

II. *Infralapſarii;* ſiue *ſublapſarii*
abſolutum de hominum ſalute ac
tum de lapſu humano permittendo
ſupralapſariis omnino diſcrepant, m
torum, quo alterum prius eſt: alte
tur id ipſi infralapſarii ac repugnan
oſtendit, horum errorem multo gra
lorum. In cenſu infralapſariorum
reformati, decretis concilii dordra
ſcripta ſupra percenſui:

III. *Vniuerſaliſtæ hypothetici* vn
gratiam defendunt atque adfirmant
homines ſalutis æternæ participes
luntatem hanc cum conditione coniu
fide amplectantur, atque addunt, d
fidem, qua felicitas ſempiterna imp
ex his colligendum eſt, eos videri m

haud tulerit, quælibet pars oblata occa-
:, opiniones suas proponendi ac pro iis

ina hæc dicuntur controuersiæ de *auxiliis gra-*
m iesuitæ in opere conuersionis tantum auxi-
s siue gratiam, vti adpellatur, cooperantem,
Orta illa maxime sunt, postquam LVDOVICVS
pus, antea memoratum, de *concordia liberi ar-*
ratia donis, in lucem emiserat. In eo enim
æ vires supra gratiam extulisset, oppugnarunt
icani; iesuitæ autem haud quidquam neglige-
ad auctoritatem eius tuendam valere, opina-
de re vehementes motus excitati sunt hique
ır, Romæ congregationes, quæ *congregationes*
ratiæ diuinæ vocari solent, institutæ sunt, ea-
II. a Clemente VIII. ab anno MDXCVII. vsque ad
m ab eodem pontifice LXVIII. ab anno MDCII.
postea quoque a Paullo V. Quæ in conuen-
ı ac decreta sunt, ea quæuis pars pro se inter-
: ad caussam suam trahere voluit, dominica-
ıtibus, iesuitas in illis damnatos esse; iesuitis
egantibus, id quod nouas turbas peperit atque
ıræbuit, opera historica componendi. Inter
:ontrouersiæ huius prodierunt:
INI LE BLANC *historiæ congregationum de*
æ gratiæ, sub summis pontificibus Clemente VIII.
libri quatuor, quibus etiam data opera confutan-
s huius historiæ deprauatores; maxime vero
, *gallice inscripti:* remontrance a m. l'arche-
ims, sur son ordonnance du 15. iuillet 1697.
ides aduersus inanes epistolæ leodiensis argutias
ouan. MDCC. fol.* Nomen *Augustini le Blanc*
ac sub eo IACOBVM HYACINTHVM SER-
:anum, latere, notum est. ** Paullo post
Qqq 5 adie-

ım MDCC. p. 337. *histoire des ouurages des sauans*
p. 395.
l des sauans MDCCII. *mai.* p. 516. BERNARDI *nou-*
republique des lettres MDCCII. *sept.* p. 243. BEVMAN-
NI

MDCXLIX. 4. sub nomine autem *Greg*
Pamphilum Centinium de specimine ,
Amyraldi aduersus exercitationes Frid
tia vniuersali iudicium, Lugdun. Bat
auctoris verum nomen esse GEORGI
viri referunt.*** Non memoratos t
aduersarios Amyraldus expertus est.
sunt: I.) PETRVS MOLINAEVS, q
gnæ dedit atque in lucem protulit :
de messieurs Amyraut et Testard, *to*
et les points, *qui en dependent*, Am
eclaircissement des controuerses salmur
doctrine des eglises reformées sur ,
crets de dieu, *l'efficace de la mort de*
selle, *l'impuissance a se conuertir et* ,
Lugdun. Batau. MDCXLVIII. 8. *iudic*
aduersus Fridericum Spanhemium libr
misericordia, *sapientia et iustitia*, Rc
II.) IO. HENRIC. HEIDEGGERVS,
lam consensus beluecticam Amyraldo
hypothetico opposuit; sed eumdem

r *et reflexions sur la constitution vnigenitus*, IDCCXVII. 12. qui libellus a DVPINIO scriptus ꞉fatione eius dicitur: *

au de la constitution de Clement XI. Amstelodam. 12. qui titulus ab ipso libro discrepare videtur, eo praecipue de pontificis romani imperio in ponitur deque illo in quinque colloquiis di-

uersement de la constitution, Amstelodam. 12. ***

ι *supplex coram Clemente* XI. *pontifice maximo*, *'onstitutionis vnigenitus explicationem atque in-submisse rogans*, Colon. MDCCXXXVI. 8. opuscu-ıria ac lectione dignum, cuius auctor celebris ; esse perhibetur quique defensionem Ques-ıe doctrinae, a Clemente XI. damnatae, ex-

ution vnigenitus auec des remarques, Trai. ad :XXXVII. 8. qui libellus praeter admonitionem ıem, complectitur constitutionem ipsam *vni-* : e regione additae sunt propositiones Quesnel-reat, quo iure istae damnatae sint. Singu-biunguntur adnotationes, e sacro codice mis ecclesiae christianae patribus compositae, lii propositiones defendendas ac confirman-

lsa sit atque iniqua constitutio *vnigenitus:* quam ex romanus promulgatione illius sibi atque ec-:onsuluerit, nostri quoque theologi ostende-lierunt in lucem:

CKII *inclementia Clementis examinata, hoc est*, *tis papae* XI. *nuper aduersus Quesnellii obseruatio-nes*

ıachrichten, 1717. p. 863.

ł. p. 324.

:e bibliothec part. 3. p. 265.

alten vnd neuen theologischen sachen, 1746. p. 1008.

. eruditor. supplementor. tom. IV. p. 356.

IV. *Vniuersalistæ absoluti* reiiciunt
cretum absolutum; siue id, in quo n
fidei habetur, ac statuunt, et gratiam;
et vocationem ad omnes spectare: me
cacia esse: homines damnari, quod fi
expertes: fidem ipsam a prædestinati
dam esse. Sed tamen negant, fidem p
cur deus velit, vt quis salutem æterna
tantque, prædestinationem esse decret
bus tantum quibusdam danda, hancqu
a prima sua caussa, originem trahere,
vniuersalis sit, neminem conuerti. Al
in re mitiores se præbeant, docent, d
nibus gratiam offerre, quæ ad eorum
lutem sufficiat; quum autem præuide
tiæ huic repugnaturos esse, decreuisse
tribuere, per quam illi non possint
atque ad sedem sempiternæ felicita
tiunt theologi marchici et hassiaci, atq

---

* [illegible]

erry, inter dominicanos THOMAS DE LEMOS,
opus historicum controuersiarum de auxiliis
æ reliquit. Quum ipse congregationibus de
iæ a Clemente VIII. et Paullo V. institutis, in-
um iesuitis disputaret, ea, quæ peracta sunt,
dauit ac volumen hoc, manu exaratum, vna
is huius monimentis, ad posteros transmisit
in conspectum orbis eruditi venit, hac in-
structum: *acta omnia congregationum ac dispu-
ua coram Clemente* VIII. *et Paullo* V. *summis pon-
t celebrata in caussa et controuersia illa magna
iuina gratia, quas disputationes ego F. Thomas
tem gratia adiutus sustinui contra plures ex so-
an.* MDCCII. fol. * Qui oblata occasione histo-
ionis huius illustrarunt, de illis taceo. **

odum scripta, a me nunc enarrata, ad histo-
gationum ac controuersiarum de auxiliis gra-
pertinent; ita etiam ea edita sunt, quibus
ani; tum iesuitæ pro sententiis suis pugna-
qui ex Dominici familia sunt ac Thomam ad-
gma suum de gratia defenderunt ac iesuita-
ismo restiterunt, quorum scripta, non pauca,
adduxi, iam memorasse sufficiat, inter
nagno studio, pelagianos errores confutandi,
nominis sibi comparasse IGNATIVM HYA-
AMATVM DE GRAVESON. Publicæ luci is
expo-

trouersiam de eius *historia congregationum* pertinent,
censentur in QVETIFII et ECHARDI *scriptor. ordinis
tom.* II. p. 803. sq.

I et ECHARDI *scriptor. ordin. prædicator. tom.* II.
nal des sauans MDCCII. *iul.* p. 58. *history of the works
ed* MDCCV. p. 451. et adde ANTONII *biblioth. hispan.*
. p. 335.

DEGGERVS *histor. papat.* p. 285. CAROLI *memorabil.
secul.* XVII. *libr.* I. *cap.*40. p.137. PFAFFIVS *speci-
iogmatic. de gratia et prædestinatione*, quod est in eius
ingenfibus part. I. p. 87. BVDDEVS dissertatione de
in ecclesia romana triumphante §. 17. sq. siue eiusdem
r. part. II. p. 30.

dæ ſingularem rationem Coccelus ir
geticæ nouam veluti faciem dedit;
vt iſta omnibus ſe commendaret; v
retur. Reprehenderunt inprimis ce
hermeneuticam, a Coccejo excogitata
pturæ ſacræ ſignificationibus, tam la
ficent omnia, quæ ſignificare poſſu
dium interpretationum typicarum.
admodum conſtat, Coccejus typos;
futurarum, non ſolum de chriſto; ſe
ſiæ noui teſtamenti inueniſſe, ſibi viſ
in toto veteri teſtamento, tamquam
eccleſiæ chriſtianæ faciem exhiberi: di
cleſiæ huius ad ſeptem periodos, quæ
apocalypticas deſignatæ ſint, retulit
ſtamenti vaticinia ad eas traxit. Imm
ticiniis, ſiue de chriſto; ſiue de eccl
explicandis iuſtum modum neglexit
mium eſt, a vera ſententia declinauit
cuiusdam futuræ rationes myſtice i
probant hoc Coccei atque illorum,

it, canones concilii arausicani, tempore Leonis I. iec non Augustini, Prosperi aquitanici et Ful- :inam, a pontificibus romanis publice adpro- nnasse :*

OB. FRIDERICI IENICHEN *historia et exa- lementis* XI. *pontificis romani, contra nouum testa- Quesnellii emissa*, Lips. MDCCXIV. quae disserta- : historici; et polemici argumenti est, eam iam monimenta historica controuersiae quesnellia- ioraui :

NCISCI BVDDEI *dissertatio de pelagianismo, romana per bullam anti-quesnellianam, die* VIII.)CCXIII. *a Clemente* XI. *romano pontifice promul- mphante*, Ien. MDCCXIV.** ac *defensio doctrinae omnibus concedenda scripturae sacrae lectione, oc- anti-quesnellianae*, Ien. MDCCXV.*** quam dispu- tem non BVDDEVS; sed CHRISTIANVS LOE- scripsit ac praesidio istius munitus, publice de-

VI CHLADENII *examina doctrinae quesnellianae icante:* de *ecclesia eiusque membris, capite, no- utis, bulla papali condemnata*, quae tribus dis- s, Vitemberg. MDCCXVI. MDCCXVII. MDCCXVIII.

L. DIETERICI KOCHII *adnotationes euange- entis* XI. *bullam*, Helmstad. MCCCXVI.

nnocentiae quesnellianae, P. Quesnellio, meliora in ibus suis in nouum testamentum auctoritate illu- Galliae episcoporum inter suos docenti; sed ob ista a nnato, demum in ipsa romanae curiae cynosura, id canonico quaesitum, examinatum et inuentum, DCCXVIII. 4. quo scripto, sine auctoris nomi- ne

nachrichten, 1714. p. 655. IENICHEN *historia et exa- Clementis* XI. p. 60.

lata est in eiusdem *miscellanea sacra part.* II. p. I.

i in eiusdem *miscellan. sacr. part.* III. p. 281.

ad decretum eijci, vt IONCOVRTIVS
beret, exhibuit istam in epistola gall
sias wallonicas Belgii exarauit ac Ha
edidit: *

II. ad *singularia dogmata:* 1) de *fœder*
duo genera esse: aliud ante lapsum i
aliud post lapsum; sque fœdus gratiæ
stitutas fuisse œconomias: primam a
rum vsque ad Mosen: secundam a
stum ac tertiam a christo vsque ad fin
recte tradidit. At vero de veteri tes
sententias, quas alii, vt falsas, non
Non solum iusto angustiores ter
menti posuit ac per illud tantum pe
tellexit; sed etiam ad statum illius co
quam par est, retulit. Existimauit er
testamenti nullas spirituales promissio
perpessos fuisse seruitutem. Speci
summa doctrinæ de fœdere et testamen
qui eum sequuti sunt, monimenta
MOMMAE de *varia conditione et statu*
ci œconomia patriarcharum et testamen
noui libri tres: FRANCISCI BVRMAN

tre, touchant les cultes, que les Chinois rendent a Confucius, a leur ancetres et a l'indole Chinhoan, ac *suite de l'histoire des differens sur les iesuites d'vne part et des missionaires des ordres de saint et de saint Francois de l'autre*, MDCXCIII. qui INALDO scripti, tomum sextum ac septimum *morale pratique des iesuites*, supra enarrati, con- quamuis auctor in eo id inprimis agat, vt cultum istum esse superstitiosum atque in ve- iniuriosum, quo Chinenses, ad religionem conuersi, Confucium ac maiores suos prose- disciplinæ, a christo præscriptæ, plane aduer- n in illo quoque habentur, quæ ad historiam huius pertinent:*.

cultus Sinensium; seu varia scripta de cultibus er vicarios apostolicos Gallos aliosque missionarios ietatis iesu controuersis, oblata Innocentio XII. mo et sacræ congregationi eminentissimorum car- imendæ huic caussæ præpositorum, adiuncta ad- orum patrum societatis iesu de eadem controuer- DCC.8.** quo anno secunda quoque pars operis t sub titulo: *continuatio historiæ cultus Sinen-* possunt:

æ rituum; seu ceremoniarum Sinensium, Romæ quæ complectuntur varia monimenta. In iis nt primum: *mandatum; siue edictum Caroli* rii apostolici fokiensis in regno Sinensium, CIII. promulgatum est, eo consilio, vt delegati perstitiosas modum intelligerent, in iis rite e ad cultum diuinum ac bonos mores perti- um: *quæsita in caussa rituum Sinensium super li Maigrot*, a cardinalibus, quibus res hæc ɔ XII. commissa erat, proposita: tertium: *æsita ista* ac quartum denique ipsum decretum . anno MDCCIV. publicatum.*** In actis his quum

iuersell. tom. XXIV. *part.* I. p. 94.

nouuelles de la republiqu. des lettres MDCXCIX. *de-* I. *acta eruditor.* MDCC. p. 173.

CXI p. 234.

iit: * 3) de *sabbatho*, quod primur
de quo contentio inter Cocceium a
est. Statuit Cocceius, legem sabbat
scriptam fuisse, idemque ABR. HEI
dissertatione de *sabbatho et die domin*
MDCLVIII. 12. Opinionem hanc post
SENIVS oppugnauerat atque aduersus
tationem de *decalogo et die sabbathi*
Rhen. MDCLVIII. 12. non solum HEI
sed scripsit etiam COCCEIVS: *indag*
thi, Lugdun. Batauor. MDCLVIII. 12.
noui testamenti, Lugdun. Batauor. M
NIVS, vt rationem moralem sabba
ret ac tueretur, ad publicum vsum
perpetua moralitate decalogi et speciatin
MDCLX. 12. ac *vindicias quarti pracep*
ad Rhen. MDCLXV. 4. Ad eum adit
BEEKIVS ac communem operam ad
aduersus Cocceium ac Heidanum def
In lucem emiserat librum de *sanctific*
diei dominicae; in eo autem vti de leg
morali, exposuerat; ita istum, post
Cocceio ac Heidano, iterum MDCLIX

;natus eſt in famoſo libro: *l'eſprit de mr. Ar-*
o auctor, ſiue is ſit Iurieus; ſiue alius, omni
t, quidquid ad famam eius proſcindendam in-
;, ſimulque in ieſuitarum mores apud Chinen-
ı adhibuit. Eodem tempore tomus ſecundus
le pratique des ieſuites in eruditorum conſpe-
c quoniam multorum atque in his ieſuitarum
uaſio erat, volumen hoc ab ARNALDO com-
ſe, ieſuitæ, quorum cauſſam licet antea agere
lium tamen erga eum ceperunt.
tore TELLIERO libellus ſub titulo: *defenſe*
chrétiens et des miſſionaires de la Chine, du
Indes, contre deux liures intituléz: la morale
ieſuites *et* l' eſprit de mr. Arnauld, Paris.
/II. MDCXCIV. 12. duobus voluminibus. *
vt hoſtibus ſuis reſiſteret, tertium ac ſequen-
ıri: *morale pratique des ieſuites* dedit iisque,
ac ſeptimo, quos antea adduxi, multa crimina
ıtarum in negotio conuerſionis Chinenſium
\c quoniam memoratus liber: *defenſe des*
'tiens, ceter. non ſolum Arnaldo; ſed etiam
tus erat, pro Iurieo; aut, vt nonnulli exiſti-
Iurieo in lucem emiſſus eſt liber inſcriptus:
ieſuites, Hag. comit. MDCLXXXIX. atque in
arum, in China geſtæ, reprehenſæ ſunt.
rs, malaccenſis epiſcopus, a ieſuitis, vti
tatus, diuulgauit: *querimoniam catholicam,*
ꝫaque cum in Iurieum; tum in Arnaldum,
imos hæreticos, vehementer inuectus eſt ac
ı flammis tradenda eſſe, iudicauit. Eam ob
DVS, vt exiſtimationi ſuæ conſuleret, libel-
ılici fecit, cuius inſcriptio eſt: *lettre de mr.*
eur de ſorbonne, a monſeigneur l' eueque de
ab Ildephonſo ſtrenue defendit.

ntio de Chinenſibus eosque ad deum conuer-
ræcipue inter ieſuitas ac dominicanos exor-
a eſt; ita vtrique omnem operam in cauſſa

vrages des ſauans MDCLXXXVII. p. 493.

busdam aliis quæſtionibus, poſtqu
ipſos epiſcopos diſſidium factum ſ
tionem venerunt: poteſtas epiſcopali
ſtratu ciuili accipiatur; nec ne? ius
gandi: conſecratio epiſcoporum ang

Quum in Anglia ſacrorum emen
porum munus, cum quibusdam aliis
relictum eſt hocque non ſolum diſci
presbyterianorum; ſed etiam acerri
perit, inprimis de eo: num epiſcopi
byteris iure diuino; nec ne? Alii p
gnarunt, in quorum cenſu ſunt: IAC
opuſculum edidit de *epiſcoporum et me*
lingua anglicana, Oxon. MDCXLI. 4. ac
HENRICVS HAMMONDVS in *diſſert*
bus epiſcopatus iura ex ſacris ſcripturi
tate adſtruuntur, *contra ſententiam*
Londin. MDCLI. 4. atque in *vindiciis*
ſtrorum londinenſium, vtpote qui *ius di*
gelici in lucem emiſerant, Londin. M
BILSONVS, cuius liber exſtat de *perp*
bernatione, Londin. MDCXI. 4. IO. D
rituum ſanctæ eccleſiæ anglicanæ. *ex o*

pere le Tellier, Colon. MDCXCIX. quo anno italice quoque prodiit, et in *conformité des noises auec l'idololatrie grecque et romaine, pour firmation a l'apologie des dominicains*, Colon. uius etiam interpretatio italica exstat. Con-quia ecclesiam romanam, præsertim gallicam, ordo theologorum parisiensis, qui a sorbon-ibet, propositiones quasdam ex libris iesuita-me memoratis: *nouueaux memoires sur l'etat Chine: l'histoire de l'edit de l'empereur de la sur les ceremonies de la Chine*, excerptas cen-hæcque lucem vidit sub titulo: *censure de la ogie contre les propositions, extraites des liures ies de la Chine du pere le Comte et du pere le* ›o. 12. Aegre decretum hoc iesuitæ tule-rcesserunt; quo ipso autem non satis sibi con-m existimabant, diuulgarunt libellum: *censure ite a sorbonne*. Scriptum hoc plura alia se-Confirmatum est sorbonnæ iudicium in *re-docteur en theologie sur la protestation des ie-reponse au nouueau libelle des ces peres con-de sorbonne*; caussa autem iesuitarum acta opusculis, vti sunt: *reponse aux remarques tion du pere le Gobien*: aliud sub titulo: *censure publiée sous le nom de la faculté de is contre les liures intitulés: nouueaux me-*em: *iournal historique des assemblées tenues en condamner les memoires de la Chine*, cuius ipsum CAROL. GOBIENVM, perhibent, *acte de protestation des peres le Comte et le censure*, 12. Sunt tamen libelli quoque : in illis dominicani contra iesuitas defensi. habent: *refutation d'vne pretendue réponse : censure de quelques propositions des peres obien iesuites, refutée par les ecrits des domi-* hanc autem confutationem, *six lettres d'vn tion des assemblées de la faculté de theologie de sorbonne sur les opinions des iesuites touchant cultes et la morale des Chinois auec la censure*

ramentum fidei recuſent, nouosqu
epiſcopos, iuſte conſtitutos, referen
nionem inter iſtos atque epiſcopos,
bere. Periculum diſcidii vt tolleret, H
edidit: *anglicani noui ſchismatis reda*
tum ex hiſtoriis eccleſiaſticis, quo oſtendit
depoſitos, orthodoxi ſucceſſoris commun
giſſe, græce et latine ex codice manuſcri
In libello hoc Hodius ad publicum v
mentum ſcriptoris græci, qui vt ſchi
dicinam adferret, ex hiſtoria eccleſia
patriarchas, licet iſti de ſede ſua iniu
ſucceſſorum tamen ſuorum, dummo
næ addicti eſſent, communionem hau
gnatum eſt ſcriptum hoc a variis ac H
ſariis impoſitam eſſe neceſſitatem, exiſt
agendi, hancque in rem publicæ luc
ad amicum ſcriptam, in qua diſſeritur
canonum, qui fraudulenter omiſſi dicu
ſchiſma, anglice Oxon. MDCXCII. 4. **
ſam ſedium epiſcopalium, per iniuſtam;
poſitionem vacantium, deciſam, vbi trac
tulus: vindiciæ pro epiſcopis depoſitis

ꞏntur, quæ Longobardo repugnent. * Pro
lucem vidit: *copie d'vne lettre de mr. Maigrot*
ot du II. *ianuier* 1699. *recue a Paris en aout*
ꞏcipue contra LVDOVICI DE COMITIBVS
r l'etat present de la Chine, quem librum a fa-
ꞏensi haud differre, auctor contendit. Quem
i, CAROLVS GOBIENVS, strenuus patronus
arum, in certamine hoc arma sua pro istis ite-
it. Emisit enim ille; *lettres de quesques mis-*
la compagnie de iesus, ecrites de la Chine et des
tales, Paris. MDCCII. 12. ** litteras illas, quæ
tulo: *lettres edifiantes et curieuses ecrites des*
ngeres par quelques missionaires de la compagnie
dierunt et postea continuatæ sunt a GOBIENO,
atque aliis iesuitis, in multis voluminibus.
ꞏrum germanice lucem adspexerunt, inscripta:
lehr- als geistreiche briefe, schriften vnd reiss-
n von denen missionariis der gesellschaft iesu,
Stœcklino, August. Vindelicor. MDCCXXVIII. 8.
oque opus hoc prodire cœpit MDCCXIV. ***
ꞏnos defendendos scriptum compositum ac sub
e pour l'eglise de la Chine, MDCCII. 4. editum
ꞏtor *psalmum* XIX. ad iesuitas ita adcommodauit,
ꞏstringeret; quia autem scriptura sacra impie
ꞏmque ad ostendendas ingenii vires adhibuit,
est, illum a grauissimis viris reprehensum
ꞏsuitæ, vt rebus suis porro consulerent, iuris
runt: *breuem relationem eorum, quæ spectant*
nem Sinarum imperatoris Kam-hi, circa cæli,
uorum cultum, datam anno MDCC. *Accedunt*
ctissimorumque virorum et antiquissimæ traditio-
s, opera patrum societatis iesu, Pekini pro euan-
Rrr 4 *gelii*

nouuelles de la republique des lettres, april. p. 471.
CII. *februar.* p. 228.
CCIII. *ianuar.* p. 110. MDCCV. *ianuar.* p. 100. Recen-
oque *litteræ* hæ earumque diuersa volumina in ephe-
parisiensibus, treuoltinis atque aliis
nouuelles de la republique des lettres MDCCII. *septembr.*

sermonem sacrum sub titulo edidit:
in the christian church asserted, Londi
aducrsarium suum moderate quidem
contendit, potestatem, cum ordine sa
ex magistratu ciuili pendere: SAMV
stat: *a thorough examination of the fa*
lacious arguments aduanced against
priesthood and religion in a late pernici
tituled: the rights of the christian chu
qui liber colloquium exhibet: CAROI
Londin. MDCCVIII. 8. cum *Hickesii* pr
lio obiicit, eum argumenta scripti s
the rights of the christian church, ha
TISTII CONSTANTIS libro de *iur*
pote quem Spinozæ tribui, constat: a
protulit: *a dialogue between Timothy*
MDCCIX. 8. atque in colloquio hoc
Tindalium disputauit. Contra adue
voluit TINDALIVS atque ad vsum
a defence of the rights of the christian
tibus. Prior quæ WOTTONI *rights*
christian church asserted, opposita
MDCCVII. quumque Tindalii vterque

§. XVI.

ICANI non solum cum iesuitis de gratia di-
ero hominis arbitrio deque conuersione ac
ensium concertarunt; sed etiam cum fran-
immaculata conceptione beatæ virginis Ma-
controuersia hac de re acta fuit inter vtros-
n autem a pontificibus romanis decisa est; sed
i putarunt, si decretum silentii promulga-
es ordinis Francisci acri animo magnoque
ptionem immaculatam, veluti dogma fidei,
nediocre momentum habeat, defendunt.
ilia Dominici sunt, franciscanis resistunt
Mariam a matre sua sine peccato conceptam
turali in lucem editam esse; existimant tamen,
ngulari gratia ita purgatam fuisse, vt in omni
m in culpa praui cuiusdam actus fuerit;
legum diuinarum transierit. Vtraque igi-
o deflexit, quod verum est.

nta, quæ ad historiam controuersiæ huius lu-
nt, sequentia prodierunt:

WADDINGI *legatio Philippi* III, *et* IV. *regum*
l Paullum V. *et Gregorium* XV. *de finienda con-*
nmaculatæ conceptionis beatæ virginis Mariæ,
XXIV. fol. ex quo opere videndum est, quum
le conceptione Mariæ in Hispania esset vehe-
s Philippum III. et IV. legatos ad pontifices ro-
lum V. et Gregorium XV. misisse ac voluisse, vt
am de lite hac ferrent eamque componerent;
em haud impetrare potuerunt:

rso terrarum orbe, scriptorum calamo delineato, *tom.* II.
sqq. MAMMACHII *originum et antiquitatum christiana-*
II. p. 407. cuius syllabus translatus est in *die sam-*
nlten vnd neuen theologischen sachen, 1750. p. 620. et 1752.
FABRICII *salutari luce euangelii* p. 665. adde: BVD-
ertationem de *superstitioso mortuorum apud Chinenses*
eius *analectis historiæ philosophicæ* p. 261. horumque
m p. 25. sq. *die vnschuldige nachrichten*, 1715. p. 273.
ung in die religionsstreitigk. außer vnserer kirche part. I.
part. II. p. 971. sqq. WOLFIVM in *notis ad Casauboniana*,

patus iure diuino argumenta penitus ex
Londini anglice MDCCXII. 8. prodiit.
pta, ab vtraque parte composita, lu
adhuc acta fuerat, controuersiam in
duxerunt. Caussam episcoporum, qu
iusiurandum de munere deiecti f
HICKESIVS suscepit ac varia monime
adfirmare non dubitauit, Anglos, qui
tis haud praestiterint, in sacris publici
viros ordinis sacri sub nullius esse po
eos iure carere, episcopos a prouin
omnes homines, reges pariter ac ciu
clesiæ subiectos fuisse: vinculum, qu
ac statum ciuilem, tolli, si ista ab hoc
di plura dogmata eo consilio defendu
auctoritas augeatur ac reddatur stabi
est horum scriptorum atque in lucem
constitution of the catholick church and
quences of schism, MDCCXVI. 8.** au
omnia eius exempla sublata sunt, ho
buit WHITEKENNETO, edendi: *a f*
bishop of Carlisle, ceter. Londin. MD
Hickesii earumque argumenta exam

quoniam nonnulla, ad historiam contentionis huandam vtilia, exhibet.*

orum dogmaticorum ac polemicorum, quæ et ā; et dominicani pro sententia sua in lucem emimagnus numerus est. Inter franciscanos edideGIDIVS SCHIESEL *manuale confraternitatis imconceptionis deiparæ virginis Mariæ*, Vienn. ANDREAS PERVSINVS DE VVIANO *speculum tione beatæ virginis*, Patau. MDCXXVII. et *analyna conceptionis beatæ Mariæ*, Venet. MDCXXXIV. 4. VS BONITVS *elucidarium de conceptione inconvirginis gloriosæ*, Neapol. MDCVII. DAMIANVS NE libellum de *festiuitate solemnissima Hispali anno sexcentesimo decimo quinto, in conuentu sancti in honorem immaculatæ conceptionis beatæ Mariæ*, DCXVI. EVGENIVS MARTINELLVS *speculum, in et Thomæ sententia, quod beata virgo fuerit sine concepta*, Patau. MDCXXVIII. FRANCISCVS DE LO Velasco tractatum de *præseruatione virgiæ ab originali peccato*, Antwerp. MDCXLII. fol. SC. DE TORRES librum de *mysterio conceptionis æ Mariæ virginis*, Cæsaraugust. MDCXX. 10. SERibros quinque de *immaculata prorsusque pura sannperque virginis, genitricis dei, Mariæ conceptione*, MDCXXXV. fol. Præter hos, plures alii in eodem o ingenia sua exercuerunt;** quos autem silentio

---

historiam controuersiæ huius pertinent, ea quoque suppe-: SARPIVS *histor. concilii tridentin. libr.* II. p. 300. sqq. VS in *apologia pro virgine Maria libr.* I. *cap.* 4. sqq. *tom. er.* p. 607. HEIDEGGERVS *histor. papatus, period.* VII. p. 335. et in *disputationib. theologic. tom.* I. *dissertat.* 8. DIVS in *prolusionum marianarum prima, de Mariæ nomine, et conceptione*, Helmstad. MDCCXII. *die vnschuld. nachricht.* p. 207. 1718. p. 371. 1729. p. 694. adde *einleitung in die sstreitigkeiten ausser vnserer kirche, part.* I. p. 260. et . p. 950. sqq.

notitia eorum franciscanorum, qui immaculatam Mariæ tionem defenderunt, haurienda est ex WADDINGI *scris ordinis minorum*.

glicanam iusque iamima regiæ deten
tem effugere cenſuram aduerſarioru
non iurantibus alias non fauebant.
lum: *the layman's letter to the bish*
MDCCXVI. 4. cuius epiſtolæ RICI
auctorem eſſe, conſtat: *a modeſt enq*
uatiue of the bishop of Bangor, Lon
expoſtulatory letter to the bishop
MDCCXVII. 8. IOSEPHI SMITHI *ſom*
offerd to the lord bishop of Bangor, Lo
ac plura alia eiusmodi ſcripta. Cont
LEIVS per adductum librum excitat
auctæ fuerunt, quum orationem ſac
coram rege MDCCXVII. recitaſſet. E
glice ſub titulo: *the nature of the ki*
christ, ac gallice: *ſermon ſur le royat*
christ, * multumque ſe aulæ comme
tem collegium virorum ordinis ſac
tiam tulit ac ſtatuit, ſermonem hu
anglicanæ repugnare ac dignum eſſe,
quia HOADLEIVS in tutela aulæ erat
erunt optato euentu, ac ipſe ad cauſ
ceſſit cum contra aduerſarios memo

IO. DE MONTENIGRO, IO. DE MONTESONO, MAE, IO. DE TVRRECREMATA, PETRVS DE TIA atque alii.*

juam ad aliam controuersiam eiusque scripta me
l, merito disputationis, contra LVDOVICVM AN-
MVRATORIVM susceptæ, mentionem facio,
uæ ad locum hunc apte referri potest. In libro,
mindi Pritanii nomine de *ingeniorum mode-*
religionis negotio, primum Parisiis MDCCXIV. 4.
Coloniæ MDCCXV. 8. Francofurti MDCCXVI. 8.
DCCXXVII. edito, statuerat, ** quamuis opinio de
ne Mariæ, a labe naturali libera, ipsi pia videre-
re tamen, vt quis de illius veritate dubitet: im-
sentiat; eos autem recte in superstitionis suspi-
enire, qui voto solemni spondeant, pro tuenda
hac vitam animamque deponere. Ita Muratorius
iudicauerat remque ex vero æstimauerat. At
NCISCVS BORGIVS oppugnauit eum ac sub no-
didi Parthenotimi opposuit: *votum pro tuenda im-*
deiparæ conceptione, ab oppugnationibus Lamindi
vindicatum, MDCCXXIX. 4. MVRATORIVS bene
se tempus suum melioribus laboribus; quam
, consecrare posse ideoque per plures annos ta-
ndem otium nactus, libellum de *superstitione vi-*
e censuram voti sanguinarii, in honorem immacula-
ionis deiparæ emissi, sub *Antonii Lampridii* nomi-
olan. MDCCXLI. 4. in lucem protulit. Quo
, quum hostes superstitiosi clamores ederent ac
itur, pietatem a MVRATORIO violatam esse,
cto *Ferdinandi Valdesii* nomine vindicias dedit in
iue adpendice ad librum Antonii Lampridii de su-
persti-

---

de illis eorumque scriptis: QVETIF et ECHARD in *us ordinis prædicator.* Santagatam, canonicum bono-, sex millia auctorum, qui immaculatam Mariæ con-m defenderunt, in altero suorum voluminum, pro compositorum, recensuisse, relatum legimus in *actis eru-* DCXCVI. p. 283.

ep. 6.

rors, Londini MDCCXVI. 8. *the anser*
iurors and the present publik assem
MDCCXVI. 8. * ac plura alia huiusm

Ortæ ſunt aliæ contentiones inter
obedientia paſſiua: de iure conuocat
ſecrationibus epiſcoporum anglicanor
eas, quia illæ partim non tam inte
politicas controuerſias referendæ ſun
pra expoſui.**

§. IV.

INTER reformatos Balthaſar Be
nes de operationibus ſpirituum rene
ſententiam ingreſſus eſt, eſſentiam

---

* omnia hæc ſcripta recenſentur in *actis er*
p. 214. ſq.

** præter eos, qui res, in eccleſia anglica
de controuerſiis his videantur: APOL
rumdam controuerſiarum, ad regimen eccl
in Angliæ regno hodie agitantur, Londi
811 *defenſio eccleſiæ anglicanæ*, *in qua*
ab aduerſariis in doctrina, cultu et diſcipl

IDERICI MAYERI *dissertatio*; siue potius ora-
etistarum persequutionibus, Hamb. MDCLXXXVIII. 8.*

AD. TIBVRTII RANGONIS *neue quackerey in*
sterey, *das ist*, *historia vnd warnung vor der quie-*
r Molinos, Francof. MDCLXXXVIII. 12.

BI BENIGNI BOSSVETI *relation sur le quie-*
f. MDCXCVIII. 8. cui quidem Fenelonius se op-
oſſuetus autem cauſſam ſuam egit, vt paullo poſt
eiusdem: *instruction sur les états d'oraison*, *ou*
r les erreurs de faux mystiques de nos iours, *auec*
leur condemnation, Parif. MDCXCVII. 8.

de diuerses pieces concernant le quietisme et les
Amſtelod. MDCLXXXVIII. 8. cuius collectionis
ronum ſe præbet Molinoſii atque aliorum myſti-
ue in præfatione ea pertractat, quæ ad illorum
ectant: **

IVRIEI *traité historique contenant le iugement*
tant sur la theologie mystique, *sur le quietisme et*
nelez de l'eueque de Meaux auec l'archeueque de
Parif. MDCC. 12. contra quem PETRVS POIRE-
iam theologiae mysticae edidit, gallice ſcriptam ac
em latinum translatam: ***

DR. SCHMIDII diſſertatio de *quietismi reuolu-*
ietistis decimi quarti et huius seculi, Helmſtad.
. quæ comprehendit hiſtoriam quietiſtarum cum
um recentiorum, Molinoſii videlicet eiusque
*

§. XVIII.

SIVS habuit in Italia amicos, qui dogmata
nis de quiete animi, propagarunt atque de-
fen-

nuit in eiusdem *dissertationibus selectis* p. 334.
rum MDCLXXXVIII. p. 416.
ARNOLDI *historiae et descriptioni theologiae mysticae* p. 425.
ores hiſtoriæ eccleſiaſticæ noui fœderis, hiſtoriæ contro-
ius illuſtrandæ inferuit SERRY in *historia congregat. de*
atiae libr. V. *sect.* I. *cap.* 2. p. 656. ſq. adde *einleitung in*
msstreitigkeiten ausser vnserer kirche part. I. p. 292. et
. 982.

ris narrantur, ſpeciatim de ſpectris,
gis, atque iſta fabulis, hominum
ſenſuum erroribus, fraudibus adnu
ra ſcripturæ ſacræ oracula opinioni
ret, iſta impie atque inepte interpre
tentiam ſuam violenter traxit. No
tiones has ea de cauſſa impugnauit
liceat, ex inferno egredi; ſed etiam
ſpiritum non agere poſſe in corpora

Grauior atque omnino iuſta an
hunc Bekkeri adhibita eſt, quum
mnatus ac proſcriptus; ſed etiam ip
deiectus fuerit, poſtquam is retra
rem mentem redire noluerat. Mul
rumque pleraque belgico ſermone c
prodierunt, vel cum auctorum nom
quibus aduerſarii Bekkerum nunc
runt; nunc ſpeciatim de ſingularib
illum diſputarunt. Ad ordinem ill

theologie mystique, MDCCIX. duobus voluminibus
3) ESTRAEVS, paullo ante memoratus, qui
Molinosii amicos locum habuit ac testatus est,
m mysticam magni facere; postea autem a re-
rque a iesuitis ad id adductus fuit, vt studia sua
i interitum conferret. De adseclis Molinosii
ostea dicam. *
is est Molinosius hostes hique astutia, auctori-
ua impetrarunt, vt is haberetur pessimus hære-
ad perpetui carceris pœnam condemnaretur.
is propositiones LXVIII. collectæ atque ab in-
romana MDCLXXXVII. proscriptæ sunt. Qua-
;, videndum est ex ipso *decreto inquisitionis ro-
a Michaelem de Molinos*, Romæ et Florent.
I. 8. ** In iis proposita esse dogmata, quæ sint
estanda, non diffitendum est; num autem ista
ecte tribuantur; aut eiusdem principiis vere
r, de eo alii non sine caussa dubitant: immo
Ex pontificiis ad quietistas refellendos accessit
EGNERIVS, iesuita, cuius prodiit: *concordia
e la quiete nell' orazione*, Bonon. MDCLXXXI. 12. ***
ei quoque a nonnullis libellus, qui sub titulo:
is les illusions de la nouuelle oraison de quietude,
i nomine Paris. MDCLXXXVII. 12. in lucem exiit.
ta hæc, alia quietistis opposita sunt inque iis
it: *breues considerationes in doctrinam Michaelis
aliorum quietistarum, cum bulla pontificis et de-
eosdem*, Colon. MDCLXXXVIII. 8. GVILIELMI
iinicani, liber inscriptus: *la ruina del quietismo
ro*, Genuæ MDCCII. cuius prima parte proposi-
II. Molinosii, ab Innocentio XI. damnatæ; se-
aliæ viginti tres, ab Innocentio XII. itidem pro-
scriptæ

bliotheque iansenisie p. 455. exhibetur bibliotheca au-
etisticorum; quæ autem breuis est; nec alii, nisi satis
recensentur.

m MDCLXXXVIII. p. 589.

.XXXVII. p. 19. Exstat quoque in SEGNERII *operibus*,
MDCCI. fol. prodierunt, *tom. II. part. 2.* p. 665.

uel, *en op nieuw betoowerde wereld* w
Dordrac. MDCXCII. 8.

HENRICVS BRINCK, qui dedi
van de amsterdamsche predikant D.
MDCXCI. 8.

IO. AALSTIVS et PAVLLVS ST
diuulgarunt: *zedige aanmerkingen*,
de daarop gebouwde redeneringen van
D. B. B. nopende de aart en werckinge
woordt en de reden getoest worden,
ac per solidam disputandi rationem
kerum oppugnarunt, laudem consequ

BENIAMIN. BINETVS in *traité d*
des demons du paganisme, *auec des r*
le systeme de Bekker, Delph. MDCXCVI

---

* HAMERVS præter Bekkerum, confutauit
LONIVM, vtpote qui Bekkero in peru

impugnatus eſt: in aliis ipſe eniſus fuit, vt cauſ-
ſeretur. Qualia vtriusque partis monimenta in
int, nunc enarrabo. Prodierunt:

DOVICI ANTONII NOALLII, archiepiſcopi
IACOB. BENIGNI BOSSVETI, epiſcopi mel-
'AVLLI DE GODET DES MARAIS, epiſco-
ſis, *declaratio circa librum, cui titulus eſt:* ex-
s maximes des ſaints ſur la vie interieure, Pariſ.
4. Promulgauit quoque NOALLIVS *inſtruction*
la perfection chrétienne et ſur la vie interieure,
uſions des faux myſtiques, Pariſ. MDCXCVII. 4.*
ptis editis, FENELONIVS pro cauſſa ſua iuris
non ſolum: *reponſe a la declaration de mr. l' ar-*
s, de mr. l' eueque de Meaux et de mr. l' eueque de
l' ouurage de mr. de Meaux, intitulé: ſumma,
le liure: explication des maximes des ſaints,
12. ſed etiam: *inſtruction paſtorale ſur ſon liure*
lication des maximes des ſaints, *auec la con-*
s erreurs de Molinos, les articles arretés a Iſſy
u meme au pape, Camerac. MDCXCVII. 4. Lugd.
12. Amſtelod. MDCXCVIII. 12. cui editioni ac-
eue apoſtolicum Innocentii XII. ad auctorem et
iſtola ad amicum. ** *Epiſtola ad papam* ſepa-
gallica prodiit Roterodam. MDCXCVII. 12.
lam Fenelonius eo conſilio, vt librum ſuum
s maximes des ſaints, pontificis romani iudicio
In conſpectum præterea publicum venerunt
ſtolæ quatuor ad archiepiſcopum pariſienſem de-
nemorata *inſtructione paſtorali*, ac iam dicti ar-
eſponſio ad iſtas litteras, Pariſ. MDCXCVIII. 4.***
BI BENIGNI BOSSVETI *ſumma doctrinæ*
lus: explication des maximes des ſaints, *de-*
tibus ac defenſionibus et explicationibus, Pariſ.
. *diuers ecrits, ou memoires ſur le liure intitulé:*
ſaints, Pariſ. MDCXCVIII. 8. *réponſe a quatre let-*

ians MDCXCVIII. p. 57. 344.
MDCXCVIII. p. 281.
auans MDCXCVIII. p. 255.

§. V.

DE aliis diuinioris doctrinæ a
ecclesiæ doctores inter se concertar

---

* notitia eorum, qui contra Bekkerum p
que est: ex *boekzaal van Europe* MDCX
131. ex *kort berigt van B. Bekker a*
welke ouer syn boek eenen tyd lang been
Franecker. MDCXCII. 4. BENTHEMI
schulenstaat, *part.* II. p. 739. sq.
ne de *duobus impostoribus*, *Benedict*
Bekkero: GRAPII *theologia recens con*
BECKHERI *schediasmate de controuersiis*
quondam motis p. 23. sqq. BVDDEI *i*
libr. I. *cap.* 4. §. 30. p. 281. NICERO
p. 195.

** historiæ concertationum bekkerianarum
twe brieuen van Balth. Bekker aan Eue
Franeck. MDCXCII. 4. *acten ofte hand*
dische synodus, *gebouden binnen Edam en*
rakende Bekkers betoouerde weereld, *m*
behoorende, *waaronder ook eenige*, *die in*
drukt, Enchus. MDCXCII. 4. vna cum scri

:: *les passages eclaircis*, Paris. MDCXCIX. 8.* FE-
's, vt se defenderet, emisit: *lettre à mr. l'euesque*
en réponse à l'ecrit intitulé: les passages éclair-
ectant etiam huc variæ *litteræ* mutuæ a BOSSVE-
IELONIO de caussa hac exaratæ ac gallice editæ,
seruations d'vn theologien sur vn liure de mr. de
itulé: diuers ecrits, ou memoires, 12.**
tre pastorale de monseigneur l'eueque de Chartres
e son diocese sur le liure intitulé: explication des
es saints, *et sur les explications differentes, que mr.*
de Cambray en a donné, Paris. MDCXCVIII. 8.***
VS opposuit: *premiere lettre, pour seruir de ré-*
ttre pastorale de mr. l'eueque de Chartres sur le
é: explication des maximes des saints, et *se-*
pour seruir de reponse, ceter. 12.
logia pro amore, quo deum solum vere deşidera-
e, vt felicitatem nostram in cognitione et amore
mur, cum animaduersionibus grauissimis in prin-
que, a domino archiepiscopo cameracensi statumi-
e, Amstelodam. MDCXCVIII. 8.*
oires sur la constitution des docteurs de Paris con-
de mr. l'archeueque de Cambray et *lettre d'vn*
l'auis doctrinal demandé aux docteurs sur le liure
mbray, quorum scriptorum occasionem dedit
lecretum contra quasdam propositiones libri

centii XII. *damnatio et prohibitio libri, Parisiis*
VII. *impressi, cui titulus:* explication des maxi-
ts sur la vie interieure, Rom. MDCXCIX. ** in
ropositiones, ex Fenelonii libro excerptæ, pro-
Sss 4 scri-

um litteris descriptus est eodem anno ac cum aliis Bossue-
controuersiæ huius, sub titulo: *réponse de mr. l'eueque*
aux lettres et ecrits de mr. l'archeueque de Cambray.
Bossueti et Fenelonii, quæ ad contentionem hanc perti-
ntur: NICERONII *memoires tom.* II. p. 262. et *tom.*
351. sq.
sauans MDCXCVIII. p. 344.
um MDCXCVIII. p. 476.
tis eruditorum MDCXCIX. p. 148.

SIVS *ad Vlricum Huberum disserta*
qua de scripturæ sacræ auctoritate diu
struenda, disputatur, Traiect. ad Rh
GER. DE VRIES *Cartesium vindicatu*
ritatem scripturæ, a ratione indepena
tione, pro Cartesio contra propositiones
uina scripturarum auctoritate qua
strui possit: IO. REGIVS *de modo, p*
ræ diuinitatem librum, Franecker.
Ab omnibus his quum DVCKERVS
ille pro caussa sua tuenda arma a
apologetica de scripturæ auctoritate et
berum, Witsium, de Vries, hab
ferrent ac pro sententia eius itidem p
IO. VAN DER WAYEN in *epistola*
motibus, a iureconsulto nuper in acad
tatis, vna cum animaduersionibus in
stolam, Franeck. MDCLXXXVII. 4.
epistola apologetica ad Duckerum,
Witsium: HERMANNVS ALEXAND
mine breui positionum XII. *Vlrici Hu*

§. XX.

NT nonnullæ pontificiorum domesticæ con-
quæ autem non tantas, quantas iam memo-
s fecerunt; nec eamdem cum istis celebrita-
utæ sunt. Spectant huc lites de peccato
: de probabilismo, ac quæ recentioris æta-
patefactionibus Mariæ de iesu Agredanæ:
ancisco Courayerio eiusque doctrina, a de-
tinis, vti videbatur, aliena. Monimenta
ouersiarum varia in lucem prodierunt:

ccato philosophico disputatum est contra iesuitas,
i de eo maxime impium ac detestandum erro-
inarunt ac defenderunt. Discrimen constituunt
atum philosophicum ac theologicum, illudque
antur, si quid agatur, quod humanæ naturæ ac
i repugnet; hoc autem idque mortale, quando
libere violetur. Philosophicum, addunt, quam-
e peccatum in eo, qui deum vel ignoret; vel de
cogitet; isto tamen deum non offendi; nec fieri
quod mortale sit atque æterna pœna dignum. Pes-
tia hæc a iesuitis, Estrixio, Antonio Burgundo,
ello atque aliis tradita ac defensa fuit, antequam
pontificios, qui contra illam publice pugnarent
ersiæ initium fieret. Contigit tamen id anno
I. quum STEPHANVS BOVGOT Diuione in col-
tarum theses ad disputandum proposuisset atque
nam de peccato philosophico, ea ratione expli-
memoraui. Inter eos, qui resisterent, prin-
NTONIVS ARNALDVS. Edidit ille: *nouelle
la morale denoncée au pape et aux eueques, aux
ux magistrats*, Colon. MDCLXXXIX. 12.* Inter
aniensis quidam libellum sine nomine oppo-
titulus est: *le iansenisté denonciateur de nou-*

 uelles

de Fenelon, Hag. Comit. MDCCXXIII. 12. et Bruxell.
. 12. quæ posterior editio in rebus leuioris momenti a
fert. Auctor eius est DE RAMSEY.

r. MDCXXXIX. p. 620.

lius in ſuſpicionem, ſe rationi hu
nimium tribuere, ac Vitringa perc
tationibus ſuis praua dogmata trade
rum animi inficerentur, VITRING
cæ luci expoſuit, cum additamentis
tione filii dei ac morte fidelium n
ſitis; ſine tamen eius nomine. RO
ſarium, quem ſe nactum eſſe, exiſ
deſcendit ac pro ſe diuulgauit: *the*
ratione filii ex patre et morte fideliu
MDCLXXXIX. iisque ſententias de
quas antea commemoraui, propoſui
VITRINGA ad iſtas confutandas ſe
diſputationem theologicam, in qua the
ex patre et morte fidelium temporali,
nantur, Franecker. MDCLXXXIX. RO
diſſertatione theologica de generatione
temporali, qua ſuas de iis theſes plen
clariſſimi viri Campegii Vitringæ obiecti
MDCLXXXIX. 4. ac poſtquam VITR
loguin diſputationis de generatione ſ
temporali, contra diſſertationem, il
eodem loco atque anno, ROELLIVS

; sententiam suam explanare atque excusare vo-
utiment du professeur de Diion sur la these du peché
ue, * ita vt diceret, se thesin de conditione in-
si fieri posset, vt peccatum committeretur
:tam rationem ab eo, qui sit in ignorantia dei
ituralis, haud superanda; at numquam adseue-
: peccatum omnino dari. Quam friuola haec
: inepta, quis non videat? Pontifex romanus
VIII. decretum contra doctrinam de peccato philo-
DCXC. promulgauit.** Addantur dissertationes:
ARII de *peccato philosophico*, Lips. MDCXC. et VA-
.ERNESTI LOESCHERI de *peccato philosophico*,
oralem iesuitarum doctrinam ex principiis morali-
nberg. MDCXCII. quae etiam historiae controuer-
lucem adferunt:***

:bris est controuersia de *probabilismo;* siue de
iesuitarum impia atque absurda, actionem illam
ialam, quae quamuis legi diuinae repugnet; ac-
:ipiatur secundum conscientiam probabilem, id
ntiam, auctoritate viri cuiusdam eruditi ac pii
Dogma hoc locum tenere inter capita doctri-
s, quam iesuitae tradunt, scripta eorum testan-
me prauum autem illud esse, nonnulli in ipso-
ficiorum: immo iesuitarum coetu perspexerunt
id pugnarunt. Praeter alia monimenta, com-
: IOANNIS GISBERTI, iesuitae, *antiprobabilismus;*
us theologicus, fidelem totius probabilismi stateram
Paris. MDCCIII. 4. iam supra a me adductus, quo
a probabilismum disputat; quando autem in eo
vt ostendat, illum a doctoribus societatis iesu
neque

---

ecueil historique des bulles p. 375. sqq.
:itato *recueil* p. 378.
ioratio contentionis huius ac scriptorum illius legenda est:
FII dissertatione, quae exhibet: *corpus doctrinae moralis, a*
theologica parisiensi, quae sorbonna vulgo audit, haud ita
ditum et notis illustratum p. 26. adde BVDDEI *histo-*
is naturalis, quam praeferunt eiusdem *selecta iuris natur.*
m, p. 20. ac quae a me dicta sunt in *der einleitung in*
onsstreitigk. ausser vnser. kirche part. II. p. 1017. sq.

techeseos heidelbergensis, quæ post
MDCCXXVIII. prodiit, melius de filio
adfirmat, filium dei esse filium dei vn
ctum; patrem autem proprium e
eamdem cum patre habere æternitat
lius ita statuerit atque a priore opi
cesserit; nec ne? non satis est exp
DIONYSIVS ANDREAS ROELLIV
atque inprimis illum a culpa trithe

---

* BRAVNIVS in *epimetro de æterna gen*
mentario in epistolam ad ebræos adiun
excitato *iudicio ecclesiastico*, *quo opinio*
damnatæ sunt, p. 107.

** GRAPIVS *theolog. recens controuers. pa*
quæst. 18. p. 146. BVDDEVS *institut*
II. *cap*. 2. §. 54. p. 419. adde SPANH
siarum, *tom*. III. *oper*. p. 1009.

*** in *præfatione*, quam patris *comment*
tom. II. Vltraiect. MDCCXXXI. 4. ed

* historia controuersiæ huius illustratur s

ationi illarum auctoritatem ac pondus concilia-
Agredana, in ordinem *beatorum* adscribenda,
lium in curia romana adhibuerunt. Ea de re
ines Romae MDCCXXX. coeptae sunt haeque alios
luxerunt, vt in veritatem reuelationum Agre-
entius inquirerent atque impedirent, quo mi-
fex romanus voluntati franciscanorum satisface-
casio haec est ac caussa litis de Agredanae patefa-
Multa scripta prodierunt, in quorum aliis
ae; in aliis autem reiectae sunt. Pro illis lucem
it: LANDELINI MAYRI *valde probabilis et*
sumtio pro certitudine reuelationum agredanarum,
IDCCXLVII. DALMATII KICKII *iusta defensio*
m agredanarum, Ratisbon. MDCCL. 4. *responsio*
riani in alma catholica et celeberrima vniuersitate
epistolam nonneminis, Mogunt. MDCCLI. 4. qua
r: *nonneminis epistola ad nonneminem de nouo*
milia seraphica euangelio, a CASP. KREZIO
ine illius autem nomine edita Francofurt. et
XLIX. 8. item DIDACI GONZALEZ *apodixis*
ro mystica ciuitate dei, vastum volumen, Madrit.
l. Alia monimenta ad id composita ac diuul-
vt ex iis pateret, sic dictas reuelationes agre-
nentis adnumerandas esse, quo spectant: EV-
ORTI *regula tuta de reuelationibus*, August.
MDCCXLIV. 4. cui paullo ante memoratus
GONZALEZ librum obiecit, Madrit. MDCCXLVII.
n. MDCCXLVIII. typis descriptum: eiusdem
ontrouersia de reuelationibus agredanis explicata,
indelicor. MDCCXLIX. 4. et *noua demonstratio de*
lationum agredanarum, *cum parallelo inter pseu-*
et easdem reuelationes, August. Vindelicor.
NICOLAI LENGLETI DV FRESNOY *traité*
t dogmatique sur les adparitions et les reuelations
, Auenion. MDCCLI. 8. duobus voluminibus,
adcurate contra Agredanae somnia disputauit
it monimenta, quae ad hanc rem spectant, in-
stolam, a Benedicto XIV. d. XVI. ianuar. ann.
I. ad ordinis franciscani praefectum, Raphae-
lem

uit. Aduerſario huic vt reſiſteret
tur, WHITBY in lucem emiſit: *a*
guments of the reuerend dr. Ionat
opinion of ſt. Auſtin, concerning the
ſin of Adam, for guilt to all his po
MDCCXII. 8. **

II. de *gratia conuertente* ac modo
tem excitauit CLAVDIVS PAIONIV
uerſam opinionem, ſpiritum ſanct
mentibus eorum, qui ad deum ſint
efficacia; attamen nec ſine medio
naturam poſita; ſed exhibere tantu
alia media externa homini varia ar
mum commouendum valeant, hanc
nibus, minis, caſtigationibus, iudi
autem ſpiritum ſanctum operari tant
do veritates, in ſcriptura ſacra pateſ
atque adprobentur, eas eiusmodi v
prodere, vt iſta ad id, quod bonur
ad ipſam adducatur fidem. In do
ræ; minus gratiæ; quam par eſt, tr

CAPITIS QVINTI

DE

TIS THEOLOGIAE POLEMICAE

SECTIO XIX.

DE

CONTROVERSIARVM REFORMATORVM DOMESTICARVM.

ΣΥΝΟΨΙΣ.

ipsa, quae pertinent ias supralapsariorum, um, vniuersalista- icorum et absoluto-

e sectatorum §. II. ç presbyterianorum

i §. IV. sunt cum in Belgio de diuinitate scripturae sacrae, quum illa ope solius rationis humanae cognoscenda sit? de aeterna filii dei generatione: de morte naturali fidelium §. V. Tum in Gallia atque Anglia de imputatione peccati Adami: de gratia conuertente: de animae immortalitate: inter antinomos et neonomos: de iustificatione §. VI.

l reformatos, in quorum ciuitate christiana esse intestinas contentiones, satis constat. rum spectat ad dogma praedestinationis: huac conditionem, de quo vti inter nos ac ella diuturna gesta sunt; ita ipsi reformati ctrina inter se dissentiunt hancque ob rem in era; siue factiones partesque diuiduntur. itur *particularistae*, qui gratiam particularem docentque, deum velle, vt non omnes; tantum homines ad salutem sempiternam alii *vniuersalistae*, qui confitentur, dei gra- iuersalem. Illorum; siue *particularistarum*, nera, quorum vnum nomen accepit *supra*- alterum autem *infralapsariorum*, cuiusmo- etiam est inter *vniuersalistas*, quum non- *soluti:* quidam *hypothetici*.

De

prauas animo concepit opiniones eas
bro, cuius titulus est: *an epistolary di*
the scriptures and the first fathers, th
ciple naturally mortal, ceter. Londin. M
adfirmat, animam hominis sua natura
men materiæ expertem: immortalitat
specialis pacti inter deum et homines
tantum facti; nec aliis concedi, nisi
hoc innotescat: eorum videlicet ani
christi obediant, per spiritum, illi a
reddi; ad illorum contra, qui euangel
per dei voluntatem accedere immorta
eos, qui doctrinam euangelicam sequa
felicitatem, veluti præmium, consequ
gelio resistant, istis pœnam ac miserian
esse: spiritum, qui immortalitatem
mum aquæ exhiberi; nec nisi ab ep
Sententiis his, aperte falsis atque inep

n isti non satis adcuratam ac constantem signifi-
a cum terminis, quibus vtantur, coniungant.
ienta respondere adnititur, quæ MOLINAEVS
r *arminianismi:* HOLZFVSIVS in libro de *pra,*
r ac CLAVDIVS supralapsariis opposuerunt.
:, non dubitat, deum sacro sensu auctorem pec-
ari posse. Quum aduersus eum prodiisset: *let-*
*** *sur le traité de la souueraine perfection de*
CVIII. 12. tali quoque impietate atque audacia,
m suum conscripserat, eumdem defendere vo-
» caussa sua tuenda publicæ luci exposuit: *re-*
iections, qui ont eté faites iusqu' à present con-
é de la souueraine perfection de dieu, Amstelod.
2.* Restitit quoque supralapsariis, speciatim
O. LA PLACETTE in duobus scriptis, quo-
m præfert titulum: *eclaircissement sur quelques*
qui naissent de la consideration de la liberté ne-
agir moralement, auec vne addition, ou l'on prou-
spinosa, que nous sommes libres, pour seruir de
eponse aux obiections de mr. Bayle, Amstelodam.
:. alterum: *réponse à vne obiection, qui tend a*
que si dieu a resolu les euenemens, on peut negli-
, qui paroissent les plus necessaires, auec vne ad-
l'on examine le dogme de la premotion
Ab aduersario hoc vt se defenderet NAV-
dit: *examen de deux traités nouuellement mis*
mr. la Placette, Amstelod. MDCCXIII. duabus
Quum IER. STERCKI, reformatæ ecclesiæ
blici iuris fecisset: *entwurf der lehre von der*
vnd ordnung der gœttlichen rathschlusse von des
igkeit, ac vehementer oppugnasset defensores
cularis, inprimis supralapsarios, NAVDAEVS
psariis diuulgauit: *theologische gedancken vber*
den

iam memoraui atque indicaui, vbi ea recenseantur,
otheca huius p. 821. adde *vnschuldige nachrichten*, 1708.
3. et *einleitung in die religionsstreitigk. ausser vnse-*
part. III. p. 720. sq.

being a reply to a late tract intitule
of Iuſtin martyr, Londin. MDCCVIII.
Dodwello edidit librum, cuius titulus
2 *Tim.* I, 9. *that is the holy ſpirit the*
a peculiar grace of the goſpel, no natu
ſoul, ceter. Londin. MDCCVIII. 8.*

IV. errores *antinomorum*, qui in
runt, non ſolum ad legem; ſed etiam
ſto ac iuſtificatione ſpectant. Adfir
noſtra, præter eorum culpam ac pœna
lata eſſe: deum ad homines iuſtifica
ſed per magnam miſeriam, qua iſti ad
ri; fidem autem ſequi iuſtificationem
petrata gratia dei certum reddere: i

* de controuerſia hac plura tradidi in *der e*
ſtreitigkeiten auſſer der euangel. luther.
Addantur: *vnſchuldige nachrichten*, 1707.
der gelehrten welt, volum. II. p. 851. B
anglice edita, p. 563. NICERONII *mem*

i articulo de prædestinatione aduersus eiusdem :i cauillationes, MDCCXXVI. 8.* 2) DANIEL. II *beweis, daß des groben caluinisten zu Bre-eorg. Treuirans so genannte vertheidigung die ler gœttlichen gnade verunglimpfe*, ceter. *und sei-ani Viti atheistischen buch geschœpfte græuel lehre rmirten kirchen: ia so gar von der versamlung cht verworffen und vermaledeyet werde*. ↓. quæ iam adducta duo opuscula ab eodem posita esse videntur; qualis autem ille sit, ex ptandi ratione haud difficulter suspicari licet: ODOFR. KROMAYERI dissertatio de *diuina n præscientia*, Ien. MDCCXXVII. qua ostendis, Vitus a recta via aberrauerit in iudiciis atque onibus de præscientia dei rerum contingen-IO. FRIDERICI HOCHSTTERI *schediasma theologicum*, quod Amstelodami MDCCXXVII. e itidem Vito oppositum est. Animaduersio-:llere conatus est VITVS atque hanc in rem i exposuit: *vindicias, in quibus ea, quæ in ıdi dordracenæ ad pacis inter protestantes com-dicta sunt, ab iis vindicantur defenduntur que, aliis æquius iniquiusue opposuere*, Cassel. .8.** In *vindiciis* his, vti in *apologia*, sen-ralapsariorum defendere studuit atque itidem : impetus animi sui haud coercere potuisse. ra illas paullo ante adductus SNITLINGIVS *epi-cum de Stephani Viti vindiciis*, MDCCXXVIII. 8.*** ıutem atque adcuratiorem confutationem ad um transtulit GEORG. LVDOVICVS OEDE-ı, qui titulum præ se habet: *modesta et soli-d viri clarissimi Stephani Viti iniquissimum li-inscripsit* apologiam. *Accedunt strictura ad*

 eiusdem

lten vnd neuen theologischen sachen, 1727. p. 678.

eolog. biblioth. volum. III. p. 439 *samlung von alten heolog. sachen*, 1728. p. 625. *act. historico-ecclesiast.* 886. LILIENTHALII *theolog. biblioth. tom.* I. p. 742.

alten vnd neuen theol. sachen, 1728. p. 617.

iecerunt se ei: CAROLVS GATAKE
bus, quæ manu exaratæ in manus Bu
eo confutatæ sunt in *examine censu*
quasdam animaduersiones, antehac inedi
THOM. TVLLIVS in *iustificatione pa*
mente ecclesiæ anglicanæ omniumqu
formatæ audiunt, adserta et illustrata
tores, Oxon. MDCLXXIV. 4. a quo
voluit in *apologia pro harmonia eiusq*
clamationem Thomæ Tullii, Londin.
PHVS TRVMANNVS in libro inscrip
rectify some preuailing opinions contr
the church of England, contra quem
posuit; lucem autem id haud vidit.
Bullum dimicarunt: IO. TOMBES, q
siones in librum Georgii Bulli, cui tit
apostolica, MDCLXXVI. LVDOVICVS M
a short and true account of the seueral
of England hath made towards Rome or a
vpon which the papists for these hund
their hopes and expectations, that Engla
turn to popery, Londin. MDCLXXX. 4
dissertatione de *iustificatione et adnex*

ıerſæ defenſores. Dogma hoc præcipue refor-
allia ſe commendauit. Inter illos primus eſſe
. CAMERO, qui animum, a doctrina de gratia
alienum, monſtrauit iſtamque eſſe vniuerſam,
xſtant eius: *prælectiones theologicæ*, editæ pri-
o *Ludouici Capelli*, Salmur. MDCXXVI. et
4. tribus voluminibus: deinde iterum litteris
ım eiusdem *miſcellaneis*, Geneu. MDCLIX. fol.
ici Spanhemii. Quam ſcripſit, *defenſio de gra-
arbitrio*, contra epiſtolam anonymi cuiusdam,
ıur. MDCXXIV. 8. * Cameronem diſcipulus il-
s AMYRALDVS, magno ſtudio ſectatus eſt ac
eius de gratia vniuerſali non ſolum adproba-
o iſta etiam contra aduerſarios acriter propu-
itium controuerſiæ huius factum eſt, quum
ᵲs in lucem emiſiſſet: *traité de la predeſtination
incipales dependances*, Salmur. MDCXXXIV. 8. **
:iones de gratia dei vniuerſali. Obiectum ei
falſæ doctrinæ ac quamuis in ſynodo alenſo-
MDCXXXVII. ab iſto ita abſolutus eſſet, vt ei
nponeretur; edidit tamen: *defenſionem doctri-
ini de abſoluto reprobationis decreto*, Salmur.
ac gallice ſub titulo: *defenſe de la doctrine de
ſuiet de l'election et de la reprobation*, MDCXLIV. 8.
ſuam propoſuit ac cum ANDREA RIVETO, qui
nare cœperat, congreſſus eſt. Ea, quæ RIVE-
uit, continentur *ſynopſi doctrinæ Moſis Amy-
lli Teſtardi de natura et gratia, cum Andreæ Ri-
ıationibus et iudiciis academiarum fœderati Bel-*
æter Riuetum, FRIDERICVS SPANHEMIVS in
ontra Amyraldum deſcendit iſtumque confuta-
utatione de *gratia vniuerſali*, Lugdun. Batau.

 MDCXLIV.

n *dictionair. hiſtoriqu. et critiqu.* voce: *Cameron* et DV
bliotheque des auteurs ſeparéz de la communion de l'egliſe
om. II. *part.* I. p. 336. ſqq.

ſcripti huius memorabilem narrat BAELIVS *dictionair.*
myraut

operam eius p. 828.

menta ad posteros transmiserunt, q
lucem adferunt. Minus tamen exi
disciplinam hanc plene ac iusto or
compendium quoddam reliquisse. C
habentur, ea vel præceptis dictisque
tur; vel ad singularia argumenta, ea
dentiæ diuinæ; quam doctrinæ de
Vsi sunt methodo, non systematica;
rorum ac næuorum non penitus exp
do non distincte proposuerunt, quæ
pturæ sacræ lumen nobis patefacit:
quæ ad gratiam pertinent; modo fal
norum philosophorum, præsertim pl
corum, cum præceptis christianis ha
runt; modo de morali ratione action
nus adcurate iudicarunt, cuiusmodi
istorum sunt conspicua.

§. III.

PATRES trium priorum seculoru
ex instituto scripserunt, quæ ad doctr

ius aduerſariis adnumerandi ſunt; GVIL. RIVE-
NCISCVS TVRRETTINVS atque alii.

en Amyraldi ſententia habuit fautores ac defen-
quum iſtum ſequerentur, *amyraldiſtæ* adpellati
ncipem in illis locum tenet IO. DALLAEVS, qui
*pologiam pro duabus eccleſiarum in Gallia prote-
nodis nationalibus*, alenſonienſi videlicet anno
I. ac carentonienſi, MDCXLV. *habitis*, a *Dauid.*
nſcio auctore, quemadmodum id Dallæus aliis
voluit, Amſtelodam. MDCLV. 8. editam, duobus
ignat in ea aduerſus antea memoratas FRIDER.
II *exercitationes de gratia vniuerſali*, more ſuo,
paratum eruditionis atque egregium iudicium
Gratiam dei non ad quosdam tantum; ſed ad
nines ſpectare, argumentis ſcripturæ ſacræ ac ra-
iter probat idemque teſtimoniis antiquiorum
recentiorum doctorum confirmat ac defendit
n, vtpote cuius doctrina neque pelagianismi at-
ianismi quid ſapiat; neque decretis dordracenis
Mox in Anglia LVDOVICVS MOLINAEVS;
utem SAMVEL MARESIVS obiecerunt ſe Dal-
iorque oppugnauit eum in *epicriſi theologica ad
le gratia et redemtione vniuerſali*, Grœning.
. Sed DALLAEVS cauſſam ſuam egit in *vindi-
pro duabus eccleſiarum in Gallia proteſtantium
nalibus, aduerſus epicritam, gratiam dei vniuer-
antem*, Amſt. MDCLVII. 8. duobus voluminibus.

IVS noluit tacere, ne hoſte ſuo inferior videre-
de cauſſa in conſpectum orbis eruditi produxit:
*ologicam ad quæſtiones de gratia et redemtione
partem ἀνασκευαστικὴν, conſtantem exercitatio-
aduerſus Dallæi vindicias*, MDCLVIII. 12. Ad
iunxit ſe DAVID BLONDELLVS atque itidem
o amicum præbuit. Emiſit ille *acta authentica*,
cauſſa Amyraldi, ad quorum fidem infringen-
ERIVS quidam operam ſuam adhibuit in *con-
bres et charitables ſur le recueil des actes authen-*

 tiques,

na efficerent, vt argumenta quæd
a doctoribus his diligentius enarr
fuerunt, qui tenue dicendi gen
proponendi modum negligerent a
rent eloquentiæ; nec debitæ adcur
plicandum; siue probandum fuerit
ætatem hanc sequentia cum græco
patrum scripta pertinent:

BASILII *magni* variæ *homiliæ*
ieiunio: de *gratiarum actione:* de
dicatione rerum aliæque huius ge
renda huc sunt eius *ethica;* siue *n*
quibus veluti summa doctrinæ chris
tinetur ac singula effata scripturæ
probantur. Nec omitti debent eiu
institutionibus monachorum sermones
fius disputatæ ac *regulæ compendiose ex*
tem, conciones morales XXIV. ex libris
magistro excerptæ, adiungendæ sunt.
monimenta, quæ a BASILIO accepim
spicue ac præclare dicta nobis exhiben

a re ipſa gratiam vniuerſalem profitentur. Seri-
ribus dogmata ſua tradiderunt, iam omitto, quia
percenſui.

§. II.

lgio actæ ſunt controuerſiæ *cocceianæ*, mul-
s atque ita a Ioanne Cocceio adpellatæ. Diſ-
um adſeclis ſuis a reliquis reformatis non ſo-
ine, ſcripturam ſacram interpretandi; verum
ibusdam doctrinæ diuinioris capitibus atque
, theologiam tradendi. Quum eſſent inter
ccleſiæ doctores, qui eum oppugnandum eſ-
rent, contentiones ortæ, continuatæ ac quam-
ſſe viderentur; renouatæ tamen ſunt atque
dcuſationem, contra cocceianos de Carteſii
ſuſceptam.

riæ controuerſiarum cocceianarum cognoſcendæ
:

NTINI ALBERTI diſſertatio, cuius inſcriptio eſt:
*πτα, quod eſt carteſianiſmus et cocceianiſmus, Bel-
nolefti*, Lipſ. MDCLXXVIII. *

ERICI SPANHEMII *epiſtola de nouiſſimis circa res
Belgio diſſidiis*, Lugdun. Batau. MDCLXXVII. 8.

HIORIS LEYDECKERI *fax veritatis; ſiue exer-
de controuerſiis belgicis, cum præfatione de ſtatu
gicæ et prouidentia dei*, Lugd. Batau. MDCLXXVII. 4.
*is veritatis; ſiue diſquiſitio ad nonnullas controuer-
odie in Belgio mouentur, de œconomia fœderum dei*,
DCLXXIX. 4. quibus libris auctor quidem in ipſas
ſectatorum eius ſententias controuerſas inquirit;
quoque ibi habentur, quæ hiſtoriam harum con-
a illuſtrant:

HEIDANI *conſiderationes ad res quasdam, nuper
academia lugduno-bataua*, quæ latine et belgice
it quibusque Antonius Hulſius ſe obiecit:

AEI PHILALETHAE *recenſio de prima origine fra-
contentionum, quæ per quadraginta annos eccleſias
belgi-*

* KROMAYERI *ſcrutinio religionum*.

christianis illustrandæ adiumenta
humanæ conditionis: de *bono mortis*,
gratiam scriptum, qui a molestiis
beata morte liberari cupiunt: cor
Abele: de *Noacho et arca*: de *Abrah*
ma: de *Iacobo et vita beata*: de *Iosep*
et ieiunio: de *Nabuthe iezraelita*: de
fœneratores. In his mores bonoru
num describuntur atque exempla m
theologiam moralem tradendi, exhib

HIERONYMI *epistolæ* variæ: de
potianum: *institutio monachi ad Rus*
de *custodia virginitatis ad Demetriaden*
te ad Saluinam; item: *exhortatio de*
Heliodorum: *inuitatio ad secessum be*
cellum, atque alia generis huius; quæ
studia veræ theologiæ moralis. S
Hieronymus nimis commendat atque
quum se præbet. Quum ipse feruic
nio animoque esset, omnis fere mod
adfectuique sæpe ita indulsit, vt neq

me, codicem sacrum explicandi, multa disputata
solum eo tempore, quo concertationes contra
in Belgio fiebant; sed etiam postea, modo ob-
one; modo in singularibus libris, Cocceio oppo-
allo post commemorandis. Inprimis spectat huc
ioncourtiana. Prodierunt: *entretiens sur les dif-
ethodes d'expliquer l'ecriture et de precher de ceux,
e cocceiens et voetiens dans les prouinces vnies, ou
quel temperament on doit aporter dans l'explica-
pes, des allegories, des periodes, des prophetics et
oses de ce genre, auec vn portrait des hebraizans
erreurs*, Amstelod. MDCCVII. 12.* Auctor libri
i belgico quoque sermone lucem adspexit, nomen
sit; illum autem esse PETRVM IONCOVRTIVM,
a gallum cœtus sanctioris wallonici, qui Hagæ
conuenit, satis notum est. In dialogis his aspe-
idi genere perstrinxit Cocceium cum sectatori-
istique varia vitia exprobrauit, illum negligere
: hebetioris esse ingenii: nouitatis studium, id-
pue in typis inueniendis insanum, prodere; ipse
ram extremitatem deuitando, ad alteram delapsus
iæ typicæ minus; quam par est, tribuisse videtur.
ceii adseclas plures aduersario huic restiterunt ac
bellos obiecerunt. In numero eorum sunt:
AN TIL *antidotum, viperinis morsibus D. I. op-*
gdun. Batau. MDCCVII. 4. IO. BRAVNII *auertis-
essaire aux eglises sur les entretiens de Ioncourt*,
MDCCVIII. IO. D'OVTREIN *brief aan een vriend
boek van mr. Ioncourt, beneuens een noodig voorbe-*
elod. MDCCVII. THEOPHILI ALETHAEI scri-
us titulus est: *le chef des moqueurs demasqué*,
t. MDCCVII. ac belgice MDCCVIII. *iock en ernst, of
nspraak ouer mr. Ioncourt en syne voor en tegen-*
mstelodam. MDCCVIII. cuiusmodi plures libelli
siæ huius in lucem prodierunt, quorum comme-
m me omittere posse, existimo. IONCOVRTIVS,
rsariis oppugnatus, ad se defendendum arma ad-
hibuit

* *bibliothequ. choisi. tom.* XI. p. 414.

miliis de sanctioribus moribus c
autem singulari studio morale qu
enarrarent. Quæ ab iis atque al
genii monimenta testatum fac
maiorem diligentiam adhibitam essi
inprimis ecclesiasticam; quam ad
stricte sic dictam.

In scriptoribus ætatis huius n
I) BEDA ob *commentarios*, quos i
sacræ libros composuit iisque ex
collegit, ad vitam bene instituenda
æstiuales, *hiemales*, *quadragesimales*
descriptiones: II) FLACCVS ALCV

---

* quid statuendum sit de doctrina mor
recentiore ætate disputatum est. Q
KACIVS in *præfatione* versionis gallic
de *iure naturæ et gentium* non bene de
quorumdam sententias, minus recta
censuram, nactus est aduersarium,
Hic edidit: *apologie de la morale des p*

n *oeconomia foederum dei ab initio seculorum vsque* *mationem eorum:* IO. BRAVNII *doctrina foede-* IRMANNI WITSII *oeconomia foederum dei cum* atque alia, quae supra diligentius enarraui. Ob- se cocceianis: ANTONIVS HVLSIVS in *specimine hypothetica, quae vulgo cocceiana vocatur*, Lugdun. MDCLXXVI. 8. duobus tomis: MELCHIOR LEY- VS, cuius prodiit: *synopsis controuersiarum de foe-* *testamento dei, quae hodie in Belgio mouentur*, ad Rhen. MDCXC. 8. * ac *vis veritatis; siue dis-* *nonnullas controuersias, quae hodie in Belgio mo-* *e oeconomia foederum dei*, MDCLXXIX. praeter quos, anos oppugnarunt. Attamen fuerunt, qui, se illorum praeberent. Locum in illis sibi fecit ALLINGA, quippe qui edidit contra Leydecke- solum: *vim, veritati illatam, repulsam; seu exer-* *pacificas ad nonnullas quaestiones problematicas, quae* *entur de testamentis et oeconomia foederum dei*, Am- MDCLXXXII. 4. sed etiam: *facem dissidii exstin-* *exercitationes pacificas ad nonnullas quaestiones pro-* *, quae hodie potissimum in Belgio mouentur*, eodem e anno 4. hancque opposuit: LEYDECKERI *faci* *siue exercitationibus de controuersiis belgicis, cum* *de statu ecclesiae belgicae et prouidentia dei*, Lugd. MCLXXVII. 4. 2) de *iustificatione veteris testamenti*, iuersitate ab ea, quae in nouo testamento locum Ingressus est Cocceius in sententiam, homines in amento iustificatos fuisse per πάρεσιν, quum deus orum tantum praetermiserit; in nouo autem te- iustificationem fieri per ἄφεσιν, ita vt deus illis, hristum amplectantur, delicta ipsa remittat ac chi- n deleat. Distinctionis huius inter ἄφεσιν ac undamentum in eo positum esse, sibi persuasit, stus in veteri testamento personam gesserit fide- non expromissoris. Ad dogma hoc confutandum contulerunt, inprimis GISBERTVS VOETIVS, eps fuit inter Cocceii aduersarios atque occasio- nem

---

r. MDCXCI. p. 523.

moralistæ, ii, qui in THOMAE DE A
cundæ commentati sunt: alii *canonistæ*
canonibus ecclesiasticis collocabant· alii
qui ad normam *librorum pœnitentialium*
entiæ agebant. Spectant huc inprim
vna cum mysticis atque illorum scr
quuntur:

HVGONIS DE SANCTO VICTOR
calogum: opuscula quinque: de *arrha*
ritatis: de *modo orandi:* de *meditatio*
descriptione, quæ monimenta moral
operibus, editis Paris. MDXXVI. tr
MDLXXXVIII. tribus tomis: Mogunt.
et Rothomag. MDCXLVIII. fol. tribus v

PETRI LOMBARDI *libri sententia*
complectitur dogmata moralia de v
hæcque sunt veluti sedes eorum, qu
de rebus agendis commentati sunt:

RICHARDI DE SANCTO VICTO
statu interioris hominis: liber de *præpa*

liei dominicæ, sequuta est memoratarum *considera-* rs secunda, ac HOORNBEEKIVS publicæ luci ex- ;enii monimentum, cuius inscriptio est: *dies dies quietis.* Ad concordiam inter Heidanum ıbeekium reducendam studium suum contulit ·s hancque in rem scripsit: *typum concordiæ ami- irca honorem dominicæ*, Lugdun. Batauor. :2.

philosophiam cartesianam, de qua quum in Bel- s fierent, Cocceio atque adseclis eius obiectum n illius studium in theologia, eo consilio, vt istos odium excitaretur. Adcusatio hæc non usta, quum Cocceius parum cogitaret de Carte- ›hia, in sanctiores disciplinas transferenda, atque adsectatores pauci essent, qui illi operam conse- Inter theologos belgicos a philosophia hac ab- t atque ad eam exstirpandam accesserunt: GIS- 'OETIVS, qui edidit dissertationem de *atheismo*, :. atque in ea Cartesii; prætermisso tamen eius ›ræcipuas meditationes, quas de deo tradidit, suspectas reddere voluit: IACOBVS REVIVS, nt: *methodi cartesianæ theologica consideratio*, ac *sophiæ cartesianæ*: PETRVS VAN MASTRICHT *ıa nouitatum cartesianarum*: SAMVEL MARE- *ractatu de abusu philosophiæ cartesianæ in rebus 't fidei*, et in *indiculo controuersiarum.* Opposuit 'OPHORVS WITTICHIVS: *theologiam pacifi- a varia problemata theologica, inter reformatos ıa, ventilantur: simul vsus philosophiæ cartesianæ 'hilosophiæ partibus demonstratur et ad dissertatio- ·imi viri, Samuelis Maresii, de abusu philosophiæ n rebus theologicis et fidei modeste respondetur*, tauor. MDCLXXI. 4. ac quum MARESIVS respon- *'notationibus ad systema theologiæ*, edidit WIT- *theologiam pacificam defensam*, Amstelodam. t. 4. Me- iam auctores Cartesii philo- ›ellum t, vt simul arma sua aduer- nos, istius sectatores, ferrent ac

quam-

digere voluerit. Alii tamen vero Vincentium *speculum* hoc ex THOM omnino fieri potuisse, licet aliquot ar

BONAVENTVRAE opuscula vari ralium: de *decem praeceptis:* de *gr septem itineribus aeternitatis:* de *pur reformatione mentis:* de *contemtu secu* aliaque. Eius *opera* Romae ab anno MD octo voluminibus fol. lucem adspexe

AEGIDII DE COLVMNA, rom *quaestiones. in tertium librum sententiar* vbi ea illustrauit, quae Lombardus Praeter iam memoratos, plures alii i mata vitae christianae exposuerunt, ii bardum ac Thomam de Aquino inte sunt: Petrus tarentasiensis, Henric chardus de media villa, Io. Duns sc Aluarus Pelagius, Durandus, Petr mas Argentinas atque alii; omnes a censeam, mea sententia, haud neces

iei dominicæ, ſequuta eſt memoratarum *conſidera-*
rs ſecunda, ac HOORNBEEKIVS publicæ luci ex-
enii monimentum, cuius inſcriptio eſt: *dies*
dies quietis. Ad concordiam inter Heidanum
beekium reducendam ſtudium ſuum contulit
s hancque in rem ſcripſit: *typum concordiæ ami-*
rca honorem dominicæ, Lugdun. Batauor.
2.

philoſophiam carteſianam, de qua quum in Bel-
i fierent, Cocceio atque adſeclis eius obiectum
n illius ſtudium in theologia, eo conſilio, vt
iſtos odium excitaretur. Adcuſatio hæc non
uſta, quum Cocceius parum cogitaret de Carte-
phia, in ſanctiores diſciplinas transferenda, atque
adſectatores pauci eſſent, qui illi operam conſe-
Inter theologos belgicos a philoſophia hac ab-
t atque ad eam exſtirpandam acceſſerunt: GIS-
OETIVS, qui edidit diſſertationem de *atheiſmo*,
:. atque in ea Carteſii; prætermiſſo tamen eius
præcipuas meditationes, quas de deo tradidit,
ſuſpectas reddere voluit: IACOBVS REVIVS,
nt: *methodi carteſianæ theologica conſideratio*, ac
ſophiæ carteſianæ: PETRVS VAN MASTRICHT
a nouitatum carteſianarum: SAMVEL MARE-
ractatu de abuſu philoſophiæ carteſianæ in rebus
t fidei, et in *indiculo controuerſiarum*. Oppoſuit
OPHORVS WITTICHIVS: *theologiam pacifi-*
a varia problemata theologica, *inter reformatos*
a, *ventilantur*: *ſimul vſus philoſophiæ carteſianæ*
hiloſophiæ partibus demonſtratur et ad diſſertatio-
imi viri, *Samuelis Mareſii*, *de abuſu philoſophiæ*
n rebus theologicis et fidei modeſte reſpondetur,
tauor. MDCLXXI. 4. ac quum MARESIVS reſpon-
notationibus ad ſyſtema theologiæ, edidit WIT-
theologiam pacificam defenſam, Amſtelodam.
I. 4. Memorati iam auctores Carteſii philo-
bellum indicebant, vt ſimul arma ſua aduer-
nos, tamquam iſtius ſectatores, ferrent ac
quam-

ma totius vitæ spiritualis: speculum salu
tarius in *tabernaculum Moysis et ad id p*
de *præcipuis quibusdam virtutibus:* libell
quatuor tentationibus: opusculum de *sept*
gradibus amoris: libri tres de *nuptiis sp*
de *perfectione filiorum dei:* de *regno deu*
contemplatione ac quædam alia. Belgi
brochius scripsit; translata autem illa
tinam ac germanicam. Latine ea ede
tius Surius, hocque sermone ista publi
Colon. MDLI. fol. MDCIX. 4. German
tatio prodiit cum *Gottfr. Arnoldi* p
MDCCI. 4 *Speculum salutis æternæ*, i
Venetiis MDLXV. *Mombrino Roseo* inte
his intelligendum est, Rusbrochium
templationi rerum diuinarum maxin
sanctioris studiosum; minus autem o
Vtitur ille stilo obscuro: adhibet for
riores atque ita comparatas, vt istæ,
pretatione mitigentur, suspicionem e
in quam Rusbrochium venisse, consta

is sex prioribus, contra Salmasium, Dallæum, in-
ondellum, lingua anglicana, Lond. MDCLXXXIII.8.
VS DODWELLVS, qui in lucem emisit: *paraenesin*
, tam reformatos; quam pontificias, de nupero schis-
icano, quo iura episcoporum vetera eorumdemque a
r seculari independentia omnibus adserenda commen-
ondin. MDCCIV. 8. HENRICVS WOTTONVS, qui
dissertationes duas: alteram de diuinitus instituto
eram de vnitate ecclesiæ, easque CLEMENTIS *ro-*
olis duabus, Cantabrig. MDCCXVIII. 8. editis, præ-
ddendi sunt: PEARSONIVS,* BEVEREGIVS,**
X,*** BINGHAMVS * atque alii. Inter eos, qui
a ac dignitatem episcoporum impugnarunt, præ-
ocum tenent: DAVID BLONDELLVS in *apologia*
tia Hieronymi de episcopis et presbyteris, Amstel.
4. cui Hammondus, Parkerus atque alii contra-
quemadmodum antea denotaui: CLAVDIVS SAL-
im in *adparatu ad libros de primatu papæ*, Lugd.
CXLV. 4. tum in libro de *episcopis et presbyteris*,
nomine *Walonis Messalini*, Lugdun. Batauor.
. edidit: SAMVEL MARESIVS in *examine quæ-*
episcoporum origine, contra Ioannem Prideaux,
MDCLVII.4. DAVID CLARCKSONVS in *traités*
de l'etat primitif de l'episcopat et des liturgies,
itum, ex lingua anglicana in gallicam translatum,
MDCCXVI.8. prodiit:** LVDOVICVS CAPELLVS
theologicis de episcoporum et presbyterorum discri-
FRANCISCVS BVDDEVS in dissertatione de *ori-*
estate episcoporum,*** qua contra Dodwellum di-
ue alii.

Inter

epistolarum Ignatii, part. II. *cap.* 13.
num illustrato libr. II. *cap.* II.
lo controuersiarum, qui est in *operibus* eius *theologicis cap.* IV.
aft. 2. p. 639.
ntiquitat. ecclesiastic. libr. II. *cap.* I. p. 53.
nachricht. 1716. p. 437.
eiusdem *miscellan. sacror. part.* I. p. 131.

filentio: de *recognitione propriæ fra*
mentis ad adquirendum ſummum bo
ſui: de *humilitate:* de *vita bona et*
KEMPISII opuſcula Norimberg. M
MDXX. MDXXIII. MDXLIX. MDLXX.
MDLXIX. Antuerp. MDLXXIV. MDLX
MDCXV. 8. Lugdun. MDCXXIII. 8.
Colon. MDCLXXX. 8.

DIONYSII *carthuſiani* libri duo
vitæ chriſtianæ, Colon. MDCLXXVII.
amoris, Colon. MDCV. tractatus de *a*
temtu mundi: ſpeculum amatorum m
enormitate peccati: de *fonte lucis et*
cum quibusdam aliis opuſculis c
Louan. MDLXXVII. item: *ſpeculum*
vitæ, Norimberg. MCCCCXCV. Syllab
ſculorum et commentariorum ſuoru
numerus, ipſe rogatus deſcripſit: **

---

* hiſtoriam certaminis huius exhibet DUPIN
du liure de l' imitation de ieſus-chriſt, qu

ob vtraque parte composita, exierunt. Pro
episcoporum potestatem ex magistratu ciuili
...re, prodiit: THOMAE GREGORII *tractatus, in
...tur, tam electionem episcoporum; quam ordina-
...nullam secularem potestatem; sed ad solos ecclesia-
...les pertinere*, Londin. MDCCIV. 4. Inprimis ma-
...i contentione pro ista propugnauit HENRICVS
...LVS in *paranesi de nupero schismate anglicano*, quam
moraui; postea tamen mitiorem opinionem am-
...ac statuit, restituendam esse communionem cum
...glicana, si iniuste depositi episcopi vitam suam
... Spectat huc liber eius, inscriptus: *casus olim
...siderati, nunc re ipsa exsistentis, decisio, probans,
...mem separatae communionis absque substitutis in vlla
...copalium, inualide depositis nuper episcopis surroga-
...rtem Guilielmi, episcopi noruicensis, esse schismati-
...ce*, Londin. MDCCXI. 8. *

...m magistratus ciuilis egit ac monstrare voluit,
...isti omnino subiectos esse, auctor, qui TINDA-
...ertur, scripti: *the rights of the christian church*
...ondin. MDCCVI. et MDCCVII 8. ** ab altera au-
...nitate ad alteram se deferri, iste passus est. Ad-
... republica non locum habere duplicem po-
...iuilem atque ecclesiasticam: quemuis in rebus,
...ta pertineant, in statu esse libertatis naturalis,
...t, quibus introducta sacra displicerent, eos de-
...posse atque alium cœtum constituere: ordi-
...porum atque aliorum doctorum esse institutum,
...arbitrio positum. Liber hic turbas fecit in
...rique fuerunt, qui ad illum confutandum ope-
...adhiberent. Prodiit aduersus illum: *a vindi-
...e rights and priuileges of the christian church*,
...CCVII. 8. auctore IO. TVRNERO, qui præcipue

 contra

... in *Dodwelli vita*, quam BROKESBY lingua angli-
... 8. edidit, duobus voluminibus: adde
... I. p. 142.

... X. p. 305. *nachrichten von einer hal-*
... In titulo liber hic exhibet se tam-
...tem non prodiit.

mortali: de *matrimonio:* de *cognitione et dilectione a* *tribus hostibus hominis et septem peccatis mortalibus*, alia, quæ Constantiæ in carcere scripsit. *

A loco hoc haud alienum esse, puto, si, antequam centiora tempora pergam, ii a me adiungantur, qui menta ascetica antiquioris ac mediæ ætatis collegeri que, in voluminibus iuncta, ediderunt. Opus ei suscepit PETRVS POSSINVS atque in conspectum eruditi protulit: *thesaurum asceticum; siue syntagma lorum octodecim, a græcis olim patribus de re ascetica rum*, Paris. MDCLXXXIV. 4. ** Quemadmodum in hoc opuscula patrum græcorum cum interpretation exhibentur; ita bibliotheca ascetica latina prodiit tulo: *bibliotheca patrum ascetica; siue selecta veter trum de christiana et religiosa perfectione opuscula* MDCLXI. 4. sex tomis. In colligenda bibliotheca h ram suam collocauit CLAVDIVS DE CHAVTEL. non propria auctoritate; sed ex decreto comitiorum ralium congregationis benedictinorum sancti MDCLVII. et MDCLX. habitorum, eo consilio, vt n scripta patrum ascetica commodius ac diligentius l eaque redderent sibi familiariora.* Nec præter dus est BERNARDVS PEZIVS, quippe qui dedit: *bibli asceticam antiquo-nouam, hoc est, collectionem veterum q dam et recentiorum opusculorum asceticorum, quæ hucusq riis manuscriptis codicibus et bibliothecis delituerunt*, R Tomi illius eo ordine lucem adspexerunt: primus ac dus MDCCXXIII. tertius, quartus, quintus et sextus MDC septimus, octauus, nonus, decimus, vndecimus, MD MDCCXXVI. MDCCXXXIII. MDCCXXXV. ** Comp

* HVSSI et HIERONYMI *pragensis opera* coniunctim in lucem iunt Norimberg. MDLVIII. et ibidem MDCCXV. fol.

** percensetur *thesaurus* hic in *actis erudit.* MDCLXXXV. et in ITTIGII *tractatu de bibliothecis et catenis patrum* p. 360

*** patet hoc ex *bibliotheca slusiana* p. 20.

* vid. ITTIGIVM de *bibliothecis et catenis patrum* p. 362. v rantur, quæ *bibliotheca* hæc continet

** *acta eruditorum* MDCCXXIII. p. 518. MDCCXXIV. MDCCXXVI. p. 262. 319. MDCCXXVII. p. 84. *famili*

a re ipſa gratiam vniuerſalem profitentur. Scri-
ibus dogmata ſua tradiderunt, iam omitto, quis
percenſui.

§. II.

lgio actæ ſunt controuerſiæ *cocceianæ*, mul-
s atque ita a Ioanne Cocceio adpellatæ. Diſ-
m adſeclis ſuis a reliquis reformatis non ſo-
ne, ſcripturam ſacram interpretandi; verum
ibusdam doctrinæ diuinioris capitibus atque
, theologiam tradendi. Quum eſſent inter
cclesiæ doctores, qui eum oppugnandum eſ-
rent, contentiones ortæ, continuatæ ac quam-
ſſe viderentur; renouatæ tamen ſunt atque
dcuſationem, contra cocceianos de Carteſii
ſuſceptam.

riæ controuerſiarum cocceianarum cognoſcendæ
:

NTINI ALBERTI diſſertatio, cuius inſcriptio eſt: *ſ̔πτα*, *quod eſt carteſianiſmus et cocceianiſmus*, *Bel-nolefti*, Lipſ. MDCLXXVIII. *

ERICI SPANHEMII *epiſtola de nouiſſimis circa res Belgio diſſidiis*, Lugdun. Batau. MDCLXXVII. 8.

HIORIS LEYDECKERI *fax veritatis; ſiue exer- de controuerſiis belgicis*, *cum præfatione de ſtatu gicæ et prouidentia dei*, Lugd. Batau. MDCLXXVII. 4. *is veritatis; ſiue diſquiſitio ad nonnullas controuer- odie in Belgio mouentur*, *de œconomia fœderum dei*, DCLXXIX. 4. quibus libris auctor quidem in ipſas ſectatorum eius ſententias controuerſas inquirit; quoque ibi habentur, quæ hiſtoriam harum con- n illuſtrant:

HEIDANI *conſiderationes ad res quaſdam*, *nuper academia lugduno-bataua*, quæ latine et belgice it quibusque Antonius Hulſius ſe obiecit:

AEI PHILALETHAE *recenſio de prima origine fra- contentionum*, *quæ per quadraginta annos eccleſias*

 belgi-

* KROMAYERI *ſcrutinio religionum.*

vitæ non coniunctim; ſed ſeparatim t
rumque explanatio et plenior fieret;
xuque inſtitui poſſet. Ad modum hı
ac ſyſtemata theologiæ moralis com
conſpectum orbis eruditi venerunı
exierunt:

GEORGII CALIXTI *epitome theoı
ma, una cum digreſſione de arte noua ad
demias, romano pontifici deditas et ſubdı
ſem, cuius digreſſionis ergo hæc epitoı
editur*, Helmſtad. MDCXXXIV. 4. quan
ſecunda MDCLXII. 4. ſequuta eſt. I
inter noſtrates, qui theologiam mora
rem et a theologia dogmatica diſtinctaı
re inſtitueret; opus autem, quod ſuſceı
duxit. In prima eius parte, a me n
fine, ſubiecto theologiæ moralis, prin
minis renati et legibus. Addita *digre*
poſita eſt Bartholdo Nihuſio, de quo ſ
de methodiſtis eorumque ſcriptis comr

erede regni anglici se gerit, adseritur. In eodem to explanando versatus est auctor, qui sine nomine lici fecit: *responsionem ad quaestionem illam magni an homini christiano liceat, simul cum aliis preces principe, rerum summam tenente, quem iniuste hac gaudere, in conscientia sua persuasus est?* Londin. I. 8. lingua anglicana,* ac monstrauit, a chri-ominibus pro quouis principe preces ad deum s esse, siue iuste; siue minus imperium in ciues t.

iscoporum potestate acerrime quoque pugnauit rIVS HOWELLVS atque itidem turbas ac conten-citauit. Fuit iste ex numero eorum, qui iura-unt, se regi fidelitatem probaturos esse, ac scri-*case of schism the church of England truly stated*, .** eo animo, vt ostenderet, eos a vera angli-esia se disiunxisse atque in culpam impii ac per-scidii coniecisse, qui iureiurando fidem erga re-miserint. Multos expertus est aduersarios; qui n omnes eamdem, contra eum disputandi, ra-ierunt. Obiecerunt se ei: I.) THOMAS BEN-cuius prodiit: *the non iurors separation examin'd*, IDCCXVI. 8.*** vbi demonstrare voluit ex propriis atium principiis, eos ipsos esse schismaticos; autem modum adhibuit, confutandi non iuran-fendendi ecclesiam, vt aduersario non nocuisse; tem adtulisse visus sit haecque de caussa multi fu-i illum oppugnarent. Neutrius partis illorum, se dimicabant, gratiam conciliauit sibi Bennetus a scripta contra eum prodierunt, cuius generis *dicia ecclesiae anglicanae contra Howelli pariter ac rgumenta, ab homine laico suscepta*, Londin. . 8. *responsio ad imputationem schismatis, ecclesiae obiecti, a clerico quodam data*, Lond. MDCCXVI. 8.

-----

tor. MDCCXVIII. p. 158.

. 211.

p. 275.

theologiam moralem in lucem protulit
tius post auctoris mortem, ac præm
moralis theologiæ quibusdam adminiculi

IO. GEORG. DORSCHEI *theologi*
MDCLXXXV. 4. quam ex manuscripto
Fridericus Mayerus; opus autem est n
fectum; nec ad leges methodi syst
Auctor enim in tradendis iis, quæ vi
ordinem decalogi sequutus est ac l
quum ad sextum præceptum veniret:

HENRICI RIXNERI *instructioni*
libri duo, qui cum dissertatione de *ra*
adpetitum sensitiuum imperio et oration
christianæ dissidiis, Francof ad Mœn. M
ita compositi, vt præter oracula scripti
patrum atque aliorum scriptorum addi
cendi rationem aristotelicam ac schola
pore vsitata erat, adhibeat:

IO. GVIL. BAIERI *compendium the*
hominis christiani tam generalia; quan

ſt the principles and practices of the noniurors; ra ea, quæ dictæ orationi obiecta fuerant ac di-. Edidit eam in rem: *an anſwer to the repreſenta- . vp by the committee of the lower howſe of conuo- ncerning ſeueral dangerous poſitions and doctrines in the bishop of Bangor's preſeruatiue and ſermon*, IDCCXVIII. 8.* Oppoſuit ſe SNAPIVS; defen- em Hoadleium, partes ſuſcepit FRANCISCVS 'ILLONIERE atque in lucem emiſit: *an anſwer rend dr. Snape's accuſation*, Lond. MDCCXVII. 8.** : Snapius huicque de la Pilloniere iterum reſti- ra alia ſcripta ſubſequuta ſunt: III.) THOMAS IVS, cuius prodiit: *a vindication of the church d*, ceter. Londin. MDCCXVI. 8.*** Non quidem auctor Howellum oppugnauit; con- n tamen, cuius occaſionem ſcriptum eius iudicare voluit, ac poſtquam oſtendit, eccle- licanam iuſtas habere cauſſas, cur conqueratur s noniurantium ſtudiis, labem ſchiſmatis iſti ad- , in præcipuas eorum ſententias inquiſiuit, prin- licet nullum habere ius, de rebus ſacris quid ; ſed pertinere hoc ad ſynodos virorum ordinis ıque nationis, ſique et regibus poteſtas in rebus :is concedatur; eam tamen non tam magnam eſ- iſcopos, qui patres ſint ciuitatis chriſtianæ, de s deturbare poſſint, ac conceſſo denique hoc m anglicorum; in proſtrema tamen rerum con- quæ in Anglia facta ſit, præſides eccleſiaſticos iſſe depoſitos: IV.) IO. TVRNERVS, qui iuris cit: *an eſſay on eccleſiaſtical authority*, Londin. . 8.* atque in libello hoc ita diſputauit, vt probaret, reges poſſe omnino decreta facere de re- ; deinde ea refelleret, quæ non iurantes obii-

 ciunt:

:. *angloiſ. tom.* III. p. 248. 289. et *tom.* IV. p. 260.
m. II. p. 270.
ditor. MDCCXVIII. p. 221.
123.

litate legendam, adiecit. Breuissimun
dium hoc; exhibet tamen ea, quæ r
adferunt ac præcipue iurisprudentiæ
IO. ANDR. SCHMIDII *compendiun
varios auditorum vsus conscriptum et
tabulis instructum*, Helmstad. MDCCV. 8
quarum prima de sanctimonia vitæ:
sanctificando ac tertia de principiis a
ris exponitur. Multum se commend
idque adnotationibus illustratum ac
ratione, theologiam moralem docendi, au
Tellerus, Lips. MDCCXXXII. MDCCXXX

IVST. CHRISTOPH. SCHOMERI
*ralis, quo vera et naturalia omnis iuri
cipia breuiter eruuntur, quinque disputa
rostochiensi propositum*, Rostoch. MDCXC
ctoris mortem studio *Io. Fechtii* sub ti
lis sibi constans, cum præfatione noua,
tii, epistolis Pufendorffii, Seckendo

humque haud agere posse in corpora atque
us, luculentissima scripturæ sacræ oracula in-
eruertit atque ad alienum sensum trahere au-
Multi in eo oppugnando studia sua colloca-
aque prodierunt scripta, ad id composita, vt
profligaretur; veritas autem eorum, quæ de
mus spirituum malorum in codice diuino ha-
impia atque inepta interpretatione defende-

, ex quo nata est controuersia hæc, BALTHASAR
rs sermone belgico scripsit atque edidit sub titulo:
*rde weereld, zynde een grondig onderzoeck van't
ewelen, aangaande de geesten, derzeluer aard en
bewind en bedryf, als ook't gene de menschen door
kragten gemeenschap doen.* Quum illud quatuor
istat, duo priores prodierunt Leouard. MDCXCI.8.
am. MDCXCI.4. quæ editio rara est; duo poste-
item, Amstelodam. MDCXCIII.4. in lucem emissi,
it ac coniunctim cum prioribus belgice prodierunt
ami MDCXCIII.* non semel; sed iterum iterum-
Opus hoc translatum est in alias linguas. Ger-
l prodiit sub titulo: *die bezauberte welt; oder
dliche vntersuchung des allgemeinen aberglaubens,
die art vnd das vermœgen, gewalt vnd wurckung
vnd der bœsen geister vber den menschen, vnd was
ch derselben kraft vnd gemeinschaft thun, aus na-
vernunft vnd heiliger schrift, in vier buchern,*
am. MDCXCIII.4. quæ interpretatio non adcurate
auctorque ostendit, se neque sermonis belgici ac
i satis peritum fuisse; neque argumenta libri
llexisse.*** In maiore existimatione laudeque est
atio gallica, Amstelodam. MDCXCIV. 12. quatuor
volumi-

T in *bibliothequ. curieuse, historiqu. et critique tom.* III.

quatuor mensium quatuor millia exemplorum libri huius
e esse, narratur: vide TENTZELII *monatliche vnterredun-*
592. p. 106.

NTHALII *theolog. biblioth. tom.* I. p. 1006.

ræ humanæ conditio explicatur, tar
ſana: per peccatum primum corrupt
te Sinai in ordinem legis redacta
euangelii in monte Sion et gratiam c
ſtituta: *

IO. MICHAEL. GEISSENII *ann*
tenlehre der chriſten, Francof. ad M
libro auctor non dogmata quidem tl
adnotationes tantum, ad iſtam ſpect
tamen quodam modo huc referri p
ſine eruditione atque adcuratione in
ceſſitate chriſtianæ doctrinæ moralis
de varia, cui obnoxia fuit, corrupti
iunctionem philoſophiæ paganæ cun
per ſcepticismum dogmaticum et m
theologiam myſticam atque alias cau

CHRISTIAN. EBELINGII *ethi*
MDCCXIV. 8. compendium, quod la
ſpicuitatis iure ſibi vindicat ac cu
eſt: ***

HIOR LEYDEKKERVS in *differtatione hiftorico-de vulgato nuper clariffimi Bekkeri volumine et fcri-auctoritate ac veritate*, *pro chriftiana religione*, Vltraiect. MDCXCII. 8. * cuius duæ interpreta-gicæ exierunt: altera fub titulo: *de goddelykheid id der h. fchriften*, ceter. Vltraiect. MDCXCII. 8. *ftorifche en theologifche redeneringe*, ceter. Vltraiect. differunt autem iftæ inter fe, pofteriorque mul-ior ac præftantior eft priore:

N DER WAYEN, qui edidit: *the betoouerde wee-D. Balthafar Bekker, onderfocht en weederlegt*, MDCXCIII. 4. **

ICVS GROENEWEGENVS, cuius exftat: *pneu-te leere van de geeften, zynde denkende en re-ns*, Enchuf. MDCXCII. 4.

ARDVS VAN DER HOOGHT, cuius lucem adfpe-*piftolæ*, lingua belgica editæ Amftelod. MDCXCI. 4. quibus fcripturam vindicat atque oftendit, Bekkerus a formulis ecclefiarum reformatarum ac *zeedige onderfeek, in het welke het boek door ulth. Bekker, genaamd de betoouerde wereld, or-voor de voet worden onderzogt en tegengegaan*, nftelodam. MDCXCIV. 4. vbi præcipue librum operis bekkeriani confutat atque in præfatione fuarum *epiftolarum* narrat:

ERRYNVS, qui ad publicum vfum transtulit: *gen op de betoouerde wereld van dr. B. Bekker, geeften en hyn vermogen, en byzonderlyk den ftaat es duiuels*, Amftelod. MDCXCII. 4.

VS KOELMANNVS, cuius liber, huc referendus, em habet: *het vergift van de cartefiaanfche phi-ondig ontdeckt opgeftelt, tot een grondt van de g van Bekkers betoouerde wereld*, Amftelodam. 8.

SIMON

---

* or. MDCXCII. p. 542. *bibliothequ. vniuerf. tom.* XXII.

** MDCXCIV. p. 254.

voluminibus edita atque ab
moratur quoque, versiones
iisse, ** filiumque Bekkeri
tem lucem non vidit. In i
genii vim ad id adhibuit, v
postquam is a deo defecerit
suppliciorum detrusum ibi
ctum fuisse, vt ex isto haud
fari ac negotium suscipere q
gat, quæ de malorum spiri
ris narrantur, speciatim de
gis, atque ista fabulis, h
sensuum erroribus, fraudib
ra scripturæ sacræ oracula o
ret, ista impie atque inepte
tentiam suam violenter traxit
tiones has ea de caussa imp
liceat, ex inferno egredi; se
spiritum non agere posse in c

Grauior atque omnino i
hunc Bekkeri adhibita est, q
mnatus ac proscriptus; sed et
deiectus fuerit, postquam is
rem mentem redire noluerat.
pleraque belgico serm

m,
a,

eld

nde
net

ke-
die
g.

i.
4.
c,
lt

c

n
s
i

eiusdemque *christliche sittenlehre*, *in* .
vernunft vnd schrift abgehandelt, Lubec
laudabilis operis ea est ratio, vt tomus p
meditationes; siue *betrachtungen*, cet
nunc accessit, ipsam ethicam christiai

IO. CASPAR. HAFERVNGII *theo*
berg. MDCCXXXVII. 8. ***

. CHR. WOLLII *betrachtungen vbe*
gischen confession enthaltene sittenlehre
qui etiam iuris publici fecit: *ecclesiai*
stianam, in ἀκρίβεια vitæ morumque diu
tia doctrinæ christi moralis, Alton. MD

ISRAEL. GOTTLIEB. CANZII
pflichten der christen; oder theologische
schen vnd allgemeinen gebrauch au
MDCCXLIX. 4. **

ERNESTI AVGVSTI BERTLING
tibus christianorum libri tres; siue theol
cum præfatione *Chr. Wolffii*, Hal. MDCCL

..s POIRETVS in *vera methodo, inueniendi verum*, ..issa est eius libris de *eruditione triplici*, *solida*, ..ia et *falsa:*

..OLINAEVS, cuius prodiit: *de betoouerde weereld en wederlegt*, Roterodam. MDCXCII, 4.

..YMVS in libro: *d' ondtouerde weereldt, handelnde ..uelen, of quade geesten zyn, vyt de h. schriften met historien beuestigt*, Amstelodam. MDCXCI. 8.

..AS KVNADVS in *thesibus aduersus Balth. Bekke-..a operationes dæmonum in libro*, *quem vocat* die ..e welt, *grauissime errantem*, *directis*, Vitemberg. ..4.

..EL BERNS in *der dreyfachen welt, als der chri..asten vnd bezauberten*, Hamburg. MDCXCVII. 4. ..i pars vltima separatim, omisso auctoris nomine, in lucem exiit: *wiederlegung der bezauberten welt* ..r, Hamburg. MDCCVIII. 4.*

..TOPH. MATTH. PFAFFIVS dissertatione de ..us *diabolicis in hoc mundo*, Tubing. MDCCXXXIII.

..i silentio prætermitto ** atque adiungo quosdam ..s Bekkeri speciales; siue eos, qui sententias ..ingularibus argumentis profligarunt, cuiusmodi ..functi sunt: IO. WINCKLERVS in oratione sa..ipta: *die wahrhaftig vom teufel erdultete versu..sti*, Hamburg. MDCXCIV. 4. ZACHARIAS GRA..ertatione de *tentatione Euæ et christi*, Rostoch. SALOM. DEYLINGIVS in commentatione de ..ιϛ, *a christo sanatis:* *** IO. MARCKIVS * atque

---

..*nachrichten*, 1708. p. 243.

..casione Bekkerum confutarunt: BVDDEVS in *bekkeria..ecto*, qui est in eius *elementis philosophiæ theoretic. part.* ..2. p. 3-9 et in *thesibus de atheismo et superstitione cap.* VII. ..575. GRAPIVS in *theologia recens controuersa continuata quæst.* 9. p. 80. ENGELSCHALLIVS in *præiudiciis de ca..dei* p. 682.

..at in eius *obseruation. sacrarum part.* II. p. 283.

..tionib. *textualib.* p. 257.

positionem virtutum atque officiorum
bent, vt ex istis in studio doctrinæ
litas sit capienda. Prodiit opus hc
MDCCVII. MDCCXV. MDCCXXVII. MDCC

§. IX.

NONNVLLI speciatim præcept
dederunt; diuersam autem tractand
sunt ac vel dogmaticam; vel ascetic
primis adhibuerunt. Quumque et
ptoribus fuerint, qui principia theolo
ca coniungerent, non semper illi satis
ac quantum sit discrimen vtriusque lu
et reuelationis, hancque ob caussam
haud deuitarunt; nec quæ rationis a
uelationis et gratiæ sint propria, distin

Generis huius scripta sunt: MEL
ECKARDI *genuinus christianus; seu et*
cipuas virtutes, christiano maxime dig
peccatis complectens, Vlm. MDCLI. 8.

iæ enim ortæ ac productæ ſunt: de *di-*
ſacræ, num illa ope ſolius rationis hu-
da ſit; nec ne? de *æterna filii dei ge-*
quum Roellius negaret, merito ille
e error eius non leuioris momenti pro-
norte naturali fidelium, num iſta ſit pœ-
De quæſtionibus his quum fierent
vtraque parte ſcripta compoſita atque
ſunt, quæ nunc commemorabo. Re-

ite ſcripturæ ſacræ, num iſta ex ſola ra-
it cognoſcenda ac demonſtranda? de qua
aſionem dedit GISBERTVS WESSELVS
Quum enim iſte in diſſertatione de *recta*
uam præſidio Wayenii inſtructus Franeck.
fendit, adfirmaſſet, non aliter; niſi ſolo
conſtare, auctoritatem ſcripturæ eſſe di-
ium expertus eſt VLRICVM HVBERVM,
in actu dictæ diſputationis prouinciam
epit magnamque monſtrauit vehemen-
1 oppoſuit: *poſitiones iuridico-theologicas*
criptura ſacræ, quæ exſtant apud Vlricum
o I. de iure ciuitatis cap. 26. nunc denuo
poſitionibus et antitheſibus auctas, occaſio-
tationis inauguralis, iisque inprimis oſten-
culis fidei neque per auctoritatem eccle-
argumenta rationis; ſed tantum per in-
a ſpiritu ſancto accenſam, certiores fieri,
Roellium, van der Wayen atque alios theo-
iæ carteſianæ addictos, acriter perſtrin-
eius acceſſerunt: GERARDVS DE
[illegible] REGIVS, quorum ille *obſeruationes*
[illegible] diſputationem ſcripſit; hic autem
[illegible], belgica lingua, de Paulli verbis
[illegible] m ſuam agere vo-
luit

..MDCLXXXV. 8. duobus tomis; præte
GVIER edidit: *réponse sommaire au li*
sement de la morale de iesus christ,
caluinistes, MDCLXXIII. 12. Ac cer
formatis de doctrina morali obiecit,
quam Iansenii adseclæ ac defensori,
satis monstratum est, iansenistas c
dogmatibus consentire, quæ doctrin
tiori perniciosa esse, putantur.

Quidquid et hac de re statuatur,
notum est, reformatæ ecclesiæ docto
plina morali præclare meritos esse,
quæ dederunt, abunde testantur. In

LAMBERTI DANAEI *ethices chr*
quibus de veris humanarum actionum
etiam legis diuinæ; siue decalogi explic
ptis scholasticorum, iure naturali; siue
manorum et canonico collatio continetu
et vitiorum, quæ passim vel in sacra sc
currunt, quæque ad singula legis diui
tur, variæ definitiones, Geneu. MD

:rouersiæ enim ortæ ac productæ sunt: de *di-*
pturæ sacræ, num illa ope solius rationis hu-
ıoscenda sit; nec ne? de *æterna filii dei ge-*
quam quum Roellius negaret, merito ille
s atque error eius non leuioris momenti pro-
t: de *morte naturali fidelium*, num ista sit pœ-
inus? De quæstionibus his quum fierent
es, ab vtraque parte scripta composita atque
missa sunt, quæ nunc commemorabo. Re-
es:

liuinitate scripturæ sacræ, num ista ex sola ra-
ıana sit cognoscenda ac demonstranda? de qua
i, occasionem dedit GISBERTVS WESSELVS
rs. Quum enim iste in dissertatione de *recta*
me, quam præsidio Wayenii instructus Franeck.
VI. defendit, adfirmasset, non aliter; nisi solo
dicio, constare, auctoritatem scripturæ esse di-
luersarium expertus est VLRICVM HVBERVM,
solum in actu dictæ disputationis prouinciam
is suscepit magnamque monstrauit vehemen-
etiam opposuit: *positiones iuridico-theologicas*
ate scripturæ sacræ, quæ exstant apud Vlricum
in libro I. de iure ciuitatis cap. 26. nunc denuo
aliquot positionibus et antithesibus auctas, occasio-
disputationis inauguralis, iisque inprimis osten-
e articulis fidei neque per auctoritatem eccle-
: per argumenta rationis; sed tantum per in-
em, a spiritu sancto accensam, certiores fieri,
ım, Roellium, van der Wayen atque alios theo-
losophiæ cartesianæ addictos, acriter perstrin-
partes eius accesserunt: GERARDVS DE
IOANNES REGIVS, quorum ille *obseruationes*
ıntra Duckeri disputationem scripsit; hic autem
ionem sacram, belgica lingua, de Paulli verbis
DVCKERVS quidem caussam suam agere vo-
luit

vniuersell. *tom.* VI. p. 308. *tom.* VII. p. 429.

tionem sibi conciliauerit, præcipue
illius editiones atque interpretatione
diit ille anglice Londini MDCLXXIII.
mondi præfatione ac conuersus fi
gallicam, belgicam, germanicam.
Salmur. MDCLXXX. 8. Germanicar
nouem numerantur. Inprimis ea,
laudatur, quæ sub titulo: *vbung*
die gantze pflicht des menschen, Hafn
adspexit; præter hanc autem, com
MDCCXV. 8. De auctore res non e
scriptum hoc monimentis Hammond
opinantur; a quibus tamen alii dissent
nituntur, quæ probabilitatem non le
Explicantur in libro hoc officia erga d
alios, egregio ordine magnoque cum i
iustus locus ei inter scripta iurisprud
dus est, nisi et illum inter libros asceti

RICHARDI BAXTERI *wegweiser* z
vnd sittenlehre, *darinn der tugend lob*

VBERVS congredi noluit ac sufficere, putauit, *ur in examen breue* XII. *positionum* contra Roellium uui autem, vt defenderet se, scripsit: *vindicias breuis* XII. *positionum*. Cuius mentionem feci, impugnauit REGIVS in adducto libro de *modo i sacræ scripturæ diuinitatem*. Præter iam enar- controuersiam hanc pertinent: *N. I. M. F. L. P. ssertatio theologica de motis nuper in Frisia contro- r auctoritate scripturæ et testimonio spiritus sancti*, VII. GISEBERT. COCQVII *examen breue* XIX. *ad- de rationis vsu in theologia christiana, quæ nuper nia Frisiorum ventilatæ fuerunt*, Vltraiect. VII. 8. MELCHIORIS LEYDEKKERI commenta- *ra scripturæ auctoritate, ad conscientiam adstruen-* ITTLOB. FRIDER. SELIGMANNI *oratio ea, quæ icum Hulsium et Ioannem Regium de diuinitate m, vnde vltimato cognosci possit, disputata sunt, cutiens*, Lipf. MDCXCVIII. Nec omittendum est: IN HALEN *iudicium de positionibus quibusdam nis, in classe vltraiectina nupere ventilatis*, cum ie de *prouidentia diuina reali et morali*, Traiect. MDCLXXXVIII. 8. vbi argumenta, ab vtraque, posita, recensentur ac diiudicantur: **

generatione filii dei ac *morte fidelium naturali*, rouersiæ auctor fuit HERMANNVS ALEXANDER i. Negauit ille, secundam diuinitatis personam, a prima persona, tamquam patre, proprie et um esse, atque opinatus est, voces *filii* ac *ge-* de secunda essentiæ diuinæ persona vsurpatas, ninus propria sumendas esse; nec aliud signifi- m filium simul cum patre exsistere atque eam- eo habere essentiam. De morte fidelium natu-

eius *synopsi controuersiarum de fœdere et testamento dei.*

ouersia hac legantur: BENTHEMII *hollandischer kirch- kenstaat part.* II. *cap* 2. p.62. THOMASII *monats-gespræ-* 8. p. 862. LILIENTHALII *theolog. biblioth. tom.* I. *nleitung in die religions-streitigk. ausser der euangel. luther. rt. i. p.* 480. *et part.* III. *p.* 856.

vt credenda atque agenda coniunga
vitæ ſanctioris præcepta ex dogmati
da; ſed opus hoc minus ad finem

DANIEL. WHITBY *ethices compe*
cæ iuuentutis, Oxon. MDCLXXXIV. 8
in quo præcepta moralia nec diſtinc
ta ſunt: **

IO. FORBESII A CORSE *theologi*
in quibus præcepta decalogi exponuntu
gem et ſpecialia eiusdem præcepta co
caſus conſcientiæ explicantur, ex qu
libris patet, opus hoc inter ſcripta
referendum eſſe: ***

RICHARDI LVCAE *practical chr*
of the holineſs which the goſpel enioin
qui liber gallice, belgice, germani
liſche tugendlehre, Hamburg. MDCCV.
id maxime egit, vt naturam chriſti
ac perſpicue explicaret: *

schil ouer de geboorte des soons en tydelike dood
, MDCXCI. Non solus tamen fuit Vitringa,
m oppugnaret; sed alii quoque ad certamen
accesserunt. In his præcipue locum tenet:
HENFERDIVS, cuius tres libelli habentur,
lium scripti. Primi titulus est: *dispositio scho-*
lentorum de morte fidelium, ad confirmationem
ti synodi brilanæ, Roterodam. MDCXCVIII. 4.
'monitio fraterna ad synodos fœderati Belgii su-
octauo synodi brilanæ, in qua ostenditur, articu-
tauum et dispositionem scholasticam argumentorum
ionem articuli illius, anno MDCXCVIII. *editam,*
'tingianam, MDCXCIX. 4. qui duo libelli sine
nine prodierunt, ac tertii: *momentum contro-*
'te corporali, ponderatum et examinatum a Ia-
'dio ad tollendas suspiciones et minuendas lites,
CCII. 4.* tam subtilem autem disputandi ra-
nferdius adhibuit, vt difficile sit, mentem
In eodem aduersariorum Roëllii numero
D HVGVENIVS, cuius in lucem exiit: *chri-*
inans, Lugdun. Batauor. MDCXC. 8.** 10.
in disputatione, *in nouas quorumdam claris-*
uorum de morte temporali hypotheses inquirente,
V. atque alii, qui oblata occasione, Roëllio
nt.*** Opiniones Roëllii non solum in scri-
tæ; sed etiam de iisdem multæ synodi in Bel-
sunt, eum in finem, vt Roëllius ad melio-
reduceretur: ipsi eius errores damnarentur,
c perturbata fuerat, pax restitueretur. Im-
oëllius mortalitatem suam finiisset MDCCXXII.
Xxx 3 Lugduni

MDCCIII. p. 129.
niuers. MDCXC. *tom.* XVII. p. 395.
heolog. recens controuers. part. 1. *cap.* 2. *quæst.* 9. p. 121.
. p. 146. FECHTIVS *lectionib. theolog. in syllogen con-*
127. sq. FOERTSCHIVS *breuiar. controuersiar.* p. 31.
institutionib. theolog. dogmatic. p. 394. 494. 645. Ex-
n PFAFFIVS de controuersia hac in dissertatione de
'ali p. 40. sqq. illam autem esse contentionem de vo-
natur.

cismo ecclesiæ romanæ: quarta *epit*
moralis: quinta et sexta scriptum d
ma librum de *iustificatione* et octaua
hæc abunde comprobant. Placette
illustrandam multa contulisse, ac s
eiique vim monstrant. Non syste
ratione; acuto tamen, graui ac per
quibusdam rigidior, quam par sit,

BENEDICT. PICTETI *moral*
bien viure, cuius prima editio Gene
12.** octo tomis; secunda autem ibi
lucem vidit. Illa correctior esse
ctior est. Duplex operis huius i
inter se diuersa, prodiit. Altera
mitissa *de Sporck* hæcque lucem vi
liche sittenlehre; oder die kunst recht
Prag. MDCCXI. deinde Campoduni
pola quidam lipsiensis orbi erudit
editionem lucem adspexisse, priman
plagulam mutauit atque in titulo f
bingæ MDCCXIII. Ipsa versio hæc

§. VI.

[...]ittenda ſunt ſcripta controuerſiarum, quæ [...]ue Anglia inter reformatos actæ ſunt, de [p]*eccati Adami*, quænam illius ſit cauſſa: de [...]*ente*, quo modo illa operetur, ſi quis ad [...]uertendus: de *animæ immortalitate*, quæ [...]numque iſta in animæ natura ſit poſita; nec [...] quæ inter ſic dictos *antinomos* et *neonomos* [...]at diſputata: de *iuſtificatione*, num ad iſtam [...] ſola fides ſufficiat; an etiam opera euange[...]ceſſaria? Quod igitur ad ipſa monimenta ad[...]nt huc ea, quæ prodierunt:

[im]*putatione peccati Adami.* Litis de iſta occa[...]it IOSVA PLACAEVS, quum diuulgaſſet: *the*[...]*as de ſtatu hominis lapſi ante gratiam*, MDCXL.* [...], dictam imputationem fieri non immediate; [...]cauſſa, quia homines ab Adamo, tamquam na[...]norali totius generis humani capite, oriantur [...]nine culpa lapſus in eos transferatur; ſed me[...]ſt, propter labem ac peruerſitatem, qua omnes [...] momento conceptionis inquinati ſint ac cum [...]m edantur. Ipſam imputationem Placæus haud [...]ed de modo tantum illius ita diſputauit, vt a [...]ctrina diſcederet. Sententia hæc damnata eſt in [...]entonienſi, ac qui Placæo præcipue aduerſabatur, [...]S GARISSOLIVS ei oppoſuit: *explicationem et de*[...]*creti ſynodici carentonienſis de imputatione primi* [...]*e*, Montalban. MDCXLVIII. 8. PLACAEVS, a [...]ibus alienus, in eo acquieuit, vt ſcriberet di[...]n de *imputatione primi peccati Adami*, Salmur. [...] ac quæ de imputatione peccati Adami ſentiret, [...]berius explanaret. ** Huc quoque commode

Xxx 4 refe-

* [...]i *ſyntagmate theſium theologicar. ſalmurienſium part.* I.

** [...]EFFII *ſchediaſma de formula conſenſus heluetica* p. 16. ſqq. [...]*ationes balianas*, *diſſertat.* III. p. 21. *einleitung in die* [...]*treitigkeiten auſſer der euangeliſch-lutheriſchen kirche, part.* [...]90. PLACAEI *opera* prodierunt Franeck. MDCXCIX. 4.

autem ex dogmatibus, ibi propositis,
lis is vere ſit, iuſtum locum inter ſc
obtinere poteſt. Complectitur enii
capita, quæ ſupra rudiorum intellig
quemadmodum ſupra denotaui:

FRIDERIC. ADOLPH. LAMP
actiuæ, ex limpidiſſimis doctrinæ euan
ad dirigendam totius vitæ ſpiritualis
chriſtiano competentem, per omnes eiu
et relationes perpetua ſerie deduc
MDCCXXVII. 4. qui liber maxime pr
ſtianorum explanat hancque ob re
diuinam illuſtrandam compoſitus e
ta adcuratiori ordine, quem leges ſy
ſpicue propoſita ac diligenter ex ſ
ſunt. Auctor ipſe compendium h
manicum conuertit ac cum additame
hoc: *grundris der thætigen gottesge*
aus der reinen quelle der euangeliſch
teſtaments geſchœpffet iſt, Francof. ad M
edidit:*

'ore cognationem habere, haud difficulter per-
ı eſt. Non ſcripto; ſed ore auditoribus ſuis
dit Paionius. Aduerſarios expertus eſt, præ-
rRVM IVRIEVM, qui edidit: *iugement ſur les*
igides et relachées d'expliquer la prouidence et de
Roterodam. MDCLXXXVI. 12.* ſcriptoque hoc
:um vberioris confutationis paioniſmi, vti dici-
t, quam etiam exhibuit in *traité de la nature*
'ace contre les nouuelles hypotheſes de mr. P. Ro-
IDCLXXXVIII. 12.** qui liber tribus tractatibus
Duo priores compoſiti ſunt ad Paionii ſententiam
n; tertius autem complectitur nouam editio-
o ante memorati libelli: *iugement ſur les metho-*
', ceter. Præmiſit Iurieus admonitionem ad le-
ue in ea conqueſtus eſt, folia libri ſui, antequam
:; mala typographi fide ad quemdam, quem Pa-
: Paionii nepotem adpellat, transmiſſa eſſe.
auſſa, cur PAPINI refutatio prius in lucem exie-
ipſe Iuriei liber, cui oppoſita fuit. Inſcriptio-
æ ſe habet: *eſſais de theologie de la prouidence et*
' *immediate,* Francof. MDCLXXXVII. 8.*** Eidem
ſcribit: *criticam doctrinæ Iuriei de gratia imme-*
ice MDCLXXXIV. editam.* Noluit quidem Iu-
hoſte hoc dimicare; alius tamen, qui nomen, in
ſſum, dedicationi ſubiecit, ARBVSSI defenſionem
pit ac iuris publici fecit: *la iuſte idée de la grace*
ou reponſe a la critique de la doctrine de mr. Iu-
. comit. MDCLXXXIX. 12.** Pertinent etiam ad
nc: ZACHARIAE GRAPII diſſertatio *controuer-*
tiorem theologicam paioniſmi, in Gallia et Belgio
agitatam, de verbi diuini influxu in conuerſionem
Roſtoch. MDCXCVIII. VALENTIN. ERNEST.
RI *exercitatio theologica de Claudii Paionii, mini-*
menſis, eiusque ſectatorum, quos paioniſtas vocant,
Xxx 5 *doctri-*

---

or. MDCLXXXVII. p. 148.
IDCLXXXVIII. p. 596. REIMMANNI *catal. biblioth. theol.* p. 739.
ANNI *catalog. bibliothec. theolog.* p. 740.
rr. MDCLXXXVIII. p. 602.
DCLXXXIX. p. 519.

HENRICI HENRIQVEZII *summ*
tres tomos diuisa atque edita, Ve
Mogunt. MDCXIII. in qua autem de
ficis potestate et electione: de con
aliis huiusmodi dogmatibus quum
tractandi ratione colligendum est, q
ralem opus hoc comprehendat. Q
ma moralis sacramentorum, ea Romæ
tii damnata hancque ob rem in p
rectio suscepta est: *

LVDOVICI DE MENDOZA *summ*
ralis, *septem arboribus comprehensa*, M

LEONARD. LESSII *libri quatu*
terisque virtutibus cardinalibus, I
MDCVI. fol. ac sæpius editi. Ad qui
tiones adiuncta est dissertatio de *mon*
dunensem anni MDCXXX. THEOPHI
pro Leonardo Lessio de licito vsu æquiu
reseruationum, *aduersus criminationes*
bris his prior tomus LESSII *operum*

IO. AZORII *institutiones morales*,
primum ipse edidit Romæ MDC...

vellus, qui ei aduerfarentur, ac fcripta ad errores futandos componerent. Prodierunt: 1) EDMVN- HVLLI *charge of herefy maintained againft mr. late epiftolary difcourfe, concerning the mortality of y way of adreß to the clergy of the church of Eng-* ndin. MDCCVI. 8.* 2) IO. TVRNERI *iuftice done fouls in a fhort view of mr. Dodwells late book enti-* epiftolary difcourfe *in a letter to a friend,* Lond. 8.** 3) SAMVEL. CLARKII *letter to mr. Dod- rein all the arguments in his* epiftolary difcourfe *be immortality of foul are particularly anfwered,* MDCCVI. 8.*** quam epiftolam Clarkius contra ios defendit: * 4) THOM. MILLESII *the natural ity of the foul afferted and proued from the fcriptu- the firft fathers,* Oxon. MDCCVII. 8. 5) DAN. *reflections on fome affertions and opinions of mr. Dod- tain'd in a book entituled:* an epiftolary difcourfe, MDCCVII. 8. 6) *human fouls naturally immortal, d from a latin manufcript by S. E. with a recommen- face by* Ieremy Collier, Lond. MDCCVII.8. 7) IO. *philofophical difcourfe concerning the natural im- of the foul,* Londin. MDCCVIII. 8.** cuius generis a fcripta, Dodwello oppofita, in lucem emiffa funt. amen noluit DODWELLVS; fed defenfionem fen- iæ contra hoftes fufcepit atque hanc in rem edi- *reliminary defence of the* epiftolary difcourfe *con- the diftinction between foul and fpirit,* Londin. .8. cuius parte fecunda fpeciatim CHISHVLLI *herefy* refellere adnifus eft: *the fcripture account rnal rewards or punishments of all that hear the thout an immortality neceffarily refulting from the the fouls themfelues, that are concerned in thofe re- punishments,* Londin. MDCCVIII. 8. ac *an explica- tion*

---

* *the works of the learned* MDCCVI. p. 617.

es ouurages des fauans MDCCVI. p. 416.

MDCCVI. p. 514. *acta eruditor.* MDCCVII. p. 212.

bibliothequ. choif. tom. XXVI. p. 376. 386. 357. 398. 406.

f the works of the learned MDCCVIII. p. 177.

natis compofitum; duo autem tantum dogmata de i
et religione in eo explanata funt:*

FRANCISC. SVAREZII *commentationum ac difp
num in fummam theologiæ Thomæ Aquinatis* XIX. vol
quorum nonnullis fcripta moralia continentur. !
huc volumen XII. de triplici virtute theologica, fide,
caritate, Parif. MDCXXI. fol. Afcaffenburg. MDCXX
volumen XIII. de virtute et ftatu religionis: de pr
adfirmatiuis deque vitiis, religioni contrariis, L
MDCIX. fol. Moguntiæ eodem anno Venetiisque:
minis XIV. pars fecunda de oratione, deuotione, ho
nonicis, iuramento, iuratione, voto, Mogunt. I
Lugduni MDCX. fol. pars tertia de ftatu religionis ir
re; fiue de obligationibus, quæ religiofum ftatum
tuunt; vel ad illum difponunt, Mogunt. MDCXX
pars quarta de obligationibus religioforum, ex regul
latione et fubiectione regulari prouenientibus: de
tate religionum, Mogunt. MDCXXVI. fol.**

GABRIEL. VASQVEZII *opufcula moralia*, quibus
MAE AQVINATIS *fecundam fecundæ* illuftrauit ac
mentatus eft de eleemofyna, fcandalo, reftitutione,
ribus et hypothecis, teftamentis, beneficiis, re
ecclefiafticis, Antuerp. MDCXVII. Venet. MDCXVIII. fc
operum eius, quæ Lugduni MDCXX. fol. edita funt,
quinto locum obtinerunt: ***

PAVLLI LAYMANNI *theologia moralis*, in quinque
diuifa, cuius auctor methodo ac ftilo eleganti vfus fuit.
gno honore illa eft apud pontificios, præfertim iefuita
tot eius editiones comprobant. Prodiit opus hoc pr
Monachii MDCXXV. 4. deinde auctius ibidem MDCX
MDCXXX. fol. Mogunt. MDCLIV. Colon. MDCLXXXVIII. M
MDCCXXV. fol. Bamb. MDCXCIX. fol. Venet. MDCCX. MD
fol. Libro primo agitur de generalibus moralis the
principiis: fecundo de theologicis virtutibus, fide, fpe
tate: tertio de iuftitia et iure ceterisque cardinalib

* *vnfchuldige nachrichten*, 1712. p. 980.
** ANTONII biblioth. hifpan. nou. tom. I. p. 367.
*** *ibidem* p. 391.

gem dei componere ac bona opera peragere, non ipsius legis impulsos; sed sua sponte: propria iore erga christum concitata voluntate. Ita qui- nulli de lege statuerunt; alii autem longius a declinarunt ac negarunt, legem in nouo fœdere ebere, praesertim in opere pœnitentiae, quum n per solum euangelii verbum efficiat. Persuasio praecipue caussa est, cur illis *antinomorum* nomen erit. Inter principes eorum TOBIAS CRISPVS buit, cuius memorantur *sermons* ac liber sub ti- *istus solus eleuatus*. Ii, qui antinomos oppugna- *nomi* dicti sunt. Adductum Crispum refutarunt: VS in *theologia pacifica* et in *sepulcro controuersia-* ANIEL WILLIAMS in libello, qui titulum prae- *pel-thrut stated and vinticated, wherein some of dr. pinions are considered and the opposite truths are ted and confirmed*, Londin. MDCXCII. 12.* item praeter quorum scripta, in lucem prodierunt alia, ac antinomi se contra aduersarios suos defendebant, m monimenta in publicum conspectum vene- HERMANNVS WITSIVS scripsit: *animaduersio- as ad controuersias, quae sub infaustis antinomorum et um nominibus in Britannia agitantur,**** et EDVAR- LLINGFLEETVS in dissertatione de *satisfactione* oanni Crellio opposita ac MDCLXIX. iterumque I. edita, eiusque parte altera de eadem contro- osuit suamque tulit sententiam:*

: *iustificatione* orta est contentio inter Angliae do- disceptatum fuit de quaestione: num sola fides ad

---

i *bibliothequ. vniuersell. tom.* XXIII. p. 504.
illa PFAFFIVS *introduction. in historiam theol. litterar.* p. 257.
in eius *miscellan. sacror. tom.* II. p. 753.
lite hac a me dicta sunt in *der einleitung in die religions- etten ausser der euangel. luther. kirche*, *part.* III. p. 999.
OLANDI *epistolam de origine antinomismi in Anglia*, quae LERICI *bibliothequ vniuersell. tom* XXIII. p. 504. NEL- *tam Bulli*, p. 259. HOORNBEEKII *summam controuersia-* 812. GRAPIVM *theol. recens controuers. absolut.* p. 108. *ditor.* MDCCXII. p. III.

TSIVS * refutauit, IO. ERNEST. GRABIVS, ** LLIVS, *** TILLOTSONVS, WHITBIVS, MORVS ii. *

CAPVT SEXTVM
DE
IPTIS THEOLOGIAE MORALIS.

ΣΥΝΟΨΙΣ.

lia patrum ecclesiæ

doctorum atque alio- media ætate floruerunt VII.

ôrumque lutheranorum X.

§. X.

§. XI. XII.

ptis his, adduntur ea, quæ pertinent speciatim cum ad iuris prudentiam diuinam §. XIII.
Atque in his scripta casuum conscientiæ §. XIV.
Consiliorum theologicorum §. XV.
Atque aliorum argumentorum §. XVI.
Tum ad prudentiam christianam ac pastoralem §. XVII.
Vltimo autem loco quædam illorum commemorantur, quæ ascetica ac mystica sunt, recentiori tempore in lucem edita §. XVIII.

heologiæ moralis late generatimque sumo de ea ore doctrina, qua de agendis exponitur es constitui solent partes. Prima est *theologia* ictiore sententia ita adpellata; siue ea pars, pta de sanctimoniæ fundamento, mente vide- diuinam gratiam emendata atque ad pietatis posita, deque eiusdem exercitatione atque in- omplectitur. Secunda dicitur *iurisprudentia diui-*

acror. tom. II. p. 668.

LI *opera* Londin. MDCCIII. fol. edidit atque illius a me itis scriptis adnotationes adiecit. Ibi Bulli sententiam it.

enis ad nouum testamentum, p. 7.

IFFII *introduct. in historiam theolog. litterariam part.* II. et *die einleitung in die religionsstreitigkeiten ausser der luther. kirche part.* III. p. 1007. sqq.

NICOLAI BALDELLI *disputationes ex theologia* duobus tomis, quorum prior Lugduni MDCXXXVI rior ibidem.MDCXLIV. fol. lucem adspexit:

IVONIS parisiensis *theologia moralis christiana* tomi I. de morali christiana vniuersim et in particulari d hominis erga deum: II. de directione vitæ si III. de vita publica, oeconomica et politica: IV bonorum et malorum, vbi etiam agitur de grat nouatores, Paris. MDCXXXVIII. 4.*

STEPHANI *theologia moralis*, quatuor tomis comp quorum primus Parisiis MDCXL. secundus ibidem M tertius ibidem MDCXLV. quartus ibidem MDCXLVI lucem exiit. Opus hoc ob sententias, quæ hc licentiam turpissimorum vitiorum ac scelerum da dere, Romæ prohibitum est: **

IOANNIS DE DICASTILLO libri duo de *iustiti ceterisque virtutibus cardinalibus*, Antuerp. MDC tractatus duo de *iuramento*, *periurio et adi nec non et de censuris et pœnis ecclesiasticis*, MDCLXII. fol.

IO. DE LVGO *disputationes scholasticæ et morale tute et sacramento pœnitentiæ*, Lugduni MDCX MDCXLIV. MDCLI. fol. *disputationes scholasticæ et m virtute fidei diuinæ*, Lugdun. MDCXLVI. MDCLVI *iustitia et iure* duo volumina, Lugduni MI MDCLII. fol. ***

IO. CARAMVELIS A LOBKOWITZ *theologia* Louan. MDCXLIII. fol. qua auctor se strenuum def probabilismi iesuitarum præbet ac dogmata prop horrenda ac turpia, vt propter ista liber eius me ptis impiis adnumeretur: *

---

* A BONONIA *biblioth. scriptorum capuccinorum* p. 163.
** MAYERI *biblioth. scriptorum theologiæ moralis* p. 59.
*** ANTONII *biblioth. hispan. nou. tom.* I. p. 556.
* VOGTII *catalogus librorum rariorum* p. 415. MAYERI *scriptorum theolog. moralis* p. 61. REIMMANNI *histo* p. 434.

§. VI.

omittenda sunt scripta controuersiarum, quæ tque Anglia inter reformatos actæ sunt, de *peccati Adami*, quænam illius sit caussa: de *rtente*, quo modo illa operetur, si quis ad nuertendus: de *animæ immortalitate*, quæ io numque ista in animæ natura sit posita; nec , quæ inter sic dictos *antinomos* et *neonomos* sunt disputata: de *iustificatione*, num ad istam m sola fides sufficiat; an etiam opera euange-cessaria? Quod igitur ad ipsa monimenta ad-tant huc ea, quæ prodierunt:

imputatione peccati Adami. Litis de ista occa-edit IOSVA PLACAEVS, quum diuulgasset: *the-icas de statu hominis lapsi ante gratiam*, MDCXL.* et, dictam imputationem fieri non immediate; caussa, quia homines ab Adamo, tamquam na-morali totius generis humani capite, oriantur omine culpa lapsus in eos transferatur; sed me-est, propter labem ac peruersitatem, qua omnes momento conceptionis inquinati sint ac cum em edantur. Ipsam imputationem Placæus haud sed de modo tantum illius ita disputauit, vt a octrina discederet. Sententia hæc damnata est in rentoniensi, ac qui Placæo præcipue aduersabatur, VS GARISSOLIVS ei opposuit: *explicationem et de-decreti synodici carentoniensis de imputatione primi ia*, Montalban. MDCXLVIII. 8. PLACAEVS, a nibus alienus, in eo acquieuit, vt scriberet di-em de *imputatione primi peccati Adami*, Salmur. . ac quæ de imputatione peccati Adami sentiret, berius explanaret. ** Huc quoque commode

Xxx 4 refe-

in *syntagmate thesium theologicar. salmuriensium part.* I.

AFFII *schediasma de formula consensus heluetica* p. 16. sqq. *rtationes halianas*, *dissertat.* III. p. 21. *einleitung in die streitigkeiten ausser der euangelisch-lutherischen kirche, part.* 890. PLACAEI *opera* prodierunt Franeck. MDCXCIX. 4.

BARTHOLOMAEI MASTRII *theolo*
seraphici et subtilis doctoris, *Bonauent*
Venet. MDCLXXXIII. MDCC. fol. E
pendium theologiae huius *moralis*, cu
MDCCVI. 12.

CASSIANI A SANCTO ELIA *the*
ta et ordine alphabetico disposita, Ven
primis contra iesuitarum laxiorem n
scripta. In ea litterarum ordine turp
dogmata moralia, quae pontifices
et Innocentius XI. publicis decreti
solum recensentur atque impugnan
ea confutat, quae pro istis defender
possunt: ***

NATALIS ALEXANDRI *theologi*
secundum rationem concilii tridentin
buta, Paris. MDCXCIV. 8. decem v
sexto differit de beneficiis, simonia,
matrimonio: *septimo* et *octauo* de p
ra ac de virtutibus agitur: *nono* ac
que oratione dominica. Varios exp

tore cognationem habere, haud difficulter per-
n eft. Non fcripto; fed ore auditoribus fuis
dit Paionius. Aduerfarios expertus eft, præ-
rRVM IVRIEVM, qui edidit: *iugement fur les
igides et relachées d'expliquer la prouidence et de*
Roterodam. MDCLXXXVI. 12.* fcriptoque hoc
:um vberioris confutationis paionifmi, vti dici-
t, quam etiam exhibuit in *traité de la nature
'ace contre les nouuelles hypothefes de mr. P.* Ro-
tDCLXXXVIII. 12.** qui liber tribus tractatibus
Duo priores compofiti funt ad Paionii fententiam
n; tertius autem complectitur nouam editio-
o ante memorati libelli: *iugement fur les metho-
r*, ceter. Præmifit Iurieus admonitionem ad le-
jue in ea conqueftus eft, folia libri fui, antequam
t, mala typographi fide ad quemdam, quem Pa-
t Paionii nepotem adpellat, transmiffa effe.
auffa, cur PAPINI refutatio prius in lucem exie-
r ipfe Iuriei liber, cui oppofita fuit. Infcriptio-
æ fe habet: *effais de theologie de la prouidence et
: immediate,* Francof. MDCLXXXVII. 8.*** Eidem
lfcribit: *criticam doctrinæ Iuriei de gratia imme-
ice* MDCLXXXIV. editam.* Noluit quidem Iu-
hofte hoc dimicare; alius tamen, qui nomen, in
iffum, dedicationi fubiecit, ARBVSSI defenfionem
pit ac iuris publici fecit: *la iufte idée de la grace
, ou reponfe a la critique de la doctrine de mr. Iu-*
;. comit. MDCLXXXIX. 12. ** Pertinent etiam ad
nc: ZACHARIAE GRAPII differtatio *controuer-
itiorem theologicam paionismi, in Gallia et Belgio
agitatam, de verbi diuini influxu in conuerfionem*
Roftoch. MDCXCVIII. VALENTIN. ERNEST.
RI *exercitatio theologica de Claudii Paionii, mini-
ınenfis, eiusque fectatorum, quos paioniftas vocant,*
Xxx 5 *doctri-*

or. MDCLXXXVII. p. 148.
DCLXXXVIII. p. 596. REIMMANNI *catal. biblioth. theol.* p. 739.
ANNI *catalog. bibliothec. theolog.* p. 740.
or. MDCLXXXVIII. p. 602.
DCLXXXIX. *p.* 519.

maxime a ſcholaſticis ac ieſuitis c(
conferrent atque in in variis libris
inſtituenda, darent, cuiusmodi i
primis Ianſenii ſectatores conſ
pontificiorum ſcripta moralia iam
nulla, quæ emendatam doctrinam
bent ac reliquis dignitate atque
iſtis autem alia adiungenda ſunt.
lebritatem atque exiſtimationem ſil

PETRI NICOLII *eſſais de mor*
quorum primum et ſecundum lu
MDCLXXI. tertium MDCLXXV. quar
tum MDCC. ſextum MDCCXIV. 12.
theologiques et morales ſur le premier
logue, Paris. MDCCIX. 12. duobus t
tutibus, quas vocant, theologicis,
copioſe agit, vt integrum veluti
pendium exhibeat; quo minus aut
eadem ratione explanaret ac cœptu
ret, morte impeditus fuit. Refer
ſtola eius, editæ ſub titulo: *lettr*

duo *soliloquiorum* addi possunt, ad id comparati, rent, quo modo a nobis in cognitione dei ac vir. ficiendum sit. Præter hæc, alia eiusdem mora- a ad nos delata sunt: de *coniugiis* quippe *adulteri-* *mendacio: contra mendacium;* quæ autem ad iu- itiam diuinam; siue eam theologiæ moralis par- tinent, vbi de legibus dei hominumque officiis t. In modo, argumenta moralia pertractandi, us ab iis discrepat, qui præsertim ante eum in morum ingenia sua exercuerunt, quoniam scho- lare. studuit hancque in rem philosophatus est: sus formauit: multas quæstiones proposuit; ita squit exemplum, quod doctores scholastici, præ- *ralistæ* ac *casuistæ* adpellati, imitarentur:

ANI libri octo de *prouidentia et gubernatione dei* *ac præsente eius iudicio:* eiusdem libri quatuor *uaritiam*, *præsertim clericorum et sacerdotum*, a ectione fructus omnino exspectandi sunt:

ASSIANI libri duodecim de *institutis cœnobiorum*, i octo posterioribus de octo vitiis capitalibus dis- *piritu* videlicet *gastrimargiæ*; siue insani ventris *spiritu fornicationis*, *philargyriæ*, *iræ*, *tristitiæ*, *nodoxiæ*, *superbiæ*, in quibus multa legenda sunt tilitate; adcommodata autem est Cassiani doctri- i præcipue ad monasticum vitæ genus:

RI *hispalensis* libri tres *sententiarum*, magnam GREGORII *magni* libris *moralium* excerpti: li- *iloquiorum:* libellus de *contemtu mundi:* oratio *emper peccatis ad correctionem vitæ.* Reliquos o, quia partim ad ætatem christianorum d'cto- ous nomen *patrum* datum est, haud petinent; rebus moralibus non ex instituto exposuerunt. m consulto librorum, quos adduxi, editiones, iornatæ sint in auctorum *operibus*; siue separa- ententiam ingressus, notitiam earum in tracta-

 tione

ESPRIT liber: *la fausseté des ve*
MDCLXXVIII. MDCXCIII. Amstelod. I
duabus partibus. Germanice iste
des herrn Esprit falschheit deren mens
dem frantzæsischen vbersetzet und mit
vermehret durch den verfasser der eur
MDCCX. 8. *** ac sub nouo titulo:
MDCCXXIV. Liber ipse est elegantissim
quomodo virtutes, vere ac reipsa
quæ speciem tantum nomenque pra
sit discrimen naturæ ac gratiæ. * Ad
PELLETERII *pratique et regles des ve*
MDCCXIII. 8. *traité de la charité enuer*
de dieu et de ses vrais characteres,
eiusdem: *traité de la charité enuer*

---

* LILIENTHALII *theolog. bibliothec tom.* II.
** NICERONII *memoires tom* VI. p. 107.
*** *neue hallische bibliothec volum.* I. p. 334.

ı de *virtutibus et vitiis*, ad Widonem comitem, *itarum* narrationibus: III) HRABANVS MAG- MAVRVS, qui ad posteros transmisit: libros *libus sacræ crucis*, quibus imaginum vsum; non .m adprobat: libros tres de *videndo deum:* de *puri-* t de *modo pœnitentiæ*. Præterea scripsit de *octo vi-* *libus eorumque origine ac remediis:* de *virtutibus* t *laude eorum:* de *grauibus mortalibus peccatis* *tisfactione:* de *reuerentia filiorum erga parentes:* .MVS, cantuariensis archiepiscopus, cuius ha- scula quam plurima asceetica, parænetica atque sanctimoniæ excitandum comparata. In ır *meditationum*, quarum prima est: de *huma-* *tis dignitate et miseria:* secunda de *terrore iu-* *xcitandum in se timorem:* tertia *deploratio male* *nitatis:* quarta *quomodo peccator excitet animam* *rigenda peccata sua*, cuius generis et reliquæ rta ac decima illarum etiam inscribitur: *enchi-* *manuale;* vel etiam *liber de salute animæ*. A Anselmus inter scriptores mysticos refertur: RDVS, cuius hæc monimenta moralia exstant: *et officio episcoporum:* de *contemtu mundi:* de): de *gradibus humilitatis et superbiæ*.

§. VI.

tempore floruerunt doctores scholastici, qui mque theologiam, et dogmaticam; et mo- n redegerint formam ac methodum syste- ibuerint; constat tamen, eos multis subti- ıeptis quæstionibus: perobscuro scribendi ioribus erroribus, præsertim pelagianismi, tiis disciplinas diuinioris doctrinæ ita de- istæ postea non mediocri studio emendan- a, quæ agenda sunt, cum credendis con- on male; minus autem ostenderunt, quæ vitæ christianæ ac piæ: quo fundamento il- ıo modo exercitatio eius fieri debeat; sed ati sunt, si de moribus varias quæstiones

MDCLIV. Lugdun. MDCLXIX. MDCL
hi, ac præter hos, multi eorum, quo
vel de iustitia et iure; vel de quibu
ribus; vel de casibus conscientiæ ex
ordinem sequuntur; neque leges d
que ecclesiasticis: naturales a positi
guunt; sed istas more scholasticoru

Apud nos haud defuerunt, qui
partem; siue iurisprudentiam diuin
non tam magna, ac pontificii, opera
tamen meritorum laudem consequ
memorata eorum monimenta, ad
fero: IO. CONRAD. DANNHAVERI
editum primum ab ipso auctore A
deinde sub titulo: *deuteronomium*
collegium decalogicum, denuo typis tra
dis repurgatum: pluribus locis auctum
conscientiæ casibus locupletatum, cu
Argentor. MDCLXIX. 4. IO. IOA
summam iuris diuini; siue isagogicam
de iustitia et iure tam ex naturali;
ad fontes iusti et recti in actionibus
proprios ducentem, secundum discipli

lenda curauit *Bartholomaeus Ferronius*, Aureliae v. duobus tomis fol.

ANDRI DE HALES; siue HALENSIS *summa de* r, Paris. MDIX. fol. ex qua VINCENTIVM *bello-* multa in *speculum* suum *morale* transtulisse, non- iptant. Attamen Alexandrum non esse auctorem uius, disputat IACOBVS QVETIF,* ac quod manuscriptorum fide eidem ALEXANDRO adscri- *destructorium vitiorum*, Norimberg. MCCCCXCVI. IDLXXXII. fol. editum, id ab aliis longe iuniori r. scriptori tribuitur.**

RTI *magni paradisus animae;* siue libellus de *vir-* Antwerp. MCCCCLXXXIX. 4. Colon. MCCCCXCVIII. 4. MDCII. 12. ac saepius in lucem emissus: opuscu- *adhaerendo deo*, Antwerp. MDCXXI. 8. ac cum prio- erp. MDLXXXI. *** quibus et addi possunt eiusdem *rii* vberiores in quatuor *libros sententiarum*, vbi ibus praecipi, antea a me dictum est, Basil. l.*

MAE DE AQVINO *summa theologiae* eiusque pars quae quum itidem in duas partes diuisa est, in isserit de vltimo hominis fine: de actionibus mo- arumque principiis: de virtutibus ac vitiis, ge- spectatis: de lege ac gratia; in posteriore autem; adpellari solet, *secunda secundae* speciatim de vir- um theologicis; tum moralibus: **

ENTII, *bellouacensis* dicti, *speculum morale*, quod *octrinale*, *historiale* et *naturale*, ab illo composi- Constat id tribus libris, in partes et distinctio- nes

ordin. praedicator. tom. I. p. 318.

ETIF *dict. libr.* p. 319.

la haec habentur in eius *operum*, quae *Iammy* Lugdun. I. fol. edidit, *tom.* XXI.

dductorum *operum tom.* XIV. XV. XVI.

THOMAE *summa theologiae* disputata sunt, ea supra bre- memoraui. Alii adcusarunt eum plagii: alii, illum huius auctorem esse, negarunt.

probandi; sed illustrandi tantum
cam regulam conscientiæ esse scrip

ANDREAE KESLERI *theologia*
dierno cum primis tempori adcommod
sige vnd ausfuhrliche erœrterung vn
ger vnd furnemlich auf die gegenwa
wissensfragen, quem librum aucto
autem vsum transtulit *Io. Christop*
MDCLVIII. 4. In eo præcipue casu
tur, qui ab aliis prætermissi; aut n
atque ita velut spicilegium ac supp

LVDOVIC. DVNTE *decisiones*
scientiæ, ex diuersis theologorum scri
in breuitatem redactæ ac iuxta ord
rum positæ, quæ prodierunt Lub
MDCXLVIII. Ratzeburg. MDCLXIV.
tinentur, ea collecta sunt ex scripti
Gerhardi, Meisneri atque aliorum
litatem adferunt, quibus non est fa
volumina euoluendi. Auctor tame
tis puro ac perspicuo, atque interdu

ræter memoratos, alii eidem operam dede-
nimenta reliquerunt, ad mentis emendatio-
tisque studium excitandum atque augendum
, quæ licet vitiis haud careant; nec omnia
e adcurate proposita sint; multa tamen præ-
taria complectuntur atque omnino vtilitatem
t, si cum iudicio ac circumspectione legantur.

ris mediæ ætatis, quæ antea commemoraui, ns-
sticis atque asceticis, adiungi possunt:

OLDI *carnotensis* tractatus de *septem verbis domini*
, cum adnotationibus a *Francisco Titelmanno*,
p. MDXXXII. 8. editus: de *cardinalibus christi* ope-
meditationes variæ, quæ opuscula vna cum quibus-
is auctoris huius IO. FELLVS collegit atque in
rotulit:*

RONIS, *iunioris* dicti, *orationes* XXXIII. *de fide et*
tum christianis; tum monasticis: liber *diuinorum*
; item: *capita moralia, practica et theologica* CCXXVIII.
uscula, a *Iacobo Pontano* latine reddita ac notis
illustrata, prodierunt Ingolstad. MDCIII. 4. **

TAVLERI scripta, germanice ab eo composita,
: *predigten auf alle sonn- vnd feyertage durchs gantze*
achfolge des armen lebens christi: medulla animæ;
kommenheit aller tugenden atque alia. Sæpius ista
n exierunt, lingua cum inferioris; tum superio-
hacque Hamb. MDCXXI. fol. Francof. MDCXXI. 4.
XI. 4. et cum præfatione *Philipp. Iacob. Speneri* No-
DCLXXXVIII. 4. Francof. MDCXCII. 4. Franc. et Lips.
. 4. *** Adiuncta est editioni huic vita Tauleri,
digna eidemque præmissa sunt elogia, quibus Lu-
therus

ista CYPRIANI *operibus*, quæ edidit Oxon. MDCLXXXII.

etiam *bibliothec. patrum lugdunens. tom.* XXII. p. 696. adde
.ICII *bibliothec. græc. volum.* X. p. 300.
editiones recenset FABRICIVS *bibliothec. latin. mediæ*
m. ætat. volum. IV. p. 441. adde QVETIF in *scriptor. ordin.*
cator. tom. I. p. 677.

mysticum theologi et theologiae: opusculum. de *di omnium fidelium:* de *nuptiis christi et ecclesiae:* , *confessione et arte moriendi:* de *mediis contra re- ccati:* de *correctione proximi:* de *spirituali vita purificatione sensuum interiorum:* de *meditatio-* de *simplificatione et mundificatione cordis:* de *dire- is:* de *mendicitate spirituali:* de *eleuatione mentis* de *illuminatione cordis:* de *remediis refrenandae culum bonae vitae: meditationes, quomodo homo adeo* ac plura alia. Locum suum obtinuerunt inter s *opera*, quae coniunctim lucem viderunt: Argen- CCLXXXVIII. fol. et iterum MCCCCXCIV. Spirae X. Basil. MDXVIII. Paris. MDXXI. MDCVI. cura *licherii* Antwerpiae; siue potius Amstelodami l. quam luculentam editionem *Ludouicus Ellies* edit:

E A KEMPIS libri quatuor de *imitatione chri-* lum praestantissimum celeberrimumque, tam commissum, vt editiones illius fere haud sint : in omnes Europae linguas: immo in arabi- nicam, turcicam conuersum. De auctore eius disputata, idque tributum est a plerisque KEM- aliis IO. GERSONI; aut IO. DE GESSEN; GERSEN; aut BERNARDO; alii autem per- , compositum illud esse ex plurium monimen- mis acerrima controuersia hac de re acta est in nana inter benedictinos et canonicos regulares orum partibus steterunt, iesuitas, quorum hi sio: illi pro Gersone; vtrique autem pro ordi- oria pugnarunt, * exemplum mansuetudinis, quod

---

a, ab vtraque parte edita, locum habent: DELFAV, ni, *apologia pro Gersone:* canonici cuiusdam regularis tionis gallicanae *vindiciae kempenses*, Paris. MDCLXXVII. 4. ONII *animaduersiones in vindicias kempenses*, pro Delfa- ae: MOLINETI dissertatio *anti- Mabilloniana* apud SI- in *bibliotheq. critiqu. tom.* I. p. 17. MASSVETI *synopsis illonii*, quae praemissa est *annal. benedictin. tom.* V. p. 7. nonem. Recenset auctores hos PFAFFIVS *institution. lesiastic.* p. 677.

ERICI HARPHII *theologiae mysticae libri tres*, quo-
-imus vocatur *epithalamium:* secundus *directorium*
contemplatiuorum: tertius *eden; siue paradisus con-*
uerum, Colon. MDXXIX. MDXXXVIII. MDLV. Romae
XV. quae sola editio, repurgata scilicet, in indice co-
:genda permittitur atque iterum litteris descripta
e MDCI. Colon. MDCXI. 4. ac gallice interprete
Baptista Machaldo, Parif. MDCXVII. 4. Reliquit etiam
IVS *speculum aureum praeceptorum dei*, Moguntin.
:LXXIV. Norimberg. MCCCCLXXXI. Argentor.
.XXXVI. MDXX. 4. Basil. MCCCCXCVI. *speculum per-*
, Venet. MDXXIV. *collationes tres de perfectione vitae;*
mpendium directorii, Antuerp. MDXIII. Colon.
VI. Conscripsit Harphius pleraque opera sua bel-
mone, quae ab aliis postea in latinum conuersa sunt.

:r scriptores, qui media aetate et ante tempus emen-
a sacrorum capita theologiae moralis illustrarunt,
quoque sibi vindicant celeberrimi testes veritatis,
:LEFVS et IO. HVSSVS, vtpote qui non minus in
i hominum, eo tempore corruptissimis, corrigendis
i studio elaborarunt; quam in vera doctrina, ex
ad pristinam lucem reducenda. Ille; siue WICLE-
ia scripsit, quae ad doctrinam moralem spectant;
nia autem monimenta eius lucem adspexerunt;
u exarata tantum habentur. Praeter alia, ad pu-
rsum translati sunt eius *dialogorum libri quatuor*,
4. sine mentione loci, qui quum maxime rari fue-
udouicus Philippus Wirthius eos iterum edidit,
et Lipf. MDCCLIII. 4. In illis Wiclefus inter alia
ita de virtutibus ac vitiis copiose exposuit. * IO.
praecipue quidem scripta polemica composuit iis-
veritate contra pontificios pugnauit; attamen
:cessitatem, prauos mortalium, maxime virorum
acri, mores emendandi, perspiceret, de iis quoque
tatus est, quae ad vitam, pie recteque instituendam,
t. Generis huius sunt opuscula eius: de *peccato*
mor-

ur *dialogi* hi in BAYERI *memor. libror. rarior.* p. 248.
OGTII *catalog. libror. rarior.* p. 724.

: monimenta, quæ ſunt egregia ac lectione di-

§. VIII.

o deus per Lutherum ſacra a ſummis variis-
ptelis repurgauerat, omnis doctrina diuinior,
dogmatica; ſed etiam moralis emendata eſt
m faciem recepit. Inter eccleſiæ noſtræ do-
ti ad ſanctiorum diſciplinarum partem, quæ
is officiisque chriſtianorum præcipit, ingenia
ſua contulerunt atque id egerunt, vt iſtam
adcuratiorem vtilioremque. Induſtriam eo-
r ac eruditionem, quæ nunc enarrabo, ſcripta
robant.

TINVS LVTHERVS nullum quidem ſyſtema; aut
lium theologiæ moralis, quo dogmata illius, iuſto or-
r ſe connexa, traduntur, conſcripſit; vti autem non
doctrina; verum etiam in vita hominum emendan-
m ſuam collocauit; ita nullam occaſionem neglexit,
s aliorum mores corrigendi, ipſamque theolo-
ralem a maximis vitiis, quibus illa erat deprauata,
iit, inprimis quum ex ſcriptura ſacra oſtenderet,
vera ratio fidei, iuſtificationis, bonorum operum,
ac

nd neuen theologiſchen ſachen, 1724. p. 833. 1725. p. 265.
: 1736. p. 600. *auserleſene theol. bibliothec volum.* I. p. 369.
volum. II. p. 999.

oribus theologiæ moralis, qui et antiqua; et media ætate
it, legantur: MEIERI *introductio in vniuerſum theologiæ
cum dogmaticæ; tum pragmaticæ ſtudium*: LANGII *diſſerta-
rigine et progreſſu theologiæ moralis ſyſtematicæ*, quæ DVR-
npendio theologiæ moralis præmiſſa eſt: HEBENSTREITII
tio de moralis theologiæ quibusdam adminiculis, quam præ
nt BECHMANNI *adnotationes ad Olearii theologiam mora-*
ſpeciatim de auctoribus myſticis atque aſceticis temporis
iddantur: THOMASII *ſchediaſma hiſtoricum, quo occaſione
nis ve uſtæ, qua philoſophia dicitur* γνῶσις τῶν ὄντων, *varia diſ-
er, ad hiſtoriam tum philoſophicam; tum eccleſiaſticam per-*
: SANDAEI *theologia myſtica* p. 649. POIRETI *bibliotheca
um ſelecta* p. 101. 321. inprimis ARNOLDI *hiſtoria et de-
theologiæ myſticæ.*

NRAD. DVRRII *enchiridion theologiae moralis*, Altorf.
quod quum se viris doctis commendaret, id, ac-
ts locupletatum atque emendatum, auctor iterum
b titulo: *compendium theologiae moralis, in quo vir-
ficia hominis christiani tum in genere; tum in spe-
tis vitae statibus considerati explicantur et variae quae-
actica deciduntur*, Altorf. MDCLXXV. 4. Accessit
tio Altorf. MDCXCVIII. 4. sub eadem inscriptione;
nibus tamen auctoris posthumis auctior, cura *Io.*
Langii, qui adiecit cum *dissertationem prooemialem*
e et progressu theologiae moralis systematicae, dignam,
itur; tum *tractatuum, disputationum et aliorum*
m durrianorum catalogum. In libro hoc, qui ele-
ic merito laudatur, auctor praecipue officia chri-
n explanauit, ea ratione, vt locum sibi fecerit in-
qui primi theologiae morali systematicae operam
: *

I. THEODOR. MEIERI *disputationes in theologiam*
, Helmstad. MDCLXXIX. 4. quae primam et secun-
em theologiae moralis exhibent. Tertia pars pro-
idem fuit; ** lucem autem non adspexit. Exstat
introductio in vniuersum theologiae moralis cum
e; tum pragmaticae studium, liber perutilis; qui
l locum hunc haud pertinet, quoniam auctor in
puos theologiae moralis scriptores commemorat
ione, doctrinam hanc diuiniorem tractandi, prae-

ADAM. OSIANDRI *theologia moralis*, Tubing.
/III. 4. cuius priore parte de virtute christiana, de
s eorumque signis, de peccato, conscientia atque
imentis; posteriore autem de officiis secundum
decalogi agitur: ***

---

orum MDCXCIX. p. 64. FABRICII *histor. biblioth. part.* IV.
ZELTNERI *vit. theologor. altorphinor.* p. 364.

Meieri, praemissa *historia* eius *religionum*, cura *Boehmeri*
II. 4 editae:

THALII *theolog. bibliothec tom.* II. p. 430.

te ifta receptam, commendaturum fuiffet, nifi cœpto operi impedimentum inieciffet. Con-t duobus tomis; prior autem tantum. nec hic em perductus, lucem adfpexit, poftquam Baie-n mortalium numero effe. Quæ defunt, ea LANGIVS adiungenda fufcepit atque edidit: *d compendium theologiæ moralis Baieri*, Ien. uctu autem atque aufpiciis IO. ANDREAE iuenes quidam collegerunt: *fafciculum quæ-um, ex beati Baieri theologia morali deducta-iam partem ex eodem auctore refolutarum*, ac ublicæ difquifitioni fubmiferunt: *

DI BOTSACCI *medulla theologiæ moralis; feu ogicus de irreprehenfibilitate, præprimis fidelium,* philologicis et polemicis illuftratus, Francof. I. ac cum nouo tantum titulo MDCCIII. 8. lem auctor fingulare argumentum theologiæ tamen quoque adfert, quæ vtilia funt. ** im: *moralia gedanenfia*, atque in lucem edi-MDCLV. Ien. MDCLXXVIII. Francof. et Lipf. non, vt nonnulli fcribunt, a BARTHOLDO OTSACCO confectum eft: ***

IC. MAII *praxis pietatis in cognitione verita- theologiæ moralis, per omnes locos theologicos ipturæ facræ et ductum librorum fymbolicorum* . MDCXCVII. 4. quo libro præclare via mon-nitionem dogmatum fidei viuam atque ita vt quæ fciamus, ifta quoque moribus atque is comprobemus: *

. *bibliothec. part.* VI. p. 486. LILIENTHALII *theolog.* II. p. 491 MAYERI *bibliotheca fcriptorum theologiæ* ELTNERI *vit. theolog. altorphinor* p. 483.
IDCCI. p. 477. *iournal des fauans* MDCCII. *auguft.* LERI *Cimbr. litterat. tom.* I. p. 61.
nbr. litterat. tom. II. p. 85. PRAETORII *Athen. ge-*

ibliotheca fcriptorum theologiæ moralis p. 15. magna hementia longioreque oratione Maium reprehendit, quod

MDCCXLV. quinta MDCCXLVI. sexta MDCCXLVIII. MDCCL. 8. * postea autem collectio hæc al MDCCLIII. sub titulo: *theologische gutachten* contin Idem edere quoque cœpit: *samlung einiger bedem theologischen facultat zu Halle*, huiusque sylloge pars Hal. MDCCXLVII. 8. prodiit:

Auserlesene bedencken der theologischen facultat zu in drey theile verfasset, Lipf. MDCCLI. 4 quod Christianus Fridericus Bœrnerus edidit. ** Scriptis iungo: CHRISTOPHOR. MATTH. PFAFFII dis nem de *consiliis theologicis*, Tubing. MDCCXLVIII.

§. XVI.

ALIA scripta iurisprudentiæ diuinæ sunt sp atque ad singularia illius argumenta spectant, c varia sunt ac diuersa; ita istæ quoque, si ad re tractatam respicimus, inter se differunt. Alii fuerunt de legibus diuinis: alii de actionibus hu iis præsertim, quæ dicuntur indifferentes: alii de quæ ad certa officiorum; aut statuum humanoru nera pertinent, ea ratione, vt leges diuinas non explicarent atque illustrarent; sed etiam illaru tentiam veram atque auctoritatem defenderent.

Refero huc ea doctorum virorum monimenta, expositum est:

I. de *legibus*, speciatim *diuinis* iisque *positiuis* vn *libus*, cuiusmodi sunt: BALTHAS. MEISNERI dis de *legibus*, Vitemb. MDCXVII. MDCXXXII. 8. qua aute tantum de diuinis; sed etiam humanis legibus IO. WOLFGANG. IAEGERI tractatus de *legibus* bing MDCLXXXI. 8. CHRISTOPHORI SONNTAGII *decalogica*; *siue commentationes super moralitate legum monialium et forensium*, Altorf. MDCCVIII. 4. ***

MA

* *nachrichten von den neuesten theolog. buchern volum.* I. p. 53 LIENTHALII *theolog. biblioth. tom.* II. p. 777.

** *samlung von alten vnd neuen theolog. sachen*, 1754. p. 813.

*** vnschuldige nachrichten 1708. p. 342.

iterum lucem vidit. * Complectitur illud
ɔctrinam de officiis christianorum, ita explica-
oris egregiam eruditionem iudicandique facul-
lat. Is tamen opus hoc absoluere haud potuit,
:ditus. Animum ei fuisse, illud continuare,
** alii autem tradunt, Schomerum de nouo
ıoralis opere conficiendo atque ad Pufendorffii
scientiam moralem tractandi, adcommodando
*

r. SALOM. CYPRIANI *sittenlehre christi, aus schrift vnd den altesten kirchenlehrern zusammen* ›burg. MDCCVII. 8. * Lipſ. MDCCXXXIII. 8. **
·es partes sunt iisque doctrina traditur de sum-
ıorum bono: de vero christi discipulo eius-
ne: de mediis maximæ felicitatis adquirendæ:

NCISC. BVDDEI *institutiones theologiæ moralis, ttionibus illustratæ,* opus satis celebre. Post-
nam lucem adspexerat Lipsiæ MDCCXI. 4. non
terum atque iterum litteris descriptum est ac
n existimatione virorum doctorum esse, Lipſ.
DCCXIX. MDCCXXIII. MDCCXXVII. 4. ac sæ-
ermanice illud prodiit, sub titulo: *einleitung theologie, nebst den anmerckungen des herrn ver-* MDCCXIX. 4. * In tabulis institutiones has ex-

Zzz 4 hibuit

ıns MDCCVIII. *decembr.* p. 480. *act. erudiror. supplement.* 157. BERNDII *einleitung zur sittenlehre* p. 219. LI-.II *theol. bibliotb. tom.* II. p. 491.

n *programmate in obitum Schomeri.*

n *bibliotheca scriptorum theologiæ moralis* p. 25. sqq.

:*hrichten*, 1707. p. 800. LILIENTHALII *theolog. m.* II. p. 495.

ol. bibliothec volum. VI. p. 944.

institutiones hæ: in *actis eruditorum* MDCCXI. p. 358. *sauans* MDCCXII. *iun.* p. 652. CLERICI *bibliothequ.* XIV. *part.* 2. p. 375. in *der neuen hallischen bibliothec,* 275. 459. *den vnschuldigen nachrichten,* 1711. p. 457. *saal der gelehrten welt, volum.* II. p. 301. in *der neu er-* ·*alisten biblioth. part.* VII. p. 561. *gelehrten fama vol.* I. *artheyischen bibliothecar. part.* II. p. 990.

LII *theol. biblioth. tom.* II. p. 432.

de hazard, *pour seruir de replique*
la Placette, Hag. MDCCXIII. 8. *** I
rum fortunæ tuendam suscepit ac p
hoc quæstiones ex principiis iuris
moralis enodare adgressus est 10
traité du ieu, *ou l'on examine les*
droit naturel et de morale, *qui ont d*
Amstelodam. MDCCIX. 8. * ac germa
vom spiel, Brem. MDCCXL. 8. Addi
VON LANKISCH *eitelkeit des spiels*,
IO. WOLFG. IAEGERI dissertatio
ludi in foro conscientiæ, addita eius
tia, Tubing. MDCLXXXVIII. 8. 10
MANNI *spielteuffel*, Norimberg. MDC
LERI *vntersuchung der meynung Got*
Hal. MDCCXXV. 8. ** anonymi opus
dancken vom spielen, ac sine mentio
editum: *** 2) *saltationes*, quas alii

* *iournal des sauans* MDCCXIV. *iun.* p. 57
** *iournal literair. tom.* I. p. 378. *iournal*
p. 85. *vnschuldige nachrichten*, 1714. p.
*** *iournal des sauans* MDCCXV. *febr.* p.

RTI ZVM FELDE *institutiones theologiae moralis*, DCCXVI. 8.*

GEORG. PRITII *christliche tugend- vnd sittenlehre*, *der weg gezeiget wird, auf welchem ein rechtschaf- ist zu seiner wahrhaftigen gluckseligkeit gelangen* ncof. MDCCXXI. 8. *die ausubung der christlichen tu- sittenlehre, wie dieselbe soll vorgenommen vnd ange- rden, nach anleitung eines beruhmten vnd gottseligen in Engelland gezeiget*, Francof. MDCCXXI. 8. Episco- dus, quem Pritius sequutus fuit, est GVIL. BEVE- *den entschliessungen.* Vterque liber magis priua- tis exercitationi atque orationibus sacris conscri- quam recitationibus academicis, inseruit:**

ISTOPH. MATTH. PFAFFII *institutiones theologiae* quae vna cum dissertatione de *gustu spirituali, quo a gratia distinguimus*, Tubing. MDCCXIX. editae que *institutionibus theologiae dogmaticae*, supra lauda- nctae sunt:

STAV. GEORG. ZELTNERI *breuiarium theologiae mo- um synopsi oeconomicorum, politicorum et pastoralium*; *tabulis* XXV. *comprehensum*, Altorf. MDCCXXIII. fol.

TIN. CHLADENII *institutiones theologiae moralis, observationibus luculentissimis instructae*, quae post obitum cum praefatione *Göttlieb. Wernsdorfii* pro- Vitemberg. MDCCXXVI. 8. ***

M. BERNDII scripta theologiae moralis, quae sunt: *rscheid der moral christi vnd der pharisaeer*, Lips. XVII. 8. quo libello monstratur, doctrinam mora- isti ac pharisaeorum ita inter se differre, vt illius a ad ipsius mentis emendationem ac virtutem; ho- tem ad sanctimoniae speciem, quae cadat tantum os, spectent:* 2) *stand der sicherheit: stand der*

 knecht-

ige nachricht. 1717. p. 656.

THALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 494.

sene theol. biblioth. volum. II. p. 695. *samlung von alten vnd theol. sachen*, 1727. p. 465. LILIENTHALII *theolog. biblioth.* I. p. 493.

von alten vnd neuen theolog. sachen, 1729. p. 229. LILIEN- II *theol. biblioth. tom.* II. p. 497.

tationibus abstinere debeant itaque
ne tantum exsistant; sed re ipsa fi
sint. *** Qui pro actionibus indiff
aliter sentiunt. Spectat huc: 10.
vnterricht vom spielen vnd tantzen,
3) *ludi theatrales*, de quorum mora
ditorum virorum itidem inter se d
eos penitus damnant; alii autem,
defendunt. Prodierunt de istis: G
*zeugnis der wahrheit gegen die vers
dien*, MDCXCVIII. 4. GEORG. GRAB
dicio de comœdiis, Berolin. MDCCI
Gumprechtus in sermonem german
titulo: *vrtheil von comœdien*, cum
gen von den schulcomœdien atque adn
MDCCXV. 8. ** quo libello comœ
CAROLI GOTTFR. ENGELSCHAL
comœdien, Brieg. MDCCXXIV. 8. in
Caspar. Lesselio cum notis separatin

gendis constituit, edita primum MDCXCIV. deinde auctá Hal. MDCCXXXII. 4. Subiunctæ sunt duæ ices, quarum altera dissertationem de *virtute, quæ exsistit*, Hal. MDCCXII. defensam: altera *institu- hermeneuticam et homileticam augustinianam*, antea MDCLXXXIV. in lucem emissam, complectitur:*

LAVRENTII MOSHEMII *sittenlehre der heiligen* quod opus Helmstad. MDCCXXXV. 4. prodire cœpit nuis primam partem quatuor aliæ sequutæ sint; mi- pen ad finem perductum est. Ostendit illud auctoris rum ingenium ac iudicium: exhibet adparatum rerum rum atque vtilium; nimis autem diffusum esse vi- t vltra iustos theologiæ moralis limites extensum, in eo dogmata pertractantur, quæ ad doctrinam ibus non pertinent:**

IRICI WIEDEBVRGII *systema theologiæ moralis*, CCXXXVII. 8.

IACOBI RAMBACHII *christliche sittenlehre*, Halberst. XXVI. 4. quæ ethica christiana continet recitationes, ore ad illustrandam primam partem BVDDEI *insti- s theologiæ moralis* institutas; quum autem neque or; neque plenior esset hæc editio, melior vt t, *Griesbachius* curauit hæcque inscripta: *christliche ologie* cum præfatione *Ioachimi Langii* Francof. ad MDCCXXXVIII. 4. lucem adspexit. Librum hunc men redegit IO. HERMANN. ZSCHORNIVS in *dem begriff der christlichen sittenlehre aus des seligen D. hs moraltheologie zusammen gezogen*, Lemgou. II. 8.***

SIEGM.

---

acta eruditor. volum. XV. p. 337. *auserlesene theolog. bibl.* VII. p. 526.

nent. ad noua acta eruditor. tom. II. p. 988. *acta eruditor.* CXXXIX. p. 344. *fruhaufgelesen. frucht.* 1735. p. 271. *sam- von alten vnd neuen theologischen sachen*, 1738. p. 115. *deut- ta eruditor. volum.* XVII. p. 648. *volum.* XX. p. 305. *auser- theol. bibliotb. volum.* VII. p. 1130. LILIENTHALII *theol. b. tom* II p. 435.

chten von den neuesten theologischen buchern volum. I. p. 145.

auch derselben gebrauch vnd misbrauch, Frf. et Lipf. MDCC
ADAM. RECHENBERGIVS dissertatione de *amore dei*
Lipf. MDCCXVI. Quae de amore dei puro in contr
cum Fenelonio disputata sunt, ea antea edisserui. Cul
externus isque publicus requirit, vt diem dominic
ac religiose celebremus, ad quod argumentum se
scripta pertinent: LAVRENT. OTTON. LASII
christen nachfolge ihres heilandes in der sabbathsfeyer,
MDCCXVI. 8. eiusdem *der von gott erschrecklich g*
sabbathsschänder vnd trunckenbold, Lipf. MDCCX
GOTTFR. BALTH. SCHARFII *entheiligtes gottesha*
inn von denen im schwange gehenden sünden des öffe
gottesdienstes gehandelt wird, Vitemb. MDCCXXV. 8.
IACOB. RAMBACHII *abhandlung von den pflichten des*
Giess. MDCCXXXIII. 8.* GOTTL. FRIDER. GVDII
liche belehrung vom sonntage, warum vnd wie ein christ d
heiligen solle, aus der heiligen schrift, vernunft, hi
storie vnd weltlichen gesetzen, Lauban. MDCCXXXV
THOM. MORERI *a discourse in six dialogues on the*
notion and obseruation of the lord's day, L
MDCCI. 8.*** Ea, quae de sabbatho eiusque lege
illa omnibus hominibus; an iudaeis tantum pra
fuerit, inter reformatos in Anglia ac Belgio, atqu
nostrates disputata sunt, antea commemoraui, q
scriptis controuersiarum recensendis versatus sum:

IV. de *officiis erga se ipsos*, quae diuersa sunt a
animam; vel ad corpus; vel ad statum externum s
De singulis eorum generibus monimenta
rum lucem adspexerunt, quorum nonnulla tantur
cere, mihi animus est. Leges diuinae, quibus offi
continentur, postulant *abnegationem sui ipsius*. I

---

* LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 575.
** *ibidem* p. 619.
*** *ibidem* p. 619.
* *auserlesene theologische biblioth. volum.* VI. p. 1207. *samlun*
ten vnd neuen theologischen sachen, 1734. p. 144.
** *samlung von alten vnd neuen theologischen sachen*, 1739. p.
*** *acta eruditorum* MDCCII. p. 131.

ι constat ac theologiam moralem vniuersalem:
iam diuinam atque ethicam christianam distin-
cue proponit:

.CI ANDR. WALTHERI *forderungen der ver-*
s glaubens an das menschliche geschlecht; oder
: sittenlehre, Francof. ad Moen MDCCLIII. 8.
:aecepta vitae christianae breuiter ac plane tra-

r in die christliche moral, quod compendium est,
ımpositum atque editum Ienae MDCCXLVII. et
:CLVII 8. a filio autem meo CHRISTIANO
NCISCO in epitomen tabularum redactum ac
:theologia moralis epitome, *tabulis analyticis ex-*
IDCCLVIII. 8. in lucem emissum. Ad ordinem
rum pertinent etiam:

ANI WEISII *gottergebene gedancken vber die*
nach anleitung des heiligen vater vnsers, Dresd.
DAVIDIS CASPARI *breuiarium theologiae*
:och. MDCCXII. 4. opusculum a filio *Georgio*
ım; ab auctore autem non absolutum: **
:I SCHOETTGENII *theologiae moralis elemen-*
:IV. 8. IO. ADAMI BERNHARDI *schulmoral*,
XXV. 8.*** FRANCISCI WOKENII *introductio*
moralem symbolicam, MDCCXXX. 8. IO. BASILII
anfangsgrunde der moralischen theologie, cum
ea, Ien. MDCCXXXIII. 8. et iterum MDCCXLII. 8.*
ι *kurtze; iedoch grundliche einleitung zur sit-*
ſ. MDCCXLI. 8. ** LAVRENTII REINHARDI
·odictica tum in theologiam moralem generalem,
:t iurisprudentiam diuinam complectitur; tum
ıysticam, asceticam, paracleticam et casuisticam,
Cur.

---

brichten, 1703. p 586.
eruditor. volum II. p. 28. *vnschuldige nachrichten*, 1712.

eruditorum volum. X. p. 659.
n den neuesten theologischen buchern, volum. I. p. 421.

„ ætate ista receptam, commendaturum fuisset, nisi toris cœpto operi impedimentum iniecisset. Conebebat duobus tomis; prior autem tantum · nec hic id finem perductus, lucem adspexit, postquam Baierat, in mortalium numero esse. Quæ desunt, ea HAEL LANGIVS adiungenda suscepit atque edidit: *ta ad compendium theologiæ moralis Baieri*, Ien. 8. ductu autem atque auspiciis IO. ANDREAE II iuuenes quidam collegerunt: *fasciculum quæmoralium, ex beati Baieri theologia morali deductamaximam partem ex eodem auctore resolutarum*, ac III. publicæ disquisitioni submiserunt: *

THOLDI BOTSACCI *medulla theologiæ moralis; seu theologicus de irreprehensibilitate, præprimis fidelium,* mibus philologicis et polemicis illustratus, Francof. MDCCI. ac cum nouo tantum titulo MDCCIII. 8. it quidem auctor singulare argumentum theologiæ alia tamen quoque adfert, quæ vtilia sunt. ** scriptum: *moralia gedanensia*, atque in lucem edicof. MDCLV. Ien. MDCLXXVIII. Francof. et Lips. g. fol. non, vt nonnulli scribunt, a BARTHOLDO; IN. BOTSACCO confectum est:***

IENRIC. MAII *praxis pietatis in cognitione veritasynopsis theologiæ moralis, per omnes locos theologicos um scripturæ sacræ et ductum librorum symbolicorum*, Giess. MDCXCVII. 4. quo libro præclare via mond cognitionem dogmatum fidei viuam atque ita tam, vt quæ sciamus, ista quoque moribus atque nostris comprobemus: *

I *histor. bibliothec. part.* VI. p. 486. LILIENTHALII *theolog. ec tom.* II. p. 491 MAYERI *bibliotheca scriptorum theologiæ* p. 3. ZELTNERI *vit. theolog. altorphinor* p. 483.
itor. MDCCI. p. 477. *iournal des sauans* MDCCII. *august.* . MOLLERI *Cimbr. litterat. tom.* I. p. 61.
IRI *Cimbr. litterat. tom.* II. p. 85. PRAETORII *Athen. ge*- p 76.
s in *bibliotheca scriptorum theologiæ moralis* p. 15. magna nimi vehementia longioreque oratione Maium reprehendit, quod

8. iterum lucem vidit. * Complectitur illud
doctrinam de officiis christianorum, ita explica-
actoris egregiam eruditionem iudicandique facul-
endat. Is tamen opus hoc absoluere haud potuit,
peditus. Animum ei fuisse, illud continuare,
ar; ** alii autem tradunt, Schomerum de nouo
moralis opere conficiendo atque ad Pufendorffii
a, scientiam moralem tractandi, adcommodando
***

IST. SALOM. CYPRIANI *sittenlehre christi, aus
n schrift vnd den altesten kirchenlehrern zusammen*
Coburg. MDCCVII. 8. * Lips. MDCCXXXIII. 8. **
tres partes sunt iisque doctrina traditur de sum-
ianorum bono: de vero christi discipulo eius-
ione: de mediis maximae felicitatis adquirendae:

RANCISC. BVDDEI *institutiones theologiae moralis,
ruationibus illustratae,* opus satis celebre. Post-
rimam lucem adspexerat Lipsiae MDCCXI. 4. non
d iterum atque iterum litteris descriptum est ac
e in existimatione virorum doctorum esse, Lips.
MDCCXIX. MDCCXXIII. MDCCXXVII. 4. ac sae-
Germanice illud prodiit, sub titulo: *einleitung
al theologie, nebst den anmerckungen des herrn ver-*
s. MDCCXIX. 4. * In tabulis institutiones has ex-

 hibuit

sauans MDCCVIII. *decembr.* p. 480. *act. erudit. supplement.*
p. 157. BERNDII *einleitung zur sittenlehre* p. 219. LI-
ALII *theol. bibliotb.* tom. II. p. 491.
s in *programmate in obitum Schomeri.*
s in *bibliotheca scriptorum theologiae moralis* p. 25. sqq.
nachrichten, 1707. p. 800. LILIENTHALII *theolog.*
tom. II. p. 495.
theol. bibliothec volum. VI. p. 944.
tur *institutiones hae*: in *actis eruditorum* MDCCXI. p. 358.
des sauans MDCCXII. *iun.* p. 652. CLERICI *bibliotheque*
n. XXIV. *part.* 2. p. 375. in *der neuen hallischen bibliothec*,
p. 275. 459. *den vnschuldigen nachrichten*, 1711. p. 457.
bersaal der gelehrten welt, volum. II. p. 301. in *der neu er-
moralisten bibliotb. part.* VII. p. 561. *gelehrten fama vol.* I.
vnpartheyischen bibliothecar. part. II. p. 990.
HALII *theol. bibliotb. tom.* II. p. 432.

primis loca Matth. XIX, 9. I. *Cori*
Theophili Alethæi vindicantur, Ien
LOVIVS in disputatione de *polygam*
IO. BRVNSMANNVS, qui contra
victricem; seu orthodoxam ecclesiæ
vnis duntaxat eodem tempore conce
criminationibus vindicatam quibusuis
edidit: SEVERINVS WALTHERVS
theologischen gedancken von der pol
rey, Rostoch. MDCLXXVII. 8. * GE
in libro de *polygamia*, Brem. MDCL
Ien. MDCLXXVII. 8. auctor-scripti:
des heiligen ehstands zwischen einem
gegen die vnflæter der heutigen vie
lygamisten, Helmstad. MDCLXXVII
videret, se ab hostibus oppugnat
tueri voluit atque in lucem emisit:
phatricem, id est, discursum politic
ctore Theophilo Alethæo, cum notis
bus antipolygamis vbique locorum, te
gorum, vrbium modeste et pie oppo

RTI ZVM FELDE *institutiones theologiae moralis,* DCCXVI. 8.*

ORG. PRITII *christliche tugend- vnd sittenlehre, der weg gezeiget wird, auf welchem ein rechtschaf-ist zu seiner wahrhaftigen gluckseligkeit gelangen* acof. MDCCXXI. 8. *die ausubung der christlichen tu-sittenlehre, wie dieselbe soll vorgenommen vnd ange-den, nach anleitung eines beruhmten vnd gottseligen Engelland gezeiget*, Francof. MDCCXXI. 8. Episco-us, quem Pritius sequutus fuit, est GVIL. BEVE-a *den entschliessungen.* Vterque liber magis priua-is exercitationi atque orationibus sacris conscri-quam recitationibus academicis, inseruit:**

ISTOPH. MATTH. PFAFFII *institutiones theologiae* quae vna cum dissertatione de *gustu spirituali, quo a gratia distinguimus*, Tubing. MDCCXIX. editae jue *institutionibus theologiae dogmaticae*, supra lauda-ictae sunt:

TAV. GEORG. ZELTNERI *breuiarium theologiae mo-m synopsi oeconomicorum, politicorum et pastoralium i; tabulis* XXV. *comprehensum*, Altorf. MDCCXXIII. fol.

TIN. CHLADENII *institutiones theologiae moralis, t obseruationibus luculentissimis instructae*, quae post obitum cum praefatione *Gottlieb. Wernsdorfii* pro-Vitemberg. MDCCXXVI. 8. ***

M. BERNDII scripta theologiae moralis, quae sunt: *rscheid der moral christi vnd der pharisaeer*, Lipf. XVII. 8. quo libello monstratur, doctrinam mora-isti ac pharisaeorum ita inter se differre, vt illius a ad ipsius mentis emendationem ac virtutem; ho-tem ad sanctimoniae speciem, quae cadat tantum os, spectent:* 2) *stand der sicherheit: stand der*

Zzz 5 *knecht-*

---

ige nachricht. 1717. p. 656.

THALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 494.

sene theol. biblioth. volum. II. p. 695. *samlung von alten vnd theol. sachen,* 1727. p. 465. LILIENTHALII *theolog. biblioth.* I. p. 493.

von alten vnd neuen theolog. sachen, 1729. p. 229. LILIEN-HALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 497.

...dis constituit, edita primum MDCXCIV. deinde ...aucta Hal. MDCCXXXII. 4. Subiunctæ sunt duæ ...es, quarum altera dissertationem de *virtute, qua... exsistit*, Hal. MDCCXII. defensam: altera *institu... hermeneuticam et homileticam augustinianam*, antea ...DCLXXXIV. in lucem emissam, complectitur:*

...LAVRENTII MOSHEMII *sittenlehre der heiligen* ...quod opus Helmstad. MDCCXXXV. 4. prodire cœpit ...nis primam partem quatuor aliæ sequutæ sint; mi... ...m ad finem perductum est. Ostendit illud auctoris ...im ingenium ac iudicium: exhibet adparatum rerum ...um atque vtilium; nimis autem diffusum esse vi... vltra iustos theologiæ moralis limites extensum, ...a eo dogmata pertractantur, quæ ad doctrinam ...bus non pertinent:**

...RICI WIEDEBVRGII *systema theologiæ moralis*, ...CCXXXVII. 8.

...IACOBI RAMBACHII *christliche sittenlehre*, Halberst. ...CXVI. 4. quæ ethica christiana continet recitationes, ...re ad illustrandam primam partem BVDDEI *insti... theologiæ moralis* institutas; quum autem neque ...or; neque plenior esset hæc editio, melior vt ..., *Griesbachius* curauit hæcque inscripta: *christliche ...ologie* cum præfatione *Ioachimi Langii* Francof. ad ...MDCCXXXVIII. 4. lucem adspexit. Librum hunc ...men redegit IO. HERMANN. ZSCHORNIVS in *dem ... begriff der christlichen sittenlehre aus des seligen D. ...hs moraltheologie zusammen gezogen*, Lemgou. ...XI. 8.***

SIEGM.

---

* *acta eruditor. volum.* XV. p. 337. *auserlesene theolog. bibl.* ... VII. p. 526.

** *...nent. ad noua acta eruditor. tom.* II. p. 588. *acta eruditor.* ...CXXXIX. p. 344. *fruhaufgelesen. frucht.* 1735. p. 271. *sam... von alten vnd neuen theologischen sachen*, 1738. p. 115. *deut... ...ta eruditor. volum.* XVII. p. 648. *volum.* XX. p. 305. *auser... theol. bibliotb. volum.* VII. p. 1130. LILIENTHALII *theol. ...th. tom* II p. 435.

*** *...ichten von den neuesten theologischen buchern volum.* I. p. 145.

ibus constat ac theologiam moralem vniuersalem:
lentiam diuinam atque ethicam christianam distin-
rspicue proponit:

ERICI ANDR. WALTHERI *forderungen der ver-*
d des glaubens an das menschliche geschlecht; oder
liche sittenlehre, Francof. ad Moen MDCCLIII. 8.
o praecepta vitae christianae breuiter ac plane tra-
:

tung in die christliche moral, quod compendium est,
o compositum atque editum Ienae MDCCXLVII. et
MDCCLVII 8. a filio autem meo CHRISTIANO
FRANCISCO in epitomen tabularum redactum ac
o: *theologiae moralis epitome, tabulis analyticis ex-*
n. MDCCLVIII. 8. in lucem emissum. Ad ordinem
ibrorum pertinent etiam:

STIANI WEISII *gottergebene gedancken vber die*
rre, nach anleitung des heiligen vater vnsers, Dresd.
8.* DAVIDIS CASPARI *breuiarium theologiae*
Rostoch. MDCCXII. 4. opusculum a filio *Georgio*
editum; ab auctore autem non absolutum: **
IANI SCHOETTGENII *theologiae moralis elemen-*
CXXIV. 8. IO. ADAMI BERNHARDI *schulmoral*,
DCCXXV. 8.*** FRANCISCI WOKENII *introductio*
iam moralem symbolicam, MDCCXXX. 8. IO. BASILII
HELII *anfangsgrunde der moralischen theologie*, cum
ne mea, Ien. MDCCXXXIII. 8. et iterum MDCCXLII. 8.*
LERI *kurtze; iedoch grundliche einleitung zur sit-*
Lips. MDCCXLI. 8. ** LAVRENTII REINHARDI
io apodictica tum in theologiam moralem generalem,
am et iurisprudentiam diuinam complectitur; tum
in mysticam, asceticam, paracleticam et casuisticam,
Cur.

re nachrichten, 1703. p. 586.
acta eruditor. volum II. p. 58. *vnschuldige nachrichten*, 1712.
p.
acta eruditorum volum. X. p. 659.
m von den neuesten theologischen buchern, volum. I. p. 421.
419.

galis denegationem, plures esse ca
um recte fieri possit. . Eodem fe
hæc lucem adspexit, IO. MIC
tractatum de nuptiis et diuortii
Wismar. MDCCXXIV. 4. *** quur
adducta dissertatione sententiæ e
dam istam iuris publici fecit:
diuortia; oder ehescheidung iure
nemlich entgegen gesetzet einer z
tion de iure principis euangelic
MDCCXVI. 4. Contra aduersari
sam suam tuendam suscepit in
weis, daß die ehescheidungen in
barten gœttlichen recht nicht gan
MDCCXVI. 4. sed respondit LAN
umphirenden wahrheit seines gru
diuortia; oder ehescheidungen i
Berolin. MDCCXVII. 4. Non La
GODFR. LVDOVICVS MENCKE
uit in *sana de iure principis euan*
na, publice defensa, Vitemberg

ris eius *Georgii Buſcheri*, Lemgou. MDCXIII. 8. edita: CI GRABOVII *ethica chriſtiana, in vſum renatæ* ... *ſtudioſæ adoleſcentiæ conſcripta*, Francof. ...XIX. 12. et iterum emendatior et auctior Berolin. ...III. 12. cui et acceſſit *iudicium de ethica ariſtoteli*... vſum in ſcholis atque in academiis plane abro... eſſe, exiſtimat.

§. X.

...reformatæ eccleſiæ doctores itidem fuerunt ...iſſimi, qui de theologia morali præclare meri... quamuis initio theologiam dogmaticam cum ...iungerent; poſtea tamen cœperunt, hanc ſepara... ac multa illius ſcripta compoſuerunt; attamen ...tione, ita vt alia ſcholis præcipue; alia autem ...iant: in aliis maxime de officiis, caſibus con... ſimilibus argumentis, quæ ad iurisprudén...iam pertinent, exponatur: alia denique theo... ...oralem, ſtricte ſic dictam, complectantur. ... quidem reformati dogmata, quæ, in ſe con... ...ndamentum ſolidæ doctrinæ moralis euertunt, ...o videlicet prædeſtinationis decreto: de gra... ...lari: de fide, haud amittenda; ſed vti non ...le doctrinis his conſenſio eſt nonnullique ſe ...ſſe, oſtendunt; ita plerique ad principia ſua non attendunt, quando argumenta mo... ...nant; aut concluſiones reſpuunt, quæ theolo...s fundamenta labefactant.

...matorum dogmata de prædeſtinatione, gratia at..., cum iſtis coniuncta, doctrinam ſtudiumque ve...noniæ tollere; aut impedire, nonnulli monſtrare ...t. Inter noſtrates BALTHASAR FVHRMANNVS *tractatum theoretico-practicum de remoris ac im... ſinceræ pietatis, e principiis dogmatum pontificio... ...inianorum, photinianorum reſultantibus*, Vitemb. ...III. 8. Ex pontificiorum ordine idem argumen... ...ON. ARNALDVS perſequutus eſt in libro, quem inſcri-

PERKINSII *anatomia sacra humanæ conscientiæ, natura, proprietates et differentiæ dextre produn-curandi conseruandique genuina methodo*, a *Wolfgango* Latine reddita; quæ autem singulare tantum do-moralis argumentum comprehendit:*

HOORNBEEKII *theologia practica*, cum *irenico; siue pacis et concordiæ* et *oratione de prudentia*, duobus Prima illius editio lucem adspexit Vltraiect. secunda auctior ibidem MDCLXXXIX. ac tertia et Lipf. MDCXCVIII. 4. Promiserat auctor ter-tium; quum autem vitam suam finiret, antequam edendum accederet, *Petrus de Witte* et *Guil. Sal-* ptum opus perficere voluerunt atque ex Hoorn-monimentis collegerunt, quæ promissum tomum constituant. Sunt ista in opere, cuius inscriptio HOORNBEEK *vetera et noua; siue exercitationum rum libri tres, quorum vltimus ex parte comple-materias, quas auctor tomo tertio theologiæ suæ præ-stinauerat. Accedunt eiusdem orationes quædam*, ad Rhen. MDCLXXII. 4. Merito *theologia* hæc præ-datur atque in existimatione est. Auctor adhibuit rationem, quæ perspicua ac solida est: omnia ex vero theologiæ moralis fonte; siue scriptura sacra, atque ita enarrauit, vt non solum scholæ; n vitæ inseruiant. Præter alia singularia argumen-suit de desperatione de seipso: de pudore peccati: ertate spirituali, sensu gratiæ, singularitate san-bono solitudinis, tentatione dei: **

RICI HAMMONDI *a practical catechism*, qui liber anglice Oxon. MDCXLIV. Londin. MDCXLVI. 4. duobus voluminibus: gallice sub titulo: *la de la morale chretienne*, Amstelod. MDCXCVI. ac ce, inscriptus: *grundlehre von dem thætigen chri-sten-*

n eius *operum tom.* I. p. 1198. confer: MAYERI *bibliothe-scriptorum theologiæ moralis* p. 38

RI *bibliothec. scriptorum theolog. moral.* p. 37. LILIENTHA-*theolog. biblioth. tom.* II. p. 439.

eln, wie die tugend befœrdert; die laster aber verbessert kœnnen, angefuhret werden, qui liber, inter-o *Nicolai*, germanice in lucem exiit Francof. II. 4.* maiori autem iure is locum inter ascetica; oralia, stricte sic dicta, scripta tueri videtur:

ES AMYRALDI *morale chretienne*, sex volumini- quorum primum Salmurii MDCLII. lucem adspe-

EMIAE TAYLORII *rule and exercise of holy liuing*, ber in Anglia sæpe litteris descriptus. Octaua cem vidit Oxon. MDCLXVIII. Germanice, inter- *ristopboro Kleinio*, is prodiit, hac inscriptione: *schnur vnd vbung eines heiligen wandels, furstellend el vnd werckzeuge, dadurch man kan gelangen zu al- lichen tugenden vnd wiederstehen allen. schændlichen* Francof. MDCLXXVIII. 12. ac sub titulo: *christliche* v, Basil. MDCLXXXII. Non errabit, qui opuscu- scriptis asceticis adiungere velit:***

R. WITTEWRONGELS *oeconomia christiana, ofte chri- ys-houdinghe*, Amst. MDCLXI. 4. duobus voluminibus, us plura comprehendit, quam inscriptio eius indicat. im exponitur non tantum de officiis, in statu oeco- præstandis, coniugum videlicet, parentum ac li- , dominorum ac seruorum; sed etiam generatim te, virtutibus iisque operibus, quæ leges diuinæ s christianæ professionis homine postulant. In illud est apud eos, qui, id legendo, auctorem liocrem ingenii ac iudicii vim monstrasse, intel- :*

N. OOMII *dissertatie van de onderwysingen in de r der godgeleerdheit*, Bolsward. MDCLXXII. 4. quo

Aaaa 2 scripta

THALII *theolog. biblioth. tom.* II. p. 441. *neu erœfnete mo- bibliothec part.* I. p. 11.

diction. historiqu. et critiqu. voce: *Amyraut.*

Athen. oxoniens. vol. II. p. 405. *neuerœfnete moralisten* *part.* I. p. 58. LILIENTHALII *theolog. bibliothec tom.* II.

THALII *theologische biblioth. tom.* II. p. 466.

: MDCXCIII. tertius et quartus MDCXCVII. Pri-
ac editionem non solum sequuta est secunda, emen-
que ab auctore multum aucta, Amstelodam.
I. 12. itidem quatuor voluminibus; * sed etiam
rus edidit: *nouueaux essais de morale*, *qui peuuent*
suite aux autres essais du meme auteur, Hag. comit.
V. 12. duobus tomis. ** Id quod opus *Gottfrie-*
tian. Lentnerus in linguam germanicam transtulit
interpretatio lucem adspexit sub titulo: *versuch*
lichen moral; oder sittenlehre von herrn Io. la Pla-
td mit eben des auctoris geistlichen gedancken vber
me materien der sittenlehre vermehret, Ien. MDCCXIX.
n MDCCXXVIII. 4. Præmissa est *Gottliebii Stollii*
, qua de discrimine theologiæ moralis veterum
tiorum christianorum differit. *** Præter hæc,
rus alia scripta moralia composuit atque ad vsum
n transtulit, vti sunt: *traité de l'orgueil*, Amstel.
II. 8. et iterum cum additamentis MDCXCIX. *traité*
science, tribus libris, Amstelodam. MDCXCV. 12.
la restitution, *ou l'on trouera la resolution des cas*
nce, *qui ont du rapport a cette matiere*, Amstelod.
I. 12. *traité du serment*, duobus libris, Hag.
12. *diuers traitéz sur des matieres de conscience*,
lam. MDCXCVIII. 12. *la mort des iustes*, *ou la ma-*
bien mourir, Amstelod. MDCXCV. 12. ac germa-
l der gerechten; oder die weise, wohl zu sterben,
MDCCIV. MDCCXXVIII. 8. *traité de l'aumone*, 12.
iptum etiam in sermonem germanicum conuersum
odiit sub titulo: *vier bucher vom allmosen*, Isenac.
II. 8. *la morale chrétienne abregée et reduite a trois*

des ouurag. des sauans MDCXCIV. p. 207. BERNARDI
l. de la republiqu. des lettres MDCCXVI. *iul. et aug.* p. 570.
r. de Treuoux MDCCXXIV. *ianuar.* p. 70. *neu eroeffnete mo-*
n bibliothec part. 4. p. 279.

literair. tom V. p. 1. *neueroeffnete moralisten bibliothec part-*
429.

icht von den stollischen buchern part. V. p. 444. LILIENTHA-
heol. bibliothec tom. II. p. 443. *vnschuldige nachrichten*, 1719.
a. REIMMANNI *catalog. biblioth. theolog.* p. 556.

ldicta, neglexit debitam fidem et vt librum ponti-
·mmendaret, præter auctoris, PICTETI, nomen,
quæ istis displicere poterant, atque in eorum-
itiam quædam addidit. Præterea versionem hanc
is diligenter eleganterque factam esse, constat.
gitur melior ac præstantior est altera interpretatio
ea, quam *Io. Fridericus Bachstrohmius* composuit
e ipse Pictetus probauit. Prodiit ea, sub titulo:
e sittenlehre; oder mittel vnd wege, recht vnd wohl
;, Lips. MDCCXVII. MDCCXX. MDCCXXII.
XVIII. 4.* Opus hoc in belgicum quoque sermo-
nslatum fuisse, relatum legi. Merito id in hono-
: laudatur cum propter solidum ac perspicuum tra-
iodum; tum propter egregium rerum adparatum.
actor prætermisit, quod ad theologiam moralem
: immo de singularibus officiorum generibus, mi-
aussarum patronorum, medicorum, pauperum, sa-
ægrotorum aliorumque exposuit, de quibus alii
morum tacent. Attamen magis studio vitæ piæ;
uditioni scholasticæ consulere voluit:

VEL. BASNAGII *morale theologique et politique sur*
s et les vices de l'homme, Amstelod. MDCCIII. 12.
partibus: **

HENRIC. HEIDEGGERI *ethica christiana prima*
, MDCCXI. 12.

IPEGII VITRINGAE *typus theologiæ practicæ;*
ita spirituali eiusque adfectionibus breuis commenta-
ieck. MDCCXVI. 8.*** quam *de Limiers* gallice red-
inscriptam: *essai de theologie pratique, ou traité de*
rituelle et de ses caracteres, Amstelod. MDCCXXI. 8.
germanice autem illa prodiit, sub titulo: *furbild*
en gottseligkeit, darinn von der natur vnd beschaffen-

von alten vnd neuen theologischen sachen, 1718. p. 244. LI-
ITHALII *theolog. biblioth. tom.* II. p. 445. *bibliothec. bremen-*
ss. I. p. 358. REIMMANNI *catalog. biblioth. theolog.* p. 556.
res de Trevoux MDCCX. *mart.* p. 469.

. *eruditor. supplement. tom.* VI. p. 534. BERNARDI *nouvelles*
republique des lettres MDCCXVII. *mai. et iun.* p. 323. *vnschul-*
nachrichten, 1716. p. 1096.

autem ex dogmatibus, ibi pro
lis is vere ſit, iuſtum locum
obtinere poteſt. Complectit
capita, quæ ſupra rudiorum
quemadmodum ſupra denota

FRIDERIC. ADOLPH.
actiuæ, ex limpidiſſimis doctrin
ad dirigendam totius vitæ ſpir
chriſtiano competentem, per om
et relationes perpetua ſerie
MDCCXXVII. 4. qui liber max
ſtianorum explanat hancque
diuinam illuſtrandam compo
ta adcuratiori ordine, quem l
ſpicue propoſita ac diligente
ſunt. Auctor ipſe compen
manicum conuertit ac cum ac
hoc: *grundris der thætigen g*
aus der reinen quelle der eua
teſtaments geſchœpffet iſt, Franc
edidit:*

HERMANNI WITSII J

ses theologicae de typorum interpretandorum methodo ..., vna cum auctoris vita: *
..RI ROQVESII *le vray pietisme, ou traité, dans le- explique la nature et les effets de la pieté: la iusto de renoncement au monde*, ceter. Basil. MDCCXXXI.
.. liber quinque partibus constat. Auctor eru- solide exponit de natura veræ pietatis: de abnega- .. ipsius ac rerum caducarum: de caussis, cur tam ..ter homines veræ sanctimoniæ cultores sint: de studia pietatis in mortalium animis excitandi, qui- .ibus enarratis, adiungit præcepta vitæ sanctioris. .itur hoc exhibet ethicam christianam. Memora- .. reformatorum scriptis moralibus addi possunt:
..VRIEII *traité de morale*, Hag.comit. MDCLXXXVII. 8.
..P. NAVDAEI *morale euangelique*, Berol. MDCXCIX. 8.

§. XI.

Inter pontificios studia sua ad doctrinam mora- .randam contulerunt, eorum magnus est nume- . omnes autem eamdem commentandi rationem . Alii scholæ: alii vitæ operam suam præcipue .unt. Isti vel casuistæ sunt, vti adpellantur; .listæ, speciatim sic dicti. In scriptis, quæ reli- . maxime de officiis, de iustitia ac iure atque .umentis iurisprudentiæ diuinæ exponitur; in . autem exhibetur theologia moralis, quæ par- .ac perniciosis doctrinis; partim quæstionibus, .c vanis deprauata est. Inter eos, qui partem .ctiorum litterarum grauissimis erroribus ac tur- .bsurdisque placitis inquinarunt, iesuitas prin- .e, abunde constat, remque fœdissima eorum dog- . peccato philosophico: de methodo dirigendæ .is: de probabilismo: de reseruationibus atque .tionibus mentalibus satis comprobant. Immo .entur in ecclesia romana de merito bonorum .leque libero arbitrio: de praua concupiscentia:

 de

.ene theolog. biblioth. volum. VI. p. 20.
. p. 809.

singulari bulla anni MDCLXXIX. d. 2. martii senten- turpium ac perniciosarum postulauit. Exponit au- decem dei praeceptis: de septem sacramentis: de , poenis, culpis remissioneque poenarum: de homi- rriis statibus fineque bonorum ac malorum:*

ARDI WESTONI *institutiones de triplici hominis ex notione ipsius naturali, morali ac theologica*, Antuerp. 4. tribus libris, eo consilio compositis, vt Angliae religionem romanam reuocandam atque amplecten- duceret. Monstrauit animum, erga protestantes m, atque aliis persuadere voluit, dogmata illorum pia ac reipublicae christianae perniciosa; speciatim lutheranorum doctrinam ita deprauatam esse, vt ab ia alia, nisi falsa, theologia moralis exspectanda sit:**

OMAE SANCHEZII *operis moralis in praecepta deca-* umina duo, quorum prius constat libris quatuor auctor explicat principia generalia ad omnia prae- Madrit. MDCXIII. fol. Venetiis ac Coloniae MDCXIV. MDCXV. Lugduni MDCXXIII. fol. Posterius com- ur tres libros, quibus de religioso statu ac professio- ne tribus solemnibus castitatis, obedientiae et pau- s votis agitur, Madrit. MDCXIII. atque iisdem, qui- ius, locis Antwerpiaeque MDCXXII. editum. Exstant SANCHEZII *consiliorum; seu opusculorum moralium*, na duo, Lugdun. MDCXXXIV. et MDCXXXV. fol.***

IL. PERALDI *summa virtutum et vitiorum*, duobus Colon. MDCXIV. 4.*

MALDERI opus de *virtutibus theologicis*, editum piae MDCXVI. fol. atque ad mentem Thomae Aqui- natis

AYERVM excitata *bibliotheca* p. 56.
hic quum recensetur in *der samlung von alten und neuen theolo- en sachen*, 1725. p. 727. adducitur eius editio Antuerp. MDCIX. 4. num noua sit eaque secunda, haud compertum habeo. Ea, Westonus lutheranis eorumque doctrinae morali exprobrauit, LERVS praefatione, SCHMIDII *compendio theologiae moralis*, MDCCXLVII. 8. praemissa, profligauit.
ONII *biblioth. hispan. nou. tom.* II. p. 251.
dige nachrichten, 1712. p. 979.

quarto de virtute et statu religionis: quinto de sa- et sacrificio nouae legis. Defendit Laymannus io pontificem romanum ac viros ordinis sacri, po- s subiectos; inprimis autem summam laudem so- e; siue familiae Loiolae tribuit huiusque pessima moralia proponit atque adprobat. Exstat quo- us *theologiae moralis compendium*, Mogunt. III. 8. *

ENTII FILLIVCII *morales quaestiones de chri- iis et casibus conscientiae ad formam cursus, qui prae- in societatis iesu collegio romano*, quarum duo tomi ctum orbis eruditi venerunt, Lugdun. MDCXXII. CXXV. fol. Accessit *adpendix posthuma de statu* , tamquam tomus tertius, studio IO. HIERONYMI ANIS, Lugdun. MDCXXV. Colon. MDCXXVI. fol. s tomi iterum typis commissi sunt Colon. MDCXXIX. suum FILLIVCIVS ipse in compendium redegit rodiit Rauensburg. MDCXXVI. 4. sub titulo: *synopsis theologiae moralis de christianis videlicet officiis et scientiae*, ac cum supplemento IACOBI HIMIO- rbipol. MDCXXVI. 8.

DINANDI DE CASTRO-PALAO *opus morale de ac vitiis*, septem partibus, quarum *prima* compre- ctatus de conscientia, de peccatis, de legibus, de caritate, Lugduni MDCXXXI. MDCXLV. MDCLVI. fol. : oratione et horis canonicis, de adoratione et sacri- oseruantia festorum, de decimis et immunitate eccle- beneficiis, ibidem MDCXXXV. et MDCLVI. *tertia* de iu- le voto et statu religioso et de vitiis, religioni oppositis, ADCXXXI. MDCXXXV. MDCXLIX. fol. *quarta* de sa- in genere et in specie, Lugduni MDCXLVIII. fol. matrimonio et sponsalibus: *sexta* de poenis eccle- ugdun. MDCXXXVIII. et MDCXLIX. fol. ac *septima* et iure, prudentia, fortitudine et temperantia, IDCL. fol. **

NICO-

* *histor. biblioth. part.* III. p. 370. LAYMANNI *opera* in rodierunt Lugdun. MDCLXIV. tribus tomis.

** *biblioth. hispan. nou. tom.* I. p. 284.

rum, præclare fequutus eft: CARO
BOGATZKY, cuius prodierunt: *warn*
den ruckfall: *bewegungsgrunde zu ei*
bekehrung: *taegliches hausbuch der ki*
erbaulichen betrachtungen vnd gebeten
iahrs, vber die im guldenen schatzka
spruche. Inter medicos DANIEL
fcribendi genere fe exercuit, cuius
gedancken, wie man fromm leben vn
eem adfpexerunt. Addo ftirpe nob
fcula: *die fuchende vnd findende gn*
eintzigen erlœser: *taeglicher zeitvert*
den tod vor vns gegangenen hertzog vn

Ii etiam ecclefiæ noftræ doctores l
cum hominum chriftianorum ignor
mores; tum omnium ordinum depra
nec folum de malis his conquefti fu
medicamentis dederunt, quæ ad ifta t
Qui ita de emendatione rerum ch
runt, fcriptores *piorum defideriorum*
huius monimenta funt: IO. SAVBEI
difciplina ecclefiaftica inftauranda: RA
defideria ac confilia theologica de

MANNI BVSENBAVMII *medulla theologiae moralis*, MDCXLV. quae quum primam lucem adspexisset, Coloniae, Francofurti, Lugduni, Romae, Venetiis, one atque aliis locis saepissime litteris descripta est. Recentiores editiones locum habent, quae Venetiis XXXI. 8. Lugdun. MDCXCIX. 12. Colon. MDCCI. II. 8. Antuerp. MDCCXIX. prodierunt:

IEMIAE PANORMITANI *integer cursus theologiae moribus* tomis, Panorm. MDCXLVI. Venet. MDCXLIX.*

RONYMI DANDINI *ethica sacra*, MDCLI. Antuerp. XVI. fol. qua de virtutibus ac vitiis copiose agitur:

ELIAE MADAO *summa theologiae moralis*, Calar. L.4. et 8. quae in hispanicam linguam translata est:

TINI BONACINAE *theologia moralis*, tribus totius operis multae editiones exstant; adcuratissima earum habetur Antuerpiensis MDCLIV. fol. Prodiit *compendium theologiae* huius *moralis*, studio *Antonii*, Colon. MDCXXXI. 12.

MARTINEZ de Prado *theologiae moralis quaestiones* *s*, duobus voluminibus, quorum prius Compluti IV. posterius ibidem MDCLVI. fol. lucem vidit:

TONII DE ESCOBAR et MENDOZA *vniuersa theomoralis*, septem voluminibus, Lugdun. MDCLXIII. fol. *quarto* de decem praeceptis: *quinto* de iustitia et *sexto* de virtutibus theologicis: *septimo* de triplici clesiastico agitur. Ab Innocentio XI. plurima eius a sunt condemnata:**

EDICTI PEREYRAE *elucidarium theologiae moraviriusque iuris*, Vlyssipone MDCLXVIII. fol. Venet. XVIII. fol. *promtuarium; seu summa vniuersae theologiae moralis*, duobus voluminibus, quorum primum Vlyss. MDCLXXI. in lucem exiit:

SARII HAVERMANNI *tirocinium christianae moralogiae, ad mentem sanctorum patrum, praesertim Augustini*

* ONIA *biblioth. scriptorum capuccinorum* p. 131.

** NII *biblioth. hispan. nou. tom.* I. p. 91. MAYERI *bibliotheca* *orum theologiae moralis* p. 66.

REMIAE DYCKII *vereinigung der glaubigen mit ch* MATTH. MEADE *der bey nahe ein christ*, quibus IO. BV NI, EDMVNDI BVNNII, THOMAE ADAMI, THO WATSONI, ISAACI WATTI, ROBERTI BOYLII, TI GOODWINI, HENRICI HAMMONDI, GVIL. SHE CKII, IO. TILLOTSONII atque aliorum Anglorum sc ascetica addenda sunt.* De scriptis his anglicanis ea que vsu non vna est omnium sententia. Alii illis alii minus, quam par est, tribuunt: immo ea temnunt. Vtramque extremitatem deuitare nos opo si monimenta hæc ex vero æstimare velimus. Multa illis tinentur, quæ recte ac præclare dicta sunt: quæ auctor gregiam ingenii iudiciique facultatem, eruditionem, rientiam produnt; attamen non omnia scripta hæc e bus vitiisque carent. Legenda ac diiudicanda illa sunt vsum autem eorum adhibenda est prudentia. Prodi etiam libri, ad pietatis exercitationem comparati, qui ctoribus lingua gallica compositi ac postea ab aliis i monem germanicum conuersi sunt. Ad horum ord pertinent: CAROLI DRELINCOVRTII *trost wieder die cken des todes:* PETRI MOLINAEI *geistliche frieden der kinder gottes; oder gottselige betrachtung von dem frieden vnd des geistes vergnugung:* IO. FRIDERICI O WALDI *untersuchung der quellen des klaglichen verd*

* de scriptis Anglorum asceticis videantur: KEMPIVS *biblioth glorum theologic. cap.* XVII. p 444. WILKINSIVS *candu nister. litter.* p. 198. BERNDIVS in *der einleitung zur chr sittenlehre*, p. 295. Eorum, quæ in linguam germanica uersa exstant, SCHAMELIVS indicem satis amplum p HOFFMANNI *geistlichen engellaendischen redner*. Iudicia ctrina morali Anglorum legenda sunt: in MAYERI *bi scriptor. theol. moral.* p. 33. HOSMANNI *præfatione*, quam habent IEAN D' ESPAGNE *gesamte schriften*: HOFF *vorbericht des geistlichen engellaendischen redners*: GEISSE *merckungen vber die sittenlehre der christen cap.* 19. p. 414 *neueroeffneten moralisten bibliothec*, p. 7.

MDCCI. 8.* Ipſum opus morale, quum illud MDCXCVIII. fol. prodiiſſet, auctor acceſſionibus auit: illuſtrauit et ita inſtructum iterum in miſit, hac inſcriptione: *theologia dogmatica et ſecundum ordinem catechiſmi concilii tridentini, in libros tributa hac poſtrema editione, omnium accura- plurimis acceſſionibus aucta, illuſtrata, confirmata, ta*, Pariſ. MDCCIII. fol. duobus voluminibus: **

VSTINI MICHELII *theologia canonico-moralis; ta et practica inſtructio ſacerdotis curati, tam pro rno; quam externo*, Auguſt. Vindelic. et Dilling. . fol. duobus tomis, *** quod opus quamuis præ- vſum ſacerdotum conſcriptum ſit ac præcepta de conſcientiæ complectatur; exponitur tamen in eo generatim de rebus moralibus:

NII GODEAV *morale chrétienne pour l'inſtruction et des pretres du dioceſe de Vence*, Pariſ. 12. tribus voluminibus, quod ingenii monimen- ad pontificios in magna laude atque exiſtimatio- *

NICI VIVA *opuſcula theologico-moralia*, Patau. I. 4. quibus auctor varia argumenta enarrauit, de ia dubia et ſcrupuloſa: de beneficiis eccleſiaſticis, a de ſimonia diſſerit: de vſuris, ea tractandi ra- uæ apud eccleſiæ romanæ doctores vſitata eſt: **

LLI GABRIELIS ANTONII *theologia moralis vniuer- lectens omnia morum principia*, quæ Pariſiis XXXII. 4. et 12. tribus voluminibus iterum ***

HONO-

ditorum MDCCI. p. 421. BERNARDI *nouuelles de la republi- lettres* MDCCI. *mai.* p. 560.

FII et ECHARDI *ſcriptor. ordin. prædicator. tom.* II. p. 811.

RONII *memoires tom.* III. p. 349.

res de Treuoux MDCCXII. *octobr.* p. 1804.

NII *memoires tom.* XVIII. p. 88.

von alten vnd neuen theologiſchen ſachen, 1721. p. 92.

res de Treuoux MDCCXXXII. *octobr.* p. 1761.

ſunt, illa antea recenſui. Igitur
exponendum eſt. Inter *lutheranos*
giæ myſticæ cultores. In illis IO
dam numeratur, quippe qui non ſ
Kempiſii ac ſic dictam *theologiam*
derit; ſed etiam capita nonnulla ex
LII *libello precum* in ſuos de *ve*
transtulerit præterеaque formulis
vſus ſit. Quo iure hoc fiat, de
Arndius non tam inter myſticos;
ſcriptores locum ſuum tuetur
pietatis ſtudium merita principatun
quis ei locum inter myſticos adſign
cile, vt exiſtimo, refragabitur, vt
purioris doctrinæ. Certamina, de
exorta, ſupra enarraui. Aliter iud
tino Weigelio, Iacobo Bœhmio,
atque aliis, qui vti ex familia fa
rebus myſticis praue exponunt ac
atque abſona, tradunt, id quod eti
trouerſias cum fanaticis commemo
Inter ea, quæ Iacobo Philippo Spe
locum habuit nimium ſtudium the

[...]ius non solum latine reddidit; sed etiam sub *Guil.* [...]*ockii* nomine adnotationes adiecit.*

[...]NATI RAPINI opuscula: *l'esprit du christianisme: la* [...]*tion du christianisme: l'importance du salut: la foy des* [...]*s siecles*, quæ coniunctim prodierunt, inscripta: [...]*res diuerses du pere Rapin*, Amstelod. MDCXCV. 12.**

[...]COLAI MALEBRANCHII *conuersations chrétiennes*, *lesquelles on iustifie la verite de la religion et de la morale* [...] *christ*, Paris. MDCLXXVI. 12. Mont. MDCLXXVII. 12.*** [...]dam. MDCLXXXV. 12 *traité de la morale*, Roterodam. [...]XXXIV. 12.* scripta autem hæc iis, in quibus com-[...]randis iam versor, iure adnumerari, fortasse non-[...]nter eos dubitabunt, qui perspectum habent, Ma-[...]chium magis philosophum; quam theologum agere [...]ncipia doctrinæ sequi, non probata:

[...]NARDI LAMI *demonstration de la verité et de la* [...] *de la morale chrétienne*, Paris. MDCLXXXVIII. 12.** [...]opus quum ad dialogorum formam compositum est, [...]tata prima eius editio duos priores dialogos com-[...]dit. In secunda editione tres posteriores accesse-[...] Prodiit illa, hac inscriptione: *demonstration, ou* [...] *euidentes de la verité et de la sainteté de la morale* [...]*nne*, *ouurage*, *qui comprend en cinq entretiens toute* [...]*ale*, eo ordine, vt lucem adspicerent Rothomagi [...] dialogorum primus ac secundus MDCCVI. tertius [...]CCVII. quartus MDCCIX. ac quintus MDCCXI. 12. *** [...]rsus est liber hic in sermonem germanicum studio *Christiani Restelii* hæcque interpretatio iuris publici

 facta

[...]RONII *memoires tom.* XXIX. p. 301. 303. 331.
[...]*ruditorum* MDCXCV. p 387.
[...] MDCLXXXVI. p. 2[...].
MDCLXXXIV. p. 505. adde NICERONII *memoires tom. II.* [...]17. 129.
[...]II *nouuelles de la republique des lettres* MDCLXXXVIII. *iul.* [...]12.
[...]NARDI *nouuelles de la republique des lettres*, MDCCVI. *mai.* [...]6. *noua litterar. hamburgens.* MDCCVII. p. 411. *vnschuldige* [...]*ichten* 1706. p. 774. 1707. p 126.

cuius scripti occasionem præbuit
doctor apud mennonitas, quum in
in christo; siue vita spiritualis fideliu
theologiam mysticam acriter perstr
ALETOPHILVS pro theologia hac
vt graue moderatumque scribendi g
straret, se Poireti esse adseclam.
tationes GOTTL. WERNSDORFII d
mystica theologia sententia, Vitemb. M
STOLZII de *vsu et abusu scriptorum*
MDCCXVI.

In *reformatorum* cœtu etiam exst
theologiæ mysticæ consecrarent; n
viam sequuti sunt; sed quum ingenii
præsertim in Anglia et Belgio, the
fanaticisque opinionibus deprauar
PORDAGIVS theologiæ mysticæ in
quam longe a veritate discesserit,
post mortem eius primum anglico
mone in lucem prodierunt. Exsta
stica; oder von den ewigen vnsichtba
schauen vnd erkennen beschrieben, A

characteres, Paris. MDCCXXIX. 12. BLANCHARDI
r pathetiques sur les matieres plus importantes et plus
tes de la morale chrétienne, tirés de l'ecriture sainte
ecrits des peres de l'eglise, Paris. MDCCXXX. 12. duo-
luminibus, atque alia huiusmodi scripta, nunc si-
praetermittenda, ea inprimis, in quibus singularia
enta doctrinae moralis pertractantur.

§. XIII.

EOLOGIA moralis, latiore significatione ita adpel-
sprudentiam quoque diuinam, veluti singularem
huius partem, complectitur. Omni aetate exsti-
qui isti tradendae, illustrandae atque emendandae
darent ac de legibus diuinis officiisque christia-
praeciperent. Testantur de eorum industria de-
torum in disciplinam hanc meritis monimenta,
compofuerunt atque ad publicum transtulerunt
Differunt tamen illa inter se, sique ad argumen-
iis exposita, animum aduertimus, alia eorum
eralia; alia vero specialia. Quae adpellaui, ge-
a conscripta sunt, vt ad omnem iurisprudentiam
ac quaeuis illius capita spectent.

i antiqua, media ac recentiore aetate studia sua ad
tulerunt, vt iurisprudentiae diuinae; siue doctrinae
ibus diuinis atque officiis lucem adferrent, eorum
que antea commemoraui. Quum enim a me scri-
eologiae moralis percensenda essent; pauci autem
auctores diuersas doctrinae huius disciplinas, ethicam,
udentiam diuinam ac prudentiam christianam ante
habuissent ac distincte exposuissent de iis, quae ad
: quae ad leges atque officia: quae ad prudentiam
ent, fieri non potuit, vt a me commemoratio, par-
iis rite dispofita, institueretur. Iis, quos ex pontificio-
rdine adduxi, adiungendi sunt: DOMINICVS SOTO
os septem de *iustitia et iure*, Salamantic. MDLVI.
ide saepius editos, quibus postea liber octauus ac-
e iuramento et adiuratione: LVDOVICVS MOLINA,
opus de *iustitia et iure*, prodiit Venet. MDCXI.

 Colon.

Omnia ſcripta hæc Poiretus denuo dam eorum præfationibus inſtruxit a pletauit, id quod non mediocre ſtuc teſtatum facit. Ipſe elaborauit: *apo epiſtolam de auctoribus myſticis* et *t* quarum antea mentionem feci quæu *theca* eius *myſticorum ſelecta*, Amſtel runt. Non veræ tamen; ſed falſæ a ſticæ ſe addixit. Quæ mala orta ſin impura nimirum, inter reformatos LIPPVS NAVDAEVS in *der vnterſuch logie vnd des groſſen vbels, ſo daraus* MDCCXXIII. 8.

In eccleſia *romana* magnus numeru rum fuit ac multa monimenta ab iſtis ſa ſunt, vti: IO. A CRVCE *adſcenſus* duobus: *obſcura nox animæ*, itidem *amoris viua: canticum ſpirituale inter a ſum: cautelæ ſpirituales contra hoſtes an* FRANCISCI DE SALES *introduction* MDCXLI. germanice ſub titulo: *anfuhri leben*, interprete *Io. Andr. Gerhardo*, Fr

esiæ nostræ doctores spectant, qui decalogum in-
sunt ac monstrarunt, qualia officia in præceptis
præscripta.

§. XIV.

NDI huc quoque sunt, qui de *casibus*, quos
cientiæ egerunt; nec necesse est, singularem
artem, quam nonnulli *casuisticam* adpellant,
Qui enim de casibus conscientiæ expo-
hil aliud agunt, quam vt facta cum singulis
nibus adcurate expendant: leges diuinas
icent ac diiudicent, quæ bona; aut mala: li-
licita sint. Facili igitur negotio hoc ab eo
qui leges diuinas recte intelligit ac rationes
le quibus quæstio proponitur, diligenter con-
autem adcuratiorem earum cognitionem sibi
ttamen libri, qui de casibus conscientiæ scripti
quamdam præferre possunt.

est numerus librorum de casibus conscientiæ.
stratium; siue *lutheranorum*, de illis sunt:

ERIC. BALDVINI *tractatus de casibus conscientiæ*,
quum in recitationibus suis academicis expo-
as illorum post mortem eius in lucem emissum
iberg. MDCXXVIII. 4. ac postea iterum typis tra-
CLIV. MDCLXIII. præter has autem editiones,
r recentior, quæ Lipsiæ MDCLXXXIV. 4. prodie-
nus est Balduinus inter nostrates, qui doctrinam
conscientiæ ad formam systematicam retulit.
is constat libris quatuor, quorum *primo* agitur
ntia et eius casibus in genere: *secundo* de actio-
inum circa deum et religionem: *tertio* de actio-
inum circa spiritus cælestes ac *quarto* de actio-
inum circa res humanas. In præfatione, quam
itembergenses scripserunt, liber hic magnis lau-
itur, ac quamuis ab eo omnino vtilitas exspectari
llum tamen dubium est, quin ille multo adcuratior

 esset,

Ñulus Nicolaus: p. 923. lin. 3. pr
tom. II. p. 163 lin. 34. pro *præcipue*
concertationes concertationis: p. 2
p. 303. lin. 3. lege pro *Mortom* M
13. 16. pro *Lanciloto* Lancellotu
Gottlob. Gottlieb. p. 405. lin 21.
pro *Surms* Sturms: p. 454. lin. 3
lin. 3. pro *Io.* Iac. p. 734. lin. vl
Ioachimus Iustus: p. 754. lin. 1
Gotthülf. p 762. lin. 25. pro *Ch*
p. 778. lin. 37. pro *Gottfr. Christian,*
lin. 19. pro *Schluterus* Sluterus.

...ISTIAN. EICHSFELDI *orthodoxia casualis; siue ... responsa ad difficiliores, praecipuos, singulares ac non ... maiores conscientiae fidei vitaeque christianae casus*, ceter. ...CLV. 4. qui liber non solum comprehendit epitomen ...I *tractatus de casibus conscientiae*, cum additamen... ...dam, ex scriptis Gerhardi, Brochmandi atque ... sumtis; sed etiam responsa de controuersiis, sy... ...rum praecipue ac syncretistarum; non magnae au... ...itatis est atque vtilitatis: *

...G. KOENIGII *casus conscientiae, qui in sex capiti... ...rina catechetica, vt et tabula oeconomica subinde so... ...vere, eruti et decisi fideliter*, editi primum Altorf. ... 4. postea notis ex auctoris manuscripto atque ac... ...us a filio eius, *Georgio Matthia Koenigio*, locupletati, MDCLXXVI. 4. Exstat eiusdem auctoris: *heptas conscientiae miscellorum*, post eius obitum MDCLV. ... ac deinde editioni posteriori *casuum conscientiae* **

...OLD. MENGERINGII *informatorium conscientiae ...cum, euangelisches gewissensrecht, raht vnd vnterricht*, ...rg. MDCXLIV. Lipf. MDCLIII. Ien. MDCLXI. 4. *scrutinium ...a catecheticum, das ist, gewissens ruge vnd sunden re... ...ach dem catechismo Lutheri*, Altenburg. MDCXLIII. . Francof. MDCLXXXVII. 4. *suscitabulum conscientiae ...cum, erneuerter euangelischer gewissenswecker*, Al... ... MDCXLVI. 4. Magdeb. MDCCXIII. 4. *refectorium ...tia euangelicum renouatum, erneuerte euangelische ge... ...ube*, Altenburg. MDCXLVII. 4. quos libros auctor ... ad id composuit, vt viam ostenderet ad conscien... ...ram ac tranquillam obtinendam pariter ac conser... ***

... p. 595. MAYERI *bibliothec. scriptor. theol. moral.* p. 9. LI...ITHALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 759.

...I *bibliothec. scriptorum theol. moralis*, p. 9. LILIENTHALII ... *biblioth. tom.* II. p. 760.

...ERI *vit. theolog. altorphinor.* p. 134. FABRICII *histor. bi... ...ec. part.* V. p. 82. LILIENTHALII *theolog. biblioth. tom.* II. ...O. MAYERI *biblioth. scriptor. theolog. moral.* p. 14.

...ipta haec Mengeringii de conscientia recensentur in WITTENII memo-

Alenzoonus *Ioann.* II, 28
Alesius *Alexandr* II, 614
Alethæus *Theophil.* II, 1035
Alethophilus *Benedict.* II, 502. 508
Aleth philus *Christian.* I, 70. II, 109
Alexander *lycopol.* I, 584
Alexander *Natal.* theol. dogmat. I, 154. de ritib. Chinens. II, 996. theol. moral. II. 1120
Alffius *B. lthas* I, 211. II, 1004
Algerus I. 628
Algœwer *David.* I, 828
Alkinus *Thom.* II, 33
Allatius *Leo* II, 564. 570. 574. 576. 581. 582
Allinga *Petrus* I. 259. II, 1037
Allixius *Petrus* reflex. sur les cinq. liur. de Moys. cet. I, 840. de trinit. et diuin. mess I, 896. 882. obseruat. I 959 the iugdm of the iewish cet. I, 971. reponse aux diss. cet. II, 233. de dogm. transsubst. II, 235. some remarks cet. II, 331
de Alloza *Ioann.* II, 1134
Allut *Ioann.* II, 105. 107
Alpæus I, 288
van Alphen *Hieron.* I, 524. 534
van Alphen *Simon* I, 265
Alphonsus *Ioann.* I, 194.
Alstedius *Ioann. Henric.* præcogn. theolog. I. 21. 218. theol. didact. I, 218. comp. theol. I, 218. definit. theol. I, 218. quæst theol. I, 218 theol. catechet I, 531. theol polem. I, 544. 659. theol. casuum II, 1132 1133
Altemprathus *Georg.* I, 381. II, 408
Alhoferus *Christoph.* II, 393. 477. 478
Altimura *Stephan* II, 575. 577
Altingius *Henric.* loc. commun. I, 220. de aug. confess. I, 352. catech. palat I, 521. 533. hist. eccles. palatin. II, 381. diss. I, 527
Altingius *Iacob.* method. theolog. didact. I, 22. 221. catech. I, 523. verkl. der tien gebot. I, 531. diss I, 285
Altmannus *Ioann.* I, 525. II. 509
Altmannus *Ioann. Henric.* II, 791
de Alua et Astorga *Petrus* II, 1002
Aluarezius *Didac.* I, 181
Alueldius *Augustin* II, 122
Amalarius *Fortunat.* I, 627
Amama *Sixtin* II, 198
Ambachius *Melch.* I, 462. II, 1143
Ambrosius I, 586. 589. II, 1076
Amelottus II, 953
Amende *Ioann. Ioach. Gottlob.* I, 811
Amesius *Guilielm.* medull. theol I. 219 sciagr. catech. I, 515. de circul. pontif. II, 198. 269. de prædestin. II, 452. antisynodal. II, 452. scripta co[...] nianos II, 548. de conscie[...] iure II, 1133
Amesius *Guil.* quackerus, II, [...]
Amicus *Francisc.* I, 151
Amlingius *Wolfgang.* II, 409. [...]
Ammersbachius *Henric.* II, 8[...]
de Amolaz *Francisc.* I, 209
Amulon I, 607. 624
Amortus *Eusebius* II, 1021
Amphilochius I, 591
Ampsingius *Ioann. Assuerus* II, [...]
Amsdorfius *Nicol.* script. p[...] Strigel. II, 595. Osiandr. ior. II, 618. 623. interim 638. 639
Amsterdamus *Ioann* II, 628
Amyraldus *Moses* trait. des [...] 990. ius dei in creat. I, 2[...] trinit. 239. de peccat. in [...] 254. de prædestin I, 271. absol. decret. I, 271 gouu[...] I, 281. syntagm. thes. the[...] symbol. apostol. I. 308 ex[...] dom. I, 532. script. irenic. aduers. Curcell. II, 541. d[...] cet. II, 550. defens. doctrin[...] II, 1029 1030. moral[...] II, 1107
Anastasius I, 606 616. 622
Ancillonius *David* II, 318
Andala *Ruardus* theol. superna[...] existent. dei I, 238. 250 sy[...] I, 707. apolog. pro ver. et[...] losoph. I, 726. Cartes spin[...] 743. differt. et epistol. I, [...] II, 1058
Andrada *Didac. de Paiua* II, 26
Andreæ *Abraham.* II, 644
Andreæ *Iacob.* wiederleg. de[...] richts I, 354 pred. von den concord. I, 364. resp. c[...] I, 374. 375. kurtz erinne[...] schrift cet. I, 379. confuta[...] Valent. I, 386 II 308 wam caluin. cet. I, 487. censur. [...] von der deutsch bib doln[...] ob ein euangel die messe b[...] II, 236. alia script. aduers[...] 398. 399 401. 402 430 44[...] contra Flacium II, 601 d[...] I, 10 74. 95. 119 124. II, 2[...]
Andreæ *Ioann. Valent.* II, 96. 9[...]
Andreæ *Laurent.* II, 199
Andreæ *Sam.* I, 272. II, 460
Andrews *Lancelotus* I, 532. II, [...]
Andries *Iodoc.* I, 203
Andronicus *Comnenus* I, 606

conſcientiæ ſcripſerunt, partim breuiter tradita; ditamentis locupletata ſunt: *

NDREAE OSIANDRI *theologia caſualis, in qua , dubia et caſus conſcientiæ circa credenda et agenda r*, ſex partibus, quarum quatuor priores Tubing. quinta MDCLXXXI. et ſexta MDCLXXXII. 4. pro- Opus hoc reliquis huiusmodi ſcriptis amplius eſt e de multis caſibus conſcientiæ, ab aliis præter- ntentiam fert cum diligentia ac iudicio: **

PFEIFFERI *informatorium conſcientiæ euchariſti- lectens triginta caſus conſcientiæ de adminiſtratione e*, Lipſ. MDCLXXXVII. 4. cui præmiſſa eſt *deductio alis controuerſiæ de communione ſub vtraque*, qui ularis quidem eſt argumenti ac ſpectat tantum ad ſacra cœna; oſtendit autem adcuratius tractandi aque eruditionem:

EL. SCHELGVIGII *cynoſura conſcientiæ; oder leit- ewiſſens, das iſt, deutliche vnd ſchriftmæſige erær- eler mehrentheils ſeltſamer vnd vngemeiner, auch uor noch niemals vollſtændig ausgefuhrter gewiſſens-* Francof. et Lipſ. MDCXCII. 4. quam alii mul- unt; alii autem inter ſcripta mediocris pretii at- itis referunt:

EMANNI BECHMANNI *theologia conſcientiaria; tus de caſibus conſcientiæ, adornatus inprimis in gra- m, qui ad ſacrum miniſterium adſpirant; vel ad il- r admoti ſunt*, Ien. MDCXCII. MDCCV. MDCCXIII. 4. ctor ea inprimis, quæ ad doctrinam de miniſterio eo, de ſacramentis, de magiſtratu ciuili, de con- uibusdam aliis pertinent, ita pertractat, vt liber ate, ordine, ſolida probandi ratione præ aliis ge- us ſcriptis ſe commendet: ***

THOLDI *manuale caſuiſticum; oder der fur angehende ſchweren vnd vorkommenden gewiſſensfællen vnd fra-*

HALII *theol. bibliotb. tom.* II. p. 758. FABRICII *hiſtor. part* II. p. 31.

itorum MDCLXXXII. p. 282.

ITHALII *theolog. bibliotb. tom.* II. p. 763.

Bahrdtius *Ioann. Frider.* I, 341. 372. II, 901
Barius *Hieron.* II, 783
Baierus *Ioann. Dan.* I, 68
Baierus *Ioann. Guilielm.* altorfin. I, 148. II, 5 744 745
Baierus *Ioann. Guilielm.* ienenf. compend. theol. pofitiu. I, 40. aphor. de inftitut. catechet I, 490. fcript. aduerf quacker. II, 37. erweif. dafs Luther. cet. II, 343. compend. theol. moral. II, 1092. differtationes I, 82 87. 94. 99. 100. 105. 108. 128. 129. 130 135. 143. 311. 341. 568 947. II, 37. 65. 131. 200. 201. 208. 252 257. 266 333. 347. 412. 1169
Bailius *Guilielm.* I, 505 675. II, 179. 302
Bailius *Ludou.* II, 1175
Bailius *Robert.* II, 48. 550
Bailletus *Adrian.* I, 207
Bius *Iacob.* I, 179 500
Baius *Michael* II, 940
Bakerus II, 120
Bakius *Reinhard* I 467. 478
Backius *Ioachim.* II, 218
Baldanus *Theophil* II, 272
Baldellus *Nicol.* II, 1118
Balduinus *Francifc* II, 352
Balduinus *Frider.* apol pro aug. confeff. I, 346. pro artic final ald I, 363. refut. catech. arian. I, 544 exam. apologet. II, 246. fpec idololatr. papal. II, 260. von bildern gottes II. 264. aduerf. Sadeel. II, 441. alia fcript. contr. reformat. II, 446. 465. 475. 481. fcript. irenic II, 506. cafus confcient II, 1127. paftorale II, 1163. differtationes I, 87. 96. 99. 102. 117. 128. 141. 144. 216. 398. 568. II, 80. 218. 237. 240. 485
Ballus *Ioann* I, 258
Balthafar *Auguft.* I, 106
Balthafar *Iacob. Henric.* hift. creat. I, 78. von der menfchw. chrift. I. 98. hift. des torgifch. buchs I, 366. thefaur. theolog ad form. concord. I, 370. big. obferu. fymb. I, 370. obferu. de libr. norm. eccl. pomer. I, 392. demonftr. ver et diuin. origin. libr. nou. teftam. II, 338. doctr. Polycarp. II, 338. de zelo Pomeran II, 522. differtation I, 67. 71. 85. 88 102. 105. 109. 370. II, 338
Baltus *Francifc.* I, 791. 838. 855. 856
Bambamius *Hartwig* II, 362. 396. 720
Bancikius *Laurent.* II, 117
Bannez *Dom* I. 151
Banofius *Theophil.* II, 208
Baraterius *Ioann. Phil* I, 945
Barbaroffa *Chriftoph.* I, 478
Barbofa *Auguftin.* I, 408
Barbeyracius *Ioann.* de ludis II, 1
Barclaius *Ioann.* II, 212
Barclaius *Robert.* I, 437. 549. II 211. 212
Bardus *Francifc.* II, 1135
Barkerus *Petrus* I, 309
Barlaamus I, 634. 640. 642. 644
Barlæus *Cafp.* I, 429. II, 543. 544
Barnabas *Iofeph.* I, 584
Barnefius *Ioann.* II, 298 355
Baronius *Bonauent* I, 178
Baronius *Cæfar* II, 561
Baronius *Iuftus* I. 160. II, 337
Baronius *Vincentius* II, 297
de la Barre *F B* II, 188 369
Barrot *Guilielm.* II. 215
Barrouius *Ifaac* I, 936. II, 208. [illegible]
Barry *Paul* I, 178
Barthius *Ioann. Henric.* I, 14. 118
Bartholinus *Cafp.* I, 10
Bartholomæus I, 612
Barthutus *Chriftoph.* I, 362. 522. II
Bartonus *Thom* I, 816
del Bas *Angelus* I, 310
Bafilius *magn.* I, 574. 586 588. [illegible] II, 1074
Bafilius *Seleucienf.* I, 579
Basnagius *Iacob.* I, 886. II, [illegible] 335. 379 416
Basnagius *Samuel* II, 1111
de la Baftide *Philipp* II, 328
Baftingius *Ierem* I, 522
Batelerius *Iacob* I 719. II, 543
Batefius *Guilielm.* I, 2,8
de Bath *Mutianus* I. 751
Battus *Abraham.* II 96
Battus *Bartholom.* I, 59. 110. II 218. 224
de Barbanfon *Conftantin* II, 1183
Bauerus *Chriftoph* II, 896 897
Bauefipoarius *Marcellus* II. 529
Baulerus *Ioann. Iacob* I, 342
Baumannus *Mich.* I. 84 482
Baumeifterus *Fr. Chrift.* I. 739
Baumgartenius *Sigism. Iac* [illegible] I, 42 erlæut der fymb [illegible] erklær. des klein. catech [illegible] begrief der theol ftreitigkei[illegible] aduerf. Edelmann. I, 805 [illegible] ment. in quatuor fymb [illegible] 985 fcript adu rf herrnhut[illegible] freyheit der kirche von [illegible] 983. theolog. moral II, 110[illegible] paftoral-theologie II. 1132 [illegible] beden k. II 1139 differtation 85. 88 90. 92. 98. 114. 117. [illegible] 130. 388. 782. 803. 810. 811

men conscientia et scholam tentationum, in quibus quaestiones, ad conscientiam recte; aut praue facto-inentes, breuiter et dilucide tractantur, Hanou. MDCXXX. 4. Francof. MDCLXX. 4. Scripsit et-*mam casuum conscientiae, noua methodo elaboratam,* rioni secundae Hanou. MDCXLIII. 12. duo opuscu-erunt: *explicatio terminorum, quibus vtuntur* ac *arithmologia sacra et quotidiana conscientia*

Ad hunc adiungendi sunt: GVILIELMVS AME-sius exstant libri quinque de *conscientia eiusque iu-* Lud. MDCXXX. 4. MDCXL. MDCLXX. 12. Francof. XL. 12. ac saepius editi; germanice autem a *Geor-gio Harsdoerfero* conuersi, prodierunt isti sub titu-*recht des gewissens,* Norimb. MDCLIV. 12. GVIL. sivs, cuius lucem adspexerunt: *anatomia sacra conscientiae, qua ipsius natura, proprietates ac diffe-rentiae produntur, cum curandi conseruandique genuina* a *Wolfgango Mayero* in linguam latinam translata, *conscientiae decisiones* libris tribus, ab eodem *Maye-*ro redditis, Hanou. MDCIII. MDCIX. 8. ac germanice riptione: *gewissens-spiegel, darinn zu ersehen alle menschlichen gewissens, durch welche dasselbe mag en werden, samt beygefugter lehre, wie man sich in lbe zu richten habe,* Lips. MDCXC. 8. IOSEPHVS qui scripsit: *quatuor casuum decades,* quas *Martinus* in sermonem germanicum conuertit ac publicae osuit, hoc titulo: *gewissens-raht, das ist, nutzliche etlicher sonderbarer fragen, wornach ein gottseliger men taglichen wandel prufen vnd loblich einrichten* cof. ad Oder. MDCLXXVII. 12.* Inprimis memo-st, qui scriptorum de casibus conscientiae, maxime orum gente, princeps est, IEREMIAS TAYLOR. le in lucem lingua anglica opus, quod inscriptio-fert: *ductor dubitantium, or the rule of conscience general measures, seruing as a great instrument for mination of cases of conscience,* ac quatuor libris Prodiit id non solum anglice primum Londini MDCLX.

* Bibliothec. Anglorum theologic. p. 493.

ernardus *Iacob.* I, 266 856. II, 1177.
ernardus *Ioann. Iacob.* II, 261
erndius *Adam.* wahrh. der christluther. relig. I. 105. 930. II, 867. einflus der goettlich. wahrheit in den will. cet. II, 930. script. theolog. moral. II, 1097. 1098
Bernhardus *Io. Adam* II, 1101.
Bernholdus *Ioann. Balthas.* comp. theol. polem. I, 657. diss. I. 113. 139. 308. 389. 982.
Berns *Mich.* II, 1055.
Bernsau *Henric. Guilielm.* I, 230.
Berrimannus *Guilielm.* I, 803. 814.
Berruyerus *Isaac. Ioseph.* I, 887.
Bertius *Petr.* I, 268.
Bertlingius *Ernest. August.* I, 71. 341. II, 247. 248. 1066. 1100.
Bertramus *Ioann. Frider.* I, 96. 138. 931. II, 906. 1161.
Bertramus *Monach.* I, 626.
Bertus *Ioann. Laurent.* I, 156.
Besoldus *Christoph.* I, 898. II, 142.
Bessarion I, 634. 642.
Besseritzius *Ioann. Sigismund.* II, 791.
Bessius *Ioann.* II, 38.
Betkius *Ioachim.* II, 91.
Beueregius *Guilielm.* II, 1041
Beuerlandus *Adrian.* I, 759.
Beueridge *Guil.* II, 1097.
Beuerouicius *Ioann.* I, 251.
Beumlerus *Marc.* hypotyp. theol. I, 221 defens. admon. I. 379. antichrist. roman. II, 219. diss. I, 235.
Beutherus *Ioann. Mich.* II, 416.
Beuue *Iacob. de Sainte* I, 200. II, 244
Bewick *Ioann.* II, 40.
Beyerus *Christoph.* I. 330. II, 338.
Beyerus *Georg.* II, 917.
Beyerus *Laurent.* II, 1153.
Beza *Theodor.* quaest. et resp. chr. I, 213. 508. thes. theol. I, 213. de prou. dei I, 248. de iustif. I, 267. de praedestin. I, 270. II, 451. de re sacram. I, 276. II, 439. de eccles. cathol. I, 280. de ministr. grad. I, 282. discept. cum Pappo I, 375. cum Balduin. II, 352. alia eius script. polem. II, 385. 401. 402. 430. 433. 439. de polygamia II, 1156.
Bibliander *Theodorus* aduers. mohammedan. doctrin. I, 615. 889 consider. de iudaeor. et christian. defect. cet. I, 871. alcorah. I, 896. nothwend. anmerckung. II, 145
Bictwel *Henric.* I, 646.
Bidellius *Ioann.* I, 915.
Biedembachius *Felix* consilia II, 1137. manuale 1163.
Biedembachius *Guilielm.* II, 290.
Biedenweg *Iacob.* I, 126.
Bielckius *Ioann. Achat. Felix* I, 79[?] 906
Bielerus *Beniam.* I, 89. II, 197.
Biermannus *Samuel* I, 709.
Bilderbeckius *David. Matth.* I, 34[?]
Bilefeldus *Ioann. Christ.* I, 562.
Billicanus *Theobald.* II, 424. 426.
Bilsonus *Thomas* I, 263. 281. II, 1[?]
Bilstenius *Ioann.* I, 531.
Biltzingius *Ioann.* I, 331.
Binderus *Christopher.* II, 292.
Binetus *Beniamin.* II, 1054.
Binghamus *Ioseph.* I, 275. 417. II,
Binsfeldus *Petrus* I, 179. II, 1171
Bischofius *Ioann.* I, 460.
Bisterfeldius *Ioann. Henric.* I, 2[?] 941.
Bizozerus *Ioann. Baptist.* I, 185.
Blackmorius *Richard.* I, 286
le Blanc *Augustin.* II, 985.
le Blanc *Ludou.* I, 225. 288. II, [?]
leBlanc *Theodor.* I, 937. II, 867
Blanchardus *Francisc.* II, 1125.
Blanchi *Ioann. Anton.* I, 167
Blanchinus *Ioseph.* I, 312.
Blancus *Hieronym.* II, 1135.
Blasius *Ioan.* II, 751
Blemmida *Nicephorus* I, 633
Blesdick *Nicol.* II, 18.
Bliss *Anton.* I, 800. 802
Blockdorfius *Georg. Nicol.* I, 101
Blondellus *David* de la primau[té en l'é]glise II, 186 204. repliqu. au [?] du sieur de la Milletiere II, 3[?] in Grotii libr. de imperio potestat. circa sacra II, 555. plebis in regim. ecclesiast. II, authentic. II. 1031. apologia d[?] et presbyter. II, 1041.
Blountius *Carolus* I, 750
Blumbergius *Christian. Gotthilf.* euang. I, 108. 755. de coron. babylon. II, 223. script. polem. viua II, 754. 755.
Blumen *Henricus Iulius* II, 237.
Blumius *Bern.* I, 940.
Blumius *Nicol.* II, 593
van Blyenburg *Guilielm.* I, 71[?]
Bobye *A.* II, 153
Bochartus *Matth.* II, 239. 263
Bochartus *Samuel* diuin. scrip[?] 235. oper. I, 263. epistol. [?] II, 221
Bock *Frideric. Sam.* I, 903.
Bockemeyerus *Henric.* II. 437.
Bodecherus *Nicol.* I, 428. II, 53

ıs *Ioann. Christoph. Georg.* I, 858
: I, 178. 748.
ust. Christophor. dissertationes 989.
ob. bedenck. vber Stiefels ɪt. II, 76 apologie, betreff. nmenh. des mensch. II, 76. e wercke II, 81. theosophia 81. alia scripta II, 81.
m. Iust. I, 106.
ristian Frideric. instit. theol. 326. dissertationes, I, 77. 140 II, 216.
ieorg. II, 783. de termino fa... ae peremtorio.
Touche I, 836.
ıs *Ioann. Hieron.* I, 775
. I, 486. II, 589
ic. I, 384. 599
Carol. Henric. I, 473. II, 903.
il II, 464.
nh. I, 491. 701
Dan. Sigismund. II, 1132.
de ador. euchar. I, 190. II, mmun. sub vtraqu. I, 191 contrit. necess. I, 196. hist. n. auric. I, 197. II, 245. . II, 19.
us Ioseph. II. 964.
ef. Christian. II, 774
udovic. II, 250
rt. I, 284
tin I, 730
I, 192. scripta ascetica II,
rtin. I, 183. 185. 199. II,
m I, 816
II, 1082
op. Maria I, 710
I, 948
n. II, 1003.
rn I, 156
rus II, 18
Antonius Maria II, 958.
rus II, 288. 433 440
Verner. Mich. I, 43.
Guilielm. I, 106
m. I, 918
ifc. II, 1005
. I, 710
ul. I, 97. 348
. II, 53
thias I, 175. 176. 177
. I, 186
Hermann. I, 358

Bosius *Godofr. Christian.* I, 119. II, 1149.
le Bossu *Iacob.* I, 182.
Bossuetus *Iacob Benignus* conference cet. I, 161. II, 132 defens. declarat. cet. I, 172. II, 133. traité de la commun. I, 191. II, 133. 242. de vtraqu. spec. I, 279. refut. du catech. de Ferr. I, 511. II, 133. explicat de la messe II, 152 l'adorat. de la croix II, 154. expos. de la doctr. de l'eglis. cathol. II, 323. 324. 349. histor. variat. eccletiar protestant. II, 379. alia script. polem. II, 132. 133. 329. 330. 331. 967. 1007. 1013. 1014. 1015.
Bote *Iulius* I, 800.
Bothius *Henric. Ioachim.* II, 874.
Botsaccus *Barthold.* I, 88 473. II, 1093.
Botsaccus *Ioan.* breu. theol I, 43 gymnas. christolog I. 99. II, 413. furb. der heils. wort. I, 469. var. script. polem. I, 355. 356. 925. 941 944. 992. II, 15. 174 199. 313. medulla theolog. moral. II, 1093.
Botterweckius *Ioann. Frideric.* II, 37.
Boucat *Anton.* I, 155
de Bouck *Engelb. Franc.* I, 526
Bouerius *Zachar.* I, 165
Bougot *Stephan.* II, 1017.
Bouhursius *Dominic.* II, 1018
Bouillus *Carol.* I, 881.
Boulainuilliers I, 895
Boullierius *Renaud.* I, 285
de Bouma *Gellius* I, 525
de Bourgeuille *Carol.* I, 710
Bourignonia *Antonietta* II, 40. 56. 57. 59. 1181
Bournius *Beniam.* II, 48
Bourroughus *Eduard.* II, 30
Bowles *Oliu.* II, 1170
Boyerus *Carol.* I, 439.
Boyle *Robert.* I, 283. 692
Boyle *Rogerus* I, 232
Boysius *Ioan.* I, 532
Bozius *Thom.* I, 160. 163
a Bracht *Tilemann* II, 10 28
Brackerus *Henric.* I, 992
Bradfordus *Ioann.* I, 266
Bradley *Ioann.* I, 785.
Bradschaw *Guilielm.* I, 267.
Bradwardinus *Thomas* I, 620
Brais *Stephan.* I, 274
Brakelius *Guiliem.* II, 54
Bramhallus *Ioann.* I, 728
Brandis *Casp.* II, 533. 381
Brandius *Henric.* I, 522
Braunbonius *Frideric.* I, 671
Braunius *Ioann.* I, 224. II, 1035. 1037
Brayus *Thom.* II, 118

Ffff 4 Brack.

Becklingius *Frideric.* anti-Calou. II, 85. lapis lydius pastorum cet. II, 87 veritatis triumphus II, 87. alia script. II, 88. 89 90. 95
Bredenburgius *Ioann.* I, 719.
Breganius *Raymund.* I, 852.
Breigerus *Iacob.* II, 651
Breithauptus *Ioann. Iacob.* I, 467
Breithauptus *Christ.* I, 710
Breithauptus *Ioach. Iustus* institut. theol. I, 41. 63. II, 1098. de heres. I, 569. de perfect. partium II, 735. script. controu. pietistic. II, 711. 712. 714. 735. 741. 742. theolog. moral. II. 1098. institut. hermeneut. cet. II, 1099. disputationes I, 10. 77. 80. 83. 114. 117. 119. 130. II, 735. 736. 1099. 1157.
Breitingerus *Ioann. Iacob.* I. 810
Brellerus *Melchior.* II. 924
Bremerus *Conrad.* II, 21
Brendelius *Georg. Chr.* II, 1132
Brendelius *Ioann.* II, 594
Brenius *Dan.* I, 296. 907
Brentius *Ioan.* confess. piae doctrin. I, 401. 402. catechism. I, 455. 459. censur. catech. heidelb. I, 526. homil I, 900. aduers. Schwenckfeld. II, 71. pontific. II, 257. Bullinger. II, 400. 401 Oecolampad. II, 425. script. irenic. II, 512. de personal. vnione II, 400. von der rechtfert. cet. II, 615.
Brentzius *Samuel Frideric.* I, 878
de Bres *Guido* I, 411. II, 18
de sainte Breuue *Iacob.* I, 193
Breuingius *Ioann.* II, 225. 303
Brightmannus *Thom.* II, 220
Brinck *Henric.* II, 1054
Brines *Ioann.* I, 801
Brinsleius *Ioann.* I, 532. II. 1148
Brisacerius *Ioann.* II. 952. 953
a Brixia Fortunat. II, 975
Brochmandus *Casp. Erasm.* system. theol. I, 56. de sacram. I, 120. de verbo dei II, 196. refutatio caussar. cet II, 147. de pontif. rom. II, 204. dissertation. I, 128. 568.
von Brock *Henric. Matthias* II, 807
Brockesius *Barthold. Henric.* II, 696
Brockia *Marianus* II, 974
Brocklesby *Richard.* I, 853. 969
Bromley *Thom.* I, 266
Bromyard *Ioann.* I, 646
Brotoffer *Ratich.* II, 99
Brougthonus *Hugo* I, 803
Broune *Thom.* I, 759
Brounius *Ioann.* I, 785. II, 55
Brownius *Petrus* I. 785
Bruckerus *Iacob.* I, 719. 742.
Brueysius *Dan. Augustin.* II, 6 ... 326 328
Bruguier *I.* II, 1104
de Bruin *Franc.* II 909
le Bruin *Henric* II, 335
Brunings *Christ.* I, 231
Brunnemannus *Ioann.* II, 11
Brunnerus *Christoph. Andr.* I,
Bruno *herbipolens.* I, 313. 449
Brunus *Iordanus* I, 678
Brunsenius *Anton.* I, 519. II,
Brunsmannus *Ioann.* II, 115
Brussonus *Claudius* II, 105
Bucanus *Guilielm* I, 217. 28
Bucerus *Martin.* de predest. ... chismus I, 531. aduers ... Oecolamp II, 425 explicat ... II, 450 confess. de sacra
Bucherus *Frideric. Christian.* ... diuiu. II, 666 Zierold. ... II, 718 system. antifa... script. antipietist. II, 737. ... 782
Buchnerus *Gottfr.* I, 140
Buckeridge *Ioann.* II, 212
Budaeus *Guilielm.* I, 19. 847
Buddeus *Io. Francisc.* isag I, ... dogm. I, 42. institut. the... 63. catech. theolog. I, ... polem. I, 655. theolog. m... 1095. de atheism. I, 7... parerg. histor. theolog. ... lum. irregen. adu. Kra... thes. anti - melodian. II, ... tiones et progr. I, 15. 7... 88. 91. 108. 119. 122. 1... 577. 726. 727. 734. 743. ... 905. 945. II, 22. 110. 1... 238. 339. 369. 418. 4... 716. 828 916. 979. 992.
Bugenhagius *Ioann.* script. c... wied. die kelch dieb. II ... iug. episcop. et diacon I ... nou. error. de sacram. ... expos. in Ion. II, 643.
de Bugis *Petr.* I, 184.
Bulengerus *Iulius Caesar* II,
Bulfingerus *Georg. Bernard* 585. 913.
Bulgarus *Nicol.* I, 556
Bulkeley *Richard.* II, 105. 1...
Bullingerus *Henric.* rat. st... 21. compend. relig. chri... scriptur. sacr. I, 234. de v... sto natur. I, 259. II, 384.

HIMI POLLIONIS *theologisch fragebuch*, *darin-*
und schwere, *meistentheils gewissensfragen proponi-*
arauf gewisse consilia, *bedencken*; *oder beantwor-*
abr vnd klar gesetzet werden, *aus mehrentheils*
logischen vnd nutzlichen schriften mit fleis zusam-
gen, *nach den dreyen hierarchiis*; *oder dem lehr-*
nehrstand, *in drey sectiones abgetheilet*, quorum
im duæ centuriæ prodierunt: prima Lipsiæ
secunda ibidem MDCXXV. 4.

CIS BIDEMBACHII *consilia theologica*, *das ist*,
e bedencken, *bericht*, *antwort auf zutragende fälle*
is - gewissens vnd andern mehr sachen, in decem
liuisa. quarum octo Bidembachius ipse edidit;
im post illius mortem cura fratris *Io. Mauritii*
hii prodiit hicque etiam decimam adiunxit. Opus
: decem decades coniunctim lucem adspexerunt
MDCVIII. MDCXI. 4. Vitemberg. MDCXII. 4. Col-
d est consiliorum, quæ multi antiquiores theo-
ariis rebus dederunt: *

ADI DIETERICI *consilia vnd bedencken*, Norim-
CLXXXIX. 4. cum *Frickii* præfatione, quæ maxime
matrimonii ac ministerii ecclesiastici pertinent: **

GII DEDEKENNI *thesaurus consiliorum et deci-*
'as ist, *vniuersitaten*, *collegien*, *consistorien*, *theolo-*
tristen rath, *bedencken*, *antwort*, *belehrung*, *erkannt-*
eide vnd vrtheil in vnd von allerhand schweren fal-
ichtigen fragen, *belangend so wohl religions*, *glau-*
ssens, *kirchen amts vnd ehe*; *als burgerliche vnd an-*
n, *wie dieselben taglich furfallen vnd gereget wer-*
den

I. p. 535. 543. et FABRICII *histor. bibliothec. part.* VI.
176. adde: BAVMGARTENII *nachrichten von merckwur-*
uchern, *volum* VI. p 411. PLESKEN in *adparatu litterar.*
colligentium p. 351. VOGTII *catalog. librorum rarior.*

I *histor. bibliothec. part.* V. p. 79. MAYERI *biblioth. scriptor.*
oral. p. 4.

THALII *theolog. bibliothec tom.* II. p. 765.

hom. loc. theolog. I, 57. theol. nat. e reu. I, 72. de trinit. I, 74. de caull. pecc. I, 86. de grat. et liber arbitr. I, 855. vniuerſ. grat. dei I, 93. confider. arminian. I, 313. II, 531. 558. de auguſtan. conteſſ. I, 346. 347. catech. Luth. I, 466 aduerſ. ſoc. I, 904. 926. 927. 941. 947. ſyntagm. antiſyncr. I, 992. hiſt. ſyncr. I, 992. II. 686. anti-Bœhm. II, 94. contr. Kircher. II, 142. matæolog. papiſt. II, 163. 273. diſcuſſ. controuerſ. cet. II, 394. exam. doctr. publ. cet. II, 413. ſtercoma II, 442. alia ſcript. polem. aduerſ. Bergium II, 442. 478. Hoornbeekium II, 491. Mareſium II, 491. Calixtum 677. 678. 679. 682. 683. 684. 685. 686. 687. theologos ienenſ. II, 699. diſſertationes I. 74. 87. 95. 99. 102. 103. 105. 106. 107. 114. 117. 118. 121. 129. 134. 139. 140. 307. 313. 357. 367. 838. 867. 956. II, 54. 242. 346. 470. 484. 485. 491. 566. 684. 688. 1152.
Caluinus *Ioannes* inſtit. chriſt. relig. I, 212. II, 383. reſp. ad fratr. polon. I, 265. II, 616. de prædeſt. I, 270. II, 383. 451. de cœn. domin. I, 276. II, 383. 428. catech. I, 509. reſp. adobiect. iud. cuiusd. I, 871. contr. Seruet. I, 952. admonit. de reliquiis II, 262. act. ſynod. trident. II, 275. de chriſtian. pacificat. cet. II, 353. opera II, 383. ſcript. polem. adu. Franc. Balduin. II, 352. Weſtphal. II, 428. 430. Heshuſ. II, 433. Pighium II, 451. interim II, 632.
Caluoerius *Caſpar* iudencatech. I, 560. gloria chriſti I, 865. ſcript. irenic. II, 507. 511. 512
Cambillion *Ioann.* II, 280
Camerarius *Ioachim.* II, 260
Camero *Ioann.* I, 237. 281. II, 1029
Campanella *Thomas* I, 201. 710
Campegius *Thom.* I, 202
Camphuyſius *Theodor. Raphael* I, 978
de Campis *Iulianus* II, 98
Cancerinus *Nicol.* I, 353
Candidus *Liberius* II, 282
Canſeldus *Benedict.* II, 1183
Canilius *Petrus* I, 187. 493
Canmannus *Ger. Ludouic.* I, 129.
Canus *Melch.* I, 149. 185. 194
Canzius *Iſr. Gottlieb.* comp. theolog I, 44. adnot. ad compend. I, 45. betr. vber die augſp. confeſſ. I, 339. theol. moral II, 1100. diſſert. I, 139
Capellus *Iacob.* theſ. diſp. theol. I, 288. II, 549. la doctr. des egliſ. reform. I, 511. de conciliis II, 267. diſſ. II, 267
Capellus *Ludouic.* II, 1041
Capellus *Marc. Anton.* II, 205. 21
Capetius *Ioann.* I, 198.
Capreolus *epiſc. carthag.* I, 598.
Caracorra *Hippolytus Franc.* II, 21
Caraffa *Vincent.* II, 1183
de Carauaial *Ludouic.* I, 150
de Carben *Victor.* I, 876
Carbonius *Franciſc.* I, 875
Carletonus *Georg.* II, 275
Carletonus *Thom. Compton.* I, 151
Carolinus *Petr.* I, 939
Caroli II, 1044
Carolus *Magnus* I, 637
Carlſtadius *Andreas* misbr. d brod cet. I, 275. II, 419. di ſac. ieſ. chr. I, 275. II, 419. an wort. das iſt mein leib I, 419. ob zu erweiſ. daſs chriſ 275. II, 419. alia ſcript. adu tiſ. II, 171
Carpouius *Iacob.* theolog. dogm diſſ. et progr. I, 12. 74. 85. 90. 135. 261
Carpouius *Paul. Th.* I, 119
Carpzouius *Ioann. Bened.* ſen. epoſt I, 130. II, 142. ſyſt. theol. I, 45 libr. ſymbol. I, 324. vindic cram. II, 226. das zeugn. de cet. II, 361. diſp. iſag. I, 146
Carpzouius *Ioann. Bened.* iun. i in theolog. iud. I, 858. 882. ſo uerſ. pietiſt. II, 710. 711. Spen 727. diſſertationes et progr. I 77. 97. 103. 108. 858. 882. II, 765. 1006.
Carpzouius *Ioann. Gottlob.* de ten neceſſitate I, 14. vind. crit. aduerſ. Whiſton. I, 963. adue huthian. II, 890. 891. 904. 905. len vnd tanzen II, 1144. diſſ I, 735. 853
Carpzouius *Samuel. Benedict.* II,
de Carranza *Barthol.* I, 495
Carrerius *Alexand.* I, 162
Carretus *Ludou.* I, 877
Carſtens *Maurit.* I, 741
Carthauſius *Ioann.* II, 176
Cartwrightus *Thom.* I, 515
Caryophilus *Ioann. Matth.* I, 55 572
Caſalius *Caſpar.* I, 184. 188
Caſelius *Martin.* I, 463
Caſmannus *Otto* I, 79. 924
Caſpari *Dan.* I, 10. 15. II, 110
Caſperſonius *Vincent.* II, 707

MDCCII. 4. Poſt mortem eius acceſſerunt non usdem *conſilia et iudicia theologica latina*, tribus , Francof. ad Mœn. MDCCIX. 4. ſed etiam *lezte be bedencken*, etiam tribus partibus, cum præfa- *oli Hildebrandi liberi baronis a Canſtein* de vita ac eneri, Hal. MDCCXI. 4. Opus hoc præ- ium eſt atque inter omnia generis huius ſcripta iure principatum tuetur, ſiue ad adparatum tot que rerum, quæ ad vniuerſam theologiam, in- oralem, et ad controuerſias eius temporis ſpe- e ad virtutes, quas Spenerus abunde monſtrauit, iis, iudicii, prudentiæ, ſanctimoniæ, modera- nimum aduertamus. Merito igitur illud omni num eſt atque omnibus, qui in ſtudiis theologi- ris verſantur, diligenter commendatur: *

CISCI IVLII LVTKENII *theologiſche bedencken ſchreiben*, quorum conſiliorum prima pars cura *udouici Gœttenii*, Lipſ. et Gardeleg. MDCCXXIX. 4. Plurima eorum iam antea litteris deſcripta ſpeciatim illa, quæ ad controuerſiam de beati- delium in hac vita, ſupra a me enarratam, per-

MVND. IACOB. BAVMGARTENII *theologiſche be-* Prima horum conſiliorum pars lucem vidit Hal. II. 8. ſecunda MDCCXLII. tertia MDCCXLIV. quarta

 MDCCXLV.

r: BVDDEI *diſſertatio præliminaris*, LVTHERI *epiſtola- pplemento* præmiſſa: LANGII *inſtitution. ſtudii theologici* . p 643. et *anmerckungen vber Canſteins lebensbeſchreibung* p. 322. REIMMANNI *catalogus bibl. theol.* p. 593. *vnpar- ker bibliothecarius* p. 129. LILIENTHALII *theolog. biblioth.* p 767. Siniſtre quidem de opere hoc iudicat MAYERVS *iotheca ſcriptorum theol. mor.* p. 29. atque illud adpellat *opus, iſſimis eccleſiamque ieſu chriſti infeſtantibus hypotheſibus, propriis, plurimum ſeruiens*; ſed qui perſpectum habet, male adfectus fuerit Mayerus erga Spenerum, ille facile caullamque durioris huius ſententiæ intelliget.

von alten vnd neuen theolog. ſachen, 1729. p 838. *auserleſen. biblioth. volum.* IV. p. 582. 626. LILIENTHALII *theolog.* p. 770.

confeff. I, 827. 828. bedenck. vber die apolog. des concordienb. I, 381. orat. I, 4. confeffio I, 433. catechet. I, 461. refponf. ad Poffeu. II, 289. de ftat. ecclef. græc. II, 563
Ciampinus *Ioann.* I, 193. II, 579
Ciantes *Ioseph.* I, 882
Cichouius *Nicol.* I, 430. 938. 943
Cienfuegos I, 157
Cimdarius II, 664
Cingalus *Hermann.* I, 955
Saint Clair *Robert.* I, 241
a fancta Clara *Francisc.* I, 204
Clarckfonus *David.* II, 1041
a Clarendon *Eduard.* I. 729
Clarckius *Samuel* de auct. facr. fcript. I, 236. de exfift. et attrib. dei I, 237. 705. 740. de origine mali I, 253. catechism. I, 513. de trinitate I, 965. contra Collinum I, 789. contra Dodwellum II, 1067
Clarus *Idacius* I. 590
Claffenius *Dan.* I, 852. 855
Claubergius *Ioann.* I, 707
Claudius *Gottfr. Christ.* II, 760. 761
Claudius *Ioann.* I, 636. II, 132. 321. 335. 416. 583
Clauswitzius *Bened. Gottl.* I, 102. 107. 792. 818
Cleemannus *Ioann. Christian.* I, 812
Clemens *alexandr.* I, 573. 580. II, 1041. 1073
Clemens *Beniam. Gottl.* I, 839
Clemens *Iustin.* II. 1160
Clemens *romanus* II, 1073
Clercherus *Petrus* I, 313
Clercke *Barthol.* II, 210
Clericus *Ioann.* delin. chriftian. relig. I, 291. de l'incredul. cet. I, 291. 835. de eligend. inter chriftian. fentent. I, 191. 985. defenc. de la prouidence cet. I, 819. fentim. de quelqu. theolog. et. I, 842. epift. theol. adu. fcholaft. I. 952. remarqu. fur le demelé cet. I, 856. var. fcript. armin. II, 542
Clerkius *Gilbert.* I, 970
Clichtoueus *Iodocus* I, 188. 203. 492. II, 124
Clitomachus I, 701
Clodius *David.* I, 704
Cloppenburgius *Ioann.* aphor. theol. I, 220. exerc. fup loc. comm. I, 220. fynt. exerc. theol. I, 220. vind. pro deit. fpir. fanct. I 241. 946. oper. I, 268. de focinian. I. 904. compend. focinian. confut. I. 932. antifmalc. I, 941. grangræn. theol. anabapt. II, 17. 24. de quinque artic. II, 551. differt. I, 252. 258. 288
Clotzius *Stephan.* I, 79
Clugius *Christ. Gottlieb.* I, 64. 38
Cluuerus *Ioann.* II, 201
Cnapius *Ioach.* I, 55. 66
Cnorrius *Dan.* I, 922
Cobabus *Mich.* I, 738. 787
Cocceius *Ioann.* de fœd. I, 222. 1036. aphor. I, 222. fumm. t I, 222. de potent. fcript. facr. oper. I, 281. heidelb. catech. confider. quæft. et refponf. in 871. fcript. aduerf. focin. I, 9 petit. locor. veter. et nou. te II, 219. contra Bellarminum c II, 302. Voetium II, 1038. i natur. fabbath. II, 1038. de quiete nou. teftam. II, 1038. ty cord. circa diem dominicam II, 1
Cocceius *Ioann. Henric.* I, 732
Cocceius *Iodoc.* I, 670
Coccius *Sebaft.* II, 72
Cochlæus *Ioann.* de liber. arbitr. vrfach vnter einerl. geftalt cet. de purgat. I, 203. velitat. in I, 349. aduerf. anabaptift. II, 22. aduerf. Luther. II, 123
Cockburn *Ioann.* I, 814
Cocquius *Gisbert.* I, 728 II, 1059
Coddæus *Petr.* II, 946
Codomannus *Laur.* II, 464
Cœleftinus *Georg.* I, 333
Cœlius *Mich.* II, 526. 642
Coeffetau *Nicol* I, 165
Cohlendahiius II, 300
Colbergius *Ehregott Daniel* I. 855. II
Colbius *Christ.* I, 738
Colerus *Iacob.* II, 467. 607
Colerus *Ioann.* I. 720
Colerus *Ioann.* I, 309
Collinus *Anton.* I, 418. 686. 763. 916 II, 214. 1045. 1046
Collinus *Friederic. Eberhard* I, 108. 116 776. 1143. 1159. 1173
Colomefius *Pauli.* II, 365
Colonia *Agrippin.* I, 165
de Colonia *Dominicus* I, 831. II, 9
Columnus I, 288
de Columna *Aegid* I. 30. II, 1082
Combachius *Ioann.* I, 259 II. 408
la Combe *Francif.* II, 1182. 11
Combefifius *Franc.* I, 638. 639
Comenius *Ioann. Amos* I, 536. 547. 946. 947 II, 313
de Comitibus *Ludouic.* II, 996. 999
Commodianus I, 576
Comnenus *Nicol.* I, 644. II. 584

- PFAFFII differtatio de *legis diuinae finaitica cauf-*
, *duratione et miniftris*, Tubing. MDCCXXVIII. 10.
GRAMLICHII *placidae et modefta vindiciae legum*
um pofitiuarum vniuerfalium, contra Thomafium
eum, Francof. MDCCXVI. 4. * ALBERTI RIPERI
io de lege, legibus diuinis et pofitiuis in fpecie, Ham-
DCCXXII. 8. ** FRIDER. GENTZKENII *iuris di-*
uini prudentia, in qua legis diuinae pofitiones vniuer-
iufta ferie et nexu traduntur ac controuerfiae ibidem
tes, qua fieri potuit, perfpicuitate et breuitate enu-
, Hamburg. MDCCXXV. 8. IO. PHILIPP. KOCHII
io de *lege pofitiua diuina vniuerfali, non chimaera*,
DCCXLIII.

e *actionibus humanis*, iis maxime, qui *indifferen-*
llantur. Quae inter noftrates difputata funt de
ne: num dentur actiones indifferentes; fiue eae,
que bonae; neque malae fint atque omni ratione
careant? ea fupra enarraui. Nec folum tamen ge-
; fed etiam fpeciatim de huiusmodi actionum, vti
r, indifferentium generibus difceptatum fuit. Nu-
in illis folent: I.) *ludi fortunae*, qui num liciti; an
fint? de eo diffenfio eft doctorum virorum aliique
lii hoc adfirmant, vti ex fcriptis iftorum, hac de
, videndum eft. Prodierunt: FR. DV TREM-
onuerfations morales fur les ieux et les diuertiffemens,
DCLXXXV. 12. IO. BAPTISTA THIERS *traité des*
des diuertiffemens, qui peuuent etre permis, ou qui
etre defendu au chretiens felon les regles de l'eglife
timent des peres, Paris. MDCLXXXVI. 12. qui damnat
ortunae ac multa teftimonia patrum et aliorum fcri-
, leges quoque atque edicta imperatorum ac regum,
conciliorum adducit pro fententia fua confir-
*** Alii contendunt, ludos hos fieri poffe, fi
Cccc 3 abufus

ruditor. fupplement. tom. VI. p. 406.
g von alten vnd neuen theologifchen fachen, 1723. p. 591.
ruditor. fupplement. tom. I. p. 51. BAELII *nouuelles de la*
liqu. des lettres MDCLXXXVII. *ian.* p. 5.

fcript. aduerf. Bellarm. I, 667. antifocinifin. contract. I, 932. de perfeuerant. fanctor. II, 453. de prædeftin. libero arbitr. II, 453
Crocquetus *Andr.* I, 501
Crœfius *Gerard.* II, 42. 705
de la Croix II, 562
Cromerus *Martin.* I, 202. 506
Cromius *Frider. Andr.* I, 88. 89
Crondermus *Lefcius* II, 954
de la Crofe *Ioann.* I. 785
Croftonus *Zachar.* I, 274
de Croufaz *Ioann. Petr.* I, 733. 822. 900
de Croy *Francifc.* II, 371
la Croze *Maturin. Veiffierius* I, 738. 851. 901
a Cruce *Ioann.* II, 1182
Crucigerus *Cafpar* I, 5. 311. 563
Crucigerus *Eufeb. Chriftian.* II, 108
Crucius *Iacob.* I, 516. 526
Crufius *Chrift. Aug.* I, 73 78
Crufius *Ioann.* I, 142. II, 285
Crufius *Magnus* I, 115
Crufius *Martin.* I, 433. II, 564
Cudworthus *Rudolph.* I, 279. 532. 712. 729
Cuffelerus *Abr. Ioann.* I, 683
Cumberlandus *Richard.* I, 728
Cundifius *Godofred.* obferu. in compend. Hutt. I, 37. de proceff. fpir. fanct. I, 76. de leg. et euangel. cet. I, 111. 117. 119
Cuneus *Marc.* II, 793
de Cuniga *Francifc.* I, 175
Cuperus *Francifc.* I, 683. 723
Curæus *Ioachim.* II, 592
Curcellæus *Stephan.* inftit. relig. chriftian. I, 289. II, 540. de ecclef. I, 291. II, 194. 541. de iure dei in creatur. II, 537. opera theolog. II, 540. quatern. differt. theologic. II, 540. aduis d'un perfonnage cet. II, 540. diatr. de efu fanguin. cet. II, 541. in loc. 1 Tim. III, 14. 15. II, 541. fynopf. ethic. II, 541. præfat. et epiftol II, 541
Curio *Cal. Secund.* I, 700
Curtelius *Georg.* I, 434
Curtefius *Thom.* I. 790. 802
Curtius *Sebaft.* I, 234. 560. II, 490
Cufanus *Nicol.* I, 503. 612
Cutenius *Petrus* II, 528. 163
Cyp. rithota *Ioann.* I, 644
Cyprianus *carthaginienf.* I, 575. II, 1074
Cyprianus *Ernft. Salom.* hiftor. der augfp. confeff. I. 328. von der fynod. zu Dordr. cet. I, 413. de Iuftini martyris dialogo I, 577. commut. . e ig. nd. inter chriftian. fent. I, 985. gleichgultigkeit der relig. I, 989. II, 903. gefchicht. der quack. II, 43. fprung vnd wachsth. des [illegible] 115. beweis, dafs die euan[illegible] rechtmæfige priefter habe II[illegible] der vereinigung der protef[illegible] 520. 521. fittenlehre chrift[illegible] differt. I, 904. II, 338. 339
Cyprianus *Ioann.* I, 114 135. I[illegible]
Cyrillus *alexandrin.* de rect. fi[illegible] explic. fymb. nicæn. I, 303. [illegible] Iulian. I, 574. de fanct. e[illegible] ftantial. trinit. I, 588. con[illegible] pomorphit. I. 594. aduerf[illegible] 597. alia fcript. polemic I, 5[illegible]
Cyrillus *hierofolym.* catechefes I[illegible]
Czechouicius *Martin.* I, 919
Czepanski *Ioann. Laurent.* I, 16[illegible]

D.

van Dale *Antonius* hiftor. bapti[illegible] II, 22. de idololatria I, 849. [illegible] lis gentilium 855
Dallæus *Ioann.* fcript. aduerf. p[illegible] 180. 181. 245. 253. 263. 26[illegible] Amyraldo II, 1031
Damafcenus *Ioann.* orthod. fid[illegible] difcept. chriftian. et farace[illegible] aduerf. manich. I, 619. nefto[illegible] eutych. I, 621. de imagin. I, [illegible]
Damafus I, 592
Damafus *Guilielm.* I, 500
Damius *Frider.* II, 77
de Damnitz *H. H.* II, 884
Danæus *Lambert.* de trinit. I, 23[illegible] unit. chrift. I. 260. explicat. apoftol. I, 303. 308. antiol[illegible] 373. defenf. triplex cet. I, 374. elench. fophifm. Gerlachii I, 385. 473. apolog. de adorat. ief. chrift. cet I, 375. exam. duab. cet. I, 381. II. 405. exp[illegible] domin I, 532. refponf. ad Bel[illegible] 666. de anti - chrift. II, 219 hæretic. II, 385. opufcul theol[illegible] de monftr. antithef. cet. II, 4[illegible] fcript. polemic. II, 407. ethica c[illegible] II, 1104.
Dandinus *Hieronym* II, 1119
Daniel *Fidelis* I, 179
Daniel *Gabriel* II, 296 987
Dannhauerus *Ioann. Conrad.* ho[illegible] I, 60. chriftofoph. I. 95. de[illegible] I, 120 colleg decalog. I 476 I[illegible] polemofoph I, 562. piæ dam. 787. myfter fyncret detect. I, [illegible] 680. hodomor. fpirit papæ I[illegible] caluiniani II, 394 anti-chrift[illegible] 163. 219. iconoth. chriftian. ad[illegible] II

malas: alii inter res indifferentes referunt. Ex- istis: MELCHIOR. AMBACHII *vrtheil vom tan-* quod scriptum vna cum apologia MDXLV. 4. iterum : IO. HIERONYM. WIEGLEBII *erœrterung der was von dem weltublichen tantzen zu halten sey?* Hal. VII. 4. cum *Aug. Hermanni Franckii* præfatione: CHRI- MATTH. SEIDELII *gesprache vom zechen, schwelgen, tantzen,* Hal. MDCXCVIII. 4. cum *Franckii* præfatione: *beantwortung etlicher spruche, womit das weltubliche vertheidiget wird,* Berol. MDCCXIX. 12. IO. CRASSE- *welche zwischen ihm vnd dem consistorio zu Altenburg zechen, spielen, tantzen nach vnd nach angewachsen,* 4.* IO. CHRISTIANI LANGII *bedencken vber die mancherley æffentliche schriften vnd anderweitig zum angeregte streitigkeit vom tantzen,* Francof. V. 8.** CONRADI HOENII *neupolirter tantzspiegel, warnung vor die christliche iugend vnd beschamung der vntugend,* Bipont. MDCCIX. 8. IO. GVIL. KELL- *tantzgreuel; oder acta publica, was zwischen herrn hirnhausen vnd seinem pfarrer daruber gestritten wor-* Vindel. MDCCXVI. 8.*** FRIDERICI EBERHARDI *grosser ernst des thatigen christenthums, aller ver- welt-spiel vnd tantzlust, auch andern eitelkeiten entgegen gesetzet,* Hal. MDCCXIX. 8.* AEGIDII ERI HELLMVNDII *antwort auf die zwey fragen: heutige weltubliche tantzen sunde sey? vnd ob das sunde sey?* Buding. MDCCXX. 12.** IO. HENRICI dissertatio de *pseudadiaphoria saltatoria,* Essen. CXXV.*** MARTINI HENSELII *schlussel zur erkantnis vnd*

, Paris. MDCCVIII. et iterum MDCCXIV. 4. confer: *iournal* . *tom.* IV. p. 389.

ung in die religionsstreitigkeiten der euangel. lutherischen kirch. . V. p. 151.

p. 822.

huldige nachrichten, 1716. p. 356.

INTHALII *theolog. biblioth. tom.* II. p. 529. *einleitung in die ionsstreitigk. der euangelischlutherischen kirche, part.* V. p. 824.

uldige nachrichten, 1719. p. 1141.

itung in die religionsstreitigk. der euangelischlutherischen kirche, V. p. 825.

Dœrtenbachius *Ioann. Iacob.* I, 107
Dollenus *Chamer. Anton.* I, 835
Dolſcius *Paull.* I, 358
Domaninius *Lactant.* I, 179
Dominicus *gradenſ.* I, 633. 639
de Dominis *Marc. Antonius* respubl. eccleſiaſt. I, 165. II, 193. 209. 210. 357. conſil. redit. ex Anglia II, 191
Dommerichius I, 77
Donatus *Chriſtian.* I, 698. 708
Donatus *Hieronym.* I, 641
Donatus *Ioann. Iacob.* I, 73. 478
Donatus *Ludou.* I, 631
Donteklock *Reiner.* I, 529
Dooregeeſt *Angel. Arnold.* I, 548. 660. II, 10. 11
a Dooreslaar *Abrah.* II, 25
Dorhofius *Bern.* I, 358
Dorpius *Henric.* II, 23
Dorringtonus *Thom.* II, 21
Dorſcheus *Ioann. Georg.* aphor. theolog. I, 45. ſepten. angel. I, 79. ſepten. admir. ieſ. chr. I, 95. de ſacr. cœn. I, 123. II, 412. 447. ſyll. vind. et animadu. ad Bellarm. cet. I, 665. Kircher. deuius II, 142. bedenck. vber landgr. Ernſten ausſchreib. cet. II, 248. adu. Cornæum II, 303. de Thom. Aquin. confeſſore veritatis II, 367. diſſert. epiſtol. cum Auguſtin. Ariſæo cet. II, 412. adnotat. in Arnd. ver. chriſtianism. II, 927. theol. moral. II, 1092. diſſert. et orat. I, 7. 75. 76. 80. 101. 104. 128. 329. 331. II, 199. 219. 237. 263. 447
Doſitheus I, 433
Doue *Ioann.* I, 712
Doucinus II, 949
Dounamus *Georg.* II, 220
Doyle *Will.* I, 798
Dræſenius *Anton.* II, 448. 1026
Drechslerus *Ioann. Gabriel* I. 101. II, 55
Dreierus *Chriſtian.* controuerſ. cum pontific. II, 163. de vocab. ſyncretism. II, 489. ſcript. irenic. II, 677 aduerſ. Mislentam II, 697. 698. diſſertationes I. 14, 122. II, 226. 235. 238. 242. 245. 247
Drelincourtius *Carolus* I, 283. 511. II, 1176
Dreſſerus *Matth.* II, 117
Dreyerus *Philipp. Aug.* II, 901
Drexelius *Ierem.* II, 1177
Drieberge *Ioann.* I, 291
Driedon *Ioann* II, 138
Drieſſenius *Anton.* I, 529. 725.
Drou *Petr. Lambert.* I, 19.. 408
Duarte *Franciſc.* I, 184
Dubordieu I, 511
Ducæus *Fronto* II, 227
Duckerus *Gisbert. Weſſelus* II, 1057
Ducke *Thom.* I, 282
Duguetus II, 990
Duiſingius *Henric. Otto* I, 265
Duncanus *Martin.* I, 527
Dunckelſpulius *Nicol.* I, 451
Dungalus I, 636
Dante *Ludouic.* conſilia II, 1128
Duræus *Ioann.* ſcripta irenica II
Durandus *Nicol.* I, 628. II, 528
Durellus *Ioann.* II, 1040
Durkopius *Henric.* I, 470
Durrius *Ioann. Conrad.* tractat. th tres cet. I, 337. 396. dogm. ſo 928. enchirid. theolog. moral. II, differt. et orat. I, 568. 727. II, 1091
Duyſingius *Bernhard.* II, 109
Dyke *Daniel* I, 266. II, 1175
Dyke *Ierem.* II, 1149. 1176
Dyrrois *M. F.* I, 835

E.

Earbery *Matth.* I, 720
Ebartus *Ioann.* I, 37. 649
Ebelingius *Chriſtian.* I, 75. II, 273. 1126
Ebelinus *Petr.* I, 867
Eberhardus *Ioann.* I, 645. II, 319
Ebermannus *Vitus* II. 200. 304
Eberus *Paulus* II, 588
Ebio *Eberhard.* I, 474
Ecbertus *ſchœnaug.* I, 645
Eccardus *Henric. Martin.* II, 489
Ecchellenſis *Abrah.* II, 583
Eccius *Ioann.* I. 164. II, 122
Echtius *Reiner. Balthas.* I, 522
Eckardus *Melch. Siluest.* I, 10. II, 1 1130
Eckhardus *Henric.* de communic. I, 99. de defe. chriſt. I, 103. de pœnit. I, 117. 245. de ordine et politic. I, 129. 132. mag. Luth. I, 481. pandect. relig. II, 159. 172. 392. papa II, 172
Eckhardus *Tob.* I, 568
Edelmannus *Ioan. Chriſt.* I, 771. II,
Edenius *Ioann. Nicol.* I, 834
Ederus *Georg.* I, 550
Eduardus *Ioann.* de ver. et nou. cucr. I 236. demonſtr. exiſt. et gra diu. I, 237. 692. de iuſtif. I, praedeſtin. I, 272. contra Lockium 817. ſocinianos I, 936. adu. Whitbum 900. Clarkium I, 966

Edu

s statuit, eas in se rebus licitis adnumerandas
nonymi *erbauliches gespræch von der moralitæt der*
, len. 8. sine anno: *vntersuchung der frage: ob*
vnter christen geduldet vnd ohne verletzung des
besucht werden kennen, Aug. Vindelic. MDCCXXIV. 4.
nehmen theologi bedencken von schuleomœdien, darinn
die extrema, die man bey dem gebrauch christlicher
in mitteldingen zu vermeiden hat, entdeckt werden,
CCXXXI. 4. DAV. SIGISMVND. BOHNSTEDTII
*eitelkeit der weltublichen comœdien:*** *christliche*
von denen eitlen schauspielen, comœdien, ceter.
. MDCCXLIX. 8.*** Memoratis his opusculis, quo-
raque contra comœdias composita sunt, adiungo:
RIVETI *bedencken von comœdien vnd schauspielen*,
DCLXXIV. 4. HENRIC. ELMENHORSTII *bericht*
spielen, Hamburg. MDCLXXXVIII. 4. ac dissertatio-
, SCHMIDII de *moralitate ludorum scenicorum*,
DCLXXXIII. 10. ERNESTI SEGERI de *ludis sceni-*
giomont. MDCCII. 10. BENIAM. KORNHARDI de
in republica christiana non tolerandis, Lips.
r.

le *officiis erga deum*. Cultus diuinus quum vel
; vel *externus* est, ad *istum* præter alia, maxime
ga deum pertinet. De eo exposuerunt: PETRVS
in *traité de l'amour diuin*, Roterod. MDCC. 8. duobus
c germanice: *vbung der liebe gottes*, Lips. MDCCX. 8.
SAVRINVS in *traité de l'amour de dieu*, Amstelod.
8. duobus tomis:* MARTINVS GEIERVS in
zu gott vnd dem nechsten, Lips. MDCLXXXIII.
. MDCC. 8.** ISAACVS WATTVS in libro *von der*
es vnd ihren einflus in alle menschliche eigenschaften,

 auch

von alten vnd neuen theologischen sachen, 1724. p. 549.
eiusdem adpendice libelli *von erbaulichen vnd fleischlichen*
.
ng von alten vnd neuen theologischen sachen, 1751. p. 579.
lige nachrichten, 1701. p. 430. LILIENTHALII *theologische*
b. tom. II. p. 611.
p. 610.

Espencæus *Claudius* I, 188. 190. 202
Esprit II, 1124
Essenius *Andr.* fystem. theol. I, 220. comp. theol. I, 220. fynopf. controu. I, 660. fyllog. loc. I, 660. triumph. crucis I, 942. aduerf. labadift. II, 53. perpet. moralitas decal. cet. II, 1038
Estius *Guilielm.* I, 152
Estor *Ioann. Georg.* I, 341
Estræus II, 1009
Etherington *Ioann.* II, 48
Etherius *episcop.* I, 622
Euangelicus *Sincerus* II, 146. 176. 277. 754
Eudæmon *Ioann. Andr.* defenf. Bellarmin. I, 668. II, 212. parallel. Torti cet. II, 214 aduerf. Abbotum II, 220
Euenius *Sigism.* II, 117. 667. 668. 669
Eugenicus *Marc.* I, 641
Eusebius I, 573. 578. 586
Eusthathius *berytenf.* I. 599
Euthymius *zygaben.* I, 612. 616. 617. 629
Ewaldus *Guilielm. Ernest.* I, 285. 286
van Ewyck *G.* I, 726. 937

F.

Faber *Anton.* II, 310
Faber *Iacob.* II, 332
Faber *Ioann.* I, 164. II, 73. 124
Faber *Martin.* II, 602
Faber *Philipp.* I, 179. 200. 201. 713
Faber *Zachaus* hundert vnwarh. der caluinift. I, 379 II, 390. alia fcripta contra caluinianos II, 390. 483
Fabricius *Andr.* I, 349. II, 604
Fabricius *Christoph. Gabriel* II, 898. 899
Fabricius *Francisc.* I, 265 266. 281
Fabricius *Iacob.* I, 139
Fabricius *Ioann.* fenior fyftem. theolog. I, 45. predigt. vber die augfpurg. confeffion I, 342
Fabricius *Ioann.* iunior confid. controu. I, 652. harmon. et disharmon. proteftant. II, 225. 226. differtat. I, 73. 83. 129. 566. 838. II. 1167
Fabricius *Ioann.* fcripta contra quackeros ac Bœhmium II, 36. 94
Fabricius *Ioann. Albert.* lux euang. I, 115 hydrotheolog. I, 702. pyrotheolog. I, 703. delect. argum. et fyllab. fcript. de veritat. relig. chrift. I, 741. aduerf. Sturm. II, 435
Fabricius *Ioann. Ludouic.* I, 234. 740. II, 409
Fabricius *Statius* II, 204
Fabricius *Theodof.* I, 31. II, 415
Fabricius *Wolfg.* I, 242
Fabrus *Honorat.* II, 296
Facundus *hermianenf.* I, 599
Faes *Ioann.* II, 246
Fagius *Paul.* I, 877
Faiditius *Petrus* I, 974
Faramondus *Ludou. Ernest.* I
le Faucheur *Mich.* II, 128. 2
Faukelius *Hermann.* II, 9. 18
Faustinus *diacon.* I, 589
Faustius *Ioann.* II, 359
Faustius *Isaac.* irene firen. fcript. aduerf. colloqu. c differtationes I, 72. 73. 94. 97. 99. 118. 134
Fauitus *regenf.* I, 598
du Fay *Petr.* I, 194
Fayus *Iacob.* I, 734
Featlæus *Dan.* I, 274
Fechtius *Ioann.* compend. the de grat. diu. I, 116. de th I, 143. fcrut. proflig. hære fyllog. controu. I, 657. theol. indifferent. I, 989 orig. et fuperftit. miffar. de cultu imagin. II, 264. b die tub. pac. II, 359. von heut. griech. II, 564. fcript. irregenti II, 741. 742. c num gratiæ II, 786. 796 II, 810. 811. inftruct. pat differtationes I, 10. 73. 8 103. 119. 121. 129. 131. 1 445. 562. II, 7. 226. 24 741. 760 786. 811. 862. 91
Fehlauius *Georg.* II, 576
Fehmelius *Amand. Gottbold.* II
Feigenius *Io. Fr.* II, 901
Feind *Barthol.* II, 948
Fel *Henric.* II, 33
Felbingerus *Ieremi.* I, 913. 95
Felde *Alexandr.* II, 264
a Felde *Albert.* I, 389. 577. 1096
Felgenhauerus *Paul.* I, 552. I
Feltmannus *Gerhard.* II, 1152
Fels *Christ. Lebrecht.*
Felle *Guilelm.* II, 1009
Fellus *Ioann.* II, 1083
Fellwingerus *Ioann. Paul.* I, 941. 943
Fendius *Christian.* II, 847
Fenelon *Francisc. de Salignac* de exiftentia dei I, 693. p rum II, 1012. 1013. 1014 educatione filiarum II, 116
Fennerus *Dudleius* I, 232
Fennerus *Guilelm.* I, 515. 532
Ferberus *Ioann. Iacob.* II, 7

que illustranda doctrina eius operam posuerunt: VS BAXTERVS in *der lehre von der verlaugnung lbst*, Hamburg. MDCXCVII. 8. IO. IACOB. WOL- in *der gluckseligkeit des begnadigten sunders in ng seiner selbst*, Basil. MDCCXIV. MDCCXXIII. 8. ; GOTTFR. MASIVS in *dem euangelischen unter- der wahren selbstverlaugnung*, Hafn. MDCCXVI. 8. ;ISM. BOHNSTEDTIVS in *der grundlichen anwei- wahren selbstverlaugnung*, Berolin. MDCCXXIV. 8. :CXLII. 8. * anonymus in libello *von der geistli- uth; oder von der verleugnung sein selbst vnd aller* gallica lingua in germanicam conuerso, inter- *rg. Frideric. Rogallio*, Hal. MDCCXXIV.** anony- *dem spiegel der vollkommenheit, zu welcher der rch die verlaugnung sein selbst gelangen kan*, Hal. :. 8. quibus scriptis addendæ sunt dissertationes: R. SCHMIDII de *abnegatione sui ipsius*, Helmstad. . CHRIST. EBERH. WEISMANNI de *abnegatione ndis in hac doctrina erroribus*, Tubing. MDCCXXXIV. negatione sui ipsius coniuncta est virtus, super- osita ac *humilitas* dicta, cuius actiones itidem lex nobis requirit. Quo spectant: CLAVD. GROTEST. OTHE *pratique de l'humilité*, Amstel. MDCCX. 12. nice sub titulo: *erbauliche abhandlung von der de- ipf*. MDCCXXIX. 8. cum præfatione *Io. Laurentii* :*** DAV. SIGISMVND. BOHNSTEDTII *die von r demuthigung grosgemachte seele*, Ien. MDCCXXIX. 8. ; et peccatis *impuritatum*, *libidinum*, *ebrietatis*, iis erga nos ipsos repugnant, videantur: IO. FRIDER. ALDI *traité contre l'impurité*, Amstelod. MDCCVII. :. 8.* qui liber, germanice redditus, sub titulo pro- *ugemeinte warnung vor der vnreinigkeit, darinn, wie vermeiden vnd die tugend der keuschheit zu erlangen, kræftige*

von alten vnd neuen theolog. sachen, 1724. p. 592. LILIEN- II *theol. biblioth. tom.* II. p. 612.
NTHALII *theolog. biblioth. tom.* II. p. 612.
lige nachrichten, 1710. p. 540.
I *bibliotheq. chois. tom.* XIV. p. 326.

ranckius *August. Hermann.* method. stud. theolog. I, 8. idea studiosi theolog. I, 8. method. exercitation. biblicar. I, 8. obseruat. biblic. I, 922. II, 731. script. pro caussa pietatis II, 710. 712. 714. II, 731. 732. 733. 734. pflicht gegen die armen II, 1149. vnterr. von der kinderzucht II, 1159. monita pastoral. II, 1166. script. ascetica II, 1172
ranckius *Casp.* II, 271
ranckius *Christoph.* atheus conuict. I, 713. demonstrat. deit e. c rist. I, 928. 944. exercitat. anti - limborchian. II, 553. specim. controuersiar. cet. 553. dissertationes I, 81. 87. 93. 97. 112. 783. II, 242. 289. 478
ranckius *Sebast.* II, 9. 111. 112. 1148
raneolinus *Balthas.* I, 156. 196
rankius *Ioann.* II, 1189
ranzius *Adam. Guilielm.* I, 736
ranzius *Wolfg.* august. confess. I, 345. 543. 941. vind. disput. I, 543. 941. syntagm. controuers. theolog. I, 649. dissertat. I, 73. 543. 941. II, 246. 300. 464
rassenius *Claudius* I, 153
ratellus *Christian.* II, 520
ratzscherus *Henric. Wolfgang.* I, 410. II, 146. 176. 277
reike *Guilielm.* II, 287
ridericus *Douwenus* I, 549. II, 12
regassonus *Robert.* I, 816
reienius *Ioann. Philipp.* pastor. samlung. I, 83. lehr. von christ. I, 96. anti-Weislingerus II, 309. nachr. von herrnhutisch. sachen II, 871. alia script. herrnhuthian. II, 872
i Fresnoy *Nicol. Lengler.* II, 1021. 1022
reudenhoeferus *Francisc. Dieteric.* II, 1155
rey *Andr.* II, 911. 912
reyberger *Andr.* II, 150
Freyburg *Guilielm. Henric.* I, 977
reyerus *Hieron.* I, 42
reylinghausenius *Ioann. Anastasius* grundlegung der theolog. I, 41. II 739. begr. der christl. l hr. I, 41. II, 739. entdeck. der falsch. theolog. II, 739
reytagius *Bern.* II, 169
ricius *Andr.* I, 300
rickius *Ioann.* vntersuch. Iac. Boehm. vornemst. irrthum. II, 96. de iansenist. II, 938. 962. bulle vnigenitus II, 962. ncllementia Clement. examinat. II, 962. 977. Zosimus cet. II, 962. 977. dissertat I, 97. 112. II, 342. 978. 1070
rierici *Christ. Anton.* I, 837
rierici *Daniel* II, 69
Friedelius *Io. Paul.* II, 1159
Friedlibius *Ericus* I, 977
Friedliebius *Philipp. Henric.* I, 45. 60. 867. 928
Frischius *Io. Frider.* I, 142. II, 178
Frischius *Ioann. Leonard.* I, 554
Frischius *Iodoc. Leopold.* I, 141
Frischmuthus *Frider.* II, 736
Frischmuthus *Ioann.* dissertationes argument. I, 75. 85. 105. 106. 882. 899
Frisius *Martin.* I, 45. 113. II, 522
Frisius *Petr.* II, 523. 908
Fritschius *Ahasuer.* scripta ascetica 1159. 1173
Fritzherbertus *Thom.* II, 214
Fritzius *Anton. Gunther.* II, 320
Froereisenius *Ioann. Leon.* I, 815. II, 898. 1169
Froereisenius *Isaac.* scrut. panapl. bell. I, 665. vindic. synopt. I, 665
Froescelius *Sebast.* I, 462
Frohnius *Ioann. Adolph.* I, 45. II, 765
Fromondus *Libert.* II, 183. 943
Frommannus *Ioann. Vlric.* I, 713
Frommius *Andr.* II, 142
Frommius *Nath. Ephr.* I, 815
Fugerus *Caspar.* I, 364
Fulbertus I, 606
Fulco *Guilielm.* II, 195
Fulgentius I, 179. 590
Funccius *Christ. David.* I, 977
Funccius *Ioann. Caspar.* I, 703
Funckius *Ioann.* II, 614. 615
Furlius *Beniam.* II, 31. 58
Furmannus *Balthas.* II, 199. 1103
Furnerius *Isaac.* II, 33

G.

de Gabillon *August.* I, 845
Gabriel *philadelph.* II, 571
Gaerdenius *Iacob.* theolog. compend. I, 231. II, 66
Gaertnerus *Martin.* II, 271
Gagnier *Ioann.* I, 896. II, 188
Gailhardus *Ioann.* I, 786
Gaillardus *Iacob.* I, 261
Galantes *Liuius* I, 854
Galatinus *Petrus Columna* I, 873
Gale *Ioann.* II, 21
Gale *Theoph.* I, 233
Galenus *Abraham.* II, 11
Galesius *Dominic.* I, 169
Galiardus *Achill.* I, 502
Gallindus *Fortunius* II, 285
Gallus *Liberius* II, 531
Gallus *Nicol.* II, 432. 619. 621. 634. 639

Gam

germanicam conuersus est: *die bezahmung der zun-werfen von dem verfasser, der die gantze pflicht des geschrieben hat*, cum præfatione *Christian. Gottlieb.* Berolin MDCCXLV. 8.* libellus, itidem ex anglicanice redditus:**

e officiis erga alios, ad quorum varia capita ex-a lucem adferunt: ELIAS SAVRINVS in *traité de du prochain*, Vltrai. MDCCIV. 8. speciatim, qui de ate erga pauperes atque *eleemosynis* commentati IO. LA PLACETTE in *traité de l'aumone* X. 12. germanice sub titulo: *vier bucher vom all-ebst Henr. Hammondi gedancken vom allmosen*, *** et Lips. MDCCXVII. 8. CONRAD. FEVERLINVS in *dligen liebe in versorgung der armen*, Norimberg. X. 8. ISAAC. BARROVIVS in *der pflicht gegen die armen*, erod. MDCCXX. 8. AVG. HERMANN. FRANCKIVS *er und zwantzig bewegungsgrunden zu beobachtung der gegen die armen*, Hal. MDCCXIV. 12. IO. DAN. SCHMIDIVS in *der euangelischen mildthætigkeit*, r sine auctoris nomine cum *Io. Francisci Buddei* ne Ien. MDCCXXI 8. prodiit. Ad eumdem scri-moralium ordinem ii pertinent, qui doctrinam *lalis*, amoris caussa erga alios deuitandis, explana-ti HENRICVS HAMMONDVS, cuius liber exstat: *al*, Oxon. MDCXLIV. THOM. KINGSMILLVS in tra-le *scandalo*, Oxon. MDCV. MARTIN. SCHOOCKIVS *ation. de scandalis:* * IEREM. DYKE in *dem vnter-vom genommenen vnd gegebenen ærgernis*, Francof. VI. 12. VOLCKMAR. CONRAD. POPPO in *der lehre ernissen*, MDCCXXIII. 8. quibus addi possunt disser-s: GOTTFR. CHRISTIAN. BOSII de *scandalo, pie-veritatis remora*, Lips. MDCLXVIII. IO. PAVLLI STRBITII de *scandali natura et necessaria circa il-lud*

---

dige nachrichten, 1719. p. 1093.

ichten von den neuesten theolog. buchern, volum. IV. p. 198.

æ sunt hæ cogitationes ex eius *practical catechism.*

rcitationibus eius *sacris*, Traiect. ad Rhen. MDCLXIII. 4.

uum de polygamia, sub nomine *Aletophili Germani* -us, cuius auctorem Lyserum esse, docti viri : argumentis suspicantur. Is scripserat *discursum* rmanice; in latinam autem linguam eum conuer-*ericus Gesenius*, adscito *Christiani Vigilis* nomine, *pistola* suae *ad Wahrenbergium* adiunxit, cum qua sse, hac pleniore instructus inscriptione, lucem :: *discursus inter polygamum et monogamum de po-*, *auctore Aletophilo Germano. Prodiit iam latine*, *atione*, *praefatione et notis marginalibus Christiani Vi-uius epistola ad Wahrenbergium subnexus*, MDCLXXIII.* *rsus politicus de polygamia. Salomo: eme veritatem; de illam. Ioannes: si male loquutus sum, proba; siue te, cur me verberas?* sub nomine *Theophili Alethai*, rima editio prodiit Friburg. MDCLXXIV. 12. secun-ior eodem loco MDCLXXVII. 8. quem *discursum* n *polygamia triumphatrix*, postea sigillatim comme-la; additamentis tamen locupletatum complectitur. nice is prodiit, sub titulo: *das kenigliche aller lander*, Friburg. MDCLXXVI. cum quo et eum-se librum, inscriptum: *gewissenhafte gedancken vom le, zusammengetragen von Gottlieb Wahrmund*, g. MDCLXXIX. 4. probabile est:** 4) *politischer discurs n polygamo vnd monogamo von der polygamie; oder erey, aufgesetzet, vnd mit mehr; als hundert argu-erklaret von I. L.* Friburg. MDCLXXVI. 4. qui licet a adducto dialogo latino haud discrepare videatur, idem argumentum eosdemque inter se colloquen-: se ferat; omnino tamen dialogi hi inter se dif-; *** 5) *discursus politicus latinus* cum accessionibus, g. MDCLXXVI. Duos libros, nunc memoratos, confu-

:LVGII excitatam *diatriben* p. 18.
e scripto videantur: PLACCII *theatrum pseudonymor.* p. 28. BRICII *histor. biblioth. part.* V. p. 60. VOGTII *catalog. r. rarior.* p. 23. BAVMGARTENII *nachrichten von kwurdigen buchern, volum.* V. p. 445. LILIENTHALII *theolog. ib. tom* I. p 1018. FREYTAGII *analect. de libris rariorib.* 73. CLVGII *diatrib. de scriptis Lyseri* p. 20.
DIVS laudata *diatrib.* p. 25.

uttnerus *Io. Gabriel* II, 1148
uz mannus *Francisc.* I, 202
iyt kius *Ioann.* I, 546
iyssus *Iacob.* I, 837

H.

Haasius *Nicol.* I, 126. 467. 484. II, 1144 1164
Haberkornius *Iustin. Balthasar.* I, 469. II, 448
Haberkornius *Petrus* christolog. I, 95. de communic. natur. et propriet in christ. I, 99. vindic. libr. Lutheri de seru. arbitr. I, 92. II, 457. de ecclesia ante Lutherum I, 128. synt. disputat. I, 145. 927. diuinit. messiae I, 867. de persona christi I, 927. II, 413. colleg. antiphot. I, 927. admon. contr. syncretism. I, 992. orthodoxa lutheran. fidei vindicat. cet. II, 142. wiederleg. der paebst. messe II, 237. anti-Forer. II, 304. anti Valer. II, 313. de erroribus caluin. II, 394. 501. aduers. Curtium II, 491. differt. I, 73. 76. 86. 98. 102. 139. 927. II, 347
Habertus *Isaac.* II, 951
Habichorstius *Andr. Dan.* breu. form. concord. cet. I, 369. dissertat. I, 75. 132. 139. 341
Hackerus *Iacob.* I, 201
Hackewill *Georg.* I, 249
Hackius *Ioann. Francisc.* I, 158. II, 333. 341
Hackspanius *Theodor.* manuale theologic. I, 14. de vsu libror. rabbinicor. I, 862. fid. et leg. Mohammed. I, 893. dissertationes I 76. 80 100. 931. II, 199
Haeberlinus *Georg. Henric.* I, 39. II, 359. 360. 1164
Haenflerus *Ioann.* II, 820
Haentzschelius *Io. Gottfr.* II, 905
de Haeredia *Vincent. Fernandez.* I, 186
Haeueckerus *Ioann. Henric.* I, 468. II, 1148
Haffenrefferus *Matthias* I, 38. II, 398
Haferungius *Henric. Godofr.* I, 68
Haferungius *Io. Caspar* colleg. thet. I, 39. 46. defin. de iur. matrim. I, 133. meletem. theolog. de fide operosa I, 756. ob ein christ die gebot. gottes halten koenne II, 760. 762. vindiciae arndianae II, 925. theolog. moral. II, 1100. dissertation. I, 14. 73. 82. 101. 115. 144. II, 242. 760
Hagelgansius *Ioann. Georg.* I, 88
Hagemannus *Andr.* I, 88
Hagemannus *Gerard.* II, 276. 326
Hagemannus *Laurent.* I, 97. 261
van der Hagen *Petrus* I, 523. 53
Hagendorfius *Christoph.* I, 454
Hagerus *Balthasf.* I, 205. 346. 35
Hagerus *Mich.* II, 217. 218
Hagmaierus *Christ.* I, 119. 782
Hahnius *Herm. Ioach.* I, 39. 477
Hahnius *Ioann. Godofr.* I, 699
Hahnius *Simon. Frider* I, 366
Haidelbergerus *Georg.* II, 341
du Halde I, 852
Hale *Matth.* I, 243. 698. 702
van Halen *Hermann.* II, 1059
de Hales *Alexandr.* I, 28. II, 10
Halesius *Ioann.* I, 254. II, 314. 5
Hallbauerus *Frider. Andr.* I, 7 893. 894. 906
Hallet I, 800
Hallier *Francisc.* I, 200
Hallus *Ioseph.* I, 283. II, 116. 1175
Hallwachsius *Io. Mich.* I, 79. 73
Halyburton *Thom.* I, 783
Hambergerus *Georg. Albert.* I, 1
du Hamel *Ioann. Baptist.* I, 153.
Hamerus *Petrus* II, 1054
Hammelmannus *Hermann.* II, 1
Hammondus *Henric.* de praed 271. catechism. I, 515. II, relig. christ. I, 674. 816. ba ptism II, 20. schismat. II, de confirmat. II, 244. de ep rib. II, 1040. de scandal. II,
Hampolus *Richard.* I, 450
Hamulus I, 607. 624
Hane *Philipp. Frider.* I, 332. 33
Hangestus *Hieron.* I, 180. II, 12
Hanius *Philipp.* I, 468
Hanius *Ph. Fr.* I, 357
Hanmannus *Enoch.* I, 307
Hanneckenius *Philipp. Ludou.* o systhem. Mares I, 219. pa I, 672. II, 308. script. cont pietat. II, 777. 778. termin II, 796. alia script. polem. I, dissertationes I, 80. 117. 11 219. 242. 261. 851
Hannekenius *Menno* de iustific 110. exam. man. Becan. I, 6 irenic. cathol. II, 357. syll II, 393
Hannemannus *Ioann. Ludou.* II,
Hannenbergius *Godofried.* I, 305
Hanschius *Mich. Gottl.* I, 855
Hansenius *Henric.* II, 763

quem vti antea variis accessionibus locupletiorem rat; ita et nunc notas adiecit atque in aduersarios iectus est. * Sub nomine enim *Athanasii Vincentii* Lyserum latere, nullum est dubium. Confutauit nam hanc *triumphatricem* IO. MEYERVS in *vxore* s, Amstelodam. MDCLXXXVIII. 4. Præter Lyserum, AEVS ARCVARIVS defensorem polygamiæ se præ- *der kurtzen; doch vnpartheyischen vnd gewissenhaf- chtung des in dem natur vnd gœttlichen recht gegrun- digen ehstands, in welcher die seither strittige fra- ehbruch, der ehscheidung vnd sonderlich von dem eibernehmen mit allem beyderseits gegebenen beweis- n christlichen leser vorgestellet werden*, MDCLXXIX. 4. huius auctor est LAVRENTIVS BEGERVS, qui bibliothecæ electoris palatini, Caroli Ludouici, us esset hicque, licet Charlottam, landgrauii has- lhelmi V. filiam, in matrimonio haberet, Degen- sibi adiungeret, a principe suo iussus fuit, poly- defendere. ** Restitit ei SEVERINVS WALTHE- VTERVS in *Pyrrhonii et Orthophili vnterredung von len nechsten iahren vnter den namen Daphnæi Arcua- licht gekommene betrachtung des heiligen ehestands*, MDCLXXX. 8. Eamdem caussam polygamiæ de- testan-

Lysero, eius scriptis ac fatis legendi inprimis sunt: AM- I in *memoria inspectorum portensium* p 18. CLVGIVS in *b. de scriptis Io. Lyseri, ad tuendam suadendamque polygamiam*, Vitemb. MDCCXLVIII. 4. hisque addi possunt: LAV- BACHIVS in *ariano socinianismo olim in Polonia* p. 147. CKERVS *histor. critic. philosophic. tom.* V. p. 768. *lettre de Masius sur la mort du docteur Lyserus, celebre defenseur de lygamie*, quæ epistola exstat in BAELII *nouuell. de la re- que des lettres* MDCLXXXV. *april.* p. 370

de scripto hoc legenda sunt: in KLEFEKERI *biblioth. eru- um præcoc.* p. 25. FABRICII *histor. biblioth. part.* V p. 3. MGARTENII *nachrichten von merckwurdigen bucher n, volum* V. 9. VOGTII *catalog. libror rarior.* p. 44. CLEMENT *biblio- t. curieuse, historiqu et critiqu. tom.* II. p. 11. ANCILLONII *ir.* p 436. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* I. p. 1019. MMANNI *catalog. biblioth. theol.* p. 696.

e Henso *Gabr.* I, 176
Ienckelius *Ioann. Otto* I, 129
Iennebelus *Ioann. Libertus* II, 947
Iennichius *Ioann.* de grat. et prædestin. I, 93. diss. I, 74. II, 267. 462. 490
Ienningius *Hilar. Hartm.* II, 902
Ienningius *Iacob.* diss. I, 78. 106. 568. II, 96. 396. 485
Ienrici *Thom.* I, 350
Ienricus VIII. *Anglor. rex* II, 123
Ienricus *Daniel* de term. vitæ I, 82. christ. orthodox. I, 95. de adscens. d m. I, 103. de offic. mess. prophet. I, 104. de regenerat. I, 115. artic. vilitat. ecclesiast. I, 398. irenicum cathol. II, 357. diss. I, 71. 98. 134
Ienricus *Gandauens.* I, 29
Ienricus *Ioann.* II, 705. 772
Ienricus *Ioann. Frideric.* I, 111
Ienricus *Petrus* II, 32
Ienricus *Scipio* II, 274
Ienriquezius *Henric.* II, 1114
Ienschius *Martin.* II, 1143. 1159. 1173
Ientzschelius *Mich.* II, 471
Ieerbrandus *Iacob.* I, 81. 90. 359
Ierberts *Herm.* II, 544
Ierbertus de Cherbury I, 746
Ierbertus *episcop. herefordiens.* I, 244
Ierdesianus *Christoph.* de cœn. domin. I, 277. 373. fundam. doctr. luther. I, 377. histor. der augspurg. confess. I, 377. de fictit. omnipræs. carnis christ. II, 405. consens scriptur. et eccles. de verbis cœn. dominic. II, 440
Iersbachius *Conrad.* II, 24
Ierkerus *Ioann. Christian.* I, 342
Iermannus *Ioann.* II, 628
Iermannus *Ioann. Gottfr.* II, 579
Iermannus *Ernest.* I, 126. 468
Iermantius *Godofr.* II, 945
Iermias I, 573
Herminier *Nicol.* I, 154
eroldus *Adam.* II, 461
eroldus *Ioann.* I, 600
errerà *Augustin.* I, 175. 177. 202
errnschmidius *Iacob.* II, 263
errnschmidius *Ioann. Daniel* II, 177. 277. 326. 1149
errnschmidius *Ioann. Iacob.* I, 79
ertelius *Christ. Frider.* I, 332
ertzbergerus *Anton. Otto* II, 613
erwechius *Gustau.* I, 743
erxheimerus *Bernard.* II, 69
etzigius *Francisc.* II, 973
eshusius *Tilemann.* compend. theol. I, 47. de diuin. spir. sanct. I, 75. de seru. arbitr. I, 92. de duab. nat. in christ. I, 96. II, 410. de iustif. I, 110. de ver. eccl. I, 127. II, 199. amt vnd gew. der pfarrh lein. der ganz vnerfindl. au catech. I, 462. psalmocatech. I fur den heidelb. catech. I, 526. pontif. eccles. II, 156. von d vereinig. beyd. nat. cet. II, 4 corpor. chr. in cœn. II, 433. polem. aduers. ref. II, 434. 4 caluinist. II, 592. 593. syner Flacium 600
Hesselius *Io.* de euchar. I, 188 d sub vna spec. I, 191. de inuoc catech. I, 501. contr. Cassand
Hessiander *Christian.* II, 405.
Hessus *Ernest. Ferdinand.* I, 877
Heumannus *Christoph. August.* I, 91. 100. 130. 332. 345
Heunischius *Casp.* epit. anal. loc. I, 37. diatr. anti-maresf. I, 3 thesaur. disp. I, 650. adu. Io. I
Heunius *Sam. Gottlieb.* I, 81
Heussenius I, 526
Hewlett *Ebenez.* I, 796
Heylinus *Petrus* I, 308. II, 53
Heynius *Ioann.* I, 137
Hibbertus *Henric.* I, 232
Hickesius *Georg* II, 1044. 104
Hickmannus *Ioann. Georg.* II, 1
Hieronymus I, 587. 589. 593. 59
Higginus *Ioann.* II, 33
Hilario monachus I, 640
Hilarius I, 588. 597
Hildebertus I, 613
Hildebrandus *Ioach.* de vita ett theol. dog. I, 61. diss. I, 68. 12
Hildebrandus *Ioann. Viric.* I, 48
Hildebrandtus *Ioann. Andr.* I, 13
Hill *Robert.* I, 532
Hill *Samuel* II, 1044
Hilliger *Ioann. Zachar.* I, 9. II,
Hillinger *Ioann. Gottlieb.* I, 111. I
Hilpertus *Ioann.* I, 787
Hilscherus *Balthas.* I, 671
Hilscherus *Paull. Christ.* I, 307
Himioben *Iacob.* II, 1117
Himmelius *Io.* colleg. august. co colleg. libr. concord. I, 361. becan. I, 671. meth. tract. contr I, 562. contr. u. theol. cum po que aliis I, 656. colleg anti en II, 7. matæolog. papistic. II, 16 pharisaiz. II, 300. colleg. anti c II, 393. contr. absolut. decr II, 460. anti-alstedius II, 476. papism. II, 485. contra syncret diss. I, 83. 671. II, 141. 257. 442
Hinckelmannus *A.* I, 745. II, 9
Hinckelmannus *Petrus* II, 15. 1

, WEICKHMANNVS quoque caussam suam egit in parte posteriore hancque lingua germanica, qua ad- vsus fuerat, consulto composuit, Lips. XVII. 4. * Praeter adducta scripta controuersiae alia in lucem exierunt, in quibus Willenbergius defensus; partim oppugnatus est. Pro isto prodiit: ISC. DIETERICI FREVDENHOEFERI *erœrterung ge: ob es einem scribenten, wenn seines gegenparts d schutzschrift eine obrigkeit durch den hencker ver- lassen, zu einer ehre vnd rechtfertigung seiner sache; gner aber zu einer vnehre vnd zernichtung seiner reichen kænne?* Freystadt. MDCCXV. 4.** Anno factum est decretum tribunalis petricouiensis nia aduersus Willenbergium, contra quod in conspectum venit: CONSTANTINI WIER- *consideratio inculpata decreti tribunalis petricouien- ensia, quo ob defensam in gymnasio gedanensi thesin, m simultaneam in lege diuina non esse prohibitam, ius cum respondente et opponentibus ad infamiam, rogum condemnati illiusque scripta, hanc in rem per carnificem Petricouiae combusta*, Varsau. . 4.*** cuius scripti auctor ipse Willenbergius esse, item *I. A. E. continuation der vnpartheyischen* , Francof. MDCCXVII. 4. contra Wernsdorfium et annum. * Ad scripta, Willenbergio opposita, rraui, accesserunt: LVCII VERI, *theologi roma- lici, equus effrenis, fallax ad salutem psalm. 32. in vicuri enutritus, pluralitati vxorum adhinniens, Sa- idericus Willenbergius, in auditorio athenaei polygamiae simultaneae propugnator, ex meri- atus et infrenatus*, MDCCXV. GOTTL. WERNS- I *summa sana doctrinae de polygamia*, Vitemberg. I. ** Inter eos, qui existimarunt, leges diui-

 nas

ge nachrichten, 1717. p. 453.
1715. p. 655.
, 1716. p. 341.
1717. p. 801.
ius *dispusationum academicar. volum.* I. p. 294. Historiam con-

Hornius *Georg.* I, 244
Hornius *Theodor.* I, 703
Hosius *Stanislaus* I, 159. 202. II, 125
Hosmannus *Gust. Christ.* I, 123
Hosmannus *Sigism.* I, 883
Hospinianus *Rudolph.* de cœn. dominic. institution. I, 277. concordia discors I, 365. de templis II, 266. histor. iesuitic. II, 278. histor. sacramentar. II, 380. 414. 415
Hospitalius *Daniel* II, 286
Hottingerus *Ioann. Henric.* curs. theolog. I, 221. vrim I, 221. typ. doctr. christ. I, 229. histor. creat. I, 243. iur. ebræor. leg. I, 553. compend. theolog. iud. I, 858. histor. oriental. I, 895. 901 wegweiser cet. II, 116. script. irenic. II, 497. aduers. Allatium II, 576. 583. dissertationes I, 248. 274 279. 281. 282. 283. II, 110
Hottingerus *Ioann. Iacob.* fata doctrin. de prædestination. I, 273. II, 380. 463. form. consens. heluet. histor. I, 415. von den neuen selbst laufend. prophet. II, 110. diss. II, 244. 516
Hottomannus *Francisc.* II, 216
Hottonus *Godof.* II, 499
Houæus *Robert.* I, 267
Houtteuilleus I, 832
Howe *Ioann.* I, 720
Howelius *Guilielm.* I, 729
Howellus *Laurent.* II, 1047
Howghilius *Francisc.* II, 32
Huberinus *Caspar* I, 460
Huberus *Samuel* anti Bellarmin. I, 664. erklær. des iesuit. fegfeuers II, 257. beweis, dass die heidelberg. cet. II, 389. fallaciæ Caluin. cet. II, 432. alia script. adu. reform. II, 458. 645. 646. 648
Huberus *Vlricus* II, 1057. 1058. 1059.
Hubnerus *Christoph.* II, 108
Hubnerus *Ioann.* II, 1101
Huetius *Petr. Dan.* quæst. alnetan. I, 726. 735. 816. demonstrat. euangel. I, 840
Hugenius *David* II, 1061
Hugo *Ioann.* II, 601
Hugo *lingonens.* I, 628
Huish *Alexand.* I, 532
l'Huisseau I, 985
Huldricus *Ioann. Iacob.* I, 870. II, 566
Hulsemannus *Ioann.* de offic. christ. sacerdot. I, 104. de auxil. grat. I, 114. vindic. locor. class. I, 147. method. stud. theolog. I, 6. de fide infant. I, 109. breuiar. theolog. I, 40. manual. augustan. confession. I, 346. 350. II, 163. 273. prælect. in libr. concord. I, 369. repet. artic. IV. libr. I, 370. animaduers. in Be II, 162. alia script. aduers 162. 163 311. 347. refor 495. Calixtum II, 673. 6 Horneium II, 692. 693. d 689. dissertationes I, 67. 85. 87. 98. 100. 102. 10 714. 117. 118. 129. 130. 257. 337. 449. 460. 673
Hulsius *Anton.* exam. catec controu. theolog. I, 66 præadamitic. I, 787. theol i specim theol. ypothet.
Hulsius *Henric.* I, 226. II, 10
Humbertus *cardinal.* I, 631.
Humbletonus *Robert* I, 646
Humfredus *Ioann.* II. 106. 2
Humphreys *David* I, 284
Hundius *Ioann.* II, 53
Hungerus *Albert.* I, 190.
Hunoldus *Ioann. Christoph.* I,
Hunnius *Ægidius* de trinit. prouid. et prædestin. I, 81. cat. I, 86. von der erbsün liber. arbitr. I, 92. de perso I, 94. II, 410. de iustifi II, 224. de leg. et euang de sacrament. vet. et nou. 119. de eccles. ver. et ro II, 199. de præcip. christian. I, 144. bew. dass die zwin 353. verantw. des christl dienb. I, 385. verantw. de artick. I, 399. wiederleg. buchl. cet. I, 399. refutat. 664 II, 195. script. aduers. C II, 125. 126. 305. Tannerum 129. 306. Pareum II; 473. berum II, 647. 648. de indu iubil. pontific. II, 246. de exorcism. II, 470, Caluinus i 482. dissertationes I, 85. 104 15. 206. 218 371. 647
Hunnius *Helfricus Vlric.* II, 141
Hunnius *Nicolaus* epit. cred. I, script. sacr. I, 69. erkl. de Luth. I, 466. exam error. 924. von der neuen proph cet II, 77. 79. betr. der weig II, 79. 102 matæolog. fan innocent. lutheranor. cet II, apostas. rom. eccles. II. 157. 337. de pap. rom. eccles. II, 203. eccl. princip. cet. bew. dass D. Luth. rechtm reformat. berufen II, 345. de luther. diuin. II, 346. script.

aduersam, * in qua quum statuisset, concubina- i pro genere stupri; aut adulterii habitum esse s, romanis atque antiquioribus christianis; nec a matrimonio differre, merito doctissimi viri rati sunt sententiamque illius falsam ac pernicio- sitarunt. Opposita illi sunt, quae nunc sequun- pta: IOACHIMI IVSTI BREITHAVPTI disserta- oncubinatu, *a christo et apostolis probibito*, Hal. II.** IO. ANDR. GRAMMLICHII *examen philoso- theologicum dissertationis cuiusdam halensis de concu- ue* disputatio, quam illius auctor Grammlichius side suo, *Io. Wolfgango Iagero*, publice defendit, MDCCXIII. IO. GVILIELMI ZIEROLDI *theologische von der heiligkeit des ehestands vnd von der vn- des concubinats*, MDCCXIV. Contra hos aduer- fensionem Thomasii suscepit MARCVS PAVLLVS vs in *confutatione dubiorum, quae contra schediasma de concubinatu mota sunt*, MDCCXIV. 4. *** atque iae Breithauptus, Grammlichius, Zieroldus op- it, respondere voluit, simulque de PETRI ENIAE *epistola de concubinatu*, MDCCXIV. 4. * quae- buit. Sed tamen non solum GRAMMLICHIVS sic dicto *Antonino* in *defensione dissertationis suae de concubinatu, opposita Antonini confutationi*, sed etiam plura scripta contra Thomasium in rodierunt, in quorum numero sunt: *doctoris theo- sitio de licito concubinatu*, Freystadt. MDCCXIV. 4. L. STOLTZII *quaestio: an concubinatus sit tole- olygamia?* Luben. 4. IO. GVSTAVI REINBECKII *ehestands vnd verwerflichkeit des concubinats*, Be- rolin.

ice extat in THOMASII *auserlesenen schriften, part.* II.

fam. volum. III. p. 78.

huius auctor IO. IACOBVS SCHMAVSIVS esse, dicitur. nice id est in THOMASII *auserlesen. schriften, part.* II.

ratitae nomine GASSERVS latet, qui adducta *epistola* officio iatoris inter Thomasium ac Breithauptum fungi voluit.

Iœrgen Philipp. Iacob. II, 146
Iohnsonus Georg. I, 802. II, 231
Ionas aurelianens. I, 448. 636
Ionas Iustus I, 10. 453. II, 255
Ioncourtius Petrus II, 1035. 1036. 1142
Iones Ierem. I, 236
de Ionghe Ioann. I, 181
Iordanus Christopher. II, 487
Iordanus Ioann. I, 646
Ioris Dauid II, 43. 44
a sanct. Ioseph. Georg. I, 158
a sanct Ioseph Petr. I, 183. II, 952. 1135
Iosephi Ierem. II, 1179
Iosephus Flauius I, 885
Iosephus mathemens. I, 642
Iouuencius II, 967
Irenæus Christopher. symb. apostol. I, 307. examen contra formul. concord. I, 377. script pro Flac. sentent. de peccat. origin. II, 605
Irenæus Paul. II, 745
Irenæus Theophil. II, 793
Irenæus pater eccles. I, 580
Irenicus Christian. II, 519
Irenophilus Aleth. II, 513
Irhouius Guilielm. I, 23
Isaacus Ben Abraham I, 868
Isidorus hispalens. I, 607. II, 1077
Isselburgius Henric. I, 519. 528. II, 208
Isserstædtius Christian. Ignat. II, 146
Ithnerus Guilielm. I, 963
Ittigius Thomas script. terministic. II, 789. 790. progr. et diss. I, 113. 170 984. II, 768. 817
Iudæ Leo I, 507
Iudex Matthias I, 464. II, 596. 933
Iuellus Ioann. I, 273. 419. II, 190
Iuenius Casp. I, 154
Iulianus episcop. tolet. I, 607
Iunckerus Christ. I, 490
Iungius Guilielm. Frideric. II, 885
Iungius Ioc. Frider. I, 47
Iungius Ioachim. II, 96
Iunglingius Philipp. Bernard. II, 150. 151
Iunius Balduin. I, 664
Iunius Francisc. de theolog. ver. I, 233. histor. creat. I, 243. de peccat. Adam. I, 252. animaduers. ad Bellarm. controu. I, 280. 665. doctrin. de nat hom. cet. I, 784 aduers socin. I, 948. Charron. II, 202. de conciliis II, 267. ecclesiasticus II, 1169
Iunius Iacus I, 428
Iuon II, 1118
Iurieus Petrus preseruat. I, 191. iugem. sur les meth. I, 250. II, 496 1030 1065. philosoph. de Roterd. I, 820. courte reuue des maxim. cet. I, 8[illegible] des deux souuerains I, [illegible] critique des dogmes I, 8[illegible] uers. socinian. I, 934. rel[illegible] dinaire I, 983, 984. 990. que sur la theolog. misti[illegible] 1007. 1181. histoir. du [illegible] 378. preiug. legitim. cont[illegible] II, 185. 321. alia script. c[illegible] II, 184. 185. 228. 242. 3[illegible] 327. 331. 332. 994 110[illegible] II, 500. trait. de la nat[illegible] grace II, 1065. trait. de m[illegible] de l'amour de dieu II, 1[illegible]
Iustinianus Fabian. I, 179
Iustinus martyr I, 572. 576.
Izquierdo Sebast. I, 174

K.

Kahlerus Ioann. dissert. I, [illegible] 338. 363. II, 5
Kahlerus Wig. I, 85. 570
Kampmullerus Gottfr. II, 2[illegible]
Kantzius Casp. I, 462
Kappius Ioann. Erh. II, 341
Karl Bernh. Petr. I, 552. II, [illegible]
Katus Iacob. I, 549
Kaufmannus Ioann. I, 468
Kautzius Casp. I, 462
Kays Will. II, 40
Kaysersbergius Ioann. Geiler[illegible]
Kayserus Ioann. Fridericus II, [illegible]
Keckermannus Bartholom. I, [illegible]
Keckius Ioann. II. 648
Keddius Iodocus eccles. antiq[illegible] 161. statera veritat. II. 130 polem. II. 130. 305 319. 3[illegible]
Keithus Georg. II, 32. 39
Kellerus Iacob. II, 126. 159. [illegible]
Kellnerus Ioann. Guilielm. II, [illegible]
van der Kemp I, 526
Kempenius Ioann. II, 169
a Kempis Thomas de imitation[illegible] 1085. 1086
Kenniphouius Engelbert. I, 5[illegible]
Keplerus Ioann. I, 703
a Kerkhouen Io. Polyandr. I, [illegible]
Kernius Philipp. Ernest. I. 84
Kero I, 448
Keruerus Hyacinth. II. 529
Keslerus Andr. exam. met ph[illegible] nianæ I, 926. bellum christi[illegible] 204. 207 respons. ad bell[illegible] Forer. II, 619. theol. cas. c[illegible] 1128. prudentia christian. II
Keslerus Ioann. Conrad. II, 73[illegible]
Kettnerus Frideric. Ernest. beden[illegible] relig. eclectica I, 988. de adu[illegible]

...: *fundamenta doctrinae de diuortiis*, Hal. MDCCXXI. ...errata scripta Kayseri ac Langii coniunctim in lu...missa sunt, sub titulo: *controuersia, circa iura diuor...agitata et collecta*, Hal. MDCCXXII. 4.*

de *officiis parentum*, qui illis satisfaciunt, quando ... cogitationes ad id conferant, vt liberi pie ac sapien...centur. Ad partes has, rite implendas, viam mon... IO. OLEARII *lœbliche auferziehung der iugend*, ...DCLXXVI. 12. IO. CRASSELII *vorschlage von der ...ucht*, Altenburg. MDCXCVI. 8. IO. CONRAD. FEV...I *verdamliche versæumung der kinderzucht*, Norim...DCXCIX. 12. AVG. HERMANN. FRANCKII *vnter...... der kinderzucht*, Hal. MDCCV. 12. GEORG. CHR. ...I *versæumte kinderzucht*, Brandenb. MDCCXVII. 8.** ...LLI FRIEDELII *grundliche anleitung zur christli...derzucht*, Lips. MDCCXXIII. 8. AHASVERI FRIT... *parens peccans; oder vnterricht von den sunden der* ... Norimberg. MDCLXXXV. 12. quem libellum, acces...s locupletatum, *Io. Anton. Strubbergius* iterum edi...igou MDCCXXV. 8. GOTTFR. ARNOLDI *christliche ...ung vnd kinderzucht*, MDCCXXV. 8. MARTINI HEN... *ernste aufmunterung zur christlichen kinderzucht*, ... MDCCXXVI. 8. eiusdem *Ioseph vnd Maria*, *zum ... aller christlichen eltern in der kinderzucht*, ...XVIII. 8. GOTH. AVG. LAVRENTII *anweisung zur ...ben erziehung der iugend*, cum *Io. Iacob. Rambachii* ...one, Zullich. MDCCXXIII. 8. FR. EBERH. COLLINI ...*be gedancken von guter kinderzucht*, Zullichou. ...XXII. 8. IOACH. SCHMIDTII *die von eltern versæum...erzucht*, Zullich. MDCCXXXIII. 8. IO. ERNEST. ...II *pædagogia christiana, das ist, anweisung zur ver...en vnd christlichen erziehung vnd vnterrichtung der iu...* ...rancof. MDCCXL. 8. Præter Germanos, aliarum natio...ctissimi viri ad idem argumentum explicandum se con...t. Inter eorum monimenta inprimis sunt celebria,

 quæ

* ...g *von alten vnd neuen theolog. sachen*, 1723. p. 591.

** ...*ldige nachrichten*, 1716. p. 528.

papa schismatic. II, 164. 342. de canon. script. sacr. II, 164. 198. de processu disputand. papistic II, 164. Valerianus confessor II, 314. 367. script. aduers. Laubenberger. II, 356. theolog. moral. II, 1096. pastor fidelis II, 1164 wohlgem. vorschlag cet. II, 1175. differt. I, 13. 72. 80. 100. 109. 112. 117. 118. 125. 134. 894. 895. II, 164. 165. 199. 244. 257. 263. 268. 342
Kosegartenus *Bernh. Christian.* I, 30
de Krackewitz *Albert. Ioachim.* ob man mit gut. gew. priu. das heil. abendm. cet. I, 126. theolog. symbol. I, 326. de lutheran. relig. verit. I, 845. de concordia eccles. II, 510. 511. de illumin. irregenit. II, 746. 747. vom beichtst. II, 770 contra termin. grat. II, 796. aduers. Dippel. II, 863. 744. 770 differtationes, 115. 131. 139. 340. 848
Krackewitzius *Barthold.* I, 144. II, 251. 302. 470
Krafftius *Io. Melch.* II, 471
Krauchenbergius *Valentin.* II, 753
Krausius *Carol. Sam.* I, 72
Krausius *Ioann. Henric.* I, 446
Kressius *Ioann. Paull.* I, 844
von Kreuzen *Carol.* I, 482
Krezius *Caspar* II, 1021
Kriegsmannus *Guil. Christoph.* I, 867. II, 775
Kromayerus *Aug. Godofr.* I, 699. II, 1027
Kromayerus *Christ. Mauritius* I, 551. II, 895. 904
Kromayerus *Hieron.* theol. posit. polem. I, 60. loc. antisyncretist. I, 987. 992. de eccles. roman. apostasia cet. II, 164. diss. I, 68. 71. 73. 84. 118. 564. 987. II, 164. 199. 201. 1132
Kromayerus *Ioann. Abraham.* I, 41. 66. 339
Krugelsteinius *Dan. Siegm.* II, 870
Krumholtzius *Christian.* I, 73. 129
Kuhlmannus *Quirinus* II, 90
Kuhnius *Andr.* I, 784. II, 149. 342. 491. 799. 1010
Kulenkampius *Gerard.* II, 910
Kunadus *Andr.* compend. loc. theolog. I, 47. thes. adu. Bekker. bezaub. welt II, 1055. differt. I, 100. 102. 112. 117. 119. 121. 128. 130. 134. 139
Kunthius *Ioann. Sigismund.* I, 471
Kuttnerus *Ioann. David* I, 697

L.

Labadie *Ioann.* I, 438. II, 49. 50. 51
Laeus *Philipp.* II, 937
Laetantius *Lucius Caelius* I, 26. 575
Lacy *Ioann.* II, 105
Laelius *Laurent.* II, 172. 196. 207. [illegible]
Laelius *Theodor.* II, 215
Laffiteau *Petr. Francisc.* II, 964
Lagus *Dan.* II, 470
Lagus *Ios.* I, 381
Lalemandetius *Ioann.* I, 174
Lambertinus *Prosperus* I, 189
Lamius *Ioann.* I, 175
Lampadius *Ioann.* Bertramus cet. censur. vbiquitat. II, 408. 475. II, 267. 408
Lampius *Frider. Adolph.* geheim gnadenb. I, 259 vom tod I, 2[illegible] diment. theolog. elencht. I, 661. der struff. II, 828 irrlicht con[illegible] melingu n II, 840. aduers. d[illegible] II, 840. 841. theolog. moral. II differt. I, 241. II, 827
Lamy *Bernard.* I, 829. II, 1123
Lamy *Francisc.* I, 721 830
Lancellotus *Henric* II, 158. 346
Landrianus *Ignatius* I, 874
Lanfrancus I, 627
Langemackius *Gregor.* I, 330. 489
Langemackius *Ioann.* I, 468
Langeuinus *Leonor. Anton.* II, 152, [illegible]
Langhansius *Christopher.* II, 901
Langius *Carol. Henric.* II, 748
Langius *Christian* iesus typic. I, 926. traditiun. pontific. II, 198.
Langius *Io. Christ.* vom tanzen II, supplement. ad Baieri theol. [illegible] II, 1093. de nuptiis et diu[illegible] 1158. institutiones pastoral. II, [illegible]
Langius *Ioachim.* institut. stud. th[illegible] I, 8. oeconom. salut I, 42 II, [illegible] allgem. gnad gottes I, 93 re[illegible] catech. racou. I, 541. 544 cul[illegible] relig. I, 713. 781. 866 gloria d[illegible] I, 866. compill. ad tocinia I, [illegible] mittelstrase I, 947. wieder G[illegible] II, 103. von vnmittelb. offen[illegible] 108. gestalt des creuzsr. chri[illegible] 706. abfertig des Tim Verin. II, [illegible] erlaeuter. der neuest hist. II, 706. script. aduers. Loescherum II, 707. Scheluigium II, 718. Neuman[illegible] Ianum II, 719. Foertschium II, [illegible] 743. Wernsdorffium II, 742. [illegible] Sculterum II, 743. antibarbar. II, [illegible] idea system. apostolic. II, 863. [illegible] herrnhuthian. II, 884. 903. [illegible] isagog. in Spener. script. II, [illegible] diss. I, 10. 90. 139. II, 64. 247

-*der religion*, ibidem MDCCXLVIII. 8. IO. FRID. BER-
betrachtung der sunde des aufruhrs, Brunsuig.
CXIII. 4. *
nonnulla scripta specialia iurisprudentiae diuinae
multa alia autem illorum praetermisi, quia pro-
gnum eorum numerum necesse fuit, delectum ad-
veluti specimen tantum bibliothecae specialis
de legibus diuinis atque officiis christianorum da-
ce singularem vtilitatem exspectandam esse, existimo,
emoratione huiusmodi librorum, quae nimis longa
ter adducta scripta sunt quidem nonnulla,
tam ad iurisprudentiam diuinam; quam ad theolo-
ralem, stricte sic dictam, pertinent; sed hoc ex-
m est. Tot enim varia eaque singula generis hu-
imenta adcurate semper disponere ac discernere,
diuersum tractandi modum, quem auctores sequu-
interdum difficultatem habet. Eos loco hoc ad-
iceat, qui de *discrimine naturae et gratiae* commen-
t. Princeps in illis est PHILIPP. IACOB. SPENE-
ri edidit libellum inscriptum: *natur vnd gnade; vnterscheid der wercke, so aus naturlichen kraften den gnadenwurckungen des heiligen geistes herkom- d also eines ausserlich erbaren vnd wahrhaftig christli- tseligen lebens*, Francof. MDCLXXXVII. 12. Primam
em plures aliae sequutae sunt, ex quibus memorasse,
Francof. MDCXCVII. 12. MDCCXIV. 8. cum *Io. Geor-
ii* praefatione, ** ibidem MDCCXXXIII. 8. Berolin.
XXIII. 8. In latinam linguam opusculum hoc *Io.
s Grischouius* conuertit, quae interpretatio sub in-
ne: *de natura et gratia liber singularis* ac cum lu-
praefatione, pro Spenero, meritis eius atque inno-
Gottfrido Oleario scripta, Francof. MDCCXV. 8. in
exiit. *** Post Spenerum alii in argumento hoc

 enar-

prudentia diuina etiam de iuribus principum circa sacra agi-
Scripta de illis diligenter recensentur in *bibliotheca iuris im-
itium quadripartita* p. 156. sqq.
ENTHALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 527.
hildige nachrichten, 1715. p. 1041. *deutsche acta erudit. vol.* IV.
88.

226. archæolog. sacr. I, 244. de fœd. et testam. I, 258. comm. de catech. palat. I, 523. fax veritat. I, 726. II, 1033. 1037. respubl. ebræor. I, 885. histor. iansenism. II, 934. vis veritatis II, 1033. 1037. synops. controu. de fœder. II, 1037. de fideiussion. filii dei II, 1038. dissert. II, 1053. 1059
Leydekkerus *Iacob* II, 1054
Leyserus *Polycarp.* II, 392
de Lezana *Io. Baptist.* I, 209
Libauius *Andreas* II, 101
Liberatus *carthaginens.* I, 599
Liebhardus *Ludou.* II, 376
Liebius *Christ. Sigism.* I, 333. II, 223
Liebknecht *Io Georg.* I, 703
Ligtfootus *Ioann.* I, 263
Lichtscheidius *Ferdin. Helfr.* II, 792. 800. 817. 918. 1016
Lictauienses *Andeolus* II, 529
du Lignon *Petrus* II, 52
a Lilien *Caspar* II, 496
Lilienthalius *Mich* gesch. der erst. elt. I, 83 rath. gott. in der heil. tauf. I, 121. wunderw. ies. I, 799 beweis, dass die papist kirch. nicht die wahr sey II, 176
Lilienthalius *Theod. Christoph.* I, 842
a Limborch *Philipp* theolog. christ. I, 289. II, 542. de veritat. relig. christ. I, 872. II, 542. histor. inquisition II, 119. 542. de prædestinat. II, 463. 531. histor. Sim. Episcop. II, 533. refutat. libell. Sceperi II, 542. relatio controuers. de prædestinat II, 542
Lindanus *Guilielm.* I, 159. 359. 386. II, 231. 271
Lintrupius *Seuerin.* I, 25 68. 357
Lipmannus *rabbi* I, 859
Lischy *Iacob.* II. 901
Lisseus *Gustau.* II, 457. 526. 746
von der Lith *Io. Guilielm.* nachr. von den schwob. artic. I, 330. bew. dass das niederkn. vor den hostien cet. II, 243. abergl. des pæbst. iubeliahrs II, 248. diss. II, 249. 265
Lizetius *Petr.* I, 158. 197
de Loarte *Casp.* I, 206
Lobe *Theophil.* I, 790
Lobechius *David.* I, 133
Lobesius *Mich.* I, 330
Lobberius *Iacob.* I, 179
a Lobkowitz *Io. Caramuel* theol. moral. II, 1118
Lockius *Ioann.* I. 816. 817. II, 1160
Loderus *Ioann.* II, 876
Lœberus *Christian.* theolog. posit. I, 48. dissertation. I, 341. II, 197. 932. 979
Lœberus *Christoph. Henric.* II, [illegible]
Lœffierus *Frider. Sim.* II, 250
von Loen *Io. Mich* I, 979
Lœperus *Io. Guilielm.* I, 48. 34
Lœscherus *Caspar.* nucl. the theol. thet. I, 48. consens 96. de latrociniis pontifi obex caluinianor. II, 394. p erupt. II, 461. opisodrom. dissert. I, 15. 68. 101. 104. 1 119. 122. 125. 142. 143. 7. 29 199 781 835
Lœscherus *Martin. Gottb.* I, 33
Lœscherus *Valent. Ernest.* theo I, 48. zust. der seel nach 136. prænot. theolog I, 65 nœth. reflex. vber cet. I, 71 tudin. I, 989. histor des r renregim. II, 120. histor. 376 503. 504. vnterthan II, 377. 503. 517. Timoth 705. 802. vollstænd. Timo alia script aduers. pontific. Langium II, 706 Breithau 737. 760. Olearium II, Melodium II, 932. edle früchte II, 1179. dissert. I II, 222. 298. 462. 743. 1019
Lœschmannus *Ioann.* II, 692
Lœseckenius *Christ. Albert,* I, 46
Lœwius *Io. Casp.* I, 781
Lohmannus *Hartwig.* II, 77
Lohnerus *Tobias* I, 156. II, 117
Lombardus *Eugenius* I, 166
Lombardus *Petr.* I, 27 II, 1080
Lomerus *Gothofr.* II, 306. 345
le Long *Isaac* II, 869
Long *Thom.* I, 984
Longolus *Christ* II, 124
Lonerus *Casp.* I, 462
Lonnerus *Andr.* II, 287
Lopezius *Ioann.* I, 189
Lopezius *Ludou.* II, 1135
de Lorca *Petrus* I, 160. 898
Lorenzius *Io. Mich* I, 114
Lorimer *Guilielm.* I, 965
Lossius *Luc* I, 462
Lotterus *Tobias* I, 738
de Louigni *Bernierius* II, 1183
Lowe *Sim* I, 797
Lowmannus *Mos.* I, 809
Lubienicius *Stanislaus* I, 902
Lubinus *Eilhardus* phosphor. de cet. II, 652. de causs. pecc diss. I, 112. 825. II, 224. 470
Lubbertus *Sibrandus* princip. chr I, 235. de eccles. I, 280. 66 comm. in catech. palatin. I, 5

-nostrates de prudentia pastorali exposuerunt. Ex-

[...]RADI PORTAE *pastorale Lutheri, das ist, nutz-* [...]*und naethiger vnterricht von den furnemsten stucken,* [...]*eiligen ministerio gehaerig, vnd richtige antwort auf* [...]*erley wichtige fragen von schweren vnd gefahrlichen* [...] *so in demselben furfallen maegen*, quod prodiit cum [...]*ymi Mencelii* praefatione Islebiae MDLXXXII. 4. au-[...]ctque emendatum ibidem MDLXXXVI. 4. cum noua [...]ione *Mencelii;* post has editiones autem, MDXCVII. [...] Lipf. MDCXV. 4. ac denique Ienae MDCCXXIX. 8. stu-[...] *Christophori Crameri*, qui adnotationes adiecit. In [...]hoc adparatus rerum perutilium, ex Lutheri scriptis [...]tus, exhibetur recteque rebus suis consulunt, qui il-[...]on solum diligenter legunt ac familiarem sibi red-[...] sed etiam salutaria praecepta ac consilia, ibi data, [...]ntur: *

[...]RASMI SARCERII *pastorale*, Isleb. MDLIX. MDLXII. [...]V. fol.

[...]ICOLAI HEMMINGII *paster; seu de pastoris optimo* [...]*li agendique modo*, Hafn. MDLXII. Lipf. MDLXXIV. [...]n. MDLXXIX. Rostoch. MDXC. 8. qui liber non tan-[...]n eiusdem *opuscula theologica*, Geneu. MDLXXXVI. fol. [...] translatus; sed etiam in linguam germanicam con-[...]s est, sub titulo: *vnterricht, wie die seelsorger in der* [...] *leben vnd wandel sich verhalten sollen*, Hamburg. [...]XXXVIII. 8. **

[...]RIDERIC. BALDVINI *breuis institutio ministrorum* [...] *potissimum ex 1. ad Timotheum epistola*, Vitemberg. [...]XXII. 8.

[...]ELICIS BIDEMBACHII *manuale ministrorum ecclesiae*, [...]ard. MDCXXIV. MDCLIX. MDCLXVIII. 8.

CHRI-

[...]RICII *histor. bibliothec. part.* IV. p. 229. LILIENTHALII *theol.* [...]*bliotb. tom.* II. p. 783. REIMMANNI *catalog. bibilioth. theolog.* [...] 595.

[...] MOLLERI *bibliothecam septentrionis eruditi* p. 107.

Makowsky vid. Maccouius.
Malauallus *Francisc.* II, 1008. 1183
Malderus *Ioann.* II, 1115
Maldonado *Ioseph.* I, 209. 210
Maldonatus *Ioann.* I, 149. 179. 185
Malebranchius *Nicol.* I, 835. II, 990. 1123
Malletus *Carol* I, 158
Malschius *Ioann.* II, 309
Maluasia *Bonauent.* I, 898
Mamma *Gregor.* I, 556
Mamphrasius *Wolfg.* I, 368
de Mandeuille *Bernard.* I, 761
Mangeius *Thom.* I, 735
Mangionius *Valent.* II, 285
a Manuelc *Regnerus* I, 721
Maran *Dom. Prud.* I, 175
Marbachius *Ioann.* II, 405 444
Marbachius *Philipp.* I, 673. II, 204
de Marca *Petrus* I, 169
Marcellius *Henric.* I, 189. II, 318. 361
Marcellus *Christoph.* II, 124
Marcellus *Marc. Anton.* I, 168
Marchius *Philibert.* I, 200
Marckius *Ioann.* compend. theol. christ. I, 226. medull. theol. christ. I, 226. epitom. christ. theolog. I, 226. histor. parad. I, 248. hist. exaltat. iesu christ. I, 262. dissertation. I, 23. 245. 246. 254. 261. 274. 570. II, 1055
Mareschallus *Thom.* II. 20
Maresius *Samuel.* system. theolog. I, 219. adnotat. ad systema. theolog. II, 1039. epicr. ad quæst. de grat. I, 256. II, 1031. de eccles. I, 281. de minist. sacr. I, 282. thes. disput. theol. I, 288 hydra socinianism. I, 296. 944. fœder. Belgium orthodox. I, 412. catechef. publica I, 516. 519. theolog. elench. I, 659 II, 182. 308. script. irenic. II, 491 494. 499 defens. fid. cathol II, 541. xenia academic. I, 932. de syncretism. I, 992. propemtic ad Labad. II, 53. alia script. aduers. pontific. II, 182. 314. Grotium II, 221. synops. quæst de cœn. dom. II, 443. refut. fab. præadamitic. I, 787. de abusu philosoph. cartes. II, 1039. de episcoporum origine II, 1041 dissertat. I, 241. 254. 268 II, 221. 230. 499
Margalita *Aaron* I, 880
Margaritha *Antonius* I, 858
le Margon II, 975
le sancta Maria *Antonius* II, 998
le sancta Maria *Paulus* I, 608
Mariana *Ioann.* II, 279. 285
e Marinis *Dominic.* I, 184
Marion *El.* II, 105. 107
Marius *Leonard.* I, 165
Marloratus *Martin.* I, 187
Marmor *Ioann. Henric.* II, 709
Marnixius *Philipp.* II, 117. 21[illegible]
de Marolles *Ludou.* I, 250
Marpergerus *Bernard. Walther.* 563. 811. II, 1148
de la Marque *Anton.* II, 54
Marraccius *Hippolytus* I, 208
Marraccius *Ludou.* I, 899
Marschallus *Beniam.* I, 790
Marsilius *Petaum.* dict. *Menand*
Martinellus *Eugen.* II, 1003
Martel *Hieron.* II, 318
Martinez *Ioann.* II, 1119
Martinez *Petr.* I, 192
Martini *Cornel.* I, 48. II. 652
Martini *Iacob.* system. theolog theol. constit. I, 68. syntag I, 145. communic. propr. I, in august. confess. I, 336. de n I, 861. vom frohnleichn. fe colleg. anti caluin. II, 393 polem. I, 861. 925 II, 314. 4
Martinius *Matthias.* rudim the epitom. theol. I, 225. de d de creat. mund I, 242. d mund. I, 249. de fœd. nat. et 273. de person. christ. I, 25 de diu. nat. christ. I, 26 exin. et exaltat. chr. I, 262. apostol. I. 308. catech. I, 5 relig. christ. cap. I, 525. com duar. tabul. I, 531. de caussa aduers. Mentzerum II. 477
Martinonus *Ioann.* I, 195
Martinus *Christ. Fridem.* I, 739
Martinus *Dauid.* I, 236. 841. 94
Martinus *Ioann.* I, 520
Martinus *Iosias* II, 34
Martinus *Raymund.* I. 609. 858. I
Martyr *Petrus* loc. commun. the II, 385. de vtraqu. christ. nat catech. I, 508. de cælib. et vo II, 254. 256. dialog. de chri nitate II, 400 defens. do euchar. sacram. II, 439.
a Martyribus *Barthol.* II, 1171
Marzilla *Petr. Vincent.* I, 192
du Mas II, 955
Maschius *Andr. Gottl.* I, 100 815.
Masecouius *Christian.* I, 14. 848 II
Masenius *Iacob.* II, 285. 319 320
Masius *Hect. Godofr.* vnterr heil c I, 477. summ. theol polem I, 6 theid der euangel luther relig vnterrich. der luther. vnd re or II, 395. amica vebrat. ect II, 395 aduers. Becman. um II, 472. v seluitverlæugn. II, 1147. dissert.

FRIDERICI MAYERI *museum ministri ecclesiae, hoc* *ructio omnimoda et absolutissima symmistae euangelici,* *omnia et singula sacri ministerii munia, pro conscientia* *obeunda, praeceptis et exemplis adornata*, cuius prius *..*: Lipsiae MDCXC. MDCXCVI. MDCCIII. posterius MDCCXVIII. 4. lucem vidit. Opus hoc, satis am- nter scripta prudentiae pastoralis referri solet eum- . locum titulus ei vindicare videtur; sed inseruit ae oratoriae sacrae, auctoris tempore vsitatae, tomus- sterior non alia comprehendit; nisi conciones at- ascula, antea edita: *

TTFR. ARNOLDI *geistliche gestalt eines euangelischen* *nach dem sinn vnd exempel der alten*, duabus parti- narum prior lucem adspexit Hal. MDCCIV. 8. et vna cum posteriore Francof. et Lipf. MDCCXXIII. 8. pro hoc continentur, ea praecipue spectant ad ipsum um ecclesiae eiusque conditionem; non ad officium strandum eiusque partes: **

MICHAEL. LANGII *institutiones pastorales, ad insti-* *m medicarum methodum adornatae*, Norimberg. XI. 8. quae comprehendunt adnotationes non vulga- mentem autem auctoris recte percipiendam prae- bri diligenter legenda ac consideranda est: ***

. GVNTHERI *collegium pastorale, in welchem aus der* *le- vnd geistlichen liedern denen kirchendienern die* *sten argumenta an die hand gegeben werden, deren sie* *nen im predigtamte vorkommenden fallen mit nutz vnd* *ng sich bedienen koennen*, Lipf. MDCCVI. MDCCXII. XLIII. 8. * Eiusdem exstat: *geistliche kranckenwr*, Lipf.

eruditorum MDCXC. p. 478. *vnschuldige nachrichten*, 171.. ,50. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 753.
ng zum bau des reichs gottes, volum. II. p. 325. 819. LILIEN- LII *theol. biblioth. tom.* II. p. 809. *vnschuldige nachrichten*, 4. p. 395.
TNERI *vit. theolog. altorphinor.* p. 485. *vnschuldige nachrich-* 7. p. 632. LILIENTHALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 801 *chten von den neuesten theol. buchern, volum.* II. p. 690.

Meyerus *Ioann.* II, 1153
Melanchthon *Philippus* loc. theolog. I, 33. II, 643. 1090. explic. symbol. nicæn. I, 311. corpus doctr. christian. I, 390. confess. doctr. saxon. eccles. I, 397. handbuchlein cet. I, 453. catechef. pueril. I, 460. erklær. der zehen gebot. I, 460. de moderand. controu. I, 565. aduers. Seruetum et anabaptist. I, 952. II, 13. 14. Schwenckfeldium II, 70. pontific. II, 240. 255 257. Stancarum II, 616. Oecolampadium II, 427 de exorcismo II, 466. iudicium de interim II, 626. 627. bericht vom interim II, 630. repetit. doctr. II, 642. script. moral. II, 1090. respons. theol. II, 1136
Melchior *Albert. Guilielm.* I, 799
Melchior *Ioann.* fundam. theol. didasc. I, 229. de relig. eiusque nat. I, 721. diss. I, 278. II, 242
Mellierus *Luc.* I, 970
Mellinus *Dominic.* I, 834
Melisfander *Casp.* II, 601
Meliteniota *Constantin.* I, 634
Mellerus *Ioann.* II, 494
Melodius *Christian.* II, 929. 930
Menagius *Philipp.* II, 1160
Menapius II, 100
Menasse *ben Israel* I, 302. 860
Mencelius *Hieronym.* I, 92. II, 603. 604. 621
Menckenius *Ger. Herm.* I, 738
Menckenius *Godofr. Ludou.* I, 389. II, 1158
Menckenius *Io. Frider.* I, 126. II, 919. 920
Menckenius *Otto* I, 729
de Mendoza *Ludou.* II, 1114. 1119
de Mendoza *Petr. Hurtadus* I, 183
Mengeringius *Arnold.* II, 1129
Meningus *Marc.* II, 445
Menius *Iustus* script. aduers. anabapt. II, 14. reformat. II, 466. Osiandrum II, 614. Flacium et Amsdorf. II, 623. 624. interim II, 629
Menius *Nicol.* II, 409
Mentes *Io. Frider.* I, 880
Mentzerus *Balthas.* compend. theolog. christian. I, 48. de coniugio I, 132. exeges. augusft. confess. I, 336. var. script. pro augustan. confession. I, 354. 355. II, 476. papismi labes II, 176. erlæuter. des communionsftr. II, 241. euangel. wegweis. II, 141. anti-Pistorius II, 140. catholisch neuiahr II, 172. bericht von den furnehmst. stucken der christl. lehre II, 393. de stat. exinanit. christi II, 655. 656. 659. script. aduers. Crocium II, 387. 388. reformat. II, 446. 449. 466. 474. 476. 477. 492. pietist. II, 7 Io. Lyserum II, 1150. dissert. 82. 99. 104. 121. II, 140
Mentzelius *Henric.* I, 105
Merbisius *Bonus* II, 1120
Mercator *Marius* I, 598
Merckerus *Ioann.* II, 820
Merckius *Andr.* II, 78
Mersennus *Marinus* I, 715. 779
Meshouius *Arnold.* II, 24
Mestrezat *Ioann.* I, 235. II, 128
Methus *Ezechiel* II, 76
Metochita *Georg.* I, 631
Metternichius II, 518. 527
de la Mettrie *Iulius Offr.* I, 689. 7
Metzenius *Carol. Casp.* II, 987
Meuersteinius *Georg.* I, 357
Meurerus *Io. Christoph.* I, 37. 66
Meuschenius *Io. Gerh.* II, 243. 3
de Mey *Ioann.* I, 692
de Meyer *Liuinus* II, 987. 988
Meyerus *Bern.* I, 526. 530
Meyerus *Christian. Leon.* II, 757
Meyerus *Christoph. Georg.* I, 474
Meyerus *Ioann.* 228. 242. 714. I
Meyerus *Io. Eberh.* I, 464
Meyerus *Ludou.* I, 749
Meyfartus *Io. Matth.* de resurr. I, 137. iungst. gericht I, 14 leb. I, 142. hœll. sodom. I, 1 Becan. I, 670. anti-iesuit. I, 6 uer. contin. I, 674. suscita ricor. II, 287. diss. II, 263
Michaelis *Christ. Bened.* I, 900
Michaelis *Io. Dau.* I, 86. 105. 34
Michaelis *Io. Georg.* I. 446
Michaelis *Io. Henric.* II, 733
Michaelis *Petr.* I, 503
Michelius *Augustin.* II, 972. 1121
Micrælius *Ioann.* de præadamit ethnophronius I, 847. et nius continuat. I, 862. par Erhard. II, 305. decas disput. heterodox. caluinian. II, 413. thodoxia lutheran. II, 478
Micronius *Martin.* I, 515. II, 48
Midletonus *Petr.* I. 800
Middletonus *Conyers* II, 372
Middoche *Petr.* II, 525
Miegius *Christ.* I, 265
Miegius *Ludou. Christian.* II, 381
Miegius *Lud. Georg.* I, 530
Mienius I, 78
Mildius *Henric.* I, 107
Millesius *Thom.* II, 1067
Milleterius *Theophil. Brachetus* II

...M. DEYLINGII *institutiones prudentiae pastoralis, ...nis fontibus hausta et variis obseruationibus ac ...modationibus illustrata*, Lipſ. MDCCXXXIV. 8. * quae ...compendium, perſpicue, erudite apteque compo... prae aliis generis huius libris legendum:

...ISTOPH. TIMOTH. SEIDELII *paſtoral theologie*, ... MDCCXLIX. 8. ** quam non ſolum res ipſae per... verum etiam perſpicuitatis ordinisque virtutes ...unt:

...ENT. REINHARDI *einleitung in die prudentiam ... generalem, ſpecialem vnd ſpecialiſſimam*, Ien. ... 4. quo ſcripto auctor maxime de orationibus ...mponendis praecipit. Memoratis iam prudentiae ... monimentis adiungi poſſunt: BALTHAS. KOEP... ...atuor colloquia de ἀταξία vitae parochialis*, Francof. ...12.*** IO. SAMVEL. ADAMI *exemplariſcher prieſter*, MDCXC. 8. ac *gottwohlgefaelliger prieſter*, ibidem ...III. 8. BERNARDI VON SANDEN *inſtructio mini... verbi diuini in regno Pruſſiae, circa officium et agenda*, ...ont. MDCCVII. 4. * *theologia paſtoralis practica; oder ...nuzbarer anweiſungen zur geſegneten fuhrung des ...chen lehramts, aus gedruckten buchern ſo wohl; als ...ben vrkunden vnd mundlichen vnterredungen vieler ...lehrten mitgetheilet von einigen dienern des euangelii*, ...ius, non ſolum miniſtris eccleſiae; ſed etiam omni... ...iſtianis commendandum, prodire coepit Magdeburg. ...XXVII. 8. auſpiciis *Io. Adami Steinmetzii*; ** item: ...iones: IO. FABRICII de *prudentia eccleſiaſtica*, ...MDCLXXXVI.*** SALOM. DEYLINGII de *prudentia ..., ex 1. Timoth.* IV, 16. *deſcripta*, Lipſ. MDCCXXV. ...a lucem viderunt ſcripta, quibus ſingularia pru- den-

von alten vnd neuen theologiſchen ſachen, 1734. p. 513. LI... THALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 807.
...rii *theol. biblioth. volum.* VI. p. 187.
...NTHALII *theol. biblioth. tom.* II. p. 849.
... 794.
p 805. *ſamlung von altenvnd neuen theol. ſachen*, 1737.
... 1738. p. 204.
obtinuit in eius amoenitatibus theologic. p. 114.

ourguesius *Mich.* I, 843. 853
n der Muelen *Ger.* I, 225. 845
n der Muelen *Guilielm.* I, 243.
uhlius *Henric.* de eo, quod iust. est circa puram doctrin. I, 563. II, 729. script. aduers. Dassou. II, 729 Schwarzium II, 916. dissert. I, 15 389 848. 851. II, 729
Iuldenus *Ianus* I, 256
Iullerus *Adamus Lebrecht* anmerck. vber Walchs gedanck. vom glaub. der kind. I, 110. stuf. des ewig. leb. I, 143. der ewig. verdammn. I, 144. not. in Gerhard. aug confess. I, 337. von der catechisat. ies. christi I, 445. theol. Petri anti-pontific. II, 177 207
Mullerus *Christian.* I, 868. II, 1156
Mullerus *Christ. Lebrecht* I, 92. 307
Mullerus *Dan. Gottl.* II, 900
Mullerus *Georg.* I, 366
Mullerus *Gottfr. Ernest.* I, 330. 342. 474. II, 268
Mullerus *Gottfr. Polycarp.* II, 869. 884. 893 906
Mullerus *Gr.* II, 794
Mullerus *Henr.* I, 84. II, 216. 255. 1172
Mullerus *Iacob.* I, 119
Mullerus *Ioann.* augsp. confess. I, 337. anabaptism. I, 435. II, 15. atheism. deuict. I, 715. iudaism. I, 862. von der bekehr. der iud. I, 883. quackergreuel II, 35. von der neuen prophet. relig. II, 77. warnung fur Prætorii schandbuch II, 84. 85. fanatischer atheist II, 94. absolut. decretum II, 461
Mullerus *Ioann.* vom spielen II, 1142
Mullerus *Ioann. Daniel* I, 139
Mullerus *Ioann. Henric.* I, 727
Mullerus *Ioann. Ioach.* I, 328
Mullerus *Mich.* theolog. polem. I, 653. script. terministic. II. 799. diss. I, 129. 131. II, 261
Mullerus *Petr.* I, 131
Mullerus *Philipp.* obseruat. ad Bossuet. expos cet. II. 325. script. irenic. II. 497 dissert. I, 104. 140
Mulmannus *Hieron.* II, 142
Mulmannus *Ioann.* II, 153. 257
Mundenius *Christian.* thes. ex Budd. dogm. I, 63. diss. I, 332. 341. 799
von Munster *Ioann.* I, 352
Munsterus *Sebast.* I, 870
Munzerus *Thom.* II, 8
Muratorius *Ludou. Anton.* I, 566. II, 1005
Murray *Andr.* I, 701
Musæus *Ioann.* introd. in theolog. I, 68. 70. quæst. theol. de syncretismo I, 70. II, 700. angelog. apostol. I. 79. de peccat. I, 86. de coniug. I, 133. de fide I, 107. de conuers. I, 116. II, 2. von der buse I, 117. II, 693 eccles. I, 127. II, 131. pr epitom. form. concord. I, 369 princip. rat. et phil. I, 562 colleg. contrprinciples I, 650. 671. a cet I, 729. bibl Luther. erne dicat. II, 131. ob gute werck zur seligkeit II, 693 ausfuh klær. der ienisch. theol II, 69 13 74 84. 85. 90. 102. 107. 124. 125. 134. 563. 721. 78 200. 241. 247. 460. 478. 479.
Musæus *Petrus* de beatitud. et d 135. 138 141. de fugiend. syn 992 500. diss. I, 87. 146. 783.
Musæus *Simon.* I, 404. 482. II, 5
Musculus *Andr.* I, 32. 49. 475. I
Musculus *Wolfgang* I, 214
Mushardus *Ernest.* I, 738. II, 43
Muszka *Nicol.* I, 186
Mussardus *Petr.* II, 372
Myconius *Frider.* I, 379
Mylius *Georg.* de sacram. euch de eccles mil. I, 127. apolo Hofm. I, 385. predigt. von 900. beweis, dass Luther vetern einerley geglaubet II, fertat. I, 95. 101. II, 391. 449

N.

Nardius *Balth.* I, 165
Nassius *Ioann.* I, 386
Nau *Michael* I, 898. II, 574. 586
Nauarro *Emanuel* I, 175
Naudæus *Gabr.* II, 103
Naudæus *Philipp.* I, 268. 821 1024. 1025. 1113. 1182
Naulea *Frider.* I, 495
Neander *Mich.* I, 32. 49
Nebelius *Henric. Christ.* I, 807
Nectarius *patriarch.* II, 577
Necsen *Laur.* I, 157
Negelinus *Ioach.* I, 330. 342
Nelsonus *Robert.* I, 965
Nemesius I, 574
Neodorpius *Mauritz.* II, 455
Nerreterus *Dauid* I, 894. II, 52
Nesterus *Io. Sigism.* II, 145
Nethenus *Matth.* II, 230
Netterus *Thomas* I, 646
Neubauerus *Ern. Frid.* I, 332.
Neubauerus *Christian.* I, 715
Neufeld *Conrad.* I, 394. II, 698
Neufeld *Vlric.* II, 313
Neuhusius *Henric.* II, 102
Neumannus *Casp.* II, 436
Neumannus *Io. Georg.* de iustif theolog. aphor. I, 49. 653. I

von den besuchbungen, so die prediger in den haeusern ... anstellen sollen. Lipſ. MDCCXXVI. 8. IO. LEON. ...ISENIVS in diſputatione de *domeſticis paſtorum* ...*ibus*, Argentor. MDCCXXXVII. IO. FRID. STAR- ... in *der erœrterten frage: ob nicht ein ſeelenhirt ver- ...ſey, hausliche vnterredungen mit ſeinen anuertrauten ...n zu halten*, Francof. MDCCXXXVIII. 8. Quo mo- ...miniſtro verbi diuini cum ægrotis ac moribundis ... ſit, præter alios, monſtrant: IO. GVNTHERVS *geiſtlicken kranckencur*, cuius libri antea mentionem ...AM. VRLSPERGERVS in ſcripto, cuius titulus eſt: *...ncken geſundheit vnd der ſterbenden leben; oder ...ſiger vnterricht vor krancke vnd ſterbende, ſo wohl ... ſelbſt eigenem gebrauch; als auch vor angehende ...r*, Stutgard. MDCCXXIII. 8.* liber, cum iudicio ſcri- ... lectione dignus. A doctoribus eccleſiæ leges pru- ...poſtulant, vt decori ſint ſtudioſi, quam in rem le- ...ſt: IO. GVIL. BAIERI diſſertatio de *decoro miniſtro- ...leſiæ*, Altorf. MDCCXVI Scriptis, quorum comme- ...nunc a me facta eſt, adnumerari ſolent: libri CASP. ...ERI de *ſuperintendente:* de *epiſcopis:* de *clerico re-* ... CHRISTOPH. GEORG. LEHMANNI de *officio ſuper- ...ntis* aliorumque ſimiles; qui autem majori iure ad ...dentiam eccleſiaſticam; quam diuinam, pertinent. ...theologiæ moralis partem, qua de prudentia mini- ...n eccleſiæ exponitur, *reformati* quoque ſtudia ſua ...liter adhibuerunt et vt iſtam illuſtrarent atque orna- ...ngularia ſcripta compoſuerunt. Exſtant:

...ANCISC. IVNII *eccleſiaſticus; ſiue de natura et ad- ...ſtionibus eccleſiæ dei libri tres*, Heidelb. MDLXXXI. 8 ...f. MDXCVI. 8.** vbi tamen non multa habentur de ...tia paſtorali, ſtricte ſic dicta:

NICO-

...erſia, de libro hoc excitata, enarratur in FABRI *europaeiſchen ...s-cantz ley pars.* XLVIII. p. 116. in *der einleitung in die reli- ...ſtreitigk. der euangel. luther kirch. part.* V. p. 379. in *der ſam- ...von alten vnd neuen theol ſachen*, 1727. p 477. 489. 1262. adde ...ENTHALII *theol. biblioth tom* II. p. 842.

** hi tranſlati ſunt in eius *oper. tom.* I. p. 1922.

I, 830. 865. feelencur II, 1166. diff. I, 76. 80 102. 108. 125. 945. 961. II, 268. 374
Olearius *Ioann.* meth. ftud. theolog. I, 7. theolog. pofitiu. I, 68
Olearius *Io.* fynopf. controu. cet. I, 654. aduerf. Lœfcher. II, 743. 744. doctr. theolog. moral. II, 1092. theol. cafual. II, 1092. differt. I, 88. 112. 131. 134. 931. II, 298. 748. 1019
Olearius *Ioann. Gottfr.* I, 127. II, 159
Oleuianus *Cafpar* I, 258. 308
Olmerod *Oliuerius* II, 372
Onuphrius *Hieronym.* I, 197
Oomius *Simon.* II, 1107
van Ooftrum *Antonius* I, 520
Opfergeltius *Frideric.* I, 471
Opitius *Henric.* theolog. thetic. I, 66. de lutheranifmo in artic. de facr. cœn. I, 125. diff. I, 100 101. 139. II, 748
Opitius *Iof.* II, 606
Oporinus *Ioachim.* lehre von den engeln I, 79. diff. I, 991
Opftrætus *Ioann.* II, 950
Optatus *mileuit.* I, 593
Oræus *Henric.* II, 159
Oregius *Auguftin.* I, 178
Orichouius *Stanislaus* II, 617
Origines I, 26
Orobius *Ifaac.* I, 721
Orofius *Paull.* I. 576. 591
Orfi *Ifeph. Auguft.* I. 167. 182. 194
de Ortega *Chriftoph.* I. 184
Orthius *Wigand* I, 214
Orthmannus *A. D.* I, 813
Ortlobius *Carolus* I, 85
Ofiander *Andr.* de fin mund. I, 141. refp. ad analyf fidei de Valentia I, 672. 308. papa non papa II 171. 364. de omnipræf. chrift. II, 411. r. fponf. ad zwingl. epift. II. 424. bedenck auf das interim II, 630
Ofiander *Ioann. Adam.* theol. polit. I 61. de deo I, 72 myfter. trinit I, 74 confummat. fec. I, 141. coll g th. in aug confeff I, 337. typ. leg. natur I, 729. cont articul. irenic. argentorat. II, 360. aduerf. Turretinum II, 479. de iuftificat. II, 608. 609. theol. moral. II, 1091. theol. cafual. II, 1131. diff. I, 83. 87. 90. 106. 107 109. 117. 118. 121. 128. II, 239. 255
Ofiander *Lucas* de ftud. verb. min. I, 4. initit. relig. chrift. I, 45. antifturmius I, 372. 373. enchirid. controu. relig I 649. II, 15. 390. octo propof. adu. enchir. Cofter. I, 674. refut. libr. Puccii I, 783. vom turken glaub. I, 898. wiederleg. Schwenckfelds II, 72. warum der pabft zu rom der antichr. fey II, 218. alia fcript. contr. pontific. II, 218. 299. reformatos II, 402. Hu[illegible] 646. de ftat exinanit chrifti II, [illegible] tra Mentzerum II, 656. von [illegible] wiederholung der lehre vom [illegible] II, 552. bedenck. vber Arn[illegible] chriftenth. II, 921
Ofiander *Lucas* iun. II, 72
Ofterwaldus *Ioann. Frideric.* I, [illegible] II, 1147. 1176
Oftorodus *Chriftopher.* vornehm[illegible] punct. der chriftl. relig. I, [illegible] kenntn. der gemeinen in Pol[illegible] von der gottheit chrift. vnd [illegible] geiftes I, 911
Oftwaldus II, 794
Otfridus I, 449
Ottius *Ioann. Henric.* II, 24. 934
Otto *Anton.* II, 606
Otto *Iulius Conrad.* I, 877
Ouerkampfius *Georg. Guilielm.* I[illegible]
Outermannus *Iacob.* I, 435
Outhouius *Gerard.* I, 264
d'Outreinius *Ioann.* theolog. chr[illegible] 230. comm. in catech. heid[illegible] 524. contra Leenhofium I. [illegible] cont. Ioncourtium II, 1035
Owenus *David* II, 474
Owenus *Iacob.* II, 264
Owenus *Ioann.* theologum. I, [illegible] fcript. diuin. orig. I, 235. [illegible] diuin. I, 239. de trinit. I, 2[illegible] de chrifto I, 259. de [illegible] ne I, 265 catech. I, 515. con[illegible] nian cet. II, 5
Owenus *Leo.* II, 287
Owenus *Rich.* II, 21

P.

Pachomius *Georg. Auguft.* II, 721
Pachymeres *Georg.* I, 632
Pacianus I, 586
Pacificus *Hermann.* I, 373
Pacius *Defiderius* II, 55
de Padilla *Mich. Vasquez* I, 174
Page *Sim.* I. 532
Pagenkopius *Chriftian.* II, 822
Paonius *Claudius* II, 221. 1064
Palamas *Gregor.* I, 632. 643
Palæophilus *Vincentius* II, 949
Paletz *Stephan.* I. 647. II, 121
Palladius *Petr.* II, 626
Pallauicinus *Nicol. Mar.* I, 165
de Palma *Hugo* II, 1183
Palmerius *Ioann.* I, 370
Palmerus *Thom.* I, 646
Palmius *Ioann. Georg.* I, 87. 92.
Palontrottus *Melchior* I, 875

elench. theriac. Vincent. Lenis II,953. diss. II. 953
Peterfenia *I ... Eleonora* II, 812. 813. 816
Pet rsenius *Ioann. Guilelm.* spru heatechism. I, 473. contra atheos I, 716. contra absolutum decretum II, 462. script polem. aduers. Mayer. II, 715. scripta chiliastica II, 803. 804. 805. 806. 807. 808 809. 810 811. de restitutione omnium II, 816. 818. 819. 820. 821. 822. geheimnis des ... rstgeborrn. II, 833. sendschreib. an ein. theolog. II, 834. ablehn. der schændl. auflag. II, 836
Peterfenius *Petr.* I, 468
Peritdidierius *Matth.* I, 166
Petri *Frideric.* I, 382. II, 406. 484
Petruccus *Petr. Matth.* II, 1008. 1183
Petrus *Alphons.* I, 608
Petrus *antiochen.* I, 630. 639
Petrus *blasens.* I, 608
Petrus *Damianus* I, 608
Petrus *Mauricius* I, 608. 613. 645
Petrus *Petrus* II, 12
Petrus *Siculus* I, 620
Petrus *de Tarentus* I, 30
Petschius *Ioann.* II, 884
Peucerus *Caspar* II, 417
Peyrerius *Isaac.* I, 755 756
Pezius *Bernardus* II, 1088
Pezelius *Christoph.* de præcip. artic. christ. I, 215. de coen domin. I, 277. von der verbess. augsp. confess I, 352 II, 417. catech. crypto caluin. vitemb. I, 485 de sacrament II. 410
Pfaffius *Christoph. Matthias* theolog. dogm. I, 42. 65. aphorism. theolog. I, 42. de nat. hum. christ I, 97. de mort. natur. I, 135. libr. symbol. I, 322. introduct. in libr. symbol. I, 324 histor. august. confess. I, 330. acta scriptaque eccles. virtemberg. I, 403. formula consens. helueric. I, 415. grundfr. vb. die theolog. polem. I, 655. script. aduers. Bælium I, 822. Scheffmacher. II, 137. 306 Scedorfium II, 137. 138. de la verit. de la religion. protestant. cet. II, 170 specim. hist. dogmat. in artic. de gratia II, 463. script. irenic. II, 514. 515. 521 525. breu. strictur. contra Riberam II, 585. histor. constitut. vnigenit. II, 963. institut. theolog. moral. II, 1097. diss. et orat. I, 12. 14. 67. 76. 79. 85. 87. 88. 93. 94. 97. 100. 108. 112. 123. 128. 131. 134. 139. 142. 564. 570. 734. 782. 792. 799 822. 823. 947. 978. II, 199 235. 265. 330. 363. 413. 438. 465. 514. 515. 570. 745. 820. 963. 983. 1055. 1140. 1141. 1
Pfaffius *Ioann. Christoph.* sacri[...] satic. II, 238. dogmat. pr[...] iure canonic. II, 366. dis[...] 113. 137. II, 413. 916
Pfaffradius *Casp.* I, 128. II, [...]
Pfaltzgrauius I, 989
Pfannerus *Tobias* de catechu[...] eccles. I, 446. systcm. the[...] I, 852. 854. bedenck. von[...] II, 838. verantwort. sein[...] II, 839
Pfefferkornius *Ioann.* I, 876
Pfeffingerus *Daniel* II, 821
Pfeffingerus *Ioann.* I, 80 II, [...]
Pfeifferus *August* subtid. theo[...] I, 10. lutherth. vor Luther[...] 175. predigt vber die aug[...] I, 342. bauerglaub. I, 479 iudaic. et mohammedic. [...] panoplia antipapistic. II, 17[...] ce laicis subtract. II, 241. s[...] nism. II, 395. anti enthusi[...] script. controuers. pietistic. I[...] 772. chiliastic. II, 807. [...] conscient. II, 1131
Pfeifferus *Ioach. Ehrenfr.* I, 75
Pfeifferus *Ioann. Christ.* I, 76
Pfeifferus *Ioann. Gottlob.* I, 24
Pfeifferus *Ioann. Laurent.* I, 97
Pfeifferus *Ioann. Philipp.* II, 14
Pfeilius *Ioann. Conrad.* I, 14
Pfisterus *Salom.* I. 739
Pfitzerus *Ioann.* I, 476
Pflugius *Hermann.* I, 138
Pflugius *Iulius* I, 496
Pfotenhauerus *Ioann. Georg.* I, [...]
Philaletha *Christian.* II, 892
Philaletha *Irenæus* II, 1034
Philaletha *Irenic.* II, 501
Philaletha *Timoth.* II, 225
Philalethes *Romanus* II, 938
Philalethes *Theotimus* I, 790
Philaretus *Theoph.* II, 99
Philippi *Dieteric.* II, 9
Philippi *Ernest. Christian.* II, 761
Philipps *Ienkin.* I, 740. 851
Philipps *Vibb.* II, 25 26
Philometor *Fusei.* I, 730
Philoponus *Ioann.* I, 605
Philotheus I, 643
Phoebadius I, 588
Photius I, 587. 619. 622. 63[...]
Piazza *Bened. At.* II 1006
Piccolomineus *Aeneas Syluius* I, [...]
Pichius *Petrus* I, 874
Pichlerus *Vitus* I, 350. 674
Pictetus *Benedict.* theolog. chri[...]

es: BALTHAS. KOEPKENII *dialogus de templo e; oder vom wachsthum der christen in gung:* FRIDERICI WERNERI *richtiger und vnber himmelsweg eines christen:* FRIDER. EBERH. *grosser ernst des thatigen christenthums: eigentalt eines wahren christen so wohl in; als nach der g: gewaltiges eindringen ins reich gottes: gemeinr schmach christi:* MARTINI HENSELII *abbil- wohnung gottes im menschen: hochzeit des lamihrer vorbereitung vnd vollziehung: kleine schrifwahren vnd falschen christenthum:* IO. GEORG. *vnerkannte sunden der welt: vnerkannte wohlthas: fallstricke der sunden:* IO. CHRIST. SCHAE- *weisung zur wahren hertzensreformation:* IO. IA- MBACHII *betrachtungen vber das leiden iesu christ die acht seligkeiten in der bergpredigt christi: vber ichte der auferstehung christi; der heilsguter in chri-* n scripta IO. QVIERSFELDII, IO. OLEARII, NI GEIERI, IOACHIMI IVSTI BREIT-, IO. ANASTASII FREYLINGSHAVSENII, . SIEGMVND. BOHNSTEDTII, ANTON. BOEHMII, GEORG. CONRAD. RIEGERI atque

Exstant quoque libri ascetici, a iureconsultis positi atque ab aliis magna cum vtilitate legendi, : AHASVERI FRITSCHII varia opuscula: *paicus, medicus, miles, scholaris, mercator, quaestor, enator, famulus, nobilis, minister, notarius, prinator, tutor, subditus peccans: vnchristliches chri-: nothwendige liebe gegen die feinde: hoheit vnd eit wahrer christen: der welt gecreuzigter christ: ihm selbst; sondern christo lebende christ*, ac plura . BRVNNEMANNI *meditationes sacrae ad ductum rum dominicalium:* ERASMI FRANCISCI *geistdkammer der bussfertigen, gottverlangenden vnd ieebten seelen: erinnerung der morgenrothe; oder s hahnengeschrey an die vertiefste hertzen im schatten r: die seel labenden ruhstunden: die brennende lemklugen: die letzte rechenschaft aller menschen:* I CREVTZBERGII *wahre seelenruhe in den wun-*

 den

Porta *Conrad.* II, 1163
ad Portum *Iacob.* I, 943
Portzigius *Zachar.* II, 822
Posnerus *Caspar* I, 98. 139
Posseuinus *Anton.* I, 19 350. II, 561. 563
Possinus *Petrus* II, 1088
Postellus *Guilielm.* I, 834. 986. 987
Pothuysen I, 526
Potterus *Francisc.* II, 222
Potterus *Ioann.* I, 810
Pouchenius *Andr.* I, 371
Pouelius *Gabriel* II, 220
Pougetus *Franc. Amatus* I, 503
Powel *Gabr.* I, 532
Prades *Iaimus* I, 205
Praetorius *Abdias* I, 66
Praetorius *Elias* vid. Hoburgius
Praetorius *Henric.* II, 747
Praetorius *Iacob.* I, 84
Praetorius *Matth.* II, 358
Praetorius *Paul. Gottfr.* II, 1148
Praetorius *Zachar.* II, 604
Prauothius *Bartholomaus* I, 535
de Praga *Mauritius* II, 121
Pragemannus *Ioann. Arnold.* II, 437
Praschius I, 82
Pregizerus *Ioann. Vlric.* II, 254. 255. 304. 657
de Premonteual II, 1156
Prestonus *Ioann.* I, 238
Preu *Georg. Mich.* I, 348. II, 304
Preussius *Ioann.* I, 299. 430. 921
Prideaux *Humphred.* I, 886. 895
Prideaux *Ioann.* lect. theolog. I, 282. syntagm. theolog. scholastic. I, 232. de eccles. I, 281. catech. I. 513. manuduct. ad theolog. polemic. I, 564. fascicul. controuersiar. II, 1041
Prierias *Siluester* I. 164. II, 122
Priorius *Philipp.* I, 787
Pritanius *Lamind.* I, 566
Pritius *Ioann. Georg.* de stat. relig. christ. in regno sinensi II. 992. christl. tugend- vnd sittenlehr. II, 1097. ausub. der christl. tug. vnd sittenlehr. II, 1097. diss. I, 739
Probus *Anton.* I, 861
Proclus *episcop.* I, 597
Proelaeus *Andr.* I, 925
Prokowicz *Theophanes* II, 571
Prosper *aquitanus* I, 596. 597. 598
Prudentius *Aurelius* contra Symmachum I, 576
Prucknerus *Andr.* II, 1130
Prutschenkius *Ioann. Georg.* I, 83
Prynne *William.* II, 38
Przipcouius *Sam.* I, 707
Puccius *Francisc.* I, 747
Puchesanus *Charisius* I, 356. II, 4
Pufendorfius *Ies.* I, 853
Pufendorfius *Samuel* de habitu: I, 844. geistl. monarch. des Rom II, 115. ius fecial. diuin
Pulleynus *Robert.* I, 27
Pungelerus *Abr.* II, 65
Pycroftus *Sam.* I, 733
Pythius *Ioann.* I, 787

Q.

Quenstedtius *Ioann. Andr.* system. I, 58. de natur. christ. I, 96. de baptismal I, 122. ethica II, 1164. dissertat. I, 70. 71. 7 93. 98. 101. 102. 106. 107. 111 119. 124. 131. 140. II, 197. 25
du Quesne *Henric.* I, 279
Quesnellius *Paschasius* la paix de l IX. II. 935. idea vniuersal. libe 965. nouum testamentum epist. ad Clement. XI. II, 966 et protestat. contre la cond ceter. II, 972
le Quien *Mich.* I, 620
de Quiros *Anton. Bern.* I, 174
Quistorpius *Ioann.* artic. formul. I, 368. pia desideria II, 117 992. II, 565. 566
Quistorpius *Ioann. Nicol.* aphor. I, 657. diss. I, 68. 88. 91. 93. 118. 119. 131. 894. II, 766

R.

Rabus *Iacob.* I, 375
Rachelius *Sam.* I. 729. II, 295
de Raco *Angel.* II, 529
Radbertus *Paschasius.* I. 626. 627
de Raesewitz *Christoph.* Freiheit der wahr. cath. kirch. I, 160 201. wiederaufricht. der ers kirche II. 136. bewegungsursa welche cet. II, 149
Ragula *Iojeph.* I. 184
Ragulinus *Ioann.* I, 191
Rainoldus *Ioann.* de sacr. scrip II, 289. 337. censur. libror. I, 666. II, 190. 197
Raithius *Balthas.* I, 862. 882. II
Raius *Ioann.* I, 237. 242. 285. I
Rambachius *Ioann. Iac.* erla grundleg. I, 42. dogm. theol betr. vber die autorit. chri vber den catech. Luth I. 471. terr. catechet I, 490 relig. irre socin. I, 931. einleit. in die zwisch. der euang. vnd roem c II, 171. praefat. ad Theodor. le

...TIANI KORTHOLTI *wohlgemeinter vorschlag, dem ...senen ærgerlichen leben in der euangelischen kirche zu* ...: IO. LVDOV. HARTMANNI *vrsachen der verkehrung ...tel zur verbesserung in geistlichen vnd weltlichen stan... die pia desideria in wurckliche praxin zu richten*: ... REISERI *grauamina non iniusta; oder rechtmæßige ...rden vber den zerrutteten zustand der euangelischen ...**:

...orum, qui inter *reformata* ecclesiæ doctores partem ...giæ moralis asceticam illustrarunt, numerus itidem ...s est. In illis præcipue Angli industriam suam pro... ac quos iuris publici fecerunt, libri ascetici existi...em sibi conciliarunt non mediocrem. Multi eorum ...am germanicam translati sunt, in quibus, præter alios, ...habent: RICHARDI BAXTERI *ewige ruhe der hei... stimme gottes an die sunder: ein heiliger; oder ein vieh: ...liche leben: anweisung zur seligkeit fur iunge vnd alte: ...cher von der wahren selbsterkanntnis: vom tode, als dem feind: eines glaub gen lezte arbeit auf dem todbette*: ...VEL. SONTHOMII *gulden kleinod der kinder gottes, der wahre weg zum christenthum*: IOSEPHI HALLI *...ismus; oder von der art vnd weise, wie man nach dem ex... enochs mit gott wandeln solle: geistreiche andachten bey ...tung vorfallender sachen: christliche landcharte vnd ...mpass, das ist, gœttliche sittliche betrachtungen vnd ge...n, worinn dem christlichen pilgrim gezeiget wird, wie er ... satan vnd allen feinden huten solle, daß er nicht des ...ports verfehle*: item: *der glaubigen seele irrdisches va... himlischer willkomm: himmel auf erden: besiegte tod...cht*, quibus adiungi possunt eiusdem: *biblische geschich... er betrachtung der biblischen historien des alten vnd testaments*: LVDOV. BAILII *praxis pietatis, das ist, der gottseligkeit*: DANIEL. DYCKII *nosce te ipsum, ...ose geheimnis des selbstbetrugs; oder betrachtung vnd ...kung der grosen betruglichkeit des menschlichen herzens: ...bre busse, als das furnemste stuck der gottseligkeit*: IE-

* de scriptis his legenda sunt in ZELTNERI *schediasmate de pio... desideriorum scriptoribus.*

Restelius *Carol. Christian.* I, 814
Reuchlinus *Christ.* I, 106. 108. 115. 119
Reuchlinus *Ioann.* I, 873
Reudenius *Ambros.* I, 95. 117. 121
Reueau *Georg.* II, 1030
Reuius *Iacob.* II, 46. 556. 1039
Reuschius *Erh.* I, 80
Reuschius *Ioann. Petr.* I, 49. 653
Reussingius *Beniam.* II, 815
Reussius *Ierem. Frideric.* I, 111
Reuterus *Christian.* I, 83
Reuterus *Sim. Henr.* I, 81
Reuterus *Quirin.* I, 521
Reynelus *Car.* I, 791. 796
Reynerus *Laur.* I, 198
Rhau *Balthas.* I, 481. 622
Rhay *Theodor.* II, 40
Rhegenius I, 931
Rhegius *Vrban.* erkl. der zwœlf artick. cat. I, 453. catechism. I, 458. form. caut. loquendi I, 5?7. script. aduers. anabaptist. II, 14. wied. den neuen irrsal. Carlstadt II, 420
Rhenferdius *Iacob.* I, 283. II, 1034. 1061
Rhetorfort *Samuel* I, 249. 256. II, 551
de Rhodes *Alexandrus* I, 503
de Rhodes *Georg.* I, 152
Rhodius *Aug. Anton.* II, 899. 900
Rhostius *Fr. Guilielm.* II, 917
Rhyzel *Andr. Olau.* I, 704
de Ribadeneira *Casp.* I, 177. 202
Ribera *Bernard.* II, 585
Ribouius *Georg. Henric.* I, 49. 73
Ricaurius *Paull.* II, 566
Ricchinus *Thom. Aug.* II, 938
Richardsonus *Ioann* I, 786
Richardsonus *Eduard.* II, 92
Richardus I, 313. 613. 897
Richeomus *Ludou.* II, 227
Richerius *Edmund.* I, 161. 168
Richterus *Gottfried.* II, 773
Richterus *Gregorius* II, 91. 93
Richterus *Ierem. Henric.* II, 794
Richterus *Ioann Gottfried.* I, 700
Richterus *Sam. Gottlieb.* I, 39
Ricoldus I, 613. 897
Ridemannus *Nicol.* I, 650
Ridderus *Francisc.* I, 523. 717
Riedelius *Ioann. Christoph.* I, 717
Ries *Francisc. Vinc.* I, 237. 254. 699. II, 9
de Ries *Ioann.* I, 435
Rimius *Henric.* II, 874. 876. 911
Ringeltaubius *Syluius Guilielm.* I, 333
Riperus *Albert.* II, 1141
Ringier *Ioann. Henric.* II, 455
Rittangelius *Ioann. Stephan.* I, 240. 860. 879. 882
Ritterus *Georg.* I, 335. 480
Ritterus *Raph.* I, 299. 915
Rittmeierus *Christ. Henric.* I, 135
Rittmeyerus *Christian.* I, 528
Rittmullerus *Balthas. Rudolph* II, 8[illegible]
Riuetus *Andreas* synops. purior. d[illegible] I, 220. decret. synod. contra R[illegible] I, 252. prælect. in cap. XX. e[illegible] 531. II. 1134. cathol. orthodox. II, 179. iesuit. vapul II, 179. [illegible] pro sanct. virg. Maria II, 17[illegible] in aduers. ad Cassandr. consid[illegible] 179. 353. mysteria patrum i[illegible] II, 284. exam. animaduers. Gr[illegible] 353. 355. synops. doctr. Amyr[illegible] 1629. von comœd. vnd sch[illegible] II, 1145
Riuetus *Guil.* I, 267
Riuiere *Ioann. Baptist.* II, 974
Riuinus *Andr.* I, 85
Riuinus *Tilemann. Andr.* II, 479
Rixnerus *Henric.* I, 312. II, 1098
Robinsonus *Christopher.* I, 800. 808
de Rocaberti *Ioann. Thomas* I, 178
des Roches *Francisc.* I, 810
de Rodon *Dauid* II, 839
Rodriquezus I, 506
Roeberus *Paull.* II, 292. 1174
Roederus *Christian. Frideric.* II, 249
Roellius *Dionysius Andreas* II, 1080
Roellius *Herm. Alexand.* I, 283. 524 II, 1058. 1059. 1060
Roemelingius *Christian. Anton.* II, 81
Roeslerus *Ioann.* I, 313
Roetingius *Mich.* II, 614
Rogers *Ioann.* I, 791
Rogerus *Abr.* I, 850
Rogerus *Dan.* I, 514
Rogerus *Ezech.* I, 514
Rogerus *Thomas* I, 309
Rogerus *William.* II, 34
de Rohan II, 972
de Rohr *Iul. Bern.* I, 73. 701
Roloffius *Ioann.* II, 33. 35
Rollius *Reinh. Henric.* I, 97. 340. 388
Romanus *Faustinus* I, 204
Roncaglia *Constantin.* I, 186
de la Roque *Matth.* II. 202
Roquesius *Petr.* II, 1113. 1170
Roscelinus I, 629
Roscius *Georg. Gottfr.* I, 340. 418
Rose *Ger.* II, 26
Roselius vid. Raselius
de Rosemond *Ioann. Baptist.* I. 780
Rosenbachius *Ioann. Georg.* II, 157
Roslerus *Ioann. Henric.* II, 778
Rosmerus *Paull* I, 195
Rossæus *Alexander* I, 728. 850
Rosserius *Francisc.* II, 581

... zu tag vnter den christen herrschet: treugemeinte ... der vnreinigkeit: IACOBI BERNARDI *tractat ... busse.* Addenda sunt scripta, quæ ex belgico ...nicum sermonem translata prodierunt: GVIL. ... *weg des lebens:* eiusdem *leben aus dem tode; oder ... selig zu werden:* HERMANNI WITSII *practica des ...; oder erklarung der furnemsten grunde der gott-*
... Fuerunt præterea inter reformatos, qui theolo...lis partem asceticam veluti systematica ratione pro..., VT GISBERTVS VOETIVS. Exstant eius: *τὰ ... siue exercitia pietatis, in vsum iuuentutis acade-...* quorum prolegomenis copiose differitur de exer...tatis eorumque doctrina, methodo, scriptoribus. ... VAN MASTRICHT scripsit: *hypotyposin theologiæ ...* quam a *morali* distinguit. *

...*tificiis* pauca addenda sunt. Ingens quidem co...riptorum, qui apud illos *ascetici* adpellantur; no...em hoc plerumque auctores præceptorum de vi...tica, vtpote quæ ad exercitia pietatis maxime com..., designant eosdemque a *spiritualibus;* siue *mysticis* ...int. ** Eorum, qui ascetica ita tradiderunt, vt ...tiori eiusque studiis inseruirent, exiguus nume-... Inter horum scripta locum tuentur: ROBERTI ...MINI opuscula de *arte moriendi: adscensus mentis per scalas creaturarum:* de *gemitu columbæ:* IO. ... *manuductio ad cælum:* DIDACI STELLAE *contem...tum mundi:* ALOYSII NOVARINI *deliciæ diuini ...* IO. EVSEBII NIEREMBERGII, LVDOVICI GRA...IS, IEREMIAE DREXELII scripta varia.

... commemoratio scriptorum *mysticorum*, loco hoc ...e instituenda, quoniam theologia mystica, vti

 vo-

...st eiusdem *theologiæ theoretico-practicæ* p. 1160.

... eiusmodi scriptorum exhibent: MABILLONIVS in *catalo-...orum melioris notæ*, eius *tractatui de studiis monasticis* ad-..., *num.* XVI. p. 633. DVPINIVS in *methodo studii theolog. ...stis. cap.* XXII. p. 201.

II, 208. 210. sedes apostol. I, 162. de eucharist. I, 189. de sufficient. I, 185. de imagin. adorat. I, 205
Sandeus *Felinus* II, 250
Sandhagenius *Casp. Herm.* II, 806
Sandius *Christ.* parad. de spir. sanct. I, 77. 956. nucl. hist. eccles. I, 955. epist. ad Gardiner. I, 955. script. sacr. trinit. reuelat. I, 955. interpret. parad. euangel. I, 956. confess. fidei II, 956. de origine anim. I, 956. biblioth. antitrin. I, 902. 906. 957
Sanfordus *Hugo* I, 263
de Santalia *Thyrsus Gonsalez* I, 899
Santesius *Ioann.* I 251
Saraula *Adrianus* I, 411
Sarcerius *Erasm.* loc. commun. I, 59. bek. der pred. in der graffch. Mansf. I, 403. catech. I, 458. ber. dass der papist. turni. grund ni. ht sey II, 171. precip. sacr. script. commun loc. ab August. tract. II, 340. pastoral. II, 1163
Sarcerius *Guil.* II, 606
Sarpius *Fra- Paolo* II, 1088
Sarsonus *Laurent.* II, 264
Sattlerus *Basil.* I, 384
Sauage *Henr.* II, 20
Sauanarola *Hieron.* I, 450. 614. 834.
Saubertus *Ioann.* mitrae. aug. confess. I, 331. synops et part. art. smalc. ld. I, 364. anti-Smalcius I, 940. wied. Hoburgs schr. II, 84. Cassander euangel. II, 351. 368. schutzschr. vor Arndten II, 925. zuchtbuchlein cet. II, 1172. discipl. eccles. II, 1174. diss I, 70. 101 II, 257
Saurinus *Elias* I, 823 II, 1145. 1149. 1150
Saurinus *Iacob.* I, 516. II, 1112
Scarga *Petr.* II, 574
Schabaelie *Io. Philipp.* II, 11. 12
Schadaeus *Elias* I, 866
Schadius *Io. Casp.* II, 766. 1172
Schaefferus *Io. Christ.* I, 108. II, 755. 759. 1173
Schaefferus *Io. Dan.* II, 815
Schaefferus *Melch.* I, 299 921
Schaefferus *Mich.* I, 50. 95
Schaefflerus *Mich.* I, 347.
Schafto *Ioann.* I, 729
Schallerus *Iacob.* II, 1073
Schallingius *Ludou.* I, 656
Schallingius *Martin.* I, 445
Schamelius *Io. Mart.* I, 483
Scharbau *Henric.* I, 570
Schardius *Simon* I, 173. II, 365
Scharfius *Gottfr. Balth.* I, 126 II, 1146
Scharffius *Ioann.* de causs. peccat. I, 87. excussio caluianismi II, 394. aduers. Calixt. II, 673. diss. I, 72. 112. 114. 119. 132. 134. 139. II, 689.
Scharnock *Stephan.* I, 249

Scharpius *Ioann.* I, 267. II, 2
Scharrockius *Robert.* I, 728. 7
Schatzgerus *Casp.* I, 182. 188
Scharentus *Nicol.* II, 369
Schatsburrius *Anton.* I, 984
Schefflerus *Ioann.* II, 143. 144
Schefflerus *Henr. Conr.* II, 779
Scheffmacherus *Io. Iacob.* II,
Schegkius *Iacob.* II, 403
Scheiblerus *Christ.* II, 173
Scheiblerus *Ioann.* II, 54
Schelguigius *Gottl.* 738
Schelhammerus *Ioann.* II, 78
Schellerus *Io. Gerh.* I, 347
Scheluigius *Sam.* de iustif. I, erkl der augsp. confess. I, ad aug. confess. I, 343. ma concord. I, 370. catechism. wigandiana II, 15. 781. confut. II, 37 pruf. des pa detect. verit. II, 333. syno II. 717 721 802. alia script nerum ac sic dict pietist. 727. 728. 739. contr. terra 796. 799 de sabbath. II, 9 conscienc. II, 1131. de poly diss. I, 91. 101. 108. 113. 1 141. 487. II, 334. 358. 790. 1
Schererus *Georg.* neue zeit. tinop I, 359 cath. glossa I, antw. cet. I, 360. catech. I, wieder den Mahom. I. 909. zu rom der antichr. sey II, terteyung ein. neu. luth. mo
Scherlocus *Paul.* I, 176
Sherlockius *Guil.* de diu. pro betracht. des todes I, 283. de i I, 284. de vit. aetern. I, 286. v de trin. I, 935. 972. de deita uator. testim. I, 935. contr p
Sherlockius *Richard.* I, 513. II,
Sherlockius *Thom.* I, 790. 795. I
Scherzerus *Io. Adam.* breu. systern. theol I, 61. papism II, 164. anti-Bellarmin. I, 6 colleg. antiso. in I, 928. strei Schefflern II, 144. de fid. im labyrinth II, 319. biblioth. p 395. colleg. anti-caluin. II, caluino-nestor II, 484. diss. I 99. 108. 109. 129. II, 164. 2
Scheuchzerus *Io. Iacob.* I, 23. 7
Scheurerus *Io. Conrad.* II, 843
Schewenius *William.* II 32
Schiarra *Ant. Thomas.* II, 1135
Schielerus *Georg.* I, 476
Schiesel *Aegid* II, 1003
Schierius *Nicol.* I, 259
Schillingius *Christian. Henr.* II, 9

agendi. Recentiori tempore GOTHOFR. ARNOLDVS operam posuit in theologiae mysticae studio: in ibus mysticis laudandis, excusandis ac defenden- in *der kirchen und ketzerhistorie*; tum in *dem leben ubigen* atque aliis scriptis: maxime in *historia et ene theologia mysticae; seu theosophia arcana et recen- emque veterum et nouorum mysticorum*, quae latine MDCCII. 8. germanice autem MDCCIII. 8. exiit. * Hoc historiae theologiae mysticae multam lucem ac singulari industria auctores eius, qui omni aeta- runt, vna cum illorum scriptis, percensuit; in autem de istis saepe de recta via declinauit, quum a; aut defendenda susceperit, quae nec laudari, nec possunt. Si quis scire velit, quae sit theologiae natura: quo modo pura differat ab impura: qua- mata ista complectatur: quid de ea sit statuendum, et varia scripta eaque diiudicet. Spectant huc: TINI ERNESTI LOESCHERI *edle andachtsfruchte, orinnen die theologia mystica orthodoxa in sechs thei- etragen wird, nebst einem vorbericht von der theolo- ica vnd zwey anhangen von dem nutzen der theologia wieder die pabstler vnd von den grantzen der andacht enthusiasmi*, Coburg. MDCCII. MDCCXI. MDCCXIX. 8. ** AE IOSEPHI *weg zur geheimen vereinigung mit ler kurtze lehrsatze der theologia mystica*, Berolin. II. 8. ** quem quum impugnasset IO. CHRIST. ADA- *lem biblischen wegweiser zur vereinigung mit gott*, . MDCCXIV. 8. * defendit se in *der erlauterung des t von der vereinigung mit gott*, Budiss. MDCCXV. 8. ** item:

lige nachrichten, 1702. p. 591. BERNARDI *nouuelles de la re- lu des lettres* MDCCVI. *april.* p. 462. LILIENTHALII *theol. th.* p. 268.

ldige nachrichten, 1701. p. 403. LILIENTHALII *theolog. bibl.* II. p. 521.

uldige nachrichten, 1714. p. 142.

). 491.

1715. p. 334.

erfahrung erlangte wissenschaft der vnsichtbaren vnd dinge, Francof. et Lipf. MDCCXV. 8. tribus volumi- ... que alia. * Recentiore aetate nemo forte tantum ... ad theologiam mysticam commendandam ac ... adam adhibuit, quantum PETRVS POIRETVS ... uit. Satis hoc comprobant aliorum scripta, quae ... opera ac studio lucem publicam adspexerunt. Inter ... am habent: 1) *theologia teutonica*, cuius duplicem ... ationem gallicam Poiretus fecit ac priorem edidit ... od. MDCLXXVI. 12. posteriorem vero sub titulo: *la ... reelle, vulgairement dite la theologie germanique*, ... MDCC. 12. cum variis accessionibus. Inter istas sunt: ... *mystica apologia*, contra PETRI IVRIEI *traité ... contenant le iugement d'vn protestant sur la theologie* ... composita: *epistola de auctoribus mysticis*: *theolo- ... ica idea*, quae etiam latine exstant: 2) ANTONIETTAE BOVRIGNONIAE *opera* gallice, Amst. MDCLXXXVI. 8. ... ac nouem voluminibus, quae supra recensui: 3) ... *ia christiana iuxta principia Iacobi Boehmii idea breuis*, ... XXVII. 4) *la theologie du coeur, ou recueil de quel- ... traités, qui contiennent les lumieres les plus diuines des ... simples et pures*, MDCXC. 12. duobus voluminibus, quae opuscula mystica comprehendit: 5) *la theologie de ... , ou la vie et les oeuures de sainte Caterine de Genes*, ... CI. 12. 6) *la theologie de la croix de iesus-christ; ou les ... et la vie de la B. Angele de Foligni*, MDCXCVI. 12. ... *chrétien reel, ou la vie du marquis de Renty et de la ven. Elisabet de l'enfant iesus*, MDCCI. 12. duobus volumi- ... 8) *le saint refugié, ou la vie et la mort édifiante de ... rus*, MDCCI. 12. 9) *le catechisme chrétien pour la vie ... uré par mr. Olier* MDCCIII. 12. 10) *l'école du pur amour ... dans la vie merueilleuse de la bonne Armelle*, MDCCIV. 12. duobus

ARNOLDI *historiam et descriptionem theolog. mysticae* p. 385. ... *huldige nachrichten*, 1715. p. 111. *samlung von alten vnd neuen ... leg. sachen*, 1731. p. 913. REIMMANNI *catalog. biblioth. theol.* ... II. WOOD in *Athen. oxon.* atque alios apud LILIENTHALIVM ... *der theol. biblioth. tom.* II. p. 288.

VIII. libri XII. de *amore dei*, qui prodierunt latine IDCXCVII. 8. ac germanice redditi ibidem 4. MAXI- I SANDAEI *theologia mystica seu contemplatio diuina* um, *a calumniis vindicata*, Mogunt. MDCXXVII. 4. at- VICTORIS GELENI *summa practica theologiae my-* lon. MDCXLVI. 4. HVGONIS DE PALMA liber de *via mystica*, Amstelodam. MDCXLVII. 12. qui linguam germanicam translatus atque inscriptus: *mystica, das ist, geheime gotteslehre vom dreysa- ge der seelen*, Amstelodam. siue potius Hal. L. 8. prodiit: CONSTANTINI DE BARBANSON *vera theologiae mysticae; siue amorii diuini occul-* , Colon. et Amstelodam. MDCXCVIII. 12. 10. *manuductio ad calum*, quae etiam inter scripta fertur: *principia et documenta vitae christianae:* *ndit ad deum:* MICHAELIS MOLINOSII *manu- rituals*: PETRI MATTHAEI PETRVCCI *epistolae* FRANCISCI MALAVALLI *pratique facile pour* *me a la contemplation*: FRANCISCI DE LA *analysis orationis mentalis:* eiusdem commentatio *tione christiana* ac *regulae spirituales:* GVIONIAE FENELONII *explication des maximes des saints interieure*, de quibus, iam memoratis, scriptis sserui, quum monimenta controuersiae de quietis- raui. Adiungi possunt: BENEDICTI CAN- *regula perfectionis de voluntate dei:* VINCENTII AE *theologia mystica:* THOMAE A IESV libri de *tione diuina:* eiusdem *diuinae orationis; siue a e, methodus, natura et gradus:* BERNIERII DE OVVIGNI *opuscula spiritualia* et *christianus interior*, aliaque.

)EX AVCTORVM,
SCRIPTA ADDVCVNTVR
:T RECENSENTVR.

MERVS MAIOR TOMVM;
OR VERO PAGINAM
INDICAT.

)54
·I, 27. 629. 450
) 860
829. 845. 934.
II, 189. 190. 211.
ifferrationes I, 78.
II, 261. 305
8. II, 10
.3
189. 208. 210
19
4
21
II, 18
. 798 896. 1179.
)7
.II, 752
159
). 641
r. farrag. thef.
bedenken vber
naræolog. fanatic.
II, 861. differta-
36 830
om·nunic. idiom.
. de vnion. duar.
5. fcript. polem.
260. Lampad II,
. 458 506. fcript.
:ationes I, 90. 102.
133. 145. 659. II,

A.

Afhackerius *Aegid.* II, 530
Agapius II, 571
Agnoftus *Irenaeus* II. 101
Agobardus I, 606 623. 637
Agreduna *Maria de iefu* ciuitas myftica II, 1020
Agricola *Chriftoph.* II, 141
Agricola *Francifc.* de lect. facr. fcript. I, 158. verb. dei fcript. et non fcript. I, 159. priuilegiis et dignis eccl ver. I, 160. de prim. Petr I, 164 zweyerl. geftalt im abendm. I, 191 de coniug. et coelib. I, 202. de cult. diu. I, 204. de reliqu. fan. t I, 204. procefs wied. die irthum, der wiedertæuff. II, 22
Agricola *Ioann.* I, 454. II, 625
Aguerra *Francifc* I, 710
Ahlwartus *Petrus* I, 43. 339. 704. 812
Alanus *Guilielm.* I. 85
Alardus *Guilielmi* I, 475
Albanus *Aegidius* II, 948
Albanus *Francifc.* II, 117
Alberti *Georg.* I, 665
Alberti *Valentin.* wiederleg. der auguftan. cet. I, 347. II, 165. aug. confefl. thet. ac polem. cer. I, 348. II, 165. exam. profeff fidei trident. I, 347 II, 165. 276. 325. intereff. relig. I, 656. alia fcript. polem. aduerf. pontif. II, 165. 325. 326 359. Spenerum II, 726. 760. 768 differtation I, 13. 86. 59. 119. 121. 389 446. II, 918 1053
Albertinus *Edmund* de euchariftia I, 278. II, 128. 228. 306 416
Albertus *Georg Guilielm.* II, 43
Albertus *magnus* I, 28. II, 1081
Alberus *Erafm* II, 429. 468
Albo *Iofeph* I, 302 558
Alciatus *Andr.* II, 254.
Alcuinus *Flaccus* I, 623. II, 1078
Aleander *Hieron.* II, 205

Trillerus *Caspar Ernest.* I, 922
Trillerus *Dan. Guilielm.* I, 696. 742
a Sancta Trinitate *Philipp.* I, 152. 195
Triumphus *August.* I, 164
Trocedorfius *Valent.* I, 461
Trombellus *Ioann. Chrysostom.* I, 204
Tromsdorfius *Ioann. Samuel* I, 41. 51
Troschelius *Phil. Iac.* I, 476
Trumannus *Ioseph.* II, 1070
de Try *Petr. Frideric.* II, 840
a Tschech *Ioann. Theodor.* II, 83. 84
Tscheerius *Nicol.* II, 93
Tschirnessus *Valent.* II, 99
Tuchtfeldus *Victor. Christoph.* II, 845. 846
Tullius *Thom.* I, 269. 308. II, 1070
Turnerus *Bryan.* I, 252
Turnerus *Io.* I, 615. 642 II, 1043. 1049. 1067
Turnerus *Robert.* I, 960
de Turrecremata *Ioann.* I, 615. 642
Turretinus *Francisc.* compend. theol. I 227. theolog. elencht. I, 661. necessar. secessio ab ecclef. roman. II, 187. diss. I, 269. 273. 935. II, 225. 362
Turretinus *Ioann. Alphons.* de relig. christ. I, 831. pyrrhonism. pontific. II, 187. 331. 374. nubes, testium cet II, 455. 522. script. irenic. II, 509. 510 515. 516. diss. I, 234. 815. 823. 831. 991. II, 455
Turretinus *Sam.* II, 7. 110
Turrianus *Alexand.* I, 164
Turrianus *Francisc.* I, 164. 184. 189. II, 187
Twellus *Leon.* I, 803
Twiskius *Petr. Ioann.* II, 9
Twissus *Guilielm.* I, 239. 271. II, 549. 558

V.

Vadianus *Ioach.* II, 72
Vaeckius *Alardus* I, 71. 134. 307. II, 292
du Val. *Andr.* II, 303
de Valentia *Florentinus* II, 98. 101
de Valentia *Gregorius* comment. in Thom. Aquin I, 150. de trinit I, 174. de numero sacram. I, 185. de baptism. I, 187. de real. praesent. christ. in euchar. I, 189. de transsubstant. I 190. de vsu euchar. cet. I, 191. de necess. confess. I, 197. de satisfactione I, 198. de indulgent. I, 198. de praedest. et reprobat. I, 201. contra sect. vbiquitar. sacramentar. I, 386. de rebus fidei controu. I, 672. anal. fidei cathol. I, 672
de Valentia *Iacob. Perez* I, 873
Valerius *magnus* I, 719. II, 288. 313
du Valius *Andr.* I, 164
Valkenier *Ioann.* II, 372
Valleus *Godofred.* I, 746
de Valuerde *Bartholom.* I, 203
Vaninus *Iul. Caesar.* amphitheatr. ac de naturae reginae arcanis I, 75[illegible]
Varenius *August.* breu. theol. I augustan. confess. I, 337. [illegible] elench. I, 862 882. anti-socin. I, 928. anti-papism. orthod[illegible] anti-caluinianism. orthodox. I I, 80. 97. 102. 112. 159. 738.
de Vargas *Alphons.* II, 280. 28[illegible]
Varilasius *Anton.* II, 332
Vasquez *Gabriel* I, 151. 717. II
le Vasseur *Michael* de method. e[illegible] religion. I, 565. II, 187. de[illegible] cathol. I, 674. II, 136. de ve[illegible] I, 727. 835
Vauassor *Francisc.* II, 954
Veccus *Ioann.* I, 631. 633
Vechnerus *Georg.* I, 879
Vedelius *Nicol.* rationale theol[illegible] 23. II, 311. 312. 315. arcan[illegible] nism. I, 428. II, 534. 547. veter. ecclef. I, 564 II, 117 synagogae I, 871. de cathedr[illegible] 216. de magistratu II, 555
de Vega *Andr.* I, 184. 408
de Vega *Christ.* I, 207
de Vega *Emanuel* I, 189. 205
Vehe *Mich.* II, 240
Veielius *Elias* vnterricht aus Lu[illegible] I, 32. schriftm. anweis. zum catechism. Luther. I, 468. [illegible] anabapt. II, 15. de Augustin. II, 340. de termino grat. II, 79[illegible] catholic. dubitant. II, 1002. 223. 342. 564. 576. 797
Veissierius *Martin.* I, 738. 851
Velle *Ioann. Baptist.* II, 990
Velthemius *Valentin.* theol. nemo[illegible] theol. acroamat. I, 62. disp. [illegible] trouers. I, 656. contra indiffe[illegible] I, 988. contra Wendelinu[illegible] diss. I, 11. 14. 77. 104. 112. II
Velthuysius *Lambert.* de grat et [illegible] I, 256. 271. contra Spinoza ac Crellium I, 942. diss. I, 2[illegible]
Venator *Ioann. Ludou. Christoph.*
Veneerus *Ioann.* I, 417
Venema *Hermann.* I, 260
Venzkyus *Georg.* I, 83 138. 80
Verauus *Caietan. Felix* I, 674
Verbrugge *Othon.* I, 248
Verburgius *Isaac.* I, 229
Verdu *Blasius* I, 174. 176
Verduinus *Abrah.* I, 549
Verinus *Pacific.* II, 501
Verinus *Simplicius* II, 229
a Veritate *Theophil.* II, 906
Vermehrius *Paul.* I, 478
Vernetus *Iacob.* I, 833

77. 583. 974
5
o
:60
76. II, 295. 951
55

II, 581
I, 604. 620. 629.

I, 604. 631
ptist. II, 151

enric. II, 87
nan. I, 209. 1004
1157
lleg. antithet. I, 652.
73 script. in caussa
4. 755. de natur. et
rtationes I. 13. 77.
82 838. II, 149 749.
I, 155. 325. II, 1121
I, 556
II. 12
II, 279
II, 627 629
Thomas.
II, 219
978
rent. I, 131

scriptum pro poly-
4
203. II, 580. 581. 582.
nel II, 800
36. II, 237
II, 285
ad II, 381
4. 277

635

n de prædestinatione
era theolog. II, 536.
91
torit. Petr. et Paull.
la frequ. commun.
52. 943 alia script.
4. 135. 153. 233. 293.
93. 994 995. 1017.
de la morale de iesus

II, 80. 921. 1172. 1178.
. 882
, 208
I, 104

1177. II, 1083

Arnoldus *Gottfr.* II, 5. 927. 928. 929. 1159. 1165 1179
Arnoldus *Ioann.* I, 421
Arnoldus *Nicol.* relig. socin. I, 545. atheism. socin. I, 946. wied. die queck. II, 36. Maccou. rediu. II, 387. refutat. Eckard. II, 392
de Arriaga *Roderic.* I, 152
Arriuabenus *Andr.* I, 890
Artopæus *Io. Christoph.* I, 136
Asgill I, 798
Ashwellus *Georg.* I, 305. 934. II, 191
Aslacus *Conrad.* II. 198
Aspaftis *Ioann. Francisc.* I, 371
Assermet *Francisc. Maria* I, 155
d' Assigny *Marinus* II, 21
ab Assonleuilla *Guilielm.* I, 709
Athanasius I, 311. 573. 581. 586. 590. 591.
Athenagoras I, 572
Atkinsonus *Beniam. Andr.* I, 794 802. 808
Atkinsonus *Christ.* II. 33
Atterfolus *Guilielm.* I, 284
Augerius *Edmund.* I, 495
Augustinus *Aurel.* enchirid. ad Laurent. I, 26. II. 1076. de symbol. I, 306. de ciuit. dei I, 575. de fid. et operib. II. 1076. de agone christian. II, 1076. de continentia II, 1076. de opere monachor. II. 1076. de patientia II, 1076. de moribus ecclesiæ catholic. et manichæor. II, 1076. soliloquia II, 1077. de coniug. adulterin. II, 1077. de mendacio II, 1077. contra mendacium II, 1077. script. polem. I, 579. 583. 585. 587. 588. 591. 593
de Auila *Augustin. Bernal.* I, 186
de Auila *Francisc.* I, 181
de Auila *Ioann. Roa* I, 179. 209
Auitus Alcimus Ecdicius I, 590
Aufernis *Ioann. Abard.* II, 735. 736
Austro Syluius *Petr. Iacob.* II, 25
Aurumnus *Georg.* I. 404 II, 457
de Ayala *Martin. Perezius* I, 159
Aymonius *Ioann.* II, 188
Ayscough *Philipp.* I, 795
Azorius *Ioann.* II, 1114

B.

Bachertus *Io. Ludou.* I, 250
Bacmeisterus *Luc.* I, 78. 129. 479 II, 272 369
Badenius *Gottfr. Christian.* I, 476
Bælius *Petrus,* I, 819 II, 377
Bærensprungius *Siegismund.* I, 130 950. II, 768 825
Bagotius *Ioann.* I. 194
Bagshawus *Edward.* I, 933

nacul. II, 197. 266. de episcop. et metropolitanor. origine II. 1040
: Vlingen *Bartholomaeus* II, 22
: Vuiano *Andreas Perusinus* II, 1003
: Vuffon *Marc.* II, 216
ytenbogardus *Ioann.* prodrom. I, 427. catech. armin. I, 534. de offic. et auctor. magistrat. in reb. ecclesiastic. II, 555. defens. decret. ordin. Holland. II, 555

W.

Vachsmannus *Ioann. Frider.* I, 100
Vachterus *Ioann. Georg.* I, 724
Vackius *Guilielm.* I, 513. II, 327. 374
Vade *Georg.* I, 795
Vaderlandus *Dan.* I, 801
Vadingus *Lucas* II, 1001
Vadingus *Petr.* I, 183
Vaechtlerus *Christfr.* II, 370
Vaechtlerus *Iacob.* II, 768. 773. II, 807
Vaerma *Henric.* I, 549
Vagenseilius *Ioann. Christoph.* catech. pro conuert. iud. I, 560. tela ignea satan. I, 859. script. aduers. iud. I, 865
Vagnerus *Bernard.* I, 114. 141. 144
Vagnerus *Frideric.* goettl. geheimn. I, 67. erkl. des catech. Luther. I, 467. warh. vnd goettlichk. der heil. schr. I, 806. Democrit. autocatacrit. II, 865. wiederleg des ganz. lehrbegr. Democrit. II, 866. versuch. einer vntersuch. von der freyheit des will. II. 932
Vagnerus *Georg. Thom.* I, 804
Vagnerus *Gothofr.* I, 577
Vagnerus *Henric. Christ.* I, 467
Vagnerus *Maurit. Guil.* II, 782
Vagnerus *Tobias* exeg. catech brentian. I, 460. exam. atheism. I, 741. turckenbuchl. I, 900. propemptic. theol. de script. Iac. Boehm. II, 94. aduers. Bezold. II, 142. inquisitio theologic. in acta henotic. II, 495. diss. I, 80. 95. 112. 128. 131
Vagtaff *Ioann.* I, 247
Vahlius *Matth. Iacob.* I, 125
Vahrendorfius *Dan. Otto* I, 83
Vahrliebius *Christ.* I, 977
Vahrmundus *Frideric.* I, 751
Vahrmundus *Theophil.* II, 568
Vaiblingerus *Ioann. Georg.* II, 891
Walaeus *Antonius* loc. commun. theolog. I, 220. synops. pur. theolog. I, 220. script. contra arminian. II, 546. 547. de iur. magistr. in eccles. II. 555. compend. ethices II, 1104
Walchius *Christian. Guilielm. Francisc.* geschichte der glaubenslehr. I, 67. de obedientia christ. actiua I, 105. histor. adoptianor. I, 623. geschicht. de luther relig. I, 844. II, 34[illegible] theolog. moral. II, 1101
Walchius *Ioann Georg.* einleit. in wissensch. I, 9. dogm. gottes vom glaub. der kind. im m[illegible] 110. christl. concordienb. I, introd. in libr. symbol I, [illegible] histor. catech. I, 472. polem[illegible] gel. I, 656. religionsstreitigk[illegible] bedenck. von der beschaff[illegible] herrnhuth. secte II, 900. [illegible] christl. moral. II, 1101. diss. I, 1[illegible] 231. 240. 305. 389. 445. 719
Weidnerus *Wolfgang.* II, 621. [illegible]
Waldschmidius *Ioann. Iacob.* I, [illegible]
de Walenburch *Adrian.* et *Petru[illegible]* ditionib. I, 159. de vnit. e[illegible] eccles. I, 159. II, 132. 348. d[illegible] et purgat. I, 203. de artic. [illegible] cessar. II, 132. discuss. cont[illegible] tion protestant. II, 132. [illegible] probat. fidei per test. II, 132. augustinian. II, 316
Walius *Guil.* I, 963
Walkerus *Wilhelm* II, 21
Wallichius *Ioann. Vlric.* I, 893
Walliserus *Frideric.* I, 388
Wallisius *Ioann.* I, 953
Wallius *Guilielm.* I, 275
Walpurgerus *Christ.* II, 372
Walpurgerus *Ioann. Gottl.* I, 697
Waltherus *Frideric. Andr.* II, 11[illegible]
Waltherus *Ioann. Andreas* II, 15[illegible]
Waltherus *Henric. Andr.* I, 471
Waltherus *Mich.* erkl. des catec[illegible] demonstr. quod relig. luth. I, 844. diss. I, 71 82. 97 98. [illegible] 131. 311. 446
Waltherus *Sam.* I, 124
Wallus *Guilielm.* II, 20
Wandalinus *Ioann.* expos. theol[illegible] vnrichtigk. der caluin. lehre diss. I, 67. 137
Wangnereckius *Hermann.* II, 14[illegible]
Warburtonus *Guilielm.* I, 809
Wardus *Sam.* I, 253. 267 II, 54[illegible]
Warmundus *Christian.* II, 468
Warnerus *Leuin.* I. 251. 893
Warrenus *Erasm.* I. 244 960
Wasmuthus *Matthias* I, 883. 89[illegible]
Waterlandus *Daniel* doctrina de [illegible] 239. de eucharist. I, 279 de sy[illegible] I, 312. scripta pro trinitate co[illegible] kium I, 967. 968 969
Wattus *Isaac.* I, 262. 515. II, 11[illegible]
van der Wayen *Ioann.* I, 224. 24[illegible] 879. II, 1053. 1058

I. 480.
15.
nsh. der geister I,
i heil. geistI, 254.
S. stimm. gott. zur
ch. I, 281 todt, der
e die iudic. I, 284.
. i, 286. catech. I,
532. reason of the
contr. naturalist I.
sm. II, 20. aduers.
heolog. pacific. II,
rouersiar. II, 1069.
sittenlehre II, 1106.
ft II, 1147. pflicht.
nds II, 1170. alia
75

72. II, 389
d. stud. theol. I, 7.
ib I, 304. colleg.
von der messe II.
leichh. fest II, 243.
253. anti Wan-
ipt. irenic. II, 494.
ies I, 99 117. 129.
345. 535.
I. scholast. I, 151.
I, 158 eccl christ.
I. I, 165 commun.
e inuoc. sanctor. I,
controuers I, 670.
n Brit nn. II, 214.
arris II, 214. refu-

)I.
II, 899.
de ministr. eccl.
it. catech. Dieter.
em. I, 651. adnot.
moral. II, 1092.
1131. dissertat. I,
101 112 113.
341. II. 449. 479
3.

I, 738.
n. I, 130. II, 753.
128.
352. 932. II. 388.
tophor. castigat. II,
s allerunterth ad-
aduers. Masium II,
I.

Beconus *Thom.* I, 232. II, 239.
Beda I, 620. II, 1078.
Bedaeus *Ioann.* II, 211.
Behmius *Ernest. Leopold. Frider.* II, 458 1028.
Behmius *Ioann.* var. script. aduers. Rathmann. II, 663. dissertationes I, 72. 73. 97. 134.
Behmius *Mich.* II, 697.
Beierus *Adrian.* I, 131.
Bekkerus *Balthas.* I, 525 bezauberte welt I, 1051. alia eius scripta 1056.
Belhauer *Thomas.* I, 874.
Belinus *Ioann.* I, 835.
Bellarinus *Ioann.* I, 185.
Bellarminus *Robert.* de potest. pontif. I, 163. II, 211. 212. respons. ad apol. Iacob. I. 163. II, 213. de indulgent. et iubil. I, 198. expos. symb. apostol. I, 310. de libr. concord. I, 386. catechism. I, 502. controu. christ. fidei I, 663. II, 171. 211. de purgator. II, 153 de adorat. crucis II, 265. de adscens. ment. in deum I. 691. refutatur II, 302. de laicis II, 555. script. ascetic. II, 1177.
Benecke *Ioann. Albert* II, 502.
Benedictus *abb. aniunens.* I. 623.
Benedictus *Renatus* I, 497. II, 309.
Benemannus *Ioann. Christian.* I, 701.
Benetus *Cyprian.* I, 873.
Bengelius *I. Alb.* II, 895.
Benicke *Ioach. Christoph.* II, 305.
Bennerus *Ioann. Hermann.* I, 141. 551. 803. 910. II. 892. 893 894. 904. 906.
Benius *Paul.* I, 853.
Bennetus *Thomas* I, 22. 417. 966. II, 39. 1045. 1047.
Benningtonus *Isaac.* II, 31.
Benoist *Elias* I, 735. 740.
Bensonus *Georg.* I, 811.
Benthemius *Henric. Ludolf.* II, 501.
Bentleius *Richard* I, 238. 709. 733
Benzelius *Ericus* I, 81.
Berckelmannus *Theodor.* I, 7.
Berengarius *Bertram.* I, 627.
Bergerus *Paul.* II. 484.
Bergius *Conrad.* II, 361. 492.
Bergius *Ioann.* I, 278. II. 442.
Bergius *Nicol.* II, 565.
Bergmannus *Wenceslaus* II, 1148.
Berigardus *Claudius* I, 683.
Berkendalius *Ioann.* II, 35. 54. 58.
Bernal *Augustin.* I, 184.
Bernardinus I. 606.
Bernardus *claraualtens.* I, 620. 629. 645. II, 1079.

Edwardum II, 1064. Dodwell
1067. ethices compend. II, 1108
Whitekennetus II. 1046
Whitefieldus *Georg.* II, 911
Whitehead *Georg.* II. 33. 39
Wicelius *Georg.* I, 492. II, 349
von Wichmanshausen *Rudolph. Frid*
1150
Wiclefus *Ioann.* II, 1087
Wideburgius *Christ. Tob.* dissertat.
12. 90. 143. 389. II, 7
Wideburgius *Henric.* theolog. posit.
aduers. fanatic. II, 7. system. the
ral. II, 1099. diss. I, 96. II, 7. 25
Wideburgius *Ioann. Bernard.* I, 79
de Widde *Petrus* I, 934
Widderus *Ioann. Philipp.* I, 526
Widdringtonus *Rogerus* II, 214. 2
Widmanstadius *Ioann. Albert.* I, 89
Widmarus *Abdias* I, 871
Wieckus *Iacob.* I, 938
van Wiedebach *Ioann. Dieteric.* II, 7
Wiedemannus *Mich.* I, 468
Wiedenfeldius *Adamus* II, 133
Wieglebius *Ioann. Henric.* I, 478
Wieglebius *Io. Hieronym.* II, 1143
Wiernowsky *Constantin.* II, 1155
Wigandus *Ioann.* corp. doctr. I, 59.
munic. idiom. I, 98. de iustific. I
de clau. lig. I. 130. histor. de a
confess. I, 329. hauptart. der christl.
I, 461. warn. vor Canis. catech. I,
commonefact ex Sidon. catech. I,
de neutralib. I, 570. 988. de am
I, 570. nebul. arian. I, 946. ad
anabaptist. II, 15. de schwenckfe
nism. II, 72. sacramentarism. II,
alia script. polem. aduers. pontifi
156. 217. reformat. II, 411. cry
caluinist. II, 592. synergist. II,
Flacium II, 599. 600. Stancar. II,
Maior. II, 622. antinom. II, 626.
terim II, 633
Wilckius *Christoph.* I, 52
Wilckius *Ioann.* I 85. 115. 127
Wildersin *Bernard.* II, 308
Wildersohn *Bernard.* II, 308
Wildius *Adam.* II, 96
Wilkius *Ioann* I, 249
Wilkinsonus *Henric.* I, 255
Willichius *Christian. Frideric.* I, 80. 4
Willemerus I, 78
Willenbergius *Sam. Frideric.* I, 738. II, 1
Willetus *Andr.* de grat. gen. hum. col
I. 253. de extremo iudicio I, 2
disput. theolog. I, 667. II, 191. syno
papismi II, 191. 267
Williams *Daniel* II, 1069

briſtoph.Georg. I, 858
748.
phor. diſſertationes

ack. vber Stiefels
apologie, betreff.
les menſch. II, 76.
II, 81. theoſophia
ripta II, 81.
, 106.
deric. inſtit. theol.
ſſertationes, I, 77.
16.
783. de termino ſa-
atorio.
836.
Hieron. I, 775
I, 589
599
nric. I, 473. II, 903.

. 701
gismund. II, 1132.

euchar. I, 190. II,
ſub vtraqu. I, 191
neceſſ. I, 196. hiſt.
I, 197. II, 245.

II. 964.
n. II, 774
, 250

o
ripta aſcetica II,

183. 185. 199. II,

5

I, 710

3.
5

aria II, 958.
I. 433 440
ch. I, 43.
I, 106

105

348

75. 176. 177

. I, 358

Boſius *Godofr. Chriſtian.* I, 119. II, 1149.
de Boilu *Iacob.* I, 182.
Boſſuetus *Iacob Benignus* conference cet. I, 161. II, 132 defenſ. declarat. cet. I, 172. II, 133. traité de la commun. I, 191. II, 133. 242. de vtraqu. ſpec. I, 279. refut. du catech. de Ferr. I, 511. II, 133. explicat. de la meſſe II, 152 l'adorat. de la croix II, 154. expoſ. de la doctr de l'egliſ. cathol. II, 323. 324. 349. hiſtor. variat. eccleſiar proteſtant. II, 379. alia ſcript. polem. II, 132. 133. 329. 330, 331. 967. 1007. 1013. 1014. 1015.
Bote *Iulius* I, 800.
Bothius *Henric. Ioachim.* II, 874.
Botſaccus *Barthold.* I, 88 473. II, 1093.
Botſaccus *Ioan.* breu. theol I, 43 gymnaſ. chriſtolog I. 99. II, 413. furb. der heilſ. wort. I, 469. var. ſcript. polem. I, 355. 356. 925. 941 944. 992. II, 15. 174 199. 313. medulla theolog. moral. II, 1093.
Botterweckius *Ioann. Frideric.* II, 37.
Boucat *Anton.* I, 155
de Bouck *Engelb. Franc.* I, 526
Bouerius *Zachar.* I, 165
Bougot *Stephan.* II, 1017.
Bouhurſius *Dominic.* II, 1018
Bouillus *Carol.* I, 881.
Boulainuilliers I, 895
Boullierius *Renaud.* I, 285
de Bouma *Gellius* I, 525
de Bourgeuille *Carol.* I, 710
Bourignonia *Antonietta* II, 40. 56. 57. 59. 1181
Bournius *Beniam.* II, 48
Bourroughus *Eduard.* II, 30
Bowles *Oliu* II, 1170
Boyerus *Carol.* I, 439.
Boyle *Robert.* I, 283. 692
Boyle *Rogerus* I, 232
Boyſius *Ioan.* I, 532
Bozius *Thom.* I, 160. 163
a Bracht *Tilemann* II, 10 28
Brackerus *Henric.* I, 992
Bradfordus *Ioann.* I, 266
Bradley *Ioann.* I, 785.
Bradſchaw *Guilelm.* I, 267.
Bradwardinus *Thomas* I, 620
Brais *Stephan.* I, 274
Brakelius *Guiliem.* II, 54
Bramhallus *Ioann.* I, 728
Brandis *Caſp.* II, 533. 381
Brandius *Henric.* I, 522
Braunbonius *Frideric.* I, 671
Braunius *Ioann.* I, 224. II, 1035. 1037
Brayus *Thom.* II, 118

ie cœn. domin. I, 277.
r. de an bapt. II, 17.
ortho iox. fidei doctr.
vet. circa natur. cet.
verbor. domin. II, 400.
um II, 401. apologetic.

90
if. fidei nicæn. I, 311.
Zwicker. I, 947. 971.
Clerkium I, 971. con-
p. I, 971. harmonia
II, 1070. apolog. pro
?.
532
brist. I, 828.
I, 89.
Henric. II, 58.
Iacob. I, 103.
174.
r. de facram. I, 186. de
187. de iuftific. I, 185.
de prædeftinat. I, 202.
674. centur. felect.
t tres II, 1135.
rider. theolog. thet. I,
er fittenlehr. II, 1102.

r, Christian. vom bus-
rogr. et differt. I, 742.
I.
Gibbon. I, 152. II, 357.
er I, 19
671. II, 214
: de ftud. theol. I, 21.
ol 223. de prouidentia,
catione I, 267. hoogfte
. I, 732
de prædeft. et grat. I,
of vnde quadrag. artic.
, 513. Roftæ comitis
4. critiqu. de l'hiftoir.
I, 331. remarqu. fur les
era II, 1006
eor. tellur. I, 244. ar-
244. de ftat. mort. I,
dalium I, 803. contra
18
I, 532
5. 983.
, 1102
I, 43 II, 671.
mann. II, 1119
340
Eberh. I, 80
Andr. I, 43
, 893
d. I, 167

Buttftettius *Ioann. Andr.* glaub. der vnget. chrift kind. I, 109. gœttl. geheimn. I, 67. gedanck. vber die natur gottes I 72. freyheit des menfchl. will. in der bekehr. I, 116. geheimn. der heil dreyeinig. I, 74. ausg. des heil. geift. I, 76. fchœpf. der welt I, 78. vorfeh. gott. I, 81. vrfpr. des bœf. I, 87 vnempfindl. des glaub. I, 108. abhandl. von der gnadenw. I, 134.
Buxtorfius *Ioann.* I, 178
Byfieldus *Richard.* I, 309
Bynæus *Anton.* I, 261
Bzouius *Abr.* I, 163

C.

Cabafila *Nicol.* I, 640. II, 570
de Cabrera *Petrus* I. 186
Cæfalpinus *Andr.* I, 677
Caietanus *Petr. Victor.* II, 227
Calamy *Edmund.* I. 236. 841. II. 106
Calderon *Andreas de Bonilla* I, 189
Caleca *Manuel* I, 451. 634. 643
Calixtus *Frider. Vlric.* de var. hom. ftat. I, 83. de hæref. I, 568. fcript. fyncretift. II, 680. 681. 682. 683. 684. 685 686. 687. irenic. II, 498. 501. 502. de chiliafmo II, 807 Mariæ virgin. immaculat. conception. hiftor. II, 1002. differtationes I, 91. 97. 133. 139. 308. 737. 894. II. 7. 247 257. 836.
Calixtus *Georg.* adpar. theol. I, 7. epitom. theolog. I, 43. II, 671. de pact. dei cum homin. I, 83. II, 678. de peccat I, 86. immort. anim. I, 137 141. fuprem. iudic. I, 139. præcip. chrift. relig. cap. I, 145. II 670. adnot. in confeff. reform. Thorun. cet. I, 424. iudic. de controu. theolog. I, 562. de pontif. rom. II, 204. de infallib. rom. pontif. II, 217. de miffæ facrificio II, 237. de commun. fub vna II, 241. fub vtraque fpecie II, 353 de coniug. clericor. II, 255. confider. doctr. pontif. cet II, 272. digreff. de art. nou. II, 310. 311. 315. 1090. fcript. irenic. II, 498. 499. II, 670. 675 678 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686 687. 688. 689 epitom. theologiæ moral. II. 1090. differtation. I, 71. 74. 81. 87. 95. 105. 112. 124 125. 134. 192. 834. II, 205. 208. 235. 237. 241. 257. 262. 353. 449. 670. 673. 675. 688. 689. 690. 694.
Calixtus *Georg. Christoph.* II, 683
Callenbergius *Ioann. Henric.* I, 991
Calouius *Abraham.* ifag. I, 6. 68. th. pofit. I, 44. apodix. artic. fid. I, 44. 148. fy-

eius statu exinanitionis generatim ac speciatim de diuersis illius gradibus I, 100. de statu exaltationis diuersisque eius gradibus I, 102. de officio christi generatim I, 104. speciatim de officio christi sacerdotali, I, 104. prophetico I, 106. regio *ibidem*: II) *pontificiorum* de incarnatione christi I, 183. III) *reformatorum* de christi persona et naturis I, 259. eius diuinitate, I, 260. incarnatione et natura humana, *ibidem*, speciatim de eius anima I, 261. duplici statu, I, 262. triplici officio I, 265. IV) *socinianorum* de diuinitate christi I, 295. controuersiæ cum reformatis de christo II, 399. cum Stancaro de quæstione: num christus sit mediator secundum humanam tantum naturam II, 616. de exinanitione eius tubingensium ac giessensium II, 654. de formula: ego sum christus II, 763. de eius duplici humanitate cum Petersenio II, 832

...auis soluens et ligans, scripta lutheranorum I, 130

...cceiana controuersiæ, earum historia II, 1033. capita, de interpretatione scripturæ sacræ II, 1034. de fœderibus diuinis II, 1036. de iustificatione veteris testamenti II, 1037. de sabbatho II, 1038. de philosophia cartesiana II, 1039

...libatus clericorum, scriptores pontificii de isto I, 202. ii, qui illum impugnarunt II, 254

...na sacra, scripta *lutheranorum* de illa I, 123. de priuato illius vsu I, 125. II, 918. *pontificiorum* generatim I, 188. II, 152. speciatim de adoratione et expositione eucharistiæ I, 190. *reformatorum* dogmatica I, 275. polemica II, 419. 439. *socinianorum* I, 295. I, 298. ...rrores de cœna hac profligati pontificiorum II, 226. reformatorum II, 443. ...ontrouersiæ cum reformatis de sacra ...œna historia II, 414. controuersiæ ...ingulares de eodem sacramento cum ...eformatis II, 428. num græci ac la...ini de isto consentiant II, 577. de pa...e eius controuersia græcorum ac la...inorum I, 639

...gia pietatis, controuersiæ de illis II, 75

...mmunicatio idiomatum, scripta lutheranorum I, 98

...munio frequens, scriptores pontificii 192

...munio priuata, num sine necessitate sit permittenda II, 918

Communio sub vna specie, script... tificii I, 192

Comparatiua theologia II, 65

Concilia, errores pontificiorum refutantur II, 266

Concordia rationis et fidei I, 816

Concordia liber ecclesiæ luthera... editiones I, 319

Concubinatus, controuersia Th... eq II, 1156

Confessio priuata, scripta luthera... 131. pontificiorum de confes... riculari I, 197. controuersia ... ritate confessionis priuatæ II, 7... fieri illa debeat a fidelibus II

Confessiones lutheranorum, sueuic... tembergica I, 401. pomeranic... mansfeldensis *ibidem*: ruthen... antuerpiensis, *ibidem*: refor... belgica I, 411. heluetica I, 41... canæ I, 416. gallicæ I, 420. ... I, 421. marchicæ I, 423. ... I, 425. collectiones harum ... num I, 425. arminianorum I, ... socinianorum I, 429. græcorum ... anabaptistarum I, 434. schw... dianorum I, 437. waldensium ... trum bohemorum I. 438

Confirmationis sacramentum, sc... pontificii I, 193. auctores, q... confutarunt II, 244

Confucii cultus apud Chinenses, ... uersia de eo iesuitarum ac do... norum II, 991

Coniugium, scripta lutheranorum I, 132

Conscientia, scripta de illa II, 113... eius casus: vide *casus conscientiæ*.

Consilia theologica, collectiones i... II, 1136

Consummatio seculi, scripta luthera... I, 141. reformatorum I, 284

Contradictoria, num credi possint I,

Contritio et attritio, scriptores po... I, 195

Contritio, num etiam ex euangeli... tur II, 749

Conuersio, scripta lutheranorum de... 115. reformatorum I, 266. nu... tium eius in intellectu; an vol... fiat II, 752

Conuertens gratia, qualis sit illius ... operandi II, 1064

Cor testis existentiæ dei I, 698

Corpora cælestia testes existentiæ 703

Corpora doctrinæ, philippicum I, 390

dit. vet. eccl. I, 159.
infant. I, 186. 187. II,
iis baptismal. I, 187.
ne baptism. morient.
de facr. commun. I.
lloqu. cum anabapt.
anabaptift. fect. II,
. tempor. controuerf.
le artic. relig. II, 350.
icio pii viri II, 351.

98. II, 1077
II, 1003
I, 662
nand. I, 186. II, 1117
, 356
de incarnatione chri-
iasm. II, 4. II, 780
de pecc. orig. I, 179
I, 182. de iuftific. I,
. I, 201. de purgat. I,
anct. I, 203. de glor.
6. de immacul. con-
. aduerf. Luther. II,

29. 36
an. fpicil. theol. chrift.
ibioth. fcriptor. re-

Baptift. II, 582
1170
570. 1079
294
866
tam. controu. luther.
162. differtationes I,
7. 242. 273
I, 867
162
183
5
idon. I, 178
90
530
I, 798
orp. theoleg. I, 220.
I, 178. de papa roman.

II, 296. 952
, 420
I, 789. 869
789. 796. 809
I, 975
I, 808
48
66
. I, 711
711. II, 208

Chasdai I, 301. 558
de Chautelau Claudius II, 1088
Chauuinus *Petr.* I, 758. 788
Cheironus *Ifaac* II, 292
Chemnitius *Chriftian.* prælect. in Hutt. et Cund. I, 37. de nat. facram. I, 120. colleg. fup. form. concord. 369. ftreitfchr. wied. Schefflern II, 144. Eccarden II, 490. Maiorn II, 622. paftorale II, 1164. differtationes I, 80. 95. 102. II, 449. 479.
Chemnitius *Martin.* de facr. cœn. I. 123. II, 415. de duab. in chrift. natur. I, 96. II, 405. 406. loc. theolog. I, 53. 96. II, 405. 445. hauptft. der chriftlichen lehr. I, 54. imag. dei in hom. I, 82. exam. concil. trident. I, 112. II, 159. 269. von der rechtfert. I, 112. de controu. circa auguft. confeff. I, 339. apolog. pro form. concord. I, 377. repet. corp. doctr. cet. I, 394. warnung wied. den neuen calu. catech. I, 486. II, 589. theolog. iefuit. præcipua cap. II, 156. 288. 289. de vera et fubftant. præfent. cet. II, 444. 445. wiederholte chriftliche confeffion II, 591
de Cherbury *Eduard. Herbert.* I, 746. 849
Chewneus *N.* I, 933
Cheynæus *Georg.* I, 238. 693
Cheynellius *Francifc.* I, 239
Chillingworthus *Guilielm.* II, 217
de Chinchon *Bernard. Perez.* I, 898
Chishullus *Edmund.* II, 1067. 1068
Chladenius *Ioann. Martin.* I, 807. 811
Chladenius *Martin.* inftitut. theolog. moral. II, 1097. differt. I, 108. 121. 125. 128. 131. 231. 477. II, 5. 7. 66. 110. 197. 262. 374. 521. 566. 744. 770. 979. 1132
Chraftouius *Andr.* I, 669. II, 292.
Chriftfelfius *Philipp. Ernest.* I, 881
Chriftiani *Dan.* 867. 992. II, 148. 287
Chriftianus *Albert.* II, 628
Chriftianus *Democritus* I, 922
Chriftianus *Guilielm.* II, 146. 147
Chriftliebius *Ioann. Stephan.* I, 879
a Chrifto *Francifc.* I, 183
Chriftophilus *Irenæus* II, 504
a S. Chriftophoro *Sebald.* I, 675
Chryfoberga *Maximus* I, 634
Chryfolanus *Petr.* I, 633
Chryfologus *Petrus* I, 306. 599
Chryfoloras *Demetrius* I, 632
Chryfoftomus *Ioann.* I, 574. 579. 588. 592. II, 1075
Chubb *Thomas* I, 767. 972
Chrytræus *David* de bapt. et euchar. I, 121. de mort. et vit. ætern. I, 135. 141. de fymbol. apoftol. I, 307. hift. auguft. confeff.

Exorcismus baptismi, controuersia de isto cum reformatis II, 466

F.

Familistae II, 47

Fanatici, eorum historia II, 5. aduersarii generales II, 6. varia genera, anabaptistarum et mennonitarum II, 8. quackerorum II, 47. labadistarum II, 48. Bourignoniae II, 56. Poireti II, 60. schwenckfeldianorum II, 66. weigelianorum II, 73. boehmistarum II, 80. rosaecrucianorum II, 96. gichtelianorum II, 103. inspiratorum II, 104

Fanaticismus ecclesiae romanae II, 268. 374

Fides in christum, scripta lutheranorum dogmatica de fide in christum generat. I, 107 speciatim de fide iustificante *ibidem*: de fide viua I, 108. de fide implicita, aliena, miraculosa et aliis eius generibus *ibidem*: de fide infantum I, 109. scripta eorum polemica de natura fidei iustificantis II, 753

Flacianismus, eius dogma II, 597. aduersarii II, 599. defensores II, 601

Flagellationes pontificiorum, qui istas impugnarint II, 251

Foedera diuina, scripta lutheranorum I, 83. reformatorum I, 258. controuersia de illis cocceianorum II. 1036

Formica testis exsistentiae dei I, 701

Formula concordiae. prima eius editio et versio latina I, 318. historia I, 364. dogmata explicata I, 367. aduersarii ac defensores I, 370

Franciscanorum ac dominicanorum controuersia de immaculata conceptione virginis Mariae II, 1001

Fulmen, ex eo probatur exsistentia dei I, 704

G.

Generatio filii aeterna, scripta lutheranorum I, 75. reformatorum I, 240. controuersia de illa Roellii II, 1059

Gentiles, eorum recentiorum errores refutantur I, 847. conuersio I, 848. historia, *ibidem*: antiquiorum theologia generatim I, 852. speciatim Platonis, Aristotelis atque aliorum I, 853. consensus cum christianis I, 854. confutantur gentiles a patribus ecclesiae I, 572. a scriptoribus aetatis mediae I, 604

Gichteliani II, 103

Gnostici, a patribus confutati I, 584

Gotteschalcus, quinam contra eum scripserint I, 623

Graeci recentiores, eorum ecclesiae historia II, 560. scripta dogmatica et polemica II, 569. aduersarii pontifici[i] lutherani II, 575. reformati[...] dogmata controuersa II, 57[...] sit eorum consensio cum ecc[lesia ro]mana II, 581. graecorum latin[orum] controuersiae media aetate I, 63[...]

Gratia, controuersia de ea dom[inicano]rum ac iesuitarum II, 984

Gratia dei, scripta *lutheranorum* [...] dei generatim I, 93. de voca[tione ad] gratiam I, 114. *pontificiorum* [...] generatim I, 179. *reformatorum* et *arminianorum* I, 291

Gratia ac naturae discrimen II, 11[...]

H.

Haeresis, quid illa sit I, 568. 569. crimen *ibidem*: haeresis praec[...]

Haeretici, confutati a patribus [...] scriptoribus mediae aetatis I [...] rallelismus cum haereticis I, 57[...]

Haeretificatio I, 570

Heluidiani, refellit eos Hieronym[us]

Herrnhuthiani, eorum historia II, 8[...] pta II, 878. aduersarii II, 888. ac responsa contra illos II. 91[...]

Hesychastae, certamina contra illos

Homo, ex corpore eius atque anim[a demon]stratur exsistentia dei I, 697

Hubertiana controuersia II, 645

Humilitatis exercitium II, 1147

Hussitae, scriptores contra eos I, 6[...]

I.

Iacobi et Paulli harmonia in a[rticulo de] iustificatione I, 269

Iansenisticae controuersiae, earum [...] 934. auctor II, 940. ian[...] scripta II, 943. dogmata II. 9[...] sarii II, 951. capita coutrou[...] decreta pontificum romano[rum] que censurae contra Iansenium[...]

Ieiunia pontificiorum impugnan[...]

Iesuitae, eorum historia II, 278 II, 279. calliditas II, 286. d[...] 288. vita et mores II, 292. [...] rales II, 293. nefaria facta II. [con]trouersia cum dominicanis d[...] 984. de Chinensium cultu [...] II, 991

Ignis, testis exsistentiae dei I, 703

Illuminatio irregeniti, de ea [...] II, 745

Imagines, de illarum cultu scrip[ta pon]tificii I, 203. ii, qui istum [...] II, 263. controuersia graecor[um et la]tinorum de illis I, 635. II, 58[...] earum in templis, [...] is cum r[...] II, 465

'020
'58
470
..n. exam. libelli cet.
fidei pontific. concuss.
nimaduers de purg.
eus. eccles. protestant.
pons. ad Valer. magn.
ieis. in Walenburch.
eadem. iul. II, 683
37
I, 567
ler. I, 342
tiftius I, 681. II, 1044
rogennet. I, 639
I. 875
497. 786
ius I, 892
310
I, 802
58. II, 296
75
811
or. Volckard. I, 529
II, 33
19
.nn. Andr. excaluiniz.
epitom.; controu. Bel-
ri. Hunnel. II, 127. 485
II, 215
i1. 938. II, 135. 153
II, 59
, 198. II, 1135
671. II, 130. 303
. 529
39
586. II, 281
I, 313
I, 162
inez. I, 160
48
571
rist. I, 175
458. II. 23.
II, 240
31. 355
Arnold. II, 539. 546.
der. II, 6
11
135
s II, 59
le facram. I, 186. de
206. enchir. controu.
II, 303
I, 90. 125. 128. 133
27

Cotta *Io. Frider.* II, 299
Corzi.uuius *Ioann.* II, 667. 668. 669
Couelus *Ioann.* II, 567
Coule.u II. 998
Courayerius *Petr. Francisc.* II, 1022
Crakanthorpius *Richard.* I, 165
Cramerus *Andr.* abbild. des wahr. glaub. I, 107. fascic. differt. II, 650. script. aduers. rat. ac philos. II, 650. 651. de theol. homin. irregen. II, 667. 668. 669
Cramerus *Daniel.* de desc. chr. ad infer. I, 103. de prædestin. I, 133. schol. prophet. cet. I, 307. tyrocin. apolog. II, 278. de distinguendo decalog cet. II, 464. aduers. Pelarg. II, 474. Arnduum II, 921
Cramerus *Ioann.* II, 442
Cramerus *Mauris.* II, 37
Cranmerus *Thomas* loc. comm. I, 232. de facram. corpor. cet. I, 276. catech. I. 462. contr. primat. pap. II, 204. de missa II 240. contra adoration. panis II, 243. 265. contra purgator. II. 258.
Crassel.us *Ioann.* I, 41. II, 1143. 1159
Crasserus *Ioann.* II. 133
Castrouius *Andr.* II, 371
Crato *Adam.* I, 380. II, 468
Crautwaldus *Valent.* II, 69
Cregutus II, 494
Crellius *Christoph.* I, 911
Crellius *Ioann.* de vn. deo patr. I, 295. de deo et attrib. I, 295. de spir. sanct. I, 295. eth. aristotel I, 539. catech. I, 539. respons ad libr. Grotii de satisfactione christi I, 911. 942
Crellius *Paul.* II, 624
Crellius *Samuel* de prim. et secund Adam. I, 297. de cœna domini I, 298. kurtz. vnterricht in der christl. relig. I, 545. alia script. I, 914. 970. 971
Cremerus *Bern. Sebast.* I, 241
Crenius *Thom.* I, 744
Creutz.ergius *Amad.* II, 1173
Creyghtonius *Ioann.* I, 730. 731
Crispus *Ioann. Baptist.* I, 854. II, 1069
Crispus *Steuen* II. 31
Critobulus *Metrophanes*, confessio I, 433
Cro.ius *Ioann.* de iustificat. I, 267. conuersat. pruten I. 286. 355. II, 387. eneas differt. theol. I, 671. antiweigel. II, 80 de purg. tor. II, 258. de ecclesi. vnitat II 343. aduers. Mentzer. II, 387. 388. 476
Crocius *Ludouic* de rat. stud. theolog. I, 21 synt. theol I, 219. II, 453. de liber. arbitr. I, 225. de eccles. I, 281. apol. pro aug. confess. I, 352. contr. collat. august. contest. Mentzer. I, 354. 355.

script.

u Cornæum II, 303.
II, 3:4. Thom. Henr.
.ontra viuionem cum
4. 506 theolog. con-
differtat. I, 76. 78 82.
39. 143. 894. 988. II,
o
r. inauguratio chrifti
865. differtationes I,
;
fcript. aduerf. Spene-
luhlium II, 729. Le-
Franckium II, 731.
239. 729 915
, 302
ph. I 867
I, 237
, 349 II, 22
. I, 504
9
. 433
mil. II, 841
II, 1049
I, 664
I, 265
I. 86. confilia II, 1137
.9
156
I, 178. 184. 189. 195
s. I, 157
aton. I, 179
n. I, 178. 206
I, 634. 643
inus, vide Dippelius
:. Guilielm. I, 479
I, 628
. I, 694. 695. 703
I, 175. 177
'08. 712
'77
II, 974
s. I, 723
, 76
ann. compend. Hutt.
de peccati natur. I. 86.
eff I, 437. apol. aug.
5. art. fmalcald I, 363.
ord I, 369. exam. focin.
ol. cet. II, 394. von dem
nerl. geftalt, II, 241.
I, 477. fcript. aduerf.
r. Spenerum II, 723.

724. 767. Schadium II, 767. fcript. controuerf. terminiftic. II, 795 differt. I, 71. 72. 73. 74. 78. 80. 81. 82. 83. 90. 95. 98. 101. 104. 109. 112. 113. 119. 126. 128. 132. 134. 144. 341. 363. 367. 988. II, 38. 257. 345. 687. 1055
Deylingius *Salom.* obferuat. facr. I, 735. vindic. Irenæi II, 339. inftitut. prud. paftor. II, 1167. differtat. I, 127. 134. 340. II, 117. 229. 340. 932. 1167
Deylingius *Hermann.* I, 240. 953
Dezius *Ioann.* I, 674. II, 359
Diana *Antonius* II, 1126
de Dicaftillo *Ioann.* I, 183. II, 1118
Dicelius *Hieronym.* I, 82
Dickius *Leopold.* II, 22
Diderot I, 778
Didymus *alexandrin.* I, 584. 591
Diecmannus *Ioann.* I, 125. 784. 846. II, 1152
Diefenbachius *Martin.* I, 883
a Dieft *Henric.* I, 21. 526
Dieftius *Samuel* II, 380. 415
Dietelmaierus *Ioann. Auguft.* I, 103
Dietericus *Conrad.* myfteriolog. facram. I, 120. inftitut. catech. I, 469. quæft. theol. de fanaticism. cet. II, 662. fcript. controu. chiliaftic. II, 807. confilia II, 1137
Dietzius *Ioann. Hector* II, 847. 864
Dilgerus *Daniel* II, 923
Dilherrus *Ioann. Mich.* I, 10. 329. II, 923. 1172
Dillfeldus *Georg. Conrad.* II, 724. 740
Dionyfius *alexandr.* I, 586
Dionyfius *areopagit.* II, 1075
Dionyfius *carthufian.* I, 612. II, 1086
Dippelius *Ioann. Conrad.* apoftol. wegweif. I, 300. vnparth. gedanck. II, 715. eröfnet. weg zum fried. mit gott. cet. II, 850. orcodoxia orthodoxor. II, 851. vera demonftrat. euangelic. II, 856. 863. alia fcript. II, 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. fcript. adu. Krackewitzium II. 863. Langium II, 864. Neumeifterum II, 864. Wohlgemuthium II, 865. Wagnerum II, 866. Hanfen. II, 866. Schuler. II, 866
Diroyfius *Francifc.* II, 954
Dittonus *Humphred.* I, 264
Ditzingerus *Ludou. Carol.* II, 764
Doddridge *Phil.* I, 811
Dodwellus *Henric.* I. 285. de poteftate epifcoporum II, 1041. 1043. 1044. de animæ immortalitate II, 1066. 1067
Doederlinus *Ioann. Mich.* I, 895
Dolingus *Ioann.* II, 218
Doeringius *Paull.* II, 811

Elton *Edward.* I, 532
Elwallus *E.* I, 776
Ely *Edmundus* I, 785
..ychnius *Theophil.* II, 299
.. *Thom.* I, 916
..iane *Gabriel* II, 118
..*Thomas* I, 916. 917. 948. 949
..*Iacob.* I, 200
..46
..I, 181. II, 122
..57
..*an.* dissertation. 905
..*n.* I, 91. II, 235
..*ttfr.* II, 273. 291.
..*ann.* I, 64
..*rg.* I, 537. 912
..*nn.* I, 795
..nus *Syrus* II, 1075
..phanius I, 581. 588
Episcopius *Simon* institut. theolog. I, 289. II, 539. de liber. arbitr. I. 291. II, 538. alia script. pro remonstrant. I, 427. 428. 534. II, 194. 534. 538. 547. 549. 550
Erasmus *Desider.* roterodam. meth. peruen. ad ver. theolog. I. 16. de liber. arbitrio I, 180. 181. explanat. symbol. cet. 310. 492. script. aduers. Luther. II, 123. 349
Erastus *Thom.* II, 404
Erberg *Oger Liban* II, 297
Erbermannus *Vitus* parall. eccl. ver. et fals. I, 159. de vera ecclesia romana I, 161. Bellarm. vindic. I, 668. II, 132. 368. script. aduers. Musaeum II. 130. 131. Calixtum II, 131. Conringium II, 131. Titium II, 131. 162
Erhardus *Christ.* I, 502
Erhardus *comes* II, 147
Erigena *Ioann. Scot.* I, 624
Ermelingius *Oswald. Henr.* I, 978
Ermengardus I, 645
Ernesti *Ioann. Henr.* I, 71
Ernestus *landgr. Hass.* I, 749. II, 147
Erythraeus *Valent.* I, 343
Esaias *cyprius* I, 635
de Escobar *Anton.* II. 1119
Esmarchius *August.* II, 513
d'Espagne *Ioann.* obseru. in nou. cathol. fid. I, 309. anmerck. vber die X. geb. I. 531. de vsu orat. domin. I, 532. exam. de dix sept maximes iudaiqu. I. 871.
de Esparsa *Martin.* I, 186